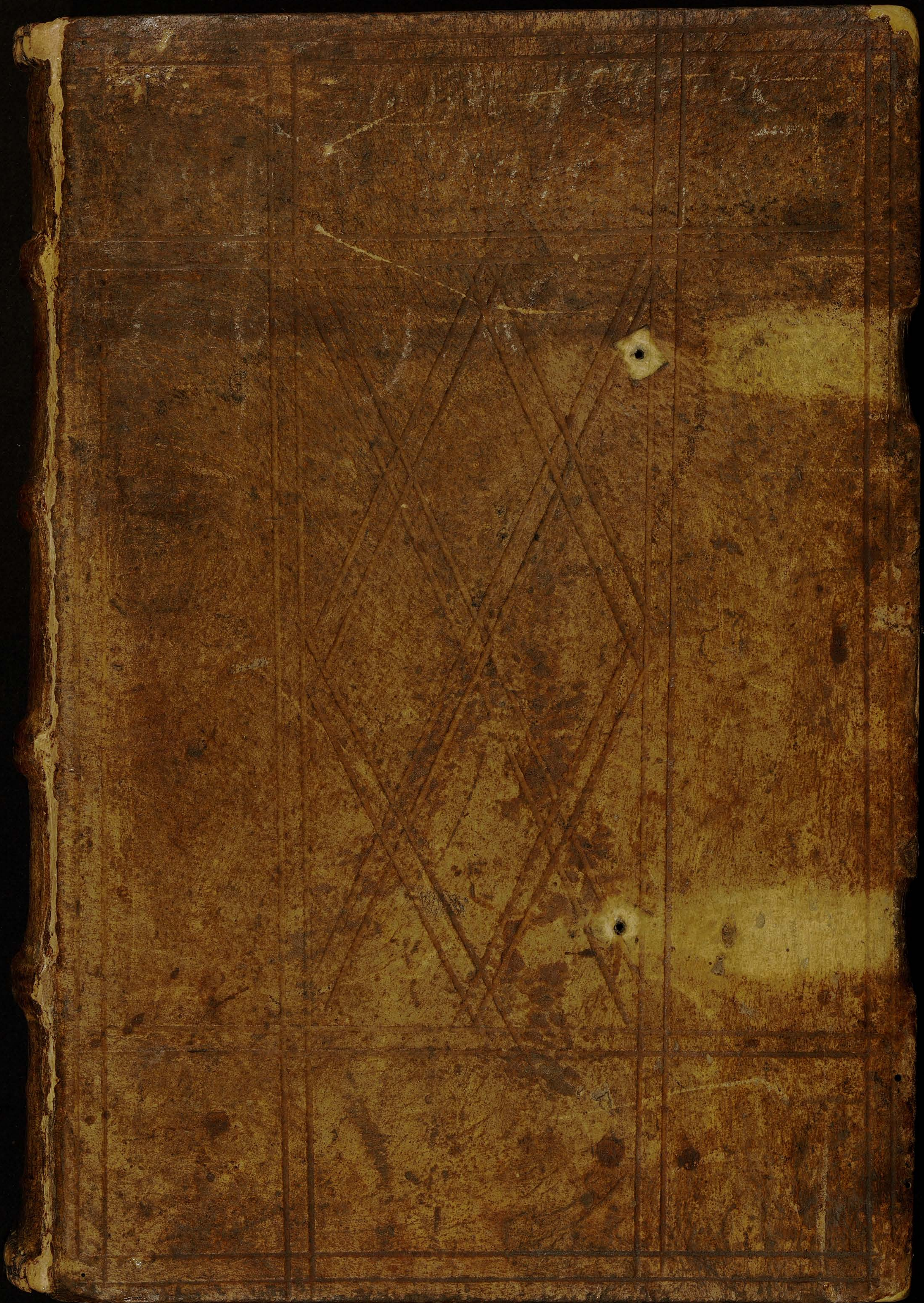

Commentaria Super Matthaeū
Mgri Benedicti Hesse.

N. Inv. 1364.

I

Liber Benedicti Hesse de Cracovia Doct.

330

...mitto vobis Justum
sigillandum mittatis
...entes valete ...

liber benedicti hesse

Ascendens ihus in navicu(la)m, non in magna navi quod etiam attestatur eius humilitati et paupertati. Unde 2m Cris(ostomum) navigio transierat qui potuit sicco pede transire. Non sed eius voluit potentia(m) ondere in mirabilibus, nec in incarnationis negotio invisibilis. At cum homines lingua inde si ultra fecit potentiam sed voluit ea uti magis quam virtute gessit. Ideo etiam sub vehiculo navis transire noluit ut nos doceret navi et suffragio pruris uti in mari seculi huius ut civitatem celestem pervenimus. Hec enim navis pruris in civitatem celestem deducit. Ideo sequitur et venit in civitatem suam. Hanc autem civitatem magis frequentavit quam ... et miraculorum operatione quia sicut Aug(ustinus) erat quasi metropolis et insignior civitatis Galilee ubi plura

Et ascendens ihus in naviculam transfretavit et venit in civitatem suam. Et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. Videns autem ihus fidem illorum dixit paralitico: Confide fili remittuntur tibi peccata tua.

Ostensa divina virtute super creaturas pure corporales et etiam super creaturam pure spirituales, hic ostenditur super compositam ex utraque scilicet hominem et hoc quantum ad animam et corpus in curatione paralitici. Ubi ostenditur primo fidem offerentium paraliticum, secundo actum divine potestatis circa illum scilicet eius curationem ibi videns autem ihus. 3o reverentia turbarum admirantium ibi videntes autem turbe. Primum insinuatur in oblatione paralitici, 2m in curatione oblati, 3m in declaratione miraculi. Dixit ergo

Et ascendens ihus in naviculam scilicet per navigium de terra Gerasenorum reduxit in Galilea(m) transfretavit de terra Gerasenorum et venit in civitatem suam scilicet Capharnaum quia ibi factum est hoc miraculum ut dicitur capitulo 2o. Unde glo(sa) Ne putes hanc esse Nazareth quia ca(pitulum) dicit hoc esse factum in Capharnaum. Sed quare Capharnaum dicitur civitas domini. Unde Cris(ostomus) alia quidem civitas eum attulit et in lucem duxit et hec erat Bethleem quia ibi natus fuit, alia nutrivit et hec erat Nazareth, altera diu inhabitantem habuit et hec erat Capharnaum quia ibi frequenter habitavit et de hac loquitur hic. Vel Capharnaum civitas domini dicebatur quia in principio sue predicationis multa miracula ibi fecit. Unde Luce 4 dicitur in synagoga in Nazareth dicebatur domino: Quanta audivimus facta in Capharnaum fac et hic in patria tua. Et ecce offerebant ei paraliticum ca(pitulum) 2 et Luce 5 plenius exprimitur modus offerendi ubi dicitur quod quatuor erant portatores, et cum non possent pre turba intrare ad Christi presentiam submiserunt eum de tecto domus per tegulas in lecto ante ihum et hoc fuit signum fidei et confidentie eorum.

Videns autem ihus per fidem offerentium paraliticum ostenditur hic divine potestatis actum et super animam et corpus, et hoc tripliciter primo in remissione criminis, 2o in cognitione cogitationis ibi et ecce quidam, 3o in curatione egritudinis ibi ut autem sciatis. Dixit ergo videns autem ihus fidem illorum non tamen cognoscendo quam approbando. Beda dicit, et habetur hic in glo(sa): Quantum valet apud deum fides propria apud quem sic valuit aliena ut intus et extra sanaret hominem. Confide fili remittuntur tibi peccata tua. Luce 5 dicitur homo. Aug(ustinus) et habetur hic in glo(sa): Utrumque dixit ihus quia utrumque ewangelista testatur, sed homo quia peccavit, fili dum propter peccata dimittit. Glo(sa) interlinearis: In hoc innuit se deum quia in prophetis dicitur: Dominus ego sum qui deleo iniquitates. Et habetur auctoritas ista Ysa 43. Jo(hannes) o mira humilitas despectum totisque membrorum compaginibus dissolutum filium vocat. Et dicit remittuntur non dicit remitto cum humilitas insinuande causa primo pius et misericors est et remittit in tempore tribulationis peccata. Notandum quod dominus fecit ad modum boni medici qui primo removet causam morbi

Ex hoc patet quod fides paralitici aderat quia licet sanitas corporalis vel alius homines detur alicui propter fidem alienam remissio tamen peccatorum non datur alicui adulto sine fide propria, et ideo filium vocat quia iam credebat. Ipsi Johannes: O mira humilitas etc.

c. Notandum quod dominus curando paraliticum incepit a morbo spirituali qui erat causa et radix morbi corporalis quia primo remisit peccata eius que fuit causa morbi ad modum boni medici qui primo removet causam morbi et tunc ~~primo~~ inducit curationem. Infirmitas autem hec erat inflicta paralitico propter peccata sua ut purgaretur et ideo deus primo removet causam quia cessante causa cessat et effectus introductus ob causam illam. Nulla enim nocebit adversitas si nulla dominetur iniquitas. ~~Unde si glos~~ quinque modis infirmitates contingunt: vel ut meritis virtus per patientiam augeantur ut Job, vel ut ~~ad custodiam virtutum~~ ne superbia tempter ut Paulo, vel ad corrigendum peccata ut Marie lepra, et sicut hunc paraliticum ~~vel ad gloriam dei ut ceco~~ nato et Lazaro, vel ad initium pene ut Herodis quatenus hic videatur quod in inferno sequatur. Hic sicut secundum datur intelligi

Eiusdem liber

homo langue(n)tis putatio paralisis grece dissoluto latine est. Est enim infirmitas qua membra dissolvuntur sive imminentes quia membra alicuius iunctis non sunt, et ecce defectus motus vel virtutis vel vehementia languoris frangit iacentem in lecto quia se movere non poterat

1 quod sacerdotes dedignabantur alii etc.

gentes sui fidem et doctrina eius claruit patet et miracula confirmata ad multa salubriter pervenit vel quia ut supra dicitur Capharnaum autem preclara villa pleritudinis pinguedinis et consolationis que fuit occasio scandi multis ideo ad sui confusionem pluribus indigebat miraculis

scilicet offerentium et eius qui erat oblatus dixit paralitico sic remittis medicus dat fiduciam infirmo timenti de magno dolore confidere inducit eum ad sui benevolentia remittuntur tibi peccata tua quia hec fuit causa languoris

vel contra

plerasq corporis insanitates seu debilitates evenire ppter peta et ideo prius peta dimittuntur ut causa debilitatis ablata sanitas restituatur et fit visibile signum ut invisibile perficiatur Unde et Beda Curatus aut homo a paralisi dicit primo peccatorum vincula dissolvit ut ostenderet eum ob nexus culparum artuum dyssolutione fuisse dampnatum nec nisi hijs relaxatis membrorum posse recuperacione sanari Sed heu nos qui magis satagimus de curacione corporis quam anime et ideo sepe destituimur utrobique Unde Crisostomus Nos aut si corporaliter patimur satagimus nocivum abiicere si vero male sit anime differimus atque ideo neque a corporis nocivis curamur desidamque quo fonte malorum et cessabunt egritudinum fluxus hec Crisostomus ergo quod constat quod propter peta quis hic egrotat Medicus egrum visitans re ut magister in hystorijs dicit

vt postea medeat curacionem Infirmitas aut hec fuit inflicta palitico et ideo ipius removet causam infirmitatis dicens remittuntur tibi peta tua Unde magister in hystorijs dicit Cum medicus visitat egrum primo debet monere ad penitenciam et confessionem ne peto manente causa fixo in vulnere frustra sit malagma vel emplastra apponere Et hoc est statutum ecclesie Notandum quod infirmitas corporalis infligitur autem multis de causis Uno modo propter probacionem et paciencie declaracionem sicut patet de Job ca 2o Secundo propter humiliacionem alicuius ne in superbiam elevetur sicut Apostolus dicit de seipso 2 ad Cor 12 Ne magnitudo revelacionum extollat me datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphizet Tercio non propter petum commissum sed ad gloriam dei manifestandam sicut de ceco nato dicitur Jo 9 Neque hic peccavit neque parentes eius ut cecus nasceretur sed ut manifestentur opera dei in illo 4o ad petati commissi purgacionem sicut Maria soror Moysi fuit lepra percussa quod locuta fuit contra Moysen Num 12 Similiter iste paliticus infirmabatur propter sui peti commissi purgacionem 5to propter peti punicionem sed non propter purgacionem et talis infirmitas est preambulum quoddam pene iehennalis et sic inflicta est Herodi Act 12 ubi dicitur Cum percussit eum angelus domini eo quod non dedisset honorem deo et consumptus vermibus expiravit Et eodem modo de Pharaone qui per flagella induratus est Et istos modos potest glo dicens Nota infirmitates aliquando contingere propter peta et ideo prius dimittuntur ut salus restituatur Ceterisque modis infirmitates contingunt vel ut iustis merita per pacienciam augeantur ut Job vel ad custodiam virtutum ne superbia temptet ut Paulo vel ad corrigenda peta sicut Marie lepra et huic palitico paliticus vel ad gloriam dei ut de ceco nato et de Lazaro vel ad inicium pene ut Herodi quatinus hic videatur quid in inferno sequitur Unde dupplici concione conterere eos dicitur dominus deus noster Job probat inclinat Paulum sese manifestat in ceco purgat Mariam punit Herodem Item glo prius sanat animam hic gratias egit quod plus desideravit curam corporis quam anime ergo non habuit caritatem quo ergo sanata erat anima Responsio intelligendum est plus in actu propter sensum doloris sed non in habitu vel plus secundum sensualitatem Vel sic quod dicitur plus refertur ad tempus an curacionem anime Creditur autem remissum fuerit in palitico petum sine fide propria quod videtur per auctoritatem Crisostomi qui dicit Temporales erumpnas resoluti corporis sic defleat ut eternas penas anime non defleat contrariorum sibi parentem vita iudicans cum fulciatur merito Christus offerentium fidem respicit et veniam sic iacentis ut fidei aliene suffragio palitica anima ante curaretur quam corpus Et hoc videtur velle dicere glo que incipit Cernitur vero et cetera Sed contra Qui creavit te sine te non iustificabit te sine te Et sic dicitur Luce 5 Submiserunt eum per tegulas an ihm non at primi

Unde Secundum medici qui curam materialem adhibet corpori prius quam curam spiritualem sit adhibita anime ergo causa morbi si sit propter peto anime inflicta sit corpori

ta^m ~~xiiij~~ ix

sisset se per regulas submitti nisi fide habet · Ex^o iste fuit saluatus
fide aliena et fide propria sed fide propria impetrauit sibi fides aliena
fide aut propria non habuit in statu oblacionis pro quo statu loquitur
textus sed illa postmodum habuit ad verbum saluatoris dicentis Confide
fili etc · Vbi nondum quod hec nauicula potest accipi allegorice et moraliter
Allegorice ista nauicula est crux xpi in qua ascendit vt nos redimeret
vnde dicit Joh xiij Si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum scilicet
vnico crucis de quo dicitur Amos viij vncinum pomorum oculo video · Et alibi · vitium
dicitur venit finis super populum meum ysrael et non adiciam vltra vt pertranseam eum
Vbi non quod in pomo sunt tria scilicet sapor color et odor · poma sunt omnes fide
les in quibus debet esse sapor contemplacionis · color sanctitatis · odor bone con
uersacionis · hec poma ad se xpus traxit vnco sue crucis · cum ipse
ascendit et tunc venit super nos quia finita est miseria nostra cum a dyabolo opprime
bamur · et ideo xpus nos non pertransit sed nobiscum mansit et adeo gloria
transibimus · et hoc est transfretare et venire in ciuitatem suam sicut annunciat
nobis · Deutro xij transibit ad terram egregiam · Sed accipiendo na
uem moraliter et spiritualiter Ista nauis est virtus caritatis · quia sicut stricta
est nauis et longa · cuius longitudo duos facit angulos scilicet priorem et posteriorem
sed priorem acutiorem posteriorem · sic virtus caritatis est longa quia ab homine
vsque ad deum attingit · ideo duos angulos id est duos amores continet scilicet
amorem dei qui est prior et amorem proximi qui est posterior · sed amor prior
debet esse acutior · quoniam amor dei fortior et feruencior est amore proximi
sicut beneficium est sui amoris et plura beneficia a deo quam a proximo
recepimus · ergo deum vberiorem quam parentes uel proximos diligere debemus
scilicet racione et promisse glorificationis · propter quod luce x dicitur diligere
dominum deum tuum ex toto etc · Jdo anshelmus dicit Domine quia fecisti me · debeo
amori tuo meipsum totum · quia me redemisti debeo amori tuo meipsum totum
tibi meipsum totum · quia me redemisti debeo amori tuo meipsum totum
quantum ymo tantum debeo amori tuo plus meipsum totum quantum tu es
maior me pro quo teipsum totum dedisti · ergo feruentissimus debet
esse amor tuus · Sed nauis huius amoris dicitur esse arta et stricta
propter paucitatem habencium ipsam · vera enim caritas diligit deum
vt fieri propter paucitatem habencium nota noticia propter mercedem ~~carnis et sensualitatis~~
propter se amore filiali non propter mercedem · propter
vl sed timore diligit proximum sed parentes et amicos propter deum
nam amore carnis et sensualitatis · Hoc aut valde pauci faciunt
ideo veram non habent caritatem · vnde Gregorius Dicit non nulli qui diligunt
proximos sed per affinitatem carnis et hii premia eterna non assequuntur
quia amorem suum non spiritualiter sed carnaliter impendunt · sed illi ve
ram caritatem habent qui deum propter se · et amicum in deum et inimicum diligunt
propter deum · et isti sunt pauci ideo nauis caritatis est arta · propter quod ait xpus
arta est via que ducit ad vitam · et pauci ingrediuntur per eam

Via recta ducens ad eternam vitam est sola caritas de qua augustinus dicit Hec sola est
que dividit inter filios regni et perdicionis et hec est stricta et arta quia
valde difficilis est intrare per ipsam ideo pauci salvi sunt hoc autem figuratur in
archa noe de qua i petri iii dicitur In diebus noe fabricata est archa in qua pau-
ci id est octo anime salve facte sunt archa fabricata a noe in qua ipse habitabat
tempore diluvii significat caritatem dei et proximi que a solo deo in anima devota
est creata in qua deus habitat ut custos arche et rector navis caritatis
in qua archa requiescit cum christo consciencia anime devote sed tempore diluvii tempta-
cionum ad usitatum tribulacionum mundi que propter penitenciam christi in qua
lecte consciam (?) perit sic in archa caritatis sunt animalia et bestie sed pau-
ci homines quia in anima habente caritatem oriuntur desideria mundana volup-
tates affectus mordinati quia caritatem refrigerant et interdum extinguunt
Et ideo pauci homines in caritate vera habitant et vere pauci quia solum
octo anime existentes in archa noe fuerunt pauci respectu eorum existencium
qui omnes in aquis submersi sunt Ita anime existentes in caritate sunt pauce
respectu existencium qui omnes in inferno submerguntur Vel ideo dicuntur octo
persone fuisse in archa quia octo sunt condiciones que requiruntur ad
perfectam caritatem prima deum plus diligere quam aurum vel argentum
secunda eum plus diligere quam proximum tercia plus eum diligere quam animam
propriam vel eius salutem quarta plus diligere vitam anime et preeligere mortem
corporis quam anime quinta diligere animam proximi plus quam vitam corporis proprii
sexta preeligere mori quam fidem christi negare septima preeligere mortem
quam peccare mortaliter octavo preeligere mori quam deum offendere Et qui
veraciter habent has condiciones amoris vere sunt in archa caritatis dei
et proximi et sunt in navi eius cos ad portum salutis eterne beatitudinis
perducente De hac navi dicitur proverbiorum ultimo facta est quasi navis in-
stitoris de longe portans panem suum Iste institor vel mercator
signat virum iustum qui commutat vicia pro virtutibus temporalia pro
spiritualibus et eternis Et hec est bona mercacio et magni meriti apud deum
de qua dicit sapiens Bona est negociacio illius non extinguetur in
nocte lucerna eius id est in die mortis sue opus intencionis sue
non perdetur sed a deo valde remunerabitur Sed quia iste mercator
tenetur instanter transire per mare huius seculi in quo sunt diversa et multa
pericula submersionis Ideo acquisivit unam navem fortem et bonam
que est divina caritas in qua sicut in navi collocat voluntates de-
sideria et appetitus Post hec posuit bonas intenciones in ea
scilicet virtutes multas ut humilitatem pietatem et alias virtutes que
in navi caritatis conservantur sine qua nichil valent Unde Gregorius
Sicut enim multi arboris rami ex una radice ita multe virtutes ex

Ite posuit in navi abstinencias disciplinas peregrinacionis que sine caritate nulle esset I Cor. XIII Si tradidero corpus meum ita ut ardeam scilicet ieiuniis et flagellis caritatem autem non habeam nichil mihi prodest. Iste sunt bone merciones ex quibus anima pascitur optime et nutritur. Sed attende quod navis dicitur venisse de longinquo quia de longe portatis panem suum quia sunt nonnulli viri iusti qui a iuventute sua navem caritatis Dei et proximi intraverunt et quandoque eam cum mercibus bonorum operum usque ad diem mortis eam perduxerunt et ita usque ad portum salutis. Qui ergo vult ad portum salutis pervenire quandoque attrahat navem caritatis. Sed qui vult attrahere ascendat in eam. Qui vero vult ascendere prius descendat secundum consilium apostoli Ephesios IIII Qui ascendit et ipse est qui descendit in inferiores partes terre. Qualiter vero debeat descendere ostendit Ysaias 47 Descende sede in pulvere virgo filia babilon. O anima peccatrix que diceris filia virgo propter sterilitatem bone operationis et filia propter fragilitatem resistencie malorum et babilon propter confusionem peccatorum descende a tumore cordis elacione et superbia et sede in pulvere per mentis humilitatem et tue vilitatis consideracionem. Et hee sunt inferiores partes terre quas consideratas si tu prius descenderis postea ascenderis Unde Gen. 31 Iacob cum omni domo sua ascendit bethel. Prius debet anima peccatrix esse Iacob id est luctator contra vicia per suam humilitatem et domum suam disponere id est totam mentem tuam potencias scilicet intellectum voluntatem memoriam et sensibus corporis ad spiritum dei que est caritas eius in qua deus habitat cum consolacione magna ascenderet. Sed qui intraverunt navem caritatis eam sapienter rectant quod non frangatur ad quod faciendum sicut ad regendum navem quatuor adminus sunt necessaria scilicet arborem velum et anchora. In arbore cordis contricio. In velo oris confessio sicut velum arbori ita confessio debet alligari contricioni. In remis opera satisfactionis scilicet oracio ieiunius elemosina. In anchora mortis recordacio designatur. Sicut enim anchora retinet navem ne saxis se frangat ita mortis memoria vitam nostram retinet ne in petitus peccati ruat. Unde Salomon Memorare novissima tua et ce.

Item sciendum quod Moraliter iste palustris significat spiritualiter homines voluptuosos deliciis affluentes. habet enim palus se in inmoderato cibo et potu. homines enim assueti deliciis credent se mortuos si una die abstinent a deliciis consuetis Gen. 25 En morior ait et quid mihi proderunt primogenita mea. Luce 15 dicit filius prodigus ego autem hic fame pereo et tales trepidaverunt ubi non erat timor. Secundum est insensibilitas. sicut enim in palusi constringuntur nervi

ex frigiditate vel opilacione ex humiditate et sic impeditur transitus spi-
rituum ad instrumenta sensuum Ita eciam in spirituali paralisi humiditate
enim deliciarum impeditur ne spiritus sanctus intret cor hominis et ideo est ibi inse-
sibilitas Non enim sentit homo vulnera spiritualia vel dampna quamvis
tamen dampna temporalia bene sentiret multum doleret si obmitteret vnum o-
bulum et admorsum vnius pulicis multum irasceret Vulnera autem pec-
ti mortalis non sentit Proverbiorum xxiii Verberaverunt me et non dolui Tercium
malum est inmobilitas Sicut enim in contracto vel opilato vel eciam
privatur per paraliticam motum in toto vel in parte Ita et hic Vnde
qui habet spiritualem paralisim piger est ad omne bonum Proverbiorum xxi Desideria
occidit pigrum Et non vult manus quicquam operari Quartum
malum est molliacies qua dissolvitur homo interius a quibus deliciarum
et attenditur hec mollicies in hoc quod talis tedit omnem duro Nichil
enim homo sustinere potest Jeremie xxxi Vsquequo dissolueris deliciis filia
vaga Est sciendum quod iste paraliticus iacet in lecto et a quatuor portatur
et in hiis peccator significatur Paralisis enim est infirmitas ex frigiditate causata pri-
vans a membris calorem naturalem impediens virtutem membrorum ne ipsa
exeant in operaciones debitas per quam intelligi possunt peccata mortalia que
ab anima privant calorem amoris dei et proximi et impediunt virtutes anime
ne in bonas operaciones exeant impediunt eciam intellectum cognicionis et
obscurant ne deum cognoscat nec salutem anime Item peccatum mortale impedit
memoriam ne beneficiorum diuinorum sed pocius iniuriarum et peccatorum recordetur
Item obscurat liberum arbitrium ne bonum a malo virtutem a vicio
sed pocius econverso possit eligere Et tamen omne peccatum mortale sit frigidum
ita animam cum suis potenciis infrigidat quod in nullas bonas operaciones
exire permittat nisi in terrena vana et periculosa dampnacionis de quo
dicitur frigiditate dicitur Jeremie vi Sicut cisterna aquam facit frigidam sic
maliciam animam et peccatum facit frigidam et infirmam propter quod iacet ipsa per-
catrix in lecto vt paralitica cuius lectus est sua consciencia mala in qua
iacet per peccatorum obstinacionem et perseveranciam Ideo dicitur Deuteronomii iii lectus
Og basan erat ferreus id est lectus anime peccatricis qui est eius consciencia est ferreus
per obstinacionem in peccatis et propositum ad deum non convertendi Configuratur
iste lectus in illo lecto de quo i Regum xix Tulit enim michol posuit statuam
in lecto david et cooperuit caput eius pellibus caprarum et corpus vestimentis
Per hanc mulierem per qua intelli aqua ex omnibus fluens intelligitur
carnis peccatorum que dicitur mulier molliciens eo quod sit mollis ad omnia vicia sine
vlla resistencia Et ideo vocatur michol id est aqua fluens ex omnibus locis
quia ex omnibus membris effundit aquam carnalium concupiscenciarum et va-
nitatum ex oculis eius effundit visum inhonestatis et levitatis
ex auditu auditum decepcionis et malignitatis ex ore verba detrac-

michol id est aqua fluens ex omnibus locis

'4

tionis falsitatis / ex manibus tactu avaritie et cupiditatis / ex pedi
bus gressu discordie et dolositatis / Ex quibus omnibus facit caro malediccta
statuam / ymo statuas quas ponit in lecto david / statua est ymago
dyaboli in qua dyabolus stat et loquitur / est peccatum mortale / et statue sunt peccata
mortalia in quibus dyabolus requiescit que caro facit sibi virtute sensuum suorum con
piscentiarum / et facta ponit et extendit in lecto conscientie que debet esse
lectus xpi / et facta est lectus dyaboli / Ubi iacet cum peccato mortali et quiescit
et in hoc malo statu conatur caro tenere aliquem ut peccatum mortale cum ipso dyabolo
a se expellere non possit / et ut facilius hoc faciat cooperit caput peccati pellibus
bestiarum et corpus vestimentis / Caput peccati est suggestio dyaboli / que primo cordi et
menti imprimitur / corpus autem peccati est ipsius perpetracio que opere completur / pell
autem bestie / consolacio et complacentia sensualis de peccato / vestimentum non est
utilitas temporalis scilicet usura et rapina acquisita / Caro ergo cooperit caput id est
suggestionem dyaboli / pelle bestiali id est delectatione et complacentia peccati / corpus
id est operacionem peccati cooperit vestito id est aliqua utilitate temporali / Hiis duobus scilicet consolatione
et utilitate animae de peccato anima misera peccatoris / ita fortiter dormit sopita in
peccatis / quod eciam usque in finem vite se excitare non potest / quam apostolus redarguens
dicit Ephesiorum 5 Surge qui dormis scilicet in obstinacione malorum et exurge
a mortuis id est a peccatis mortalibus / et illuminabit te xpistus / Ideo eciam sapiens
hoc audiens debet surgere et ad xpistum invitacionem accedere humiliter / Et si per seipsum
ire non potest assumat quatuor portitores eam ad xpistum deferentes et pro ea
veniam impetrantes et postulantes / Isti quatuor portitores sunt quatuor virtutes scilicet
humilitas paupertas patiencia obediencia / Nemo enim potest venire ad ihesum nisi
hiis quatuor virtutibus portetur / Nam humilitas infert animi dolorem de dei offensa
paupertas contemptum tenet norum et peccatorum / obediencia provocat ad confessionem delictorum
peccatorum / paciencia penalem sustinet satisfactionem omnium commissorum / Hec sunt
illa quatuor precepta in lege Exodi xxix / Tolle panem et carnes laganam
et similam et offer ea domino / per panem humilitas intelligitur / sicut enim
sine pane non est perfecta refectio ita sine humilitate nulla vita nulla oracio ut oblacio
potest deo placere / per carnes que coctas igne intelligitur paciencia que igne
tribulacionis et adversitatis excoquitur / et quando sine adversitate bona vita probus
non ducitur / Ideo dicit nobis apostolus paciencia nobis necessaria est / per laganam
vero que sub manibus et baculis subicitur ut formam recipiat / intelligitur
obediencia que regimini dominorum et prelatorum subicitur ut cora deo meatur / de qua
1 Reg xv Melior est obediencia quam victima / Sed per similam que est sub-
tilitatis farine purata ab materia grossa intelligitur paupertas voluntaria
et contemptus temporalium que sola necessaria recipiendo omnia alia a se abicit / quod v

ta m

gracesse

Bti paupes spu oblacoz grossa fiat aia hys q'r sz humilit paupitate
obediencia paciencia sanata de qbz pu xxx Crua'r sut mina tre
cona et ipa sut sapio sapientibz sz q'r pdicta Vel portitores sut q'r
virtutes cardinales prudencia iusticia tpancia et fortitudo a quibz
aia portata cora deo spus sci graz pulct' de qbz Eze 31 A q'r
ventis i virtutibz pduct venit spus i gra ss et insflauit sup infec
tos i aias a dyabolo infectas lancetis pctoz et reuiuisuit q
in graz dei et in maz recipiunt' Et ideo ille q'r virtutes sut illi
qua'r angli qbz archa dni cora ipo portabat' q aia nra
q dz ee archa di si istis q'r virtutibz fuit deportata cora deo
grosa in ospctu eius apparebit et ab eo petita obtinebit et desi
dery sui consequetur effectum. Moralit per paliticu q puatq
e vsu mebroz corpaliu signiticat pctor ho opibz meritoris puatq
et turpi marcens ocio talis eni puat gressu mtoie affectionis
et gustu suauitatis celestis et visu dine contemplacionis tactu bone opa
cionis auditu dini smonis et odoratu dine consolacionis et tuc
iacet in lecto qn supuenies tenet cu pua consuetudo het eni lectus
pt dici hc loco ipm quoqz petm more palis facit tremulu p mali
delectacoz reddit insensibilez per obstinacoz impedit loquela per despe
racoz Noti sciendu q sicut legit' dnm resuscitasse tres mortuos
sed multo plures sut hic legi' curasse tres paliticos licz ees plures sit
sz palitica in domo paliticu iux pbatica piscina paliticu in lecto
vt in pposito Et q palitiq et dein e pctor sig sdeo nondu est
q tria sut gna pctoz sz pctor occultq publicq et consuetudinaliq
Paralitiq in domo e pctor occltq palitiq iux piscina e pctor ma
nifestus paralitiq in lecto e pctor consuetudinalq et hc petm
in consuetz ductu difficult relinquit' et ideo palitiq hic in lecto
iacere i petm optimare dicat' Predictos pctores q'r exportat ext
domu ppe consce et etia ext ecclesiaz tam militatez q triumphatez
Prima est tepiditas boni qn eni homo incipit ex desidia tepescere
in bono inchoato talis dimittit dm et pgns dimitti' a deo Scdm
e delectaco mali quod iungit' pmo q socq eius Cu eni deus deli
quit stati aia in malis delectat' et hy duo socy precedut Tercium
est mali opacio cu delectaco ad opus ducit' Quartu e mali
opis consuetudo cum ipm malu frequentat' et hy duo sequntur
portantes pctorez extra suffragia ecclie qbz ipe puatur Sut
aut q'r que ipm reportat et reconcilialt Primu e vite breuitas

17

vt homo consideret quam breuis sit vita presens et incerta. Secundum est timor pene gehenalis vt homo consideret eius acerbitatem diuersitatem et eternitatem. Tercium est consideracio culpe vt homo consideret quid grauedinis quid immundicie quid malicie sit in peccatis. Quartum est spes venie qui in multis offendimus nichilominus tamen veniam sperent. Cui hec quatuor habuit aliquis dici portabitur et misericordiam consequitur. Vel portitores eius vt sancti a xpo sunt qui aliorum sue salutis procuratores sunt scilicet monendo secrete predicando publice orando pro eo et inuitans in exemplo sollicitatores et ipse offertur quando eis conformat consenciendo et minus eorum obitum non per opponendo. Sequitur textus

Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se hic blasfemat et cum vidisset ihesus cogitaciones eorum dixit vt quid cogitatis mala in cordibus vestris. Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua an dicere surge et ambula. Hic ostendit diuinam potestatem in cogitacione et iudicio cogitacionum. Ubi ponitur primo cogitacio phariseorum. 2o cognicio cogitacionum ibi cum vidisset 3o confutacio cogitacionum ibi vt quid cogitatis dicit igitur. Et ecce quidam de scribis i legisperitis hij domino contradicere consueuerunt dixerunt intra se scilicet cogitando quod verbum intrinsecum est conceptum mentis. hic i blasphemat. Intelligitur cum sit homo quod dei est sibi arrogat. ex hoc patet quod ipsum negabant esse deum sed credebant ipsum esse purum hominem. Blasfemare est deo iniuriam irrogare quod fit tribus modis scilicet cum deo attribuitur quod sibi non conuenit quod est contra maiestatem vel cum ab eo remouetur quod ei conuenit et hoc est contra iusticiam vel cum alteri creature quod est proprium dei quod est contra magestatem scilicet subtrahere ei quod suum est. Vnde per hoc quod dicitur ysa 43 Ego sum qui deleo iniquitates etc. sciebant scribe i peciti quod solius dei est dimittere peccata. Vnde credentes xpm esse purum hominem dicebant hic blasfemat. leuitici 24 Qui blasfemauit nomen domini morte moriatur. Et aggrauatur peccatum eorum quia dixerat remittuntur non remitto licet ipse esset qui remitteret. Etiam si fuisset purus homo non blasfemasset in hoc quod dixit remittuntur. Et cum vidisset ihesus cogitaciones eorum. Hic consequenter eos conuenienter redarguit ostendens se esse deum dupliciter. primo quia vidit eorum cogitacionibus quas cognoscere per certitudinem soli deo proprium est. Vnde primo Regum 16 homo videt que parent deus autem intuetur cor. propter quod dicit. Et cum vidisset cogitaciones eorum. glo. interlinearis. Vt deum esse ocultorum cogitacione et operum virtute indicaret dixit vt quid cogitatis mala in cordibus vestris

cam

sz false michi imponendo blasphemiam dei dicit glo interli qua potestate cogitaciones vestras video et ea potestate peccatum possum dimittere quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua i solo verbo efficere ut dimittantur peccata an dicere surge et ambula i an verbo efficere ut quis paliticus surgat sanus et ambulet Nota non dicit facilius facere sed dicere ad significandum quod solo verbo hec possit facere Item non licet palis virtute nec aliquis curari possit non tamen subito nec ita perfecte ut homo posset statim lectum in quo iacet portare sicut dicitur hic propterea dicit quid est facilius etc dicit cuius potestatis est utrumque Unde glo Quid est facilius etc Sed quia hoc spirituale non creditis probet signum visibile quod non moritis constat esse potencie ut in filio hominis latentem cognoscatis potenciam magestatis que peccata potest dimittere ut deus Sed gloria videtur quod difficilius et maius sit impium sanare in anima quam in corpore Nam beatus Augustinus super Io ix Maiora horum faciet dicit quod maius est celum et terram creare quam impium iustificare Respondeo Opus dei potest dupliciter considerari vel ex parte operantis sic quam facile et quam magnum est utrumque vel ex parte operis sic quod sit maior facultas ad unum opus quam ad aliud sic iustificare impium maius est quam creare celum et terram quia in primo est resistencia peccati et exigitur motus liberi arbitrij in alio non

Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris luce v Sicut dicit beatus Augustinus ad Demetriadem virginem est tutissimum atque perfectum ut assuescat animus pervigili custodia discernere cogitaciones suas et ad primum motum vel probare vel reprobare quid cogitat ut bonas cogitaciones alat malas statim extinguat hinc namque est fons boni et origo peccati etc Quia ergo cogitaciones sunt boni fons et origo mali ideo salvator noster qui est scrutator cordium cum vidisset cogitaciones scribarum ne ulterius procederet in penis statim redarguit eos dicens ut quid cogitatis mala in cordibus vestris dans nobis doctrinam ut quamcito sentimus nos mala cogitare et mala cogitacione pulsari statim debemus nosmetipsos reprehendere ut quasi dicatur Ipsi ut quid cogitatis mala in corde In quibus verbis salvator tangit tria circa nostram cogitacionem nobis diligentissime consideranda Primum est unde ortum habent Secundum est que et quanta mala huiusmodi cogitaciones anime inferant quia dicit cogitatis mala Tercium qualiter huiusmodi cogitaciones a cordibus nostris debeant excludi quia dicit in cordibus vestris Circa primum sciendum quod quantum ad primevam originem omnes male cogitaciones ortum habent a dyabolo

Blasphemia intelligimus verbum in contumeliam dei prolatum ut cum aliquis iratus vindicare se volens
de deo / aliqua membra christi ipso nominat que nominanda non sunt / Multa autem sunt que possunt valere
ad detestacionem huius peccati / primum est pena qua dominus legitur punisse blasphemos / de qua pena legitur Levitici xxiiii. Ecce egressus filius mulieris israhelitis quam pepererat de viro egiptio inter filios israel
cum viro ex israhelita / cumque blasphemasset nomen domini et maledixisset ei / adductus est
ad Moysen / miseruntque eum in carcerem / donec nosset quid vellet dominus / locutusque est dominus
ad Moysen Educ blasphemum extra castra et ponant omnes qui audierunt manus suas super
caput eius / et lapidet eum populus universus · et deinde promulgavit legem de pena blasphemorum
dicens loqueris ad filios israel / homo qui maledixit deo suo portabit peccatum suum / et qui blas-
phemavit nomen domini morte moriatur. lapidibus obruet eum omnis multitudo populi / de pena
eciam blasfemie refert Gregorius in dyalogo / Cum quidam rome terme dilexit quendam puerum
quinque annorum qui consuetus erat blasfemare nomen domini statim cum animo eius aliquis obstitisset /
quadam die cum pater eius teneret eum in brachiis / clamavit puer / mali homines venerunt qui
me tollere volunt / et cum hec dixisset nomen domini blasfemavit et animam reddidit / Ecce si deus
in eciam puero quinque annorum sic peccatum illud vindicavit multo plus adultis et discretis quibus
peccatum committitur / peccatum illud punitur a deo et in presenti vel spiritualiter vel corporaliter / spiritualiter
quia multociens subitanea morte moriuntur homines blasfemiis assueti / Unde proverbiorum xx Qui
maledicit patri et matri extinguetur lumen eius in mediis tenebris / patri maledicit
blasfemus deum dominum maledicit matri eciam maledicit / deum humanitatem eciam blasfemat
que mater nostra est / et ideo lux in mediis tenebris ei extinguetur / quia in peccatis suis moriatur
Peccatum eciam vix remittitur / iuxta illud Matthei xii · Spiritus blasfemie non remittetur / id est vix remittetur
Unde peccatum ad mortem ut in morte dicitur Ecclesiastici xxiii / Est alia loquela contraria in morte
non inveniatur in hereditate Jacob premiserat autem auctor de loquela iuramenti / et subdit Est alia
loquela contraria etc. / blasfemia contraria dicitur esse iuramento / quia in iuramento nominatur deus
ad confirmacionem veritatis assumitur in hoc quod deus ostenditur veritatis et tutor et auctor / In morte
in blasfemia deiatur / in iuramento · quod fit eo modo quo debet honoratur deus · Unde nomen eius
non blasfematis dicitur esse quia frequenter moriuntur blasfemantes in peccato / Unde blasfemi
multum debent rogare viros sanctos ut orarent pro eis deum quod sibi dimittetur peccatum eorum
non enim impetrat cuiusque remissionem peccati huius / immo oportet homines magis esse multi ad hoc
quod impetret alicui remissionem huius peccati Unde Johannes 1o. Est peccatum ad mortem non pro eo
dico roget quisquis / id est quivis / Eciam pena corporali punitur peccatum blasfemie frequenter
quam aliud peccatum Unde accidit quod lusoribus qui deum blasfemat postpostera fatur / falco
quidam eciam multi deum occasione ludi per oculos deum iuraret proprius oculus a capite
exiliit et in alcarium cecidit / Secundo potest valere ad detestacionem huius peccati si ostenditur 2o
ingratitudo magna que est in eo qui blasfemat / duplex vero ingratus est blasfemans et quia
in membro illo deum inhonorat in quo deus pre ceteris creaturis honoravit homines
scilicet in lingua / et quia membra illa infirmitatis humane que propter salutem ipsius as-
sumpsit ipse ad contumeliam dei nominat / et ingratus est de beneficio incarnacionis / et quia
deus non satis fuit affectus contumeliis a iudeis pro amore ipsius ipse ad huc
contumelias super contumelias addit / et hic deterior est iudeis / quia ipsi afferebant
eum contumeliis mortalem et infirmum et in statu suo humilitatis / sed blasfemus
deum contumeliis afficit immortalem et regnantem in celis Judei aliquantulum per
ignoranciam excusantur Nesciebant enim deum esse quem contumeliis afficiebant
Unde si cognovissent nunquam dominum crucifixissent / Blasfemus vero eum contumeliis 3o
afficit quem credit esse deum / ~~modo~~ debet eciam considerari circa istud hoc quod blasfemus
videtur esse deterior omnibus creaturis / Alie enim creature deum laudant et benedicunt ostendendo
dei potenciam bonitatem et sapienciam Nec solum deum laudant et benedicunt immo eciam ad eum
laudandum homines invitant Unde Gregorius mirum est quare homo deum semper non laudat
cum omnis creatura sic ad eum laudandum invitat Unde valde miser est iste blasfemus qui
specialiter propter hoc linguam accepit ut deum laudaret / quod non deum non laudat / sed quod admo-
dum omnium creaturarum / eum blasfemat / Quarto debet considerare circa istud 4o

Quintum [margin]
magnitudo huius pcti que multis circumstanciis pt manifestari / primo ex hoc quod in isto
pcto infert contumelia deo in pa psona cum alij pctores contumelia inferunt in rebus
suis / fur vel raptor contumelia infert deo in possessionibus suorum eius / homicida
in suis eius / sed blasfemus infert ei contumeliam in pa psona / et ideo non parum displicet
deo pctum blasfemie / Multum displicet principi qui infert ei contumelia in subditis
eius / sed amplius displicet qui unicuique est de pa familia / et longe amplius qui in fi-
lio vel in filia / sed super omnia ista qui infert in pa psona / Scdo pt ostendi magn.
2 huius pcti per sublimitatem eius psone cui contumelia infertur / aliqua offensa cuiusmo-
di offensa magis est cum rustico dicit aliquem burgensi / sed maior si dicit militi
sed longe maior si dicit principi / ergo in infinitum maior est si in infinitum maiori
dicat / vnde cum in pcto blasfemie quicquid dicat deo quod in infinitum maior est omni
dno dicens pctum illud nimis magnum est / Tercio facit ad magnitudinem huius pcti hoc
quod in pcto isto dei contumelia principaliter intenditur / alij pctores et si contumelia deo
inferant / tamen preter intentionem et voluntatem eorum est contumelia illa / et bene vellent absti-
nere a contumelia illa si possent hoc delectationem qua querunt absque contumelia
illa / sed blasfemus in contemptum et contumelia dei blasfemiat volens se vindicare
de deo / cum tamen ipse sit in culpa sit / Quarto facit ad detestationem huius pcti pusitas magna
quod est in isto pcto cum multum eius pusi sunt homines blasfemi quod bona quod agunt sibi attribuunt /
mala vero deo asscribunt / cum ex suo mala sit culpa eorum eis eveniat / bona
vero ex gratia dei recipiat / Quinto facit ad detestationem huius pcti magnus contemptus qui est in blasfe-
matibus quod pt manifestari ex hoc quod ipsi dicunt quod non possunt se a blasfemia conti-
nere / si aut contenderet ab eis vt aliquem quicquid dicerent episcopo vel archiepiscopo
vel alicui principi ipsi rudiunt quod non ymmo multi sunt qui diceret se numquam dixis-
se quicquid alicui garcioni nisi ipse prius dicat ei / et non possunt abstinere se
ipsi dicunt ne deo contumelia dicat nisi ille meruit cum dicat se non posse abstinere qui di-
cat contumelia garcioni nisi ille meruit / vel aliquid mali
regi glorie contumelia dicat / cum tamen ipse numquam ei quicquid dixit / vel aliquid mali
meruit / magis parvulus videtur talis contemptus deum quam garcionem vnde / Sexto
facit ad magnitudinem huius pcti detestationem hoc quod istud pctum est in patrem celeste et ideo maxi-
me dignum / vnde Leuit 17 Qui maledixit patri vel matri morte moriatur / blasfemi
sunt illa generatio de qua legitur prov 30 Est generatio quod patri suo maledicit et matri
sue non benedicit / blasfemi etiam assimilantur Cayn filio Noe qui verenda patris
fratribus suis ostendit propter quod filius eius maledictionem suscepit vt legitur Gen 9
Septimo debet cohibere ab isto pcto hoc quod blasfemia pctum dyabolicum est et quod
loquela infernalis cuius signum est horripilatio qua facit illud pctum in
audientibus / vnde Eccl 21 loquela multum iurans horripilationem capiti sta-
tuet et irreuerentia illius obturatio aurium vnde satis videtur quod dyabolus
in blasfemis loquitur qui ex hoc audientes horripilationem sunt / Sic ab a theutu-
nia lingwa theutunice apprehenditur sic blasfemus ex loquela ista de fa-
milia dyaboli esse demonstratur et ad infernum videtur ptinere / vnde sicut dnum est
petro Mat 26 vere et tu ex illis es nam et lo. tu. ma. te facit / sic pt dici
de blasfemo / et tu de inferno es / ille cum quod in inferno erunt blasfe-
mabunt deum prae magnitudine doloris vnde Apok 16 blasfemaverunt deum celi
prae doloribus et vulneribus suis / sic filij dei assuescunt hic benedictioni et
laudi dnie volentes addiscere offitium in terris quod facturi sunt in celis / sic
filij dyaboli asuescunt blasfemiis in mundo addiscentes istud offitium
quod facturi sunt in inferno / Octavo de hac cohibitione a pcto isto facit
quod blasfemia dei quicquid est deus et cum pro suo crimine / et ideo non defendit
concessit hoc remissionem huius pcti vnde Eccl 22 mittens lapidem in volatilia

deiiet illa / sic et q gminat amico dissoluit amiciciam ad amicu / et si produ-
xerit gladiu no desperetis Est n regressus ad amicum si apperuit os triste no
metuatis Est eni concordato exceptis vicio et improperio et supbia et misterij
reuelacione ad biam Nobiles post magis guerras postqm in bello se le-
serit amici efficiunt / si quis vo gminu dixerit eis toto tpe vite sue incorerss
sut gminy illius si gmtum vnum deinde aliu cu tata difficultate recedit a corde
gmtu time put Igit illi q regi glie tociens gmtau sut q delectant dum
blassemando iudeis deteriores vident q in gsuetudine hebant p audita
blassemia aures obstrenebat sibi / Unde sup id agg r Continuerut
aures suas dicit pub ne blasse audiret / Insignum etia doloris scidebant
vestita sua Vn sup id ca z l Tuc pinceps sacdotu scidit vestita sua Glo
vestita sua Cambe
cyos est iudeor cu aliquid blassemie audiut scinde vestita sua / Cambe
etia peyores videntur Canis eni no mordet dnm suum n delatrat ipi vo
delatrat dnm du eu blassemat / ipi cordi ore quo vinum a deo creatum
biberunt in gmtu eum mordent et gtumelijs afficiut siles canibus rabidis
q manum que sibi porrigit mordet / Manis etia peius videtur ee blasse
qm heresis / heretici eni ea loq de deo q credit ee vera · blassemi vo q gtrar
sua de deo dicit que scit no esse dicenda Nec solu blassemi culpabiles sut cap
dni sed etia illi qui tollerat pati illud tu prohibere put vt pr et ma
dni q no corrigunt filios blassemates et qm hac causa amittut eos / dns
eni eos interficit vt pz exemplo Eregis pius posito in talo cordi Similiter illi
culpabiles sut q pmittut gtumelia deo fieri in domibus suis tu prohibe
possunt Nullus hoc timens dnm pmittet alie que scim credet gtumelia
inferri in domo sua ex quo posset hoc prohibe / quato magis tollerare no dz
vt gtumelia ferat in domo sua ex quo pt prohibe Vir honestus put sustine
cautor q corda eis gmtum dicatur pri suo vel dno tre / quo ergo hoc possit susti
nere de pre celesti / Nunquid culpa esset q pmittet in celario templu
alie demoni fieri et in tpo sacrificari ibi ipi sacrificiu Nonne taberna
in q luditur et blassemat Ve templu dyali est quo ds exhonorat /
quo go put sustine hoc qui xpianam fidem hnt / Etia culpabiles sunt
q in tra sua talia pmittut fi sic ille culpat est q in tra sua · paganorum
ydolatriam tollerauit / blassemia eni ydolatria videtur ee deterior in hoc q ydolatr
deo aufert honorem suum sed blassemus no solu honorem aufert sed etia
gtumelia infert / Mags pussitus e pnnpno q bona subditorum suorum ar
tipiut qm ds hoc prohibet / qm vo put arripe ad honorem di et salutem aucep
dni eni posset pena pecuniaria impone Nitale ecc q blassemat / No
sut etia sn culpa q locat eis taxillos et silia et q assistut ludentibus vel
blassematibus / cu velint lude desectore blassemacium · iudeis deteriores
in hoc q iudei obturat aures suas audita blassemia et sigu doloris ondut
Et vt breuit dica in hoc put distingui filij di a filijs dyali / q filij di no
put tollerare q pr eorum a blassematibus sagittet / filij aut dyali no curat
qm videt ita dnm sagittari quod tali exemplo pt ostendi / Quidam habuit vxore
que et ex ea tres filios genuit / opera sua / tu vxor eius cu quadam die
litigaret cu eo obiecit quod ipe credebat q tres haberet filios sed vnus tm
erat / requisita vo ab eo quis suus eet noluit ei indicare / deinde cu pr
infirmaretur ad morte et vxor defuncta eet ipe faciens testamentum · oia dimisit
illi q filius suus erat post morte vo eius gtencio facta e inter illos tres

quos tamquam filios suos inferat tamquam cet hereditas quilibet enim dicebat quod
ipse erat filius et quod sua debebat esse hereditas Verum cum hoc delatum esset ad iudi=
cem precepit iudex ut pater mortuus alligaretur ad arborem et ille qui
directius in eum sagittam mitteret hereditatem haberet Unde alligato patre ad arbo=
rem duo ex illis sagittaverunt eum tercius vero videns patrem sagittari offensus est ultra
modum contra alios duos et dixit quod nullo modo patrem suum sagittaret ex quo cognitum
est quod ipse vere erat filius ipsius et data est ei hereditas Sic eciam iudicium fecit
Salomon 3° Regum 3° de duabus mulieribus que litigabant de puero uno
illam enim reputavit esse matrem que non potuit tollerare pueri interfectionem
Sic filii dei non possunt tollerare quod blasfematores patrem eorum sagittent Et nota
quod duplex est blasfemia quedam est oris quedam est cordis De blasfemia cordis
legitur in vitaspatrum Cum quidam frater impugnabatur spiritu blasfemie et tamen sepe pergeret
ad senes et ad abbatem pemonem pro cura illius et non apperiret causam
Abbas pemones videns eum habere cogitaciones blasfemie dixit quid habes Et ille
aperuit quod eum impugnaret spiritus blasfemie et statim ut aperuit apparuit
impugnacio levior tunc abbas pemones dixit cum hec cogitacio te arripuerit
dic ego causam non habeo blasfemia tua sit super te o sathana Anima enim tua
ea non vult et innuitur in verbis istis duplex causa propter quam non sit timendum
in hac blasfemia sicut multi credunt Non enim hanc delectacionem cogitacio blasfemie propter
quam placeat homini sed vehemens timor offense divine adducit cogitaciones
istas sicut homo timidus in tenebris existens et solitarius velit nolit adducit
timor terribilia ad cor suum et nimius amor quem habet mater ad filium qui de
functus est adducit ei memoriam ipsius licet ipsa nolit Preterea dyabolus qui
scit quod displicet viro iusto contumelia et contumelia dei interdum loquitur contumelia dei
in homine ipso homine audiente et blasfemia ista dyaboli est non hominis et mentitur hostis
in hoc quod displicet blasfemia ei et hec duo insinuantur ex predicto blasfemia
tua et tu dicitur hanc enim causam anima tua non vult Summum autem remedium contra istam
hoc est occupacio que animam impleat et contemptus blasfemie talis debet
enim homo parum appreciare cogitaciones tales Hic autem sunt due dubitaciones

Prima utrum blasphemia opponatur confessioni fidei Secunda utrum blasphemia semper sit peccatum
mortale Ad primam dicendum quod nomen blasphemie importare videtur quandam derogacionem alicuius excellentis
bonitatis et precipue divine deus autem ut dyonisius dicit c. 1 de di. no. est ipsa essencia bonitatis unde quicquid
deo convenit pertinet ad bonitatem ipsius et quicquid ad ipsum non pertinet longe est a racione perfecte
bonitatis que est eius essencia quicumque igitur vel negat aliquid de deo quod ei convenit vel asserit de eo
quod ei non convenit derogat divine bonitati quod quidem potest contingere dupliciter uno modo secundum solam opinionem
intellectus alio modo coniuncta quadam affectus detestacione sicut econtrario fides dei per dilectionem perficitur
ipsius huiusmodi igitur derogacio divine bonitatis vel secundum intellectum tantum vel eciam secundum affectum si consistat
tantum in corde est cordis blasphemia si autem exterius prodeat per locucionem est oris blasphemia et secundum
hoc blasphemia confessioni fidei opponitur Ad secundam dicendum sicut peccatum mortale est per quod homo
separatur a primo principio spiritualis vite quod est caritas dei unde quecumque caritati repugnant ex suo
genere sunt peccata mortalia blasphemia autem secundum genus suum repugnat caritati divine quia derogat
divine bonitati ut dictum est que est obiectum caritatis et ideo blasphemia est peccatum mortale ex
suo genere tamen blasphemia potest absque deliberacione ex subreptione procedere dupliciter uno modo quod aliquis non
advertat hoc quod dicit esse blasphemiam quod potest contingere cum aliquis subito ex aliqua passione in verba
ymaginata prorumpit quorum significacionem non considerat et tunc est peccatum veniale et ideo non habet proprie
racionem blasphemie alio modo quando advertit hoc esse blasphemiam considerans significata verborum et tunc non
excusatur a peccato mortali sicut nec ille qui ex subito motu ire aliquem occidit iuxta se
sedentem

quod sic est videre. Cum enim primus homo conditus in statu innocentie
de malis cogitationibus nichil sciret, venit dyabolus in specie serpentis suasit
mulieri et mulier viro et ibi ad suggestionem dyaboli ortum sumpsit cogitationes
male, et eodem modo et ordine quo insurrexerunt adhuc in nobis sur-
rexerunt. Nam sicut ibi serpens suggessit et mulier delectata est et vir comedit
sic in nobis sunt. Vicem dyaboli gerit serpentis officium, sensualitas vero mulieris
et ideo tenet locum per consensum. Vel quia non semper suggestio insurgit
in nobis a dyabolo, sed plerumque oritur ex propria malicia vel fragilitate
secundum Augustinum. Quia suggestio serpentis in nobis primus motus ad fomitem. Co-
mestio vero mulieris est delectatio inferioris partis rationis, sed comestio viri
est consensus superioris partis rationis. Per hec enim tria scilicet cogitationem, delectationem
et consensum homo in temptationem ducitur, quia temptatio per suggestionem que in cogita-
tione consistit inchoatur, per delectationem cogitationis progreditur et per
consensum consummatur. Et sic patet primum, unde videlicet cogitationes male ortum habeant,
ut quis respondendo interrogationi domini dicentis: Ut quid cogitatis mala etc.
et dicat: ex suggestione dyaboli originaliter et ex propria nostra fragilitate vel
malicia consequenter, ut habetur Gen. 8: Sensus et cogitatio cordis humani
prona sunt ad malum omni tempore. Sed si queritur quare homo pronior sit ad ma-
lum cogitandum quam ad bonum, huius possunt assignari plures cause. Una causa
est ex nature corruptione in primo parente ut dictum est, ad quod facit quod dicitur
Sap. 8: Corpus quod corrumpitur aggravat animam et terrena inhabitatio deprimit
sensum multa cogitantem, propter gravitatem plus trahitur unusquisque deorsum quam dextere sursum. Secunda
causa est quia materia nos ad malum est presens, delectabile enim apprehensum
per sensum vel ymaginationem, sed materia nos ad bonum est absens et mul-
tum distans scilicet beatitudo que est finis virtutum. Tertia causa est quia fomes
qui movet ad malum semper intra nos est, sed gratia celestis qua convincimur
extra nos est. Quarta causa est quia mala facere possumus per nos, bonum autem
facere non possumus sine gratia adiutrice. Notandum est autem quod quatuor sunt
genera malarum cogitationum scilicet maliciose, ambitiose, voluptuose et
infructuose. Primum genus malarum cogitationum sunt cogitationes malicio-
se, quia procedunt ex animo nocendi proximis. Ut quid gloriaris in malicia
qui potens es iniquitate, tota die iniusticias cogitavit lingua tua etc. Tales
sunt cogitationes Saulis contra David, primo Regum c. 18: Saul cogitavit
David tradere in manus philistinorum. Et cogitationes fratrum contra Joseph
Gen. 37: Cum vidissent eum procul antequam accederet ad eos cogi-

tam

tauerunt cum oraculo filiis de malicia illius qui cocodrillum adduxerat ut germanum suum devorasset. Et ideo de teste malicioso dedit deus legem talionis Deut. 19 Reddet ei sicut fratri suo cogitavit. Secundum genus cogitationum sunt cogitationes ambitiose scilicet que fiunt propter vanam gloriam acquirendam, de quibus scribitur Luce 9 Intrat cogitatio in eos quis eorum maior esset. Ubi nota quod ambitio est contraria caritati sicut dicit Petrus blesensis in quadam epistola ad clericos de capella regis henrici. Ambitio ipse dicit est quedam symea caritatis. Caritas enim paciens est pro eternis, ambitio patitur omnia pro caducis. Caritas enim benigna est pauperibus, ambitio divitibus. caritas omnia suffert pro veritate, ambitio pro vanitate. utraque omnia credit omnia sperat, sed longe dissimili modo. hec scilicet ambitio ad gloriam vite huius illa scilicet caritas ad gloriam sine fine. eadem epistola infra omnes qui militant in castris ambitiosis capti sunt a Naas amonite ~~dextros~~ dextrosque oculos amiserunt. Prospiciunt enim sunt in acquisicione temporalium iacturam vero vite que perit et imminencia mortis eterne supplicia non attendunt. et paret supra in eadem epistola. pro vanissima vanitate militant hodie viri curiales et clerici. In labore et erumpna vel in vigiliis multis, in periculis magnis, in periculis maris, periculis fluminum, periculis latronum, periculis pontium, periculis moncium, periculis in falsis fratribus, in mortibus frequenter, in contractione, in lassitudine corporis, in aliis aliisque quoque variis discriminibus. In quibus gloriam martirum mererentur si hec pro christi nomine sustinerent nunc autem mercenarii sunt mundi, seculi professores, discipuli vere, milites hertuliani. Per multas siquidem tribulaciones intrat iusti in regnum celorum. hii autem per multas tribulaciones perveniunt in infernum.

Tercium genus malarum cogitationum sunt cogitationes voluptuose. Gen. 8 Sensus enim et cogitacio humani cordis prona sunt ad malum ab adolescentia sua scilicet corrupta. Ex quo enim corrupta fuit in primis parentibus certe modicum meliorata est in posteris. Unde Albertus tractatu 2º secundi libri de causis proprietatum elementorum capitulo 2º dicit Si super carbonem candele extincte non tamen omnino mortificate sic quod aliquid ignis remaneat, superproiciatur tenuis pulvis sulfuris, candela illa reaccenditur. Moraliter quantumcumque homo flammas voluptatis in se extinxit, semper tamen manet in eo igniculus non mortificatus hoc est fomes carnalis concupiscentie

symea

q̄ in vita ista totalit' extingwi no pt. Et ideo sūmope cauendū ē ne sup pia=
at' tenuis pulvis sulfuris. Sulfur eni ē calidus fetidus et tenax et
designat luxuriam q̄ incēdit fetet et diu durat cū inclinatione nisi per
violenciā ei resistit'. pulvis aut tenuis hui' sulfuris ē cogitatio morosa
carnalis cōplexe de turpitatibꝫ delectationibꝫ illius actꝫ. Vn̄ dicit greg'
sup id Job Aspgat' in thabnaclo ei' sulfur. Et lib° moralium 14 dicit
Sulfur sic ignē nutrit vt in se grauissimi fetoris sit. et ideo in eo pctm
carnis intelligitur quod dū prauis cogitationibꝫ q̄si fetoribus metē implet
et'na incēdia fovet. Vn̄ dns in Sodomitas pluit igne et sulfure.
Cauendū ē igit' cuilibet penitenti de pctis. ne de eisdē cogitationes recor=
datiuas admittat. Exemla s̄ greg' mora 30 37. Sepe mens ita in
culpe recordatione concutit' vt ad ppetratio illi' longe grauius q̄m prius
capta fuerat vrgeat'. Et ideo signant' dicit' deutro 17 Caue ne surre=
pat tibi impia cogitatio. Sicut eni puulus latrunculus per fenestram
immittit' vt maioribꝫ latronibꝫ seras aperiat. ita diabol' puas co=
gitationes immittit. et si ille per negligenciā admittat' trahit metē
ad consensum. Vn̄ sextus julius Stratagemathon li° 4 c° 9° Cayus
pompei' cū suspectos haberet Cauensses et vereret' ne presidium re= alis altercacione
ciperent petiit ab eis vt egros interī apud se refici pateret'. ffe=
rocissimus deinde fortissimis sub habitu languencium missis ciuitate
occupauit. Contingit spuali' q̄ iste diabol' ppendes aliquos viros
nolle recipe suggestiones in grossa materia sicut in ope exteriori sua=
det eis salt' cogitatiōe de illecebrosis fingēs no esse pctm in debilibꝫ
cogitationibꝫ. sed certe fallax est q̄ sub debilibꝫ cogitationibus
fortissimas immittit et sic metē ad consensum deducit. Et ideo statim
sūma vigiliā et prudencia examināda ē cogitatio q̄ occurrit. et si
ē noxia vel imūda expellenda ē a corde. et puemēda ē ne fiat
morosa orōnibꝫ et tonsione cordis. ppt' qd signant' dr' Je 4 Vsquequo
morabunt' inte cogitationes noxie. quā auctoritatē ptractans btus greg'
21 mora c° 26 sic dicit. Non reprehendit cur venīūt sed cur mora=
tur. et eni in bono corde cogitationes illicite veniunt. sed morari vilit'
phibent'. Vn̄ Jo' ad custodiā dum puus est hostis interfice illum re=
ncerum elidat' in semine iste laudat' q° pdicit'. btus q̄ statim vt cepit
cogitatione interficit cogitatum illi' et allidit ad petram. Et Cassianus
exponens id ps' filia babilonis misera btus q̄ reddet. filia inquit
babilonis ē caro que confusionē pctorum ingerit. cui digna cōpensatio
dat' q̄ sicut gratatur ad vicia ita etiā repressa subdat' virtutibus

Unde subdit Beatus qui retribuet tibi retributionem tuam quam retribuisti nobis quia carnem re-
tribue bonorum est qui eos parvulos qui ex carne nascuntur id est malos motus
antequam crescant reprimit ne sint liberi et allidit ad petram id est christum
ut confracti dispereant / cogitaciones enim facilius vincuntur cum parve sunt
Et notandum quod non solum apud catholicos ymo gentiles mundicia mentis
virginitati corporis preferebatur in tantum quod ubi potuit hoc deprehendi quod aliqua
virgo quamvis intacta corrupta esset mente ipsam a sacerdocio repulerunt
Sicut narrat Seneca libro vi declamacionum de virgine vestali que
scripsit hunc versum / felices nupte moriar nisi nubere dulce est
Ob quam causam voluit eam sacerdocio privasse Et ideo dicitur Ysa. 1o
Auferte malum cogitacionum vestrarum ab oculis meis dicit dominus Et Ysa.
55 derelinquat impius viam suam et vir iniquus cogitaciones suas /
Quartum genus malarum cogitacionum sunt cogitaciones infructuose
et vane quia sine fructu et utilitate sunt / de quibus in psalmo Deus scit cogi-
taciones hominum quoniam vane sunt / Et alibi In illa die id est mortis peribunt
omnes cogitaciones eorum / Ubi notandum quod omnis cogitacio mundanorum secularium
est de terrenorum providencia vel est de defendenda pecunia et certe utraque
perit in die mortis / Qualiter autem perit patet scilicet de divitum providencia
patet Luce 12 de divite qui cogitabat horrea dilatare / qualiter vero 2 / expresse
narratur 4 Regum 21 de Amon filio Manasse qui vitam malam patris
sui recogitabat / et iram dei finaliter post confessionem delibavit quod in peccatis
more patris iuventutem suam deduceret et peccata finaliter sicut pater
fecerat peniteret / sed quia cogitacio periit quia in medio malicie sue a
propriis servis interfectus fuit / De talibus presumptuosis dicitur in psalmo Quoniam
declinaverunt in te mala cogitaverunt consilia que non potuerunt stabilire hoc est quia mali-
ciam suam acceperunt a tua bonitate et iniuria / et sic mala sua in te
declinaverunt Ideo iusto tuo iudicio cogitaverunt consilia que non potuerunt stabilire
Cogitacio enim secundum Gregorium primo comparatur radici arboris 12 moralium capitulo 15 / quod
radix arboris hoc unicuique hominum sua cogitacio est / Unde quia sicut radix
occultatur sub terra sed in planta folijs et fructibus super terram manifestatur /
sic cogitacio licet sub terra ~~corditis~~ corporis in presenti occultetur tamen patebit
in operacione saltem in futuro quia tunc cor erit sicut in corpore vitreo / nunc
autem est in corpore luteo 18 moralium capitulo 24 / Cum autem radix desiccatur
tota planta deficit secundum Gregorium 24 moralium capitulo 8 / Unde dicitur Iniquus
prius in cogitacionibus arescit et postea a bonis actibus deficit /
Et ideo sicut ille qui vult arborem habere bene crescentem et fructiferam

17

sume curae dz q radix no arescat per siccitate Ita q uult semetipm
fructiferu redde in opibus virtuosis caueat omio q non sit aridus et
siccus in cogitacoibus suis per defectu caritatis qr in sunt ita homez
in mete nec ieiunium nec aliud nec vigilie sicut sunt contemplacio uel cogitacio
contemplatiua et sicut ista duo maxime humectant radice ne aresc-
at sz fimus et sanguis humanus si calidus apponatur Ita spualiter
radicem cordis nri deuota cogitacio fecundant mirabiliter sz fimus
hic e memoria mortis et vilitas condicionis humane et sanguis hic e
consideracio de xpi passione Ista aut duplex cogitacio sz de morte
nra et de xpi passione precipue de opibus bonis nos fecundat i pet 4
xpo in carne passo et uos eadem cogitacione armamini Ecce ecc 7
melius e ire ad domu luctus quam ad domu conuiuii in illa enim
finis cunctorum admonetur et viuens cogitat quid futurum sit Siliter
sanguis humanus calidus i est nil aliud e quam memoria passionis
illius q maximo calore dileccionis sanguinem suum tribuit sanguis xpi
q pro nobis effusus e emundauit consciencias nras ab opibus mortuis ad hebr 9
et pet 4 Scdo cogitacio comparatur tinee Vnde gregorius xi moralium
qr sic tinea sine sonitu penetrat vestimentum ita cogitacio infligit
metem anequam pendatur Job 7 qui putredo consumendus sum et q v quod
co a tinea Tercio comparatur ori Moralium 17 c 41 Os cuppe cordis co-
gitacio e oris hoc minimum hoc est os sicut mundum et sume cauet pone aliquod
fetidum in ore suo sic in cogitatibus prauis 17 Ob abhominabile deo cogitacioes
male Certo comparatur pilus carnis i moralium c 28 pili carnis
sut vite veteris cogitaciones Vnde hic per Moysen dr Num 8 leuite
radant omes pilos carnis sue qr is q in obsequium diuini assumitur
dz an di oculos a cunctis carnis cogitacionibus mudus apparere vtina
sic ect modernis tpibus Sed nondum extincta e fragilitas nra si compara-
cio aplis q i primitiua ecclia fuit aplus enim paulus quod est pro in-
tabili et immo Ro 8 Quis nos separabit a caritate xpi &c et
enumerat omes aduersitates q d nichil hoc &c Vnde subdit certus
sum &c Sed tenea multi clerici plati q successerunt in locum eorum puto
inde no mors no gladius qr nec est nunc licet appone sed pute et
voluptuose cogitaciones separant nos a deo et heu sunt hodie in
eccia tales presbiteri de quibus dr Daniel 13 venerunt duo presbiteri

plem iniqua cogitacione aduersus Zuzannam quia noluerat eis
consentire. Non vos sic karissimi, sed iuxta consilium Jeremie 2°
reuertatur unusquisque a via mala sua et a pessimis cogitacionibus suis.
Et nunc ad secundum scilicet que et quanta mala cogitaciones male inferant
quia dominus noster dicit Cogitaciones male, ergo necessario inferunt mala quia de-
malo non procedit nisi malum. Unde Mt 7 non potest arbor mala fructus
facere bonos. Videmus ergo quod ex fonte malarum cogitacionum plurima mala
procedunt. Primum est malum peccati. Licet quedam cogitaciones in se non sint male
immo possunt esse bone et meritorie si sint de materia bona. Etiam si sit de re illici-
ta, puta si quis de mechia ad corrigendum et fugiendum, delectatur
enim appetitu sensualitatis vel eciam voluntatis super re contrahit maculam
peccati plus vel minus secundum quod diverso modo motus est in peccatum. Ad cuius
euidenciam est sciendum quod a primis motibus in sensualitatem peccatum ortum habet.
Sed primi motus distinguuntur. Nam quidam dicuntur primo primi et sunt
naturales ex corporis motibus et tunc talis motus antecedens cogitacionem non inducit
ad peccatum cuius racio est quia non sunt per imaginacionem sed per naturalem accionem qua-
litatum et possunt pertinere ad partem anime vegetativam sicut esurire et huiusmodi. Consequenter
motus in potestate nostra non sunt ideo nullum inducunt peccatum. Motus vero
secundo primi sunt sensualitatis que subiacet dominio voluntatis, et per
hos si cadit super materiam illicitam peccatum quod sunt sed venialia. Volun-
tas vero non habet completum dominium super eos, habet enim voluntas impedire
singulos et quoslibet per se sumptum diuisim sed non omnes coniunctim. Unde
dicitur in Collacionibus patrum impossibile est ~~non habere eos~~ suscipere vero eas vel
respuere studenti per diligenciam possibile est. Quemadmodum igitur ortus earum
non omnino dependet a nobis, ita reprobacio vel eleccio consistit in nobis.
Post istos autem motus sensualitatis sequuntur motus in racione et voluntate qui
similiter distingui possunt in primos et secundos, ita quod primi dicuntur motus
subrepticii in racione et voluntate qui pro tanto dicuntur primi quia pre-
cedunt omnes alios motus in parte inferiori. Isti itaque motus subiti et
subrepticii et indeliberati in racione et voluntate vel consensu peccatum faciunt
veniale. Secundi vero sequuntur motus secundi in racione et voluntate per cogi-
tacionem morosam que dicitur morosa tamen ex mora temporis quam ex eo quod ra-
tio laborans circa eam moratur per consensum in morando nec eam expellit
tenens et voluens libenter que statim ut attigerat animum respu-
ere debuerat. Talis quippe cogitacio si sit de re licita non oportet du-
bitare an sit peccatum quia nullum peccatum, et hec si tales cogitaciones sint

primum collacione abbatis Moysi: Mentem non interpellari cogitacionibus

17

loco et tempori congruentes quia in loco incongruo scilicet in oratorio in cordibus
orantium utique noxie erunt Unde Bernhardus dicit Quidquid deo
obtuleris neglecto eo quod debes ingratum est ei Si autem est de re illi-
cita ita tamen quod super ea non cadit nisi veniale peccatum tunc talis cogitatio
morosa proprie loquendo non excedit limites venialis peccati Si autem sit
illicita ita quod super ea cadit peccatum mortale tunc adhuc est distinguendum
quia aut talis cogitatio viciosa versatur circa huiusmodi solum speculative sic adhuc
non est peccatum licet communiter sit periculosum Unde ysaie 60 dicitur Cogitationes eorum
cogitationes inutiles vastitas et contritio in viis eorum viam pacis nescierunt
et non est iudicium in gressibus eorum semite eorum incurvate sunt eis omnis
qui calcat in eis ignorat pacem In quibus verbis hoc innuitur quod licet tales
cogitationes adeo non separent tamen hominem disponunt ut a deo in proximo
separetur Cum enim dicit cogitationes eorum inutiles innuitur quod sunt penitus sine
fructu quod autem subiungitur vastitas et contritio etc per hoc insinuatur quod non
solum sunt infructuose sed plurimum dampnose de quibus dicit Bernhardus
Et si repellere a se spiritum sanctum non est in voto cogitantis fit tamen ex culpa negligentis
ut spiritus discipline mito se auferat a cogitationibus que sunt sine intellectu
Sapientie primo Spiritus discipline fugiet fictum et auferet se a cogitationibus
que sunt sine intellectu Aut talis cogitatio versatur circa eam etc per consensum
delectationis hoc est duplex secundum Bonaventuram 2 parte summe q. lxx in ar° vij
Aut per consensum cogitationis in delectationem et talis delectatio in genere suo
non est peccatum mortale sed quandoque veniale et quandoque nullum puta cum speculan-
do de fornicatione de fornicatione in ipsa speculatione delectatur non carnaliter
sed quia speculatio placet aut consensus est in delectationem de ipsa re et actu for-
nicationis ita quod licet interius voluptuose delectetur nec tamen vo[luit] in opus
procedere talis inquit consensus est inter mortalia reputandus Cum enim aliquis
de fornicatione cogitans delectatur de actu ipso cogitato hoc contingit ex eo
quod affectio eius est inclinata in huiusmodi actum Unde quod aliquis consentiat in
talem delectationem non est aliud nisi quod eius affectus sit inclinatus ad forni-
cationem Est tamen duplex consensus scilicet unus verus expressus alter interpretati-
vus et est quando homo tales cogitationes insurgentes non reprimit licet expresse
non consentiat Et iste est infimus gradus et primus peccati mortalis
quod vocatur mortale ex delectatione morosa Sed si expresse consentit in
delectationem cogitationis et non in opus tunc est 2us gradus Si vero
consensus ulterius procedit ita quod proponit opus consummare tunc voluntas pro
facto reputatur etiam si facultas desit perficiendi opus id est Et iste est

gradus tercius de quo loquitur Jeronimus in epistola ad Metriadem virginem In
illa inquit cogitacione peccatum est que suggestioni consensum dedit que malum
suum blande fovet que in sinu gestat et rumpe. hic igitur enim cogitacio si
ex aliquo impedito casu non impleat voluntatem nichilominus auctore
eius condempnatur a domino Juxta illud Mathei v. Qui viderit mulierem ad concupi-
scendum eam. Super quo verbo dicit Augustinus in sermone domini in monte Qui
viderit mulierem ad concupiscendum eam id est hoc fine et hoc animo intendit ut eam
concupiscat quod iam non est delectacio carnalis sed plene consentit libi-
dini ita ut non refrenetur illicitus appetitus sed mechatus est in corde
suo. Si vero consensus exeat in opus tunc est peccatum mortale consumatum
quod generat mortem anime et iste est quartus gradus. Deinde sequitur
consuetudo et obstinacio que etiam faciunt gradus dampnabiliores
et sic malum cogitacionis semper aggravatur. Quorum graduum aggravacionem
Gregorius describit ita dicens quod ex delectacione cogitacionis innascitur nascitur
peccati affectio in affectione consensus in consensu operacio in operacione consuetudo
in consuetudine desperacio ex desperacione defensio ex defensione
gloriacio quod tunc gloriantur cum male fecerint ex gloriacione eterna dampnacio.
Hec mala inducunt cogitaciones male. Secundum malum quod cor
inquinat. Cum enim nobilius quod est in homine sit cor ita quod etiam ipsa
sapiencia increata ipsum pro se desiderat Proverbiorum xxiij dicens fili da michi cor tuum
hinc est quod dato quod in cogitacionibus malis nullum sit peccatum adhuc propter
nobilitatem cordis conservare debet homo cor suum ab immundis cogitacionibus
exemplo illius gentilis Senece qui dixit Si scirem deos ignoscituros
et homines nescituros adhuc propter vilitatem peccati non vellem peccare.
Propter quod propheta petivit in psalmo Cor mundum crea in me deus. Ter-
cium malum cogitacionum est quod dyabolus in cor venit et ibi domicilium sibi
parat Contra illud quod dicit apostolus Ephesios v Nolite locum dare dyabolo.
Locus in corde datur dyabolo per cogitaciones fedas et inmundas in
quibus ipse inmundus spiritus delectatur et per eas homo sibi obligatur Dicit Gregorius
v° Moralium licet reprobos interius dyabolus non semper servitur in opere vbi
tamen se obligat illi in cogitacione. E contrario per bonas cogitaciones pre-
paratur locus deo in corde Juxta illud Sapientie i Perverse cogitaciones Glosa Deus
aufert se a cogitacionibus que sunt sine intellectu. Quartum malum cogi-
tacionum est quod scilicet ad premissum et plura alia mala trahit scilicet
quod de corde facit infernum nam principium dyabolus est ibi infernus sicut
e converso ubi deus ibi celum quod ergo dyabolus sibi domicilium in corde

malis cogitacionibus polluto ut dicitur est dyabolus utique inhitur insi-
ni insignia scuti portat. hic est quod in tali corde sunt hec insignia
vermis ardentis concupiscentie. ibi fetor sedis luxurie. ibi tenebre obscura-
te intelligentie. Iuxta illud psalmi obscurentur oculi ne videant. Sicut enim
stercus scilicet irundinis excecavit oculos Thobie. sic stercus dyaboli ma-
larum cogitacionum excecat oculos cordis ne videat lucem boni. Unde Gregorius
super illud Ysa. Sedit in pulvere. Quando per pulverem insi cogitaciones debe-
amus quoniam dum importune et silenter advolant mentis oculos excecant.
ibi etiam est sitis illecebrarum. quia sicut rota trahit rotam ita una mala
cogitatio trahit aliam. Exemplum de sanguisuga. Postremo est et ad-
malum cogitacionum quod hominem gratia dei privat. Unde Iudas postquam
dyabolus miserat ei in cor cogitaciones quo traderet dominum perdidit omnem
graciam irrecuperabiliter. et alii plures irrecuperabiliter graciam perdiderunt.
Exemplum de quodam heremita de quo legitur in vitaspatrum quod multis annis
in heremo domino servivit. et omni die pascebatur cibo sibi per angelum
tempore prandii ad mensam portato. hic incidit in quasdam cogitaciones
malas quas gratia dei sufficere non potuit. Unde sequenti die invenit
sibi ante allatum panem aliquantulum pollutum. et cum oraciones consuetas imple-
vit sed a cogitacionibus immundis non desistebat. ita in alia die in
mensa sua panem magis pollutum invenit quod multum contristatus
eo quod propter viles cogitaciones suas tam delicatam et celicam prebendam
amiserat. heremum exire et seculum redire cogitavit. sed cum iter ageret
in via dei nutu correptus ad cellam suam rediit et penitenciam agens
deo fideliter servivit. sed prebendam iam celicam nunquam recuperavit. Ecce
quanta dampna male cogitaciones inducunt. Unde licet paucissimi
talem prebendam habeant. multi tamen habent a deo spirituales gracias devo-
tiones et divine dulcedinis saporem in oracione et meditacione. quas
faciliter per malas cogitaciones perdunt. Unde est illud Eccl 9 Musce mori-
entes perdunt suavitatem unguenti. Musce sunt cogitaciones volatiles
et vage que tunc sunt morientes quando instar cadaveris mortui putre-
scunt in corde. et ille musce perdunt suavitatem unguenti id est omnis de-
vocionis et gracie quam unusquisque intus per spiritum sanctum unctus est
in cordibus vestris. Quia tanta mala cogitaciones male inferunt
ideo clamat propheta Ysa 1 Auferte malum cogitacionum ab oculis
vestris. Quantum ad tercium scilicet qualiter huiusmodi cogitaciones a cordibus nostris

+ plures enim ... mulierum speciem perierunt Ideo viro Ecclesiastici 9 consulitur ne respicias mulierem malivolam ne forte peccatis in aspectu illius / matrem ne aspicias ne forte scandaliseris in decore illius / Sicut enim ... ex lux ... recepta concupiscentiam delectationem ingerit et interdum ducit illicitos ad amplexus
Item aliud remedium est scripturarum lectio unde Ieronimus ad rusticum monachum / ama scripturarum studia et carnis vicia
tua in
non amabis
Item aliud remedium contra cogitationes immundas est corporis subiectio disciplinae tribulationes aliorum pensare / novissima sua memorare
districtum iudicium ingerere recolligere / vilitatem corporis perpendere / ... Quibus enim signis quis cogitationes uel

fugatur vel saltem remittitur

excludi debeat quae dicuntur in cordibus vestris Si enim sint in cordibus vestris caven-
dum est qualiter expellantur et cavendum est ne subintret / Duo sunt ergo hic vi- aduerte
denda / quibus cautelis videatur ne subintret / 2º postquam subintrauerunt qualiter expel-
lantur vel extinguantur / Circa primum est sciendum quod cavere non possumus
omnino ne subintret / sed cavere debemus quantum possumus / Unde ut dicit
Gregorius v Moralium magno studio superflue cogitationes sunt amputande
sed tamen amputari funditus non possunt / Semper enim caro superflua generat quae
semper spirituale freno sollicitudinis rescindit / Et sunt tres cautele prima est
timor domini ut homo semper ymaginetur deum esse presentem et videre secreta cor-
dis / multa enim peccata cavetur propter timorem hominum ne ab hominibus inhoneste ...
quis enim turpitudinem committere vellet in presentia hominum / multo magis
homo timere debet presentiam dei in corde qui videt cogitationes nostras multo clarius
quam homines videant facta proverbiorum xvi In timore domini declinatur a malo 31
Secunda cautela est custodia sensuum et precipue oculorum / Unde Job pepigi
fedus cum oculis meis ut non cogitarem de virgine / Super quo verbo dicit
Gregorius ut mens sit munda in cogitatione a lascivia voluptatis depri-
mendi sunt oculi quasi quidam raptores ad culpam / hinc etiam dicit Ysidorus
Oculi sunt prima tela libidinis omnem mentem et cor vulnerat / Subtrahe
ergo visum / reprime oculos a petulantia / non eos defigas in speciem car- ff3
nis si vis esse a malis cogitationibus tutus / Tercia cautela est fuga
Unde Ezechiel xvi / Hec fuit iniquitas Sodome sororis tue superbia saturitas panis et habundantia / Et Ecclesiastici 33 multam maliciam docuit ociositas
ocii ut semper aliquid boni operis facias ut te occupatum dyabolus inveniat
Non enim facile capitur a dyabolo qui bono vacat exercitio ut dicit Jeronimus ad rusticum
Et Johannes Cassianus dicit Mens ociosi nichil aliud cogitare novit quam de
ventre et libidine Cuius ratio est Cor enim cum sit in continuo motu
semper vult circa aliquid occupari etiam dormiendo / et quia pronius est ad ma-
lum quam ad bonum ergo nisi occupatur circa bonum semper versatur circa malum / pro-
ocia dant vicia fugiatur ergo semper procul illa / Deinde videndum est quibus
cautelis postquam intrauerint a corde expellantur / prima est ut statim abscidatur
Unde beatus Apolonius ut legitur in vitas patrum docebat fratres suos dicens
Contingatur caput draconis et omne corpus eius mortuum reddetur / Sic
enim mandat nobis deus observare caput serpentis ut omnino statim
ab initio rescindamus malas cogitationes in corde nostro / Secunda cautela
Cordis ad alia distractio ut videlicet homo oculos cordis avertat ab illis
cogitationibus et inveniat materiam alicuius occupationis circa quam cor
suum versetur vel orando vel intra se meditando vel legendo vel
cum aliis conferendo vel aliud exercicio exteriori intendendo Unde
Cesarius in ammonitionibus suis / Incipiamus bonas cogitationes

Unde apostolus ad Ephesios 5 dicit Nolite inebriari vino in quo est luxuria sed impleamini spiritu sancto loquentes vobismetipsis in psalmis ymnis et canticis spiritualibus quod ad contemplacionem pertinere videtur / Cantantes et psallentes in cordibus vestris deo quod ad orationes spectare creditur / Item apostolus dicit de cetero fratres quecumque sunt vera quecumque pudica / quecumque casta / quecumque amabilia / quecumque bone fame / si qua laus discipline hec cogitate

In legenda de abbate [correction above: quodam] quadam Seraphione qui suggestione serpentis hebat de consuetudine vnum panem pro illo
ad manducandum occulte retinere sumpto ergo esus panis fuisset louidius quia tum ... in mente sed ad pura vite
conpunctus petivit suum ... fuisset confessus abbati Respondit senex absoluat te confessio tua a laqueis mundi et validi
us cum tua confessione prostrauisti quem ab eo fuisti superatus et ut dum senex verba expleuerit ecce lampas
accensa de sinu confitentis egrediens ita cellam repleuit fetore sulfureo quod vix in ea senex cum fratre potuit
remanere In quo dominus virtute vere confessionis voluit declarare

14

diligere et statim ab illis que male sunt digressus dominus liberare Tertia
cautela est consideracio finis et vtilitatis talium cogitacionum vt scilicet homo
consideret quid vtilitatis finaliter ex talibus cogitacionibus reportabit quia
nichil nisi offensam dei et deordinacionem animi et confusionem ... in seipso Vnde
et Seneca in libro de virtutibus dicit Cogitaciones vagas et inutiles et quasi
sompno similes non recipias quas si animum tuum oblectaueris tu omnia disponens
tristis remanebis Quarta cautela est pura cogitacionum confessio
Vnde dicebat cuidam probatus senex in vitaspatrum cuidam fratri a cogitacionibus
impugnato pessimis Non timeas fili nec abscondas cogitaciones tuas
nichil enim ita allidit virtutem demonum quantum quod si quis secreta immundarum
cogitacionum reuelauit suis patribus Et alie plures cautele in vitaspatrum
habentur

Vt autem sciatis quoniam filius hominis habet potestatem in terra
dimittendi peccata Tunc ait paralitico Surge tolle lectum tu
um et vade in domum tuam Et surrexit et abijt in
domum suam Videntes autem turbe timuerunt et glo
rificauerunt deum qui dedit potestatem talem hominibus

Hic ostenditur actus diuine potestatis in subitanea curacione tante infirmitatis
vbi ponuntur primo quedam verba ad instructionem 2o quedam ad curacionem ibi
tunc ait paralitico dicit ergo vt autem sciatis vos scilicet scribe et phisei quia
filius hominis id est virginis habet potestatem dimittendi peccata in terra vnde dicit in terra quia
in vita ista est locus remissionis peccatorum Tunc ait paralitico Interposicio est
in verbis ewangeliste ... sunt verba Christi vel possunt esse omnia ista verba euangeliste
et sunt verba ewangeliste tota sunt verba Christi vel possunt esse omnia ista verba ...
sic ut sit sensus Vt autem vos posteri sciatis quod filius hominis habet peccata dimittendi peccata
in terra Tunc ait paralitico tria quia tria predicta introducebat enim
iste paraliticus iacens quod dicit surge in lecto cum quod dicit tolle
lectum tuum paraliticus id est immobilis cum quod dicit vade in domum tuam Item
surge in curacionem tolle lectum tuum in curacionis perfectionem quia valitudo
plena restituta est vade in domum tuam in perfectionis curacionis manifestacionem
Et surrexit statim ad imperium domini et abijt in domum suam Crisostomus 2o
addit sublato grabato suo Vnde beda et habetur hic in glossa magna
vtique vbi sine mora fit salus comitatur imperium Item glossa per remis
sionem pene remissionem culpe intellige Item glossa super 1o Tolle lectum tuum
dicitur vt quod fuit testimonium infirmitatis probacio sit sanitatis Crisostomus
Vtique paralitico dimissa sit peccata solus nouit qui dimittit Surge autem
et ambulare omnibus erat manifestum quod videbatur Sic ergo carnale signum
fit vt probetur spirituale quamquam eiusdem virtutis sit corporis et anime vicia dimittere

Nō dicit filius hoīs hꝫ ptātē dimittendi pctā Cū solig dī ē dimitte pctā
go nō hoīs xp̄o q̄r ip̄s ē filius hoīs et deus sicut dt glō Intlī Et dicit
filig hoīs ad innuendū vniōꝫ huanitatꝭ et diuitatꝭ in vnitate psoē
in xp̄o Sed quitr vtꝝ xp̄us ꝑ qd hō dimittat pctā dicēdū si hōqd
notat vnitatē psone dico q sit Sed si scdmqd notat cōditoꝫ huanē
nē sicut xp̄us scdmqd hō est mortuus tūc dico q nō de hꝛ mā
vide distīccoꝫ a3 tcij sūmaꝝ Moralit scdm gloꝫ Surgē ē aīaꝫ a car-
nalibꝫ desiderijs abstrahē lcīn tollē ē carne a trenis desiderijs
ad volūtatē spūs attollē domū ire est ad padisū vł ad intnaꝫ
sui custodiā ne pēct redire Videntes aūt turbe Superius
ondit dīne ptātis actū cīrca paliticū curatū hic subdit reuentia
turbaꝝ Et tria tangit circa turbaꝝ actq q̄r viderunt qd ē rōnabilis timu-
erunt qd ē irasabilis glificauerunt qd ē cōcupiscibilis dicit go Vide-
tes aūt turbe scꝫ miracliꝫ scm̄ in palitico timuerunt reuerendo et
admirando Abakuk iij° dn̄e consideraui opā tua et expaui
et luce vto dicit Stupor apphendit omes et glificauerunt laudando
deū Eccī 43 glificantes deū qntūcū potis supualebit adhuc Sed
q si glificauerunt quō iterum timuerunt Respō timuerunt timorē reuerencie qui
scꝫ annexꝫ glificacoi Et glificauerunt deū q dedit talē ptātē hoībꝫ
glō i hoīeꝫ tm poterat int hoīes opantē et ex hꝭ pꝫ q nerdū
de xp̄o plenā cognicoꝫ habebāt q̄r purū hoīeꝫ ēē credebāt sed sup
alioꝫ hoīes ēē et posse et hanc ptātē a deo accepisse Vel sic Et glifi-
cauit deū q dedit i ip̄m xp̄m q est vꝫ dī ptūs hoībꝫ i a deo ꝑ salute
Sed quitr quare nō arguit istos de modicitate fidei sic sup discipulos
arguit xp̄o q̄r isti nō fuerunt ita cōuersati cū eo sic apli Ideo paulati
erāt ducēdi ad pfectoꝫ fidei Ex hꝭ pt trahi argumentū q infirmi
nō sunt increpandi dure sed blande amonendi Moralr scdm Jōm
Nra palitica aīa si per pniāꝫ surrexit si robur pristinū recupa-
verit portat lcīn suū scꝫ corpꝰ in quo iacebat cū dissoluta scꝫ in
feabꝫ et pctīs tūc dr Surge scꝫ a carne et mūdo tolle lcīn tuū
i corpꝰ tuū Jmplēcū est q aīa sit in celis p cōuersacoꝫ et corpꝰ
in terra per voluptatē Et vade in domū scꝫ per bonā opacoꝫ
Vel surge per contricoꝫ et confessioꝫ tolle lcīn per satisfactoꝫ
vade per cōtinuā opacoꝫ Notandū q suma fatuitas est negli-
gere surgē a pctō quod pꝫ si cū ceñt duo loca quoꝝ vnū ess
obscuritate caliginosꝰ impuritate cōtagiosus ꝑuilitate laboiosus
mendicitate penuriosus ac per hꝭ sume piculosꝰ Aliud scꝫ habere et

Surge tolle lcīn tuū et vade in domū tuā Verba ista a dn̄o dicta palitico spualit' accipi pnt cui dicta
cuilꝫ fideli aīe curate a spuali palisi scꝫ a pctō Surge scꝫ a pctīs

cōtrio claritate

contrario claritate puritate libertate et ubertate ac per hoc summa amenitate
et salubritate quicumque negliget surgere a primo loco et recedet et transiret
ad secundum locum fatuissimum se faciet reputari Certe sic se habent status peccati et status
gratie status inquietatis et status sanitatis peccatum enim est excecativum cognitionis in=
quinativum affectionis impeditivum operationis prohibitivum fine refectionis
Sed e contra status gratie clarificat intelligentiam ad speculandum sanctificat concupiscentiam ad co=
versandum fortificat affectionem ad operandum procurat influentiam ad degu= af
standum Surge ergo o tu peccator primo ab obscuritate cognitionis ad cla=
ritatem intelligentie surge tu qui nescis quid per peccatum amisisti quia celum quia
per peccatum meruisti quia infernum quem offendisti quia dei iustitiam quid contempsisti
quia dei misericordiam que te expectavit ad penitentiam surge igitur et exsurge a mortu=
is et illuminabit te Christus id est fac quod tuum est ut surgas et evadas tenebras
ignorantie et luce glorie gratie ac claritate intelligentie infundet tibi Christus
intelligendum in bonis operibus dicit Crisostomus omelia xx super Matheum quia error in=
telligendi non generat peccatum sed peccatum generat errorem surge igitur ab ista ignorantia
de qua non excusat peccata sed peccata generant errorem surge igitur ab ista ignorantia
ab ista cecitate ab ista nescientia et illuminare Ierusalem Ysaie lx Nec credas
quod ista ignorantia excusabit te ymmo potius condempnabit unde Crisostomus omelia 38
super Matheum Non potest esse peccatoribus excusatio dampnationis ignorantia veritatis quibus
fuisset inveniendi facultas si fuisset querendi voluntas Secundo surge o tu peccator
ab impuritate affectionis ad sanitatem conscientie O deus quanta feditas est in
peccato si sentiretur maior utique quam in inferno Teste Anselmo penultimo capitulo
de similitudinibus Sed hic dicit peccati pudorem illic inferni horrorem et dicit si
hinc videam peccati pudorem illinc inferni horrorem et necessario uni eorum me immergere quam in
inferno potius immergerem quia ibi peccatum est deum
me peccatum videre propter quod dicit idem in meditationibus suis Ubi peccatum est deum
exhonorare hoc utique homo non debet facere si etiam necesse esset quidquid deus
cu ~~non est penitere viii~~ Surge igitur dicit dominus per prophetam dicit aut psalti
Ysaie li Sic excutere de pulvere surge sede Ierusalem solve vincula colli tui
captiva filia Syon Excutere inquit de pulvere per peccati detestationem hic enim
pulvis peccati de homine facit monstrum Ezechielis Omnis pulvis terre versus est
in cinifes Comparatur enim peccator iumentis et feris sicut est in psalmo Et Crisostomus
dicit omelia 4 super Matheum Si peccator homo est manifeste non possum dicere Cum
enim calcitres ut asinus ut agnus ut thaurus fremas in mulieribus ut equus
et castrimargia pecaveris velut ursus impingues carnem tuam velut
mulus rememoreris autem mali ut camelus id est rapias ut lupus ira rapi
scaris ut serpens percucias ut scorpio dolosus sis ut vulpes venenum
malitie observes ut aspis et vipera Qualiter possum te tu hominem vocare
non video in te talis nature caracterem quod dicere non possum Excutere ergo de isto
pulvere per peccati detestationem surge per mentis elevationem sede per passionum
tranquillitatem solve restituendo ad peccati confessionem ad gratiarum actionem et ad superna

degustacio Surgite dicit^r in ps^o postquam sedites etc. Surgite per primam, quia
secundum Crisostomum omel 2 super Mt^m penitencia cor emundat, sensum illuminat, animas sufficit
et ad susceptionem Christi humana preparat pectora etc. Surge igitur tercio a servilitate
condicionis ad libertatem operacionis meritorie. Status enim peccati tamquam latus
inferni sic est status obscuritatis et impuritatis, sic etiam est status carceris et
servilitatis. dicit enim Cris omel 30 super Mt^m Omnes homines antequam peccent
habent liberum arbitrium sequendi dyabolum vel non, sed postquam semel peccando
se ei obligaverit exire non potest evadere nisi divina virtute vincula disrum-
pantur. Et Aug 3 de li arbi dicit quod illa est peccati pena iustissima
ut amittat quisque quod bene uti noluit cum sine ulla difficultate posset si vel-
let .i. ut si sciens recte non facit amittat scire quod rectum, et recte facere non cum
posset noluit, amittat posse cum velit. Peccator igitur servus etiam viciose con-
suetudinis sic est constrictus compedibus conpedibus, sic ligatus cathenis et funibus,
sic pressus peccati ponderibus et circumseptus malis custodibus ut de se non
valeat compedes evadere, cathenas frangere, pondus excutere, custodes
fugere et sic ad operandum meritorie libere exire. Tamen si faciat quod in eo
est, statim promptum est divinum adiutorium. Unde Petro incarcerato et
ligato cathenis duabus et dormienti inter duos milites et circumsepto multis
custodibus angelus domini astitit et lumen refulsit in habitaculo carceris
percussoque latere Petri excitavit eum dicens surge velociter, et statim ceci-
derunt cathene de manibus eius. Act 12. Iste Petrus incarceratus ge-
rit hic typum peccatoris. Cuius carcer est gehenna. Cathene due quibus ligatur
sunt difficultas et ignorancia secundum Aug 3 de li ar. Duo milites inter
quos dormit sunt timor male humilians et amor male inflammans
ex quibus omnia peccata procedunt secundum Aug super 1° ps^o Intensa igitur et suffos-
sa. Custodes autem qui stant ante hostium carceris et non permittunt exire
peccatorem sunt peccandi occasiones et mundi promissiones. Multe enim sunt occasiones
peccandi et multe fallaces promissiones mundi quae promittunt incolumitatem
.i. diuturnitatem vite, prosperitatem fortune et oportunitatem penitencie. Sed
quid tamen si peccator facit quod in se est, si non resistit divine monicioni
statim assistit ei divina inspiracio quia angelus domini astitit et statim sequitur
interna irradiacio quia lux refulsit etc. Statim immittitur in cor eius utilis
consideracio scilicet commissi flagicii, pena bustiti, cominacio supplicii et
promissio stipendii. Quamquidem consideracio immitte nichil aliud est quam
latus peccatoris percute, pungere excitare ad surgendum. Unde percusso latere Petri
excitat eum dicens Surge velociter. Statimque consequitur plena expedicio quia
ceciderunt cathene de manibus eius. Ergo tu peccator surge ab hac servilitate

[illegible] dicitur peccatoribus Surgite et ite quia non habetis hic requiem Certo
surgit ab egestate interne consolacionis ad ubertatem divine afflu-
encie Nam status peccati est sicut status obscuritatis impuritatis et captivitatis
sic est status summe inopie et mendicitatis Eget enim peccator pane gracie
confortantis vino medicine curantis oleo leticie consolantis et
sale doctrine condientis et saporantis que sunt infallibilia remedia
secundum Ambrosium super Lucam Hanc egestatem summe periculosam recognovit
ille filius prodigus cum dicebat Luce xv quanti mercenarii habundant
in domo patris mei panibus ego autem hic scilicet in statu peccati fame
pereo surgam et ibo ad patrem meum tunc peccator significatus per pali-
ticum surgit cum vinculis in quibus iacuit defecit De quo in figura dicitur
i Mach ii Surrexit Mathathias et consedit in monte Modin et
habebat quinque filios qui sunt Judas Symeon Jonatas Johanna
et Eleazarus Mathathias interpretatur donum dei et significat penitentem
qui in domo dei a peccato surrexit ac in monte Modin qui interpretatur
iudicium conscendit Ubi dicit Augustinus Ascende tribunal mentis tue
sit racio iudicans conscientia accusans te Hic est mons Modin in quo
quis sedet cum vere surgit a peccato Huic autem penitenti sunt quinque
filii scilicet Judas qui interpretatur confitens Symeon obediens Jonatas
columba Johanna gracia Eleazarus domus dei Hii sunt filii peni-
tentis cui datur donum a quo licet omne procedit Judas templum
dei mundat quia confessio mentem a viciis purgat Unde Judicum i Consu-
luerunt filii Israel dominum dicentes Quis ascendet ante nos
contra Cananeum et erit dux noster et belli et dixit dominus Judas
ascendet ecce tradidi terram in manu eius Cananeus interpretatur
zelotipus et significat dyabolum qui animam peccatoris cum zelotipus ardet
diligit et ne ad Christum redeat astute satagit contra hunc Judas
confitentes in confessione debet ascendere et cum de terra mentis sue exstirpa-
re et ipsam a viciis expurgare Symeon edificat quia ad hoc labo-
rat obediencia ut edificium bone operacionis in altum crescat Ut
de eo dixit Mathathias Ecce Symeon frater vester scio quod vir boni con-
silii est ipsum audite semper et hic erit vobis pater Obediencia enim est
boni consilii quia propriam voluntatem que est via ad infernum docet
mortificare et alterius voluntatem que est via ad celum docet adimplere
De cuius edificacione dicit Gregorius Obediencia sola est virtus que ce-
teras virtutes inserit insertasque custodit Jonatas renovat in templo

Sed sciendum quod licet deus quemlibet iubeat surgere qui dicit in corde tangens per instinctum verbum illud surge / multi tamen negligunt surgere quod contingit ex duobus videlicet ex fomitis infectione plurimum retrahente / et ex talium occupatione mentem nimium distrahente. Circa ad primum sciendum quod fomes iste retrahit hominem ne surgat a peccato corpus enim quod corrumpitur aggravat animam mentem ut surgere non valet / quod conqueritur propheta. dedit me dominus in manu de qua non potero surgere. Fomes enim est quasi quedam manus retrahens nos a bono et impellens ad malum. Istam manum dedit nobis dominus in pena peccati primi parentis ut inobediencia membrorum esset homini in pena prime transgressionis. Iste autem fomes originaliter quidem est in carne sed per redundanciam in anima quando eius sordida titillatione curo inflammatur — ꝗ

et renouare non desinit quod columbina simplicitas edificat quod calliditas hostis antiqui cotidie destruit et in adam destruxit / unde Gen. viii venit columba ad vesperam ad noe in archam portans ramum olive virentibus foliis in ore suo. Columba dicitur quasi colens lumbos idest puritas et simplicitas que lumbos tunc colit cum luxuriam restringit. Hec columba ad noe idest ad penitentem in archam idest in ipsius mentem venit et hoc in vespera idest cum iam sol mundane prosperitatis et calor concupiscentie carnalis in ipso tepescit / et tunc ramum portat virentibus foliis. In ramo mentis constancia in oliva serena hylaritas mentis in foliis virentibus vite fructifera designatur / hec omnia columba portat idest puritas ad penitentis mentem venit et sic Jonathas renouat quod perierat. Item Johanna tonsis aureis templi faciem ornat / unde ysa. 60 Induit me dominus vestimento salutis et indumento iusticie circumdedit me et tamquam sponsam decorauit me corona. Dominus penitentem induit vestimento salutis in contritione et indumento iusticie circumdat in confessione / et quasi sponsam ornat in operis satisfactione / que debet procedere ex mentis puritate. Sed quod hec omnia supradicta nichil proficiunt nisi assit dei auxilium ideo adiungitur unus filius scilicet eleazarus / dicitur enim auxilium incepti augmentatio quod incepta augmentatur / augmentata conseruatur / conseruata in eterna vita premio coronantur. Et ideo ei dicitur surge scilicet a piculo anime tue et vade in domum tuam idest ad anime custodiam ne iterum labaris in peccatum et postea surge de mundi miseria et ibis ad domum felicitatis.

d ¶ Hic primo est quod dubitatur / prima utrum solus deus possit remittere peccata. Secunda utrum xpus inquantum homo potuit remittere peccata / Tercia utrum misericordia temporalis semper veniat homini contrito. Quarta utrum per miracula facta per xpm potuit cognoscere eum esse filium dei. Ad primum est dicendum quod peccatum est offensa commissa in deum per voluntatem hominis. ad cuius remissionem tria requiruntur primo remittens 2o illud quod remittitur 3o immutatio hominis cui remittitur que tria solus deus potest facere. Nam solus deus potest remittere offensam sibi factam. Si enim peccatum fit duplex non est aliud quam dictum vel factum vel concupitum contra legem dei, solus deus potest tale offensam remittere contra cuius legem commissa est. Similiter solus deus potest homini gratiam dare qua peccatum remittitur, sicut enim lux est illud quo formaliter expellitur tenebra / et albedo que formaliter expellitur nigredo ita sola gratia est illud qua formaliter expellitur peccatum

ꝗ mundo feda cogitatione anima sordidatur / Et hec duo scilicet titillacio carnis et cogitatio cordis figurantur in illis duabus petri cathenis 2m Act. xii v supra. quibus vinctus petrus stringebatur ut surgere non valet donec ruptis cathenis angelus ei dicit surge velociter / sic et hic. Circa ad secundum dicendum quod occupatio terrenorum valde deprimit ad infima ut quosque efficiat ad surgendum ad diuina et ad opera virtuosa. Tales figurantur per illum claudum qui baiulabatur cotidie ante portam speciosam qui per se surgere non valebat dispectus cum terrenorum / et corporum occupatio semper medicus / medicus claudus est et reptit in terra, sed eo sanato est talium occupationum postpositio et tunc surgere potuit / unde de illo claudo legitur quod cum ei petrus dixisset surge et ambula sequitur / et surgens ambulauit cum eis in templum / et sic hic expletum

cam ix

Eodem modo solus deus pt hois voluntatem immutare vt sicut per pctm
voluntas hois auertitur a deo et quertitur ad aliqd bonum creatum ita oportz
q si pctm ab hoie dz remoueri q voluntas hois remoueatur a
bono creato et quertatur ad dm qua quersionem voluntatis hois solus
deus pt facere formetur igitur talis racio ad remissionem pctorum requiritur offen-
se remissio gre infusio et voluntatis immutacio sed solus deus pt ista
tria facere ergo solus deus e q dicere ppha delet et delere pt omnes
iniquitates meas / Ad 2m est dicendum q xpus s'm humanam natm fuit exemplum
nrm in caritate vt sicut ipse pro nobis ex caritate passus e ita
nobis exemplum reliquit vt caritate ad deum et mutuo nosipsos diligamus
Iuxta id j pet xpus pro nobis passus e nobis relinquens exemplum
vt sequamini vestigia eius / Fuit 2o instrumentum diuinitatis in personali
vnitate / exposr enim q humanitas quita erat in xpo ipi deitati erat
instrumentum diuinitatis secundum quam / que erant hois supra hoiem operabatur
vt dicit damascenus / Tercio fuit nrm caput in donorum et meritorum
vbertate Nam illa q ipe passus e in humanitate s'm quam erat caput nrm
meritoria fuerunt oibus nobis et faciebat ad remissionem vel redempcionem
omnium pctorum / sicut si aliquis pater vel opareretur aliqd manibus posset se
redimere a pcto qd commisisset pedibus / et isto tercio modo xpus inquantum
ho potuit et pt pcta dimittere primo excauit q vniuersa delicta
operit caritas ad quam ipe exemplariter nos prouocauit / 2o instrumentaliter
q ex pp'sona coniuncta diuinitate virtus sanandi animam et corpus nrm
illa humanitas sortita e / Tercio meritorie aliter q operacio et passio
humanitatis xpi sicut nri capitis fuit meritoria et satisfactoria p oibus
pctis nris / vnde dicit apoc j'o q ipe redemit nos et lauit nos a pctis
nris in sanguine suo · Ad 3m e dicendum q loquendo de pcto originali
primorum parentum omnes corporales infirmitates puenerunt nobis ex illo
pcto sed loquendo de pcto actuali qd ho quilibet committit ex pcto fre-
quenter contingit hoiem infirmari sicut expresse videmus q ex pcto gule
vel luxurie ho inordinate dissoluit corpus suum et membra sua
et super virtute sua accipit nutrimentum vnde inordinate vtendo virtute
generatiua per luxuriam et virtute nutritiua per gulam quecumque infir-
mitates incurrit q maxime paralisim et podagram contingit hoiem fieri
ex talibus propterea qd dicit glosa super huic passum q ideo xpus prius

ca m

remisit pcta huic paralitico qm sanaret eu qr infirmitas illa ex pcto
sibi proueniebat ¶ Ad 3m qd ista quoz fecit volusian[us] augustino in p=
sona gentiliu d qd miracula que xpus fecit no videntur re eius
diuinitatis indicia cu alij similia miracula fecerint Na mortuu[m]
suscitatu videtur maius miraculu oibus alijs et plane e qd
helias et elizeus in veteri testamento et in nouo multi alij mortuos
suscitauerunt quos tn constat puros hoies fuisse ¶ Ad hoc ergo rndz
augustinus qd miracula fca per xpm vm testim phibuerunt eius diuinitati
Iuxta id qd ipe ait Opa que ego facio ipa testimonium phibent
de me Et hoc ppt multa ¶ Primo quidem ppter eius ptatem ppriam Naz
alijs facientibus miracula ipe faciebat sed eo faciente no fa=
ciebat alij ita qd in virtute eoz facit sicut alij in virtute sua Vn alij
no imperando sed orando faciebat miracula Ipe aut solo vbo impe=
rando Vn dicit Crisostomus sup illo vbo Mt 8 Surgens imperauit ventis
et mari Dominus xpi humanitatem eius monstrabat sed qd solo vbo
imperato eius mare tranquillu fit e eius diuinitate ostendebat
¶ Scdo ppt miraculoz singularitate Na nasci de virgine a mortuis
resurge in celu ascende sic talia miracula xpus singlariter fecit
qd nemo fecit nisi ipe Et si quis parum putet hoc de xpo quid
amplius expectet abeo ignoro dicit augustinus Na si dicetur maius
aliu in isto creare debuit plane est qd maiore vel eiusdem
no potuit in morte vo si fecisset parum putaretur deo ¶ Tercio ppt
pphaz veritate qr dato qd pphete fecerint miracula sicut Moyses
et alij tam illi pphauerunt xpm venturu no tamen pate eius in
miraculoz opatione sed plane tamqm dnm oim et hoiez ppter
hoies factu vt vo absurdu no videtur vt ipe no posset face mi=
racula que illi fecerint voluit face que ipi fecerunt et ad hoc
alia que nec illi nec alij face potuerunt ¶ Utrum cognosce cogi=
tacoes cordiu sit ppriu solius dei Et dicit qd no Na gregorius in
moralibus super illud Iob 28 No equabitur ei aurum vel vitrum
dicit qd tunc in beatitudine resurgentium vnus erit pspicabilis alteri
sicut ipe sibi sed resurgentes erunt siles angelis sicut habetur Mt 22
ergo vnus angelus pt vide illud quod est in consciencia siue in cor=
de alterius angeli igitur et Item angelus pt cognosce fantasmata
hois ex ystencia in fantasia cu fantasia sit virtus corporis ergo videtur
qd angelus cognosce pt cogitacoes intellectus qr cogitatoes intellectus

ex fantasia dependet Sed qr illud quod est ppum dei non quet
angelo nec homi sed cognoscere cogitatos cordium est ppu dei s illud
Je 17 pravum est cor hois et inscrutabile quis cognoscet id ego
dns scrutans corda et hinc idem dicit glo hic quia per hoc quod cognovit
cogitacos cordium se esse deum Respondeo quod cogitatio cordis dupl potest
cognosci uno modo in suo effectu seu in operatione et sic potest ista conclo
Cogitacio humani cordis in suo effectu vel sub signis exterioribus non solu
ab angelo sed etiam ab hoie pt cognosci patet quia qui videt aliq
homicidium committere vel furari cognoscit ipsum habere affectum ad rem
alienam vel ad homicidium generum etc Et dicit s tho quod medium per
pulsum vel per motum corporis cognoscitur aliquis affectus aie sic multo
magis angeli vel demones inquantum subtilius homi hu immuta
tiones occultas pendunt Unde dicit aug in libro de divinatione
demonum quod aliquando dispositiones non solum voce prolatas verum etiam cogi
tatione conceptas cum signa quedam ex aia exprimuntur in corpore tota facilite
perdiscunt Alio modo pnt cognosci cogitaciones prout sunt in intellectu et
affectus prout sunt in voluntate sic potest ista conclo Solus deus cogi
tacos cordium et affectos voluntatum in se pt cognoscere Cuius ro
est quia voluntas suis volicionibus utitur et intellectus cogitacionibus
quando vult ergo pt claudere istas affectiones creature quando sibi placet sed deo non
cum omnes res cognoscat et per essentiam et per cognicionem penetrat
Et ideo dicit aplus prima ad Cor 2° Que sunt hois nemo no
vit nisi spus hois qui in ipso est Ad primum est dicendum quod modo unius
hois cogitacio non cognoscitur ab alio propter duplex impedimentum scilicet
propter grossitiem corporis et propter voluntatem claudentem sua secreta
primum obstaculum tolletur in resurrectione nec iam est in angelis sed secundum im
pedimentum manebit post resurrectionem et est modo in angelis et tamen qualitate
mentis quantum ad quantitatem gratie vel glorie reputabitur claritas corpor
et sic unus mentem altius videre poterit Ad secundum dicendum quod angeli co
gnoscunt res corporales et sic cognoscunt fantasmata brutorum
animalium et etiam hominum et appetitum sensitivum non tamen oportet quod angeli
cognoscant apprehensiones fantasticas hois secundum quod movetur a ratione vel
voluntate sed secundum quod movetur ab appetitu sensitivo etc

Et cum trãsiret inde ihūs vidit hoīez sedentē
in theloneo matheum noīe et ait illi seqre
me. et surgēs secut9 ē eum. Et fcm̄ ē discūbēte
eo in domo ecce mlti publicani et pccores veni-
entes discūbebant cū ihū et discipli ei9 Et vidē-
tes phrisei dicebāt discipulis ei9 qre cū publicanis
et pctoribꝫ manducat mgr vr̄ At ihc audiēs ait
non est opus valētibꝫ medico sed male hntibus
Euntes aut discite quid ē. misericordiam volo et nō sa-
crificiū Non eni veni vocare iustos sed pccores
Tūc accesserūt ad eū discipli iohis dicētes qre
nos et phrisei ieiunamꝫ frequenter discipli aut
tui nō ieiunāt. Et ait illis ihūs Nunqd pnt filij
sponsi lugē qmdiu cū illis est sponsus veniet aut
dies cū auferet ab eis sponsus et tūc ieiunabūt
Nemo aūt immittit cōmissura pāni rudis in vestimē-
tū vetꝫ tollit eni plenitudinē ei9 a vestito et peior
scissura fit neqꝫ mittūt vinū nouū in vtres veteres
alioqn rumpūtur vtres et vinū effundit et vtres
pereūt sed vinū nouū in vtres nouos mittūt
et ambo conseruantur

Superius hītum ē de vocacōne
a statu iusticie ad statū pfcōnis et de cōfirmacōne per miracula
ex statu ad timore ex consideracione ptatis hic agit de vocacōe
a statu culpe ad statū iusticie. vbi pmo po vocatio de statu iniquitatis
scdo cōfirmato per miracula alliciencia ad amore boni ibi hec eo
loquente ad eos Ecce princeps vnus. pmo pōr actio dīne pietatis circa
cōuertendos 2o reprehensio humane impietatis circa cōuersos ibi et videntes
pharisei. Actio dīne pietatis circa cōuertendos ostendit pmo in actu vo-
cacōnis 2o in actu susceptionis ibi et fcm est. pmu pꝫ in vocacōe
Mathei 2m in benigna susceptione publicanorum Circa vocacōz ma-
thei notant duo ex parte vocātis sibi inuicē correspondencia pmum
est vocantis miseratio 2m vocati vocati misera cōditio ibi hominem

Cum sanasset ihesus paraliticum ut d[icitu]r in p[ri]n[cipi]o ca[pitu]li, transiuit inde ne accenderet phariseos in odium sui et ut eorum passiones mitigaret / et ad nostram doctrinam ut nos mansuetudinem a persecutoribus recedentes leuitate ipsorum fragilitatem videt hominem illum scilicet quem propheta ezechiele similitudinem hominis visa est habere Ex[ech]i[elis] i similitudo animalium erat facies hominis / et inde d[icitu]r Ioh[ann]is mattheus animal so[lum] i[d est] homini comparatur eo quod ewangelium suum a xpi humanitate incipiens eam principaliter in suo processu extendit. Et pro ubi vidit eum dicit Symon & Cassus in Capharnaum sunt homines comprehendunt a christo fuisse vocatum Capharnaum cum erat ciuitas maritima apta commercijs ubi Mattheus rei publice agebat officia

sedentem / tamen vocatio ipsa ex parte xpi ibi et ait illi sequere me quantum obedientia ex parte Mathei ibi Et surgens. Sciendum est hic quod Io[hann]es illud quod hic dicitur dicit hoc debet intelligi per recapitulationem / quia dicitur Luce vi quod duodecim fuerunt electi in monte cum Symone domino sed dicit quod Mattheus precedit hic spiritualiter et non hystorialiter quia enim vocatio Ma-thei fuit miraculosa ideo posuit miracula Et augustinus in libro de con-cordia Euangelistarum videtur idem sentire scilicet quod christus fuit electus cum alijs 12 cum symone domino in monte Crisostomus ait in omelia vel Et iste sit ordo hystorie que hic ait ponit et quod cum alijs non fuit electus non querit Quare cum petro et Johanne et alijs discipulis primum non vocat et elegit / Respondetur tunc vocauit eum quando ad obediendum aptorem eum sciuit qui intima cordis nouit et potest hoc esse verum / quod autem dicitur 12 electos fuisse in monte cum symone domino solvendum esset quod apte intelligitur totum quia ibi maior pars electa est ideo dicit quod 12 ibi fuerunt electi / et iste modus frequenter inuenitur in scriptura Sed glosa dicit quod probabilius videtur quod pretermissa memoret eum 12 elegit cum symone. Dicit ergo et cum transiret ihesus inde id est de galilea dicitur autem hic per recapitulationem secundum Io[hannem] et augustinum et non continuatur ad precedentia ratione vocationis sed ratione temporis / sed secundum Io[hannem] Crisostomum hystorialiter est intelligendum vidit hominem vidit Sap[iencie] x respectu in electos illius hominem / in hoc notatur conditio ex parte fragilitatis nostre / sedentem in theloneo notatur conditio ex parte officij Mattheum nomine erat conditio nominis Vidit secundum glosam non tantum corporeo quam misericordie intuitu hominem propter Remigium hominem quod maior est eius sedentem in teloneo id est exactorem seu receptorem thelonei Inueli id est pertinuit lucris inhiantem Theloneum enim est locus in quo soluuntur publica vectigalia vel mensa in qua computabatur Et dicitur secundum glosam a thelon grece quod est vectigal latine. Ysidorus vero dicit quod theloneum est locus ubi nauium et nautarum emolimenta redduntur et ibi sedet exactor vectigalis precium rebus impositis / et theloneum et ad vectigal et ad domum in qua tributa soluuntur. Sciendum est equiuocum ad vectigal et ad domum in qua tributa soluuntur Sciendum quod sanctus Matheus cum suis conuisioribus multiplicum laborabat spirituali infirmitate Prima infirmitas quia sanctus erat terrenus per cupiditatem et auariciam Quod notatur cum dicitur ihesus vidit hominem non virum homo enim ab humo dicitur Matheus igitur diligendo terrena factus est terrenus. Unde augustinus Talis est vnusquisque qualis est sua dilectio terram diligis terra es / deum diligis deus es / sed quia Matheus terram diligebat terra factus erat / quilibet enim auarus terra dicitur propter quandam similitudinem quam habet cum terra / terra enim in superficie est venustata plantis et floribus in medio est ditata thezauris et metallis / in infimo est repleta tormentis et doloribus quia in inferioribus partibus terre credunt esse infernalia supplicia dampnatorum sic auarus in superficie id est in apparatu exteriori ornatur plantis et floribus

i nitentibus et splendidis vestibus sicut ille dives de quo dicitur
luce xvi homo quidam erat dives qui induebatur purpura et bysso
interius vero ditatus e magno thezauro i anima ad similitudinem dei facta
de quo thezauro dicitur 2 cor 4 habemus thezaurum in vasis fic-
tilibus Sed quantumcumque sit exterius decoratus interiusque ditatus in
ymo tamen e tormentis et doloribus plenus quia ipsius vermes consciencie
continue remordentem igne avaricie assidue estuante ysa ult vermis
eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur et propter sollicitudinem
suffocantem et tristitiam excecantem Eccle 2 Cunctis diebus vite sue co-
medet in tenebris et curis multis et in erumpna atque tristitia hec
omnia erat in beato Matheo ante ipsius conversionem ideo hoc attra dicitur cum
dicitur Jhesus vidit hominem Secunda infirmitas beati Mathei quia erat in bo-
no opere remissus per torporem et negligentiam quod notatur cum dicitur
sedentem i ab omni opere torpentem cum tamen in hac vita non sit sedendum
sed laborandum Pro quo sciendum quod tria sunt loca tribus generibus
hominum deputata scilicet celum deputatum beatis infernus dampnatis
mundus deputatus militantibus et pugnantibus iuxta illud Job 7 Mili-
tia est vita hominis super terram Primus locus scilicet celum deputatus e ad quiescen-
dum et regnandum secundum illud Apoc 14 Amodo dicit spiritus ut requiescant
a laboribus suis et Sap 3 Fulgebunt iusti et iudicabunt na-
tiones et dominabuntur populis Secundus locus scilicet infernus deputatus est
ad iacendum et patiendum prov 14 Iacebunt mali ante bonos et
impii ante portas iustorum Et ysa 13 Torsiones et dolores
tenebunt eos et quasi parturiens dolebunt ¶ Tercius locus scilicet
mundus deputatus e ad standum et ambulandum Stare enim pugna-
tis e debemus enim stare ut contra vitia fortiter pugnemus secundum
illud Ephe ult State ergo succincti lumbos vestros in veritate in-
duti loricam iustitie et calceati pedibus in preparatione evangelii
pacis in omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia te-
la ignea nequissimi extinguere et galeam salutis assumite et
gladium spiritus quod e verbum dei Item stare ambulantis est
debemus enim mente et affectu ad celestem patriam anhelando ambula-
re secundum illud Gal 5 Spiritu ambulate et desideria carnis ne perficiet-
Sed quia beatus Matheus ante sua conversionem in hoc mundo in quo pu-
gnare debuit sedendo torpuit ideo dicitur sedendo ¶ Tercia
infirmitas quia erat secularibus negotiis irretitus per sollicitudinem et
curam superfluam quod notatur cum dicitur in theloneo Erat enim ar-
thelonarius vectigalia colligens et sic erat implicatus huiusmodi
secularibus negotiis que vix et raro sine peccato possunt exerceri et que

·7

multorum sunt occasio propter annexa circa peccatorum Sollicitudines enim mun-
dane extinguunt lumine gratie sicut Luce 8 aliud cecidit inter spinas et sil
exorte spine suffocaverunt illud / 2o perdunt suavitatem devotionis in-
terne Eccles x Musce morientes perdunt suavitatem unguenti / dicit enim
ho abhorret cibum musca contactu inquinatum ita deus non acceptat
orationes muscis vehilantium cogitationum maculatas / sed talibus orantibus dicit
Mt 15 populus hic labiis me honorat / cor autem longe est a me / 3o
perturbat pacem conscientie Job 20 Cogitationes varie succedunt sibi et mens
in diversa rapitur / Sed et beatus Mattheus ante suam conversionem multis mundanis sol-
licitudinibus premebatur et officium thelonei etiam cum peccato exercebat Ideo
dicitur in theloneo sedere et Mt x in kathalogo apostolorum seipsum ap-
publicanum appellat Tertio infirmitas ex publicanis et peccatoribus
domesticis erat per familiaritatem et amicitiam quod notatur per hoc quod
multi publicani in domum suam venerunt nisi enim ei multum familiares
fuissent certum in domo sua non discubuissent / et hoc valde periculosum est
quia peccatoribus conversari primo quia hoc enim homo molestatur a bono opere Ideo
dicitur Ier 51 Egredimini de medio eius populus meus ut salvet unusquisque
animam suam ab ira furoris domini et ne forte molescat cor vestrum / 2o
homo sepe conversatur eis in delicto Eccl 13 qui communicat superbo induet
superbiam / 3o homo maculatur in fama et sepe involvitur in eandem penam
de primo Eccl 13 Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea de 2o Apoc
18 Exite de babilone populus meus ut nec participes sitis delictorum
eius et de plagis eius non accipiatis Ex quibus omnibus patet sanctum Mattheum
ante suam conversionem multiplici spirituali infirmitate laborasse / Secundo in principio
et tertium ponitur modus curationis ex parte medici cum dicitur Cum
transiret Ihesus vidit hominem sedentem in theloneo Mattheum nomine et ait illi sequere me /
In quibus verbis notatur triplex modus sanandi quo beatum Mattheum sanatur
Sanatur enim eum visitando ex dicitur Cum transiret Ihesus scilicet a galilea
post curationem paralitici Secundo sanavit eum videndo cum dicitur vidit
hominem sedentem / 3o vocando cum dicitur Sequere me Circa primum sciendum
quod dominus visitavit Mattheum non tantum generaliter per suam incarnationem per quam
totum genus humanum visitat / iuxta illud Luce primo per viscera misericordie dei
nostri in quibus visitavit nos oriens ex alto / Nec tantum spiritualiter prout visitat
bonos per gratie infusionem de quo Job 10 Visitatio tua custodivit spiritum
meum / sed singulariter per presentie exhibitionem quia ad vocandum ipsum
hominem ad illum totum processit / et hoc declarat magnam Matthei dignitatem
quia non per alium discipulum sicut petrus per andream / et Nathanael
per philippum sed immediate per ipsum dominum vocatus fuit / Secundo sanatur

cu videndo habet enim dominus duos oculos quibus homines respicit scilicet oculum
dextrum quo respicit bonos et iste est oculus gratie Gen 4 Respexit dominus
ad Abel et ad munera eius et oculum sinistrum quo respicit peccatores peni-
tentes et iste est oculus misericordie quo respexit petrum Luce 22 Conversus dominus
respexit petrum De isto duplici oculo dicitur Sap 4 Gratia dei et misericordia est
in sanctos eius quo ad oculum misericordie et respectus in electos illius et hoc quo
ad oculum gratie Hunc oculum respici petiit David dicens Respice in me domine scilicet
oculo gratie et miserere mei scilicet me videndo oculo misericordie Isto duplici oculo re-
spexit Matheum scilicet oculo misericordie quo peccata sibi dimisit et oculo gratie quo
eum in apostolum elegit O felix ille in quem sue visionis radios mittit
nam frigida inflammat sicut in petro in quo gelacium negationis
liquefecit in lacrimas compunctionis Illuminat obscura Joh 8 Ego
sum lux mundi etc qui sequitur me Excitat de paulo Act 9 dirigit cecitate sicut
Matheum Nicolaus de Lira O utinam nos peccatores illis benignissimis
oculis salvator noster respicere dignaretur Cuius enim cor tam durum quod
hii oculi non emolliant cuius cor tam frigidum quod hii oculi non infla-
ment cuius cor tam amarum quod hii oculi dulcescere non faciat Certe
nullius Sunt enim radii oculorum eius tam calidi ut omne durum e-
mollire et omne frigidum incalescere faciat tam luminosi ut omne
obscurum illuminent tam dulces ut omne amarum dulce faciat Et hoc
notatur cum dicitur vidit hominem sedentem in theloneo Matheum nomine In quo
secundum Hugonem magna declaratur Mathei humilitas Nam ipse binominis
erat vocabatur enim Levi ut habetur Luce 5 et nominabatur Matheus
primum nomen scilicet Levi non erat ita vulgatum sicut secundum nomen eius scilicet
Matheus appellabat ergo se Matheum ad maiorem sui confusionem
sciens illud dictum Sapientis Prov 18 Iustus prior accusator sui
est vel secundum Bedam Matheum se appellat ut per hoc maiorem peccatoribus
adipiscendi salutis fiduciam prebeat Vel secundum Hugonem Matheum se
vocat qui beneficiorum dei memoratus Interpretatur enim Matheus quasi
donatus quia ergo donatus id est remunitus fuerat in multis muneribus tanquam
gratias agens Matheum se vocat Marcus vero et Lucas hic evangelici
operis consortes de pristina miserabili conditione et conversatione nota-
bilem reddebant suppresso vulgato nomine silentio scilicet hoc nomine Matheus
ipsum Levi id est assumpto a additum scilicet apostolorum numero divina gratia appellant o
Circa hoc quod dicitur vidit Videre quinque sunt pro apparare Gen primo
vidit deus cuncta etc et Joh 1 Cum esses sub ficu vidi te Quinque
pro misereri Exo 3 Videns vidi afflictionem populi mei Et Luce 10 de

+ Notandum quod in ecclesiastico ritu et officio ecclesie plus utitur ewangeliis Mathei et epistolis Pauli in missis
et psalmis David in officiis aliis quam aliorum Constat autem hos tres a tribus principalibus viciis ad gratiam
dei conversos quia scripta fuerunt David de luxuria Paulus de superbia Matheus de avaricia alii culpabiles
et in omnibus predictis magna gratiam consecutos fuisse declarat Ideo nullus de gratia diffidat nec de venia
desperet Sequitur voluit horum scripturis in divino cultu et officio frequencius utendum specialis scilicet dispositio
O si hic enim intimandum quod peccata et defectus aliorum in quantum possumus celare et occultare debemus ut nec verbo nec
nutu remaneant in aliorum non in cogitatione sed nec suspicione at nosmetipsos accusare et quod turpis
est in peccatis nostris exemplo Mathei confiteri

qz per beneplacitum et ne predestinacionis ipm assumit / per effectum miseracionis ipm advocavit et ideo glo super hoc verbo vidit supplet non tam corporeo quam miseracionis intuitu / et per effectum conpassionis ipm de statu peti eripuit / et per beneficium preventionis ipm in apostolum elegit / unde pt de eo dici illud

ꝛ

Samaritano / Secundo pro compati luce 19 videns civitatem flevit super eam alias beneficia preventionis
et Joh 9 vidit hominem cecum a nativitate. Omnibus hiis modis vidit matheum
Ideo pt dici de eo illud luce 17 Cum adhuc longe esset vidit eum
pater eius etc / Tercio sanavit eum vocando cui dixit sequere me Joh 14
Ego sum via veritas et vita / via in exemplo / quia quod doceo facio / ve-
ritas in promisso quod promitto solvo / vita in premio / quia quod credere-
tis consequimini Joh 17 hec est vita eterna / Job 23 vestigia eius secutus est pes
meus / Ubi sciendum xpus quinque habuit in quibus matheus eum secutus
est / habuit enim paupertatem math 8 vulpes foveas etc / humilitatem in
math xi discite a me etc passus est contumelias verborum Item iniurias
verborum Item dolores suppliciorum sicut patet ex passione domini / In hiis
quinque matheus secutus est dominum / primo in paupertate quia omnia terrena
pro xpo deseruit Unde luce 5 de eo dicitur Relictis omnibus surgens
secutus est eum / Secundo in humilitate quia in cathalogo apostolorum se publi-
canum appellavit / Tercio in contumeliis verborum Unde de eo et ceteris
apostolis dicitur actuum 5 Ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii etc.
Quarto in iniuriis verborum que a phariseis audivit quod eum esse publi-
canum et peccatorem dicebant / Quinto in doloribus suppliciorum / quia
pro xpi amore occisus est Secutus enim beatus matheus illud quod
scriptum est Eccli 23 Magna gloria est sequi dominum / Et ait illi sequere me
12 In hoc modo vocacionis duo notantur / Verbum vocacionis a xpo et
obediencia mathei xpm sequentis Ibi Et surgens / Dicit ergo Et ait illi
sequere me / Amodo non lucrum Gloria enim magna est sequi dominum ut supra Et
surgens secutus est eum / lucas plenius dicit Relictis omnibus secutus est eum
Interlinearis perfectam abrenunciacionem et lucrum reliquit nec pericula principum
timuit / quia racionis vectigalium imperfectas reliquit cupidus sequendi xpm
Sed quia dicitur reddenda sunt cesaris cesari infra 22 Ergo si ergo secutus
est dominum non reddita racione / quia ergo matheus recepit vectigalia tenebatur
racionem reddere de receptis Respondeo Auctoritas maioris potestatis eum absolvit
sicut de filiis israel spoliantibus egipcios ut dicitur Exo 12 Ita si deberet
aliquis aliquid villico et illud reddat domino eius / absolvetur
a debito quia quod villici vel servi est domini est / et ergo matheus satisfaciendo
xpo satisfecit et suis Sed quid licet nunc modo ingredientibus religionem
ita facere Respondeo quod non quia singulare erat opus quod non est trahendum
ad consequenciam / Sed tenetur reddere racionem si est pro republica / si autem
pro persona privata pt / honestius tamen est quod faciat racionem / Sed

ca^m

hic dicitur quae de aliis apostolis nobis non dicitur qualiter vocati sunt nisi
de petro et andrea Jacobo Johanne et mattheo per Crisostomum Eorum hii maxime
erant in humilibus studiis quia nec theloneo aliquid est deterius nec piscatione
aliquid est vilius hos ergo oportebat credere tam preclara narraret Factum
est ergo ut mirabilior appareret gratia et commendabilior doctrina Verum potest ad
Corpus primo videre vocationem veram Et factum est discumbente eo Hic ostenditur
christi pietas in actu susceptionis et notantur tria primo tanguntur conditiones
a parte suscipientis 2o conditiones a parte susceptorum ibi Ecce publicani
multi 3o modus susceptionis ibi discumbebant cum ihesu Dicit ergo Et
factum est discumbente eo in domo Augustinus autem non dicit cuius Sed Lucas dicit
fecit ei convivium magnum levi in domo sua Et nota quod quantum ad voca-
tionem recapitulatio est secundum opinionem augustini et Jeronimi Quantum vero ad convivium pro-
secutio historie et ideo repetit de vocatione ut commodosius tangeat
ad convivium Et ecce multi publicani hic ponuntur conditiones a parte susceptorum
primo quantum ad numerum cum dicit multi 2o quantum ad officium cum subdit multi
publicani 3o quantum ad vicium cum sequitur peccatores 4o quantum ad actum cum
dicitur venientes Dicit ergo ecce multi publicani tangit officium publicani sunt
secundum glossam interlinearem qui publica vectigalia exigunt et qui lucri seculi per
negotia sectantur vel sunt conductores vectigalium fisci vel rerum
publicarum Et peccatores tangit statum tales qui exigunt vectigalia
et qui consilia faciunt peccatores vocabantur quia talia officia secundum beatum gregorium
vix aut numquam sine peccato possunt exerceri Venientes discumbebant cum ihesu
et discipulis eius forte invitati a mattheo ut haberet socios in penitentia
quos habuit socios in culpa Unde glossa interlinearis penitentes exemplo matthei
veniam sperantes Jeronimus Ibat ihesus ad convivia peccatorum ut occasionem
haberet docendi et spirituales invitatoribus suis preberet cibos Glossa humili-
tas eundo ad peccatores et potentia doctrine in conversione penitentium ostenditur
Item Jeronimus Viderunt publicanum a peccatis ad meliora conversum et penitentie
invenisse locum ob id ipsi non desperant sed velud penitentes veniebant
Item Jeronimus dicit quod Tullianus dicit hos fuisse ethnicos et dicitur hoc
habetur in glossa dicente scriptura non erit vectigal ex israel quasi mattheus non fuisset
iudeus et ille qui cum phariseo templum ascendit quod non facit genti-
lis Et lucas ait Omnis populus audiens et publicani iustificaverunt deum
baptismo Johannis baptiste dominus autem qui venit ad oves domus israel qui
dixit non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus etc. Non conviva-
tur cum ethnicis cum id maxime caveret ne legem solvere videretur qui et discipulis

Secundum glossam publicani
fuit presagium quod
apostolus et doctor gentium
tunc erat futurus in
prima sua conversione
precavens gregem peccatorum
pertraxit ad salutem
ut iam perfecte exemplo
quod proficere debeat
et verbo

Et ait illi sequere me. Vox enim Christi vocat hunc discipulum non solum ad aures eius corporis per sonum exterius verum etiam ad aures cordis per donum gratie interius prevenientis ipsum excitavit ut amplius non lucra seculi sed ipsum dominum seculi sequeretur. Non enim Petri navem, non dixit Ihesus ad eum affer ad me que lucratus es in theloneo. Christus Matheum quesivit, non Mathei sarcinas, quod est contra multos confessores desiderantes ut homines eis offerant non ut lucrentur personas fratrum sed ipsarum pecunias. Sed quid est quod Christus dixit ei sequere me tu, cum Sapiens dicat Ecclesiastici 2° ita medium quid est hoc ut sequi possit regem factorem suum qui dicit impossibile est. Ad hoc videtur Augustinus in quadam sermone plurimorum martirum dicens quod non solum imitaris deum sed etiam ipsum dominum tu ipsius adiutorio possis imitari si volueris. Ipse enim dicit: discite a me quia mitis sum et humilis corde. Et Petrus dicit: Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius. Et Paulus dicit: Imitatores dei estote sicut filii karissimi. Verum si aliquis dicat tibi ut virtutes et miracula in faciendo debeas imitari, Iusta op tusato pt ee quia hec facere non est omnibus datum. Iuste autem et caste vivere et castitatem custodire omnibus est preceptum. Unde dominus non dicit: discite a me mortuos suscitare, siccis pedibus super aquas ambulare, sed quia mitis sum et humilis corde. Et item diligite inimicos vestros, hec et alia sunt in quibus dominus nos invitat se sequi. Et surgens secutus est eum. Dicit Symon de Cassia nulla temporis mora dilationis vocatus sed confestim obedivit verbo Christi, misero sedili relicto saeculo pecuniarum, scrutamibus et scripturis receptarum relictis. Vera tu vidit Christum in auribus Mathei sonuit ad se traxit eius animum, mutavit ipsius affectum et illuminavit eius intellectum. Et non excusat littera audiens prefatam obedienciam Mathei primo quia velox et subita. Unde dicit Nicolaus de Lyra quod sine dilatione aliqua surrexit et secutus est Christum quia sicut Christus potuit movere eius aures ad audiendum exterius suo verbo, ita interius potuit movere ipsius mentem sibi suam voluntatem inspirando. Et sic Christus passioni appropinquans illos qui ad capiendum ipsum venerunt solo verbo prostravit dicens ego sum, Iohannis 18, ita solo verbo vocavit quos voluit velociter attrahere. Et in hoc apparuit virtus divinitatis in eo. ~~Et in ista loco condempnatur Porphirius et Iulianus arguunt hystoriam de falsitate vel eorum stulticia qui ita cito Christum~~ sequebantur. Secunda audiens prefatam obedienciam Mathei ex eo quia erat expedita. Et ideo dicitur Luce 5° de Matheo quod relictis omnibus secutus est eum, reliquit enim parvos

sedem luciferi, diuicias temporales et carnis. Et bene et fatue ageret ille qui huius igitur in extremo
fine moram traheret deliberando an ipsum vellet eicere. Et certus in periculo maximo cum eternis
ut proprium saluet. Sic sicut se constitutum in vita periculosa vocatus ad statum bonum et sanum
deberet peccatorem vitam deserere prout fecit Matheus. Verum ambo in presenti ipsius fit iniust... Odi
gens meum, fugi vitam meam, solum te sequar domine Ihesu, qui sanas vulnera mea, clamus
et expedibus caritatis et preceptis. Tercio quia scriptura non est ... prestat abrenunciatio
temporalium ut Christus. Sed nunquam non erat necessarium Matheo non valedicere domui sue temporali
cum dum fungerat et nunquam non ferebat iniustum, non reddere rationem administrationis sue
Dico quod non, quia ex quo dominus omnia ipsius vocavit, liber ab omnibus fuit. Sicut Johannis viii
Si filius vos liberavit vere liberi eritis

7

precepit In via teneant ne abieritis Sed quia quo dns comedit cum isto cum omnia habuit de mamona iniquitatis unde primo ad Cor 2°
Si quis frater nominatur inter vos fornicator aut avarus aut rapax cum huiusmodi nec cibum sumere etc. Tercio Sed comedit xpistus ex iniquo erat et ex avaricia sed non renuit xpistus ex eo sumere quia magnum lucrum inde erat futurum scilicet conversio publicanorum Sed quod licet nunc comedere modo de rebus usurarum acquisitis per usuram Et quod huiusmodi licet prelato et predicatoribus sub specie conversionis que enim iste usurarius habet non sunt sua Unde iste ad inducendum usurarium ad restitucionem iam est quasi heres eciam omnium eorum quorum sunt illa que ipse habet et ideo potest stipendia accipere laboris
Ponitur hic ostensio curacionis ex parte sanati Et sicut infirmitas Mathei quadruplex erat ita quadruplici signo se perfecte sanatum ondebat primo est quia enim prius terrena sectando terrenus erat celestia desiderando spiritualis factus est dicitur in littera et Quia omnia reliquit xpistum imitando In quo multum prudenter egit Primo quia cursurus erat secutus unde Bernhardus loquens de illo verbo petri Ecce nos reliquimus omnia dicit Optime inquit omnia reliquisti et non ad insipientia tibi Xpistus enim exultavit ut gigas ad currendam viam et currentem sequi non potuisti oneratus Secundo quia per angustam portam erat transiturus unde Bernhardus Artissimum nos foramen expectat Quid tu cameli gibbosus quid tu impius pectoris loculos tollis Non sic impie non sic ingredieris foramen arcus huiusmodi sarcinas non admittit unde capitulo 7 dicitur Intrate per angustam portam quia lata porta et spaciosa via que ducit ad perdicionem et multi sunt qui intrant per eam Et quam angusta porta et arta via que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam Tercio quia per viam arduam et montosam erat usque ad celum ascensurus psalmus Beatus vir cuius est auxilium abs te ascensiones etc. Quarto quia moriens in mundo erat omnia relicturus psalmus Ne timueris cum dives factus fuerit homo etc. quia cum interierit etc. Et j Thymothei 6 Nichil intulimus in hunc mundum haut dubium quia nec auferre quid possumus Quinto quia cum mundo erat pugnaturus Quando autem nudus cum vestito pugnat ipsum per vestes ad terram dicit dyabolus autem nudus est quia terrena non possidet et ideo hominem sarcinatum de facili vincit prima Thy 6 Qui volunt divites fieri incidunt in temptacionem et in laqueum dyaboli dicunt enim naturales quod serpens nudum hominem fugiat et in vestitum prosiliat sic dyabolus a pauperibus xpisti fugit divites vero potenter invadit Secundo sic quia qui prius sedebat omnia sectando postmodum surrexit sollicite operando

tam

ideo dicitur surgens In quo omnibus vere penitentibus doctrina prebetur
ut postquam a torpore viciorum surrexerint fructuosis operibus insistendo
sollicite operentur adquod ipsa hortatur dicens vanum est vobis ante
lucem surgere sur ps se q ma pa do Ac si diceret postquam dormistis
in peccatis postquam sedistis vacantes ab operibus bonis postquam saciati
estis delectationibus pravis saltem resurgatis prius leventis Unde apostolus
Ephe 5 Surge qui dormis exurge exsurge a mortuis et illumina-
bit te christus Tercium signum perfecte curationis est quia qui prius sedebat the-
loneo postmodum secutus est christum non levitate ductus sed virtute christi virtuosa
attractus de hoc dicit Iero in originali Arguitur in hoc loco porphirius et
Julianus augustus vel imperitia historiographi mentientis vel stulti-
cia eorum qui statim secuti sunt salvatorem quasi irracionabiliter quemlibet hominem
vocantem sint secuti sed certe fulgor ipse et magestas divinitatis occulta
que etiam in humana facie relucebat ex primo ad se videntes poterat
trahere aspectu Si enim in lapide Magnete hec virtus esse
dicitur ut ad se trahat et sibi copulet ferrum quanto magis dominus omnium
creaturarum ad se trahere poterat quos volebat Secutus est ergo christum sple-
dore faciei christi illustratus gloriosa magestate illectus et potenti virtute at-
tractus Sed secundum Bulhar secutus est christum propter benignitatem et clemenciam
quam in ipso invenit ex quo magnam fiduciam sperandi de divina misericordia
peccatoribus exhibetur Dicit enim super ~~evangelista~~ Omnino propter mansue-
tudinem que inter predicatur trinitatis post te domine christe audientes quia non asper-
pauperes nas peccatorem non horreas non horruisti confidente latronem non lacri-
mantem peccatricem non supplicantem chananeam non deprehensam
in adulterio non sedentem in theloneo non negantem discipulum nec
discipulorum persecutorem nec etiam tuos crucifixores Ergo in odore
unguentorum tuorum post te trinitatis hoc odore allectus Matheus secutus est christum
nec mirum ducebatur enim lege spiritus ligatus tam vinculis caritatis
Quartum signum perfecte sanationis est quia ille qui prius faciebat quinquam
publicanus fecit postmodum christo et eius discipulis Illud autem con-
vivium fecit propter tria primo in signum separationis quia enim duo a-
mici debent abinvicem separari convivium instituunt Duo amici erant
Matheus et mundus volens igitur Matheus se a mundi amicicia
separare huiusmodi convivium fecit 2o fecit in signum reconsiliationis quando
enim duo inimici adinvicem reconsiliantur convivium exhibent Matheus autem publi-
canus cum christo inimicitiam habuit in signum igitur perfecte reconsiliationis christo convivium

Nondum quia Matheus letus dum sequens et gratus existens cum et discipulos suos in domo sua recepit
et convivium magno apparatu eis exhibet congruam celestis beneficii vicem christo rependens ut illi redderet
terrena qui ei seminaret spiritualia et commendaret spiritualia a quo expectabat beneficia spiritualia Convivium quoque
exhibet magnum quia christo magna delectatione et devotione motus pro adventu et presencia tanti hospitis
et tam magni ut et celestis referuntur angeli in celis quia gaudium est angelis dei super uno peccatore
et tam magnum ut et beatissimus referuntur angeli in celis quia gaudium est angelis dei super uno peccatore
penitenciam agente statim dulciter libenter ingreditur et in eo retinebat affectu Ubi Cris Statim ut illi
dictum est a domino sequere me non moratur non tardat sed mox surgens secutus est eum In quo se fidele dei
ac Abrahe filium esse filii enim Abrahe vere dicuntur semper reant Sic statim exemplo Abrahe et hospito domini
recepit et convivium exhibet ut vere promittendo dignus filius Abrahe filius nasceretur

Quibus
cetera

quisitur sicut mathoeus in sua quiescam fecit xpo quiuium in domo sua sic alz quiescas ad xpm
qz sibi facere quiuium spirituale in domo sua spirituali scz in corde et consciencia ubi sume ei debet de suis cogi-
tacionibus meditacionibus et affeccionibus Vn in apok Ego sto ad hostium et pulso si quis
aperuerit michi intrabo ad eum et cenabo cum eo et ipse mecum

vp

preparauit Tercio fecit insigne munere pregustacionis Cui enim
xpm interno recipit domicilio exuberancium pascitur delectacio-
nibus voluptatum s. ut apok 3 Ego sto ad hostium et pulso etc Ideo
dicitur luce 5 fecerit ei conuiuium magnum leui in domo sua Sed quia
ad unius peccatoris conuersionem conuocantur illic multi conueniunt Ideo dicitur
consequenter Et factum est discumbente eo in domo ecce multi publicani
et peccatores venientes discumbebant cum ihesu et discipulis eius Ambo
hos peccatores matheus inuitauit ut socios haberet in gracia quos
socios habuerat in culpa Circa quod queritur quare dominus manducat
cum peccatoribus Respondetur primo ut occasionem plures docendi haberet 2o ut humilitatem
doceret 3o ut cibos spirituales exhiberet 4to ut predicatores instrueret
quod aliquando inuitacione possunt moram cum peccatoribus gerere in hiis que non
sunt contra deum ut per huiusmodi familiaritatem facilius retrahantur a ma-
lis et inducantur ad bona Vnde apostolus Cor 9o
Omnibus omnia factus sum ut omnes lucrifacerem Sed quia mali ex
bonitatibus excecantur quia oculus noctue excecatur ex lumine Vnde augustinus
libro de innocencia Sicut oculis egris odiosa est lux que sanis
est amabilis sic iniquis displicet iusticia dei Et ideo ex perfecta
curacione mathei scribe et pharisei conuersione incurrebant egritudinem
et signatur quadrupliciter Prima egritudo murmuracionis Mur-
murabant enim contra xpm de eo quod peccatores ad mensam suscipiebat
cum tamen dicatur Sap primo Custodite vos a murmuracione et a
detraccione parcite lingue Ideo dicitur Videntes pharisei et scribe mur-
murabant Secunda egritudo presumpcionis quia presumpserunt reprehendere
meliorem de bono opere quod faciebat Reprehendebant enim infirmi
confirmum de egritudine medicum de subuencione et discipulos me-
dici de obsequii exhibicione Dicebant enim discipulis loquentes et non
dicite ad dominum Nicolaus Gorra Consuetudo detractorum est loqui
de alio sed non in facie eius Vnde quia discipuli videbantur eis parati
alloquebantur Marci 2 Quare discipuli tui transgrediuntur tradiciones
seniorum quia vero magistrum alloquebantur discipulos ut in proposito utrobique
in iniuria magistri retorquentes quia error discipulorum est ignominia
magistrorum Tercia egritudo elacionis quia se iustos credebant et alios
tamquam peccatores despiciebant luce 18 Ipse confidebat et aspernabatur
ceteros et hec tangitur cum dicitur Quare cum publicanis et peccatoribus man-
ducat magister vester Quarta erat egritudo iudicii et temerarie suspicionis
Iudicabant enim matheum et suspicabantur adhuc esse peccatorem quem

Nota quod est quedam murmuracio bona sic murmurare contra aperte mala ea detestando vnde queritur quod non
murmurat reprehenditur ysa 56 Canes muti non valentes latrare quedam mala sic murmurare
contra aperte bonos et de bono sic dicitur Sap primo Custodite vos a murmuracione et detraccione
parcite lingue talis erat murmuracio istorum phariseorum qui contra xpm murmurabant de eo quod peccatores
ad mensam suscipiebat Alia est murmuracio permissa que sit quodammodo contra deum paciencia murmurare videtur
ex eo quod permittit bonos opprimi et impios exaltari vnde dicebat Abakuk ca 1 etc
respicis contemptores et taces conculcante impio iustiorem se murmurant eciam admirando de laboratori-
bus qui eciam tarde venientes sic laborare remunerat Mt 20 et murmurantes murmurabant aduersus patremfamilias
dicentes hii nouissimi una hora fecerunt et pares illos nobis fecisti

opus elegerat in ecclesie doctorem / et sic premisit vocem doctrine sal-
uatoris luce 6 Nolite iudicare et non iudicabimini etc. Et videntes
pharisei hic subditur reprehensio impia divine pietatis contra quesitos et
hec duplex prima phariseorum secunda discipulorum Johannis ibi Et tunc ac-
cesserunt ad eum discipuli Johannis dicentes quare sit. Et videntes scilicet quod comme-
deret super 1o Quid autem vides festucam in oculo fratris tui et tra-
bem in oculo tuo non consideras. pharisei divisi ab aliis luce 18
Non sum sicut ceteri hominum dicebat discipulis eius Glo. dupliciter errabat
quia se iustos putabant cum sint superbi et illos reos cum peniteant
Et ideo dicebant quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester / Non
reputat eum nigrum suum. Sed videtur quod hic arguatur illud psalmi
Superbo oculo et insaciabili corde cum hoc non edebam. Dico infirmo-
re mali non licet / sed in correptione sic licet etiam cum excommunicatis
communicare ad informandum et ad lucrandum vel a malo retrahendum
Cum adiunxit quod dominus cum istis propter quatuor primo ut phariseos confunderet
qui ex ficta iusticia despiciebant peccatores sicut patet luce 18 Non sum
sicut ceteri hominum 2o ut eos ad penitentiam attraheret ut dicit Jo. 3o
ut naturam non detestandam ostenderet Sap. xi Nichil eorum odisti que
fecisti 4to ut omnes in spem salutis erigeret Osee 2o Dedit eis
vallem achor ad aperiendum spem. At ihesus audiens hic sub-
ditur responsio salvatoris re confutantis seu redarguentis eos et
primo ratione secundo auctoritate scripture ibi Euntes autem discite 3o exemplo
ibi Non enim veni vocare iustos Et est sensus dominus talis medicus bonus
magis curat egros quam sanos / sed ego sum medicus spiritualis ergo
magis debeo curare cum peccatoribus ut sanentur quam cum phariseis qui se
sanos reputant Et hoc est quod dicit Non est opus id est necessarius medicus
valentibus quo ad collationem sanitatis sed male habentibus / Beda
Seipsum medicum dicit qui miro medendi genere vulneratus est propter iniquitates
nostras et livore eius sanati sumus ysa 53 Sanos autem et valentes
vocat illos secundum Crisostomum qui ignorantes dei iusticiam suam volunt
constituere / male habentes qui conscii vicii non ex lege sed ex gratia que-
runt iustificari Jero. Sugillat i. condempnat scribas et phariseos qui
iustos se estimantes peccatorum et publicanorum consorcia declinabant
Notandum secundum hugonem quod discipuli non responderunt sed dominus pro eis quia
rudes erant in quo in rudibus taciturnitas commendatur Eccli 3
2 adolescens loquere in causa tua vix Dixit autem Non est opus etc.

Judex enim cum ignoscit non respicit culpam et pr cum misereri vult delictum non cogitat sed affectum. Secundo enim non debet cum peccatoribus mandu- care quos ad ymaginem et similitudinem suam creavit. Tertio enim ire debet medicus nisi ad egrum tunc si immundiciam abhorreret nunquam sordes abs- tergeret et quo anhelaret pastor nisi ad ovem perditam. Dicitur autem proprie medicus secundum hugonem de s victore. Prima quidem bonus medicus circa egrum facere tenetur hec christus fecit primo egrum visitavit luce 2 visitavit nos oriens ex alto. Magnus venit medicus quia magnus ubique iacebat egrotus. Secundo egro suam infirmitatem ondit Joh 9 In iudicium veni in mundum ut qui non vident videant. Tertio debitam dietam imposuit Eze 3 cibus tuus quo vesceris desteris erit in pondere. Quarto dedit spem salutis psalmo In quo mihi spem dedisti. Quinto dedit medicinam purgativam id est dolorem et amaritudinem pro peccatis et timorem et ne pene Treni 3 Replevit me amaritudine et inebriavit me absinthio. Sexto dedit alterativam id est graciam que alterat voluntatem Gala 2 vivo ego iam non ego. psalmus mutabis eos et mutabuntur Septimo dat preservativam contra recidivum Joh 5 Ecce sanus es vide ne deterius tibi contingat. Iste celestis medicus missus est nobis ideo pre et venit in mundum ad medendum ideo dicit non est opus me- dicus valentibus etc. Tertio ad miserendum ideo dicit Euntes discite quid est misericordiam volo etc. Hic confutat eos auctoritate scripture dicit ergo euntes discite secundum interli aut secundum scdm interli a temeritate vituperationis discite secundum interli diligencius scripturas inquirite. Quid est quod dicit dominus Osee 6 misericordiam volo per peccatorum dimissionem et non sacrificium id est plus quam holocaustorum obla- cionem. Prov 21 facere misericordiam et iudicium magis placet deo quam victime. et Micheae 6 Indicabo tibi o homo quid sit bonum et quid deus requirat a te utique facere iusticiam et diligere misericordiam et sollicitum ambulare cum domino deo tuo. Et ysaias primo holocausta arietum et adipem pinguium et sanguinem vitulorum agnorum et irtorum nolui et in psalmo holocaustum pro peccato non postulasti. Sic exponit in omel. acsi dicat dominus Cur incusatis me quando peccatores corrigo cum ipsum prius et hec incusate sic enim ille vult peccatores emendatorum ita et ego. et sic ondit non solum non esse prohibitum quod incusabat sed secundum legem manus esse sacrificio. Non enim dixi misericordiam volo et sacrificium sed hec scilicet misericordiam illud etiam scilicet sacrificium. Nondum tamen secundum glosam quod deus non absolute despicit secundum glosam sacrificium sed sacrificium sine misericordia Unde dicitur misericordiam volo et non sacrificium interli sine misericordia et sine compassione delinquentium. Faciebant autem pharisei sepe sacrificia in templo ut iusti apparerent coram populo sed non exercebant misericordie opera in quibus

Sedum Crisostomus scribe et pharisei omnia peccata sua putabant sacrificiis legis posse deleri et omnium reliquam virtute contempnentes in sacrificiis totum ponebant Ideo dominus misericordiam sacrificio pretulit ut manifeste ondeter non per sacrificia legis sed per opera misericordie peccatorum delicta posse purgari et ideo misericordiam pono volo sine sacrificio et tu cordis humilitate quam sacrificium sine misericordia vel cordis elatione Unde plus diligit deus peccatorum humilem qui sue infirmitati conscius penitendo se gracie dei submittit quam iustum superbum qui de sua iusticia presumens alios contempnit et misericordiam circa eos reprehendit

Vel no veni vocar iustos qz nulli sut iusti sed pctores qz omes peccauit et egent gra di vbi Grego nasanzenus qui dicit adeo pctores non abhorruit qz eos tm gra veni / no vt maneat pctores sed vt conuertant et boni fiant / Vnde Aplus xpus venit in mudu

ca ij. indiguit pctores saluos facere / Erat magis species pctoris qz propter eos venit dei filius in mundu / Vnde vbi et Aug / nulla causa fuit veniendi xpo dno nisi pctores saluos facere / Tolle morbos / tolle vulnera et nulla est medicine causa / Si venit de celo magnus medicus qz magnus per tota orbe iacebat egrotus / Vnde Greg / venit xpus sic pctores plures saluos facere apto / non eni de celo traxit eum nisi merita sed ira

pcti. Ergo ut dicit dubio vsus pctores iustus no vocat ad graz nisi si gra expma utiqz qui fastidit pe nitencia abdi cat graciam

probat va iusticia vel iste auctor loquit de reiectione sacrificij sunt intelligede qz alij istud sacrificium figale deret cessare No enim veni vocare iustos ideo bn dico miaz volo et no sacrificium No eni veni vocare iustos sed pctores scilicet eis miaz faciendo Sed obiicit in Glo Nonne Natanael et petrus et andrea alios iustos vocat Vnde Glo lucas apag dicit No eni veni vocare iustos sed pctores addit lucas in pniaz / iustos no in pniaz sed vt magis pficiant vocauit / Vel no vocauit iustos scilicet glom nulli .i. falso se iustificantes et forte est yronia / bn Iero in omel yronice videt ad eos loquens sicut dicit est adam qui vnus factus est ex nobis Et ideo dicit glo Timentes de sua iusticia consiliu correctionis dat vt scilicet per opa mie miaz querat et no contempnunt paupes curis per sacrificium dni placare confidat bn et suum mie exemplu dat No eni veni vocare iustos etc Vnde tres parabolo addit ap lucas de oue et dragma et duobus filijs Iste glo per archisei et publicanos vocationem fides gentium exprimit qui prius lucris mundi inhyabat et nunc spnali cu dno reficitur per superbiam phiseorum / inuidia iudeorum de salute gentium hij eni de ieiunio gloriant du publicanum cum dno conuiuatur qz qui lege premunt fame cordis patiunt sed qui verbum di recipiunt esuriere possunt ¶ Circa primum sciendum scilicet Aug Aliud est esse sanum aliud sanabile aliud insanabile / Qui sanus est no indiget medico qui egrotat in spe sanabilis est qui egrotat cum desperatione insanabilis dr Ex quibus verbis habet qz quida homines sunt sani quidam infirmi sed curabiles quidam infirmi et incurabiles / Sani in no eget medicina nisi ad sanitatis conseruationem / sanabiles egent ad curationem / insanabiles no nisi ad quandam vite plongationem vita eni ad tempus plongare pnt / infirmitas vo auferre no pnt Sani igitur sunt vi sancti / isti no eget medico quantum ad curationem a mortali culpa / eget tm quantum ad conseruationem in gra Sanabiles sunt pctores penitentes isti indiget medico quantum ad curationem culpe et quantum ad conseruationem gre Insanabiles sunt pctores obstinati vel impenitentes isti no eget medico quantum ad conseruationem gre qz eam non hnt nec indiget quantum ad curationem culpe qz ipam curationem no recipiunt Indiget tm quantum ad plongationem et expectationem ad pniam Ds eni aliquos tm quantum ad plongationem et conuertant ipsa 2o Expectat nos dns Dm tales expectat vt conuertant et ideo expaltabit parcens nobis Vel sic scilicet Aug vt misereat vri

Non e opus valentibus i de valitudine presumentibus et infirmis
sua diffidentibus cum in infirmum sit in veritate. 3o iste medicus venit
ad invisendum. Est enim valde misericors a natura divina et natura humana
a consuetudine longa et ab experientia. primo a natura divina quia
est pater misericordiarum quod eum abet et non genuit misericordem. psalmus Inse-
cutus est mia eius. 2o a natura humana quia ab instanti sue conceptionis
unctus fuit oleo letitie mme et compassionis ysa 61 Spiritus domini
super me eo quod unxit me ut mederer contritos corde misit me
Et Job 31 ab infantia crevit mecum miseratio et de utero matris
mee egressa e mecum. Tercio a longa consuetudine Incepit enim a
principio mundi per omnes generationes misericordias suas impendere et usque ad
finem mundi non cessabit misericordias suas exhibere. Et quia consuetudo vertitur
in naturam quomodo dicere possum cum assuetudo sit miseri quod aliud fa-
ceret et non possit Unde Apostolus et Thymoteus 2o Negare seipsum non potest Unde enim
seipsum negaret si misericordiam suam desideranti non impenderet. Quarto
experientia experientia hebreos 4o Non enim habemus pontificem qui non possit
compati infirmitatibus nostris temptatum autem per omnia et hic
sit compati infirmitatibus nostris temptatio aut per omnia. Et hic
tripliciter primo per simplicem cum dicit non est opus i magis aut oppositis
valentibus Ecclesiastici 38 honora medicum. 2o per auctoritatem
distincte. Osee 6 et prover 21 facere misericordiam et iudicium magis
placet deo. 3o per rationem non veni vocare Et ideo Bona lege
ut famam ad quod veni scilicet vocare. Ex his tria patet Excepte
Christi mirabiliter commendabilia. primum quia venit medicus ideo medi-
tus 2o miseri ideo misericors et relaxator 3o vocare ideo
vocator et reconsiliator. De hiis ysa ait ut medear con-
tritos corde quo ad primum dat captivis indulgentiam quo
ad 2m et predicare annum placabile quo ad 3m. Excepte mi tamen
insanabilia quia infirmi ideo necesse fuit ut sanaret psalmus Miserere
mei quia. ideo ut parceret et relaxaret Augustinus Eger sum tu
medicus es, miser sum tu misericors es, sana me domine et
sanabor, salvum me fac fugitivi necesse erat ut revocaret et re-
conciliaret Vocat autem dominus peccatores undique i ex omni parte sui ut
se excusare non posset vocat quosdam eos primo ex parte superiori oste-
dendo celum tam pulcrum a parte inferiori ondendo infernum tamen
horredum prover 27 Celum sursum et terram deorsum acsi dicat deus
posuit celum tam pulcrum sursum ut homo animetur ad desiderandum

Tercio venit ad vocandum sed infirmos ad sanitatem recipiendam unde dicit Non enim veni vocare iustos
sed peccatores ad penitentiam Rabanus Christus non venit vocare illos iustos qui de iustitia gloriantur ut erant pharisei
sed illos qui se peccatores recognoverunt

et subtus tam horrendum infernum ut animet ad fugiendum unde dicit gregorius super
de script. ascendit usque ad celum celestia contemplando et descendit
usque ad abyssos infernalia abhorrendo. 2o vocat exterius per ex-
hortationem et predicationem et interius per inspirationem. Sap. 1o sapiencia
foris predicat in plateis dat vocem suam. ecce exterior exhortatio in
capite turbarum clamitat in foribus portarum urbis profert verba sua
ecce interior inspiratio. Cap. clm est mens que secundum tres turbas scilicet cogita-
tiones intentiones et affectiones. fores portarum sunt exterius sensus corporis
dmia (?) quo inspiratio facit ut homo credimet sua interiora rationis domi-
nio subiciendo et sua exteriora sensus corporis resistendo. Tercio vo-
cat a parte posteriori et anteriori. retro quidem reducendo ad memo-
riam dei beneficia preterita ut provocetur homo ad amorem. cum vero reducen-
do ad memoriam mortem futuram et dei iudicium futurum ut provocetur ad
timorem. unde dicitur de sanctis animalibus Apoc. 4 in circuitu sedis quatuor animalia
plena oculis ante et retro. hoc est quod sancta animalia oculos retro cum
considerant dei beneficia preterita. habent oculos ante cum considerat dei iudicium
futurum. Quarto vocat modo a dextris dando prosperitatem. modo
a sinistris infligendo aliquam adversitatem. Multi vero sunt qui nec
in prosperis nec in adversis ad deum vadunt. sed potius ab ipso recedunt
plures tamen sunt qui adeo cadunt in prosperis propter intemperantiam
quam qui cadunt in adversis. propter cadent a latere tuo mille et decem
milia a dextris tuis. ad te autem non appropinquabit. Et si dicat si sunt
mille qui adeo cadunt et sibi non appropinquat in adversis. decem milia
reputantur qui abeo cadunt in prosperis propter intemperantiam. Apostolus
autem ex utraque parte erat munitus. et ideo erat valde securus qui
dicebat prima Cor. 6o per arma iusticie a dextris et a sinistris
unde ipse dicebat prima Phil. 4o scio habundare et scio in penuria
sustinere. scio et penurias pati. scio in adversitate sustinere
temperanciam scio et penurias pati in sacio (?) in adversitate sustinere
pacienciam. Hic occurrunt aliquae dubitationes. prima utrum

dubi. 08

vocatio Mathei fuerit miraculosa. Secunda utrum principes et comites
terrarum iuste possint tributa et pedagia imponere. Tercia utrum
Clerici et religiosi ad talia solvenda possint iuste constringi. Quarta
utrum cum peccatoribus publicis licitum sit comedere. Ad primum est dicendum
quod Matheus secundum Augustinum vocatus fuit a Christo antequam sermone illum
pleriorum (?) plurimum in monte fecerat. in quo omnes apostolos constituit su-
isse. Et ideo secundum Glossam hic suam vocationem narrat ubi miracula
ponuntur. quod eius vocatio fuit miraculosa. ideo inter mirabilia
erat narranda. possumus ergo dicere quod miraculosa erat eius vocatio
ex parte vocantis et ex parte vocati et ex parte officii de quo

vocatus e. Na cu maius sit facere de impio pium quam creare celu et terra s(ecundu)m
Augu(stinum) eo q(uod) in creatione celi et terre tota ratio facti e potentia facientis in
iustificatione vero impii requiritur assensus pp(ri)e voluntatis ex q(uo) fecit te sine
te no iustificabit te sine te. eo ipso q(uod) Matheus ex publicano factus e ap(osto)lus
maximum miraculum fuit ex parte dei vocantis eu. Ex parte vero vocati
ex q(uo) cuius vocatur de peccato ad gratiam per tempus intervalla quamvis in
nali vocatur. licet enim infusio gratie subito fiat et expulsio culpe
non tamen statim recepta gratia in eadem perfectus est. sed prius s(ecundu)m Augustinum reci-
pitur postmodum augetur et ultimo perficitur. Sicut tamen homo naturaliter
vel per arte sanatur non statim pt facere opera sanitatis sed paulatim
in sanitate recepta proficit et proficiendo augetur, et augendo p-
ficitur. Sed Matheus statim tu vocatus e a Xpo secutus e eu, suam
domum relictis suis communiis, q(uo)d sine gratia perfecta esse no potuit
maxime cu affectu temporalium quibus insistebat ipsum ad contraria traheret
Unde sicut miraculosa fuit conversio sancti Pauli ex in actu seviendi
erat qui vocatus e, sic miraculosa fuit sancti Mathei, non tamen
celebratur sic conversio sancti Pauli ex Matheus non sic seviebat contra
ecclesiam sic sanctus Paulus, et ex vocatus e a Xpo antequam celum ascenderet
Paulus vero postea. Tertio fuit miraculosa ex parte status vel
officii de quo assumptus vel vocatus e. Na vocatus a theloneo sic
offitium de quo assumptus vel vocatus e ... sic
petrus de piscatione, et s(ecundu)m Cris(ostomum) sic piscatione nichil e vilius, sic
thelonei officio, nichil est deterius et periculosius ex tale officium vix a
iniquitate sine peccato exerceri potest. Quod satis patet per Ambro(sium) q(ui) dicit
sup(er) Luca, q(uod) Matheus relictis omnibus secutus e Xpm ex sua re-
liquit, q(ui) prius aliena rapiebat. Ad secundum est dicendum q(uod) s(ecundu)m
Augu(stinum) 4to de civitate dei Remota iusticia, communitates terrarum
et regna no sunt nisi quedam latrocinia ex latrocinia, non
sunt nisi quedam parva regna, na latrones cum se congregant
ad spoliandum viatores, preficiunt sibi aliquem q(ui) regat eos,
propter q(uo)d inter latrocinium latronum et regnorum no est differentia, nisi
sic inter magnum et parvum. Unde Augustinus commendat quemdam piratam
q(ui) elegantur respondit Alexandro imperatori dicenti sibi quam cu fecit capi
q(uod) videtur ei q(uod) totum mare tenebat infestum, inquit ille, et tibi
ex videtur bonum q(uod) tu totum orbem terrarum tenes infestum. Sed ex
pudet bonum q(uod) tu totum orbem ... Sed ex
videtur bonum q(uod) tu totum orbem terrarum tenes infestum. Sed ex
ego hec facio parvo navigio vocor latro tu vero ex hec facis ma-
gno latrocinio vocaris imperator. Dicas ergo q(uod) communitates
et principes terrarum possunt pedagia et tributa imponere subditis
servata iusticia, ut q(uod) talia exigant pro utilitate reipublice et pro
solvendis stipendiis officialibus q(ui) ad regimine reipublice sunt deputati

...io Theloneum exactionibus tamen inste recipitur primo si vie inde meliorantur et potest gestimentur et reforment
...er aquas que alias commode transiri non possunt. Secundo si gentes vie a spoliatoribus et latronibus custodiuntur
...tio pro sustentatione principis in necessitate ex causa rationabili q(ui) cessante cessare debet exactio

et pro talibus caus[is] etiam moderate et parce non ultra vires
suorum subditorum predicta imponentes / Sed si huiusmodi pedagia et
tributa imponant indebite et in excessu / et iniuste / et ad in-
vadendum aliorum iura / et ut seipsos de predictis divites fa-
ciant / non contenti eorum stipendiis / quia tales principes / iuxta Eze-
chielem prophetam sunt sicut lupi rapaces / predam ad restitutionem tenentur
eorum que receperunt / quia totum est rapina et latrocinium / Et sic intelligitur dicto
de civitatibus eorum si indebite imponunt Ad 3am est dicendum
3 quod si clerici et religiosi essent negotiatores tenerentur ad illa peda-
gia et tributa solvenda ut alii negotiatores sicut patet extra de
vita et honestate clericorum ultimo capitulo / Sed aliter non tenentur ad exactiones ma-
ximae extraordinarias / quia de bonis stabilibus pro parte suadenda
et tuitione fidei et ecclesie katholice remediis clerici tributum sal-
ve tenentur sicut patet xi. causa q. j. Si tributum petit Imperator non
9 negamus / De decimis tamen et primitiis et oblationibus / clerici et re-
ligiosi tributum solvere non tenentur / sicut patet 23 causa q. 8. Tributum
ad talia tamen pedagia vel tributa solvenda clerici non debent co-
gi per violentiam secularium / sed per episcopum eorum sicut patet extra de
immunitate ecclesiarum / quia ecclesia nulli est in nostro tamen tributa
solvere tenetur in recognitione dominii ab aliquo / sed solum pro pa-
te suadenda / et fide et iustitia reipublice defendenda ut patet 23 q.
8 capitulo Tributum in ore pistis Ad quartam est dicendum quod publica
8 peccatores erant scilicet infideles et pagani / et cum talibus apostolus
[...] ad Corinthios non prohibet manducare / et potissime in extra primitia
[...] ad Corinthios non preval... / quia tamen vitare non potu-
issent erant / quia tot erant infideles / et usuras et aliis publicis peccatis in-
esset / vel sunt fideles et usurarii / et aliis publicis peccatis in-
voluti / et cum talibus apostolus mandat [...] ad Corinthios cibum non ce-
sumendum / tamen in correctionibus / et ut ad primam redeant / Item in
simul ... cum eis manducare / et de rebus eorum sumere ut dicitur in
textu licet cum eis manducare / et de rebus eorum sumere ut dicitur
Sed hic queritur utrum sacrificia legalia illa antiqua fuerunt
deo accepta sive placida / Et arguitur quia in Canone misse
dicitur placeat tibi sacrificium nostrum sicut placuit tibi sacrificium Abel / sed
nos petimus quod placeat deo sacrificium nostrum simpliciter et voluntate
Item Genesis 4 dicitur Respexit deus ad Abel et
beneplacitum quo ad / sed respectus dei est beneplacitum eius / quo sacrificium
ad munera eius / sed respectus dei est beneplacitum eius / ergo sacrificium
eius fuit deo beneplacitum et ce / Item quecumque precepit deus ad faci-
endum ita quod vult illud fieri / est deo simpliciter et deo ad faciendum
notatur / sed preceptum datum Abrahe quod non fuit ad faciendum

viii 147

sed ad probandum eius obedienciam / sed sacrificia precepit deus fieri sic
patet leviticum 2° et multis locis ergo illa voluit deus sibi ergo fuerunt
ei placita et accepta / Sed contra quod dicitur hic in textu / Et allegatur propheta
Osee 6to misericordiam volo et non sacrificium Item augustinus 10 de civitate dei capitulo
5to propheta quo tempore deum pro peccatis suis habere propicium / Si voluisses inquit
sacrificium dedissem utique in holocaustis non delectaberis / Sacrificium
deo spiritus contribulatus / cor contritum et humiliatum deus non despicies / Vide
autem ubi dixit deum nolle sacrificium / dixit deum velle sacrificium
non vult ergo sacrificium trucidati pecoris / sed vult sacrificium contriti cordis
Item ysaias 1° holocaustum arietum / et taurorum et sanguinem hircorum
nolui / Glosa pro tempore veteris ostendens se sacrificia hircorum numquam
amasse / sed ad tempus sustinuisse / Responsio distinguendum esse statum
dupliciter secundum duplex tempus scilicet figure et gratie / Tempus figure fuit ante
tempus redemptoris / dicendum ergo et patet esse consilio / Cum tempore gratie 9°.
sacrificia illa nullatenus non sunt accepta deo aliquo / patet per ysidorum
qui dicit super primum levitici Omnis hostiarum diversitas christi hostiam prefi-
gurabat unde veritate oblata cessavit umbra unum sacrificium prefi-
guratis Et augustinus 10 de civitate dei Mutanda erant oportuno tem-
pore [illegible] ne ipsa deo desiderabilia vel certe in nobis acceptabilia / et
eo tempore non possunt que legis sacrificia sunt credimur / ymo cerimonialia ne
non possunt quae legis sacrificia sunt mortua / sed etiam mortifera / sic vult apostolus
in tempore gratie non solum sunt mortua / sed etiam mortifera / sic vult apostolus
ad galatas 5to / et infra 11 / lex et prophete usque ad Johannem / ergo
lex legalium est retractata / Tempus vero figure aliquando dicitur non 9°.
placita deo aliquando placita et patet esse consilio Non placita dicitur propter
indignitatem offerentis sicut dicit Eusebius super primum levitici Assumens illud
propheme A Non sum locutus cum patribus vestris / de verbo holocaustomatum
negat se esse locutum fuisse de sacrificiis idem qui mandavit qui
inceptorum mandatorum qui acceperat preteribat / hinc dicit ysaias primo
ne offeratis sacrificium frustra incensum abhominatio est mihi Subdit / ma-
nus enim vestre sanguine plene sunt / Tempus etiam figure dicitur deo placita
propter tria primum fuit honorificencia divine magestatis / 2um significatio vi-
tatis 3um timor servitatis / 4um spes sive amor pietatis sive bo-
nitatis / Sacrificia ergo dicuntur deo placita quia instituta fuerunt in cultum
et honorificenciam sue magestatis unde [illegible] 3° honora dominum de
tua substantia Omnis ergo cultus quo deus vult sibi serviri est sibi honorifica
talibus autem muneribus qualia erat sacrificia honorabatur deus / Item
dicuntur deo placita propter significationem veritatis / quia erat in signum veri sacrificii

quod dupplex est · generale ut sacrificium redemptionis unde dicit glossa super
10 ad Ephe 4 Tradidit semetipsum oblationem hostiam deo in odorem
suavitatis non propter se ille hostie dicebantur offerri deo in odorem suavitatis
sed quia illud significabat quod vere erat hostia oblata in odorem suavitatis · Speciale quod
est sacrificium devote mentis ut dicit Augustinus 10 de civitate dei c° 5° · et
allegatur 10 tractatu de spiritus contributis et corde contritum / Item dicuntur deo
placita quia imprimebant timorem divine severitatis / Unde sacrificiorum in-
stitutio fuit divine iusticie vehemens et fortis impressio · eo enim ipso
quod ad mortem huiusmodi animalia offerebant / mortique tradebant / seipsos
morte dignos ostendebant / si secundum merita peccatorum / secundum severitatem divine iu-
sticie iudicarentur / unde et de mandatis sacrificiorum ut dicitur Ecclesiastici
2° Qui timet deum custodiet mandata illius / et subdit / dicentes
si penitentiam non egeritis incidemus in manus dei / et non in manus
hominum Item dicuntur deo placita quia inducebant spem pietatis sive
amorem bonitatis / oblatio namque munerum / et participatio sacrificiorum mense
multam fiduciam prestitit approximationis et familiaritatis ad deum / quemad-
modum dicit apostolus prima ad Corinthios 10° panis quem frangimus nonne participatio
corporis Christi est Et subdit videte Israel secundum carnem / nonne qui edunt hostias
participes sunt altaris / quare manifestum est huiusmodi sacrificia familiaritatem
imprimere et proximitatem ad deum / quando eos quasi dei comensales quodammodo
efficiebant / dicendum ergo quod propter talis utilitates placuerunt ista sacrificia con-
tinuis in se et propter se considerata non placuerunt / sed propter hoc quod erant per insti-
tucionem divinam / ordinata ad honorificentiam divine magestatis / ad
significationem divine veritatis / ad impressionem timoris et severitatis / ad in-
troductionem spei sive amoris et bonitatis / ad auctoritatem ad illam
misericordiam volo et non sacrificium dicit Augustinus 10° de civitate dei Nichil
aliud quam sacrificium sacrificio prelatum oportet intelligi quam illud quod
ab hominibus appellatur sacrificium signum est veri sacrificii / porro misericordia
verum sacrificium / vel sicut glossa dicit ergo volo et non sacrificium sive
misericordia et sine compassione delinquentium Ad aliud de sacrificio abel
dicitur quod hoc non dicitur ratione oblati / sed ratione offerentis · petitur enim
ut a Christo offerentis sit accepta sicut fuit accepta abelis que quidem
accepta fuit quantum ad devotionem ex parte acceptantis / Unde ad hebreos 10
super 10 holocaustum et oblationem noluisti / corpus autem aptasti mihi
Glossa dicit Numquam odoris ulla delectatio est deus nisi in fide et deside-
rio offerentis Ad aliud respexit dominus ad abel / et ad munera
eius dicendum quod munera non dicuntur accepta nisi quia ex devotione offerentis

Phisei enim frequenter ieiunabant cum quibus Johannis discipuli adhuc in consuetudinibus Judaicis permanebant. Sic autem predicti pharisei ad discipulos accesserunt ut apud eos magistrum de consortio peccatorum in conviviis arguerent. Sic modo ad magistrum accedunt ut apud eum discipulos de omissione ieiuniorum arguant ut inter eos mutua discidia possint oriri

ut

aut propter utilitates suas habitas propter salutem hominis. Ad illud quod dicitur
sacrificia ex caritate fiebat dicendum quod in sacrificiis predictoribus
duo erant consideranda, quedam rem significantem cum non licet coniungi
caritatis et ex hac parte non est dictum rom caritatis ipsa sacrificia accep-
ta deo, et sic hic dicitur ad Ro 3° Ex operibus legis non iustificabitur omnis
caro coram illo. Item est considerare ipsam actionem, et hanc actionem potest coniun-
gi caritas, quia ipsa actio potest elici ex caritate. Unde ex hac parte potest dici
ipsa sacrificia accepta deo, et secundum hoc intelligitur auctoritas Bede Justicia
legis tunc custodita non solum temporalia sed vitam conferebat eternam.
Tunc accesserunt ad eum discipuli 3a etc. Post reprehensionem factam a phariseis
subditur hic reprehensio facta a discipulis 3°, ubi proponit primo Christus quod de disci-
plorum ieiuniis. Secundo subditur magistri responsio ibi. Et ait illis Jesus. Dicit ergo
Tunc scilicet phariseis confutatis accesserunt ad eum scilicet dominum Jhesum discipuli Johannis
forte a phariseis provocati dicentes quare nos et pharisei ieiunamus frequenter
discipuli autem tui non ieiunant, quasi dicat non bene faciunt. Nota quod Marcus et Lucas
narrant quod alii a discipulis Johannis istam questionem movissent et dicunt ~~etc~~ Rudet
aug[ustinus] et Be[da], hanc questionem a pluribus esse obiectam, a phariseis a discipulis Johannis
vel etiam ab aliis convivis. Unde glossa Marcus et Lucas ita hoc narrant quasi
aliqui alii de hoc quesierint. Et rudet glossa. Unde sciendum hoc a pluribus
esse quesitum. Vel potest dici quod discipuli Johannis ferebant questionem predictam pharisei
persuadente. Sed quomodo acquiescebant discipuli Johannis in hoc phariseis
fuit de facili, quia invidebant Christo et discipulis eius. Unde Cirillus super Lucam dicit
quod pharisei dixerunt hoc sed utrique dixerunt hoc, pharisei illos secum accipientes
sicut in herodianis postea fecerunt. Etiam zelotipie se habebant ad Christum semper
discipuli Johannis et egre ei loquebantur. Item nota quod discipuli Johannis
in tribus deficiebant. Primo quia de sua abstinentia se iactabant dicentes Quare
nos et pharisei ieiunamus frequenter, quia talia sunt facienda in secreto, sicut supra
habitum est vi° capitulo. + Secundo quia phariseis se coniungebant dicentes, nos et
pharisei, quia audierant Johannem magistrum suum phariseos redarguentem
et dicentem supra 3° Progenies viperarum quis demonstravit vobis fugere
a ventura ira. Tertio quia Christum arguebant ex defectu abstinentie in discipulis
dicentes Tui autem discipuli non ieiunant. Defectum enim discipulorum retorquebant
in magistrum, de quo tamen audierant Johannem dicentem Ecce agnus dei qui
tollit peccata mundi Jo. p°. Unde glossa Tribus de causis reprehendendi
sunt discipuli Johannis, quia de ieiuniis se iactant, et quia calumpniantur
eum quem sciebant a magistro esse predicatum. Et iungunt phariseis quos magistri

+ Per istos quidem frequenti ieiunio se iactitantes et propter illud se discipulis Christi preferentes signantur
ypocrite propter apparentiam sue religiositatis alios contempnentes, dicentes illud cum phariseo Luc. Non sum sicut ceteri
homines, ieiuno bis in sabbato

corr condempnaverat Sed quare preponit se isti phariseis cum pharisei digniores
reputabantur Crisostomus ut maiorem faciat accusacionem primo seipsos ponunt et
post phariseos quasi dicent nos qui minores sumus phariseis hoc facimus ieiunando
frequenter discipuli autem tui etc. Et ait illis Ihesus Hic subditur responsio domini
In qua ostendit quod ieiunium corporale non competebat suis discipulis pro illo tempore
quia duplex est ieiunium Et quoddam quod ordinatur ad carnis refrenacionem et istud
non competebat discipulis Christi quando erat cum ipsis corporaliter quia in discipulis Christi
plus refrenabant illicitas concupiscencias magistri presencia quam in aliis certa ieiunia
Et hoc est quod dicit Numquid possunt filii sponsi id est Christi qui est sponsus Ecclesie Apocalypsis
21 Veni ostendam tibi sponsam uxorem agni lugere id est luctu et merore dicunt
ieiunare quamdiu cum illis est sponsus corporali scilicet presencia et personali Crisostomus
Primo se dixit medicum egris hic dicit se sponsum suis scilicet discipulis ineffabilia
misteria per hec revelans scilicet incarnacionis et passionis commendans eis
verba Iohannis Qui habet sponsam sponsus est Iohannis 3° Nos Christus sponsus
est sponsa ecclesia de hoc sancto spiritualique coniugio apostoli sunt creati qui lugere
non possunt quamdiu sponsum in thalamo vident et sciunt sponsum esse cum sponsa
Christus sponsus Ysaie 61 quasi sponsum decoratum corona Et post tamquam spo-
sus Deus filii sponsi apostoli Ysaie 66 Numquid qui alios parere facio ipse non pa-
riam dicit dominus Si ego qui aliis generacionem tribuo sterilis ero Filii sponsi
lugere quos de ecclesia genuit Ex hoc desiderabilis ecclesie luctus non competit nisi
quamdiu cum discipulis in carne versatus lugere vel ieiunare filii sponsi Crisostomus
Etiam ieiunium triste est non naturaliter sed illis qui imbecilliter ad hoc dispositi
sunt hiis enim qui sapienciam contemplari desiderant delectabile Unde secundum opinionem
illorum hoc dixit Per hoc autem innuitur quod non gule erat quod fiebat sed dispen-
sacionis ut misterium intelligeretur gaudium scilicet de presencia Christi Allego secundum glosam
Quamdiu nobiscum est letamur cum pro peccatis recedit .. est ieiunium luctus
Sed quia non semper presens erat sponsus ut in morte ideo subdit Venient autem dies
Hic ostenditur tempus ieiunandi scilicet absencia sponsi Et hoc est quod dicit Venient autem
dies cum auferetur ab eis sponsus scilicet tempore passionis tunc ieiunabunt a mundi
amore non solum a cibis Spirituale enim ieiunium secundum glosam cum sit post vite nove
renovacionem eis competit quia per alia dediti sunt vite veteri Est ergo aliud ieiunium
quod ex plenitudine et perfectione contemplacionis procedit quale fuit ieiunium Moysi
ieiunium in monte quanto enim anima est in contemplacione magis elevata tanto
est pauciori alimento contenta Unde philosophus 10 Ethicorum dicit quod felix contem-
platus paucissimis est contentus Et tale ieiunium non competebat discipulis quia adhuc
erant rudes et imperfecti sed postea debuerunt per caritatem perfectissime ieiunare
quod factum est in die penthecostes quando fuit perfectissime gratiam innovati et tunc

Debebant in ipso novum modum vivendi Secundum Bedam Ostendit hunc luctum absentie sponsi suo imminere tempore post mortem resurrectionem que eius sponsi et ante mortem illius per totum huius seculi tempus esse celebrandum Omnia quippe tempora esse ante dominus partum sanctos habere qui desiderarent incarnationis adventum ista vero tempora ex quo ascendit in celum sanctos habent qui desiderent eius maiestatem ad vivos et mortuos iudicandos. Neque hunc desiderabilis esse luctus reservit alicuntum nisi quamdiu hic cum discipulis conversatus est in carne hec Beda Et licet hoc de presentia sua corporali Christus dixit Verumtamen dies quibus aufertur a nobis Christus sunt dies lucis quando a domo conscientie excludimus verum sponsum anime Christum et introducimus adulterantem dyabolum et tunc ieiunamus et carere tibi spiritualis consolationis et sunt dies luctus et doloris Agitur tenendus est sponsus ne perdat tibus Sed cum aufertur a nobis sponsus per mortale peccatum tunc ieiunandum est nobis per penitentie effectum et luctum Utique etiam sponsus se subtrahit ut animus revocet et fortius teneat et tunc continuis desideriis et suspiriis est revocandus quia quamdiu sponsus nobiscum est etiam leticia sumus nec ieiunare nec lugere possumus Unde et Ambrosius Ieiunant hii quibus abest Christus qui bonorum multorum copiis eget Et vero tunc virtus sua voluntate sufficit quia sua domus recipit Christum convivium magnum exhibetur hoc est bonorum operum spirituale convivium quo dives ipsius eget pauper epulatur Nemo tibi Christum potest auferre nisi te illi auferas Non te auferat iactantia tua non te auferat arrogantia hec Ambrosius Spiritualis anima sponsa est cum qua Christus sponsus esse desiderat Ille sponsus habet omnes conditiones desiderabiles in sponso quia ditissimus alioquin sponsam suam non dotaret possessionibus celi sunt divitie Et quia sapientissimus alioquin totum dissiparet ad Colossenses 2o In quo sunt omnes thezauri et sapientie et scientie dei absconditi quia pulcerrimus alioquin sponse displiceret psalmus Speciosus forma pre filiis hominum Quia nobilissimus alioquin contemneret sapientie 8 Generositatem illius glorificat contubernium Quia potentissimus alioquin opprimeret Ecclesiastici primo Unus est altissimus creator omnium omnipotens et rex potens et metuendus nimis Quia optimus alioquin non diligeret Canticorum 5o Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus caput eius aurum optimum etc De hiis omnibus ad Hebreos primo locutus est nobis in filio Ecce nobilitatis excellentiam quia filius dei Ecce constituit heredem universorum Ecce divitiarum affluentiam per quem fecit et secula Ecce mirabilis sapientia Cum sit splendor glorie Ecce forme elegantia portans omnia verbo virtutis sue Ecce infinita potentia purgationem peccatorum faciens Ecce bonitas immensa

ca^

Talis sponsi filii non habent lugere quamdiu sponsus est cum illis Et nota quod
xpus quandoque vocat se dominum quandoque patrem quandoque sponsum Unde Greg^ Quando vult
timeri dominum quando honorari patrem quando amari sponsum se nominat dominus Attende
ordinem Ex timore enim solet procedere honor ex honore amor Unde et Bernhardus
Si ego dominus ubi est timor meus Si ego pater ubi est honor meus Sed si
se sponsum exhibeat puto quod mutabit vocem et dicet Si ego sponsus
ubi est amor meus Exigit ergo deus timeri ut dominus honorari ut pater
ut sponsus amari Quid in hiis prestet quid emineet Namque dico absque
hoc et timor penam habet et honor non habet gratiam Servilis est timor quamdiu
ab amore non manumittitur Et qui de amore non venit honor non honor
sed adulatio est Et quidem soli deo honor et gloria Sed horum acceptabit neutrum
deus si melle amoris condita non fuerint Iste per se sufficit iste per se placet
et propter se Ipse meritum ipse premium est sibi amor preter se non requirit non causam
non fructum fructus eius usus eius habet Bernhardus Et ut idem Bernhardus Anima
sponsa dei dicitur quia dominus gratie subarrata quia casto amore sibi sociata
quia prole virtutum fecundata Deinde probat hoc per duo exempla Primum ponit
hic Nemo autem mittit commissuram i. incisuram seu supplementum panni
rudis i. novi quia in novitate est spissior In vestimentum vetus quia hec
causat deformitatem propter quod subdit plenitudinem enim tollit i. conformi-
tatem seu pulcritudinem tollit a vestimento Et peior scissura fit quia propter
deformitatem non congregitur solide cum veteri panno vel propter tumorem et ele-
vationem tito adheret rebus exterius et sic de facili causatur ruptura
maior in veteri Nota duplex est perfectio anime Una que exterior scilicet perfectio
operationis et hec comparatur vestimento novo Alia que interior scilicet perfectio
amoris et hec comparatur vino novo Discipuli autem adhuc corporales et
veteri vita imbuti significantur per vestes et per utres veteres Primo
ergo ponit primam similitudinem Et est idem Illis non conveniunt gravia vestimenti ve-
teris et novi adhuc rudis quia peior scissura fit Discipuli vero sunt sicut
vestimentum vetus quia adhuc fragiles ex veteri vita de qua nuper venerunt
Perfectio vero ieiunii ex perfectione operationis est sicut vestimentum Et hoc est quod
dicit nemo discrete operans committit i. consuit vel inscindit commissuram i.
particulam que cum alia mittitur panni rudis i. novi quod novus venit i. versus
in vestimentum vetus Sit nec ieiunium in novitius conversos Tollit enim sic
imponens plenitudinem i. integritatem et decorem vestimenti veteris i. conversa-
tioni vite spiritualis a novitius conversis Et peior scissura fit i. maius dampnum
sequitur quia non valentes sustinere quod imponitur redeunt ad sua pristina

59 31

consolatorum Unde et Jacob Gen 33 ait Habeo teneros parvulos quos si plus minando fecero laborare deficient una die cuncti greges Unde etiam Christus hic omnibus exemplis docet quod discipulis novis fortibus oportet condescendere et non convenientem perceptorem imponere donec sint innovati per spiritum sanctum Neque mittunt vinum hic subdit aliam similitudinem Et est sua ratio haec Nemo compellit petit vinum novum quia licet est in ebullitione in utres veteres ne rumpantur ideo nec perfecto ieiunio ex excessu divini amoris quem significat per novum vinum fervente convenit discipulis quia adhuc sunt sicut utres veteres non fortificati Unde ideo Neque mittunt id est discrete agentes vinum novum in utres veteres id est non innovatos Alioquin si tantus fervor inducitur et imponitur fragilibus discipulis rumpuntur utres quia ut dicit glossa rudes mentes hoc pati non possunt et vinum effunditur id est talis fervor annullatur vel rumpuntur utres per vulnerationem naturalem vinum effunditur per evacuationem continentiam et utres pereunt per damnationem reatus Sed vinum novum id est amoris excessu ex quo sequitur fervens ieiunium In utres novos id est in mentes spiritu sancto innovatas et fortificatas quod factum est in discipulis in pentecostem Actuum 2 Et ambo conservantur in illo quia doctrina meritorie traditur et mens non est sine fructu Ex hiis vult concludere quod ea que sunt perfectionis magne non sunt imponenda hominibus donec spoliati fuerint veteri vita Nota vinum novum dicitur fervor amoris propter multa Primo quia sicut vinum novum est calidum ad inflammationem amoris Cantica 8 Aque multe non potuerunt extinguere caritatem Item semper in motu est Job 32 venter meus sicut mustum absque spiraculo Sic amor dei numquam otiosus est Operatur enim magna si est secundum Gregorius in omelia Item cito inebriat Cantica 5 Comedite amici mei bibite et inebriamini carissimi hoc musto inebriati erant apostoli in die pentecostes Unde etiam mirantes musto madere deputantur quos spiritus repleverat Nota secundum glossam super verbo Nemo mittit commissuram etc dicit sicut tunc rudes novi fide parvis et remis solidati non possunt severiora continentie precepta sustinere ne per austeritatem fidem perdant Sunt enim discipuli sicut vetus vestis cui inconvenienter ~~vet~~ pannus novus assuitur id est aliqua pars doctrine que ad nove vite continentiam pertinet Item glossa super isto verbo Neque mittit vinum novum Eosdem discipulos veteribus utribus comparat quos novo vino id est spiritualibus preceptis facilius dirumpi quam id posse continere dicit Sed post ascensionem accepto spiritu sancto fiunt utres novi Item glossa ponit differentiam inter vinum novum et vestimentum Christus dominus distat inter novum vinum et vestimentum Vino intus reficimur veste deforis tegimur Vestis ergo sunt bona opera que foris agimus quibus coram hominibus lucemus Vinum fervor fidei spei et caritatis quo in conspectu dei in novitatem sensus intus reformamur Sed quare Christus noluit discipulos suos ieiunare Johannes autem volebat ieiunare Iudeos propter gratie commendationem Ad ostendendum quod ex humanis operibus non est

novus

9o

salus s3 ex gra vel ppt corp fragilitatem sive novitatem vel ppt signi orn
vt ostendat q discipli Johannis sunt spualit ieiuni sm aut no Ex omnibus
hys silitudinibz ocludere volt mgr bonus q discipli sui qui novici no debant
austere ogimmare ieiu(m) s3 postea ieiunaverunt cu erent mage solidati et
inovati per spm sctm Ex hys etia volt ocludere q novit conv(er)si no sut
nimis per pniam oneradi ne ppt nimia austitatem desperent et totu
dimittant et ea que sut pfectois magne no sut hoibz imponeda
donec spoliati fuerint veteri vita qz hoibz de novo conv(er)sis opera
insueta sut et difficilia et dura s3 paulati assuefaciedo efficiunt suavia
et facilia Qui go volt aliquem ad vtutes et pfectom inducere pmo qdem
debet pmu suadere mandare et sic gradatim vltra procedere Unde Cris(ostomus)
hoc aut dixit regulam dolus suis discipulis ut discipulos ex pmiss(is) ... de
terra cu mansuetudine suscipiat Itaq3 neq3 nos omnia ab omnibz ex
pectamus in pncipys s3 quecu(m)q3 possibilia sut et volunt et volt inte
demus Het Cris(ostomus) Huius loci memor debet ee quilibz candens decreta vl tra-
ditans Et etia confessor iponens pniam pnitentibz Melius e exeplo
dni pniam levem et tollerabilem alicui iniugere que impleat qm gravem
et inuptabilem qua no impleta oneratus reus constituat Melior est
levis pnia hilaris pacta qm qua in angaria et deiecta Itaq3 de
sna danda decreta ita pmulgando ut semp misericordia et lenitas
semp exaltet iudiciu et austitatem Quint(o) utru ieiunare sit pse actus
vtuosus et meritorius Et arguit q no qz ieiunare comunit conveniunt omnibz tam
bonis qm malis Et go dr ysa 58 Quare ieiunavimus et no aspexisti
Item discipli Johannis et pharisei ieiunant et tn fuint mali qz invidi et
supbi go Item abstinere a cibis no e pse bonu qz hoc consistit in pura
negacione et pvacone cu vtus actus no pt esse Ds in oppm e h(ic) glo
que dicit Josephs vinu et sicera(m) no bibit qz abstinentia meritu auget
go abstinere seu ieiunare e actus de gne meritoris et vtuosi go pse
Item ieiunare connumerat alys actibz meritorys et vtutu 2o ad Cor 6
ubi Aplus dicit In ieiunys et castitate Dicendum q dupx e ieiu(niu)m sz nature
quo quis dr ieiunus antequa comedat Et illud ieiu(niu)m vocat ieiu(niu)m
ieiuni Et sic pt poni gclo ista Ille ieiu(niu)m sz nature no e actus vtuosus
qz ille ieiu(niu)m consistit in pura negacione et pnis no pt ee actus
vtuosus qz adhoc q aliquis actus sit vtuosus oportet q ex rationali
pposito sit elicitus Secundo e ieiu(niu)m sz rationis Et e quando quis ex rationali
pposito a cibis aliqualit abstinet Et illud ieiu(niu)m vocat ieiu(niu)m ieiu
nantis Et ille ieiu(niu)m e actus meritorius et vtuosus Et pt ee gclo
pbat qz ille ieiu(niu)m ordinat p ronem ad aliquod bonu honestu go

v

e actus virtuosus et meritorius gratie quia quilibet actus ordinatus per rationem in finem bonum et honestum virtuosus est Sed quod talis actus ordinetur per rationem ad bonum honestum patet quia ieiunium primitus assumitur propter tria Primo ad concupiscentias carnis comprimendas Unde Apostolus ad Corinthios 6 In ieiuniis in castitate per ieiunium possint castitatem Secundo assumitur ad hoc ut mens liberius elevetur ad contemplationem Unde Daniel 10 dicitur quod post ieiunium accepit revelationem Tertio assumitur ad satisfaciendum pro peccatis Unde Joel 2o Convertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio et fletu et planctu Ex hoc patet quod ieiunium secundum se secundum rationem est actus perfectus et in genere virtuosus et meritorius non autem ieiunium mere Ex hoc patet quid sit dicendum licet mali non tamen abstinet rationabiliter quia non ordinat suum ieiunium in bonum honestum

Et illo loquente ad eos ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens Domine filia mea modo defuncta est sed veni impone manum tuam super eam et vivet Et surgens Ihesus sequebatur eum et discipuli eius Superius posita est commissio peccatorum hic subduntur miracula ad confirmationem conversorum et quia anima utitur corpore et organis secundum operationem potentie triplicis scilicet vegetabilis sensibilis et rationalis leso corpore potest actio anime triplici impediri Ostenditur ergo reparatio corporis Primo quantum ad actum scilicet vegetabilis in resuscitatione puelle et sanatione emorroisse Secundo quantum ad actum sensibilem in illuminatione cecorum ibi Et transeunte inde Ihesu Tertio quantum ad actum rationalis in sanatione demoniaci et muti ibi Egressis autem Ihesus obtulerunt ei etc. Duplex est actus vegetabilis in corpore Principalis quantum ad esse quod est vegetare Secundarius quantum ad bene esse quod est vegetatum bene temperare quod fit in adequatione humorum et convenienti dispositione maxime sanguinis Primum terminat mors secundum sanguinis fluxus

sanatio secundum hoc narratur primo emorroisse a fluxu sanguinis Secundo suscitatio puelle a sopore mortis ibi Et cum venisset quia ad unam vim vegetabilem pertinet ideo sunt unius coordinationis Primo ergo inducitur fides divine petentis Secundo effectus divine pietatis ibi At Ihesus conversus Fides petentis inducitur Primo ad suscitationem puelle Secundo ad sanationem emorroisse ibi Et ecce mulier In primo inducitur primo fides petentis Secundo signum pietatis ibi Et surgens Ihesus Primo describitur petentis persona Secundo petendi forma ibi Accessit Tertio petitionis materia ibi Domine filia mea Dicit ergo Hec illo loquente ad eos hoc est ad Iohannis discipulos reprehendendo eos ut patet ex precedentibus Ecce princeps unus Qualis autem fuit princeps iste non exprimitur hic sed habetur Marci v et Luce viii ubi dicitur quod erat princeps synagoge scilicet archisynagogus nomine Jayrus Iudei enim tantum habebant unum templum ubi poterant offerre et ymolare scilicet in Ierusalem sed in aliis civitatibus et

v Circa post sermones opus admixit per opera enim confirmantur dicta Marci xvi Predicaverunt ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis Certa et hic

Accessit eni, vt glo dt necitate vrgete ut qd dicebat in sinagoga in signu de xpo tageret confiteret Augustinus id pos th, chamo et freno maxillas eorum constr, q no app. ad te. Et q p fidelis no erat, s qz necitate compulsus hoc petet pz. qz no dixit ut centurio dic vbo et sanabit, s ait veni pone manum tuam sup eam et viuet. ac si no crederet potes facere absens qd pns poteat facere

villis habebant loca determinata in quibus conveniebat populus ad orandum et audiendum verbum dei et tractandum de hiis que ptinebant ad commune vtilitatem ppli. et ille qui preerat eius autem congregacio fiebat dicebatur princeps synagoge siue archisynagogus. Talis erat iste qui accessit ad Ihm et ideo dicitur accessit ad eum i ad xpm. et hoc p fidem ad hebre xjo. Oportet accedentem credere. alis eni frustra quis petet si no crederet. qz omnia possibilia sunt credenti, secus no credenti Accessit no tm gressibus fidei qm gressibus corporis. et adorabat eum. faciendo sibi reuerenciam debitam marci v. et luce viijo dr et cecidit ad pedes eius. per quod recognouit eum esse deum deutro vjo Dnm dm tuum adorabis et illi soli servies Notandum autem q duplici de causa quis adorat alium Quidam eni adorant aliquem ut se de periculo liberet, sic Jacob esau secundum sunm Gen xxxiij adorauit pronus septies Quidam vo ut qd petunt impetret sic Abigael adorauit dauid ut impetraret veniam viro suo primum Regum xxvo Et ita hic. qz ideo orauit vt filie vitam impetret Alij ut honorent De qua adoracione ait mo Dnm dm tuum adorabis Hac adoracione adorauerunt magi dnm. Et eciam pt sumi hic de illo principe, dicens confidenter Dne filia mea. hic sumitur peticionis materia Vbi primo confitetur diuinam potestatem dns dne Sapie xvjo Tu es dns qui vite et mortis habes ptatem. Filia mea. vel ancilla. modo defuncta est. hoc dixit secundum reputacionem. qz eni desperabat filiam inuenire viuam, de ea loquitur ut iam defuncta. desiderans a dno ut molentem sanaret ul ut mortuam suscitaret S marc dt. q erat in extremis. tn erat morti ita ppinqua q reputabat mortua Vnde secundum gnalem modum loquendi de illo qui est morti ppinquus dr. q est mortuus. qz qd modicum distat videtur qsi nichil reputabatur Item marc dixit eam esse in extremis Luc aut qd moriebatur. et hoc est verum qndo pr recessit ab ea. et venit ad Ihm S antequam pr veneat ad domum patris eius mortua est. ppt qd nunccij venit de domo. qui dixerunt Noli vexare magistrum. qz defuncta est filia tua. credentes q Ihus no posset eam suscitare a mortuis licet posset eam sanare Mat ergo ista obmittit. et breuiter scribit et anticipit verba patris ab illo tempore quo remiserat nuncios. et quando asseruauit patrem dns Noli timere crede tm et salua erit Vel secundum glosam Mat ca breuitate no attendit verba patris. s qd cogitauit et voluit Ista eni desperauit de filia. quam no putauit viuam inuenire posse. vtrumqz ergo petitum est vt ul molentem sanaret ul mortuam suscitaret Vel secundum Augustinum mat et luc possunt que dixit pr puelle Mat aut qd voluit et cogitauit. et in hoc eciam concordat glo Sequitur S veni pone manum sup eam. licet hoc dixit bona fide, fides tm diminuta erat. tum quia

Et no hic grossiciem huius principis, qz a xpo petebat s ipm descendere et manum iponere sup eam. qsi aliter sanare no posset hoc dns naaman leprosus peciit ab helyseo. qz homines indispositi et grossis sensibus cum corporalibus rebus indiget + S qm ergo dns voluit ire domum reguli. et iuit ad domum principis. Credendum q ideo qz regulus no habuit fidem cum esset gentilis, iste aut princeps sicut habebat precius dei et confesse petivit et credebat xpm esse vm messiam Et cum ius petebat ut descenderet et tangeret hoc no peciit qz no crederet q no bene in absencia facere posset. s loqui more Iudeorum. qui in omnibus postulant pnciam psone et hoc dixit ppt doloris vehemenciam de filie pdicione et meritus ve in xpm credebat

Item non est in quatuor petitio digna exaudiri tamen regulariter. Primum est petentis necessitas, quia si non indiget non iuste petet. Figuram huius habemus Gen. xl° in Ioseph in carcere posito qui dixit pincerne regis memento mei ut suggeras pharaoni ut educat me de isto carcere. Ecce necessitas eius. Unde dicitur petat id I Cor. x Necessitas in meruit. Secundum est ex parte exhibentis liberalitas. Si enim dominus esset crudelis et durus ad dandum frustra ei preces porrigentur. Huius liberalitatis figuram habemus Hest. v in rege Assuero qui dixit regine Hester que est petitio tua etiam si dimidiam regni petas dabitur. Ecce liberalitas. Unde de ipso dicitur ibidem Rex largitus est principibus munera iuxta magnificentiam. Tertium est ex parte petentis potestas. Si enim impotens esset ad dandum frustra esset petere. Huius

petiit quod dominus veniret qui est ubique, tum quia petiit ut manum imponeret qui solo sermone restaurat universa. Unde dixit ille Centurio super viii° domine non sum dignus ut intres sub tectum meum. Et vivet, non enim dubitavit quin ista manus que creavit hominem ex nichilo iuxta illud Iob x° manus tue domine fecerunt me posset etiam solo tactu mortuam suscitare filiam. Est tamen advertendum quod presencia domini corporalis multum conferebat quia corpus Christi fuit organum divinitatis. Unde et Martha supra dixit Ioh. xi° Si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Manus enim sua applicata multum valebat ideo in multis causis fuit, sed in mundatione leprosi super viii° et luc. v° in suscitatione mortui, quia accessit et tetigit loculum, et hic tetigit manum puelle ut infra dicetur. Set forte dicitur quomodo Cur ille non arguit de modicitate fidei sicut arguit regulus Ioh. iiii°, cum cum rogasset dominum ut descenderet et sanaret filium eius, dixit ei dominus quasi reprehendens eum nisi signa et prodigia videritis non creditis. Et videtur quod magis debebat argui quia ille secularis, iste princeps synagoge et peritus in lege. Ad quod Augustinus non respondet de verbis sed de voluntatibus quibus dicit verba fuere; non nisi animus generosus de regno videtur quod ille plenitudinem fidei habebat, tamen verba sic protulit vel ex genere modo loquendi vel ex surreptione compellente vi doloris, ideo a domino non arguitur. Et secundum Augustinum licet uterque fidem habent diminutam, istius tamen fides maior erat fide illius. Nam ille petiit dominum ut veniret antequam moreretur filius eius. Non credebat enim eum mortuum posse suscitare. Iste vero eum ad iam mortuam filiam invitabat ire. Et surgens Ihesus ad petitionem principis ab opere sed predicationis quod aliqua causa necessitatis pretermittendum est. Sequebatur enim, precedebat enim pater puelle referens anxius pro eius salute, et discipuli eius sicut discipuli meditorie illos comitantur eum ad miseros accedunt. In hoc datur subditis forma obediendi, et paribus mutuo obsequendi, et prelatis animas mortuas suscitandi. Unde Remigius mira at pariter atque imitandi domini humilitas et mansuetudo. Nam mox ut rogatus est rogantem sequitur. Hunc subditos et prelatos pariter instruxit, subditis exemplum obediencie reliquit, prelatis vero instantiam et sollicitudinem docendi demonstravit, ut quotiens audierint aliquem mortuum in anima statim adesse studeant. Unde et Crisostomus Cum rogatus esset dominus a Iayro ad suscitandum filiam suam veniret non moratus sed statim surgens secutus est eum, de suo exemplo erudivit nos impigros in omni opere dei esse debere. Et ergo surgens in auxilium penitentium sequitur in perfectionem perseverantium. Cum discipulis in complementum perfectorum. Moraliter princeps est superior pars rationis, filia caro. Sic enim filia sub domino est patris, sic caro sub dominio rationis debet esse. Ecc. xi Super filia luxuriosa firma custodiam sed rationis. Et nota quod dicitur superior. In quo notatur principatus rationis super carnem. Si autem super filia luxuriosa que semel pol

lutis et potestas. Figuram habemus Iudith xi° in Olofferne cui scilicet Iudith dixit Tu solus potens es in toto regno Nabuchodonosor ita quod non soli homines serviunt illi sed et bestie agri obtemperant illi. Unde de illo potest dici illud Luc. ult° Fuit vir potens in opere et sermone. Hec ergo in petitione hac perfecte fuerunt scilicet necessitas quia puella defuncta, Christi liberalitas quia sponte sequebatur eum et Christi magna potestas quia puellam suscitavit

luta e sananda e custodia quanto magis sup ea i. sup carne que no tm sel
s sepe luxuriata e. Et dns venit per quam pmerete manu ipoint
per quam coronitatem. et tuc aia venit p quam cooperante Sic mod
ni quibz no habeat nisi vnitz aiaz magis det curare de eius sana
cone. si em eam amittit totu amittit Moraliter nond. q ex pcessu prin
cipis istius p suscitacone filie sue orante possumus collige decez con
dicones que requirunt in oracone ut sit exaudibilis Primo requirit ut
procedat a prin parte hominis sz a spu Joh iiij. Spus e deus et eos
qui adorant eu in spu et veritate oportet adorare etc Si em homo
exterior sine interiore solum petit no e exaudibilis Sic de quibusdam dr
Mt xv hic pplus labijs me honorat cor aut eorz longe e a me.
Et hoc colligitur ex eo q ille orans dr fuisse princeps Scdo requirit
vnica orantis intencio Mt vj Tu orans intra in cubiculum etc Et
hoc colligitur ex eo q ille dr fuisse vnus no distractus aut dispsus in
intencoe Tcio requirit q orantis desiderium deo appropinquet Ps
Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo Unde de isto dr q accessit
Quarto requirit in orante fidei illuminacio ut hoc qd petit se credat
posse obtinere Luc xj Quecumqz orantes petitis credite qz accipietis
Unde ille princeps Jayrus dictus e scdm Luca qd interptatur illuminatus
Quinto requirit diuine ppiciacionis supplex veneracio Unde iste adorauit
eum Sexto requirit totius hominis humiliacio qd colligitur ex eo q
ille procidit ad pedes eius scdm Mr de illis duobus e illud ps Venite
adoremus et procidamus an deum Septio requirit diuine ptatis timorosa
recognicio qd colligitur ex eo q confessus e eum esse dnm Malach jo
Si ego dns vbi timor meus Octauo requirit misie et necitatis ex
plicacio licet em deus omnia nouit ho tn debz necitatez sua exprimere
et deo offerre de mie xjo Tibi reuelaui causam mea Unde ille princeps
causam perturbacionis sue et misie exposuit dns filia mea modo
defuncta e Nono requirit deuota postulacio No em sufficit deo necitatez
exprimere s debemus eum petere Joh xvjo Petite et accipietis etc Unde
ille princeps postqz exposuerat necitatez suaz dno subiunxit rogando
inquiens Veni impone manu tua sup eam Decio requirit effectus
peticionis indubitata confidencia Mr xjo Quecumqz orantes petitis etc
Unde ille princeps confidens adiciens dicit Et viuet [Scdm vero mttm so]
Et ecce mulier que sanguinis fluxum paciebatur duodecim anis accessit retro [sta lle sign]
et tetigit fimbriaz vestimenti eius. dicebat em intra se Si tetigero
tm vestimentu eius salua ero At ihus conuersus videns eam dixit Con
fide filia fides tua te saluaz fecit et saluata e ex illa hora mulier
Post fidem petentis filie suscitacom subditur hic fides mulieris petentis
ppriam sanacom Ubi describitur tria in hac muliere Primo turpis eius pa

c Accessit ad christum / nisi enim credidisset posse eum sanare non accessisset. nec salutem ab eo quesisset. In quo fides eius
magna ostenditur / quia desperans de medico corporali in quo omnia sua erogaverat. sed ad christum . Accedebat
ad medicum spiritualem. credens se sanari per tactum vestimenti eius. Unde Crisostomus hec erat mulier sanguine fluens. non
in urbe. non in domo accessit ad dominum / quia iuxta legem urbibus excludebat(ur). sed itinere ambulante ut dum pergit
ad aliam illa curaret

Secundo humilis eius actio ibi Accessit retro Actio fidelis eius cogitatio ibi
Dicebat enim intra se Passio vero eius insinuatur propter tria. propter patientis
fragilitatem Et ecce mulier / propter passionis qualitatem. que sanguinis flu-
xu patiebatur propter patiendi diuturnitatem / quia duodecim annis Marcus autem
superaddit quatuor Primum quia multa perpessa fuit a pluribus medicis Secundum
quia omnia sua erogaverat Tertium quia nichil profecerat Quartum quia eciam de-
terius habebat Curatio autem huius infirmitatis reservabatur celesti medico
qui pro nobis sanandis langworibus sanguinem proprium effundere non expavit
Propter quod sequitur huius mulieris devota Accessit Ecce actio eius comme-
dabilis propter duo Primo propter fidei devotionem quia accessit confidenter
non obstante quod esset ex lege immunda. cui non erat licitum contactare nisi
ad hebreos iiii^to Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratie eius ut misericordiam
consequamur Secundo propter verecundie honestatem. quia retro. que propter pudorem
erubuit in faciem apparere sicut maria magdalena Circa retro accessit
tum quia ex infirmitate verecunda / tum quia secundum legem reputabatur immunda
tum quia ante facile non potuisset venire prae turba. tum propter misterium
confusionis quam debet homo habere pro culpa sua / tum propter humilitatem peccatorum
Et tetigit fimbriam vestimenti eius / quia indignam se reputabat tangere pe-
des domini vel plenitudinem vestimenti habebat enim christus fimbriam iuxta con-
suetudinem Iudeorum / iuxta legis preceptum Numeri xv et deuteronomii xx Ad
cuius evidentiam sciendum quod populus Iudaicus de quo christus erat nasciturus
secundum carnem debebat possidere quandam sanctitatem specialem prae aliis populis. et
ab eis distingui Et ideo data erat ei circumcisio ut quoddam signum distinctivum
in carne Similiter data est Iudeis lex ut haberent quendam specialem modum
vivendi Similiter preceptum erat eis in habitu distingui. ut patet numeri .15. Ubi dicitur
Loquere filiis israel. ut faciant fimbrias per quatuor angulos palliorum ponentes
in eis vittas iacinctinas et vitte iacinctine que erant celestis co-
loris designabant quod debebant habere conversationem eminentem prae ceteris secundum
quod dicit apostolus ad philippenses iii^o. nostra conversatio in celis est Unde sequitur
ibidem numeri .15. ut recordentur mandatorum dei et sint sancti domino deo suo
Talem igitur christus portabat vestem. sicut alia legalia observavit usque
ad passionem Et ideo mulier tetigit fimbriam / quia illud quod est in angulo
pallii quod est a parte posteriori facilius potest attingi Est enim fimbria secundum
ysidorum pendens in vestimento filum. sicut fit in fine stolarum et manipulorum
ad ipsorum ornatum Moraliter In hac muliere signatur gentium salus Et bene
signatur per hanc gentilitas. quia colebat planetas. quod signatur per menstruum
menstruum enim est infirmitas sequens cursum lune. et hoc duodecim annis In
quo unus cum sit superhabundans. nos superhabundans vitiorum in gentilitate

o Pharisei enim longas fimbrias habebant propter vanam gloriam / in quibus spinas acutas appendebant ut eundo pungerent
et sic mandatorum dei recordarentur / sed fimbrie domini non habebant vulnerare / sed potius sanare ideo per dicebat etc

[illegible]

notatur etiam quod duodecim suppenderant annos ex civitatibus partes eius aliquote faciunt
federem. In quo notatur superhabundantia cordis omnis operis et consuetudinis
dicebat enim intra se et in corde suo. In hoc notatur magna virtus fidei
eius Si tetigero tantum vestimentum eius salua ero scilicet ab hac infirmitate
fab. In desperatis causis sepe in gratia et necessitas. Unde hec mulier magis
fecit in opere quam cogitaverat in corde quia sanata est ad tactum fimbrie
que pendebat de eius vestimento. que plus cogitabat tangere vestimentum tantum
ad dandum intelligere quod si minus etiam aliquantulum fides esset in ore per
confessionem et in manu per operacionem que fit in corde ipsa sufficeret ad sa
lutem Et est nobile quod accessit credens dixit et tetigit tangens curacionem
accepit quia hiis tribus secundum glossam fide verbo et opere omnis salus acquiritur. Et hoc
docet nos quantum sit corpus christi que in fimbria vendit tantum esse virtutis. Et ideo
ergo nos sperare debemus qui non solum dominicum contingimus sed edificimus et
sumimus illam medicinam accepit ex voluntate. De illis quomodo illa medicina
in vobis committitur. De hac muliere leguntur duo miracula Nam de Eusebius
quod postquam sanata fuit fecit ymaginem stei sive statuam ad ymaginem christi
in curia sua que vestem et fimbrias habebat sculptas ut videbat christum
habere et hanc ymaginem habebat in magna reverencia Contigit autem quod subtus
ymaginem crevit herbe nullius virtutis que cum attingerent ad fimbriam
tante virtutis erant ut multi sanarentur Item in hystoria tripartita libro 6
habetur et est dictum beati Ieronimi quod Iulianus Apostota cum cognovisset quod in
cesarea philippi esset simulacrum scilicet quod femina fecerat que a fluxu sanguinis
liberata fuit ipsum deposuit et suam ymaginem ibidem collocavit que fulmine
ictus fracta est hec mulier secundum beatum Ambrosium videtur fuisse martha Unde
in sermone quodam de salute inter beneficia christi que enumerat dicit Dum
largum sanguinis fluxum sanavit in martha dum demones expulit de
maria dum corpus redempti spiritus calore restituit in lazaro Ex quibus
verbis sequitur quod martha fuerat curata a sanguinis fluxu a christo Sed quod
martha fuit hec mulier de qua hic agitur non habetur ex illis verbis plures
enim mulieres paciuntur sanguinis fluxum Et quod autem hec mulier non fuit mar
tha patet per Eusebium in scolastica historia capitulo xj° ubi dicit hanc mulierem
de qua hic loquitur fuisse gentilem et civem cesaree philipi que est
civitas in terra gentium Unde etiam secundum Ambrosium super lucam per hanc
mulierem intelligitur gentilis populus ut statim dicetur martha vero Iudea de
bethania fuit. Et ihesus conversus quia retro posita erat retro stamus tangens
Conuersi quod peccatis polluimur ps Convertere domine usque et deprecabilis esto
super servos tuos Sic habetur luce xx. Conversus ihesus respexit petrum.
Et videns eam dicens mane Gen xl. Salus nostra in manu tua est respi
ciat super nos tantum dominus noster et lucas hunc locum supplent et dicit quod

At ihesus conversus propter fidem dominus pietatis sequitur effectus pietatis in duobus primo in sanacione
emorroisse secundo in suscitacione puelle ibi Et cum venisset ihesus in domum Primum satis est in
itinere secundum in domo Quantum ad primum hanc cum insignia mire quantum ad actum cum dicit conversus
et quantum ad aspectum cum dicit videns eam et quantum ad verbum cum dixit confide filia et ideo dicit etc

statim sanata e mlr ad tactu fimbe et sensit q sanata eet / xpus ac
senties virtutez que de ipo exierat et conuersus ad turbam dicebat Quis
me tetigit Cunctis aut negantibus dixit petrus et qui cu illo erant di
scipuli Preceptor turbe te coprimunt et affligunt et tu dicis Quis me
tetigit Et dixit dns Tetigit me aliquis Nam et ego noui virtutez
de me exisse et circumspiciebat vide que hec fecerat Videns aut mlr
qr no latuit eum tremens venit procidit ad pedes eius et qua
ob causa tetigit indicauit coram ppulo et quemadmod sanata sit con
festim Et dixit Confide filia Nam fiducia dat cu dicit Confide
filia qr ex fide dixit Si tetigero tm vestimentu eius rc Crisostomus formidans
erat mulier Ideo dicit Confide filia et eam vocat filiam Fides enim eaz
filiaz fecit Joh po Dedit eis ptatez filios dei fieri Rab Secundo e
q eam confide misit que si fidem no hret saltez ab eo sanitatez
no quereret Unde glo Credidit vtiq que petijt / sz inculcat robur
et perseuerantiaz fidei Fides tua te saluaz fecit No dicit dns Ego
sanaui te / sz fides tua rc vt vitandaz ostentacionem doceat et meritu
fidei extollat Et salua facta e mlr ex illa hora qua dixit dns Fides
tua te saluaz fecit Item aduerte q hec mlr ut ex litera patet credidit
corde qr dicebat intra se / dixit etiam ore qr ponitur ibi dicebat et teti — tetigit
corde qr dicebat intra se dixit etiam ore qr ponitur ibi dicebat et tetigit opere ad dandum intelligere q si sanitatem volumus consequi spiritualem
optet nos cordis fidem manifestare p oris confessionem Ro x Corde
creditur ad iusticiaz ore aut confessio fit ad salutez Unde dicit Crisostomus Querit
xpus hanc mulierez latere volentem manifestauit Et ad hoc facit causas
adducit prima ne mlr remorsum hret qr contra legez sanguinaria
xpm tetigit Secunda ut ipaz corrigeret qr estimabat xpm latere Tercia
ut fides eius cunctis videntibus exemplum ostenderet Quarta ut manifestaret
se eum cognitorez Quinta ut ostendat quem deus sanat sanguinis fluxu
laborantem in fide Archisynagogum dirigat ob quam causaz eam sanat
Sexta ut in fide archisynagogum dirigat
ettam prius sequm ad filiam eius veniret Ideo ut idem dicit Fidelior fuit
hec mlr archisinagogo Ille eni medicum ducebat / huic tm tactus
fimbrie sufficiebat Allegorice notandum q hec omnia que hic de ista mlr
dicunt scdm Jeronimum et Rab signat ecclesiaz de gentibus collectaz et
rone morbi que hnit et rone medici quo conualuit / et rone tpis
quo accidit Morbus aut fuit sanguinis fluxus qui causat in mlr
sterilitatem Ideo notat ecclesiaz de gentibus congregataz que sterilis ~~esset~~ erat
antequam eet p xpm gratiam fecundata ysaie liiij Letare sterilis que no
paris rc Medicus aut quo conualuit fuit quedaz causalis vma

60

que
videns dns sanare dns synagogaz [deleted] nuptiabat per filiaz principis
huius qui et archisinagogus dr cht v Iuxta illud cht xv Non sum
missus nisi ad oues que pierant domus isrl Primo ergo de gentibus — prius sanari — debet
collegit synagogaz postea in fine vocauit — iudeos
ipsam vltimo resuscitauit filiaz principis Archisinagogi Et hec innuit
Aplus Rom xi Illorum delicto salus est gentibus sic mors puelle oro
fuit sanationis huius mulieris Vnde Act xiii Quia indignos vos iu
dicastis vite eterne ecce conuertimur ad gentes Ipsius vero quo ecclia
de gentibus recollecta delanguit fuit tempus [deleted] exordii sinagoge — natiui
quando mundus per ydolatriam depravato quo est languor ecce Abraham vocatur
de vr Caldeorum Gen xii Cum fuit initium sinagoge ita quidem fuit
tempus prevaricationis gentium et institutionis sinagoge Iudeorum et hoc
patet in illa emorroissa que tot annos habuit infirmitatem quot filia Iairi
habuit etatis vt patet cht v vbi dicitur quod illa puella erat huius annos xii
Moraliter secundum glosam per filiaz istius principis significatur synagoga postquam
deo filios debuit generare spirituales erroribus languens in peccatis moritur
et antequam dns ad eam venit sanandam prius sanauit mulierez que
sanguinis fluxum patiebatur per quam signatur ecclia gentium quia salutem paratam
iudeis preripuit gentilitas duodecim annis sanguinis fluxit sic et illa
filia creneat quia ex quo synagoga cepit deo famulari cepit gentilitas
et ydolatria peccato polluti secundum cht et luc mulier hec omnez substantiam in
medicos erogauit nec curari potuit quia quanto magis gentilitas vi
res naturalis industrie ad phos expandit qui recte viuendi hominibus
precepta dare promittebat tanto minus poterat a sordibus suis liberari
sed vbi celestez medicum cognouit adesse cepit remedium sperare et
querere Vnde glo Luce Et ecce mulier id est ecclia gentium que sanguinis
fluxum patiebatur id est carnalium delectationum xii annis superhundans in
vitiis accessit fide retro per ascensionez eum sequitur Et tetigit manu
fidei fimbriaz vestimenti eius fimbriaz non vestez quia non vidit in carne
dnm sed suscepit per Aplos incarnationis verbum Dicebat enim intra se
corde credebat ad iustitiam Si tetigero tantum vestimentum eius id est suscepero
fidem incarnationis salua ero id est ab omni iniquitate mundabor At ihs
conuersus a iudicio ad mulierez Et videns quia quos prescivit et predestinauit
hos et vocauit Confide id est habe spem filia Deo filia quia fides tua
te saluaz fecit meo quod credidisti Et salua facta est mulier ex illa hora
Ex illa hora diuini aduentus cepit habere salutem Ad literam Sanauit
mulierez in via antequam suscitauit puellaz vt ondeat nobis quod non solum
in [deleted] sed et in via debemus bonis operibus occupari Item vt per
tio

miraculum statim in via archisinagogi qui hoc videns festinaret de suscita-
tione filie sue Mistice ut significet quod primo venit ad iudeos sed tamen etiam
gentium primo curanda erat Moraliter per hanc mulierem emorroissam signa-
tur peccator vitio carnali sanguinolentus Ysa° p° Manus vestre i. opera sanguine
plene sunt Illis xii annis huic vitio serviebat quando superhabundat per-
petrator in vitiosis actibus Que autem mulier multa perpessa fuit et dicitur
Marci signat quod multa sustinent huic vitio dediti quia dura et amara
passa ab his etiam quos amat maiora secta sed molestias corporis
cecitatem mentis, dampna rerum, odium hominum, dispendium fame Item
erogavit omnia pro voluptate carnis, etatem, vigorem, decorem, substantiam
vitam substantiam etc. Sed tales quoque querunt remedia supervacua con-
tra illam passionem sed nichil proficiunt quia sicut dicit Ieronimus super Ozee ii° po
Luxuria insatiabilis est bestia et voluptas ut quanto magis capitur
tanto amplius sitim creat vires desinunt et fornicandi desiderium
non quiescit Nemo igitur ab hoc vitio poterit emundari nisi tetigerit
fimbriam Christi Sed videamus quenam sit fimbria ista eius vestimentum quidem
eius humanitas est Phil. ii° habitu inventus ut homo fimbria vero que est
extremitas vestimenti passio Christi in carne ubi vestimentum illud humani-
tatis tamquam in fine consummatum est hanc fimbriam qui tetigerit a carnis et san-
guinis fluxu emundabitur Tangit autem credendo meditando compatiendo
et imitando ea que sunt passionis et mortis domini nostri Ihesu Christi Unde
Apostolus Phil. ii° Hoc sentite in vobis quod et in Christo Ihesu etc. Est adver-
tendum quod mulier fluxus sanguinis et fimbria significant animam peccatricem que est
mulier a mollitie dicta quando anima peccat est inflata sic mulier que fluxum
sanguinis patitur Fluxus sanguinis est immunditia manifesta peccati Unde Ozee
iiii° Sanguis sanguinem tetigit i. immunditia mentis immunditiam operis tangit
Sed patiebatur fluxum duodecim annis denarius ad decem precepta veteris te-
stamenti binarius vero ad duo ~~nova~~ testamenta refertur duodecim quo annis
fluxum sanguinis patiebatur quia publice malitia instigatur contra utriusque testamenti
precepta comaculatur Unde Ozee iiii° Fornicati sunt i. publice peccaverunt
et non cessaverunt quia deum dereliquerunt scilicet in non custodiendo utriusque testamenti
precepta Sed nota quod lucas dicit quod hec mulier omnem substantiam erogavit in
medicos nec ab ullo potuit curari sed deterius habebat Ubi nota quod
medici sunt affectus carnales de quibus Ihesus numquam mortuos suscitat
medici carnales enim affectus non suscitant animam a peccato sed suscitatam oc-
cidunt et in inferno sepeliunt Consumunt multos homines in his medicis utriusque
hominis scilicet corporis et anime omnem substantiam expendunt et curari ab infirmitate

no pnt ymo detius hnc/ ppt qd dr in philip Asa egrotauit dolore pedu
vehementissimo nec in infirmitate qsiuit dnm ꝫ in medicorum arte confisus
dormit cu prib9 et mortu9 e Asa interptat attollens et sigt diuitem
hmo mundi qui se attollit in diuitiis et amblat in arrogantia sua
Iste egrotat dolore pedu duos pedes ht aia quib9 sustentat ꝫ spez
et timorez quorum virtute dnes hōr pnatus e qr spem suaz ponit in thes
auris que timet amitte et spat acquirere/ et sic magis confidit in arte
meditorum i industria sagaci sua experien affectum carnalium qz in dnio
et ideo dormit in pctō et moritr et sepelit in infno Nō go in medicis
e confidendum ꝫ in fimbria illius vestimenti De qua scribit accessit retro et
tetigit fimbriaz vestiti xpi Vestimentu xpi e eius benedicta caro scōe
Amicam purpuream fecit ei sua mr hmo aut vestimenti fimbria e ipsa pas
qua in cruce portauit vbi vestimentu eius factum e rubeu Vnde ysa
lxxiiio Rubrum e vestimentu tuu et torculare sz passionis calcaui fim
briam igr vestimenti eius i passionem eius dicitur debet aia pctrix
tange ꝫ Si tetigero fimbriaz vestimenti eius i si habero memoriaz pas
sionis eius salua ero/ qr nich e tam efficax remedium cont pctm
et conṫ cuius medicina sic passio xpi Ostendit enim ipa passio ꝯuitit
ad bonum et trahit ad xpm/ Et nich nobis efficacius e qm pietas hui
militas et caritas eius Vnde ait Jo xii Si exaltat9 fuero a terra oia
traham ad meipm i passio mea p qua exaltat9 sum in cruce defixit
in cordib9 pctorum ipos qz trahet ad conpassionem et amorez meu Si go
o aia infirma vis a tuo fluxu sanguis curari tange fide et deuotione
apphende ore et ope fimbriaz passionis xpi Si si tetigis et apphendis
audire ab ipo mereberis Confide filia fides tua te saluaz fecit
nō s fides mortua ꝫ fides viua que verbo corde et ope ꝯpromit
hec acquiret gram dei in psenti et glam in futro
Vbi sciend qr pnceps ille scdm marcu vocabatur Jayrus pnceps syna
goge Jayrus aut interptat illumiat9 ul illuminans et sigt quelz xpianu
qui debet ee illuminat9 illius luminis de quo Soph i In tpe illo scruta
bor ierlm in lucernis Vbi nō qr quatuor sut lucerne Pma e vbu dei de
qua ps Lucerna pedib9 meis vbu tuu et lumen semitis meis Vbi
attende qr pus dixit pedib9 et postea semitis qr cu vbu diuinu au
dim9 pus corde clarificam ut postea rectis gressib9 amblemq Scda
e bonorum opm de qua luc xii Sint lubi ved pcincti et Tcia est
recte intentionis que illuiat congeriez bonorum opm de qua mt vio
Lucerna corporis tui i opm tuor e ocul9 tuus i intentio tua Si fuit ocl9
tuus simplex i intentio opis recta s ad honorez dei totu corpus i
tota congeries opis tui lucida erit Qrta e hunanitas ihu xpi me
moria de qua luc xv Nōne mulier accendit lucernaz et quit dragmaz

17

qua perdidit Ubi nota quod in lucerna sunt quatuor scilicet testa stupa oleum
et ignis illuminans In testa memoria fragilitatis In stupa pena asperitatis
In oleo unccio primi In igne dilectio dei designatur Beata anima que
talem sibi lucernam preparat ut dragmam amoris perditam inveniat ut
cum lucerna angelus consciencie sue quilibet debet extergere et diligenter querere
dragmam caritatis perditam donec inveniat illam Ergo dicit dominus In
tempore illo scilicet in tempore iudicii scrutabor Ierusalem id est quemlibet christianum investiga-
bo in lucernis id est si statim verbum predicacionis quod audivit vitam suam emen-
davit Si luce bonorum operum aliis ostendit Si recta intencione in opere perse-
verat et si exemplo humilitatis et paupertatis Christi vitam suam reformavit
et sic quilibet christianus debet vocari Jayrus Item debet esse princeps sinagoge
Math. xxi Stupa collecta sinagoga peccatorum et congregacio illorum flamma
ignis quoque sensus corporis sunt quasi stupa collecta que de facili ignem
concupiscentie attendit Ideo Jayrus id est christianus debet principari et dominari
ut dicere possit illud Abakuk ii° Super custodiam meam stabo et figam
gradum meum super municionem et contemplabor ut videam quid michi dicatur
et quid respondeam ad arguentem me Super custodiam suam stat qui omni
diligencia custodit corpus suum Super municionem gradum suum figit qui sensus
corporis reprimit cum proposito finalis perseverancie et sic videt quid debeat
respondere temptacionibus suis Sed heu eos permittit evagari ad sua desideria et
labitur in diversa vicia et peccata que ipsius animam occidunt et tunc potest cum
dolore dicere Filia mea modo defuncta est Filia principis in domo defuncta
ita est quando anima cuiuslibet christiani in corpore in peccatis est mortua Secunda id est
peccatum cum consumatum fuerit generat mortem scilicet anime In morte illius mulieris   Regum 4 quasi habetur
De qua iiii Regum ix Jezabel filia regis audito quod venit Jehu oculos suos stibio   Jehu
et ornavit caput suum respiciens per fenestram ut placeret principi Jeza
bel precipitata est ad preceptum Jehu a duobus eunuchis et conculcata
est pedibus equorum mortua est Per Jezabel que interpretatur cohabitatrix
intelligitur anima cuiuslibet fidelis que creata est ut sit habitatrix celorum angelorum
Similes enim in natura debent simul habitare et quia anime nostre sunt similes angelis
in natura intellectuali ideo simul in celo habitare debent De quibus Ezechiel xxviii
habitabunt in ea secure scilicet in civitate celesti quia sunt cives eius Ephesi ii°
Iam non estis hospites et advene sed estis cives sanctorum etc. Et ideo anima cu-
iuslibet fidelis recte vocatur filia regis id est dei per creacionem facta ad ymaginem eius
et filia eius per passionem resuscitata in gracia ipsius Gen. xxx Jacob id est Christus habuit
filiam nomine Dynam que interpretatur causa ipsa anima fuit causa incarnacionis passionis
et mortis filii dei quas per eius amorem libenter sustinuit ut eam de morte
ad vitam revocaret et nichilominus ipsa tanti beneficii oblita et huius amoris et
ingrata Christum contempsit et pedibus equorum se ipsam sponte supponens id est demonum

Demonum se subiciens consultata ab eis mortua est Unde hanc insignam depso
rat Jezabel in persona xpi dicendo rex Decepisti me filia mi id est putasti me
decipere et tu ipsa decepta es Sed sciendum quod causa huius mortis fuit tres quia
unxit oculos suos stibio quia ornavit caput suum quia per fenestram aperuit
ut placeret principi Jehu in sua vanitate Primo anima peccatrix unxit
oculos suos stibio Stibium est ungentum meretricum meretrices aut sunt anime
ille que contempto sponso suo xpo dyabolum sequuntur in coitibus et adulterio
carnibus quarum oculos scilicet intellectum et voluntatem dyabolus unxit ungento
desideriorum carnalium et affectibus rerum temporalium ut intellectus non videat nisi
carnalia et affectus non diligat nisi mundana et temporalia Cuius statim
i finaverit oculos suos declinare in terram id est in terrenis et vanis Secunda causa
mortis anime est ornare caput suum Caput anime est sua consciencia que ornari
debet gratiis divinis et virtutibus Sed anima vana et misera et contempta virtutum
ornatu se ornat viciis et iniquitatibus iiij regum xj Athalia
impiissima ornavit fanum baalim scilicet contempto templo domini per Athaliam
que interpretatur declinans domini intelligitur peccatrix anima recedens a domino deo suo
et ideo impiissima quia propriam utilitatem contempnens dei et creatorem suum fu
git et ad baalim id est dyabolum confugit et ad hoc ornat phanum eius id est do
mum consciencie viciis et peccatis in honorem dyaboli et famulum eius et hec tercia
fuit causa mortis eius [illegible] in. Tercii faciunt peccatum et iniquitatem hostes
sunt anime ipsius mortem quod eam occidunt Racio est quia vita anime est gratia dei
quam gratiam aufert peccatum mortale et peccatum animam occidit Ezechielis xviij Anima
que peccaverit ipsa morietur Tercia causa mortis anime est respicere per fenestram
principem Jehu Ubi nota quod fenestre anime sunt sensus corporis et sunt quinque
sunt quinque sensus sunt quinque fenestre per quas vicia et virtutes ingrediuntur
ad animam Per hos enim sensus secundum Gregorium quasi per quasdam ianuas aut
mors aut vita intrat per animam Quando enim anima in apercione harum fenestrarum
delectatur et vanitatibus et levitatibus sensuum concedat ut principi Jehu
qui interpretatur malefitius id est corpus a quo omnia maleficia oriuntur complaceat
tunc mors intrat per animam sicut Jeremie ix Intravit mors per fenestras nostras
Sed sciendum quod cadendo de fenestra precipitatur a duobus eunuchis precepto prin
cipis Jehu id est corporis Isti duo eunuchi sunt mundus et dyabolus qui voluntatem
corporis et carnis faciunt et ei in detrimentum anime obediunt Et dicuntur eunuchi
quia filios bonorum operum et filias virtutum generare non possunt et tamen hii duo
scilicet mundus et dyabolus anime nunciant carnis voluntatem facientes videret etiam
in fenestris id est delectari in visu et auditu et ceteris sensibus eam precipitant
de predicto sensu in peccatum operis et ita eam occidunt et tunc peccator vere
poterit dicere illud Filia mea defuncta est
Et cum venisset ihesus in domum principis et vidisset tibicines et turbam
tumultuantem dicebat Recedite non enim mortua est puella sed dormit

et deridebant eum Et cum eiecta esset turba intrauit et tenuit manum eius
et surrexit puella et exiit fama hec in vniuersam terram illam Hic agit de
suscitatione puelle circa quam ostendit tria Primo suscitationis ordinem
Secundo modum ibi Et cum eiecta esset puella Tercio famam ibi Et exiit fama
In ordine eiciuntur tria tibicines qui agunt musicis et tumultuosi
qui agunt verbis et irrisores qui agunt signis Dicit ergo sic Cum
venisset Ihesus in domum principis et vidisset tibicines Secundum glossam Ti-
bicines sunt carmine lugubre canentes diuerse enim melodie excitant
diuersas passiones in homine Aliqui enim excitant audaciam sicut patet in
bellicis tubis Et alique deuotionem ut patet in cantibus ecclesie Alique
leticiam sicut patet in diuersis instrumentis musicis Et alie excitant fletum et
lamentationem et talibus vtebantur antiquitus in sepulturis magnorum personarum
ut prouocarent multitudinem ad fletum et tales dicuntur hic tibicines carmen
lugubre canentes et turbam tumultuantem i. latinantem et eiulantem
et istud vocatur tumultus quia transit sonum confusum Nota christiani
non conueniunt in exequiis tales eiulatus et tumultus habere Unde apostolus prima
ad Thessal. 4 Non contristemini sicut ceteri qui spem non habent licet sit naturalis
dolor de morte amici sui tamen habere eiulatus et latinaciones excessiuos
maxime in christiano de christiano reprehensibile est Item non non debet homo
contristari saltem inordinate et excessiue de morte carnis quia vita presens
miseriis et malis est plena Unde mors est quasi portus omnium que susti-
nemus Et ideo propheta mortem beneficium vocat dicens Commisce animam meam
in requiem tuam quia dominus benefecit tibi quasi de hoc tu luges quod est beneficium
Moraliter tibicines sunt blandimenta seculi que trahunt in luctum prouerbiorum 14
Extrema gaudii luctus occupat Item nos ad peccatum inuitantes morti
fedus sirenarum cantus surda aure pertranseamus Vel sunt adulatores vel
magistri erroris in errore suos subditos demulcentes Vel sunt scientie facul-
tates Unde Boecius Quis has meretriculas scenas ad hunc egrum
permisit accedere que dolores eius modo nullis remediis fouerent verum
insuper dulcibus venenis alunt hee sunt que infructuosis affectuum spinis
vberem fructibus segetem racionis necant hominumque mentes assuefaciunt
morbo non liberant et turbam tumultuantem scilicet amicorum carnalium vel
cogitationum immundarum vel affectionum libidinosarum vel solicitudinem terrenarum
Dicebat recedite non est mortua puella sed dormit quod de resurrectione alicuius
non est mortua puella quia licet esset mortua secundum vitam nature non tamen erat
mortua illi qui eam poterat suscitare Unde glossa vobis mortua est deo autem

Unde Beda . ideo autem erant digni ut viderent misterium resurgentis qui resuscitatorem indignis contumeliis irridebant quamvis autem dominus irrideretur ab eis non tamen desistit ab incepto in quo instruimur bonum quod cum derideremur a malis non ideo debemus desistere a bono incepto

Intrauit cum patre et matre puelle quos in fide confortare tanto miraculo disponebat ac petro Jacobo et Johanne quos specialiter instruere volebat (hos enim quasi voluit habere testes miraculi) ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum In hoc etiam facto ostendit nobis dominus quod blasfemus et
qui suscitare potest dormit Et ideo dicit dormit quia poterat eam ita faciliter vel facilius
suscitare sicut homo potest alium a sompno excitare Vel mortem eius vocat dormi
tionem quia cito surrectura erat Et deridebant eum quia credebant quod loqueretur ex
ignorantia quia sciebant eam esse mortuam Christus derideri in turpis principium
nec irascitur nec arguit eos quia quanto maior fuit derisio tanto postea ma
ioris virtutis ostensio Et cum eiecta esset turba hic subditur modus suscitationis
In quo tamen contrarium primum est remoto omne impedimento Secundum operatio cause
efficientis ibi Intrauit Tertium obediencia creature obsequentis ibi Et surrexit
puella Dicit ergo Et cum eiecta esset turba scilicet tumultuantium et deridentium
ipsum etc. Fiet derisores et exibit cum eo in regnum Non enim erant digni vi
dere miraculum ex quo fuit incredulitas Intrauit ergo locum ubi mortua iace
bat cum patre et matre eius petro Jacobo et Johanne ut habetur Marci v et lu
ce viii ad hoc ut isti essent testes miraculi Et tenuit manum eius per tactum
enim creauit ut ostendit se esse verum hominem et surrexit puella ad vitam
perfecte restituta Et exiit fama tante clemencie que afflictorum precibus conde
scendit tante sapiencie que sic omnia bene disponit tante potestatis que talia et
tanta fecit In terram illam Notatur secundum glosam Turba irrisorum
eicienda est ut anima resurgat Secundum lucam Eiecta turba illis adhibetur
nisi petrus Jacobus et Johannes et pater et mater puelle quia blasfemis et irri
soribus non sunt reuelanda misteria sed fidelibus qui honorent Unde alias
Justificata est sapiencia a filiis suis Item secundum glosam notatur puella surgit primi
delectacionem adhuc corde tecta nondum ope perpetratam cuius faciliter correccionem
dominus ostendit dicendo puelle surge Naim in aliis duobus quos suscitauit aliquando
uidetur fecisse moram vel in dicendo vel in expectando ut Juuenis tibi
dico surge pro lazaro fremuit spiritu turbauit se fleuit clamauit puella in
domo patris arbitris surgit et eis ut nemini manifestet precipitur Juue
nis extra portas multa turba comitante Lazarus quatriduanus coram multis sub publica
nota publico eget remedio leuis leuiori et secreta potest deleri penitencia Glosa
dicit hic usque hodie iacet in domo principis mortua puella et qui
videtur magistri tibicines sicut carmine lugubre canentes turba quoque mimorum
non turba credentium sed tumultuantium est cum intrauit plenitudo gentium tunc omnis
Israel saluus fiat Cum omnis Christi actio nostra est instructio secundum Augustinum inde
vera religio tenetur est quod omnia que circa resuscitacionem puelle et ceterorum
mortuorum gesta a Christo leguntur ad nostram moralem instructionem congruunt
Et secundum hoc verba premissa de resurrectione puelle mortue vita nunc ad
litteram dicta moraliter exponi possunt de resuscitacione cuiuslibet anime mortue
vita gratie que mors spiritualis multo miserabilior est morte corporali Quia
irrisoribus non sunt reuelanda misteria sed fidelibus qui honorent ea Et secundum Crisostomum in hoc quod turba
eicitur et discipulis solum in domum intrant et nec hii omnes erudit nos gloriam que est a multis
euitare Unde et Theophilus mortuam suscitans eicit omnes qui nos docens absque inani
gloria esse et nichil ad ostentationem facere Non enim humilis Christus ad ostentacionem volebat aliquid operari Postea
autem tres discipulos permisit dominus tamen intrare sicut Crisostomus Et agonem sue orationis Primo propter eorum
dignitate Secundo propter significandam trinitatis fidem Tercio propter testium numeri sufficienciam Quarto propter omnium statuum gene
ralem et condecentem Per petrum enim qui uxorem habuit fuit coniugati Per Johannem qui virgo fuit virgines
Per Jacobum qui nescitur utrum virgo fuisse vel uxorem habuisse vidualis status Primum autem et matrem permisit
intrare propter eorum consolationem propter eorum incredulitatem et propter eorum testificationem

Notandum quod quatuor genera hominum Christum leguntur derisisse, scilicet divites avaros, principes prelatos, milites ama-
ros, simplices ignaros. Et isti minus peccaverunt inter omnes. De primis habemus Luce 16 ubi Christus legitur
docuisse quod nemo potest deo servire et mammone. Et ideo subdit sic: Audiebant omnia hec pharisei qui
erant avari et deridebant eum. De secundis Luce 23: deridebant eum dicentes: alios salvos facit,
seipsum non potest salvum facere. Et in eodem capitulo: Sprevit autem illum Herodes et exercitus eius, illusit
indutum veste alba. De tercio genere hominum legitur: Illudebant autem ei milites accedentes et acetum offe-
rentes illi dicentes: Si tu es rex iudeorum, salvum te fac. De quarto ~~Luce~~ 8: quando suscitavit filiam
Archisinagogi, quod dixit: non est mortua puella sed dormit, deridebant eum scientes quod mortua esset.
Cum ergo Christus tot pro nobis derisiones sustinuit, felix est qui pro eo vicem rependens derisiones
malorum equanimiter sustinebit. Nisi enim sanctus a mundi dilectoribus contempnatur, viam Christi non seque-
tur discipulorum eius. Qui enim mundum reliquit et honorem tamen a mundanis requirit, iste videtur deo ser-
vire sed mercedem recipit adhuc. Gaudeant ergo mundi contemptores quociens vite sue vivemet irri-
sores. Primo ex hoc accipiunt argumentum quod viam dei imitantur si a mundi dilectoribus tamquam fatui
contempnantur. Unde Seneca libro de moribus: Nondum felix es si non te turba irriserit. Si beatus esse vis,
cogita hoc primum contempnere ab aliis contempni. Et 1 Cor 4: Spectaculum sumus mundo et angelis
et hominibus, dicit Apostolus de se et de suis sociis. Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo,
et est yronice dictum. Boni putantur vos esse prudentes quod tacetis quando non est verum. Unde Augustinus su-
per psalmo 26 et ponitur ibidem in glossa super illud: spectaculum facti angelis et hominibus. Boni enim angeli et boni
homines laudant nos, mali irrident. Hec sunt dextera et sinistra. His utimur quasi armis ad feriendum
dyabolum laudantibus et vituperantibus, sed nec ista elevat nec ista frangat. Hec Augustinus. Notandum quod inter
locutiones humanas una que vehementer contrariatur virtuti est derisio, et est derisio locucio deordinata de defectu hominis
propter ludum ut inde homo erubescat. Unde interdum deridentes sunt quod derisio est peccatum et divine gloriam, quia homo
habet in consciencia sua de bono virtutis per erubescenciam statum meo [illegible] propter ludi. Unde Aristoteles dicit 4 Ethicorum est no-
tandum quod circa ludum contingit reperire sic [illegible] et defectum et medium in quo consistit virtus. Est enim ludus necessarius ad
vitam sicut quedam requies mentis, quia si mens humana semper extenderet circa seria, hebetaretur et fatigaretur nimis,
et ideo conveniens est quod per locos et tempora habeat requiem. Unde cum est per ludum tamen dicitur superhabundancia quod sic dicit Aristoteles

q(uo)d ethi(cus) delectac(i)o e(st) nec(essar)ia ad vita(m) sic sal ad cibu(m) modicu(m) n(on) de sale suffic(it) p(ro) mag(na) p(ar)te cibi (uer)u(m) si
(quan)ta ps tibi foret de sale m(ihi) valet (ergo) mod(icu)m de ludo (et) certis t(em)p(or)ib(us) sufficiat ad q(ui)etez iner... (uer)u(m)
illi q(ui) totu(m) t(em)p(us) su(u)m expendu(n)t ludis venac(i)o(n)ib(us) aleis taxillis excessiui sunt et vic(i)osi i(n) ludo
de q(ui)b(us) v(er)ificat(ur) id sap(ient)ie 15 Estimaueru(n)t lud(um) e(ss)e vita(m) n(ost)ram dicit g(lossa) q(uod) tales loco p(re)allegato
q(ui) nimis derisui superhundant in ludo et sunt tales qui no(n) curant quid dicant siue sit placitu(m)
siue offensiuu(m) siue honestu(m) siue inhonestu(m) dum causet risu(m) et tales sunt ... nil deside-
rantes nisi risu(m) et vocant(ur) bom-olochi i(d est) raptores templor(um) et imponebat eis h(oc) nome(n) ad simil(itudin)e(m)
miluor(um) volitanciu(m) circa templa gentiliu(m) q(uia) in illis n(on) locis relinquebant intestina de sacrificiis aliq(ua)
(uer)u(m) sic miluu(s) (con)tinue volitat circa templa no(n) aliud vacantes nisi ~~templa~~ ut rapiat intestina / ita
bom-olochi in (con)u(er)sando cu(m) ho(m)i(ni)b(us) quid aliud explorant nisi defectus ho(m)i(nu)m quos possint incitare
ad risu(m) tanq(uam) in alijs et in alijs ... et talis lud(us) no(n) e(st) liberalis nec disciplinatus sed
causa servilis et indisciplinatus q(uia) ad lud(um) liberalez requi(ritu)r q(uod) dicant(ur) placita et honesta Est (er)go no(tan)d(um) q(uod)
derisio q(ua)tuor facit q(uia) ostendit stulticiam suppedit amiciciam offendit iusticiam et incedit maliciam
P(ri)mo ostendit stulticiam q(uia) qui deridet ho(m)i(n)em similem s(ibi) p(ro) defectu (con)tingenti n(atur)ali u(e)l mo(r)ali ignorant p(ro)p(ri)am
fragilitatem p(ro)pt(er) e(n)im fieri de risibilis de q(ui)b(us) si deus p(er)mittat (uer)u(m) Greg(orius) 22 mor(alium) c(apitulo) 10 Quid
sumus hodie nouimus quid at paululu(m) post esse possumus nescimus hij vero quos fortassis despicimus
et tarde p(er)u(en)i(u)nt incip(er)e et nos vitam nostram ... anteire studijs / timendu(m) itaq(ue) e(st) ne nobis
tardetib(us) surgat qui nos stantib(us) irridet q(uia) nos stare iam scio nouit qui no(n) statem nouit
irridere h(ab)et Greg(orius) Et ideo adiutat q(uia) illud Job 12 Cu(m) certos irrisis tu(m) (con)futabis q(uo)d d-
(con)stat q(uod) sic q(uia) p(ro)u(erbiorum) 3 c(apitulo) de deo d(icit) illusores ip(s)e deludet S(ecund)o suppedit amiciciam q(uia) ut sic c(ausa) (con)tencionis
et discordie p(ro)u(erbiorum) 22 Eice derisorem et exibit cu(m) eo iurgia T(er)cio offendit iusticiam facit n(on) deriso
alt(eri) q(uo)d s(ibi) nollet fi(eri) Et ideo p(ro)u(erbiorum) 19 Parata sunt derisoribus iudicia Q(ua)rto incedit malicia(m) ... n(on) in lude
et sub sp(eci)e ludi incedit inhonestate ... et (con)mitti(t) medacium ficti ... q(uo)d omnis amicus fradulent(us)
exemplum incedit et vir ... sua(m) deridebit et veritate no(n) loq(ue)t(ur) Et io(hannes) ... derisores dat scriptu(ra) ... dicit
n(on) q(uod) no(n) sunt arguendi de iniq(ui)t(at)e no(n) e(st) instendi d(e) fatui(tat)e sunt eiciendi d(e) societ(at)e et sunt ... a dei maiest(ate)
De p(ri)mo p(ro)u(erbiorum) 9 Noli arguere derisorem ne odiat te argue sapientem et diliget te De 2o id(em) ... de
... p(ro)u(erbiorum) 22 Eice derisorem (et) c(etera) De 3o in ps(almo) Tu d(omi)ne irridebis eos et ad
nichilum deduces o(mn)es gentes Et s(ecundu)m ... t(ame)n p(ri)mus ... iudicem in deriso dedisti (et)c(etera)

et ad insinuand humilitatem docens dns ihus fuge ostentacionem et inanem gloriam precepit pluribus ne alicui dicerent gaudens ut dicit
Seneca verum largitor bonorum est non autem cupidus glorie. datque totum mundi recipiens. et tamen exivit fama hec in universam terram predicte
gallilee ad manifestandum miraculi magnitudinem et veritatem ubique prohibuit quod dns iactanciam non miraculi manifestacionem quia
res passa se indicabat et maiestatem faciebat, ac si diceret Nolite gloriari in bonis operibus vestris sicut nec ego in meis
Ubi tamen quod xps precepit opera miraculorum propter mundi honorem seu vanam gloriam non publicanda sed ad gloriam dei predicanda et
ratificandam propter que dns miracula faciebat non prohibuit enarrari Unde et parentes puelle de precepto dni tacuerunt propter humanam
applausum miraculum non publicando nec tamen prohibendum fecerunt hoc ad gloriam dei predicando Et sic fecerunt duo ceci. Relati de quibus
... predicitur

anima separatur a corpore Hac autem morte spirituali anima separatur a deo Unde Augustinus
Plangis inquit corpus a quo recessit anima. et non plangis animam a qua
recessit deus. quod pro magno impedimento habetur. hec Augustinus Circa hac autem
materiam ad similitudinem mortis corporalis de morte spirituali loquendo tria sunt consi- | Que ad peccatum pre-
deranda Primo de peccati ingressu quo peccatum assignatur ~~Scdo~~ Tercio de peccati recessu | veniunt Secundo de peccati
in quo anima a morte ad vitam resuscitatur Circa primum est sciendum secundum | 3 processu
Augustinum in sermone dni in monte li. i. ca° xij. Ex tribus gradibus ad
peccatum pervenitur scilicet suggestione, delectacione et consensione Suggestio fit sive
per memoriam cum aliquid illicitum cogitamus sive per corporis sensus cum | alia suggestio unde
aliquid videmus. seu audimus vel olfacimus seu gustamus Delectacio autem | ...
est ad fruendum eo quod suggestum est ~~corp~~ appetitus assurgit. ut quis
ieiunans visis cibis appetit comedere. vel visa pulcra muliere cupiditas
assurgit Et hec delectacio in sensualitate consistens. assimilatur eve que
ante consensum nullum peccatum est. vel tam tenue ut pene nullum sit Sed si con-
sensus supervenit perficitur notum deo in corde nostro eciam si facto non inote-
scat hominibus Et huiusmodi consensio est in racione tamquam in viro Sed sciendum
quod duplex est consensus Primus est in delectacionem cogitacionis. alius in comple-
cionem operis De primo dicit Augustinus xij de Trinitate Cum sola inquit cogi-
tacione mens oblectatur illicitis. non quidem discernens faciendum tenens
tamen et volvens libenter que statim ut attingit respuere debuit. de | Negligens est
talibus quoque cogitacionibus venia petenda est. pectusque percuciendum et dicendum | peccatum ... longe
Dimitte nobis debita Et faciendum autem quod sequitur tamquam in orde ingredi | magis ... in
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris De secundo consensu Augustinus in ser- | ope statuitur in perficiendo
mone dni in monte Cum quis consensit in factum, videtur saciari et ex- | committit peccatum in
tingui cupiditas. sed postea cum suggestio repetitur maior accenditur | corde suo Si autem
delectacio que tamen adhuc multo minor est quam illa que assiduis factis | in factum processit
in consuetudinem vertitur ut statim dicitur De hac materia plenius habes ~~in~~ | supra eodem capitulo
~~...~~ Quid cogitatis mala in cordibus vestris Omnes
igitur tribus gradibus quis pervenit ad peccatum. quorum quidem distinccio ex
tribus Evangelistis in quibus tres de morte huius puelle dissenciunt Nam
lucas dicit quod moriebatur Marcus dicit in extremis est Sed Matheus dicit
mortua est Anima igitur perveniens ad peccatum. primo moriebatur per sugge-
stionem quasi apposito sibi veneno a serpente hoc autem ubi moriebatur est
peccatum imperfectum. et venenum suggestionis adhuc est sine effectu Secundo anima
est in extremis. et hoc per delectacionem. apposito enim sibi veneno. anima vero
in extremis laborat. cum velit acceptare per consensum. et sic iam in secundo
gradu et morti propinquior Tercio accedente consensione venit anima ad

ca m

trium gradu et tunc mortua est quia venenum venit ad cor Et hoc de primo Circa secundum secundum Augustinum ibidem peccati sunt tres differentie scilicet in corde in facto et consuetudine que sunt quasi tres mortes anime Et significantur per tres mortuos qui leguntur in ewangelio a domino suscitati Vna in domo scilicet hec puella de qua legitur hic ~~in premisso themate~~ per quam signatur peccatum cordis dum videlicet corde consentitur libidini procedendo ad tercium gradum premissum Alter mortuus fuit portatus extra ciuitatem videlicet filius vidue de quo luce vii° per quem signatur peccatum operis cum videlicet consensio que est in ~~corde~~ quasi exit portam procedit in factum et tunc est peccatum gravius Tercius mortuus fuit lazarus iam quatriduanus in sepulcro de quo habetur Joh xi per quem signatur peccatum in consuetudine deductum quo homo iam redditus quasi putridus et hoc est gravissimum Et hanc consuetudinem vincere difficillimum est ut dicit Augustinus ibidem Vnde et Gregorius in Omelia Vsitata culpa obligat mentem ut nequaquam surgere possit ad rectitudinem tenatur et labitur quia vbi sponte dum persistit ibi etiam cum noluerit coacta cadit et hic non desperet sed ad penitenciam currat cum dei adiutorio consuetudinem superabit ut dicit Augustinus vbi supra Secundum quod secundum processum aggrauationis peccati consensum debet modus penitendi exemplo domini in tribus predictis mortuis Vnde Beda Quanto magis grauior est mors

Vn iacentem magdali mortis carnalem vero resuscitat

anime tanto acrior penitentis fervor assistat Delatum foras iuuenem pluribus dictis corroborat Ad quatriduanum vero suscitandum fremuit spiritu lacrimas fudit et voce magna clamat Notandum autem quod sicut peccatum corporaliter male morti sic per appositum penitencia bone morti Dicit enim carnes mortuorum

consumit in sepulcro ita vere penitentes cotidie

cotidie seipsos mortificat propter deum quos Romanos propter te mortificamur tota die Huiusmodi autem mors est nobis necessaria si volumus venire ad spiritualem resuscitationem Mortificare autem in nobis debemus per penitenciam quinque Primo vagos mores et hoc spirituali disciplina psalmus Apprehendite disciplinam Secundo inutiles confabulationes et hoc vtili taciturnitate vbi dicit Gregorius Taciturnitas est perfecte ciuitatis acquisitio vere pacis conseruatio amicorum multiplicatio eterne beatitudinis adeptio omnium virtutum consolatio Tercio malas cogitationes et hoc memoria passionis Christi Vnde Augustinus in libro de virginitate Inspicite vulnera pendentis sanguinem morientis precium redimentis cicatrices resurgentis Caput habet inclinatum ad osculandum cor apertum ad diligendum brachia extensa ad amplexandum totum corpus expositum ad redimendum hec quanta sint cogitate ~~hec~~ in statera ~~per~~ corde appendite vt totus nobis figatur ~~sit~~ in corde qui totus pro nobis fuit in cruce fixus Quarto motus carnales et hoc continentia et castitate Vnde Apostolus ~~[illegible]~~ in mortificate membra vestra que sunt super terram Quinto autem hoc sic possibile hec in vitas prima pte h et c xiii° Quinto in de vocatam vocemus Et hoc

collacio

viij 15ᵃ

fuga exteriorum occupacionum Omnia ut dicit Beda de templo Salomonis celestem innuat ordinis puritatem si in omni loco vel tempore nos ab actibus terrenis illicite Quietudinem eius sepius agere vel loqui vel audire solemus eadem necesse est sepius ad animum qui ad solitudinem et ipsam redeant secundum et hoc de secundo Cum ejecta esset turba Primo de petri ingressu et de eius progressu Consequenter videndum est de eius egressu seu anime a peccato recessu quo anima ad vitam gracie resuscitatur quod magis est ad propositum ~~thematis assumpti~~ Circa quod sciendum quod omnia que xpistus fecit in suscitacione huius puelle a morte corporali egisse ad literam describitur adhuc omni die in suscitacione anime a morte spirituali implentur Nam omnia ex illis Ewangeliste recolligendo reduci possunt ad sex Primum est quod deus tibicines et turbam tumultuantem eiecit per quod datur intelligi turbam cogitacionum et malarum concupiscenciarum in corde peccatoris tumultuancium eiece In corde enim peccatoris obnoxio non potest esse pax et tranquillitas quia non est pax impiis sed semper est ibi tumultuacio cogitacionum Omnia sic dicit Gregorius Si a domino mentis ad momentum recedit discedit sic fit in petracione peccati mox qui absente domina cogitacionum se clamor vel garrulla ancillarum turba multiplicat ut aut raro ad mentem redeat sed per primam mox confusio tumultuosa conquiescit huiusmodi autem tumultuositas consurgit ex duobus Primo ex suis ipsius vana consolacione quia peccator consolatur seipsum consolando in blandicionibus in cogitacionibus de vite longitudine et peccatorum voluptuositate de diviciarum habundantia et deliciarum affluencia de dignitatis magnitudine et finalis penitencie certitudine Tales cogitaciones qui sirenes alliciunt hominem perseverare in peccatis Tales signantur per tibicines qui sunt mali consolatores Et sic quidam dicunt tibicines canunt misires quoddam carmine lugubre cum cetero super funere ad reuissandum dolorem flentium In quo commendabant condicionem et virtuosa gesta defuncti Unde et philosophus dicit quod in placitacionibus et lamentacionibus quas super mortuos faciunt fit quedam delectacio in meditando qualis fuit mortuus dum vixit et que gessit Unde hic per tibicines signantur mali consolatores qui subrepunt hominem in cogitacionibus suis Talis tibicen fuit ille qui dicebat Luce xij Anima mea habes multa bona etc. Sed quod hec sit vana consolacio patet per illud quod sequitur dicit autem deus Stulte hac nocte repetent a te animam tuam etc. Secundo tumultus cogitacionum consurgit in corde peccatoris ex peccati prava inclinacione quia unum peccatum inclinat et trahit ad aliud sicut rotha rotam quia ut dicit Gregorius peccatum quod per

primam no dimitt' mox sing pondere ad aliud trahit Talibus dr ysie v.
Ve vobis qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis Ubi glo' crescit
iniquitas in funiculis trahitur qr peta connectunt ut fila aranearum que
licet inania sint si tn exire volueris tanquam solidissimis vinculis
tenem' Exemplum de musca Unde dt Gregor' in omelie ussitata culpa
obligat mentem ut e in primo pgressu et hoc sit in penam peti qr
ut idem dicit Gregor' xxv morl' Iusto iudicio deus cor peccantis
obnubilat ut precedentis peti merito etiam in alijs cadit ut qui ma
lum sciens perpetrat deinde iuste in alijs nolens cadit et sit sequens
petm non solum e petm sz etiam pena peti precedentis De talibus funibus
dicit ps in psona peccatoris Funes peccatorum circumplexi sunt me Et hec
circumplexio funium peccatorum signatur hic per turbam tumultuatem qe fuit turba
flentium eiulantium et plangentium ut dr in mar et luc Per quod signatur
q omnis consolatio et delectatio presentis vite corpis maxie qui sunt in
pctis semper permixta e dolore et tristitia prover xiiij Risus dolore
miscebitur et extrema gaudij luctus occupat Unde peccator ex corde
nunquam potest esse letus propter remorsum conscientie et timorem vehementem Ideo
dns volens suscitare animam mortuam primo de domo eiecit tibicines
vane consolationis et turbam tumultuatem prave connexionis peccatorum
Et attende q dns non eicit istos cum flagello sicut vendentes et ementes
de templo sz simplici verbo dicendo Recedite Ad innuendum q hec eiectio
que fit de corde peccatoris nequaquam fit sine voluntate hominis Recedere
enim et ire quedam voluntaria sunt licet interdum permixta Nam ad iustificationem
impij licet precedat gratia dei preveniens requiritur tn motus liberi arbitrij
in deum et in peti detestationem ut sequatur peti remissio qr qui creavit
te sine te non iustificat te sine te ut dt Aug' Nec pretermittendum e
q semper in tali eiectione de qua hic loquimur datur spes ~~pioci~~ qr
detestationem peti comitatur spes venie quod innuitur in eo quod cum dns dicit
Recedite mox adiecit non e mortua puella sz dormit Deo enim nemo
e mortuus nisi qui vite beneficium respuit Eo quod ipso quo peccata ei
cuntur a corde accedit spes vite Intravit et dixit Secundum q dns
hic gessit e q intravit domum sc anime per gratiam penetrans intima
discutiens minima perquirens abscondita illustrans obscura vivifi
cans mortua disponens mordinata Ubi attendendum q dns non intra
vit solus sz assumpsit secum quinque psonas ut sequitur Tertium q dns hic
gessit e q assumpsit Petrum Jacobum et Johannem patrem et matrem
puelle ut dr in luca per quas intelliguntur quinque iustificationes aie necessarie
sc cognitio contritio confessio boni ppositum mortis meditatio Primum est

cognicio peccati scilicet quante sit turpitudinis vilitatis et offensionis scilicet dei creatoris et proximi
Et hec cognicio signatur per petrum qui interpretatur cognoscens quia peccator primo
debet agnoscere quid est peccatum et considerare offensionem et dampnum que sequitur
ex peccato vt dicat cum propheta Iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meum
contra me est semper Secundum est dolor et contricio de peccatis sicut enim ex dilectione peccati
fit homo inimicus dei Ita econverso ex dolore fit eius amicus propter quod Jeremie vi°
Consulit luctum vnigeniti filii tui fac tibi planctum amarum Et iste signatur
per Johannem qui interpretatur donum dei sicut enim leo iacens in terra manibus et
pedibus non nisi adiutorio alterius potest surgere Ita peccator irretitus peccatis non potest
sine adiutorio diuino surgere a peccatis Surgit autem per contricionem a peccato et
offensa dei ex magno dono est ergo conteri et habere dolorem de peccatis Vnde
Actuum ii° penitenciam agite et accipietis donum spiritus sancti si agnoueritis peccata vestra
Tercium est confessio sine qua cum fieri est possibilis non est salus Vnde cum viii dominus
peccatori precepit vade ostende te sacerdoti hoc signatur per Jacobum qui interpretatur
supplantator quia confessio supplantat dyabolum qui celat peccatum et non con-
fiteri consulit et hortatur quia per ipsam dei ira vincitur Proverbiorum xxviii
Qui abscondit scelera sua non dirigetur qui autem confessus fuerit misericordiam consequetur
a deo Quartum est propositum bene faciendi qui peccare in corde proponit confessio
nulla est Ideo proponendum est a malis cauere et bona facere hoc propositum
signatur per patrem puelle sicut ex patre filii et filie generantur Ita ex proposito
bono cogitaciones bone et opera bona oriuntur et virtutes procreantur propter
quod dicit Ro viii Scimus quia diligentibus deum Secundum propositum faciendi bene
vocati sunt sancti scilicet coram deo et hominibus cum ex ipso operaciones virtutum et exempla
sequantur Quintum est mortis memoria hec hominem ad contemptum mundi deducit
Ecclesiastici vii Fili memorare nouissima et in eternum non peccabis quia cum sint meta
peccandi te facient Vnde Gregorius hora mortis voluit deus esse incognitam
vt dum illam preuidere non possumus ad illam sine intermissione preparemur hoc
signatur per matrem sicut enim mater pregnans est camera filii concepti ita terra
est camera omnium morientium Ecclesiastici xl Graue iugum super filios adam a die
exitus de ventre matris vsque in diem sepulture in matrem omnium Si penitens
has virtutes habet secundum et personas predictas significatas per quinque lapides pulcras
de quibus i Regum xvii° Tulit dauid sibi quinque lapides limpidissimos de torrente
cum quibus Goliam interfecit ita penitens cum virtutibus predictis occidet in cor-
de suo dyabolum et ab eius potestate liberabitur et similiter per ipsas deo recon-
ciliabitur Ideo signantur per illos agnos de quibus numeri vii° dicitur In sacrificio
pacificorum offerret quinque agnos anniculos quia in sacrificio pacis fiendo
deo debet penitens quinque virtutes predictas ~~humilitate~~ habere sed cum humilitate

12

agni et constantia animi i. cum perseverantia filialis mentis. hys lutis et turbis
et tibicinis de tristicia i. tumultibus delectationum sensualium eiectis. est peccator pe-
nitens ex parte sua bene dispositus ut eius filia sive anima a morte peccati
suscitetur. ~~Nota secundum~~ hoc vz quod xpus manum suam manui deficiente apprehen[dit] [illegible]
[illegible] requirit adiutorium. Ubi sciendum quod necesse est quod xpus manum suam benedictam ta-
ngat animam sic dispositam. Manus enim xpi est eius misericordia. misericordia qui gratiam
conpassiva que est vita anime sibi infundit et a morte peccati liberat. De qua
Ezech. iiio. Manus enim domini erat mecum confortans me i. dans in vitam
et spem salutis anime mee. Hec autem spes fit per peccatorum remissionem. Et ideo
penitens debet confiteri illud ps. Emitte manum tuam de alto eripe me et
libera me de aquis multis i. mitte misericordiam tuam de celo que gratiam suam
infundendo liberet me ab omnibus iniquitatibus et peccatis. Et cum xpus manum
misericordie et gratie animam peccatricem tetigit tunc ipsa resurget viva de morte
ad vitam. dicens illud Laudabo te domine in vita mea qui eripuisti me de manu re-
Vel sic. dominus tenuit manum puelle. In quo signatur auxilii divini porrectio.
In omnibus enim bonis premissis nullatenus penitens in seipso posset persiste-
re nisi deus manum adiutricem sibi porrigeret ut gratia eiusdem manus que
hominem formavit ad vitam nature resuscitetur ad vitam gratie. ut possit dicere
illud ps. Formasti me et posuisti super me manum tuam. Formasti
mihi me in esse nature et posuisti super me manum tuam in resuscitando
me in esse gratie. Quintum est quod clamat dominus Puella surge secundum lucam.
In quo signatur divini precepti impositio. Consuevit dominus hys quos sanat
aliquod preceptum imponere dicens quod illi discerent quid deberent facere. Unde
illi curato in porticu salomonis. Ecce sanus factus es iam amplius noli pe-
Nota. ccare ne deterius tibi contingat. Joh. Item mulieri in adulterio deprehense
vade et amplius noli peccare. Joh viiio. Item mundato a lepra dixit
vade ostende te sacerdotibus luce viio ~~Similiter dixit emoroisse in trans-~~
~~feclius~~ Aliquibus vero dixit sic maria magdalene. Vade in pace. Sed
illis quos a morte suscitavit aliqua verba dixit. Ad lazarum vero ait
lazare veni foras. Ad adolescentem filium vidue dixit adolescens tibi dico
surge. Isti vero puelle dixit Puella surge. In hoc enim verbo surge co-
mprehenduntur omnia que pertinent ad salutem anime. Et quod hoc verbum clamando
dixit secundum lucam, significat magnum affectum xpi ad anime salutem, quia
clamor magnus desiderium est magnum secundum Gregorium. Ea autem que
pertinent ad anime salutem consistunt in tribus a quibus debet homo surgere
scilicet a morte a sompno a morbo, a morte peccati, a sompno torporis et
ocii, a morbo fastidii verbi dei. In hys tribus consistit tota vita spiritualis
Primo enim oportet hominem surgere a peccato quod est mors anime ut dicitur Ephes. v
Surge qui dormis exurge et illuminabit te xpus. Sed quia sunt non nulli

14

qui postquam surrexerunt adhuc iacent et dormiunt torpore et ocio a bono
opere Ideo sancto oracio ut resurgat a tali sompno ad operandum bonum Ro. xiii
Hora est iam nos de sompno surgere i. e. [?] de torpore et negligencia bene
scilicet operando Rursus sunt nostro multi qui postquam surrexerunt a morte peccati
et a sompno ocii adhuc iacent in morbo fastidii Vocatur autem fastidium
morbus ille quo tollitur appetitus comedendi per quod intelligitur fastidium verbi
dei quod est cibus anime Juxta illud de xpo non in solo pane vivit
homo Ideo oracio sancta ut resurgat a tali fastidio Jacentes enim in hoc morbo
vivunt cum magno tedio vite sue ut possunt dicere illud Job x. Tedet
animam meam vite mee etc. Et revera illi qui habent fastidium verbi dei quia
nesciunt quid agunt in vita spirituali sua an proficiant sive deficiant
Et in pulcrum et aptum est iii. Regum xix in helia qui cum iacet sub vmbra
Juniperi nesciens quid faceret quia tedebat eum vivere petivit anime sue
ut moreretur tunc apparuit angelus domini dicens Surge comede grandis
enim tibi restat via quod optime convenit proposito Via siquidem qua ad
patriam tendimus valde grandis est sine cibo verbi dei Et nequaquam pergi
potest sicut dicit glosa super eodem passu Sicut corpus absque alimento corporali
subsistere nequit Ita nec anima vivere potest sine verbo dei Sicut ergo dominus
per angelum dixit helie Surge comede ita adhuc per instinctum internum
anime quam resuscitat dicit Surge comede panem scilicet verbi Ex premissis
ergo patet quod in resuscitacione anime hoc verbum surge triplicem effectum importat
ac si dicat Surge vive quantum ad primum Surge operare quantum ad secundum
Surge comede quantum ad tercium Et hic triplex effectus evidenter apparuit
in hac puella et hoc est sextum quod dominus gessit eius in suscitacione scilicet
quod verbo suo effectum dedit Dicto autem hoc verbo puella surge sequitur
statim oriri et confestim surrexit puella et ambulavit et iussit ei dare
comedere Ubi innuuntur omnes tres effectus / vnus quod dicit surrexit In-
nuitur resurrectio a morte peccati Innuendo quod ambulavit Innuitur resurrectio
a sompno ocii ad operacionem boni / ambulare enim progressum operacionis
bone importat Innuendo enim quod comedit Innuitur resurrectio a morbo fa-
stidii verbi dei Et ad hec tria sponsus invitat amicam suam Cant. ii
Surge propera amica mea et veni Surge a malo propera in bono
veni pasceris dei verbo Felix qui spiritualiter exemplo huius puelle sur- sic
git / sic ambulat et sic dei verbum manducat / quia talis ambulat cum helia
in fortitudine cibi illius usque ad montem dei Oreb / qui in futuro mensa de-
qua Luce xx. ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo
quod vobis etc. Sed hic possunt esse tres dubitaciones Prima utrum mulier illa du a
emoroyssa habuit fidem de xpo Secunda utrum mors filie principis posset

Dicit semp(er) p(ri)ng(ens) Tercia v(er)o p(ar)s p(ri)ncipal(is) e(st) expulsio culpe et i(n)fusio g(rati)e Ad p(ri)mu(m) e(st) d(icend)um
q(uod) Ambro(sius) et multi alij vident(ur) sentire q(uod) mulier ista fuit s(an)c(t)a Martha dicu(n)t
e(ni)m q(uod) fluxu(m) sa(n)guinis sa(n)auit d(omi)n(u)s in martha, demones expulit de maria, et
corp(us) mortuu(m) resuscitauit in lazaro S(ed) cu(m) martha multu(m) fuit familiaris xp(ist)o
semp(er) sibi in necc(essi)tatib(us) ministrando videt(ur) alijs q(uod) n(on) accessisset retro ad xp(istu)m
nec voluit xp(istu)m latere q(uod) eum tetigisset S(ed) hoc n(on) obstat q(uia) soror eius
p(ro)pt(er) erubescenciam morbi p(er)sonalis quo laborabat accessit retro secus pedes
multo magis hec erubescebat p(ro)pt(er) emoroyssa(m) infirmitatem qua paciebat(ur)
dicunt(ur) e(ni)m emotoyci qui sa(n)guinem emittunt per ora S(ed) emoroyci qui sa(n)gui(n)em
emittunt per alias p(ar)tes corporis et ex tali verecundia voluit xp(istu)m latere q(uod)
eum tangeret q(uia) i(m)mu(n)dam se sciebat esse tangere aliq(uo)d sacru(m) s(ecundu)m legem
n(on) p(ro)pt(er) infidelitatem aliqua(m) Vel s(ecundu)m Cris(ostomum) licet crederet in xp(istu)m n(on) t(ame)n
p(er)fectam adhuc de eo opinionem habebat ideo eu(m) latere credidit S(ed) xp(istu)s eam
manifestare voluit p(ro)pt(er) tria P(ri)mo ut n(on) p(er)ageret(ur) conscie(n)cia q(uod) d(omi)n(u)m dei esset
furata S(ecun)do ut eius fides alijs daret(ur) in ex(emplu)m Tercio ut se om(n)ia scire
monstraret Dicitur q(uo)q(ue) q(uod) xp(istu)s ex t(ri)bus co(m)me(n)dauit fidem istius mulieris
P(ri)mo ex eius co(n)fidencia mira(n)da e(ni)m fuit co(n)fide(n)cia et spes istius mulieris
q(uod) ex solo tactu vestimentor(um) xp(ist)i sanitatem se co(n)seq(ui) sp(er)abat ut dicit
Remigius S(ecun)do ex dilectionis caritate Tercio ex co(n)stantie firmitate Co(n)tra
ad p(ri)mu(m) dicit ihus Confide In quo v(er)bo ut dicit Rab(anus) n(on) fidem s(ed) robur
et p(er)seuera(n)ciam fidei ab ea expostulauit Co(n)tra v(er)o ad s(ecundu)m ait filia n(on)
et p(er)seuera(n)ciam fidei ... caritate iam erat fundata q(uia) s(ecundu)m
eu(m) vocat eam filiam nisi in g(rati)a et caritate iam eet fundata, q(uia) s(ecundu)m
Aug(ustinu)m sola caritas diuidit int(er) filios regni et(er)ni et filios p(er)dicionis et(er)ne
S(ed) q(uan)tu(m) ad t(er)ciu(m) dixit fides tua te saluam fecit Tantu(m) xp(istu)s fidem eius
commendat ut magis diceret fides tua q(uam) potencia mea te saluam fecit
2 sic Remigius dicit Ad s(ecundu)m d(icendu)m q(uod) v(er)e filia p(ri)ncipis mortua erat
n(atur)alis motus et cursus cessacione Omnib(us) e(ni)m p(ri)uatus e(st) t(er)minus vite sue
s(ecundu)m motu(m) et se(n)sum n(atur)alem et instrume(n)ta corp(or)e (con)ti(nu)a illud P(salmu)s Terminu(m) po
suisti eis que(m) t(ra)nsgredi neq(ui)b(un)t s(e)n(suu)m S(imi)l(ite)r mortua erat a(n)i(m)e a corpore
sep(ar)acione q(uia) v(er)e a(n)i(m)a a corpore erat separata cui(us) sep(ar)acio ip(s)e erat mors
et v(er)e mortua erat hu(m)ane potencie et n(atur)ali a(n)i(m)e op(er)acione q(uia) hu(m)ana
op(er)acione et potencia cui(us)q(ue) n(atur)alis agentis suscitari n(on) poterat Vn(de) sup(er)
isto v(er)bo Rom(anu)s medici suscitabit et c(etera) Et dicit glo(sa) q(uod) medici q(ua)n(do) c(ur)are
amiculo n(on) sanare p(ossu)nt suscitare v(er)o minime i(n) xp(istu)s t(ame)n dormie(n)tem appellat
p(ro)pt(er) tria s(ecundu)m q(uod) t(em)p(o)r(alis) mors tangit p(ro)p(ter) xp(ist)o sop(i)mus vite d(icitu)r P(ri)mo p(ro)pter
suscitandi facilitatem Dicit e(ni)m Aug(ustinus) sup(er) illo v(er)bo Io(hannis) xi(m)o Lazarus amicus
n(oste)r dormit q(uod) ideo ip(s)e morte(m) sop(itu)m appellauit q(uia) cu(m) tanta facilitate xp(istu)s
excitauit lazaru(m) mortuu(m) de sepulcro cu(m) q(uan)ta facilitate ho(mo) excitat dor

17

mbtez a lecto de sopno Unde dm dixit xpus q dormiebat sibi qui sic suscitare
potat suscitare. hominibus vo qui eu suscitare no potant vr mortuus erat 2
Sedo ppt sopni plixitatez. sic em tota nra vita no e aliud n qdam
plixa mors et longa iuxta illud q ipe cottidiang defectus corpis
no e aliud qm qdam plixitas mortis. sic mors nra no e aliud n qdaz
plixus et longus sopnus Unde Aplus omes mortuos dormientes appellat
ppt spem resurrectionis dices Nolumus vos ignorare de dormientibus ut no contristemini
sic ceti qui spem no hnt Ad litteram no debz quis nimium contristari de morte alicuius
sicut nec debet tristari de sopno eius longo et plixo Tertio ppt sopni tranquillitatem 3
litatez Dormicio em anime e quieta corpori. inmo pt pfecte quiescere et perpetuus
no pt pfecte dormire. Tot em cruciatur languoribus et infirmitatibus q nec etiam
sibi pt pfecte dormire. ... fuit stdm Augustinum Sz separata a corpore. tunc pe dicitur
liberum meditorum ... que patitur in corpore iam requiescit Unde dicitur
dormire qr a malis et laboribus que patitur in corpore iam requiescit Unde dt
Jo. in Apok. Amodo iam dicit spus ut requiescant ala sz Beati mortui qui in
dno moriuntur Ad tertiam e dm q pdicta qstio p tanto ht hic locum 3
qr xpus no introduxit aiam in corpus puelle donec eiecta erat turba
et in glo innuit Non inducitur gra nisi expulsa culpa Sciend e go
q stdm phm viii et idem pt ee prius et posterius seipso stdm diversum
modum prioritatis In gne em cause finalis sanitatis introductio e prior
qm susceptio medicine Sz in gne cause efficientis vel materialis susceptio est
prior qm introductio sanitatis Sic ex pte peccatoris expulsio culpe precedit
infusionem gre. s ex pte dei. infusio gre precedit expulsionem culpe. quia
gratiam no infundit nisi expulsa culpa Utrum vero derisio sit pctm mortale Du[m]
Et arguitur q no. omne pctm mortale contrariatur caritati. s derisio no videtur contrariari
caritati Agitur em ludo. et quandoque inter amicos. unde et delusio nominatur go
no e pctm mortale. Sz illa derisio e maxima que videtur ee in iniuriam dei
s no omnis derisio que vergit in iniuriam dei e pctm mortale Aliaquin qui
recidivat in pctm veniale de quo penituit peccaret mortaliter Dicit em
Ysid. q irrisor e et no penitens. qui adhuc agit qd penitet. Sz contumelia
et detractio videntur ee graviora pcta qm derisio. qr magis e facere aliquid
serio qm ioco. s no omnis detractio vel contumelia e pctm mortale. ut si quis
loquitur contra famam alicuius ex animi levitate. ex qua sequitur. no sequitur
denigratio fame proximi Vel si verba contumeliosa dicit contra aliquem animo
corrigendi etc Sz contra dt hic glo sup isto verbo Et cu eiecta esset
turba .i. cu reprobati essent irrisores introivit in electorum mentes. quia
nullus reprobatur nisi per pctm mortale go irrisio e pctm mortale Videtur
q subsannatio et irrisio licet conveniant in fine. qr et subsannans et irridens
intendunt q irrisus vel subsannatus erubescat. differunt tn in modo. qr

irrisio fit ore vel labio et chachinis subsannacio aut naso rugato sic dicit glo
sup illud ps Qui habitat in celis irridebit eos et dns subsannabit eos
Scdo sciend qz irrisio non fit nisi de aliquo malo vel defectu mali aut si
sit magnum non p ludo accipitur sz pserriose, et ideo si malum in risum vel
in ludum vtatur ex quo irrisionis vel illusionis nomen sumit. hoc est quod
accipitur ut pnunc Sz aut aliquod malum accipi ut pnunc dupl Uno mo
pse alio rone psone Cum aut aliquis alicuius malum vel defectum in ludum
vel risum ponit qz sedm se est pnunc malum. est pctm veniale. qz aliquem
deridet vel ei illudit rone pcti sui. qd est pnum ad levitatem et ad iocum ptinet
et hoc peccatur venialr. secdo Cum aut accipitur alicuius malum qz pxim
rone psone. sic defectum pueror vel stultor pnunc ponderare solemus. Sic
aliquem irridere vel illudere est eum omnino pvipendere. et eum tam vilem estimare
ut de eius malo non sit curandum. sz qz p ludo habendum, tc derisio est pctm
qz p talem irrisionem psona contempnitur et dehonoratur sz contemptus psone et
dehonoratio est pctm mortale go Est ergo sciendum qz tanto gravius est pctm
quanto maior reverencia debetur psone que illuditur vel irridetur Unde gravis
sim est irridere deum. et ea que dei sunt. sedm illud ysa 37 Cui exprobrasti
et quem blasfemasti. et sup quem exaltasti vocem tuam Et subditur ad
scm isrl Deinde sedm locum tz irrisio parentis Unde dr pu 30 Oculum
qui subsannat patrem et despicit partum matris sue effodiant eum corvi
de torrentibus et comedant eum filij aquile Deinde iustor derisio gravis est
qz honor est pmium virtutis Et cont hoc dr Job 12 Deridetur iusti simplicitas
que quidem derisio valde nociva est qz phanit homines a bene agendo impe
dimit sedm qd dt btus Greg Qui ex aliorum actibus exoriri bona conspiciunt
mox ea manu pestifere exprobracionis evellunt. Ad rones Ad pmam dicendum
qz ludus non importat aliquid contrarium caritati resp eius de quo luditur
absolute. pt tn importare aliquid contrarium caritati respectu eius de quo luditur
ppter contemptum vel derisum est Ad 2m dicendum qz ille qui recidivat in pctm
de quo penituit non expresse deum irridet sz qzi interpretative inquantum sic ad
modum deridentis se hz. nec tn venialr peccando aliquis simplr recidivat
sz dispositive et impfecte Ad 3m dicendum qz derisio 3m suam rationem levius
quid est quam detractio vel contumelia. qz non importat contemptum sz ludum
quandoque tn hz maiorem contemptum annexum qz contumelia et tunc est gravius pctm
Et transeunte inde ihesu. secuti sunt eum duo ceci clamantes et dicentes mi
serere nri fili dd Cum aut venisset domum accesserunt ad eum ceci et dixit
eis ihus Creditis qz hoc possum facere vobis. Dicunt ei. vtique dne Tunc
tetigit oculos eorum dns. sedm fidem vram fiat vob Et apti sunt oculi
eorum Et comminatus est illis ihus dns Videte ne quis sciat Illi aut exeuntes

Crisostomus Non autem prius hic iudeorum accusatio est cum hii eidem oculis carentes ex auditu solo fidem suscipiant nam autem illi visis signis crediderunt et eorum desiderium non enim primum accesserunt sed cum clamore et nichil aliud quam misericordiam postulantes filium David vocabant

14

diffamavit eum in tota terra illa. Habito de reparatione corporum quantum ad actum vegetabilem hic agit quantum ad actum sensibilem scilicet illuminatorum cecorum. Ubi primo exprimitur in cecis invocata pietas. Secundo exigitur ab eis confessio potestatis ibi Et dixit eis Ihesus. Tertio sequitur curata cecitas ibi tunc tetigit oculos eorum. Quantum ad primum notatur ordo horum modo sequendo clamando predicando prosequendo. dicit ergo Et transeunte inde Ihesu scilicet de domo principis in nazareth secuti sunt eum duo ceci. De hiis duobus cecis et de demoniaco muto solus matheus narrat. Alii autem duo de quibus alii narrant capitulo 10 et luce 18 curati fuerunt in introitu Iericho marci 10. clamantes et dicentes devota oratione Miserere nostri fili David. Vocant eum filium david. Vulgata enim erat fama apud iudeos quod christus erat nasciturus de semine david secundum carnem. Et ideo quia credebat similiter ipsum esse christum promissum ipsi david. Ideo vocat ipsum filium david. Ieronimus Certe ergo filium David vocant quia virgo maria de stirpe david originem duxit. Vel secundum Crisostomum Miserere nostri fili David quia hoc nomen erat honoris. Unde prophete et reges quos volebant honorare sic vocabant Vel fili david qui mansuetus es ex innata tibi misericordia ideo debes misereri. Ideo petit psalmista Deus in nomine tuo salvum me fac et in virtute tua iudica me. id est in misericordia que dicitur virtus patris dei quia eius proprium est misereri semper et parcere. Fili David dicit Ideo audiant marchion et matheus et ceteri heretici qui vetus damnant testamentum et dicunt salvatorem appellari filium David si enim non erat natus in carne quomodo vocaretur filius David. Secundum Crisostomum Omnes terreni medici placantur pecuniis medicus tamen celestis sola oratione placatur. Unde si peccator humiliter supplicet et dicat cum devotione Fili David miserere nostri. In quibus verbis allegant attinentiam affinitatis quo debet medicus adiuvare cum addit Fili David. Certe in hoc quod christus est filius David omni homini etiam peccatori affinitate ymmo et similitate coniunctus est. Sic per hoc omnes homines ad ipsum possunt fidenter recurrere sicut ad fratrem. Non enim legimus quod aliquid fuit ab eo petitum sub istis verbis Fili David quod fuit ei concessum. propter quod illi ceci dixerunt Fili David miserere nostri. Secundo explicant violentiam infirmitatis que debet medicum inclinare cum dicunt Miserere. In verbo enim miserendi implicatur petentis miseria quia miseris misericordia necessaria est. Istam miseriam explicat propheta David in persona peccatoris in psalmo dicens Miserere mei domine quoniam in te confidit anima mea. Circa primum sciendum quod illi ceci vocando christum filium David potius provocant ipsum ad humanum quam si vocarent eum filium dei quia quod christus sit filius dei hoc est immensitas et immense potestatis. Sed quod sit filius David hoc sunt immense bonitatis et pietatis. Unde cum vocatur filius David probatur sibi efficacius quod ipse debet facere misericordiam propter hoc. Primo propter humilitatem dignitatem

benignitatem qz dd fuit clemencie cultor purissimus Unde ipse d in ps memento
dne dd et omnis mansuetudinis eius Secdo ppt dauiditatis iocunditatem
qz dd fuit cantor clemencie dulcissimus Unde d in ps misericordias dni ine
ternum cantabo Tercio ppt dauiditatis iniquitatem ppt qua dd fuit clemencie
indigentissimus Commisit enim dd multa crimina fuit enim adulter et
proditor et homicida ppt qd dicit in ps miserere mei dne etc Quarto
ppt dauiditatem paruitatem ppt qua dd fuit clemencie indignissimus pr
fuit enim dd sine suis meritis Sz ex sola dei bonitate non solum pr
Salomonis verum eciam et xpi dni secundum carnem sic dr Mt 1 magnum
go fuit istud qd vnus et idem fuit et sit filius dei patris et filius
dauid et ipse e dns ihus xpus de quo dr mt primo liber generacionis
ihu xpi filii dauid etc Mater enim sua vocabat dauidica Ergo Cu
igr d sibi miserere mei fili dd probat qd debeat misereri Et hoc
tum qz dd pr suus fuit misericordissimus tum eciam qz dd pr suus
fuit misericordie cantor iocundissimus tum eciam qz dd pr suus fuit
misericordie indignissimus ppt multa crimina que commisit Unde pt
qd dicit pctor Dne indiges mia et debes m eam facere qz eciam
tuus pr dd indiguit multum qz dd e pr tuus secundum carnem licz
indignus tu aut non solum es clemens ymo es ipsa clemencia non
solum misericors ymo et ipsa mia go qz dd e pr qd debes michi
misereri Tu enim qui secundum naturam es verus filius dei ita ex mea
clemencia es filius dd Ista omnia videbant intelligere illi pueri hebr
qui d quando xpus intrauit Jrlm sic habet mt 21 Osanna filio
dd quantum vz obsecro salua Credamus igr xpm esse filium dei secundum
naturam diuinitatis et filium dd secundum humanitatem sub vtroque ipsius filiacionis cle
menciam implorantes Sed certe quamuis xpus sit infinite bonitatis
et misericordie inquantum e filius dei quando tamen confidencius recurrunt ad
eum miseri pctores cum audiunt ipm vocari filium dd qz tunc alle
gant d affinitate ymo et fraternitatem ppt qua attinet ipsis Unde re
currunt ad ipm non solum sicut ad dnm verum eciam sic ad fratrem sim
Et tenea ipse qz frater misericordia monet ad ipsos Cum secundum vbi cecu
explicaunt violenciam sue infirmitatis que debet celestem medicum inclinare
cum dicunt miserere nri Sciendum qd vt dcm e in vbo miserendi implicatur
mia ppt qua ipsis miseris mia e necessaria Et certe dns ihus xpus ondit
suam miam et ipsam quantum ad miseros pctores manifestat specialiter in
quatuor vz in differendo execucionem sive In spiritu ad correpcionem punie In
remittendo transgressionem culpe et in commutando obligacionem pene Quantum
ad primum pz magna dei mia qui non statim punit pctores quando ipm

r

offendit quod dignus eet puniri ex iusticia s; ipm expectat ex mia multis
annis et multis tpibus continue committentez mala De quo dr in ps misera
tor et miscors dns longanimis et multum miscors / vere longanimis quia
multo tpe differt sua sniam et paciam pctorez expectat ad pniaz
pctor enim ut dr Eccu 8 centies faciet malu et inde p dei paciaz
expectatur Proch dolor multi abutunt ista dei pacia Unde dr Eccu
8 Q2 enim no pfert sna cito con malos absq; ullo timore filij hominu
perpetrant mala Sz quid e ut dr Eccu 5 Altissimus paciens redditor
est suffert enim pctores deus differt sniam suaz suspendit iusticiaz ex
pectando pniam pctoris Sz Seneca totum reddit ei qr altissimus pa
ciens redditor e grave pctm e et grauissimum pctm contempnere hanc
dei pnciaz qua exhibet in expectando Expectat enim dns ut misereat ysae
30 Sz multi hanc miaz contempnunt quoru cuilz dicit Aplus Ro 2 Di
uicias bonitatis dei et pacie et longanimitatis eius contempnis qui pa nunc
contempnit ipse postea contempnet Quintu ad sedm sciend q ex quo semel a
deo quis auersus e per pctm mortale ad dm no pt conuerti per pniaz
nisi ipsemet trahat ipm p inspirando copunccom pnie Est enim ho spus
vadens et no rediens p seipm enim pt a deo recede s; no pt ad ipm
redire nisi virtus sua ipm trahat Unde Aplus Ro 2 Ignoras qm
benignitas dei ad pniaz reducit q d no debes ignorare Propter qd dicit
idem dns Jer 31 In caritate ppetua dilexi te ideo attraxi te miserans
tui Seneca ex summa mia e iste tractus qr ut ipe dicit Jo 6 Nemo
pt ad eum venire nisi pr celestis traxerit ipm Seneca omis pctores
vult pr celestis ad ipm trahere similis per pnie qui ti nolunt trahi
ymo ponunt obicem tractui et funes quibus trahi possent precidunt
Quoru cuilz dicit Aplus Ro 2 Secdm duriciaz tuaz et cor inpenitens
thezaurisas tibi iram in die ire et reuelacionis iusti iudicii dei
qui reddet vnicuiq; secdm opa sua Quintu ad 3m sciend eciaz
qm multum manifestat se diuina mia in hoc q pctores sibi per pniaz
reconciliat et infundendo eis graciam ipsorum pcta remittit De qua
mia loquitur Propha in ps Rogans ipm dnm d Miserere mei deus
secdm magnam miaz tua Et secdm multitudinez zc Sicut autem dicit multi nez
qr ista e summa dei mia remittere culpa hominis que ppt maiestatez
ipius qui offenditur quodammo dr infinita Quintu ad 4tum sciend q
q pctor per ipm mortale pctm obligat ad penam eternaz qua dns
ab eo eternaliter exiget nisi per sua pniaz ipaz commutet misericordit in
penam tpalem Sz ipe ex sua summa mia quando ho de suis pctis veraciter
penitet pena illa eternaz in tpalez commutat quaz exsoluet pctor aut

in vita pnti vl in futura Ditur tamen tpalis qr hebit finem Istud at fuit
nobis figuratum in servo illo de quo dr mt 18 Qz qr rogauit ipm
similiter cordis eo ptidendo omne debitu dimisit ei vere ipis pe
nitentibus dimittit omne debitu pene qnitu ad eternitatez qr ipam
tomutat in tpalem Oz renea nisi ex corde dimittamus proximis de
bita offensarum qbus nos offenderunt sic ibi dr Tradet nos deus
miseriam tortoribus quoadusqz reddamus vniuersu debitu qd tn mg
potit exolui Patent igr quor effectus diuine mie qntu ad pctores
Rogemus go ipm ut ipe qui nos expectat per patientiam nobis in
spiret veram pnitez et sic impleet efficaciter ut faciamus ipaz nobis
qz remittat omnes nras offensas et dimittat nobis penam
eternitz qua meruimus ipamqz imitet in pena tpalem quam cu silia
gra patient sufferamus Et rogemus ipm de istis in pnti
vita nec differamus usqz ad alicz qr tunc erunt hec omnia in
fructuosa Timet em dicet deus Eze 8 No parcet oculus meus
et no miserebitur Ille em diues epulo cu eet in tormentis dixit
sic habet luce 16 Pr abraham miserere mei zc Et qr nimis
distulit et tarde miaz petiuit eciam gutta aque no potuit ob
tinere placeat go deo qd det nobis paupertez spus i veram humilitatez
ut misereatur nri Quia ut dr psal 89 pauperum suorum miserebitur
deus Cum aut venisset domu accesserunt zc In ista pte descrbitur
locus curacionis istorum duorum cecorum Et dicit sic Cum aut venisset
domu sz in Nazareth accesserunt ad eu duo ceci in sua peticione
pseuerantes luce 11 Sic ille si pseuerauerit pulsans dabit illi zc
Et dixit eis ihus post inuocatoem pietatis ex fide humanitatis exigi
tur ab eis gfessio pctatis ex fide diuinitatis ut mereantur curari quam
go xpi curacio sedo cecorum cursio ibi dicunt ei dicit go Et dixit
eis ihus Creditis qr possum hoc facere Gra et glo Tertuli No qr nesciret
interrogat sz ut fidem cofessio pmat vl ut fides curacio impetret qd
ipe vult dare Vel creditis qr hoc possu facere q d Confessi estis huma
nitatez me dicedo filiu dauid sz creditis qr possum hoc facere ut
deus opus em diuinitatis erat cecos illuminare Dicunt ei vtiqz dne Crisostomus
No vltra filiu dauid vocant sz altius extendunt et dnm gfitentur
qd e nome ptatis Istaz potenciam gfitebatur ille qui dixit hest x in
dne rex omnipotens in dicione tua cuncta sunt posita et no e qui
possit tue resistere voluntati Et scdm quod xpus e simpliciter dns
ita qr preter eum nullus alius est dicendus dns Scdm em Augm ille e
dns qui nullius amicis indiget vl auxilio et tunc nullus est preter ipm

+ Crisostomus Rursus aut hic erudit nos gloriam mltitudinis expellere qr em ppe erat domus ducit eos illuc singula
riter curaturus Remigius Quia aut cecis potuit reddere visum no ignorabat si crederent sz ideo
interrogauit vt fides eorum que gestabatur in corde dum gfitentur ore digna fieret ampliori mercede
scdm illud Apli ore fit gfessio ad salutem Crisostomus No em ppter hoc solum sz ut ondat quod digni
erant curacione et ideo ne aliquis diceret quod si mia solum saluabat omnes saluari oportebat
ideo et fidem qb eis expetit ut excellencius eos reduceret Quia em dixerunt eu filium dauid
erudit eos ut de eo maiora sentire Vnde no dixit Creditis qm possum rogare sz creditis quod
possum hoc facere De quorum responsione sequitur Dicunt ei vtiqz domine

qui alys no indigeat · sed ipe solus e psuipm dives · et sibi soli ois
sufficiens · ppt qd dicit pphta in ps · Dixi dno deus meus es
tu qm bonoz meoz no eges · Iste go dns est omi alio dns
psitmior dignitate · apok dr de ipo 19 · q e rex regu et dns
dnancm · Est etia efficacior ptate · de ipo em dr Exo 15 · Dns
quasi vir pugnator · omips · noie eius verr omips · Cui sic dicit
sap subest cu volunt posse · Solo em nutu · solo iussu · solo vbo
solo q impio oie pot · pt Est etia diffusior bonitate · qr sic
dr Tren 3 · Bonus dns sperantibus in eo et aie qrenti illum
Cum et si ipius bonitas se extedit ad omez creatuz · et ad oez
homez · spalit se tamen manifestat in illis qui sperant in ipo · et qui
cu devocione qrunt ipm · Est etia intimior ptialiter · Est etiam
intimior cuilibz creature qm ipa sibi · Unde et si aly medici pnt
ipius vtute sanare corpa · ipe tn solus pt sanare aias · qr ipe
solus ptialit attingit eas · et se intimat ipis · ppt qd dt pphta
in ps · Sana dne aiam mea qr s tu solus attingis eam
Ad istu go dnm p oim sanitate recurrend e qr oims morbus
qntuq gravis subest ipius ptati · ymo suo simplici velito · suo
simplici vbo · suo q simplici impio · ppt pmu dicit ille leprosus
de quo hetur mt 8 · Dne si vis potes me mundare · ppt scdm
dicit ille Centurio mt 8 · Dne dic tm vbo et sanabit puer
meus · ppt tcm q aliqndo demoni obsidenti homez dixit inde
exeas et statim exiliat · sic hetur mr 9 · Et solo tactu sanabat
infirmos sic pz de illo surdo et muto que tangendo cur et cura
infirmos sic pz de illo surdo et muto que tangendo cur et curat
Et de illo etiaz ceco nato Joh 9 · ymo qd plus e · no solu ipm
tangendo curabat infirmos · sed etia cu infirmi tangebat ext vesti tn
eius curabant sic pz de illo mlie Emoyssa mt 9 · Ad istu go
dnm debent recurrere oes infirmi p curacoe · spalit illi qui laborant
in infirmitate pcti · qr nullus alius medicus pt eos sanare · Etia cu
ipa aia e mortua pt eam vivificare · ppt qd d ille princeps sic xo
habet mt 9 · Dne filia mea mo defuncta e · s veni ipone manu
sup illa et vivet · Debemus at intellige p istas curacones infirmi
tatu corpalm sanacoes infirmitatu spualm · Nullu em sanabat
xpus corpal qui etia ipm spualit sanaret · Iste etia sanacones
corpales figurant nobis figura sanacoms spualis · Invocat g isti duo
ceci in hac vbo eminenciaz ptatis · qua pt iste pstus medicus ab
dne

omi egritudine liberare Sz pchdolor multi sunt qui no credunt xpo esse
istaz ptatem ac per hoc no credunt eum esse simplr deu Isti sut
Iudei et qdam heretici In quoz psona dixit ille phos sic het Exo
v Quis e dns ut audiam ipm nescio dnm vere illi nesciunt
istu dnm qz no credunt ipm hre mistaz ptatem Aliqui catholici
et si credunt xpm esse vm dnm no tamen timent ipm sic debet
timeri verus dns de qua ipe conquerit Mal. i. de peccoribus Si ego
pr sum ubi est honor meus Et si ego dns sum ubi e timor meus
q d quasi vocatis me prem et dnm et tn me no honoratis sicut
prem neqz sic dnm timetis cu tn d vobis pha in ps Seruite
dno in timore etc Sed qritur qre dns no curavit istos cecos in via
sed ptraxit eoz curatoem usqz ad domum Iudeo scdm Cris volunt
curare extra multitudinem vt doceret eos vitare vanam glam Item ad
innuendum q domus in qua sanant ceci et no extra e scta Eccla
in qua ceci in fide illuminant Item ad signdu q postqz in domum
venit i ad celum ascendit duo ceci i duo misti ppli Iudaicus et
gentilis sut per fidem illiati Unde glo Cum aut venisset do-
mum i tu celos ascendit accesserunt ad eum ceci i misti ppli xpm
ceperunt fide attendere Tunc tetigit Hic seqtur curatio cecitatis
Ubi pmo exprimit curatois prim Tunc initiu ibi scdm fidem 2o
curatois effectu ibi Et apti sut oculi eoz 3o de occultacone
mandatu ibi Et comiatus est 4o p illuminacone pconiu ibi
Illi aut exeuntes Dicit go Tunc i post cofessionem fidei tetigit
oclos eoz Iuxta Confessio ois tactu meret pietatis Scdm fidez
vram fiat vobis Iuxta Sicut fides mentem illuminat sic oculis
lucem restituit Nam exterior illuminacio fuit signu illuacois
interioris scdm pphe sniam qz qui credidit in eum no confundet
Et apti sunt oculi eoz Ysa 35 Tunc apient oculi cecoz
et aures surdoz ptebunt Et comiatus e illes ihus dns videte
ne quis sciat Iuxta dans exm iactacie fugiende Cris Iustus
tu laudat in facie flagellat in mente Illi aut sz ceci exeuntes
sz de domo diffamaverunt eum i famaz eius per miraculu fctu
divulgaverunt In tota terram illam sz Nazareth Hic qritur an
illi ceci transgressi fuint madatu xpi Et videtur qz qz cont man-
datu divulgaverunt miraculu Rn q preptu dat vl ad exeqnd
vel ad pband vl ad instruend Pmu obligat ad facied rem p-
cepti Scdm ad seqned voluntatez sine intencom pcipientis

Publice miraculum ppt meritaz gre no patiunt bnficiu tacere sz nom mgri gre dei scti sut eius pcones et excite Unde Jerom Dns qdem ppt humilitatez fugiens iactancie glam hoc precepit et illi ppt meritaz gre no pnt tacere bnficiu

Ecce qnta fides e simplr credencium qe lnge tot donoz collatom et augmtu cadet vt aia polia sut credenti

Felix tactus tacta seq i

·r

Tercium ad distendum aliquid ex precepto sicut nunc conmictus est eis
ne dicerent aliter Unde non sunt inhibiti dicendi sed pocius monitis
instructi ut exemplo suo bona que facerint velint late et sic
ut possint alijs predicare quidamus inviti Et ideo isti non sunt transgressi
preceptum quia non fecerunt contra intencionem precipientis quia noluit reue-
lari ad vanam gloriam et voluit reuelari ut alij instruerent
in fide Uno respectu noluit reuelari sed alio voluit Unde
secundum Crisostomum sic erudit nos dominus de nobis michil dicere et eos
qui nos laudant volunt prohibere vel dicendum quod prius fuit eis prohi-
bitum sed postea indultum Moraliter cecitas prouenit ex incon-
sideratione sive oblivione dei Duo ceci sunt intellectus interdum
et affectus malignus Intellectus autem oculi sunt duo dexter fides
diuinitatis sinister fides humanitatis Affectus etiam oculi sunt duo
Dexter amor glorie sive bonitatis diuine Sinister timor iehenne
sive iusticie Secundum quod hoc cecitas est duplex scilicet excecans
intellectum ad Ro. xi Cecitas ex parte contigit in israel donec plenitudo
gentium intraret et malignitas excecans affectum sap. 2o Excecauit
illos malicia eorum Item cecitas excecans duplex Excecat enim dextrum
ut non credat diuinitatem ysa. 42 dedi te in fedus populi ut
aperires oculos cecorum Et ad Ephe. 4 Dico et testificor in domino
ut non ambuletis sicut gentes ambulant in vanitate sensus in
tenebris habentes obscuratum intellectum alienati a via dei per
ignoranciam que est in illis propter cecitatem cordis Excecat etiam
sinistrum oculum ut non credat humanitatem 2 ad Cor 4o Deus seculi
huius excecauit mentes infidelium ut non fulgeat illuminacio evangelij
glorie Christi qui est ymago invisibilis dei Et ysa. 59 palpauimus
sicut ceci parietem et quasi absque oculis attrectauimus Item cecitas
malignitatis est duplex Excecat enim dextrum oculum affectus ut non amet
gloriam seu diuinam miam ysa. 6 Excecta cor populi huius et aures
eius aggraua et oculos eius claude Et Tren 4o Errauerunt ceci
in plateis polluti sunt sanguine Excecat etiam sinistrum oculum ut
non videat iehennam vel diuinam iusticiam Gen 19 Clauserunt ho-
stium et eos qui erant foris percusserunt cecitate Et eccli 20 Exe- xx
nia et dona excecant oculos iudicum et quasi mutus in ore auertit cor-

repcones eorum Item notand' q dno ceci sūnt duplicez cecitatez
scz gnalem et spalem Per gnalem aut signatom cecus signat
totū genus hūanū qd in primo parente cecitatez ppt petm incurrit
in quo a dyablo excecatus est qui lume intellcus ei abstulit et
ipm a delicys padisi exclusit Et hoc e qd dicit btus Greg Ceci
quippe e genus hūanū q in primo pnte a padisi gaudys exclu
sum claritate supne lucis ignorans dapnatonis tenebras patit
sed p redeptoris nri pntiam illuminat ut lucis eterne gaudia
per desideriū videat et in via bonoz opum gressū ponat Et si
gnit in hac cecitate signat genus hūanū cū per suo ceco in illo
indite nich vidente i Re iiij Oculi hely caligauit et no poterat
vide lucernam dei que erat in templo Per heli qui interptatur
ascēdens intelligit pr hūanū gnis Adam qui ascendit in altū
p supbiaz cōn deū quādo pomū gustare psumpsit Item qui egit
dno suo in scia boni et mali perijt Et ideo per pphām dr Iere
xlix Supbia cordis tui extulit te i fecit te desidēare ad statū
ascēdere impolem et petū i et ppt supbiaz oculi eius caligauit
qr ocli metis obcecati erant et rōm pdiderant diuinaz potenciaz
supnaz iusticiam diuinaz punicionem et hūanaz turbacom ex suo peto
futurā Pro dr mt xv Ceci sut duces eoz qr no solū adam et
Eva fuit ceci mētr sz etiā in filys qr eoz tota pheiecies cecitate
metis incurrebat diuisioē ppt ignorantiā hūane salutis et ppr igno
rancicz diuinoz pceptoz et ppt ignorantiā rez tpalm vilitatis
Et ideo filij erant ceci ppr pttem et pr cecus in filys Et ideo
nec ipse nec filij potuerūt vide lucernaz existem in templo dni i ci
uitatez celestem qui e filius dei qui sue diuinitatis luce padisum
illuiat et claritate sue et sapie lumine omes hoies in mundum
venientes illustrat hanc lucez filij dei nec adam nec filij eius
siue priarche et pphe vide potuerunt nec tpe nature nec tpe legis
spiritualiter vident insti et amici dei quousqz hec lux beata carnis
nre sbam fuit induta et sic visui nro cofirmata et tuc fideles et
devoti tantaz in luce claritatez susceperunt ab ipo ut ipm corpa
viderent et mortalit et hoiem et verū deū agnoscerent et hc dicit
btus Greg in omel Cum coditor Ierricho appinquat cecus illuiat
Qn̄do diuinitas carnis nre sbam suscepit et tunc hūanū gen lumē

1p

quod cum sedat recepit Quido vi deus humana patit inde homo
ad omnia sublimatur Hec e generalis ceci suffitatio Sed quo ad spalez
signum ceci cecus sit generalez peccatorez sz C Cecus namqz dr pccor
qz no videt post se pcta a seipso commissa Non videt ante se sz
penas supra se ventuas Non videt supra se sz dnm iudicez con
se conutatur Non videt circa se sz demones eum vallantes
et exitum aie expectantes Ideo dr ysa xx de peccatore Quis
e cecus nisi suus dei i. xplanq qui cum sit suus dei ratione fidei
deret offensides dnas agnoste Unde de talibus dr ysa xx
Nescierunt neqz intellexerunt et signum istius peccatoris ceci habetur
Tho 2o Contigit Thobie dormie et ex nido yrundinum calida
stercora illi dormienti incidebant sup oclos eius fietqz cecus Per
Thobiam qui insup commissus ad vinnisa intelligit ho deditus mundo
qui ad vinnisa que oculi eius vident gutis et omnia que animus
eius desiderat conatur acquirere Et ideo ex amore et desiderio temporalium
et acquisitione ipsorum efficitur cecus Cuius cecitatis tres sunt cause sz
hirundinum aues stercorum feces et dormitionis quies Prima causa
cecitatis peccatoris e ul sunt yrundines que aues sunt celeres volatus
sursum et deorsum p quas intelligi pnt mundi honores et dnationes
que fere in brevi tpe et sepe ex insperato acquiruntur et sepe subito
amittuntur qz hodie e homo in honore cras in vituperio hodie dns
cras efficitur suus Unde Sal v Transient omnia qui tamquam umbra pphs qd
ppha dicit Vidi impium elevatum tamqz cedros libani transiui
et no erat huius mundi dnationes que iniuste ab indignis regunt
et nunqz ab indignis aufferuntur tunc ex eis pcta oriuntur que oculos
mentis excecant Unde sapiens Excecavit eos malicia eorum vel
pravum desiderium ipsorum Sapie vi Cecitas ex pte contingit in istis
i in platis et dnis qui dent huic maiorez cognicioz aliis Secunda
causa e feces stercorum p quas divicie temporales accipi possunt
Sicut enim stercora fetent naribus gentium ita divicie mundane
inutilibus stercora fetebant qz eas velut lutum reputabat Unde apls
phil iii ait Omnia s mundana arbitratus sum ut stercora ut xpm
lucrifaciam i. ut xpi graciam et eius amorez valeam invenire Facto e
qz mundana cito deficiunt et corrumpuntur ut ait Crisostomus Omnia mundi
bona triplex initus tollit aut ex seipsis veterascunt aut luxu dnorum
suorum consumuntur aut ab exteris dolo et violencia diripiuntur Et quido

Hec temporalia male acquirunt et amare tenent. tunc sunt mentis oculos exce-
care. Unde Eccl. xx. Xenia et dona excecant homines et oculos sapi-
entum .i. oculos racionis subvertunt ut non cogitant deum a quo nec veri-
tatem a mediatio Unde ij. Cor. iiij. Excecavit scilicet cupiditas mentes
infidelium .i. hominum avarorum plus in diviciis suis quam in deum confidencium
q^a Tercia causa est ~~fumus~~ dormicionis Sicut enim in dormicione corporis
delectatur ita in deliciis corporalibus et in comessacionibus carnalibus
gentes mundi magnam senciunt consolacionem. ex qua stupide crudeles
et vane oriuntur. que intellectum auferunt et racionem. De quibus Apostolus Phil.
iiij. Gentes ambulant in vanitate sensus sui tenebris obscuratum
habentes intellectum alienati a via dei propter cecitatem cordis eorum qui
se in operacionem omnis immundicie tradiderunt Et ideo propheta corri-
piens eos dicit Nolite fieri sicut equus et mulus etc. .i. cavete vos
carnalibus desideriis. que sensum et intellectum auferunt Et .i. Pet. ij.
Abstinete a carnalibus desideriis etc. Sicut ex cibus scilicet dormicione
stercore yrundinum calidis cecus effectus est Ita propter terra scilicet mundi dig-
nitates seculi divicias. et carnis delicias cecus in mente efficitur sensum
amittendo et intellectum. et affectum non habendo in via vitali et salutis
De quibus dicitur Soph. i. Ambulavit ut ceci quia domino peccavit. Unde se-
ptem vicia capitalia septem inferunt cecitates mentales quibus cor-
respondent septem corporales cecitates. que in sacra scriptura nominantur Primo
enim mentem excecat superbia propter suam nimiam claritatem. quia aufert
humilitatem que est lumen cognicionis propter naturam Eccli. xx. Sol suis ra-
diis refulgens excecat oculos Sol est gloria pompe mundialis Et
figuratur per Pauli cecitatem. de qua Act. ix. Circumfulsit eum lux
de celo et cadens in terram nichil videbat De hac cecitate ex-
ponitur illud Ro. xj. Cecitas ex parte contigit in Israel Israel enim inter-
pretatur videns deum Et signat hominem donis nature et fortune preventum
cuiusmodi sunt homines ingeniosi speciosi. fortes et divites hec enim
omnia superbia sunt nutrimenta Unde Augustinus in quadam Epistola Vicia ceteri
in peccatis. superbia vero in rectis factis est timenda. ne illa que laudabiliter
facta sunt. ipsius laudis cupiditate admittantur Seneca Epistola ad Luc.
l. ~~vj~~ uxor sua famulam quandam habuit que subito facta est ceca
videre desiit | incredibilem rem tibi narro. sed veram nescit se esse cecam
sed semper rogat pedagogum suum ut educat eam de domo in qua est
dicit enim domum tenebrosam esse Et subdit hic Seneca Quod in illa

videmus nobis accidit nemo se intelligit nemo se cupidum (avarum) credit etc.
gravius nos sine duce erramus et dicimus Non ego ambitiosus sum
sed nemo aliter Rome vivere potest Non ego sumptuosus sum sed urbs
ipsa mea magnas exigit impensas Non est meum vicium quod iracun-
dus sum quod nondum constitui certum genus vite mee adolescentia facit
quod nos decipimus non est extrinsecus malum nostrum intra nos est
in visceribus sedet sed ideo difficulter ad sanitatem pervenimus quia
nos egrotare nescimus hec Seneca Hec fuit cecitas Epi
laodicie cui dicitur Apocalipsis iii Dicis quia dives sum et locupletatus
nullius egeo et nescis quia tu es miser miserabilis et pauper
cecus et nudus Secunda cecitas est invidia quia aufert caritatem
que facit cognoscere defectus proximi Et hec signatur per cecitatem
Hely sacerdotis de quo primo Regum iii Et caligaverunt oculi eius et videre
non poterant lucernam domini antequam extingueretur Forte enim sine lectione
oculorum suorum non poterat videre lucernam ardentem sed quando fuit ex-
tincta de die tunc bene potuit videre lucernam eam Isto modo est
de invido qui lucernam ardentem id est personam gratiose viventem et
proficientem coram deo et bonis viris merito approbandam videre non potest
quin ledatur in corde per invidiam Narratur de cupido et invi-
do simul agentibus iter quod vox de celo venit dicens Petat unus
vestrum quicquid voluerit et habebit Sic tamen quod socius suus habebit duplum
quid plura contraversia fuit inter eos quis eorum peteret tandem invi-
dus peto inquit ut eruatur michi oculus et socio meo uterque
De talibus potest exponi illud Ysaie lix Palpavimus sicut ceci parietem
et quasi absque oculis attrectavimus Impegimus in meridie quasi
in tenebris Tercia cecitas est iracundia que aufert mansuetudinem
que facit cognitionem inter culpam et penam Psalmus Turbatus est
a furore oculus meus Et Catho Impedit ira animum ne possit
cernere verum hec signatur per cecitatem lameth qui hominem cecum
voluit sagittare et putans se occidere feram occidit hominem
sicut narrat magister in hystoriis super Genesis x c. Ita est de iracundis
excecatis per iram qui putat se occidere feram id est vindictam petere
et ita impediunt occidunt personam De talibus scribitur ad Ephesios iiii
Ignorantia est in illis propter cecitatem cordis eorum Quarta cecitas est

accidia que figuratur per cecitatem Thobie qui dormiendo cecitatem
incurrit Thobie 2o. Quarta est cupiditas que homines facit similes
talpis semper fodiendo in terris. Et hec cecitas facit hominem pauperem
et mendicum. Unde significatur per cecitatem mendici qui sedens secus
viam prope Jericho increpatur a turba presente Luc 18. Seneca epistola
3 8 Non qui parum habet sed qui plus cupit pauper est. Quid
illi refert quantum in archa quantum in horreis iaceat quantum possidet
quantum feneretur si alieno imminet si non acquisita sed acquirenda
computat. Quis sit divitiarum modus queris primus habere quod necesse est proxima
quantum satis est. Sexta cecitas est gula que frequenter excecat
hominem et spiritualiter et temporaliter Prover 23. Cui ve cui patri ve ve
cui rixe cui fovee cui sine causa vulnera cui suffusio oculorum nonne
hiis qui morantur in vino et student calicibus epotandis. Hec de-
signatur per cecitatem ceci nati de quo habetur Joh 9. Septima cecitas
est luxuria et amor in voluptatibus que aufert homini conscientiam
et iudicium racionis quia omnis amor cecus. Non est amor arbiter
secus viam. Nam de fortitudine pectus iudicat et cecus. Unde secundum
Greg 31 mor. Cecitas mentis est prima filia luxurie. Unde de-
[illegible] mens excecatur luxurie que simulatur. Hec autem signatur per
cecitatem Sampsonis Judic 16 que Dalida amica sua decepit
et philisteis tradidit ad excecandum. Signatur etiam per cecitatem qua
percussi sunt sodomite Gen 19. Cum vim facerent ut angelis [illegible]
abusi qui in forma hominum apud Loth erant hospitati. Ab istis
cecitatibus quilibet ecclesiasticus se custodire debet quorum cuilibet dicitur
Ysa ~~[illegible]~~ 42 Dedi te in fedus populi mei in lucem gencium ut ap-
perires oculos cecorum ut educeres de conclusione vinctos de domo car-
ceris sedentes in tenebris. Et ideo si peccator vult divinam graciam in corde
suo recipere oportet ipsum ista facere que isti ceci fecerunt. Primo divinam graciam
invocare dicendo Miserere mei fili David. Nullo enim modo potest peccator ex
operibus suis graciam dei mereri cum eius opera non sint deo accepta
quia sine radice caritatis sunt facta. Ideo debet peccator ad divinam
misericordiam recurrere cuius proprium est peccatores iustificare. Dominus illud psalmiste
Miserere mei domine quoniam in te confidit anima mea. Et si misericordiam invo-
cando exaudietur dicere potest illud 1 Cor [illegible]. Gracia dei sum id quod
sum quasi dicat non ex operibus meis sed sola gracia divina iustus effectus sum

7

Hoc confirmat per hoc (Ro xi) Si gratia salve facte sunt reliquie iam
non ex operibus iustitie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam salvos
nos fecit/ ad misericordiam ergo dei que impios iustificat est primo recur-
rendum Secundo debet ad deum accedere scilicet se coram deo humiliando
Qui enim se coram deo humiliat ad ipsum accedit et quanto plus se
humiliat tanto magis appropinquat Unde Eccli xxx° humilia te
coram deo et expecta manus scilicet misericordie et gratie sue sed humiliter est
accedendum deo cum omni reverentia Unde Heb x Accedamus ad deum
cum vero corde et plenitudine fidei i cum omni humilitate et reverentia Iacobi
dei quia superbis deus resistit humilibus dat gratiam Iacobi iiii Exem-
plum habemus ii Reg ix ubi dicitur Quod Misiboseth ionathe filius pro-
cidit ad pedes regis david dicens Quis ego sum servus tuus quia
aspexisti super canem mortuum Cui rex ait Faciens faciam tecum
misericordiam et restituam tibi agros patris tui et tu comedes panem
in mensa mea semper Ecce quia ille iuvenis miserus et claudus
procidit in faciem regis vocans se canem mortuum coram rege
et ideo exauditus est Sic unusquisque debet se vocare servum malum et
indignum et canem coram deo/ et tunc deus faciet misericordiam exaltando
illum ad mensam suam i ad gratiam consolationis et amicitie magis
et omnes agros perditos i bona merita prius mortificata resti-
tuet ei quia servient ei ad gloriam, et de servo malo faciet eum
filium suum, et adoptat in proprium dicens de eo hic filius meus dilectus
Tertio debet peccator obmissis omnibus petitionibus a deo lumen divine
gratie postulare Sicut enim cecus corporali lumen oculorum suorum super
omnia desiderat Ita anima per peccatum cecata debet desiderare et petere
spiritussancti gratiam que lumen oculorum suorum scilicet intellectus et mentis esse
cognoscitur Et ideo si deus eum interrogat Credis quia possum hoc
tibi facere Et respondebit utique domine Et tunc deus dicet tibi illud ii
Paralipomenon i°/ quia non postulasti divitias nec honores nec animas
inimicorum/ sed sapientiam et intelligentiam ut scires discernere inter bonum et
malum/ ideo dabo tibi sapientiam scilicet que est lumen oculorum anime et
divitias et gloriam dabo tibi/ promittit enim peccatori converso sapientiam
i gratiam spiritussancti et intellectum ei exhibentem/ preterea divitias spirituales
scilicet virtutes et dona spiritussancti/ preterea gloriam eternam ad quam sit

in eius fim̃o pmansit usq̃ ad finem eius p mang anglo℞ pdict
hys omnib3 simł ex pte peccatoris cōcurrentib3 sc3 peticōni luminis et
humilitate mentis deus illico peccatori remissionem peccato℞ tribuit et
tūc tangit oculos cordis dicens· scdm fidem vr̃am fiat vobis/ eo
q peccator tectus in aīa lumine sc3 remissionis peccato℞ a deo recipit
Unde in illuminacōne corpali sancti Thoe· sicut mō etiaz talia
fuerunt vt dr̃ Thobie· 4 Fuit em̃ ibi angelus instruens/ scdo
fel medicina ~~a~~ piscis Tercio morbus eductus sc3 albugo ex pellicula
visū impediens Q̃rto manus filij ab oculis morbum educens/
Hec quatuor esse debent in peccatore cecato/ sc3 angelus instruens/ per
quez cognicio pcti et dr̃a int̃ pcūm et pcūm datur intelligi ~~fel~~ fel
amaro℞ ~~pcc~~ ꝑ amaritudinē cordis sc3 dolorez et contricōem de
pctis accipimus morbus eradicandus· p que sacra mentalis
confessio intelligitur in qua omnia pcta de consciā extrahuntur
Manus morbum ab oculis purgans/ p qua spes venie peccato℞
et diuina remissio malo℞ accipi pt̃ Sicut hys quatuor instrumentis
morbo purgato visum accepit/ ita peccator penitens hys quatuor
simł concurrentib3 omnium peccato℞ remissionem recipit Hic sunt
Du[a] due dubitaciones Prima vtr℞ fr̃ xp̃us magis filius dd̃ quam Abrahe
sunt appellandus Scdā vtr℞ xp̃us precepit aliquid qd nō fuit
factum Ad primaz dr̃m· q Abraham fuit precipuus patriarcharum
et fidelissimus q2 credidit deo et reputatum ē illi ad iusticiam vt
dicit Aplus David vō fuit rex dignissimus et eximius pphatarum
et misericordissimus Promissio aūt de xp̃o vtrique fuit facta/ tn̄
Abrahe promissio de xp̃o fuit facta sine iuramento David vō facta
ē illis promissio cū iuramento Ideo ppt regiam dignitatez· et ppt
misericordie pietatez que sibi attribuit et ppt expressiorem veritatem
sibi de xp̃o promissaz· conuenienciꝰ nominatus ē filius dauid quam
Abrahe Ad scdam dr̃m· q xp̃us mandauit cecis illuminatis p
eum· vt nemini dicerent q eos sanos fecisset/ et ipi exeuntes diffa-
mauerunt eum in tota terra illa Ideo questio quitur vtr℞ xp̃us
precepit aliquid qd nō fuit factum Sciend̄ ē q° q vnū et idem celare
et manifestare scdm diuersum respectum ē laudabile Nam vt dr̃
Thoe 12· Abscondere sacrum dei ppt humane laudis vitacōm· et ma-

Nota secundum ysidorum nono ethimologiarum dicitur demon grece quod idem est quod peritus latine Sunt
[en]im valde periti et rerum sciencia presciunt futura multa Unde et solent responsa aliqua dare
Inest enim illis cognicio rerum plus quam infirmitati humane partim per dei iussum an-
[ge]lica revelacione Ipsi etiam multis astuciis et cautelis ab antiquis scandalis vel
fraudibus edocti sunt ut fallant et decipiant dicitur enim Gen 3 Serpens erat
callidior cunctis animantibus terre Notandum autem quod demon eiectus est multipliciter Primo eiectus fuit
de celo in quo stare non potuit propter suam superbiam Eze 28 Eice de monte sancto meo In
qua eieccione cecidit hinc ad terram ad maximam vexacionem propter quod in ipsa eieccione auditus est
[in] celo clamor angelorum Apoc 12 Ve terre et mari quia dyabolus descendit ad vos habens
iram magnam sciens quod modicum tempus habet. Decidens quod dyabolus in mundo usurpavit tria sibi
usurpavit a quibus iterum eiecit eum christus Primo usurpavit sibi divinum honorem per cultum ydolatrie
unde in ~~[illegible]~~ Iudei opera christi dyabolo attribuerunt dicentes In belzebub principe de-
moniorum eicit demonia. Sed inde eiecit eum christus iuxta illud Iohannis xii Nunc princeps
mundi eicietur foras Iterum usurpavit sibi domicilium humani corporis quia corpora vexabat
hominum Sed inde eicit eum christus divinitatis imperio Marci 1 Curavit multos qui vexabantur
variis langoribus et demonia multa eiciebat Item dyabolus usurpavit sibi corda omnium
peccancium habitans in eis per peccatum Unde anima peccatrix est illa Babilon de qua dicitur
Apoc 18 Cecidit babilon civitas magna et facta est habitacio demoniorum Sed ab ista
habitacione christus eicit demonem et eicit ~~illo facto tempore quadragesime~~ per penitenciam
mittendo graciam contricionis que est fumus de felle piscis de quo dicitur Thobie 8
fumus eius extinguit omne genus demoniorum Etiam eicitur demon de corde per confessionem
peccati exponendo et tunc anima nostra efficitur sicut sanctum templum quod inhabitat spiritus sanctus

Item non demon

.i. Cor. 3 Templum dei estis vos et spiritus sanctus habitat in vobis. Dicitur enim dyabolus mu-
mutus bonis modis quibus facit obmutescere homines peccatores. Nam tunc laudant astra simul matutina et iubilant
a laude dei et graciarum actione.
omnes filii dei ut dicitur Job 38. Quia non infernus confitebitur tibi neque mors laudabit
te. Hoc eciam modo plures homines facit mutos qui de beneficiis a deo acceptis non
gracias ei laudis sed sicut porcus qui non reddit grates pascenti se sed in came-
semper murmurat. Secundo dyabolus est mutus ad loquendum veritatem. Unde ipse a[b]
in veritate non stetit et est mendax et pater mendacii Jo. 8. Hoc eciam multos [in]
facit mutos qui veritatem cogitatum tacent et semper falsa mendacia loquuntur. A[ct.]
Temptavit sathanas cor tuum mentiri spiritui sancto. Tercio dyabolus mutus est ad
petendam a deo de sua transgressione. Induratum enim est cor eius ut per penitenciam
molliri non possit. Job 40. Cor eius indurabitur quasi lapis. Hoc eciam modo
homines mutos ad penitenciam ligando linguas eorum ne confiteantur et petant [ve-]
de peccatis. Secundum enim obmutescunt in pudore tenuium. Secundo timore satis[faccionis]
Tercio ex negligencia. Quarto ex proposito persenerandi in peccato. Quinto
vite longioris. Sexto ex imperfeccione fidei ad virtutem sacre confessionis

probando ... sttr ... endum ... homines imit ... mutus est ... sed aut dicit ... fatum mutu ... mutacione ... mon est spiritus ... rationalis ... est electo ... ibi est mutus ... miraculo ... sui mutta ... ss aut ... mutum et ... reas solus ... mutus est ... mo et rest ... et lingua ... corporalis ... ad mutu ... demon ... homines dr ... es ignoti ... signum ... nisi ab ... ste ydiom ... sit demo

17

infestare opera dei ppt diuine maiestatis glificacom vtriqz e bonu
sicom Vnd xpus mādamit cecis ut nemi dicent insinuens nos
hūanā laudem in bonis opibus vitare et volebat tn eos eorp
a deo recepti bnficiu no celare ad mgtm diuis remocom
et diuine laudis expssiom ac dei bnficij recogniciō Vnde tale
preceptu no fuit ad exequend semp sz no occides Nec ad
pband sicut precepit Abrahe ut ymolaret filiu sz ad nos instru
endum sicut dicit Greg Egressis aut illis ecce obtulerunt ei
hominē mutu demonium habentem Et eiecto demonio locutus est
mutus Et mirate sunt turbe dicentes Nuqz apparuit sic in isrl Phari
sei aut dicebant In principe demoniorum eicit demonia Hic ponit
primu miraclm in opacōne corpis spiritu ad actum rōnalem in
curacōne demoniaci muti Actus eni rōnalis e loqui Item de
mon e spūs rōnalis puersus Pmo ondit̄ primu impedimentum
rōnalis interptatiue Scdo miraclm in actus restitucōe ibi
Et eiecto demonio Tcio admiracō turbarum ex miraculi nouitate
ibi Et mirate sunt turbe Qrto blasfemia phariseorum q detrahebant
miraclo ibi Phariseî aut dicebant Qnto gelusio hinc ptis in
sucincta cōnsione diuine pietatis ibi Et circuibat ihūs dicit go Eg
ssis aut illis sz duobz cecis de domo ecce obtulerunt ei hominē
mutu et qd peius erat hntem demonium De isto sicut de duobz
cecis solus Matheus narrat Et eiecto demonio locutus est
mutus Ecce duplex miraclm et pfcta curacō in eieccōne demo
nis et restitucōne locucōnis Sap 10 Sapia apparuit os mutorum
et linguas infancium fecit disertas Hic est considerand qr natura
corpalis obedit spūali ad motu Partes aut sigillatim formal
ad motu lingue et labiorum et aliorum instrūtorum naturalium Et ideo qr
demon p voluntate sua pt ista localit moue pt per linguam
hominis diuisa vba formare et sic arrepticij aliqñ loquunt ydio
ma ignotu sicut pueri laicus latinu et hoc est manifestum
signum qd sic loquens sit demoniacus qr talis locucō no pt pcede
nisi ab aliquo intellectu Et ideo tn no pcedat ab intellectu hois
talē ydioma ignorantis sequit q pcedat ab intellectu angeli
scilz demonis sic linguā mouentis Et sic demon pt moue
linguam ad loquend ydioma incognitum ita pt impedire

Remig Pulcre illuminatis cecis muto loqlam reddidit et obsessum a demone curauit In quo facto
ondit se dnm uirtutu et celestis medicine auctorem gram et p ysaiā dictum e Tunc aperient
oculi cecorum et aures surdorum patebunt et apta erit lingua mutorum

cam

lingwaz ne moueat ad loquendum ydioma cognitum et sic reddit ho-
minem mutum Talis autem erat iste oblatus xpo Et ideo dicitur quod eiecto
demonio locutus est mutus quia amoto impedimento habuit ef-
fectum loquendi sicut prius Cum ergo iste mutus non venit sicut
ceci sed tamen oblatus fuit cum tamen non haberet lesum gressum Quia ipso ille
demoniacus non habebat usum racionis nam mutus erat Ideo amiserat
usum locucionis Ideo oportuit quod alii eum iuvarent et pro eo loque-
rentur Unde et dominus non requisivit fidem ab eo sicut a dictis cecis
Item mutus naturaliter ut dicitur communiter surdus est quia ergo fides est
ex auditu quomodo crederet ille qui nec Ihesum nec de Ihesu audiret nec
audire poterat Moraliter iste mutus significat hominem insufficientem in
vita et doctrina In vita quia demoniacus et in doctrina quia mutus
ipsa xi non est annuncians neque predicans ecce mutus neque au-
diens sermones ecce surdus Vel mutus significat prelatum defectuosum
non potentem subditos docere nec contra insidiantes gregem ipsius
defensare Ysaie 56 Canes muti non valentes latrare demonum
et ydolorum avaricie Unde apostolus avaricia que est ydolorum servitus
ad Ephe 5 Sequitur Et mirate sunt turbe scilicet ex novitate signi
dicentes Numquam apparuit sic in Israel id est talia miracula non sunt visa inter
iudeos licet enim in veteri testamento aliqui legantur arrepti a demo-
nibus non tamen legitur aliquis curatus qui cum obsessione demonis
fuisset factus mutus Vel sic Numquam apparuit sic in Israel qui
sic operaretur potenter Exo 15 Quis similis tui in fortibus domine Dicunt
glo Anth nec propheta nec patriarcha qui sic loqueretur prudenter Ideo
Jo 7 Numquam sic locutus est homo qui sic conversaretur humiliter Mathei
11 Discite a me quia mitis sum et humilis corde qui sic pateretur
paciencius prima petri 2 Qui cum malediceretur non maledicebat Sequitur
Pharisei autem scilicet pleni invidia dicebant Jo et glo Anth Cum ergo vir-
tutem negare non possunt opera calumpniantur In principe demoniorum
eicit demonia quasi dicitur non est hec potestas a se vel a deo sed a dya-
bolo et sic impletur istud psalmiste In multitudine virtutis mencientur tibi
inimici tui Et Eccli 11 Bona in mala convertet insidiator et
in electis ponit maculam Nota quod odium et invidia faciunt
interpretari facta in deteriorem partem et perverti iudicia Pharisei
autem odiebant xpm quia acriter arguebat eorum vicium ut patet per
processum Ewangeliorum Et ideo miracula facta a xpo virtute divina dice-
bant facta esse arte magica Et eodemmodo eiectionem spiritus per xpm

Ecce ego mitto vos (Prima omnem solicitudinem discipulorum abiecit et eos signorum ostensione armauit
ab omnibus huius vite negotijs eos eruens, et ab omni temporali solicitudine liberans. nunc preterea
dat eciam illa que contra eos venient contingere mala ad paciendum contra mundi et dyaboli eos preparans
paciam et contra omnia aduersa tollerancia instruens quia ut dicit Seneca Dolori remedium
pacia et hec paciencia discipulis erat necessaria Qui enim ut dicit Greg locum predicacionis
suscipit mala inferre non debet sed tollerare ut ex ipsa sua mansuetudine iram sevientem mitiget
peccatorum vulnera in alijs ipse afflictionibus vulneratus sanet Predicit tunc dominus tribulaciones
suis ut preuise facilius sustineantur Jacula enim preuisa minus feriunt Dicit ergo Ecce ego
dominus et magister vester qui vos elegi non vos me elegistis vos docui Ego dominus omnipotens qui
vos armaui Ego cui nemo resistere valet ego qui tantus sum cui mare et venti
obediunt ego vinea qui dominus sum messis mitto vos ad crucis ro. Romanos x Quomodo predicabunt
nisi mittantur Mitto ergo vos homines electos doctores instructos milites armatos medicos
peritos et mitto vos sicut misit me pater et ego mitto vos non ad mundi gloriam sed ad passiones
in quibus perferendis paciencia necessaria est unde sequitur Sicut oves i. simplices et mouentes.
per arma vos non defendentes ut lacte doctrine alios nutriatis exemplo mansuetudinis contra caritatis
charitatis pro eis etiam corpora exponatis Et non quod non sit hec comparacio quo ad missionem sed
pro missionis tempore missionem quia oves non mittuntur inter lupos sed mansuetudo mansuetudini
et simplicitas simplicitati In medio luporum i. scribarum et phariseorum et aliorum crudelium perse
cutorum et detractorum qui dicuntur lupi propter rapacitatem etc. quasi diceret Sic mansueti inter
crudeles ad paciendum ite ita paciam et innocenciam custodite ut vos non defendatis
sed oves estis Seruiunt illi qui lupi sunt mirabilis est venator dominus qui per agnos suos
oves capit et deuincit lupos per paciam vincit populum et Sine dicit in medio luporum
ut pacia sit quasi centrum etc. Item in medio quasi contra eum omnium contrariorum ac propter omnium vnitatem
in fide et luporum pluralitatem in erroribus Et hec vnitas maxime facit vincere Quomodo ut dicit
Jsiderus Omnis pugna vnanimiter aggressa parat victoriam Dicit ergo Ecce ego mitto vos
ut dicit mittentis potestas considerent periculi magnitudo non timeatur Unde Crisostomus Quomodo igitur horum
erat consolacio mittentis virtus Propterea hec ante omnia posuit dicens Ecce ego mitto vos
Sufficit hoc ad confitendum et nullum formidandum super venientem vides autem vides potestatem
vides virtutem inexpugnabilem hec Crisostomus Mittit dominus discipulos sicut oves inter lupos Sed heu
hodie multi prelati sunt inter suos sicut lupi inter suos Item duo sunt genera luporum inter quos
apostoli missi sunt post resurrectionem sed persecutores et phariseorum Illi gladijs isti linguis et dentibus
comedebant i. illi tortoribus isti contumelijs inuitabantur De primo sap. 2. Sic fortitudo nostra lex iusticie deuoretur
De 2o ps Acuerunt ut gladium linguas suas qui perent verba que predicta sunt De phariseis Ecclesiastici
hec dicit Quomodo fidem contrarijs contumelijs inuitabant Et item possunt in te as sunt vlulando sed blasfe
mias contra dominum Crisostomus Ecce ego mitto vos sicut oves (Predicatores ouibus comparantur Cantica
Cant. 4 Dentes tui sicut greges tonsarum Dentes sunt predicatores cibos scripture populo mastica
tes Candidi sunt pro mundicia vite Treny 4 Candidiores nazarei eius niue mundi per
humilitatem ordinati per caritatem ossei per fortitudinem carne carent et corio quia carnis deli
tias fugiunt et velamine simulacionis carent sed clauduntur labijs ut quique in iusti
videantur quia eorum bona modestia non requirit nisi quamque necessitas caritatis vel duo labia inter
que clauduntur sunt duo testimonia inter quia sermo consummatur hij sunt sicut greges tonsarum In grege
pro dono sed humilitas et caritas In tonsione paupertas Tales mittit dominus ~~mittere~~ ~~seipsos~~ vnde
heb. 5 Nemo assumat honorem nisi qui vocatur a deo tamquam Aaron. Quomodo predicabunt nisi mittantur
Et nota quod legati qui mittuntur debent habere litteras et sigillum In litteris notatur sciencia Malachie 2o legem
requirunt ex ore eius quia angelus domini exercituum est In sigillo bona vita qui enim sculptam habet imaginem
eterni regis ymaginem qui Christi passionibus se conformat hanc habebat qui ait Gal. in fine Ego
stigmata domini Jhesu in corpore porto meo Ad hoc hortabatur nos qui ait Cant. vlt. Pone me ut

caq

sup cor. In medio chedin e qd eglis respicit exina. In medio go e qui no e psona
acceptor. sic dimtes vt paupes reprehendes. no em e in medio qui pdicatore sui obli
paupes aplaut vo et dimitib adulat huic vle. Stetit ihus in medio lupi sunt heti
nl dimites et potetes paupes opprimetes. Item ij Rone dimites nos per potem opprim
et trahunt ad iudicia. et blassemat bonu nom qd invocat etia sup vos. Ites lupi
deporat nl vlulat. Sic heticus nl devorat paupez dum simpl[tez] in absconditio decipi
vt decipiat paupez et inopez et c. vel vlulat qui blassemat. Silit dimites
devorant omculas cu paupes opprimit. Ex ig leo fins e et de rape pdam et hom
devorare. Et vlulat cu eis no succedit ad nutu vl cu adsitate ad patie. Un ps
no fuint satiati tuc murmurabut. In medio hoz lupoz pdicatores oues esse debe
qz etia inter malos no dent pdere simplicitatez. Un Eccli. Quasi stella matutina in
medio nebule. Et phil 2. Int quos lucetis tanq luminaria in mundo. Unde dns Io
dicebat. Et adhuc retines innocentiaz. Qnia habitabat int malos. Lupi odiunt oues
mali bonos. Pu Viri saguinu odiunt simplicez in pctis Ecce abhominatio pctori cultus dei
Unde recte hic de eis. Estote go prudentes sicut ser. et simplices sic columbe. Nota q serpen
septis astucias custodit capute et nos xpm id e capute i. metez nraz ne a pctis tanq a lapidib
conterat custodire debemus. Obturat aures ne audiat incantantes et nos aures cordis ne
stroes dyaboli seductores. vna tra et altam cauda Tra e spe fragilitatis memoria. Unde
et in tram ibis. In huius gsidacione recedit a pcto. Unde Eccli x. Quid supbis tra et cinis
Cauda e memoria mortis Eccli. Memorare nouissima tua in etnu no peccabis. Sanat recta
vulnera cu spillo et nos vulnera pctoz cu pnia. Item corpus macerat. et nos carne Gal
Qui xpi sunt carne sua crucifixerut Artu foramine e arta via que ducit ad vitam. Vel vulneri
ihu pell pctm e et viciorum vetustas quam viciorum gsidacione deponim et renouamur per
vnctiam. ps renouabit ut aqla iuuentus tua hyeme vitat et nos debemus vitare
pctorum yemis orit sole gre in cordib frigescete. In hac erat petrus cu se calefaciebat
Ioh 18. Erat em cu eis et petrus stans et calefacies se Columba etia septe simplices
A malicia fellis e aliena. dupx fel ira et invidia. neutra ht insts. qz no invidet pximo
et ire passionib no succubit. Mathei. enis qd dr in ps Irascimini et nolite peccare. Nl
nl vnguib ledit. Sic insts nec ore detrahit nec manib rapit. ps Innocens ma.
corde qui no tc. Et nota hic tripx innocentia insti. sz man corde et oris Innocens
e qui manus extutit ab omnib muneribus et rapina. ysa 33. Qui extutit manu sua ab o
Innocens corde qui no machinat cogitaciones pessimas. Ore qui nec mendaciter decipit nec
detrahit nec blande adulat. spnto nestit grano In quo pctus comedat vel qnt pu
columba eligit. sicut saluba vba dei. quibus insts reficit in pnti. Ihali go qua no vesti
paleis. palee sut omes alie scie que de paleis tractant. i. de tpalib cogitandis nl etia
pnande. Unde fiat pulos asinorum de quibus ysa 30. pulli asinorum comedent migma
i. ordeu mixtu palee nondu ventilatu in area. It mittit pullos alienos In quo sut
arguunt. qui alios fove renuit. i. gsolai nolit nisi illos quas ipi suis pdicacionib
gemeret. tles no videt et simplices vt columbe sive caritatis videt oblti Gemitu
p cantu. Sic et scti no em cantat in pnti sz gemut. Un ps Quo cantabimus c. d. in t al
Hec e mudus in qua sctii peregrinant ad tpus. Un tanq in qdragesima extites cantica
suspedut cu venerit in tra viuentiu. que e tra ppia. ibi deposita omi gemitu mas dn
in etnu cantabut qd figratu e Exo. 17. ubi filij isrl cantato mari rubro cantauit. Cantem
d. gl. m. e ho. equum et ascensorem piecit in mare. Un ps. Sedetes ymu ds in sion c. q na
flumia Babilonis. Clerici qui cantus tractus et seculares gratitant no videt columbe fily
sz tertie. et ideo timend ne in hyeme future vite deficiat. Itm nidificat in foraminib
petre Can 2. fi scti in vulneribus xpi ihu petra em erat xpc. Sedet sup aquas et insis
sup scripturas. in quib insidias dyaboli deprehendit. Ceclis e in pcn et insts in opibus bonis
Gen 22. Multiplicabo seme tuu sicut stellas celi. tles exhibere se dent pdicatores qui hic

inde c. fidem c. 24 fil.
i. adula[...]

Sed si prohibet virgam et quedam alia que videntur necessaria quid de equis et equorum faleris
vel ceteris superfluis ubi omnis cupiditas causam tollit omne superfluum amputatur et sola necessaria co
eduntur Denique expedit via fugit timor cessat securitas Unde non immerito poeta Iuvenalis
ait Cantabat vacuus coram latrone viator hoc ergo totum dicit ad excludendum a predicatore solli
citudinem temporalium ubi dum portantur temporalia enim in sui acquisitione molestant animum et adhuc plus
in sui possessione Erant enim quia iam sunt qui membra ipsi habentur incorporata et ideo magis trahunt
animum hominis ad inordinatam dilectionem sui et quia hoc suffocabat verbum dei ideo non debet esse
in predicatoribus etc. Agitur ut dicit Gregorius Tanta predicatori in deo debet esse fiducia ut
presentis vite sumptus quamvis non provideat tamen sibi hos non deficturos certissime sciat ne dum mens
eius facit occupatur ad temporalia minus aliis provideat eterna Et secundum Gregorium horum summa est ut a
deo venerosi existant quod non minus propter vite modum quam propter eorum verbum cetrum perficiat Unde et secundum
Crisostomum hoc etiam eis dominus precepit ut per habitum ostenderent quantum a desiderio divitiarum distabant et
theorum ut videntes eos predicare paupertatem acquiescerent cum apostolo nichil haberent Ita autem expresse
prohibuit possessionem temporalium quia sic oportebat in principio etiam ut in sexto
Sed certe non audet aliquis utile et sanum consilium regis repellere in facie eius quanto magis
illud quod dedit magni consilii angelus Et continue hunc consilio fiducialiter adherere non dubium
quin deus sibi sufficienter providet Quando enim missi fuerunt apostoli ad predicandum sine sacculo et pera et
aqua necessariorum fuerunt dimittens eis laute provisum quia nichil eis defuit quando vero relaxatum fuit
illis providere de necessariis in via passi sunt penurias multas propterea hoc autem fecit Christus ad dandum
fiduciam pauperibus predicatoribus ad exequendum constanter predicandi officium Ubi non pulcrum de
duobus religiosis ultra mare ad terram sanctam profectis exemplum Cum enim ultra mare et redeundo con
tinue adhuc inter ignotos essent semper in deo solo spem habebant et nichil de necessariis eis deficie
bat Cum autem pervenissent ad dulce natale solum dixit unus inter eos ad alterum Modo pulsa
evasimus quia in terra nostra inter natos iam sumus et sic cum ponerent spem in homine inceperunt
in necessariis deficere et maiorem passi sunt penuriam quam ante Chor. Nolite possidere aurum vel nolite
confidere nec imitari sapientiam mundi que stat in auro Neque argentum vel in fulgore rethorice sermonis
de quo Ezechiel Argentum eorum foras proicietur et aurum eorum in sterquilinium erit argentum eorum et
aurum non valebit liberare eos in die furoris domini hoc dicit quoniam in horum possessione gratia sunt Unde
subditur Ornamentum monilium suorum in superbia posuerunt Neque in zonis pecuniam sapientia abscondita et
thesaurus quoniam utilitas in utrisque Vel zona facit continentiam Zona enim lumbos restringit Unde
Mathei 3 Et zona pellicea circa lumbos suos secundum eius Hec ergo pecunia in zona que continet
propter questum ut prophete Neque peram pera est pondus secularium quod non debent assumere qui debent
currere per gigantem vel imitari Christum qui exultavit ut gigas ad currendam viam Vel pera est conscientia
peccati in qua mali portant panem impietatis vel peccatum quo ad momentum sua esuriem refocillat
sed panis in utero eius in fel aspidum vertetur Iob Neque duas tunicas duplici vestitur tunica
qui ambulat in duplicitate cordis quod dicitur deuteronomii 22 Non indueris veste lana linoque contextam Sapientia vel
spiritus sanctus discipline effugiet fictum Neque calciamenta Calciamenta sunt provisiones et cure temporalium
ad necessitatem sine quibus ledentur infirmorum affectus hoc petebat supplex Proverbiorum 30 domine divitias
et paupertatem ne dederis mihi sed tantum victui meo tribue necessaria Sed ea predicatoribus inhibetur Unde Mathei
Nolite solliciti esse etc. hec enim omnia gentes inquirunt In hiis calciamentis muniunt pedes suos gentiles
non sancti Unde Exodi 3 dicit dominus Moysi Solve calciamenta de pede tuo quia terra in qua stas sancta est In
terra sancta stat qui querit regnum dei et iustitiam eius Ergo non debet esse solicitus quid manducet vel
non debet calciari gentilium calciamentis hec enim calciamenta sunt de mortuis pellibus animalium quia mala
quorum exempla non sunt imitanda sed fugienda Sed sunt alia que sunt de coriis vivorum vel de celis sanctorum qui vivunt
mecum cum deo quorum ipsi nobis tamquam sua corrigia reliquerunt De hiis Cantica 7 Quam pulcri sunt gressus
tui in calciamentis filia principis hec sunt sandalia quibus calciari a domino apostoli Sandalia desuper aperta sunt
inferius autem clausa ut pes vel affectus vel affectus predicatoris ad quelibet terrena sit clausus sed apertus ad
spiritualia Talis erat qui ait Sitivit anima mea ad deum fontem vivum Et de quibus dicitur Iob 29 in persona Christi
Qui me audiebant aperiebant os suum quasi ad imbrem serotinum ymber enim desuper venit Ut ergo calciamenta

t. circa tpalium pdicatoribus mitt. Cum enim calciamenta opus sit ut ppt lesionem ut ppt pollucionem pedum
lesione pedum non est eis timendum quibus dominus ait luc. x. Dedi vobis ptatem calcandi sup serpentes et
scorpiones et nichil vobis nocebit. Sinitur ab inquinatione timendum videtur. Qui sposo dicit v. sensum
hic ab eis timendum est quia dominus lavat pedes ut qui sic dicit in fine. Inch. hoc erat testimonium et
sermonis in istis ut tamen eis suis incedebat solvebat calciamentum suum et dabat primo suo. Et quia
virtute vel vita est impolluta dicat de qua ph 18. Tu ore stulti origo superbie. Et. de Iniquitas
in vita impie. Et qui expeditos mittens et expeditos ad pdicandum discipulos dominus mittendo
dei ad veritate primum cibos sitis et necnon ad vitam. qui in cibis etiam multitudo vestitu et domini
sine quibus decent non venit gens humana. q d tu accipite. quid in victu et vestitu vobis ne
Unde et Aplus replicat Ordinavit de hiis qui evangelium annunciant de evangelio vivere et in
unicuique victum et vestitum hiis gentem sicut hunc est quia diaconus predicit a pbro qui misit
ad pdicandum evangelium cum subdiaconus fert pulmar quo liber sustentatur. quia alij debent
pdicatores sustentare. Dignus est enim operarius mercede sua non solum eterna que debet in patria ad
remuneracionem sed etiam temporali que debet in via ad sustentacionem sed gremeti victu et vestitu et del
hic est honor duplex quo digni sunt qui bene presunt. Nam sicut Greg. mittens pdicatorum hic mercede
et in celo pstat. quia vim mo opi due mercedes debent una in via que nos in labore sust
alia in patria que nos in resurrectione remunerat. ergo qui non operatur nec laborat non manducat
nec mercedem exigat. Ecce quare precepit eis nichil facere qua omnia debent eis
p labore Deinire enim nichil est et dixit ac etiam quando ut illos qui serviunt in
in spiritualibus sic in cibo cultu et doctrina provideant aquitate mutua. Non quod prohibuit
eis ferre nitia ad sustentacionem huius vite sed ut demonstraret hec eis debi ab his
quibus pdicaret nec omnino simpliciter precepit eis illa sed magis ad recusandum
corpus affectum ab inordinato amore temporalium ut quererent superflua sed eis sufficere
nitia que eis pro defectu dedit ordinavit dando eis ptatem sumendi ea ab his
quibus evangelizabant. et sic carnalia metent qui spiritualia seminabant
nec tamen inobediencia fuit qui de suo in cedunt unde dicitur apparet a te qui
ita precepisse dominum tamen exeant vivere aliunde non debeant quam eis
quibus annunciat evangelium Aliquis contra qui preceptum fecisset aplus qui victu de
manuum suarum laboribus sustinebat ne cuiusquam grauis esset sed ptatem dedisset
in qua sciret ista sibi debi. Cum enim aliquid impatitur nisi
inobediencie culpa sed cum aut plus dat. licet cum non uti et aliqui de suo
Item Sequitur festinacio ad pdicandum pgere debeant ordinat Adiunxit et neminem
per viam salutaveritis non simpliciter salutacionem prohibuit sed ad moras et fabulaciones hanc
voluit ne occasione salutacionis impedimenti cursu pdicationis quo enim salutatem
auditoribus nil prohibuit ne salutarent manifestate Sicut quidam faciunt qui non ex studio
salutem optandi salutantes conveniunt Sed non prohibuit hoc fieri ex caritate et ad consolandum ar
studio optandi salutem sibi omnium quinta diligencia et festinacione pdicator vult
debet officium sibi iniunctum exercere quia non debet ab officio huiusmodi ppt familiaritatem
ad aliquod retardari Et ideo pdicator vallidi debet plangere tempus quo permittit
pdicationis Et similiter alij debent plangere tempus quo permittunt spiritualia exercere ad
statum ptinencia Item omnium appetentis eis domos de domo abo fert eos tosfide
Item hortatur eos ad temperanciam dicens edentes et bibentes que aput illos sunt ut non
nec queri facientes extra domum delicata et superflua que aput illos non sunt
sed manducate que vobis sponte apponunt et offerunt quantumcunque sunt modica et vilia
laudatoria ut plura etiam si aput illos sunt talia et ere quanto paucioribus et vilioribus
tanto amplius quia hic dicatur dignus est ut ibi maneat et abeat consequatur terrena qui
offerunt celestia dignus est enim operarius mercede sua non sua eterna in patria ad remuneracionem
sed etiam corporali in via ad sustentacionem Item iubet ne de domo in domum quadam fa

moverent et hospitem sibi lautiora habendi non mutet mutet quod etiam episcopus infamare
possent unde iubet hoc ideo secundum Crisostomum ne leves et vagabundi discursores videantur
quasi quibus non sufficiat unus hospitis victus necessarius et contempnere et iniuriari seu
mutari videntur insipientem ut ~~[struck]~~ mystici dicuntur quod sic mandatur unde de electo
... aliud de impunitate electi nec dicat sic quod liceat predicatori alicui mutare
... vel cum aliis comedere maiore ut non fugiet hospitem suum dignum tamen ad dignos
... et honestos Sed prohibet dominus mutacionem hospitii racione triplici una est vitacio levitatis
... nullo debet apparere in predicatore Alia est suspicio gulositatis quam homines conicerent
... hospites lautius procurare Tercia declinacio infamie hospitis quam si dimitterent videtur
primus Iterum iubet ut cum audiatur intrent domum dicens intrantes autem domum salutate
... familiam scilicet homines habitantes in ea ut sit lata relacio scilicet antecedentis pertinente et relati
... dicentes pax huic domui et familie ut qui cibum et necessaria recipiunt salutem et pacem
... largiantur Prima predicator debet habitantibus in domo quam intrat pacem offerre et optare
non solum optare sed etiam evangelium christi quod est evangelium vere pacis predicare et eos ad pacem
... et fraternitatem inducere ac salutem habitancium bonis verbis et exemplis procurare ut appa-
... eos legacione fungi pro christo ihesu qui est vera pax et salus omnium Observator solitus vicarius
... scilicet christus papinus ecclesie sponsus licet in pluribus iussit salutare pro ipsum et dicere
vobis pax petens pax temporis tandem et pax ~~eterna~~ eternitatis sit ergo introitus cum optacione
... salus cum optacione pacis

... autem quod loquendo de pace universa et honesta ipsa est excellentissimum bonum
... patet sequatur Primo quidem quod pax est bonum ad quod sunt omnia bona Prima quia
... pacem habet omnia In pace enim omnia bona eveniunt homini sive sit sanitas corporis
... robur et pulchritudo Sive sint bona animi ut virtus et scientia Inquiescendo enim anima fit
... sapiens et sciens Sive sint exteriora bona ut honores divicie Iob 22 habeto pacem
... habebis optimum ~~[struck]~~ fructum Et psalmus dicit Quis est homo qui vult vitam
... dies videre bonos Et post pauca Inquire pacem et persequere eam Secunda pax est bonum
... quo nichil est bonum Sine pace omnia bona hominis sunt in periculo que tamen
... spiritus maneat non sunt homini bona Quintus 2 machabeorum Si sit plenus omnibus sublimatus
... omnibus nulla sit vallatus amicis sine pace omnino nichil proficiunt Trenorum 3 Repulsa
a pace anima mea Ideo oblitus sum bonorum Tercia pax est bona Nam ut quidem dicit
... greci divinitas ipsa et natura dei in veritate pacis subsistit Et quod inde fluxit ab angelis
... divinis potestatibus ut ad invicem se habeant pacifice Quapropter enim spiritibus diffunditur
... incredibilem et in tota creatura et tota pulchritudo universi in pace consistit Quod denique pax
... nobis est triplex primum corporis 2 anime Quod ut in commensuracione constituta corporis vero
... commensuracione membrorum et elementorum quorum alterum pulchritudo alterum sanitas appellatur
... pax est omnibus optata Hester 13 Optata cunctis mortalibus pace fruatur Sed quidem bonum
... est desiderabile ut etiam suum contrarium scilicet bellum et pugna gloriosam pacem intendat
... enim pugnant homines ut semper in pugna sint sed ut demum vivant tranquilla et gloriosa
... fruantur Unde dicit ad Bonifacium bellum non debet esse voluntatis ut liberet domesticos
... consistit in pace Non enim pax queritur ut bellum exerceatur sed bellum geritur ut pax acquiratur
... enim pugnando pacificus ut eos quos expugnat ad pacis portum vincendo perducat
... quo patet quod bellare iustum est relatum que de bellant quam tamen desiderant vinculo
... infringere et perturbare multo enim melius est tali talibus resistere quam in sua iniquitate
... manere Et non quod licet pax bonum deus non det quibuscumque quia non tribuit illud hominibus
... malis et pessimis ipsa non est pax impiis dicit dominus Et licet aliqui fruantur pace mundana
... tamen non est pax Iere 8 dicentes pax pax cum non sit pax confusi sunt Secunda sunt
... aliqui superbitudine ad iusticiam conquerunt veram tamen pace non inveniunt Prima non est
... concorde quod Ezech 1 Angustia superveniente requirent pacem et non erit Primo tales

cam

grum non pacem invenerunt eternam vel dampnacionem in Eph. 2o Cum dixerit pax
et securitas repentinus eis superveniet interitus / Hec igitur bonorum penitus non sequitur mala
sed bona tunc unde dixit pax vobis sed et quibuscumque bonis Luc. 2o Et in terra pax
hominibus bone voluntatis

Excutite pulverem de pedibus vestris pulvis inherens pedibus est peccatum manens glebe quo peccatoris
vilius restant affectus sed duobus remediis admonetur scilicet ablucione et excussione Et ad ablucionem
pedum corporis quadruplex lavacrum scilicet aque sanguinis olei et butiri De hiis omnibus legitur in scriptura
lavacrum ergo aque est gratia celitus infusa qua lavat dominus affectus meos Unde Gen. 18 Si inveni
graciam in oculis tuis ne transeas servum tuum sed afferam paxillum aque et lavetur pedes vestri
et est per illos tres viros intelligitur tota gratia salvatoris scilicet personas continetes et congregatas
[illegible] 2 Tob. Ezech. 13 hiis loquitur dominus tamquam uni per unitatem caritatis et fidei que
in uno corpore continentur Si inveni graciam in oculis tuis id est sicut hec que te ad virginem et filium
meam carnem ne transeas me servum tuum Christus enim constituit se servum nostrum ad lavandos pedes
Joh. 13 Misit aquam in pelvim et lavit pedes discipulorum Aqua in pelvi est gracia in corde que sordes
mundat Unde Job 9 Si lotus fuero quasi aquis nivis tunc sordibus intinges me in aquis Nimium lo
tum peccata per graciam dimissa sunt Et non quod dominus non legitur manus lavisse sed pedes Cur autem scimus
manus lavisse legantur ondit dominus Joh. 13 cum aut Qui lotus est non indiget nisi ut pedes
lavet Beati enim non habent manus infectas id est mala opera que lavari indigeant sed absque pedum id est af
feccione viam vite huius transire non possunt In ulteris enim offendimus omnes solus Christus huius infirmitate
caruit Unde Ysa. 41 Semita in pace semita in pedibus eius non apparebit In pace transivit
sine carnis rebellione inventus in mundo Unde nec pedes lotos legitur habuisse sed rigatos lacrimis
Istud est lavacrum sanguinis Christi de quo Apoc. 7 laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni
Nota quod pessimis et hospitibus lavantur pedes hii sunt sancti qui non habent hic manentem civitatem
enim requirunt futuram patriam Unde in huius rei signum ex precio sanguinis Christi emptus est ager in sepulturam
peregrinorum ergo consentientibus in temporalium amore et lascivientibus in statibus suis non lavat pedes dominus
ideo in suis sordibus computrescunt Je. 48 Nec fecit Moab in fecibus suis Et [illegible] id est sordes
in pedibus eius etc. Tercium est lavacrum olei de quo Deut. 33 Benedictus in filiis Aser sit placens
tingat in oleo pedem suum Oleum facit misericordie opera lavat pedem in oleo qui per opera misericordie
juxta illud Dan. 4 peccata tua elemosinis redime Quartum butiri quo lavantur pedes Unde Job 29 Cum la
varem pedes butiro et petra fundebat michi rivos olei Et nota quod Marie pedibus attritis et
butirum pedes attritos habent qui ex itinere [illegible] actionis corruptos habent affectus pedes ergo attritos
butiro lavat qui eorum [illegible] prime fomentum subministrat Vel ut dicit Greg. pedes butiro
quia pinguedine boni operis infundit atque mundat Tollitur pulvis de gleba peccatoris Excussio
que mundat pulveris Unde hic de Excutite pulverem de pedibus vestris pedes excutit de pulvere
ob intuitum manens glebe vel terrene incedens affectus purgat pulvis enim meos quo visus impeditur et
stilis est status temporalium que oculos spirituales obtenebrat et fructum animalibus affert ferens Unde
Qui amat divitias fructum non capiat ex eis hic Non tamen a pedibus sancti excuciunt sed etiam a
quia affectum mundus fiat ab eorum ardore et manum munere Unde Ysa. 33 Qui excutit manum
suam ab omni munere ille in excelsis habitat ad hoc ut mundas fuerant manus suas Moyses qui a
Num. 16 Tu scis quod nunc assellum quidem unquam accepimus ab eis Et Samuel Reg. 12 Loquimini coram
domino et coram Christo eius utrum bovem cuiusquam vitulum aut asinum et si de manu cuiusquam munus accepi
Jubet dominus in [illegible] de [illegible] numquam non recepit [illegible] meos ex decimis et [illegible]
[illegible] ab illis etiam temporalia suscipere non debet Unde Num. 16 Recedite a tabernaculis hominum impiorum
hoc est quod hic de Exeuntes de civitate illa etc. Et nolite tangere que ad eos pertinent hoc est quod
subditur Excutite pulverem de pedibus vestris

~~lupos~~ et malos vt eorum ex^la eorum fidelitas manifestetur. i. pet. 3. vt in eo quod detrectant
de vobis confundantur qui calumpniantur vestram in xpo bonam conversacionem conscientie. bona e conscio
et adducens gloriam

dicebant
obedieb
gelis
in m

dicebant fieri virtute cuiusdam superioris demonis cui inferiores
obediebant ad nutum de corporibus exeundo Sicut enim in an-
gelis sunt ordines et alii sunt aliis superiores Sic in demonibus
cum in eis remanserint naturalia integra secundum dyonisium dicebant
enim pharisei quod xpus habebat aliquem demonem superiorem quem
vocabat belzebub sibi familiarem et conatum et sic demones
inferiores de corporibus obsessis eiciebat per illum Sed istud minus
racionabiliter reprobatur a xpo ut videbitur 12 capitulo Mystice autem
in turbis confessio nacionum in phariseis infidelitas significatur
iudeorum Et sicut in duobus cecis significatus est utrorumque populus
Iudeorum et gencium Ita in homine muto et demoniaco generaliter
significatum est omne genus humanum Unde predicatores obtulerunt
domino hominem mutum a confessione fidei demonium habentem et ydo-
latrie deditum Sed eiecto demonio et ydolatria relicta locutus
est mutus et xpm confessus Per istum eciam mutum significatur
quilibet homo possessus a demone per peccatum mortale Et di-
mutus quia loqui non potest meritorie sed ideo curandus offertur
quando isti pro eo deprecantur et tunc demon eicitur quando peccatum
ipsius a deo per infusionem gracie relaxatur tunc quod solvitur cum eius
lingwa ad dei preconia proferenda quia enim a demone per
peccatum possidetur si convertitur et ad penitenciam redeat mox videbis
mutum loquentem deum laudantem seipsum accusantem et veri-
tatem predicantem Pharisei autem hoc principi demoniorum attri-
buentes sunt homines maligni bona aliorum depravare et per-
vertere studentes Dominus autem non desistebat a predicatione propter
illorum depravacionem docens nos accusatoribus nostris rebus non
accusaciones sed beneficia Unde Crisostomus Voluit dominus ipsa sua
accusacionem redarguere phariseorum dicencium In principe demoniorum
eicit demonia Demon enim convicia perpessus non benefacit sed
nocet eis qui eum inhonorant Dominus autem contrarium facit qui pro-
vicia et contumelias non solum non punit sed nec eciam mur-
murat quin ymo beneficia prestitit Sed hic potest esse questio Dum omnes Dum

circuibat Ihesus civitates et castella

Prima utrum demon possit facere hominem surdum et mutum Secunda
utrum quando facit eum surdum semper faciat eum mutum Tercia
utrum demon in virtute principis demoniorum possit ab aliquo
expelli ¶ Quarta utrum potestas Christi in faciendo miracula similis
fuit potestati prophetarum populi israelitici ¶ Ad primam est dicendum quod
secundum Augustinum 18 de Civitate dei demones possunt sensus
hominis ludificare ut videantur eis vigilantibus similia que
videntur dormientibus et possunt sensus hominis sopire et immu
tare per variam alteracionem et transmutacionem interiorum
humorum .i. ipsorum organorum Et quia quilibet sensus hominis
tam interior quam exterior fundatur in determinato organo mediante
determinato humore quibus alteratis et immutatis immutatur
ipse sensus et impeditur in sua operatione Ideo dicendum est quod
demon deo permittente potest sic alterare auditum hominis ut faci
at eum surdum et sic immutare et colligare linguam hominis
ut faciat eum mutum Unde dicit Crisostomus super hunc passum quod
illo passo quod mutus esset non merebatur ille homo quem Christus
curavit a natura sed ex dyaboli insidiis Ideo per seipsum non
poterat Christum rogare neque alios supplicare dyabolo linguam
ipsius colligante ¶ Ad secundam est dicendum quod secundum glossam super illo
verbo Luce xi Erat Ihesus eiciens demonium et illud erat mutum
Illi qui ex nativitate surdi sunt necessario sunt muti quia illa
ipsi loquuntur que per auditum loqui docentur Si ergo nunquam
aliquid per auditum audiverunt nunquam instructi sunt aliquid
loqui scilicet loquendo de locutione aliquid determinate exprimente
et significante Nam licet secundum philosophum lingua et sermo sit homini
a natura tamen loqui hac lingua vel illa et sermone isto vel illo
significante hoc vel illud determinate non est homini a natura sed per
doctrinam et artem Et quia sensus per quem homo instruitur vel
disciplinatur est ipse auditus ideo carens auditu a nativitate
necessario est mutus ut non possit loqui hoc sermone vel illo quia
in hoc instrui non potuit carens disciplina Unde dicit philosophus

primo methaphisice. Quia apes et omnia animalia carentia auditu disciplinabilia esse non possunt. Sed ut predicta glosa dicit: Si ex aliquo accidente vel infirmitate aliquis perdat auditum, non propter hoc est necesse ut efficiatur mutus, quia loqui potest saltem illa quibus instructus est vel fuit antequam auditum amitteret.

Ad tercium dicendum quod negare non possumus in demonibus esse prelacionem et dominium, quia ut dicit glosa super i ad Cor. xv: Quamdiu mundus durat angeli angelis, demones demonibus presunt, quia tamen angeli sunt confirmati in bono et demones in malo. Ideo sicut angeli inferiores in virtute superiorum multa nobis revelant et multa miracula circa homines agunt que faciunt ad nostram salvacionem, Ita demones inferiores in multis instruuntur a superioribus et in virtute superiorum multa agunt circa homines que faciunt ad eorum perdicionem. Et in hiis ergo que nocent hominibus et que mala sunt et peccata in virtute principis demoniorum bene inferiores demones obediunt et faciunt multa ad perdicionem hominum. Sed in hiis que sunt ad salutem hominibus anime vel corporum inferiores demones non faciunt aliquid in virtute superiorum, quia tunc talia sunt contra voluntatem eorum non essent tamen eis subiecti sed contrarii. Et quia demones expelli ab homine facit ad salutem hominis, cum hoc sit contra intencionem principis demoniorum, non potest in virtute eius demon ab homine expelli, quia invexare hominem et nocere sibi ambo superior et inferior concordant et similes sunt. Et planum est quod simile non expellitur a simili sed contrarium a contrario. Unde Luce xi quasi quibusdam racionibus probat quod in virtute Belzebul principis demoniorum non eiciebat demonia. Primo racione societatis, quia socius non est divisus a socio. Si ergo Christus eiciebat demonem non erat eius socius sed contrarius. Secundo racione bonitatis, quia ipse in digito dei, id est in spiritu sancto, cum appareat bonitas, expellebat demones, ergo ipse Christus eodem modo. Tercio racione potestatis, quia licet

dyabolus fortis armatus esset vicijs omnibus q̄si armis val
latus · xp̄us tamen fortioribus armis armatus fuit · q2 omnib9 v
tutib9 et fortius ē bonum q̄m malum ad agendum · Secundo rone
vnitatis · q2 opacio xp̄i erat colligere et vnire · dyabli vero
dispgere et separare · Tercio rone tranquillitatis · q2 xp̄us
quietat hoīez quē possidet demon · vero deffert ipm omni
vento doctrine · et si nō pt vnus ipse assumit alios ad tui
volucōm ipius · Ad q̄stam dōm est 4a Cris sup h̄mt
passum 9tinēq3 appnt sic m istl dicit Crisostomus Iudei 9pse bant
ptatem xp̄i in faciendo miracula cetis pphetis et patriarchis
in facilitate in velocitate in vtilitate et penetrabilitate · In
facilitate quidem · q2 solo impio · In velocitate vero q2 statim
nō per interualla tempum pfecta erant opera miraculosa per
enim facta · In vtilitate autem · q2 omnes languores et infirmi
tates cuiuscumq3 gnis curabat et mortuos cuiuscumq3 tpis su
scitabat · Et in penetrabilitate · q2 vsq3 ad interiora anime pe
et eius visio pungebat intus · q2 occulta cordium cognosceret
Vnde in istis quatuor virtutibus cunctis apparuit in isrl qui sic operaret
Et circuibat ihūs Ciuitates omnes et castella docens in sina-
gogis eorum et predicans Ewangelium regni · et curans omnem la
guorem et omnem infirmitatem Videns autem turbas misertus
est eis · q2 erant vexati et iacentes · sicut oues nō habētes
pastorem Tunc dicit discipulis suis Messis quidem multa operarij
autem pauci Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in
messem suam · Hic ondit in quali effectus diuine pietatis
quantum ad tria primo quantum ad laborem itineris Secundo quantum
ad doctrinam vtilitatis ibi · docens in sinagogis · Tercio quantum ad
beneficium curacionis · ibi et curans omnem languorem · In pō
apparet clemencia · In scdo sapia · In tcio potencia · dicit ergo
Et circuibat ihūs · hoc est nō negligentes omnes Ciuitates
et castella · i · omnia loca maiora et minora · hoc est nō fuit
locorum et psonarum acceptores · Vnde glo Tuli · Vbi eq
indifferenter predicabat nō psonas discernens · sed salute credencium
querens · Vnde Cris Passus conuicium reddit beneficium

xpi

Item hic erudit nos carnis factoribus nostris rebus non carnisfactores
sed beneficia. Demi enim post carnisfactionem desistit a beneficio mo-
strat quam propter hominem laudem beneficiat. Si vero propter deum bene
facis, conservans quamquam illi fecerint non desistis benefaciens ut
maior sit merces. Docens in synagogis eorum. Exce debitus
locus. Nam in locis quibus predicabat in quibus sapientes co-
veniebant. per quod ostendit securitas doctrine eius. que non erat
in latebris et angulis. sicut est doctrina hereticorum. Et predicans
Exce debitus modus. aliquando docere ut doctor. aliquando predicare
ut predicator. Evangelium regni. Exce debita materia. i. legem
novam que ducit ad regnum. Et curans omnem languorem
novam que ducit ad regnum. Et curans omnem languorem. i. morbum vehementem
i. morbum plurimum. et omnem infirmitatem. i. morbum vehementem
qui generat ex passionis arbitrate. vel omnem infirmitatem. i.
morbum quemcumque alium incurabilem. Glossa interlinearis. ut quibus
non persuadebant verba persuaderent miracula. Ex quo patent
multa miracula hic in quodam generali conclusa ad confirmationem
legis evangelice a Christo facta. Et ponuntur hic miracula in generali
quia evangeliste non potuerunt omnia facta Christi scribere in particulari
ut dicitur Io. ult. Multa quidem et alia signa fecit Ihesus in con-
spectu discipulorum suorum. que non sunt scripta in libro hoc. que
si scriberentur per singula non arbitror totum mundum capere eos
qui scribendi sunt libros. Sicut enim in ecclesia legitur et dicitur in
martirologio. et aliorum plurimorum sanctorum atque virginum habet scilicet
de causis. quia Karolus magnus fecit inquiri diligenter obitus
et actus martirum et aliorum sanctorum et inventum est quod diebus
singulis occurrunt plus quam centum festa quod propter statutum est quod
in fine martirologii addatur clausula predicta. videlicet et aliorum
plurimorum sanctorum martirum confessorum atque virginum ut saltem
in generali fiat memoria sanctorum in die scilicet transitus eorum. Item
similiter evangeliste quia non potuerunt omnia miracula in particulari
scribere. ideo frequenter multa concludunt in quadam generalitate
sicut patet hic et alibi in diversis locis Evangelii. Circuibat quoque Ihesus
non ad devorandum et predandum sed ad maxima eis beneficia afferendum

Vnu qdem regm Crom Aliud aut om egitudinu curacom Tu
quorz pmo salus aiarz Tn scdo salus corpm expimit Et illos
quos corpe sanabat extrisecus, eca iterie sanabat intrisecus
Vnu qdem salutem affectabat et bonu gmine magis qz pncipatu
penitabat Sed pchdolor bonu pncipatum hodie magis qm
gmine qrit, et per hoc in pte magna mudus destruit hoc
aut pcedit ex defectu caritatis, que no qrit que sua sunt sed
que aliorz Vnde Crisos hec est pfecta gra caritatis, quod
quis alys festinat amplius vtilis et lucrosus esse qm sibi
Igit ad tam pyum samaritanu, ad tam salutiez pastore
et medicu in om necitate semp est recurend, et no solum
aiarz sed corpm salus ab ipo solo est querenda, et in eo
tota spes nra est ponenda Ipe em melius nouit et consi
derat quid cuilz expediat Vnde Augus Bonu est ut de sa
lute corpis no satagas nisi ut a deo illam petas Si scit
tibi pdesse dabit illam Si no tibi dedit, no tibi pdest habere
illam Nouit deus quid nobis expediat, Id agamus ut sit
sanu cor nrm a pctis, et quando forte flagellamr in corpe
ipm deprecemur hec fres ideo dixi ne quis queat pret au
xiliu dei hec Augus Pmittit qnq deus tribulacoes et tepta
cones advenire et stare qndm debent pdurare Ipe em qui
eorz nouit pncipiu et introitu, nouit eca finez et exitum
Et ideo omnia pacient feramus, et ad ipm solum recurrentes
omnia sibi comittamus Vnde Crisos Ordinibus tn diligencia
intendamus et si no accepimus imorem ut accipiamus
Ideo em aliqndiu et amice ptantibus differt et tribulacones
iterare pmittit vt coitme ad ipm refugiamus, nec ab eo
aliqndo discedamus, qz si quales in retribucone sumus tales
eciaz essemus in requie nequaqz egeremus afflictonibus
erudiri Et quid dico de nobis Etem omes quicumqz vnqz
clariores inditi sunt conas a tribulaconibus et teptaconibus
conati sunt et famosi effecti, que omia cognoscetes ne
festinemus in tpe induccionis mali sed vnu solu erudiamus
vt viriliter cuncta tolleremus, nec de hys que nobis accidunt

gonem curiositate moveamus Scire enim quidem oportet solum tribulationes permittit est eas advenire illatas ante tamen omnem ferre gravissimam actione neque est bonum meritis opus quod si fiet omnia bona sequentur Ut igitur hec consequamur per labores hic et clariores illic fiamus (omne quodcumque supervenit equo animo suscipiamus gratias agentes ei qui super omnes scit magis id quod nobis expediat Et hos qui genuerint vehementius vos diligentem et ad singula queque destinata has utrasque excogitationes in nobis ipsis constantes tristiciam comprimamus aut in omnibus deum pro nobis cuncta facientem nobisque omnia providentem Sic enim facile et eas que circuli opponuntur expellemus insidias et incredibiles consequemur coronas hec Crisostomus) Videns autem ihesus turbas hic incipit aliquid capitulum decimum sed quintum incipit ibi Et convocatis discipulis suis Continuatur sic A principio sexti capituli actum est de legislatione in generali hic agitur de legis promulgatione in speciali Et primo de promulgatione facta sinagoge Iudeorum Secundo de ordinatione respectu promulgationis ecclesie gentium infra 17 ibi Tunc accesserunt ad eum ab ierosolimis In prima ostenditur promulgatio facta sinagoge primo per preconium apostolorum Secundo per ipsum christum infra xi Et factum est cum consummasset ihesus In prima parte agitur de institutione apostolorum ubi primo ostenditur necessitas institutionis apostolorum Secundo modus institutionis scilicet ad predicandum Et hoc in capitulo 10 ibi Et convocatis ihesus xii Tercio exhortatio auditorum ad receptionem predicatorum infra 10 Qui vos recipit me recipit Primo ostenditur institutionis necessitas Secundo congruitas ibi Tunc dixit discipulis suis In prima ostenditur primo affectus divine pietatis Secundo expositio humane necessitatis Primo per miseriam populorum ibi Et erant vexati Secundo per defectum pastorum ibi Et iacentes Circa primum sciendum patet ex precedentibus multi sequebantur christum cum propter eius predicationem audiendam tum propter infirmitatum curationem habendam (christus autem ita pauper erat quod nec domicilia ubi cap

reclinaret habebat Et ideo turbe sequentes eum iacebant vexati
sup terra sub divo. propter hoc xpus misertus est eis, quia erant sicut
oves non habentes pastorem Sacerdotes autem eorum et doctores inten-
ti erant avaricie et non vacabant doctrine, et hec fuit occasio
mittendi apostolos ad predicandum populo et sanandum infirmos ut non
esset necesse quod turbe currerent post xpm tanto labore, dicit glossa
sic Videns ihesus turbas etc. Intuitu clemencie misertus
est eis i. compassus est etc. ubi Et glossa misertus est viam veritatis
aperiendo et corporales molestias auferendo, quia erant vexati
ad literam per labores sequendo xpm Vel erant vexati secundum
etc. per varios errores demonum Unde psalmus populum tuum domine
humiliaverunt et hereditatem vexaverunt, et iacentes scilicet fatigati vel
iacentes i. prima securitate dormientes sicut oves non habentes
pastorem i. non habentes qui dirigat eos ad bonum Et hoc con-
tingit aliquando ex pastorum absentia Eze 34 facte sunt
oves mee in devorationem bestiarum agri eo quod non esset
pastor Aliquando ex pastorum malicia propter mala exempla
que prebent subditis Jer 50 Grex perditus factus est populus meus
quia pastores eorum seduxerunt eos Aliquando ex pastorum ignorancia
Ysa 56 Ipsi pastores ignoraverunt intelligenciam In quo pon-
tifices Judeorum redarguuntur qui magis lupi quam pastores Unde
Remigius Vexatio gregis et omnium atque turbarum pastorum culpa et
viciorum magistrorum est Sacerdotes enim et doctores illius temporis in-
tenti avaricie non vacabant debito modo eorum doctrine, sed eciam
sicut lupi rapaces spoliantes populum bonis temporalibus et per malum
exemplum revocantes a spiritualibus Ihesus vero tanquam pastor bonus
pascebat eos quandoque verbo doctrine sue spirituali, et aliquando eciam
temporali, et temporali subsidio corporali Sicut autem tunc sic et hodie fuit
proh dolor multi qui pastores dicuntur ea que luporum sunt faciunt
et opera non verentur Non solum enim non emendant subditos
sed et per negligencias et mala exempla nocent eorum profectibus
Constituunt collectores decimarum et consistatores rerum temporalium non in-
quisitores hominum et emendatores viciorum In orto ecclesie iam

p^m

pullulant et crescunt quod vix eradicari et extirpari possunt Vexacio
ergo omnium et negligencia pastorum sunt occasio mittendi apostolos ad pre
dicandum populo et sanandum infirmos ut non esset necesse quod tibi crescant
post illum tanto labore Et communis primo apostolis et postmodum
septuaginta duobus discipulis cum eos mitteret quedam precepta
dominus dedit tamen quia fere omnia et hiis et illis et non solum
ipsis sed et eorum successoribus et imitatoribus convenire videntur
Ideo in sequentibus simili ordine cognienti ponuntur Tunc dixit
discipulis hic ostenditur cognitas institucionis et per commissionem
simonis ad discipulos dicat ergo sic Tunc dicit discipulis suis
messis quidem multa id est multitudo preparata est ad hoc quod per
fidem colligatur et in horreum ecclesie reponatur Unde glosa
Multa christiana est turba ad suscipiendum verbum et affundendum fructum
Operarii autem pauci id est doctores et predicatores veri Nota sub
duplici nomine significat turbas per oves et messem per oves
quod simplices per messem quod humiles Vel per oves significantur
Iudei infra x Non sum missus nisi ad oves que perierant
domus israhel Per messem significantur gentiles Io x Videte regiones
quod albescunt ad messem Similiter predicatores significantur duplici
nomine nomine pastorum propter pastum doctrine Io ult Pasce
oves meas Item nomine operariorum propter exemplum vite infra xx
Conventione facta cum operariis Rogate ergo dominum messis
quasi diceret Turba vexatur erroribus vexata iacet corporibus
defectus est in pastoribus Rogate ergo dominum messis id est christum ut
mittat operarios id est predicatores et doctores mittat ad eos
Non predicabunt nisi mittantur operarios non ociosos Ex quo
patet quod licet christus velit aliquid facere vult tamen a nobis exorari
In messem suam Christi ad congregandum electorum ecclesiam
vel in messem suam id est ad erudiendum populum Messis ergo est eorum
doctrina vel gressio populi messores predicatores dominus messis est ipse
christus Tunc sit messis quidem multa Consummatus est semine
quam messis Cum ergo apostolos primus mitteret ad seminandum dei

Quia tunc ꝑe wlt rogari videt glo͡a q ideo vt ex sua vna p mtna inspiracionem vl p ministros suos mittat pdicatores in ecclesiam suam Alia ro multoꝝ doctoꝝ c vt per hoc doceat ordine quo omnis pdicatus intrare debet vt sz a suprioi sua admissoꝝ expectet

cam

verbum · noys eat messis Ep° Nam deus seminaneat in cordibꝫ et ipse hitando · et per · pphās pnunciando Aploꝝ go fuit mete Jo 4 Aly laboraūnt et vos in laborem eoꝝ in troistis Vel messis e habilis ad messem Item rogate dnm messis · ad quid wlt rogari Rp ut exprimat affectus eius erga salute nrām qui sic sollicitat vt rogetur Item sollicitat ad orom vt nos instruat ad humilitatez et bono reficiendam hndam erga dnm licet dns decerneat aliquid facere · tn wlt rogari a nobis · vt nos sibi humiliemꝫ animas nras · et ei honorem impendamꝫ Nam qui alium rogat ipse rogans · rogato se humiliat · et ipm honorat Item vt ostendat magnum donum dare alicui dans pdicacionis officium Item nota · messis e turba credencium · in qua sunt grana cum paleis qr nunc sunt boni cum malis · sed in futura messione separabuntur Dicitur enim vno° messis collectio hoim ad fidem Alio° collectio fidelium ad retribucom Operarii aut in ecclia sunt qui grues bpus no ocm · omnis no honorez · animas no decimas · pdesse no pesse Pauci aut sunt operarii sz multi mercenarii · pauci operarii salute animaꝝ qrentes · sed multi questuarii lucrum tpalium sectantes Et ideo rogandus e dns · vt operarios multiplicet et mittat · qr et si sunt · qui bona audiunt · desunt tn qui bona dicant Rogate go dnm messis · sz me · qui scdm q deus sum dns messis · vt mittat operarios in messem suam · i · pdicatores ad erudiendum ppłm · qr nullus sit ad pdi catiom dm vbi · mst gram dei · et ab eo missus mediate ul imediate Est e optima et necia oro · quia cottidie debemꝫ facere deo · vt mittat no vt ipi se ingerant sicut fures et la trones faciunt in messez · i · in salute animaꝝ Ad hoc enim mittunt sz multi mittunt falcez suam · in messez alienam · sz ad tpalia ad que no dignant Dns mitte ppomit et tn rogari wlt et hoc ppt rogantium excitandam caritatez et augendam meritum quus fideles sunt · no solum de operacione · vinearum · de affectione · affectu et voluntate remunerent Ex quo pz q licet

apt

deus velit aliquid facere volt tamen quod per hoc a nostris exorari
[illegible] vere populus semper debeat orare dominum messis ut mit-
tat operarios in messem suam Ad illud dicendum est quod per opera-
rios quos deus mittit in messem suam secundum glo. possumus in-
telligere sanctos angelos per quos deus in nobis administrat
messem spiritualem de divinis instruendo et corporalem nos in
temporalibus sustinendo, semper ergo debemus rogare ut tales operarios
mittat in messem suam In quibus verbis xpistus ponit tria
necessaria in quamlibet rogatione ut exaudiatur Primo petentis pri-
vitatem cum dicit Rogate vos scilicet apostoli et vestri successores qui
debetis esse prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe
[J]ac. v. [illegible] multum valet oratio iusti assidua quia helias
homo erat et oravit ut non plueret et non pluvit et iterum oravit
ut plueret et pluvit Secundo exaudientis potestatem quando ait
dominum Item dominum rogavit Salomon 3 reg. 8 Si clausum fuerit
celum et oraverit ad te domine tu exaudies eos Tercio petende
rei qualitatem quando dicit operarios Operantes namque angelos
debemus petere mitti nobis non devastantes Quarto recipientis
necessitatem quando ait in messem suam que scilicet per eum indiget
rigari augmentari meti et in horreo reponi

[E]t convocatis xii discipulis suis dedit illis potestatem
spirituum immundorum ut eicerent eos et curarent omnem languorem
et omnem infirmitatem Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hec
primus Simon qui dicitur Petrus et Andreas frater eius Phili-
ppus et Bartholomeus Jacobus zebedei et Johannes frater
eius Thomas et matheus publicanus et Jacobus Alphei
et Thadeus Simon Cananeus et Judas Scariothis qui
et tradidit eum hos xii misit ihesus precipiens eis et dicens In
viam gentium ne abieritis et in Civitates samaritanorum ne
intraveritis sed potius ite ad oves que perierunt domus israel Eun-
tes autem predicate dicentes quia appropinquabit regnum celorum infirmos
curate mortuos suscitate leprosos mundate demones eicite gratis

accepistis gratis date Supius ostensa est necitas et qualitas institutionis apostolorum · hic subdit instructio eorum ad predicandum christum Et primo ondit quod potestas xpi in faciendo miracula est apostolis comunicata Et primo ondit quod potestas faciendi miracula universaliter e comunicata omnibus apostolis Secundo quod potestas regendi eciam singulariter comunicata est petro Tercio quod potestas xpi regalis monstrata e omnibus apostolis Secunda ibi Et dimissi turba in principio 15 capituli Tercia ibi Et cum appropinquaret ierosolimis in principio xxi capituli Ad intellectum prime partis est sciendum quod in tota parte principali huius textus sex facit per ordinem quia primo declarat de apostolorum ad predicandum et miracula faciendum missione Secundo de Johannis baptiste interrogatione Tercio de sabbati per apostolos xpi violatione Quarto de eorum per xpum instructione Quinto de Johannis per herodem interfectione Sexto de phariseorum superba increpatione Secunda ibi Et factum e cum consummasset in principio xi capituli Tercia ibi In illo tempore In principio xii capituli Quarta ibi In illa die In principio xiii capituli Quinta ibi Audivit herodes In principio 14 capituli Sexta ibi Tunc accesserunt In principio 15 capituli

Prius capitulum dividitur in quatuor partes In quarum prima xpus iniungit suis discipulis predicatorum officium In secunda prohibet eis pecunie et diviciarum possessionem In tercia predicat eis mundi et tirannorum persecucionem Et in quarta hortatur eos ad sui nominis intrepidam confessionem Secunda ibi Nolite possidere Tercia ibi Tradent autem Quarta ibi Omnis ergo qui confitebitur Et ad hoc tria tangitur Primo collacio potestatis Secundo forma doctrine Tercio vitas vite et per hoc castigacio temeritati mentate secundum potentiam sapientiam et bonitatem In prima parte ostenduntur tria Primo eorum quibus conferenda erat potestas vocatio Secundo potestatis declaracio super spiritus et corpus ibi dedit eis potestatem Tercio vocatorum nominacio ibi discipulorum nomina sunt hec dicit ergo Et convocatis i simul non seorsum vocatis sed ad potestatis collacionem et officii iniuncionem equaliter hoc fecit ut unus alteri se non preferret duodecim discipulis i apostolis qui principaliter erant eius

+ Nota pluries sunt discipulorum xpi vocaciones Prima in sui simplicem noticiam et vel ad quamquam noticiam ~~et familiaritatem~~ ihesu xpi de qua habetur Johannis primo Secunda in sui familiaritatem de qua luce v^a Tercia in discipulatus gradum quarto capitulo Et in apostolatus excellentiam et de illa ultima loquitur hic textus sed de quadam potestate et privata vocacione ut mittat eos ad predicandum de quo igitur Commotatur

Secundo preditus quedam numero xii apostolorum xpc instituit certa causa misterii ut quia mundi salute quia ipsi predicarent singulos inde comedarent ter enim quatuor xii faciunt et totidem apostoli ad predicandum missi sunt quia per eos fides sancte trinitatis insigniret Unde de civitate sancta Jerusalem descendentem de celo adeo scriptum e quia erant ab oriente porte tres et ab aquilone porte tres et ab occidente porte tres et ab austro porte tres Ubi figuraliter ondebatur quia predicantibus apostolis apostolorum quoque successoribus

Secundo ut omnes concorditer predicarent

discipli Unde considerandum secundum quod dicitur luce x° Non solum misit
dns 12 discipulos ad predicandum sed etiam 72 discipulos (vincen
quia 12 apostoli sunt principales eius discipuli et maior potestas est
ipsis collata Ideo de ipsis facit hic solum mencionem dicens
Convocatis 12 discipulis Dedit eis potestatem scilicet qua in eius
virtute poterant imperare Ideo magna differentia est inter hec et
tribulacione inter dende et carpe iste quiuis agit potestate domini
agit Illi siquidem faciunt et imbecillitatem suam et fatentem
dnu consitentur dicentes In nomine ihu xpi surge et ambula
Dedit illis potestatem super spiritualem creaturam Unde dicit
Spiritum immundorum i demonum ut eicerent eos a corporibus obsessis
Marci vlt In nomine meo demonia eicient Et super
corporalem Unde addit Ut curarent omnem languorem i
morbum generantem ex diuturnitate et omnem infirmitatem i
morbum generantem ex acerbitate Ostendens Ita Crisostomus et
clemens dns et magister non invidet servis et discipulis sicut
curavit omnem languorem et omnem infirmitatem Sic apostolis
contulit potestatem Sed quare dedit discipulis hanc potestatem
Res° cum doctrina non sit efficax nisi fuerit probata ex signo mi
sit eos ad docendum debuit eis dare graciam miraculorum quia
aliter non posset probari veritas huius doctrine cum excedat facultatem
humani intellectus Et quod dicitur mar vlt Illi vero profecti predi
caverunt ubique dno cooperante et sermone confirmante sequentibus
signis Si autem queratur quare predicatores modo talia signa
non faciunt Dicit Gregorius quia cum fides catholica sit suffi
cienter probata per xpi miracula et apostolorum non oportet ulterius
probacionem reiterare Sicut etiam arbusta cum primo planta
ntur frequenter rigantur cum autem in terra radicem fixerint
talia subtrahuntur Unum ad consolacionem fidelium in posterum
temporibus multa miracula sunt facta ut patet de temporibus martirum

circa per orbem naciones in fide sancte trinitatis celum esse ingressurae Secundum Damasum Fecit
ut essent xii ut ipsi sedentes super thronos xii iudicarent xii tribus ysrl Vel cum dno de
narius constat ex duplici senario qui est numerus perfeccionis significatur voluit quod duplex perfeccio
scilicet vite et sciencie sive operis et sermonis debet esse in hiis qui habent apostolicum officium

et confessor et adhuc in pnti tpe fiunt. Secundo quod miraculorum
opatio se extendit ad omnia que supnaliter fieri pnt, quorum
quidem causa est diuina omnipotencia. que illi creature comunicari pt
et ideo non est possibile. quod prim operandi miracula sit aliqua
qualitas habitualis manens in anima, pt tamen contingere quod mens
miracula faciens pt moveatur ad faciendum aliquid. ad quod sequitur
effectus miraculi quod deus sua virtute facit, quod quandoque fit prece-
dente oratione. sicut petrus Thabitam mortuam suscitauit Act
ix. Quandoque non precedente manifesta oratione. sed deo ad nutum
hominis opante, sicut petrus Ananiam et Zaphiram mencientes
morti increpando tradidit ut dicitur Act v. Unde Greg dicit
in scdo dyalogorum, quod sancti aliquando ex potestate aliquando miracula
exhibent postulatione. Utroque tamen modo deus principaliter operatur
quem utitur instrumentaliter. vel interiori motu hominis, vel eius locu-
tione. vel etiam aliquo actu exteriori. seu etiam aliquo contactu cor-
porali corporis etiam mortui. Et sic dominus dedit potestatem apostolis
faciendi miracula. quia dominus ad nutum, et ad voluntatem et
ad orationem eorum fecit miracula. Duodecim autem discipulorum
nomina. Hic subdit numerum et nomina discipulorum vocatorum. Nec autem
nomina xij discipulorum exprimuntur duplici de causa. Una ad ex-
cludendum pseudo apostolos. qui a tpe xpi inceperunt, et apostolos xpi
persecuti sunt ut patet in actibus apostolorum. Unde glo Cathalogus
apostolorum ideo hic ponitur. ut qui pseudo apostoli futuri erant ex-
cludantur. Alia causa. quia iste numerus duodenarius apostolorum si-
gnanter hic exprimitur quia in sacra scriptura multipliciter figuratus est
secundum glosam Primo per xij patriarchas Gen 29 xpianum
populum generando Secundo per xij principes tribuum Num 10 precepta
salutaria promulgando Tercio per xij fontes in Elym Exo
17 mundum doctrinis irrigando Quarto per xij lapides preciosos
sos in veste sacerdotali Exo 33 exemplis celicum ornando
Quinto per xij panes propositionis Exo 27 Animas verbo vite
reficiendo Item per xij exploratores Num 18 vita futura

Hec nominat eos ut tamen non
apostolorum qui sibi credentium
ostendunt scripta esse in
libro vite

Nota quod hic nominat nomina apostolorum ut prior designaretur affectus dei erga eos et familiaritas Unde Exo 33
Novi te ex nomine Et ps 33 Novit iustos animas in numero sanctorum (soli enim boni nomine habent apud deum
Unde luce xvi lazari nomen exprimit de eis diuitis reticet) Hic et boni in hac unde in ps 60 dicitur
Qui numerat multitudinem stellarum et omnibus eis nomina vocans quasi alii autem non habent in hac Unde ps multiplicati sunt
super numerum Et hinc est quod in ascensione incipit hic gratiam. nomen incipit hic apud deum Item in numero duodenario
exprimitur paucitas saluandorum Unde ysa x Reliquie saluabuntur per paucitatem intrabit Reliquie salue
facte sunt qui relinquunt et abeunt ab inpetuositate mundi a bonis 1 a malis qui pauci sunt in com-
paratione malorum eo quod infinitus est numerus stultorum

pm

amitando Item per 12 lapides altare 3 reg 18 xpi
sacrificium in se pstando Item per 12 vitulos Iere 52 p xpo
martirium sustinendo Item per 12 lapides a Iordane sub
latos Iosue 4o mundi fluxus et divicias contempnendo Item
per xii boves sub mari eneo 3 reg 8 tiranos mundi
vincendo baptismi gratiam predicando Item per xii leunculos
in throno Salomonis 3 reg 10 Tyrannos mundi vincendo
Item per 12 portas civitatis Apoc 21 quia per ipsos habemus
aditum et introitum ad patriam eternam Item per xii funda
menta civitatis Apoc penultimo ecclesiam minoribus et prelatibus suste
tando Item per xii stellas in corona sponse Apoc 12
ecclesiam doctrinis et miraculis ~~sustentando~~ illuminando Item
per 12 prophetas annunciantes mundi finem et iudicis adventum
Item Remigius duodenarius nascitur a senario qui perfectus
est et significat perfectionem Apostolorum et Apostolicorum virorum Item Rab
duodenarius numerus qui constat ex ternario et quaternario de
signat eos per 4or mundi climata fidem sancte trinitatis predi
caturos Vel duodenarius est primus numerus superhabundans et sup
excrescens ad figurandum plenitudinem gencium intraturam per eorum
predicacionem Primus Simon qui dicitur Petrus primus non propter
primitatem temporis sed dignitatis quia tanquam principali Apostolo xpus
commisit ecclesiam regendam ut patet Io ult Andreas autem
secundum eius fuit primus xpi discipulus ordine temporis ut patet Io primo
cap ut ibi dicitur Unus ex duobus qui secuti sunt Ihesum erat An
dreas frater Simonis petri et postea ibidem subditur de vocatione
Petri primus ergo Simon scilicet non vocatione sed dignitate Item dicitur
Petrus secundum Rabanum Petrus additur ad differenciam alterius Sy
monis qui dicitur Chananeus Unde glo Omnis scribitur Simo
nis cognomento petrus ad differenciam alterius Simonis qui dicitur
Chananeus a Chana vico galilee ubi dominus convertit aquam
in vinum Et subdit glo Voluit dominus Apostolorum principem primus

Dictu e simili ioncto in regem Sanllnit in ec spns dm et pphabis et immtabitur in viz alm unde inolevit gsue^do in ecclia ut summo pontifici qui succedit sibi e per mutet nomen. Est nond qd enim eum noia Regnit mutiti a dno sz Abre Jacob et Symonis pmg dens e Abraha i pr multarum gentium. Alr esse i videns deum ul fortis ve dns/ Symonis petrus et hec dua gpemuit vio aplico sz qui pet^o qui pr sims e multarum gentium et gstitnit eu dus principem sup Ecciam

alio nomie vocari ut ex ipa commutacione nominis sacramenti gmendaret qr qui pficit debet mutari in viz altm ut legitur supra. Cephas idem est latine et grece petrus qr spnare Cephas caput i pmg int aplos nomie dnatu a petra que est xpns in que credebat. Item glo Petrus a petra sz firmus in fide. Talis debz ee platus Symon i obediens p humilitatem vite. Petrus i agnoscens per claritatem scipie. Et Andreas fr eius tam spu qm carne. Et ab eo glo Andreas gte interptatur virilis qr virilr xpo adhesit. Jacobus zebedei et Johnes fr eius. Zebedeus donatus et dr zebedei sm glom Angli ad dram qm sequitur Jacobus Alphei. Iste zebedei dr Jacobus maior ppt tn primo rone vocacionis qr prior vocatus est a xpo. Scdo rone familiaritatis qr xpns ipm ad secreta sua admittebat ut pz in transfiguracione mt x[vii] et in suscitacione puelle mr v^o. Tcio rone passionis qr primus int aplos ad glam dei e translatus per martirm ut hetur actu xij^o. Jacobus intpr supplantator. Johnes dei gra vel in quo est gra qr et ille viciaz carnis dno vocante supplantavit et ipam carne herode trucidante sm glom gtempsit. Iste ob pri'gm a more grm sup pectus dni recubuit. Philippus et Bartholomeus. Philippus intpr os lampadis qr sm glom lumie invento pdicavit Nathanaeli. Item glo os lapadis qr ois officio lumie quo intus illustratus e mox sui in vento ppinavit. Bartholomeus intpetatur filius suspendentis aquas i dei qui metes doctorum sursum elevat unde in fines aquas distillat. Thomas et Matheus publicanus ceti Evangeliste. Mathus pns ponit sz an Thom et pcedent tacet publicanum. Iste et se ppposuit et publicanum dicit ut ubi habundavit delictum superhabundaret et gra. Thomas intpr abissus vel geminus gte didimus i dubius qr quo certis dinus dn

Ut firms fortis et videns deus unde petrus petra a x^o dr aquo firmez et robur assumpsit Intpr e eciam agnoscens qr ipe deum et hoiem xpm agnoscens ait Tu es xpe filius dei vivi et sic Jacob erat princeps, sic Petrus princeps aplorum

Sime ut obsequij placere intpr deponens merorem et audiens tristiam. deus in scientie deposuit merorem dm pcc et sue merorem et tristiam audit dnte dno Alius te cinget et ducet quo tu non vis

Tercio vide cur qd no sm dictum ordinat in cum vide Jo^{es} no alij flo fr est fte a^{la}

Qui suorum corda pdicatorum de terrenis ad celestia ppl elevat et suspendit ut quo magis celestia petrauit eo qr corda suorum auditorum gutta ille pluvias magis inebriant et infundat

qr obedivit Andreas cum venit ad qr obedivit dmitis retibus secuti sunt eum Et relictis rete xpm et dant eius

Tue alig recorde videns

...us simon dicitur petrus. hortatur nonnullorum inceptatos per vitiis simplicitas adaptari. Primus incipit obediens
...ir vir simplicius petrus simon dicitur esse. Sine illo enim in religione potest victoriam obtinere. Unde prov. 21
...obediens loquitur victorias. qui enim conglutinat petrus i. agnoscens quod obedientia ducit ad sapientiam
...de ps. audi filia et vide i. obedientia et intelligentia. Et ipsi associatur andreas qui interpretatur
...ilis. non enim sufficit agnoscere que facienda sunt nisi ad aggrediendum ea vilis accingitur. Post hec
...o xpc dicitur dei virtus et dei sapientia ut per sapientiam faciat petro per virtutem andrea i. vilem
...sunt sequitur philippus qui interpretatur os lampadis vel os manuum. lampas xpc est unde ysaie 61
...nec egrediatur ut splendor iustus eius et sol eius ut lampas accendatur. os ergo lampadis
...pi recte dicitur predicator qui populis eius annunciat voluntatem. Unde Ier. 15 Si separaveris preciosum
...qui os meum eris. os etiam manuum dicitur quia quod aliis predicat hoc facere debet. Iuxta illud Act. 1o cepit
...s facere. Bartholomeus interpretatur filius suspendentis aquas i. delectationes carnis. Iuxta illud Castigo corpus
...m et in servitutem redigo. Et Iob 7 suspendium elegit anima mea. Caro .n. suspendenda est
...nfectio ut cesset ab officio i. a motu illicito. Jacobus est deus i. viciorum supplantator. Zebedeus
...interpretatur fluens. iste Jacobus ergo zebedei est qui in se restringit fluxum carnalium viciorum. Johannes interpretatur
...gratia. qui recte dicitur frater Jacobi quia nemo per vitia supplantatur nisi divina iuvetur gratia. Unde
...Jacob rebecce auxilio supplantavit Esau et benedictionem patris obtinuit. Unde Ia. 17 Omne me
...me gratia a me data mihi prestitit facere. Thomas interpretatur abissus et predicator esse debet
...abissus per diversorum eloquiorum profunditatem ut non valeat exhauriri. Unde prov. 18 aqua profunda
...a ex ~~[illegible]~~ oris viri. profundam debet habere predicator aquam ex qua omnes sicientes bibere debent
...dam modicum aque i. modicum scientie habentes in situla cordis statim volunt propinare. Unde sepe
...ficit eis aqua. Unde et Pet. 2 hii sunt fontes sine aqua. Matheus interpretatur donatus i.
...muneratus. Matheus ergo est qui dei beneficia et munera sibi data recogitat. Sed adiungitur
...publicanus utrumque enim memorare debes. et beneficia et propriam maliciam. Ex illis gratias age ex his
...elit ingemiscere. Thadeus i. corculus i. cordis cultor. Thadeus ergo est qui vicia que in aliis
...reprehendit de proprio corde tamquam de proprio orto conatur evellere. Quidam enim sunt qui ortos aliorum colunt
...suos relinquunt incultos de quibus dicitur Can. 1 [illegible] Iste alio nomine vocatur

e Judas qui interpretatur confessio. Confessio autem ipsa est ortulanus vel orti cordis custodiens, qui spinas vel
motus et vicia vel vegetes conpunctas sollicite et diligenter effodit, et super herbas utiles
opera sua firmi increpacionis supponit ut in viditate pervenit et suscipiat incrementum. Primo
namque Judas scariothis. Nota quod hec nomina in hoc cathalogo geminantur scilicet Symon Jacobus
debet enim esse in nobis obediencia geminata scilicet corporis et cordis. Unde filius dicitur in Ps. patri
dixit patri cor meum, et filii gemina supplantacio vitiorum carnalium et spiritualium. Multi supplantant
quia spiritualibus supplantant ut illi qui de gemine vel abstinencia gloriantur. Gemina quoque confessio bo-
sit duo Jude bonus scilicet et malus. Primus Judas bonus est confessio peccati que fit ad iusticiam et
et ad veniam impetrandam. Unde cornulus dicitur vel cordis cultor. Judas scarioth qui et tradidit
peccati confessio que fit ad laudem et gloriam, que magis et secularis preminet qui mala que com-
ipserint iactant de quibus dicitur in Prov. Primum leta cum mala et exultant in rebus pessimis. Quidam etiam
professores religiosi quique pirimendo et condolendo illa rememorantur, sed gloriam interant quoniam
non deliunt sed se ipsos illudunt. Dicit glossa super Ysachar. Quid pusillus quid indignius quod humilitas
confessio superbie et in velis videri melior. Unde in decretis dicitur: mirabile superbie genus ut non p
sceleribus si non appareas scelerati. Talis confessio non solum veniam non meretur sed provocat iram et e
digium. Unde Berne(hardus) proditor dicitur quoniam te ab adversario non liberat sed tradit.
Item non solum mittit ante eos binos et binos nominatim exprimit. Primo insignum unitatis
que requiritur in predicatoribus quod geminatam caritatem debent habere. Unde Greg(orius) dicit. Quoniam caritas
erga alterum non habet predicacionis officium suscipere nullatenus debet. Duo enim sunt precepta cari-
et minus quam inter duos caritas haberi non potest. Secundo propter duos populos scilicet gentiles et Judeos
ad unitatem per doctrinam duplicatam convertendos, quam doctrinam melius administrare potuit unus
auxilio quam solus unus. Tercium quod melius est duos esse quam unum, habent enim emolimentum societatis.
Quarto propter doctrinam duorum testamentorum divulgandam per ipsos, ita quod potuit de eis illud
Exo. 25 a. Fecit duos cherubim ex auro purissimo vel Christus fecit apostolos duos plenos scientia
testamentorum. Quinto propter approbatam ingalis societatem quia adhuc erant infirmi quoniam ante erectionem
sed post receptionem spiritus sancti misit eos simpliciter sine binos sed solos quia tunc erant spiritu sancto

Remigius Et bene dr filius Alphei i. insti siue docti qr no solu vicia supplantauit sed etia etiam carnis contempsit Erat enim sicut testes sunt Apli qui ex eim Jerlitane eclie ordinauit Vnd et ecclia historia in Eccle de eo dr q carne num cedit et vinu et siceram no bibit balneis et lineis vestibus no e vsus die noctuqz flexis genibus orabat adeo ex magni fuit meriti vt ab omnibus iustus vocaret

bitauit eo altius vitatez resurrectionis agnouit Mathius interpretatur donatus vel assumptus qr sm glosam sumpti de massa pdi torum vocatus fuit Jacobus Alphei et Thadeus Alpheus i. doctus Jacobus Alphei i. filius alphei qui et fr domini dictus est qr et filius matere eius s maie que dicitur maria cleophe Et qr alpheus cleophas dictus est vl eo defuncto post natum Jacobum Cleophe nupsit sic dt gloza Et iste dr Jacobus minor respectu altius ex eisd comibus qui bus alt dr maior Thadeus corculus i. cordis custos Alio noie dr Judas fr Jacobi vt in Epla sua dicit et Act primo vocatur Judas Jacobi Symon chananeus Et dr chananeus Ad drām symonis pet Et dr chananeus a chana vico qd interpretatur zelus Unde et symon zelotes dictus est Actuum primo Nota isti tres Apli Jacobus alphei Thadeus Judas Jacobi et symon chananeus et quartus fr dictus est Joseph cognominatus iustus nepotes fuerunt xpi et Judas Scarioth a vico vbi ortus est vl ex tribu ysachar sm glosam propter signum dampnacionis sue nomen accepit qr ysachar merces pcium pdicionis insinuat Scarioth interpretatur memoria mortis qr no repente persuasus sz diutius meditatus pegit scelus qui et tradidit eum ad drām altius *gr et ap los clar*
Unde fris Jacobi et ad ondendum pphiam de cōpleta qui dicit q xpus eet tradendus a discipulo sm qd dr in ps Etem homo pacis mee in quo sperani etc Magnum in nobis exm doctrine vt qui omnia noverat pditorem in discipulum voluit elige ad excusacionem bonorum quando in congregacione eorum aliqs malus reperitur Et sciend q duo hoc nomine Judas sunt vocati per quos omes xpianam designantur sz per Judam Jacobi illi qui in confessione fidei psevenant Per Judam Scarioth illi qui a fide recta *relicta* convertuntur Hos xii misit Superius destinata est collacio ptatis Hic destinatur forma doctrine vbi dantur Aplis tria precepta primo quantum ad auditorum distinctionem

Unde Augus No audes in arrogare q domus mea sit melior cetu Aplorum Item sm Augin vt ipso mala ptens bne et sic pacientr amplexe dispositum et esse sic tollerandorum in alorum pbet exm Et sm Crab qui etiam no p inprudenciam inter aplos elegi vt ondat qr magna e vitas qua nec adversarius minister infirmat voluit etiam a discipulo pdi vt tu a socio pditus modeste feras tuum errasse iudicium pisse buscium Item sm Theofolog vt discamus q deus no repellat aliquem ppt futuram maliciam sz ppt pntem bonitatem dignum Ita Item glo sup hunc locum dr Judas pditor fuit de tribu ysachar a quibusdam tamen dr q fuit de tribu dan sz pt dici q fuit de tribu dan genere ysachar cohitacione qr habitauit in tribu illa vl potius de ysachar dicitur ppt nois interpretacionem
Vnto duos conjunxit tamen dolum in fidei confessione et tamen conflictum in tormentorum collatione Vnde dt Augus Elegit hos discipulos quos et aplos nominauit humiliter natos inhonoratos illiteratos vt quicquid magni essent et facerent ipse in eis esset et faceret Vnde Ambros Simul adiuite celeste

consilium non sapientes aliquos non divites non nobiles sed piscatores et publicanos quos dignos elegit tam
ne divitiis ne potentia nobilitate scientie aliquos ob suam gratiam videretur ut veritate id non disputi
gratia prevalet. Aliud consilium vide tamen tamen contra de vocatione sancti Andree
Secundo quia manifestatio spiritus ut apostolus dicit ad utilitatem ecclesie datur postquam dati apostolis potestatem mittit eos ut
potestatem ad aliorum utilitatem exequantur et mittens eos docet quo eant quid predicent et quid faciant
primo quo eant
Tertio ... dominus preceptis eis

Secundo quantum ad predicationis materiam ibi Euntes autem predicate
Tertio quantum ad predicationis per miracula confirmationem ibi Infirmos
curate. Circa primum ad auditorum distinctionem dat duplex preceptum unum
negativum respectu gentium. Aliud affirmativum respectu Iudeorum
ibi Sed potius ite ad oves. Gentes tangit sub duplici differentia
quia quedam sine lege sunt qui dicuntur gentes. Alii qui legem
Moysi receperunt tantum et hii dicuntur samaritani. Unde glossa Quos Christus
misit predicatores Ihesus. Ihesus dicit non dominus ad signandum quia non ad
dominandum sed ad salvandum mittebat. Precipiens eis dicens In
viam gentium ne abieritis. Ubi prohibuit eos ne irent ad
predicandum gentibus extra terram promissionis. Et in civitates
samaritanorum ne intraveritis. Jo. 4°. Non enim coutuntur samaritani
Iudeis. Isti samaritani licet essent in terra promissionis tamen
erant partim gentes partim Iudei ut habetur 4. Reg. 17. ductis
enim x. tribubus in captivitatem per regem Assiriorum missi sunt
ab eo gentiles ad habitandum in Samaria et in aliis provinciis
civitatibus. Sed dominus misit leones qui interficiebant eos. Et
ideo super hoc habito consilio rex Assiriorum misit unum de captivis
sacerdotibus ad eos ut doceret eos colere dominum. Unde et susceperunt
libros Moysi tantum et nihilominus cum hoc ydola colebant.
Tertio autem quare apostoli sunt prohibiti predicare gentibus predictis sunt
quia non erat magnum tempus usque ad Christi passionem et congruens
erat ut eius adventus primo intimaretur Iudeis quibus principaliter
erat missus. Ideo illud tempus quod erat usque ad passionem Christi
necessarium erat ad manifestandum Iudeis per apostolos Christi adventum.
Et hoc est quod subdit Sed ite potius ad oves que perierunt
domus Israel. Sed post Christi passionem aliquibus Iudeis conversis ad fidem
et aliis pro maiori parte in infidelitate remanentibus apostoli iverunt
ad predicandum gentibus et hic erat modus a Christo institutus ut
habetur Act. 13. quod Barnabas et Paulus dixerunt Iudeis Vobis
oportebat primum loqui verbum dei sed quoniam repellitis illud et indi

Sed propter hoc adiecto ... cavere ... valuit ut ... quam audacius ... predicavit ...

propter ... eius ...

...iz aplos pdicatores signt duplici pfcione pfectos pfcione sz vite et doctine hijs tete dr In viam
...e abie Gentes sut homines seclres genti' viuetes de qbz ps Criant getes qui homines sut
...ntm e latitudo secular vite de qua ps q' Ne delecteris in via impior nec malor tibi
...it via Ciuitates samarie sut couenticle heticor que dns no ingdit Osee 12 Ego dns
...i ingdiar ciuitatez Ecce qz sensz In via gen ne abie et in ciui tz samar no mo' i nec
...equam gen' viuetin nec eines heticor pinitatez Vn de pcz laudat Saul iustus in
...ens vir qui no abijt in csl impi et in via pctor no st' Cansilia impior sut cosilia
...or impy iz tete dnr qz seruint in ipm dm Via pctor latitudo voluptate in qua am-
...es cotidie prinat ad ruinaz vtqz declinat iustq Vn ps No sedi in csilio impior vanit
...img cen no nitibs Et itm Odiui ecciam malignantm et cu impijs no sedebo Vel ciuita-
...ie sut claustra bne custodita Samarie em custodia intp' hijs no e necem pdicare Vnde
...f vetando se assekit qz oitis sicietibz aqua in flumine fundit sz pctoribz Vn hic dr Sz potig
ones que pe dog isrl Domg eclia qz in ea sola videt ds Oues eius pdice sut pctores
statu gre cecidunt in statu culpe In quor psona ait ps Erraui sic ouis que pidat Vn
...em e pdicare vt reducant ad viaz Vn dan xiiij dix' Angels ad Abacuk Fer prand
...habes in Babilon dan qui e in lacu leonu Abacuk pdicat' prand dan in lacu leonu
...in statu culpe Sicut go dr dns Fer prand qd no sint nece messores i pdicatores qui metunt in
...spiritu spicas cnt'frum vt eis ferat prand Sz potig danieli i pctori qui esurie crimino dapt'
...ipe datg e esca leonibz i demonibz rugientibz et patis ad escaz Et ideo seq' Eumtes pdi
...dicato prand e quo pctor esuriens reficit Vnc ei dr Eumtes do tr posui vos vt eatis et
...afferatis fructg consilo pctoris Iac vlt Qui cuti fecit pctorez ab erore suo saluat aiaz eius
...e t o m pscqz app ie te Cauj vox turtis audita e in tera mea vox tenuis estatis amicia
...a gle nisq pg yemez pntis vite in luce vtit et ardet et in plein ue cogemis et amoris hec
...insonuit p aplos pqd ps sta e pmissio regni et mo p pdicatores tanqz p nouo tras ita
...ie allicuit hoies ad amorez comiato supplicij e qi stimilg quo pngim' a posteriori et alem ab
...rere in sine vba sapnte qi cla in altu desixi in simulo nat ciminato supplicij in clams desixis
...pdicato regni qua fingunt' metes hoim in ptlanu Curate insirmos Infirmat' aia in cogitone
...in csensu lepsa efficit' in mltipce malor actual lepsus em in qualiz pte corpis corrupg est

Sic qui pcta multiplicat multip° petorꝝ et multip° maculatꝝ. Un ysaie ps Omne caput languidꝫ et me
a planta pedis usqꝫ ad verticē non est in eo sanitas Caput languidꝫ est fides infirma Cor merens q
planta pedis spūalitas qui effectus contingit haec nisi rex infirmatur tunc ro erat totus corpus
lepsus qui in hijs omnibꝫ infirmatur demones a demoniatus efficitur quis p pctm et spiritu demoniacus
vel per iracundiam et superbiam que alias incipit infestare hos curat predicator ministris d an
Gratis acce gratis date i non querat in predicatore laudes hominum vel quelibet comoda temporalia qui pr
laudes ut symoniacus gratiam vendit

quos vos iudicastis vite eterne, ecce convertimur ad gentes. Sic
enim precepit nobis dominus. Et quod sic precepit dominus patet Mathei ultimo capitulo
ubi Euntes docete eos. Et quod hic ubi predicate Christo in
omni creature. Hic dicit In viam gentium ne abieritis etc.
Infra ubi dicit Euntes docete omnes gentes. Unde dicit hic
Beda Non est autem contrarius locus iste ei precepto quo postea
dicitur Euntes docete omnes gentes, quia hoc ante resurrectionem
illud post resurrectionem preceptum est. Subdit Et oportebat primum
annunciare adventum iudeis ne iustam haberent excusationem
ideo se dominum reiecisse, quia ad gentes et samaritanos
discipulos misisset. Vel secundum beatum Gregorium assignatur alia causa
quare prohibuit apostolos ire ad predicandum gentibus dominus. Erant
enim qui de Iudea vocandi erant, et de gentibus vocandi non
erant, qui nec ad vitam reparari merentur, nec tamen gravius
de contempta predicatione iudicari. Nota hic dicit Ite potius
ad oves etc. Sed Mathei eodem dicitur Ecce ego mitto vos etc. in sicut oves
medio luporum. Exponitur oves dicuntur quo ad electos et predestinatos
licet mali erant tamen redimendi erant sicut oves errantes. Sed
lupi quo ad principes et phariseos et obstinatos. Euntes
autem predicate. Hic determinat predicationis materiam dominus. Euntes
tamen cavendo ne predicate communiter mutos dentes, quia appropinquabit
regnum celorum i. Christus est ut capiatur summa regni celorum
regnum celorum i. Christus est ut capiatur summa regni celorum
regnum celorum i. Christus qui est
mea persone. Vel appropinquabit regnum celorum i. Christus qui est
dator regni celorum. Appropinquabit per corporalem presentiam vel
per fidem et caritatem, quia in eum credendo et eum diligendo
pervenire possimus ad regnum celorum. Sciendum quod regnum
celorum quinque modis accipitur in hoc sermone. Primo pro ecclesia mi-
litante secundum i. Quam solent viri de mandatis istis minimis
et docent sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Secundo
pro ecclesia triumphante sicut eodem capitulo Beati pauperes spiritu quoniam
ipsorum est regnum celorum. Tertio pro lege moysi Mathei xxi capitulo

Appropinquabit regnum celorum i. Christus est ut homines fiant celum proprie dicti sicut pictor dicit terra propter operantes terrenas ita et
iusti celi. Unde ysidorus ubi dicit Celum mihi sedes est terra autem scabellum pedum meorum i. in iustis quiesco et peccatores pedibus
conculco

Ca[illegible]

[illegible] fecerunt ... sed [illegible] cau[illegible] in iudeis ... credebant ... [illegible] eos de[illegible] legis ... [illegible] non viderunt, ceterum ... [illegible] mali ... [illegible]
... ista quia ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] missi ...

Auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructum eius
quia verus intellectus veteris testamenti est ablatus iudeis suis
peccatis exigentibus et datus est xpianis. Certo pro christo xpi
mt. 13. Omnis scriba doctus in regno celorum similis est omni
patrifamilias qui profert de thezauro suo nova et vetera
quia doctores catholici testimonium proferunt de novo testamento
et de veteri. Quinto accipitur pro xpo mt. xii. Si in digito
dei eicio demonia profecto venit in vos regnum dei i. xpus
dator illius regni. Per eiectionem enim demonum virtute dei
probavit se esse xpm. Et hoc modo accipitur hic regnum celorum
i. xpus. Ista erat predicatio apostolorum pro illo tempore quia denunciabant
xpm venisse. Et quia doctrina non est efficax nisi assit probatio
sequitur modus conveniens ad probandum veritatem huius doctrine scilicet
per opera facta divina virtute tum dicitur infirmos curate mortuos
suscitate leprosos mundate demones eicite. Glo. Infirmi vt
magnitudinem promissorum probaret magnitudo signorum distinguntur
autem ista quatuor quia passio animi sic passio in corpore aut est a
causa intrinseca sic ab egritudine aut ab extrinseca vt a demone.
Si ab intrinseca aut est magna sic dicitur infirmitas aut maior
sic est lepra aut maxima sic dicitur mors. Competit autem ordo
secundum misticum sensum. Infirmi sunt qui temptationibus consentiunt. Mortui
qui operantur peccata mortalia. Leprosi qui consuetudine inficiunt alios.
Demoniaci sunt qui contemptum dei conceperunt. Regnum ... creatis
acceperunt per collationem potestatis et per formam doctrine hic informat
apostolos quantum ad veritatem vite que debet esse in eis
tripliciter. Primo suadendo rectitudinem intentionis. Secundo quantum ad
abdicationem cupiditatis et huiusmodi perplexitatis. Secundo quantum ad excludendum
timorem adversitatis ibi Ecce ego mitto vos. Tertio quantum
ad pretiosum affectus carnalis ibi Nolite arbitrari. Primo removet
affectum predicatorum a cupiditate tripliciter. Primo suadendo rectitudinem
intentionis. Secundo prohibendo occasiones cupiditatis ibi Nolite possidere.

Dixit autem deus gratis miracula faciendi ... ipsa miraculorum opera fidem ... facere ... probare hominibus ... eloquii ... regna celorum ... credere ... veritatem miracula faciendi ... magnitudinem promissorum probaret magnitudo signorum ... ergo ... [illegible]
predicatoribus miracula necessaria vt fidem ... [illegible] ... nova faciunt que nova predicant ... hec autem signa in exordio ecclesie necessaria fuerunt ... fides crescere credentium multitudo ... [illegible] ... ostenta autem deficientibus ... fidei ... plantata ... hec ... sunt
pauca et rara ... deo ... [illegible]

...e aut dicit ne Judas qui loculos habebat de predicatione potestate pecuniam congregare vellet. Unde Gregorius in omelia ... nam non illos donum accepti spiritus in usum negociationis inflectere et miraculorum signa ad avaricie ... Et ideo ut supplicationem eorum comprimat dicit Gratis accepistis et ab amore pecunie mundos esse ... dicit Gratis date vel ut non videantur eorum esse beneficium aut gratis accepistis, quasi dicat: nichil vos de proprio largimini ... neque mercede hanc accepistis nec laboribus vestris ... gratis non accepistis ... ita igitur ... date ... neque hanc audiat symoniaci hanc audiat illi qui spiritualia vendere vel emere ... pretium eorum invenire ...

Ratio excludendo cuiuscumque humane sollicitudinis. Ibi Dignus est enim opera-
rius. Dicit ergo: Gratis accepistis potestatem miracula faciendi, gratiam
predicandi, gratiam sacramenta dispensandi. Gratis date, ne vile
fiat inestimabile dum preciabile reputatur. Actuum viii Petrus: pecunia
tua tecum sit in perditionem, quoniam existimasti donum dei pecunia
possideri. Beda et glossa Anselmi: Dicit ergo sine precio vobis do-
nem potestatem et vos gratis date ne evangelii gratia corrumpatur.
Gratis accepistis gratis date. Hoc est non causa lucri sed gratie
et salutis causa predicate. Unde Apostolus ii ad Cor. xi: Gratis
evangelium evangelizavi vobis. Nota septem leguntur in scriptura
fuisse qui post actum non abierunt sed excusserunt manus suas
ab omni munere. Primus Abraham Gen. 14: Eum a filo
subtegminis usque ad corrigiam calige nichil accepit per quem
qui fecit indutum in hostes significantur indutes qui pro iustitia nichil
debent accipere. Secundus Moyses Num. 16: Tu scis quod nec asellum
quidem unquam accepimus ab eis etc. Per hunc qui ordinat sacerdotes
et levitas significatur quod episcopi pro collatione ordinum vel beneficiorum
nichil accipiunt. Tertius Samuel i Reg. 12. Per hunc qui noluit
cessare orare pro populo significatur quod orantes nec pro missis aliquid
debent accipere nec alii etiam ab eis requirere pro beneficiis que eis
impendunt. Quartus fuit Elizeus 4 Reg. 5. Cum pro septenem
locum designat quod post dispensationem septem sacramentorum nichil est
accipiendum nec ante nec post. Quintus fuit Daniel Dan. 5: Cum
qui noluit scripturam legere et interpretari pro talibus significat quod doctores pro
predicatione et expositione nichil accipiunt. Unde et Paulus nullius
auri vel argenti aut vestem concupivi Act. 20. Sextus fuit
Petrus Act. viii per quem designatur quod dispensatores absolutiones
a criminibus et consilia non debent fieri pro pretiis. Septimus fuit
Naboth 3 Reg. xxi per quem ostenditur quod decime primitie non sunt
pro temporalibus commutande. In quo et dampnantur commutatores ecclesiarum
nec beneficiorum intuitu lucri immo nec permutatio prebendarum

...s formidat pro spiritualibus cum actibus ut pro administratione sacrorum et predicatione vel miraculorum operatione et consiliis ... non debet quis quod primum accipere quod non est primum eorum dignum invenire gratia dei ... data ... gratia si ... ut corrumpitur gratia ... dum sit venalis [illegible]

Nota

vel ecclesiasticorum beneficiorum fieri potest absque periculo symonie simpliciter
potest tamen prelatus ex officio suo permutacionem huiusmodi facere pro causa
utili vel necessaria. Sed hic possunt esse quatuor raciones. Prima
ratio Christus debuit habere xii apostolos. Secunda ratio debuit habere
lxxii discipulos. Tercia ratio episcopi representant personas apostolorum.
Quarta vero presbiteri et archidiaconi representant personas discipulorum.
Ad primam dicendum quod glosa assignat triplicem causam quare congruum
fuit. Primo propter numerum perfectionis. Omnis enim perfectio consistit in rebus
que trinitas constat ex dualitate et unitate, et ex talibus
partibus perfectionis huiusmodi consurgit senarius numerus. Nam duo
et tria valent quinque, et unum cum quinque valent sex. Senarius
ergo numerus est numerus perfectus, qui si duplicatur in seipsum efficit numerum
duodenarium, quia bis sex valent xii. Secundo propter trinitatis confessionem.
Nam quatuor sunt mundi climata. Sicut ergo quater
tres valent xii, sic per xii apostolos fides trinitatis per quatuor mundi
climata est predicata et pronunciata. Tercio propter significacionem. Nam
significatus est numerus apostolorum per xii filios Jacob patriarche, per
xii fontes, per xii lapides preciosos positos in racionali
Aaron, per xii panes propositionis, per xii nuncios in no-
vo testamento, per xii stellas in corona sponse, et per xii
portas Jerusalem sicut glosa dicit. Ad secundam est dicendum quod in qualibet
predicacione tria consideranda sunt. Primo populus cui fit predicacio.
Secundo doctrina que predicatur. Et tercio ipse predicator qui predicat.
Et propter ista tria congruum fuit Christum lxxii discipulos designare
et eos ad predicacionem mittere vel destinare. Primo propter gentes
quibus erat predicandum, quia omnibus nacionibus et cunctis linguis
predicacio Christi erat facienda. Lingue autem lxxii sunt in toto
orbe post divisionem lingue secundum Gen. xi. Igitur ad predicandum
lxxii linguis tot discipuli erant eligendi. Secundo propter doctrinam
que predicabatur. Nam secundum Augustinum xxiiii horis completur dies
naturalis, totus mundus illustratur superius et inferius. Igitur fides

p 7

trinitatis que illustrat spiritualiter omnes gentes et predicatio evangelii
totum mundum debebat illustrare Sed ter xxiiii-or spiritualiter faciunt
lxxii ergo tot esse debebant qui fidem trinitatis ad omnes
portarent Tercio propter ipsos qui predicabant Nam lxxii seni-
ores dati sunt moysi ad regendum populum in Israel sicut patet
Exo. xviii. Et hoc propter septiformem graciam spiritus sancti que est necessaria
ad observationem x preceptorum Septies enim decem lxx faciunt
tot ergo esse debebant predicatores evangelii in quo observatio pre-
ceptorum per graciam christi mandatur Adduntur etiam duo propter duo precepta
caritatis et sic convenienter lxxii discipuli fuerunt christi Ad tertium
dicendum quod apostoli possunt dupliciter considerari Primo ut christo principaliter assi-
terunt ante eius passionem et ascensionem Secundo ut ex precepto
christi post eius ascensionem per mundum se diviserunt unusquisque
unam provinciam in sermone sue predicationis accipiendo Primo modo
imitantur personas apostolorum Cardinales qui ipsi vicario christi
principaliter assistunt Secundo vero modo representant personas apostolorum
Episcopi qui in partem sollicitudinis vocati sunt regentes diversas
provincias sicut quod fecerunt apostoli post ascensionem christi et hoc satis
conveniens est quia sicut in ierarchia angelorum aliqui sunt assisten-
tes et aliqui missi sic in nostra ecclesiastica ierarchia aliqui
debent esse assistentes et aliqui missi Ad quartum est dicendum
quod secundum glossam luce x Sicut Episcopi imitantur personas apostolorum sic
presbiteri et archidiaconi imitantur personas lxxii-orum discipulorum
quos christus ante faciem suam misit et hoc satis conveniens
est Soli Apostoli fuerunt sponsi et prelati ecclesie eo quod soli ipsi sponsi
vocati sunt Matth. ix Non possunt filii sponsi lugere quamdiu cum ipsis
est cum eis Super quo verbo dicit Rog. quod sponsus ecclesie fuit christus
de cuius spirituali connubio Apostoli sunt generati lxxii vero discipuli
non fuerunt sponsi et prelati sed coadiutores ipsorum Apostolorum Sic soli
ipsi Episcopi sunt sponsi et prelati ecclesie presbiteri vero et archidiaconi
sunt coadiutores ipsorum sicut dicit hugo scilicet libro de sacramentis pri-

Cam

Epus cum ordinat psbros dicat quanto fragiliores tanto mags
his omnib; indigemus Nam in connubio carnali vt e officium
ne primo e plus gnatio Scdo plus nate roboratio et forti
ficatio vt possit volentib; nocere resistere Tercio e ipius plus
vigoratio et quarto e eius pfectio vt possit gnare sibi simile
Sic in connubio spuali Primo fit filiorum gnatio p baptism
Scdo filiorum fortificatio per confirmationem Tercio filiorum robora
et vigoratio p sacrum ordinis Quarto pfectio p epatum quia
solus Epus pt sibi silem gnare Et comunis sacerdos ymo
laycus in casu possit baptisare solempnit tn baptismus confir
mo pt sine crismate qd per Epm consecrat Et ideo sic
omnia ista quatuor que sunt in matrimo spuali soli Epi pnt
facere vlte et pfecte Sic soli ipi sunt sponsi ecclie et plati Alij
aut coadiutores sunt magis quam plati

Nolite possidere aurum neq; argentum neq; pecuniam in zonis
vris Non peram in via neq; duas tunicas neq; calciamenta
neq; virgam Dignus e enim operarius cibo suo In quacumq;
aut Ciuitatem vel Castellum intraueritis interrogate quis in
ea dignus sit et ibi manete donec exeatis Intrantes aut in
domum salutate eam dicentes pax huic domui Et siquidem fuerit
domus illa digna veniet pax vra sup eam Si aut no fuerit
digna pax vra ad vos reuertetur Et quicumq; no receperit vos neq;
audierit sermones vros exeuntes foras de domo vel de Ciuitate
excutite puluerem de pedibus vris Amen dico vobis tollerabilius
erit terre Sodomorum et Gomorreorum in die iudicii quam illi Ciuitati
Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum Estote ergo prudentes
tes sicut serpentes et simplices sicut columbe Cauete aut ab hoibus
tradent enim vos in Conciliis suis et in sinagogis suis fla
gellabunt vos Et ad psides et ad reges ducemini ppt me
in testimonium illis et gentibus Cum aut tradent vos nolite cogitare
quomodo aut quid loquamini dabitur enim vobis in illa hora quod lo
quamini Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus pris vri qui loquitur in vobis

p^{9}l

Hic phibet occasionem cupiditatis gnalr̃. Et pmo quo ad supfluitatem dicit. Neqȝ possidere aurum neqȝ argentum. Glo. Si hec hrent no viderent causa salutis pdicare. ꝫ lucri. Et ideo dixit pe. Actuum iiiº. Argentum et aurum no e michi. Unde glo. Interli. Nolite possidere aurum neqȝ argentum. qui alios q ad contemptum diuiciarum hortamini. Neqȝ pecuniam in zonis vris scilicet appensam ad puidendum de necessariis vobis in via. Glo. Interli. Neqȝ pecuniam in zonis vris. ne timent de crastino qui docent omnia regi a deo. Non peram in via. i. repositorium ciborum. Neqȝ duas tunicas. i. vestes supfluas. Tunica enim pmissionis calida est in lacu. et de quoniam cursu sufficit ibi una tunica. Illud enim quod eet ibi sufficiens vel eciam supfluum eet in regione frigida necessarium. Ideo p hoc no excluditur qn pdicatores etiam duas heant sufficiens tegumentum. Unde Ito. No quidem in locis glaciei et niue rigentibus una quis tunica debet esse contentus. ꝫ quia in tunica vestimentum intelligimus nec alio vestiti. aliud ob timorem futurorum reseruemus. sed si no ppt timorem. multo magis ppt ostentacionem. Neqȝ calciamenta. ꝫ quia sandalys utebantur apli ut hetur Mar. vi. et Actuum 12 ubi angelus pcepit Petro Calcia te caligas tuas. In greco hetur sandalia tua. Ergo pz quod sandalia no computantur inter calciamenta. Dicit hic glo. sup illo vbo. Neqȝ calciamenta. Plato dicit duas summitates corporis no esse velandas nec consuetum fieri debere mollitates capitis et pedum. tunc hec seruerint firmitatem. cetera robusciora erunt. Et phus videtur hoc idem velle maxime in pnelis in 8 phicorum. Neqȝ virgam. Sed contrarium videtur habere Mar. 6 ubi dicitur Nichil tulerit in via nisi virgam tm. Dicendum quod virga hic et ibi accipitur equiuoce. Hic enim virga accipitur methaphorice. Unde sensus e. Neqȝ virgam. i. no inuitamini subsidio tpali. sicut innititur homo baculo sustentamini. Unde Ito. dicit hic Christum dm auxilium habemus baculum psidium cur ~~no~~ querimus. In marco at sumitur

6

virga ad literam, quia doctores hebreorum in signum doctrine portabant
virgam in manu. Et quia consuetum erat apud Iudeos providere
eis de victu a populo quem docebant. Ideo christus voluit quod hoc
sufficeret apostolis. Per hoc enim ostendebatur quod populus cui predica-
bant debebat eis providere. Vel secundum Augustinum super evangelium
per virgam intelligitur potestas acquirendi sumptus qua uti po-
terant vel non uti secundum quod vellent. Luce vero dicitur Neminem
salutaveritis ut sub quanta festinacione iter predicacionis pergere
debeant. Queritur hic, quare ita expresse dominus prohibuit possessionem
temporalium. Videtur sic oportebat in primitiva ecclesia, ut ostenderetur
ecclesiam gubernari a divina providencia et dispensacione. Et
ut ostenderetur virtus fidei contra errores hominum, qui in curssu
siderum fato vel fortuna credebant omnia agi. Vel eciam quia
ipsi apostoli debebant ecclesiam fundare et plantare, et ideo eos
oportebat ut ipsi essent perfecti, et perfectio quodammodo consistat in
abdicacione temporalium. Eciam ne apostoli sint qui cupidi et am-
biciosi. Item ne sint solliciti quod pusillanimes. Item ut
mittentis potestatem ostendant. Unde luce xxii Quando misi vos
sine sacculo et pera, numquid defuit vobis aliquid. At illi dixerunt
non. Item queritur an alii obligantur ad preceptum. Dicendum quod consilium
est non preceptum. Et ideo predicatores transeuntes ad alienas
regiones possunt sibi licite providere de necessariis. Item dicitur hic
neque peram contra luce xxii Qui habet sacculum tollat similiter
et peram. Dicendum quod illud quod hic dicitur refertur ad primam missionem.
Illud luce xxii pertinet ad secundam missionem, in qua eciam mit-
tebantur ad extraneas gentes eciam ab eis passuri. Unde
oportebat quod aliquando sibi providerent. Sequitur Dignus est enim
operarius. Hic excludit a predicatoribus curam humane sol-
licitudinis, quia debita est eis ab auditoribus subvencio in
necessariis. Et ista est quasi causa quare omnia ista precipit. Unde
glossa Antheli. Ideo quare precipit nil ferre, quia omnia debentur eis
Sequitur quam quam(?) cumque in ea hoc notat Crisostomus ostendit sustentari

eis esse debitam Secdo a quibus accipiend ibi Et in quacumque
Ciuitatem Tercio qualiter se debebant habere erga suscipientes ibi
Intrantes aut Quarto qualiter erga negantes ibi Et quicumque
non receperit vos dicit ergo nichil deferatis impedies ut ex
pediti sitis ad predicandum et auditores sustentabunt a quibus
licet accipere Dignus est enim operarius mercede sua i cibo
suo et necessariis ad vitam Unde Apostolus prima ad Cor ix
Ordinauit deus hiis qui ewangelium annunciant de ewangelio viuere
Et ad Gal vi Communicet aut is qui cathezizatur verbo
ei qui se cathezizat in omnibus bonis In quacumque ci
uitatem Hic ostendit a quibus est accipiendum vel exigendum quia
a bonis et honestis personis dicit ergo In quacumque Ciui
tatem aut Castellum intraveritis interrogate quis in ea di
gnus sit i fidelis et bone fame / Ostendens quod predicator verbi
diuini non debet ad loca mala et suspecta declinare quia
per hoc impediretur doctrina eius tanquam suspecta Unde
Ro et glo Testis viciorum et perfamatis eligendus est
hospes ne eius infamia predicatio ledatur ergo multo for
tius dignus est eligendus Et ibi manete donec exeatis
Id alia loca transituri vz ad predicandum Non est tamen
intelligendum quod per hoc velit excludere causas honestas
exeundi ut ad docendum vel huiusmodi cum propter hoc intrauit
Ciuitatem sed per hoc vult excludere cursus ociosos et inu
tiles qui non debent esse in predicatione sed magis necessitate cessante
non exeundi debet vacare contemplacioni ut ibi hauriat
quod postea in predicatione effundat Unde glo Ancli
Ibi manete non circuitates per domos Intrantes aut
Hic docet eos qualiter se debeant habere erga suscipientes debitum
i suscipientes eos ibi ponit prima instructio Secdo promissio
ibi Et si quidem fuerit Tertio instructio duplex primo ponit qualiter

se hēant intrando Sedo quid dicat in salutādo ibi Pax hu-
ic domui / dr go Ciuitates go in domū̃ salutate eam .i.
homines hītantes in ea . qz capit̃ ptinēs p ptento ptēs
pax sit domui .i. familie vel hoībꝫ inhitantibꝫ vt
sup̃ Sit go introitꝰ in optatōne pacis . hec dño ē
optanda hospitibꝫ Salus in amotōne malorꝫ . pax
in adeptōne bonorꝫ . salus cōn piclm dāpnatōnis /
pax q̄ntu ad bonū recōciliatōnis Huc aut mod in
trandi et salutādi dedit dn̄s . vt ex hoc ondēt ad quid
venint pacē ƒ face . bella sedare . pdicatōes nō de mūd
ƒ de salute aīarꝫ loqui debē . Vel dn̄s docuit Aplos
salutādo pacem optaē . qz debant Eūm xpi pdicāe
qd est Eūm de pacis Et si qdem fuit domꝰ illa dig
scdm glo̅ Intli .i. si fuīt ibi pdestinati ad vita . veiet
pax vr̄a sup illam . q̄m ƒ optatē / qz oīo et optatio et
pdicatō hēbit ibid effcm Si aut nō fuit digna .i. ad
vitā etnā ordinata pax vr̄a ad vos reūtet . scdm
glo̅ Intli .i. pdicatōnis mercēs a deo vobis recōpen
sabit . qꝛ̄s Orō mea in sinu meo cōuitet Et sup̃ xº
Reddet deus mcedem laborꝫ sctorꝫ suorꝫ . et vnusquisqꝫ
scdm laborē ppnum recipiet Et qcuqꝫ nō recepit vos
Hic instruit eos q̄lit se hēre deant ad nō recipietes
Vbi ponit̃ pmo instructio / scdº cōminatio . ibi Amē dico
vobis / dr go Et qcuqꝫ nō recepit vos necā insistendo
neqꝫ audierit smones vr̄os pcīs monitis obtpando
Exeuntes foās de Ciuitate vl Castello excutite pul-
verem de pedibꝫ vr̄is . q̄z In testim̄ sine signum cōplex
vt dr Ibi pmo in testim̄ laborꝫ sui . sꝫ qꝛ ingressi sunt
Ciuitatē et pdicatō aplica ad illos puenit Excutite
go pulverem .i. etiā minima itinere et laborꝫ que pro
illis sustinuiste exprimite . qꝛ erit eis occasio maiorꝫ dapꝰ &c

Unde Beda Sodomite etsi inhospitales fuerunt inter cetera carnis amentie flagicia nulli tamen apud eos tales hospites apostoli reperti sunt. Et Loth quidem aspectu et auditu iustus erat non tamen aliquid divinitus sibi aut signa fecisse legitur. Ceteris criminibus comparatur tamen Sodomorum et gomorreorum mercedem sentit ut prophete venientes quia illa peccata deus magis odibilia que fuerunt tamen iniuriam propter que deletus est mundus aquis diluvii et quatuor civitates flammis mundus cotidie diversis malis affligitur. Unde 2 Secundum Videns deus hoc peccatum in carne pene desiit incarnari quia assumptus erat corrumperet. Summa enim mundicia ... munditiam maxime abhorreat et fastidire non pe[...]

Secundum signum est quod pulvis in pedibus signum est laboris. Excussio pulveris inutilitatem signat laboris quia inutilia solent excuti et abici. Tercium signum est ut ostendent se ab eis nichil terrenum querere nec etiam minimum de terrenis operibus eorum ut nec etiam pulverem de terra sua sibi non patientur adherere. Unde glossa Excutite pulverem in signum terreni laboris inaniter expensi vel ut ostendatis appetitum terrenorum non esse in affectibus vestris. Quoniam pedes iubentur excuti in signum excussionis terreni appetitus vel humane laudis. Amen dico vobis. Hic post instructionem apostolorum subditur comminacio respectu repellencium que aggravatur ex comparatione ad terram Sodomorum vel gomorreorum, dicit quod Amen dico Tollerabilius erit terre Sodomorum et gomorreorum id est omnibus agetur cum illis in die iudicii quam illi civitati id est habitatoribus illius civitatis qui contempnunt vos et sermones vestros quia sunt [illegible] et glossa [illegible] Illi secundum legem nature transgressi sunt sed isti etiam legem scriptam et dicta prophetarum. Item glossa Cui plus commissum est plus ab eo exigitur. Sed contra quia Genesis 13 scribitur quod homines Sodomite pessimi erant et peccatores nimis coram domino. Unde et in signum magnitudinis peccati ipsorum mortui sunt igne et sulphure. Dicendum quod Sodoma et gomorra infecte fuerunt pluribus peccatis scilicet peccato superbie luxurie et avaricie ut dicitur Ezechielis 16 Hec fuit iniquitas Sodome sororis tue superbia panis saturitas etc. Sequitur Et egeno manum non porrigebant. Hic non fit comparatio horum quantum ad peccatum carnale de quo opponitur quia comparatio debet esse secundum ea que sunt eiusdem generis, sed quantum ad ultimum scilicet quantum ad peccatum inhospitalitatis et quantum ad peccatum quod est negare victum seminantibus spiritualia quia non est dubium negare victualia vel hospicium seminantibus spiritualibus quibus tenentur homines de iure naturali divino et

Left margin: ergo pulvis qui iam ... et ideo deserit ... dampna... sibi ... recipere

Left margin, beside the line “ad peccatum quod est negare victum seminantibus spiritualia”: 9 rex

Right margin: tunc secundum premitte ergo inde pulveres nec etiam necessaria recipiat ab incredulis et a reprobis corporis et indignis vel excutiate pulveres pedum id est levia peccata que solent accidere et tangere ex hominibus pravis

Unde etiam dicit Augustinus Item ad faciendum malum est etiam mala consuetudo se implicat ut ipsa consuetudo mali non eos sinat videre quia malum est sunt defensores malorum fratrum suorum et irascuntur tamen reprehensoribus iniuriam ut Sodomite [illegible] dicentes Loth reprehendenti nequissima voluntate eorum habitare venisti non leges dare. Tanta enim nephanda [illegible] consuetudo ut iam negligentia esset iusticia et prohibitor reprehenderetur pocius quam factor. Hec Augustinus. Item quantum [illegible] ad hoc peccatum pervenit testatur mare mortuum sine dubio. Et dicitur mortuum quia nil vivum recipit et dicitur quia instinctu [illegible] quatuor civitates igne sulphureo cremate in illud confluxere. Unde et mare maledictum etiam appellatur propter fumos et tenebras [illegible] de vaporibus quia sit infra terram. Est autem iuxta civitatem Jericho non longe posita dividit Arabiam et Iudeam et habet in latitudine septem leucas et [illegible] quinque civitates erant deserte propter hoc peccatum [illegible] quia mendaces et fastidiosi erant [illegible] et [illegible] peccati

humano magis est qui manum non porrigit egeno simplici
spiritualia non seminanti vel eidem hospitium negat Non
ergo sit comparacio ad istud peccatum pessimum propter quod venit
ira dei in filios diffidentie a quo homines maxime
debent abstinere quod et apostolus valde detestatur ad Co. 3o
Ecce ego mitto vos sicut oves in medio &c. Post exclusionem
mundane cupiditatis subditur hic exclusio timoris respectu
adversitatis sive instructio quo ad pacientiam in adversis
et patet ordo / prosperitas enim corrumpit adversitas frangit
Unde sicut supra removit affectionem prosperitatis sic hic ex
cludit timorem adversitatis Ubi primo ponitur missio
secundo instructio ibi Estote ergo Ex missione sit fiducia
ex instructione constancia Circa primum ad missionem tangitur
triplex condicio Prima mittentis Ecce ego Secunda mis
sionis ibi Sicut oves Tercia eorum quibus fit missio ibi
In medio luporum Dicit ergo Ecce ego qui vos elegi
non me elegistis sed ego elegi vos Jo. 15 mitto vos
ad Ro. x Quomodo predicabunt nisi mittantur Sicut oves
ut lacte doctrine et predicacionis alios nutriatis pelle
sancte conversacionis alios induatis In medio luporum
id est scribarum et phariseorum et aliorum infidelium qui dicuntur lupi
propter rapacitatem et crudelitatem Actuum 20 Scio quod
post discessum meum intrabunt lupi rapaces non par-
centes gregi Vel lupos scribas et phariseos vocat qui
sunt electi Judeorum Sophonie 3o Judices eorum lupi rapa-
ces In medio luporum id est medio scilicet per pacientiam ut
pacientia sit quasi centrum immobile ad omnem iniuriam tendentem
Prima ad Cor 4o usque in hanc horam colaphis cedimur perse-
cuciones patimur et sustinemus blasphemamur et obsecramus
Vel in medio ut omnibus communes sint Prima ad Thessalon 2o
Facti sumus sicut parvuli in medio vestrum tamquam si nutrix foveat

ps ut caput defendat corpus exponit et apli ut fidem confirment et confirment illesam etiam corpus pericula quecumque possint
... itat etiam verba contumeliosa non timuerunt sed moriebantur pro xpi nomine et simplices et mansueti sicut columbe sine
... rancore contra eos qui nos persequuntur Vnde dicit ... Diligite inimicos vestros et orate pro persequentibus vos De hiis co
... ysa 60 ... sunt isti qui ut nubes volant et quasi col. ad fenestras suas Columba habet rubeum rostrum et pedes et
... pedes i. affectus habebat ... sanguine ... pa... silere et verba

filios suos Vel in medio per abnegationem ut in medio
conversantes non participent eorum maliciam Item in medio
propter ovium paucitatem et luporum pluralitatem Mitto ergo vos
sicut oves i. simplices mitentes vos non defendentes
In medio luporum i. scribarum et phariseorum lupus dentibus
laniat et homines per anhelitum raucos facit Ita isti
Aplos xpi nitebantur inficere et vocem predicationis in
eis impedire Et ideo quia ostendit qualiter qualiter in hac
tribulatione se deberent habere dominus Estote ergo prudentes
Hic ponitur instructio Aplorum Primo ponitur instructio
generalis secundo specialis ibi Cauete autem Instructio generalis
est quantum ad duo Primo ad prudenciam serpentinam contra
falliam scribarum Secundo quantum ad paciendum columbina contra
crudelitatem tirannorum Dicit ergo Estote ergo prudentes
sicut serpentes scilicet ad intelligendas et cauendas fraudes Et
simplices sicut columbe ad sustinendas et ignoscendas in-
iurias et lesiones Vel secundum glo. Interlinearem Estote ergo prudentes
sicut serpentes ut vitetis insidias et fidem seruetis Et
simplices sicut columbe ut non faciatis mala Columba est
auis mansueta et felle caret Prudencia necessaria est in
precauendis malis Simplicitas in faciendis bonis Pru-
dencia quantum ad racionem simplicitas quantum ad voluntatem
Glo. de ... serpentis prudencia est in duobus Primo quia
caput in quo est vita in toto corpore occultat et protegit
Ita et nos totum corpus in periculo caput nostrum quod est xpus
custodiamus Secundo per angusta foramina se constrangens
veteri cute exutus innouatur Sic intrans per angustam
portam veterem exuit hominem Serpens enim veterem pellem
per artum foramine deponit corpus per capite exponit
Et tercium potest addi cum sit frigide nature solem diligit Pellis
deposito pertinet ad incipientes ad Ephe 4o Deponite

... Estote ergo prudentes sicut serpentes ad intelligendas fraudes
Estote simplices sicut columbe ad ignoscendas iniurias ... Et sicut serpentes
ut ... venena ...
... Estote prudentes sicut serpentes ut ... mala intelligatis
et caueatis estote simplices sicut columbe ut non faciatis ulla mala ...
mala laudabile ... [illegible] facere aut malum

vos secundum pristinam conversationem veterem hominem. Corpus exponitur
pertinet ad persecutores qui per mortem defendenda quia est caput
hominis totum hominem morti tradunt. Vel per christo qui est
caput fidelium toti corpori morti subiciunt sicut tactum est
in glossa. Solis dilectio pertinet ad perfectos qui insistunt
divine contemplationi que et illuminantur et inflamantur.
Sicut enim serpens propter duo diligit solem propter calorem
quo natura vigoratur et propter lucem quia cum senescit amittit
visum sed ad radios solis directe oculos opponit et sic illu-
minatur. Ex hiis verbis voluit nos dominus assimilari prudencie
serpentis sed non in venenata complexione non in lingue puncti-
one non in anfractuosa deambulacione. Simplicitas
vero columbina debet esse in tribus. Primo quantum ad cogitationem
in meditando habet enim blandos oculos et dulcem appetitum.
Cant. 2o Ecce tu pulcra es amica mea oculi tui columbarum.
Secundo quantum ad affectum in diligendo figitur enim in amore
ad genus suum unde et frequentat osculum. Tercio quantum ad
intentionem in operando. Residet enim super fluenta aquarum
ut accipitris insidias caveat per umbram. Cant. 6. Oculi
eius sicut columbe super rivos aquarum. Ex hoc patet quod
astucia vulpina vituperabilis est que parat insidias et
machinatur fraudes et dolos. Similiter simplicitas asinina
vituperabilis que est indiscreta et que est contra racionem
Et ideo medio modo se debent habere discipuli christi scilicet ut
essent prudentes sicut serpentes ad cavendum insidias
et simplices sicut columbe ad non faciendum mala. Sequitur
Cavete autem ab hominibus. Post instructionem generalem
hic subdit specialem. Et primo quantum ad prudenciam contra
temeritatem. Secundo quantum ad simplicitatem contra pusillanimitatem
ibi Non est discipulus. Primo monet ad cautelam contra
occulta machinamenta. Secundo concedit fugam contra apertam
persecutionem ibi Cum autem persequentur. Primo dat cautelam

gnalem. Scdo specificat causam ponens multiplicem tribulacionem
que est perpetue duplex Prima tribulacio est hominis machi
nata ab extraneis ibi Tradent enim vos. Secunda hominum
machinata a propinquis ibi Tradet autem frater fratrem. Er
go Cauete quia ecce mitto vos sicut lupos ab hominibus
i. a persuasionibus hominum qui fraudulenter vos decipere
et violenter pervertere querunt Crisostomus Inter omnibus malis
homo est pessimum malum. Unaqueque autem bestia unum habet
proprium malum homo autem habet omnia. Denique homo malus est
peior quam dyabolus. Dyabolus enim si videt iustum non
audet eum attendere sed timet homo malus eum non timet
sed contempnit. Item sicut homo sine armis non potest contra
hostem aliquid sic dyabolus sine homine non potest aliquid
contra sanctos. Scite quos supra lupos dixerat hic homines dicit
exponens se hoc est quod dicit Cauete ab hominibus i. cau
ti estote. In hoc scitis astuti sicut serpentes. Prima ut dicit
Crisostomus Proprium est serpentis ab hominibus caute preterire
Gen 3o Callidior erat serpens cunctis animantibus Tra
dent enim vos hic predicit tribulacio hominis ubi tangit primo
tribulacionis vehemenciam Scdo consolacionis promissio ibi Cum
autem tradent Circa primum notanda tria Primo vehemenciam
Scdo causam ibi propter me Tertio scelam ibi In testimonium
illis. Vehemenciam tribulacionis tangit secundum triplicem
impugnacionem veritatis Aliquando enim impugnat veritas
per appetitum racionis et sic dicit Tradent enim vos i.
occultam machinacionem facient contra vos In concilys suis
i. in locis privatis ubi consiliant qui racionabiliter operentur
Gen 49 In consilium eorum non veniet anima mea Aliquando
impugnat propter appetitum iusticie et sic addit In sy
nagogis suis i. in publicis conventibus ubi contempnit
propter cingulam sanctitatis et iusticie Flagellabunt vos Aliquando

impugnat per violenciam et sic subdit Et ad p[re]sides i[d est] ad minores p[ri]ncipes et ad reges i[d est] maiores p[ri]ncipes ducemini s[cilicet] violenter ut q[uo]d non p[ossu]nt per apparenciam fiunt per violenciam Unde paulus et barnabas ducti s[un]t ad p[re]sidem Act 16 Jacobus et petrus ad regem herodem Act 12 P[ro]pt[er] me i[d est] p[ro]pt[er] nominis mei confessionem Est en[im] op[ti]mus titulus pacien[di] felix iniuria cuius deus e[st] causa ut d[icit] Beda Unde p[rim]a pet[ri] 4 Si exprobramini in no[min]e xpi beati eritis Et s[e]q[ui]t[ur] Nemo aut[em] v[est]r[u]m paciat[ur] q[ua]si homicida aut fur aut q[uas]i maledictus a[u]t alienorum appetitor sed ut xpianus non erubescat In testimoniu[m] illis i[d est] iudeis qui vos ducent Et gentibus qui vos flagellabunt et mortificabunt In testimoniu[m] malicie eorum non solum iudeis sed eciam gentibus Eciam sit in testimoniu[m] Ap[osto]lis ipsorum s[cilicet] innocencie Vel in testimoniu[m] illis s[cilicet] ad dampnacionem et gentibus ad utilitatem Vel in testimoniu[m] illis et gentibus s[e]c[un]d[u]m glosam Ut iudei p[er]versi pereant sine excusacione Unde electi rapiunt exe[m]plum vitelin[?] vitam Vel in testimoniu[m] illis et gentibus ad dampnacionem Unde glosa Contiget vos in testimoniu[m] q[ui]a p[er]secucio nominis xpi non solum iudeis et gentibus eorum malicie s[ed] eciam ip[s]is Ap[osto]lis sit in testimoniu[m] ipsorum innocencie Et ideo pa[ssi]o Ap[osto]lorum fuit in testimoniu[m] dampnacionis et malicie pa[ssi]o[n]em inferencium Et in testimoniu[m] innocencie et salvacionis ipsorum passorum Nota ordinem Consuetudo Iudeorum erat ut si quis faceret eos vocabat eum ad Concilium et nisi vellet se corrigere flagellabat eum que si flagellare non poterant ad p[re]sidem ducebant Ap[osto]li vocati fuit ad Concilium Act 7 et in sinagogis flagellati Act ibidem Et ad reges ad p[re]sides ducti Act 12 et 16 Cum aut[em]

luce 2° cor 2° alys quod sumus odor mortis i[n] morte alys odor vite i[n] vita

Et in testimoniu[m] quippe salvacionis electorum et in testimoniu[m] dampnacionis reprobatorum q[ui]a co[n]t[ra] illos et p[ro] istis ferret testimoniu[m] vn[de] Cris[ostomus] Ante reges et p[re]sides stabit in testimoniu[m] illis et gentibus et cum Ap[osto]li accusabunt[ur] d[e]u[m] videns in ho[m]i[ni]bus p[er]secucio[n]is xpi vitas p[er]iret / iudeorum p[re]sidia dimitte et gentibus ad salutem credentibus pietate misterium revelet Et cum odor quippe in ista bonis in adiutorium est malis in testimoniu[m] Unde Iudei p[er]versi sine excusacione pereant Unde electi exe[m]plum capiant ut vivant hec Cris[ostomus]

Si tpris et stie facultas assit s; pmittit facultati securitas si ista deficiat qd frequenter
contigebat in pmitiva ecclia qr tunc sepe fideles illiterati et simplices trahebantur ad iudices
et deus pvidit illis unde no tenent ppt hoc conturbari etc

tradent vos Hic pmittit dns osolacom in tribulacone Pmo
remouendo timorem de iussione Scdo pmittendo iussiom
in oportunitate ibi Dabitur enim vobis Dicit ergo Cu aut
tradent vos s; iudicibus nolite cogitare p solicitudinem
anxiando quo de modo respondendi ornato vel inornato
aut quid loquimini de no tremendi quid possitis loqui
Dabitur enim vobis sc a pre lum a quo omne datum
optimum Jaco po In illa hora ad rndend optima qd
loquimini sc sapiam in mente et eloquentiam in ore
hoc ptulit in Stephano Actuum .vi. et in paulo Actuum .9.
Per hoc tn no intendit excludere viam providendi sibi de
rnsione s; qd no debent perturbari si no habeant tpus p
cogitandi qr in tali casu sufficit fidem confidenter co
fiteri coram iudicibus qd pt facere quilz xpianus quantu
cunqz simplex Item qr hominibus de deo confidentibus pe
titus no deficit in necessitate cu no possint aliter adi
pisci no deficit ... Ex hijs patet qd no loquitur hic de vbo p
dicacionis debet enim pdicator vbi dni premeditari
et cu studio vbu dei pponere sm qd dr pu hominis est
e anim ppare et dni gubnare linguam alit temptaret
pdicator deum si negligeret de hoc cogitare cu tn habeat
tpus optunum Sequitur Non enim vos estis qui loquimini
Intellige i no ex solo ingenio vro vba pcedunt Sz spiritus
pris vri s; est qui loquitur in vobis Intellige Velut in or
ganis qr sic organa emittunt modulaciones ad motum
tangentis seu cantantis sic bonum qd pdicator loquitur ad
voluntatem pris inspirantis Unde Greg Ad tante aute
ditis s; ego sum qui pluor Unde Aplus .2e. ad Cor .13.
An experimentum queritis eius qui loquitur in me xpus No
ps terrores et dolores pomit osolaciones scdm illud ps Scdm
multitudinem dolorum meorum osolaciones tue letificaverunt aiam meam

Moralr 12 Apli pdicatores sergnt dupplici pfectione pfecte
pfectione vite sz et doctrine hys rite dr In viam gencim
ne abie Gens sut homines seclares gentilr viventes de
quibz ps Dicit gentes qm homines sut via gentiu
e latitudo seclaris vite de qua puer 2o Ne delecteris
in via impioz nec malorz tibi placeat via Civitates
simaie sut conventicle heticoz que dos no ingredir
Osee 12 Ego dns et no ingrediar civitatez Est go
sensus In via gencm ne abieritis et in civitate samari
no ints i nec pcta sequamini gentilr viventium nec eis
res heticoz pmitatez Unde de utroqz laudat Saul
iustus in ps Btus vir qui no abiit in co impi et in
via pctorz no stetit Consilia impiorz sut cosilia heticorz
impy z ceta dnr qr seviunt in ipm deum via pctorz
latitudo voluptatis in qua ambulantes cotidie pximat
ad ruinaz ctrz declinat iustus Unde ps Non sedi
cu cosilio vanitatis et cu iniqua gentibz no introibo
Et iterum Odivi ecclam malignancium et cu impys no sedebo
Vel civitates simarie sut claustra bene custodita Samaria
ita em custodia inter hys no e necm pdicare Unde
Gregs recorda se asserit qr ortis sitientibz aquam in flu
mine fundit q pctoribz Unde hic dr Sed pocius ite
ad oves que pierant dos iste domq ecclia qr in ea
sola videt ds oves eius pdite sut pctores qui de
statu gre ceciderunt in statum culpe In quorz psona ait
ps Erravi sic ovis que pierat Unde eis necm e pdicare
ut redeant ad viam Un dan xiiii dixit angelus
ad Abacuk Fer prandium qd hic habes in babilonem dan qui
e in lacu leonum Abacuk pdicat prandiu dan in lacu
leonum pctor in statu culpe Huic go dr dns Fer prandium
qd no hnt necce messores i pdicatores qui metut in agro

Sed hic pt esse septem dubitaciones Prima utrum sit de pfectione
vite aplice non hre nec portare pecuniam Secunda utrum sit de
pfectione vite aplice non hre calciamenta et vestimenta Tercia
utrum sit de pfectione vite aplice non hre possessiones in cõmuni
Quarta utrum epi psonam aplorum repntantes possint hre
aliquid pprium sine pcto Quinta utrum pdicantes pacem
debeant inciare pacem Sexta utrum in pdicando de
beant uti prudencia Septima utrum debeant pmeditari
et cogitare quid dicant cõtentibus Unde Ad pmam est
dicendum q pfectio aplorum ac omnium sctorum a pfectione xpi diriuata
est qz ipo dicente Jo 13 Non est suus maior dno suo
sufficit enim discipulo si sit sicut magr eius Planum est aut
q ihc xpus in conuersacione pntis vite loculos inde p
dicatori comedauit in quibus pecunia sibi a fidelibus oblata
obsuaret Sup quo vbo dicit Aug et ponitur xii q i
ex illi dni accipite cõsantis in terra qui loculos hnit
cui angeli ministrant nisi qz eccia eius loculos hitura
erat etc ergo hic pcepit pecuniam in zonis non ee ferendam
scis Aplis Ad quod dupr rndet Cormio p Aug dr Sic p
ceptum esse pecuniam non ferendam esse in zonis sic pceptum
fuit in crastinum non ee cogitandum aliquid non pecunia ad
usum necia a scis non suaret sed ne ppter hoc deo minus
suiat et ne pp hec tpalia bona iusticia deserat Unde
dns non madauit aplis pecuniam non ee expendendam ad
necãorum emptom sed non possidendam ad thesaurizandum et sup
fluam retinendam Cuius vo dr q nullus discipulorum xpi
pp pecuniam suare cuauit sed unus eorum comederit
exm nobis instruit ut omnem hominem quantumcunque pauperem
et [illegible] hntem [illegible] apd paupem magna cura

2 et valde magna perfectionem habet Ad 2am dicendum quod Augustinus hanc
dubitationem monet in libro secundo de consensu evangelistarum dicens Christus et marcum
contra loqui de vestimentis et calciamentis Nam mattheus dicit de
calciamenta in via non esse portanda neque duas tunicas
habentes neque virgam ferendam Marcus vero ait quod sandalibus
debent esse calciati et nichil aliud debent portare nisi
virgam Ad hoc ergo respondet Augustinus quod dominus nunc quidem prohibuit
Apostolis ut vite necessaria in victu et vestitu non haberent sed unde
illa habituri erant et a quibus receptum ostendit neque statim
cum dixit Nolite possidere aurum neque argentum neque pe
cuniam in zonis neque calciamenta neque duas tunicas
neque virgam immediate adiecit dignus est operarius voluit
ergo Christus suos Apostolos et alios sue doctrine predicatores ab
omni mundi sollicitudine esse removendos et necessaria vite
quamquam sine penuria sine magna ab aliis quibus predicabant
pro stipendiis esse instruenda Calciamenta vero et sandalia
vel virga per Christum Apostolum prohibita et per Marcum concessa Sed
Augustinus ibidem non sub eadem significatione accipimus sic aliter accipitur
temptatio cum dicitur Temptavit deus Abraham et aliter cum dicitur
neminem temptat quia primo sumitur pro temptatione probationis
Secundo pro temptatione seductionis Sicut cum dicitur Iudica me deus
intelligitur de iudicio discretionis Cum vero dicitur Resurgent impii
in resurrectione iudicii pro iudicio condempnationis Sed inde cum prohibet
habere calciamenta et virgam portare intelligit etiam
minima necessaria a subditis eius esse preparanda instruenda Cum
vero Marcus concedit sandalia et virgam intelligit per virgam
Apostolicam potestatem qua liceat eis necessaria sumere per sandalia
vero intelligit ut pes scilicet Apostolus neque sit tectus et evangelica
doctrina occultetur neque nudus ut terrenis commodis innitatur
3 Ad 3am est dicendum quod sicut ponitur 12 capitulo q 1 Clerici et episcopi sicut

successores Apostolorum de quibus dicitur Actuum 4 Quotquot erant posse-
ssores agrorum aut domorum vendebant et pretia ponebant
ad pedes Apostolorum de quibus providebatur unicuique sicut cuique
opus erat. Si ergo episcopi et clerici debent imitari vitam Apostolorum
quorum gradum ~~administrant~~ videtur quod possessiones et predia in communi
habere non debeant. Et tamen contrarium legitur fecisse sanctus Paulinus
qui ipsa sua bona antequam esset episcopus pauperibus erogavit
postmodum factus episcopus et possessiones iam concesserat ecclesie diligenter
gubernavit et alios plures episcopatus ecclesie accumulavit. Eodem modo
legitur fecisse sanctus Hilarius vepz eodem modo quod supradicta. Et
si credidisset in hoc vitam Apostolorum non sequi nullo modo fecissent
tante perfectionis viri. Respondetur ergo ibi triplex ratio quare habere
possessiones in communi non derogat perfectioni vite apostolice non
obstante quod Christi apostoli huiusmodi possessiones in communi non habuerunt.
Primo propter ecclesie translacionem. Providebant enim Apostoli ecclesiam de Iudea
ad gentiles esse transferendam. Ideo in Iudea possessiones et predia
habere noluerunt. Secundo propter ministrorum gubernacionem. Nam si in matrice
ecclesia et in aliis predictis parochiis sint aliquae possessiones
in communi melius et utilius potest provideri ministris presbiteris et fratribus
quam si omnes redditus in pecunia haberent de quibus quisque propter
maliciam ministerium magna distractio fieri posset. Tercio propter
pauperum sustentacionem. Nam cum episcopus bona ecclesie in usum eorum
ac pauperum et peregrinorum teneatur committere ut ibi dicitur commodius
et securius occurrit eis hoc facere habendo possessiones in communi quam
si non haberent. Ad questionem est dicendum quod Apostolus in littera expresse interdicit
habere proprium cum mandat eis propter Christum non possidere aurum vel argentum
neque pecuniam in zonis. Et Actuum 4 scribitur quod nullus eorum que
possidebat dicebat suum esse sed erant omnia communia. Cum ergo episcopi
teneant vitam Apostolorum non videtur eis licere aliquid proprium habere. Et tamen
contrarium textus expresse ponitur 12 causa questione 1 ubi dicitur quod episcopi de
rebus propriis et acquisitis ante episcopatum vel quesitis de proprio

Cap[?]

decanus[?] quaerat quod ipse de serio[?] dixisse[?] ... velle hic clerici non ... omnibus recte ... quae contra ... ... ego sum

hent heredibus suis si voluerint delinquat quicquid vero de ecclesie sue
provisione sunt sive de agris sive de fructibus omnia in manu ecclesie
resignare censemus Augustinus eciam dicit et ponitur eadem causa Et quod
pertractare[?] ego sum qui statuerem nullum ordinare clericum
nisi mecum vellet manere sine proprio ac si vellet a proposito re
cedere recte ei tollerem clericatum et infra in conspectu et vide in toto
consilium quod noluit habere proprium aliquid quibus non sufficit deus
et ecclesia eius maneant ubi volunt et ubi possunt non aufero eis
clericatum Dicamus ergo quod episcopi in eorum ordinacione non obli
gant se ex voto vivere sine proprio ideo adhuc tenetur quod dicitur
in decretis esse apostolis non possidere aurum vel argentum secundum Ieronimum
intelligitur secundum misticam significacionem ut non insistent humane
sapiencie que intelligitur per aurum et eloquencie que intelligitur per
argentum Secundum vero Ieronimum intelligitur secundum divine veritatis osten
sionem Nam ex hoc quod apostoli nichil proprium habentes non desinunt eis
aliquid eorum que erant necessaria erat divine virtutis manifestum est
Sed secundum Augustinum intelligitur secundum concessionem concessit enim Christus
quod apostoli et omnes predicatores non de proprio sed de stipendiis subdi
torum quibus predicabant possent vivere non tamen negavit quod si
aliqui vellent de suo iure irrogare quod eis non licet et quod eis
viventes de proprio possent eroganter[?] etc. alias paulus peccasset qui
de propriis laboribus vivens eciam predicabat Ad quintam est dicendum
quod secundum Ieronimum ideo pax Christo imitanda est per predicatores quia est
mater omnium bonorum sine qua omnia inania sunt et vana habet autem pax
Christi iiij^or condiciones quia primo est ordinata mandans vincere quod
reddere quod suum est Secundo est vera neminem fallens vel decipiens
Tercio est munda omnia turpia et inquinata respuens Quarto est vir
tuosa et copiosa quia omnia divisa et dispersa unit et congregat
Per primam ergo condicionem excluditur pax superborum qui contempto superiori
bono inferiori obediunt ideo est inordinata Per secundam vero excluditur
pax simulatorum qui loquuntur cum eis pacem simulant et interiora
eorum plena sunt dolo ideo est ficta Per terciam excluditur pax for
nicatorum quorum vie sunt immunde et in fetorem[?] gressus eorum ideo

e munda Sed per contrarium excludit pax scismaticorum quorum consciencia
tanquam perturbata semper presumit seva et mala De ista ergo
pace christi excludendo omnem pacem malam dicit apostolus Et pax dei
que exsuperat omnem sensum custodiat corda vestra et intelligencias
vestras Ad sextum dicimus quod cum prudencia sit recta racio agibilium ~~recta~~
v finis ille proprie dicitur prudens qui scit bene invenire media et vias ad
consequendum finis Est autem triplex finis Primus malus et omne mis-
ctile Secundus bonus et naturalis tamen parum duraturus Tercius eternus
et supernaturalis qui eternaliter est permansurus Prudencia ergo que invenit
vias et media ad consequendum finem malum ut luxuriari vel fu-
rari vel tyrannice dominari dicitur prudencia peccatorum De qua dicit apostolus
ad Romanos 8 Prudencia carnis mors est Et Luce xvi° scribitur Quia
prudenciores sunt filii lucis filiis tenebrarum in generacione sua Pru-
dencia secundo que scit vias et media invenire ad consequendum finem
bonum naturalem ut iuste et recte vivere moraliter et politice et
ut speculari intellectualiter et methaphisice dicitur prudencia philosophorum de qua
dicit apostolus prima ad Corinthios primo Perdam sapienciam sapientum et prudenciam
reprobabo Sed prudencia que scit invenire media et vias ad
consequendum finem supernaturalem ut vivere secundum dei mandata et ca-
ritatem dei et proximi et non sequi carne mundo dyabolo
contraria persuadentibus est prudencia theologorum et sanctorum apostolorum
Cui prudencie semper est admixta simplicitas et puritas consciencie
ta et dei ~~[...]~~ prudencia loquitur hic christus cum ait Estote prudentes sicut
serpentes et simplices sicut columbe Item dicitur contra hos malus peior
est omni bestia Ad quod inducit Christus sic dicens Attendite
vobis ab hominibus quia conversacio pessimus malus et super
omnia mala malus Unde volens quod pre omnibus malis homo est
pessimum malum Nam si eum bestie comparare volueris peiorem in-
venies eum Bestia enim quamvis sit crudelis tamen quia irracionalis est decli-
nabitur ab homine crudelitas eius Hoc autem cum sit et racionalis non
facile evadetur crudelitas eius Si comparaveris hominem malum ser-
penti peiorem invenies eum quia serpens etsi maliciam habet tamen et
hominis habet timorem Ideo si quando potest mordet Si autem non potest

Du 7

fugit homo autem et maliciam habet serpentis et timorem non habet sicut
serpens Adeo quendam non habet tempus latet secundum tempus invenit
irruit sicut bestia Adhuc autem omnis bestia siquidem irritata
fuit sevit Si autem irritata non fuit in silencio transit homo autem
et non iratus insanit a quibus non fuit irritatus Et ut breviter
dicam unaqueque bestia et unum et proprium malum habet homo autem
omnia mala habet in se Denique homo malus peior est quam ipse
dyabolus Dyabolus enim si viderit iustum non audet accedere ad eum
Homo autem malus tamen hominem sanctum viderit non solum non timet
sed adhuc magis contempnit Non enim dyabolus hominem prostrat virtute
sed homo dyabolo arma ergo dyaboli homo est malus Sicut enim homo
sine armis non potest aliquid facere contra hostem Sic et dyabolus sine
homine non valet contra sanctos Vtus dyaboli homines mali sunt
Nec enim potest aliquid malum seminare in mundo nisi per suos ministros
quia in sanctis non invenit locum hec Crisostomus Unde et Augustinus Si vang
es ipse mundus inimicus et absque privatis inimicis Non enim est
nobis colluctacio adversus carnem et sanguinem sed adversus princi
pes et potestates et spiritualia nequicie in celestibus id est adversus dyabolos
et angelos eius quia et quando quatinus homines importunos ille
instigat ille inflammat ille tanquam vasa sua movet Attendamus
ergo hostes duos quos videmus et quos non videmus hominem videmus
dyabolum non videmus hominem diligamus dyabolum caveamus pro homine
oremus contra dyabolum oremus hec Augustinus Unde etiam legitur in
vita sancti Columbani abbatis quod cum ipse per opaca saltus
inter deserta deambularet et librum humeris ferens de scriptis sacris
secum disputaret subito cogitacio irruit quid eligeret in hominum in
iurias incidere an ferarum seviciem sustinere Cumque urgeret cogitacionem
illatam semitas crebro fronte signo crucis armans atque orans
intra se ait melius esse feditatem bestiarum absque aliquo peccato
quam hominum rabiem sustinere cum dampno animarum Unde interrogatus
quidam a philosophis quare horribilis homo quamvis sibi esset quam quidquid ponderis
talit eis rudisse fertur homo magis horribilis ponderis est solius
anime alia vero pondera corporis et anime sunt Unde Seneca Quid
est homini inimicissimum alter homo Cavete igitur ab hominibus vos

maliciose et insidiose ad p̄ctm̄ trahẽ intẽtib₉ ne vos decipiat
ne vos seducat ne vos a blandicijs et p̄suasionib₉ ne vos
minis et flagellis a v̄itate deviare faciant Ad septimum
dicimꝰ q̄ hanc d̄n̄ om̄ solūt glō sup̄ hūc passū dicēs q̄ ul̄ p̄dica
tor ul̄ docēs ul̄ p̄dicat ē cum fidelib₉ et amicis ul̄ cū infidelib₉
et fidei inimicis sencientib₉ in eum P̄mo cogitare debet quid
loquat̄ q̄ t̄p̄us et commoditas sibi dat ad satisfaciend̄ de hijs
querentib₉ que sunt fidei Unde dc̄ Petrꝰ p̄a sua Can̄ca 3o
Parati semp̄ sitis ad satisfaciend̄ omni poscenti vos rōne
de ea que ē in nobis fide S₃ scdō a deo petend̄ ē auxiliū
respondendi et resistendi Cum n̄ hō patit̄ et temptat̄ ab inimicis
a. 89 faciētib₉ in eum cogitat quid debeat r̄nde et quo possit resiste
et q̄ quantū auxiliū sibi desit dnm̄ debet postulare Unde
dixit ille sctūs Iozaphat cū passus eēt ab inimicis qn̄ ignoram₉
quid agē debeam₉ h̃c solū ~~hominem refugiū~~ vt oclos n̄r̄os ad
deū dirigamus 2a Parali 20 Securi ḡo ibant quocūq₃ du
cebant̄ Securus eñi ad p̄lia vadit qui talib₉ armis et sub
tali p̄ncipe pugnat Securꝰ ad consiliū p̄git qui tali p̄locu
tore causā suā defendit Unde Math̄ Cum aut̄ tradent vos
nolite solliciti esse quō aut̄ quid loquamini / mea est enī
causa deus quanto consilio n̄ro indiget / ideo vos michi tm̄ mo
p̄sonas p̄state et ego vobis sensū Nam sollicitū esse ante
iudiciū n̄o est p̄parato rei ꝯ̄ desp̄ato de deo Sunte ḡo vt
in causa sua deus loquat̄ p̄ vobis qui consciam interrogantis
agnoscit Non enī ē impossibile vt rex qui milites suos
mittit ad bellū p̄stet illis arma ad v̄sus hostem Nimi ḡo
sollicitꝰ ē quid loquat̄ in sua sapia sp̄at qui ē forma cu
ctuine Nam in p̄secucōib₉ v̄bis dei n̄o requirit̄ nisi p̄ces
serit fides Unde et Ieron̄ Cum ḡo p̄p̄t xp̄m ducim̄ ad iu
dices volūtatem tm̄ n̄ram p̄ xp̄o debem₉ offerre Ceterū ipe
xp̄us qui in nobis habitat loquit̄ p̄se et sp̄s scti in r̄ndendo
gr̄a ministrabit̄ hec Ieron̄ Tradet aut̄ frat̄ frem
in mortem et p̄r filiū et insurgent filij in p̄ntes et mor
te afficient eos Et eritis odio omnib₉ p̄p̄t nomē meū

Qui aut psenerauit usq3 in finez hic saluus erit
Hic p̄dicte ꝯbulaco ꝯmor machinata tu ppinqs Et pmo
vehemencia ꝯblois Scdo pmissio ꝯsolonis ibi Qui aut
pseueauit Circa vehemenciaz ꝯblois tangi pmo forma
Scdo seqla ibi Et eritis odio Tercio causa ibi ppt nome
meu Circa pmū tangi dupx genq ppinqtatis nalis pmū
e ꝯsanguinitatis eoꝝ s3 qui ab eod stipite descendunt vt sut fres
Scdm suppois vt fily ad prem dicit go Tradet aut fr-
frem in mor Vnde glo Inti Adeo crescit psecutoꝝ rabies
vt nullg sit int eos affectus quoꝝ diusa e fides Et pr filiu
qd e incredibilis Zach 13 Pr et mr qui genuit eum dicit
ei no viues Et insurget fily in pntes i vbis et factis in
eos irruent Et morte afficiet eos i puient de hoc ad
litem Act 13 Hec aut no tm de Aplis s3 de postea miss
s3 martiribg hic veritatez Omia cognati et ppinqti
psequent et ꝯbitas psecucois ps Si inimicus meus male
dixisset mihi sustinuissez vtiq3 Vnde glo ꝯmidez dolorez
ingerunt mala que ab extneis inferunt maioz que ab
illis patim de quoꝝ psumebamg qz cu dapno corpm
mala nos cruciant amisse caritatis Circa de hic Qz omis
dilectio carnis medax est et secularis amicicia qr amoris
diui vinclo no est ligata Subdit Non e fides in fius dili
Dyaq em nec ꝯiat nec ꝯiati nec scit frnare ira ppinqtis
O inestimable dya ci furoris incendiu Adeo nemo spet in
patruis et amicis aut ecia in pntibg Cum ecia sit frem
et filius prem Vide qle tuc incediu psecucois tunc
debit vt nec sibiipi pcat na Tamo dicit tunc pronoꝝ
aut amicoꝝ fidem integram queas cu videis amicitiaz
ipius fratris et prntatis esse extinctam Si em amicitia
in ipa na deficiet quo iueniet ext nam hec Circa
Et eritis odio Vos qui seqmi Aplos hominbg i extneis et
ppinqs vel amatoribg mundi qui inimici sut dei ho em
hic magis dicit vicini qm nam Glo Inti No tm amici
qz amatores mundi sut inimici dei nulli repugnat amor

dei et mundi· distant enim plus quam celum et terra Ioh xvij Si
de mundo fuissetis mundus quod suum est diligeret Vel per esse
distributo per gentibus singulorum non per singulis quoniam terra eritis
odio Et hoc propter nomen meum i confessionem nominis mei
quod addit propter consolationem eorum· quia delectabile est propter amorem
nominis eius esse odiosum· quod enim habent odio propter nomen
xpi· causa est sufficientius patienter persecutionem sustinendi
et ad hoc magis in sequenti premium· quia non martirem facit
pena sed causa· Et ne in tribulationibus deficiant consolatur
eos promittens premium autem perseverantibus usque in finem· scilicet in
gratia permanendo· et non finaliter succumbendo Vel secundum Ieronimum
Qui precepta fidei non deseruerit· et in persecutionibus non
defecerit hic salvus erit· quia finis non pugna coronat Unde
glo docet consuetudine longanimitatem et patientiam Non enim cepisse vel
facere virtutis est· sed perficere Unde cauda hostie iubetur offerri
hoc idem lucas exprimit In patientia vestra possidebitis animas
vestras· quia dominum nobis donari distinguit hoc ipsum incipiunt
possidere quod sumus In quo non modicam dat consolationem inter per-
secutiones et intollerantiam tribulationum· quia non inchoantibus
sed perseverantibus confertur premium Non enim coronabitur nisi
qui legitime certaverit hoc significatur in signo thau· que est
ultima litera qua omnes salvandi signantur dicit autem hic in
signum distinctionis singularitatis et paucitatis Unde Crisostomus Quod
incipere multorum est finire paucorum· semper in principio delectatio est
in fine probatio Cura bone fidei est· exitus bonus summa non
incipere aliquod bonum gloriosum est sed finire Quod propter deum fit eternum
est sicut deus eternus est Cum ergo commisso finis addendum et
tempus deo servire· et opera iusticie facere· ne aliquando acta tua
preterita recorderis· sed finem tuum cogita· quia preteritorum operum
bonorum consideratio autem finis timorem Unde et Bernhardus
Perseverantia est vigor virium consumatio virtutum· nutrix ad meritum
mediatrix ad premium· soror constancie filia anima patientia· amica

ciaz nodus vnanimitatis vinculum Tolle pseuerantiaz nec obseqnium hebit mercedem nec beneficium graciam nec fortitudo laudem
Demiqz qui no inceperit sed qui pseueraurit hic saluus erit
hec Bonifacius Contra vtrum pseuerancia sit in precepto quod no quia
nullus temporibus habet gratiam in peccato cum eciam transgressor precepti
Cuius quod duplex est pseuerancia Una est continuacio in bonis operibus
hec no est in precepto Alia pseuerancia voluntatis in proposito
bene operandi siue agendi et hec est in precepto Hic ponuntur
Du a due dubitaciones vtrum si quis no pseuerauerit usqz in finem
possit saluari Secunda vtrum homo in gratia constitutus possit pseuerare
in bono sine alio speciali auxilio gratie Ad primam dicendum
quod pseueranciam esse necessariam ad salutem tripliciter potest intelligi
Primo refferendo ad habitum no ad actum Cum enim homo sine
caritate saluari no possit quod usqz in finem teneatur habere habitum
caritatis quia cum primum opus nominetur a fine dato quod si quisqz
perdiderit caritatem si finaliter reuertatur in caritate saluatur Non
enim est necessarium quod actu semper sit in caritate et in fine quia si
quis habens habitum caritatis dormiens moreretur no dampnaretur
sed saluaretur Secundo refferendo hoc ad finem vniuersalem et supernaturalem
hominis no ad finem particularem et naturalem Naz si finis particularis
milicie est bellare et naute nauigare sufficit quod miles pseueret
in bello usqz ad finem belli vt suo premio no puetur et
nauta usqz ad finem tempestatis imergentis no oportet quod
semper pseueret usqz ad finem mortis sue Sed cum finis vltimus hominis
et supernaturalis sit eternum premium quia no potest consequi nisi per
terminacionem vite presentis de necessitate salutis est quod homo usqz ad
finem mortis pseueret in fide et caritate vt tali fine no
priuetur Tercio refferendo hoc ad no repugnanciam ad contristiciaz
no ad leticiaz ita suffrendo tolerancias et aduersitates et
psecuciones pro nomine christi sufficit ad salutem consequendaz no
repugnare et no contristari tali tristicia per quam cadat a caritate
et ab actu virtuoso sed no est necessarium pseueranciam in leticia
vt homo de psecucionibus illatis gaudeat sicut apostoli gaudentes
ibant a conspectu consilii quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam

pati hoc enim est persecucionis perseverare igitur in virtute habituali usque
ad finem vite absque concupiscencia repugnancie est de necessitate salutis
Ad secundam arguitur quod sic Omnes virtutes simul infunduntur sed perseve
rancia quedam virtus ergo videtur quod simul cum gratia infusis aliis
virtutibus perseverancia detur potest sic dicit apostolus ad Romanos v°
plus restitutum est homini per donum Christi quam amiserat per peccatum
Ade sed Adam accepit unde posset perseverare ergo multo magis
nobis restituitur per gratiam Christi ut perseverare possimus et ita
homo non indiget alio auxilio gratie ad perseverandum Item opera
peccati quemque sunt difficiliora quam opera virtutis Unde in persona
impiorum dicitur sapiencie 5° Ambulavimus vias difficiles sed aliqui
perseverant in operibus peccati absque alterius auxilio ergo etiam in
operibus virtutum potest homo virtuosus perseverare absque alio speciali au-
xilio gratie Sed contra est quod dicit Augustinus in libro de perseverancia Cum
perseverancia possitur a deo si non datur a deo irrisoria peticio
est cum id ab eo petitur quod scitur non ipsum dare sed ipso non dante
esse in hominis potestate sed perseverancia etiam petitur ab illis qui sunt
per gratiam sanctificati quod intelligitur cum dicimus Sanctificetur nomen tuum
ergo homo in gratia constitutus indiget ut ei a deo perseverancia detur
Dicendum quod perseverancia dicitur tripliciter quandoque enim significat habitum mentis
per quem firmiter homo stat ne removeatur ab eo quod est secundum virtutem
per tristicias irruentes ut sic se habeat perseverancia ad tristicias sicut
continencia ad concupiscencias et delectaciones ut vult philosophus 7 Ethicorum
Alio modo potest dici perseverancia habitus quidam secundum quem homo habet propositum
perseverandi in bono usque ad finem Et utroque istorum modorum
perseverancia simul cum gratia infunditur sicut et continencia et cetere virtutes
Tercio dicitur perseverancia continuacio quedam boni usque ad finem vite
Et ad talem perseveranciam habendam homo in gratia constitutus non quidem
indiget aliqua alia habituali gratia sed divino auxilio ipsum dirigente
et protegente contra temptacionum impulsus Et ideo postquam aliquis
est iustificatus per gratiam necesse habet a deo petere predictum donum
perseverancie ut scilicet custodiatur a malo usque ad finem vite
Multis enim datur gratia quibus non datur perseverare in gratia Et sic

pnt pom due gones. Pma capndo psenerum pmo et scdo mo
ho exns in gra no indiget spali auxilio ad psenerand pz
qz psenerum po et scdo sut hitus quo ho hz ppositu firm
psenerandi in bono usqz ad finez vite. et quo ho firmiter
stat ne remoueat ab eo qd e scdm virtutez p'esticias itrne
tes. et ad hoc sufficit gre adiutorm dei qd Beda gtlnro
Capndo tcio psenerare pnt e gtinua boni usqz ad finem
vite indiget ho exns in gra dinio auxio spali ipm dirigete
et ptegente. et hoc ppt gdicom status humane nre. que qdez
licet per gram sanet qntu ad virtutez remanet tn in ea
corrupto et infecto qntu ad carne p quo sunt legi pcti
ut dr ad Ro vii Nam quid oremus sic optet nescimus
ppt varios rez euentus Et qz nos ipos no pfcte cognoscimus
no possumus ad pleum scire quid nobis expediat scdm illud
Sap 9 Cogitacoes mortalium timide et incerte puidecie nre
Et ideo nece e nobis ut a deo dirigamur et ptegamur qui omnia
nouit et omnia pt Et ppt hoc renatis in filios dei p gram
queniens dicere Et ne nos inducas in temptacom. et fiat volutas
tua sic in celo et in terra. et cetera que in orde dnica ptinentur
ad hec ptinencia Ex hoc pz q ho cosecutus gram ad vitand
pccm et ad opand bonum indiget spali auxio dei Ad rones
Ad pmaz video quido aug Omes virtutes simul infunduntur
Istud arm pcedit de psenerum po et scdo mo Ad zm scdm
Aplm ad Ro v. plus restitutu e homini p donum xpi quam
amiserat per pccm Ade z no sic dicit btus Aug in li de
nra et gra ho in pmo statu accepit donum p qd psenerare
posset no aut accepit ut psenerare nunc at per gram
xpi multi accipiunt et donum gre quo psenerare possint et vlt
eis dat q pseuerent Etia p grez xpi ho accipit q no solu
psenerare potest s etia pccare no potest Ad aliaz dom q ho
post pt cade in pccm s no pt resurgere a pcto sine auxio gre
Et ideo ex hoc ipo qu ho cadit in pccm efficitur e de se facte
se in pcto psenerantem nisi gra dei liberetur no aut ex hoc q
facit bonum facit se psenerantez in bono qz de se potens e
pcanre ideo ad hoc indiget auxilio dei

Cum aut psequent vos in Ciuitate ista fugite in aliaz Amen dico
vobis no consumabit Ciuitates in isrl donec veniat filius hominis
Non e discipulus sup magrm nec suus sup dnm suum Sufficit di
scipulo vt sit sicut magr et suus sicut dns eius Si premfamilias
Belzebub vocauerit quato magis domesticos eius Ne go timue
ritis eos Quia apli adhuc erant infirmi nondum virtute ex alto
induti docet eos tamq tenerosd fuge vt pluribus possent pdesse dns
Cum aut psequent vos in vna Ciuitate fugite in aliaz pter
quatuor vt amplius nome meu diulget pdicando vrum alibi audia
vt vre infirmitati puideat vt hostibus pcat hec Crisos Intelliges
No debere declinare s ad tpus fuge vt alys possit pdesse Sic
fugit Jacob a facie Esau Gen 27 Sic dauid a Saul pi Regum
2o Elias a Jezabel 3i Reg 19 Paulus a damasco 2 ad Cor 11
Vnde Crisos Sciens in temptacionibus infirmitatez humane nate Si
quis vos magr psecutus fuit in Ciuitate ista fugite in aliam
Non em gtempno timidos nec eligo tm fortes qr no virtutem
hominis deus gsiderat s voluntatez Nam ille qui surgit et fugit
et virtute gdem dissimilis e voluntate aut eqlis Nam sicut ille
ideo passus e ne se magis videat amare qz deum ita et ille ideo
fugit ne victus in doloribus thezaurum caritatis amittat hoc aut
madat no vt qui stetit peccet s ne qui fugit no peccet Infirm
tati humane gsulit no fidei pmptiore virtutez excludit Diuinus at
ad gsolacionem fugiencium xpianorum qui stare gdem fortis fidei e mag
aut humilitatis fuge hec Crisos Vnde et Remigius Sicut preceptu
pseuerandi in psecucionibus spaliter ad aplos ptinet et ad eorum suc
cessores fortes Sic licencia fugiendi satis couenit infirmis fide quibus
gtendit pyus magr ne si se vltro ad martirium obtulissent for
tass positi in tormentis negarent leuius em erat fuge qm negare
Sed quamuis fugiendo pfite fidei gstanciaz in se no ondent tamen
magni meriti erat desere fugiendo Nisi aut illis licenciam fugiendi
dedisset dicent eos aliqui alienos ee a glia regni celestis hec Re
migius Vbi sciendum qr psecucio aliqn e psonalis vt quando qs querit
ad mortez no qr fidelis s ppt odm psone determinate et tunc est
semp fugiendum sic paulus quereba ad morte a damasco qd pz ex
hoc qr aly fideles pmittebant ibi pacifice habitare s querebant solu

paulu iusticie ideo dimissus a fratribus p muru fugit psecucoz psonale
no timedo psecucom sz pocius declinado vt illesus pdesset Atq
no e impfccois scdm dcamen rete racois ad tpus salubrius fugere
vt saluet fugiens ad maiores fructus Aliquando aut no solu est
psecucio psone sz ecia fidei et iusticie et sic ho piplat pba r. ubi
q ex fuga sequatur derisio fidei et depssio iusticie fuga e mala
et pctm mortale Si aut no appet hoc pbbr sz magis contrariu
vtpote q ex fuga tu posset alibi fieri vtilitas eclie Ex remansione
aut no sequitur nisi occasio ministroz eclie occidendoz et
concultacio articloz fidei ab obstinatis infidelibg tuc e fugiendu
et alibi pficiens Qui em no pt in vno loco pficere debet ad
aliu transire Unde Augustinus Faciant qd sermi xpi qd precepit uel
pmisit dns Sicut ipe fugit in Egyptu fugiant omino de Ciuitate
in Ciuitatem quando eoz quisqz spaliter a psecutoribg querit vt
ab alys qui no ita requirunt no deserat eccia sz pbeant ti
baria conseruis quos aliter viuere no posse nouerint Cum aut omnium
i. Epoz clericoz et laycoz e cōmune piculm hij qui alys indiget
no deserantur ab alys quibg indigent Aut igitur ad loca omnes
transeant a qui hnt necitatem remanedi no relinquatur ab eis
p quos illoz ecclastica supplenda e necitas vt vel pariter viuant vel
pariter sufferant qd eos paterfamilias volet pati hec Augustinus Amen
dico vobis Videtur Antiposore i. occulte qstiom q dicent Iussisti ne
ad gentes iremus quid go faciemus si omes Ciuitates Iudee eiecerimus
et nos abiecerint hoc pueniens dns Amen dico vobis no consumabitis
i. explebitis Ciuitates istas fugiendo vl fidem pdicando
donec veniat filius hominis i. resurgat a mortuis Fidelis deus qui
no patitur vos temptari sup id qd potestis sz faciet ecia cu temptacone
puentu vt possitis sustinere ad Corint. x° Unde glo hoc ad illud tpus
ptinet qd dctm e In viam gencium ne abieritis q psecucones
debeant declinare vt tribulacoms occasio sit Euangelii p seminarium et
debet referri ad tpus passiois xpi quia denunciato aduentu xpi
ab Aplis p Ciuitates iudee imediate passus e xpus et a mortuis
resurgens apparuit discipulis Unde Euangelista pdicit q no ante
pdicacoibg suis ad fidem pducant Ciuitates istas quam resurreccio

donec fuit predicata et toto orbe terrarum predicandi Evangelium per apostolos gesta
Vel si intelligatur de adventu xpi ad iudicium tunc intelligenda est con-
tinuacio predicacionis apostolorum per totum orbem quantum ad conversionis
effectum quia ubique dispersi sunt filii isti secundum predestinacionem licet enim
predicacio apostolorum discurrerit per totum orbem tempore ipsorum quia in omnem
terram exivit sonus eorum tamen effectus conversionis quantum ad eos qui
generaliter convertendi sunt ad fidem habebit plenarie effectum circa finem
mundi Unde dicit Amen dico vobis Non consummabitis i. explebitis
Civitates israel fugiendo vel ad fidem predicando et ad fidem convertendo
donec veniat filius hominis scilicet ad resurreccionem generalem in gloria patris
Non enim convertentur omnes filii israel donec prope finem mundi Unde Crisostomus
Et quia dicentibus eis quomodo possumus fugere cicior est enim fuga lo-
ga quam velox mors consolans eos propterea dominus ait Non consummabitis
Civitates israel donec veniat filius hominis Si de apostolis hoc tamen intel-
dictum non procedit intellectus, nam multo ante defuncti sunt antequam xpus
adveniat Sed omnia que ad apostolos loquitur eciam ad illos videtur
qui postmodum per illos fuerant credituri usque ad exitum mundi Ipsi enim
xii erant capita totius xpianitatis future et quemadmodum quod in illos
miserit per tota corporis membra dispergitur Sic et apostolis quod dicebatur ad
totam plenitudinem xpiani corporis pertinebat Sciebat enim dominus quia
noticia eius tot occupatura erat Civitates ita ut pene omnes totius
orbis terre Civitates israelitice dicerentur hec ~~Ambro~~ Crisostomus Sed queritur
an erat preceptum apostolis fugere Dicendum quod sic tamen quia apostoli adhuc erant
rudes et tenelli tamen quia personalis eorum erat futura persecucio tamen
quia ante passionem xpi per eorum mortem fides non erat firmanda nec multi-
plicanda et ideo melius erat fugere secus autem erat post passionem xpi Non
est discipulus etc. Finita instruccione spirituali ad prudenciam contra temeritatem
hic subditur instruccio spiritualis quantum ad simplicitatem contra pusillanimitatem
ex timore contumeliarum in verbis Secundo contra pusillanimitatem ex timore pa-
corporis ibi Nolite timere eos qui affligunt carnem scilicet corpus contumeli-
arum timorem dupliciter excludit primo evacuando timorem contradicentium veri-
tati, 2o animando ad apertam veritatis predicacionem ibi Quod dico vobis
in tenebris Timorem autem evacuat per duo primo per consideracionem primi
adventus scilicet salvatoris Secundo per consideracionem secundi adventus scilicet iudicis ibi
Nichil enim opertum Exemplum salvatoris racione discipulorum inducitur sub triplici

Glo. [illegible]

silitudine qz vt mgr rone doctrine veritatis / vt dns rone potentie
maiestatis / vt prfamilias rone cure bonitatis / pcedit go a mi
noi sic si in mgro in dno in prfamilias blasfemias iniecimt
et ipe patient et intrepide sustinuit / nilo plus fiet in ipis · qui
sut vt discipli sui et familie et ipi debent patient sustinere
Unde dr Non e discipulus sup mgrm neqz suus sup dnm suu in
telligend e donec et qrdm sunt discipli et sui Non e mrz sup
mgrm et dnm scdm honore nam vel no e discipulus i no debet
velle ee sup dnm suu contra sz · et qi potentiori mgro et dno
suo opando q d Non dedignemi tollerare vos sui et discipli qd
ego tolleo nl tollerabo dns et mgr · qz dns sum facies qd volo
et mgr docens qd vtile scio Mea exempla vos doceat ad me
respicite · qd in me fieri videtis hoc in vobis ne formidetis / qui
me offendere et psequi no timet vos qo offendere et psequi no
timebunt Unde Crisos Nunc incipit eos consolari in passionibz
eorz futuris suo exemplo Nalis est res si p deo iniuriaz patim
ab aliquibz indignis irascim et dolemus Si vero audierimus ali
quaz pclaram psonaz que simile passa e refrigerato et inflato in
dignacionis nre lavat Dicimus em si vir ille qui clarior est
qm ego passus e talia · plane ego iniurie mee no debeo sentire
dolorem Tanto magis consolabunt discipli in passionibz suis
cu discipli ecnt et sui · recordates xpm dnm et mgrm talia a
maiori pessum hec Crisos Et ideo dent dnm no solu patient
s eciam gaudent sequi Nam vt dr Seneca Malus miles est
qui impatorez gemens sequitur Et subiungit Sufficit em discipulo
i sufficere debet vt sit sicut mgr eius et suo vt sit sic dns eius
Iniurias sustines et vindictam no querens / mala recipies et be
neficia confers · vt sufficere debet ei si no plus totulerit et gtepna
Psectus aut erit si sit sic mgr et dns eius ipm in suis imitado
opibus · qz pfecto discipli e imitatio et assimilacio mgri Unde
Beda Sz mgr no suas vult vindicare iniurias qui deus e / sed
ipas i iunas vult insecutores paciendo reddere mitiores tandez
necesse e discipulis · qui puri homines sunt vt reglam pfectionis se
quantur hec Beda Hoc aut dcm dni in pposito e viii vbi de se
loquit · qui est mgr et dns · ymo pr om De em dicit mgrm

et dnm aplos aut et eoz imitatores vsqz ad finez seculi dr discipli
et suus. hnig mgri et dni imitacio e xp̄iana pfcio Vnde Aug
Summa rane religiose e imitari que colis Non aut dr hoc dns de
alio Si mgr indoctus fuit no sufficiat discipulo ignorantia mgri Et si
dns miser fuit no sufficiat miseria suo dni Vel sedm Crisost
no dicit hoc sedm ea que raro attingunt sz ab amplioribus et ab
hijs que sunt in pluribus suscipit hunc sermonem Et suo sic dns sui
vt eunde calicez bibat Ut sr zo potestis bibe calicez r̄ vt p idez
hostium intrat luce vlt. Oportebat xp̄m pati et ita intre in gliam
suaz vt eand penitacom in sua visitacoe rapiat Luce 6 Si prm
familias i me qui prnaz gero solicitudine prris habes auctez
belzebul vocaunt i me opari in belzebul dixunt quito mags
domesticos eius sz vos in hoc etiā diffamabunt q em apli
facent mirabilia vtute demonis sepe dixint iudei et gentiles
vt pz mltipr ex aploz legendis No go boni contristar dent
si forte ab aliquibus pmis hominibus sine culpa detrahatur quia ad
gsolacom nraz sua dns obpbria adducere dignatus e dns Si
prem familias belzebul vocaunt quito mags domesticos eius
Sunt em plurimi qui vitaz bona fortasse amplius laudant
qz dent Et ideo ne eis elacio de laude surrepat pmittit
omnips deus malos in obtractom prrumpe. vt si aliqua
ab ore laudacium in corde bonoz nascit p obtrectacom
maloz ad pniam revocent Sz nt vba laudacium et vitu
pancium ad metez semp recurre debemus et si in ea no inve
bonum qd de nobis dr magna tristicia in nobis gnari debet
Et si in ea no invenim malum qd de nobis dr in magnaz le
ticiaz psilire debemus Vnde Greg Ey om qd de nobis dicit
semp taciti ad metez recurre debemus intiorez testem et iudicez
quere Quid em pdest si omes laudant cu consciencia accuset
aut quid potit obesse si omes nobis derogent et sola consciencia
defendat Vnde Katho Cum te quis laudat iudex tuus ee me
Plus alijs de te qm tu tibi crede noli Sz vt dr Greg Qui no
amat glam no sentit gtumeliam Sz de vtutibus alijs et vicijs
simul indicabo Valde aut periculosum e hoiem in psencia sua laudare
vt oz eu valde fortez in deo esse q inde no elevet intus in corde

Unde etiam Oracius consulit: Tales comedas. Apice ne mox mutuat tibi aliena peccata pudorem. Igitur loco glorie id amplectamur si domino nostro in passionum conditionibus adequamur. Quia enim in igne tribulacionis peccata purgantur, ideo sicut tunc caput ecclesie Christum fluctibus passionum deus exposuit, sic et corpus eius, scilicet ecclesiam, suaque membra usque in finem seculi ad purgacionem et probacionem tribulari permittit. Aspera enim ac spinis et sentibus plena et horrida est virtutis via. Sic patriarche, sic prophete, sic apostoli, sic martires, sic confessores, sic virgines et quotquot placuerunt deo per multas tribulaciones placuere fideles. Sic etiam omnia membra Christi electa usque ad diem iudicii persistent. Unde Augustinus: Nullus prius Christo sine tribulacione est. Si putas non habere persecuciones, nondum cepisti esse christianus. Et firmiter dominus concludit: Ne ergo vos domestici et imitatores mei timueritis eos, scilicet persecutores homines fragiles et peccatores, nec eorum blasfemias et sevitias, obmittendo fidei veritatem propter timorem persecucionis, sed ferte pacienter iniurias propter dei amorem. Ad tollerandum igitur pacienter quamlibet adversitatem multum iuvat si quis Christum passum pie cogitat. Unde Augustinus: Noli esse pusillanimis. Si enim pleno corde meminisses quid pro te Christus passus fuit, et tu pusillanimiter deficies? Sed magnanimiter et tu quicquid adversi acciderit tollerabis. Insuper et gaudebis quia inventus es in aliqua similitudine passionum regis tui. Et item: Si ille qui verissime dicebat: Ecce venit princeps huius mundi et in me nichil inveniet, dictus est peccator, iniquus, Belzebub, insanus, tu dedignaris hec audire per multis tuis, que dominus audivit nullis meritis suis? Ideo ille venit ut preberet tibi exemplum qui gratis hec fecit, si tu non perficis. Unde enim ille audivit nisi ut tu audies tu non deficeres? Ecce tu audis et deficis. Frustra ergo ille audivit. Non enim pro se, sed pro te audivit. Ideo enim potius ille sustinuit ut nos sustinere disceremus. Et si ille qui non habebat quod sibi obiciebatur, quanto magis nos qui etsi non habemus peccatum quod nobis obiciat inimicus, habemus tamen aliud quod digne in nobis flagellat. Nescio quis fidem te dicit, et non es fur: audis obprobrium. Tu tamen sic non es fur ut non sis aliquid quod deo tuo displiceat. Et item: Unusquisque considerans conscientiam suam, si mundi auctor est, imitetur fiat auctor Christi, ne sit antichristus. Si quis ei dixerit antichristus sit, irascitur

Ista vi quod tu ut ti... veas alterum ... ali

iniuriaz sibi factam putat dicit ei xpus pacienter esto si falsum audisti
merito gaude quia et ego ab antixpis falsa audio Si autem verum au
disti cognoscere condicionem tuam et si audire times esse plus time
hec time Aug' et Greg' Aut illata convicia bene tolleramus
eum in secreto mentis ad mala perpetrata recurrimus Leve quippe vi
debitur quod iniuria perferimus dum in actione nostra conspicimus quod
peius est quod meremur hec Greg' Nota hic dicit Et e(st) dictum
Ne quod timuistis eos Sed contra super eos dicit Fugite in aliam ci
vitatem sed fugere timentis est Dicendum multiplex est timor scilicet naturalis
et hic permittitur Alius secularis et hic precipitur Tercius mundanus
vel humanus et hic reprobatur Quintum caussit natura secundum gradum terci
culpa Nota secundum glosam Belzebub ydolum apud diversas gentes
varijs nominibus appellatum est Ninus rex Assiriorum conditor Ninive
post mortem patris sui beli composuit statuam in honorem ipsius ei quod
divinos honores misit ydolum ab hominibus cuius simulacri similitudinem
Caldei suscipientes vocabant beel et in daniele legitur Inde pale
stinam illud accipientes appellabant baal Moabite vero beelfegor
Itaque propter diversitatem gencium diversa ei dabant vocabula Sed Iudei unius
dei cultores vocabant beelzebub ad derisionem gentilium baal vir
zebub musca id est musca vir sine viris muscas Item beel id est deus
zebub id est musca id est deus musce propter spurcitiam sanguinis imolati bel
zebub est ydolum acharon nomine cuius spurcissimi ydoli principem demo
niorum appellant qui musca dicitur propter immundiciam Item non in glosa dicitur
hic quod Ninus rex Assiriorum invenit ydola Sed contra super in dicitur de
inventione ydolorum quod dolens pater cito rapti sibi filij fecit ymaginem
Ergo utrumque potest esse nec est contrarium quod dicitur hic et ibi quia duo bene
potuit esse inventores unius malicie Sed hic potest esse duo dubia
Primum utrum creverunt sunt pastoribus Apostolis fugere persecutores Secundum utrum
semper ingerens sit maior et dignior suo discipulo et dominus servo Ad primum
dicendum quod questio est dubia pro tanto quia ut scribitur Joh x Mercenarius est
ille qui videt lupum venientem fugit et dimittit oves Cum igitur Apostoli non
essent mercenarii sed veri pastores non videtur quod fuit convenies eorum pastorum
de una civitate fugere in aliam Ad hanc igitur dubitacionem respondet Augustinus
super eundem textum preallegatum Joh x dicens pastorem de una civitate
in aliam fugere tripliciter posse intelligi Primo quod persecucio sit publica et
communis ut quando lupi et infideles omnes persequuntur tam oves quam pastores

et si iste pastor fugeret simul cum omnibus nequaquam esset mercenarius nec tali
fuga derogaret sue perfectioni Secundo quod persecucio esset solum erga pastorem
non erga oves et tunc si alii remanerent per quos possent omnibus
et subditis ecclesiastica sacramenta ministrari ad hunc pastor fugiendo
pastoris perfectionem non perderet quia temptare deum est quando homo habet
quid faciat ad evadendum periculum mortis si ipse periculo se exponat
Sed si subditi fugerent et nulli remanerent per quos ministerium salutis
eis possit impediri si in tali casu pastor fugeret non esset pastor sed
mercenarius Crisostomus tamen dicit quod tunc Christus apostolis persecutores fugere
mandavit quando eos ad predicandum misit quando certa persecucione
in totum dispersi sunt per universum iudeam ut occasio tribulacionis
fieret seminarium verbi quia ex hoc apostoli coacti sunt ad populum gentilium
se transferre Ad secundum est dicendum quod paulus fuit discipulus Gamalielis
sicut ipse testatur Actuum 22 Nutritus ad pedes gamalielis iuxta veritatem
paterne legis. et tamen non fuit minor ipso sed maior et dignior quia ut
ipse dicit ad Thessalonicenses Timotheum 2o doctor gentium in fide et veritate et ubi
ait quod positus erat in verbo Christi predicator et magister et apostolus Et
planum est quod maioris potestatis et dignitatis erat esse magistrum legis
evangelice quam legis mosaice Ad hoc ergo respondet Crisostomus diversificando
verbum Christi dicentis quod discipulus non est maior magistro Primo
ut hoc intelligatur esse in pluribus Nam in pluribus ita videmus
quod discipulus non est maior in doctrina nec sapientior in sensu suo
magistro Si non inveniatur aliquis tanti ingenii et excellencie quod excel
lat suum magistrum sicut iam dictum est de paulo hoc est verum in paucio
ribus Secundo modo verificatur hoc dictum ut intelligatur discipulus non esse
maior suo magistro donec fuerit discipulus et servus donec fuerit servus
Sed si discipulus efficietur magister et servus efficiatur dominus potest discipulus esse
maior magistro suo et servus maior domino Nichil enim opertum
quod non reveletur et occultum quod non sciatur Quod dico vobis in
tenebris dicite in lumine et quod in aure auditis predicate super tecta
Hic hortatur dominus discipulos ad tollerantiam ex consideracione divini iudicii in
quo omnia manifestantur quia bona et mala omnium omnibus erunt manifesta
Tale enim erit iudicium quod omnibus videbitur iustum quod non posset esse
nisi merita et demerita ab omnibus viderentur manifeste Unde dicit Nichil
enim est opertum in presenti tempore quantum ad opera que occultantur ex
industria quod non reveletur in iudicio futuro et nichil est occultum nunc

vel aliter ~~[illegible]~~ opertum nunc quod non revelabitur in futuro iudicio quantum ad bonos et occultum nunc
quod non sciatur in futuro iudicio quantum ad malos

quantum ad cogitata que occultantur ex propria natura quod tunc non sciatur quia non solum
operum sed etiam cordis secreta que soli deo sunt nota tunc erunt nobis
manifesta q. d. secundum Remigium Nolite timere persequencium seviciam et
blasfemancium rabiem neque emulencium simulatores quia veniet dies iudicii
in quo et virtus vestra et eorum nequicia omnibus demonstrabitur et unicuique
secundum opera sua tam interiora quam exteriora reddetur quia tunc paciencia
remunerabit martirum et nequicia persecutorum punietur Nolite ergo Remigius
dei erubescere sed tota intencione verbo operum date fixa mente reti-
nentes illum extreme retribucionis diem quo illuminabit deus abscon-
dita tenebrarum et manifestabit occulta cordium Tunc enim et vobis
a deo laus et adversariis veritatis pena manet eterna Consideracio
huius manifestacionis debet dare magnam audaciam in predicacione
veritatis et predicatores movere ad predicandum veritatem secure Propter
quod subditur Quod dico vobis Superius evacuavit timorem contradicen-
cium veritati hic animat ad apertam veritatis predicacionem dicit ergo Quod dico
vobis in tenebris id est in locis privatis licet enim Christus ut communiter predicavit
in communibus locis ut in templo et sinagogis tamen aliquando docebat di-
scipulos separatim a turbis ut habetur Marci 4. Seorsum autem discipulis
suis disserebat omnia Et ideo dicite in lumine id est palam quia postea
apostoli palam populo predicaverunt ea que a Christo seorsum didicerunt Propter quod
sequitur Et quod in aure auditis id est in secreto predicate super tecta id est publice
In palestina enim tecta domorum erant plana desuper et ibi conveniebant
homines ad ludendum et confabulandum per hoc designatur quilibet locus publicus ubi
conveniunt homines Vel secundum alios tecta ista dicebantur quedam deambulatoria
facta circa templum super que ascendebant doctores et docebant populum Glossa de
Super tecta loquitur secundum morem palestine ubi solent in tectis residere que
non sunt cacuminata sed equalia Unde lex precipit ut qui novam domum
edificat murum tecti ponat in giro ne fundatur sanguis noxius Et glossa
Quod dico hoc est In quo volo vos constantes esse Vel moraliter Quod dico in
tenebris id est dum adhuc in timore estis dicite in lumine in fiducia veritatis
accepto spiritu sancto Et quod in aure id est in secreto auditis predicate super tecta id est
exaltato carnis domicilio predicate quia quando aliquis alteri loquitur secrete dicitur
quod loquitur ad aurem vel in aure alterius Ex hiis patet doctrinam Christi fuisse iustam
et sanctam quia voluit eam publicari quod non heretici faciunt quorum doctrina
est in latibulis et angulis nec volunt quod manifestetur Considerandum hic quod discipuli

expomit psecucoib9 nos aut in pace pistamq; ppt qd venia digni no
simq. Vnde Cris. Vos vtiq; erimq digni in pace molliti et pig
tantes. illo psequte dissolvim. in pace salvari nisi. et neq; hoc
possimq. Rue igit vobis venia no flagella no carceres no principes
no sinagoge no aliq; talium iminet. s; cont^m comissu. Nos regimq
etem reges pii sunt et honores mlti sunt xpianis. et neq; ita su
pamq. Si igit fiet plm certamina et psecucio excogitata. quanta eet
derisio. quanta obpbria. et valde decent. Cu em in palest' nullq
excitat^r qualit' in agone erit clarus. Sta igit adusus passiones
fer vilit dolores qui sunt mentis. ut et eos qui sunt corporis sustineas.
Item btus Job nisi bene eet excitatus ante agones no vtiq;
clare in agoib9 effulsisset. ext omez tristicia esse dixisset. vtiq;
aliquid ptmax. Nuc aut ad omia stetit constanter. Hac igit forti
tudinez hac magsterem? ut nos zelemq. illius qui ante legem
et gratiam fuit. ut etnis cu eo possimq gmeare thabnaclis. h. Cris.
Du^a Sed hic pnt ee due dubitaciones. Prima vtz tradidit xpus sua
doctrinam in tenebris et in oculto. Scda vtz mala de qbq btis
pniam egerint in finali iudicio ab aliis videant^r. Ad prim
dicendum q^d qstio e dubia p tanto. q; salvator dicat in litt'a. Qd
dico vobis in tenebris. dicite in lumine. et qd in aure auditis
pdicate sup tecta. videt^r q^d in oculto et in obscuro xpus
suam doctrinam tradidisse. Cuius contrarium dr. Joh 19 Ego palam
locutq sum mundo. et in oculto locutq sum nichil. Ad hoc
q^d rndet Remigiq dns istud dictum referend esse ad legem
p Aplos explanand esse. ita q^d est sensq. Illa que dicta
sunt per legez et pphas in tenebris et in obscuritate figurar
per vos dicite in lumine. q; misteria legis obscura p legez
Aplos sunt explanata. Et que in aure. et qi in secreto so
lum iudeis erant revelata. pq mod p Aplos in toto mundo
et in omib9 pplis sunt pdicata. Hilarius vo dicit hoc esse re
ferend ad ipos auditores. ita q^d sit sensq. qd dico vobis
in tenebris. q; int iudeos incredulos qui in tenebris infi
delitatis manet. vos dicetis in lumine. q; fidelib9 et cre
dentib9 ponetis. Scdm Greg vole hoc esse referend ad
ipos Aplos. ita q^d sit sensq. qd dico vobis in tenebris. i.

dum adhuc vos estis in tenebris ignorantie dicetis in lumine qui
vos eritis illuminati i. spiritum sanctum mittendo vobis in linguis igneis
die penthecostes Ad 2am Et arguitur quod isto per ingenium in 9o dicitur de 2
9z qui dicit peccata per penitenciam tecta et deleta tunc etiam tegi
Item dominus comminatur in penam manifestacionem verenda Sed a bonis
abeit omnis pena ergo non manifestabuntur eorum mala Item
illa sola videbuntur que sunt scripta in libris consciencie et peccata
non videbuntur ab aliis Sed in oppositum est hic textus qui dicit
Nichil opertum quod non reveletur et occultum quod non sciatur Ubi
glossa Veniet dies ubi nostra interea nisi soli deo cogita ab
aliis sciantur Prima conclusio Omnibus hominum sive bona sive mala 1 9ᵘ
omnia opera sua sive bona sive mala ad memoriam in fi
nali iudicio reducentur patet per beatum Augustinum 20 de Civitate dei
qui dicit 9z vis divina aderit qua fiet ut omnia ad memo
riam reducentur Et patet ratione In finali iudicio plene ostendetur
divina iusticia ergo oportet quod quilibet sciat quanta bona et quanta mala
et quot bona et quot mala fecit et a quot et a quibus ma
lis per penitenciam et misericordiam sit liberatus ergo conclusio vera Et hoc est quod
dicit apostolus ad Ro. 2o 9z tunc erunt cogitaciones accusantes
et defendentes et ita bone et male ibi probabuntur Secunda conclusio Omnibus 2 9ᵘ
homo sive bonus sive malus videbit omnia in gestia alterius patet per
hoc sive bonus sive malus videbit omnia in gestia alterius patet per
beatum Bernardum tenebrarum illa 1 Cor 4o Illuminabunt abscondita
tenebrarum et Cuncta archana cunctorum cunctis ibi apparebunt Et
glossa super eos verbo Gesta et cogitata bona et mala ex tunc
aperta erunt et nota omnibus Et patet ratione quia gesta aut sunt
bona aut sunt mala Si bona laudatur ibi dei largitas ab
omnibus Si mala laudatur dei iusticia puniens vel misericordia liberans
ergo si ex omnibus elicere debet deus gloriam suam manifestam in futuro
ergo omnibus ostendet Ex hiis patet correlarium quod peccata de quibus beati penitenciam
egerunt in finali iudicio aliis erunt nota Sed ad 2 quomodo hoc
potest esse quod memoria malorum beatos non contristabit Aut enim place
bunt aut displicebunt Si placebunt erunt iniusti Si displicebunt
contristabunt Tertio ideo aliqui dicunt quod hoc fiat divina virtute que

potens est in igne separare lucem a caliditate sic dicit Basilius super
illud ps. Vox domini intercidentis flammam ignis Sic deus separabit
a mali cogitatione et recordatione mesticiam Aliter dicunt alii
quod hoc est propter dignitatem status Sicut enim angeli gloriosi et si nos
amant tamen propter mala nostra non contristantur pro eo quod sunt absorpti a
gloria Sic et in proposito intelligendum est Chelinus tamen est dicendum quod hoc
fit propter modum considerandi quia numquam recogitabunt de malis vel de
peccatis absolute sed semper in consideratione ad deum liberantem quoniam
cogitare de malo peccato sub intentione liberationis non generat in
nobis affectionem mesticie sed gaudii Et est exemplum in petro et
magdalena quorum peccata publice recitamus nec tamen facimus eis
contumeliam quia non recitamus ad eorum ignominiam sed ad dmcz et
illorum laudem quod de tantis et tam magnis malis sunt erepti
3 c° Tercia conclusio Omnia bona et mala non videbuntur successive sed simul
ab omnibus patet per Aug. 17 de civitate dei dicentem Tunc forsan uno
aspectu videbimus omnes cogitationes Et patet ratione quia simul in
fligetur tota pena ergo simul scietur et ponderabitur culpa ergo si
magnitudo culpe dependet ab actibus et circumstanciis et eorum
iteratione omnia hec manifestari debent simul Sed quomodo possunt
simul plura videri Ad intelligendum hoc est notandum quod hoc potest esse
triplici Aut ratione eius in quo videtur quia videt multa in uno
etc in speculo eterno est videre multa quia per idem homo ibi videt
diversa Aut ratione sublimationis intellectus quia efficitur deiformis
per gloriam vel lumine glorie sic angelus beatus cognoscit deum in se
et creaturas in deo et in proprio genere Aut ratione divine hoc facientis iterum
que tamen non efficit gloriam ut ostendat exemplar eternum sed levat
intellectum ut possit aliquid super se vel ad gloriam vel ad penam
his tribus modis videbunt simul anime bone in iudicio communis duobus
modis in patria sed tamen tercio modo anime male in iudicio Ad rationes
Ad magistrum qui dicit peccata hic per penitentiam tecta et deleta ibi
etiam tegi Dicendum quod communis licitum sit utramque partem opinari rationa
bilior tamen opinio est peccata iustorum ibidem apparere quia magna est
dei gloria dum manifestatur eius ad filios misericordia et dum manifestatur

dei nuia nulla erit ibi erubescencia Sz dicens quis non impleat erubescencia quando peccata in conspectu tocius mundi sunt propalanda Et dicendum quod erubescencia est timor in expectacione conuicij Vnde cum in beatis non cadat timor quia perfecta caritas foris mittit timorem nec conuicium igitur nec erubescencia Ad aliud dicitur quod ymmo est malis sed eis qui egerunt penitenciam est in gloriam Vnde dicit Aquinas quod sicut cicatrices corporales in martiribus remanent ad gloriam sic cicatrices spirituales in penitentibus remanent qui vicerunt culpam sic illi penam sed tamen quicquid sit de hoc non reuelabuntur in eorum confusionem sed in dei gloriam qui liberauit de tanta miseria Ad aliud Illa sola tegentur que scripta sunt sed mala bonorum deleta sunt per graciam et deleta sunt quantum ad reatum culpe et pene manent tamen quantum ad similitudinem in noticia sicut patet in eo qui amisit caritatem et recordatur se habuisse Vnde super illud ad Ro. 2° Cogitacionum accusancium etc dicit glossa Sciendum est quod in illa die cogitaciones accusabunt animam uel defendent non ille que tunc erunt sed que modo sunt in nobis que in illo die reuelari dicuntur et ita secundum similitudinem remanent Vel esto quod similitudo penitus deleatur quod non est possibile diuina tamen virtute reparantur ad dei gloriam et ad vindictam malorum et laudem bonorum Et nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere sed pocius eum timete qui potest corpus et animam perdere in gehennam Nonne duo passeres asse veneunt et vnus ex illis non cadet super terram sine patre vestro vestri autem capilli omnes numerati sunt nolite timere multis passeribus meliores estis vos Postquam dominus excussit timorem persecucionum et infamie seu maledicciones consequenter inferens confert eis timorem mortis corporalis que est vltimum omnium terribilium in hoc mundo et finis Et ut ait Cris. non permittit ereptionem a morte sed permittit mori maiora largiens quam si non fecisset hoc pati Suadet enim

uidebuntur

textus

contempnere mortem maius est quam eruere a morte. Evacuat autem dominus timorem mortis sex racionibus que in serie hic ponuntur. Prima est ex consideracione humane impotencie. Et est racio talis: Non est timendus hostis qui non potest ledere nisi in minimis, et sic ledendo proficit in magnis. Talis est tirannus qui potest ledere et occidere corpus, non animam, ymmo sic ledendo anime proficit et similiter corpori, quia pro corpore corruptibili redditur corpus incorruptibile. Et hoc est quod dicit: Et nolite timere eos qui occidunt corpus. Exemplum de Machabeis et matre eorum 2 Machabeorum 7. Unde ibidem scribitur: Tercius postulatus linguam cito protulit et manus constanter extendit et cum fiducia ait: De celo ista possideo, sed propter dei leges hec ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero. Animam autem non potest occidere quia tiranni non habent potestatem in animas iustorum. Sap. 3o: Iustorum anime in manu dei sunt. Unde Seneca: Inter mores fortuna vim non habet. Item Seneca: Mors exitum et luctus non sunt supplicia sed tributa que debeo solvere paratus sum, ubicumque me fata appellaverint. Strenuus enim miles non timet mortem equi, maxime si sciat meliorem restituendum sibi. Hoc ideo dicit quia corpus debet esse sic equus anime ad serviendum. Unde Crisostomus: Nolite timere eos qui occidunt corpus, ne forte propter timorem mortis non libere dicatis in lumine quod audistis in tenebris, nec fiducialiter predicetis quod in aure soli audistis. Sicut ergo ex hiis verbis ostenditur, non solum ille est proditor veritatis qui transgrediens veritatem palam pro veritate mendacium loquitur, sed eciam ille qui non libere pronunciat veritatem quam libere pronunciare oportet, nec non libere veritatem defendit quam libere defendere convenit, proditor est veritatis. Non solum ille transgressor est veritatis qui palam denegat veritatem, sed eciam ille qui propter timorem eorum qui possunt occidere corpus tacet veritatem. Et hoc dico quia propter timorem mortis tacent homines veritatem, propter miseriam ventris et propter spem vani honoris tacent homines veritatem. Sed forte dicis: Si taceo veritatem ante adversarios nunquam

gsencio medacio corp sic in si pnceps aliquis Rom̄ Imperator
videns Ciuitate Rom̄ ab hostibꝫ expugnari cu posset libare
neglexit, nu ipse videbr tradidisse quā potuisset libare si vo
luisset Sic et tu videns veritatē dei ab impijs expugnari
cu possis eam defende si loqui voluisses tacens expugnasti
p hoc ipm q eam passus es expugnari Et si ppē timorē
eorum qui occidunt corpus tace veritatē impietas ē quo nō sit
impietas maior tace veritatē ppē miserō ventrē et spem vanā
honoris meliorēqꝫ face gram veritatis dei Et nolite time
eos qui occidunt corpus, et si ab impijs occisus nō fuit ppē
deū a seipso pꝯ modicum morietur, ergo occisi sm corpus ab
impijs nichil pdunt nisi mortis dilacōm magis aut nec
ipsam dilacōm Si em verū ē qꝛ folium nō cadit de arbore sine
precepto dei et qm numerati sunt dati sunt nobis dies ad vitā
crede debemus q nec morimur ante diem nec triste possimus
diem tn ponamus q et ante diem morimur qui ppē diem mo deu
rimur, si ergo certus pꝯ modicum mortui simus nlla dei causa
pposita qre nō ante modicum in causa dei cū gla morimur
vt fiat voluntarium pposita causa dei vt offeramus deo pro
munere qd aliqn redditurj simus p debito Ecce si mutuo
acceperis vt pu bone, equm, aut asinum nonne assidue ope
raris opus tuum in eo, Dicis em apud te hodie aut cras
tollendus ē a me qꝛ nō ē meus Et in corali corpore natus
qre nō ad vtilitatē anime tue vteris tpali tuo sciens qꝛ
pꝯ modicum tollendū ē a te qꝛ nō ē tuum Tune ē ista insipia
mea odire nrm qd est et amare qd nrm nō ē stude quod
conservare nō possimus et negligere qd meūm habemus Nolite
time eos qui occidunt corpus Tremd ē timor mortis nō dolor
exundi de corpe sꝫ desperacio vite pꝯ mortē vis scire Ecce
frequent homines grauem dolore paciunt in infirmitate et nō
moriuntur et frequenter modicum tedium hnt et moriunt et tamen
contenti sunt grauem dolorē pati et nō mori Vides ergo non
dolor mortis sꝫ mors ipsa timetur Et item qui male gestie

e semp pusillanimis et timidus est hec Crisos Unde et Seneca
timidum non facit animum nisi irreprehensibilis vite consciencia mala
hec Beda dicit quod tibi singularis et super excessiua fiducia in xpo
et eius promissis et verbis in omni periculo et dubio et in omni
inopia tocius ineffabilis affectuans Ita quod si omnia castra
demonum et tota sinagoga omnium peccancium ac tota caterua
mundanorum sapiencium et principum te obsideant habeas omnes
pro nimio volatili et prestupa et prespicua stili et inani Et
si in principio temptacionis fortis fueris postea minus vincere
poteris Unde Crisos Omnis operacio inimici talis est In primis
grauis et fere intollerabilis est impetus eius quod si quis forti
animo sustinuerit eum secundo inveniet eum infirmiorem et quanto
plus repercussus fuerit magis confectus Unde puto in presenti
nobis karissimi si in primis quando comprehendimur non denegauimus
tuti nullus postea poterit vinci doloribus quia dyabolus non tantum
habet in se virtutis quantum terroris hec Crisos Secundo ratio est ex consideracione
diuine potencie quia deus potest potestate ordinaria non ab alio dele
gata vel permissa et animam et corpus perdere quod plus est quam
corpus occidere Unde dicit dominus potius eum timete qui potest et
animam et corpus perdere in iehennam que est mors anime eterna
Quam enim omnipotens nullus potest effugere neque vincere neque defatigare
Unde in Ecclesiastico Deum time et mandata eius obserua hoc
id est ad hoc est omnis homo ut illum sine simile sapiens prius poterit sed precedit
dicit quando non stimulat sic induravit cor pharaonis id est non emolliuit
sed indurari permisit Unde etiam dicit Gregorius Magna serenitas est
nichil timere preter deum et stultus timor est quo plus timetur
humana indignacio quam diuina Nam ut sapiens dicit qui timet
hominem cito corruit qui sperat in domino sublevabitur Sed prohdolor
hodie a multis plus timetur offensa hominis quam dei et magis
dampnum corporis quam anime Iustum est enim ut timeamus non timenda
quando timere nolumus timenda Unde Crisos Decima enim que oportet
non timemus propter hoc que non oportet formidamus Timorem quoque mundi
expulsum sequitur dominus timorem iehenne donec illum caritas foras mittat

timor in filio

+ Crisos cum quis magis vere non timet cum dicit quod potest corpus non vere timet
non timetis hominem ... 29 dicit

permanere casto timore et reverencia sine fine deo exhibenda Ut enim
dicit idem Cris[ostomus] Ideo namque creavit deus temporalia carnalia mala ut per
timorem carnalium magis timeamus spiritualia Et sciendum quod multiplex
est timor scilicet humanus mundanus naturalis servilis inicialis filialis sive
castus Duo primi sunt vicia duo ultimi sunt virtutes duo medii
nec sunt vicia nec virtutes humanus timor est ille quo quis
a bono declinat ad malum ut vitet corporale periculum sicut petrus
qui ne mortem meretur et vitam negavit immemor eius quod audi-
vit a magistro Nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem
non possunt occidere Mundanus timor est ille quo quis a bono de-
clinat ad malum ut vitet temporale incommodum sive dampnum sicut
herodes qui ne regnum perderet innocentes occidit illic trepidans
ubi non erat timor Naturalis timor est ille quo quilibet homo naturaliter
horret penam et timet nocumentum naturale sicut et ipse christus de
quo legitur Cepit ihesus pavere et tedere contristari et mestus esse
Servilis timor est ille quo quis timet peccare propter iehennam et non
amore iusticie sed formidine pene cohibet manum sed non animum a peccato
Et de isto timore legitur Timor non est in caritate sed perfecta caritas foris
mittit timorem Inicialis timor est ille quo quis timet iehennam
et cum hoc dei offensam ac declinat a malo partim amore iusticie
partim formidine pene De hoc timore legitur Inicium sapiencie timor domini
Intellectus bonus omnibus facientibus eum Omnes isti timores sunt imperfecti
quia perfecta caritas foris mittit timorem Sed filialis sive castus timor
est ille quo quis amore boni et virtutum successus pure timet deum
offendere et ab eo separari ac declinat a malo tantum amore iusticie
Iste timor est perfectus et non expellitur per caritatem ymmo augetur secundum
augmentum caritatis Et de isto timore legitur Timor domini sanctus permanens
in seculum seculi Prohibet ergo dominus ne timeatur humano vel mundano
et propter corporale periculum vel temporale commodum de virtute ad vicium declinemus
De timore filiali seu casto precipit sic dicit Augustinus Est timor servilis
est timor castus est timor ne paciaris penam est alius timor ne
amittas iusticiam Timor ille ne paciaris penam servilis est Non est
magnum timere penam sed est magnum amare iusticiam Eam deus in
nocenciam probat homo non metu pene fit innocens sed amore iusticie Nam
qui timore non peccat quamvis non noceat cui vult nocere sibi tamen

plurimum nocet et abstinens ab iniquo opere sola tamen reus est voluntate
Et iterum Maximus putat victorem esse peccati qui pene timore non peccat
quia et si non impletur foris negocium male cupiditatis ipsa tamen
mala cupiditas intus est hostis Nam quamdiu in ipso est mallet
non esse iusticiam punientem peccata inimicus iusticie est qui pene
timore non peccat Amicus autem erit qui ex amore non peccaverit
Mandatum dei si potius pene timore fit quam amore iusticie servi-
liter fit et non liberaliter et ideo nec fit Non enim bonus fructus est qui
non de caritate prodit Nemo invitus facit bonum etiam si bonum
est quod facit quia nichil prodest spiritus timoris ubi non est spiritus caritatis
hec Augustinus et Crisostomus Qui in timore sunt deo penam quidem evadit
mercedem autem iusticie non habet quia invitus fecit bonum propter timorem
Unde dicit poeta Oracius Oderunt peccare boni virtutis amore
Oderunt peccare mali formidine pene Unde dicit et Seneca Non putes
quantitatem hoc efficaciam quod efficit nimia formido Nota hic secundum Ieronimum
quod nomen iehenne in veteribus libris non invenitur sed primum a salvatore
ponitur Queritur ergo que sit sumpcionis huius occasio Et videt vallem
nomine iehennon iuxta ierusalem fuisse in qua initiabant sive consecrabant
filios suos baal Et convincitur se dominus illum locum impletum cada-
veribus mortuorum Unde Jeremie 19 Ecce dies veniunt dicit dominus et non
vocabitur locus iste amplius tophet et vallis filii ennon sed
vallis occisionis Futura ergo supplicia et pene perpetue quibus peccatores
cruciandi sunt huius loci vocabulo denotantur Et dicitur locus iste ge-
henon id est vallis filiorum ennon vel dicitur iehenna a ge quod est terra
et ennos quod est profundum quia est in profundo terre et est abyssus
ignis et frigoris Tercia racio est ex consideracione divine providencie quia
providencia dei ordinatur vita et mors sanctorum quia et ut olim
[illegible] ergo non est eis timendum sive vivant sive moriantur Unde
dicit Matheus domino passeres asse veneunt id est venduntur et tamen unus
ex illis quantumcumque sint parvi precii et valoris non cadent super
terram Et in laqueum id est non morietur sine patre vestro id est sine dei pro-
videncia in qua sunt omnia quasi dicit Nolite timere mortem quia
mori non potestis sine nutu et voluntate dei patris quod liquet
in minoribus Si enim passeres qui parvi et viles sunt in ambobus et
minimi precii sine dei voluntate et permissione non possunt mori quanto

2 vo et 3 si passeres qui sunt parvi valoris non moriuntur sine divina providencia
ut [illegible] mors [illegible] providencia et voluntate divina ergo mors
non est timenda [illegible] nolite timere mortem corporis quia mori non
potestis sine nutu dei quod patet in minoribus [illegible]

qr ue [illegible]

magis vos qui pluris estis hoc est apud deum maioris dignitatis
et precii quia racionabiles ac empti precio magno et redempti
precio sanguinis christi non morientur sine ordinacione dei Non
enim est proporcio valoris infinitorum passerum ad unum spiritum et
ita patet racio secundum comparabilitatem Item patet formari secundum etiam
tatem Et est sensus secundum Ieronimum Si parva sine dei providencia non
pereunt vos qui eterni estis timere non debetis quod absque dei pro
videncia vivatis Ubi Crisostomus Si ergo passeres in voluntate dei
positi sunt non in potestate hominis quos deus ad usus hominum
fecit quanto magis vos non estis in potestate hominum sed in volun^te
dei quos deus ad suam gloriam fecit Si passer eventu nec
moritur nec cadit propter hoc ipsum quia opus dei est quanto magis
vos non estis in potestate hominum et homo iustus non est in eventu po
situs quia ymago dei est sed aut a deo traditus moritur aut a deo
liberatus evadit Si in passeribus nichil sine racione agitur quorum
duorum precium unius est assis quanto magis in vobis sine deo nichil
agitur quorum precium est sanguis meus Si sic habentur passeres quomodo hindi
sit filii hominum [?] non debetis timere homines quia non est in vobis illorum
potestas sed dei Ideo enim quando voluit nunquam tunc potuit nocere sanctis
sed quando deus illis nocendi corporibus concesserit ut provideat sanctis suis
coronam Crisostomus Quare ergo sapiencia illum timere qui dat potestatem sed solum
tunc qui accipit Si ergo non es traditus sine causa times deo enim
tunc qui accipit Si ergo non es traditus sine causa times deo enim
liberante hoc tibi nocere non potest et si vult nescis quomodo pilatus vole
bat dimittere christum sed non potuit quia deus eum tradebat hec Crisostomus
Unde de vite bonis quicquid illi accidit equo animo sustinebit
sciet enim id accidisse lege divina qua universa precedunt Christus
secundum hilarium duos passeres scilicet corpus et animam minimo precio ven
dunt eum per minima delectacione dyabolo tradunt Nota hic quod aliqui
dixerunt divinam providenciam tantum se extendere ad incorruptibilia et non ad
ista inferiora Ex quorum persona dicitur Iob xx Circa cardines celi perambulat et nostra non considerat Alii autem dixerunt quod se extendit ad ista in
feriora exceptis actibus humanis et hoc ideo ne tolleretur ab homine
libertas arbitrii sed utrumque est falsum et secundum theologos et philosophos Nam
philosophus primo de anima reprehendit Empedoclem dicens quod deus esset insipientissimus si aliquid ignoraret quod nos cognoscimus Circa enim deus sit

agens vle et pmi· omnia que ordinatur 9 subici eius cognicioni
Sequitur Vestri autem capilli Hic ponitur quarta ro ex consideracione
resurreccionis future que solum pertinet ad hominem quia deus habet
providenciam de minoribus scilicet de capillis que sunt extrema pars
et de superfluo hominis et tamen corpore in debito modo redeunt
Ergo non est timendum de alijs maioribus si propter deum morti
tradantur Unde dicit Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt apud
deum et in dei precio et redibunt quantum sufficit ad ornatum
corporis in resurreccione futura et longe magis corpus et partes
corporis eciam si a bestijs comesta fuerint quantum sufficit ad de
bitam formam in resurreccione futura redibunt quasi diceret ne timeretis
quia in plenitudine resurgetis Unde glossa Ut taceam de tota mas
sa corporis eciam minime particule future resurreccioni servantur que dicitur
hiis verbis militem facit ad tollerancia az merith quia per resurreccionem
redibunt in electis non solum illa que sunt de necessitate nature
ne· sed eciam ea que faciunt ad decorem cuiusmodi sunt capilli Non
ergo nostrorum corporum casum pertimescamus set omnem curam in eum capiamus
quem nec capillus perit pereamus Secundum Theophilum Non dixit salvator
quod capilli omnes singulariter sunt numerati ubi sciencia numeri demonstratur
Non enim est numeri computacio sed immensa dei erga homines ondit
providenciam et cum inevitabilem affectum signat quia nichil nostrorum deum
lateat Non ergo actu computacionis sed facilitate cognicionis sunt
a deo omnia numerata sunt omnia eciam bene numerata dicuntur que con
servat quia illa que volumus conservare numeramus Unde capilli numerati
sunt ut serventur ad iterum glossam sic pecunia numeratur ut servetur
Mystice secundum Remigium Christus caput est inde procedunt capilli scilicet
omnes iusti qui pulcre numerati dicuntur quia nomina eorum scripta sunt in
celis Et secundum Cirillum Caput hominis est intellectus capilli vero in
intissime cogitaciones Sicut enim capilli capiti sic cogitaciones
cordi adherent et omnes iste numerate sunt ut bone ~~amens~~ remu
nerentur et male puniantur Omnia eciam opera nostra sive bona sive
mala deo numerabilia sunt et nota ut ista remunerentur illa puniantur
Deinde gradacio subiungit Nolite ergo timere mortem quia multis pas
seribus meliores estis vos scilicet quantum ad statum nature quia racionales et
meritorii quantum ad statum gracie quia ad opus consilii filij quantum ad statum future
quia in gloria beatificandi et pluris i maioris reputacionis estis

apud deu qz ad ymagine eius facti qd no copetit nec irronabli
Crmi hic sup illud vnus ex illis no cadet sup tiam Glo i no
morit sine puidecia qt pe ad Cor q Nuqz de bobus cura est
deo Cr° Cura gnalis puidecie e deo de omiby Unde sap 6
magnu et pusillu ipe fecit et eqlit cura illi est de omnibus
Sz cura spalis vt disciplme vtutu et madatorz et legis da
cione et pmulgacoie est ei de ronablibz Item sup illud
Capilli capitis vri tc Nune pticule future ro om fuant Con
multi capilli supflui sut et fregnt attonsi hoc fiet minis hispi
dus et distortus Cr° sm b Aug vlt de Civ dei q mi
capillorz redibit ad totu corpg ad eand ptem vl ad alia sit
decens erit sicut in fvaneo contio fracta qd refundit no oz q
eadem ma que pus fuit manseri reditatur ad anstam sz ad fundu
vl ad latus Sic et ma gibborz simarz et aliarz deformitatu
no redit ad gibbu vl ad simaz sz ad alia loca vbi ornatu
faciat max in electis Vel alit dicm sm eund b Aug qz saluator
tor no dicat de logitudine sz de mno capillorz et go in eodez
mno resurgent Pqnod q que sut de vitate hiane nec sit in
cplici dra aut quitu ad esse necm sic mebra pn la vt cor epar
tc Aut quo ad esse mtegrz et pfectu vt illa que faciut ad
corpis pfitom Aut quo ad ee decorz Pma nccm e resurge sm
tolitatez Sed 2 et 3 qqrui e resurge stdm id sm qd faciut ad
cplemetu et decorem qz hiores ad plenitunez et mtegrtate fant
resurget in tata qiti te quta corpi cpetit Et phoc pz q no
optet q totus sagnis que emittitur p minucom resurgat sed
qitu cqrmt Silit no oz capillos et vngves abscisos resurge
sz qitu ad decorem suffcit Sequit Omis go qui qfitebitr tc
Tangit qilta ro ex qsideracone bte retribucois qz omis qui
qfitebit me et fidez meam cora homiby sz malis no timendo eos
apud quos qfessio xpi e odibilis Sz no e magnu qfitel coraz
hoins qfiteor et ego eu glia et vita etna dignu coraz pre
meo rege sumo qui e in celis etne btitudinis vt appbet vt
capiat vt remuneret Crmi go xpm hic qfitebit i simil corde
ore et ope fidelit finetqz psistens fatebit no recusans mori
p eo et in qfessione nomis xpi ac madatis eius que ad morte

fidelis firmiterque persistens confitebitur et xpus eum in diuino iudicio coram
patre suo pro eo attestans ac ipso effectu remuneracionem testimonii ad
lectionem dicens Venite benedicti patris mei percipite regnum non solum
enim martires sed confessores xpum confitentur Unde Anselmus
Quemadmodum olim venerandi confessores et doctores doctrinis suis et
operibus iustis confessi sunt coram hominibus nunc confitetur et eos coram
patre suo et sanctis angelis eius Quanto autem melior est deus
tanto melior est confessio eius confessione hominis Coram patre
meo qui in celis est Ubi ab omnibus clare videtur scilicet quando dicet
Venite benedicti patris mei Confitebitur ergo in iudicio coram patre
non tamen coram demonibus qui terrebuntur vel hominibus qui
mirabuntur vel angelis qui letabuntur sed coram patre summo rege
ut approbet vel remuneret Tria ergo exigit in confessione hominis
plenitudinem cum dicit Confitebitur id est simul corde ore et opere fatebitur
fortitudinem cum subdit me non seipsum non vel soli Evidentiam cum
addit coram hominibus non in occulto Qui autem negaverit etc.
Sexta racio ex consideracione future dampnacionis Et est talis Nichil
debet cadere in hominem quod ducat ad confusionem eternam sed timor procedens
in negacionem fidei est huiusmodi ergo etc. Et hoc est quod dicit
Qui autem negaverit me coram hominibus negabo eum coram patre
meo qui in celis est id est non perveniat per me gloriam tamen ad visionem
patris quam perfruuntur sancti in celis vel negabo eum coram patre
meo in tempore scilicet extreme necessitatis Infra 25 Nescio vos et 2 ad
Thimotheum 2o Si negaverimus eum et ipse negabit nos Notandum est hic
quod negacio nominis xpi est peccatum mortale et ideo qui xpum negat
dignus est condempnacione similiter et non confiteri sed tacere aliquando est
peccatum mortale quando scilicet ex taciturnitate alicuius tollitur honor deo de-
bitus sicut in casu in quo quis interrogatus in fide et taciturnitate
sua ingerit opinionem aliis quod ipse non sit xpianus vel quod fides sit ita
derisibilis quod nullus audeat eam confiteri tunc tacere vel non confiteri
peccatum mortale est Si autem aliquis non interrogatus ex fervore fidei publice
confiteatur fidem xpi ad declaracionem veritatis fidei ad confirmacionem trepidancium
sicut leguntur aliqui martires fecisse hoc est bonum supererogacionis Ubi hic
possunt esse due devociones Prima devocio de sancto speciali tamen et pro inde
legat de sanctis viris et de illis qui eius vestigia imitantur Secunda pro

Qui ergo xpum negaverit corde non credendo in eum vel ore quia non solum corde credere est necesse ad salutem sed etiam
confiteri ore pro loco et tempore casu occurrente vel opere quia qui preceptis non obedit et si ore confitetur factis tamen
hunc xpus negabit in tempore scilicet extreme necessitatis quando dicet nescio te et ite maledicti in ignem eternum Ubi
primum rem potest quantum ad naturam carnalem inconveniencie et penam proponit et premium ut metu timoris per
ino premii desiderio utrius animam admittit sed prius premium postea penam quia inclinatus deus paratus est ad remunerandum
quam ad puniendum Terrenum ut ait Augustinus Anima que pollicetur semper dei timere quam minatur semper etc. vilescit omnia
modis sive promittes sive terrens etc. in modis etc. eiusdem Augustinus Velocior est bladiens et magis cancedens
allicit se diligi quam tamen amoretur cogitare contempnere hec Augustinus

devocio
non negavi

absq3 ɡfessione xpi possit quis saluari Ad pma3 e ddm q Aug⁹
ponit quar⁹ in qbus deus spalem cura3 he de sanctis suis
Pmo qntu ad pctor₄ vitacom fac3 em eos illa media elige
et vias illas cape· quibz pcta vitent et si quq3 dyabls in
stigante et fragilitate huana alliciete et pcurate vinclis
pctor₄ cogitat se involue· illa vincla deus dirupit et de
laqueis malis ipe desstruit Unde de illa scta Judith Viuit
deus· qz custodiuit me angelus eius· et hinc euntem et ibi
cōmorantem· et inde huc reuertentez· et no pmisit me gta
minari· s3 sine corruptōe pcti reuocauit me ad vos Et pphā
in hoc resurgit in gracia₄ actom· qz deus dirupit vincla
suor₄ pctor₄ dns Dirupisti dne vincla mea· t sa. h. lau
Scdo qntu ad tribulacōis supacom facit em eos psecutōs
mundi ɡstant et pacient portare· et psecutores supare· et de
eis victoria3 obtine/ mr' i^d Apli Fidelis deus qui no patie^r
vos temptari sup id qd potestis s3 faciat cu teptacōe etia
pventu Unde decius dixit quod laurentiu p tormeta
vince no potuit pnto q iam victi sumus Tercio qntu ad
inimicor₄ punicom magnas em vindictas et punitones facit ds
de psecutoribz sctor₄ vir₄ Unde dixit ille Nabuc^or Dan vlt
quod vidit ipm dan in medio leonu statem quo extracto· z illis
qui eius pdicōis causa fuerant i momento devoratis paucat
p vniu⁹sa3 iudea3 deu daniel· qz ipe e saluator facies signa
et magna pdigia Qrto qntu ad necior₄ subvencōe3 qz si
na que no agit nisi mota a deo no deficit in necciis multo
mag deus sctis suis semp neccia subministrat Ad 2am ddm 2
q ɡfessio pt tripl' accipi qntu ad pns Pmo p ɡfessione
pctor₄ Scdo p ɡfessione fidei articlor₄ Tercio p ɡfessione fidei
bnficior₄ quodz aut istor₄ bnficior₄ e neccm ad salm Nam
ɡfessio pctor₄ e vna ps pnie/ qz cordis ɡtricio· et oris ɡfessio
et opis satisfactio sut tres ptes pnie Unde eo mo ɡfessio
pctor₄ e neccia ad salute· quo mo e neccia pnia De ista ɡfes
sione dr Jac· in Can^ca sua Cofitemini alterutr₄ pcta vra· et o
rate p inuice ut saluemini Scda vo ɡfessio fidei articlor₄ simli-

e necessaria ad salutem quia tempore et loco non sufficeret Christum et illa que cre-
duntur de Christo confiteri corde nisi eciam ore coram hominibus confiteretur
Et dico tempore et loco quia cum talis confessio contineatur sub precepto
affirmativo non semper homo tenetur ad ipsam nisi quando homo
videret quod expediret ad fidei confirmacionem vel ad infidelium in-
sultancium confutacionem vel ad aliorum instructionem tenetur tunc
quilibet Christum et illa que sciret esse de Christo credenda confiteri
tenetur non solum corde sed etiam ore de qua confessione dicit Apostolus
ad Romanos Corde enim creditur ad iusticiam sed confessio oris fit ad salutem
Et Crisostomus dicit super hunc locum Qui me confitebitur me coram hominibus confitebor et
ego eum coram patre meo Nam aliquis crederet se posse salvari sine
confessione oris. Ideo subiunxit addidit coram hominibus Sed etiam confessio est
necessaria ad salutem ne aliquis incurrat vicium ingratitudinis de qua
dicebat propheta Venite et audite et narrabo vel confitebor vobis
ut dicit alia translatio quanta fecit dominus anime mee Hanc confessionem
salvator ipse in persona suorum membrorum faciebat quando dicebat
Confitebor tibi pater celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus
et revelasti ea parvulis Prima ergo confessio peccatorum pertinet ad iusticie equitatem
Secunda vero confessio fidei articulorum pertinet ad fidei integritatem Sed
tercia confessio dei pertinet ad gratitudinis bonitatem
Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus confitebor et ego eum
coram patre meo qui est in celis Qui autem negaverit me coram
hominibus negabo et ego eum coram patre meo qui est in celis
Nolite ergo arbitrari quia veni pacem mittere in terram non veni
pacem mittere sed gladium Veni enim separare hominem adversus
patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus
socrum suam et inimici hominis domestici eius Qui amat pa-
trem suum aut matrem suam plus quam me non est me dignus Et
qui amat filium aut filiam super me non est me dignus Et qui
non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus Qui in-
venit animam suam perdet eam et qui perdiderit animam suam propter
me inveniet eam   Superius docuit veritatem vite que debet
esse in predicatoribus Primo quantum ad abdicacionem mundane proprietatis
Secundo quantum ad evacuacionem timoris adversitatis hic tercio quantum
ad passionem affectus carnalis ubi docetur restinctio carnalis

affectus primo quantum ad alterum Secundo quantum ad seipsum ibi Et qui non accipit crucem etc. In prima primo monet restringi carnalem affectum ad alium Secundo ne intelligeretur de naturali affectu ostendit quid vocat carnalem affectum i. inordinatum ibi Qui amat patrem aut matrem plus quam me Dicit ergo Nolite arbitrari i. flo reinis (?) iudicio opinari quia veni mittere i. prendere vel confirmare pacem in terra i. concordiam prave colligationis sive carnalis affectionis contra deum de qua ps. pacem peccatorum videns Non veni pacem mittere sed gladium que dicta est secundum glo. diuisionem i. separacionem et persecucionem eius Unde ps. Accinge gladio tuo super femur tuum potentissime Et Apoc. 6 datum est ei ut sumeret pacem de terra Unde glo. Interlinearis Non ad hoc misit homines veni ut carnales affectus confirmem sed spirituali gladio dissolvam qui est verbum dei ad Ephe. ultimo Notandum est hic quod caritas debet esse ordinata sic quod homo debet diligere deum super omnia etiam super seipsum Et ideo per nulla amicitia tangencium proximum debet retardari quin prosequatur ea que pertinent ad honorem domini Consequenter dicit Nolite arbitrari quia veni pacem mittere in terram et loquitur de pace mala que est contra deum Non veni pacem mittere sed gladium quod dictum est secundum gladium i. divisionem talis concordie que est contra deum et fidem Item notandum quod hec dicta sunt a Christo occasionaliter quia ad predicacionem Christi et Apostolorum aliqui conversi sunt ad fidem et alii in infidelitate remanserunt et quantumcumque eis coniuncti persecuti sunt istos ad mortem Consequenter sequitur Veni enim separare hominem adversus patrem suum Ubi explanat quod dixerat per similitudinem Ubi exprimitur triplex persecucio secundum triplicem affectionem qui maxime ligat Primus est consanguineitatis Secundus affinitatis ibi Et nurum Tercius familiaritatis ibi et inimici hominis Dicit ergo Veni enim separare hominem i. filium adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam Glo. Interlinearis Veni separare i. privatos carnis affectus extinguere quibus ita invicem diligunt ut minus deo serviant vel penitus caveant Non quod non sint honorandi pater et mater sed post deum et non contra deum hic est ordo caritatis Sequitur Et nurum i. uxorem filii adversus socrum suam i. matrem mariti Et inimici hominis sed qui sit se paratus est ab aliis vel fide vel religione domestici eius i. familiares Interlinearis Non potest inter eos intima pacis esse inter quos est bellum fidei Item glo. Post deum amandi sunt domestici sed si utrumque non potest servari

odium in suos pietas e in deum de hijs omnibus fe sub eisdem verbis
mathee in sequentibus Filius contumeliam facit patri filia consurgit adversus
matrem nurus contra socrum et inimici hominis domestici eius Dicit hic
Nolite putare quod pacem veni mittere in terram contra ps Orietur in
diebus illius iusticia et habundancia pacis Ad idem ad Ephe ii xpus
e pax nostra qui fecit utraque unum Videndum e pax mala scilicet con
cordiam in malo et e pax bona scilicet concordia in bono Unde
salvator Jo. 14 Pacem meam do vobis pacem meam relinquo
vobis quo ad bonam pacem Et addit Non quomodo mundus dat
ego do vobis Innuens aliam esse pacem scilicet malam Mala pax triplex
e scilicet carnis seu carnalis affectionis de qua hic Secunda diaboli
de qua luce xi Cum fortis armatus custodit atrium suum in
pace sunt omnia que possidet quia diabolus illos non impugnat
quos pleno iure possidet Tercia e mundi de qua ps Zelavi
super iniquos pacem peccatorum videns hanc pacem non venit dominus mittere
sed destruere Bona pax similiter triplex invenitur Una temporis Ad Ro xii
Si fieri potest quod ex vobis e cum omnibus hominibus pacem habentes Et sic
etiam intelligitur illud psalmi Orietur in diebus illius iusticia et habundancia
pacis Alia e pectoris luce 2o Et in terra pax hominibus bone vo
luntatis Et in ps Audiam quid loquatur in me dominus quia loquitur
pacem in plebem suam Tercia e eternitatis ysa 32 Sedebit populus
meus in pulcritudine pacis in tabernaculis fiducie et in requie
opulenta Propter quod post resurrectionem dixit dominus discipulis suis pax
vobis Jo. 20 Malam ergo pacem non venit mittere in terram sed
bonam Item dicit hic veni separare hominem adversus patrem Contra
Exo 20 precipitur honora patrem tuum et matrem tuam Ergo loquitur
hic de separatione spirituali scilicet ab amore inordinato et carnali
parentum non de corporali quando e sine contumelia creatoris Unde
Ceterum Non dicit veni separare filium a patre sed adversus patrem quia
non corporalem iubet separationem sed spiritualem qui etiam corporaliter
separatur a patre non separatur contra patrem Cui autem spiritualiter separatur
corpore quidam cum patre est sed tamen adversus patrem est Sequitur
Qui amat patrem Hic ondit que vocat carnalem affectionem quia
non naturalem sed inordinatam Ubi implicat tria scilicet amoris affectum
ad que materie natura inclinat scilicet qui amat patrem affectus excessus
ibi plus quam me Excessus damnum ibi Non e me dignus ideo

Qui amat patrem aut matrem plus quam me quod sit intelligendum. Primum propter eos
ad fidem quis non venit sive acceptam dimittit vel mortale peccatum commi
ttit vel propter eos periculo mortalis peccati se exponit non est me dignus
id est vita eterna quia in generatione ad Christum per Fenitonem consistit vita eterna
vel non est me dignus id est non habebit me remuneratorem. In hoc enim
quod deus clare se ondit beatis ipsos remunerat et in clara visione
dat se pro mercede. Unde Genesis XV Ego ero merces tua magna
nimis. Et quia non amant deum super omnia non sunt digni hac visione
etc. non habebunt deum pro mercede. Sequitur Et qui amat filium
super exclusit mordinatum amorem ad illos a quibus originem
ducimus hic excludit ad illos quibus originem damus et praecipue
ab omnibus aliis quia natura plus inclinat ad istos quam ad alios
Et exponenda est sicut supra. Qui amat filium aut filiam plus quam me
non est me dignus. Primi Regum 2° Magis honorasti filios tuos quam me
etc. Et sequitur Qui contempnunt me erunt ignobiles id est viles. Et hoc
est quod contingit non est me dignus. Econtra de Abraham Genesis XXII Quoniam
fecisti hanc rem et non pepercisti unigenito tuo propter me benedicam
tibi. Debet ergo esse ordo in caritate. Unde Canticorum II ordinavit in me caritatem
necesse est. Ama post deum patrem, ama matrem, ama filios. Si autem necessitas
venit ubi amor parentum aut filiorum amori dei comparetur et non possit
utrumque servari, odium in suos pietas in deum est. Non ergo prohibuit
amare patrem aut matrem, sed signanter addidit Qui amat patrem aut
matrem plus quam me non est me dignus. Fabio Castrello dicto est
indignus qui minora bona bonis maioribus antepont. Nec est contrarium
quod dicitur Filii per omnia obedite parentibus vestris ad Colossenses 3°. In illis est
intelligendum secundum virtutes que non nocent pietati et saluti. Item sicut
est eis aliquando venerem reddere uxorem. Cum autem apostolus debito expectent
non ex assensu. Item Virtutes. Sunt autem hec verba veteri testamento consona.
Item illic eos qui ydola colebant non odio habere solum sed et lapi
dare iubet ut in Deutronomii dicitur Qui dixit patri suo aut matri sue nescio
vos et fratribus suis ignoro vos hii custodiunt eloquium tuum. Circa
hoc primum impedimentum sequendi Christum nota hic utile exemplum. Cum enim quidam
amore proximorum intentus et detentus per hoc a sequela domini esset impeditus
quidam vite volens apponere remedium convocavit eos ad convivium. Et
inter epulas rogavit unum ex illis quem magis sibi fidum credebat
pro certo ut si eum diligeret digitum suum minimum pro eo in igne mitteret

Digna merces. Ama deo habere herede et invenire celestem ... vitam eternam et digne et aliter datur

Inordinatus amor

...pm

Sed ille penam timens hoc facere renuit nec fidem quam simulanter
exhibuit Et deinde ceteris omnibus per ordinem similiter requisite idem
quod in primo etiam recepit in eis Tunc positus sum omnibus ape-
riens dixit quod ob solum amorem eorum hactenus a sequela domini
retardatus ~~vellet~~ esset Et quia fidem in eis non invenit apostolus re-
tardare nollet et quia ipsi minimum membrum corporis noluit pro eo
ad unam horam exponere igni transitorio nec ipse pro eis totum corpus
et animam exponere vellet igni perpetuo Et valedicens ~~omnibus~~
illis recessit ab eis Sequitur Et qui non accipit crucem suam hic
ondit abiciendi causam affectum ad seipsum Ad hoc ponitur triplex — voc[atur] crux
ratio prima ratione dignitatis gratie presentis Secunda tercius future retributionis — 3a
ibi qui invenit animam suam Dicit ergo qui non accipit sua voluntate
ut sit mortificata voluntaria contra invitos crucem suam scilicet quod
sibi competit non alterius Nam alterius forte crux sibi non competeret
tamquam superfluos vel diminutos Crux autem suscipitur cum propter fidem martirium
sustinetur aut in pena omnis assumitur a cum quis proximis compatitur — vera crux et compassio
primum pertinet ad martires secundum ad penitentes tercium ad omnes Gregorius
Gregorius in Omelia solum ponit duos modos dicens Crux duobus modis
tollitur cum per abstinentiam corpus afficitur vel per compassionem proximi animus
affligitur ~~Sed quia hec tris acceptatio possit fieri simul interiore~~
In cruce enim omnia tormentorum genera designantur Unde crux a cruciatu
dicitur et cruciari dicitur qui quolibet modo affligitur et cottidie ac semper crucem
portare debemus ut amorem Christi ondamus et semper nos Christum
amare doceamus Non sufficit adversa tolerare nisi propria et car-
nalia desideria secanda ut crux Christi feratur que necessario in hac
vita est ferenda Unde Augustinus Crux domini non tantum illa dicitur que tempore pas-
sionis ligni affixione construitur sed et illa que totius vite curriculo
cunctarum disciplinarum virtutibus coaptatur Tota enim vita christiani ho-
minis si secundum Christum vivat crux atque martirium est Crisostomus —
Crucem suam tollit qui paratus est ad omne periculum propter ~~deum~~ necesse — deum est
fuit usque ad mortem magis quam relinquere Christum Talis et si
morte dei evadit tamen quantum ad positum suum cotidie cruciatur Ideo
et si nichil tale passus fuit tamen mercedem accipiet Voluntas enim
apud deum remuneratur non opus quia voluntas ex arbitrio nostro
procedit hec Crisostomus Sed quia hec tris accepta possunt fieri simul interiore
ratione Ideo subdit et sequitur me Unde glossa Aliquis enim car-
nem maceret propter inanem gloriam vel proximo carnaliter compatitur ut culpe
faveat hic crucem ferre videtur sed dominum non sequitur Dicat ergo et sequitur

me no mu(n)d(us) per viaz cupiditat(is) no(n) carne(m) p(er) viam voluptatis
no(n) ho(m)i(n)es p(er) s(em)itam vanitat(is) seq(ui)t(ur) me s(ed) i(n)t(ui)tu pietat(is)
vel seq(ui)t(ur) me no(n) angariat(us) ut symon cireneus no(n) murmurando
ut filii isr(ae)l p(er) desertum no(n) p(ro)pt(er) lucr(um) t(em)p(or)ale ut iste scriba (et)c.
no(n) p(ro)pt(er) inanem gl(ori)am ut symon magus s(ed) seq(ui)t(ur) me p(ro)pt(er) me
sequi xp(istu)m e(st) ip(su)m imitari q(uia) d(omi)n(u)s antecedit pone(n)s se i(n) ex(empl)um
sic Gedeon Iudicu(m) 6o. Et p(rim)a pet(ri) 2o xp(istu)s passus e(st) p(ro)
nobis nobis relinque(n)s ex(emplu)m ut sequamini vestigia eius no(n) est
me dign(us) s(cilicet) sp(ir)i(tuali)s i(d est) visione mea b(ea)tifica vel no(n) e(st) me di-
gn(us) i(d est) meo co(n)sortio p(er) gr(ati)am nec meo gaudio p(er) gl(ori)am / seq(ui)t(ur)
Q(u)i i(n)venit a(n)i(m)am suam hic po(n)it(ur) sc(un)da r(ati)o q(uare) (con)veniens ad evasionem
pene et e(st) s(ensus) nullus d(ebe)t p(er)de(re) a(n)i(m)am suam s(ed) q(ui) p(ro)p(ter) timore(m) mor-
tis negat xp(istu)m p(er)dit a(n)i(m)am suam ergo nullus eti(am) i(m)minente
morte d(ebe)t negare xp(istu)m Et hoc e(st) q(uo)d d(icitu)r Q(u)i i(n)venit a(n)i(m)am
suam i(d est) vita(m) p(rese)ntem que consistit ab a(n)i(m)a existe(n)te in corp(or)e / et
e(st) ibi p(er)dicatio p(er) ca(usa)m Unde beda et gl(os)a i(n)t(er)li(nearis) a(n)i(m)a n(om)i(n)e a(n)i(m)e
vita p(rese)ns designat(ur) qua quis carnalit(er) cupit vivere Unde d(icitu)r
a(n)i(m)alis ho(mo) de quo p(rim)a ad Cor(inthios) 2o A(n)i(m)alis ho(mo) no(n) p(er)cipit ea
que sunt sp(iritu)s dei Q(u)i ergo i(n)venit a(n)i(m)am sua(m) i(d est) i(m)minente p(er)secu-
c(i)o(n)e eligit ad t(em)p(u)s vita(m) n(atur)alem negando xp(istu)m p(ro)culdubio ad
et(er)na(m) p(er)dic(i)o(n)em p(ro)p(er)at Unde seq(ui)t(ur) p(er)det eam Unde gl(os)a i(n)t(er)li(nearis)
Nec adv(er)sa timenda sunt q(uia) q(ui) q(ue)rit i(n)venire t(em)p(or)alem vitam
et(er)na(m) p(er)det eam Res e(ni)m p(er)dit(ur) q(ua)n(do) no(n) attingit finem
debitum medicina p(er)dit(ur) q(ua)n(do) p(er) ea(m) sanitas no(n) acq(ui)rit(ur) / eodem m(od)o
vita p(rese)ns que finalit(er) ad (con)secuc(i)o(n)em vite et(er)ne ordinat(ur) r(ecti)te
p(er)dit(ur) q(ua)n(do) p(er) ip(s)am ad et(er)nam vitam no(n) p(er)venit(ur) q(uo)d (con)tingit
illi q(ui) i(n)ordinate amat ip(s)am / seq(ui)t(ur) Et q(ui) p(er)diderit a(n)i(m)am
sua(m) p(ro)pt(er) me / (ter)cia r(ati)o (con)veniens ad adepc(i)o(n)em gl(ori)e / et e(st) s(ensus) (con)similiter
d(ebe)t mitti ad gl(ori)am a(n)i(m)e s(ed) q(ui) exponit p(ro) xp(ist)o a(n)i(m)am morti / (con)seq(ui)t(ur)
gl(ori)am / ergo q(ui)libet d(ebe)t expone(re) p(ro) xp(ist)o a(n)i(m)am morti Et hoc e(st) q(uo)d d(icitu)r
Q(u)i p(er)didit t(em)p(or)aliter a(n)i(m)am suam i(d est) hanc vita(m) a(n)i(m)alem morti exposuit
Et loq(ui)t(ur) s(ecundu)m opi(ni)o(n)em ho(min)um mu(n)danor(um) q(uia) q(ua)n(do) ali(qui)s mu(n)d(um) relinquit
dicu(n)t ille p(er)ditus e(st) Vita(m) s(ecundu)m rei veritatem illo(rum) no(n) p(er)dit s(ed) pot(ius) in-
venit q(uia) ip(s)am in meliorem vita(m) (com)mutat / p(ro)pt(er) me no(n) p(ro)pt(er) se ut
latrones no(n) p(ro)pt(er) ho(m)i(n)es i(d est) favorem h(uma)n(u)m ut sup(er)bi vane glo(ri)

antes, non propter temporalem mercedem ut cupidi, sed propter me, id est fidem meam vel me
imitando in operibus iusticie et virtutis. Unde psalmista: Propter te mor
tificamur tota die. Inveniet eam in futuro. Ad Hebr. xi°. Alii di
stenti sunt non suscipientes redempcionem ut meliorem invenirent resurreccionem
de peccatorum. Glosa: Bona ut dicit Crisostomus precepta hec que iniungit onerosa
videbantur ponit et eorum utilitatem maximam dicens: Qui invenit
animam suam, scilicet hanc presentem vitam que consistit ex anima existente in
corpore, et querit eam salvam facere, scilicet potius Christum et nomen eius
negando vel ab amore eius cadendo vel contra opus iusticie de
serendo vel etiam carnis desideria sectando, vel aut verbo aut opere divinum
postponendo, quam vitam presentem temporalem amittendo, perdet eam eternaliter
quia perdet vitam eternam. Unde Remigius: Qui hanc presentem vitam
et lucem presentem ac eius delectaciones et voluptates ad hoc de
siderat ut semper eternis possit, istam quam servare cupit perdit et animam
suam eterne dampnacioni preparat. Et qui perdidit temporaliter animam suam, id est
vitam hanc animalem, et paratus est perdere eam ad mortem pro Christo expo
nendo et omnia amore Christi postponendo. Et ideo sequitur: propter me, scilicet dili
gendo in corde, confitendo in ore, imitando in opere. Non propter spe
culationes vel propter favorem humanum ut superbi vane gloriantes, non propter
temporalem mercedem ut cupidi terrena sectantes, inveniet eam in futuro
salvam, quia inveniet et accipiet per custodiam eternam. Unde et Augustinus
Remigius: Propter deum hanc vitam que nunc corporis vivificatrix est animam
temporaliter mortalis libenter deseruit in futuro eandem corporis non solum anime
vitam etiam et immortalem recipiet. Hec Augustinus. Animam ergo in hoc
loco pro vita presenti posuit quia omnis vita nostra in anima est. Anima
quippe dicitur inquantum corpus animat; spiritus dum spirat; mens inquantum
recolit seu meminit; animus dum vult; racio dum recte iudicat; sensus
dum sentit; memoria dum recordatur; voluntas dum consentit. Hec nomina
diversa sunt anime non propter anime pluralitatem sed propter effectuum multitudinem.
Unde Augustinus: Anima ex eo dicta est quod animet corpus ad vivendum, hoc est vi
vificet. Spiritus est anima ipsa spirituali natura vel pro eo quod spiret in corpore. Spiritus
ad substanciam dicitur, anima ad vivificacionem. Eadem est substancia sed proprietas diversa. Nam unus
et idem spiritus ad seipsum dicitur spiritus, ad corpus anima. Hec Augustinus. Spiritus ergo
qui est substancia nostre anime si desiderat ea que sunt corporis in hiis perdit totum
bonum eius, quia totum spiritus nostre anime est in continendo se a carne et
abstinendo se a desideriis generis. Sic enim vincit passiones et virtute
perficitur et contemplacionem iungitur superiorum et depuratur et mundatur ut sit

honestu[m] sectiu[m] et diuine sapie[n]cie spe[c]ulu[m]. Tercium q[uo]d ciuam i[n] vita p[rese]nte[m] in
a[n]i[m]a desig[na]tam i[n]uenit et amat moderate in ea c[on]sulit viue[n]do p[er]ue[n]i[e]ndo
p[er]ue[n]do. Vnde et de talis ho[mo] p[er]det eam in futu[r]o. Tres e[ni]m p[er]dit
sp[eci]ando p[er] eam sanitas no[n] acq[ui]rit[ur]. Et eo m[od]o vita p[rese]ns que finali[ter]
ad [con]secuc[i]o[n]em vite et[er]ne ordinat[ur] rite p[er]dit[ur] q[ua]n[d]o p[er] eaz ad et[er]naz
vitaz no[n] p[er]uenit[ur] q[uo]d illi [con]tingit q[ui] moderate ip[s]am diligit. Et [con]t[ra]rio
q[ui] p[er]didit vita[m] p[rese]ntem p[ro]pter [christu]m negligendo. Talis e[ni]m d[icitu]r p[er]dere no[n]
s[e]c[un]d[u]m veritatez s[ed] t[ame]n s[e]c[un]d[u]m ho[mi]nu[m] opi[ni]o[n]em i[n]uenit eam accipiendo p[ro]
transitorio et[er]naz. Illo deb[et] q[uo]d homo relinqui a bono p[ro]pter dulcedine[m]
transitoria et ad m[er]ends vita[m] et[er]nam et
p[rese]ntis vite que e[st] breuis et transitoria et ad m[er]end[um] vita[m] et[er]nam or
dinata. Finis e[ni]m melior e[st] hiis que sunt ad fine[m]. Ymo ea que sunt
ad finez no[n] sunt nisi p[ro]pter finis assecuc[i]o[n]em. Ideo de ip[s]is no[n] curat[ur]
nisi q[uod] finis habeat[ur]. P[ro]pter q[uo]d no[n] e[st] curand[um] de vita p[rese]nti s[ed] de asse
cuc[i]o[n]e vite et[er]ne. Vnde Crisostomus: Christus e[st] p[ro] te mort[uus] et in p[ro]pe
cu[ra]t[i]o[n]e[m] vite et[er]ne. Vnde Crisost[omus]: Si ille p[ro] nobis
tu[n]c viue[re] q[uam] p[ro] te viue[re] et in p[er]petuu[m] mori. Si ille p[ro] nobis
mortu[us] e[st] q[ui] mori no[n] poterat nisi voluiss[et] q[ua]nto mag[is] nos p[ro]
eo mori debem[us] q[ui] et si nolum[us] mortales sum[us]. Si d[omi]n[u]s p[ro] s[er]uo
mortu[us] e[st] et hoc sine p[re]mio iniustus e[st] ut s[er]uus p[ro] d[omi]no mortuat[ur]
et hoc cu[m] p[re]mio. Vnde et Aug[ustinus]: Ne[m]o h[ab]ebat ille q[uo]d t[ibi] mor[er]et[ur] et
mortu[us] e[st]. Tu habes et q[ue]r[i]s et mori dedignaris. Dignare eq[ui]do
animo pati p[ro]p[ter] mer[i]tum tuu[m] q[uo]d ille dignat[us] e[st] ut te a s[em]pit[er]na mor
te liberaret. Circa p[re]dictu[m] s[e]c[un]d[u]m i[m]pedimentu[m] nota hic p[ro] edificac[i]o[n]e
exemplu[m]. Nam cu[m] q[ui]dam monachus devoc[i]o[n]e motus vita[m] austeraz
duceret et p[ar]entes sui hoc cog[no]uissent ad eu[m] venientes ip[su]m sup[er] h[oc]
arguerunt. Ille eis dedit [con]siliu[m] cordi et mente recondend[um]: Ta
ta et talia et audiui et legi de vita et[er]na q[uod] no[n] curo q[ua]ntu[m] m[ichi]
[con]stat et q[ui]d expendam p[ro] ea. Et Aug[ustinus] ait de Matheus: De no[n] amare
p[at]rem et h[uius]mo[d]i plus q[uam] ip[su]m hoc refert Lucas ad o[mn]ia dicens
Si q[ui]s venit ad me i[d est] vult venire ad fidem credendo vel statu[m]
p[er]fecc[i]onis assumendo et no[n] odit p[at]rem suu[m] et matrez et vxorem
et filios et fr[atr]es et sorores adhuc aut[em] et a[n]i[m]am suaz i[d est] cu[m] p[ar]te[m]
et vita[m] a[n]i[m]alem seu corp[or]alez p[ro]pter deu[m] pati[ens] si op[us] fuit p[ro]
fide exponere et eligens occidi potius q[uam] in deu[m] pec[ca]re eius[que]
no[n] acq[ui]escendo desid[er]iis carnalib[us] no[n] p[ot]est meus esse discip[u]lus
q[uo]d valde dampnosu[m] e[st] q[ui]a ip[s]e e[st] veritas et vera docet no[n] q[uod] ip[s]um
quorum na[tu]ram odiam[us] s[ed] ea quib[us] nobis in itinere dei obsistunt et

nos impediunt ne ad xpm fide et caritate accedamus Nullus enim odio
est habendus etiam si sit malus Unde Boecius Apud sapientes nullus
prorsus odio locus relinquitur nam bonos quis nisi stultissimus
oderit malos quoque odisse racione caret Nam sicud corporum lan
guor ita viciositas quidam est quasi morbus animorum tunc egros corpore
minime dignos odio sed potius miseracione iudicemus multo ma
gis non insequendi sed miserendi quorum mentes omni languore atrocior
urget improbitas hec Boecius Unde excluditur hic affectus carnalis scilicet
amor inordinatus parentum et amicorum et hoc est unum impedimentum
supra secundum Matheum etiam dictum quod obest sequele xpi et volentibus
c 7 a venire ad xpm Ubi Ambrosius Item si precipit te dominus sine remittat
matri dicens Que est mater mea aut qui fratres mei etc tu domino
cupias anteferri Sed neque ignorare nam neque sinere nature dominus
iubet sed ita indulgere nature et venias auctorem nec ideo parentum
amore desistas Unde Gregorius Quisquis iam eternitatem concupiscat
in ea causa aggreditur causam dei extra patrem extra matrem extra
uxorem extra filios extra cognatos extra semetipsum debet fieri ut eo
verius cognoscat deum quo in eius causa neminem cognoscat Amandi
quoque sunt proximi impendenda caritas omnibus et propinquis et extraneis nec
tamen per eam caritate dei amore flectendi fideles quique compaciantur
proximis caritatem et tamen dei non exorbitent per compassionem Sed
hic potest esse motiva tres Prima quia xpus venit pacem mittere in
Bu a terram Secunda quia possint mittere homines gladium Tercia quia homo possit parentes
et seipsum odire Quarta quia parum infideli in necessitate sua sit potius sub
veniendum quam extraneo fideli Ad primam dicitur quod xpus in pace est natus in
pace est conversatus in pace est resuscitatus et in pace super celos exaltatus
Nato namque xpo angeli dixerunt gloria in excelsis deo et in terra pax et
Augustinus super illo verbo Orietur in diebus eius iusticia et habundancia pacis do
nec tollatur luna Dicit quod nato xpo iusticia est de morte qui sua morte mor
tem destruxit habundancia tamen pacis non datur donec auferatur id est donec mor
talitas corporum auferatur vel tollatur per gloriam resurrectionis vel donec extollatur
luna ut dicit alia littera id est donec extollatur ecclesia militans ad gloriam
triumphalem Item in pace est conversatus quia in pace factus est locus eius et
habitacio eius in Syon Nam locus xpi in quo conversatus est fuit Ierusalem
hic perenni factus fuit in pace eo quod ibi confregit potencias demoniorum
arcum insidiancium Iudeorum scutum gentilium superborum gladium hereticorum et

bellu carnaliu rebellionu pctorum Nam p doctrine veritatez et conversacionis
sctitatem qua ibi docuit et exeunt omnia peccata que nobis pacem
auferunt xpus confregit et destruxit In pace e resuscitatus qr in me°
discipulorum semper dicebat pax vobis In pace sup celos exaltatus
qr in psona eius iam quiescunt et dormiunt in pace ad dextram
patris dt pphā In pace in idipsum dormiam et requiescam Secundo e go qr dt salvator
Non veni pacez mitte in terram Ad hoc int Origenes sup illo verbo Et
in terra pax ho bo vo dt qr pax quam xpc in terra dat e bone voluntatis
qr homines non bone voluntatis pacez xpi recipe non possunt eo qr non e
pax impiis et peccatoribus venit go xpus in terram mitte pacez homibus
bone voluntatis ß homibus male voluntatis non dat pacez sic ipse non
dat nec immittit pccta et vicia quibus imitantur deo et ipis et proximis
Tercium e dm qr possumus distinguere triplicez gladiu p quorum primu aia
naturalis separat a corpe Per scdm vero aia separat a corpe mistico et
sociali ß p tciu aia separat a dyabolo et vicio spirituali hinc go triplicez
gladiu salvator humani generis posuit int homines Primu gladiu
quo aia separat a corpe vitali et naturali posuit p tirannorum psecucionem
alias non permisisset eveniisse martires et apli corpa morti et passionem
non exposuissent Tunc go xpus hunc gladiu misit in terram qui faciat
ut sctī mortez et psecucionem tirannorum timent Unde sup illo vbo Nolite
timere eos qui occidunt corpus qr animam non possunt occidere dt Crisostomus Vide
qualiter xpus sctis omnibus statuit superiores qr non solum solicitudines et male
dicciones insidias et pericula verum etiam ipsam que omnibus videtur terribilior
mortem suasit ppter dei timorez esse contempnendam Scdm vero gladiu quo
aia separat a corpe mistico et sociali posuit xpc ppter prelatorum correctorum
de quo dicit xpc ad Ro 13 Si male facis ptatez timeas qr non sine
causa gladiu portat Isto gladio usus fuit Aplus qn ad Cor 1 illum
fornicatorem mandavit esse consorcio fidelium separandum et dyabolo commendandum
ad interitum carnis ut spus salvaretur Et ad Gal ait Licet nos aut
angelus evangelizat vobis preter illud qd evangelizatum est a me anathema sit Tercium
gladiu posuit p carnalium propinquorum et amicorum separacionem de quo loquitur
hic Non veni pacez mitte in terram ß gladiu qr veni separare hominez
adversus patrem suum et filiam adversus matrem Ad literam hoc fuit factum in p
mitiva ecclesia qr tunc scdm Crisostomum totus orbis ad fidez xpi in se ipso
divisus erat eo qr unaqueque domus fideles et infideles ht et sic gladius
et bellu bonum int carnales propinquos missum e ut mala pax rumperetur
Tunc enim ß Augm salvator separat filium adversus patrem suum qui fuerat
enim reinicide dyabolo et popis eius tunc fuit filius p pctum et filia

adversus matrem quando facit animam dimittere civitatem i. pristinam societatem
gentis humane quia nunc babilonia nunc sodoma nunc egipti spiritualiter
convertit. Aut nurus adversus socrum suam quando facit iudeum confiteri
fidem eius et renunciare synagoge que secundum carnem peperit ipsum christum
sponsum ecclesie. et pater inter omnes fideles et credentes etiam malos et bo
nos facit divisorem gladius spiritus quod est verbum dei Naz. r. tab. nulla
capit eos mea custodia potest inter quos fidei bellum est. hunc ergo gladium
ponit christus in terra per doctorum predicacionem. Ad 2am est dicendum quod cum homo
possit se et alios bene et male diligere et bene et male odire tamen non
est inconveniens quod homo se vel alium odiendo diligat et diligendo odiat. potest enim
stare dileccio boni cum odio mali et odium boni cum dileccione mali quod appar
et patet primo ex parte diligentis. Nam si quis diligat solo verbo vel lingua
et odiat corde et opere talis odiendo diligit et diligendo odit quia licet mo
strat verbum odium cum ficta dileccione. Unde dicit Iohannes in sua canonica Filioli mei
non diligamus verbo neque lingua sed opere et veritate. Secundo ex parte modi diligendi
ut si quis plus diligat quam est minus diligendus et minus diligat quam est plus
diligendus tunc potest male diligere et bene odire contrarium faciendo ut si quis plus
diligat patrem vel matrem aut filium quam deum male diligit et bene odit propo
nendo dileccionem dei dileccioni parentum et filiorum. si quis plus diliget deum quam vitam
suam temporalem vel carnales propinquos bene diligit et male odit si contrarium
facit. Tercio ex parte eius quod diligitur si quis diligit vicia et peccata et o
diat virtutes et diligat carnalia et odiat spiritualia talis diligendo se odit se
quia qui diligit iniquitatem odit animam suam. Unde dicit philosophus quod mali et viciosi
diligentes vicia et peccata se ipsos odiunt et sibi ipsis minantur. potest igitur homo
se et alios diligendo odire et odiendo diligere ex parte sui diligentis quia potest
diligere verbo et odire corde. Ex parte modi diligendi quia potest plus diligere quod est
minus diligendum ac pocius odiendum contra maioris diligibilis. et ex parte eius quod
diligitur quia diligendo se vel alios in viciis et peccatis odit se et alios in
bonis et virtuosis et in bonis spiritualibus. Ad tercium dicendum Et arguitur primo quod
sic patri infideli subveniendum est quia maius dampnum sequitur de non subveniendo
patri quia per necessitatem moritur et in anima sed in corpore existens autem fidelis
non moritur nisi in corpore et maiori dampno pocius succurrendum est quam
minori ergo. Et hoc habet esse a patre ergo pocius debet honorare patrem infi
delem in esse quam existens. cum propter infidelitatem non deobligatur ab obligacione
tali que est a iure naturali et divino. Sed contra hic dicitur Veni separare hominem ad
versus patrem suum et loquitur dominus de patre infideli qui mittit filium trahere
ad infidelitatem ergo. Item fundamentum de amicicie est bonum virtutis secundum Ethicorum
ubi ergo maius est bonum virtutis maior debet esse amicicia quam ubi minus est vel quam

vbi nllm e et pgns bnsitem old istaz gonn rudido pmitto qz gnalit lodo
de dilectoe distinguend e qz dupx e dilige vl effetu vl affetu cztu
ad dilecoz affetus pono istaz gom Ez dilecone affetus exneg fidelis 1
plus diligendus e qm pr vl domesticg infidelis pz qz fideli debeo
velle mains bonu et maig pmiu qz infideli tu sic maioi bono
sine pmio dignq go g° vna Ex sic e intelligend dnm btu ambo cz ndo
dt sup Cantica domestica Si fut boni malis filys sut pponendi Sz
quantu ad dilecoz effetus distinguend e qz pr infidelis q indiget sbventoe
ppt necitatez nre in paciendo defctm in cibo potu vestimetis q hmoi
aut ppt pnsitatez malicie in extendo infidelits effetm vt deu blasfe-
mado ppt qd qz ipm mori vl incarcerari vl in bello con fideles dimi
cado et ppter a necitatez moriendi incirt nisi ei sbveniat in omnibq
indigencys. sic pono duas gones coma Si pr infidelis pati ne defctm 2
in cibo vl potu et alys neccys vite et ceteris paribq si no obstat aliud
potius e sbveniend in incetis articlo qz exneo fideli pr maiq debitu
potius e solvend qz mnq si ambo solui no psit qz go ho est sume debitor
prs ecia infidelis saltem in gparatone ad alios homines intr dno et ob
ligatoe dnn precepti que no p infidelitez solint no sic at fidelis exnei
gd g° vna Ex hoc pz qz no ppt maiq dapnu qd ex inde gtinget vt pten
dit pma ro qz tuc in nllo casu potiq sbveniend e exneo fideli qz prio
infideli qd flm e sic pzbit in gone sequenti Ecia sic pp exneo infideli
in necitate arlo potiq sbveniend eet qz pri fideli qz maiq dapnu e
infidelez mori in corpe et aia qz prem fidelez solu mori in corpe
Et ideo no ppt maiq dapnu sbveniend e pri infideli si ppt maioez
obligacoim Scda g° potius sbveniend e fideli exneo in necitate 3
articlo qz pri infideli si talem necitatez incirt deu blasfemado
vl con fideles rone fidei dimicado pz qz in tali casu vl gsimili
sbvenie pri e potius fove eius maliciam qz sbvenie et in tali ca°
vl gsili loqm dns hic Veni separe hoiem adusus prem suu Et inf
q czm reliquit prem a mrez ppt me vitam ecnaz possidebit
qz in hoc prem ppt deu reliquit qz magis tene primitati dme
Et ideo quando primitas huana griat illi respuenda e sic gtepnenda
e inior ancitas qm griat maioi et vlr ancitas huana qm griat
ancitati dme Rones pliude sut ex dictis Qui recipit vos me recipt9
recipit et qui recipit me recipit eu qui me misit Qui recipit
pphetam in nomine pphete mercedem pphe accipiet et qui recipit iustu bui
in noie iusti mercedem iusti accipiet et qcuqz potu dedit ex minimis
istis calicez aque frigide tm in noie discipli Amen dico vobis no

pter incedem suam ¶ Quia vero dns separat discipulos ab amicis et
tpalibȝ bonis dat eis cosolacōm aliorum qui eos caritatiue recipiunt
et ipis domus suas apient ac necia ministrabūt vite ppe spez
retribucōis etne ¶ Finita exhortacōne siue instruccōe respectu
pdicatorum. hic incipit exhortacō ex v auditorum sȝ de susceptiōe
pdicanciū / hortant᷑ vo duplici pmissiōe Primo pntis grē Scdo
retribucōis futurē ibi Qui recipit pphām / dicit go Qui recipit
vos me recipit / Ea em̄ que fiūt xpi fidelibȝ reputat xpns sibi
fieri et hoc tam in malis Actuum 9 Saule saule qd me psequeris
i. fideles meos. qm̄ eciā in bonis Math 25. Qd vni ex mi
nis meis fecistis michi fecistis Vel sic fm̄ hyl et glōm Qui
recipit vos me recipit qz in illis xpns est et hitat Et qui me
recipit recipit eum qui me misit. i. qui in me est qz ego in pre
et pr in me est Jo xiii / et ad Coll ii° In ipo hitat plenitudo
diuinitatis corpalr Vnde glo Quia xpns in aplis. deus est in
xpo qui aplos recipit dm recipit / qui me in mebris meis reci
pit recipit eū qui me misit sȝ prem. et pns eciā recipit
spm sctm qui cū pre et filio p grām inhitat recipientis mētez
Vnde maifestū ē qz et prem et filiū totaqȝ trinitatez accipit
qui dei mīciū veneratur et accipit Qui vo dei misso iniuriaz
facit deo omnipotenti et trinitati inseparabili iniuriaz facit Et ecce
hoc magnū ē pmiū qd tn recipiendo hoīnez efficiantur totius tri
tatis hitaclm Et p hoc hortatur eos qui discipulos suos et mi
cios recipiunt / ondens magnitudinez pmij quā hebunt Vnde Cris
Seipm posuit in eis ut ad susceptōm eorum omnez xpianū
ppl̄m prouocaret sibi imputans acceptaz qd eis foret datū h Crisos
Sed studeant pdicatores et discipli dni. vt se tales exhibeant qz ceti
bonorum opm eorum exemplo prouocati bnficia caritatis libencius ipis
impendant Vnde dum qdam in pdicando exclamacōm nō mo
dicam faceret de hoc qd caritas et affectus hoim multorum ad deum
et ad sctos eius defecisset et qd xpns suam martham iam in mūdo
nō inueniret. que tot ut olim obsequia sibi faceret / pg cōpletū
smonez qdam matrona deuota ipm adijt et qi subsannando
dixit ei O fr mi. si martha nūc sicut olim inueniret sua martha
intēdens qd si qdam de pdicatoribȝ eēnt qui eis tam omni
deuocōne subuenirent Et vt in suscipiendis discipulis vnusquisqȝ cre
dentium xpm se suscipe arbitretur adiungit Qui recipit pphām no simpr

ß in noie ~~iusti i nō ex affectu carnis~~ pphe et iusti nō simpr sed in
nomine iusti i nō ex affectu carnis seu ppt cōsagwnitatez vl affi
nitatez. aut qz amicus ē seu cōpatota vl huiōi. nec ppt lucz
vl comod tpale. qz sic nō recipit eum pure in dei vl pphe seu
iusti nomine. Sed qz dei minister ē. ac xpi fidem pphetat et nūc
ciat vl iusticie opera facit. mercedem pphete vl iusti a deo cuius
ppha ille est et qui huic ~~sufficient~~ recipiet. Recipit eni quis
dupr. aut rōne doctrine sue sic dicit pphām. vl in tuitu bone vite
sic dicit iustum. vtroque pphetie et iusticie mercedem accipiet quem
intuitu pphetiaz vl iusticiaz esse cognoscit. Naz qui operatus
in pphetia et in opibus iusticie ꝰ constituit deu suu largitate eos
sustentat ne ppt inopiaz deficiant. Cum eni spualia dona ha
bentibus tpalia subsidia tribuit in ipis spualibus donis collaborat
et coopator existat. Et ideo tu illis apud deu pmia hebit
et particeps meriti eoz erit. Simili qui sacerdotes p xpi nomine
et qz sacerdotes sut venerat et recipit mercedem sacerdotij hebit.
Vnusquisque itaqz mercedem hebit recipiens de recepcione quia ppheta
de pphetia. et iustus de iusticia. et sacerdos de sacerdocio. et pt ee
equitas quantu ad mercedem spualem si equali operent caritate. Vnde
Crisostomus pphe doctores intelligunt. Iusti aut omes xani. pphe ergo noie
omez hoiem xanu in nomine pphe. i. qz ppham xpi in nomine
iusti. i. qz iustu xpi suu. Talem aut mercedem hebit ille qui ppt
dm pegrinat. talem mercedez hebit et ille. qui suscipit ppt deum
pegrinantez. et sunt ambo equales. et ille qui ppt dm laborat et
iste qui ppt deu laborantez refficiat. vt puta sacerdotez suscepisti
sacerdotis hebis mercedem hec Crisostomus. Si ergo omibus sufficis omni pe
tenti et indigenti sine psonaz eleccione tribue. des nē vl gre
minus culpe. Si nō omibus sufficis. des tu gre. Tunc i. desudet
elemosina in manu tua donec iustu invenies. tu si opus fuit
pasce fame morientez. alioqn si nō paveris occidisti. Cum ergo
recipit ppham in noie pphete. i. nō ppt lucz tpale. ß qz ppheta ē
mercedem pphete accipiet q. d. qui ppham sua largitate sustentat
quamuis ipe pphetiam nō heat apud dm pmium pphetie hebit. Exem
de Abdia qz pavit pphas meruit here donum pphetie 3 Reg 18
Et qui recipit iustum in noie iusti. i. qz iustus ē. accipiet merced mcede pphe et iusti

T ge ꝛ m ℞ꝫ ꝯ̄o ia decȝ ua cetui ꝯ cetera padeat utꝫ de vidua paupe q
duo minuta misit i gazophilaciu ꝛ xl q ꝯ ced misit luc xxi

iusti Exm de raab que recepit exploratores et saluata fuit cu eis
Josue 2o Et sic expom de bono ppha sm Aug Alio exponit
sm Ro et glo ut sit ꝯ̄sio antipofore posset aliquis dice Sustic
pmus pseudoppha et Judam pditorem hebimus ne mercedem
Videt no homines ppt psonas esse recipiendos ꝫ ppt nota et merc
suscipunt licet indignus sit qui suscipit Unde in noie ppe uel
in noie iusti dicit glo i p eo q nomina iustus ul ppheta
Unde si quis dat elem no indigenti que credit ee indigentez et
malo que credit ee bonum no pdet merced sua
Et qcumqꝫ potum hic tollit excusacom de no recipiendo Sedm
Jeom Ne quis posset p paupertez se excusare ac iustie et dice Paui
ptas me retinet q hospitalis esse no possu hac excusacom leuis
simo pcepto deleuit dns et qcumqꝫ potum dedit no dico aliud
vim no plurimis ex minimis istis no forte maioribus taliter no large
na aque no vini frigide no calide in noie discipli i intuitu isto
qr e discipulus meus et fidelis denuncians fidez xpianaz Amen
dico vobis i fideli et certudina pmitto no pdet mercedem suam
quia ex bono affectu pocius meruit qm ex actu Let actu meruit
et affectu no tm inqt de maiori obsequio ꝫ de minimo qꝫ mercedez
accipiet qcumqꝫ in noie discipli vobis pmeie hoc aut de aq frigida
dicit vt nemo causet excusando se p inopiaz No em ait aque
calide ne in calida et paupertate pennia et lignorum occasio queret
Et ideo qui no ht saltez frigidam det p deo petenti // Similz go
ꝯstituitqꝫ paup pt aqua pietatis opa facere qr pt aqe frigide
potum dare In hijs em que dant ppt xpm no tm pensatur qm
dom qd dat qntu pensat qntitas bone voluntatis ex qua dat
no qntu des ꝫ ex qnto attendit deus vtrumqꝫ qdem attendit sed
pocius hoc qm illud Unde Cris Ve iustus iudex qui em et p vbo
ocioso ꝯstituit penam iustum erat vt p aqua frigida daret mercedem
frigidam aquam dixit ideo vt nec calefiendi impediat laborem uo
qr aquam est qd dat ideo ht merced ꝫ qr magnus e ppt que dat
Rursus em si aliquid amplius voluit dare et no potuit inqꝫ iustu
vt sedm modicu opus angustet larga volitas melius e go
vt opus extendatur sm voluntatez qm larga volitas angustetur
sm opus Rursus go omnes paupes volentes bne face ꝯfortat
ita nolentes bne face inexcusabiles reddit Rursum em aque fri
gide merced ꝯstituit pmo q et sine ope unde volutati reddet
merced hec Cris Et nota q solucem recipiendorum dictum ponit

sz pphām institu et minimi disciplin tn pphā progatiua doctine tn iusto
progatiua vite tn minimo discipli progatiua supererogacōis
Secdm glosam eni minimi sūt qui nichil penitg in hoc mundo habet
et ideo iudices cū xpo erunt / Vltio aūt loquit' de recepcone
discipulorum qz hoc pncipar' intendebat ci ex pmissis cōcludē sic
maior ē imitacio discipli ad magrm qz pphe vel iusti · sed
illorum recepto remunerabit' a xpo · go mltō plus discipulorum
xpi recepto ¶ Tenet' hic mercedem pphe accipiet Con̄ non videnf
esse equalis miti dantes aqua et relinquites oīa ppt xpm / R°
hoc accipi' dupr' Vno° sic / mercedem pphe i mercedez p ppha sine que
debet' recipiti ppham et sic non valet obiecto Alio° sic mercedez pphe
i mercedez eqlem mercedi pphe accipiet et tūc dōm qd est merces
ēbalis et accidētalis / qntū ad pmm pt ee eqlitas sz ex equali
caritate opent' qntū ad sēm non qz debet aliq merces sp̄ibz sup
erogacōis ut aureola · vl aquis spalis hec que non alys debet'
Nam pi rex vlt · rite sz remanētes ad sarcinas eqlem porcōm
haberent cum hys qui iuerunt ad bellū non tn eqlem honorem
Itē eqlem mercedez hz qui ppt dm pugnat' Itē hz qui suscipit pu
gnatem et fiūt ambo eqles · et qui ppt deū deū refferat ac ppt
deū laborat // ¶ Circa opus hospitalitatis ē nōnd qd hospitalitas deo
grata qtuor dēt hēre vz hilaritatez sine murmuracōe · securitatez sine eba
cone · saturitatez sine diminucōne · et pietatez sine negacōe Pmo
go hospitalis debz hēre hilaritatez sine murmuracōne · pn̄ pt q hos
pitales recipere sine murmuracōne hilarem se ondit miles si rex ad
suū manerm declinaret rex nr xpus hospicio recipit' quociens
q̄lstq; in eius nōie colligi' Vnde ait · Cū hospes eram et collegi
stis me / et ideo cū magna reuerencia et hilaritate recipiendi sūt hospi
tes (ex° Abrahe Gen 18 Tm cū vidisset tres viros occurrit eis
obuiaz et adorauit in terra Sl'r · Similr' loth Gen 19 et apli luce
vlt° Cognouerūt dnm mane cū eis vbi dē glo / vbi ex° docem' qd
pegrini non solu sūt ad hospicium vocandi sz trahēdi Scdo hospitalis
debz hēre securitatez sine ebacōne / defendebant eni homines antiquitg
hospites suos sub periculo ppo sic narrat' in policto li° viij° c 13 /
vbi dr qd tēmis inierebat noctez qui hospiti i pegrino hūanitate
hospicium denegabat Ob certitatem eni hospitibg exhibendaz anti
qtus dicebant' qd nūc dicimg pegrini Dr eni hostis ab hostire
qd ē equare sm papiam Ex° de loth Gen 19 Tm p hospitibg defe
ndenda ...
[illegible] fuerat i [illegible] de [illegible]

dendis filias suas obtulit sodomitis quoniam ex pietate animi non sano
tamen consilio hoc dixit Vnde nec in hoc imitandus est quia secundum apostolum
non sunt facienda mala vt bona eveniat hoc tamen ideo fecit quia mos
erat fidelium hospites suos ab omni iniuria defensare sic dicit magister
in historiis Tercio debet hospitans habere sanctitatem sine diminucione
vt omnia necessaria hospiti ministrentur Vnde cum levita quidam dixisset
seni Iudicum 19 Nulla re indigemus nisi hospicio Respondit senex gaba
onita Ego prebebo omnia que necessaria sunt tibi tamen quaeso ne in pla
tea non maneas Exemplum de hoc in hospitalitate vidue quarto Regum 4
que dixit viro suo Animadverto quod vir dei sanctus est iste qui transit nos
frequenter Faciamus ergo cenaculum paruum et ponamus ei in eo lectulum
et mensam et sellam et candelabrum et cum venerit ad nos maneat
ibi Istud est contra nonnullos qui faciunt hospitibus suis pulcrum vultum
et de peiori potu que habent sibi ministrant Quarto hospitalitas debet habere
pietatem sine negacione fiat pro dei amore et non pro nummo vel lucro
tales enim habent mercedem suam Hebreos 13 Caritas fraternitatis maneat in vobis
et hospitalitatem nolite oblivisci talibus enim hostiis promeretur deus
Econtra qui recipit honorem in se fuerit sic acceptatore contentus sit hospi
tanti gratus caueat in domo hospitantis nimiam dominacionem et fugiat
nimiam frequentacionem Primo sit contentus acceptando que sibi apponuntur
conferuntur hanc curialitatem docuit Christus discipulos Luce 10 In eadem autem
domo manete edentes et bibentes que apud illos sunt Vnde quidam
dixit metrice Cum est prebemus leto vultu quod habemus hoc est sic dictum
Item gallicus quidam Cum nihil apportas si queris gaudia tortus Sen
Socrates cum hospites suos satis tenui cena suscipere pararet et amicus
eius hoc ei improperaret Respondit si boni sunt exiguiter sufficient si mali
contrahabunt Secundo sit hospiti suo gratus sic narrat Dares Frigius de
bello troyano quod Thelophus impedivit socium suum Achillem ne regem
Teucritem occideret memor quod cum patre suo Hercule apud Teucritem olim
hospitatus fuisset Item Seneca 2 de beneficiis Miles multis hospiti
stigmatibus insignis miles quidam naufragus littori est appulsus et in
hospicio cuiusdam per xxx dies refocillatus tandem licenciam recipiens ait
Gratus est refectum si imperatorem me videre contingat Veniens ad Philippum
regem Macedonum predia illius apud quem fuerat hospitatus proposuit
Annuit Philippus vir suus expulsus non vt iners vel rusticus illud tulit
sed ad curiam imperatoris accessit et ingratitudinem militis exposuit
Philippus hoc audiens iussit vt ingratissimo militi et ingratissimo

hospiti stigmata insigent que eius ingratitudine pretio testarent et
hospiti omnia reddent. Sic ergo liberus ingratus libertatis privilegio priva
bat. filius ingratus parentibus vinculis carcerialibus arcebat. miles in
gratus hospiti et amico stigmatibus pretiis notabat. Item in hy
storia ecclesiastica li° vii ca° xxv narrat quod cum Gregorius episcopus vigente
temporis et procelle angustia in alpibus in fano Appollinis divertisset
a sacerdote licet pagano officiosissime est receptus. post eius digressum accessit
sacerdos ex more posse consilia et responsum sed nullo modo responsionem inveniebat
Item et item sacerdos victimas offerebat sed michil preter silencium prima
nebat. Cumque sacerdos stupore maneret per noctem in sompnis demonium
assistens dixit se nichil posse penetranti causam. ait se ad adventum
Gregorii episcopi esse expulsum. Et cum perquireret sacerdos. quid sibi remedii
adhiberi deberet. ait non aliter sibi ingredi licere nisi Gregorius permisisset
quibus auditis sacerdos secutus est beatum Gregorium ad eumque premisses rem
pandit ex ordine humanitatis sue atque hospitalitatis adiecit querelam
expulsi numinis exponit. adempta facultatem sui questus deplorat
ac reddi sibi omnia in pristinum statum deposcit. scripsit ergo epistolam in
ac: reddi sibi omnia in pristinum statum deposcit
hec verba Gregorius Appollini permitto te redire ad locum tuum et age
que consuevisti quam cum sacerdos more simulacro posuisset. affuit demon
prebens responsa postea. quod ille admirans et dicens intra se quod Gregorius
maior esset diis suis clausis ianuis fani adiuit Gregorium. et prosternit
se ad pedes eius rogans ut illi deo se offerat cuius virtute Gregorius
diis gentium imperabat. quod cum fecisset Gregorius cathecuminus primo est
factus ab episcopo. et postea baptismi gratiam ab eo est consecutus. intantum vite
merito ad fidei virtute profecit ut ipse beato Gregorio in episcopatu suc
cessor extitit. laudanda ergo est hospitalitas sacerdotis infidelis.
veneranda est sanctitas pontificis. commendanda est iustitia pietas salva
toris sacerdotem infidelem iustificans. Tercio caveat hospes nimium de
imitacionem in domo vel familia sui hospitis exercere sed nimio in domo
studeat observare diligenter. Est enim nimis reprehensibile si ordinatum
statum domus hospes presumpserit reprobare. qui tenetur in omnibus mode
stiam observare iuxta illud metricum Cum facis ingressum studeas sic
esse modestus ut post discessum de te sit rumor honestus. Quarto ca
veat nimium frequentacionem iuxta illud proverbium Subtrahe pedem de domo
proximi tui. ne forte saturatus oderit te. Et ipse eandem causam cavenda
est magna mora unde metrice dicitur Post tres sepe dies vilescit piscis
et hospes. nisi sit conductus vel sit specialis amicus. Similiter considrandum est

q̄ m̄ sint hospitalitatis emolimenta Nam disponit ad dei cognicionem confert temporalium multiplicacionem excludit diuinam vlcionem et meretur dei et angelorum susceptionem De primo exemplum luce vltimo de duobus discipulis qui cognouerunt xpm in fractione panis eo quod coegerunt eum secum manere dicentes ei Mane nobiscum quoniam aduesperascit Sic nouimus diuina graciam quem infundit occasione viri in hospitio suscepti De secundo patet 3 reg xvij de vidua que heliam in hospicio suo suscepit cui farinula non defecit nec lechitus olei c minimus De tercio patet Josue vj vbi dicitur Sola raab meretrix viuat et vniuersi qui cum ea in domo sunt eo quod exploratores hospicio recepisset De quarto patet math x Qui vos recipit me recipit Et heb 13 hospitalitatem nolite obliuisci per hanc enim quidam placuerunt angelis hospicio receptis sicut Abraham gen 18 Et loth Gen 19 Refertur quod quidam senator castrum construxit pulcerrimum super cuius ianuam sic metrice scripserat Decretum est ne dormiat hic episcopus Hic gens villana sed achilles plato dyana Intendens per hoc ordinare quod nullus ad castrum ad hospicium aut prandium reciperetur nisi esset miles phus aut dns Cui xpus apparuit in sompnis et ait Me et meos a castro tuo conaris excludere propter quod et castro meo quod celum est de hoc nisi penitere priuaberis Cum igitur senator iudicialiter receptus esset sanctam intercessit se quidam vir dei supplicans pro eo et obtinuit quod senator preceptum mutaret quod versibus supradictis deleat et deinceps hospitalitati se deuote mancipauit Vnde dixit sicut Chunta decretum sanctorum suscipe cetum Andream martinum lazarum Jacobum petrumque Vnde Benedictus in regula Omnes superuenientes hospites tanquam xpus suscipiantur quia ipse dicturus est hospes fui et suscepistis me Omnibus venientibus sine discedentibus hospitibus inclinato capite xpus in eis adoretur qui et suscipitur pauperum et peregrinorum maxime susceptioni omni cura sollicite exhibeatur quia in ipsis magis xpus suscipitur Infirmorum curam ante omnia et super omnia adhibenda est vt sicut reuera xpo ita eis seruiatur Quia ipse dixit Infirmus fui et visitastis me et quod fecistis vni ex his minimis meis mihi fecistis hec Benedictus in regula Agitur vt dicit Crisostomus Caueamus ne nos duri in hospitum recipiendo simus ne post hanc vitam nobis hospicium sanctorum denegentur dubium

ar hospites z recptores aplorum z predicatorum merentur ... hospites aplorum z predicatorum ... merentur ... dicitur ... clupo ... si faciunt ... laus ... recipient mercede sua ... hospites ... z si ... cumulatum inuidie ... vocatur

in dyalogo suo quod quidam recepit in domum suam dyaconum [illegible] regimine
vacante ad hospicium et clamaret [illegible] in hac civitate [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Factum est cum consummasset ihesus precipiens ihesus xii discipulis Sermones hos
suis transiit inde ut doceret et predicaret in civitatibus eorum
Iohannes autem cum audisset in vinculis opera xpi mittens duos
ex discipulis suis ait illi Tu es qui venturus es an alium
expectamus   Supra dictum est de promulgacione nove legis facta
per institucionem et instruccionem apostolorum. hic agitur de promulgacione
nove legis facta per xpm non solum quo ad apostolos sed etiam quo
ad alios Et primo ipse salvator facit promulgacionem aperte. secundo
parabolice 13 capitulo ad similitudinem boni medici qui primo dat infirmo
medicinam aperte. deinde qui infirmus abhominatur dat ei abscon-
dite et sub sapore alieno. In prima promulgat legem primo quantum
ad revelacionem veritatis illuminantis intellectum Unde glorificatur hec
pars in graciarum accione de revelacione veritatis ibi Confiteor tibi pater
domine etc Secundo quantum ad suavitatem bonitatis allicientis affectum
Ex quibus duobus constat lex ista ibi Venite ad me omnes qui
laboratis In prima ponit primo veritatis predicatorem secundo auditorum
dictum ibi Cui similem estimabo In parte primo introducit auctoritatis
nove legis. secundo ostendit quod non repugnat ei auctoritas veteris legis
ibi A diebus Iohannis baptiste In prima ostendit primo predicatorem veritatis secundo
confirmacio predicacionis per opera pietatis ibi Iohannes cum audisset Dividitur
ergo geminando se ad precepta Et factum est cum consummasset ihesus tunc hic
Sermones in quo innuitur perfectio doctrine date discipulis precipiens
12 discipulis suis id est apostolis sed ea que sunt dicta ibi sunt precepta et
apostolos obligent Et secundum hoc videtur quod non liceret eis possidere
aurum vel argentum et per consequens nec episcopis qui sunt eorum successores
Ideo distinguitur quod duplex est possidere proprie et improprie. dicimus enim
possidere proprie dispensatorem improprie potant possidere aurum et

argentu vt dispensatores no ut dni Sic et epi puit hre bona tpa
lia vt dispensatores qmqz supfluit eis vlt victu et amictu
rronabilem dent paupibz distribue qz paupis e sicut dt btus
Bn ad hnr Archiepm Senonen Et ideo phibet eis possidere p
dmium no p dispensacoem Seq Transyt inde se alienas et
subtrahens a disciplis Unde Cris Cum eni eos misit subtrxit
seipm dans eis locu et tpus facere que mandavit No eni utiqz
eo psente et curante vellet aliquis ad eos ire Sz hoc videt ee
contextu qui dicit Transyt inde ut doceret et pdicaret in Civitatibz
eoz Sed ut doceret et pdicaret seorsu ab aplis Notu e qd p x
transitus xpi legit eni aliqn transisse vt ondat ptatez lu e di
ximt in supcilm montis ipe vo transiens p mediu ipoz aliqn vt
sua ondat sapiaz sine vitatez vt hic Transyt inde vt doceret et
pdicaret Aliqn vt ondat suaz miaz et vitatez Act x ptransyt
bnfaciendo et sanando omes oppssos a dyblo Aliq ut ondat as
sumptaz infirmitatez ps Singlr sum ego donec transeam Et Joh
13 Ante diem pasce sciens ihus qz venit hora eius vt transeat
ex hoc mundo ad prem Transyt go inde vt doceret et pdicaret in
Civitatibz eoz Antli Fecit qd docuit pdicans iudeis no sa
maritanis no gentibz ut fm pmissi pus offerat iudeis salutis
occasio Fecit qd docuit et sic retorsit os ethnic ad ascellas vt
pcipit leuit po et sup hmiale rona l quartit i opz fmonem p
duas cathenas aureas i p duo pcepta caritatis Exo 2a Sicut go
vt doceret et pdicaret vt doceret ad instruend intellectu et pdicaret ad
mouend affectu vl doceret credenda sine ea que sut fidei et pdicaret
opanda sine ea que sut moz In Civitatibz eoz i disciploz in
qbz nati vl educati sut et eruditi fuerant volens qz ipi pdicaret
in ciuitatibz ignotis tanqz expti qz neo ppha acceptus e in
pria sua Luce vbi s hic go dat maioribz platis exepla ut ipi
pdicare no desinat qzmus et ipi alios destinet ad pdicand ne
aliys laborantibz ociosi stant et bonoz laboz gloriam fructum
pdant Sz heu multi plati vicarios no admitores querunt et
quiescere no collaborare volut opinantes qz sic sue et suoz aie
subditoz requiescant in pace ymo qd peius e pdicantibz ob
missis qdam vacant guerris et pugnis et qui pdicando dvent
animas pacificare guerras no timent et corpus et animas pime

et sic extrinsecus manibus sed pollutis intrinsecus cordibus ad altare
accedere. Ubi Crisostomus Cum consummasset ihesus precipiens discipulis etc.
exiit ad predicandum ne discipulis laborantibus ociosus esset magister
Non enim vicarios operis sui illos ordinat sed adiutores Et ideo
festinantibus mercenariis necesse erat ut amplius ipse pater familias
festinaret Nam in secularibus qui sunt maiores et ut clariores et
sunt secus se minores et subditos adeo omnia conveniencia necessaria sunt
ipsi adimplerent Ille autem in suo honore constitutus tantummodo in sessionibus
pesset In spiritualibus autem vero non est ita sed qui maior maiorem
habet laborem Ideo predicantibus discipulis amplius laborabat xpistus
ostendebat enim illos quasi sol radios suos quasi rosa suavitatis odores
quasi ignis scintillas suas dispersit Unde sicut sol in radiis suis
apparet sicut rosa in odoribus suis sentitur sic ignis suis aspicitur
sic in illorum virtutibus potestas xpisti cognoscitur Quis enim videns discipulos
suos bene instructos non sciam magistrum collaudat aut opera eorum magis
considerans non potius admiretur auctorem Faciebat enim xpistus miracula
faciebant discipuli eius et mirabilia operaciones maior virtutum
fama crescebat hec Crisostomus. Johanes autem hic subditur consideracio
predicacionis et opera peractis primo respectu sapiencium scilicet disci-
plorum Johannis Secundo respectu simplicium scilicet plebis quando ibi Illis
autem abeuntibus discipulos autem Johannis confirmat dupliciter primo quia
presentem dubium de divinitate eius per opera peractis Secundo dando
cautelam contra futurum dubium de passibilitate humanitatis ibi
Et beatus est qui non fuerit scandalizatus Unde dicitur primo dubius secundo
confirmacio ibi Et respondens ihesus Et in primo implicatur tercia
Johannis incarceracio discipulorum suorum missio missorum interrogacio
Et hoc est quod dicit Johannes autem scilicet baptista Cum audisset in vin-
culis Ubi considerandum quod herodes antipas incarceravit Johannem
propter hoc quod reprehendebat eum eo quod abstulerat fratri suo philippo
uxorem ut habetur capitulo 6. Ad cuius evidenciam sciendum quod xpistus
ante incarceracionem Johannis non predicaverat palam nec
miracula multa fecerat nisi de conversione aque in vinum Johanne
autem incarcerato xpistus predicacioni et miraculis publice insiste-
bat Et sic magister in hystoriis dicit Johannes xpistum baptisaverat

dubitacio unde etc.
palia dicta etc.

in die Epi^e Et eod die anno revoluto dns qutit aquã in vinu
Et extũc in pasca sequeti Johnes incarceratus est et in alio
pasca sequenti revoluto sz anno decolatus e Johnes / post cuius
decolatom xpus vixit uno anno Sic in tcio pasca passus
e dns Et ita a baptismo xpi vsqz ad eius passiom fuint
tres anni et tm plus qntu est ab epifania vsqz ad pasca
In isto aut tpe quado Johes fuit incarceratus venit ihus de
Judea in galileaz vbi Johnes detinebat^r et cepit palam
pdicare et ggregare discipulos et miracula operari vt habet^r
cht 4 Vnde ex hoc eius fama multu diffundebat^r ut etiã
incarceratus Johes eam audiret Et hoc est qd d^r Cum au
disset Johnes &c Scdo poit^r discipulorum missio · mittes duos
de discipulis suis Quorum vnus fuit Andreas de hoc habet^r
expssius luce vii^o Et nunciaverunt Jo · discipuli eius &c Et sq^r
Et convocavit duos discipulis suis Jo^es misit ad ihm dicens Tu es
qui venturus es Cum aut venisset ad eu vi d Johnes bap^ta
misit nos ad te · d Tu es qui venturus es an aliu expectamus
Et notand qd in missioe duorum figurabat morez eclie Vnde ps
legit^r discipulos bini incessisse qd pz de discipulis Joh Dez pz
de discipulis xpi Idem pz de Andrea et quodam alio discipulo
Idem pz de discipulis x quado misit eos binos ante faciez suaz
luce x Item quado misit eos ad ducendaz asinam cho xi Item
ad parand pasca luce xxii Item ad sepulcrum Jo xx Item ad
castellu emaus luce xxiiii Item ad samariaz ad dand spm
scm bap^tis Actu 8 · qd ideo est vt d^r Beda in omel de
Sanctis pal^s f vt det^r intelligi esse necm geminaz pfcom pr
sz vite et scie vel pri geminatu amorez dei vzt et proximi
vt d^r Greg^s Tcio poit^r questionis ppo dat illi sz xpo / qd
eni p alios dicebat ul querebat ipe querere d^r Tu es qui
venturus es hoc duobus modis legi pt Vno^o vt prima particula
istius plane legat^r sz Tu es qui venturus es · q · d Scio te
esse illu qui venturus e sz messias in lege pmissu qui debet
salvare istu Alia vero particula interro^ne legat^r An aliu expectamus
puta antixpm qui alius e a te · qu extoto tibi qtrarius alio^o
pt legi vt gsuetu e · qd tota illa oro sic dupx intro^o dimissa

obstat quod iste sit articulus fidei quia antequam opera articulorum pertinentium
[illegible]antate fidei essent nec fuit necesse quod prophete omnes illos articulos
[illegible] cognoscerent sed aliquos tantum Vel potest dici aliter scilicet quod Johannes
[illegible]bitavit de descensu christi ad inferos nec gregorius dicit eum dubitasse sed
[illegible] interrogat Tu es qui venturus es etc ut sciat hoc an debeat
[illegible] nunciare inferis sic mundo nunciavit qui dicat sic venisti in
[illegible] qui venturus es in infernum Sicut ergo nascendo te mundo nascitum
[illegible] mundo nunciavi debeo te nunciare venturum vel descensurum
[illegible] ad quod moriendo te precedo Unde gregorius verba quibus videbatur
[illegible] Johannes hoc quesivit ut sciret si christus per se ipsum ad infernum
[illegible] sicut per se ipsum venerat in mundum Exponens ibidem Tu es qui
[illegible] es etc ac si aperte dicat Sicut pro hominibus nasci dignatus es
[illegible] pro hominibus mori digneris insinua ut qui natalis tue
[illegible] extiti mortis etiam precursor fiam et venturum inferno te
[illegible] quem iam venisse mundo nunciavi Et si obicias quod necesse
quod inferis hoc nunciaret Dicendum quod non propter aliud fuit hoc gregorius [illegible]
[illegible] consolationem sanctorum qui detinebantur in loco illo ut audito descensu
[illegible]batimus consolationem reciperent expectatam

phane dismetiaz an. ut hoc cadit in qone tu es qui venturus es
et tunc locu ht qstio quam monet Greg in Omel. Constat enim
q btus Johes cognouit xpm venisse qndo exultauit in vtero
matris ad presenciam virginis. Item eciam cum pfecte eet etatis illum
baptizauit vbi in testiom trinitatis audiuit vocez patris. et
vidit in columbe spe spm sctm. Et vltio monstrauit digito dicens
Ecce agnus dei &c. q° Nō igitur querere debuit tu es. Ad hac qoz
rndet Teo9. q Jo es nō dubitauit de xpo an ipe eet qui ve
nerat saluare mundum. hoc enim plus testificatus fuerat. sz querebat
an xpus morituz eet et pseipm ad infna descensurus. an
ad illud ministium alium eet missurus. qz volebat eum nunciare
eciam infnis quem nunciauerat mundo. Sz contra solom arguit
Crisos9. qz nō videtur rōnale. q ille maxius pphetarum dubitauit
de morte et de descensu ad infna. qd mortes pphe cognouerunt
qz ysa. 53 dr. Sicut ouis ad occisioz ductus est &c. qd ptinet
ad mortez xpi. Et zach. 9. dr. Tu autem in sanguine testamenti tui
eduxisti vinctos tuos de lacu in quo nō erat aqua. qd ptinet
ad descensum ad infnum. Sz ut sustineatur sntaz Greg et Teo9 mi
e sctm &c. qrupx e interroga sz dn duus admiracoms co
pacoms et dilecoms. Quemus primo de quo dubitamus et vtrz
aliis sit saluatus vel dampnatus. Scdo quemus nō dubitando sz ad
mirando. vt qmo natus e xpus de virgine. Tercio qrimus de in
stantino amus. vt qmo accidit ei tanta calamitas. Quarto qrimus
admirando et subito videtes eum desiderio amicum ex vehementi
amore in qonem prorumpimus. dr. Numqz tu es meus dilectus. vel aliqd
hmōi. Cum go dicunt Greg et Teo9 Johem qsiuisse de morte
xpi et de descensu suo ad infna. nō e credendum q querebat dubius.
Vnde Ambr. dr eum dubitasse. i. p modum dubitatis se habuit que
rendo q nō fuit ex defectu fidei. sz ex habundancia pietatis admirabatur
ministium redempcois humane et compaciebatur innocencie pacientis que
mortem sustineat qui peccatum nō fecerat amorez intendens. et in
estimabilem dei caritatez qui ppo filio suo nō pepcit sz p nobis
omnibus tradidit illum ad mortem. &. Vo go interrog fuit dubitacois
possumus eciam aliter huic qonem satisfacere ut dicamus cum Teo9 Cris
et Hilar9 Johem in hac interrogacone nō sue sz discipulorum ignorancie
et dubitacom consuluisse. videns se Johes ppinquum morti

volens q discipli sui relicto eo transirent ad xpm et cogitauit quo
hoc posset efficere Si enim dixisset. ecce ad istum qui ipse maior me
est statim ipsi credidisset q hoc ex magna humilitate dixisset
et sic vehemencius ei inhesissent Unde deliberauit eos mittere
ad xpm. vt videntes miracula et mirabilia xpi opera que
ipse Iohes misisset fecerunt credentes in eum et sic ipsius discipuli efficie
rentur discipuli xpi Non autem ipse Iohes dubitauit nec du
bitando quesiuit sed more dubitantis querens quesiuit vt disciplorum
dubitacionem consulendo eos per xpm confirmaret et disciplos xpi
faceret quos de xpo adhuc dubitantes nouerat vt videntes signa
et correcti dictis crederent Scandalum enim paciebantur quia ihm
xpm et prefatum suo magistro audierant Unde Aug. q. Ite
dicite illi. non quia ego dubito. sed vt vos instruamini. quod ego
soleo dicere ab ipso audite Audistis preconem confirmantem iu
dicem Unde et hilarius Iohes cognitum non sibi sed disciplorum
ignorancie consulit vt enim scirent non alium a se predicatum sed
opera eius intuenda disciplos suos misit vt auctoritatem
dictis illius opera conferrent nec alius xpus expectaretur quia
tum opera testimonium prestitissent Unde etiam Cris. Iohes
in carcere. sciens se iam esse in exitu constitutum. volebat
disciplos suos xpo adiungere. tamquam si pridens pater moriens
filios suos consignet fideli tutori. desiderabat enim vt omnes
plenam fidem viderent disciplorum suorum. et sine dubitacione
ut ipsi crederent xpo. Sicut pater moriens si vidit filios bo
nis moribus ornatos et omni sapiencia perfectos. quasi securus
moritur nichil de eis timens de illis Sic et Iohes volebat
disciplos suos perfectos videre in xpo ut iocundius moreretur
Magis autem non sicut pater filios suos commendauit xpo quasi tutori
sed quasi pedagogus alienos filios quos ad tempus accepit ut
erudiret eruditos volebat xpo reddere quasi xpo pre ipsorum
Ideo interrogabat per disciplos suos. non vt ipse accipiens
responsum a xpo audiret et disceret sed ut missi discipuli oculis
suis viderent opera eius et crederent misit Iohes disciplos
ad xpm. vt miracula eius viderent qui tot fecit vt princeps

animas lucraret. quia melior est apud deum unus iustus quam totus mundus peccatoribus plenus. Hec Crisostomus. Secundum vero Augustinum quesivit Iohannes per discipulos: An qui venisti in mundum nascendo es tu venturus ad infernum moriendo. Et potest dici quod non simpliciter dubitavit de descensu ad inferos sed de descensu in corpore et anima ad eos. Dubitatur utrum liceat quod aliquis ipse petat licenciam in theologia docendi. Et videtur quod nemini liceat ipse petere licenciam docendi in theologia. Doctores enim sacre scripture adhibent ministerio verbi dei sicut et prelati; sed non licet alicui petere prelacionem. Immo ut Gregorius dicit in Registro: Renitentibus dignitates ecclesie sunt offerende, petentibus autem sunt deneganda. Ergo neque alicui licet petere kathedram magistralem ad docendum in sacra scriptura. Preterea Augustinus dicit 19 de Civitate Dei: Locus superior sine quo populus regi non potest, etsi administretur ut decet, indecenter tamen appetitur. Ergo magis petere pari racione kathedra magistralis que est eciam locus superior. Sed contra est quod Gregorius dicit in pastorali quod gradus magisterii est periculosus; gradus autem discipulorum est securus. Sed hoc ad perfectionem videtur pertinere ut aliquis propter aliquod bonum periculis se exponat. Ergo videtur esse laudabile quod aliquis kathedralem gradum appetat et ipse petat. Respondeo dicendum quod ad evidenciam huius questionis oportet triplicem differenciam considerare kathedre magistralis ad kathedram pontificalem. Quarum prima est quod ille qui accipit kathedram magistralem non accipit aliquam eminenciam quam prius non habuerat sed solum opportunitatem communicandi scienciam quam prius non habebat. Non enim ille qui licenciat aliquam dat ei scienciam sed auctoritatem docendi. Ille vero qui accipit kathedram episcopalem accipit eminenciam potestatis quam prius non habebat sed requiritur ad hoc ut in illo ab aliis differat. Secunda differencia est quod eminentia sciencie que requiritur ad kathedram magistralem est perfectio hominis secundum seipsum. Eminencia vero potestatis que pertinet ad kathedram pontificalem est hominis per comparacionem ad alium. Tercia differencia est quod ad kathedram pontificalem fit homo ydoneus per caritatem excellentem. Unde dominus antequam Petro curam suarum ovium committeret quesivit ab eo: Symon diligis me plus hiis? ut dicitur Iohannis ultimo

π Dubitacio

Ad kathedram vero magistralem redditur homo ydoneus ex sufficiencia
sciencie hiis quo considerata manifestum est quod appetere aliquid quod pertinet
ad scienciam supremus est laudabile. Dicit enim Sapiencie vi capitulo Concupiscencia
sapiencie perducit ad regnum perpetuum. Appetitus autem potestatis super
alios est viciosus contra naturam ut dicit Gregorius Moralium nam superbire est
hominem hominum velle dominari. Unde si ille qui dat licenciam ad
kathedram magistralem posset eminenciam ~~superbie~~ dare sic qui
promovet ad kathedram pontificalem dat eminenciam potestatis
esset simpliciter expostendi cum tamen petere excellenciam potestatis sit turpe.
Cum autem ille qui accipiat licenciam ad kathedram magistralem
accipit solum oportunitatem communicandi quod habet petere huiusmodi licenciam
querere est in se nullam videtur turpitudinem continere quia communicare aliis
scienciam quam quis habet laudabile est et ad caritatem pertinens secundum illud
Sapiencie vii capitulo Sine fictione didici et sine invidia communico. Et per
Petri 4 dicitur Unusquisque sicut accepit graciam alterutrum communicantes.
Potest tamen turpitudinem continere racione presumpcionis que esset si ille non est quasi
ydoneus ad docendum peteret docendi officium. Sed hec presumpcio non
equaliter est in petentibus licenciam ad docendum et in petentibus pontifi
catum. Nam scienciam per quam aliquis est ydoneus potest aliquis scire per
certitudinem se habere. Caritatem autem per quam quis est ydoneus ad
officium pastorale non potest aliquis per certitudinem scire se habere. Et ideo
semper est viciosum pontificatum petere. Non semper autem est viciosum petere
licenciam docendi quamvis honestius sit quod pro aliquo petatur nisi forte
ex aliqua causa speciali. Et per hec patet responsio ad has primas raciones.
Ad tertium dicendum quod quamvis non caveat pericula videtur contempnere illud
cuius detrimentum pericula inducere possunt. Et quia laudabile est quod homo
contempnat bona corporalia propter bona spiritualia laudabile est quod aliquis
periculis corporalibus se exponat propter spiritualia bona. Sed contempnere
spiritualia bona est valde viciosum. Et ideo quod aliquis periculis spiritualibus
se exponat est valde vituperandum. Imminent autem pericula spiritualia
hiis qui sunt in magisterii loco. Sed pericula magisterii kathedre pastora
lis non devitet homo per ~~scienciam de~~ caritate quam nescit homo se per certitu
dinem habere. Pericula autem magisterii kathedre magistralis vitat homo per
scienciam quam potest homo scire se habere. Unde non est simile de utroque. Unde ta
hic occurrunt consideranda primo communis sive interrogacionis necessitas

sapiencie

2o querendi cognitas 3o quesita utilitas Primo considerare oportet
necessitatem interrogationis sive questionis· quam monstravit auditio
detentio et operacio· cum dicitur Iohannes cum audisset in vinculis
opera xpi Triplex enim necessitas insinuatur qua Iohannes motus
est ad interrogandum Prima quia audivit scilicet a discipulis referen-
tibus non sicut bene sencientibus de xpo· sed magis ut invidentibus
ne minus diceretur Et ideo necessitatem hinc Iohannes mittere eos ad
xpm ut eorum ignorancia de xpo corrigeretur visis operibus que fie-
bant ab ipso Unde Beda Non simplici corde ut opinor sed
invidia stimulante scilicet a discipulis narrantibus audivit Nam et
alibi Io 3o conqueruntur dicentes Rabi qui erat tecum transiorda-
nem hic baptizat et omnes veniunt ad eum Beda quia in
vinculis existens non potuit personaliter intueri opera eius· et ex eis
reddere certos discipulos quod hic esset xpus Ideo per alios interrogat
ut certificentur eius discipuli· quod iste cuius opera discipuli Iohannis
suo magistro narrabant cognoscatur esse xpus venturus Sic igitur
videns Iohannes sui finis propinquitatem et nolens discipulos re-
manere male suspectos de xpo· cum ipse non posset quia in vinculis
erat necesse habuit mittere discipulos ad xpm ut bene informati
de eo post Iohannis mortem xpm sequerentur Unde Crisostomus Tunc
enim magis ad deum erigimur cum incubit necessitas Et ideo
Iohannes detrusus in carcerem· quando discipuli eius indigebant
christo· tunc mittit eos ad xpm Tercia necessitas est· quia audivit
opera· non quecumque sed talia que non poterant fieri per purum
hominem· ne igitur discipuli attribuerent ea virtuti spiritus maligni
sicut pharisei attribuebant· dicentes In belzebub principe demonum
eicit demonia· Hinc est quod Iohannes auditis hys operibus mira-
bilibus que fiebant a xpo interrogat eum Utrum ipse qui talia
operatur sit ille qui venturus est in mundum ut deus et homo talia
facere virtute divinitatis et non sit magus vel pseudo propheta qui
talia facere consilio dyabolice potestatis Ideo Iohannes de hoc
interrogat non quia nesciat sed ne alios sciens faciat veritatem
quam ipse noverat per spiritum prophetie habundantem Secundo questionis necessitatem
Secundo considerare oportet querendi cognitatem que ostenditur in hoc

qd aiut^r mittens duos de discipulis suis Longius questio^r dubio^r
est ille ypt cuius instructor sit qsito / tunc vo hec interogacio
vni^r fiebat ypt discipulos illum discipli Iohis aquo lunde
invidie mouebant^r et afficiebant qdam displicencia ex
opibus xpi qz videbant ipm suo magro pferri Et ideo ipi cti
ficandi erant de xpi excellencia · qz maior erat Iohne ypt
qd p ipos · qui certificandi erant de tam necia vitate intro^o
ficta sint Unde glo posuerat sup Eruin^ta Ccno p miracla
et doctinaz xpi tam discipli qm turbe instrebant^r · tunc ondit
quo hec instructo vsqz ad discipulos Iohis pvenit aliter
ondit^r congruitas qrendi in hys vbis · qz misit duos illos
sz qui psuasibliores erant ad credend et faciliores ad hoc
vt bñe sencient de xpo · vt sibi p illos bne instructos aly instr^v
possent de noticia saluatoris Unde Cirs 9 Cro omes discip^los
mittit sz duos illos sz quos noverat fortassis alys psuas
bliores existes · vt insuspicabilis interogacio fieret et ex rebus
ipis distanciam discerent int Iohnem et ihm Alit congitus
hmg comis ondit^r in hoc q dixit christe vt introgarent Si enim
Iohes insustis dixisset discipulis suis ite ad xpm de quo talia et
tam magna dicunt^r qz ipe maior me est / illi hec audientes
putassent Iohanne ex magna humilitate hoc de se dixisse et
sensisse · ac sic fuissent mag vniti eidem et mag amati ad
sequend xpm magro suo relicto Ideo hoc go · q no dixit ite seqmini
illum qz maior me e · sz tm misit eos vt introgarent eum
Et xpus eis p facta miranda no p vba rudit Cogruus mo
fuit ipos thendi ad xpm Unde Cris 9 in Om Ctra Iohes
solitus erat aput studium facere crebro formidabat ne relinqueret
in discipulis pniciosi dogmatis sedicionem et manerat abiecti a
xpo cui et a pncipio omes suos afferre studuit Si at dixisset
eis abite ad xpm qz melior me est no vtiqz psuasisset
s extimaret humilia de se senciens hec dicere / et sic ei mag
erent affixi Cmd igi^r facit expectat ab eis audire q xps
mirabilia facit vt sup p eorum relaciones facilius et conveniens
eis ondat excellenciam xpi · et ad eius noticiam eos pducat a

Tercio occurrit considerare quesiti necessariam vtilitatem de qua dicitur illi
Tu es qui venturus es an alium expectamus Et hanc vtilitatem
manifestat existencia providencia paciencia Existencia quidem rei de qua
fit interrogacio Tu es Omne instabile et fluens per aliquod
firmum et stabile habet necessario sustentari Et ideo vtilitas est rei
que per se stare non potest quod cognoscat rem per quam debeat sta
biliri quia igitur nos homines sic et alie res create sumus
instabiles et quasi non entes quemadmodum dicitur ysa. xl Ecce vos
estis ex nichilo et opus vestrum ex eo quod non est Ideo per existenciam
illius qui vere est indigemus sustentari Innuit Johannes
sciens christi excellenciam quia ipse est qui per semetipsum habet esse
firmum et a quo firmari indigemus sic ab eo accipimus esse
interrogat per discipulos Tu es vt discipulos instruat de vera
existencia christi ipse enim est qui veraciter habens esse nomine eodem
sibi ipsi ascribit Exo 3 Ego sum qui sum Et item ad moysen
Sic dices filiis israel qui est misit me ad vos / magna ergo ne
cessitas est stare firmam existenciam christi / Secundo manifestat hanc vti
litatem dei providencia de qua subditur Tu venturus es Re
[illegible] generis humani alio suggerente decrevit providit deus vt
alio revelante resurgeret Sed tamen quia hoc disponebat facere
tempore congruo Ideo ne sancti in magno tedio stringerentur pro
misit se venturum ad talem reparacionem vel revelacionem [illegible]
Sed quia non poterant comprehendere noticiam plenam modi quo erat
venturus propter sacramenti profunditatem Ideo nominabat ipsum qui
venturus est sicut patet abacuk 2o Post modicum qui venturus
est veniet Et ideo Johannes more [illegible] sequens de nomine quo
a prophetis temporibus christus fuerat vt plurimum nominatus dicit Tu
venturus es vt salvet genus humanum Unde Cyrillus Tu
sermo sacre scripture hunc quidem predixit venturum tamquam deum
et dominum Alii vero missi sunt sicut famuli ante ipsum Ideo omnium
salvator et dominus a prophetis nominabatur qui venit vel qui ven
turus est iuxta illud ps Benedictus qui venit in nomine domini

Ideo mi^tat hanc vtilitatem paciā de qua dr̄ An alium
expectamus Sanctoꝝ quippe patrum mens int duo posita
erat sꝫ int desideriū redempcionis et cōsideracionem disposicionis
ita ꝙ desiderium redempcionis incitabat eos ad appetendum
xpi presenciam Consideracio tn̄ diuine disposicionis que sic
bat tempus nature dei redemptorem sibi ipsi incitabat reflecte
eos ad tolleranciam Et ideo p paciam expectantes qui
tempus illud impleret vtilitatem et meritum ex tali paciā
consequebantur propter quod bene dicebat Abacuk ij° Apparebit et
non menciet^r si moram fecerit expecta eum quia veniens ve
niet et non tardabit Ant propheta itaque precursor se co
mnans dicit an aliū expectamus Queritur vtrum Johannes
dubitauit de aduentu xpi Dicendum ꝙ Ambrosius videtur dicere ꝙ
Johannes non fecit illam qōnem xpo Tu es qui venturus es an al
expectamus dubitatiue sꝫ quadam pietate qr̄ quo dixit Petrus quando
audiuit eum iturum esse in Roma et passurum ibi et moriturum
Absit a te domine ut hoc fiat Sciebat ergo Johannes xpm mor
turum propter humano genere et ad infernum descensurum sꝫ compaciendo eius
morti quesiuit per modum dubitantis Crisostomus vero et hilarius ex
presse dicunt Johannem non dubitasse quia cum descensus ad infernum
sit articulus fidei Johannes hunc articulum ignorare non poterat nec
expediebat ut eius aduentum inciaret illis qui erant in
inferno sicut innuaneat illis qui erant in hoc mundo quia quamdiu
homo viuit hac temporali vita est locus penitentie et indiget predica
tore Sꝫ post transitum de hac vita locus penitentie non est et ideo
precone et predicatore non indiget Similiter Johannes xpm agnum
nominauit dicens Ecce agnus dei Planum est autem ꝙ xpus non
fuit agnus nisi per mortem et immolacionem in cruce Et sic Johannes
bene sciebat xpm moriturum et ad infernum descensurum Item re
cedentibus discipulis Johannis xpus commendauit Johannem multi
plici commendacione specialiter ꝙ esset propheta et plus quam propheta
et planum est ꝙ prophete est futura cognoscere Vnde dicit hilarius ꝙ ne
ad Johannem possit referri illud quod saluator premiserat Beatus
est qui non fuerit scandalizatus in me ita ꝙ Johannes crederetur esse

scandalisatus de xpo aquo de ipo dubitando cora ipso cepit comme
dare ipm s Jere et Fero dnt expsse Johem no dubitasse
xpm ee mundi redeptoem sed bne dubitauit an ipse
eet ad infim destensurg vl aliu ad hoc sicam missurg
possumg go dice ad geordanu doctoes pdictos qr qstio ista
qua facit Johnes xpo ex psona suor discipulorum no fuit
dubitaco de re ipa qr bne sciuit xpm fore moritum et
ad infim destensurg s3 fuit dubitaco de circumstanciis facti
puta quo tpe vl qualit an solu in corpe vl corpe et aia
illuc debet descende Nam angli sciuit misterium incar
nacois et tn multas circumstancias scti ignorauit sic de
glo ad Gall 3o Vel fuit dubio no hesitacois s3 cuiusdaz
circumspeccois Nam quez ho bne scit tn aliquaz tn maio
rez certitudinez scti qrit ab eo qui scit melius eum nosse vl
fuit dubio no desperacois ita qr dubitaret de suo descesu
ad infim ad quez ipe p mortez erat iturus s3 fuit
cuiusdam qsolacois Non enim modicam qsolacom recipiebat
Johes cogitando et audiendo qr xpus erat moriturus et ad
infim descensurg vt eum inde et alios extraheret Vl qrito
vt dicit qr no fuit dubius sui no credentis vl fuit dubitacio
infidelitati discipulorum qsulentis Ex quo enim videbat suos
discipulos dubitare de xpo antequam moreretur voluit qsulere in
fidelitati eorum vt ipi met irent et viderent illa opa ab eo
fieri que nullus facere potat nisi esset deus Mistice Johes
interpretatur gra xpi signat aiam s iusti viri in qua diuina gra inhitat
Johes enim est vir iustus qr graciam dei in se ht que ipm iustificat
qua si no hret iustus no eet qr hec e virtus distinguens iustos
ab iniustis scdm aug habentes enim eaz iusti no hntes vo in
iusti sut apud dm Vnde igr hec gra p Johem signatur qui oim
gra fuit plenus Et sicut in noie Johis sut tres sillabe ita
diuina gra ht tres opacoes scz purgare illuiare et infla
mare Primo enim purgat qsciam a pctis et a feditatibus
qr cu sit res munda no stat cu immudis Ideo oia immudi
cia in sca expellit et aiam lauat sicut aqua lauit

purgat

pannu a sordibz pctorz mudat Ita diuina gra aiam a sordibz
pctorz mudat ppter qd de ipa Eze xxxvi dr Effunda sup vos
aquaz mudam i. spussti graz et mudabimi ab omi inq
namento vro et in hac gra dei filius e lapidi pcioso qui
vocat Jaspis de quo in libro ppetatu dr qz pulurizatus cu
lacte mixtus sanat vulnera antiq et sordes oculorz mudat
et incantacionibz resistit Ita diuina gra in aia vres sordes
conscie et malas affcones purgat ~~consciam a pctis et affe~~
~~ditatibz qz cu sit res munda~~ vulnera antiq i. pcta inveterata
et gsueta sanat ab aia et hac si fuit cu lacte amigdalorz
amarorz associata omia vulnera et sordes purgat ab aia
et temptacionibz dyali facit resistere et in amicicia diuina con
firmat ppter qd aplus ad Ro v Ubi habundauit delictu supha
bundauit et gra s. expellendo delictu ad resistend pcto et
confirmand in bono Scdo gra diuina illuiat intellectu in dei co
gnicone et salutis ppe Sicut enim lux corpalis obscurorz locu
illuminat Ita gra dei que e lux spualis aiaz ignorantez
in cogicone dei et veritatis hz illuminare Et ideo filius e stelle
dyane que e stella clara et pulcra et ppter xpo sociata totaz
aime illuminat in viaz veritatis et salutis Et in hac illuiacone
assilat lapidi pcioso noie carbunclo qui ut in li ppetatu dr
noctez illuminat et lucet in tenebris et lucis radios a se
mittit Sic gra spussti aiaz et eius intellectu illuiat et in
videndis et agendis pctorz tenebras de conscia fugat et
radios lucentes de intellectu et affectu aie porrigit ad obectu
diuisa vnu ad dm aliu ad pximu aliu ad seipm et alios
ad diuisa opa pietatis Unde de hac gra dr Greg in moralibz
Cum diuina gra nos illuminat cuncta mentis nre nobis ab
scondita manifestat Tercio diuina gra inflamat mentez de
votam in amorez diuini Ipe enim eleuat mentes nras de
terrenis ad celestia que eleuacio fit p gtemptu terrenorz ad dei
amorez et desiderium supnorz et quanto mens nra plus a ter
renis eleuatur p gtemptu et odiu ipsorz tanto feruencius gungitur
deo p amorez Unde ad Ro vi Gra dei e vita eterna i. eleuat

yl

metez et cor in desiderium ad vitam eternam et sic gra dei habz
aniam purgare illuminare et inflamare Unde i ad Cor xv
Gra dei sum id qd sum et gra s quo ad aie purgacoem
gra dei in me vacua non fuit s quo ad aie illuminacoem sed
semp in me manet s quo ad amoris inflamacoem Tercium sz
vincula 'Tohis spalit' sut vanitas et voluptas quibz mundus
et caro huana alligant virum mistr sins cplacentiis csen
cientez mundus vanitati et caro voluptati Vanitas mundi
csistit in supbia et avaricia Voluptas carnis in gula et
luxuria Ista sut quatuor vincula qbz peccatores alligant Gen
xlii Symeon tenet sz in vinculis peccatorum et iniquitatum
de quibz quatuor dicit ysa i Ve genti peccatrici sz pecco supbie
ppło gravi in iniquitate s avaricie semini nequam sz gule
filys sceleratis sz luxurie Et de quibz vinculis aia viri
insti capta a mundo carne vel dyabolo ligata tenetur Figuram
istorum vinculorum habemus iiii Reg xxv Sed milites regis babilonis
ceperunt regem iudam sedechiam fugientem p campestria ie
rico filys et adduxerunt ad regem babilonis qui coram ipso occidit
filios eius et eruit sibi oculos et vinxit eum cathenis et po
suit eum in carcerem In ista enim capcone ostenditur quis capit
quis capitur et quid captus patitur Primo enim ostenditur qs capt
s filii regis babilonis Babilon interpretatur cfusio Rex ergo babilonis
e rex cfusionis et signat dyabolum regem omnium cfusionum qui aias
nititur ad cfusionem peccatorum et penarum eternarum conatur pducere
et ut facilius adimpleat hec diversos filios qui sut honores
divicie delicie et mundi pspitates hec faciunt dyabolo in multis
malis et peccatis Nam honores in supbia et arrogancia et c
temptum dei et proximi divicie in avaricia usura et rapina
et mercacionis Frequencia delicie in gulositate luxuria in
invidia et carnis vanitate pspitas vero in discordia guerra
et homicidys et ctemptum pprie salutis et ita in multis ma
lis p dampnacionem animarum miserarum dyabolo faciunt de qz Iudic
in Venerunt cuʃam i dyablo vii aims i vii quibz peccatorum

tanto tpe hom. Scdo ondit quis capit qz sedechias rex iuda re
linques Ciuitatez et fugiens p campestria Tercia sunt que custo
diunt iustu in gra dei ne a finibus dyabli capiat Justicia regla
sine regimine et pena Primu est iusticia que p Sedechiaz signi
qui interp iusticia Justicia aut reddit vnicuiqz qd suu est Et
hanc iusticiaz vir iustus debet custodire reddendo deo honorez
et reuerenciam et pximis amorez et bnfacientibz afflictoz sibi
carnis et abstinenciaz et tunc capi no timebit. 9 illud dan
vj leones no me contaminauerunt qz iusticia coram eo inuenta
est in me Scdm est regla sine regimine sui signatur p regem
qui dr a regendo et vir iustus tale regimine sui debet hre
vt sensus suos sp regat in bono vt visu ad honestatem auditu
ad vtilitatez os ad veritatez manus ad pietatez pedes ad
predicacionis veritatez attendens ad id ps Reges eos in virga
ferrea s et no pmittas eos euagari Tercium est pena signata p
Judaz qui interp confessio qz licet iustus careat mortalibz pctis
tn debet sepe venialia et pena confiteri ne ex contemptu venialiu
pctoz in mortale labat Sicut em pue multe gutte implent
vas ita multa venialia pcta faciunt ethmt ad mortalia pp hoc
ipsoz confessio vtilis est Vnde ps dr Ex voluntate mea confitebor
ei Ista tria custodiunt viru iustu ne ab inimicis capiat et vinculer
Sz multi sunt insipientes sicut rex iste qui recessit de Ciuitate
et fugiens p campos capit ab inimicis Ita iustus ho quicqz de
linquit obseruacionem tum pctoz ab inimicis inuadet vt delin
quens iusticiam no reddat deo honorez sz opprobrium nec pximis
amorem sz odium nec sibi afflictionem sz carnis solacium Et regimine
suoz sensuum aperit oculos ad vanitatez os ad falsitatez manus
ad rapacitatez et pedes ad guerraz et crudelitatem Ita conte
pnens innumera delictoz confessionem infinita multiplicat venia
lia hec oia tamqz Ciuitatez relinquens et p campos discurens
i p mundi carnis delectabilia tamcito inuadit a finibus regis
Babilonis i a finibus dyabli Ideo iusto dr ycl in Ratiocinijs die
egressus finibus Ciuitate i custodia pctoz. scito te interficiend
Tercio ondit in figura quid iustus captus patit Et dico qd q

penas babilonis .i. dyaboly infert iusto lapso in mortale primo filios
eius occidit Scdo oclos eius eruit Tercio vinclis ligat Quarto
perpetuo carceri mancipat Primo dyabolus omnes filios iusti viri
lapsi occidit filii et filie eius sunt bona opera merita et virtutes
et gracie diuine acquisite et omnia dyabolus gladio mortalis peccati suf
focat et occidit sicut toxicum comestum humores corporis corrumpit
et occidit Ita peccatum mortale omnia merita bona in gracia ante
recepta inficit Vnde Iosue x Omne quod potuit interfecit Scdo
eruit oclos iustorum Iustus duos habet oculos scilicet amorem dei oculum
dextrum et dileccionem proximi scilicet sinistrum hos oclos eruit dyabolus
dando contemptum dei et odium proximi vel offensionem dei et dam
pnum proximi Vel duo oculi sunt intellectus qui cognoscit honorem
dei et bonum proximi et affectus quo amat vtrumque hiis oculis
priuat dyabolus peccatorem auferendo sensum ne cognoscat deum nec
proximum et contempnat vtrumque Vnde Iudicum xvi Cum apprehendissent
Sampson eruerunt sibi oculos .i. iustum lapsum Tercio ligat eum
dyabolus multis ligaminibus et cathenis que sunt cathene viciorum et
peccatorum vt cathena superbie arrogancie cathena auaricie et ra
pine cathena carnalis concupiscencie et immundicie inuidie et nequicie
et cathena obstinacionis et male voluntatis hiis cathenis tenet
dyabolus peccatorem ligatum ne manus suas effugiat De quo dicitur Ieremie xix
Vulneraverunt eum et adduxerunt eum cathenis in terra Egipti quia primo
dyabolus vulnerat sensus corporales postea cor deinde ligat diuersis peccatis
Quarto dyabolus ponit eum in carcerem Carcer est locus inferni qui est
perpetuus carcer dampnatorum ad quem intencio dyaboli est peccatorem
ducere sic ligatum in die mortis et hoc facit nisi peccator has ca
thenas fregit vt de manibus dyaboli euadat Hee sunt quatuor maxime
pene in quas iustus lapsus incurrit Scdo fit mencio de peccatorum
cathenarum solucione Vbi sciendum quod peccator irretitus peccatis cupiens
anime sue salutem debet duo facere scilicet ad Christum duos discipulos mittere
et reuersionem Christi diligenter expectare Primo ergo ad Christum nuncios
duos mittat Isti duo ambassiatores sunt spes venie et timor
iehenne et alter sine altero non sufficit sed nocet quia spes sine
timore ducit in presumpcionem et timor sine spe in desperacionem

ambo simul iuuat se mutuo Unde ecc[lesiast]i iiij Si duo fuerint simul mu-
tuo fovebuntur quia timor reprimit spem ne surgat in presumpcionem et
spes sustinet timorem ne cadat in desperacionem mittit ergo peni-
tens ad xpm non unum sed duos nuncios ut de ipso possit dici i
R[egum] iij Misit abner et cupiens anime salutem nuncios ad david
i[d est] ad xpm Figurantur hij duo in illis duobus nunciis de quibus Exo
iij Sic deus misit aaron et moysen ad regem egipti ut
dimittat populum suum Per aaron qui interpretatur fons fortitudinis
intelligi potest spes que peccatorum mentem fortificat ne surgat in
contemptum culpe nec in presumpcionem divine misericordie nec in audaciam
superne gratie Ideo potest dici i Reg xvj Tu es fortitudo mea et
robur meum Moyses autem qui interpretatur palpans signat timorem qui
palpat mentem et cor peccatoris terret de morte perpetua et eterno
supplicio Unde dicitur i Mach Terruerunt cor meum s[cilicet] de morte et
de magne supplicio peccator ergo anime sue salutem cupiens et
a vinculis peccatorum absolui desiderans cum audit in ecclesia xpi
vel audit corde per inspiracionem vel timorem per predicacionem mit-
tat ad xpm hos duos ambassiatores scilicet aaron et moysen
spem et timorem ad regem egipti i[d est] ad xpm qui potens est
peccatorum tenebras ab eius mente effugare et dicat per hos nuncios
xpo Tu es qui me creasti et recreasti fecisti et redemisti
et hoc est spes mea de tua misericordia sed mitte michi rogo si tu es
ille qui venturus es iudicare me secundum opera mea in quo est
mihi timor de tua iusticia an alius sit venturus et certum est quod
iste qui fecit et redemit ipse iudicabit omne iudicium dedit
Du[bium] iudicium filio Joh v Sed hic dubitatur utrum hec explicitatio fidei ¶
de xpo semper sit necessaria ad salutem Ad illud respondetur quod ipse et per se
pertinet ad obiectum fidei per quod homo beatitudinem consequitur via autem veniendi hominibus
ad beatitudinem est ~~mai~~ misterium incarnacionis et passionis xpi
dicitur enim Act iiij Non est aliud nomen datum hominibus in quo
oporteat nos saluos fieri et ideo misterium incarnacionis xpi aliqualiter
oportuit omni tempore esse creditum apud omnes diversimode tamen secundum diversitatem
temporum personarum Nam ante statum peccati homo habuit explicitam fidem
de xpi incarnacione secundum quod ordinabatur ad consummacionem glorie Non

aut sedm qd ordinabat ad libacom a pcto p passiom et res̄om
qz hō nō fuit pſcius pcti sui. Vide aut incarnacoīs x pſcius
fuisse p hoc qd dixit ppt hoc relinqt hō prem et mrem et
adherebit vxori sue vt hz gen ij° Et hoc aps ad Eph v. dt
Sacramentu magnu est in xpo et ecclia qd qdem sacramentu nō
est credibile pmu hoiem ignorasse cuius pctm ut fuit explicite
creditu mistiu xpi nō solu qntu ad incarnacom sz eciā qntu
ad passiom et resurrecoz. qbus ~~hō~~ hūanu genus a pcto et
morte libatr. alit enim nō pfigurasset xpi passiom qbusdam
sacrificiis et an legē et sub legē. quorum qd sacrificiorum significatum
explicite maiores cognoscebant. minores aut sub velamine il-
lorum sacrificiorum credentes ea diuinitus esse disposita de xpo ventro
qdāmō hebant velata Et sic ~~sup dcm e~~ ea que ad mistia
xpi ptinet tanto distincius cognouerunt qnto xpo ppinquiores fuerunt
post tēpus aut gre reuelate tam maiores qz minores tenent hre
fidem explicitam de mistiis xpi. pcipue qntu ad ea que comuniter
in ecciā solepnizant et publice pponūtr sic sunt articuli incarnacoīs de quibus supra dictum est ~~de qbz sup dcm e~~ Alias aut subtiles consideraciones circa incarnacoīs
articulos tenentr aliqui magis vl minus credere explicite sedm qd
conuenit statui vniuscuiusqz et officio

Et rndens ihus ait illis Euntes renunciate Johi que au-
distis et vidistis. ceci vident. claudi ambulant lepsi mundantur
surdi audiunt mortui resurgunt pauperes euangelizantur et btūs
est qui nō fuerit scandalizatus in me Hic ponitur saluatoris
exquisita rnsio Vbi sciendum qd dns sciens Johem nō ppt sui du-
bitacom cu quosdā discipulos misisse. sz ppt eorum erudicionem
sapienter et exquisite suaz formabat rnsiom pro eorum instruccōni
conueniens videbat Duplicem aut dubium xpus pperit in discipulis
Johis Vna erat in pnti qz ipm hoiem videbat et deum
dubitabat Aliaz que imminebat eis in futuro. debebat enim
pati qd nō insi pnt hō apparet exquo eum in fide vacillare

possent Et scdm hoc saluator in sua iussione duo facit Primo cfirmat
eos in fide tollendo eo[rum] [illegible] om[n]ium p[er]ventem Scdo p[re]muniunt eos red
dendo cautos cont[ra] dubi[um] om[n]e imminentem futurum ibi btus est Ca
p[itu]lm cfidans et q[uod] noluit dns ap[er]tis v[er]bis dic[er]e Ego sum p[ro]pter
exemplu[m] arrogancie vitande Vnde Joh viij ipse dicit Si ego
glifico meipm [et]c Sz tn euidentissime ondit se esse illum de
quo querebant et mediis Primo ex doctrine sue p[ro]funditate Scdo ex
op[er]um p[ro]p[ri]etate Et p[er] hec duo clarissime p[ro]bat eu[m] illu[m] esse qui ventu[rus]
dixerunt p[ro]phe V[er]ba n[am]qz sua erant tante p[ro]funditatis et intelli
gencie q[uod] ex sola doctrina no[n] ho[mo] sz deus credi poterat Vnde illi qui
missi fuerant a p[ri]ncipibus et phariseis vt eu[m] caperent Cum aut[em]
audissent eu[m] reuersi sut d[icentes] Nunqz locutus e[st] ho[mo] sic Joh vij Tante
ecia[m] pietatis erat et gr[aci]e ut solo v[er]bo quos volunt ad se trahet ut
magnes trahit ferrum Scdm p[ro]m ut patuit in vocacone disci[pu]lorum
qbus dixit Sequimini me et statim secuti sut eum Iterz tante erat
v[ir]tutis et efficacie vt quos vellet solo v[er]bo p[ro]sterneret vt pz in
suis captiuatoribus qui cu[m] audissent ab ore suo solu[m] hoc v[er]bu[m] Ego
sum Abierunt et ceciderunt retrorsum Jo 18 Nec min[us] q[uam] eius diuinitate[m]
p[ro]babat Vn Jo iij dixit Nichodemus xpo Scimus q[uia] a deo venisti m[agiste]r
Nemo pt hec signa facere que tu facis et hoc v[ir]tute p[ro]pria nisi deus
fuit cum eo no[n] solu[m] s[cilicet] vt est cu[m] sctis sz cu[m] vnitate p[er]sone dicat go
Euntes renunciate Johi que audistis [et]c q[uan]tu[m] ad mea[m] doctrinam
q[uia] ego palam docui et in occulto locutus sum nichil Joh 18 et vidistis
q[uan]tu[m] ad mea opa q[uia] opa que ego facio testiom p[er]hibet de me
Vn Si in no[n] creditis opibus meis credite Joh x vel vtroqz pt re
ferri ad opa miraculosa quorum quedam audierunt ab alijs quedam met
viderunt p[re]sencia[liter] cstituti Nam vt hec luc vij p[ro]posita hac qone
in ipa hora xpus sanauit multos in p[re]sencia discipulorum Joh ofiltm
aut subtili[te]r et exquisite cudit xpc q[uasi] d[iceret] Cessant v[er]ba loquunt[ur] opa
Et que sut ista opa statim subiungit ceci vident distribuunt[ur] at hec
sex gna operu[m] que p[ro]babant eum ee xpm tu[m] ex eorum op[er]um ma
gnitudine et m[a]iestate testimonio et auctoritate Primum pz cu[m] enim ista
hm[o]i opa essent facultatem humane n[atur]e excedencia clarissim[e] cognitu[m]
est opifice[m] eorum ee n[atur]e conditorem adqd ap[er]te accedit v[er]bu[m] p[er]alle
gatu[m] Joh iij Nemo pt hec signa facere [et]c Scdm pz Cum enim ita

opa mea q[uia] q[uo]r[um]
vel q[uod] a[d] ...

[illegible] ... q[ua]n[tum] ad ...
... q[uan]tu[m] ad ...
... inuictiue
in die

opa mirabilia a pphis pnunciata fuīt de xpo ꝯsequēs ē istud qui hmōi
opat̄ vtute ppa esse xpm Cum igit̄ querebat̄ a xpo an ipe esset
xpūs in lege pmissus Ipe rn̄dit subtilr̄ innuens Illem ꝯ ꝯōm (ꝯ ego exceden-
qui opat̄ opea omem h̄ie facultatem excedencia ipe ē xpūs Sig- tia)
hm̄ꝯ ꝯōnis explanacōm xpe ponit dn̄s Ceci vident ac si apte
dicet dum ea que p me fieri debet in tpe mei adventus in carne ꝯ
pficio qꝫ ipe sum qui ventꝰ sum ex ipis opibꝫ meis Nam ceci
vident p me lumē eis solo iussu ul tactu vl luti linicone
hoc aūt p me fiend ysa xxxv pdixit Tunc inqt apientur
oculi cecorꝫ Ecquo go hoc fiend ipe ppha pdixerat in illo tpe
in quo venisset ille quez expectabat omēs electi dicens
Ecce deus nr̄ deus vlcōis adducet retribucōm deus ipe ve-
niet et saluabit nos tūc apient̄ oculi cecorꝫ Constat ex hoc
qꝫ p me ceci redeunt ad lumē qꝫ ceci vident qꝫ ipe sum qui
ventūs sum et nullꝰ alius saluator debꝫ amp expectari Sꝫ
ne in hoc tm̄ ope iplendo qꝫ ipe ysa pdixit possit dici qꝫ alius
expectat̄ qꝫ alia que idem pdixit tūc fienda nō facio hinc
est qꝫ aliud opus ab eod ppha pdictm̄ adimpleo qꝫ claudi
ambulant m̄e ipis restituere gradiendi vtutez iux pphecam
eiusd qui ibi ꝯtinuo subiūgit Tunc saliet sic ceruus claudus
Nec ista duo solūmo sꝫ eciā alia fienda p illud qui ventūs
expectat̄ opando pficio qꝫ p me lepsi mundant̄ Non enī
tm̄ illa que vobis pdicta ērant de ventuo ad salutē mundi ipe
dei filius incarnatꝰ debuit opari sꝫ eciā illa que figuratiuis
opibꝫ ērant ꝯtensa debuit adimplē ppt̄qꝫ discipulos trāse-
untes p blada et segetes pmisit euellē spicas et confricanda
comedē grana qd sabbo nō licebat scdm legem vt implēt
pphiticaz actōm qua dd panes illos assūpsit in cibum qs
nō licebat comedē nisi solis sacdotibꝫ atqꝫ p hoc in vtroqꝫ
actu ipe actor nr̄ manifestaret qꝫ extīma neccitas ꝯseruandi
nām nullis legibꝫ est subiecta Sic igit̄ xpūs sic debꝫ implē
ea que pmissa sūt fienda per eū qꝫ debet t̄minare figuras
que pcesserūt ꝯpesset aūt figura in veti testo de mundacōe lepre

Amb° visa macula plenum testimonium dant quod sit filius dei hec enim aut Eliseus vel raro vel nulla fuit / ung thobias oculos recepit sed hoc fuit angeli non hominis medicina Helizeus mortuum suscitavit ipse tamen rogauit flevit 2 Reg 4 a. hic leprosum naaman mundari fecit 4 Reg 5 sed hoc non fuit precepti auctoritate sed figura mistij / xpc at ipsa auctoritate et virtute predicta macula faciebat ut carnem suam esse ab humiditate carne ... ubi soli quesivit lepra ...

spiritualis et de sanitate a lepra corporali debuit xpus in novo testamento utramque lepram mundare In eo quod quod nunc leprosi mundantur insinuatur quod ille apparuit in mundo per quem debuit lepra sanari ac si diceret xpus per hoc quod cum alijs operibus que de me predicta sunt Etiam figuras de sanacione leprosorum adimpleo ex impletione figurarum manifestum est quod ille qui promissus est venturus iam venit et quia ipse ego sum nec alius a vobis debet amplius expectari Sed ut omnia ostendant fieri per me que per illum qui venturus est predicta sunt fienda Ideo surdi audiunt me restituente illis auditiua virtutem Ita enim predictum est illis per ezechiam ysa xxxv Et aures surdorum patebunt virum quia unum oportet quod soli virtuti divine resonat cum ad predicta omnia aliquo pertinet virtus artis attingere sed resuscitando mortuos quia mortui resurgunt ad meum imperium suscitati Ex hoc manifeste colligitur quod sum ille qui ex divinitate et humanitate consisto Ita quod divinitas latens in carne patenti omnia que dicta sunt salubriter operatur unum vt ex doctrina sicut ex operibus cognosci possit quod ipse sum qui expectabatur venturus Ideo pauperes evangelizantur sicut predixit ysa lxj secundum aliam translacionem Spiritus domini super me eo quod unxit me evangelizare pauperibus misit me Et est hic nonum quod inter miracula ponitur pauperum evangelizacio quod potest exponi dupliciter Uno modo sic pauperes evangelizantur id est instruuntur et ad fidem convertuntur et sic exponendo tripliciter potest colligi racio quare xpus pauperibus evangelizat Prima est ut principium nostre fidei non in potencia et magnificencia seculi fore videretur sed in virtute dei Unde 1 Cor 1 Infirma mundi elegit ut confundat fortia Et racio 2° Nonne ipse deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni dei quod promisit deus diligentibus se Secunda est ut ostenderetur in annunciacione verbi dei nullam personarum accepcionem debere fieri Unde Ieronimus Nulla inter nobiles et ignobiles inter divites et egentes in predicacione distinccio sit Tercia ad confusionem scribarum et phariseorum qui divina nolebant nunciare pauperibus Et ideo reprehensibiles sunt doctores presentis seculi qui libencius predicant verbum dei divitibus a quibus emolumentum acci piunt quam pauperibus Et ideo hoc tamquam rarum et insolitum ponitur inter opera et miracula Sed est advertendum quod licet xpus incepit predicare pauperibus non tamen excludit divites qui temporis predicavit

2m ... ... exposicio ... 2 ... ...

vt p3 de zacheo et Simone leproso et maria et martha et alys
Non enim verecundantur homines qui predicacionem frequentant quod ex hoc
pauperiores et contemptibiliores reputentur quod est contra divites quosdam
qui erubescunt visitare predicatores de quibus fert sententiam salvator
dns luc. 9 Qui me erubescit et sermones meos illos filius
dei erubescit cum venerit in magna potestate sua Alio modo vt exponit sic
pauperes evangelizantur id est predicantur comedantur et bursificantur Nota
secundum seculum divites predicantur sancti iuxta illud ps. Promptuaria eorum
plena etc. Et sequitur beatum dixerunt populum cui hec sunt etc. Sed xpus dicit
Beati pauperes spiritu etc. quod incredibile fuit valde et inauditum quia ante
adventum xpi satellites voluptatum divicias miseros reputabant
Unde dicit Greg. quod dominus et redemptor noster novus homo venit in mundum
nova precepta dedit mundo Vite enim nostre veteri in viciis enutrite
contrarietatem opposuit novitatis sue Quid enim vetus quid carnalis
homo noverat nisi sua retinere aliena rapere si posset Sic enim xpc precepit
novitatem cum dixit luc. 14 Nisi quis renunciaverit omnibus que possidet etc.
hoc novum et incredibile petebat Eccli 36 Innova signa et inmuta mirabilia
Vel pauperes evangelizantur active vt sic exponitur secundum antiquam glossam
id est evangelizant Unde paulus eos evangelizantes commendat prima ad Cor.
primo Videte vocacionem vestram fratres quia non multi sapientes secundum carnem non
multi potentes non multi nobiles sed que stulta sunt mundi elegit deus vt
confundat sapientes Notantur per sex opera xpi mirabilia hic posita quibus
liberavit homines a corporalibus defectibus possunt accipi sex mala a quibus
cotidie spiritualiter liberat animas Cecitas est ignorancia et error hominis
eligentis Claudicacio est infirmitas et caritas affectionis Monet lepra
est concupiscencia et inmundicia concupiscencie carnalis Surditas est malicia et
duricia obstinate mentis Mors est separacio anime a deo per mortale peccatum
Paupertas est defectus gracie et virtutum Hec sex mala per magna parte nobis
ex peccato primi hominis inflicta tollit fides et predicacio xpi devote re
cepta Nam eam illuminat affectum rectificat concupiscencie ardorem extinguit
obstinacionem frangit peccatum fugat et graciam confert Videntes enim sunt
ceci per ignoranciam vel maliciam de quibus dicit Sap. 2 Excecavit
eos malicia eorum qui possunt dicere illud ps. Et lumen oculorum
meorum et ipsum non est mecum Et ideo clamat ad dominum Illumina oculos
meos ne unquam obdormiam etc. Joh. 9 In iudicium veni in hunc
mundum vt videntes non videant et intelligentes non intelligant Item

[illegible]

quam sunt claudi in affectu prave voluntatis qui bene vident quod agendum
sit quo relicto mundo sequendus esset xpus sed nolunt ps noluit in
telligere etc. Iniquitatem meditatus est Vel partim volunt sequi mundum
et partim xpm de quibus ps Claudicaverunt a semitis suis etc. quos
clamat helyas iii reg xviii Usquequo claudicatis in duas partes scilicet
deum et mundum Et addit Si deus est sequimini eum tales clamet ad dominum
ps Gressus meos dirige etc. de quibus Sophonie ult. Et salvabo
claudicantem viam Item alii sunt leprosi contagione luxurie qui
maculant corpus et animam i Cor 6 Qui fornicatur in corpus
suum peccat Quibus datur consilium iv reg v Vade et lavare septies
in Iordane et mundaberis ps Asperges me domine ysopo Item quidam
sunt surdi per cordis duriciam et inmisericordiam ad clamorem pauperum
suam vocem obturant ps Sicut aspidis surde etc. Et ysa 29 In 29
die illa scilicet adventus xpi audient surdi verba libri signati Item
alii sunt mortui per peccati mortalis obstinacionem Et hos liberat xpe
dicens Ioh xi Qui credit in me etiam si mortuus fuerit vivet Vivi
ficant autem affluencia sui sanguinis sic pellicanus suscitat proprios
filios a morte effundens super eos sanguinem Quanto magis sanguis xpi
emundabit consciam nostram heb 9 Item alii sunt pauperes a cele
stibus graciis et virtutibus mundi et miseri quibus datur consilium luce 8
Si vere divites esse cupitis etc. Hos enim liberat xpus clamans
mat xi Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego
reficiam vos Ista autem miracula spiritualia maiora sunt quam corporalia
Maius enim est secundum aug iustificare impium quam creare celum et terram
plus est vivificare animam mortuam victuram quam suscitare carnem iterum mo
riturum plus est in anima reformare ymaginem dei quam in corpore
reformare materiam nostri limi Queritur vtrum miracula que xpus fecit
Du m sint sufficiencia ad ostendendum divinitatem ipsius Ad quod dicendum quod miracula
que xpus fecit sufficiencia erant ad manifestandum divinitatem ipsius secundum tria
1 Primo quidem secundum ipsam speciem operum que transcendebant omnem potestatem create
virtutis et ideo non poterant fieri nisi virtute divina Et propter hoc cecus illu
minatus dicebat Ioh 9 A seculo non est auditum quod aperuit quis oculos
ceci nati nisi esset hic a deo non posset facere quicquam Secundo propter modum mi
2 racula faciendi quia scilicet quasi propria potestate miracula faciebat non autem orando
sicut alii Unde dicitur luc 6 virtus de illo exibat et sanabat omnes

Et btz ze sup fiebat ɡfinacꝯ disti loꝝ Joh p opa ptatꝯ. h' cautela dat p vu x' pdicetꝯ pa°z
Btus qui no fuit scadalizatꝯ in me. i. cu me vidit pati no me negabit sic ɡtium ꝯ
vnde et latro btus fuit hic innuit dnꝯ discipꝉos scadalizatos in xpo Et dicat sic

per qd ondit sic Cirillus dt q no accipiebat aliena ɣtutez sed cu
eet nalr deus ppam ɣtutez sup infirmos ondebat et ꝑt hoc mira ubo
bilia faciebat Vnde sup i° c° viij Eiciebat spus ~~verbo~~ et omes
male hntes curabat dt Cristꝯ Intende qntitaz multitudinez curatoꝝ
fuisse nec tn vnu qdqz curatu enarrantes s; vno vbo
pellagus ineffabile miraculoꝝ inducens Et ex hoc ondebat
q hebat ɣtutez coeqlem deo pri scdm i° Joh v. Quecuqz pr facit
hoc et filius silr facit Et ibidm Si pr suscitat mortuos et viuifi 3
cat Tercio ex ipa doctrina quia se deu dicebat que nisi eent vera
no ɡfirmaret° miraculis dei ne ɣtute fctis Et ꝯ dt c° i. Que nam
no ɡfirmatꝯ inmaculis dei ne ɣtute fcte Et cet dicit c° i. Que nam
e doctria hec noua qz in ptate spiritibꝫ inmūdis impat et obediunt ei V.
Deinde cu dicat Et beatus est qui no fuit scandalizatꝯ in me Ondit
se ee illum qui venturꝯ erat et hoc ex omibꝫ que facturꝯ erat moiendo
Aliqui eni videntes opa xpi crediderunt in eu et aliqui sicuti fuit ipm
tame videntes ipm tunc indigna pati et tam vilit mori scandalisati
sut amittentes fidem quia de ipo plus ex opibus acqsiuerant et ex
doctria qd bene pvidens idem xpus cu appropinqret ad finez dixit
c° xxvi Omes vos scandalu paciemini in me in ista nocte Btus
igr ille qui no fuit scandalisatꝯ in me qz ille vrum et pfectum
fidem de me habet cui ceteris mee supplicium no auferret fidei sacram
Vnde ꝗꝗ in omel Visis tantis signis tantisqz ɣtutibꝫ no scada
lizari quisqz potuit s; admirari Sed infidelium mens graue in
illo scandalum ptulit cum eu pꝯ tot mirabilia moientem vidit
Vnde paulꝯ dt Nos aut pdicamus xpm crucifixu iudeis qdem
scandalum. gentibꝫ aut stulticiam Stultum quippe visu e hominibꝫ vt
p hominibꝫ auctor vite moreretur. et inde contra homo scandalum
sumpsit vnde ei amplius debitor fieri debuit Nam tanto dignius de
ab hominibꝫ honorandus erat quanto p hominibꝫ et indigna sustepat
Quid est ergo dicere Et btus qui no fuit scadalizatus in me nisi
apta voce abiectionem mortis sue humilitatem qz significare ac si apte
dicat Mira facio s; abiecta ppeti no dedignor qui ergo moiendo
te subsequor cauendum valde e hominibꝫ ne in me mortez despiciat
aut qui signa venerant° hec ꝗꝗ Alit aut pt intelligi qd dr Btus
qui no e scan in me Aliqui eni videntes vita xpi comunez et
claritatem paupem no potant ɡphende eum Vnde tantum

habet virtutem tanta enim habet sapientiam Et ideo quidam scandalizabantur
in eum sicut patet Mt vi ubi dicitur quod multi videntes admirabantur in
doctrina eius dicentes Unde huic hec omnia et que sapientia data est
illi et virtutes tales que per manus eius efficiuntur Nonne iste est fabri
filius Marie frater Iacobi et Ioseph et Iude et Simonis nonne
et sorores eius hic nobiscum sunt et scandalizabantur in eo Alii autem
non potentes comprehendere causam operum nec credentes in eo aliquid
divinum attribuebant opera eius virtuti spirituum malignorum et sic scanda-
lizabantur in eo Dicit ergo Beatus qui non fuerit scandalizatus in me hoc est
dicere Beatus ille qui infirmitatem carnis quam videt vel preter virtutem
quam non comprehendit non assumpserit in me occasionem non credendi vel non
invenerit maliciam detrahendi Et ex hoc latenter commendat Iohannem
quia ipse non fuerat scandalizatus in Christo immo eius humilitatem fuerat
veneratus et eius excellenciam admiratus et ut discipuli eius in
eodem Christo scandalum malicie non acciperent propter hoc eos ad Christum
transmiserat Et hoc est quod dicit Hillarius Itaque cuius rei Iohannes
curam gesserit ostendit dominus beatos eos quibus in scandalum in se non fuisset
quia mortem eius scilicet ne scandalizarentur discipulos suos Iohannes
ut Christum audirent miserat Vel aliter Scandalum secundum literam est impactio
pedis ex qua quis patitur ruinam vel lapsum In illa ergo re quis scan-
dalisatur ex qua assumpsit occasionem ruine Quando ergo aliqui moti
ab operibus vel doctrina Christi vel per invidiam vel per maliciam inde-
bite non senciebant vel loquebantur de Christo scandalisabantur in ipso
Et quia discipuli Iohannis aliquid passi fuerant ex predictis audientes
opera Christi aliquo scandalizati sunt in eo Dicens ergo suis operibus
Christus perimit opinionem discipulorum Iohannis qui non perfecte de Christi
operibus senciebant secundo dicit Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me
Et hec est sententia Theophili dicentis Infirmitates perimit quia enim scan-
dalisabantur in ipso dubitationem eorum non divulgans et soli eorum
conscientie delinquentes redargutionem eorum latenter induxit Et dicit de
nomine in me non a me quia Christus nunquam fuit scandali causa activa sed
materia et occasio potuit esse a qua alii receperunt scandalum Unde dicitur
petra scandali Ysa 8 Petra enim nullum scandalizat quia facit nec sue debitum
sed de petra cecus vel incautus scandalisatur qui leditur Nam scandalum datum
vel activum est dictum vel factum minus rectum prebens occasionem ruine sed quia nullum
factum vel dictum Christi fuit minus rectum nec prebuit occasionem ruine licet scan-

[Marginal note, left:] xpi scanda xpi / Iohannes [illegible] / qui [illegible] alii autem / [illegible] scanda/lizabantur

falsati receperunt occasionem ruine de dictis vel factis xpi Est ergo scandalu
datu aliud receptu vel actiuu aliud passiuu Actiuu no fuit in xpo s; rece
ptu fuit in iudeis Vn glo dicit Enim no fuit sctm in me hoc no
tenet Johem dicit quis inor adeo comedit s; in hoc uiuos petiit
Secundo qrit quid sit scandlm Et dicit scdm Hieronimum Scandalum dicit a scan
dalon grece quod offensionem vel ruinam vel impactionem pedis dicere
possumus Est igitur scandalum dictum vel factum minus rectum prebens
occasionem ruine Vbi est sciendum q; sic sit in corporalibus sic quoque
sit in spiritualibus Contingit autem quoque q; aliquis obex positus alicui
in via corporali eum impingens disponit ad ruinam et talis obex
dicit scandalum Sic in processu vie spiritualis contingit aliquem disponi
ad ruinam spiritualem per dictum vel factum alterius inquantum scilicet aliquis
sua ammonicione vel inductione vel exemplo alterum trahit ad peccatum
et hoc proprie dicit scandalum Nichil autem scdm rationem propriam disponit ad
spiritualem ruinam nisi quod habet aliquem defectum rectitudinis Quamuis
illud quod est perfecte rectum magis muniat hominem contra casum quam
ad ruinam inducat Et ideo dicit Et ideo dicit quod scandalum est dictum
vel factum minus rectum etc Et quamuis cogitacio hominis quoque sit minus
recta vel concupiscentia tamen quia latent in corde et non proponit alteri
ut obex disponens ad ruinam ideo non habet rationem scandali Et ideo
dicit dictum vel factum et non cogitatum vel concupitum Item dicit minus rectum
Vbi sciendum q; minus rectum non dicit hic quod ab aliquo in recti ne superat
s; quod habet aliquem rectitudinis defectum vel quia est scdm se malum ut peccata vel
quia habet speciem mali sicut cum aliquis recumbit in ydolio quamuis enim hoc
scdm se non sit peccatum si aliquis hoc non corrupta intencione faciat
tamen quia habet quandam speciem vel similitudinem venerationis ydoli potest alteri prebere
occasionem ruine Et ideo monet Apostolus i Thess v Ab omni specie mala
abstinete vos Et ideo dictum est minus rectum ut comprehendant tam illa
que scdm se sunt peccata quam illa que habent speciem mali Item dicit prebens
occasionem ruine ideo quia nichil potest esse homini sufficiens causa peccati quod
est spiritualis ruina nisi propria voluntas Et ideo dictum vel factum alterius
hominis potest solum esse causa imperfecta aliqualiter inducens ad ruinam
Et propter hoc non dicit dans causam ruine s; occasionem que significat causam
imperfectam Secundo queritur quamduplex sit scandalum Et habetur ex predictis
quod duplex scilicet actiuum et passiuum Vbi sciendum q; dictum vel factum alicuius

pt ee alti causa peccandi dupr' vno^o pse Alio^o paciens / Ipse quando
aliquis suo malo verbo vel facto intendit alium ad peccatum inducere vel
eciam si ipse hoc non intendat ipsum factum tamen tale est quod de sui racione
habet ut sit inductivum ad peccatum puta cum aliquis publice facit peccatum
vel quod habet similitudinem peccati Et tunc qui habet huiusmodi actum facit dat
ipse occasionem ruine vnde vocatur scandalum activum Paciens autem
aliquod verbum vel factum vnius est causa alterius peccandi quia preter
intencionem operantis et preter condicionem operis aliquis male dispositus
ex huiusmodi opere inducitur ad peccatum puta cum aliquis invidet bonis
aliorum Et tunc ille qui facit huiusmodi actum bonum vel rectum non dat oc
casionem ruine quantum in se est sed alius sumit occasionem secundum illud ad Ro. oc
casione autem accepta etc. Et tale scandalum dicitur passivum eciam sine activo
quia ille qui recte agit quantum est de se non dat occasionem ruine quam
alter patitur Sciendum tamen quod quandoque contingit quod simul sunt scandalum
activum in vno et passivum in altero puta cum ad inductionem vnius
alter peccat Quandoque vero est scandalum activum sine passivo puta
cum aliquis inducit verbo vel facto alium ad peccatum et ille non consentit
Quandoque vero est scandalum passivum sine activo ut supra dictum est
Tercio queritur utrum scandalum sit peccatum mortale / Dicitur scandalum ut
dictum est impactionem quandam significat per quam aliquis disponitur ad ruinam
Et ideo scandalum passivum quandoque potest esse peccatum veniale id est habens
impactionem tantum puta cum aliquis ex inordinato dicto vel facto
alterius commovetur motu venialis peccati Quandoque vero est peccatum
mortale id est habens cum impactione ruinam puta cum aliquis ex inordinato
dicto vel facto alterius procedit ulterius usque ad peccatum mortale Scan
dalum autem activum si sit paciens potest esse peccatum veniale puta cum
aliquis actum venialis peccati committit vel actum qui secundum se non est
peccatum sed habet aliquam speciem mali cum aliqua levi indiscrecione Quandoque
vero est peccatum mortale sive quia committit actum mortalis peccati sive quia
contempnit salutem proximi ut pro ea conservanda non pretermittit aliquis
facere quod sibi libuerit Item si scandalum activum sit per se puta cum
aliquis intendit inducere alium ad peccatum mortale est peccatum mortale
Et similiter si intendat inducere alium ad peccatum veniale per actum
peccati mortalis est peccatum mortale Si vero intendit proximum inducere ad
peccatum veniale per actum peccati venialis tunc est peccatum veniale
etc. patet conclusio

peccatum operatum
est per mandatum
in me omnem
concupiscentiam

Quarto

Illis autem abeuntibus cepit ihesus dicere ad turbas de Johanne Quid exi-
stis in desertum videre arundinem vento agitatam Sed quid existis
videre hominem mollibus vestitum Ecce enim qui mollibus
vestiuntur in domibus regum sunt Ubi excluditur suspicio dubia
Turbe enim audientes et videntes quod Johannes qui tot dixerat de christo
Ecce agnus dei etc. nunc miserat nuncios ut interrogarent christum Tu
es qui venturus es, poterunt suspicari de Johanne quod mutatus esset
ab opinione et noticia quam prius de christo habuerat Ne igitur hoc faciliter
et leviter suspicarentur de eo certificat astantes de constancia Johannis
Et hoc est quod Crisostomus dicit Cum nuncii ad discipulos Johannis satis actum est
certificati enim de christo per signa que viderunt recesserunt, sed oportebat et
turbam sanari que ex interrogacione discipulorum Johannis multa incon-
veniencia intellexit ignorans mittentis consilium poterant enim dicere qui
tanta testatus est de christo aliter persuasus est nunc et dubitat utrum
sit ipse Ulterius quia christus statim concluserat in illis verbis que nuncia-
bat annuncianda Johanni Ecce recommendat Johannem Et infra Et beatus
qui non fuerit scandalizatus in me poterant existimare turbas opinari
Johannem aliquam noticiam recessisse quam de christo habuerat et de eius
operibus fuit scandalizatus quod christus removens dixit Illis abeuntibus
scilicet discipulis eius Et hoc modo confirmat hillarius dicens Atque ne illud
quod inmediate premissum fuerat referri posset ad Johannem tamquam scandalizatus
esset de christo subditur Illis autem abeuntibus Sive de primo sive
de secundo bene stat Illis autem abeuntibus ... reprehensio turbarum
scilicet continetur per ista verum est quod in ea remocione suspicio turbarum
ista qua primo describit optimitatem temporis et commendacionem Johannis in
persona qua primo describit oportunitatem temporis dicens Illis autem abeuntibus
existis Describit ergo primo oportunitatem temporis dicens Illis autem abeuntibus
scilicet discipulis Johannis cepit ihesus dicere ad turbas de Johanne etc. cognoscens
facie christus secundum Crisostomum in omni ne videatur hominem adulari dans exemplum
nobis ut possimus in absencia eius quam in presencia hominem commendemus
eiusque enarremus virtutes Magis autem voluit commendare Johannem in ab-
sencia discipulorum eius quam in presencia ut eius commendacio non ex favore
humana vel adulacione sed amore veritatis procedere videretur Et per hoc dat nobis
fugere notam adulacionis in commendacione aliorum et maxime magnorum
in presencia eorum Unde Crisostomus Recedentibus discipulis cepit lau-
dare Johannem non sicut quidam homines blanditores qui libenter hominem in
facie laudant quando vident amicos eius fideles et domesticos eius
quos credunt nunciatores illi quicquid audierint Nam qui insipiens est
gaudet laudatus in facie Vir autem sapiens quando laudatur in facie flagel-
latur in corde Propter ergo duas causas homo in facie laudari non debet

Vnum si sapientem illum putas qui inter susceptus est et que illi laudibus
tuis molestiam facis si insipientem illum estimas extollendus est que insi-
piam suam laudibus nutris hec Criso Secundo ne extollentur mentes
de gloria sui magistri Tercio quia discipuli Johannis de Johanne non dubitabant
sed turbe ideo ipsum commendavit coram turba sed non coram discipulis
Deinde cum addit Quid existis in desertum videre describit commendatorem
Johannis Certa qua commendat eum de quinque Primo de claritate fame
Quid existis in desertum videre Secundo de firmitate constancie arundinem
vento agitatam Tercio de austeritate vite scilicet Quid existis videre
hominem Quarto de veritate sue Sed quid existis videre prophetam Quinto
de sublimitate quia hic enim de quo scriptum est Commendat igitur ipsum
Primo salvator ex claritate fame dicens Quid existis in desertum
videre Cogitacionem enim turbarum qua cogitabat ex ignorancia non ex
malicia Johannem opinionem mutasse de Christo tacite tundet salvator
ondens ex hiis que ipsi erga Johannem fecerint quod non erat instabilis
et levis in iudicando et cognoscendo sed sic fama divulgata erat
de ipso perfectus fuit in opere et verax in verbo dicit ergo quid id est
qualem existis in desertum videre non modo sed olim cum adhuc Johannes
erat in deserto nunc enim erat in carcere quasi diceret quis creditis quod sit ille
quem iam dudum ante vincula fuerit existis videre Vnde Criso Ac si diceret
propter quid civitates dimittentes convenistis in desertum Non enim plebs
tanta cum tanto desiderio in heremum venissetis nisi magnum quemdam
mirabilem et petra solidiorem videre se extimasset fama igitur sanctitatis
que vos attraxit in desertum eum manifestat commendabilem et non levem
Secundo commendat eum de firmitate constancie cum addit arundinem vento agi-
tatam vitans cognita prius quomodo despicit ex vicio instabilitatis sive
inconstancie et illis inconstancia per medium causatur ex amore laudis
vel ex timore molestie Quoniam ergo vel vento laudis atque prosperitatis
vel vento molestie atque adversitatis a ~~vento~~ ueritate removetur instabilis est
ac arundini vento agitate simillimus Primum ergo vicium quod salvator
commendans Johannem excludit ab eo est levitas propter quam potuit exti-
mari opinionem mutasse de Christo Vnde Criso in omelia Vide quomodo omnem
aliam premittens removet a Johanne levitatem de qua turbe dubita-
bant dicens arundinem vento agitatam quod salvator non asserendo
sed pocius negando induxit Sicut enim dicit Greg in omelia arundinem
quippe mox ut aura contigit in partem aliam flectit Per quam carnalis
animus designatur qui mox ut favore vel detraccione tangitur in partem

Sed int adu'sa et p'spera imobilis p'manebat st'nans in p'speris h'militate et in adu'sis
paciam no' quaciebat timor nec flectebat adulacone nec eu' blandi g'ra nec asp'
itat cuiuslibet faciebat uno eo q' vultu respiciebat illos qui eu' laudabat et illos
qui eu' vituperabat sic inicos et amicos diligebat sic potentes et impotentes arguebat

qualiter inclinat Si enim ab h'uano ore aura fauoris flauit illarescit ex
tollit totu' se q'i ad g'ram inflectit Sz si inde ventus detractionis
erupit vnde laudis aura veniebat mox hunc q'i in p'tem alteram
ad vim furoris inclinat Sed arundo vento agitata Johannes non erat
q' hunc nec blandim g'ra nec cuiuslibet detractionis aura asp'ini faciebat
Nec p'spera hunc erigere nec adu'sa venerat inclinare Arundo igitur agi
tata vento Johannes non q' a statu sui rectitudine nulla reru' varietas
inflectebat Vel aliter conceditur hic Johannes a stabilitate q' arundo
vento agitata non fuit arundo in eundo facile flexibilis e a statu
in statu q' eu' sit intus vacua exterius nimium eleuata Si autem
intus plena fieret et exterius depressa consisteret a status sui rectitudine
vento flante difficilius moueretur Homini q' intus vacuus sit g'ra exterius
p' ambicionem erigitur faciliter quolibet vento vel fauoris vel timoris vel ire
a p'senciarum portis opinionum mouetur Homini autem intus plenus e g'ra
exterius p' reputacionem et cogitacionem sui humilis redditur illis a statu virtutis
nescit inuitari et quia Johannes intus plenus virtutibus exterius humilis
fuit tam factis q'm dictis ideo arundo vento agitata dici non potuit
vt leuitate mentis de x'po ambigeret qui prius ip'm p'eundo demonstrauit
Instruc hic Johannem laudat vt sicut ipse nec mortis timore nec carnalis
vite amore formam iusticie deseruit sic nec nos vtilia relinquamus
p' vanis nec eterna p' transitoriis et eternam poenis q' falleris mundi
eligamus Stet inflexibilis status nec mentis Nulla nos detractio
ad iram prouocet atque ad remissiorem inutiles g'ra Nullus fauor mich
nec non nos p'spera eleuet non adu'sa p'turbent vt qui in soliditate
fidei figimur nequaquam rerum transeuncium mutabilitate moueamur Hec Greg'
Racio conceditur ab austeritate vite eu' additur Sed quid existis vide
hominem mollibus vestitum In hominibus videmus sepe contingere q' aliqui
ex naturali complexione vel ex praua consuetudine tam leues et instabiles
sunt q' quolibet fauore vel qualiter detractione leui p'speritate vel adu'sitate
a status sui rectitudine flectuntur et tales arundini sicut supius dictum e
comparantur de quibus Johannes non fuit Alii autem hanc passionem paciuntur
ex hoc q' vite voluptuose et delicate semetipsos studiose inmer-
gunt ita q' tales eu' non sunt mobiles nec instabiles ex natura sunt tamen
ex voluptuosa vita instabiles q' igitur mobilitatem que ex naturali
quadam leuitate p't inesse hominibus x'pus excusat a Johanne ne posset
dici q' ex vita deliciosa p'ximo facta erat instabilis adiungit
Sz quid existis vide hominem mollibus vestitum q'i d' Non existis vide

nō ut dom̄ 3 qa ca° Johes habebat vestimētū de pilis cameloꝝ 2
esca eius erat mel silvestre 2locuste

homīez qui licet ex nā nō sit instablis. tn̄ ffcūs stablis ex deliciosa
vita ꝫ clem̄ eni nō aufert mētis cōstanciaz aliqua illecebrarum
qz ex pilis cameloꝝ induit̄ et mollicīez vestis negat illi locus
desertus. qz qui mollibꝫ vestiūt̄ nō in dsto habitant ꝫ in domibꝫ
regū sūt Et ideo Crisō in oīn hīc expositōm̄ ꝯcordans dicit
Non pt aliquis dicē. ꝙ Johēs qndem ꝯstans erat ꝫ pstea lascivie
ꝯmiens ffcūs ē moblis sicut n̄ aīs iracūdus nāl· aīs p infirmitatez
longam. sic aliqui sūt mobles p nām· alij vō lascivie ꝯmēndo mo
bles fīūt Johēs aūt nec nā moblis erat. ꝓpt qd dixit Non
existis vide arūdinez vento agitatā. nec lascivie dans seipm̄
pdidit. quā hēbat excellēciam· Et·n nō ꝯmeit lascivie inītat
scola solitudo et carcer Si eni vellet mollibꝫ vestiri nō heremū
habitasset ꝫ regū pallacia qz qui mollibꝫ vestiūt̄ in domibꝫ regū
sunt Vel ꝫm Greg In mollibꝫ pt intelligi adulacō quā remouet
dn̄s a Johē ne credet̄ ꝙ omia que pdixerat de xpo. dixit ex adu
lacōne. in psēcia ꝯmēdans in absencia dubitans Et hec dicta pbat
Ecce qui mollibꝫ vestiūt̄ in domibꝫ regū sūt Si eni adulator fuisset
in deserto cū bestijs nō vixisset. ꝫ in domibꝫ regū et magnatū. vbi
locū hnt adulatores. ꝫ etiā aspnant̄ hoīes veritatis Vn narrat
Valerius li° 9°. ꝙ qndam dixit dyogeni olera lauanti Si tu dionisio a
dulari velles ista nō ederes Cui rndit Si tu ista ederē velles dionisio
adulari nolles Et seq̄r hic videtur veritatis annūciator mallens
oleribꝫ sustentari qz magnatibꝫ adulari hij qui vitā pennitencium
palpant nō pungūt ponūt pulminaria sub cubito sic dr Glo Vn
Eze 13 Ve qui ꝯsuunt pulvillos sub omi cubito manꝰ hic sunt
tam ꝫm glōm· ꝙ regida vita et pdicacō debz declinare mollium pal
lacia. ꝫ qui ea frequētant et mollibꝫ induūt̄ adulatores sūt Greg
Johēs mollibꝫ vestitꝰ nō fuit qz vitā pennitencium nō blandimentis
fouit ꝫ aspe increpans v̄ba eni sapienciū sūt. qꝰ stimuli et qꝰ clavi
in altū defixi Ecc° vlt Sed heu hodie multi ꝯtrariū faciunt et p
modico maioribꝫ et etiā alijs adulari nō erubescūt et bndicūt
in domibꝫ regū nō pontificū. deūt eni pontifices et oēs plati
ecce et etiā eoꝝ familia indui veste simplici et religiosa. non
molli et pciosa. Vnde legit̄ de bto Aug°. ꝙ vestimēta eius erant
nec nitida plurimū nec abiecta nimis Vnde et Jero Ornatꝰ ve
sordes pariter modo fugiendi sūt qz alterū delicias. alterū glām re
dolet Et nō solū clerici et religiosi eoꝝ mollibꝫ et delicijs vtunt̄
sicut et hij qui in domibꝫ regū sūt Vez caueant et timeant sibi

copiunt
rigida

qr no celestis sz terreno regi militant qui p deo pati aspera fugiunt sed
solis exterioribz dediti psentis vite mollicies et delectacoem querunt Di
go vilibz vestibz indui ptus no eet · neqz dns Johnez de vestitu
sui asperitate laudasset Et si preciosis indui vestibz pctm no esset
neqnaqz de pena diuitis locutus pmitteret qr induebat purpura
et bisso · Item vo periculosum sit vti mollibz vestibz pz per Crism
qui dt mollis vestes dissoluit rigidam aiam · et si rigidum corpus
affirmat et asperum facile p huiusmodi mollicies delicata reddit et iutile
ac fragile facto at corpe mollior · nece e · et aiaz pticipale lesioz
Nam vt plurimum apacdes iptius gformat disposicoibz corporis hec Crisos
Mistice p vestitos mollibz pnt intelligi adulatores qui bene signat p
indumentu Sic enim indumentu adaptat se illi cuius e Sic adulatores
adaptat se malis vt qui psecucoins timore · vl amore laudis peccan
tiu vicia no redarguunt · et vt tpalia lucra vl comoda sua consequan
tur illis se gformare no metuunt Sed sm Greg Johnes sic mollibz
no erat vestitus · qr peccanciu vicia no blandiendo fouere · sz max
pando castigare nouerat Mor sm Tom et Rabanu docent hic
q pdicatores veritatis dent declinare mollem pallacia que mollibz
induti adulatores frequentant qui vitia peccanciu palpant vngunt
et no pungunt Item notari hic q pdicator veritatis gremit cu
gnicia cibi et vestis · qui aut false pdicant adulatores sunt lucra
sectantes · diuicias querunt · delicijs affluunt · et tales sic mollibus
vestiti in domibz regu sunt · i · sm Greg Exterorregni celestis
sub iure dyaboli sunt · qui sunt reges tenebrarum Per desertum qz
pt intelligi religio · qr sic desertum fuit medium et qi quedam via
directa qua itur ad celu per Johnez existentez in deserto intelligi
religiosi qui no debz esse arundo · i · ypocrita extius sic arundo
virens et intus vacuus Sed extius debz virere p honestam
gnsacoem · et intus debet esse plenus p fidem et feruentez de
vocoem Item no debet esse fragilis sic arundo et omi vento
c · rede · sed debet ee firmus et omi temptacoem resistere · et nec
maledictone nec bndictone debet moueri Item no debz esse
mollibz indutus · i · adulator · sz seriosus ad vicia · et nullius in
hoc psone acceptor Hic quitur · v · in vsu preciositatis vestiu sit
pctm Et videtur q sic · qr dicit Greg in Om sup isto vbo Ecce
qui mollibz vestiuntur Nemo existimet in fluxu atqz in studio
preciositatis vestiu pctm deesse · qr si culpa no esset nullo dns

Itt cca vj i veste neglodere vnq h9 sc quad puayco peccavit i plati i talib vestib vtuntur ptr artifices q faciunt tales vestes

Johem in sui vestimenti asperitate guerdasset et nequaquam petis se
irmas et preciosarum vestium appetitum compesceret dns Non in veste
preciosa 1 pet 3 Sed sciendum sicut dicit beatus Aug9 2 de doctrina xpia-
na vsus rerum sed libido vtentis in culpa est Unde in talibus spectandus
est finis et intencio vtentis et secundum hoc iudicatur peccatum esse vel non
In vestibus autem quinque sunt reprehensibilia Primum est superfluitas sicut est
in mulieribus que trahunt magnam partem vestimentorum Secundum est
preciositas ornat enim se cum purpura et bysso ac si esset statue
gentilium vel ministri altaris Tercium est curiositas adinveniunt enim sutu-
ras diuersas et nouas figuras et formas vestimentorum Quartum est
mollicies Et hec omnia exemplificantur in diuite epulone Et quia
in omnibus hiis modis interuenit libido vtentis ideo non sine culpa
potest esse huiusmodi vestimentorum cultus Excusari tamen possunt ex quatuor
mulieres Primo si se ornat ad hoc vt propriis viris placeat ne per
earum contemptum in adulterium labantur Unde dicitur 1 Cor 7 capitulo que
nupta est cogitat que sunt mundi quomodo placeat viro suo dum tamen
huiusmodi ornatus sit cum verecundia et sobrietate vt dicit Apostolus 1 Thess 2 timothe
Et hec excusatio locum non habet in mulieribus que non habent viros quia hoc
esset eis dare incentivum ad peccandum et nolunt habere viros et sunt in
statu non habendi tales enim non possunt sine peccato placere virorum aspectibus
sicut id patet in 7 prouerbiorum mulier illi occurrit ornatu meretricio ad deci-
piendas animas de talibus dicit Ciprianus Serico aut purpura indute
xpm induere non possunt auro et margaritis et monilibus adornate
ornamenta cordis et pectoris perdiderunt Si autem ex leuitate quadam
vel necessitate propter quandam iactanciam vitandam non est propter mortale peccatum
sed quandoque veniale Et eadem ratio quoque est in viris Unde Aug in Ep
ad possidonium nolo vt in ornamento auri vel vestis preciose habeas
in prohibendo sentenciam nisi in eis qui neque coniugati sunt neque co-
niugari volunt qui cogitare debent quomodo placeant deo Secundo possunt
excusari aliqui ex status sui condicione Illi enim qui in dignitatibus
constituuntur preciosis indui possunt cum ceteris non tamen propter suam gloriam
ribus sed ad designandam excellenciam sui status Tercio ex indumenti ma-
teria ad hoc etiam ornant se viri reputacionis Exemplum de Judith 10 Ad hoc etiam ornant se
ministri altaris quia omnia sunt ibi significativa virtutum eminenciam
Quarto ex regionis consuetudine In talibus enim excusantur dummodo
finis et prima consuetudo non sit in preiudicium nature vt i pictura

faciei. In hoc enim nulla consuetudo excusat. Unde Ciprianus de habitu
virginum: Non virgines tantum aut viduas, sed et nuptas et omnes
feminas omnino admonendas quod opus dei et facturam eius nullo modo
blasfement. Et subdit: deum videre non poteris, dum oculi non sunt tibi quos
deus fecit, sed quos dyabolus. Et propter hoc patet conclusio ad obiectum. Ad cuius evi
denciam sciendum quod vestis inventa est ad tria. Primo ad opimentum et tegu
mentum nuditatis. Secundo in fomentum caliditatis. Tercio ad ornamentum
honestatis. Sed hodie prohdolor nichil de istis. Primo quidem ~~non quere~~
non in opimentum et tegumentum nuditatis, ymmo tam stricte et curte
sunt quod et quando sedent pudenda et verenda coopiri non possunt, con
tra quos dicit Apocalipsis: in vestibus albis induaris ut non appareat con
fusio nuditatis tue. Ultima attendunt quo et maledicti sunt
tham qui noluit coopire ~~noluit~~. Secundo nec querunt hodie vestes
in fomentum caliditatis, qui ita (eciam) manicas super tunicas ita curtas depris
faciunt quod ita quod de brachiis nichil coopiri possunt, qui eciam manus
in sinum ponere non possunt ~~...~~ frigore vigente in capuciis eas involvunt
ymmo eciam (ita) strictas faciunt quod nec cirotecam sub(t)us ponere possunt, ymmo ornametu
eciam hodie nec pelliceas possunt, non sic illi de quibus dicitur Proverbiorum ultimo: Ti palliare
mebit domui sue a frigoribus nivis, omnes domestici eius vestiti sunt
duplicibus. Unde et deus fecit primis parentibus tunicas pelliceas ca
lidas. Tercio nec eas habere volunt in ornamentum honestatis, dicitur enim
secundo Regum x capitulo cum David mississet nuncios ad regem filiorum Amon ad
consolandum eos super patris mortem, dicit textus quod ille volens eos in illum
vituperare precidit vestes eorum usque ad nates, et tamen hodie ipsi
eas faciunt usque ad nates quod in obprobrium et vituperium. Ultima
autem clerici et religiose saltem sicut Apostolus dicit ad Corinthios ... non inde sed
vestiti inveniamur veste humilitatis in opimentum et tegumentum.
Sed quid existis videre prophetam, eciam dico vobis et plus quam
prophetam. Hic est enim de quo scriptum est: Ecce mitto angelum meum
ante faciem tuam, qui preparabit viam (tuam) ante te.
Tercio recomendat Johannes a veritate cognicionis et scientie, tamen dicit:
Sed quid existis videre prophetam, eciam dico vobis et plus quam prophetam
a stabilitate quippe veritatis agnite possit removere hominem non
sola levitas mentis que datur intelligi per arundinem, nec sola
voluptuosa vita que datur intelligi per vestimentorum molliciem,
sed eciam ignorancia veritatis presens affirmate. Bonorum enim animorum
est ut quando cognoscunt se errasse in assercione alicuius dubii

retitare perueniret illud debito loco tempore et modo Johannes igitur si per igno
ranciam aliquid unquam verum asseruisset de christo. tunc le finisset ponere
illud sub dubio donec ad noticiam eius plenarie devenisset
Ne igitur credi posset a turbis quod per ignoranciam prius Johannes ea
de christo sensisset de quo nunc dubitans per discipulos certificari voluit
adiungit Salvator Sed quid existis videre prophetam propheta quidem fuit
quia christum futurum predixit et predixit quod et alii prophete fecerunt Unde
Luce 1o super dictum est (Et tu puer propheta altissimi vocaberis Item plus quam
propheta fuit Primo quia a deo per angelum prophetatus fuit Secundo quia in
utero matris prophetare cepit Tercio quia finis prophetarum fuit Quarto
quia christum a se et ab aliis promissum digito monstravit quod alii non fecerunt
Nam secundum Gregorium prophete officium est ventura predicere non eciam demonstrare
Quinto secundum Augustinum et Ambrosium fuit maior prophetis quia prophete venturum
dominum prenunciaverunt quem videre desideraverunt et non viderunt huic autem pre
stitum est quod illi quesierunt Sexto secundum Jeronimum quia ad privilegium prophetale
eciam baptiste accessit premium ut suum et prophetarum baptizaret dominum
Septimo quia angelus et si non natura tamen officio dictus est Octavo quia pri
mior fuit christo et prope cum christo venit Unde Crisostomus Omnes quidem
prophete ante faciem christi transmissi sunt solus autem Johannes sic missus
est ante faciem christi ut prope cum christo venit Nono precessit ceteris
prophetis Johannes in tempore iuxta christum tamen iusticia pre illis primior erat
christo (Multe quidem an lucem precedunt micantes lucis adventum
stella tamen eius luciferi nomen habere meruit nisi una quia cum ipsa luce
prodit Sic omnes prophete ante faciem christi precedunt micantes ad
ventum eius solus autem Johannes precursor est appellatus quia non solum
adventum eius annunciat sed eciam digito illum ostendit dicens Ecce agnus
dei hec Crisostomus (Vel dicitur Johannes plus quam propheta quia ultra officium prophetale
quod habuit officium eciam angelicum meruit obtinere de quo statim subiungit
hic est enim de quo scriptum est Ecce ego etc Cum quo commendat solempnitatem
gratie Ubi primo commendatur a gratie solempnitate hic est enim Secundo ab
operis strenuitate qui preparabit Commendantur autem predicta duo ad
velut scilicet graciam et opus optime conveniunt in hoc loco Johanni Vo
lebat enim Salvator instruere turbas quod Johannes non mutaverat opinionem
de veritate prius agnita et divulgata de christo quia hoc non competebat
sibi ex levitate cum non esset arundo agitata vento nec ex vite
luxuositate sive voluptate cum non esset vestitus mollibus nec eciam
ex ignorancia cum esset plus quam propheta Ne igitur credi posset hoc facere

ex carētia grē vel negligen̄ dom accepti cōmendat̄ a sblimitate grē anglice ab excīcio opacōnis strēme A sblimitate grē cū dr̄ hic ē em̄ de quo scriptum ē sup̄ mal 3° Ecce ego vba sūt prīs ad filīm· mitto angelū meū scʒ Johnem an̄ faciez tuaz hoc ē ante noticiaʒ tuaz· et vē angelꝰ dr̄· qui grāz acceptaz nō deseruit sic nec angelꝰ ad dētum cōmissꝰ ipnī deserere voluit et instar angeli virginitate pollet fidelit̄ misterium sibi in iunctum exeqt̄ mistica secreta fidelit̄ et veracit̄ apit̄ et in oībꝰ dei voluntatem adimplet Et ideo qꝛ talis angelꝰ meus spalit̄ dr̄ esse nūcius Ecce inqt̄ mitto angelū meū· Sed qm̄ ad hoc ipm̄ mitto· ut tibi filio meo̅ testim̄ phibendo te mūdo maifestet Ideo ante faciez tuā pibit Sed ne dici possit· qꝫ per negligenciaʒ obmittat officium sibi inctum et mittet simiꝫ pus de virtute platam ideo subiūgit̄ aposterma· q̄ ēm ppabit viam tuā ante te Ex hac itaqꝫ strēma opacōe pbat̄ qꝫ Johnes fuit plus q̄ ppha Omnes em̄ pphē pores precesserūt xpm̄ sola tam̄ racōne Iste aut̄ cū hoc qꝫ xpm̄ anūciauit corda hom̄ ad xpm̄ recipiend̄ ppauit et sic pma corda hoīm faciēdo ad recipiend̄ xpm̄ viam ante xpm̄ ppauit ppt̄ qd̄ dr̄ multo plus q̄ pphēta cui glo ppabit viam te q̄ pura tibi reddat corda auditoꝝ pmaz pdicando et baptizando hoc em̄ illud ē ppatiuū opus de q̄bus pphetice dixit pr̄ ipīus Johīs luce 1° Tu puer pphēta altissimi vocaberis pibis ante dnm̄ parare vias eius Nota triplex ē via qua ppauit Johnes Pma ē in mūd̄ p incarnacōm siue carnis assūpcōm de vgine hanc viaz concepcō Johīs aliq̄r ppauit qꝛ qꝫ vgo credebat nichil deo impossible concepit et sic genciete vgine sterile ē via concepcōnis xpi Scda via xpi ē in mūdo p pdicacōz hanc viaz Johnes ante xpm̄ ppauit Tcia via est in mortez hanc ecā Johnes ppauit qꝛ pus mortuꝰ ē et eū nūciauit patribus qui erāt expectātes eius aduentum De ppatacōne huiꝰ triplicis vie pphauit pr̄ eius Zacha· pibis ante faciez Vocatus est aut̄ Johnes bapt̄a angelꝰ ppt̄ duo Pmo ppt̄ officium dignitatem qꝛ nūcius Officium em̄ angeloꝝ ē archana reuelare· Sic officium Johīs archana pdicare Nam sic angelꝰ gabriel natiuitatez saluatoris ppancas anūciauit ypōme scʒ vgini Joseph et pastoribꝰ et magis Ita Johnes palā illū toti mūdo anūciauit Vnde Beda angelꝰ vocat̄ Johnes

[illegible] bꝫ viā tuā pdicando penitenciā baptizando ad [illegible] ante te [illegible] ad mūd̄ [illegible] clamantis in deserto [illegible] dnī [illegible] officium [illegible] corda auditoꝝ [illegible] ad iudicium [illegible] malachia [illegible] ante faciē meā [illegible] [illegible] figura [illegible] [illegible] facie eius

no nec societate sed officij dignitate quo nomine iste potuit appellari
homo ille qui fuit missus a deo ut testimonium perhiberet de lumine
et venientem in carne dominum mundo nunciaret Et sacerdotes an
geli nuncupantur Unde Apostolus prohibet ne mulieres detecto capite
orent propter angelos dei id est sacerdotes Et secundum Gregorium unusquisque
fidelis si a pravitate proximum revocat et ad bonum exhortatur
si eternum regnum vel supplicium erranti denunciat profecto angelus
id est nuncius dei est Secundo dictus est angelus propter vite angelice puri
tatem quam duxit in solitudine in virginitate in contemplacione
Unde Crisostomus Beatus Johannes qui tantum meruit preconia lauda
torum audi nunc et intellige dignitatem puto si non esset
audacie dicere quod gloriosior est Johannes quia homo fuit et propter nimiam
virtutis angelus vocatus est quam angelus nomine et natura fuisset An
gelus enim hoc ipsum quod angelus est non tamen est virtutis proprie quantum
nature propterea iste eciam mirabilis est qui in humana natura angelicam
transgressus est felicitatem et hoc obtinuit per graciam dei quod non habuit
natura hec Crisostomus Ex isto loco arguunt heretici quod Johannes fuit
angelus ad quod inducunt illud quod infra dicitur Venit Johannes non
manducans neque bibens quod est proprium angelorum Sed quod angelus
accipiatur ibi racione officij non nature patet ex ipsa prophecia Malachie 2o
labia sacerdotis custodiunt scienciam et legem requirunt de ore eius
angelus enim domini exercituum est Et quia obicitur non manducans etc loquitur
secundum consuetudinem hominum non quia omnino non manducabat sed quia vilia
et modica manducabat Contrarium hic quia Johannes nominatur propheta
sed Jo. 1o Interrogatus propheta es tu respondit non Respondetur ad in
tencionem querencium se non esse prophetam querebant utrum esset propheta
ille qui promissus erat in lege scilicet Christus de quo dicitur 18 prophetam
de gente tua Sed hic possunt esse duo dubia primum utrum Johannes
fuit propheta Secundum utrum fuit angelus Ad primum dicendum quod secundum Gregorium
super Ezechielem Triplex est prophecia de preterito sicut illa In principio creavit
deus celum et terram De illo enim tempore prophetavit homo quando non erat homo
Secunda est de futuro sicut illa Ecce virgo concipiet et pariet filium
Tercia est de presenti sicut illa Helizeus dixit Giezi Nonne cor
meum erat in presenti quando reversus est homo de curru suo in occursum tibi
et accepisti munera ab eo Johannes ergo baptista secundum quod Gregorius
ibi dicit spiritum propheticum habuit de presenti quando venientem ad se dominum
ait Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi non tamen de futuro quia

mētis ꝗdem redeptorez venisse noueāt · s; an pseipm ad aperienda
inferni claustra descenderet dubitauit quando ait · Tu es qui ven͛ es
an aliu͂ expectam⁹ · ꝓpheta igit͛ Johnes fuit de p̄nti s; nō de futᵒ
Ad hoc r͛ndet tri͛ Greg · Primo q: ꝓphe ē sui vaticiniȷ p̄dice
nō demōstrare · Johes vō eu͂ que p̄dixit adesse mōstrat · Scdo
q: sup̄ dignitatem ꝓphe ꝓuilegiu͂ bapt͛ meruit hr͛e · et q̄ saluā
torem baptizauit · Tercio q: sic xp̄us ꝓphatus ē p̄ eu͂ et alios
ꝓphās · sic Johnes ab alijs ꝓphis p̄nūciatus ē · Vnde saluator
ip̄e volens ondere q̄lit͛ Johes plus q̄ ꝓpha fuit statī subiūgit hic
ē de quo sc̄ptu͂ ē · ecce ego mitto angelu͂ meu͂ · Ad scdm dicit
q̄ Johnes tri͛ dictus est angel⁹ · Primo officij dignitate · Naz sm̄
Greg Angel⁹ grece latine nuncius dr̄ · q: go Johnes sup̄num m
dicez nūciauit recte angel⁹ appellatus ē · nō nōīe societate · sed
officij dignitate ut dt̄ Johm̄ · Scdo dictus ē angel⁹ vite scītate
Nam sic p̄me voluptuosa vita · ē p̄me vita pecudū bestiaꝝ q̄
Et sic p̄me pollitica vita et sociali · ē p̄me vita hoīm sic p̄
ue vita speculatiua et v͛tuosa · ē p̄me sup̄ hoīem et q̄damodo
vita angeloꝝ q: esse in carne · et p̄me p̄t͛ carne · nō ē hoīm
s; angeloꝝ ē vita vt dt̄ Greg · Johnes go mito deus ē angelus
q: nō solu͂ sup̄ homines q̄ui p̄ncipes · vim et sup̄ oīes homines
p̄fectos excedebat mirum · vt p̄pt͛ eius vite asp̄itatez et scītatem
boni credent eu͂ esse d̄m · mali vō dicebat ip̄m demonez hr͛e q:
more Judeoꝝ nec comedebat nec bibebat · Tercio fuit dcus an
gel⁹ miri p̄tate · dicit Crisᵒ in ēdaz simone · Johnes maior
hōīe par angelis legis summa · euu͂ sanctꝰ · Aploꝝ vox · silenciu͂
ꝓphaꝝ · lucerna mundi · precursor xp̄i · nūciator testis · medi⁹ tocius t͛
nitatis · Igit͛ officij dignitate · vite scītate · et miri p̄uitate · bt̄us Jo
angel⁹ meruit appellari · Amen dico vobis non surrexit
int͛ natos mulieꝝ maior Johne bapt͛a · Qui at̄ minor ē
in regno celoꝝ maior ē illo · A diebus aut̄ Johis bapte
usq; nunc regnu͂ celoꝝ vim patit͛ et violenti rapiunt
illud · Omes eni͂ ꝓphete et lex usq; ad Johnez ꝓphauit
Et si vultis recipe ip̄e est Johnes helias qui ventur⁹
est · qui habet aures audiendi audiat

Hic saluator commedat Iohannem ab eminencia vite et conuersacionis
ubi primo generalem sentenciam de ipso ponit secundo ab illa excipit ibi
Qui autem minor est dicit ergo destruens omnes calumpnias hereticorum
Amen i. fideliter et veraciter dico vobis Inter natos mulierum
non surrexit maior Iohanne baptista Signanter dicit Inter natos
non inter natas ne virgini matri Christi comparari vel equari videatur
quo ad sanctitatem que prelata est omnibus sanctis et post Christum
sanctior sunt vniuersis Dicit autem mulierum non virginis ne Christo
comparari videatur quia mulier ibi non solum sexum sed eciam corrupcionem
signat secundum quem modum beata virgo non fuit mulier Et si mulier
aliqui in textu nuncupatur ibi mulier pro femina et sexu ponitur
Vnde glossa Interli. mulierum non virginis Non surrexit surgere pertinet
ad istos qui de fovea vel de luto originalis culpe tanquam ia-
centes per graciam surgunt Ideo patet quod non comparatur nec prefertur
hic Iohannes Christo Christus enim non sic surrexit exiuit sic ergo natos
solum intelliguntur filii ire Ieronimus dicit dominus de ascendet virga ex
flos de radice eius ascendit non surrexit maior Iohanne
baptista et si ewangelis secundum glossam Inter. Io. nec ceteris prophetis et pa-
triarchis cunctisque hominibus prefertur hic Iohannes sed equatur vel nullus
ei anteponitur Non enim statim sequitur ut si alii eo non sunt
maiores aliorum maior ille sit Vnde nec tegnit nec negat
quin ewangelis sibi aliquis surrexit vterque de postea sanctior eo aliquis
sunt vel adhuc futurus sit indistinctum relinquitur aut Crisostomus Scriptura
quidem non dicit Iohannem maiorem esse ceteris sanctis sed ceteros sanctos
non esse maiores Iohanne exequit ipsum ceteris non preposuit Et
item Quod autem dicit ille est non peperit mulier istorum maiorem
et sufficit quidem hec eminencia Christi Si autem vis et a rebus
ipsius discere hoc excogita eius mensam conuersacionem et mentis
altitudinem velut enim qui celitus descendisset degebat in terra
fere nullam gerens curam de corpore intellectualiter erectus in celum
et soli deo coniunctus de nullo mundanorum sollicitus sic enim in
celo ita conuersabatur et nature necessitatibus superior effectus erat
neque quidam amblat viam in ypnis et oracionibus omne

...ortus Johannes sunt tres muties quibus debetur aureola insignitus quia scilicet predicator
... virgo fuit Et ideo habent coronam stellatam que debetur martiribus et doctoribus
... Dan(ielis) ad iusticiam erudiunt multos erunt quasi stelle in perpetuas hereditates
... coronam gemmatam que debetur martiribus psalmus posuisti super caput eius coronam de la-
...pide ... coronam auream que debetur virginibus ... coronam auream super
...ems Sic enim aurum est fulgidum incorruptum et preciosum. Sic et virginitas super quam
...lata es casta generatio cum caritate ecce quam pulcra ... immortalis est enim memoria illius
... incorrupta quia et apud deum nota est et apud homines ecce quam preciosa ... dies
... eius habet festum adeo ut etiam Saraceni eius nativitatem celebrent
... nativitates celebramus scilicet Christi virginis et Johannis baptiste ... autem triplex assignatur
... est quia omnes tres sunt in utero sanctificati de sanctitate Christi habetur luce ... nasce-
...tur ex te sanctum vocabitur filius dei de sanctificatione virginis habetur in psalmo sanctificavit ta-
...bernaculum suum altissimus de sanctificatione Johannis habetur ... priusquam exires de vulva
... te Secundo quia omnes tres sunt immaculate nati siquidem Christus natus est
... virgo nata est de steriliter matre Johannes natus est de sterili sene utroque parente Tercia
... ortus istorum trium sunt gaudio dedicati Et ideo conveniens est ut et nos ortus
... gaudio celebremus de gaudio nativitatis Christi dicitur luce 2 Evangelizo vobis gaudium
... quod erit omni populo quia natus est vobis salvator De gaudio nativitatis virginis de Hester
... nova lux oriri visa est gaudium honor et tripudium De gaudio Johannis nativitatis
... Et multi in nativitate eius gaudebunt

ptisiens tpris homi gdam nulli deo aut genuno soli colloquens
Neqz em vidit aliquis cosmorp neqz visus e alicui hop No
lacte visus e no lectulo no tecto no foro no agno pottq
asirca e hnanozp Pmo seuerus et lenis Nam cu pplo mdeozp
viliter et ferner cu rege audact cu ppis disciplis lenit
conferebat nichil frustra ul lenit sz oia que mcerer agebat
ppt hoc dixit Non surrexit in natis mlerp maior Iohne
bapta hec Criso Et qz nulla e Iohis cu dei filio col
lacio Ideo sm Cris vt copia laudu Iohis Iudeis occoz
no daret pfendi Iohnez xpo subit distinguedo excellenciaz
xpi ab excellea Iohis dns vero m aut e mior s etate
et mltozp opione in regno celozp i in ecca sctozp mylitate
maior e illo sz dignitate et maiestate qd de xpo tre acci
qui tuc in ecca militate que a pmo insto incipies usqz
ad vltim electm pdurat mior a mltis reputabatr maior
e illo tmp Pmo dignitate ne Vnde glo Iuxta Ego quie mi
nozem faciat mltozp opinio in ecca sctozp illi platus sum a oz
go e illo dignitate ne e 3o Cuius no sum dignus solue cor
giam calciamenti eius Effectu doctine qz xpus plures disci
plos fecit qm Iohnes Io 3o Onsione pctatis in miraclorp
opacone qz Iohnes nullm signum fecit Ioh vbi e Sz sm Cris
Non putes qz opatiue se dixit maiorez Iohne Vt em eciā
dr Ambro Alia est ista na nec cu huanis gnambq opanda
No em pt homi esse cu deo vlla collacio vel nouissimq
angelozp qui in regno celozp i in ecca triumphante ministrat
sen mmg sctozp qui iam cu deo ibi regnat maior est eo
ppt statum fruicionis qz quilz btus e cophensor quitruncqz mmg
maior e actu qz quilz viator purg licet aliquis viator
sit maior in potencia iam aliquo bto Vnde Cris Nos at sim
intelligamq qz oms sctus qui iam cu deo est maior sit
illo qui adhuc consistit in plio Aliud e coronam victorie
possidere aliud adhuc in acie dimicare Intellige tn quitu
ad pmium et ad pmii securitatez no qntu ad meriti magnitudinez
Et licet nullq ho nec tanta homis tuc fuit in regno qnta

omnes ad limbum descendebant. tum minus hominis futurus in regno celorum
maior erat illo existente adhuc in via propter miserias quibus homo hic
subiectus est. A diebus autem Johannis baptiste et cetera. pars 2 huius capituli dicta
est auctoris nove legis hic ostendit quod non repugnat ei auctoris
veteris legis. Ubi ostendit primo eius impletionem quantum ad moralia
secundo commoda cessationem quantum ad figuralia ibi Omnes enim prophete
tertio impletionem quantum ad promissa ibi Et si vultis recipere. In
hijs tribus commendatur doctrina Johannis triplex scilicet et de preterito et de
presenti et de futuro ~~Sicut ergo a diebus Johannis baptiste~~ ~~secundo qui~~
declarando quod erat plus quam propheta commendat eum a temporis commoditate
in quo venit quia in tempore gratie commodo et utili humano generi dicens
A diebus enim Johannis id est postquam incepit Johannes predicare conversionem
regni celestis per penitentiam usque nunc inclusive. quia tempus gratie
a tempore predicationis Johannis inchoatum semper erit quamdiu mundus
dicetur presens et usque ad finem mundi durabit. Regnum celorum vim
patitur a penitentibus et violenti illi scilicet qui non videntur habere
ius sicut publicani et peccatores rapiunt illud exclusis scilicet filiis
regni. A simili dictum est sicut si aliquod regnum datum esset extraneis
quasi violentia videtur inferri ipsi regno. Unde hylarius regnum
celorum vim patitur quia gloria dei israel patribus debita a prophetis
pronunciata a christo oblata fide gentium occupatur. dicit per penitentiam
quam Johannes predicavit fideles ad celestem patriam qui in locum
alienum ~~[illegible]~~ intrant. Ubi crisostomus. Vides ergo quam magnus est Johannes
in cuius tempore tanta gratia effusa est super terram et quod in diebus omnibus
prophetarum factum non est in illius tempore factum est et ipse factus est gratie
minister. Hec crisostomus. A diebus ergo Johannis regnum celorum patitur pe-
nitentibus a quibus vim patitur et violenter rapitur quia Johannes
primus penitentiam predicavit. quia vero quadam violentia nos affligendo
et peccatis satisfaciendo regnum celorum quasi violenti non pergit ra-
pimus et intramus. A quo enim peccatum alienum facti sumus vi et
virtute acquirimus. et id quod nobis de iure non debetur labore et
violentia rapimus quia rapere idem est ubi nullum ius habemus
et quod angelorum est possessio acquirere. Non enim potest homo natus in
terra rapere celum nisi sibi faciat violentiam cohibendo a dele-
ctationibus propriam appetitum et subiugando spiritui carnem suam. Unde

[illegible]

[illegible]

vidi [illegible]

secundo [illegible]

Eorum Grandis est violencia nos in terra genitos esse et celorum sedem
querere possidere per virtutem quod non tenemus per naturam Vnde et Ambrosius
Et ideo faciamus vim regno celorum Omnis enim qui vim facit
vehementi studio operatur non torpenti lentescit affectu Et ideo
vim faciamus nature ut non ad terrena deiciamur sed ad superna
se erigamur Vnde eciam Gregorius Cum peccatores ad premium re-
deunt quasi in alienum locum intrant et violenter regnum celorum ra-
piunt Et iterum Recogitemus quod fratres kari mala que fecimus
et nos metipsos assiduis lamentis atteramus hereditatem iustorum
quam non tenemus per vitam rapiamus per penitenciam vult a nobis
deus omnipotens talem violenciam perpeti Nam regnum celorum rapi
vult nostris fletibus quod nostris meritis non debetur Vnde et Eusebius
Non sine violencia fieri potest ut iracundiam pacientia super-
biam humilitate commutet amor paupertatis affluenciam super-
violenciam sobrietate luxuriam castitate commutet et homo subito
in virum alterum mutetur ac si a talibus per violenciam regnum ce-
lorum diripitur Vnde eciam in Collecta sive collacione abbatis
Abraham sic dicitur Regnum eternum celorum non desides non remissi
non delicati non teneri sed violenti diripiunt qui non aliis sed anime
sue propriam inferunt violenciam Vim eam preciari rerum volupta-
fugientes Isti perfecto sunt laudabiles violenti qui vim faciunt
perdicioni sue homo enim in doloribus laborat sibi et vim facit perdi-
cioni sue perdicio enim est oblectacio vite presentis et execucio deside-
riorum voluptatumque nostrarum quas si quis ab anima sua subtraxerit
ac mortificaverit gloriosam perfecto et utilem perdicioni sue vim
facit abnegans dumtaxat ei iocundissimas voluptates hec Abbas
Secundum Ambrosium Quidam regnum dei merentur ut qui exercent opera
misericordie elemosinam et huiusmodi Quidam furantur ut qui faciunt oc-
cultas penitencias Quidam compelluntur intrare ut pauperes necessitatis
non voluntarii Quidam rapiunt ut pauperes voluntarii qui sunt pau-
peres spiritu Si autem adhuc dubitas regnum consequi forte propter defectum
meriti vel auxilii Audi Augustinum dicentem Si queris quomodo istud sit pec-
catoribus vel auxiliis audi Res ista est posita in potestate facientis

qui regnum celorum vim patitur. Regnum celorum o homo aliud non
querit precium nisi teipsum tantum valet quantum es. te da et habebis
illud. quid turbaris de precio. christus semetipsum tradidit ut te acqui-
reret deo patri. ita temetipsum da ut sis regnum eius. ut non regnet
peccatum in tuo mortali corpore sed spiritus in acquisicionem vite. Et item
venale habeo quid domine regnum quo emitur paupertate regnum
dolore gaudium labore requies. ignominia gloria morte vita vn
Cris. Item semetipsum donavit hominibus quo regnum dei sortie-
tur dabit hec Cris. Igitur non cures quid vel quantum de comodo
seu lucro temporalibus perdas. Aut quid et quantum de incomodo seu
dampnis temporalibus sustineas ut regnum illud de quo tam gloriosa
dicta sunt rapias et possideas. Deinde subditur. Omnes enim prophete
et lex que erant de christo venturo duraverunt usque ad Johannem id est
usque ad tempus Johannis et eciam christi quia christus et Johannes fuere
quasi compani. extunc enim cessaverunt legalia et prophetica ubi christus
presens ostenditur ut quem illi venturum esse dicebant Johannes venisse
ostenderet non quod tunc lex vel prophecia sint anichilata ymmo impleta
et impositio eius amota extunc predicari cepit perfectio euangelii
Ita Johannes initium est euangelii et terminus legis et prophetarum lex eternam et
prophecia ibi finitur ubi id quod prefigurabant et prophetabant impletur
Nam usque ad Johannem lex et prophete figurant et promittunt sed extunc
manifesta figurata et promissa succedunt quia in lege et prophetis dictum
de christo erat sub figuris et enigmatibus sed a Johanne est manifeste ostensa
quem enim lex et prophete venturum predixerunt Johannes ostendit venisse
dicens Ecce agnus dei. Et quamvis post Johannem fuerint prophete ut Agabus
et quatuor filie philippi. non tamen de christo in carne venturo sunt vatici-
nati ut precedentes de quibus tantum hic est sermo. Ubi Beda lex et
prophete usque ad Johannem quia non potuit ultra venturum prophetari quod
Johannis preconio iam clarebat. Unde Aug. contra omnes divinas
auctores Euangelii in unico excellit quod enim lex et prophete futurum pronunci-
avit hoc redditum atque completum in christo demonstratur. Non obs-
namque sacra que in lege et prophetis precepta sunt quia intelligimus
que ibi predicta sunt et tenemus que ibi promissa sunt. Unde eciam
Crisostomus. Ergo finis promissorum Johannes est. Si autem finis promissorum
Johannes est et inicium beatitudinis ipse est. Cuncti quoque enim bona

pmissa sunt seculo isti vsqz ad Johem pmissa sunt Ex illo aut non
iam pmittit signa s; ea que pmissa fuerant adimplentur vsqz
ad eum fuit pphes Ex illo aut cepit esse res de commedacone
eciam Joh sic dicit Willhar Johnes vtiqz maior in omibz
singlarz innabilis sup omes Primus sic glose annunciatus est
Scdus sic spalit in matris vtero spiritu sancto legitur fuisse repletus
Tercius legistis inter vtera exultasse Cuius natiuitatem
vidisti festum celebre Quartus sic puer heremi concupiuit quis
ita solempniter legitur conuersatus quis pniam et regnum celorum pmus
ostendit quis regem glie baptizauit Cui se primo trinitas tam
apte reuelauit Cui tale testimonium phibuit dns Jhus xpus quem
sic honorauit Etiam Johanes patriarcha ymo patriarcharum finis et
caput Johnes pphia ymo plus quam pphta quia venientem iudicat
digito demonstrat Johnes angelus s; inter angelos electus saluatore
attestante qui ait Ecce mitto ego angelum meum etc Johanes
aplus s; Aplorum primus et princeps fuit quia homo missus a deo Jo-
hnes Euangelista s; et Euangelii primus inceptor predicans Euangelium regni
celestis Johnes virgo ymo dignitatis norma pudicicie titulus
castitatis exemplum Johnes martir s; et martirii lumen inter
natiuitatem siquidem mortemqz xpi constantissima forma martirii
ipse vox in deserto clamantis precursor iudicis preco verbi ipse est
helias usqz ad quem lex et pphete lucerna ardens et lucens
amicus sponsi sponse pparator silencio trusso certa dic nomine
angelorum ordinibz insertus est vt etiam ad seraphim apicem
transferatur hec Willhar Et si vultis recipere hic tangit imple-
cionem quantum ad pmissa eius dicit Et si vultis recipere i. m credere et pdica-
cionem eius acquiescere sentitis quod ipse est helias nobis pmissus
in spiritu non in psona secundum Augustinum et sic soluitur contrarietas Jo. primo
Helias es tu non sum Et alia heresis excluditur secundum Greg.
Non inquit secundum stultos et hereticos qui dicunt animas in alia cor-
pora redire s; ideo dicit helias quia consilem habuit spiritum in re-
ceptione quia sicut helias recepit spiritum prophetandi et virtutem
miraculorum et peccatores conuertendi sic et Johes Vnde dicitur luce
primo quod ipse precedere debebat xpm in spiritu et virtute helie scilicet

comparacione quia sicut Johannes fuit precursor primi adventus Christi in
carne ita Helias precursor erit secundi adventus Christi ad iudicium
Unde dicit Malachie ultimo Ecce ego mittam vobis Heliam prophetam
antequam veniat dies domini magnus et manifestus. Vi quantum ad conversacionem
quia sicut Johannes sic Helias in deserto conversatus est et uterque zona
pellicea accinctus fuit circa lumbos eius. Vi quantum ad reprehensionem quia sicut
Johannes Herodem et Herodiadem sic Helias regem Achab et Jeza
bel redarguebat. Unde sequitur textus venturus est scilicet precursor secundi
adventus. Vel qui venturus est ut me nunciet existentibus in limbo
ut sint certi de proxima redempcione sicut me nunciavit in hoc mundo
Glossa. Et si vultis recipere ut minus excusabiles sitis quia eum non
recepistis. Ipse est Helias in virtute non in persona pari in vite
severitate mentis rigore precedens Christi primum adventum ut ille
secundum. Sed quia hec verba domini mistica erant nec ea plene capie
bant. Unde glossa Intellectu hoc esse misticum et egere intelligencia ondit
tum subdit textus Qui habet aures ad audiendum audiat intelli
gendo adhibendo diligenciam tuam ea que dico. Unde ait Christus talibus verbis
ponendo aut ad litteram vel misticum et hoc vel ut moveat intellectum
ad intelligendum ut hic vel affectum ad acquiescendum Matth. 13. Textus Qui habet
aures audiendi audiat ad effectum exequendum Matth. 19 Sunt eunuchi etc.
Et subditur textus Qui potest capere capiat. Sed hic potest queri Utrum regnum
celorum sit vim passum post eius adventum. Videtur quod angelus in quodam
sermone beati Johannis Baptiste declarat hoc dicens quod post adventum beati Johannis
violenter rapitur regnum celorum. Primo ut hoc referatur ad bellum
sectarum. Secundo ut hoc referatur ad mordaciter Judeorum. Tercio ut
hoc referatur ad superbiam reproborum angelorum. Cum enim sancti viri
iracundiam vincat paciencia luxuriam castitate violenciam sobrietate
et cunctis malis cogitacionibus expulsis et ~~cunctis~~ carne tota cum
omnibus domesticis suis subiugatis racionis imperio quasi perrupto omni
viciorum muro homo violenter ad regnum celorum ascendit. Non enim sine
magna violencia fieri potest ut quis dimittat mundi delicias divicias
et honores et veniat ad paupertatem famem et sitim ac vite asperitatem
et ut quis dimittat delectabilia carnis et assumat opera penitencie

et q homo faciat qi violenciam in seipo et sic transformet in viriu
alem Et qr Johnes scitatis forma et iustie nova et speclm
vite et austeritatem pnie ~~..~~ tam vbo qz exeplo pdicauit Ideo se
quitur dictum e q a diebs eius regnum celoz vim patit et
violenti rapiunt Scdo sic Nam videtur homo regnum celoz p
missum et pmo pdicatum tam p xpm qz p aplos Nam xpus
ait Non sum missus nisi ad oues que pierant domus isrl Et
apli dixerunt vobis iudeis optebat pmu pdicari vbu salutis
etne s qr vos repulistis illud et indignos vos iudicastis
etne vite ecce quertimur ad gentes Ex hoc go q regnum celoz
iudei qbs fuerat pmissum fuerunt pvati et gentiles publicani pec
catores regnum pdictum intrauerunt qi violenti rapiunt Illud
enim violenter rapit qui accipit qd ei non debetur nec pmittitur
Tercio sic Nam repbi angeli ad possidendum regnum celoz tanqz
hereditatem primo in creati sunt tunc go regnum celoz vi patitur
qn ipi repbi angeli p supbiam a dicto regno excluduntur et hoies
p gratiam et humilitatem in filios adoptati ad dicti regni possessionem
loco illoz assumuntur

Cui autem similem estimabo generationem istam Similis est
pueris sedentibus in foro qui clamantes coequalibus dicunt
Cecinimus vobis et non saltastis lamentauimus et non planxistis
Venit enim Johannes neqz manducans neqz bibens et dicunt
Demonium habet Venit filius hominis manducans et bibens
et dicunt ecce homo vorax et potator vini publicanorum
et pctorum amicus et iustificata est sapientia a filiis
suis

Superius saluator posuit pdicationis veritatem hic subdit au
ditorum duritiam vbi ponit pmo incredulorum increpationem 2o pred
icatoribus gratiarum actionem ibi In illo tpe videns ... Jn prima
pmo fit increpatio generalis 2o exprobratio specialis ibi Tunc cepit ex
probrare Increpatio generalis fit ppt obmissionem pnie interioris in q debet
esse dolor et gaudium Exprobratio specialis fit propter obmissionem
pnie exterioris Jn prima pro po increpationem generalem 2o pauitorum q
boni erant acceptationem ibi Et iustificata est sapientia Jn pa po pot
generalem increpationem 2o increpationis duplicem rationem ibi Venit Johannes

Dicat ergo sub similitudine increpans quia nec hiis planctu compunctio composita predicata a Johanne nec saltu exultacionis composita exhibita a salvatore. Dicendum breviter quod multum facit ad virtutem quod aliqui a puericia sint consueti ad ludos honestos et ideo expedit quod puer exerceat se in ludis honestis inducentibus ad virtutem et retrahentibus a viciis propter quod pueri hebreorum habebant talem ludum dividebant enim se in medio civitatis in duas partes equales et illi qui erant ex una parte tenebant carmine leticie et alii ex alia parte carmine luctus et postea exprobrabat sibi mutuo et exultantes aliis dicebant quare sibi non congaudebant et ergo alii similiter quare sibi non compaciebant et hoc erat ad primum bona leticia et destitui compassionis et amicicie ad invicem in hoc modo

videmus enim frequenter quod in eadem civitate et in eodem vico vel in eadem domo aliquis letatur et aliquis ex opposito tristatur ubi non est compassio nec alii illis in bono gaudio congaudent sed potius gaudium vel tristicia ad malum interpretantur hoc simile erat de iudeis quoniam ad hoc quod viderunt austeritatem Johannis nec per hoc fuerunt moti ad penitenciam et postea viderunt dulcedinem et mansuetudinem Christi qui dulcedinem omne eis predicabat et cum eis dulciter et mansuete conversatus est sed non tamen penes impositi permitebis nec tamen per hoc fuerunt moti ad devocionis dulcedinem et pietatis mansuetudinem sed magis remanserunt obstinati in peccatis scilicet utrumque vita tam Christi quam Johannis in malum interpretando et hoc est quod dicit unde

aut confrabo comparatione ista scilicet iudeorum tam pueros et infideles tot monita salutis audientes nec credentes Deutronomium xxxii generacio enim pervsa est et infideles filii et in sequenti capitulo Sicut mala et adultera signum querit Subdit visionem dicens et pueris sedentibus in foro non quoniam ad eorum personas sed quoniam ad ludum eorum interpretacionem vel significacionem acclamantes coequalibus dicunt quia pueri in partes equales divisi sibi dicebant invicem ea que sequuntur Cecinimus vobis et non saltastis scilicet nobis congaudendo lamentavimus vobis et non planxistis scilicet per compassionem per hoc dicitur

figuraliter voluit quod Johannes predicabat lamenta penitencie Christus exultacionem anime sed generacio iudaica non plorat cum Johanne plorante nec gaudet cum Christo gaudente proclamantes ergo intelliguntur predicantes scilicet Johannes et Christus et per coequales ipsi quibus predicant scilicet auditores Nam quod dicit lamentavimus et non planxistis ad Johannem pertinet cuius abstinencia a cibo et potu luctum penitencie significabat quod autem dicit cecinimus et non saltastis ad ipsum Christum pertinet qui utendo cum ceteris cibo et potu leticiam futuri seculi et regni figurabat Johannes enim in typo presentis vite que debet esse in luctu sed Christus secutus est in typo future que erit in gaudio unde in psalmo qui seminant in lacrimis in exultacione metent Ecce pueri

Tunc negocia simile ut olim tam iudeos et postea tempore Christi factum Multi enim prophete se scientes propter docendi vel iudicandi auctoritatem in foro et in ecclesia ubi lex et lucra proponunt ut cantantes per gaudiorum eternorum promissionem amonuerunt iudeos exultare voluerunt Multi enim lamentantes per tormentorum comminacionem monuerunt eos dolere peccatis et noluerunt propter hoc significat pro trahit eos arguere propheta dicens Cecinimus vobis et non saltastis ad laudes dei assurgendo lamentavimus et non planxistis penitenciam agendo et invitamus vos ad exultandum spiritualibus bonis et non exultastis nisi interius monuimus ad penitenciam noluistis Tamen hoc factum est tempore Christi Johannes enim lamentabat et invitabat eos ad dolendum peccatis et dolere noluerunt Dominus autem comedens et bibens cum eis invitabat eos ad exultandum per gracias quia modo comedit cum eis exultare et noluerunt hoc facere

iudei videntes austeritatem Johannis per hoc moti non sunt ad penitenciam et
per ea dulcedinem xpi et tamen per hoc moti non sunt ad pietatem vnde
sicut ergo vobis et procinimus vos ut ad iocunditatem canticum bona opera fa-
ceretis et noluistis / lamentavimus et vos ad penitenciam provocavimus et nec hoc
implere facere voluistis / sic patet quod predicatores ad tamen exortationis
ad virtutes quam paucae propter peccata / hec Johannes doctor vel predicator quicumque
cantat qui de virtutibus et eternis gaudiis docet vel predicat et tunc
auditores contra vitia et inde saltare debet quicumque lamentatur qui
sed vitia et inferni dolores detestatur et tunc auditores plangere debent
et penitere comparantur pueri sunt predicatores et doctores primi per puritatem
humilitatis per columbina simplicitate per vite puritatem. Sedentes in foro
quia venditores celestium / iudices morum / precones regalium preceptorum
clamantes predicando coequalibus suis capacitatem et disposicionem auditorum
doctrina comparando [illegible] vobis mutuo peccatorum / gratiam vestrorum glori-
arum exprimendo / Triplex ergo carmen scilicet nuptiale primo [illegible] et
[illegible] / familiare per [illegible] sive [illegible] / triumphale per confirmatione
victorie et non saltat mali saltu confusionis quando ad primum saltum de-
votionis quo ad secundum / saltu contemplacionis quo ad tertium Ergo saltat
[illegible] quando penis virtutum saltat per celeste desiderium se levat ad conte-
plationem quibus in se velabantur per carnis fragilitatem / lamentavimus vobis
ostendentes culpam in futuram penam eternam et non planxistis / planctu
compunctio [illegible] planctu confessionis [illegible] / planctu oracionis pena
Venit enim Johannes hic [illegible] sunt [illegible]
Johannem primo [illegible] quia non [illegible] Johannem ad penitenciam exhortantem [illegible] quia ut
salvatorem ad [illegible] / ibi venit enim filius hominis / Et ergo venit enim
Johannes non manducans neque bibens sic delicata / comedebat enim ali-
quid ut locustas et mel silvestre [illegible] 3o Luce 1 dicitur non mandu-
cans panem neque bibens vinum vel non manducans neque bibens i.
in abstinentia maxima vivens quia qui [illegible] comedit [illegible] quem
[illegible] hominum dicit non comedere / Et dicit demonium habet i. quasi more
demonum non comedit neque bibit vel demonium habet austeritatem Johannis
demoni attribuendo / demoniaci enim possunt multa agere et pati que
non possunt alii homines Venit filius hominis i. virginis non hominis i. viri et
mulieris / manducans et bibens i. quem vita [illegible] homines ducens
hoc enim decebat deum facere quia erat mediator dei et hominum et ideo
[illegible] vita debuit communem ducere et ut peccatores [illegible] haberent
accessum familiarem ad eum non ut vicia eorum amaret sed ut eos
emendaret / Et dicunt phisici [illegible] multiplicando [illegible] Ecce homo / [illegible]
[illegible] sed solam fragilitatem [illegible] Johannis [illegible] scimus

[illegible]

[illegible]

[illegible]

nos quia hic homo peccator est Ecce homo vorax in quo notat eum de
excessu cibi Et potator vini in quo notat eum de ebrietate quod fuit e
contra quia dominus perfectissime vite fuit qui numquam de cibo et potu
aliquid ultra necessitatem recepit et xl diebus et noctibus ieiunavit
vel vorax per aviditatem potator vini per consuetudinem publicanorum id est pecca-
cantium publice et peccatorum id est peccantium occulte amicus scilicet per malam societatem
hec enim tria sunt in gulosis aviditas consuetudo et societas glossa Iuli-
anus super isto vero venit enim Iohannes non manducans etc. dicit exponit premissa
filiorum exemplo abstinentie Iohannis vobis indicebat penitentiam et noluistis
et Filium Dei cum eo cibo et potu exprimentem leticiam futuri regni prefiguravit
et noluistis cum illo gaudere sed calumpniati estis Et iustificata est quia
hic fuit necessario qualis et qualiter quoniam eum exprobat ideo addit Et
iustificata est id est iusta reputata in dictis et factis Sapientia id est ego Christus
qui sum Dei virtus et Dei sapientia a filiis suis id est discipulis et aliis creden-
tibus quasi dicat Christus secundum glossam Iuliani Et nunc de me iudicant infideles
ego tamen Dei virtus et Dei sapientia intelligor iuste facere ab apostolis qui
sunt filii adoptivi sapientie glossa filii scilicet quibus pater revelat quod prudentibus
abscondit Ideo dicuntur sapientie filios intelligere nec in abstinendo nec
in manducando esse iustitiam sed inequanimitate tollerandi inopiam
et temperantia non se corrumpendo per habundantiam quia regnum Dei non est esca
et potus Item glossa in quibusdam libris habetur Iustificata est sapientia
ab operibus suis quia sapientia non querit vocis testimonium sed operum vel
aliter exponitur referendo ad parvos Iudeorum peccatores iudicatos Et tunc
est sensus iustificata est sapientia Christus et de a filiis suis hoc est a filiis
Iudeorum quia declarata est eorum iustitia et sapientia magis reputabatur
per eorum iudicium obstinatorum patrum suorum sic patet exponendo vel aliter et
iustificata est quasi dicat non solum credendo sed etiam in miracula et contem-
pnando Sapientia scilicet ego Iustificata id est flagellata verberata secundum id vulgare
quando pater dicit filio volens verberare eum Ego te iustificabo a filiis
suis id est ab hiis qui deberent esse filii Ysaie porro filios enutrivi et
exaltavi etc. glossa dicit hic autem nunc scilicet duplicem viam salutis concepit
cum et ieiunium et saturitatem patet sumit si ieiunium placet
tibi Iohannes suppetit si saturitas tibi filius hominis quorum al-
teri demonstrati sunt alteri vocatum in carnem et ebriosum hec enim vocat Ecce
pessima lingua que manducantes iudicat et non manducantes
et contemptas pariter studuit quia maledicat deum et homines Nec
est enim qui se abscondat a calore eius Abstinentia quidem Iohannis
fuit aliis exemplum austeritatis et penitentie manducatio vero Christi
fuit aliis exemplum condescensionis et inde per illos id est qui utrumque
iste iustificata et sapientia contra iustitiam et a malo In sapientia non
cadit malum ergo non iustificatur ad hoc [illegible] quod agi iuste [illegible]
dicitur autem de iniusto iustus fit Sic iustificatio proprius a de iniusto
[illegible] iustus fit Et hec ratio [illegible] ad contrarium Sic presentes [illegible]
iustificatur vel quia iustus est iustificatur ad hoc [illegible] ad aspiciendum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] notificat [illegible] vero dicitur iustificatur sapientia
[illegible] [illegible] effectu et tunc appositum [illegible] iustificatur [illegible] dicta

vobis placet cum non placet vobis

valet q^a decaulet zq put by i(n)sp(ir)at(io)ne indig(na)c(i)o(n)e q(ua)m(diu) tr(ansi)re indicat dei z
ep(istu)le apl(ic)us e(st) ... v(idelicet) ... nolite an(te) t(em)p(u)s iudicare q(uo)ad usq(ue) veniat d(omin)us z illu(min)at
abscondita tenebrar(um) ... [illegible]

in malu(m) interp(re)tabant(ur) significant detractores bonos actus alior(um) nequit(er)
dep(ra)vantes. Sunt nam(que) quidam p(er)v(er)si istis similes qui o(mn)ib(us) male
indicantes dicunt eni(m) si quis studet et vacat humil(ita)ti ypocrita e(st) si
pacie(n)s et mansue(tudi)ni timidus e(st) si iusticie impaciens est si simpli
c(ita)ti fatuus est si p(ru)dencie maliciosus e(st) si maturi(ta)ti flegmaticus
e(st) si iocundi(ta)ti dissolutus est si religioni singul(ar)is est si societati scu
laris est si silencio et paci melancolicus e(st) vel dissimulator si
alior(um) correctioni turbator pacis et p(re)sumptuosus e(st) si dissimulat ne
gligens e(st) Si instat vigiliis et orationibus indiscretus est si co
mun(ibus) dormit dormitor sompnolentus est si p(re)dicacioni et aie
saluti appetitor laudis si desistit remissus e(st). Si b(e)n(e) gra(tia)z h(ab)et adu
lator si adulari renuit sup(er)bus et sic magis mille modis
iudicat et q(uo)d b(e)n(e) fit p(er)vertit in malu(m) interp(re)tan(do) qui h(ab)itat cu(m) ta
lib(us) p(otes)t dic(er)e illud Job fr(ater) fui draconu(m) et socius str(uti)onu(m) do
mi(ni) ... et p(er)sone(s) ... in rectum ... at
si cu(m) ... dicet ... debui face(re) vince mee z n(on) feci et
... fecit sicut faciunt venatores qui p(er) duas vias qu(a)r
ab alt(er)i insidiant(ur) animali ut in alt(er)a(m) incidat et capiatur
Venit eni(m) Jo(hann)es cu(m) vita austera venit (Christus) cu(m) co(mmun)i vita sed
isti renuerunt et utraq(ue) via salutis respuerunt quia nec cu(m)
ph(ar)iseis lugere nec cu(m) (Christ)o gaudere voluerunt Istis iudeis multi s(imi)les
sunt qui nec flagell(is) nec b(e)n(e)ficiis a malo revocari p(ossu)nt et ideo
cu(m) sup(er)bis et cu(m) p(er)v(er)sis iudeis in fasciculis sic colligati pe
nas multo sustinebunt. Dubitatur p(ri)mo utru(m) (Christus) debuit int(er) ho
mines conversari. Secundo utru(m) debuit asp(er)am vitam duce(re)
in cibo et potu cu(m) aliis q(ua)ntu(m) ... ad p(ri)mu(m) dicendu(m) q(uod) conversato
(Christus) ... debuit ... ut conveniret fini incarnacionis ... q(ui)a venit
in mundu(m) p(ri)mo q(ua)nd(o) ad manifest(andam) v(er)itate(m) sicut ipse dicit Jo(hannes) ...
In h(oc) natus sum et ad h(oc) veni in mundu(m) ut testimon(ium) p(er)hibeam
v(er)itati et io n(on) debeat se occultare vita(m) solitaria(m) agens sed
... publice p(re)dicando unde dicit ... illis qui
volebat eu(m) detine(re) ... et aliis civitatib(us) oport(et) me evangeliz(are) re
gnu(m) dei q(ui)a ideo missus su(m). Sec(un)do venit ad h(oc) ut hoi(e)s a p(e)cc(at)o
liberaret z(?) illud ... venit in h(un)c mundu(m)
p(e)cc(at)ores salvos face(re) et io ut Cris(ostomus) d(icit) ... in eod(em) loco
manendo ... ad se attr(ahe)re ut eius p(re)dicacio(n)e(m) audiret
n(on) tu(m) h(oc) fecit p(re)cibus nobis ... ut p(er)ambula(n)s z p(er) regionem
... sic pastor ... p(er)dita(m) ... att(ra)ct adi(?)um
... ut p(er) ... accessum ad deu(m) ut d(icitu)r Roma(norum) v et
ita cu(m) ho(min)ib(us) familiarit(er) conversando conveniens fuit ut omnib(us) fidu
cia(m) daret ad se accedendi unde d(icitu)r Math(ei) ... discumbente

eo in domo ecce multi publicani et peccatores venientes discumbebant cum ihesu et discipulis eius Crisostomus exponens secundum dicat videant publicanum aptius ad meliorem conversionem locum invenisse prime et ob id ipsi non de spe(r)averunt salutem Glosa Sed tamen quod sit dictum quia consuetudo erat incarnationis sue ut corpus non ageret solitaria vita sed cum hominibus conversaretur cum aliquibus conversatur convenientissimum quia ut se eis in conversatione conformet secundum illud apostoli 1o Cor. 9o omnibus omnia factus sum et ideo convenientissimum fuit ut hoc in cibo et potu quod ceteri alii haberet unde Augustinus contra Faustum qui Iohannes dicitur quod non manducans nec bibens quia illo victu quo Iudei utebantur non utebatur hic ergo dominus nisi uteretur non in eius comparatione manducans bibisse diceretur Quod dominus in persona sua concessit comparationem dixit in omnibus que pertinet ad salutem ipsa autem abstinentia cibi et potus non pertinet ad salutem secundum illud Roma. 14 non est regnum dei esca et potus et Augustinus in libro de questionibus evangeliorum exponens illud Matth. 11 iustificata est sapientia a filiis suis quia scilicet sancti apostoli intellexerunt regnum dei non esse in esca et potu sed in equanimitate tollerandi quos nec copia sublevat nec deprimit egestas Et in 3o de doctrina christiana dicit quod in omnibus talibus non usus rerum sed libido utentis in culpa est utraque autem vita est licita et laudabilis ut scilicet aliquis ab agressu hominum segregatus abstinentiam servet et ut in societate aliorum positus communi vita utatur et ideo dominus utrumque vite voluit dare hominibus exemplum Iohannes autem sicut Crisostomus dicit super Matth. nihil plus ostendit preter vitam et iustitiam Christus autem et a miraculis testimonium habebat dimittens ergo Iohannem ieiunio fulgere ipse contrariam incessit viam ad mensam publicanorum introiens et manducans et bibens

Tunc cepit exprobrare civitatibus in quibus facte sunt plurime virtutes eius quia non egissent penitentiam. Ve tibi Chorozaim ve tibi Bethsaida quia si in Tiro et Sydone facte fuissent virtutes que facte sunt in vobis olim in cinere et cilicio penitentiam egissent. Verumtamen dico vobis Tiro et Sydoni remissius erit in die iudicii quam vobis et tu Capharnaum numquid usque in celum exaltaberis usque in infernum descendes quia si in Sodomis facte fuissent virtutes que facte sunt in te forte mansissent in

Hanc dico vobis quod terre Sodomorum remi
ssius erit in die iudicii quam tibi
Post increpatam generale subdit hic exprobrationem specialem et primo exp
brationis causam 2o forma ibi ve tibi chorozaim dicit ergo Tunc
postquam increpauit iudeos in genere et vidit eos obstinatos
cepit in speciali exprobrare .i. ad modum exprobrantis mala futura
predicare vnde sup. id prouerbiorum Xvoce exprobrantis et obloquentis dicitur exp
brare est in facie maledicere obloqui est absentem dolo
se mordere Ciuitatibus in quibus facte sunt plurime virtutes eius
.i. signa et miracula ut salte opera operum multitudine et magnitudine
fecerit Jo 17 Si opera in eis non fecissem que nemo alius
fecit peccatum non haberent exprobrate christi et sedem magnitudo exprobr
indicia ipsi quod non egissent penitentiam .q. d. doctrinam audierunt
miracula viderunt et tamen credere noluerunt Job 2X dedit ei deus
locum penitencie et ipse abutitur eo in superbiam Ve tibi cho
rozaym Post causam exprobrationis subdit exprobrandi formam ubi
exprobrat iudeis comparatione gentium in transgressione legis
naturalis primo specialiter hominibus 2o communiter omnibus eualibus
ibi Et tu Capharnaum Primo ponit primo comminato pene
2o meritum ibi Et si in tyro 3o operato .i. verum dico
vobis dicit ergo iudeos ostendens deteriores et peiores gen
tibus quod gentiles transgressi sunt legem nature tantum iudei vero legem
nature moysi et gratie ve tibi chorozaim ve s. dampnationis
eterne ve tibi Bethsaida De ista ciuitate erant petrus et
Andreas et philippus glossa dicit ve quibus non optat mala
sed predicit futura Rabanus dicit quod sunt ciuitates galilee in litore
lacus genezar Non quod homines illarum ciuitatum primo
predicatorem christi receperunt deuote sed postea ad vomitum rever
si in infidelitate maserunt sicut prophetatum fuit Ysaie 9 primo
tempore alleviata est terra zabulon et terra neptalim et no
uissimo aggravata est via maris transiordanem galilee
gentium sicut supra expositum est talis vero Quia si in tyro
et sydone que fuerunt urbes ydolatrie et viciis dedite que

que tm legem naturalem habebant facte essent virtutes i miracula que facte sunt in vobis Supra 9. Circuibat Ihesus omnes civitates et turbabat omnem languorem ex devestis civitatibus proprie secundum glosam intelligendo et licet suis moribus non conformia olim penitentiam egissent contra vos non egistis In cilicio et cinere In cilicio scilicet pungentia peccata In cinere commorte consideratione vel addit cilicio et cinere quia antiquitus erat mos penitentiam sic agere Jone 3o et
innuitur Nota tyrus et Sidon erant civitates gentium Jeronimus enim dicat Tyrus metropolis est phenicis in tribu nepthalim Sydon urbs fenicis in sorte tribus aser sed eas non possederunt quia hostes de eis expellere non potuerunt pro tribus eorum pergentibus vnde licet non sunt sub eorum dominio sunt tamen eorum in
dimissione hic In hiis duabus civitatibus habitabant gentiles quibus peiores sunt Judei aliarum duarum civitatum Nota isti tyrii et Sydonii predicationem apostolorum devote receperunt unde actuum 21
et ut dicit hic glosa Nota paulum conduxerunt usque ad navem cum devotione cum uxoribus et liberis ~~vm~~ verumtamen dico vobis quia dicit non erit tanta culpa impunita ymmo tyro et sidoni remissius erit in die iudicii quam vobis id est minor punicio quam vos iudei obstinati quia ymmo est fidem audi tam repelle quam mori in gentilitate Cum illi nunquam peccaverunt quia neque legem scriptam receperunt neque predicatores audiverunt habuerunt neque miracula viderunt 2e pet 2o Melius est viam veritatis non agnoscere quam ab agnita retroire Et est argumentum quod ceteris paribus maior erit pena christianorum quam infidelium clericorum quam laycorum similiter sapientium quam simplicium prelatorum quam subditorum / Et tu Capharnaum
hic separatim exprobrat isti civitati quia eius habitatores diu ministri
secretius indicanda eo quod bona adeo acceperat ut ibi rod
item quia alias duas arguit de ob missione penitentie et negligentiam hanc de contemptu et superbia unde aliis comminatus est pena in genere cum dicit ve hinc autem in specie quod plus est quia usque in infernum descendes ponitur ergo primo reprehensio culpe 2a comminatio pene usque in infernum descendes 3o ingratitudo accepti beneficii id est miracula si in Sodomis etc. 4o aggravatio supplicii futuri id est verumtamen dico vobis dicit ergo Et tu capharnaum tamquam pro certo nunquam usque in celum exaltaberis

na cu mitti de vasi z cetu ab ea qui z potest patet tormenta parete z hug facio voluto due zos facito plages vapulab unt q

secundum opinionem tuam superbam per superbiam tuam quod non Job 20
Si ascenderit in celum usque superbia eius et caput eius nu-
bes tetigerit quasi sterquilinium in fine perdetur usque in infernum
descendes i. penam inferni habebis et punieris Jo. dicit et intelli-
gentia Iudeo ad infima descendes quia contra predicatorem meam superbe
restitisti vel quia exaltata meo ~~officio~~ hospicio et virtutibus visis
maioribus plecteris suppliciis quia hiis credere noluisti Caphar-
naum est metropolis in galilea Decima si in Sodomis facte essent
multitudo comparatione ad gentem transgredientem legem nature
omnibus aliis malis tua dicit Decima si in Sodomis qui erant
homines pessimi facte fuissent virtutes scilicet miraculorum que
facte sunt in te sive etc. Undecima audiunt [illegible] facta in Ca-
pharnaum fac et hic in patria tua forte mansisset sicut civitas
Sodomorum ac fuisset sub terra usque in hunc diem quia non
contigisset subversio Sed processisset conversio sicut in Niniuitis
Dicit autem forte non ipse propter dubitationem sed ad denotandum
vertibilitatem liberi arbitrii vel loquitur more humano Verumtamen di-
co quia terre Sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi
i. minorem penam sustinebit ratione incredulitatis eo quod non habebat
tantam causam credulitatis ex signis non visis sicuti tu et si ma-
iorem ratione enormitatis peccati vel potest dici quia impinguatio vi-
tatis et augmenta que sunt in istis quia virtute dei cognitam
per predicatorem vel postquam ea impugnabat hoc tamen sit secundum peccati et spiritum
sanctum quoniam est peccatum quam fit vicium superbie contra illum
quo erat in istis Sodomite Queritur quare deus voluit
eis predicare et miracula facere ex quo sciebat eos predicatorum
suum non recipere Item quare non predicatur aliis quam eos ad predica-
torem eius penitentiam egisset Respondeo ad primum hoc fecit propter
quatuor primum est divina voluntas 2m est promissi veritas
quia promissis erat iudeis 3m est latens utilitas quia inde
erant aliqui contendi ut aliqui apostoli Philippus et Petrus
et Andreas sunt de Bethsaida et propter istos quosdam multe c-
rat [illegible] unde glossa Erant tunc quidam in Chorozaim et
Bethsaida erant vocandi et in Tyro quidam non essent vocandi
4m est parvorum bonitas qui erant ... secundum ipso
et gloriam quod deus nolebat concedere fines inde adhuc fuerat missio

ne instantiam pharyseis et sacerdotibus persecutionis occasionem dare
videretur vel quia non erant aliqui plures vocandi Item quidam quere-
bant si sodomitis non misit predicatores unde correcti fuissent Respon-
sum erat tempus iustitie post adventum christi tempus gratie aliter
in glosa quere predicatio creditur et predicatio non creditur Nomine illarum
trium civitatum viciniarum et villarum consolatur per has tres quintuplex
significatur terra quod in hominibus maxime agnoscatur ingenium
prima est licentia et sapientia quod significatur per Chorozaym que
interpretatur secretum meum vel ministerium meum Isti enim per gratiam
sibi data secreta dei cognoverunt ut secundum suam cognitionem
facere deberent sed postquam cognovissent deum non sicut deum glorifi-
caverunt sed evanuerunt in cogitationibus suis Secundum est po-
tentia que significatur per Bethsaida Bethsaida interpretatur domus
venatorum qui alios debent defendere et protegere propterea ipsi venatores
venantur et diripiunt Ecclesiastici 13 Venatio leonis onager
in heremo sic pascua divitum sunt pauperes Tertium est malitia
elegantia que significatur per Capharnaum Capharnaum interpretatur
villa pulcherrima et significat istos qui abutuntur bonis
naturalibus et admirantia ipsa contra quam optiorem pulchritudinem
querunt deterioratum nichil curantes Isti sunt similes
sepulcris dealbatis que intus sunt omni spurcitia
plena Vel sic Tyrus interpretatur angustia Sydon
venatio et sunt civitates gentium et significat quod gentiles
vincentes dyabolus venator in angustia temptationis
ipsos apprehendit Vel tertium est religio quod per Capharnaum
id que interpretatur villa pulcherrima seu consolationis vel pin-
guedinis ager et utinam intus sic quam extus et isti si
fuerint negligentes sapientes et christo inobedientes
diviciis quam ceteri redarguentur et acrius punientur Vel per
Chorozaym significantur homines seculi sapientes per Beth-
saida divites per Capharnaum carnales que spaliter
christum repellunt sicut ille civitates fecerunt vel Crisosto-
mus considerate parum quod miracula facta sunt in Chorozaym
quedam autem in Bethsaida alia in Capharnaum apud
nos autem vanos omnia facta que cum facta sunt in Chorozaym

[illegible]

forsitan bethsayda non cognoscebat et quod factum est in Bethsaida Capharnaum nesciebat Nos autem parum quidquid ubique operabis et omnia euangelio referente didicimus Sic ergo si Christus lugit super illas ciuitates quia penitentiam non egerunt que non omnia nisi absentia viderunt putas quod cottidie lugit super nos peccatores qui cottidie virtutes eius in ecclesia legimus et audimus et penitentiam peccatorum nostrorum non agimus Si hec Sodomitarum Christus venisset et talia demonstrasset forsitan conversi fuissent illi quia Loth hominem iustum non audierunt sulphure et igne combusti sunt Nos que et gloria competat tormenta qui ipsum contempnimus Christum Et vide quia non dixit tunc improperauit ciuitatibus Sed tunc cepit improperare Si ergo tunc cepit et usque nunc improperat illis Et quociens legitur in ecclesia improperans improperat hiis qui illic sunt in ecclesia Ve ergo vobis peccatoribus quibus cottidie omnes scripture vociferantur et vos tanquam aspides surde obturantes aures uestras non auditis voces eorum quedam enim dicit peccata nostra erubescimus confiteri Dicit homo qui est peius facere malum vel dicere Si ergo ante dominum conspectum facere malum non erubuisti quomodo ante conspectum hominis erubescis dicere ad penitentiam domini contrarie non timuisti et ad misericordiam eius flectere dubitas Hec Crisostomus Oportet ergo lectiones scripturarum vacare et intendere ita enim peccatores ad melius proficere Unde Crisostomus Debemus scripturas scrutari tunc dicit quam non sint et non simpliciter salutem nostram potimus potiri si semper eis inmorabimur inmorabimur etiam si deserent domus quibus sunt Ecclesia Et si nichil lucrati sunt in aliis temporibus tempus salutare lucrabitur sit et si suspicet aliquid utilitatem Unde ergo cum quasi audies non facio non parum lucrum miserorum vocare semper non inutilis erit timor Si ingemuerit solum quasi audies non facis omne ad faciendum venies quoniam Non enim est ideo loquitur et audiet dominum loquitur non lucratur Et ideo unumquodque quoniam ad salutem totum iam impletum est enim scriptura Enim ignorans ferre ibi quod distat enim continuacio est et peccator invenit ibi futurum iudicium flagella que timeat Cum laborat invenit

gloriosas promissiones vite presentis quas meditando amplius
accenditur ad opus Secundum pusillanimis est et infirmus inveniunt ibi
mediocres iusticie cibos Secundum et si pigriciem eorum non faciunt
tamen mori non permittunt Tercium magnanimus et fidelis inveniunt ibi
spirituales esse cibos connectores vite que perducunt eum ipse adam
celorum caritatem Quartum potissimus a dyabolo vulneratus est invenit
ibi medicinales cibos qui eum primam reparant ad salutem Hec
Greg. super Ezech. Beda Quare non olim hiis qui credere noluerunt fuit
ewangelizatum primus est scire tamen convincere sunt vite iusta et
veritas qui dixit ipse August. Aliomodo iuste dampnat malos alio
iuste parcit malis Vnde dampnat malos iustum est quia illorum
iuste parcit malis Si vero parcit malis iustum est non quia illorum merit
meritis conveniunt sed quia bonitate sue conveniens est parcendo ergo malis iustus est secundum
se et quia bonus Sire conveniens est parcendo ergo malis iustus est secundum
se et mitores convenientes non convenientes vero enim ideo est mitores quia
miserorum tor sed si quia ita miseros tor pietate compendat
Secundum eciam secundum augustinum hunc vult miserere non in iusticia
sed hec que vult obdurat non iniquitate sed veritate iudicie
Si tamen una et veritas obviat sibi ut ut omnia impediat veritatem
qua peccati dignus ut veritas una quia liberari dignus docuit quod
ab eterno sacris consulatum hominum mala futura et quia ut sola
clemencie possit salvari ut sola una premente ad peccatum mitorum
conveniunt quod in vnoque tempore predicatum esse vnicuique permittens suo
vel iudicio ac naturali legi que dicit in corde quod tibi si non
vis alijs ne feceris Sed quia naturalis leges obtorpuerunt convertere
vnus alijs ne feceris Sed quia naturalis lex obtorpuit convertere
peccandi predicata est lex que refrenaret peccantes Et quia vitam
hominem et per severitatem legis cohibebat ymmo per interdictum
reus tenebatur predicata est una que salvaret confugientes
ad eam contererent crudelitatis remittens gentes ad promissionem inde
orum ut ipsi iudei saltem emulacione gentium convertentur Et
hec est altitudo consilii dei quo mira providencia iudeos
gentes redemit ad vitam quam perdiderant in eternam

Sed hic possent esse sex dubitaciones Prima utrum
pena dampnatorum eque debeat durare Secunda utrum pena iniquorum
dampnati possit esse remissio alicuius pene Tercia utrum pena iu
deorum debeat esse maior quam sodomorum Quarta utrum pena christianorum
maior sit debeat quam iudeorum vel paganorum Quinta utrum pe
na clericorum maior sit debeat quam laicorum Sexta utrum pe
dampnatorum precibus et suffragiis aliquorum possit mitigari
Ad primam est dicendum secundum augustinum monet ista quorum et de

Ciuitate dei et in Enchiridion dicens aliquos possuisse omnez
penam demonum et hominum dampnatorum completam aliquibus temporum
interuallis finiari quod racione et auctoritate conabatur ostendere
racione quidem quia non conuenit diuine iusticie ut pro temporali culpa im
ponatur pena eterna Auctoritas est prophecia et ewangelista Na
propheta dicit non obliuiscetur misereri deus neque continebit in
ira sua misericordias suas Euangelica vero auctoritas ait
Quicunque crediderit et baptizatus fuerit saluus erit Et qui ma
ducauit carnem et bibit sanguinem viuet in eternum Ad racionem
istarum primo et dicitur Quicunque moritur cum culpa mortali eternaliter
culpa illa in eo manet quia tempus dimittendi culpam non est
nisi tempus quo anima coniuncta est corpori Si quo recedit a corpore
non amplius relinquitur ei tempus dimittendi ac per quod illi eterne
culpe iuste eterna pena debetur et per hoc solitur auctoritas
prophecie quia in presenti vita non obliuiscitur deus misereri quia solem
suum facit oriri super bonos et super malos Et post mortem erit
tempus iusticie non indulgencie Ad vero secundum de euangelio Quicunque
crediderit fide informata caritate saluus erit non autem fide informi
quia demones tali fide credunt et contremiscunt quia fides sine
operibus mortua est ut dicit Jacobus Similiter manducans carnem
Christi et sanguinem spiritualiter incorporando se Christo fide et caritate
viuit scilicet in eternum non autem sacramentaliter solum quia multi
ut dicit Apostolus in iudicium eorum manducant et bibunt dicens
quod pena dampnatorum eterna est quia in visio nulla est re
dempcio et sina saluatoris hic dicit Ite maledicti in ignem
eternum Tercio racio est dicendum quod in peccato mortali est duplex culpa
prima ab incommutabili bono auersio secunda ymaginis et
consciencie deformacio scilicet in bono commutabili ad quod homo con
uertitur inordinata delectacione Prime culpe que est auersio
ab incommutabili bono correspondet pena dampni que est
carencia visionis diuine et ista equatur in omnibus
dampnatis quia nullus vnquam videbit Secunde vero culpe que est in
maginis et consciencie deformacio correspondet pena que est sensus
et iste due pene erunt in dampnatis scilicet plus et minus et
quanto plus et minus peccauit quia sic plus et minus multipli
cauerunt se in peccatorum delicijs ita plus et minus corporaliter
in consciencia de peccatis commissis Tercio racio scilicet dicendum quod maio
res penas patiuntur ceteris paribus iudei dampnati quam pagani
q

propter tria primo quia plurium mandatorum sunt transgressores, quia trans-
gressi sunt mandata legis nature et mandata legis scripte, unde dicit Moy-
ses Deuteronomio 31: Ponite librum istum legis in latere arche ut sit
vobis contra vos in testimonium. Secundo quia plurium dei beneficiorum sunt ingrati
2m na populus iudeorum specialiter populus dei peculiaris appellatus est, in-
ter ut dei filius ex eius semine carnem assumpsit et propter eorum
salutem specialiter incarnatus et eis primo verbum salutis nunciatum est.
Tercio quia plurium miraculorum sunt incredibili, unde super illo verbo Johannis
3m quintodecimo: Si non venissem et opera non fecissem in eis que nemo
alius fecit peccatum non haberent, dicit glossa quod hec sola peccatum non
haberent iudei quod Christum eis loquentem et miracula facientem noluerunt
ad racionem credere. Ad racionem dicendum quod sicut christiani ceteris paribus magis puniuntur
quam iudei vel pagani, quia christiani in baptismo duo promittunt: primo diabolo
et pompis eius renunciare, secundo incorporari Christo et sibi per fidem et ca-
ritatem incorporari. Si ergo contingat eos post baptismum diaboli insti-
gationibus superari et implicari, mendaces efficiuntur non servantes pro-
missiones factas, unde super illo verbo Petri secunda 2o: Si enim in cognitione domini in-
refugientes coinquinationibus mundi [illegible] rursus sub hiis supera-
ti et implicati sunt, erunt vobis posteriora peiora prioribus, dicit glossa quod
fiunt deteriora quia magis offendunt quam ante baptismum et maiores penas
paciuntur quia sunt mendaces promissionum in baptismo factarum. Et si contingat eos
per fidem et caritatem Christo non incorporari, Christo iniuriam constituunt et pla-
num est quod plus homo ledit offensione amici et familiaris quam
inimici extranei, unde super illo verbo 2e Petri 2o: melius erat viam veritatis
non cognoscere quam post cognitionem retrorsum converti ab eo sancto man-
dato quod traditum est eis, [illegible] melius [illegible] pati
in iniuria ab extraneis quam familiaribus dicit glossa. Ad confirmacionem
dicendum quod clerici laicis et ceteris aliis preciosiores et sublimiores
constituuntur et sicut laicis et ceteris aliis si a virtute deviaverint
peiores efficiuntur, et propter ista duo possumus dicere quod ceteris paribus
[illegible] laicis et cum peccaverint ipsi puniuntur. Primo
primus(?) tangit Gregorius dicens cum enim crescunt dona
racionis etiam crescunt donorum, ideo nobis clericis valde timendum
est ne nos qui plus ceteris in hoc mundo accepisse aliquid videmur
[illegible] iudicii gravius inde iudicemur. Secundo enim
quanto aliquis in statu sublimiori constituitur tanto in peccato maior
et gravior [illegible] secundum Gregorium in quodam sermone dicente
quod laici propter occupationem temporalium negociorum de sanctis scripturis
pauca sciunt et parum attendunt, ideo cum audiunt aliquid de
divinis vel de gloria beatorum vel de pena dampnatorum statim
ad penitenciam currunt, sed clerici omnia que sunt in scripturis et que de di-

vnus dicit xpt cottidianam meditatoz semp aut coz oculos vi
lia estimant ideo ipi etia semp opertati in scriptis et in
diuinis vel fratri sunt et sic Iacob et ceteris alijs meliores
vt si semel cepit illa cotepne magis contant in eis et sunt
sanctis et ceteris alijs peiores vnde vult ut ait est impossib q
illud corrigere qui iusta scit et hic cotepnit bonum et diligit
malum et subditur eius vnius inducit eciam cito primos agente
quisquis si deprehensus fuit in pecto et humiliat non ideo dolet qr pec
cauit s qr suam gloriam perdidit Ad 6am z dicendum q pena dapna
tauit s qr suam gloriam perdidit
toz posse relevari precibus et suffragijs ecclesie vel mitigari
dicit p̄o cen' quid ad timatoz q aliquid sit ecce determinanda et
nullomodo possit eis fieri ut dicendum z supra Alio a vel quid ad
pene acta eis sub tam cluge cum pena dapnatoz qui dapnati
illoz qui coz malo dos vel falsa doctrina infeaut et dimmui
qui tres p orones et suffragia ecclesie concipiunt Et concedere
videtur Augustinus q pena dapnatoz possit relevari precibus si
dicendum qr dicit q pena arrij nodum est determinata qr non dubitari
dicendum qr dicit q pena arrij modum estimata qr non dubitari
sit illi qui eius doctrina falsa aliquis vel auterdi sit ad ul pene
tollerator non enim valent suffragia ecclesie ad penam dapnatorum
tollendam s forcius tollerandam et istud verisimilit videtur Augustinus
tenere q pena dapnatoz possit relevari Aut enim in Enchiridion di
cit q pena dapnatoz possit relevari aut enim in enchiridi
on qr quibus prosunt suffragia ecclesie vel ad hoc prosunt ut fiat omnino
peccatorum remissio quantum ad illos qui sunt in purgatorio vel
ad hoc ut tollerabilior sit ipsa dapnatio quantum ad illos qui
sunt in inferno vel ad pene mitigatoz sicut dicunt aliqui quia
pro suffragia ecclesie dapnatoz pena non timatur s aliquomodo
mitigatur

In illo tempore Respondens Ihesus dixit Confiteor tibi domine
pater celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus
et prudentibus et revelasti ea paruulis Ita pater quoniam
sic placitum fuit ante te / Omnia michi tradita sunt a
patre meo Et nemo nouit filium nisi pater neque patrem
quis nouit nisi filius Et cui voluit filius revelare
Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego re
ficiam vos Tollite iugum meum super vos et discite a me
quia mitis sum et humilis corde Et invenietis re
quiem animabus vestris Iugum enim meum suave et onus meum leve

Et quia regressi discipuli de duobus gaudebat Primo quia predi-
cationem eorum receperunt illi ad quos missi fuerant Secundo quia de-
monia subiciebantur eis contra quod reprehensa superbia in discipulis et
audita fide eorum et illorum quibus predicaverunt verbum salutis exultat
dominus ihesus in domino spiritu sancto et gratias egit pro salute hominum
deo patri unde Theophilus Sicut benignus pater videns filios suos
dirigi gaudet sic et christus exultat quod discipuli tantis donis
bonis spiritus sancti digni unde Cirillus Conspexit quod per suos op-
erationem quam apostolis tradidit plurimorum acquisitorum unde in spiritu sancto leta-
tus dicitur id est in effectibus qui per spiritum sanctum proveniunt quia ama-
tor hominum gaudium reputabat materiam consolationis conversione
errancium deo patri gratias agit sic Cirillus Gratias ergo egit deo
Hic gratiarum actio ... Supposita est respectiva inceptio ubi ponitur primo forma gratiarum
actionis actio secunda causa seu revelatio veritatis ibi eterna abscondisti
3o ro revelator ibi confita pater Circa gratiarum actionem implicantur
tria tempus modus actus dicit ergo In illo tempore scilicet ad quem plura
mirabilis obstinatis respondens ihesus qui tacite obiectionem vel co-
gitationem super gloriam qui querit quare plus inductus unius dif-
ficultor filium dei in carne venientem tanta obstinatio reicit quem
gentilitas tamen prima anno recepit Huic tacite obiectioni
respondens ihesus dixit Confiteor tibi pater Circa modum et actum
gratiarum actionis Confiteor tibi id est Cirilli id est gratias ago vel inte-
consulto unde luce x. Nulla die exultavit ihesus in spiritu
et dixit Confiteor tibi confessionem laudis pater quia etiam gubernator
domine celi et terre per temporale creationem quod magis contra Sabellium qui co-
fundebat personas contra pluralitatis distincta patet in hoc quod una co-
ficitur alii secundo contra Arrium qui negabat christum dei filium
per naturam quia vocat eum patrem qui ipse sic dicitur per gubernator 3m
contra Manicheum qui ponebat duo principia prima visibilia
uero a malo deo celestia et spiritualia a bono deo Contra
quod dicitur creator sive domine celi et terre id est creature superioris et
inferioris Eterna abscondisti circa causam confessionis sive gratiarum
actionis seu revelatio facta parvulis et hic per minus et potius
absconsio veritatis facta superbis et hic per iusticiam Et ponitur
absconsio revelationis quia primo superbi iudei verbum veritatis
repulerunt quod quemadmodum gentiles humiles receperunt ut habetur
actuum 13. dicit ergo quia abscondisti hec scilicet sacramenta redemptionis
vel misteria fidei a sapientibus et prudentibus id est scribis et phariseis

qui sibi sapientes videntur | sapientibus in eorum oculis et prudentibus
magnitudinis vel sapientibus in divinis ut in lege et prophetis
prophetis prudentibus in iudaeis vel sapientibus et prudentibus
secundum mundi sapientiam. Et quia hic ad textum primo dicitur
tu fecit Deus sapientiam huius mundi. Haec autem est triplex scilicet
terrena propter affectum terrene cupiditatis. Animalis propter affectum
carnalis voluptatis. Diabolica propter affectum mundialis
sublimitatis. Terrena est in cupidis et avaris. Animalis in
voluptuosis et luxuriosis. Diabolica in superbis et ambitiosis
et revelasti ea parvulis id est humilibus et intellectum in ob
sequium fidei captivantibus sicut piscatoribus et aliis sim
plicibus se parvulos reputantibus ut humiles ad te veniant
et superbi a te recedant. Respondit an eo quod Deus equalis patri in eo
quod homo est confitetur ei id est gratias agit patri primo
individue trinitati pulchre aut sapientibus sunt insipientes
et hebetes sed parvulos id est humiles opposuit ut dicit Gregorius pro
bavit se damnare per tumorem et superbiam non acumen ingenii
et sapientiam et dicit Glossa ut ostendat per omnia nos ab elatione
cavere et humilitatem zelare magis. Honor convenit humilibus
veris quia sicut discreto consilio suum contemptum potantibus fidei
et ad misteria ad notitiam veritatis ut enim dicit Beda humilitas
est clavis cognitionis qua ad notitiam Christi veritatis potest pervenire.
Ubi Glossa gratias agit quod illuminati sunt iusti et simplices ho
mines qui totum quicquid fecerunt bonum imputant auctori
non sapientes videntur qui prius sapientes videbantur
in eloquiis dei tunc non essent sapientes. Sapientia enim est non
in eloquiis dei sed aut ad
sapientiam dei stare sed secundum eloquia dei primus ~~aut~~ ad
~~dilatare~~ ~~trinitatis~~ esse et si omnibus
~~consentire~~ ~~volumus~~ personas potest dilatare trinitatis
sapientibus qui contra spiritum carnis sunt sapientes et non secundum
sapientiam qui contra spiritum carnis sunt sapientes et veritatis et ex
hominum cordibus abscondit Deus semper ministerium veritatis et re
velat illud parvulis qui angelica parvuli sunt. Si igitur quod vide
tur cottidie meditantes legem dei invenire non potuerunt piscatores
et rustici invenerunt cottidie tractantes retia via
tores et rustici invenerunt cottidie tractantes retia ma
nibus suis haec Chrysostomus. Non letatur dicit quod non sapientibus
occultatio sed quia est humilibus revelatio quod hic siquidem est
letitia illud aut mestitia unde Chrysostomus Cumque in perditione

letat et qr no didicerut sic illi | nequid / reuelatu em
esse hijs / dignu z letitia | celitari aut ab istis non
letitia s3 lacrimis est dignu hoc denique et fecit lugere
ciuitate No go ppt hec leta et gras agit qd dei mi
steria latebat scribas et phariseos No em erat ma a
lacritati s3 gemitu s3 qr qd sapientes no nouerat
humiles nouerut s3 Cris / accipi go hic qfessio p
graz actione et laude | qr ut dt Ieron confessio
no sp pmaz s3 graz actione3 sit pnie et Augus No
solus est confessio pctoris s3 aliqu etia laudatoris
Cofitem ergo siue laudantes deu siue accusantes nos
metipos Hec Augus | Et sic pz qd causa qopte crede
tiu fuit eoz humilitas que ad sapiaz disponit qr
ut dr in pubijs vbi humilitas ibi sapia z ut dicat
ptholomeus phus qui int sapientes 3 humilior int
sapientes 3 sapientior Coopte aut no credentiu fuit eoz
supbia que3 intellectus excecatiua Ex qopte dei causa
fuit finis et volutas diuina z hec 3 qd subdit Ita pr
factu 3 quonia sic placitu 3 ante te Ro hic dicit
Cofiteor tibi pr dix z confessio pma laudis deq dicit
in ps Cofitemini dno qm bonus et est inuiabilis dei ad ipsi
laude natiuo ut h 2a e fidei ad Ro io Corde credit
ad iusticia ore aut cofessio fit ad salute 3a e pcti Iacobi
vlt Cofitemini alterutru pcta vra vn Augus de vbis dni
se dixit Cofiteor aquo longe 3 ome pctiu Confessio
no solus 3 pctoris s3 etia aliqu laudatoris Crim hic re
uelasti ea puulis Cruare no dt insipientibus et ebetibus
p cm enq qd dicat sapientibus z prudentibus Respondet
2m glom no oppot insipientes et ebetes s3 puulis ut
pbet se timore dapnac no acumie ingenij Jtt 2m Cris
dit discipulos qui hebant vam sapiaz ab elacone repmat
ste sr illud Cofiteor t' glo i. gras ago mite qonlta qr ab
scondisti zcl Contra letani de excecatione homi et in
fidelitate homi pctu 3 Re 2m Cris letat de occlta dei
iusticia qua sp ipi ignorauerit z humiles cognouit vel dr
qr qonltas refertur ad vm s3 ad reuelatoz et sabsconsiom
Ita pr h' subdit ea sine ro huius reuelatoz z pa ea pxia
z immediata 2a mediata ibi dicit in tota sr dt go sta
pr sfcm 3 qr abscondisti ab illis z reuelasti istis quonia

sic placiti sunt quia et tue voluntati placuit Antequam
nichil in nostri placere potest Similiter vero aliquos eciam tunc eadem
voluit filius quod illos pater reprobauit et hos elegerit nisi solido
beneplaciti patris in quem ne secreta dei discuciamus et in con
fusiorem illorum cum de secretis dei voluit querere eciam vngefel
hat domini vobis qua humilitate accipimus ne temere discutere
superna consilia de aliorum vocacione aliorum vero reprobacione
presumamus Sic enim permisit vtrumque non mox eciam re
reddidit sed sic deus placitum dixit hic nullus intendebat quod
in nostri esse non potest quod placuit Inuenit ergo quod potius a
deo disponitur apta causa racionis est ~~...~~ eo ipso quod in
superna verba et vnita simul tacta ~~sibi sunt tamen~~ ocul
ti iudicium voluntatem eius et tamen non dicat quare eciam sic
ei placuit sed tamen gracias agit patri quod ei sic placuit Sic
et tu nunquam discucias consilia dei in operibus eius quid
faciat aut qua racione sic faciat sed contingit non eciam sua vol
uit ordinacione gracias ei agas Sufficiat tibi ad testimonium
ipsa dei natura quod deus sine racione et sine iusticia nichil
facit Non enim ad discussionem suam sed ad honorem suum tan
te ut iudicare voluit actum suorum sed suum propter eum
Boni enim domini et omnia prudentie quod ad vtilitatem pertinet si
in bonum aut suum est fidelis operari et non discutere domini
sui actus hec dixit enim magister Cornac illum trahit et
illum non trahit noli velle diiudicare si non vis errare
plane dicat propter deus resistere non trahit inuitum non
trahit ut compellat sed de inuito volentem facit et infidelitatem
resistentem inclinat vt cor audiat obediendi in se dele
ctacione genita ibi surgat vbi premebatur inde velit vn
nolebat hec prosper Et licet in speciali non possit assignare
ra quare istum eligat et istum dimittat nisi eius summa
voluntas tamen tamen aliqui sunt electi aliqui reprobati Non
quod aliqui sunt electi et alii reprobati assignatur causa in
generali ut in electis appareat dei misericordia in aliis aut
eius iusticia et iam sic ad gloriam regis terreni et decorem
sui regni non solum pertinet aula in qua diuersi mili
tes honorantur sed eciam patibulum in quo malefactores puni
untur Sic ad gloriam dei non solum pertinet premiatio bonorum
sed eciam punicio reproborum In speciali tamen non potest assignari racio

corpore dei quarum istum eligat et illum dimittat nisi eius
simplex voluntas Unde dicit Augustinus super Jo. Nemo venit ad
deum nisi tractus / Sed quare trahat illum et dimittat aut illud / no-
li velle diiudicare si non vis errare Sed contra hoc ad Thi-
motheum 2o Deus vult omnes homines salvos fieri et
ad agnitionem veritatis pervenire Ergo vult omnibus revelare ergo
non abscondere Item Joh. primo Dedit eis potestatem filios
dei fieri Responsio vult voluntate antecedente que respicit solam
ordinabilitatem nature in finem Non voluntate consequente que attendit
merita persone et quia desunt merita immo repugnant ideo
non vult vel voluntate conditionata vult scilicet si ipsi vellent non vo-
luntate absoluta Consequenter sunt due dubitationes Prima utrum
Du^a Christus fuit occultatus sapientibus et revelatus parvulis 2a
utrum voluntas divina sit causa predestinationis et reprobationis
aliquorum Ad primam est dicendum quod Christus est dei virtus et dei
sapientia iuxta illud Apostoli predicamus dei virtutem et dei sa-
pientiam Ista autem sapientia occultata est sapientibus philosophorum propter superbie
curiositatem Unde dicit Augustinus quod illi philosophi gentium per
illa que facta sunt deum cognoscere potuerunt tamen quia sine Christo
philosophati sunt eo quod nec venturum prophetis nec venisse apostolis crede-
re noluerunt tumidi eorum superbia obscuratum fuit insipiens cor eorum
Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt 2o occultata
est sapientibus phariseorum propter fidei incredulitatem quia nec ipsi voluerunt
credere in Christum nec alios credere permiserunt Unde eis dicitur
luce xi Ve vobis phariseis et legisperitis qui tulistis clavem
sapientie ipsi non introistis ad scientiam veram scilicet sapientiam que est
Christus et eos qui introibant prohibuistis 3o occultata est sapientibus mundanorum
valuerit quamvis enim multi mundani multa sciant de deo et de moribus et vir-
tutibus hominum tamen quia Christum deum non constituunt sibi finem nec
eorum sapientiam ordinant ad dei laudem 4o talibus vera sapientia que
deus est occultatur quia in malivolam animam vera sapientia non intrat
Sapientes enim sunt ut faciant malum bonum autem facere noluerunt
vel nescierunt Talibus enim dicitur Ieremie 4o Ergo Christus occul- Di
tatus est sapientibus philosophorum propter superbie curiositatem sapientibus phariseorum
propter fidei incredulitatem sapientibus mundanorum propter eorum vanitatem
Solum revelatus est simplicitati et humilitati apostolorum quia declara-
tio sermonum tuorum illuminat et intellectum dat parvulis Et de hoc
salvator gratias agit tunc dicens Confiteor tibi pater celi et terre
quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis ita

Veniendo ad secundam dubitacionem videlicet an reprobacionis possit 2
assignari aliqua causa exposito quod ad penam eciam illius
deputatur a deo iusto iudice sine precognicione cause sic reprobatus
est a deo iusto iudice ad penam eciam deputata quia
Et hic est magna dubitacio an dicta causa possit assignari
Ad quod videtur Thomas de Argentina dicit quod sunt reproba-
ti enim decedunt de hoc seculo sunt inductu duo statu Ita
ex parte reprobatorum potest assignari duplex causa reprobacionis quia
nedum enim sunt adulti quidam parvuli Quantum ad adultos
causa reprobacionis potest dici malus usus liberi arbitrii
ad finem usque duracionis ab eterno a deo prescitus Quantum
ad parvulos ut dicit iste doctor potest assignari quod non
quia ipsi decedunt sine sacramento baptismatis Quantum
ad illos causa reprobacionis potest dici ineptitudo vel
inhabilitas ad recipiendum divine gracie influxum ab
eterno a deo precognita quia inquam inhabilitas provenit
eis vel ex parte causali quia ex debilitate complexionis tam cito
moriuntur quod baptizari non possunt et ita ab ista
vita decedunt in peccato originali originali quod
quia eam reddit inhabilem ad recipiendam graciam vel
ex causa voluntaria voluntate tamen aliena ut quia nascuntur et nu-
triuntur ab infidelibus qui eos nolunt baptizare Et quia repro-
bacio parvulorum non reducitur in eorum culpam ideo adultis repro-
batis non solum debetur pena dampni sed eciam pena sensus
a deo iusto iudice parvulis autem tantum pena dampni debetur
que est carencia visionis dei Quantum ad tercium articulum
2 dicit iste doctor quod causa predestinacionis adultorum sit bonus usus
liberi arbitrii ab eterno a deo precognitus finaliter in ipsis duratura
tamquam quia usu bono finaliter deus ab eterno contemplatus
posuit talibus hominibus huiusmodi usum futurum sic dam-
pnavit in presenti vita finaliter ut mediante ea perveniret
ad gloriam Causa autem predestinacionis parvulorum dicit iste
doctor esse aptitudinem recepcionis baptismalis gracie quia deus parvulos
ab eterno ipsos ad salutem predestinat et ista aptitudo convenit
eis aliquo modo naturaliter quia contingit eis esse tam forcioris complexionis

quod pueri durarent in vita donec baptizarentur et aliquo modo
voluntarie voluntate tamen aliena puta quia tales sunt
parentes qui eos baptizare permittunt Et exigunt ille doctor
pro sua opinione sic Deus eciam apostolum et omnes in
gracia sed si reprobaret aliquem sine causa tunc in illa
actu intellexisse nunc voluerit Item allegat illud
apostoli Romanos quos prescivit hos predestinavit ad idem viii
Item et dicit Ambrosius super illud Miserebor cui volu
ero vel a. numquam illi dabo quem prescio toto corde
reversurum reversurum ad me Item Augustinus 83
questionum questione 68 Dominus cui vult miseretur et quem vult
indurat propter hoc tamen dei bonitas non iniusta esse non potest
venit enim de occultissimis meritis Contra hanc opi
nionem videntur tenere alii sollempnes doctores scilicet
Thomas et Egidius quoniam dicunt quod licet possit assignari
in generali causa predestinacionis et reprobacionis ut
dicendo quod aliqui sunt predestinati ut in eis reluceat
dei misericordia et bonitas divina alii vero reprobati ut in eis
reluceat dei iusticia Nulla tamen causa potest assignari in
speciali quare isti sunt predestinati et isti reprobati
nisi voluntas divina Et hoc declarant ipsi per exempla et ra
tiones per exemplum primo naturale sic quia cum materia prima
uniformis sit in formis in omnibus suis partibus tamen
alia eius pars stat sub forma perfecciori et nobiliori
et alia vero sub minus nobiliori et minus perfecta Cuius
causa universalis potest esse quia hoc exigebat diversitas formarum
specificarum sed in speciali videlicet quare hec pars materie stet sub
forma hominis hec sub forma asini non potest assignari
causa nisi voluntas divina per exemplum eciam artificiale
declarant idem sic Quia si sunt duo lapides omnino
equales et per omnia consimiles cum tamen ponitur unus supra et
alius infra cuius tamen in speciali non potest assignari causa
nisi voluntas artificis cui sic placet Licet tamen
quod hec deum sequitur facere esse iniustum ita reprobat eum

placet plus quam contra predestinatum ut sit quod non reddit
causam quare committit sive contra. Et dico ut sit quod nemini facit
in via iniuriam etiam saltem de congruo et condigno quod
in gratuitis non attenditur ratio iusticie vel iniusticie
sed potest quis dispensare sicut vult dare alteri plus et
alteri minus iuxta illud quod dicit paterfamilias Math.
20 Amice non facio tibi iniuriam et infra non
licet michi facere quod volo etc. Et similiter hec per omnia
bene sic nullum temporale potest esse causa vel ratio a-
licuius eterni sed omne quod se tenet ex parte creature est temporale
predestinatio autem est eterna etiam sicut et reprobatio ergo etc.
Item illud quod est effectus predestinationis non potest esse
eius causa saltem in eodem genere cause sed bonus
usus liberi arbitrii est effectus predestinationis ut
colligitur supra ex dictis distinctione prima. Item si pre-
destinatio haberet causam ex parte predestinati tunc gratia deberetur
tamen ex parte predestinati felicitas patet [illegible] per apostolum quia
ad Rom. 9 ix aut [illegible] si gratia est committitur iam non
ex gratia Et ibidem ponit exemplum ex prophetia Malachie primo
loquens de Esau et Iacob. Et cum nondum nati
essent aut aliquid boni aut mali egissent sed electorum non
ex operibus dictum est Iacob dilexi Esau autem odio habui
Et post apostolus satis clare exemplum per ista opinione de luto
figulo qui de eadem massa facit unum vas in honorem
et aliud in contumeliam sicut sibi placet et non potest vas
dicere cur me sic facis ergo etc. Videtur michi quod ad bo-
num intellectum possit utraque istarum opinionum trahi
inspectis motivis tamen absolute pro parte sustinere et cum
opinionem quod nisi debite exponatur prima opinio est contra
ingerendum in ista distinctione 2o casu / opinati sunt tamen
quidam Ex istis patet ad primos duos articulos

[illegible]

Secundo b y tractans de causa predestinacionis dicit
Lamech est ne dicitur voluntas dei magis? ic volumus
eius voluntati de rogem Si enim non esset alia ro
quare deus istud elegit et illud non nisi quia placet
ei etc. iam non occulta dicerentur diuina iudicia sed manife
sta cum quilibet hac rationem capiat nec dicerentur
inuestigabilia sed voluntaria etc. Et quod dominus prout dicit
bis augustinus ~~et d~~ in hac quod voluntas illa est racionabilissima
et habet rationem et sicut ab eterno fuit ita
ab eterno rationem habuit non tamen aliunde propter efficaciam sed
propter connotatum et illud non est nobis omnino notum
nec omnino ignotum propter hoc notandum quod q sunt opera q
veniunt ex diuina voluntate cum alio ad hoc ordinato ordine
necessitatis siue necessitate in transeundo siue
mediando vel disponendo ut pluere et remunerare siue
dampnare et saluare et respectu illius diuina per voluntas
habet rationem in generali et speciali verbi gratia si queritur quare deus
vult pluere dicitur propter magnam vtilitatem Similiter si queritur
quare vult remunerare aliquos dicitur propter suam gloriam Si
militer habet rationem in speciali ut si queritur quare deus vult
pluere in hyeme non in estate tunc dicitur quia vapores
aquosi magis in yeme habundant quam in estate
Secundo tamen queritur quare magis vult saluare petrum
quam iudam dicitur quia iste habuit bona merita ille
vero mala Secundo vero aut sunt opera que sunt a diuina vo
luntate cum alio ad hoc ordinato ordine congru
itatis sicut est nostra glorificacio vel iustificacio que
est a diuina voluntate cum cooperacione et preparacione
liberi arbitrii et hoc quia qui creavit te sine te
non iustificabit te sine te hoc dicit est cum congru
encia admittatur enim dei summus actus deus sine preparacione
acione et cooperacione iustificabit ut de se iustificat
in utero et ut dicitur de paulo et respectu talium
apparet opus habet rationem voluntatis in generali et habet in
speciali sed in generali tamen in speciali occulta Si enim queritur

quare deus vult iustificare videtur ad mentem sue ostensionis
et si queritur quare non vult omnes homines iustificare vo
luntate beneplaciti dicendum hic et propter iusticie sue oste-
nsionem ut Augustinus ... decimo tercio de ... si remanent omnes
in pena non appareret opus misericordie gratie redi
mentis Rursus omnes si transirent de tenebris
ad lucem non appareret severitas (veritas) ultionis in qua
... plures quam in illa sunt ut sic appareret quid omnibus
debebatur Si queratur in speciali quare magis vult iustifi
care unum quam alium duobus similibus ... quia
multe possunt esse rationes congruentie adeo non certitudo
... rei et ideo cum cognitio ... precedat certitudinem
rei non etiam potest invenire rationem nisi habeat per revelationem
illius cum tamen dubia sit certa et quia non sint nobis
expedientes ad salutem ista cognitio sed utilior sint ne
scita propter humilitatem ideo deus noluit revelare et apostolus
non fuit ausus ingredi sed ostendit defectum mentis intelligere
nec exclamavit ad Romanos xi O altitudo divitiarum sapientie
et scientie dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et in
vestigabiles vie illius vel divina iustificationis incomprehensibilitas
opere meo. secundo hic salvator ostendit se tamen mediatorem
revelationis primo ... generaliter 2a ... ibi nemo
novit filium exponitur autem istud de christo ... primo secundum naturam
... divinam quod deus et sic primo tria notantur primo equalitas
potestatis in filio cum patre per hoc quod dicit omnia sunt reliquit
autem ... in patre per hoc quod dicit tradita a patre
item notatur equalitas scientie cum subdit et nemo novit
filium item notatur equalitas voluntatis cum addit et cui
voluit filius revelare ... ostenditur quod ... per secundum quod scit
per tertium quod vult revelare dicit ergo ita revelasti parvulis
... per me filium tuum cui omnia tradita sunt quia
ipse ... est mediator dei et hominum et ideo ... per ipsum
fuit gratie divine ad nos ... et per quem revela
tio misteriorum dei ... secreta superiora media et ...

secundo celestia terrestria et infernalia spiritualia et corporalia
et ubi scilicet commeta tradita sunt ei ad eandem retinendum
et glorificandum vel omnia etc intellecta essentialia et naturalia
et spiritualia ut sapientia potentia bonitas eternitas tradita sunt
sunt in filio eterno per generationem aperte non unum omnia pater
filio tradidit eum enim consubstantialem sicut omnia possi-
dere genuit nec est intelligendum eum creatum ut tradens desinat
habere et cui traditur possideat vel quod prius existat
filius et postea possideat Secundo exponitur de christo eum
naturam humanam omnia ei tradita sunt aperte id est omnia tradita sunt
in potestate christi secundum humanam aperte Secundo quia intelligendum est
unio quantum ad auctem et sic omnia creata sibi sub-
iecta sunt ab instanti conceptionis quia eo ipso quod natura
humana est unita omnia creata sibi sunt subiecta
Alio modo quo ad effectum et in iudicio omnia erunt sub-
iecta pedibus eius quia tunc eius voluntas perfecte im-
plebitur in omnibus ut habetur ad Hebreos 10 vel sic intelligitur
quod sit accomodata distributio ut intelligatur specialiter
de apostolis et aliis electis Secundo non elementa que
ipse creavit sed ipsos pueros tradidit eligendos
erudiendos et custodiendos Johannis 17 omne quod dedit
mihi pater non perdam ex eo Et nemo novit filium nisi
pater spiritus est etiam tam singularis revelationis quia notitiam
habet horum et maiorem et ipse est per quem pater revelat
et quia nullus est in trinitate gradus aut prius aut po-
sterius aut maius aut minus sed mutuam et
coequalem notitiam patris et filii tamen dicit et nemo novit
filium etc id est plene et perfecte hic dicunt apostoli homines
qui cognoscunt per fidem et beati qui per manifestam
visionem non tamen comprehendunt nisi pater non tamen ex-
cluditur spiritus sanctus quia dictio exclusiva addita uni
persone in divinis respectu termini essentialis non excludit
aliam personam sed potius includit quia licet alia sit persona
patris alia filii alia spiritus sancti tamen iste tres persone sunt
una deus ita quod ut in divinitate ut in essentialibus equalitate

ut sic in isti quibus revelacio fit mediante filio habeant notitiam quod habere
quod filius revelat ... illud ... quod ... talis ...

aliquid aut dictio exclusiva solum excludit quod aliter
impetrat Notitia aut absolute sumpta tenetur accipit
et ideo omnes de tribus personis / neque patrem novit quis
perfecte et comprehensive nisi filius et cui voluerit filius
revelare Intellige i. prime accessio habetis ad patrem ut ipse
vobis revelet Et ita filius est causa revelacionis Con-
trarium arguitur Nemo novit filium nisi pater li nemo aut
dicit negacionem in genere sic nemo i. nullus homo etc. male
accipitur pater quia non continetur sub homine aut dicit negationem
generis sic nemo i. nulla res etc. falsa est quia et si-
militer novit se ipsum et spiritus sanctus Dicendum ibi de negacio
generis et sit exceptio non personalis sed essencialis Item
neque patrem novit quis nisi filius et cui voluerit revelare
Contra aut loquitur de notitia increata sic 2a pars copu-
lative est falsa scilicet cui voluerit filius revelare aut de creata
sic prima pars est falsa Dicendum ibi cognitio sumitur generaliter et
quasi analogice ad utramque scilicet increata que competit filio pro-
prie ... creata communicatur Venite ad me facta promulgatione incom-
parabilis nove legis quantum ad revelacionem veritatis illuminantis
intellectum hic subditur promulgacio quantum ad suavitatem bonitatis
inflammantis affectum ubi ponitur primo promulgacio 2o confirmacio
infra 12 capitulo ibi Et cum inde transisset venit in synagogam
eorum promulgacio autem fit vocacionis primo 2o facto ... capitulo 12
in principio Invitat autem vos ad tria primo ad veniendum ad se
quod fit per fidem 2o ad tollendum eius iugum quod fit per amorem
ibi Tollite iugum 3o ad discendum quod fit per operibus imi-
tatorum vel discite a me Principaliter primo facit vocacionem ibi
Venite Secundo ostendit necessitatem ibi Omnes qui laboratis
3o promittit utilitatem ibi Et ego reficiam vos Dicat
ergo quia in trinitate sunt ... prime accessio habetis ad
patrem et ideo venite ad me credendo et obediendo

et amati est sicut omnes veteris legis in fuit importabile patribus ... actis apostolorum ... [illegible] ... sufficientes fuit ... [illegible] ... amati est patris [illegible]

Lam

Non pedibus sed moribus non corpore sed fide iste namque spiritualis
accessus quo quisque deo appropinquat. Venite ad me moraliter
per fidem ad comitandum per imitacionem ad me fruendum per glorifi-
cacionem. Ego venite vos clausi ad me hostium veritatis. Ve-
nite vos egri ad me medicum salutis. Venite vos naufra-
gi ad me portum quietis. Felix homo a quo ad quem sed in-
felix homo a quo deus abest. Omnes qui laboratis sive racione
nature in qua nascimur ad laborem sive racione culpe qua homo
dimittitur sive racione pene in qua morimur. Specialiter hic loquitur
de labore infidelium in cultura ydolorum. O ~~tamen~~ quanto
laborat luxuriosus in voluptatibus avarus in cupiditatibus
ambiciosus in dignitatibus. O dei et nostri dignacio admi-
rabilis O caritas ineffabilis O vox dulcis O vox delicata
Ecce invitat inimicos hortatur reos allicit ingratos ubi
Eius vox autem dixit venite ille et ille sed omnes qui in
solitudinibus qui in tristiciis qui in peccatis estis non ut vos
peccata novas sed ut solvam peccata. Venite non quia indigeo vestra
gloria quia volo vestram salutem unde dicit Et ego non solum quod
onerabo sed etiam reficiam vos triplici cibo scilicet doctrine eukaristie
et glorie vel reficiam vos id est in omnimoda quiete constituam vel
reficiam id est in eterna refectione et iocunditate saluabo et in
presenti per graciam et in futuro per gloriam. Unde Eius non dixit saluabo
solum sed quod multo amplius est reficiam vos id est in omnimoda quiete con-
stituam ad ipsum quippe est remedium quia est quies laborati-
bus et sublevator oneratis. Est refectio famelicis et
defectionibus ... et non veni vocare iustos sed peccatores ad
penitenciam [illegible] clamat ego deficio caro clamat e-
go inficiam corpus clamat ego reficiam ad quem ibis
Iugum ergo legis et peccati et solitudinis temporalium que
vobis laboriosa sunt et onerosa abiciate et ita tolli-
te id est voluntarie accipite iugum amicabile dictum. Iugum igitur
[illegible] legis et erudicionis eo quod gentes et iudeos in
unam fidem iungat. Iugum amoris et divine dileccionis eo quod
homines deo iungat. Iugum crucis sive mortificacionis eo
quod carnem spiritui subiciat. Unde dicit quia illud primus prob-
tulit primum docendo 2m diligendo 3m suscipiendo super
vos ut impleatis et in honore habeatis ne forte subtus

[Margin:] [illegible] ad labores [illegible] Gen 3° maledicta terra in opere tuo in laboribus comedes ex ea. O quam [illegible] labor [illegible] [illegible]

[Margin:] mundus

w

ponentes et comprimentes pedibus virorum conculcentur ubi Cum
gravissimum pondus quod magis confortat portantes non premit sic
istud dominorum aufert paulatim ministratum vires pondus
autem Christi magis adiuvat bajulantem. Cetera non nos portan
tem sed gravant nos portat ut nos ad auxilium gratie dati
primum sed gratia magis ad unum. Hec ille. Et discite a me
magistro docente verbo et exemplo quia mitis sum operibus in moribus
intimus in affectibus corde et non fictus comprimans laudibus
mitis sum quia neminem ledo humilis quia nullum despicio sed corde
quia nullum decipio. Ecce tria imitanda mititas in conversacione
humilitas in cogitacione unitas in intencione quibus maxime
congruunt ac mittere et conservare communia dilectio quia dicet disci
te a me quia sitis mites moribus ut neminem ledatis humiles
mentibus ut neminem contempnatis corde et quod hoc est in ope
re et mitius in corde ne lateat serpens in specie columbe
Merito ergo mundi iugum eius est tollendum quia mitis est et humil
liberemus est enim sub iugo domini quia mansuetus et hu
rigidi et superbi. Considera quia dominus illas celestes suas vir
tutes separat ad humilitatem nos remittit ut habere ab eo
discamus quia omnium virtutum radix et fundamentum est unde
Ambrosius. Non dixit discite a me quia potens sum non dixit
quia gloriosus sum sed discite quia humilis sum quod potestis imitari.
Unde et Augustinus. Fratres mei tota medicina nostra est ista discite
a me quia mitis sum et humilis corde. Discite inquit a me non
mundi fabricare non cuncta visibilia creare non in ipso mundo
miracula facere et mortuos suscitare sed quia mitis sum et humilis
corde. Unde est Bernardus. Verum deinde auctor et dator virtutum proponens
in quo omnes thesauri sapientie et scientie dei sunt absconditi. In quo
omnis plenitudo divinitatis habitat corporaliter. Nonne tibi et ipse
de humilitate tamquam summa sue doctrine suarumque virtutum glo
riatur. Discite ait a me non quia sobrius aut castus
aut prudens aut aliquid huiusmodi sed quia mitis sum et humilis
corde. A me inquit discite non ad doctrinas patriarcharum
non ad prophetarum libros vos mitto sed me ipsum vobis exem
plum forma humilitatis propono. Nescio quo pacto familiariter
semper humiliter appropinquare solet divinitas. Denique ille se in
duit ut appareret hominibus speciem forma servilitatis gestavit
humilem. Propterea nobis commendat virtutes excellenciam quam specialiter sin

pucia volunt honorare omnes et Gregorius Ad hoc namque unige-
nitus dei filius formam humilitatis nostre suscepit Ad hoc invi-
sibilis non solum visibilis sed etiam despectus apparuit ad
hoc contumeliarum ludibria et irrisionum opprobria et passio-
num tormenta tolleravit ut superbum non esse doceret homi-
nem deus / Quanta ergo humilitatis est virtus propter quam solam vera-
citer edocendam hic ipse qui sine estimatione magnus est usque ad passionem
factus est parvus Ecce quippe nomine eius de spe [illegible]
studiis cultinue ut humano [illegible] glorie [illegible] ad ymma
descendisse quod origo perdicionis nostre fuit per [illegible] superbia
dyaboli / instrumentum redempcionis nostre inventa est humilitas
dei Quia videlicet redemptor noster corda recepit humilium et se
[illegible] regem dicit superborum apte cognoscimus quod evidentis-
simum signum reproborum superbia est at contra electorum
humilitas Eo ergo quod quempiam habeat cognoscitur sub quo
rege militet inveniatur Unusquisque enim quasi quedam
titulum portat operis quo se facile ostendat sub cuius fa-
mulatur potestate rectoris hec Gregorius Et dicit sanctus Cassiodorus
tanta fuit in sancta incarnacione humilitas quanta est
in divinitate incomprehensibilis maiestas Elige ergo ma-
gis sub rege celi quam principe mundi militare et magis
sub dei quam sub hominis potestate famulari Et ad hoc faciendum
non est inutile exemplum Eo enim quidam miles diu suo se-
nidam marchioni militando diu ad voluntatem deservisset
tandem ad infirmitatem decidit et mortem pervenit quem
et ipse marchio in infirmitate eius visitans exhibuit
se paratum ad omnia que pro eo facere posset dicens quod nec
auro nec argento proprio necessitate pretermitteret miles gratias
agens dixit quod eum iuvare non posset quod ipse iam mediatore
indigeret [illegible] esset Et [illegible] miles ad vocatos plures
viros nobiles et alios qui circa marchionem erant admonuit
eos dicens [illegible] quod videtis quod dominus meus marchio cui diu
ad nutum servivi iam me in necessitate posito iuvare non potest
quamvis etiam vellet et pro corpore et [illegible] ac servicium meum
vane perdidi quod me penitet Rogo vos et admo-
neo ut tali domino studeatis famulari qui vobis in neces-
sitatibus vestris potest subvenire Non quod [illegible] regi dominorum [illegible]

Cum ergo vos dicit invicem virtute corporibus et addidit amabis quia mandata pi(?)
eius sicut (?) ... in corpore ... et si laborant ... et ...
... et gaudent in ... sed ... aut ... sed ...
et ... vocatur ... aut ...

distate ame ... hic ... relinquit ... deus distitere ve-
lit nos tenere ... simul sine qua alia nichil valent et
que ... est ... doctrine. Et invenietis requiem animabus
vestris. hic subditur alleviatio ... invitatorium ... pre-
dictis innuente ubi iugum eum dicit quo. Et invenietis si dixeritis
obediendo regem animabus vestris ... in ... et ... vult
modicum laborem et inveni multam requiem ... ysaie 32
sedebit populus meus in pulchritudine pacis et in requie opulenta
augustinus in libro confessionum inquietum est cor nostrum donec quiescat
in te / que quidem quies hic inchoatur sed in patria perficitur ubi
caritas consummatur. Iugum enim meum suave / hic subditur alleviatio ad
tollendum onus ... et hoc dicit ... et in affectu suavitatis
et in effectu levitatis dicit quo iugum enim meum suave quia ob
suavitatibus lege caritatis sapit dulcedo divini amoris quia lex caritatis
lex ... est ideo eius precepta dulciora sunt super mel
et favum ut dicitur in psalmo. Et onus meum leve / quia omnia suffert cari- ‖ sufficit et cari- tas ... que ... velocitate
tas ut patet ... mandata eius gravia non sunt / quod exponens dicit
augustinus dicit / amanti / unde ... amor ... mercatores susti-
nent tempestates et penas ut divitias sibi acquirant / sed quia
has amat eadem non gravia eis videntur. Omnia enim seva et i-
mania prorsus facilia et prope nulla efficit amor. quanto ergo facilius
ad veram beatitudinem caritas facit quod ad miseriam quantum potest cupidi-
tas facit. Est enim omnis homo legis levis ... maxime amanti / ... +
et dicitur in glossa quod iugum ... suave / quod onus eius leve
probatur sic in malo abstinere / velle bonum / omnibus amare / etiam superni
parentibus non capi / nolle aliis facere quod non vis pati. Item ...
23 et ... unde ergo ... imponit qui vitae ‖ etiam grave ... in ... delectat
omne desiderium ... perturbat. precipit qui delectatur laboriosa ...
... mora ... leve ... gloriam quia illud momenta-
neum ... tribulationes ... pondus glorie operatur
in celis. Erat namque lex vetus sicut iugum propter multiplices
ceremonialium propter quantitatem iudicialium et propter defectum gratie
iustificantis. Unde hic dicitur ... quasi ... enim
suave est quam veteris legis tamen in lege adulterium in ewangelio
concupiscentia / in lege homicidium in ewangelio ira / prohibeatur
Dico quod in veteri lege opera requirebantur in ewangelio sola bona
voluntas premium non amittit unde glossa ... enim ewangelii lege
levius est tamen ibi opera et hic concupiscentia dampnatur ... in
lege multa iubentur que apostolus impleri posse non dicit hic voluntas

querit que in arbito z est et que sola suffice pt et pmus hoc
vnde nota q lex moysi vte dicit lex timoris ite et s'vilis
lex ve dr quia in penis sunt distinctio tanta vo maior vnde
ad ro^m i lex ira opatur i pena lex vo timoris dicitur q plu-
rimas sunt comminaciones paucas pmissiones sic pz conserue
legis / lex vo s'uilis dr q in comonicionibus preceptorum sep
p romibus suppo^t. Secundo dine maiestatis vnde ad precepta
appon^r hoc facite Ego sum dns Exo 20 / q. d. Ego dnator
et vos s'vi / et ideo est obnoxii meis sine mandatis e
nouum vo vte dr lex vite / lex amoris / lex libertatis lex /
clemencie dr q in penis legis sunt minor i relaxator vnde
et mulier reprehensa in adulterio dr vade et amplius noli
peccare Jo 8 lex vo amoris dicitur q plures sunt pmissiones
paucas comminaciones sic pz conferre euan cum pmissionibus ante
quia amor / lex vo libertatis dr / q in monicionibus preceptorum p
rone suppo^t gratia dine primi^te vnde luc 6o pceptum dixit
Estote misericordes et diligite inimicos vros / sicut ut sitis
filii patris vri qui in celis est / quasi d. / intelligite filiali non
obnoxietate servili / intuitu paternitatis non intuitu dnatoris
propterea dr ad Rom 8 non accepistis spm servitutis in timore
sed accepistis spm adopcionis filiorum in quo clamamus abba pater
Et ad Gal 5 Nolite iterum iugo servitutis contineri Et Actus petri
hic est onus quod neque nos neque patres nri potuerunt Actu 15
Jr quo ad militi^ci thomialiud Jncmao vo fecit dns consuma
torum i abinatorum Jte contra illud omnes mecum hic Cont' est pia
que ducat ad vitam d. i. Cpo 24 augustus hic i 2m gloza
arta vel angusta dr q angustat in prin^o que est om
conscienciis dimitte sed processu tpis ineffabili dilectionis dilatatur
vnde ps^e x dicens te psonitas equitatis quas eid mg
ssus suis non artabunt gressus tui et cres non habebis
du 1 Sed hic pnt esse tres dubitationes prima vtrum omnia / offendiculum
que hz pr sunt filio comunicata et tradita 2a vtrum
filius cognoscatur ab alio quid apre 3a vtrum iugum x
sit suaue et omnibus cunctis leue Ad primam est dicendum q ea
que hz pr vel ptinet ad ne dine entitate vel ad
ne virtute et ptatem vel ad psonale ppietate Omnia ergo
que pr hz vel ptinet ad ne dine vnitate entitatem tradita

xx yl

et communicata sunt a patre suo et a patre et filio 2 s s pater deus
des pater filius / pater spiritus sanctus ~~ut unus deus innate quia alius~~ quia
ut alius in entitate ut eo quod omnes tres unus deus. Sed
omnia que habet pater quibus ad paternitatem tradita et communicata sunt
a patre filio et ab utroque spiritui sancto quia omnipotens pater omnipotens filius
filius omnipotens spiritus sanctus. Sed illa que habet pater quantum ad personalem
proprietatem non sunt communicata filio quia ergo tradidit quod
pater et ideo in primitate distinguitur a filio unde dicat
augustinus. Sed unum dei patris unigenitus dei filius per omnia sibi
similis et equalis lumen de lumine / sapientia de sapientia /
essentia de essentia / hic omnino est quod pater / non tamen pater quia
iste filius et ille pater. Modo tamen est dicendum. Sed nulla sufficit
cognoscendi beatam trinitatem aut proprietatem et filium et spiritum sanctum
et quantum ad proprietates quas quidem possumus assignare per rationem
profidei simpliciter ad assertionem 2a per facit scilicet oppo
sitiones et contrariorum solutionem 3a quod per ~~gratiam~~ et etiam ⸗ expe
ssione et rectionem 7o ~~per~~ intuitiva visione 6o
~~per~~ essentiale comprehensione comprehensione primum [illegible]
sunt et est in omnibus fidelibus qui sunt per fidem communi
propriam trinitatem et sunt ~~et~~ ad venient
fidei. Secundus sunt in doctoribus omnibus qui sunt
quibus sunt cognitiones trinitatis ~~et~~ aliorum divinorum qualiter
~~t~~ prius spiritualiter et tamen compiorum descendentem
ut dicit augustinus de trinitate 18 / 2us / 2 in doctoribus
primitus temporibus qui ad impugnationes / ~~hereticorum~~ contra fidem multa
viderunt et declaraverunt de distinctione personarum et unita
te nec per entitate ~~religionis~~ et aliorum predicamentorum
Tertius sunt in paulo et moyse et possunt esse in aliis
si deo placet per visione clara trinitatis aliquo
sunt cum impressa representativa eorum que viderunt
et retenta in memoria aliter paulus non dixisset se
audisse arcana verba que non licet. Quartus tamen dicitur
est in omnibus beatis qui intuitive et clare et aperte
viderunt propriam trinitatem. Sed scilicet 2 solus in tribus
personis divinis que tunc sunt unus deus deus semper
ipsos cognoscit essentiam et comprehensive per que modo
nullus cognoscat filium nisi pater et patrem nisi filius s s

quia tali cognitione incomprehensibili non concluditur nisi ei
qui non est deus. Et ideo subditur: Et cui voluerit filius revelare
aliam hanc incomprehensibilem cognitionem personarum divinarum
si revelat alios modos cognoscendi suppositos qui sunt co-
municata creature. Ad 3m est dicendum quod per 2m glossam per iugum
Christi eius intelligitur evangelium. Iugum non est acceptum in-
certum gravans ... non sumus neque liber. Unus enim in eo
premitur et colligitur. Primum quod hoc evangelium si comparatur ad legem
mosaicam potest dici iugum suave et onus leve quia si re-
feratur ad observanciam et fortitudinem sic dicitur iugum suave quia
propter auxilium gracie Christi eciam mors ipsa que est sic a-
mara spe remuneracionis eterne ut patet similiter omnibus fidelibus
suavis et dulcis est Christi fidelibus. Omnia enim aspera et
amara spe remuneracionis eterne suavia et dulcia esse de-
bent. Talis vero dulcedo observantibus legem veterem non inheret
quia ibi non dabatur gracia fortificans ad observacionem legis illius
nec promittebantur eis eterna bona per quorum remuneracionem aspera
et amara eis dulcia fierent sicut. Secundo si referatur lex
ad preceptorum multitudinem sic dicitur onus leve quia lex Christi
exonerata est preceptis ceremonialibus et iudicialibus
quibus lex illa moysi honerata erat. Ipsa moralia pre-
cepta que de cathalogo dicuntur ad unum sermonem ab-
breviata reducit quia omnis Christi lex dicente apostolo uno
sermone completur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum.
Unde dicitur Actuum 15: loquens de gravitate illius legis
contra iudeos ait: Quid temptatis imponere iugum super
cervices apostolorum et discipulorum. Hoc est enim onus
quod nec nos nec patres nostri portare potuimus. Quantum
ergo ad observanciam fortitudinem iugum Christi dicitur suave
et quantum ad preceptorum multitudinem dicitur onus leve.
Dicit enim beatus Thomas in prima parte 2e questione
centesima octava articulo quarto: quod circa opera virtutum
de quibus precepta legis dantur duplex difficultas attendi
potest. Una quidem ex parte exteriorum operum que ex se ipsis habent
difficultatem et gravitatem. Et quantum ad hoc lex vetus
est multo gravior quam nova quia ad plures actus ex-
teriores obligabat lex vetus in multiplicibus cerimoniis

12

quod lex nova que p[ra]et[er] p[re]cepta legis n[atur]e paucissima
superaddit in doctrina xp[ist]i et ap[osto]lor[um] lic[et] aliqua sint
postmodum superaddita in institucione s[an]c[t]or[um] p[at]rum in quibus
est attendendum ut moderatum attendendum ne conversacio fidelium
onerosa reddatur ut n[on] ad inquisiciones ianuarii[s] s[e]c[un]d[u]m
Augustinum q[uo]d ipsam religionem quam in manifestissimis et
paucissimis celebracionum sacramentis [deus] voluit misericordia dei
esse liberam s[er]vilibus p[re]munit oneribus adeo ut tolle-
rabilior sit condicio iudeorum que s[ed] legalibus sacramentis
n[on] humanis p[re]sumpcionibus subiciuntur Alia aut[em] difficul-
tas [illegible] circa opera virtutum in interioribus actibus puta
q[uod] quis opus virtutis exerceat prompte et delectabiliter et
circa hoc difficile est v[ir]tutis / hoc [enim] n[on] habenti virtutem e[st]
valde difficile s[ed] p[er] virtutem reddit[ur] facile et q[ua]ntum ad hec
precepta nove legis s[unt] gravioria p[re]ceptis veteris legis q[uonia]m in
nova lege p[ro]hibent[ur] interiores motus animi qui expresse
in veteri lege non p[ro]hibebant[ur] in omnibus et si aliquibus
p[ro]hibeant[ur] in quibus tamen p[ro]hibendis pena non apponebat[ur]
hoc aut[em] [est] difficillimum n[on] habenti virtutem sic est philosophus
dicit in [illegible] ethicorum q[uod] operari ea que iustus operat[ur]
facile [est] s[ed] operari ea eo modo quo iustus operat[ur]
s[cilicet] delectabiliter et prompte [est] difficile n[on] habenti iusticiam et ut
est d[icitu]r in Johannis v. q[uod] mandata eius gravia n[on] sunt
q[uo]d exponens aug[ustinus] dicit n[on] s[unt] gravia amanti s[ed] non
amanti sunt gravia

In illo t[em]p[or]e abiit ihesus sabbato p[er] sata discipuli autem
esurientes ceperunt evellere spicas et manducare phariseI
aut[em] videntes dixerunt ei Ecce discipuli tui faciunt q[uo]d
n[on] licet eis facere in sabbato At ille dixit eis

Exprimit s[an]c[t]a est p[ro]mulgacio nove legis q[ua]ntum ad suavitatem
bonitatis / [et] hec vero [illegible] eam facit / exemplo sive facto
ubi ondit[ur] primo severitas veteris legis ex phariseor[um] rephen-
sione Secundo suavitas nove legis ex domini responsione

ibi. At ille dixit eis. In prima tangit quomodo reprehendendi occa-
sio 2o ipsa reprehensio ibi pharisei autem. Reprehendendi occasio
sumebatur ex operibus. Et tempore quod in sabbato. Et persona quia
discipuli eius. Et opere quod ceperunt vellere. Et hoc fuit illo tempore
scilicet post mortem Johannis. Unde dicit Beda narrata predicatione
et miraculis Christi circa eum quomodo Johannes factus transit ad
ea que fecit in alio anno post mortem Johannis. Abiit
Christus per sata id est campos ubi erant segetes et hoc ut aur-
ba declinaret a loquendo manducandi dicitur. Sabbato quod fuit
iudeis specialiter reprehendi occasio discipuli autem eius iudeis
videbatur maxime reprehensibile pro variacione legis sicut modo in
religiosis committere cum presumptate et conturbare importunite
sicut habetur Marci 2o. Unde glossa quod erat autem aliud commodita-
tis locus vescendi habebant pre turbis propter nimiam importuni-
tatem. Ceperunt vellere spicas esse et manibus confricare sicut
habetur Luce 6. Et manducare hoc enim videbatur omnibus illi-
citum propter sabbatum. Unde concludunt. Enim non arguebant eos
contra legem quod rapuerunt alienum quia licitum erat intrare
segetes proximi et comedere non tamen metere falce ut habetur Deutero-
23 sed quod violabant sabbatum. Arguunt eos quod preceptum erat in lege
quod cibaria pararentur die precedenti et non in die sabbati ut
habetur Exodi 16. Ipsi autem parabant sibi cibum spicas frica-
do. Sed nota cum hoc opus tractum sit nobilia. Ceremonialia
inter ... cessant. Unde Jeronimus apud apostolos licet sabbatum destruere
non tamen paulum quem tamquam legis transgressorem desperavit e-
bionite tamen omnes alios apostolos exceperunt. Unde paulus mani-
feste increpat observanciam sabbatorum que sunt umbra
futurorum ad Collo 2. Et in concilio apostolorum ceremo-
nialia legis vetitata sunt instinctu spiritus sancti. Unde
ibidem sic habetur visum est enim spiritui sancto et nobis
nichil ultra imponere vobis oneris quam hec ne-
cessaria ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum
et sanguine suffocato et fornicatione. Ecclesia fides instituit
ut sabbatum non ad literam observare sed spiritualiter observemus
in gloriam ... vita nostra edificare exemplo apostolorum

iudicet
manu ... ...
cibo aut potu
aut parte diei festi
aut neomenie aut
sabbatorum [illegible]

ut non exquisitas epulas sed cibos simpliciter quereremus
Ecce scandala apostolorum sed gratia spiritus Sciunt enim columbe quod
est gratia comedere Esuriebant tamen propter importunitatem et postea im
portunitate in quo significatur quod predicatores et prelati debent pro
ponere cibum corporum propter salutem animarum Unde Beda Non habebant
enim discipuli spatium manducandi propter importunitatem turbarum esuri
ebant ut homines sed vellentes spicas in edulium consola
bantur et indicium austerioris vite non preparatas escas sed simpliciter
querere cibos Unde et Crisostomus spicas quidem scalpantes comede
bant apostoli in quibus tunc corpus quod sumendum [illegible] suggerebat
quod animus quod [illegible] non habebat Carnales autem homines
licet tunc spiritualia curant cum nichil habuerunt carnale
quod agat Pharisei autem videntes, scilicet plenus falsa
suspitione, dixerunt ei verbis plenis derisione Ecce
discipuli tui i. tua doctrina informati faciunt quod non licet facere
sabbato ideo digni sunt eorum illius reprehensione. Ubi Crisostomus
Iudei scientes quod discipulos esse quod spectaculum magni quod in disci
pulis magistri videtur propter hoc errorem volentes in opprobrium
Christi [illegible] ita dicebant Non propter iniuriam legis dolentes
sed detractionis occasionem invenire cupientes ista dicebant Ait
enim potaverunt alios quam legem [illegible] contristari cum ipsi cottidie
in lege peccarent Nam qui alio peccante dolet ipse etiam insti
tutam [illegible] est perfectus Nec enim potest alteri esse mi
sericors qui sibi [illegible] Crisostomus Dominus autem confutat pharise
os discipulos rationabiliter excusando et quod contra legem non facie
bant ostendendo Et primo per exemplum in quo duplex tangitur ra ‖ quod x tunct ad reprehe[n]s[i]one tep[?]tio
tio et consilii exemplo [illegible] quod sicut necessitas fuit in di
scipulis que fuit in David quando comedit consecratos panes
propositionis quos non licebat ei edere nec hiis qui cum eo erant
[illegible] consistitur quod comedit in necessitate quod alias non
licebat Primo et discipuli excusantur quia necessitas eis immi 2
nebat Secunda ratio [illegible] a minori excepte scriptorum quod David
in necessitate comedit panes sanctos licite quos licebat solis sacerdotibus
ergo multomagis discipulis spicas commedere [illegible] quod dicit

si necessitas ibi legem non habuit nec habere debuit Necesse
sitas enim facit aliquid licitum quod alias esset illicitum et ideo
discipulis esurientibus quod licitum non erat in lege scriptum est licitum
factum necessitate Sic et hic. Si quis eger ieiunium frangit
reus non habetur. Vel quod pharisei alia legis laudabant magis
sectam in [illegible] et suis et quod ista videbant reprehendebant transgressionem
in discipulis ex quo apparet quod non legis amicitia defendunt
sed pura malicia. Alia vero est argumentum quod sacerdotes
quorum multum magis legis cerimonias observare violando
sabbatum quasi sine crimine sunt ut dum in templo opera
manualia et sacrificia faciunt animalia occidendo excorti
cando hostias lavando carnes coquendo et consimilia
faciendo vel et dum pueros circumcidunt quam multiplicius discipuli
qui nullum in legibus habetur sed vel ordinaret vellentes spicas
in die sabbati et comedentes sine crimine sunt
Deinde per duas auctoritates alienas convincit eos auctoritate gratia et
primo per assertionem veritatis et est racio talis quod potencius est
templum spirituale quam figurale sed figurale potuit defendere
sacerdotes sibi servientes ergo multo plus spirituale quod proprius
discipulos sibi credentes de quo templo dicit Solvite templum
hoc quia maior templo est hic scilicet Christus qui est templi dominus
Secundo vero contra inquam convincit eos per affectum pietatis et
est talis Magis vult deus affectum mentis et pietatis quam
cerimonias veteris legis sed parcere esurientibus et opus mentis
et observare sabbatum vel victimas offerre est cerimoniale opus
enim magis vult deus misericordiam qua quis subvenit alteri vel sibi
indigenti quam sacrificium et opera mentis magis accepta deo
quam victime hostia enim deo placabilis est salus hominum
Tercia est vero in qua convincit eos per sue potestatis ostensionem
et est talis Dominus potest dispensare in his quibus totaliter
preest sed Christus preest totaliter et discipulis circa sabbatum ergo potest
dispensare cum discipulis de operando in sabbato Ipse enim fecit
fecit sabbatum propter hominem ut in eo quiescat et non fecit
non hominem homines propter sabbatum et ita est creator dominus et
sabbati et ideo secundum Ambrosium Sicut posuit sabbatum ita creare
potest destruere quia sabbatum propter hominem fecit et dominus sabbati est

12

magis circa volunt ad liberam saluti hominum quam custodie
sabbati permittendo discipulos spicas vellere et fricare et comedere
vel etiam quia non subest observacioni legali set preest et commutat
vel et ideo non peccat quando non ordinaciones eius observat
per aut dicitur factus sub lege subiectio illa erat voluntarie
non necessitatis ideo quamquam se subiecit xpus humiliter quamquam
se prefuisse ostendit xpus autem ubi Luc. Sabbatum non xpus
dicitur factum est ut omnino in die sabbati vacet set ut ocia
tes omeditentur deum suum esse factorem et xpus vacancias
dei opa recondentur ut deo vacantes tellus non quibus deo
rerum omnium opificis deinmra consider omnium legem dans sabbati
nichil faciet aut postea que faciet circa hic et omnium festa
si intendantur spiritualia et secedat terrestria ut vacemus va
catione spirituali hec Luc. Esurire per aplos intelligit predi
catores et prelati qui esurire fames salutis humane per sata
mundus in quo sunt diversa genera hominum seminata perdinitas se
getes diversas naciones per spicas homines per paleas corpora
per grana anime quia sicut in spica sunt duo scilicet granum et palea
sic in homine corpus et anima distillis ergo id est predicatores
et prelati esurientes hominum salutem debent transire per sata id est per
mundum predicando et evellere spicas homines a terrenis quibus
corde inheserant separando confricare manibus exemplo sue operacionis
ad bonum provocando in quo separantur viciorum a virtute sicut palea a
grano et sic manducare ecclesie incorporando et sabbato
debet hoc agere set ipse quietis eterne ad quam alios volunt
invitare et de hoc conqueruntur pharisei id est demones et infi
deles phariseorum consortes unde Beda vellere itaque spi
cas i. homines a terrena intencione quam primum metus quam radicem
superavit eruere fricare aut manibus exemplis virtutum alie
na carnis concupiscentia quam folliculis atque integumentis aristarum
primitus metus que quasi grana vero manducare est emendatum quemque
a corde inquinamento carnis et spiritus per ora predicancium ecclesie
membris incorporari hec Beda. Item per sata intellig
sacra scriptura quam diversarum scienciarum seminibus et seminata perdinitas
segetes diversi libri per spicas sunt. Igitur per sata predicatores
eunt domino ambulant tunc sacras scripturas devote studendo

i. mirare

et meditando investigant et simul deum in eis pauci inter pre ceteris
p. invenire desiderant spicas evellunt dum que sibi utiliora
videntur in eis colligant collectas confricant dum tandem discu
tiunt et cut sub paleis latentia grana spiritualis intelligentie inveniant
grana vero ipsa manducant dum sibi et aliis demonstrando per imple
tionem operum incorporant et virtutes roborant et hec sabbata faciunt
dum a terrenis actibus et carnalibus cogitationibus quiescentes
deo vacant secundum id quod dicitur Sapientiam scribe in tempore vacationis
hoc quod sabbato scilicet reprobat scribe invidi et adulatores
mentis refectionem et requiem animarum nescientes reprobant dicentes
quod requiescendum est saltem in sabbato non intelligentes quod tunc
magis denique videndum sit sciamus quod deus et requiem celestem
querere operando consistit nunc et intuere discipulos et in
tanta necessitate constitutos compatere comminus Christi hec gaudent
faciat paupertatis amore Quid enim est cogitare principes
mundi pute omnium conditorem ad tam paupertatem venire et
sacerdos ut illud pabulo more animalium oporteat sustentare
vid. Cris. Cum ad mirare discipulos quomodo ita erant suppressi
et nil temporalium habebant curam sed contempnebant carnales divitias
et fame obpugnabantur cotidie et neque ista desistebant
apostoli nisi enim cogeret eos vehementer esuries nequaquam hoc
fecisset. Item Bern. Aqua dulcis erat cibus esurientibus pauper et
ipsa illa aqua instar mellis sitientibus obtineri videbatur de quo
dicitur De petra melle saturavit eos Aspiciebat eos dominus
et eis compaciebatur et tenerrime eos diligebat tam propter
eos quos in hoc mundo necessitate sciebat tam propter nos quibus
exemplum relinquebat Inde hic enim nos ad multas virtutes pro
ficere possumus videlicet hic invenitur paupertas relucet pompa
mundi contempnitur cibus sumptuosa et saporosa ciborum prepa
ratio destruitur et gule voracitas cum tempore sua virtuositate
ad appetitum totaliter calcatur Insuper et bestialitas animal
torum hominum hic confunditur quia ut dum augeri appetit voluptates
corporis et mitare molestias fame nite actio quod ergo aut
... honorare convivis quia deo abstinentes pla
cuerunt hic eos renovata inde omnis etatis prima simplicitas
in qua homines fructibus arborum ac herbis et aqua contenti
vivebant vid Boetius Felix nimium prior etas contenta
fidelibus arvis nec inerti perdita luxu facili que sera solebat

12

bat / Ieiunia solverat glande / Somnos dabat herba salubres
Nec bachica munera norat / liquido confundere melle
Nec lucida vellera Serum / Tyrio miscere veneno / Som-
nos dabat herba salubres / Potum quoque lubricus amnis
Umbras altissima pinus / Nondum maris alta secabat
Nec mercibus undique lectis / Nova littora viderat hospes
Tunc classica seva tacebant / Odiis neque fusus acerbis
Cruor horrenda tinxerat arva / Quid enim furor ho-
stilis ulla vellet prior arma movere Cum vulnera seva
videret Nec premia sanguinis ulla / Utinam modo
nostra redirent In mores tempora priscos / Sed sevior
ignibus Ethne / Fervens amor ardet habendi / Heu
primus quis fuit ille / Auri qui pondera tecti Gem-
mas que latere volentes / Preciosa pericula fodit
Hec Boecius de consolacione philosophie in 2o libro metro quinto
Unde et scimus videns deus quod diligenter appositi esse
ad maliciam cor hominis ab adolescencia et spiritus eius
in hominibus permanere non possit quia erant caro opera carnis
diluvio terminat et aridissimam hominum carnem probans
dedit eis licenciam comedendarum carnium esum enim car-
nium usque ad diluvium ignoratum sciebas post diluvium autem
quia in herbis ipsis comminuta continentes ita viribus vires
nervos et virulentas carnes ingestas Vinum enim
cum carnibus post diluvium dedicatum est Unde etiam petrus
damianus post mundi nascentis exordium per mille fere atque
septuaginta annos humanum genus sine vini poculo et
esu carnium vixit Hec ille Quin immo corpora quas scriptura
commemorat languoribus cotabunt hec petrus Cum ergo
sint tales cibus et morbus varissimus quia cum con-
tinuo videmus Unde Seneca Innumerabiles esse abstitis
malis qui nondum se delicijs solverant Multos mor-
bos multa fercula fecerunt Variisque variisque compositis
cibis morbi innumerabiles morbos non miraberis
cocos numera Ex istis non simplicibus morbi nascuntur

sed inexplicabiles dum sunt multiformes vnde et Crisostomus voluptas et
ingluuies sanitatis nec stabilitatem omnem subuertit facile et
si intres ad medicales locos et attendes interrogauis omnes
fere egritudinum causas illic inuenies consistere Nam
vilis cibus et pura mensa sanitatis mater est propterea et medici-
na eam vocauerunt non saturitatem dicimus sanitatem vocantes
et satietas enim ubi sanitas est indigentia autem matrem
sanitatis dicentes Si vero indigentia est mater sanitatis manifestum
est quod plenitudo mater est morbi et egritudinis et grauat
passiones et corporum supercedentes medicorum artem
Et enim pedum dolores et capitis vertigines et caligines
et manuum dolores et tumores et dissolutiones membrorum
et ictericie et febres longe et flamee et hiis multo amplio-
ra non parsimonia et pacifica dieta sed ex habundanti comes-
tione et plenitudine generari apta nata sunt Si vero vis et
anime egritudines videre que hinc nascuntur aspicies quod a-
uaricie luxurie melancolie desidie mollicie in-
iusticie omnes hinc sunt principium Tunc omnia excogitates
fugiendo et ebrietatem et voluptatem non eam tamen que in mensa
est sed et alia omnem que est in rebus crudis et peccata
permittens eam que a spiritualibus est voluptatem et continue prophetam
voluptatem in domino et hiis que hec sunt et futuris parantur
bonis Hec Crisostomus voluptates ergo corporis spernende sunt quia do-
lores ingerendo nocent vnde Oracius Sperne voluptates
nocet empta dolore voluptas ut primum tangit nocet sed
continuam creditur vnde Gregorius Dum eos delectatur in comme-
dentes anima creata in comedendo Et ideo qui sapiens est
voluptatem corporis in voluptatem anime commutat vnde Rabanus
Si dulcedinem diuini amoris perfecte gustauimus de temporali dulcedine
non curabis vnde Seneca Animi voluptates concessas sunt et hanc
intelligit dum spernit blandimenta contempnit Si ergo hodie
sic fieret prout tempore discipuli et in prima etate quando homines fa-
ciebant non indigerent apparatu rerum nec supellectili va-
ria et pomposa in quibus gaudet vanitas est inextrica-
bilis intricatum vnde Crisostomus vbi enim corporis est vtilis est no-
bis mensa sed et valde inutilis est et nociua et corpori et anime

nocte et mater z vnum saz egritudinum et passionum et
lascivia cum multa [illegible] munificentia inducit fam et Se
neca Si audire gentis speciarum volunt tam superfluum facit
si tocius esse quam multe non desiderabis artifices si sequeris
nam Simplici cura constat natura in delicijs labora
vit et Boetius prosa quinta 2 libri Sed si quod nature satis est
reple indigencie velis nichil est quod fortune afflu
encia appetas Paucis enim minimis quam natura contenta z Cuius sa
cietatem si per superfluis vrgere velis aut in iocundum quod infu
deris fiet aut noxium Enim modicis aut natura contenta sit
sicud dicit Seneca enim dicit panem et aquam natura desiderat
nemo ad hec pauper z z Lucanus discite quam paruo lice
at producere vitam et quantum natura petat flumina cererem quam
Si vero istis famem precondiuntur et salsa addiderit nimio
nimis sapida repies que sine hac insipida videntur vnde
quidem quod decet sobrie quam conparati satis z ad omne condimentum
sal cum pane Que sola non constata natura alias alias atque
alias decoctionem quibus suas et conuiuis cosita presumptiones
quod videtur et paulatim reparet gulam prouocet excitet appeti
tum [illegible] vt dicit Seneca voluptatibus resistandum
quia sinaliter non [illegible] quam operuit Et item sicut quoque
tar cum [illegible] voluptates precipue constipa et inimici
ssimas habe latronum more quam in hoc nos amplectitur ut
strangulent Et ut ibidem dicit Et crabie cogit venire delicie
ut quicquid non consolite vides ita curis fac debellas
aut etiam voluptates multum valet fuge occasiones vnde Se
neca Debellande sunt in primis voluptates z nichil delica
te nichil mollit faciens [illegible] cogitacionibus intentum
loca sera secta quam elige ex effeminat animos amenitas
nimia ut dubie aliquid ad corrumpendum vigorem potest regio
hec Seneca Sed quidam sunt accusates dicit quod debiles sunt et
quod assuerit tare non possunt ex quibus [illegible] Seneca [illegible] dices
Diccres hic loco mitti illa vox nimis dura precipis nos ho
mines sumus omnia nobis negare non possumus dicis quare
non possumus ista quod non posse non credimus nolle in causa est
non posse pretenditur Et item molestum est in quibus tacere
assueti voluptatibus abstinere cibos sitire esurire hec prima

abstinentia sit. Deinde cupiditas relanguescit unde inopes
et stomachus unde quibus sunt avidus tibi odium est de
pietria apud moritur. Ideo est acerbum carere eo quod cupere
desieris quadmodum persecutor est hostis fugientibus sic ad
incomoda magis instat cedenti a cupio secundum Seneca epistola
post autem ut non solum in delicatis sed etiam in vilibus corporis
inordinata vitetur ad comedendum innuimur quo deus
multum offenditur. Unde Augustinus de nulla re magis deum
ille prius offendisse creditus est quam tot deum immutando
Sed ut scriremus non cibi naturam esse culpabilem sed inordi
natam cupiditatem non propter porcum sed propter pomum primus
homo mortem invenit. Et esau primatus suos non
propter gallinam sed propter lenticulam perdidit secundum Augustinum Et
item daniel non vir desideriorum appellatus est quia
panem desiderii non comedit et potum corruptibile non bibit
quia magis christum quam epulas desiderabat secundum Augustinum
Et non solum corporis sed et animi voluptates sunt debellande
quia ut dicit Gregorius incassum corpus atteritur si a
pravis suis voluptatibus animus non refrenatur secundum Augustinum
Cum ergo hec sponso displiceant animata paupertate totis
amplectere viribus que sic enituit in prophetis ordi
nantibus et filii in domino christo et sua matre et in
omnibus qui eos voluerunt perfecte imitari. Ipsam autem
esse amplectere et corde dilige quia alias meritorium non
esset laudabile quod non est pauperem esse sed in paupertate
tate pauperem amare et paupertatis inopias propter christum
gaudenter et hilariter sustinere persolor quia multi de
paupertatis solo nomine gloriantur. Sed quo pacto ut
ait Bernardus michil deest dicunt se esse amicos domine
paupertatis sed paupertatis sodales et amicos fugiunt toto po
sse sed famem sitim frigus defectus contemptum despectum
et lingua et ut dicit Bernardus volunt esse pauperes sine de
fectu humiles sine despectu patientes sine contumelia
Cum vero tunc paupertas vere pauperes habere velis
et michil animo ultra necessitatem habeas vel habere desideres

301
152

Et si queris que sit illa necessitas Respondeo tibi quod quanto
intimius paupertatem dilexeris tanto subtilius de necessitate iu
dicabis Nam quidem illa necessaria sunt nobis sine quibus esse
non possumus Vide ergo ea sine quibus commode esse po
tes et illa nec quere nec appete nec procura nec apporte
dantibus velis recipere Unde Seneca ~~Lucilio~~ Circum
cide superflua et in arctum desideria tua constringe seu con
stringe Considera tecum quanta natura poscat non quantum cu
piditas expetat Impone contemptui frenum eius que sunt
blandimenta vite Seneca Sed multi iudicando de
necessariis et superfluis decipiuntur et superfluis tamquam
necessariis utuntur Unde Augustinus Multa nobis in facultatibus non
sunt hic probabimus si sola necessaria retineamus Nam vana
querentibus nichil sufficit | et corporis quodammodo retentare
est quam consultum paupertatibus in utilitatibus suis Unde et Sene
ca Etenim multa superflua vacua essent quod intelligimus
nisi deesse ceperint Tota vita in rebus necessariis indi
get quorum magna pars superflua vacua est que si quid ne
cessariis abstulit non sentimus ablata Item Seneca Non
possum autem superflua vacua sed necessaria quibus sunt contempnenda
unde item Seneca Nec te laudes si contempseris aureos
lectos et gemmeam supellectilem quia est enim virtus super
vacua contempnere tunc te admirare tunc contempseris necessaria
non magnam rem facis si vivere sine apparatu potes
tunc te mirabor si contempseris etiam sordidum pa
nem Si tibi persuaseris herbam ubi necesse est non peccato
tori sed hominem nasci Et notandum quod abstinere a
rebus mundanis secundum Bernardum fit tribus modis primus
modus est quod quis solum in necessariis contentus et tam
advena et peregrinus se reputans victu et vestitu
contentus transire contendit aliis querentibus terrena
Secundus horum transeunt tollerant quod festinantes ad patriam
in itinere sarcinas portant Secundus modus est quod quis ~~ne~~
~~cessaria~~ nec in necessariis delectetur et in illo ad tempus talia sit

sit affectus sed tamquam mundo a mundialibus mortuus hominibus
et defectum laudis etc. et obprobrium equanimiter accipiat Mortuo
enim si quid desint non sentit Sic anima omnibus affectibus
mortificata commodum et incommodum non sentit Tercius
est quod quibus corporis maior non solum non delectetur sed affligatur
potius et crucietur ut dicere possit cum apostolo Christi mundus michi
crucifixus est et ego mundo Talis namque non solum mundo mor
tuus quia indigentiam non sentit sed etiam mundo crucifixus
quia omnia voluptuosa abhorret Tali pena vos talis
paupertatis necessitate compatitur sed pro solum delectatur pro amore domini
emulans inherere Nec dubium hoc perfecte imitari potest
tuncque te assumpserit ut videtur quod nulla paupertas sic
comparari posset Christique amoris totis viribus
observata fuit Et quod omissis aliis que reddi possent ro
nibus scilicet et quod deus est et quod ditissimus et omnium dominus
et quod perfectissimus et hominum filiis habunt specialem ad dicen
dum quod ipse non solum paupertatem penuriam sed etiam eius
obprobrium assumpsit Nam nostra paupertas quod voluntarie et
pro dei amore assumpta est reputatur et est virtuosa et ideo
non obprobriosa sed honorificata reputatur etiam apud malos propter
quod non sit Non enim cognoscebatur ut scribatur quod voluntarie
pauper esset sed credebatur quod necessaria paupertas eum teneret et
hec obprobrium et contemptum parit Eo quod esset absque domo
et possessionibus et diuiciis facultatibus hec omnium magis habebatur
contemptui Similiter enim pauperes quasi abiecti
conculcantur si sapientes sint non eis creditur si nobiles tamquam
homines despiciuntur et contempnuntur primo quod pro se est sapientia et
nobilitas et omnis virtus in reputacione hominum omnibus quod
tincta videtur Sciuntur enim quod ab omnibus adeo ut in
antiquis amicitie ne fatigentur vincula ut plurimum dirumpuntur
sunt etiam dicentes fere nullos amicos vel consanguineos habere
reperiunt videns ergo quod nostra huius paupertati comparari
ut cum imitari potes in tanta perfectione paupertatis et humilitatis
abiectione Et propterea pauperes mundi contempnendi non sunt

qui ipsum dominum repentant Virtutem etiam nostram paupertas cum
sua paupertate distet considerare potes ~~quod propter tangit~~ conse
quenter sensibus quod propter tangit Lucas 2 Cum nasciturus erat non cepit
sumit clarum domum neque matrem divitem sed pauperem et pro
patre tectorem fabrum Et in tugurio nasci voluit et in presepio poni
Et discipulos eligens non rectores non sapientes nec divites
divites non nobiles sed pauperes et de pauperibus et viles
et ignobiles elegit Et mensam apponens quinque hordea
ceos panes apponit quos ante ipso tempore discipulos [illegible] comedere
iubet Et sedilia faciens discipulis de feno fecit Et vestimen
ta induens vilia et amictus in illo tempore diversa [illegible]
[illegible] domum autem non habuit Si autem de loco ad locum transire
oportebat ambulans hoc faciebat et ita ambulans ~~[illegible]~~
fatigabatur Et sedens non throno quod ei competebat neque pul
vinari sed panniculis Sic ergo Christus pauper erat qui
tamen dominus omnium rerum spectabilis erat hec Lucas. Attendamus
hec et erubescamus nos miseri qui rebus non contenti
sumus contemptorem imitari Et maxime hoc tempore malo quo
omnes ~~[illegible]~~ panem cum [illegible] [illegible] et secundum
prophetas miserias huius temporis et ubique gladios [illegible] satis
dives est qui pane non indiget et satis potest qui se
[illegible] cogitur

[David]
At ille dixit eis Nonne legistis quid David fecit quando esuriit
et qui cum eo ~~erant~~ erant quomodo intravit in domum dei et pa
nes propositionis comedit quos non licebat ei come
dere neque his qui cum eo erant nisi solis sacerdotibus
Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes sabba
tum in templo violant et sine crimine sunt Dico autem vobis
quia templo maior est hic Si autem sciretis quid est
Misericordiam volo et non sacrificium numquam condempna
ssetis innocentes Dominus est enim filius hominis et sabbati
Hic subditur [illegible] domini ubi ad [illegible] phariseorum [illegible] primo
[illegible] aliena 2o [illegible] Dico autem vobis aliena [illegible]

Primo regali 2o sacerdotali ibi aut non legistis in lege qd
ego At ille dixit v[el] dns pharisseis rndt ondendo q[uod] discipuli
sui non faciebant contra legem Et aliquid q[uod] e[st] in lege prohibitum
bus effici licitum p[ro]p[ter] necessitatem imminentem sicut david qui legem
scivit manducat panes propositionis sibi datos a sacerdote in necessitate et
tamen in lege erat preceptum q[uod] soli sacerdotes ipsos comedere debent
ut sacerdos unde occupabatur q[uod] dedit david et aliis qui cum
eo erant Unde glo Si david et abimelech non reprehenduntur
quorum uterque mandatum legale necessitate transgressus est Et hec simili
causa famis est ex hoc patet q[uod] necessitas faciebat aliquid licitum
q[uod] alias fuisset illicitum Sic in proposito dato q[uod] non esset licitum
fricare spicas in die sabbati tamen fiebat licitum propter necessitatem famis Et hoc
est q[uod] dicit salvator phariseis Nonne legistis Vos qui debetis scire
legem quid fecit david quem tamen reputatis sanctum ut in hoc reprehen-
sibiles est Quando esurivit Ecce articulus necessitatis Et qui cum eo erant
quo intravit in domum dei i. in thabernaculum in nomine aucto-
ritate sacerdotali qui regis pp Non ipse david non intravit in
propria persona sed sacerdos abimelech pro eo Et panes propositionis comedit
qui in sabbato quando tollebantur duri et alii recentes substituebantur super
mensam propositionis Levitici xxiv Quos non licebat ei edere neque hiis
qui cum eo erant nisi solis levitis d q d. Si necessitas ibi non habuit
legem nec hic dz liceri Item queritur Utrum sola necessitas
excuset aphitis sine dispensacione Videtur q[uod] sic leo pp Ubi sine
necessitas sunt qui prelati etiam sine dispensacione Ad idem videtur q[uod] hic licetur
cum glo q[uod] abimelech videtur dispensasse Sed contra anselmus de precepto
et dispensacione Contra sed gra preceptore quorum qui fecit necessaria
sua permittetur voluntas ut in regula mendicorum Concedit preceptum
tamen auctoritas ut in mobilibus precedat precepti dignitas dignitas ut
que in sermone domini in monte c 6 7 Que autem sunt sine necessitate
dispensacionem accipiunt ab homine que ecce vides tamen que tamen a
nullo mutari possunt ut preceptum de humilitate de iusticia de mansue-
tudine ergo videtur sola necessaria esse dispensacio Sed q[uod] mathathias pu-
gnavit in sabbato ut legitur dispensasse Ad idem Esto q[uod] aliquis

12

Devius cum desto/ hic vol[t] no[n] contemnat. nisi carnes ille pt
comedere sine dispensatione etc. aut invenit qui possit dispe[n]
sare e[t] exige[re]/ aut no[n] et sic no[n]. Item ulterius arguit videt[ur] quod e=
=a maiori affirmando multo enim sunt dispensationes e[t] ampliores
que no[n] ad minoribus/ no[n] go sic[ut] dispensari debent eo[rum] David
go eo[rum] discipulos etc. Consequentia necessaria nec omnis pares
simul q[uia] pare[n]t nam licenciam vel no[n] sit spacio persone ad p[ro]pond[us]
si cause ad simile eam/ Aut no[n] legistis aut legistis in lege
q[uia] sacerdotes hic salvator utitur auctoritate sacerdotali Et e[st] alia
ratio q[uia] sacerdotes in die sabbati in templo manualiter
operabantur q[uia] q[uia] immolabant animalia Deo oblata et
excoriabant et hostias lavabant et consimilia faciebant
et tamen no[n] violabant sabbatum q[uia] talia opera erant ordina
ta ad dei cultum Et hoc e[st] q[uod] d[icit] salvator/ aut no[n] legistis
in lege/ Levitici 12 Num[eri] 28 go idem tempus/ Sacerdotes go
maior status q[uia] in templo go sanctior locus Sabbatum vio
lant i. manualiter operantur Et e[st] glosa quibus dicit carnes
occidunt et pecudes excoriant et sine crimine sunt/ Sed hic faciunt
q[uia] preceptum eorum adiuvat ut talia opera faciunt in sabbato
et excoriant apli vellentes spicas in die sabbati et
comedentes ex precepto p[ro]prio no[n] peccabant et hoc e[st] q[uod] d[icit]
salvator Dico aut[em] vobis i. vere assero/ q[uia] templo maior
est hic i. ego cum auctoritate hec faciunt hic i. q[uia] ip[s]us qui
e[st] d[omi]n[u]s templi vel hic i. in hoc loco ac si diceret in glosa
Si figurale templum potuit defendere sacerdotes sabbati frangentes
tunc spirituale templum etiam potest defendere discipulos sibi credentes
De hoc templo spirituali q[uo]d e[st] corpus Christi dicitur Solvite
templum hoc et in triduo reedificabo illud Si aut[em] sciretis
Hic salvator corrigit eos p[er] affectum pietatis et e[st] sensus talis
Magis vult deus affectum mentis et pietatis quam ceremonias
vel hoc q[uo]d pascit esurientes e[st] opus mentis observare sabbatum
vel sacrificia offerre in sabbato ceremoniale e[st] i. nota Christus go
et si aut sciretis i. vere intelligeretis quid e[st] illud Osee 6

miam volo et non sacrificium Iusti quam abimelech fecit dum
esurientes panem [illegible] ozee 6 facere miam magis placet
deo quam victime et holocauste 6 Iudicabo tibi o homo quid
sit bonum et quid deus requirit a te utique facere iudicium
et diligere miam numquam condempnassetis innocentes i. discipulos
meos in veritate famis de licencia mea sibi predicta non sic
premeretis unde in proposito innocentes et recti ad thesaurum omnium
quia melius fuit homines de famis periculo liberare quam sacrifi
cium deo offerre quia hostia deo placens est salus hominum
Et quod dominus possit eos liberare subdit dicens dominus enim est filius
hominis etiam sabbati filius hominis i. xpus dominus est etiam sabbati
quasi dicat filius hominis est dominus legis et sabbati ideo non potest fra
ngere sabbatum nisi cui ad eum dixerit quod potest tamen eius dispensare unde
Iustus ipse potest et non subest recti observacionem et ideo non
peccat qui eius ordine fruat Item glo. [illegible] unde opus datum
est regie potestatis de david alterum sacerdotalis dignitatis de ipso
qui per ministerium templi sabbatum violant ut intelligamus eorum
pertineat omne opus sabbatorum violacio cum verus rex [illegible] et
sacerdos [illegible] sabbati non legistis quod sacerdotes in templo sabbatum
violant [illegible] omne opus servile non facietis in eo
occidere autem vitulos ad honorem dei non est opus servile ergo
tale opus faciendo non violat sabbatum Responsio cum hoc fecerint
[illegible] servili ac pervenit temporali et ita opus corporale erat servi
le et corporale opus operat et corporale opus operantis i. intellectuale erat
servile unde sabbatum violant et hoc quia ad malos [illegible] [illegible]
alios qui hoc faciebant operantes licet non esset opus servile corporale opus
operantis erat tamen corporale operantis [illegible] facere [illegible] quod est
vel violabat i. violare videbantur vel violat i. maxime operantur
et hoc precepto quod operantur [illegible] glo. [illegible] est [illegible] lege
[illegible] ad galatas [illegible] misit deus filium suum factum sub lege [illegible]
[illegible] voluntate eam se legi subiecit ut [illegible] et quod oblatus
est in templo luce 2 [illegible] non erat legi [illegible] subiectus [illegible] unde
[illegible] humilitatis [illegible] [illegible] subdit [illegible] aut
tem [illegible] si sciretis quid est miam volo et non sacrificium numquam
condempnassetis innocentes i. apostolos unde videtur quod hic sit falsum
[illegible] alterum unde videtur quod apostoli non fecerunt

misericordiam opus autem passurus est Christus dicitur quod quando frangit esu-
rienti panem tuum Ysa. 58 unde si caritas debet esse ordinata
includit ex quo homo sui misereatur unde scribitur Ecclesiastici 30 Miserere
anime tue placens deo. Item si impietas est sibi inicere ma- Dua
num vel alicui sibi subiecto ergo pietas est eundem facere. Sed hic
sunt alie 4 dubitationes prima utrum sit sabbatum semper servandum 2a in
sensu spirituali 2a utrum sabbatum sit servandum in sensu litterali 3a utrum
sabbatum sit mutatum in diem dominicum divina auctoritate vel humana 4a utrum
loco diei sabbati conveniens dies dominica sit instituta. Quantum
ad primam utrum sit vacandum ab omni opere servili die dominica sicut fiebat ab
die sabbati. Sed contra die dominica fiunt peccata possunt sicut forum emp-
tionis et venditionis fiunt etiam bella et piscari dominica die sit
licitum. Ad primam dicendum quod spiritualis requies diei sabbati in tempore 1
requies in sepulchro credenda est et intelligenda requies animarum in
hac septima etate in qua semper speranda. Ergo intelligebatur
requies animarum et corporum octava etate observanda. Sicut ergo Christum
die sabbati requievisse in sepulchro credendum fuit et dicitur eodem et quiete
animarum septima etate significatum per diem sabbati credendum fuit et est
servandum a ab operibus vitiorum repugnantium caritati fuit et est
vacandum ita dies sabbati in sensu spirituali semper fuit et servanda.
Secundam est dicendum quod in sensu litterali tria includebantur in observa- 2
tione sabbati primo eius sanctificatio et cultus dei eius deputatio
unde Exodi 20 Memento ut diem sabbati sanctifices 2o
ab omni opere vacatio unde Exodi 31 Diem sabbati custo-
diat quicumque fecerit in eo aliquod opus morietur et anima
eius peribit. Tercio memoria operis creationis temporis determinatio quia
hec sabbatum die septimo ebdomade statutum fuit constitutum
unde Exodi 31 Sex diebus fecit deus celum et terram et
die septimo ab omni opere cessavit sic vos facietis septimo. Primum
ergo istorum habuit rationem moralem et ad moralia hoc persuadet ut
homo quietis dimissis curis vacet servicio dei et intentus sit vite
contemplative quia ut dicit philosophus homo est magis intellectivus quam
sensitivus. 2m vero habuit rationem iudicialem et ceremonialem ratio
inductorum totus erat carnalis et ideo per consequens illius status iudicialia

precepta et penas comminatorias revocandus erit a carnalibus
desideriis et operibus et cultui divino applicandus Secundum tertium sicut
eciam preceptum figurale quod realiter tamen valet si una dies deputaretur
cultui divino sicut alia tempus tamen figuratur una dies possit conve
niencior esse quam alia Igitur observare diem sabbati tamen realiter quantum
quantum ad eius sanctificacionem et cultum divino deputatum semper et ubi
est faciendum Observare vero hanc diem quantum ad cessationem operis servi
tutis servandum est semper modo et communaliter sicut dicitur ut prius circa
decime si quantum ad tempus determinatum non est servandum quia figuralia figuralia
3 illius status adveniente veritate cessaverunt Nota tamen quod secundum triplicem statum
hominis preceptorum tria considerari possunt primo quantum ad racionis naturalis de
bilitatem vel culpam eius racionis naturalis preceptum sunt debilitata Secundo
quantum ad consuetudinis carnalis depravationem Tertio quantum ad veritatis expectandae
expectacionem Et secundum hunc triplicem modum tria genera preceptorum data
sunt in lege Primo quidem moralia ad innuendum naturalem racionem pec
cato debilitatam Secundo quidem iudicialia ad corrigendum carnalem consuetudinem
peccato depravatam Et tertio quidem ceremonialia ad figurandum eternam
veritatem in adventu Christi expectatam Preceptum ergo de observatione
sabbati quantum ad racionem naturalem ut certa dies cultui divino esset
deputata ut tamen tamen dicte divina ut Christiana sunt mutata
Quantum vero ad racionem eius iudicialem ut quicumque faceret aliquod
opus in tali die moreretur pro quo in magis sunt mitigata quantum
secundum in littera magis vult cum solacium Sed quantum ad racionem figuralem in
Christi adventu et potissime in eius resurreccione totaliter sunt mutata
quia ipse dies dominicam sua resurreccione sanctificavit et ecclesia tamen apostolorum
observatione quam sancti revelacione per quem modum loco diei sabbati
statuit esse celebrandum Unde super illo verbo Exodi 31 videte quod sa
bbatum meum custodiatis quia signum est inter me et vos et
venientibus generacionibus et glosa et frustra gloriantur iudei de legali
observacione sabbati Aptissime enim dicitur quod signum est futurae
x quietis et leticie Videlicet racionem est dominicam eum convenit in festo
loco diei sabbati instituta et dies dominica fidelibus celebranda
primo propter significatorum eminenciam secundo propter signorum sanctorum excellenciam
tertio propter temporis convenienciam non multo melior et perfectior et requi
es animarum et corporum futura quam etate in qua nunc sumus

12

quod signat dies que est septima dies similiter opa creationis et p(ro)
resurrectione que fiunt die dominica sunt excellentiora sunt quod opa
cessationis creando et quiete (christ)i in sepulcro que fiunt sexta die
sabbati eodem modo habet aliquid ad ipsum longe melius est quod
quod in futuro misse sit sabbatum sit requies animarum ut ad hunc
futurum dies vero dominica sit requies corporum et animarum ut iam 7
p(ro) modo capite inchoatum De 2am et 3am quod opa similia tri
pliciter accipi p(rim)o ut dicantur similia similitudine culpe modo qui facit
peccatum similis est peccati 2o similitudine fortune si non dugm similis vnoo
dictus est asinado quia antiquitus qui capiebant in prelio sunt ca
pientes efficiebantur similabantur ab eis et quod dominus et fore
tuna est eventus belli 3o ex somio similitudine facit fortuna 3o si
litatem est eventus belli ... similitudine natura ut dicit homo inter fera et intra
mitate ne modo humana natura ut dicit homo intellectus fera et multe
et multe indiget circa istis ad sui (con)servacionem opa in similia
pu(n)t dici opa mala et viciosa Et hanc similitudine facit peccatum
opa mechanica que distrahunt hominis intellectum a sua pro
speculatione ut tempore deficiat et arare et omnia que p(ro)pter nos
conseruat oportet Et hanc similitudine facit fortuna et opa
conseruant opter Et hanc similitudine facit fortuna et opa
actionis et operationis ciborum et corporum quibus natura humana sustentatur
actiones et operationes ciborum et corporum quibus natura humana suste
ntatur et hanc similitudine facit natura In lege cor... omnia
opa ista similia sunt prohibita die sabbati opam ... in
lege nova quia ingens est suaue et ... ... opa similitudine
culpe prohibita sunt magis quod tunc die dominica Sed
similia culpe ... sunt prohibita magis quod tunc die dominica De
similia culpe ... ut opa mechanica inquantum in
ducunt vero ... similitudine fortune ut opa mechanica inquantum in
dicunt minimum cauta dominus prohibita sunt quaecumque necessitatis
sunt permissiva si opa natura ut cibos coquere et parare sunt concessa 6
Ad 6am est dicendum quod questio dubia est quare illud quod
... de consecratione d. 3 die dominica nichil aliud est agere
nisi deo vacare Et sub... quod opa in
illo sacro die agatur nisi comprimus et ceteris spiritualibus
dies illa transfiguratur Secundum quod teneri forum diebus festiuis
et dominicis tempore coniungit si quod causa turpis Sexto 1
ecclesiastes 2o quod peccatorum dedit deus curam superfluam et affli
ctione animi ut per noctem non requiescat ut cuncti diebus eius

doloribus pleni sunt talibus in quibus non sufficiat dies ad
vendendum et emendum vane cupiditatis et cupiditatis proprie
vendere et emere die dominica que tota tamen caritate stare non potest
immo augetur cupiditas diminuitur caritas ut dicit Augustinus 2o
2 lamentabilis maxime contingit quorum utilitatibus corporalibus
[illegible] temporis personarum et negociorum quod nisi fieret forum
die dominica in emendo vel vendendo res aliquas magnum detrimentum
[illegible] reportarent persone pauperes quia forte sunt artifices qui in aliis
diebus eorum artificiis operi intendunt et ut victum et vestitum
[illegible] et [illegible] quorum tamen habent pauciores [illegible] in
ipso [illegible] et hora aliqua deputata cultui divino
[illegible] possunt [illegible] potuisse si in talibus operibus eorum
mentes non multum animo distraherentur. Similiter 3o [illegible]
3 [illegible] utilitatis componitur cum hoc opera spirituali et corporali die
ergo aliquo deserviat utilitati spirituali ut divino servicio va-
care aliqua hora studere predicationes audire ita aliquo
possit deservire utilitati necessarie corporali ut emere aut vendere
que sunt necessaria ad victum et vestitum humane necnon cibos parare
et coquere sine quibus vita corporalis [illegible] non potest [illegible]
aut super adductum [illegible] clericos et religiosos
et aliis divino servicio mancipatis de quibus [illegible] est
quod die dominica nichil operis debet facere nisi vacare divino
cultui vel illa opera prohibentur que mentem hominis
[illegible] distrahunt et a divino servicio separant cum quo modo
puto esse intelligendum illud quod dicitur extra de feriis omnes
dies dominicos a vespera usque ad vesperam [illegible]
cum omni veneratione [illegible] mercatum in eo non fiat neque
4 placitum [illegible] est [illegible] bellum committi die dominico
potest intelligi [illegible] vel in [illegible] vel in [illegible] dis-
solvendis vel cum hostibus expugnandis vel [illegible]
[illegible] capiendis / diebus ergo dominicis et festivis
bella [illegible] dissolvendis si non debent [illegible]
[illegible] extra de feriis et [illegible] (nisi forte [illegible]
matrimoniales [illegible] et de electionibus
prelatorum [illegible] infra tres menses

311
157

Sed quare cessavit observatio sabati et quare ei successit dies do-
minicus dicendum propter plura. Significabat enim observatio sabbati futuram
quietem domini nostri Ihesu Christi in sepulcro die septima. Et requiem
beatorum in celo futuram post mundi etatem septimam. Et ideo adveniente
veritate illa figura debuit cessare. Item ne videremur iudaizare. Et ne
crederemus nos fore adhuc obligatos ad cerimonias veteris legis. Huius
autem debuit sabbatum commutari in partem diei septiane primo propter [illegible]
memoriam quia prima die creavit deus celum et terram locum quietis beatorum videlicet
celum et locum laboris miserorum terram in quo loco sumus merendo celum meremur.
Secundo propter memoriam beneficii recepti quia nocte diei dominice post generationem humanam
[illegible] de tenebris et omnes captivos eduxit ubi fuerunt per quinque
milia annorum in miserabili captivitate. [illegible] enim ante tunc [illegible]
in limbo paradisi [illegible] sicut erant [illegible] propter peccatum originale
divina visione ad quam illa nocte per filii dei presenciam admittebantur
illa tres noctes [illegible] allegat [illegible] potuerat [illegible] Tercio propter
memoriam beneficii resurrectionis quia fuit tunc et [illegible] resurrexit tunc enim
[illegible] dominus [illegible] veste immortalitatis induit [illegible]
verus deus et verus homo immortalis et impassibilis resurrexit tunc etiam
mortis morbos abstulit quod per suam gloriam [illegible] nos de eterna vita
et beatitudine [illegible] quia absque dubio [illegible] fidelia [illegible]
et ubi erat corpus [illegible] gloria illic aquile congregabantur. Quarto dicendum
Spiritus sanctus missus est apostolis Christi [illegible] in spiritu sancto

et perpetue eterne beatitudinis et quietis pinguedinem accipient qui sedentes in terra
tuto et vacantes orationibus et contemplationibus hic deum ab alto expectabant
unde leo papa lxxxv dist. ex hic die dominico propter dei fine sic inquit Ve
habet dies dominica tantis divinarum dispensationum misteriis consecrata
ut quicquid aliud in sacra est constitutum in huius diei dignitate sit gestum
In hac enim die per christi viam et mortis interitum et vita accepit principium
unde ecclesia ordinat quod episcoporum consecratio et virginum benedictio in die
dominico celebrantur Successit etiam propter spirituale gaudium tercio
deus die dominico non est ieiunandum Et consequenter ... ieiunium et
ne quis Successit ergo in nova lege observatio dominice diei
figuratam sabbati veteris precepti legis sed ex constitutione ecclesie ...
aliquid de sabbato dicetur Memento ut diem sabbati sanctifices
cum dedic dominico ... precipitur ut illo die prorsus contemplationi
et prese quieti dicentes ab omnibus occupationibus corporalibus
te sub ... et inde ... deum laudando et beneficiis omnibus
illi tuo singulariter gratias referendo ut dicas cum psalmista Misericordias
domini recordabor laudem dicam domino pro omnibus que reddidit domi-
nus deus nobis

fieri debuit ut glozator ibi notat Bella vero in hostibus
expugnandis diebus divinis committi possunt imminente ne
cessitate legitur enim Machabeorum 2o cum illi sancti ma
chabei quorum aliqui occubuerunt si contra aliquid
bellassent diebus sabbati pro quo modo alii plena deli
beratione prehabita dixerunt Omnis homo quicunque
venerit ad nos pugnaturus in die sabbatorum adversus
eum et non moriamur sicut mortui sunt fratres nostri
et extra quam vim dicitur quod si urget necessitas pro defen
sione sive corporis vel legis privatarum nullo tempore est
bellorum separationi prohibendum Et bellum cum piscibus vel
aliis animalibus capiendis si necessitas fuerit possunt permitti
unde extra de feriis Licet tamen concedit alleca
piscari diebus divinis pro instanti tempore capiendum et
pauperum necessitatem
Et cum inde transisset venit in synagogam eorum Et
ecce homo manum habens aridam Et interrogabant
eum dicentes Si licet sabbatis curare ut accusarent
eum Ipse autem dixit eis Quis erit ex vobis ho
mo qui habet unam ovem Et si ceciderit hec sabbatis in
foveam nonne tenebit et levabit eam Quanto magis
homo melior est ove Itaque licet sabbatis bene
facere Tunc ait homini Extende manum tuam Et extendit
et restituta est sanitati sicut et altera Et facta simpliciter
nunc legitur quatenus ad suavitatem hominis hic subditur consum
per opera mirabilia fecit tria reparatum humane nature prima a
corruptione tacta apud evangelistam secundum tres 2o apud in
fusetta secundum spiritum ibi Tunc oblatus est ei demonium habens in
prima fit consumata dum prima pmod oppimetale in operibus
miraculorum 2o pmod conaliter in doctrina vocum ibi pre
cib nec manifestum facerent eum inprima ondi omnibus p
primo nempe ptiolan 2o in ope vel si Et secutus est eum
Circa primus ptiolac tangit primo miracula antecedentia
2o concomitantia ibi Tunc ait homini 3o consequentia ibi

Exeuntes autem pharisei dicit glosa Et cum inde transisset
i. iam alias partes declinasset post illa septimana venit in alio
sabbato ut dicit luce 6 in synagogam eorum s. ad docendum propter
maiorem populi frequentiam congregatam. Et tunc autem post in alio sa
bbato cum intraret iterum in synagogam eorum et doceret Vel
cum explanavisset premissa in campo scilicet dicta et gesta Et post
hec synagogam intravit ad docendum propter maiorem populi fre
quentiam et conventum Unde Beda Sabbato quippe dominus in
synagoga docet operatur quod virtutes non solum propter insinuan-
dum spirituale sabbatum sed etiam propter celebritatem eo populo con
ventum tunc hic mos erat qui vacare a laboribus plebem
iubebant legendi audiendique scripture operam dare. Nam
sicut hii quibus venandi ars est ubi feras pisces et
volucres plus habundare decernunt ubi maxime sua retia
tendunt Ita et dominus se docuit in synagoga et in templo quo
omnes iudei conveniebant volens omnes homines salvos fieri
et ad agnitionem veritatis venire. Hec Beda. Et hic in proposito notantur tria
s. mentis stabilitas quia licet pharisei insidiarentur ei non
tamen metuebat venire ubi erant et hic contra pusillanimes 2o
doctrine veritas quia in publico docebat et hic est contra hereticos 3o
zeli sinceritas quia totum hoc propter salutem animarum faciebat
et hic est contra eos qui inde querunt vanam gloriam
temporale lucrum seu comodum. Et erat in synagoga homo
habens manum aridam et contractam et observabant i. dolose specula
bantur eum pharisei si sabbato curaret ut illum arguerent vel
accusarent Unde interrogabant eum maliciose Si licet sabbatis
curare ut si diceret non arguerent eum de inmunitate vel impo
tentia Si diceret sic accusarent eum de sabbati transgressione
Ubi Beda Quia solutio sabbati quam in discipulis argu
ebant excusatione ratione ipsum calumniari volentes observabant ut
si in sabbato curaret transgressionis eum accusarent. Si non curaret
crudelitatis arguerent ut enim ait Bernhardus in factis observatores in
verbis opprobatores et contortores sustinuit illusores Et videns
dominus cogitationes eorum iussit hominem exsurgere et
stare in medio ut miraculum esset magis manifestum et
evidentius argueret crudelitatis malignitatem et quod repetendo

vel interrogabant eum dicentes

Lam 12

cunctis ab eis motu sub aliis vis hocidem quesivit ab ipsis
filiis cum tacentibus proposuit similitudinem de animali et posuit
eorum prius verbo ondens per eorum complicatum hominem est sanare
in die sabbati Et ideo tunc magis subveniendum est homini quam
animali si animal si cecidit in puteum vel foveam colligetur
et liberabitur die sabbati ergo multoplus homo qui est nobilior et
melior cum sit factus ad ymaginem dei si in infirmitatibus
cecidit curabitur die sabbati Si enim hoc sit propter cupiditatem temporalem
multoplus istud debet fieri ubi salus queritur animarum et sic ipse
vite communis et sue consuetudinis comunis exemplo unde Glossa
vobis omne in sabbato licet curare et salvare Et homines non
~~licet vobis manibus~~ licet colligere mechi nec non licet curare licet
medicinam confitio ut manum meam super illum extendo dico
verbo et sanatur infirmus et legem sabbati vero non transgredior
et sine ope operis virtutis consummo hec Glossa Sed quare pha
risei plus diligunt omne quam hominem proximum et laudat impe
rium subsidium in omne et accusat custodiam caritatis in homine unde
debitum solvit proponit eorum ut interrogates [illegible] con
sequendo Sic solvit proponit eorum ut interrogates ... con
cedendo aliud
compararet Si vos impetrat in sabbato ovem et colligit aliud
animal in foveam decides eripe festinatis non equali favore a
vanare consuletis quanto magis homines qui multo melior
vanitate consuletis quanto magis homines qui multo melior
ove debeo liberare unde Rabanus Competenter ergo exemplo
solvit eorum errorem ut eos ordinat sabbatum violare in opere
cupiditatis qui eum violare arguunt in opere caritatis lege male
interpretatas qui dicunt in sabbatis feriandum in quo animalis
infirmitates qui dicit in sabbatis feriandum est unde opus simile non facietis in eo id est peccatum
tum feriandum est unde opus simile non facietis in eo id est pertinet
qui facit peccatum servus est peccati sic in eternam requiem animalis
tum feriabitur tum non ab omnibus hec Rabanus Secundo solvit
eorum facto hominem habente manum aridam sanando Tunc enim
ait illi Extende manum tuam et eum extendit restituta
est sanitati in quo patet perfectio sanitatis ubi Glossa ut proposito
legis quem medici non intelligunt sanitas manifestet Si enim
deus offenditur in ope sabbati sine dubio infirmitas non fugatur
quia non potest nimia dei benivolentia sequi Iste manans secundum
Dicit ergo ipse dixit eis quis ex vobis est homo qui habet multo magis
quis qui habet unam ovem qui habet multo magis homines Et si
ceciderit sabbatis in foveam nonne tenebit capiendo et levabit eam
colligendo si ergo hoc facit propter cupiditatem temporalem multoplus debet fieri ubi
plus queritur salus animarum Quanto fructus multomagis omne ... et ... omne ad
non est comparatio ... quoniam ... ad ... quam ... Itaque
licet sabbatis bene facere Glossa competenti ...

cui tetendit quanti aut ... manum ... da habenti

ne in tribulationem [illegible] et venit [illegible] dixit ad illos interrogo
vos si licet sabbato benefacere an male [illegible] cum viderent [illegible]
[illegible]
[illegible] deinde videns eos contristatos [illegible]
[illegible] illos [illegible] complevit [illegible]

Luc

Secundum intervallo quo venit nazareni recinctam sibi in
istius modi vocibus auxilium precans homo cementarius e-
ram manibus victum quitans precor te ihesu ut michi re-
stituas sanitatem ne turpiter mendicem cibos. Dominus ihesus in
sabbato maxime docebat et operabatur virtutes Primo ut ostenderet
spirituale et spirituale sabbatum melius et fructuosius veteri
sabbato succedebat Secundo ut sabbato pluribus concurrentibus plu-
ribus proficeret et salvator mundi ex miraculorum virtute
manifestus fieret Tertio ut dominus legis et sabbati probaretur tertio
ut malum intellectum iudeorum observancia sabbati auferret dum
bonum operando sabbatum se non violare probavit qui in sabbato
curabat et hic coram pluribus legisperitos confutabat Circa quod
sciendum quod aliqui sunt actus boni in genere ex se qui huiusmodi opere non
sunt boni in genere morum sicut edificare domum vel huiusmodi et
talia non erant licita in die sabbati Alii autem sunt actus boni in
genere morum in se sicut sunt opera virtutum et talia licita sunt in die sabb-
ati de quibus erat sanatio manus aride quod erat opus pietatis et hic
erat ad gloriam dei manifestandam cui opitulum fiebat miraculose et
supernaturaliter Et ideo talia poterunt fieri in sabbato non solum licite sed
et laudabiliter [illegible] cum Beda et erat ibi homo qui habebat
manum aridam humanum genus indicat in opere bono arefactum per
manum in primo parente ad pomum vetitum extensa sed miseratione
dei salutis et bonorum operum fructibus per innocentes [illegible] manibus
in cruce extensas est restituta Et bene manus in synagoga
erat arida quia ubi maius donum scientie ibi transgressor maiori
subiacet culpe et gravius est periculum inexcusabilis nope Sana-
ta quia manus inde extendi quia infructuosa debilitas anime
nullo melius ordine quam elemosinarum largitate curatur Habebat ergo
homo dextram manum languidam aridam quia ab elemosinis torpebat
sinistram sanam quia sue utilitati intendebat Sed veniente domino dextra
sana ut sinistra quia quod congregavit avide modo distribuit caritative
Christe est in hoc in sinu docuit quatuor necessaria penitenti scilicet quod
surgat a culpa primam quod stet in gratia per perseverantiam quod in medio
proximi exempli evidentia quod extendebat manum per bona opera

12

Extende ergo manum primo ad pauperes in elemosinarum largi-
tione Secundo ad deum in feruenti oratione quia in Exodo
[illegible] propheta rogatus ad deum manus expandit qui eas prius
ad pauperes non extendit Moraliter homo habens manum aridam est
peccator habet enim quidam cor aridum quia sine bona affectione et
compassione Secundo linguam aridam quia sine bona operatione — *[right margin:] quia sine bona oratione et loquela et in manu*
Hec autem triplex ariditas similatur assimilatur arbori aride que
est uere arida quando est sine succo et folijs et sine fructu Cor habet
aridum inuidi linguam maliloqui manum auari Iste obedi-
entia diuina si manum ad proximum extendit per elemosinarum lar-
gitionem et ille linguam loqui ad deum per deuotam orationem Alius cor le-
uat ad celum per sanctam meditationem et sanatur petrus Item et [illegible]
philosophus arida dextra habet manum contractam non opera que sunt peccatis
dextere quia talis est impotens ad bona sed potens ad mala Ex
quo enim manus constituitur in operibus prohibitis extunc arescit in
operibus bonis Item non restaurabitur quando in uirtute sua operabitur
per manum enim que est organum organorum conicitur actualiter opus
uirtutum et ideo manus est arida que est ad bonum opus inualida
sed tamen ad uirtutem surgit per gratiam tunc manum extendit ad sanam ope-
rationem sicut et per hominem manum aridam habentem signatur piger et
ociosus qui ad operandum est inualidus sed tamen ad uirtutem postquam stat
in medio uirtutis manus eius sanatur et in bonis operibus exercetur
Specialiter tamen et precipue per hunc hominem auarum designatur cuius
manus ad opera pietatis et largitatis omnino inualida reperitur huius manus
digiti sunt quinque Primum inordinatum desiderium habendi Secundus labor ac-
quirendi Tercium sollicitudo conseruandi Quartus studium multipli-
candi Quintum infidelitas dispensandi sed ut sanatur ei per proximum
extende manum quia tu dono extendi ad opera pietatis extenditur
sic sanatur vide Ambrosius Audisti dixi uerba dicentis Extende
manum tuam Communis ista generalis medicina est Et tu qui
putas manum habere te sanam caue ne auaritia caue ne
ne sacrilegio contrahatur Extende eam sepius extende illam
ad pauperem qui te obsecrat extende ut proximum iuues
ut vidue presidium feras eripias in iure quem videris in-
iuste calumpnie subiectum extende ad deum pro peccatis tuis Sic ma-
nus extenditur sic sanatur hec Ambrosius Ergo o auare qui

mani et contrito quibus non vis dare nisi carpere non vis lar-
giri vis peccare. Extende manus tuas ut libeas indigentibus
et in[de] sit tibi ipse cum viduis et thezauribus in celis unde Eus[ebius]
Elemosinam facias et ne despicias ac sine corruptos et cum tibi
ipsi bene facies magis illis prosicies ista [illegible] quam pecunia por-
riget tibi ipsi vel futuram gloriam possessionis habet Eus[ebius]. Utrum

du 3 observatio sabbati sit de preceptis moralibus vel ceremonialibus
arguitur quod sit de moralibus quia tercium preceptum decalogi morale
est 3m quod creatura racionalis ordinatur ad deum sed sicut primum et
2m precepta moralia sunt ita et 3m est morale. Contra sed augustinus
prima parte probatur quia 3m racione maiestatis et potencie que appro-
priatur patri et convenit deo ut est causa efficiens creature ipsa creatura
racionalis ordinatur ad deum per illud preceptum primum non habebis deos
alienos coram me vel racione virtutis que appropriatur filio et convenit
deo 2m quod est causa formalis creatura ordinatur ad deum per illud
preceptum Non assumes nomen dei tui in vanum sed 3m vero racione
bonitatis que appropriatur spiritui sancto et convenit deo 3m quod est causa fi-
nalis ordinatur per illud Memento ut diem sabbati sanctifices ita
quod per illa tria sufficienter homo ordinatur ad deum ut subiaceat
summe maiestati credat summe veritati adhereat summe bonitati
sic patet 2a pars augustinus [illegible] primum preceptum et 2m sunt immutabilia
et sunt moralia augustinus quia per primum preceptum et 2m [illegible] dixit in decem
ordinacione sic quod non cadit aliqua dispensacio illorum preceptorum igitur
sicut illa sunt moralia ita et 3m etiam quia dicit memento ut diem sabbati
oppositum patet quia sabbatum non celebramus ergo prohibemur ipsum cele-
brare ut non videamur iudaizare. Ad 3m allegorice [illegible]
preceptum de sabbato ponitur in lege ut res et ut signum patet res
est debita et non [illegible] sed est requies et vacacio ad deum
Exodi [illegible] requies sabbati sanctificata est domino glossa ut illi
soli vacetis. Ut signum futuri. Exodi 31 Videte ut sabba-
tum meum custodiatis quia signum est inter me et vos glossa aperte
dicit quia signum est futuri et quietis et beatitudinis et quietis futurorum
in presenti anima quiescat a tumultibus malorum operum et viciorum

nota ergo non quod observacio sabbati potest intelligi duobus modis uno
modo in ultimate ut dicatur dies sabbati dies requiei sine vacacionis
ad deum et hoc modo dies dominica potest dici dies sabbati et quelibet
dies instituta ad divinam vacacionem et devocionem quod est ut

12

ptatis illis sabbatum q i requies donum dei mi vnd dicebatur
dies sabbati i dies requiei vnd 2ot ond est etiam sanctificatus
tpe gre Alio m dies sabbati dedicata q dies s dies septima
Exo xxxiiij sex diebus facietis opus septima dies erit sabba
tum Conclusio pa capiendo sabbatum secundum in pmo notabili
dt sic sabbatum est morale pz quia ut sabbatum dicitur 1
est deo debita licet non ad semper i ut homo habeat aliquod
tempus deputatum ad vacandum diuinis sine deo si vacat deo
p aliquo tpe inest homini naturalis inclinatio i ergo sic vacat
deo seu quiescit in eo a nra sctpus q est morale ergo quia
aliud morale 2 q est immutabile sic et illud q 2 dicta
sz q inest naturalis inclinatio homini ad vacandum deo pz sicut
quies rebus sensitiuis laboribus subiecta naturaliter appetit tempore aliquod
tempus sine corpali refectione ita mens hominis inclinatur naturaliter
ad suam spualem refectionem primo 22 m dictante recte rationis in
aliquo vnd si refectio in mente per gratiam 2 vacat deo s Corin
primo requies hinc sabbati est de venie ad eternum sabat
2 pgens qui hic negliget sabbatum prius non pueniet ad saba
tum eternum Corolarium 2a cado 2o sabbatum ut in pmo notabili 2
capi ait sic est cerimoniale pz quia ut sabbatum est signum
futuri futuri quietis et diuinis vel ut fuit signa quietis xpi
in sepulcro que fuit septima die ut sic est signalium pre
ceptorum sz oia signalia precepta sunt cerimonialia 2 custodia
venite super nos aperite ergo vnde Corin q in veteri testa
sub precepto fuit sabbatum custodiendum non autem in nouo pz quia
cum eam signale preceptum obligabat sz in nouo testamento cessa
uit figure Corin viij Conclusio 2a licet sabatum in 3
nouo testato non sit obseruandum est in dies diuina cele
brandis custodienda quia prima pte pz quia 2a conclusione et contemplatiue
quia 2a pte pz quia quilibet homo tenetur ad gras agendas
pro ope creationis mundi a quo requieuisse die septimo dicitur
ut signum beate quietis eterne sz quia dies illa sabbati ut figura
cessauit et ei successit dies diuina aucte ergo die
dominica pro ope creationis et recreationis seu redemptionis debemus
vacare deo gras agendo quodammodo ad quietis eterne gratia
anhelando sed queres a quibus opibus cessare debeo die diuino

Dico ab operibus similibus nisi illud fecerit propter omne opus simile non faciet in eo. Opus autem simile dicitur aliquid esse aut racione similitudinis una quidem qua homo similis peccato secundum illud Joh. octavo Qui facit peccatum servus est peccati et secundum hoc omne opus peccati dicitur simile. Alia vero similitudo est qua homo similis homini est aut homo alterius servus non secundum mentem sed secundum corpus et secundum hoc opera similia dicuntur corporalia in quibus homo unus alteri servit. Tercia autem est servitus dei et secundum hoc opus simile posset dici opus latrie quod pertinet ad dei servicium. Si autem sic intelligatur opus simile non prohibetur in die sabbati quia hoc esset contrarium fini observacionis sabbati. Homo enim ideo ... indicitur ad hoc ab aliis operibus abstinet in die sabbati ut vacet operibus ad dei servitutem pertinentibus et inde est quod sicut dicitur Johannis vii circumcisionem accipit homo in sabbato ut non solvatur lex moysi. Inde eciam est quod sicut dicitur Math. xii sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant i. corporaliter in sabbato operantur et sine crimine sunt et sic eciam sacerdotes in sabbato circumferentes archam non transgrediebantur preceptum de observancia sabbati et similiter eciam nullius spiritualis actus exercicium est contra observanciam sabbati puta si quis doceat verbo vel scripto unde Num. xxviii dicit glossa quod fabri et huiusmodi artifices ociantur in die sabbati lector autem divine legis vel doctor ab opere suo non desinit nec tamen ~~contaminat~~ contaminatur sabbatum sicut sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt. Sed alia opera similia que dicuntur similia plus vel minus contrariantur observancie sabbati in quantum impediunt applicacionem hominis ad divina et quia magis impeditur homo a rebus divinis per opus peccati quam per opus licitum quamvis sit corporale ideo magis contra hoc preceptum agit qui peccat in die festo quam qui aliquod opus corporale facit. Secundum b. Augustinum in libro de decem cordis: Dico tibi quod spiritualiter observes sabbatum non quia iudei observant corporali enim ocio vacare volunt ad nugas et luxurias suas. Melius autem ... facerent si in agro suo aliquid utile die sabbati seminarent quam quod in theatris seditionibus insisterent et melius femine eorum die sabbati lanas facerent

cuius actus corporalis impediens vacationem que est ad deum
vacatio est dicitur opus servile et estimatur hoc quo sabbato
ut arare metere et consimilia. Est tamen sciendum quod corporalis ipedit
impedit libertatem spiritus ad vacandum deo quemadmodum
ca opera et huiusmodi aut non impedit quemadmodum est
actus necessarius et huiusmodi primo tales actus dicte
sunt non ultimus distinguendum est quod tales actus
in lege similes eo quod prohibet ratione ad deum
cogente necessitate aut exigente utilitate aut nec cogente
sed sola voluntate. Si cogente necessitate non reputa
actus similis operis quoniam communis similis esset
cum improbatione. Et hoc est quod dicitur Mar. 2o
propter hominem factum. Et glo. sabbatum custodire
sit ut si necessitas fuit non sit reus qui violavit
sabbato pugnare quod non est licitum in lege. Necessitas
facit et hodie si quis ieiunium frangit necessitate non
Item si exigente utilitate non est pro mutatione s
Unde Mar. 2a super illud sabbatum propter hominem
prima salus hominis custodia sabbati preter hoc
exigit semper sed servare videtur ibi glo. sabbato
omne erat preceptum quod necessarium et utile. Si non sit actus
aut dei et impediens libertatem spiritus et servitutem
vacandi deo non exigente utilitate aut cogente necessitate
tunc in lege reputabatur similis. Ad hoc tamen non
[illegible] talia acta que sunt operare similes sed tamen sunt necessaria et utiles
quod potuit tales actus ad vel prohibere sabbato si potuit
[illegible] utilitate vel preter necessitatem sit [illegible] coquere cibaria
et huiusmodi aut non poterat ad vel dimittere [illegible] non poterat
[illegible] pugna [illegible] hostibus vel [illegible]
[illegible] Sed pro reputabant tales actus similes
[illegible] dispensate cum hic necessitate vel utilitate. Sed

tur decorticatione arborum et truncatione manet a[illegible]
dubium quare talia videntur opera similia et indige[illegible]
tentum de his ut contra necessitas que diebus dominica[illegible]
Secundum quod in lege que cessatio erat figuralis et illa[illegible]
que non observatur nunc distinguendum est quod cessatio[illegible]
laboribus necessariis que aliquam penam portavit in lege f[illegible]
figura bus sonum rationes vacationis preter sed et rationes figur[illegible]
quietis eterne que consistit a laboribus tempore gr[illegible]
debebat veniebat necessitas in figura sed dominus hic prima[illegible]
minus mitia quietis eterna nunquam non erat mixta pro[illegible]
ut dicit glosa super illud Exodi 16 Cras quod coquend[illegible]
et ideo tempore gratie contradicitur / ne videamur prefigurans [illegible]
In aliis vero conformius contra vero cessationem ab operibus [illegible]
tempore legis et tempore gratie [illegible] si quando ab operibus que [illegible]
operacio gratie similia sunt et fuit causa pietatis [illegible]
lapides ad edificandas ecclesias et conferre [illegible]
et domos religiosas que alias vix vel [illegible]
esset edificatur [illegible] licita sunt sic dominica [illegible]
preterea de sabbato Marci 2 sabbatum propter hominem factum [illegible]
sabbatum custodiri preceptum est aut si necessitas [illegible]
sit reus qui violavit etc. contulit in tempore [illegible]
intervenerit dispensatione illorum quibus dispensa[illegible]
est vide [illegible] in libro de dispensatione et precepto [illegible]
rationes [illegible] ubi necessitas non est nullos violare [illegible]
[illegible] instituta / ubi necessitas fuit ad utilitatem [illegible]
[illegible] dispensatione communitate sit enim communita[illegible]
prelatorum [illegible] dispensatione [illegible] sit modale [illegible]
Si autem obicitur [illegible] sit modale [illegible]
90 recipit dispensationem ab homine [illegible] modale [illegible]
dicitur duobus modis et [illegible] manuale quod est de ipsa [illegible]
[illegible] arborum [illegible]
[illegible]

ex parte intencionis et ex hoc variatur ex tempus
indeterminate est moralis decalogi. Alio modo
quod est ad determinacionem decalogi et ex hoc va-
riata et moralis decalogi tempore gracie sicut di-
versa tempore legis et istud est moralis discre-
cionis constitucione diversa pro institucione ecclesie et in
dispensacionem sed etiam congruente necessitate
ut tamen in libro de dispensacione Sanctus Bernardus
...ta sunt genera preceptorum quorum unum vocat
...bile ut precepta legis positive aliud stabile
...ta et stabile aliud immutabile ut pre-
...ne tabule. Dicit ergo quod preceptum immobile
transgredi tamen licet homini prelatorum licencia in eo
...preceptum stabile nulli licet homini transgredi
deus et non homo potest in eo dispensare precepta
immutabile nulli transgredi licet ut in eo potest homo
deus dispensare ergo ad preceptum immutabile
...rit prime tabule dicendum etiam in eo non potest dispensare
...dum quod in precepto inviolabili consideranda
racio legis et intencio legislatoris sub verbis eius
...re manent et ubi vero ista duo apparent
...genus dispensacionis ubi non apparet intencio
legislatoris licet racio legis magis consistit in intencione
...aliquam facere cum legibus non hic consequens racio sed in
...tum continet precepta stabilia que importat actus malus
ex se sunt qui sunt dicuntur deordinatos ut re-
...uito deo fraudet ecclesiam nihil vero aliena
libidinis cognoscere

Tertius vero pt deus dispensare [quoniam dicatur actus mali] fieri sic ut occidere vel
aliena accipere sine fraude In hiis pt deus dispensare
Sunt precepta immutabilia que sunt pure moralia in quibus
tamen pt homo vel deus dispensare quia certa pro [illegible]
malia ut preceptum de sabbato in quo pt deus et [illegible]
homo in necessitatis articulo dispensare ut patet [illegible]
precepti institucionem et declaracionem (Bonaventura vero loquens de [illegible]
prime tabule ungentum sunt moralia (Videtur quod [illegible]
male facit qui diabolo in sabbato dat eius occasio [illegible]
maioris cum possit differre usque ad aliud diem [illegible]
nunc aliquid propter scandalum dimitti sine salute [illegible]
aliud tempus debent Ad hoc dicendum quod id quod ag[illegible]
aut est malum in se sive mortale sive veniale [illegible]
non est dubium quod dimitti debet propter scandalum activum [illegible]
est peccatum / aut est indifferens et hoc similiter dimittendum [illegible]
naturalis vero dictat hominem quod pusillo non debet [illegible]
dalizare / aut est bonum aut est quo bonum precepti [illegible]
non est dimittendum quod proximo peccato aliquis non debet quis [illegible]
tare / aut est bonum supererogacionis et hoc quando [illegible]
pt dimitti propter scandalum alterius non tamen corporalium [illegible]
Si aliquid ad tempus antevenire quod quo [illegible]
torum ordinabatur ad salutem animarum quod est bonum non
non propter scandalum et non debuit dimitti nec differre
die quam in sabbato ut fecit quia bonum [illegible]
tocius populi tamen propter documentum sed quod non erat [illegible]
nile aquo erat tunc cessandum tamen ut ondetur [illegible]
dicendum et non legi subditus
Secundo primo de hiis que pertinent ad observacionem solempn[illegible]
Et hoc notabiliter de principe hominum qui in solempnitatibus
faciunt gracia eius ad quam ipse constitute sunt [illegible]
sunt que pertinent ad observacionem solempnitatum primo est [illegible]
ius [illegible] quo [illegible] sex diebus operaberis et facies [illegible]
vide [illegible] ista cedula xvii folia

325
164

| 2

quam tota die in choreis impudice saltaret. Unde Seneca
dixit iudeorum sabbata dicens [illegible] quod septimam partem vite sue
vacantibus perdunt. Item dicit Trenorum primo: Viderunt eam hostes
et deriserunt sabbata eius. Secunda [illegible] principalis intentio
legislatoris [illegible] fuit nos debere abstinere a corporalibus labo-
ribus ut liberius possemus vacare spiritualibus et conscientie in-
tendere. Quare multi illorum sabbata dederunt [illegible] sic
omni devotione vacuata sunt in ocio corporali vivere ne illi etiam
qui sex diebus laborant continuo mortali corporis et sic
septimo quiescunt dampnatores per ebrietates et rixas [illegible]
contra ebrietatem tunc debere [illegible] quietem confessionem dic [illegible]
[illegible] sunt illa partialia spiritualia aut corporalia in [illegible] dicuntur [illegible]
[illegible] requiritur [illegible] pertinet ad fructum [illegible] aut [illegible]
[illegible] et liberorum non dicuntur [illegible] / Tertio aut [illegible] quilibet
liber tenetur in necessitate proximo non [illegible] sibi [illegible] proximo
[illegible] in [illegible] ad salutem corporalem per [illegible] nono [illegible]
[illegible] qui [illegible] ad mortem [illegible] aut in dampnum
[illegible] vitandum. Deuteronomii xxii primo: Non videbis bovem
fratris tui aut ovem errantem et preteribis, sed reduces fra-
tri tuo. Et si non est propinquus frater tuus nec nosti eum duces in
domum tuam et erunt apud te quamdiu querat ea frater tu-
us et recipiet. Et ideo opus corporale sive pertineat ad
salutem corporis proximi sive proprium sive ad vitandum dampni
[illegible] rei quod non capit [illegible] anticipationem
vel dilationem non est contra observationem sabbati seu diei
dici. Unde dominus dixit iudeis Johannis vii: Michi indignamini
quia totum hominem salvum feci in sabbato. Et phariseis
qui esurientibus discipulis in sabbato et spicas vell-
entibus ad comedendum indignabantur ait: Quis erit
ex vobis homo qui habet ovem unam et si ceciderit sab-
bato in foveam nonne levabit eam? Quanto magis homo
qui est melior ove. Hec Thomas. [illegible]
Exeuntes autem pharisei consilium faciebant adversus eum
quomodo eum perderent. Ihesus autem sciens recessit inde. Et se-
cuti sunt eum multi. Et curavit eos omnes. Et precepit eis
ne manifestarent eum ut adimpleretur quod dictum est per

Ysaias propheta dicit Ecce puer meus quem elegi di-
lectus meus in quo complacuit anime mee ponam
spiritum meum super eum et iudicium gentibus nunciabit non
contendet neque clamabit neque audiet aliquis in pla-
teis vocem eius harundinem quassatam non confringet
et linum fumigans non extinguet donec eiciat ad
victoriam iudicium et in nomine eius gentes sperabunt
Hic ponitur conspiracio iudeorum et primo in phariseis affectus
malignitatis 2o in christo effectus pietatis ibi Ihesus autem sciens
Malignitas autem ostenditur in duobus In boni deceptione quia
exierunt In mali machinacione quia consilium fecerunt Dicit ergo
Exeuntes autem ad literam de synagoga vel moraliter a gloria
iusticie i. aliud extendentes quo dicitur Sed in psalmo accendere ad eum
et illuminari pharisei i. ad literam divisi in vita ab hominibus
communibus [illegible] pharisei i. adeo divisi venerunt
ambo ad eum instructi [illegible] videt magis eorum fallacia
ut Iob 2o Egressus sathan a facie domini Consilium faciebat
vel quasi consilium In consilium eorum non veniat anima mea
etc. Non eum perderent Ambrosius Consilium fecerunt quo vitam
perderent non quod invenerunt Iam ergo de morte tractabat
et hic primo loquitur de conspiracione mortis Christi propria tunc primo
consilium faciebat Magna insipiencia dicere eius [illegible]
tanquam [illegible] plurimum indigebant quos eciam ut ad hec
non eius culpa sed timor monebat magis eciam sunt eorum
obstinata quia ut vir Christi ut [illegible] resilierunt a malo
sed amplius invidia commoti remanserunt in malo obsti-
nati unde dicit pharisei autem consilium acceperunt scilicet a
dyabolo ut perderent eum invidentes enim quod ipse volebat eum
facere signa ne gloriam acquireret et discipulos contra
vel sed turpidinem immundicie sue sabbati defensione
tegebant ut in prima quod facere videtur sabbati in-
stitutam defendit Crevit autem suam exequentur invidiam
Nota multe sunt cause persecucionis Christi Hic enim primo

12

in hc ewgº legi phariseos morte dnm procurasse et infra in multis locis siue aut persequebantur xpm omnibus cru
delius nec manifestis Quilibet tamen per invidiam quam habebant
ptatis quia erat doctus sicut ptate habens non sicut sc
be et pharisei Mt 8 et infra 21 Sciebat pilatus
quod per invidiam traditus esset Sº propter ab hominatam vitatis
quod corripiebat et notabat eos geminum ypocrisis et superbie
ut dicitur infra eod per hec infra cº talo dicitur Cognouerunt
sacerdotes et pharisei quod parabolas eius quod de ipsis loqueretur
et querentes eum tenere timuerunt quod turbas Tertio propter ter
rorem bonitatis Jo 10 Sustulerunt lapides iudei ut lapidarent
eum et dixit Multa opera bona ostendi vobis
a patre meo propter quod horum me lapidatis Hee tres sunt occasi
ones persecutionis mouentes corda obstinata iudeorum Sed
optime cavit tres alie quas proponebat aperte prima erat bla
sphemia temptationis quam reputabat abeo verbis temptationis Jo 10 de
bono opere non lapidamus te sed de blasphemia et tu homo
cum sis facis te deum 2a transgressio legis et solucio sabbati si
gualis ut hic et Jo 9 non est hic homo a deo qui sabbatum
non custodit De utroque Jo 5 propterea persequebantur iudei ihesum
non solum quod solvebat sabatum sed quia deum patrem suum dicebat 3a timor
perpetue adversitatis Jo 11 Collegerunt pontifices et pharisei
concilium dicentes Quid facimus quia hic homo multa signa
facit si dimittimus eum sic omnes credent in eum et venient Romani
et tollent nostrum locum et gentem et ab illo die cogitaverunt ut
interficerent eum Ihesus autem sciens hic ostendit excepte quod affectum precelle
primo in cauendo malum ipsis phariseis 2º in faciendo bonum
aliis ibi Sciens autem illa dicit ergo Ihesus autem sciens cogi
tationes eorum quibus i. insidias eorum Apocalipsis 28
vniversa scrutatur dominus vniversas mentium cogitationes intelligit
Recessit inde per quod hoc ut patet eis 2 rationibus in
glossa recessit non timore nec prouidius occasio si precendo
eis ne invidia crescerent 2º quia nondum venerat tempus pa
ssionis eius Jo 7 nondum venit hora mea 3º quia non adest
locus passionis luce 13 non capit prophetam perire extra ierusalem

2 occasiones ... maior utilitas ... ffuderet

Oz q tradit ad ipsos pdu … hoc tu qua hom psecuti sut iudeos mcito sp bte illi q i ipti statu sut ers p m xpe sp i celu pduc … s liq dicam inde i cedula de ste
signum sit

Lam

Iterato xpc audivit quoniam … Si vos persecuti fuerint in una civitate etc. Ideo xpc etc humiliter segregavit
ipse quia ut homo fugit odientes Exemplo ad omnes
nec humiliter segregavit tu ipse mortem non timet tu tamen
homo fugit a consilio malignancium in quo etiam nos do
cuit ut ab illis recedamus quos bonis inventis per dictio
res videmus homines enim in malis obstinati vix possunt
prorsus compesci unde Lucas dicit sed domus consilium
eorum non diu continetur sed una reddita racione recessit
ne magis insania eorum crescat quod non potest fieri ut
malicia ratione placatur ignorancia quidem ratione placatur
malicia autem ex amplius concitatur Dicit ergo illos pa
ros ad malefaciendum recessit Ideo qui timendus subtrahens
se ab eis sed quasi minores potens eis ne ad opus
impium amplius invitaret Crisostomus enim qui paratus est
male facere apud deum iam fecit tu qui intelligit paratum
esse aliquem ad facere malum et vitat eum dans
ei occasionem ut compleat malum ipse particeps est peccati
eius et quid enim res mala potest contra suum inventorem
et qui sive te erat pictura aut qui ad voluntatem
suam ad perditus erat ut quod potest perditus erat ut
quid potest impleta est perdicio eius hoc Crisostomus Et
secuti sunt eum Crisostomus dicit est eius per primo in
ipse predicari ex sanacione vero homines tunc cavendi
in ope vero sanacionis eum sequuntur ubi tangit
primo perambulantem ad curacionem secundo operam curatoris ibi
Et curavit etc ergo Et secuti sunt eum multi dabo doci
virtutibus miris prestarum sed indocti opinione eius secuti
secuti ducti amando sectantur Et curavit eos omnes Lucas
quia virtus de illo exibat et sanabat omnes unde Re
migius Erant pharisei unanimi consilio ut perderent turba
turba indocta unanimi dilectione sequitur unde mox sui
desiderii consequitur effectum sed in nis et tu sanari si vis curam

dum
hoc quint expiot homines vel gratia hominum attauus
presentati sunt xpm sunt contra gratia hominum sed homines
pociti sancta illustrati scientia sanctitate adornati primum dicam
scribe in pharisei de primis et ultimis de primis primo
collegerunt pontifices et pharisei concilium contra sancti
quia collegerunt personarum dignitates quia pontifices
principes quos status admirare debebat retrahere ut
hominem scribe qui attendunt ad dominum scripture religionis
pharisei qui habitus et vite apparencia et diuersis cerimoniis
[illegible] diuinis populis quos retrahere debebat sapientia et
et quia in antiquis est sapientia Job xii sed nunc ascimo
[illegible] migrauit Daniel xiii [illegible] voluptas quam
[illegible] Dauid dicentis beatus vir qui non habiit in
consilio impiorum et in via peccatorum non stetit et in kathedra
[illegible] non sedit. Hec iusticia utique contra de quo dicitur sec
[illegible] creavit deus nouum super terram femina circumdabit
[illegible] crudeliter malignitas quia aduersus ihesum qui fuit
filius qui est dator et auctor gratie et remunerator
[illegible] sunt ihesum collegerunt sibi sicut concilium dicente
principes conuenerunt aduersus dominum et aduersus xpm eius
[illegible] quint sed hec tria gratia hominum fuit aliis dignitates
[illegible] confactuosores in apparencia [illegible] quot autem ipsum
[illegible] sunt presentati videtur quia omnis mali persequi
propter grauium diuisites et propter morum disconvenientia
[illegible] in simo de Jacobi et Joseph erat honore
[illegible] detinctum est pessimorum zelaui mansuetum mundi
[illegible] sirpbi ~~superbi~~ impietatem [illegible] timor sed quia pro
[illegible] quod ~~[illegible]~~ videbat eis contrarius ideo ipsum presentis persequi
[illegible] sapientiam suam magnam qui dixerunt illud Johannis
[illegible] sit locutus est homo sicut hic loquitur homo
[illegible] statem suam per quam fecit mirabilia magna et
[illegible] abeuntes aliqui multi dixit ibi [illegible] primus

Nunc et vos vultis [illegible] Credidit ei Symon petrus domine
ab initio vita vite eterne et nos credimus et cognovimus quia
filius dei vivi Tantum enim virtutis doctor omnem statum [illegible]
doctrina et eam penitus conspexit Math xv [illegible] sede et
obiurgabat ipsi dicens [illegible] transgressione traditione seniorum
Et vos transgredimini mandatum dei propter [illegible] [illegible]
merito phariseorum quod est ypocrisis Sic ergo patet quod potestates
pharisei atrocius [illegible] persequebantur [illegible] quod simplicitatem [illegible]
[illegible] quia [illegible] statutis totum [illegible] reg[illegible]
que opprimebat potentia seducebat [illegible] et decipiebat [illegible]
volens eos per [illegible] liberare et in libertatem adducere filiorum
resistebant [illegible] persequebantur [illegible] mortem parabant Timeb[illegible]
Ut si [illegible] mutaret nec locum et regnum perderent nec [illegible]
ad fidem attraheret [illegible] collegerunt concilium adversus ihesum [illegible]
~~[illegible]~~
|| ~~[illegible]~~ Si licet dicere nullus infestior [illegible] quam
quam prelati et potentes quam literati et doctores quam religi[osi]
dotes quorum [illegible] predictorum status [illegible] [illegible] quod
[illegible] videtur ecclesia bonis suis per tyrannos spoliata [illegible]
tatem per reges et principes opprimi videtur [illegible] fides ab hereticis
bus impugnata dolet [illegible] clamat quibus gemit [illegible]
quibus [illegible] opponit [illegible] qui consolatur [illegible]
[illegible] unico filii sui et anima [illegible] et fi[illegible]
Tercio [illegible] prima [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] leges [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] statum [illegible] quibus [illegible] [illegible]
et non [illegible] non obviat quod est omnium malorum pessimum
impugnat et qui sic [illegible] magis impugnatur et [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] data [illegible]
nisi [illegible] [illegible] sic [illegible] allegantes [illegible] [illegible]
libertatem [illegible] [illegible] [illegible] impedientes reformationem
principes seculares [illegible] non [illegible] magis [illegible] desiderans
[illegible] supplicat [illegible] suis [illegible] suorum [illegible]
vide residuum post duo folia in ista cedula

12

si vis sanari si vis a morte periculo liberari sequere et imi-
tari ihesum christum enim neminem repellit omnes qui eum sectantur
sanat per phariseos qui divisi interpretantur discoli qui et
dissensiones faciunt significantur per herodianos vero superbi
qui gloriosi in pellibus interpretantur isti vero consilium faciunt
contra ihesum qui cum humilibus et caritate fervidis commoratur
et ideo recedit ab illis se elongando et humilibus cum
sentientibus discutit discutia salute impediendo impediendo
Precepit eis ut ipsum facta et publicatio legis publicate
per modum commemoratalem in opere miraculorum hic fit primo
dominum canale in doctrina verorum ubi primo ponitur curatorem
instructio 2o promissorum prophetica confirmatio ubi dicitur ut ad
impleretur Dicitur ergo et precepit eis sicut ipsis curatis ne mani-
festum eum facerent Ambrosius contra in glossa hic instruit nos in
sistunt ne cum aliquid magnum fecerimus laudem foris queramus
Vero ergo prohibet duos amatores predicatorum ad utilitatem audi-
encium sed in bursitis vane glorie appetitum vani et superflui
ubi quidam propter alios alii curantur non precepit eis ut nemini
diceret quale est ubi oculos ceci nati aperuit et pa-
ralitico xxxviii annis iacente erexit ubi autem
non propter alios sed propter meritum ipsius curat homines precepit
ei ut nemini diceret sicut et leproso mandat ideo et
istis precepit ne promulgaret quia propter ipsos solos curave-
rat eos quia non estimacionem hominum miraculis venerabatur
sed econtrario desiderabat salutem hominum Vt adimpleretur
hic subditur prophetica confirmatio ubi ysaias salvatorem comme-
dat a quintuplici perfectione primo gratie ubi Ecce puer meus
2o sapientie ubi iudicium gentibus 3o pacis ubi non contendet
4o mitis ubi harundinem quassatam 5o iusticie ubi donec
eiciat ad victoriam iudicium Dicitur ergo ita propterea factum est
predicta quod ad que secuta est adimpletio prophetie et hic
est quod dicit ut adimpleretur ut sic consecutive non causaliter
exponatur presentia prophetiam in persona dei patris ysaie x2

Et allegat simi^m complexia zm tustatom 10 in plum
Luc dt Cauta em eat complexio diligentia ut neque hoc
deliquat si z vias eius z visitus complexerent et inter
tom tu qua hoc faciebat ut discas qui omnia appo
sito loquebantur Si enim cogitaciones hominum implere est
tecoz sare multo magis cordis christi spiritus sanctus revelet Ecce
puer meus Ysaie Informa formam alia littera habet Ecce
filius meus ubi ondit triplicem perfectionem gratie singulare
in christo scilicet gratiam unionis qua unita est in christo humanitas
divinitati que notatur cum dicitur Ecce scilicet meruisti puer
propter infantia carnis assumpta propter innocentiam et
propter obedientiam Ysaie nono puer natus est nobis
et filius vel meus propter singularem excellentiam qua in
sunt meo quod non est prius opus vel meus quia filio
meo unitus vel meus quia magis amice alienus non
sit alius pro filio alieni meriti sunt michi Electus scilicet
ex omnibus Cant. 7 dilectus meus candidus et rubi
cundus electus ex milibus Ecce nunc elegi ad opus quod
nullus alius potest facere scilicet redimere genus humanum zm ego
Ysaie Vas homo meum elegi Deus ingenitus elegit
ad incarnandum ad redimendum aut electus electio que
elegit cepit quando ad effectum redemptionis Dilectus
meus non enim electio sine dilectione ut dilectio sine
electione dilectus Ysaie quia ipse solus est agnus sine
macula In hiis tribus tangitur gratia unionis quia puer
electus eum nam humana que elegi zm unionem
ad naturam divinam Dilectus meus quoniam ad unionem rationem
Inquantum bene complacuit anime mee id est voluntati mee Ysaie
per animam omnis affectus demonstratur hic dicitur metaphorice
de deo ad exprimendum excellentiam prime dilectionis ad
filium sicut ille qui multum diligitur dicitur homo cordis hic
in hoc tangitur perfectionem capitis id est christi qui tamquam caput
influit in corpus ecclesie de plenitudine sua scilicet cognitionis

1 2

et modo bone operacionis per opere ecclesia que est corpus
eius misticum placet deo unde dicat quod non tantum ipse xpistus
michi placuit sed 2m quod est similiter persona sed per xpistum michi
complacuit totum corpus misticum unde Jo 14 nemo venit ad
patrem nisi per me Ponam spiritum meum super eum hic ostendit
perfectionem gratie persone similiter ubi implicat tria in xpisto
primo gratie subtilitatem cum dicit ponam quasi ipsi requiescet
super eum spiritus domini gratie universalitatem cum subdit spiritum
meum Jo 3o non ad mensuram dat deus spiritum i. non particulariter
vel subdivisione gratie 3a perpetuitatem cum addit super eum quia
spiritus plenissime durabatur quamvis cuius ut omnes motus
subditi essent racioni et corporis spiritus sancti spiritus dum semper
me ponam spiritum intelligitur non super dei verbum sed super dei pueri puerum
iudicium gentibus indicabit ostensa perfectione gratie hic ostenditur
perfectio sapiencie et quia sapientis est iudicare et iudicare et ideo
dicit iudicium i. iudicariam potestatem sibi a patre traditam de qua Jo 5
pater omne iudicium dedit filio vel iudicium intelligitur sententie
et per omne iudicium dedit filio vel iudicium intelligitur sententie
et modo iusta iudicia agit gentibus indicabit predicationem
novi testamenti unde est iudicium dei in genere discussionis
et discretionis et utrisque gentibus indicat Non contendet hic
subditur perfectio pacis ubi excludit a se tria per que impacientes
que sunt contendere clamare et murmurare Impaciens enim per
in iniuria sibi allata aut credit se posse vindicare aut non
si credit aut potest sic contendit aut per aliud sic clamat per
ad iudicem si non sic murmurat Contra hoc ecclesia dicit primo de quo
ad Thimotheum non contendere servum domini oportet Et secundo ad Thimotheum
per 2 nolite verbis contendere quia ad nichil utile est nisi ad
subversionem audiencium neque clamabit invocando ad iudicem
aliquem ut ab adversariis vindicetur neque audiet aliquis in platea
audiet vocem eius i. sine murmuracione vel male
dictione per petri 2 cum malediceretur non maledicebat cum
pateretur non comminabatur ergo non erit contenciosus in contradicendo
non clamorosus per impacientiam non murmurosus in retractando
Calamum quassatum hic ostenditur perfectio innocencie sub dupliciter
similitudine primo quo ad iudeos 2o quo ad gentiles i. et lignum

Dicit ergo arundinem quassatam i. iudeos secundum gloriam viventes
corporibus carnali legis observantia sed vacuos intus spirituali
intelligentia quassatos quia omni vento doctrine et erroris motos
non confringet i. statim condempnabit sed supportabit sustinendo
in presenti ad quem [illegible] medulla quod dum vos paciar
et in futuro conquassabit capita multorum Et linum secundum
aliam literam lini fumigans i. ipsum gentilem in quo ardor
calor | naturalis legis fere [illegible] extinctus / amarum fumum ipsum inducebat | fumus et
sunt non extinguet sed illam scintillam in magnum ardorem
ignis dei suscitabit presidem et consumet peccatorum opera ad
Ephesios v. Eratis aliquando tenebre nunc autem lux in Domino
Omnium hic concurro commiunt quia per arundinem quassatam intelligit
gentes vanitatis vento agitatas quia vacuas non con-
fringet sed ad salutem reservavit Et linum fumigans i. corpus
iniquum sacrum in reliquiis Israel non extinxit i. non auferret sed
in fine tempore disposuit Omnium [illegible] sed arundinem quassatam
non confringet quia peccati manum porrexit linum fumigans
non extinxit quia modicam fidei scintillam in parvulis non con-
tempsit unde glossa Eum peccanti non porrexit ut portat omnem
fractus quassatam calamum confringet et qui modicam scintillam
fidei contempnit in parvulis linum fumigans extinguet
quod ipse non fecit Parcens vel quiescere quod peccat donec eiciat
iudicium hic [illegible] perfectum iustitie suo in contemptione non
[illegible] et iudicis [illegible] et communicatione credentium et
gentibus ibi Et in nomine eius gentes sperabunt Vel ergo ita
vel quiescere quod peccat et patienter sufferre donec iudicium
passionis sue quo iudicatus est eiciat i. expellat ad victo-
riam scilicet principem tenebrarum quod [illegible] nunc princeps mundi eicie-
tur foras vel donec iudicium activum quo iudicatus est
in fine eiciat i. proferat scilicet et victis sub quos condempna-
bit pro Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum Et in
nomine eius scilicet filii dei gentes sperabunt quarum pleni-
tudo introivit [illegible] fidei sperabunt et salutem eterna
[illegible] non est aliud nomen sub celo in quo oportet nos sal-
vos fieri Ad Romanos xv Erit radix Iesse qui exsurgit regere gentes / in eo
gentes sperabunt Nota ista auctoritas [illegible] est ad propositum in
qua describitur [illegible] Christo perfecto gratie perfectio sapientie perfecto

o procedo cleri vero novis modis et exquisitis
et obviat inquietudini qui cum ubi est hodie qui necessi
tatu noctes spiritu simplicitas sed malicia seniores asperitu
iucunditate ecclesie pro trinitate in consilio consutile secunde
mani Nisi cleri decipimus aut sedimus veteres scrutas
invenire non possum aliquos sedisse cleri et de domo
rapuisse propter quod sacerdotes adeo facti sunt degenerati
ssima atque prisca que sub patribus sedere sub religiosa
matre pia que eos genuit lacte nutriunt et tam alte
impingere non cessat splendidus superior omnes qui primas
quod prisca quos non revocat pudor non cohercet
timor non vincit caritas / pietas non emollit non terret
malicia non inflectit [illegible] inceris dampna non faciat
omnia tangit obvium pro predicto [illegible] / liberis n
impera maledicunt quibus vae genti peccatrici populo gravi
filius scelestis et pubescit tamen omnino dereliquerunt
dominum et blasphemaverunt sanctum israel alienati sunt retrorsum
pro ut cuncto querenda [illegible] apostolo ubi est gregis
et tibi ad collocare ~~[illegible]~~ ubi queso hodie fides
spiritus prophetarum zelus apostolorum constancia martirum
confessorum castitas virginum continentia viduarum asperitas
confessio sacerdotum ubi est hodie ille doctor egregius
dominus apostolus paulus qui incipiens ampliare
factus est iudeis tamquam iudeus infirmus infirmis et
omnibus ut omnes lucrifaceret ubi est ille vir inclitus
princeps et nominis levita laurencius qui zelo domus
tirannis et incendio ignis dimicavit ecclesie
quod sacra ministerii vasa ne ea sacrilegus totaliter
affectus coronis inopiam ~~[illegible]~~ fratris eius pia erogata
tribuit ubi est ille doctor seraphicus augustinus qui
successit omnes pro aliorum morbis perpetrabat et
tribulacionibus plenam imponebat ubi est ille doctor
beatus ambrosius qui zelo libertatis ecclesie [illegible] est

Imperatori in facie restitit ipsumque excommunicavit et fortis [illegible]
firmavit. Certe omnes isti abierunt in regionem longinquam
pro corona de manu domini et diadema regni de manu
sui .1. ad Corinthios nono c.

Sed dicit aliquis martyres [illegible] ecclesie [illegible]
[illegible] christiani [illegible]
[illegible] spiritualem [illegible]
[illegible]

[illegible] ecclesia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ecclesia [illegible]
[illegible]
[illegible]

12

patie perfecto iuste perfecto iustitie vnde ysta continet nam
patuit perfecto igitur in evacuatione legalium et sabbati vnde
dixit venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis
perfecto sapientie in confutatione phariseorum intragantium super liga
sabbato curare perfecto patie in declinatione phariseorum
machinatum quando recessit perfecto iustitie in sanatione
turbarum sequentium quas omnes curavit perfecto iustitie in occul
tatione suorum operum quia manifestari indignus noluit
vel noluit manifestari ad vanam gloriam Secundum vero
super illud iudicium gentibus nunciabit Jo 3o nam
misit deus filium suum ut iudicet mundum Christo non venit
ut iudicet iudicio condempnationis in primo sed venit iniciare
iusta iudicia ut nobis caveamus Est enim iudicium proprie
multiplex primum quod venit sustinere scilicet passionis quo exemplo
et iudicem iudicio meo dedit mors Aliud quod venit iniciare
scilicet future condempnationis Jo 5 Pater omne iudi
cium dedit filio 3m quod venit facere et hoc triplex di
stinguitur primum reprobationis quo ad iudeos Jo 9
In iudicium veni in hunc mundum ut qui vident ceci
fiant 2m punitionis quo ad demones Job Iudica
domine nocentes me et vim contra nos sicut dicens sum in
quod facias de persequentibus me iudicium 3m absolu
tionis quo ad sanctos a dyabolo detentos Jer 23
faciet iudicium et iustitiam in terra Est autem iudicium
quod venit sustinere scilicet contritionis Jo 12 ad Cor 11 quod
iudicantur a domino corripimur Item quod venit fieri scilicet de di
scussionis primum ad Cor 11 Si nos metipsos iudi di
caremus non utique iudicaremur Item non contendet Est
Jer 2 Ego in iudicio contendam tecum eo quod dixeris
non peccavi Et non contendet contentione me sed iusticie
futuri examinis Item non clamabit Contra Jo 7 Sta
bat Jesus et clamabat Ad hebreos 5 cum
clamore valido exauditus est clamavit ad idem luce
23 clamans voce magna Jesus ait pater in manus

tuas commendo spiritum meum Et non clamat aut impatiens
ad amplius inuocatorem sed ut doceret in sua predicatione ut
mitteremus in sua passione ut pateretur unde in sua morte
Item ut audiretur in plateis Contra unde murmurasse cor
dante alapam quo ipse Si male locutus sum etc. Unde secundum
beatum augustinum hoc dixit non ut iratus sed instruens suum per-
cussorem et etiam ad maiora tolleranda paratus. dubitacio

dominica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etc.

Tunc oblatus est ei demonium habens cecus et mutus
et curauit eum ita ut loqueretur et videret Et stupebant
omnes turbe et dicebant Numquid hic est filius dauid
Pharisei autem audientes dixerunt hic non eicit demo-
nes nisi in Beelzebub principe demoniorum
Visa virtute christi in amonicione mali causati a p-
rincipio intrinseco corporali hic ostenditur in amonicione mali
causati a principio extrinseco spirituali ubi ostenditur primo in miraculo
virtus saluatoris 2o confusio ad insipientes non credentium [illegible]
et ab effectu diuine virtutis ibi pharisei autem Circa miraculum
tangit tria primo antecedens 2o efficientia ibi Et curauit 3o
consequentia ibi Et stupebant dicit ergo Tunc scilicet postquam curauerat ma-
num aridam Oblatus est ei in quo ostendit effectum fidei habens
demonium habens in quo notat peccatis grauitatem in tribus quia de-
moniacus quia cecus quia mutus [illegible] tria [illegible] in eo
fecisset quia [illegible] cottidie in gloriam in [illegible] [illegible]
sunt ut expulso demone huius fidei videat et [illegible]
videat Et curauit eum in quo notatur curacio a demone ita
ut loqueretur in quo restitucio loquele Et stupebant hic ostenditur
consequens admiracio turbarum et hic in duobus primo in stu-
pefactione [illegible] 2o in locucione [illegible] ibi Et dicebant
et hic est quod dicitur Et stupebant omnes turbe id est maiores et
minores in quibus frequenter fecit dominus [illegible] salutis
sed in maioribus fuit occasio blasphemie sicut dicit Ieronimus
[illegible] [illegible] [illegible] stupore et [illegible] admiracionem [illegible] admira-
cio est [illegible] insoliti sed stupor [illegible] magnitudo magni

Sepe [illegible] aperuit
os muti [illegible]
libros [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

12

Et dicebant turbe i. maiores nunquid hic est filius david
i. messias in lege promissus de semine david quod dicit
iuxta Amarcum nunquid audiunt et ipse huiusmodi filium david predicat que nesciens confitetur filius david / ipse promis
sione scitam Matheus 22 cum nobis videtur de Christo cuius
filius sit dicunt omnes david Item ipse dominum maior
quam david fuit maior iuniores sicut patet primi regum
2° ipse fuerunt excellentia que apud eos celebris
de david dicit Actuum 2° liceat nobis dicere de patriarcha
david et cetera Opponitur peccatum mortale in homine tria facit
primo cecat intellectum sicut patet de Sampsone iudicum
13 2° vorat affectum sicut patet in Saule primi Regum
19 tertio claudit os ne confiteatur peccatum ut patet in Caym
Genesis quarto nunquid custos fratris mei sum ego Adveniens
ergo Christus gratia intellectum illuminat ut hic et Thobie 2
affectum liberat sicut in petro Actuum 12 os aperit
ut in zacharia luce primo Ubi tertio tria signa
in uno homine sunt operata scilicet cecus videt mutus loquitur
possessus a demone liberatur et cetera quod carnaliter factum est
cottidie completur in conversione fidelium aut opprimis demone
fidei lumine accipiat deinde in laudes dei taceat prius
ora laxentur eorum et angelus demonum cum hunc ceteris
et mutus est qui non credit deo et subditus est diabolo
qui non intelligit et non confitetur graciam fidem vel qui non
dat laudem deo vel Christi Nec aliquis putet quod sufficiat
homini fideli cognoscere deum 2 et necesse est confiteri deum
Ideo et corde et mentis curavit oculos ad cognoscendum
os ad confitendum deum cum cognoscat et non confitetur ille
et si oculos mentis habeat cecatos tamen adhuc mutus est et cetera
Ideo videns non facit precepta dei et qui loquitur non loquitur
laudem dei 2 si loquitur et videt quantum ad deum tamen mutus 2
cecus est ratione cum ille videt deum qui facit deum sed qui timet

et diligit deum et qui orat et psallit et suo facit que
laudat. Ille corpe loquitur animo autem tacet hodiernis tercium
demonium ille scilicet qui in peccato mortali perseverat. Quamdiu
enim peccatum in homine regnat tamdiu victus et captivus a
dyabolo possidetur et vexatur. Vexat autem demonium triplex
superbia in mente concupiscencia in carne cupiditas in rebus
quia omne quod in mundo est concupiscencia carnis est et concupiscencia o-
culorum et superbia vite. Hec autem tria demonium facit mutum
Nam cum loquela data sit homini ad laudandum deum et gracias
agendum ad loquendum veritatem et edificandum proximum
ad confitendum peccatum et veniam deo petendum. Primam loq-
uelam aufert superbia que quod dei est scilicet laudem sibi usurpat
vendicat. Secundam aufert avaricia que sibi soli intendit non
proximo. Terciam aufert luxuria et maxime contra
naturam. Unde Sodoma anceptatur silencium sine muta
Item facit cecum ut ad salutem sua pertinencia et sibi prosi-
cua non videat et eam lucem que ait Ego sum lux mundi
non sequatur sed in tenebris ambulet. Sic demoniacus cecus
et mutus si domino offeratur sed ad primam contra mox ihesus
curabit eum ita ut cecus demonio videat et loquatur.
ut ubi habundat demonis malicia superhabundat divina clemencia
In isto demoniaco malicia demonis multum habundat qui
eum tenebat obsessum ipsum fecerat cecum et mutum. Alii
in Luca etiam surdum sed dei gracia in ipso habundavit quia
demonium ab obsesso eiecit loquelam sibi restituit lu-
men reparavit et auditum reseravit. Per hunc autem hominem spiri-
tualem intelligere possumus peccatorem iustificatum cui deus
prestat quatuor beneficia supradicta. Convertit primum quia dya-
bolum ab eo expellit peccator enim dyabolum in domum ani-
me induit sed christus eum expellit ut eam inhabitet. Domus dom
autem anime tria habet solaria unum supremum scilicet spiritum aliud
inferius scilicet corpus tercium medium scilicet animam. Deus in sup-
eriori solario scilicet in spiritu habitat quia ipse spiritus contemplacioni
habitat vacat. Christus in solario medio id est in anima quia ipsa intendit
intime meditacioni et indicacioni habitat in solario in

septio aut die sabbato Non tu est illo facies ymo
tu et filius tuus et filia et servus tuus et ancilla tua
Augustinus ad hoc ergo dicitur ~~ut si in tertio~~ seqt. 20
requievit deus vii die ab omni opere quod patrarat
vacandum est aliquibus operibus exterius ymo etiam
solicitudine temporali unde exempli modo qui quiescit quia
quiescat ymo corpore quiescat et mente Secundum 2
a peccato unde Jeronimus Nolite pondera portare die
in vigilia solempnitatis debet quilibet attendere utrum aliquid
et ymo si et si fuerit procurare confessionem debet illud
unde dicitur ad hoc nobis vigilie preponuntur ut
si in aliquo peccato vel negligencia dormivimus et penitenciam
tempore facie in confessione (Tercio 3 ut tamquam
committamus unde exempli XX memento ut diem
sanctifices Sic est festum suscepti meo diligenter aptius
terciu et ut utiliter auc intendas spiritualia opera
Septimo necessario agitur quilibet spiritualiter vacandum et in festis 7
dicitur sermo dei sancta meditacio / oracio / elemosi
nigica / laudi dei ideo tunc vacandum est quia observacio
est quidam inchoatio beate vite quia que
in patria erit ibi assidua dei laudacio sicut etiam
intendere debemus laudi dominice unde Bernardus Nichil
...us reputat quidam sanctitatem celesti statui sicut
laudacium dei / Sermoni divino etiam vacandum est
... proverbium sapiens scribe in tempore vacuitatis et qui
minor actu percipiet / hoc multis occupatus numquam sapit
... sicut arbor ramosa numquam solis solet repellere
... filii ne in multis sint actus tui quia plus
... minor est ad singula Meditacio etiam vacua
in festis unde Seneca dimitte omnia impedimenta et
... nemo ad ea pervenit occupatus meditacio

1 Vos sicut in solempnitatibus ita quando proprie debetis vsare s[illegible]
ex[illegible] sit sicut illud remanebit tunc solempnitas celebr[illegible]
principio sinceo confessio (et dz hic animi ad finem
tabuli unde post vocate et videte quoniam ego sum deus
sit in remunicatione forte quod ipse est deus de[illegible]
2 meditatio secunda secundo vsare ita solempnitatibus illa quando
tunc sicut [illegible] solempniter quantum vite et sicut in[illegible]
non tamen tempus cogitationi sed cogitatione voluit sit in[illegible]
tempore non erit cogitandi unde magnam indigentiam
habebunt qui sibi non providerunt proprie hic non [illegible]
emendi meditandi vel aliquid accipiendi minime in
diebus dicit hic ad memoriam [illegible] illius solempn[illegible]
attende ad desiderium illarum / secundum beatum Gregorium [illegible]
esse festum [illegible] si dicere esse contingat festum augusti[illegible]
plurimum [illegible] duas porta atrii interioris [illegible]
tit ad orientem erit clausa sex diebus in quibus [illegible]
sit die autem sabbati aperietur porta respiciens [illegible]
respiciens ad orientem meditatio [illegible] aliquo [illegible]
non prius [illegible] ferialibus diebus [illegible]
[illegible] debet et includi diebus [illegible] (et sicut [illegible]
pertis significatur sit etiam solempniter sic et vig[illegible]
promittunt sicut secundo tempus prime [illegible] in hac quod [illegible]
promittunt ostendit quod via sit ad gloriam illius solempn[illegible]
et quod via dz nos ire si ad deum volumus pervenire
Unumquodque tempus prime quod vigilia solempnitatis futur[illegible]
sabbati quod postolavit [illegible] quod vigilia [illegible]
festum [illegible] si [illegible] ad festum [illegible] contingit [illegible]
[illegible] prime meditatus [illegible] dz vsare medit[illegible]
3 ipsum ut videas in quo statu es [illegible] modo [illegible]
[illegible] non occupa defectus tuos sicut adam [illegible]
expulsus est de paradiso sicut proximus [illegible] actum [illegible]
[illegible] hereditatem possessionem eternalem [illegible]
ideo dz vsare meditationes ista tria sicut tunc [illegible]
ita quod tua debes attende [illegible]

..mag pt dom vs vndq amplius sitit qz potus
..stator om talis sicud facit dnd di pui si diuinis
..mit cruet musta qz petoribus corporat' ptus gustus
..gssat amscauit mas orat in nobis pcaz sp bud illa
..z omis no immutat / Fz augustat neqz qz impassibile
..stto omnd incopassibilis fatus qz si nc pcag dimit
..ad nc ad fonti mic apisat alia ca ꝙ qmagl
..tas ut psiati pt d' nobl qz ho illc plis fuit nobl
..cco luto forat qz ps c nos Arom cua uiaus
..fit pt z sete meditaculum aplitas au et oro pt qz dno
..des qmbq in celud assaccdon z alibq asaidal
..tibq meditac z orone Duc eci meddd est
..largicom att id comedite pugina et bitte
z uitticte ptcs sprts qui no pparacat sibi bcd
..z hoc mchl obsnat qt q sollicies isalute
..t alieno ope uacat ut apodca ptrop depomt
..q peccat mfesl quad in alys diebus et ne
..ptilite aid dilicos torpabq intendut Cont illos
..eno ope no cessat pt vale i mi cpr dcillo
..bat ligs in sabo qz moyses et aaron teclisert
..reiectes adno quid de eo facerent dixit qz dns
..morte moria ho iste / obruat eu lapidibq omis
..ast qstq mistiod z ligs spualia ccdut q magi igens
..ibi cogit q lapidadq z q no vot cessac z i festis qu
..pu ~~intendut~~ intendunt colligat vro q illi q dic dnica
..at ingti pt do de carone inde z dete qz pcis nasa
..in valle quod musice z de bucca qz modo totulit in
..pons z i dic petecostes qud spiu scty musit i disipulos
..adeq ista dic dnica fcaz st' pt q dies illa cele
..a est ttes pocat in prez z filiud z spiz scty In
..potucia audud cant in filud ouc sapia ind
..in spiz scty qui ttc dic missig z xpi ingti st
..oni redeptori z creatori bu aliquid dent

facit secundo die qua deus lux mundi fecit et iij die ipse
deus natus est et nos redemit et tamen sibi ab omni
dominica in honore dominice resurreccionis Item
spiritum sanctum de hospicio suo expellere iij die qua
datur sexti precepto quod huic precepto et non aliis additur me
transgressores huius precepti videntur amisisse memoria
non habent memoriam eorum que sunt omnia ut illorum
in septimana omnia sunt videmus quod omnia quiete
laborare et habere segetes arbores quiescunt hyeme
sex diebus laborat septimo quievit omnes sancti
et nunc in celo quiescunt solus dyabolus in inferno quiescit
quiescentes sed laborantes die festo non sunt plures deo
die ... ut ... que quiescunt in yeme ut sancti
esse in celo sed dyabolus et dampnati in inferno Eciam
septimana primus ... et die dominico pro dampnac
... et aliis ... vero ... ...
et sabbata mea ... polluistis ... dabo vos
nacionibus Item alia racio quare additur memento quod obs
ante legem fuit constituta ... ...
sanctifica ... quod datum est ante legem ... Luce
et in sabbato ... primo ... ... post ...
idemque novi testamenti sabbatum sit et ... quod ...
nobis observatur et primum quod ante editam legem
nabat antiquus quod ... ante legem erat institutum
ideo dicitur memento et non additur ad alia precepta ... que
videtur quod ideo quia omnia ad mandata dictat natura
... ad ... ...
... Johannes damascenus dicit quod lex non
neque constitutum erat sabbatum ... quod ...
inspirata est observancia sabbati ... ...
... non ... ... precepti ... ...
... in lege et ideo dicitur constitutum in lege ...
... insinuat ... Memento ut diem sabbati sanctifices

Volunt aliqui quod exemplo hoc decimatio temporis sic deo debet offerri
quod decimatio temporis sit solo ponitur sabbati quod non pro temporibus sed totum tempus
debuit decimare. Secundo et tertium dicit Johannes Damascenus quod hec sunt propter
iudeorum imposita qui non omnem vitam deo consecrabant ut amore
dilectionis [?] ut prius impediebat sed ut servi castimonie [?] et Ecclesie capitulo [?]
ideo qui vitam suam totam per amorem deo consecrat non est tempus dividendum
temporis vacatorum quod ut dies octava sive dies dominica plus ceteris
vacanda. Secundo quod decimatio temporis de adoratione latrie et de
honore parentum non pro secundo quod non decimatur ~~locus~~ locus quietis
pro oblationibus de vita vero ponens ad locum quem elegit deus et
offerens oblationes tuas. Solutio: vacatio que est ad deum intelligitur duobus
modis in habitu et in actu. In habitu non recipit vacationem temporis quoniam
ad finem deo continuitate ille enim qui est tantum in habitu totum tempus
vult sic deo offerri; in actu vero ad finem castimonie ponere qui vide[?]
[illegible] temporis in fine quod temporis finitum est eius sic totum vacatum
temporis. Ad hoc quod dicit Johannes Damascenus dicendum quod ad carnales iudeos qui
inclinabat castimonie in actu non recipit vacationem temporalem quod non est possibile
et in aliis de talibus dependentibus in vita mortali semper vacare sed
et spiritualibus [illegible] decimatur dies septima sic permanens dies octava
[illegible] sicut dicit Johannes Damascenus exemplorum qui est ita materialia ad
[illegible] in psalmis in hymnis et canticis spiritualibus meditationibus
[illegible] [illegible] / ad illud vero quod quietabat quod non vacatum sive
[illegible] tempus in precepto adorationis et in precepto honoris parentum

Sicut hic dicitur quod ad vacandum necessarium est tempus determinatum in quo cess
a corporalibus et similibus operibus ut deo cum comparantur separantur et vacare deo se
ad adorationem sufficit est necesse necessarium ad honorem parentum est cum adora
principaliter consistat in latria moralis conveniente devotione fide spei c
caritatis sicut capaci sed eorum operibus corporalibus simpliciter parentum quando cessand
ab opere et operando possumus honorare parentes et ideo non tacetur
tempus in isto sicut in precepto de sabbato Si dicatur sicut in lege nova de
terminatum vacationis loco unus et necessitatis corporalis vacare necessarium spiritualis
necessaria necessitatis spiritualis invocare predicatio tempore quo est tacere con
et tunc vacare valent non dum loco et in et sic loco vacaret et in

Cerem i. in corde quod ipsum corpus operatur et intendit mortificationem
Secundum beneficium est quod homini peccatori linguam aperuit Deus dedit
homini linguam ad tria scilicet ut Deum laudet ut proximum edificet ut
in confessione se coram Deo reprehendat et accuset peccator autem
qui linguam suam ad ista tria non aperit vocatur secundo ibi mutus
Ergo cum incipit laudare proximum edificare et se accusare tunc
loquitur et lingua ad debita officia vocatur Tertium beneficium
est quod Deus peccatori lumen restituit Signum autem quod receperit illud lumen
visus est quod videt ante et retro a dextris et a sinistris Ille
habet oculos retro qui videt considerat et cogitat de Dei iudicio peccata sua que
fecit quam multa quam turpia quam gravia et inde habet dolorem
Ille habet oculos ante qui se videt et cogitat de Dei iudicio futuro
et inde habet timorem Ille autem habet oculos a dextris qui videt
et cogitat mundi prospera que sunt caduca et vana et ad
ea non allicitur per amorem sed resistit per abominationem Ille habet oculos
a sinistris qui videt mundi adversa que sunt bona et utilia
et ideo eis non frangitur per impatientiam Quartum beneficium est quod
Deus peccatori auditum restituit Est enim peccator surdus quia
non audit Deum admonentem ut dum blandientem ut dum inspi
rantem ut dum comminantem tunc autem surdus auditum recepit
quando Deum et libenter audit Et stupebant turbe scilicet simplices
videntes virtutem in populo admirantes et dicebant Numquid iste est
filius David quasi diceret sic quia hic est nobis tristibus pro
missus de semine David Moraliter circa demonium eiectum
loquitur qui prius erat mutus in confessione Et nota quod demon
tribus modis quibus facit obmutescere homines pecca
tores primo mutos quantum ad laudem et gratiarum actionem sicut
enim laudant Deum sicut astra matutina et iubilaverunt omnes filii
Dei Job 38 isti vero per invidiam obmutuerunt a laude Dei Ysa.
38 quia non infernus confitebitur tibi neque mors laudabit te
Sic etiam homines facit mutos qui de beneficiis acceptis
reddunt Deo gratias sed sicut porcus qui non reddit grates pastori
sed semper in comedendo grunnit Secundo quantum ad loquendam
veritatem unde quia ipse diabolus in veritate non stetit et est mendax
et pater mendacii Johannis 8 Sic etiam multos facit mutos qui
veritatem cognitam tacent et propter falsa mendacia predicant Tertium

et temptat deus cor tuum inveniet z s s te invenit 3o dyabolus
mutu est ad veniam petendum adeo de sua transgressione indura-
tum est enim cor eius ut ipsum molli non pt Job quarto cor
eius indurabitur quasi lapis Sic etiam facit homines mutos ad
primam ligando eorum linguas ne confiteantur et veniam petant
de peccatis quidam enim obmutescunt pudore quidam timore quidam optim-
ore satisfactionis quidam per negligentiam quidam proposito per-
severandi in peccatis quidam corruptione fidei et virtute sacramenti
confessionis vrong et quod ille demoniacus non solum erat mutus
sed et cecus dicitur Math 12 in fine ut dicit thes et etiam ipse
etiam erat surdus quia auditu privatus erat mutitas enim eo
mutus surditas quia 3 anatomie unde multi sunt surdi et mu-
ti qui loqui non didicerunt sic fuit de isto et forte impedimen-
tum habuit lingue vide Lust Magna et miranda de demoniis
alteruntia utraque enim in gressum explanat per que ille cecus erat
sine auditu et visu istos itaque duos sensus dyabolus tollit pecca-
toribus excecat enim eos intus quia eius oculos mentis cecatus est
ad contemplanda spiritualia excecat tamen peccatores suadendo mala
Sap 2 magna cecitas est in superbo qui se extollit in altum
et forte cras sepultus sub pedibus hominum conculcatur Magna cecitas
in avaro qui propter vilem substantiam perdit animam suam Magna cecitas
in luxurioso qui non considerat quanta turpitudo est in voluptate
carnali quia per quam sepe ille carnales excecavit Samsonem decepit
David infatuavit Salomonem Aristotelem et multos sapientes vide bene
dixit quidam Nil bene cernit amor videt omnia bene cecus est
amor cecus sedeat et cecus Item dyabolus facit homines peccatores
surdos ut non audiant deum pulsantem ad cor volentem sibi ap-
perire ut demonium mede cecatus ut non audiant predicatorem
corrumpientem ne audiant penitentiam agite appropinquabit enim
regnum celorum Math 3 ¶ De comba istis pt dicitur i
ps aures habent et non audient quia facti sunt sicut aspis surda
ad vocem incantantis obturans aures suas Audientes per
virtute salvatoris omnia in miraculo hic dicitur ad superiorum confu-
tatio ubi conviatur primo confortes 2o temptatores i tunc viderit
ei ipsum de scribis et phariseis adeo sunt diversi fuerunt enim multi qui
in ipso audientes sed quod dicebat hic que erat filius dei dixerunt quidam

12

blasphematores Sibe aut et pharisei scilicet hiatt et maiores
invidie nequicia pleni audientes turbas scilicet ipsum confitentes
tes eo quod ipse propter evidenciam facti deprimunt in corde et co
gitacione in beelzebub principe demoniorum eicit demones
et sic in spiritum sanctum blasphemabant quia spiritum sanctum cuius
opus est demones eicere et sanitates perficere contumeliam
inferebant quia opus sanctum invariabile negare non poterant
uno modo faciendi calumpniabantur et sic sanctum infamare co
nabantur dicentes ipsum virtute per aliquem demonem superiorem
sibi eciam familiarem et probatum eicere demones inferiores
de corporibus obsessorum. Nam ut ait Crisostomus invidia non
querit quid dicat sed solum ut dicat. Hic et hodie multi cum
non possunt aliorum verba vel facta directe reprehendere co
nantur intencionem et modum eorum infamare. Ubi Beda Tur
bis autem que minus erudite videbantur dum facta nostra mira
tibus fide et pharisei vel negare vel sinistra interpretatione
pervertere laborabant quasi non divinitatis sed immundi spiritus
opera fuissent. Beelzebub idolum Accaron idolorum a Belo ha
bueret originem. Ninus cum rex conditor vel potius
reparator Ninive Belo patri suo qui fuit primus rex Assi
riorum statuam post mortem eius construxit ad quam fu
gientes qui forte fecerant veniam inveniebant unde ipsam
statuam ceperunt venerari et tamquam instigante dyabolo divinum
honorem fecit ipsi statue attribui et incepit cultus ydo
latrie cuius simulachrum consuetudine Caldei sive succipientes vo
caverunt Bel Palestini Baal Moabite Beelphegor
in diversitate linguarum Iudei autem unum dei cultorem in
derisione gentilium Beelzebub appellabant quod sonat
vir vel princeps muscarum que in templo eius cadunt
propter sanguinem ymmolati sordes que muste sequi so
lebant. Huic simulacro dicebant iudei principem demoniorum
habitare tum quia in eo fuit primum ydolatrie tum quia nomen
ydolum inveniebatur illo efficacius tum quia cultus eius
erat generalis apud omnes gentes licet cum aliis nomen aliter
aliorum deos speciales habuit tamen universale dum venie
bant omnes. Itaque in dominatione principis demoniorum qui in
hoc ydolo habitabat pharisei dominum facere miracula dicebant

Ca m

Sequitur quod inde potuit de se cogitare dum quod inde ... ricebat sed ... demonis ... quod propterea appa rebat ... agitati stimulis invidie non cognoverunt quod dicitur ... dominus possit aliquos vincere in ... quod nulla malicia est decior adulterio ... ut de ... solo odio ...

ut sordidum inter insectos ... dicebatur quod ... beelzebub et cetera +

... Beelzebub autem ipse est bel et baal et bel phegor sunt ... regis assirorum baal deus ... in ... beelphegor ... Zebub fuit ... abimelech filius gedeonis qui occisis ... fratribus ... templum baal et ... eum sacer dotem ... ad abigendas muscas que ibi congregabantur propter nimium cruorem victimarum Zebub enim musca in ... unde ... dicebat eum esse principem demoniorum nichil ... sordidius ... domus ... dicebat ... beelzebub ... demonia ... autem totum ... invidia faciebat ... Glossa Tale quidem est malicia ... emulacio qua ... ut ... malicia alia decior sicut ... et demones ... ita et emulator ... malis et quemadmodum scarabei ... ita et ... aliorum infortuniis ... Glossa Ubi notandum quod demones ... officia valde ordinata ... malum est cui unus demonum qui preest superbie et vocatur ... et iste habet multos satellites qui sibi astant et multos subiectos quibus ... super omnes superbos unde Job ipse est rex super omnes filios superbie et hic appellatur primum ... alius est qui preest luxurie et iste vocatur Asmodeus de quo dicitur in Thobia quod interfecit septem viros Sare iste enim ... legittimum matrimonium et ideo ... volebat ... ad fornicacionis ... et iste demon multos habet satellites qui sibi assistunt et multos habet sub iectos scilicet omnes luxuriosos et hic appellatur ... et mortificacionis ... Tercius est qui preest avaricie et vo catur mammona unde ... in Mattheo ... deo servire et mammone et iste multos habet satellites qui eum amant et multos subditos super quos regnat scilicet omnes avaros et hic appellatur ... abiectorum que fit aut totaliter sicut faciunt ... qui ... aut particulariter sicut faciunt qui ... largiuntur ...

+ ... beelzebub ... de ...
... dicitur ... beelzebub

12

est qui primus est in malis cogitacionibus et tencionibus et invi-
dis et malis affectionibus et vocatur Belzebub vir muscarum
immittit eis muscas id est cogitaciones immundas odia et volu-
ntates malas que dicuntur musce quia et ad animam cito
volant et ipsam commaculant Iste autem demon multos
habet satellites qui eum adiuvant et multos subditos quibus
precipit et expellitur per confessionem et sacerdotalem absolucionem
Sed hic possunt esse due dubitaciones prima utrum ad solam ᵭ[a]
personam filii pertineat in novissimo die iudicare Secunda utrum
aliquis possit uti ministerio demonum in miraculis faci-
endis absque peccato Et arguitur quod prima quod non quia licet pec-
cata appropriata personis sed iudicium respicit peccata quamvis
de peccatis est iudicium ergo secundum appropriaciones peccatorum sunt appro-
priaciones iudicatorum sed ergo licet peccatum in patrem et filium et
spiritum sanctum ita videtur quod pater de peccato quod est contra ipsum iudicabit
et ita cuilibet persone est iudicare Item iudicium sicut opera tri-
nitatis ergo tota trinitas iudicabit ergo non solus filius Preterea videtur
quod pater iudicabit quia Daniel 7 legitur quod antiquus dierum sedit
et per antiquum dierum significatur pater et loquitur de sessione iudi-
cii vel in iudicio In oppositum videtur hic textus
sonat dum dicit ad victoriam iudicium quod competit proprie et
personaliter namque quod ponitur mea scabellum sub pedibus eius
et similiter ita pater committit et filio ergo sola persona filii iudi-
cabit Item sancto quod pater non iudicabit quemquam sed omne iudicium
dedit filio Ad idem facit quod dicitur per Boetium iudicium tunc regi
da i ... et glossa et ita videtur quod solus filius sit iudicaturus
Solucio dicendum quod duplex erit iudicium in novissimo die primum
scilicet aliud actiuus quoddam consistit in preponendo tamquam ad eius
et pseudo summa ... consistit in deputacione pene vel ad
penam vel ad premium Erit ergo iudicium primum habet sola persona
filii iudicabit iudicium secundum scilicet quod sola persona filii apparet
tamen scilicet Christum et sensibiliter in condicione eius Et sola persona
filii proferet sententiam quoniam videlicet Ite maledicti in ignem eternum et venite

Benedicti patris mei ergo tercio videlicet patet quia solus filius
formabit hanc vocem quia ipse solus humanam naturam assumpsit Et
hoc patet quia filius in humana natura iudicabit quem ad carnem
et sine probatorum etiam quo ille textus sit intelligendus
Jo. 5 Dedit ei potestatem iudicium facere quia filius hominis est quia
in humana natura faciet iudicium cuius sit deum et cetera textus
Tota trinitas iudicabit iudicio auctoritatis patet quia tota trinitas de-
putabit electos vel reprobos ad premium vel ad penam ergo et cetera
videlicet patet quia opera trinitatis sunt indivisa Etiam si nunquam sima
preferet ad deum quibus sive bonus sive malus habet penam sive
premium Tercia tercio reprobi in iudicio non videbunt divinitatem
iudicis patet quia non sunt mundi corde qui visio divinitatis solum
venit mundis corde sicut dicitur sed ergo et cetera Sed hic est sciendum
quod duplex est cognitio divinitatis una per signa et effectus alia in
sua forma et essentia dico quod reprobi bene habent cognitionem de ipsa
divinitate per signa certissima et effectus manifestos cognoscent
quia ipse christus est deus omnium cognitor autem que est in ipsa
forma quod est per visionem apertam habent quam non habebunt quia ipsam
divinitatem videre non possent videre sine delectatione quod videretur esse
esse in peccatoribus Etiam oculus peccatoris in proportionalis est quantum ad
obiectum divinitatis quia ut per gratiam ut per gloriam sublimatus est nec
competit sublimari ideo non videbunt et cetera textus christus reprobis
in humana natura gloriosa patet quia nulla erit in eo sicut ergo habens
omnem quam habebit sed habebit gloriam ergo gloriam reprobi omnem formam
Sed contra visio humanitatis gloriose non potest esse sine gaudio quia habet
obiectum delectabile est et cetera dicendum quod non est verum Est enim delectatio
in obiecto sibi conveniente unde ad hominem delectationem in visu non solum
concurrit visum formosum sed formosum propter habere oculum ad visorem
propter oculum in mortalitatem non tamen ad habendum delectationem Ista visio
erit bonis ad gaudium et delectationem quia ipsi habebunt oculum dis-
positum ad videndum et ad delectandum malis autem erit ad penam
que erit propter indispositionem oculi Sicut ut oculus infirmus visorem
non sustinet sine pena propter istam indispositionem per ista dicta ra-
tiones contra omnes sunt solute Sed ad 2am dubitationem primo et cetera

2

prima 2a

1ᵉ

q sit auctē apli Tradebat em aplus incorrigi
biles sathane interitū carnis sit pz pᵉ ad Cor quīto
Itē a malo ſpūo pt quis ꝯꝑīgē remediū et recipe go ſi
aliquis ſcīs dyaliū ſupat pt ei licite impare et eiꝫ
obſequiū cm katml ſuſmuitadis accipe Sꝫ q dyabolꝯ
est inimicus xpi go hīc comercīū cū inimico xpi nō
pt eſſe ſine pcto go n pt licite vti miſterio dyali
ad faciendꝫ miracla atq pꝫ q dyalꝯ ſit inimicꝰ xpi pꝫ
ꝯceptu q qui nō est mecū ꝯ me est et loqᵘʳ de dy
ablo Ad qōm rndendo pono pmo iſtā ꝯcluſiō Qꝫ ma
gice artes ſine diuinacoēs aīo pnt ſine pcto ꝯceri
pᵉ q ꝯercitiū tlīū nō est ſine ~~pcto~~ comercio cū dyalᵒ
et tle comerciū est pctm aut infidelitatis ut poīe credē
in dyalᵒ aliqꝯ eſſe diuinū aut i est pctm ydolatrie
ut in oblacōībꝫ et ſacrificijs aut in obediencia ſaltē
q facit ꝯ phibitōꝫ diuinꝫ et et caīe Itē lex precept
magos ꝫ ariolos occidi leui 2ᵒ go tles artes ſine
pcto ꝯceri nō pnt Scda ꝯcluſio Adiūcᵒ cū pt in
pcto ꝯceri nō pnt ... ꝯcluſio adiᵘᵃᶜᵒ ...
pt inquiri ꝯſiliū auxiliū ſine miſteriū abſqꝫ pcto
pᵉ dyaꝯ ꝫ doloſus et teſtat nob q nōꝫ diligit niſi
in malū ſuū ꝫ ut ꝯp pūtat go qui ſuſcipit ab eo ꝯ
ſiliū auxiliū miſteriū comittit ſe diſcrimini pericloſo
ꝫ omnꝫ tlīs peccat Itē ꝯ tlīs qui ſuſcipit ꝯſiliū
v auxiliū adiᵘᵃᵒ peccat etiā in contū dni lꝫ comerciū
cū illo qui est omnis ꝯtrarius et eiꝫ aduerſarꝫ peccat
etiā in maieſtate diuinꝫ qui recurrit ad dyaᵘᵐ q nō
pt auxiꝫ et omnis ſufficiens et benignꝫ ~~pauore~~ deꝫ et
io hic ſine pcto ſi nō pt Scda pꝫ q forte ſtatim Sꝫ
tot ambas qōnes q pᵉ Esto q quidi artes ꝯlis ca
racteribus ꝯcerant ſine ymolacoībꝫ ſeu alijs ꝯlibꝫ vr
q i nōꝫ ſit pctm q illi caracteres aut hnt vtute ꝯpellēdi
demones aut nllaꝫ Si nllaꝫ go demones nl faciunt
ꝑter illos caracteres Si aliq Sꝫ oīs vtꝯ ꝫ adē i pt q mi
racla iſta demoᵐ ~~pcto~~ ꝯceri abſqꝫ pcto Itē ſi aliqꝯ amiſiſſ
pnt

ṗuij

Sam

vel lectio et adoracionibus aliis auctoribus interrogari quod post adorationem interrogati
quod et vere sit respondit lectio magna Regum I c. xxviii si fieret arte magica fieret. alia hic
interrogacio si Sauli interroganti de eventu futuri belli a muliere
que per suas phitonias apparuit Samuel et ei futurum eventum belli
predixit ut post interrogationem priori conveniens ... in figura
... Beda super id loco ... velut
... sed ut [illegible] confessa est quod calcabat ...
creauit ... a aut ... alius adorare ...
... libere ... utilitas ... maior ...
libere non esset peccatum si requireret a quocumque si sciret ubi esset ergo
si requirit a demone qui novit videtur quod sine peccato hoc possit
fieri. Item si aliquis suscipiat obsequium demonis in hiis que
expediunt sibi sive in materialibus sive in aliis factis quamvis sit dam
pnabile demonem videtur quod in nullo peccat quia in fide non peccat quia
nichil credit divinitatis esse in dyabolo. Etiam in moribus non
peccat ut videtur Item si indigeo elemosina non tamen ab homine sed aliquando
a peccatore et impio possum accipere et petere ergo si indigeo aliquo
possum habere petere a demone ut percuciet si non aliud est homo
qui tribuat respondeo ad primum quod magnum peccatum est exercere magi
cas artes sive per caracteres sive secundum aliud modum et quia quidem
aut hoc virtute aut non. Si non quod certe non habent virtutem sed
per operationem pactione credit aut dyabolus per illa signa fa
ceret ut credat aliquis virtutem esse in huiusmodi artibus in quibus
sunt multa nephanda per que homo abducitur a cultu dei et aliquando
ut dyabolus faciat ista quia in illis delectatur sicut in infidelitate faciendum
Ad aliud querere de rebus occultis non est peccatum. Sed in querere
a demone peccatum est ipse tam dictis. Et et alia causa quia ipse men
dax est et pater eius et possit de facili homines ducere in errorem
et dicere quod ille habet verum qui non habet sicut videtur contingit cum ma
la et ut homines alliciat ad suam societatem pretendit aliquando honesta
ut potest quia pro intentionibus suas divinationes credit Ad aliud quod
queritur per que peccatum sicut quis hoc faciat non credens eos hoc posse
et peccat peccato inobedientie et peccato mortali quia corporis impu
tat demoni sicut consilia deo et cetera plane dicit magister sententiarum fa
scinatio et incantatio sicut ... ... dyabolus contingit peccato satis
facit ut aliquis infidelitas vel ydolatria sit immisceat ...
cum ad miraculum plurimum facit fides ... sicut ad demonum miracula
facit fides prius cum perfectius imitator est dei Ad aliud de
monium ... recipi ... ... ad dyabolo ...
... ... quod dyabolus ... ... et dampnatus ergo ... ...
... eo est ... Ad rationes per ... de paulo qui ute
batur ministerio dyaboli pro ... malos ... sicut ... non
erat dyabolo ... sicut ... ... apostoli
imperio cui subiciebantur spiritus maligni non ... ... sit
ei sicut magnus et ... vel ... quod ... non erat aliud
quam ex potentie ... demonum Ad aliud a malo ...

... sicut ... adorare ... et ... ...
... ...
... ad ... non et absurdum ... ...
... fuisse ut non ... arte magica ut ...
dispensatione occulta ... et ... latebat ...
... ...
... ... Samuelis ... ...
... ...
... ... Samuelem appellat ... solet
... ... suis nominibus appellari

pt quis expugnare spiritum dyabolus est spiritus Item quod eius
spiritum et misterium non est ad hoc deputatus adeo nisi
fiat speciali privilegio sed potius deputatus est ad temptandum
et exercendum et sic spiritus licet intelligat expugnare quia
de malis suis deus facit bonum mirum etc

Jesus autem sciens cogitaciones eorum dixit eis Omne re-
gnum contra se divisum desolabitur Et omnis civitas et
domus divisa contra se non stabit Et si sathanas satha-
nam eiciat adversus se divisus est Quomodo ergo sta-
bit regnum eius Et si ego in Belzebub eicio de-
mones filii autem vestri in quo eiciunt Ideo ipsi iu-
dices vestri erunt Si autem ego in spiritu dei eicio demones
ideo pervenit in vos regnum dei Aut quomodo potest quisque
intrare in domum fortis et vasa eius diripere nisi prius
alligaverit fortem et tunc domum illius diripiet Qui
non est mecum contra me est et qui non congregat me-
cum spargit V Hic contradicitur pro malignitatis contra-
dicebant enim dyabolum auctorem esse miraculi xpisti ministrum dyaboli
Ostendunt ergo tria primo quod dyabolus non est auctor miraculi 2o quod xpistus
non est minister dyaboli ibi aut quomodo potest quisque 3o quod miraculum non
debet opus dyabolicum iudicari ibi aut facite arborem bonam In
prima primo elidit falsitatem 2o instruit veritatem ibi Si autem ego
in spiritu dei In prima primo ponit racionem ducentem ad inconveniens
per separacionem demonis ad demones 2o racionem dirigentem per separacionem
xpisti ad discipulos ibi Si ego in Belzebub Prima racio talis est Aut
glosam talis Cristus eicit demones vel ergo in virtute de-
monis vel dei sed non in virtute demonis ergo in virtute dei
horum quod non in virtute demonis probat in litera manifeste sic
Omne quod est in se divisum destruitur et insinuatur hoc notum
est sed demon dando potestatem eiciendi demones seipsum dividit
ergo et destruit sed non destruit seipsum quia regnum dyaboli in hoc
consistit quod homines ad peccatum trahat et impediat ne deum confiteantur
et laudet et ne peccata peniteat Si non vult demon aliud eicit

Beda ita addeo si ad[illegible] cogitata q̄ dns ut ut se ꝯpellent
ac de potestate ei9 q̄ cordis occulta videbat h̄c u. io sic deinde
ut attēdat ꝯuslusio q̄ aīa inde fuit z ista ac de ei9 u
z ulla eā incipit z ꝯspectu ei9

Lam

Dehortē homines aptid redit ad laude dī et ꝯpetum p̄e
intēdit et p q̄ns regnū suū destruet Alt conatus sut
in volūtate et in malicia et maxie delectati in obsessi
one et deceptione hom̄ Et go illos vni erat alius
volūtarie et hē est q̄ dt Iesus aut sciēs cogitacōs
eoꝝ q̄d nō tm̄ simonis blasphemie sed et cogitacōs
invidie ex qua movebant et in hc pbat esse deus
dixit eis Omne regnū q̄ se divisit n̄t pote pdiscor
dias principū q̄ se pugnatū desolabit q̄ q̄d soli
dū est suū & Si vō ꝑpartes divid dissolui et annihi
latur ꝙ cōq̄ concordia pue res crescūt discordia
maxie dilabūt vide pmū machabeoꝝ pmo Dimi
sit illis regnū suū et multiplicata sūt mala in tra Et
omīs civitas vel domus q̄ se divisa nō stabit Esse
dono divisū est cor eoꝝ nūc intibut iudicitoꝝ
vō sāt in tribꝰ In regno manite in domo sm̄ tplicē
unitatem sub qua vivunt homines Aliqui tm̄ vivunt sub
una lege vel iure et hic p regnū Alii sub una consue
tudie et hic p civitatē Alii sub uno conuctu et societate
et hic p domū Et si sathanas sathanā eiat ita ut q̄
unus obsidet alius libet Adūsus se divisus est dicitur
enim pbatꝰ ē divisiōe et divisio impugnacōis Et bū
dicat adūsus se dividit enim aduersum nos et ista divisio
nō dissolūit regnū eoꝝ s̄z q̄n ad ipsū se dividunt quo
stabit regnū eius q̄ d nō stabit et ita destruet Sed
nullus faciens intēdit sue destructōm vel quō stabit
regnū eius i. nō stabit et ita erit finis mūdi ut
dicat intelli q̄ usq̄ ad fine mundi stabit hic
ad temptandum nos Sed hoc pharisei credebant
esse falsū quia nondum cōplete erant prophe
tie et sic cōiam pharisei p vos ducere ad inconvenies
Spiat nōn q̄ q̄ quibusdam divisis regnū in aīꝰ ad d q̄ in
civitate i aīs q̄ i domo aliquid est in quibus sc i regno
quidem petm̄ ē q̄ i volūtate tue diag ē q̄ i domo et i gsud
pctoꝝ debet domo d luc ip veritate i dom mea vir q̄ pmo
leud vō petm̄ est in actu z i manifestare tue dy ad d q̄
i civitate dei civitate d luc A Mulier q̄ erat in civitate peccatrix
leud aut petm̄ ē in consuetudie i ꝯsa z defendi tue dyas
regnat in pctore sicut in regno dicit regno di Ro z

alexād i p̄tor
et abeunt inveī q̄
ꝯtra hē in ntur

Sicut peccatum regnat in morte ita gratia regnat per iustitiam in
vitam eternam unde rom 6° non ergo regnat peccatum in vestro
mortali corpore

12

Nota eciam circa materiam huius rationis premissa quod demones esse
divisos inter se est impossibile tum propter eorum obstinationem qua
semper concordant in malo Job 41 corpus illius quasi scuta
fusilia et compactum squamis prementibus una coniungitur
alteri et cetera habebit tum propter eorum conspirationem ad nocendum
nobis non autem non possunt si abinvicem divisi essent
quod ipsi ob experientiam cognoscunt unde et ipsorum conspiratio contra
nos possit durare in vita pacem habent licet mutuo se expellunt
Secundum tamen quod bene dividuntur inter se sed contra se non putas plerique
divisas et in diversis viciis temptat sic dicit glossa super id
posuit pater omnes bellando cepit divise sunt spiritus qui di-
versa peccatorum genera molliunt est enim quidam spiritus
fornicationis alius ire alius avaricie et cetera et
sic per singulos homines divisi sunt spiritus divisi sub uno prin-
cipe militantes sed ad invicem semetipsos invicem dividuntur
ut quod unus obsidet alius liberet Circa conclusionem
illarum qua scilicet regnum sathane stare non posse dubi-
tari possit quare hic reputatur magnum inconveniens et
impossibile tum quia nullum violentum sit perpetuum ipse violenter
detinet regnum suum naturaliter eciam malum et quod destruitur
in scriptura ergo 16 deus conteret sathanam subpedibus ve-
stris ergo sic stare per regno dicitur in esse contra regnum
sathane et in malis hominibus et peccatoribus proposito
sibi subditos tenet unde Job 40 capitulo et ipse est rex super omnes
filios superbie Istud autem regnum sathane cessabit in
fine mundi quando cessabit omnis prelatio ut habetur prima
corinthiorum 15 quia ut cessat meretrices et impossibile tum propter divine
iustitie ordinationem et hoc ad hominum operationem tum propter
demonum conspirationem ad hominum deceptionem tum eciam propter peccata
eorum non dum adimpletorum sciebat enim mundi quod mundi
non debet finire et peccata non dum erant impleta ac per
hoc impossibile regnum sathane cito finiturum et per
hoc patent obiecta ad istud dubium motum inde 12° folio circa
recognicionem ff

demones autem eius imposuisset quod in belzebub
hoc facerent sed ipsi habuit hanc potestatem ante qui non
sunt maioris virtutis quia ipsi minus maiores tamen ipsi ante a
cceperunt Multo autem ergo amplius debetis imponere quod
virtute belzebub eicio Et dico enim istum quod non sunt
discipuli mei sed filii vestri propter hoc voles demulcere corum
furorem Deinde tamen dicit ideo ipsi iudices erunt sub
intellige vestre redarguentes vestros | Dupliciter secundum duplicem sensum
istorum verborum unus per testimonium discipulorum seu apostolorum
alius per futurum iudicium obtestatorum Dicit ergo ideo quia ipsi vestri
imponitis scilicet istam blasphemiam ipsi iudices vestri erunt et
in hoc seculo quia non sunt testes sed huius rei propter veritatis asser
tionem sed etiam iudices propter veritatis predicationem quia videntes ego non
operor in virtute belzebub et quod ipsi nichil male arte
crediderunt ante secundum Crisostomum vel etiam in futuro seculo ipsi
vestri iudices erunt quando sedebunt super sedes iudicantes tri
bus israel Math 19 Dicit enim ipsi apostoli iudicabunt illos
specialiter de ista blasphemia quia sicut dicit hylarius contra dei
gratiam sed in eos iudices constituti quibus illud dedisset propius
adversus demones potestatis recipere quod ipsi negant est timuisse
et bene in casu isto ubi mecum specialiter fit de potestate eorum
super demones ipsi constituuntur iudices super iudeos sicut
apostoli habuit virtute super animos spirituales magis super homines in
| corpus nescitis quoniam iudicabimus angelos quanto magis
secularia Alio modo enim ideo in et coram filii iudeorum qui dicunt
exorcistae gentes illos qui expellebant demones nam sa
lomon ut dicit Josephus per suam sapientiam quosdam caracteres
quos faciebat sculpi in gemmis et si radix aliquam
herbe supponebatur ipsi gemme valebat ad expulsionem de
monum Unde exorciste antiqui qui habebant officium ei
randi demonia quos predictam gemmam caracteribus sculptam

ptam ponebat in aure arrepticii et paucis illis verbis Sa-
lomonis prolatis adiurabat demonem ut recedens sub-
verteret pelvim aqua plenam in medio positam in signum
sue exitionis et sic fiebat et hec refert Josephus qui
oculis se vidisse coram Tito et Vespesiano cum
capta esset Jherusalem. Christo ergo verecunde iudei non im-
ponebant quod in virtute belzebub demonia eiceret sed in
virtute dei cum ad invocationem divini nominis hec fierent et
valde presto et per inopinali quiessent si quis dixisset
hoc facit in belzebub quod filii sic et inopinale debebat
credere de christo filio qui omnia opera sua per invocationem
et ad honorem dei patris faciebat et tunc illud quod sub-
iunxit ideo ipsi iudices vestri erunt secundum Jeronimum et Be-
dam intelligendi non potestate sed comparatione quasi diceret illi ex-
pulsionem demonum assignant deo vos vero in belzebub
principe demoniorum. Unde illi qui cum boni vel
saltem minus mali fuerunt iudicabunt vos magis ma-
los sicut ninivite iudeos Math. 12 vel ipsi ex-
orciste erunt iudices eorum comparatione operibus quorum
sic sunt causa graviter iudicandi et condempnandi
sicut iudei. Si autem ego in spiritu dei eiicio de-
mones phariseorum fratres hic astruit veritatem ex
opposito non erat virtute diaboli ut probatum est sed quod ei-
cit virtute dei cum non sit aliud medium dicit ergo si autem
ego in spiritu dei hic lucas ait in digito dei ego in
digito dei digitus dei spiritus sanctus per participacionem
demonum eicio demones igitur pervenit in vos regnum dei
et cessat regnum diaboli. Exponitur hic aliter regnum dei
ipse qui debeo regnare in vobis istud regnum expectabant
iudei tamen in hoc erant decepti quod credebant istud regnum
temporale quem errorem exclusit ut Joh. 18 Regnum meum. ✠

Moraliter regnum divisum est anima hominis mali
cum sensualitas rebellat rationi et hic regnum desola-
tum populus qui est civitas inde recedit et dyabolus
ingreditur Item per regnum in se divisum significatur
omnis congregatio carens concordia et pace in qua
sunt duo sathane quorum quilibet intendit potestatem suam amp-
liare ut possit alterius potestati prevalere et talis congregatio
desolabitur et discordia dissipabitur quia si sunt a se
divisi per contrarietatem affectuum non potest durare sed
desistat domus et congregatio eorum Sed heu vero inve-
niuntur aliqui homines qui tantam concordiam habent
in bono quantam mali spiritus habent in malo Cum
enim sint [illegible] et in mirabiles omnes tamen in eo
concordant quod nichil nisi malefacere desiderant
et utinam sic in bono concordarent et ad faciendum
bonum se mutuo animarent Et si in belzebub
ponitur ratio addit que ducat ad falsum et inconveniens et
potest formari ratio secundum unam lecturam sic Si ego in belzeb[ub]
vel eicio demonia ut vos dicitis sequitur quod filii vestri eiciunt
in belzebub eiciunt demonia sed hoc est contra filios et inconveniens
etiam apud vos ergo et illud Si ego in belzebub ei-
cio demonia huius rationis primo premittitur ante et ad
Si autem ego in belzebub eicio demonia ut vos in-
ponitis Deinde ad insinuet quibus sub interrogatione filii
vestri in quo eiciunt quasi dicat non alia virtute quam ego quos
autem appellat filios [illegible] est exponitur [illegible] vero
[illegible] bedam et [illegible] filii eorum dicuntur
discipuli quia cum iudeis secundum carnem [illegible] qui frequenter
demones eiciebant ut tamen iudei opus eorum calumpnia-
bantur Dederat enim eis potestatem super omnia demonia
ut dicitur [illegible] argumentatur sic vos [illegible]
quod discipuli mei [illegible] semper [illegible] divina virtute [illegible]

vide [illegible] manu

12

uo ē de hoc mundo vn̄ apparet q̄ et regnū eius nō erit f
ins vel regnū dei r tpus gr̄e ad pueniend regnum
gl̄e quod vobis offertur si vultis accipe vel in vos i gt
vos qui odiatis regno gr̄e et ideo excludimini a regno
gl̄e Sequitur quid hic appellatur regnū dei magis
etiā beatitudo aberit q̄ hic regnū veniat infidelibus
perditis et obstinatis ppt quod scdm q̄ regnū accipi-
tur hic quinque modis Uno modo sum. eciam Aug. p regno beatus et
tūc est sensus Si in spū dei eicio demonia procul dubio f
atis ad ditud regni celestis credentibus patefactum eidem
nō est medium int regnū dei et regnū diaboli vno
fugato advenit reliquum de hoc regno dei dicitur Math. 6
Adveniat regnū tuū Alio modo sm Jeronimum p regnū dei
ducis scripture signat de quo in alio loco scriptum est regnū
dei int vos est luc 17 et medius stat int vos
quē vos nescitis Joh primo vel qui expellebat demones
corporaliter quando venit int iudeos s spiritualiter venit in
mentes aplorum vn̄ pt exponi pvenit int vos i. int
aliquos vestrum sz electum Tercio modo sm eciam Jeronimum dō
pt intelligi ecclesia de regno dicitur Math 21 Aufertur a vobis
regnū dei q̄ expulso demone spiritualiter fit intellectus et
dentur Tercio sm Aug. et sm regnū dei est ptas in iudicaria
q̄ fideles ab infidelibus distinguntur de quo Math 13 Ange-
li principes applicabit regnū celorum et tūc est sensus Si
in digito dei eicio demonia i. adiuro dicite filie q̄ ego
sum filius dei et demones eicio in virtute spūs s. in
me blasphematis et me tamq̄ magū et maleficum
reputatis et tūc sm tipum exponitur pvenit in vos r g
vos id est vobis horrendus est enim pfidis xpi
secundus adventus post et quarto modo hic accipi de regno
gl̄e de quo dicitur Math 13 Colliget de regno eius oīa
scandala eo enim ipso q̄ dns expulit demonia regnat cept

mecum Igit' inquocunqz ssz' accipi regnum dei venit p'ifstec
at in antecedente tn ? ut tn gnte pt stat eu in bel
zebub eiice demonia ut3 dt aut in vos ?m esomit
cos attigit quando dei vobis advenit ppria an
bona fastiditis ffut quid pt pbato qz demoniu
? auctor inmaculo hic pbat quod ppnit nõ ? iuster
dyali et vlt' trici sone suma ? thes actor poter
? iusto ? pt potentr ? dyalo ga pt nõ ? iuster dyli
boicpomt in hac sep pt ? potentr dylo in quad parla
pt aut quid pt gnisg intrare domum fortis i dyali de
quo Job xl ? non ptas sup tra que ei appare' Luc dyli
fat forte ura negtia nõ illi potuaa domu dyli dicat
tot obsessi dyalo uel cor pctoris et vasa eius dirype i
homines obsessos uel deceptos dylo ab eius ptate eruet
nisi prius alligaverit i supavit forte a dylo et tuc domu illi
diripiet i pctores dyalo submissos ab eius ptate eruet
et sic pz qz ipse eiciat demones et ab eius ptate li
bat homines potentr ? demonibus nõ ? eo corp iuster
Sedm ? Aug. domu dyli dr mundus qz totus mundus in
maligno positus ? pa Joh ? eiui quod dr fuerit nõ conc
? ? ? malac qua in ea pncipat hac domu intrat
pt incarnacione forte alligat mapit in passione totar gen
ad manum bonam ? ? in ? et aliquos qos ad
manum inpellere ad petm ? domum et vasa diripuit
in descensu ad inferos quo trapit iunctos solacia zachia
? et dur aut vasa qz sit receptacula vtutu et graz ?
quedam ? vasa in honore quedam aut in contumeliam ?
quedam ad alleos qne intelli ? forte utr dyali quem
forte vocat cu ens ? qz forte sit nalit ? antiquus eius et
hpanidm qne op ura desidia nata est ? arma eius ? ?
? sit astucie et dolus eius ? ? ? ?
arma sit eius omnes spes ? in quibus ? ? valent

12

cum homines alterum aut suum secundum Gedeonem est hic iudeus
in quo usque ad salvatoris adventum sinebat impio quia
in cordibus insidebat sive nulla condicione quiescebat
ideo in pace sunt omnia que possidet nemo sibi resistebat
et hec est pax mala malum enim est facere pacem cum
spectare quia eius conscientia periculosa est melior enim est certa
guerra quam dubia pax taliter durat dyabolus | fortior qui
superveniet est christus Iob 2 non est fortis sicut deus noster hic
supervenit quia de celo venit in iudicio Ioh 3 qui de celo est
super omnes est iste ergo vincat illud Apoc 2 Ecce vicit leo
de tribu Iuda ymo ipsum principem eorum allegat ut dicitur in capitulo
2 dominus eius diripuit arma eius in quibus confidebat ab — relegit
stulit et sic inermem fecit et spolia eius distribuit spo
lia enim sunt anime quas rapuerat secundum Bedam quia ab
stulit sibi illa spolia et dirigit in regno celesti ad
utilitatem quam triumphatis in diversis dignitatibus et primis
secundum Bedam quia quosdam apostolos et quosdam evangelistas
quosdam doctores alios prophetas alios pastores alios
continentes et diversis modis ascendens in altum captivam ca
ptivam duxit captivitatem dedit dona hominibus Et quia
sic ita fecit sequitur quia potentior est demonibus et ideo non est
mirum quod ut virtute eorum egeres ad eiciendum demonio et consequenter
quia ipse sit eorum princeps quia in adventu christi potestas demonis cepit — i. bello
diminuenda et crescenda non ergo decuit esse seruilis quia adiu
tatus est fortis victor contra vos compara ut deum desperare
quia princeps est fortior illo non dubitamus quod christus non de
hoste tunc forte qui est principe fortiore relegendum et la
borandum ut in fiducia principis fortioris contempnamus adversarium
nostrum non si contendimus contra eum secundum [illegible] illo sumus dicat
negligimus ille fortior invenitur forte enim dyabolus quasi — vera
diligentia facit non illius potentia quia scribitur contra eum dicitur dyabolus
eum ei resistit est debilis sicut formica unde vos cuius sunt

gestorum recapitulacione reperit esse fortis ut leo et secundum Septuaginta
ta si ad te respiciat grandia sunt Si ad deum bellatorem
fortissimum ludus et umbra sunt Deinde ponit secundam
racionem que talis est Minister et actor concordant in voluntate
sed Christus et dyabolus habent contrarias voluntates ergo Christus non est minister
dyaboli et hoc est quod dicit qui non est mecum in bono conveniens
mee voluntati contrarius adversus me est et similiter est dyabolus quia
Christus vult animas salvare sed dyabolus vult eas perdere Christus vult omnes
apostatas reducere et ad virtutes revocare dyabolus ad peccata trahere
et per vicia distrahere Unde secundum dyabolus qui ad deum nobis
ipsum est quia ille vult animas captivare habere quas Christus liberat
et desiderat Deinde ad idem ponit terciam racionem talis est
secundum opera actoris et ministri sed non eadem Christi et dyaboli ergo Christus
non est in operando dyaboli minister et hoc est quod dicit et qui
non congregat seu colligit mecum est secundum in fide unitatem
in caritate spiritum in omni supremum spargit sive di-
spargit scilicet lupus et hic est dyabolus qui divisas
sectas et hereses ac sysmata continue per introduxit divisa
unde sunt opera Christi et dyaboli Christus colligit dispersa dyabolus
dispergit congregata Ille predicat concordiam hic unitatem nonne
ille trahit ad malum hic revocat ad bonum Hiis ergo
et aliis modis dicatur quod Gregorius Christus non est secundum per-
concordiam in voluntate et secundum et ideo sunt contrarii non
cooperatur sibi eiciendo demones et expellendo pro
dictis racionibus igitur non mecum est neque mecum congregat unde
dicit sui cooperator non mecum demones eicit sed magis
que sunt sed secundum desiderat Hic probat esse
maior dum eius contrarietatis vincat et forcior sed ipsa
divisa dyaboli solo digitio dei eiciatur et expel-
latur unde Christus nequaquam solo fuit forcior demone
et quorum angelorum contraria omnes qui non est eorum dominus
sunt cum eo secundum pacem et sanctum quod semper videlicet esse

12

Unde omnis virtus unita fortior est se ipsa divisa nam quare
videmus hoc in naturalibus quamdiu enim carbones succensi sunt
et ad invicem coopti et uniti et copulati tamdiu virtus ignis
servatur in eis cum autem dispergitur et disgregatur status virtutis ignis
extinguitur Similiter in moralibus quamdiu exercitus durat in forti re
quamdiu bellatores uniti permanent cum autem dissoluti et
divisi sunt status corporis fortitudo amittitur Similiter in spiritualibus nam
quamdiu virtus intellectualis est coniuncta non divisa per organa
corporalia potest omnia cognoscere tam sensibilia quam intelligi-
bilia et spiritualia et corporalia virtus vero sensitiva quia plu-
rificatur per aures oculos scilicet per odoratum gustum et tactum
ita coarctatur ad cognoscendum unum quod non cognoscit aliud
oculus enim ita videt quod non audit Dicimus itaque videmus
semper hoc esse verum in naturalibus in moralibus et spiritualibus
Secundum hoc videtur semper hoc esse et possumus dicere quod istud
contingit propter tria primo propter contrariorum debilitationem secundo propter
unius fortis approximationem tertio propter ipsius virtutis augmentum
videmus enim hoc ad sensum quod quanto magis grave est debilior
in resistendo tanto hoc fortior efficitur in agendo in ipsum Similiter
autem ita videmus quod quodlibet per se acceptum non est potens ut noceat
si coniunctum et copulatum cum illo potest resistere et nocere alteri
Si enim mille lapilli cadunt super caput alicuius per se separa-
ti in illo faciunt lesionem sed si omnes simul cadunt caput fran-
gerent et lesionem inferrent Unitas ergo unita et quieta
continetur fortior est se ipsa divisa propter contrariorum debilitatem
et sicut unitas fortificat ita divisio debilitat Secundo hoc
agitur propter unius fortis approximationem nam unus solus est debilis fortis
rex regimini et duci durat quanto autem aliquid est magis
situatur propinquius uni forti tanto est fortius in agendo unde
fortius et virtuosius est celum igne ignis aere aer aqua
et aqua terra quanto propinquiora uni forti et quanto aliquis

magis recedit ab uno forte unitate tanto magis auctuta
et bonitate unde dicit glossa super Genesis primo quod ideo dicitur in factione
operis secunde diei non dixit vidit quod esset bonum quia numerus bi
narius est infamis quia in numero binario tanquam in prima
divisione incepit omne malum Omnis enim civitas et co
munitas quanto magis divisa tanto plus distat a primo uno
forti et potenti et quanto magis coniuncta tanto magis proprie
et potest fortior et robustior. Unde hec ponuntur propter virtutis
coniunctionem nulla enim virtus data est omnis virtus sed
sicut sunt divise res et divisa causa ita et divise virtu
tes quarum una copulata cum altera fortior effi
citur et si una dividatur ab altera debilitatur Ad quod est quod
2. et si una dividatur ab altera debilitatur cum augustinus dicat in libro de civitate dei tertia ratio unde
digitum dei spiritum sanctum appellat primo ratione cum processionis secundo ratione
donorum participationis tertio ratione virtualis operationis unde sicut
inquit capitulo digitus et manus brachio et manus sic spiritus sanctus patri
aperte qui capitulo corpus et fons brachio et manus filio
patri et brachium et manus per quod manum omnia operatur
et sic unum et non sed sunt manus digitus et corpus sic eius
non est spiritus sanctus cum patre et filio unde super illo non est
dicitur inquit magis ad personarum digitus dei dicit augustinus
quod per hoc egressum quanto magis corpore licet indagatur sine spiritus sanctus
ti sunt communes de patre et filio cum teneret propter quod pro
magis personis deficiunt cum ipso signo et ipse deficerent
in cognitione spiritus sancti qui capitulo tertia prima in tantum secundo ratione donorum
divisionis predigitato nam nulla divisione apparet unde
sicut divisio et partes in non inter se sic apparet etiam in
digitis sic spiritus sancti enim sunt possibilis dividit sua dona prout
vult in quorum donorum divisione signum tabule digito spiritus sancti
tabule in quibus precepta divina continebantur scripte fuerunt
et dicitur tertio ratione virtualis operationis unde super illud Luce
xi Si in digito dei eicio demonia dicit glossa quod sicut per rationem
humanitatis dixit se mori patre sic ratione assumpte humanitatis
non habebat quod posset demones expellere si non virtus esset
Unde dicit quod ait se in digito dei eicere demonia non in virtute sua

12

Utrum anima christi in primo instanti sue creationis fuerit potentior quam demones vel angeli. Videtur quod non, quia anima christi erat in statu viatoris et ipse fuit minor angelis quia pro ipso statu fuit mortalis et passibilis, unde "Minuisti eum paulo minus ab angelis" etc. Contra quia anima christi fuit unita verbo et sic potentior. 3

sunt fortior demonibus et quolibet angelo primo tempore anima christi ipso
unitate quia nunquam angelos apprehendit sed semen ut dicit Apostolus
Hebr. 2. Ad idem propter humilitatem quia humiliavit semetipsum factus obe
diens usque ad mortem ut scribitur ad Philippenses 2. Christus in domo
et gratijs fuit superexcedente pluralitatem quia recepit spiritum sanctum
non ad mensuram. Contra quia potentie corporis sui omnibus angelis et de
monibus imperare imperabat enim spiritibus immundis et non
sinebat eos loqui quia sciebant eum esse christum. Secundo ad preci
pue notandum quod angelos bonos et malos iudicabit unde dicit
apostolus Nescitis quoniam angelos iudicabimus. Meruit enim
per humilitatem ut sit exaltatus ut in nomine eius flecte
tur omne genu celestium angelorum terrestrium hominum
et infernorum demoniorum. Secundo quod demonum potentie pro an
gelos bonos illuminat et malos angelos pro eorum armis a
quibus armabantur contra homines conspoliat. Nimirum nam
demones sunt fortes armati quia vinculis generibus peccatorum
sic muniunt contra homines hoc est in domo et gens
tanquam fortissimis armis armatis expoliat eos inquantum
homines quos captivaverant et incarceraverant de eorum potestate
liberat. Anima igitur christi si consideretur in se tum fuit cum
spei nobiscum debilior est quolibet angelo bono vel malo
quia nondum angelica in se considerata superior est et fortior quam anima
humana quia multa pro angelis bonis vel malis cognoscit que
nec cognoscunt que est in vivis qui non pro homo. Secundo si con
sideratur anima humana christi ut dei filio personaliter copulata et usque
ad mortem humiliata et ut donis et gratijs repleta et dota
ta fortior et potentior est omni angelo bono vel malo.
Utrum christus dominus qui ista quod est dubitanda propter illud quod scribitur 7
Luce 9 ubi discipuli dixerunt Domine vidimus quendam
in nomine tuo eicere demonia et prohibuimus eum quia non sequitur
nos cum quibus preter videt Nolite prohibere quia non est contra nos
pro nobis est. Et hic ait qui non est mecum adversum me
est et qui non colligit mecum dispergit. Hanc ergo dubitationem

Scdm clius possidsit solue ut dicam qz ee dicit adiu
deu pt tripr intelligi po quitu ad status condicoz et sic pli
demones qui no st cu deo sz qz ipm qz sic st obstinati et
firmati in malo qz ad diu p gram reditu no pnt et de istis
loqr hic qud aut cui no est mecu adusu me e log
bea aug de demonibz Sco quitu ad gta pctoz 2 sic mali
homines pctis involuti no st cu deo tn no st simlr cot ipm
qz in eu credut 2 euglam volut qui nom eius vtnopimi
esse credut de quo in eius invocatione demones eici pellut
ab eis vel ab alijs et de talibz loqr pc luc 9 qui aut qui
no e g vos nos pnobis est Tcio quitu ad pctore ppetra
tom et omes pctores dud actualr peccat simul cu tpr
qz no st cu deo dicit agit contra ipm transgrediedo eius ma
data qz qui no diligit deu madata eius no sruat
tles tn no vlr s ad tpe cu no sit cu deo sed cotra ipm
qz actuar peccat dimitte volunt simplr gs vlr soli de
mones qui actuar obstinati de quo no st cu deo semper
st adversus ipm qz ira eoz semp ascendit Sed quit
hic esset quid hic possit t vm qui no e mecu g me est
dt augst st optiuit cu aliqua pplice qui no volt tibi
ampliari hic ipse e ad ipsu te ztlt vi h luc 9o vbi dns ait
qui no e adversus nos nobiscu pnobis e qlt d pubi 21
no e sapid no e p[illegible] no est qsilium g dnm Cui vi quod
qz h dt e me est qtlt sm hic nullus actus est medius
Cui quod dt aug in sumac dud in morte vbi dt qz aliqui
media st q ut bo ut mala st 2 ideo de eis iudicare teme
ritas est cu pnt bn et male si Ad 3m dicitur qz in ma
vbi agit de deo indubitanter verum est qz omnis creatura tenet
se conformare voluntati divine 2 ideo ipm tenet velle Ad 4m
quidz quibus qz hic loqr de malo adversario coptte ibi aute
de homine qui in pte erat cu eis de quo dicitur erat de m
domi quod in noie tuo eicit demonia Ad 5m dicitur qz
ille verum est qz nullu machinacio demonica humana pt venire
ad effectu pme dei volunte sz intellr de pubi 21 bn tn hic quid

1²

voluntatem secundum augustinum ad eam deniq[ue] q[uod] sunt aliqui actus mo-
rales indifferentes in sua specie considerati sic contra ad fortiorem quod
dicitur ut contra bonum ut malum dicitur intellectus augustini Et si ille actus
consideretur quantum ad individuum tunc necesse quod sit vel bonus vel malus
2m autem voluntatis qui actus iste dicitur indifferens refert ad
finem aliquem qui si contra rationem conformis aut conformis divine vo-
luntati tunc contra bonus si vero finis intentus repugnat rationi et
contraria divine voluntati tunc contra malus nec ad fortiorem propter
circumstantias ... contra bonum sed nec ad fortiorem propter finem vel
precedere ... malum ... dicitur ... super hoc per
... illud ... allegatum ... ad contra adversus nos
probatum est primo inquit si quis ... consideratur ...
non dat ... secundum ... distinguitur ... agit
homines intentio iudicat omnis

Ideo dico vobis Omne peccatum et blasphemia
remittetur hominibus spiritus autem blasphemie non
remittetur Et quicumque dixerit verbum contra filium
hominis remittetur ei qui autem dixerit verbum
contra spiritum sanctum non remittetur neque in hoc seculo
neque in futuro // post instructionem veritatis subdit hic
comminationem dampnatorum et primo occulte 2º manifeste ibi
qui autem dixerit contra ... parte tangit duos modos peccandi primo
remissibiles scilicet ... vel ignorantia 2º irremissibiles ex ma-
licia certa et premeditata malicia ibi // spiritus autem Dicit ergo quos non
vultis acquiescere verbis meis vel operibus ymo blasphematis Ideo
dico vobis veraciter omne peccatum ... et blasphemia
vel ubi quod scilicet peccatum vel blasphemia humana fragilitate vel
ignorantia committitur vel sic omne peccatum quod facit homo ex
infirmitate / Et blasphemia quam dicit ex ignorantia remittetur
hominibus id est remissibile contra dicitur quod non obviat directe principio per caritati
per quod fit remissio peccatorum sicut patet in paulo qui fuit p[er]

blasphemi et maiori conscientia sunt quam ignoranter faciunt. primo ad quem
postea petrus qui negavit christum considerans quod timebat
mortem. alia tertia spiritus autem blasphemia non remittetur id est dicitur illud
peccatum non est remissibile quia obviat divino principio per quod
fit remissio [illegible] patet dicta in peccatum et blasphemiam et spiritum
blasphemie quia duo prima remissibilia sunt tamen non peccatum est in
filium hominis vel in christum blasphemia in deum quod sit est in deum ex
ignorantia et infirmitate dicitur blasphemia similiter sicut ex certa mali
tia dicitur spiritus blasphemia verbi gratia si aliquis contrahat se ad forni
cationem qui non appetet fornicari licet illud peccatum esset ex
malicia et industria non tamen dicitur in illa fornicatione pe
ccare peccato in spiritum sanctum. hic ergo dicitur quod peccatum in spiritum sanctum est ex
certa malicia et secundum multiplices species quibus peccatorum quic
quid ex malicia [illegible] impugnatio veritatis agnite
et invidentia fraterne gratie et de aliis. et hoc blasphemia
erat in temporibus spiritus blasphemie in phariseis quia ex invidia
et malicia impugnabant christum [illegible] evidentia
est factum eorum pharisei et legisperiti considerabant christum
et [illegible] considerabant scripturas in quibus de adventu
christi erat tempus declaratum ut habetur Danielis 9 et consimiliter cognoverunt
eum christum in lege promissum ut habetur Matthei 22 agri
cole videntes filium dixerunt intra se hic est heres et glossa
ibidem dicit eorum primo cognoverunt eum esse christum veritatem eorum
tamen incepit vita eorum reprehendere et quia silaciorum eorum publice
predicare ideo conceperunt odium et invidiam contra christum ex quibus
ex certa malicia ceciderunt in errorem quia talia prius videbant re
ceperunt et quia incepit vita sancta eius [illegible] in ma
lum et postea vocaverunt eum voratorem et potatorem vini et peccatorum
amicum et ut tantam ~~infami~~ infamiam preciperent quia mira
cula que in illo parabant sic nisi virtute divina demoni attri
buebant licet primum cognoverunt quod voluit vorare et potatorem
vini tamen contra blasphemiam quia eius [illegible] sunt
incomparabiliter quia erat quia eius dimittere unde hec
blasphemia contra spiritum sanctum peccatum quia impugnatio veritatis
agnite et hoc peccatum non remittitur quia nunquam remittetur

12

qualis peccator vix penitz qz hic petus no hz iom auqd
sue qtisfacois Et quicuq vm dixit hic qplicat apte, dcaz
ouiaz dicens Et quicuq vm dixit s. plasphe^e qui sim te
vel ignorata contra filium hois sim b pom i. qui sceda
lizatus infirmite mee carnis vomit me vocare et potato
rem vini remedio hic potit hic remittt ei de facili qz
de facili ad primz redd redie potit Qui at dixit g spm
sctm vbu s. blasphe^e i. qui peccat ex malicia certa et
industria g dunitez qd est petum g spm s. no remitte
ei i. vix vel nuq neqz in hoc sclo neqz in futuro qz
rad vel nuq tles penitet vro hic qcludit duc he^i
ses in hc em qp dt remitte e g Novatianum qui lapss
in mole petum remedium negabat sm hc q dt no remitte
e g Origene qui dixit omnes remed consecuturos
post volc multis cuicatl scdis Cuut sup illud
quicuq dixit vm et Vtx distinxit petm in patrem et filiu
et filiu et spm sct copetens qz petum g patrem dr esse
qd fit ex infirmite et ex no v^a e maiestas tu va
bonitas vna sapia yo va offensa nullos qp contingit
peccare ex certa causa ex infirmite et g appatu patri qd
e potem ex ignoria et g appatum filio qp e sapia ex ma
licia et g appatum sto spm qd est bonitas huic concordat
phs B. 7 ethicoz dicens qp contingit peccare tribus ex ignora
cia ex passione ex electione ex ignorantia qn ignorat
aliquid contra quorz scia rebuss apcta ex passione qn
ppt impetum petinis vel innate vel illate indiatw vel
obruit ex electione qn ex certa deliberatione sine temptacione ~~inuite~~
~~remitte~~ ppt^s sc plaz petum ppt^s sc intellig ~~ips~~ finar no
forza v^l sit no, sm Hugone de scto victore Alij bla
sphemat ex infirmite et coactione e hij peccat in patrem
alij ex deceptione e peccat hij in filiu Alij ex certa malicia
et, g ? spm sctm ?oc e sceleratissimi genus peti in
vituperius dei delectan et postea subiungit Crudo est spus

blasphe^e mi^s affectus et desiderium vituperationis dive^ne bonitatis
cum blasphe^e sic opponat ad amorem dei sicut sp^s s^s ad amorem dei
Sed q^a deum distinctio aliquis arguet Sed petrum in precillud
intelligi q sit prinfinitez et omne petrum sit in pretium ex ad po^m
peccandi potius sit impon quia pm^m h^c ipso q^d quis sit pe
tac infinitum est C^lh si petrum in filium c p ignorantia ad ol
petor sit ignoras sic plures oult zo Eccle^e vi^a q omne
petrum sit in filiud ego ua c distinctio petorum ex tu d^r petrum
esse q infinite c ignorantia no accipi^r hic quasi infini
tas et quasi ignorantia Sed infinitas q quid c contrarie
z ignorantiam que c ve^d alius constantie fragilis tom ethe
Et hic nud ex infinitas oio c respectu omnis peti nec el
ignorantia quis largo ouo accepta infinite propter
impon z ignorantiam propter nescientiam sive cogitacionem peti
sive speculative cum omni peto requiratur omnis mali
ad mod ignorantiam peticio ex pstepu aliquis temporaliter
bonum et covenientem q in mea vitate c malum notamus
Ad obiectum probile dicitur ex ligit sit una matrestas hic su sit opp
ata sum q capi^r ista distinctio est quis que et quot sunt
species peti in spiritum sanctum Alio quia assignantur a ma
gistris scilicet desperatio presumptio obstinatio finalis impenitentia in
vidua sive gratie impugnatio agnite veritatis Sed sussa
accipi^r quia ab ipsi remouet pro p quod sit remissio peti
et impugit tam remouendo pro p quod sit remissio vnica opere
spiritus dei alio opere donorum spiritus ternario opere spiritus
peti hoc opere spiritus dei primum p quod remitti^r petrum c spiritus dei
vna Et hoc tollit^r p desperacionem sic fecit Cayn Alios timor
iudiciorum dei c primum p quod aliquis resilit a peto z hoc
tollit^r p presumptionem qua aliquis presumunt consequi gratiam
sive fatis continuaque agat mala Ex opere donorum
donorum dei est q mayus hominis faciunt a peto primum
c veritatis cognicio z hic tollit^r p hoc q aliquis veritatem
agnitam impugnat et via salutis esse fecit repellit
Sed c gratie diuine tollat ab ipsi repellit ab homine
quam c in se p inuidiam fraterne gratie Et sic non
accipi^r inuidencia sive gratie prout aliquis inuidus sit suo

1²

vel alicui similis psone Secundo est tanta malicia
in eo qr displicz sibi diuina grã dī tercio est in mundo
Septe vo pcti q no est que retinet homines in pcto
primo est turpitudo actus commissi Secundo consideracõ sola
homo puniet et hoc tollit p finalem impniaz Et non
accipit hic finalis impnia put est pcto continuatis
qn aliquis in pcto moti moratur Sz qn aliquis ta
te malicie est qd fugit de pcto suo inquātum puniet
Ita qd no vellz qd deus daret sibi graciam penitendi Qm
est bonitas delectacõs q est in pcto Secundo considerac
sola ho sum electoz pctim refuge et hoc tollit p absti
tom qu s ho sinat appetitu mille incendi primo pcto
et h est s impingitur intellz agite aut in phariseis qr
macula dimitz sed pharisei exta malicia attribuebat
dyabolo et dr qr in tractu neqz in hoc seclo neqz in fu
turo Sz hic vr sequi qd aliquod pctm sit remissibile
in futuro Ergo dam dt Et in hominibus est morte hec
angelis est casus sz angelis pq casum nulla culpa re
mitti quo mt hominibus pq mortem Ergo dux sic circa hoc
quid vñ dicendum qr ista racio non arguit in scilz remitti
culpa venialis qz vel ex contagio et fragilitate carnis
sola vo pe remittitur pq mortem Alij dicunt convenientius
Et in futuro remittitur pena sine mortali sine veniali
debita sz no remittitur culpa nisi venialis Vn glo Supe
super vo neqz in futuro Secundo eciam culpe in hoc seculo rela
xatur q vo punire in futuro q quid pq mortem venial sz di
mittuntur si ho bonis actibus in vita aut ibi dimittatur
pmerint Secundum pena pcoz remittitur qo ad penam sz
inmaz qr ad venialem culpam ad illud qd obicitur Et in ho
minibus est mors hoc angelis est casus Dicendum qr id intelligitur
quo ad remedium id quo ad piacionem p modum pene satisfactorie

tandem ex fragilitate peccando in patrem qui tunc potentiam peccando Cum
ex ignorantia peccando in filium peccauit qui sapientiam Cum vero ex ma
liuolencia peccando quia contra dilectionem Et ideo peccans in patrem et
filium habet siue in futuro remittet quia qui ex fragilitate vel ignorancia
peccat sic aliquid excusationis habet in culpa ita est aliqua remissio
debetur in pena siue in hoc seculo si penituerit ut factum con
sequatur indulgenciam siue in futuro seculo si in malo perseuera
uit ut tollerabiliorem senciat penam Cum vero ex malicia pe
ccat eorum delictum nullam excusationem habet Et ideo pena eorum remissi
onem habere non debet quia si penituerit in hoc seculo plena satisfactione
mulctandi sunt si non post penitent plena dampnatione in futuro
seculo non quia penitentibus venia denegetur sed quia ~~pleno~~ facto ple
na retributio debeatur Hec Hugo Et spiritus sancti blasphemia non re
mittetur homini non quod ei negetur remissio si peniteat sed
quia hic blasphemus exigentibus malis meritis sic numquam ad re
missionem ita ut ad penitenciam peruenturus est unde ait Johannes Est
peccatum ad mortem non pro illo dico ut roget quis Unde Gregorius
peccatum ad mortem est peccatum usque ad mortem pro quo non est roga
ndum quia si non corrigitur eius venia frustra postulatur peccatum ergo
in spiritum sanctum est obstinatio vel pertinacia mentis nequicia obdu
rate per desperationem presumptionem vel despectionem Cum enim aliquis presumit
de misericordia dei promittens sibi impunitatem putans ita dominum peccata
impunita relinquere eo ipso obstinatur et pertinax in peccato obdu
ratur peccata peccatis superaddens et ita peccat contra iusticiam
spiritus sancti qui ita auctor est in iusticia sicut est et in
stus in misericordia qui oleum habet cum vino et increpa Cum autem pro
magnitudine sceleris desperat de misericordia dei tamquam maius peccatum sui
excedat magnitudinem misericordie dei unde obstinatur peccata peccatis
superaddens de peccato in peccatum effrenata libertate ruens quousque
ad cumulum dampnationis veniat Et cuius est tota bonitas
peccata remittat huiusmodi tamen peccatum ideo spiritui attribuitur sancto
quia spiritus sanctus amor est patris et filii et benignitas utrorumque Cum enim aliquis
desperat vel presumit spiritui sancto facit ei iniuriam Cuius benignitati
attribuitur remissio peccatorum quia ~~propter~~ putat eum non miseri
cordem et iniustum qui sic omnia peccata remittit ita quod iusticia ea
impunita non relinquit [illegible] de misericordia et iusticia [illegible] spiritus sancti qui desperat

12

vel possunt. Sicut ergo morbus incurabilis dicitur quem medicine tollit
remedia per quod compellitur morbus curari ut eum tollat vel tempus nec ulla operatio
virtus naturalis donec (?) talis quod spiritus omnia potest curare eum. Sic peccatum in spiritum sanctum excludit et
excludit illa per que peccatum debet vitari et curari ut timorem divine iustitie
et spem venie et huiusmodi, et ideo dicitur irremissibile. Deus tamen in sua
benignitate omnia peccata penitentibus remittit. Unde dicitur irremissibile
quia de difficili et vix remittitur. De hac materia sic dicit Augustinus & in libro de verbis domini super Iohannem sermone (?)
Dico caritati vestre forte in omnibus sanctis scripturis nulla maior
questio nulla difficilior invenitur. Ideo quod autem dicitur quicumque bla-
sphemaverit in spiritum sanctum non habebit remissionem intelligendum non quo-
cumque modo blasphemaverit reus erit huius irremissibilis delicti
sed modo quodam quem nos querere et intelligere voluit qui hanc
sententiam veram tribuens (?) deposuit. Inspicientes enim sancto quod in primo
dei (?) prius cogitatur etiam spiritus sanctus quo in spiritum domini
sanctus dicitur contra hoc donum gratuitum contra istam gratiam dei loquitur
cor impenitens. Ista ergo impenitentia est blasphemia spiritus que non
remittitur neque in hoc seculo neque in futuro. Contra spiritum enim sanctum
quo baptisantur/quorum peccata omnia dimittuntur. Et quem accce-
pit ecclesia ut cui dimiserit peccata dimittuntur ei verum ille ma-
lus et nimis impius sive cogitatione sive etiam lingua pre-
dicat quem patientia dei tibi ad penitentiam adducat. Ipse secundum duri-
tiam cordis sui et cor impenitens thesaurizat sibi iram
in die ire et revelationis iusti iudicii dei qui reddet unicuique
secundum opera eius. Hec ergo impenitentia omnino non habet remissionem
neque in hoc seculo neque in futuro. Sed ista impenitentia vel cor
impenitens quamdiu quisque in hac carne vivit non potest iudicari
de nullo enim desperandum est quamdiu patientia dei ad penitentiam ad-
ducit nec de hac vita rapit impium qui non vult mortem ideo
impii quantum ut convertatur et vivat. Ideo autem prius omne
peccatum et blasphemia remittetur hominibus quia ubi hoc peccatum
non fuerit impenitentie. Item quod in ecclesia peccata solvuntur
cuncta alia dimittuntur. Ideo non autem hoc dimittitur quia etiam
remissionem impedit aliorum. Omnia ergo dimittuntur hiis quibus
hoc non est quod nunquam dimittitur in quibus autem est quod hoc nunquam
dimittitur nec alia dimittuntur quorum remissio vinculo istius
impeditur. Ideo peccatum omne et omnis blasphemia dimittitur hominibus

in hac congregacione que in spiritu sancto et non ad invicem se ipsam
dimisso congregat. Potest ergo spiritus aut spiritus illa blasphemia que
fit in corde impenitentis contra tanto dei dono nisi nisi
ne contra istius resistat non remittitur. Unde gloss. sufficiencia
est / ne sit irremissibilis blasphemia cor impenitens contra
necatur in pena passe credatur nisi ut ~~ter teneatur~~
1 ecclesia ubi remissio peccatorum datur et societas spiritus in
pacis vinculo custoditur. Hec Aug. Item Augustinus
c. 181 Enchiridion lxxxiii capitulo dicit sic Qui in ecclesia remitti
peccata non credens contempsit tanti muneris largitatem et in
hac obstinatione diem clausit reus irremissibili peccato in
spiritum sanctum in quo Christus peccata dimittit. Sed hic possunt fieri
Dua tres dubitaciones. Prima videlicet quare peccatum commissum in patrem sit
irremissibile. Secunda videlicet peccatum commissum in filium sit irremis-
sibile. Tercia videlicet peccatum in spiritum sanctum commissum dicitur sit irremissibile.
Quarta utrum peccatum aliquod in spiritum sanctum sit ita grave quod nec hic nec
in futuro remittatur. Quinta utrum remissio peccatorum attribuatur spiritui sancto.
Sexta utrum peccatum in spiritum sanctum tribus modis
appelletur. Septima utrum omne peccatum quod sit ex malicia sit
peccatum in spiritum sanctum. Ad primam dicendum quod peccare in patrem
peccare contra illud quod patri attribuitur. Nam autem patri attribuitur for-
titudo et potencia quamvis qui peccat ex infirmitate que opponitur
fortitudini et ex debilitate vel fragilitate carnis que opponitur
potencie dicitur peccare in patrem quia peccat contra attributum patris
et tale peccatum multo dicitur remissibile quia includit in se causam
propter quam posset remitti. Unde Augustinus in de vera religione
peccatum omne adeo est peccatum quod voluntarium. Et ideo quanto magis pec-
cat ex fragilitate carnis quodammodo minus peccat. Ideo ad quod dicitur
sed ut super deum est debile est et impotens et infirmum
planum est autem quod omnis homo peccat post peccatum
in se ipso est divisus et in se ipso habet pugnam quia appeti-
tus carnis pugnat contra affectum racionis et habet ipsum
sicut ipsa habet speciem ut dicit philosophus in pugna
quod apostolus ad Romanos vii ait Condelector legi dei

12

secundum interiorem hominem i. secundum appetitum racionis sed video ali-
am legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et
captivantem me in lege peccati Et sequitur non quod volo bonum non ago sup cod
sed quod nolo malum hoc facio Ergo si nolo facere illud iam non ego facio
por ~~[struck]~~ illud sed quod habitat in me peccatum Ex quo dicto clare
patet quod peccata carnalia involuntaria sunt quia procedunt ex debilitate
et fragilitate racionis captivate et subiugate dominio appetitus
carnalis et sensualis ac per hoc sunt remissibilia Secundum dico quod aliquid non est
necessarium remitti quia ex quo hoc nolumus sed contra illud non est
peccatum sicut dicit Augustinus videlicet in libro de libero arbitrio quod quod non
inculpabile hoc ideo quia sua virtute peccatum vitare non potest
sed quia medicum sanantem non querit Dicitur ergo homo inculpabilis etiam
respectu peccati ex fragilitate et infirmitate carnis quod quidem
non est involuntarium simpliciter sed impeditum licet enim passio inclinet
non tamen cogit Secundo quia et si per se non potest vitare per auxilium tamen
gracie superni vitare potest quod si non querit inculpatur Remis-
sibile dicitur tale peccatum commissum in patrem quia aliquid includit
in se involuntarium quod peccatum hoc excusat Ad 2m Secundum in 2
filio attribuitur sapiencia iuxta illud apostoli predicamus Christum dei
virtutem et dei sapienciam Ille ergo dicitur peccare in filium qui peccat
ex ignorancia que sapiencie et sciencie opponitur Possumus ergo dicere quod
simpliciter peccatum commissum in filium dicitur remissibile quia includit in se
ignoranciam ipsam que aliquo modo hoc peccatum excusat Sed quia triplex
dicitur ignorancia Una affectata cum quis voluntarie
vult ignorare eo quod non vult intelligere et sic ut bene agat
de qua dicitur illud sunt omnes illi de quibus dicitur Job dixerunt deo recede a no-
bis scienciam viarum tuarum nolumus Et talis ignorancia non
excusat a peccato in quantum ignorancia tamen in tantum aggravat in quan-
tum affectata et desiderata Alia est neglecta Multi namque lib-
enter scirent tamen ex negligencia et pigricia quia tedet eos labo-
rare inquirendo ab aliis et in libris revolvendo ignorant que scire
tenentur secundum statum et condicionem eorum et talis ignorancia excu-
sat quidem respectu in aliqua parte non tamen in toto Alia dicitur
esse invincibilis et inevitabilis quia homo quantum facit quantum
est in se et apponit omne studium quod debet et omne remedium
sive adversitatis ignorancia eorum que eum possent decipere et tamen quia

tinde sunt cogitationes et mitte prudentie mee ut scribatur
semper quod frequenter decipit et talis ignorancia a toto et apte
possibilis excusare a peccato etc. In omnibus ignorancia bene peccatum excusare
ideo peccatum ex ignorancia commissum infirmum dicitur remissibile quia inclu-
dit in se causam peccatum excusantem et remittentem. 3 Tercium est
dictum quod peccatum in spiritum sanctum committi intelligi potest duobus modis. Primo quod quibus
male senciat ~~de peccato~~ de persona spiritus sancti que est tercia in trinitate personarum
sicut fuit arrius heretica qui dixerunt eum esse minorem patre et filio
et esse per naturam creaturam et sic non loquimur de peccato in spiritum sanctum
quia multi istorum peccaverunt in personam patris et filii sicut in persona
spiritus sancti contra peccare hoc modo in spiritum sanctum est peccatum infidelitatis et ydolatrie
Alio modo peccatum in spiritum sanctum potest dici peccatum ex certa malicia ut cum quis
non victus aliqua temptacione nec deceptus aliqua ignorancia sed
ex certa malicia et diffidens de dei clemencia que spiritui sancto attri-
buitur eligit peccare et delectatur in peccato dicitur peccare in spiritum sanctum
quia dei bonitatem et clemenciam que spiritui sancto attribuitur a se abicit
Dicitur igitur peccatum ex hominis disposicione dicitur irremissibile quia non
includit in se causam disponentem ad remissionem peccatorum / et dicitur
irremissibile quantum est de se tribus rationibus. Primo racione boni a quo peccatum
avertitur / Secundo racione mali ad quod convertitur / Tercio racione cause per quam
remittitur quia ex certa malicia et ex certa electione peccati abicit
a se spem futuri premii per desperationem et timorem futuri iudicii
per presumpcionem et sic illa que sunt hominem a peccato retrahere ac
per hoc avertit se quantum est in eo ab omnibus illis per que posset
sanari et infirmitatem evitare et sic dicitur tale peccatum de se irre-
missibile sicut infirmitas que omnia presidia abicit et omnia
nociva recipit dicitur incurabilis / Secundo racione mali ad quod
convertitur quia peccans ex certa malicia ex quo convertitur ad aliquod
malum sicut adheret illi tamquam fini et per determinationem et deli-
beracionem actus inclinatur ad illud proinde nec et ideo quantum est
de se non remittitur alias si similiter peccator proponit sibi aliud tamquam finem
et tamquam summum bonum deficeret et amplius quorum deus venter est
Tercio racione cause per quam remitti non potest quia non peccat ignorancia
vel passione vel ignorancia per quam peccatum meretur indulgenciam et remis-
sionem sed peccat ex certa electione et delectatur peccare de quibus scribitur
proverbiorum ii qui letantur cum male fecerint et exultant in rebus pes-
simis. Quod ergo dicitur tale peccatum dicitur irremissibile sic intelligatur
quantum est de se ex sua disposicione que potest inducere ad peccatum remitti

12

sicut dicit magister in 2o libro distinctione 43 [illegible] a proposito sint quod
peccatum in spiritum sanctum dicitur irremissibile quia vel numquam aut raro aut difficulter
remittitur. Et est inconsequentia remitti. Aliqui vero dicunt quod istud peccatum
dicitur irremissibile quia nullo modo licet remitti quia est ineptum ad remittendum
peccato quod tale peccato peccans digne punitur non potest ut licet aut merito
dicitur [illegible] est et verum ut neutrum repugnat alteri si recte intelligatur
[illegible] considerandum [illegible] remissibile dicitur unus remissibile et apud
alios remissibile et conveniens. Dico et irremissibile dicitur per dictam
unius ut dictum irremissibile id est ineptum sive impossibile ad remittendum
alios ut dictum irremissibile quod est inconsequentia remitti peccatum
peccatum in spiritum sanctum potest dici irremissibile ratione [illegible] peccatum quod [illegible] vel
est [illegible] prima ut licet impenitentiam [illegible] impenitentia aut dicitur
duobus modis. Uno modo impenitentia [illegible] non penitendi. Alio modo impenitentia
quia permanentia in malo usque ad finem vite inclusive et sic
quod est finalis permanentia in malo. [illegible] peccatum in spiritum sanctum prout includit impenitentiam
finalem non potest [illegible] sic finalis culpa non potest deleri et sic
peccatum includens impenitentiam finalem [illegible]
et ineptum ad remittendum. Et [illegible] dicitur irremissibile
[illegible] et ista valde stricte accipit peccatum in spiritum sanctum [illegible] secunda [illegible]
[illegible] accipiendo peccatum in spiritum sanctum [illegible]
[illegible] peccatum in spiritum sanctum prout includit [illegible] finaliter non
[illegible] non [illegible] sic peccatum in spiritum sanctum [illegible] impenitentiam 2
[illegible] non est ineptum ad remittendum [illegible] inconsequentia remitti
[illegible] tale [illegible] peccata [illegible] irremissibile
[illegible] ad gratiam et impedit [illegible] tale [illegible]
[illegible] ad gratiam [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] et [illegible] voluntas [illegible] ad [illegible] ins
[illegible] ad remissionem [illegible]
[illegible] non [illegible] dei gratia et
[illegible] bona voluntate et [illegible] voluntatem
[illegible]
[illegible] est quod si [illegible] remittatur
[illegible] peccator [illegible] peccatorum vel [illegible] non
[illegible] esse [illegible] peccatum in spiritum sanctum dicitur irremissibile
[illegible] peccator [illegible] non [illegible] repugnat [illegible]
[illegible] et gratiam [illegible] quod dictum irremissibile
[illegible] non [illegible] ineptum et [illegible]
ad remittendum [illegible] non [illegible] accipiendo peccata
[illegible] arguit quod nullus sit remissibile [illegible]
[illegible] peccatum non remittitur
[illegible] remitti non possit [illegible] remitti vel
[illegible] peccato in spiritum sanctum [illegible] impenitentiam finalem
[illegible] ad aliud quod obicitur [illegible] quod deus
nolebat [illegible] non [illegible] ad bonum [illegible] quod
non [illegible] et deus [illegible] nolebat [illegible] nunc [illegible]
Ad aliud quod tanta est [illegible] non potest [illegible]
[illegible] non esse [illegible] possibile cum deus [illegible]
[illegible] facultatis

continuat sed hoc modo non dicitur aliquis peccare in spiritum sanctum quamdiu vivit
Notandum est secundum quod Augustinus in libro de peccato in spiritum sanctum dicit
quod in omnibus sacris scripturis nulla invenitur questio maior et difficilior
ista et in omnibus sermonibus suis quos ad populum faciebat propter ut
aut istius questionis difficultatem molestiamque vitavit quam dicto
tamen libro hanc questionem sic solvit quod non omnis blasphemia nec omne verbum
contra spiritum sanctum loquitur quod spiritus sanctus donum est quod sit irremissibile tam in isto quam in futuro
quod scriptum sit sed ille omnis qui contradicit dono dei et ecclesie unitati sive
pagani sive iudei sive heretici sive scismatici cum eo ipso quod
non recipit et ecclesie unitati contradicit contra spiritum sanctum dicitur nunquam remissionem
consequentur et eos nunquam liberat ecclesia quod absit ut sancta catholica
alia quia apostolus precepit quod vult omnes salvos fieri et ad penitentiam revocare
dicitur quod ipse [illegible] finaliter qui dixit verbum contra spiritum sanctum non remittetur ei neque
in hoc seculo neque in futuro propter quod dicitur intelligi non de verbo sed spiritus sancti
quod neque hic neque in futuro seculo remittitur. Cum ergo dicit Augustinus pro[illegible]
Ideo enim christus dixit Iohannis xv si non venissem et locutus non fuissem
eis peccatum non haberent nunquam iudei fuissent sine omni peccato dicit
quod ipse non venisset in carne et predicasset eis plane commisissent
peccatum sed hoc peccatum speciale non commisissent quod ipsi contradixerunt et sibi
credere noluerunt sic non de verbo dicitur quod spiritus sanctus irremissibile sed de aliquo
verbo dicitur contra spiritum sanctum quod irremissibile hic et in futuro. Tale autem verbum
Augustinus est cor impenitens cum enim credit dono dei non posse con-
sequi veniam peccatorum et cor induratum habet ut penitere nolit talis impe-
nitentia contra tale cor impenitens contra peccatum spiritus sanctus tale quod neque hic neque in
futuro remittitur durante corde sic impenitente usque in ipso ad finem
in tali duritia homo perseveraverit sicut [illegible] est [illegible]
ubi contra desperans hoc enim quis est paganus et cras [illegible]
iudeus et cras fidelis hodie hereticus et cras catholicus Ideo
contra dicitur quod hanc sicut questionem Augustinus solvit in predicto libro dicens quod cum sit
indivisibilis opera patris et filii et spiritus sancti sic indivisa etiam una
offensio tamen peccatorum ut qui peccat in patrem eodem peccat in filium
et remissio peccatorum sicut tres tamen unum spiritus sanctus qui [illegible]
[illegible] peccatum speciale spiritus sanctus et quia remissio peccatorum specialiter attribuitur
spiritui sancto secundum Augustinum ista contra quod peccata non remittuntur nisi in caritate
[illegible] sola dividit filios regni eterni a filiis perditionis [illegible]
quod solus spiritus sanctus sit caritas patris et filii et propterea dicit apostolo

diffunditur ipsa caritas in cordibus nostris per quam deus et proximus a
nobis diligitur dei precepta observantur et peccata remittuntur ideo per
peccatorum remissio attribuitur spiritui sancto sic tertio confessio que est inpenitentia cordis impunitus
est specialis peccatum contra spiritum sanctum eo quod quamdiu quis tale peccatum in se habet 6
consideratur propter rationem peccantis aque elicit ipso ratione efficitur cum ex
ipso consentitur per rationem obicit inmisericordiam committitur / secundo quod peccatum ex certa
malicia quia peccans tali peccato non peccat victus temptatione vel decepta
ignorantia sed ex certa electione et certa malicia voluntaria secundo dicitur
peccatum ad mortem propter quod secundum Io in epistola sua secunda legitur propter peccatum
mortale mors inducitur spiritualis spiritualis propter tale tamen peccatum inducitur
mors sine spe vite unde Io dicit pro illo autem non dico ut pro peccatis
orbitat et dicitur et conceditur causa pro eo quod per ipsum quod peccatum in spiritum sanctum quia
tenens tale impunitus directe contradicat dono dei et caritati ecclesie per
quam fit remissio peccatorum per spiritum sanctum de speciebus autem istius peccati Dist 1 sup
dicetur infra cum agetur de peccato unde Ad 1am 2 dicitur quod 1
~~peccatum sic captum non est peccatum in spiritum sanctum quia peccatum in spiritum sanctum~~
~~sic quia loquens est specialiter appropriatum spiritui sancto sed illud~~
~~non est specialiter appropriatum persone ergo etc~~ patet per prius ad
~~hoc in sequentibus dicendum est~~ 2 per 2a parte patet quia nota primo
peccare ex malicia potest tripliciter vel ex habitu vicii inclinante vel Duplr
ex corrupta voluntate bonum quod gratiam tollit vel contemni posset
recedere / Et sic dico quod non omne peccatum quod fit ex malicia proprie
peccare ex malicia et peccatum contra spiritum sanctum sed primo quod hoc convenit in omni
peccato ex habitu malicia inclinante ergo peccans ergo quasi cum sic
omne peccatum modo posset esse contra spiritum sanctum et 2m notandum et dicit
tertio ergo peccatum ex malicia vero tale peccatum ex malicia est
speciale peccatum ab aliis distinctum patet illa quia aliquid et actus talis
peccati certa aliquo quod constituit capitale altius peccato ergo quia
non tamen peccatum denominantur ab actibus et cum patet quia distinctus
actus est ex proposito recedere bonum gratie quod anima posset
ab actu superbiendi luxuriandi etc sic notandum et videlicet
advertendum quod licet in quolibet peccato mortali ex voluntate recedat
gratiam non tamen ex proposito recedit ad actum cum peccati mortalis quod vo-
luntarie facit aufert gratia sed ipse non proponit abicere eam unde
velle adhuc eam retinere gratiam cum peccato suo sed peccans in spiritum sanctum
recedit a bono quo gratiam posset obtinere et habere
et quo a malo posset retrahi

Aut facite arbore bona et fructu eius bonu aut facite arbore mala et fructu eius malu Si quidem ex fructu arbor cognoscitur Progenies viperarum quomodo potestis bona loqui cum sitis mali Ex habundantia enim cordis os loquitur Bonus homo de bono thesauro profert bona Et malus homo de malo thesauro profert mala Dico autem vobis omne verbum ociosum quod locuti fuerint homines reddent racionem de eo in die iudicii Ex verbis enim tuis iustificaberis et ex verbis tuis condempnaberis

Probato quod dyabolus non est auctor miraculi et ex quo opus non est iniustum dyali hic 2o probat quod primum miraculum non debet opus dyali iudicari ubi ... 2o arguitur progenies viperarum quomodo ... ubi Dico autem vobis secundum ... hic fin quod ... virtute magica possit aqua miracula fieri ... illa ... et ... sic Symon magus faciebat statuas ... loqui et ... et ... sed illa que sunt salubria ut curatio ... illuminatio ... magice artibus fieri non possunt et ideo ... de ... dicit ... virtute ... miracula faciebat opus Et hoc est quod dicit Aut facite arbore bonam et est 2o ... voluntatem malam ... malum opus et a bona bonum ... mala voluntate quod numquam facit bonum opus et hoc ... comparando arbore voluntati et fructum operi Aut facite arbore bona et fructum eius bonum facite id est dicite vel iudicate vel ducite et loquitur vulgariter facite id est dicite ... iste facit se bonum id est dicit vel iudicat se bonum Aut facite id est dicite vel iudicate arbore bona id est si voluntas est bona et fructum eius bonum id est bonum opus dicit quod non ... in dyalo Aut facite id est dicite vel iudicate arbore malam id est si voluntatem ... mala fructum eius malum id est opus eius malum Si quidem ex fructu arbor cognoscitur ... a fructibus eorum cognoscetis eos si opus ... malum non est ergo non est opus dyaboli ... cetera

383
193

12

ergo quia opera mirabilia que christus faciebat vocat mala
~~falsa~~ et vana sicut que fiunt arte magica sed erant bona
et salubria concludit christus phariseis per quod illud faciebat
erat spiritu et bonum quasi diceret considerate fructum arboris bone
et fructum arboris male ut ex fructu cognoscatis utrum sit
bona aut mala quia ex fructu arbor cognoscitur Similiter
considerate opus actoris utrum sit bonum aut malum quia
opus bonum procedit a bono principio et malum a malo et
sic ex bonitate operum que ego facio potestis perpendere quod
virtute qua per quod facio ego non est mala sed mala est operi-
bus que fiunt per artem magicam ad sunt mala et vana
potestis ergo perpendere quod ista fiunt virtute maligna operis
ergo quod facio eiciendo demones trahit bonum et non malum
et a malo principio quod est demonium sed a bono principio quod est
spiritus sanctus Male ergo dicitis quod ego in belzebub eicio
demonia ubi augustinus dicit hic admonuit nos dominus ut
bone arbores simus et bonos fructus habere possimus
Ubi enim ait facite arborem bonam et fructum eius bonum
illud est preceptum salubre cui obedientia necessaria est quod autem
dicit facite arborem malam et fructum eius malum non
est preceptum ut faciatis sed monitus ut caveatis hec augustinus
Item glossa Iustitie arbor bona et opus christi fructus
predicationes eius vel sanationes vel redemptio vel arbor mala
~~redemptio~~ dyabolus et sui scilicet scribe et pharisei et eorum mali
fructus invidia detractio blasphemia heresis et huiusmodi
progenies viperarum hic incipit redargutione quia compla-
nando et aptando dictam sententiam phariseis ubi primo
redarguit eos per modum comminationis secundo per modum increpationis sive
detestationis communis vel bonus homo primo ponit quod communis se-
cundo ad communem vel sententiam subiectam enim cordis Sicut quod proge-
nies viperarum id est filii dyaboli cuius veneno corru-
pti vel progenies viperarum id est venenati filii venenato-
rum qui venenum invidie corrupti putridi homines
qui presentialiter ... invidia et vos ... ratione

persequimini me et qui occidit proximum proprium nunc etiam
proximum in vobis est ipsius vipera a filiis inventie portis primi
Ita ipsi phariseis a machinacionibus que sic tractabant Item vipera
occidit veneno lingwe Ita et ipsi unum Job 20 occidit eum
lingwa vipere Sermo potest bene loqui sed male quod illos
quod mali in mala intencione locuti quod deus cognoscit Cum
enim sitis mala arbor vermi dicit non potestis fructum bonum
facere Ysaie 32 Stultus fatua loquitur Et est de habundancia enim
cordis os loquitur sic fumus a ligne surgit sicut olla bulliens
redundat prouerbiorum 15 Os fatuorum ebullit stulticiam Cum enim sit
arbor mala non potest fructum bonum ferre et alia quia
alius potest loqui bene sed non intencione sibi Vbi dicitur non
potest sicut alia communa (?) producuntur nisi qualis fuit radix
intra voluntas enim hominis radix est verba autem et opera
fructus sunt voluntatis Ideo quale cor unusquisque habuerit
talia et verba loquitur et omnia facit Hec dicitur habundancia
enim cordis os loquitur quia enim habundans est significatum interiore
conceptum quod id est cor plenum vino et veneno et eructuat
de pleno aperte aut tamen intellige sed per locucionem ex plena
corde et locucionem aperte per deus locutum in locucionem
in ipsa que actu vel cogitatu vel sermone de corde
feruntur domini sunt verba unum per facto iudicii ponit saltet
ut Ysaias de Ezechia verba fuit unum quod non ostendit
eis a verbis digna bonis verbis dicitur et vide ad maiorem accu-
sacionem malorum et ad maiorem laudem bonorum quod dicat
habundancia enim cordis os loquitur id est ea que locutus fuit unum
bonum vel malum accipitis quia sibi boni vel mali hoc
in corde quantum audit initio sed multo amplius cogi-
tacionem boni vel mali que est in corde summo procedit
Ex enim cotidie de consuetudine cuius quod intimius est in
sup quo cor retineat tangit Si omnem quod deus est abcis
ita et malum cogitacio radix vero [illegible] est magna
[illegible] dicit Et ideo ut dicit Gregorius Curandum est et sumendum custodiam

12

mens suada vero cum aut odos dei turbulat cogitaciones
ire et na anomita temporis p. cum tusent sine statu
retribucionis Et quia ex abundancia cordis os loquitur Ideo bene
sequitur Bonus homo de thesauro suo scilicet bono i. de bona
intencione et volunte que sicut thezaurus absconditus latet
internus in mente profert bona cogitaciones locuciones et opera
Et malus homo de malo thezauro suo profert mala quia quale
tamquam habuit causas effectus ac si dicat Vos mali estis
ideo de thezauro cordis vestri non nisi mala profertis Sed iste
thesaurus cordis est incertus quia deus iudicat opera
ut aliquid minora maiora et parva minora habent inter
deum Sepe enim maiora in quie minora sunt caritate et
e converso sicut sepe aliquis maiori caritate dat elimozinam
alius tantum missam [illegible] quia hic magis meretur de ecclesia
quia ille de missa Vnde paupercula vidua danda duo
minuta parificata est diviti zacheo quia deus non pensat
quantitatem sed quantitate Postea autem [illegible] et ac-
[illegible] [illegible] procedit communicatu [illegible]
male loqui et mala [illegible] Ita quod malus profert
mala [illegible] quod non sit [illegible] dico autem vo-
stro non enim [illegible] reddent homines racionem quod est valde
difficile quia localiter sive racione vel reddet racionem i. solvet
in die iudicii penam quod iudicandum erit terribile [illegible]
[illegible] aut dicitur quia verbum otiosum quod racione vacans est
[illegible] non [illegible] ut [illegible] reddi racionem et quia licet
[illegible] racione vacuum tamen quia verbum debuit habere racionem ideo
sepe corrigitur ro pro obmissio racionis Et [illegible] quia loge
[illegible] magis verbum nocivum et [illegible] puniet et redde
homines in die iudicii [illegible] male et verbum [illegible]
qui opera [illegible] calumpniatur et blasphemavit dicentes
[illegible] eicit demonia [illegible] est [illegible]
verbum non est absque periculo suis qui loquitur et in die iudicii
reddent [illegible] racionem sermonum suorum quanto magis vos
redditui estis vos calumpniatores [illegible] quo sibi detractores

opera proximorum inimicos vel infamatores dicendo illa esse
facta in ypocrisi vel propter inanem gloriam aut aliquo indebito fine
et ita in verbis principe demoniorum. Si enim ita iudi-
cat dominus de verbo ocioso, quanto magis de nocivis et criminosis. Ut
autem dicit Ieronimus: Ociosum verbum est quod sine utilitate loquentis
dicitur et audientis, si omissis seriis de rebus frivolis lo-
quamur et fabulas narremus antiquas. Item qui scurrilia
replicat et cachinnis ora dissolvit et aliquid profert turpitu-
dinis, hic non ociosi sermonis sed criminosi tenebitur reus. omnis
Ideo quam in vero pondere probato consistat quia nunc est item
quamquam non edificat auditores in periculo est audientium. Ideo
et Origenes: Ociosus est omnis sermo in quo non utilitas
aliquid proderit vel dei promaduo [illegible] Gregorius: Ociosum verbum
est quod aut ratione iuste necessitatis aut intentione
pie utilitatis caret. Et si de verbo ocioso et cogitatione
minutissima reddenda est ratio in die iudicii, numquid de peccatis
et quanta pro eis sequantur, multorum. Sic enim deus omnium
minimas vias considerat sic gressus considerat ut etiam mi-
nutissime cogitationis et remissione verba que apud
nos ipsi vilescunt eius iudicio indiscussa remanere
nequeat. Unde et Crisostomus: Ociosum verbum intellige non malum
sed bonum quod non operatur id est non edificat audientem. Si ergo
pro bono verbo et ocioso rationem sumus daturi, quid speramus de malo?
Si de malo verbo daturi sumus, quid speramus de opere ma-
lo? Crisostomus: Et verbo tamen est auribus ... male
Corporibus enim tuis si fuerint bona ac bonitatis mentis
persona et sub debitis circumstantiis prolata iustificaberis,
id est iudicaberis velut tamquam iustus remunaberis. Et quoniam
bus tuis condempnaberis si fuerint mala et perdita. Quia
secundum enim in corporibus quoque mores et vita in singulis
linguarum. Et ideo ex sermonibus tuis iustificaberis quia iusti-
ssimum. Item tu dicis deus et dicendi, sed non dicendi
unde Crisostomus mansuetum iudicium ... quibus alius

[left margin:] Nota

[left margin, bottom:] et maxime ... de ... cogitacionibus ... male ... ulterior scripturarum

12

dicat dete sed de quibus pertinet locutus es calculacionis
iudex fecit et tu dns es dicitur Et iterum unusquisque
homini voluntas sua sola aut peccator aut iustus consti
tuit dicitur aut unusquisque peccator voluntas testi
monio ybus i. cogitacionum vox et opus ... hic
go dicemus ut ad mei custodiam ne vana ociosa vel
mala loquamur et sicut vas quod non operitur cito inmundum
fit et quicquid continetur cito fugescat Sic ore deco...
nisi sup os sup os operculo ... cum districta
custodia clausum Et ut dicat Gregorius Os omni discreti
tudis statu permit qui per noxia vana dilabitur Et
ideo sequitur orans et dicentis pone dne sup pone
custodiam ori meo et hostium circumstantie labiis meis
Un Greg Magis nequaquam aliqua custodia linguam
Ipsius est regat linguam Si go imposuerit frenum
et docuerit ambulare cum bona compositione quiescit
sup ea et desup sedebit ipse Si aut infrenata dimi
serit fit et et saltat diabolus et demonum sessio fit
hec Greg Et Gregorius etiam dicit Eorum qui vana loqui — ob dei honorem
inedicam filium testimonium similitudo spiritus sussurratorum
inde est et detractorum et eorum qui ociosa locuntur dicit
apostolus Magnum ergo periculum est loqui detractationibus
et vanis cum multa sunt diuina et utilia de quibus loqui
possumus Unde Ambrosius ideo non mediocre periculum est cum tanta sit
...

Cap.

correctosis et verbosis quae occasionem dant multis malis Si nos met
ipsos iudicaremus non utique iudicaremur 1 Cor 11. Circa autem
in viis sive in loquendo attendenda sunt quinque scilicet quid cui ubi quando
et quare dicatur. Isti sunt quinque digiti in manu linguae. Quid
debeat quilibet loqui docet Colloss iiii c. Sermo vester sit semper in gratia
sale conditus i. cum sermonibus utilibus sine scurrilitate. Otiosa sunt omnia
quae inutilia aut inhonesta. Otiosa sunt inutilia sunt
quae nec loquentibus nec audientibus prosunt. Inhonesta quae nec dignitati
loquentis nec audientis conveniunt. Nociva quae vel ad errorem
vel peccatum ducunt. Cui debeat sapiens contra stulto non multum
loquatur. Cum quo autem deo loqui expedit an propter se vel propter illum
loqui habeat. Si propter illud utrumque sit illis quae sua correctione indigeat
vel qui correctionem non recipiat. Ubi quia non sunt loca ubi nullo
ut in statione(?) quaedam ubi raro ut in convivio quaedam ubi
moderate ut locutorio et loquendum. Quando debeat Ecclesiastes
3 ca. 3o Tempus tacendi et tempus loquendi. Tacendum est a
loquendo propter auditorem insufficientem Jo 16 Adhuc multa habeo vobis
dicere multa sed non potestis portare modo. Aliquando propter vi-
18 tandum praecipitationem Prov 18 Qui prius respondet quam audiat stul-
tum se esse demonstrat et confusione dignum. Eccli 32 Si bis interrogatus
fuerit habeat caput responsum. Et ibidem Adolescens loquere in
causa tua vix cum necesse fuerit. Aliquando propter personae reve-
rentiam Eccli ubi sunt in medio magnatorum non praesumas
loqui ubi sunt senes non multum loquaris. Aliquando propter au-
ditorem indignum Mt 7 c. Nolite sanctum dare canibus. Quomodo
loquendum i. qua gestu quo sono qua forma. Sit ergo
gestus modestus et humilis. Sonus mitis et suavis
sermo verax et dulcis. Compendium autem cum praedictorum est
esse videtur ut tarde et raro loquatur. Unde Seneca Summa sum-
marum et tardiloquium te esse iubeo. Et iterum quicquid dicturus es
aut dixeris tibi magna res est vocis et silentii tempe-
alias ramentum et iterum Quod tacitum esse vis nemini dixeris quo-
modo potis ab alio exigere silentium si tibi ipsi non imperas licet
non solum saeculares sed etiam religiosi
Seneca ...

12

qui quidem eciam sine causa racionabili alienati tuos oculos
et vultus ordinant ac insuper dentibus stridendo voces furiosas
emittunt et sic demonem qui intus eos possidet aliis se
produnt sicut tales sunt in hoc Daciano in beato Vincentio sevienti
assillant de quo in sermone Augustinus sic dicit perfuriosas
eius Daciani voces perstrinxit oculos et minaces vultus
et totius motus corporis ille furiator eius interior monstra-
bant et per hec signa visibilia tamquam per sui vasculi quod
implebat crepaturas rimulas videlicet hec Aug. Tales
eciam quique suis linguis acutis pacientes et abscondentes
tali taciturnitati insistunt ac silencio quod boni religionis
obediencia deo sacrificant ipsi per instabilis malicia demoni
et non deo ymmolant (vide in collacione abbatis Joseph de
amicicia sic dicitur) detestabile illud vero quod interdum paci-
entes nos esse credimus quod videre contempnimus lacessiti
sed ita commotos fratres amara taciturnitate vel motu gestu
quod irrisorio subsannamus ut eos magis ad iracundiam
vultu tacito provocemus quam tumida potuisset incitare tumida
convicia in eo nos estimantes nunc apud deum reos quod
nichil ore protulimus quod nos notare iudicio aut condempnare hominum
potuisset ita sed tacere crimen est si edicta nostra iudicia
silencium ut quod agendum convicio fuerat hec taciturnitate sarcia-
assumentes quosdam gestus quibus et ille quem nos irri-
tare optinuit vehemenciori inardescat iracundia utrumque
cum tale silencium sit equaliter nocivum quod sic exaggerat
in altius corde tristicia ita in suo animo permittit religiosi
racionabili quod cum tristati sunt vel irati ab ipsis eciam perceptione
abstinent cibo in quo plane sacrilegium eorum evidenter
incurrunt ieiunia siquidem que soli deo pro humilitate cordis
et purgacione viciorum sunt ~~offerenda~~ offerenda pro dyabolico
tumore celebrantes quod tale est ac si oraciones atque sacrificia
non deo sed demonibus offerant illamque moysaicam increpacionem

mcam audi^e pt Sacficaunt demonibus no deo dijs
quos ignorabat hec ubi supra Sic ego poncti miseri
ta prise luctando lis litigando quam maliciose tanta
do demonibus fuunt qui ubique se ingerendo
eis illudunt quorum illusiones eciam inuenient si
no ficta si vera spiliter et carnaliter habent quod nec
tuc ad tanta impacienciam deveniunt Et quod adhuc
peius est illos sepe absque fide assensi reconciliacionem
ad altare accedunt et sic accedentes iudicium sibi
manducat et bibunt Et insuper ad malo peccati qui
que pecuisando se dicunt quod nichil adinsius aliud
habet no intelligentes quod secundum doctorem attendunt
qui alius adinsius eos quod dicit Augustinus de agone
illud prisorum a religione suorum tuorum Item de
omni vo qui no dicat plus de omni ope ocioso no
quod vini de ratione eciam no aut sit omne opus
loqui est actus racionalis no sit de omnia opera
homines ite cordibus tuis iustificaberis vel condempna
beris Debet vide sequi quod omnis sit verum iudiciis
Unde salutare aliquem sequendo verbum predicto
iudicantis ergo quando accedunt quod omnis verum et iudicatus
quod ad verum iuncte de racione deliberacio procedit non
sit actus operacionis id quod oppositum eciam quod salutare sequendo ver
bamente licet no sit ex intencio tamen moraliter et operacio a
consequenti et vini iudicatus tunc videndum est quod aio loqui
homini quibuscumque vis quam si mo de bonis mo de ma
lis si mo ... in lingua Item cordibus tuis condempnaberis
tu peccatis eciam sit mala Adiciat ad iudicium veniet quod
domini condempnabit cum sit mala Volo ne intelligi de ociosis
si de vanitatibus vis nil si de ociosis dispensacio no efficit intelligi
ad aliud ... quod venit ad iudicium no tamen condempnacionem

12

Feria iiii^a dominica Invocavit

Tunc responderunt ei quidam de scribis et phariseis dicentes Magister volumus a te signum videre Et respondens ait illis Generacio mala et adultera signum querit Et signum non dabitur ei nisi signum Jone prophete Sicut enim Jonas fuit in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus

Inprimis convicti sunt adversarii operibus et dictis hic convincuntur adversarii eorum temptatores et primo hii qui volebant sinistre comprimere sive ... 2º carnalis affectionis ibi autem adhuc eo loquente Inprima primo tangit temptacionem eorum et dicit Tunc responderunt ibi dicit ... ad ... composita contradiccio apte conventi sunt voluerunt temptare stulte ut sic possent eum reprehendere qui eum non valent verba recurrunt ad signa Tunc responderunt quidam de scribis et phariseis quia enim pharisei primo per se convincitur alios sibi adiungunt quorum societate suffulti per nole intendunt pharisei videbantur excelle in vita scribe in sapiencia dicentes magister ubi tangit primo eorum adulacionem ibi magister 2º eorum temeritatem volumus a te 3º eorum curiositatem ibi signum videre unde patet ad literam primo Judei signum querunt vel primittit nomen sapiencie id est magister subdunt actum clemencie volumus quod dicit Non ... volumus magis addunt affectum ponentes a te signum videre unde ... capitulo 8 Luce 11 aliqui opprimi voluntate et potestate petebant signum sibi fieri in corporibus celestibus quod petebant non ... devocione sed magis curiositate et calumpniacione et hoc est quod dicit magister volumus a te signum videre non terrestre sed de celo ut dicit capitulo 8 Luce 11 reputabant enim miracula Christi parva eo quod erant tantum circa sanitates corporum et similia Ideo querebant ab eo signa sed circa corpora celestia forte manna descendere ut tempore Moysi vel sonare tonitrua sicut tempore Samuelis ... quod fuit magnum in palestina tempore estatis ... de celo ...

ita quod quid cogitari ex dictis ... et ... fuit pluvie

et horum actiones sed solis omnes vapores consumeret vel ignem de sublimi descendere ut tempore Helye vel ignem facere solem stare sicut tempore Iosue vel retrocedere ut tempore Ezechie vel alia huiusmodi
994 quod non possent incantatores et dicere occultis et variis aeris impressionibus ascendisse accidisse. Unde quoniam incantatores eius quoniam oculis videt manum tenet utilitatem scilicet incantatores ut quod factum est de hiis quod de celo veniet utique videbit et magos in terra Egipto multa signa fecisse vel incantatores modo alios. Unde licet Christus multa signa vidisset tamen quasi sibi nullum ita signum petebat. Unde enim nullum videbant quia corporali aspectu viderunt non spirituali affectu ubi facta quod aliqui malignitates detrahebant miraculis propter invidiam attribuendo ea virtuti demonis ut visum est supra ... alios reputando ea prava ut dicitur hic. Isti enim ac si signis non vidissent vel quasi que viderant prava vel vana fuissent temptantes de celo signum querunt non credentes et ut ostenderet ... magis ... et ut facilius quam primis contradicant adulantes aut dicunt Magister ut blandiantur aliquando que conviciis blasphemabant unde Christus huius quos oportebat admirari et obstupescere et credere nunc autem non desistunt videre aut vana et adulationes et ... putabant ... per hoc. Et nunc quidem conviciantur et nunc adulantur nunc autem demoniacum vocant nunc ... consilio et si contraria sunt que dicebant ... et eos vehementer tetigit hec Christus. Generatio videns dicit ... subditur Christi ... ubi repellit eorum temptationem primo per ... culpe ... per ... pene ibi ... secundo ... tertio per ... repellit ... Et signum non dabitur ei. Et hoc est quod dicit. Generatio mala aut illis generatio mala in opere vel malos fructus faciens.

Et adultera id est infidelis. Anima enim ... Christo ... adulterabat ... Et adultera quia dimiserat virum. Et ... Ezechiel ... se amatoribus copulaverat ...

... volumus ... signum videre ... eius ... cum ... et ut peccatores ... signum et miracula ... et ... signum ... non ... volunt ... signum est ... sensibus aliquid aliud ... in cognitionem venire. Et ... plura. Sicut enim vestigium ... vestigium ... signum ... aliquid aliud ... et quod ... non ... et ... signum ... signum ... non dedit ... signum ... [illegible]

... et omne miraculum ... signum ... non ... [illegible]

12

ideo
Et sequitur Judicabo te iudicio adulterarum. Bene ergo
dicitur generacio mala et adultera quia cum precepto illo
prima generacio laborabat erant enim blasphemi simu
latores superbi et detractores vnde dicta dicitur publ[icanus] generacio
te q[uod] [illegible] suo maledicit esse blasphe[m]a. Generacio que munda
se videtur esse ypocrisis et simulacio. Generacio cuius excelsi sunt oculi
esse superbia. Generacio que pro dentibus gladios habet esse detracto
in hiis. Generacio scribarum et phariseorum supradictis reprehensibilis
erat ideo mala et adultera dicitur. Hec signum querit scilicet ad ta
supradicta et non ad credendum Lucas. Similis est homo infidelis
terre arenose que cum imbrem magnum plurimum suscepit nichi
lominus tamen adhuc semper aret et siccescit. Similis est sebulitates
talis totum tamen simul quod bibit semper adhuc sitiunt. Sic et ma
li quamvis bonum audiunt infideliter totum absorbere semper videntur
secundum [illegible] Terra que non satiatur aqua sicut ea que non
libenter audiunt non retinent. Sic et isti scribe et pharisei adhuc
signum querebant quia hoc viderant quod nolebant. Et subiungit Lucas
Sicut enim semper dixi signum et non posse perficere. Sic semper signum
petere testimonium est nolle credere. Tales infideles erant
qui illud semper signum querebant. Ideo subiungitur Et signum non dabitur
ei nisi signum Jone prophete. Vbi sciendum quod scribe petebant si
gnum de celo scilicet signum potestatis et sublimitatis. Lucas vero
ait Generacio mala et adultera signum querit et signum non
dabitur ei scilicet de celo quod esset potencie divine nisi signum Jone
prophete scilicet signum humilitatis et infirmitatis de terra humane nature.
Signum de celo querit ad calumpniam contra me. Et alia que
viderunt signa non sunt vide quia iudei [illegible] eo viciabantur
dicentes In principe demoniorum eicit demones. Mansuete eis
audit per iones improbanti dicta eorum hic non cum laude eos
ulciscitur [illegible] votantes eos aspere tangit de innanis [illegible] Lucas
Quia neque passione erat superior et neque conviciis in ira com
movetur neque adulatore mollitur cum quos audit amplectenda eos ob
probria et adulaciones vitandas [illegible] ut aut Lucas vir sapiens
in facie credit qui in facie laudatur non sic multa maiores [illegible]
Et ecce q[uod] non operatur salutem eo non fuit eis datum signum quorum [illegible] temptauit
[illegible] consueverunt [illegible] non acceperunt [illegible] a vestigiis
[illegible] signum et [illegible] turbarum [illegible] et non [illegible]
[illegible] eo vitis [illegible] apprehenderunt [illegible] audierunt Generacio mala [illegible]
[illegible] et adultera non [illegible] vt [illegible] eorum erant [illegible]
[illegible] et signum non dabitur ei nisi signum Jone prophete [illegible]
[illegible] de celo [illegible] signum [illegible] de [illegible]
[illegible] eorum [illegible] filii [illegible] Cuma
filii [illegible] eorum [illegible] Johannes [illegible] Cuma
[illegible] eorum [illegible] vt hic

tempore faciunt qui bona suadentes contempnunt et eis tanquam tornientibus irascuntur sed mala suggerentes audiunt et eorum adulacione molliuntur vltima attendentes consilium sapientis ecclesiastici vij cum dicat Melius est a sapiente corripi quam stultorum adulacione decipi Et signum non dabitur ei Hic refellit eorum questionem vbi primo signum negat eis intentum et exponit glossa ibidem Sicut enim Jonas fuit etc Quod hec generatio petit signum ad calumpniam contra me et ideo signum non dabitur ei scilicet peccatoribus et derelictabus quale petit ad calumpniam nisi signum Jone prophete quod fuit humilitatis et abiectionis contra eorum superbiam quasi dicit Tu quia superba petis signum celeste et signum potentie vel glorie de sublimi et tibi non dabitur nisi signum terrenum et signum passionis et infirmitatis significatum signo et facto Jone prophete Jonas enim fuit niniuitis signum dupliciter scilicet verbo et facto Verbo quia vna voce eis significat quod perirent nisi conuerterentur facto eo quod fuit in ventre ceti tribus diebus et noctibus vbi fuerunt tria scilicet absorbcio detencio evomicio Absorbcio fuit signum mortis detencio sepulture evomicio resurreccionis Et sic dabitur eis signum id est signatum in facto Jone ut scilicet conuertantur et saluentur vero est quod dicunt quod alia signa ante mortem Christi non fuerunt data Sed quia mors et passio Christi fuit signum precipuum et vltimum et signum signorum in quo omnia signa ducebat Christo spiritus dauid iudeis dicit quod si illi crederent saluarentur si non crederent dampnarentur sicut Jonas fuit signum niniuitis ut si vellent tunc saluarentur sin autem subuerterentur vero quia non dat eis signum diuinitatis de celo quod querebant et propter eorum curiositatem et maliciam vnde indigni erant sed de abysso maris et profundo infernali quale Jonas ceto voratus sed de abisso mortis liberatus et accepit et dedit signum veritatis incarnacionis non diuinitatis passionis non glorificacionis Discipulis autem suis signum de celo dedit quando etiam beatissimus glorie et prius singularius in monte transfiguratus et post vadit in celum sublevatus sicud Ecclesiastes enim videtur veni et infirmi erant ideo derelictus et infirmis signum terre debebat vnde dat eis signum de imo sue passionis et sepulture dicens

12

Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus
ita erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus per
synodochen accipiendo partem scilicet sexte ferie et totum diem sab-
bati et partem diei dominice resurrectionis pro tribus diebus
et noctibus. Ubi sciendum quod dominus hic signat
Jonam prophetam scribis et phariseis quo signo constituit. Nam de
Jona propheta multa leguntur in quibus ipse Christum prefigurat.
Primo Jonas orta tempestate in mare immissus est. 1
Sic Christus adeo propter nos in amarissime passionis mare immissus est
postquam veni in altitudinem maris. Secundo Jonas a ceto absorptus 2
est sic Christus in sua amara passione a morte degluti-
tus est ut 2a. Sicut occidit inimicos suos sic et ipse oc-
cisus est vel sic Jonas absortus est a ceto in ventre ceti
descendit sic Christus mortuus in terre ad inferna descendit ut
inde presos sanctos redimeret et infernum destrueret. Zacharie
nono: Tu in sanguine testamenti tui emisisti vinctos
tuos de lacu in quo non est aqua. Et Osee 13: O mors
ero mors tua morsus tuus ero inferne. Et tunc scilicet in
passione Christi complebatur illud propheticum Christi nomine Jonas
interpretatur columba dolens crema tunc pro nobis doluit Trenorum 1:
O vos omnes qui transitis per viam videte si est dolor sicut
dolor meus. Et Ysaie 53: Vere langwores nostros ipse tulit
quia tractabilis et mansuetus et sine felle peccati constitit.
Ideo Jonas interpretatur columba, et Christus columba dici potest.
Tertio cetus Jonam diu tenere non potuit nec digerere voluit
sed evomitum in littore collocavit ita et mors Christum in se
retinere non potuit nec terra ipsum in sua viscera conterere
voluit Psalmus: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Sed ipsum
evomitum in littore posuit quia Christus superata mortalitate
in passibilis resurrexit quia quasi stare in littore quoniam
signum Christus post resurrectionem discipulis in mari existentibus in littore
apparens stetit Johannis ultimo. Et ideo dicit b Jeronimus ideo non

2 dolores nostros ipse portavit propter quod Jonas id est columba et Christus columba dici potest =

q(uia) Jonas q(ui) evomitus fuit ad ... [illegible] predicando et ad penitentiam [illegible] ... [illegible] ... et resurrexit [illegible] ... fuit et ad fidem [illegible] ... [illegible] est ... [illegible]
... [illegible]

[E]rat tibi que devorari vel absorberi possit a morte sed
gladius gule mortis incidens ventrem in corpore domini unde mors
decepit et decepta est Unde ro est quod [illegible]
semper mortuos digerere id est in pulverem redigere Sed ipsa tam
manifestatum corpus domini vomitando eiecit sicut cetus Jonam
Die tertia [illegible] evomuit ita mors Christum die tertia restituit Et
multo perfectius quam Jonas solus eiectus est a ceto sed Christus
non solus resurrexit Mt 27° Et dicit [illegible]
Et multa corpora sanctorum ... surrexerunt quem peccatum seu naturale Sicut homo plenus et dolens plenus
volens evacuare gratia sibi recepit potest et evacuatur
et angustiis ita et morti contigit Recepit enim mors cor-
pus domini tamquam gratia potionem et alia corpora que tenuit et
vomuit In signum quod mors mira absorpta est in victoria
Christi qui mortem nostram moriendo destruxit et vitam resurgen-
do reparavit et ideo dicitur in textu Sic fuit Jonas in ventre
ceti tribus diebus et tribus noctibus Sed quod hic dicitur Christus tamen una
die artificiali et duabus noctibus fuit in sepulcro scilicet a die
veneris in sero usque ad primam sabbati in mane [illegible]
[illegible] quod illa dicta per synodochen pro parte totum intelligendo
Est enim dies duplex scilicet naturalis et artificialis naturalis continet diem et
noctem artificialis [illegible] 24 horas prima ergo dies naturalis continet [illegible]
diei parasceves cum nocte precedente et sic tres dies artificiales
et tres noctes synodochice loquendo Aliter exponit tribus
diebus et tribus noctibus id est duabus [illegible] et tertia [illegible]
[illegible] passionem Christi dies precessit noctem In signum status innocentie
[illegible] qui precessit statum culpe unde et [illegible]
[illegible] lucem Sed post passionem Christi e contrario nox precessit diem In signum
[illegible] quod post passionem Christi de tenebris culpe venimus ad lucem gratie unde
Apostolus [illegible] Eratis aliquando tenebre nunc autem lux in domino
Et ideo hic dies parasceves computatur cum nocte sequente similiter
dies sabbati cum nocte sequente et sic duo dies et noctes due
Tertia dies dominica cum nocte precedente quia tunc nox precessit diem [illegible]

12

appropinquabit et illa una nox licet teneat duas. Et consequitur
sunt tres dies et tres noctes. Et cum illud exponeres ad literam
ad Synodochem exponi(tur) ... ut dictum est tamen una die
integra et duabus noctibus in sepulcro quievit. Christus vero in angl(ica)
Christus enim qui fuit liber propter suam iusticiam una sola mor
te corporali nostras duas mortes scilicet corporis et anime quas sustinemus
propter peccatum destruxit. Et ideo una die integra et duabus
... et noctibus permansit in morte ... sicut dictum
est enim generatio mala signum querit et signum non dabitur ei. Glossa
in passione multa signa sunt per ipsum coram iudeis facta ...
... et signum non dabitur ei ... celestibus ... pa
ssionem multa signa per ipsum sunt facta ut illuminatio ceci su
scitatio lazari ... scissio et alia huiusmodi
... signum non dabitur ei ... intelligendo quia
dicat ... dominus signum non dabitur ei ... non sunt data sed quod mors et
alia signa ante mortem ... non sunt data sed quod mors et
passio eius fuit signum principium et ultimum a signum signorum
in quod omnia signa ... iudeis dicat
eo quod si illi signo crederent dampnarentur salvarentur
sicut ionas fuit ... si vellet cum predicator
credere salvarentur. Si autem non subiterentur ... ad
... est in ... signum ei non dabitur
de celo ... datum est signum de celo quia
vox patris audita est a spiritus sanctus ... est. Et in passione
sol obscuratus est ... signum de celo ... signum
non signum humanitatis. In transfiguratione vero signum
datum est discipulis de celo credentibus non autem in
credulis sed humanitatis et mortis christi. Et quia
non crediderunt sed in morte christi scandalizati sunt ...
immortalitatis ... viderunt ... dici ... modo
ei non dabitur signum de celo licet postmodum in passione
christi datum sit. Per istos qui querebant signum de celo
signantur curiosi et probi qui super omnes celestia rimantur

No

No

et nimis curiose divina scrutantur de celo et celestibus ac se-
cretis divinis disputantes vel de revelacionibus et visionibus
presumentes obmissa via scilicet preceptis divinis et consiliis quibus veni-
ad illa presumptuose opprimunt aquila quia per hoc aliquid labuntur in
erronea documenta vel quia cum peccata spiritualia et carnalia
perpendunt eas curiosas mala et adulta [illegible] quia querunt que non
sunt stabilia nec ad fidem vel mores utilia et ideo non dabitur
eis signum nisi Jone prophete quem deglutivit cetus et sic
delectat et deglutit eos diabolus. Sciendum quod curiositati
hominum est in novitatibus delectari sicut Actuum 17 dicitur de Athenien-
sibus quod ad nichil aliud vacabant nisi aut dicere aut
audire aliquid novi. Tales sunt quidam in ecclesia dei qui intus
non sunt sed non intus qui ducti curiositate spiritu suo [illegible] quia curiositate
mutacionibus [illegible] conveniunt quorum vanitates reprimit
Lectio [?] in concordio [illegible] Alii vero sunt qui modo scrutare et plu-
res [illegible] attendentes ad [illegible] dicunt Magister volumus a te sig-
num videre. Quid enim aliud est signa querere nisi [illegible] vel [illegible] si fu-
erimus in [illegible] dicere magister volumus a te signum videre quorum
[illegible] dependitur vanitas dicunt enim magister volumus voluntate
allegantes non utilitate signum videre sicut [illegible] quia signa spiritua-
lia que cottidie in ecclesia dei fiunt cottidie signa non [illegible]
de quibus dicit Gregorius de [illegible] petentes signa et miracula fi-
unt in ecclesia enim hic signa non desistunt peccatores sanari in-
visibiliter [illegible] mortuos resurgere [illegible] peccatores qui
velud in tumulis sepulti iacebant [illegible] miraculum magis
[?] [illegible] cum in mentibus eorum qui convertuntur et recedunt ab
operibus malis amor consuetus vertitur cum odium et odium
penalitatis convertitur in amorem videbatur enim prius pecca-
tis et consuetudinariis quod prius posset moveri motus
quod quem moveretur a rebus amatis. Ecce horrida vide-
batur castitas luxurioso humilitas superbo pacientia iracundo
amor omnibus invidis labor in dominis accidioso abrenunciacio

12

Cum amaro et ypancia gulosi viuit non per confusionem
que diligebantur venerunt ad odium et que habebant
prius in odio summo amore amplectuntur quis ipsi per
mittet vitatem an non sint maiora pericula quam in aialibus
hominum per dei potentiam invisibilia sunt quam que in corporibus
cernuntur cum anima nobilior est corpore tanto tanto nobili-
ora sunt pericula que sunt in ipsa anima quam que sunt
in corpore Concordat Gregorius dicens sicut sano et probato sancti-
tatis signa facere sed unumquemque proximum ut se diligere
Ideo aut valde despicio aut meliora quam de se senti-
re Anima vero virtutis propriam consistit in amore non autem
in ostensione miraculi prout Christus dixit Johannis 13 In hoc cognoscent
omnes quia discipuli mei estis si dilectionem habueritis ad invicem
non dixit si signa feceritis In hoc eciam quod veros dei
famulos non miracula sed sola caritas probat Electi enim a
clorum inquisitores signa de celo querere solent i. signa
sublimitatis sed signa humilitatis et paupertatis que ipsius
in sua vita gessit et nobis pro signo speciale exhibuit
principaliter commendavit Unde Luce 2 dicitur positus est hic in ru-
inam et in signum cui contradicetur Signum paupertatis dabatur
pastoribus quibus ab angelis Christi nativitas erat nunciata
sicud dicitur Luce 2 Et hoc vobis signum invenietis infantem
pannis involutum et reclinatum in presepio Ecce signum
humilitatis et paupertatis Et dicitur tamen in primitiva ecclesia sunt
signa exquisita et sunt data sicud vides quod ecclesia nunc in
ecclesia dei signa non sunt expetenda Et dicit sanctus Gregorius In pri-
mitiva ecclesia signa erant aliquatenus quadam necessaria sed nunc
non quia fides non erat primo adhuc quando introducta
sed iam est introducta ideo miracula in ecclesia non sunt
necessaria Sicut zetha filo inseritur ut ipsum filum introdu-
cat in corium Et postquam filum fuit introductum zetha
non est necessaria ideo hic ipsius 2a ro quod te etiam non

cat in fide roborata sed cognito iam roborata est ideo non sunt
signa necessaria prout dicit Gregorius et exemplificat de plantacione
nibus que in principio superfunduntur sed postquam radices fixerunt
non est rigacio necessaria. Secunda ideo quia eciam non multum est cumula
da sed prout dicit Gregorius infideles non sed iustum ubi ideo signanter
sed experimentum vii culpabiles sunt qui fructum dei per fidem volunt et
signa querunt ad credendum vel desiderant ut deus eis loquatur visi
biliter vel per angelum vel volunt temptare an sit in gracia vel non
quia si fieret quamque mali vel peiores efficerentur et derelictio
nibus succumberent. Secundo signa ista non sunt querenda ab signorum
inquisitoribus quia dicuntur duo generaciones mala et adultera. Generacio illa
dicitur mala propter cordis eorum maliciam quia malicia in eo precipue
quia in anime aufert vitam scilicet fidem Romanorum I. Iustus ex
fide vivit. Gregorius ergo ab omnibus malus asseritur qui sibi mor
tem infert ita peior asserendus est qui animam mortificat
quod fit cum fides per signorum inquisitionem infirmatur vel bonis
operibus non informatur Iacobi primo Fides sine operibus mor
tua est. De prava generacione dicit propheta Generacio que non direxit
fide cor suum et non est creditus cum deo spiritus eius Ad
ultera dicitur quia spiritualia adulteria committit vitam enim fidei debet
esse sponsa spiritus racionalis [illegible] ad sponsam
[illegible] assumunt Sed ad ideo mecha cum fidelitate vel vanitate ei
[illegible] adulteratur unde propheta Fornicati sunt in adinvencionibus suis
Hec generacio signa querit dicta vanitate non utilitate propter vana lo
cuti sunt unusquisque ad proximum suum. Et ideo signum non dabitur
ei puta sublimitate vanitatis vel curiositatis Sed bene dabitur ei signum
humilitatis utilitatis et acquirende sanitatis scilicet signum Ione prophete
Sicut fuit Ionas in ventre ceti etc. Ionas gerit figuram
peccatorum a facie domini fugientis hic mittitur in mare id est in ama
ritudine penitencie non ut aut submergatur puta per desperacionem sed a
ventre ceti suscipitur id est sinu divine misericordie sustentatur ibique ma
net tribus diebus etc quia per tridui contricionis confessionis et sa
tisfaccionis quicumque [illegible] cum domino sepelitur. Con
sepulti sumus cum illo per baptismum in penitencie in mortem peccati

x

Utrum signa aliqua hominibus manifestar et pdicare sit licitu
Respondet͛ scdz hugone in tractatu con͛ Judeos et in vero
signo a deo dato, Qua͛ includu͛ scz admira͛ dive pote͛
Recomenda͛ dive sapien͛ et exhibi͛ et proba͛ dive misericor͛
et acumla͛ et cosuma͛ gle. Igr͛ manifestare sig͛ vera et
no falsa, q͛ mo natali non fiut, sz virtute diva hominibus
ad honorz dei et glorificandz virtute divaz et ad augmentum
fidei licitu mltu est Dici͛ in ps Marcus laudes domini
et virtute eius mirabilia eius q͛ fecit, quia p hoc glorifica͛
deus in mirabilibz suis Et hoies videntes talia signa, facilius
ad fidez 9vertun͛, et pctatores p ea sepius a pctis retrahu͛
aut fideles clarius illumin͛, aut ad diva dulcius elevant͛
Dicit. n. Augus͛ in de vera innocen͛ hi vident dei miracula
quibus prosunt Nam qd no intelligi͛ vel non proficit Non
vide͛ notu Nam sig͛ est q tu q͛ quis vota͛ et illuiatur
Manifestare vo signa q͛ nesciu͛ an sut facta virtute diva
sz potius credu͛ fca virtute nali non est licitu manifestare
Attribui͛ enim hoc deo qd immedite non est dei sz nature
Si aute manifestant signa no ppt honorificen͛ dei, sz ppt
ppriam utilitate scz ut ibi fiet concursus hoim Tales etc
si vera signa pdicent tn quia mala intentoe faciut
scz ppt oblacoes et questu no sut sine pcto, q in tali sigo
non querit virtus et poten͛ dei ut lucru aiaz, sz reple
ppriu marsupiu, et p 9sequens pdicant, q glaz no dant deo
Sz pdicare signa q modo nali fiut, aut falsa signa q
nlla sut et q fiut cu decepcoe hoim Aut cu attribui͛ sig͛
alicui ymagini, q͛ no habet ex scriptura veritate no e licitu
Nam p tales manifestacoez signorz hoies honorificant hoc
qd pro signo dici͛ et tale in veritate no est, et p 9ns ibi
homies decipiu͛, igi͛ tales pdicant cu ois decepcio sit pctm
O quot sut hodie pctores pdicatores tam scolares q religiosi qui
solu signa pdicant et manifestant hominibz scientes, q no
sunt signa, aut si sut Nescientes tn an vera ul falsa

Solum propter replere bursam eorum et ut homines concursus
facerent. Talibus enim xpus respondit Generatio praua et
mala in moribus et adultera, que propter questum sit adul
tera, predicat signa, sicut que propter questum adulterat
signum predicat corporale scilicet mea virtute factum quod tamen
factum est virtute naturali. Et signum hodie corporale non
dabitur ei, quia fides solidata est, et homines solidati sunt
in fide. Nisi signum Jone prophete, scilicet spirituale signum, quod quidem
fit in ecclesia significatiue, in facto Jone Vide eius predicationem
Niniuite conuersi sunt idest peccatores.

Non auer

12

i. ut moriente peccato ubi nondum quia per hoc tertium homo susci
tatur a morte culpe Osee 6 vivificabit nos post duos dies
et die tertia suscitabit nos 3o restituitur domus gratie cuius dampnum
nos super turbatos quia ecce id tertio sustinet me ut hinc quod
inadvertens hec turbam reficiat dominus septem panibus i. septem
donis spiritus sancti 3o inveniunt christum in templo glorie Luce 2o et factum est
post triduum invenerunt eum in templo Certo restituit hominem
in statum gratie Osee 6o tertio ad hunc diebus sicut quaquam quos recor
dabitur per sacra misteria et restituet te in gradum pristinum 7o
faciet deo acceptum prime sacrificium per 2um acceptabilis sacri
ficium iustitie et oblationis holocausta i. post viam trium dierum
Regum 4 Exodi 7 Ibimus viam trium dierum in solitudinem ut
sacrificemus domino deo nostro 8o elevat hominem ad contemplationem
celestis patrie ideo 2o eum appendit tribus digitis i. contritione
confessione et satisfactione molem terre i. animam male corpori
iunctam ad contemplationem elevat 10o hoc tertium prime expugnat
et vincit hostem anime i. dyabolum sicut habetur 2 Regum 18 capitulo Joab
infixit tres lanceas in corde Absolon Absolon interpretatur
pax mei amarus et fit dyabolus in cuius corde Joab i. peccator
interpretatur dolor eum infigit tres lanceas quas in dolore prime
agit tertium contritionis confessionis et satisfactionis Quo homo
reedificatur in templum innocentie Jo 2 Solvite templum et post
triduum resuscitabo illud et peccatorum sicut habetur Luce quod peccatorum
Luce 15 de filio prodigo qui surrexit per contritionem et venit ad
patrem per satisfactionem dicens se peccasse per confessionem Et tribus
diebus tribus noctibus in ventre ceti penitens permanet cum
ad iram adeo susceptus deflet peccata peccata declinet peccata
et soliciter peravet futura de his noctibus dicit Tobias 3 Septem
in deum hodie et 3 tras 2o eras quia istis tribus noctibus
deo ingenii hec noctes non sunt tenebrarum caligine obfu
scate sed superno lumine illustrate unde potest dicere qui dies ill
uminabit Et sicut tenebre eius ita et lumen eius
Sed hic sunt due dubitationes prima utrum sit peccatum
pugnam de celo querere Secunda utrum longum fuit christus in
sepulchro usque in tertiam diem Ad primam 2 dicitur etc. Quedam
[illegible] dubitatio utrum signa aliqua hominibus manifestare a peccato sit liceat
Solutionem eius vide in cedula

R° possunt signa peti et postulari de celo in adiaphora
quedam vero vana et supersticiosa et que timida et periculosa
petere ergo signa a deo de celo ut in corporibus celestibus
aliquod sit propter cursum naturalem corporum vel ad credendum po
tentia facta vel ad terrorem [illegible] videntium vel in
pugnando hostes sine peccato peti possunt legimus enim quod Jo
sue petivit ut sol et luna staret in medio celi et non
moverentur cum pugnabat contra infideles sicut patet Josue x
Helias et legimus quod Helias petivit ut ignis descenderet de
celo et devoraret quinquagenarium principem et l. qui cum eo
erant iiij R° xj. Item potest peti vero signa de celo vana et
supersticiosa demonum pactione vel curiosa investigatione sine
peccato fieri non possunt quia per nulla signa certa hoc de celo adi
similatio vel aliquid operari contra maledictum eius vel devotio
ij scribitur Et quis predixit signum et evenit signum quod
predixit et post ea dicat Eamus et sequamur deos alienos
non audies verbum illius Sed petere signa periculosa sine con
ditione apposita puto quod sine peccato esse non possit. Item petere
signa in celo et in inferno periculosa est petere ascendere in celum
magis presumptionis et in infernum pro statu magis adversitatis quorum
utrumque est periculosum et sine tali conditione quod si expedit
saluti sue ita quod dei gratia semper gubernatus in utroque
proficiat petere non est verum cum deus esset Achaz regi pete tibi
signum a domino deo tuo in profundum inferni sive in excelsum
supra Acsi diceret. petere elevari super in celum per prosperitatem
vel deici in infernum per adversitatem. Credidit non petam et non temp
tabo dominum. Ita temptare dominum est petere divinum auxilium ubi ad
est divinum humanum Et quod ut deus sive speciali auxilio
dei fieri non potest ut quis vel prosperis elevetur in superbia
vel adversis deiciatur per desperationem ideo talia signa petere
est dominum temptare. Ad tertium arguitur primo quod non non est maior
dignitas simiqua dum Sed aliqui sunt recipientur obviam
Christo in aera prima ad Thessalonicenses iiij. et erunt corpora illorum
resuscitata in momento temporis ergo multo fortius ipso Christo

12

gorum Tertium cum impossibile erat illum detineri morte / necessarium fuit
ipsum resurgere si ergo ponatur quod non resurrexit ad tertiam diem ergo homi
nes ipsum detentum a morte putabant. Quartum propter quae utilitas in passione non gloria
si non statim resurgeret. Sed contra quod hic dicitur Sicut fuit Ionas in ventre
ceti etc. Item Christus ad Corinthios 15 resurrexit tertia die glossa probata vera
morte et hoc tertia die ut certificaret eadem potestate nos posse susci
tari. Sed si statim resurrexisset non crederetur vere mortuus. Respondeo
Conveniens fuit quod duobus quievit in sepulchro usque ad tertiam diem
et hoc propter tria. Primo propter significationem. Luce 24 Oportuit Christum
pati et surgere tertia die glossa Christus integra die et duabus
noctibus in sepulchro iacuit quia lucem id est gratiam sue mortis quae
tum in carne erat tenebris nostre duplicis mortis que in carne et
anima erat apposuit. Et hoc ad signandum quod simpla sue mortis cu
ravit nostram duplam mortem. Secundo propter probationem quod per mortem
duorum vel trium testium stat omne verbum, dicitur autem in tribus diebus
recepit omne verbum. Unde hoc est et ideo talibus ut probaret veram mor
tem et in gloriam perfectam. Tertio propter sue potestatis ostensionem quia si stati
resurrexisset non videretur habere potestatem ponendi animam suam
et resumendi quia sicut probata vera morte // Ad hoc quod obicitur
quod non est maior gloria sui quam suorum • Dicendum quod hic non est
propter dignitatem suorum quod ipse statim resurgat sed propter gloriam electorum
quae amplius non debet differri unde in psalmo morientur et in ... mortem
resurgent. Ad aliud quod obicitur ex impossibili erat ipsum detineri
morte verum est quia hic sua voluntate fuit quiescere usque
ad tertium diem in sepulchro quo dicitur tamen Et quod dicitur ergo
non resurrexit ad tertiam diem detinebatur a morte dicendo
negando quia ille detinetur qui contra voluntatem suam tenetur
Ad illud quod quarto quae utilitas in passione non gloria si non sta
tim resurgeret Dicendum quod statim non dicit minimum temporis sed similiter
scilicet usque ad tertium diem etc. De ista dubitatione
Viri Ninivite surgent in iudicio cum generatione ista et
condempnabunt eam quia penitenciam egerunt in predicatione
Ione Et ecce plus quam Ionas hic Regina austri

Surget in iudicio cum generatione ista et condempnabit
eam quia venit a finibus terre audire sapientiam Sa
lomonis et ecce plus quam Salomon hic. Et quia
dominus temptatorum scribarum adinsaniam in verbis dictis repulit per
culpe obiurgacionem quarto dominus eandem repulit per increpacionem commina
cionem et primo per comminacionem eterne dampnacionis / deinde per comminacionem
presentis comparacionis i. sic iudeus spiritus quantum ad primum
ponit duo comparata unum gentilium quantum ad penitenciam per quam peccata pre
terita delentur et hoc in niniuitis, aliud quantum ad amorem sapiencie
per quam futura mala precauentur. In regina austri. Primo n. s. ni
niuite penituerunt propter amorem boni / ista vero scilicet regina austri
venit audire sapientiam salomonis propter amorem veritatis. Christus autem plus
quam Jonas et Salomon et tamen iudei ad eius doctrinam conuertuntur
i. intellectu ad eius miracula corrumpuntur in affectu inuidendo
et blasphemando. Postea ergo comparacionem primam denunciat. Viri niniuite
surgent i. gentiles assyrii surgent a mortuis in iudicio scilicet communi
cum generatione ista scilicet iudaica que sibi tunc resurget
et significatur quod viri niniuite comprehendendo sub hoc viri utrumque sexum
propter fortem et virilem penitencie afflictionem / et condempnabunt eam non
auctoritate iudicandi sed comparacione melioris facti quia egerunt penitenciam
si non viderunt aliquod signum nisi in predicatione Jone qui scilicet solum
tribus diebus predicauit. Et ecce plus quam Jonas hic i. in medio vestrum
quapropter generacionis incredulitas dampnatur. vbi sciendum quod in ista comparacione
notantur quatuor ex quibus iudei ostenduntur dampnabiles. Primum
ex comparacione populi ad populum quia illi niniuite gentiles et barbari
hic vero iudei populus dei. Secundo ex comparacione predicantis ad
predicantem quia ille Jonas purus homo hic Christus deus et homo
ille Jonas peregrinus hic Christus ciuis. Tercio ex comparacione pre
dicacionis ad predicacionem quia ille Jonas tribus diebus tantum hic Christus
tribus annis. ille Jonas nullum fecit miraculum hic Christus
multa fecit miracula. Quarto ex comparacione effectus ad effectum
quia illi egerunt penitenciam isti non sed etiam addiderunt blasphemiam
vbi etiam illi prophetam receperunt et isti ipsum dominum prophetarum
repulerunt. Illi neque in lege instructi neque prophetis admo

12

initi ad diem iudicii scilicet cognoscetis quod peccatum isti tot pre
ptis eruditi legis et prophetarum adhuc recesserunt illi qui sunt
sunt populus angeli infra tres dies facti sunt populus dei isti
qui semper videbantur populus dei infra tres dies facti sunt crucifixo
christo populus sathane / Regina austri etc 2a siliodo in
qua tangitur sor sicut in pa dicitur ergo regina austri que electa
etc non dubitatur quod ipse dicitur regina saba et rex ro omnia
saba versus austrum et in respectu ad ierusalem Et vnde ista
ista regina fuit sibilla Surget in iudicio cum eodem
quamvis ista que debet esse populus dei / et condempnabit eam
i condempnacionis Venit etc labor itineris
a finibus terre etc distantia regionis audire sapientiam quia
per famam noverat Salomonis qui primus homo erat
Et ecce plusquam Salomon hic scilicet inter nos quia deus
et homo Celestis aggrauatur in pluribus iudeorum malicia
i questus huius regine primo quia ista mulier isti vero quia
remotis venit illi puteum habuerunt 2o ista cum labore
itineris prolongata distantia venit isti sine difficultate
venissent 3o ista laudata alienigena ipsi condempnantur
tingencia 7o ista venit ad salomonem que per solam fa
ma cognovit isti probatum miraculis contempserunt 6to ista
ad priorem hominem vero isti deum et hominem abiecerunt 1o illa
cum muneribus magnis veneratur Salomonem isti eum opprobriis
et verberibus afficerunt primum qui tantum iste proponens
dignior erat quam Salomon Et hoc subditur Et ecce plusquam
salomon hic i. quia Salomon primus homo hic autem deus et
homo Baruch 3 hic est deus noster Salomon sapientiam habuit
testis hic habet omnem scientiam quia in christo sunt omnes thesauri
sapientie et scientie dei absconditi Col 2 Salomon edificavit
templum destructibile christus vero erat edificaturus templum indestructibile
Secundo Johannis 2o Solvite templum hoc 2o Salomon pacem procurat
in regno suo christus vero pacificat que in celis sunt et in terris Col 1
pacificans per sanguinem crucis eius sive que in celis sive que in terris sunt

cat' i sit

Salom ditissimus regum, xpc aut rex regum dives in omnibus per
gl(ori)a et divitie in domo eius Salom fortis cat robore
et xpc fortissimus Job 9 Si fortitudo quer(itur) robustissimus est Sa
lom cat pulc(her) facie xpc aut forma p(re) filiis hominum cuius
pulchritudinem sol et luna mirantur unde ergo dixit xpc Et ecce
b ¶ plus quam salom hic ¶ Iste notandum est quod in duabus duobus per
duplex status bonorum significatur scilicet status penitentie in ninivitis
qui comedant ope quod egerunt penitentiam penitentia cum perlata
peccata abluit solum / Et status innocentie in regina aust(ri)
que per sapientiam status iste peccata cavet et ea non admittit
¶ Vn dicit glo(sa) In ninivitis et regina austri fides Ecclesie de
significatur que non mox primas per acte insipientia quia pri
dicitur dissidere sapientie deo reconcilia(n)tur dicit cum sit pred
cotidie una quod peccare nescit et alia que peccare desistit
penitentia cum peccata abolet sed sapientia cavet hec glo(sa) Quoniam sa
quod in duabus quibus xpc fecit mentionem de duobus prophetis scilicet de
Iona et Salomone quorum per utrumque xpc reputatur primo in
Iona qui interpretatur columba propter gemitum penitentie quam incorp(or)
infudit ninivitis et penitentibus Secundo in Salom qui inter
pretatur pacificus per gratiam sapientie quam dat innocentibus ut ubi se
¶ regat et ad vitam eternam perveniat ¶ Deinde dominus repellit
temptationem adversariorum per comparationem penitentie penitentibus aperte et
ad hoc ponit similitudinem de demoniaco unius qui sic procedit et ponit
effectum iustitie qui est ingratus de beneficiis permissis ad
monitus molestam et ponit tria primo solita(n)s malorum
spiritum ingratitudo id est vid mundus 2o subtilitas in decipiendo
tentator 3o perversitate in possidendo id est Et ingressi procedit
3o enim ponit demonis egressum ad dicit cum immundus spiritus exierit
de demonis pressum id est ambulabat per loca arida etc 2o
demonis regressum id est tunc dicit revertar in domum meam unde
monis regressum id est veniens invenit vacantem etc 3o
demonis effectum id est Et fiunt hominis illius novissima peiora
prioribus dicit ergo cum immundus spiritus etc d(omi)n(u)s nobis scilicet
et plebi non est plebs ninivitis et regine austri quod ut inc

) 2

pdicate pincte voluisti ut me doceret sapiam dicitur
s[ecundu]m est filios hominum demoniaco a quo dyabolus depulsus est
et iterum in eum ingredi[tur] Quia legem enim dyabolus ppl[m] iudaicum
ydolis p[er]mixtum possidebat data v[er]o tuicione a lege et
p[ro]culcatu vincul[o] al[iqu]ando ab eis et solas gentes obtinuit
Sed adveniente x[ris]to et iudeis totaliter rennuentibus et anti
quis possessor dyabolus ad iudeos et gentes quas tam tam
in rapit et possedit eos Et tangit triplicem statum sc[ilicet]
nature legis et gracie et hic est q[uod] dicit Item Regina
austri cum esset gentilis et mulier ad tantam iter longinquum venit
ut ad eum ut p[er]pter infirmiorem sexum et impedita loquacia en[im]
sapientis infiniti valebat virtute Isti autem viri et sacerdotes quorum
p[ro]prium esse debuerat amare sapiam eum oculis suis et in medio
T. b
ipsorum sapientiam portans contempserunt illa ad hominem venerat isti
ideo recesserunt illa ad hominem venerat multa munera obtulit
ut audiret eum isti autem ut p[re]mia regni celorum accipere no
lunt ut credat et iterum regina austri venit a finibus terre ad
audiendum Salomonem et p[ro]fanum noluit venire de plateis ad au
diendum x[ris]tum Multi enim de ecclesia exierunt et ibi x[ris]tum s[er]m[o]nem veh
quit hec Crisostomus Apostolus s[ecundu]m dampnata plebe iudeorum ecclesia
mistica secretum exprimitur que in ninivitis et in regina austri
de toto mundi finibus orbis congregatur et in illis fides gencium resultat
aufertur dicit enim s[uper] petrus ecclesia vel duo genera hominum in eo vim
quod peccat s[ed] desistit p[ri]mam et hic statum per ninivitas dampnorum
pecco legitur Secunda qui mora non peccat et hic statum est per reginam
austri designandum pecco non legitur Item Ambrosius ecclesia fidelium
congregantibus collectam que in ninivitis p[ri]mam p[er]ita per tenos delet
et in regina austri que electa esse non dubitatur p[er] sapiam tenet
ideo quod p[ro]fertur ecclesia synagoge s[e]c[un]d[u]m utroque sive p[ro]testate s[ed] ninivitio
aut peccare nesciat aut peccare desistat p[ri]ma enim p[ro]pria ab
olet sapientia tenet hec Ambrosius per ninivitas enim signat pecca
tores ad vocem predicatoris penitenciam agentes et per reginam austri sim
plices sapiam v[er]o devote querentes quorum salus in sententia

saluatoris sponsi salute eorum qui sibi videntur iusti et sapi
entes et de sua iusticia et sanctitate presumentes Nimium te
esse inceptam gemina pulcritudine Ideo ecce sponsa pulcra inuenies
existentes in statu perfectionis innectitur qui solet de facili
ad vicia declinare et admonitorem bona de facili penitere potest
quod subditur quod fecerunt penitenciam ad predicacionem Ione qui columba in
terpretatur et ideo peccatores similiter admonentes significantur per reginam
austri Sicut pulcra anima racionalis que sibi regat vi
res inferiores per dictamen legis nature dicitur regina et tantum ferv
oris tunc dicitur regina austri eo quod ab austro procedit fervor ca
loris significans feruorem caritatis Et hec regina venit ad
Salomonem Ihesum Christum per deuocionem offerens ei aurum sapiencie et
gemmas virtutum et aromata bone fame vestibus vtendo ad
diuinum honorem Respectu enim innumerabilium predictorum obsti
nati senes et respectu autem huius qui cantica saluacionis negent anima
frigida et negligens contempnabiles videntur qui per
nominantur spectabiles persone Quarum per predictorum status ta
gitur vnde per Ionam status incipiens vel conuersorum per Salomonem
status proficientium vel actiuorum Et per reginam austri status
contemplatiuus vel perfectorum designatur primus enim incipien
tibus vel conuersis datur signum Ione propter hoc Ionas enim dolens
vel columba interpretatur Et optime conueniunt conuersis qui de
peccatis debent dolere propter et non ficte cordialiter et
non simulate et non breuiter vt dicatur cum Ezechia Ysaie
xxxviij Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine
anime mee Quasi dicat quid debeo cogitare vnde doleam videlicet
primo innumerabilia sunt in quibus peccauimus Et sic specialiter dolendum
dolore cordiali eo quod peccauimus Anima qui facit peccatum primo
corpore et capitis peccatis conuersio cum Ionas et immersio in
mare preacto tempestatem in nauim Anima inmersa in peccato
et eius iactatur fluctibus temptacionum quam prius non peccando

1ᵉ

perdit libertatem Tercia peccatum quod primam non diluit mox pondere suo attrahit aliud ut dicit Gregorius Et ideo dolere debemus primo
propter libertatem bonis et voluntatis quam peccatis amisimus Et
in capitulo de ypocritis nos debemus qui facit peccatum servus est
peccati propter servitium Secundo debemus dolere propter desolacionem virium O
porta cum peccatum intrat sic corrumpit ut calor et frigus
dulcedo et amaritudo vita et mors Sic ergo peccatum quando
peccatum opponitur necesse est corrumpit eam ut dicit Augustinus Solum
peccatum nocet nec non patet quia inde mors inde infirmitas
inde omnis tribulacio et eterna dampnacio supportet
origet Et ideo debemus dolere Tercia vero nostra divina luce
illustrata peccatis tenebrarum voluntas vero ad omne malum
corrupta inclinatur et memoria impleta tenebris ad
celestia non erigitur Et hunc sequimur protulit Ionas qui ante
piscem mari absorptus est Sic peccator absortus a peccato
secundo debemus dolere propter divine visionis carentiam Nullus maior
dolor nisi propter hoc sed quod non possumus videre deum Et debemus
et hunc sic et creaturas Tercia quia est vita nostra salus nostra
et gloria nostra quam per peccatum perdimus tunc omnia bona perdimus
hic est dolor maximus Augustinus Sancta tuo animo
et amabis hoc significat quod Ionas fuit absconsus in ventre ceti
tribus diebus et tribus noctibus Tercia innuitur tres sunt
quia illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum Iohannes primo
Cuiusque mortalis absconsus diebus tribus absconditur et
tribus noctibus a pena culpa et miseria eterna concluditur
Tercia necesse ut in tenebris viarum concludatur qui lumine dei
et divino radio claritatis privatur Tum multo dolens dicit cum
Thobia dicit Heu quale gaudium mihi erit in tenebris sedeo
et lumen celi non video Incipientes igitur gratias agere
deum quod procellas et tempestates et miserias mundi evasimus
et ut apostolus dicimus non immergamur et adhuc lignum crucis et
abscondamur in morte post ut cum eo surgamus in gloria patris Secunda

Psona q̄ hȝt noīa est Salomō in q° dat̄ sigimd pficie
tibꝫ qui fuit sapientissim ut discat ⁊ doceat pficiētes vn
xc at sapior Salone vn ipē dt hic aut plus q̄ Salom
s' salom xc doc̄ pficiētes veram sapiaȝ q̄ ɔsistit i quiqȝ
p° in creatorē ⁊ creatā correctōe 2° i pctōrē ⁊ ma
lorē vitatōe 3° in mitorē ⁊ bonorē cultatōne 4to i
diuarē ɔsolatōnū pttōne 5to in eternorē bonorē
adeptōne p° pficiētes docet ap° docti f esse sapiet
in creatorē et creatā correctōe Sic bonꝫ doctor qui
dulat et discrete corrigit creatos Sic moyses qui dixit
aut parce hinc dimitte noxā aut dele me de libro
vite cū est Secundo in pctōrē et malorē vitatōne
Cottidie cū metll sic specim aspiciunt et contemplatur
daniel v vnd oculi eius sic columbe vnd venat hostes
⁊ fugiat ~~tet~~ ~~figiant~~ Sic sed vni fraudes demonū se aspiciunt
in speculo i in sacre scriptura ut fugiat Tercio doc̄ eos pt
sapientiam in meritorē ⁊ bonorē cultatōe sicut dt mg
scōpus et io pficiētes a pfectu dr qui nō pficit deficit
cum sursū nō erigitur cadit ⁊ psternit Augꝫ ɔpficiēs
sp adde sp ambula sp pfice noli in via devia desi
ste noli retro nec noli deviare remaneat qui nō deficit
recedit qui adeo venit unde iā recesserat deviat qui
apostotat Si vero pficiēs sic suꝑ predit et cessat us
qȝ ad pstin die ɔpubiosum hac pficiendi sapiaȝ formi
ca docz dequa dt Opiger vade ad formicā et disce
sapiaȝ ab ea quādite ex soliata ē ⁊ in estate cogit
cogitat cibū sibi pui l in Sic qui cogitat in messe i in
vita puti filius sapiens Quarto doc̄ pficiētes i diuarē
ɔsolatōnū custodia ⁊ pttōne Sapientes enim debent esse
pficiētes in bonis opibus q̄ ɔsolacōes diuine ne i sup
bia se erigat sibi aslboido laborib; ⁊ merit; ɔfaciut
ne in laudē hūaȝ cadat a' displacō dīuīs igit ɔpostat

12

et sic omne quod faciunt vel sciunt omne perdunt Secundum in clau-
stris qui in claustro ipsa excellentia delectatur qui eadem
ipso non adeo sicut currunt tanto profundius altior quando
steterit alterum thezaurum scilicet sapientie et divine consolationis
summo studio conservare debent in sacrario conscientie et ipsum sera-
dei timoris serare et inde semper vsurando magis acquirere
ut veniente domino lucri sint duo talenta vel eciam quinque [illegible] Gregorius
in omelia Multo docet eos vere [illegible] bonorum emptione
Ad hanc emptionem vocat nos per ysaiam lv venite emite ab-
sque argento et absque vlla commutatione vinum et lac Bona et
na sunt divina et eterna nam in Christi persona placet puritas in-
maculate humanitatis Sed per vinum fortitudo et dulcedo divini-
tatis intelligitur que duo sunt prima bonorum eterna eterna hec est
vita eterna ut cognoscant te solum deum et quem misisti ihesum
christum Iohannis xvij Hec bona non emuntur argento avaricie
vel argento secularis astucie Sed thezaurus iste emitur per pau-
pertatem voluntariam emitur visio eius per vilitatem innocentia altitudo
eius [illegible] [illegible] humilitatem infima dulcedo eius per amorem
devotam eterna prosperitatis sancta Vigilate itaque quia nescitis qua
hora dominus vester venerit Augustinus o homo memento quia regnum celorum
non capiunt [illegible] non molles non desides sed violenti rapiunt sibi
facientes diripiunt [illegible] [illegible] ardentes eos qui suos [illegible]
[illegible] dominus [illegible] [illegible] voluptates [illegible] [illegible] qui [illegible]
est [illegible] [illegible] soror et [illegible] est eterna hec est [illegible]
[illegible] dominum [illegible] [illegible] regni regis Salomonis quod [illegible]
[illegible] [illegible] contemplantibus regnum regine austri que re-
gnabat super egiptum et ethiopiam ut dicit Josephus Saba
[illegible] [illegible] ethiopie [illegible] regina Saba in regno [illegible]
venit [illegible] [illegible] [illegible] Saba ad regem Salomonem audire sa-
pientiam eius et ut videret gloriam eius obstupuit [illegible] non
habuit [illegible] anima [illegible] contemplativa est et [illegible] regina non [illegible]
regendo motus carnis et [illegible] [illegible] quos [illegible] virtute
sibi subiciat divina [illegible] [illegible] quia omnibus statibus vite
[illegible] honore et dignitate et gratia et familiaritate summi regis

amiaro̅e

Suppfert̄ et venit assumpta ite [illegible] ora dimisit terna et
solus occupat̄ sectus divinis et audit quid loquat̄ in ea dns
deus eius. Tria enim cōtemplacio sequitur venit in hac regia
prim qz ad salomonem venit prudentie meditacionem qn vidit
gl̄am salomonis per claram cōtemplacionem. Tercio prim ult no lx
p magna admiracionem. Hic enim ē verus ordo perfectorum qz
meditacione assurgit in cōtemplacionem a cōtemplacione i admi
racionem in mentis alienacionem. Augus in specto suo ceddih
omnibus dicebat talis primo fugiat i ad te deus meus
qz es refugium meum et viventa spes mea miserorum
fugiat de lacu miserie et de luto fecis ad deum fontem
vivum ad tronum eterne glorie ad quem nos perducat p 2 f 2

Cum autem immundus spiritus exierit ab homine am
bulat per loca arida querens requiem et non invenit
Tunc dicit revertar in domum meam unde
exivi et veniens invenit eam vacantem
scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit et
assumit septem alios spiritus nequiores se et
ingressi habitant ibi et fiunt novissima
hominis illius peiora prioribus ~~adhuc e~~
Sic erit generationi huic pessime. demū
dns repellit temptacionem adversancium p gnacioz pene puls
peccatoris et ad hoc ponit similem de demoniaco per qua
sic perdit primo ponit essum iusticie qui est ingratis de
beneficiis permitti a demonibus molestari et ponit tria
primo solicitudine malorum spirituum ingrediendo ī eos indubitanter 2
2o subtilitatem in decipiendo v eternitatem et 3o pertinaciam
in possidendo ē et ingressi vel peccati sic p̄o enim ponit demonis

12

egressio eius dicit Cum immundus spiritus exierit ab homine. 2o demonis
egressio i. ambulat per loca arida etc. 3o demonis regressio i. re-
dicit revertar in domum meam. 4to demonis reingressio i. veniens
invenit vacantem. 5to demonis effectio i. et sunt novissima hominis
illius peiora prioribus. Dicit ergo Cum immundus spiritus q. d. vos scribe
et pharisei non estis filii nimirum et regredi aug. quia nunc me
iudicare primo voluistis nec me docere sapientiam didicistis sed
estis sicut homo demoniacus a quo dyabolus expulsus est
et iterum in eum ingreditur. Ante legem n. dyabolus populum iudaicum idola-
trie possidebat data vero circumcisione et lege et per cultum
unius dei exiit ab eis et solas gentes obtinuit. Sed adveniente
Christo et a iudeis recepto reversus est antiquus possessor
dyabolus ad iudeos et gravius quam antea invasit
et possedit eos etc. Et sic tangit triplicem statum scilicet nature legis
et gratie. Et hoc est quod dicit Cum immundus spiritus exierit
ab homine i. dyabolus exierit ab homine i. a populo iudaico
qui propter susceptionem unius legis et cultum unius dei erat quasi
homo unus a quo dyabolus exiit quando Abraham circumcisus et ipsius
legem suscepit. Job 1o Circuivi terram et perambulavi eam.
Ambulat dicit Crisostomus dolens se ipsum locum amisisse.
1 Pe. ult. Circuit tanquam leo rugiens querens quem devoret. per
loca arida i. per gentes diversa genera qui erant sine humore
gratie et sine sacre legis divine [illegible] ys. xi. Repleta est terra
scientia domini sicut aque maris operientes. vel loca arida sunt
gentilium corda vigore fidei carentia quos ipse obstinaces
et per senectutem in malo appetens ibi finaliter quiescere putavit
nunc per infidelitatem et durationem. Et non invenit quia gentiles
fidem Christi receperunt et apostolis predicantibus spiritum idolatrie ex-
pulerunt. Tunc dicit scilicet spiritus immundus. hec dicit nichil
aliud est quam ut hec fiat operari per tendit per suas suggestiones
satagere. vel tunc dicat i. apud se proponit revertar in
domum meam i. in iudeos excecatos per infidelitatem a quibus
recessus est et si per ydolatriam tamen per infidelitatem obstinatos

vnde quam i. compulsus sed tempore christi et doctores legis et seniores
invenit vacuam i. congregationem iudeorum ab operibus virtutum cessan-
tem quia vacuum erat atque multarum iniquitatum Ezechielis 16 Hec fuit
iniquitas sororis tue Sodome superbia saturitas panis
et ocium vel vacuitas i. voluptas carnis inde recte pueris
et vacantes potibus et dantes cymbala comparantur
Scopis mundatam i. superfluis observationis phariseorum et ceremoniis
exterioribus purgatam Math 23 Ve vobis scribe et pharisei
qui mundatis quod deforis est calicis et parapsidis intus autem
pleni estis rapina et immundicia Ornatam per apparentie
mali declinationem Sicut enim scopa non tollit tenaces sor-
des sed superficiales ita ipsi quod deforis est scopebant et munda-
bant ac mundiciam exteriorem querebant sed intus sordities re-
manebat et ornatam exterius per ypocrisim a. et bonum simula-
tionem propter legis apparenciam et tradicionem phariseorum observancia
Tangit ergo tria que dant locum dyabolo scilicet ociositatem spiritualem
prosperitatem et virtutum simulationem Sicut hodie timendum est ecclesie ne
olim compulsus ab ea dyabolus inveniat eam vacuam ab ob-
servancia mandatorum dei et scopis mundatam quantum exteriorem ap-
parenciam et ornatam per exteriorem cultum et observanciam ceremo-
niarum Multi enim hoc plus attendunt ad cultum ecclesie tem-
poralem quam spiritualem quia parietes et altaria ecclesie ornantur
et de electione ministrorum parum curatur Sed contrario fuit in
ecclesia primitiva Maior enim vis fiebat in ornatu spirituali et in-
teriori quam in materiali et exteriori Et ideo multum distat
nunc ecclesia in hoc tempore malo a statu suo primo vnde quod ecclesia
prius nata et post adulta persecutionibus crevit martyriis co-
ronata Et postquam ad paganos principes venit potencia quidem
et diviciis maior sed virtutibus minor facta est Tunc vadit
suggerendo phariseis zelum et livorem contra Christum et assumit secum se-
ptem alios spiritus nequiores se i. vniversitatem viciorum que
per septem spiritus nequiores designatur quibus scribas et phariseos

Iudei autem lege data fuerunt peiores ... radix possessi ... tu perpetue
sunt obstinati sub tempore Christi in tempore peccata ... ipsi Iudei ...
deteriores sub ... blasphemantes ... quam ... aliquis fuisset
tempore autem veteris legis ... maior infidelitas et ... ista ...
... mea ...

12

temptat eos in nece Christi computando et signant quod peiores
sunt demonibus de quibus nequissimis non loquitur ad minimum quia
non sunt mali quia est in demone bona natura et in
... habitant ... filium qui in morte Christi conspiravit
et eum tamen occiderunt. Et fiunt novissima hominis illius
peiora prioribus. Novissima enim hominis illius id est populi iudaici
sunt facta peiora prioribus quia peiores sunt iudei nunc quam
antea fuerunt scilicet peccata et ... viam veritatis non agnoscere
quam post agnitam retrorsum converti. Vel novissima populi
iudaici dicuntur peiora prioribus quia peiores fiunt Christum occi-
dendo quam peccatum idolatrie committendo tempore ... quod peccatum
necis Christi fuisse id est ... peiores quam idolatrie
quia in ... excedit hoc peccatum ... idolatrie scilicet idolatria
vituli in deserto ... patet Exodi 32 ... quia ... in
tunc ... idolatre dederunt aurum ut facerent vitulum hic
vero dederunt argentum ut perderent Christum Matthei 26 Constitu-
erunt ei triginta argenteos. 2º laudaverunt vitulum linguam
dicentes hii sunt dii tui Israel qui te eduxerunt de terra E-
gipti hic vero Christum linguis blasphemaverunt et clama-
verunt clamantes tolle crucifige eum Iohannis 18. 3º coram vi-
tulo contra legem manducaverunt quia sedit populus manducare
et bibere Exodi 32 hic vero ut Christum ... sicut ante legem
abstinuerunt pretermittentes pascha tempore suo ut dicit ...
4º coram vitulo luserunt quia surrexerunt ludere ... illum
... Actuum 21 ... ibi ... interimerent
hic Christum vitam mundi ... 19 ... in
facie eius 6º id est Moysen qui ad legem accipiendam monte(m)
ascendit negaverunt ... Moyse ... quid
acciderit hic vero Christum legislatorem negaverunt Actuum ... tamen
quem vos tradidistis et negastis ante faciem Pilati 7º id est conflato
vitulo altare edificaverunt hic vero ... templum ... minuerunt

[margin: ... malum ... ... ad ... ... esse ... fuit]

Math 21 munierunt sepulcrum signantes lapidem cum custodibus
Unde dominus ponit aliam similitudinem ad oppositum dicens Sic
erit generationi huic pessime. Nota Ecce mala sunt generatio hec
in deserto quod que deum murmurat Exodi 16 et quod tunc promis
sionibus detraxit Numeri 13 Sed peior fuit illa promissionis
quod ante adventum christi filios suos et filias demoniis immo
lavit Deuteronomii 32 Sed pessima post adventum christi quod dei filium
ad eam missum occidit Math 21 Agricole videntes filium
dixerunt intra se hic est heres venite occidamus eum ideo generatio
generatio pessima Moraliter dicitur quia scilicet peccatum est et ce... generatio ... mortalibus ... in ...
Verumtamen contingit quod multi cito munitatem digna peni
tentia suo agunt penitentiam Sed magni dominus numerum
temptationis adversitatis veniente modo canino ad vomi
tum redeunt peccatorum Et ideo generatio mentis indicatur quod sub
dicitur in eius Lucas in mundus spiritus id est dyabolus qui immundus est et
immundum facit et in immunditia requiescat Iob 40 Sub
umbra dormit in secreto calami et in locis humenti
bus umbra obscura et frigida sunt corda amarorum
frigida et obscura ... Hugo de sancto Victore ... contra primus
doctrina umbra enim anima frigida est unde unius continet
et poros claudit ut sudor exire non possit sic et avari
tia Sudor corporis est compassio cordis quia quasi sudore
effundimus ad proximorum miseriam ex corde compatiens Verumque
aut in manus extendimus ad elemosinam damus vel ope adiuvamus
avarus aut umbrosus est frigidus ne sudat ut manus
extendat id est ut compatiatur vel aliquid donat Contra quod dominus non sudavit
sanguinem et manus extensas in cruce habuit et etiam perforatas
unde luc 22 dicitur factus est sudor eius in agonia sicut gutte sanguinis decurrentis in terram sicut humor in sub
subiectus est quia lavit ipse immunditiam peccati tamquam in paludibus Ezechiel
2. 8 repleta sunt interiora tua iniquitate et peccasti et est
mus effective quia immundum efficiat sua suggestione Ezechiel 23

12

In mundicijs polluta est estime qr i iuda diligit quasi d cor
Si sic nos amitte nos imperfectis et sicut factus sudor eius
tanquam gutte sanguinis decurrentis in terram sudor sanguinis
testis est caloris interioris i amoris que gratiam i peccatores
habuit Apoc i dilexit nos et lauit nos a peccatis i sanguine erga
suo Ecclesiastico manus sit mensura largitatis q dedit se
et sua et vult nihil dare habuit a i d apostolus tradidit se
metipsum pro nobis etc Obstinatus sit iustitia cordis anima depositi
cum constant ut pro decipit q adipisci non valet sala
est superbia calamus cum in altum crescit sicut intus manus est
Veritas superbi tamen apparet semetipsos manens sicut quanto al
ti et nitidi aliis apparent eius vidit sic Calamus fructum
non facit ut superbia Eccl c quid nobis profuit superbia d
diuiciarum iactatio quid contulit nobis etc d iuxta quibus etc
t superbos semper inuenia sicut duo venti contrarieq; sunt
calami i superbia sicut adulacio et detractio illa cum inclinat
ad dexteram hec ad sinistram Secundum pte agitat sedu
calami est consciencia superbi q hic secta dr qr pro pudore e
rubescit et pudet eam in confessione detegere Et ideo
quanto secrecior tanto dyabolus delectabilius in ea requiescit q
qr dr Eccl xo fili propria tua non consideranti dicit vera
qr de confusio adducatis gloriam et de confusio ducens condigno 2
ras loca humencia sicut metes lupinosorum qs humor ter
nal concipie reple et fluidos facit vel loca humencia
sicut loca voluptuosa in quibus dormiunt dyabolus qr i volup
tuosorum lubrica apparens requiescit etc vult sim omnes con
gregacionem aquarum requiescit i concupiscencias Ezech 29 ecce
ego ad te draco magnus qui cubas in medio fluminum tuorum
Quod in ipso sunt sub dr medius qr in se medius est capite primo
Ossibus primis inlata subtilis inconquinata etc Attingit a
viri pt quod mediocritas Et qr medios facit quos replet
ps Cor mundum crea in me deus et spiritum etc Et qr i medi
tia requiescat Job 28 non inuenitur in terra suauiter viuencium

s spus s nrs vel sensus deradicat eius desideria et requiescit
super eum spus dni in sensu indicta desperantur. Spus enim
dyaboli non quiescit in magnis voluptatibus fornicationis ergo
soluta tamen non invenit ubi requiescat. Nam eis veniam
et ad archam exiit quam peccata fecerunt per que in homine re-
gnat. Quando dicitur non regnet peccatum in corpore vestro mortali 20
exierunt ab homine vel ab homine ad primam veritatem redimuntur
immundus spiritus egreditur ab homine. Sed nonnunquam quando dyabolus
exit ab homine per unam portam et intrat per aliam sicut latro
callidus. Sic facit in illis qui relinquunt peccata carnalia sed
cadunt in spiritualia cum qui relinquunt luxuriam et de-
tinentur gloria. Ab isto dyabolus non recedit sed suum locum mutat.
Ambulat per loca arida et inaquosa. Ubi nonnunquam quando dyabolus
quando egreditur ab uno homine semper querit hospitium in alio
[illegible] vita [illegible] hospitandi de domo in domum re-
cipit dyabolus in quo casu. Et sicut ubi hospitabitur non sci-
ciat agit quando scilicet dicitur cum exierit ab homine ambulat per
loca arida et inaquosa. Loca arida sunt sancti qui carnis pastu-
ra carent tamquam testa sicut [illegible] Math. 3 dicitur de Johanne
Esca locustas et mel silvestre comedebat. Inaquosa
quia in eis dyabolus nocivum peccati humorem considerat. Sancti
arida per abstinentiam inaquosi per castitatem dicuntur. Vel arida
ardentes quia sol iustitie operatur. Osee 13: Adducet dominus
ventum urentem de deserto et siccabit venas eius ventus
urens qui est vel spiritus sanctus qui fontem concupiscentie consiccat in
nobis. Dicuntur vene [illegible] fons concupiscentie sunt scilicet deli-
cie et divitie. Has considerat dominus in sanctis quos arida pascit.
[illegible] Ego dabo vobis panem arctum et aquam brevem et pau-
pes facit. Vide si dyabolus in eis [illegible] quit per temptationes
invenit. Si invenerit hospitium occupatum paupertas enim
et caritas spiritus sancti hospitium preparant [illegible]
respicit [illegible] ad paupertatem et contumeliam et timere [illegible]

12

meos habet eius sitientis quedam spine quibus dyabolus pungit
et eius requiem perturbat velut loca arida dicit bonorum ho-
minum corda primo ypocrite cupiencium celestem expectancium
patriam anima mea sicut terra sine aqua tibi et Ysaie primo
erit et velut agri qui [illegible] area sitiens ymbrem res-
pexerunt ad te Secundo propter compassionem carnis Job ij pelli
mee consumptis carnibus adhesit os meum etc. Tercio propter vehe-
menciam caritatis Job xxx Ossa mea aruerunt pre caumate
in quibus dyabolus querit requiem sed non invenit unde glosa
explorat corda fidelium a malicie stupore cogitacionis purgata
per quos gressus vel figere possit et quod requirit ad quandam
redit et ideo subditur
Revertar in domum meam unde exivi revertar sed facientes
nos recadinare in domum meam per assensum pro venia mea sanctum
non primum estimatorum ponere unde exivi per invidiam, fusior dime 7 gre · *(margin: q pecha.)*
Sicut sicut illos temptare negligit quos quieto iure se
possidere sentit fiduciam habet quod Jordanis influat per os eius
Job xl domus fidelis anima habet et 3° ypocrite tamquam filius
in domo sua dicitur mala exploratoris sed fratribus sicud
templum male aspicientibus quod domum tuam decet sanctitudo
anima domini dilecti etc. completa gratia et virtutibus re-
demptis dimittit glori et diac etc. de in ipsis sit i · cali
da per caritatem clara per fidem etc. firmata constans in
bonis operibus per animos castos cordibus Mathei 1
Edificat domum suam supra petram ad quod vel timor dei
exhortatur pro 1 Si non in timore dei instanter tenueris
cito subvertetur domus tua ubi sit 2 in Regum Castro
aquo appellatur dyabolus non est relinquitur vacuum sed
armari debet victualibus et armis victualia sunt virtutes · *(margin: bellatoribus)*
ve illi qui aut non est in domo mea panis neque vestitus

Nos z bellatores sumus orantes quibus vincitur dyabolus per figuram
moise in oratione vigerunt filii israel sed moise pausante vincit
Amalech. Arma sunt lorica iusticie gladius verbi dei scutum
fidei galea salutis ad ephes. vi. Assumite arma
quibus alquis (?) potius expugnetur castrum quod quinque recipit
locat sensus ad artem per quam prius ea sequitur recipit totum tirann-
sic quando castrum dyaboli expugnat aliquis quando corpus humiliat
oppinius et ipse ad per abstinenciam subicit castiganti si dyabolus
intrare cordis se incipit et regnans in eo per vicia vane glorie
per que sequitur et ipsum cor recipit ... ad peccatum carn-
alia quod disserat reddere faciat ... diligat laborare
& ut sic in carne sit et in corde velit expugnare ut
ut per carnalia peccata ut per spiritualia regnet in nobis. Si
autem castra hominis vacua fuerint cursum ipsum dyabolus occupa-
bit ... cor hominis est quasi castrum undique adversus
obsessum ... quid est ... in mundo ... ergo
sic ita pater ad resistendum sed ille ad pugnam ... adminis-
obsessorum in castro pariter comedas et bibas per ebrietatem
per fornicacionem et ebrietatem aufugit cor non deus obsessum
vacat deliciis pariter dormias per ingenium sollicitudine custodie
castri per continuam circumspectionem custodia exercitus de castro
non vigere necesse et cum timore cito regrediatur ... nunquam
exponas ad exteriora ... reuertere ad custodiam ... animus ...
...f abea (?) sed si sunt obsessi in angustia ut hostes
tirat catat super muros ac si sunt in leticia quasi si ...
in prima affligere spiritus ... letere ... civitatem ...
... ad domum et amicos et suos ... in castro
homines viles ad pugnandum et bone cogitaciones ...
viles et angelos carnales affectiones et prima et affectus
... plus diligunt ... domum ... per
de vacat ... et venies nunc ad vacatt. sabbatis

12

ab omnibus per negligenciam Job 26 Qui extendit aquilonem super vacuum
Aquilo id est temptacio quam dyabolus extendit super vacuum id est super
ociosum. Et hoc est quod dicitur Et veniens allicientes in delectacionem et in-
venit eam vacantem Unde Beda Timendus est iste versiculus
magis quia respondet nec culpa quam in nobis consulta crede-
bamus vacantes nos opprimat. Armatos enim dyabolus non audet
temptare. Unde Jeronimus Semper aliquid operis facito ut dyabolus te id est
veniet occupatum propter ociositatem non multa patiuntur remedium
Unde dominus redarguit ociosos Matthei 20 Quid hic statis tota die
ociosi ite et vos in vineam meam. dyabolus enim dum regem ocio-
sum invenit et regem [illegible] Ideo misit eum in [illegible] quod fecit cum
concupiscencie Barsabee et adulterium 2 Regum propter ociositatem misit ad
eum hoc quod dicitur Ecclesiastici 33 Multam maliciam docet ociositas Scopis munda-
tam scopa scilicet confessionis que eam in magnum pulverem reliquit id est venialia
que non possunt ad plenum in confessione purgari. Confessa autem in mortalia
tunc post Exercitabar et scopebam spiritum meum. Et nota quod scope
[illegible] nisi sepe confricatur in confessione purgamus propter quod hoc non con-
[illegible] vana et negligencie operis vel scopis mundata De
disciplinis [illegible] scopabo eam in scopa. Et ornatam scilicet virtutibus
Ezechiel 16 lavi te aqua emundavi sanguinem tuum ex te et unxi te oleo
et vestivi te discoloribus id est virtutibus vel ornatam [illegible]
[illegible] scilicet tunica alba [illegible] Et vidi fidei et continua
veritate et iusticiam spei Ezechiel 16 Ornavi te ornamento calciavi te iacinto et cinxi te bisso et indui te subtilibus
et scilicet omnibus virtutibus Ecclesiastici 50 quasi vas auri solidum ornatum omni
lapide precioso Deinde subditur incantatorum per [illegible] [illegible]
to in eo operatur Tunc vadit et assumit [illegible] ad consuetudinem et du-
[illegible] ad consuetudinem operis Septem alios spiritus nequiores se [illegible]
sic vero aliquis expulsus ab angelo [illegible] maiorem
[illegible] collegit ut resistentes expugnare valeat Sic dyabolus
expulsus maiorem assumit cumulum viciorum quibus [illegible] qui
demones ad ipsos recesserunt et ad dominum accesserunt facilius expugnare

Et compugnati forant teneant signa huius Judic 6 me-
diate ~~[illegible]~~ castra metati sunt in valle Jesrael quod interpre-
tatur semen dei et significat nomen gratie. Adquos compugn-
dos mediante cognitione et demos [illegible] ut interp-
retatio per septem spiritus nequiores intelligitur .i. inordinata pec-
cata septem virtutibus spiritualibus contraria hec de priori nequiora di-
abolo quantum ad effectum vel ideo dicuntur nequiora diabolo quia
vel diabolus adiuvit si non haberet ipse peccatum Sapie
[illegible] [illegible] Eccl. quia in peccatis inexplebilis bonitas
est cum sit diabolus aut stultus via bona et vel illi spiritus
dicuntur nequiores quia faciunt homines simulatores Et quando aliqui
simulatores boni fiunt verentur aperte mali et ideo simulant
Sed 2m Gregorium simulata equitas non est equitas sed duplex iniquitas
Job 36 Simulatores callidi provocant iram dei Et hoc
declarat Augustinus sic dicens Malus spiritus stultitie peior simulatus
sapientie 2o malus spiritus erroris peior simulatus veritatis 3o malus
spiritus temeritatis peior simulatus consilii 4o malus spiritus ignavie
peior simulatus fortitudinis 5o malus spiritus ignorantie peior simulatus sci-
entie 6o malus spiritus impietatis peior simulatus pietatis 7o malus spiritus
elationis peior simulatus timoris Et ingressi habitant ibi Ys. 34
Orientur in domibus eius spine et urtice et paliurus in
munitionibus eius erit cubile draconum et pastua
struthionum et occurrent demonia onocentauris et cetera. Tales
pungentes et urentes spine sunt concupiscentie diviciarum simulantes
primum refertur ad concupiscentiam carnis 2m ad concupiscentiam oculorum
que pullulant in domibus Babilonis .i. reproborum paliurus in
mortuis corporibus sicut vermis defessos aspera quibus sic inni-
tuntur ut defessos repleant [illegible] tangi non possunt pa-
liurus cum ut dicit Gregorius tanta spinarum [illegible] den-
sitatis quod vix tangi potest palmis quod spinas et urticationem
ut quia tecta aspera et simulata vis interiora tegunt in deprehendi

De [illegible] omnia potes dissi-
mulas peccata hominum [illegible] propter
penitentiam diligis enim omnia que
sunt nec odisti aliquid eorum que
fecisti

12

... q pariunt et ys 13 d replebunt domus eorum dra-
conibus et habitabunt ibi strutiones et pilosi saltabunt ibi et
respondebunt ibi ulule in edibus eius et syrene in de-
lubris voluptatis vel ... spiritus nequicie ... consequentur
recidivum ... peccata mortalis ... violatio federis ... dum
... anima post ... et non ... pactum ... in prima
promissio ut ... mortalis ... peccatore ... in prima
... recidiva ... federis recidiva ... violacio ... hec
in figura gen 27 de ysaac et Jacob ... ysaac ad
Jacob ... filii ... Jacob recidivus peccator ... [illegible]
... quos ... peccati ... confessio
... est ... vestimenta ... veritatis
... plenaria ... violentar
et non ... peccatores recidivando violant fedus fidei ... qui ...
... pactum inierunt cum diabolo ys 28 percussimus fedus cum
morte et cum inferno pactum fecimus ... [illegible] ... dum
... primo regum 14 ... ad ... dux ... ysrl
audivit famam ... Saul venire in Ceyla
et civitatem ... dux ... ysrl indica servo tuo ...
... vel Ceyle in manu eius et videt dux ...
... qui recidivum ... Ceyle Ceyla
... sustulleos ... recidivare ... abusio
... abutitur ... dei et ... peccatos
ad primam ... decis ... ys 4
habitatores ... iuda iudicate inter me et ...
vineam meam quid est quod ultra debui facere vinee mee
et non feci ei an quod expectabam quod faceret uvas et fecit
labruscas ... cum ... et ... malam
... qui non est bonus medicus qui ...
... est qui
non ... bonum ... placari ...
... peccatis ... ac ... neo
... et ... dicat ... peccavit
... remissionem ... relapsus ... faciamus

quod deflet sed peccatum quibus non timeat quod si digne deflere
possit ignorat aut culpam ergo iusticiam inetuat per quod contra pa
tris deprecatur pessimat sed quod pessimum est per ipse pecc sepe cor
cogitet desistere indurare unde contra gentes et dicit ne diversis
invitationes dum intrare scilicet peccatorum mortem non recordabitur [illegible] in
anima sui quod peccator gladio quo dubus de corde eius [illegible] se
item occidit unde contra [illegible] peccatorem in aliam suam quo iustificabit
[illegible] contristat spiritum sanctum quod dicit apostolus Nolite contristare
spiritum sanctum quod peccator continue nisi [illegible] contristat deum eius [illegible]
frequenter appellit de quo dicit deus iniquitatem quod fecerunt lege mo
ysi sed nulla consciencia mori [illegible] magis putans [illegible]
[illegible] meri supplicia qui filium dei conculcavit et spiritum gratie
[illegible] gratie fecit [illegible] et ingratitudo veniat [illegible]
ad hunc [illegible] debitum [illegible] tibi qui rogasti me
[illegible] quod [illegible] fuisti [illegible] mortem in peccatum relabendo
[illegible] in mala plerumque [illegible] frustra [illegible]
[illegible] heb 6 rursum crucifigentes sibi met ipsis filium dei et oste
[illegible] dolore [illegible] mortem [illegible] non
[illegible] multo maiorem [illegible] possideret [illegible]
[illegible] ingratitudinis [illegible] in malum [illegible] ingratitudinis [illegible]
[illegible] accepta [illegible]
[illegible] aufert [illegible] ingratitudo [illegible]
[illegible] impedit [illegible] plura [illegible] darentur nobis
[illegible] ingratitudinis non ponendo obicem [illegible] digna
[illegible] non agit gratias [illegible] ingratitudo est ventus
[illegible] fontem pietatis [illegible] fluenta gratie [illegible] non
[illegible] hominem bonis sed addit [illegible] penam unde ezechias [illegible]
est de ingratitudine [illegible] dedisset ei deus triumphum incredibile et
percussisset centum octuaginta quinque milia in castris sennacherib
et quod ezechias non digne gratias egit a [illegible] non [illegible]
in [illegible] victoriis [illegible] consueverant [illegible]
usque ad mortem [illegible] et peccatores de multis [illegible]
[illegible] peccatorum et spiritualium [illegible] anima liberati [illegible]
ingrati fuerint et ab [illegible] vacaverunt [illegible]

[illegible] acceptum tem[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debito

data

12

Pruis fecit grauiora crimina ruere ideo .i. crimi eum deum cognouissent .i. imaginem dei q(uam) apertis libati s(un)t non sic deum glo-
rificauerunt nec gr(ati)as egerunt. Ideo sequitur. Tradidit eos
in passiones ignominie. Ecce ore 2(?) punites per viam
ingratitudinis in grauiora ruere crimina et per hoc grauiora merita curratur
supplicia tuc dico ad laudabilis 2 magnam gratiarum actionem
pro omnibus et oculis mentis contemplari sua beneficia sibi adeo
impensa. Primo beneficium conseruationis quia conseruat nos ad te custodiat
primam rem et ignorans quid bonum dicitur ad primam. Secundum
iustificationis quia dominus conseruat gratiam suam infudit sibi in
conuersione exemplariter luce xv vbi pater mandat filio reuerti
primam stolam restitui. Tertio confirmationis quia conuersos in bono
statu confirmat. Xmm premisse glorificationis ymatis go premaxagitur s ... Sua
Sed hic sunt motiones dubitabiles. Prima vtrum diabolus semel
expulsus ab aliquo iterum ad eum possit redire. Secunda vtrum
vnus demon sit maior et fortior alio ad impugnandum.
Tertia vtrum homo qui labitur in peccatum sit in peiori statu quam
esset prius. Sed cumque agitur primam motionem cum demonibus
sit quasi male voluntatis ~~autem~~. Ad primam dicendum
quod Origenes videtur dicere sicut magister sententiarum allegat 6 di-
stinctione quod victum semel a expulsum ab aliquo sancto amplius a
plus ad ipsum temptandum reuerti non posse. Sed hoc potest tripliciter
intelligi quia semel victus vel expulsus non posset ad eum
reuerti pro eo quod reuertatur ad temptandum illum sanctum hominem a quo
est victus sed bene potest reuerti ad temptandum alios. Sed hic intel-
lectus non est probabilis quia in luca dicitur. Cum in mundus spiritus
exierit ab homine ambulat per arida loca et inquirens requiem et
non inueniens requiem dicat reuertar in domum meam
vnde exiui. Secundo potest temptandum a quo expulsus est et deuictus
reuertitur. Tertio quod non reuertatur ad temptandum illum a quo expellitur
de illo vicio quo ipsum temptauit tamen ad temptandum ipsum de alijs

bn potest ad ipsum redire. Et nunc ex hoc intellectus probabilis videtur
quod malignus spiritus ad temptandum hominem a quo repellitur de aliis
viciis temptationibus prius non fuerat victus non indifferenter admitto
ad aliorum spirituum qui essent nequiores ipso quod per ipsos temptare
de aliis viciis posset ex quo de illis prius victus non fuit. Secundo quia
non reuertitur ad temptandum illum a quo victus est pro illo tempore et pro illo
instanti sed interpolatione facta et transacta alia condicione temporis
et loci posset eundem temptare a quo superatus est. Et hic intellectus
videtur probabilis planum est enim quod lucifer postquam fuit devictus
a christo in prima temptatione eundem temptat. Regula sed modica inter-
posita statim temptat eum de vana gloria et post modicum in recto
alio loco temptat ipsum de avaricia. Possumus ergo sic dicere quod quicunque
spiritus malignus vincitur et repellitur pro illo tempore ab aliquo non re-
uertitur ad temptandum ipsum sed transacto alio tempore et considerato loco et
dispositione eius et de illo vicio et de aliis potest illum aliosque te-
2 ptare. ¶ Ad secundum et tertium dicendum quod in demonibus tria possumus
considerare naturam culpam et potentiam temptandi nos et consimilibus
ratione omnia potest quod unus demon est fortior et nequior alio
ad impugnandum homines. Nam subtiliter quia natura integra remansit
Bug in demonibus unde sicut homo est subtilior et perspicacior alio in
natura et subtiliores scit vias ad veniendum ad impugnandum hominem
vel castrum quam aliquis ita unus demonum subtiliorem et perspicaciorem
naturam habens plures modos temptandi et subtiliores temptationum vi-
as scit invenire quam alius. Et sic ille potest esse magis malignus. Sicut enim
in angelis bonis aliqui sunt superiores aliqui inferiores in donis et
in virtutibus ideo eius superioribus superiores dicuntur et inferiores sunt infe-
riores sic in demonibus aliqui in culpa et in peccatis et in viciis
sunt superiores et aliqui inferiores. Et quia vicia et peccata sunt quedam
arma ad impugnandum secundum unus est superior demon fortior et
nequior de aliis ad temptandum. Tercio declaratur sic quia eciam potencia
[illegible] unde enim sequitur quod homines diu conservati in peccatis

1=

et pluris longe sunt sagaciores ad impugnandum quam non
spectat aprino fere corpore et aliquis modo impugnandi qui
possit latere sub corporibus in bello carnali et demones aliqui
sunt in inferno etc. et aliqui sunt in hoc aere caliginoso quod
dicit apostolus nobis est colluctacio adversus mundi rectores tene
brarum harum | eo dictum est nobis quod illi qui grave sunt nobiscum
et videre omnia signa nostra longe sunt fortiores et maiores
ad impugnandum nos quam sunt alii / Ad 3am videtur quod non quod
potest dici primo in multis peccatis mortalibus quam spiritualibus 3
quam carnalibus et per peccata prima per eadem impugnaretur peccatum
quod est lene dicitur ergo non est in ita malo statu sicut erat quando
habebat omnia mortalia peccata Contrarium dicitur quod dicitur in tempore
sunt novissima ad hoc dicitur quod ille qui recadunt sunt eo
alterius ad statum peiorem quod patet dupliciter iusticie divine et quod
iudicis iuste iudicantis Dupliciter quam iusticie divine quod iusta
hoc requirit ut qui offendit contra plura in quibus obligatus
est non offendit plus peccat quam qui contra pauciora obliga
tionis offendit Sed illi cui dimissa sunt peccata obligatur est
deo una quam obligatione ad non offendendum et ulterius obligatur
et tot obligationibus spiritualibus ad non offendendum quot ei dimissa sunt
peccata alias non esset debitor deo per quolibet peccato sibi dimisso ergo
peccando tanto plus offendit quanto plus est deo obligatus reci
divans faciendo novam offensam addit peccatis preteritis novam culpam
et eciam hoc offendit contra tot obligationes quot ei peccata dimissa
sunt Dupliciter eciam iudicis iuste iudicantis hoc patet quod iustus iudex plus
imputat transgressori plus obligato non transgressori quam transgressori
minus obligato Sed cui plura dimissa sunt plus est obligatus
non transgredi ergo plus sibi imputatur si transgreditur eum ergo
eius lapsus in peccatum mortale est obligatus non transgredi quod sibi sunt peccata di p[ri]m[u]m s[u]b[i]
Stat missa si post dimissionem peccat / sunt amplius obligatus ad quod fuerat ob
ligatus et per quod gravius peccat Ad 4am in contrarium
patet ex dictis quod licet gratia addere et quantum ad numerum peccatorum
possit reputari eiusdem peccati levius tamen racione ingratitudinis aggravacionem reputatur

x. Ad argumentum autem primo quod non opposita nata sunt fieri circa
sed demones non possunt perficere ergo non possunt contrarie deficere sine
peccato. Dicendum hoc videtur possibile in hominibus dampnatis
quia diabolus licet homo moriturus sine dampnatus sit in consimili
statu sicut dicit damascenus quod hoc est hominibus mors quod est
angelis casus sed post mortem mala voluntas in homine
non cessat. Contra per philosophum Tercius status bonorum in bono
et malorum in malo sed bonorum non potest cessare bona
t animo voluntas quia sunt in termino ergo nec in malis mala. Item
in illo cessat mala voluntas in quo non cessat deinde naturalis eciam
sed de naturalibus non cessat infernalis quia non potest cessare primus
ergo si necesse est diabolum mala velle impossibile est mala
voluntatem in eo cessare. Item in glosa videtur hic conceptus
super principiis quia dicit quod assumit septem spiritus nequiores se hoc est r9
per maiorem appetitum nocendi quam prius. Contra cottidie nova
vas malicias excogitat et sic sua voluntas magis
et magis declinatur. Responsio hic secundum tres modos dicendi
eiusdem eam dicunt quod sicut in angelis bonis voluntas bona fuit
in prima quiete usque ad terminum ita quod amplius intendere non potest
crescere sed solum in effectibus bonis quos efficiunt ita homines
Similiter in angelis malis dicunt voluntatem esse in prima aversione
ad culpam et voluntas eorum in termino ita quod tamen fuit deprava
voluntas eorum in termino ita quod amplius non depravatur nec crescit
sed solum in effectibus quia plura mala concepit voluntas. satis
verum hunc assignare simpliciter et specialiter angelis [illegible]
[illegible] retractatum et [illegible] in termino in prima quiete
[illegible] homo [illegible] non sic sed [illegible]
videtur dicere quod diaboli malicia non extenditur [illegible]
Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper et [illegible]
[illegible] aliorum [illegible] quod [illegible] angelis [illegible] loquendo

12

crescat malicia et voluntas deordinata quia dyabolus cottidie
novas malicias et quia quodlibet malum adiungit ~~de habilitate~~ habilitate
voluntas Ideo secundum ~~habilitatem~~ minuitur et voluntas magis
et magis deordinatur Sed hic est videndum utrum sic quod ita
crescat in dyabolo malicia sicut in primo viatore eciam
sit in statu dampnacionis et necessario crescat ad aliqua mala
Ideo est talis modus dicendi quod in dyabolo crescat ma
licia voluntatis quantum ad vim que quantum ad homines sed non
quantum ad vim contemplativam que et similiter et nequam angelus adeo
quia crescat in demonibus appetitus nocendi et conculcandi homi
nibus usque ad diem iudicii et propter quos malicia male voluntatis
sed quo ad vim contemplativam per se ipsum habet tamen usque ad per
gressionem vel ampliorem Sed sic non est de bonis angelis
quia quamvis plura bona faciant tamen voluntas eorum bona propter
influenciam per statum et claram dei visionem statum venit ad
tamen Et ideo demones non solum peccant sed continue vo
luntate eorum plus et plus deprauantur quo ad homines
Et licet demones inordinate moueantur contra deum tamen hoc
non imputatur eis contra demeritum sed in supplicium sicut in
dampnatis dicitur Sed inordinatus motus quo homines
non solum deputatur eis in supplicium sed eciam in demeritum
quia homines inmaculatos dederunt sed per oppositum ipsos impugnant
Ad ea que nata sunt si circa id dicto quod hoc constancia in actibus
in separabilibus quia quo in dotibus certa est ascripta Ad quod
obicitur de statu hominis mortui patet quod non est simile quia semper corrumpit statum
hominis Angelus non / Ad aliud quod obicitur de angelis bonis
quod non augetur in eis bona voluntas patet quod non est simile quia bona voluntas
non ita augetur a corpore sicut malicia quia corrumpitur in malo vel
ab ipsis et quod non prius sic sit consistere cum magis quam diu durat
status merendi sed donec omnes homines assumentur Ad aliud non

pt eintas pctm go in eonu acstat mala volu9 ddm qp stim
z qnimis ii mala volut no possit immutari tn pt ce
ssac aneccimeto qp homo facit p ipe induxit / in hac
neca^tez et no penitz et io no gcausa^t nllg em gcausat
pneca^tez inductio ii pntiat deinductone

Adhuc eo loquete ad tbas Ecce mr eius z fres
eius for stabat querentes loqui ei Dixit aut
ei quidd Ecce mr tua et fres tui for stant
querentes te At ipe videus dicenti sibi dixit Que
est mr mea et / qui st fres mei Et extens
dens manu sua in discipulos suos dixit E
cce mr mea z fres mei Quicq enim fecit
volutez pris mei qui in celis est ipe meus
frater soror et mater est / Conectis tep
tatoribus qui volebat opprimere sine dine pratis
hic conicit volutes opprimetes sine carnalis in ppo
affectois vbi pom^z pmo teptato 2° teptacio eo finit
ibi at ipe videns dit go Adhuc eo loquete ad tbas s.
pdicando et docendo lic enim phci cent impoti ad tbas
tn pu pdicabat ppt tbas audiendas Ecce mr eius
Ing^o in teptacio Crs vidit diab^s qp psuadebat ppis
ppls qp eet filius di dicens Et eoc plsp Salom h
times ne delinqne^z ad interupend smone eius introdu^t
pntes eius carnales ut p eorp coteplacoes dimittat
eius obstinact narrat Ecce mr eius / et fres eius i
consobrini mod vetis scptue dt glo nutk / Itez glo

[illegible]

12

tes domini sunt consobrini eius filii matertere
que dicitur inter stantes in more Joseph inde et ex
moris foris stabat quia non poterant prae turba ire
ad eum ut dicitur Luce 8 et Mt 12 querentes loqui ei
sed propter pressuram [illegible]. Hoc errauerunt quidam putantes in
arcam cum sermone Joseph alios filios habuisse et
errorem suum fultimentum habet quod littera subsequitur ubi dicitur
Ecce mater eius et fratres eius etc. Sed sciendum quod fratres in scriptura
dicuntur multipliciter. Primo etate primo Timothei 5 Seniorem ne
increpaveris sed obsecra ut patrem, iuvenes ut fratres.
2a natura Matthei 4 vidit Jesus Petrum et Andream fratrem eius.
3o fide primo Corinthiorum 5 si quis frater nominatur inter vos for
nicator aut avarus etc. cum huiusmodi nec cibum sumere.
4o adoptione Genesis 13 ne queso sit iurgium inter me
et te, fratres enim sumus, et haec fraternitas etiam potest
dici fraternitas cognationis. 5to quod amore Johannis 20
vade autem ad fratres meos etc. 2 Regum 1 doleo super te
frater mi Jonatha. 6to corruptione [illegible] Job
putredini dixi pater meus es etc. 1o frater dicitur ratione
cognationis vel consanguinitatis. 2o sunt Genesis 29
[illegible] quia frater meus es [illegible] gratis servies [illegible] et sunt
[illegible] [illegible] autem consanguinei domini qui [illegible]
[illegible] fratres domini [illegible] cum matre [illegible] stabat foris querentes
sibi loqui quia propter turbam accessum ad eum habere non pote
rant. Dixit autem ei quidam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] affectum [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] fieri quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] venit
eum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loqui videt

n. dyabolus quod xpo persuadebat ipso quod esset filius dei
d. Et erat plusquam ionas et plusquam salomon et time
bat ne depelleretur et io ad convincendos fingens eum
suggessit iudeis ut coram xpo tribus parentibus memoriam
carnalium parentum eius introduceret ut per eorum contempla
cionem eius obscuraret magis Et io nota quod sic tempta
tor dyabolus suggerit multas implicant causas
per memoriam potentat ad cessandum Dixit n. per ecce h.
d. inpuncto sit et in patulo vel vero est stare et
vilificare Mater tua que adeo pauper honorari Et fratres
tui qui sunt mali et leprosi nimis diligi foras stat te quaerentes
querentes te q. d. ipse te tum veneret et io dixit ad cos
ego Consideranda est hic relatoris malicia
n. indeas vis tam xpo dicere Si enim eum gloria
in celo qui radices hes in terra non potest filius dei
quem homines genuit non potes intueri illud abscondere
quem non convincat hic vere Sic et hodie multis p
latis procurat dyabolus propinquorum instancias ut in
carnali affectione obscuret eorum dignitates et sanctitates et bn
dicta foris stabant ad significandum quod carnales amici electorum de
bent esse remoti ab eis vel saltem accessibus eorum quantum
ad carnalem affectionem et tamen in multis videmus hodie contrarium
quod sepe carnales amici in beneficiorum collatione aliis
melioribus et dignioribus preferuntur quorum promotoribus
ve dampnacionem propheta comminatur dicens ve qui edificat
syon in sanguinibus multi enim pro amicorum carnalium promo
cione et eorum et amicarum eius opponunt meliores
quod eorum per eorum liberationem optimum digitti vero ad ~~[illegible]~~
vero ad eorum ponentur in tormentum Consulte quid pla
tis procurat dyabolus amicorum carnalium instancias ut eorum

carnali affectione et promotione obstitit sunt dignitatem et
stabilitatem. Sepe namque nepotes prelatorum et alii carnales
amici qui ad ipsorum prelatorum promotionem non apparebant
post promotionem eorum apparere incipiunt, sed qui una dec
promotione promoti nati videantur. Sed super hoc potest
ecclesia dicere id Isaie: filios enutrivi et exaltavi, ipsi autem spreverunt me. Ego stabilis
et non tristis ingrata et tristitia et istos quibus emerit
ego destituta et sola et isti ubi cauit ubi ant ecclesia
dum fetor eorum pro(u)ant semine clericorum. Qua Sathane
votum successit turba nepotum hii tales qui in promo
tionibus carnales amicos preferunt fetus et opibus
suis ad partem eius hereditate possideant sanctuarium dei
Et io time huius maledictionem que ibidem sequitur quia
non solum ecclesia sed ecclesia ipsa met sibi ipsis imprecantur
sepius cum orat dicentes Deus meus pone illos ut
rotam et stipulam ante faciem venti. Sicut ignis qui
comburit silvam et sicut flamma comburens montes
ita persequeris illos in tempestate tua et in ira tua con
turbabis eos. Imple facies eorum ignominia et querent
nomen tuum domine. Erubescant et conturbentur in seculum
seculi et confundantur et pereant ubi non prius depositi
et quedam primus ad carnales amicos affecto qui statim
post mortem eius et onsuo legato autem in via iam
posito denegatum eius mane cum idem legatus cogitabat
absorptus vestri orare ut consueverat submissus et quendam
lectum superstite amicus tempestas conscriptus in camera ubi
quiescebat magis jacet videbatur ipse deflectus ad modum
pontificis ornatus et in giro eius multi quibus prius per eum pro
moti et ditati choream ducebat et cantilenas huius
modi cantantes in huius modum proclamabat. Maledicta
promotio et exaltatio tua tu enim eos pro dictis me causa

Ille vero cunque respiceret maledictor similiter eis imp-
tabat dicens maledicti vos ab eo qui peperit vos igitur precato-
tor quoniam Et hec dicens coopertorium eius elevatur et flamma
de lecto eius fumo fetidissimo ascendit et sic visio dispa-
ruit Hec autem visio predicto legato angelo sibi re-
velante ideo ostensa fuit ut ipse a consimilibus abstineret
qui defuncti successor futurus erat Post hec quidam poti-
ssimo aliquando ipse promotor carnalium amicorum nimis
intentus eius opus infinite magis per medicos fuit negle-
ctus morti esset propinquus qui de salute corporis et anime
desperatus super pluribus curis statibus audiebat medica-
menta abstulerunt in corpus et animam anime Ecce qualiter
retributor de animabus sunt quas sic carnaliter dilexit
et promovit Historie c. Beda vir et filius eius
perit dicta synagoga et iudei cum quibus communicat carna-
les et cecus qui dicitur fortasse vel predicate qui
gentibus vel credentibus synagoga et iudei cum quibus
communicat carne est cecus qui dicitur forte sic qui
gentibus vel credentibus synagoga cum iudeis contra
fidem mansit pro maiori parte Vel hec debita virgine
que tamquam pia mater filium querebat parvulum qui eius ab-
sencia non sentiebat sustinebat luctum [illegible] et pertimens
dolentes querebant te querebat adultum qui eius presencia
saciari non poterat ut qui querebat [illegible] quia iam
eius presenciam amittebat [illegible] stabat super [illegible] in-
[illegible] cum [illegible] in medio doctorum interrogantem nunc
in medio apostolorum predicantem [illegible] in medio latronum pacien-
tem At ipse videns hec subdit temptatus consulte in duobus
in [illegible] e visione [illegible] quod non [illegible] carnalem
[illegible] in visione quod [illegible] spiritualem [illegible] est
[illegible] At ipse dicit [illegible] quia videt intus pravum
[illegible] interiorem [illegible] insidiator Aut q [illegible]

· 12

Ostendens p(er) hoc q(uod) sp(irit)ualis cognacio carnali affectioni p(re)ponenda q(uo)d d(icit) p(re)dicato p(er)git nec interrupcione s(er)monis effecta. Ambro(sius): fr(atr)es n(on) contempnit s(ed) opus sp(irit)uale p(re)fert cognacioni dicens meliorem esse copulam mentium q(uam) corp(or)um. Jero(nimus): n(on) ut Marcion et Manicheus negabant matrem ut natus de fantasmate putaretur s(ed) ap(osto)los carnali cognacioni p(re)tulit ut et nos in comparacione dilectio(nis) carni sp(iritu)m p(re)feramus. Item glo(sa): n(on) recusat obsequia matris s(ed) p(re)fert misteria patris, fr(atr)es n(on) contempnit s(ed) opus sp(irit)uale p(re)fert cognacioni ut nos carni sp(iritu)m p(re)feramus. Vnde qui amat patrem aut matrem plus q(uam) me non est me dignus. Jeronimus prudentissime se matrem nescire dissimulat ut ostendat se posse cognoscere illos et clarere eos qui deo p(er) cognacionem sp(iritu)s se cognitum q(uam) eos qui p(er) cognacionem carnis p(ri)mo app(ro)p(inqu)at. Vnde cum d(omin)us muneris p(re)cepti officia r(e)spuit [illegible] qui p(er) legem p(re)cepit patrem et matrem honorare s(ed) de patris misteria matris p(ro)ponit affectibus. Et extendens manum in d(iscipulos) s(uos) q(uo)d ad p(ro)testandum veritatem ait Ecce mater mea et fr(atr)es mei q(ui)d(em) in terra et in aliq(ui)bus p(re)ceptis magistri sp(irit)ualibus actibus intentus velut ecce mater mea q(ui)a me concipiunt sp(irit)ualiter in sua mente q(ui)a me pariunt in ipso ~~edocte~~ semine v(er)bi. Et fr(atr)es mei q(ui)a op(er)a patris mei faciunt qui in celo est. Ecce [illegible] vnde glo(sa): [illegible] mater mea qui me i(n) cordibus credencium generant. Hi s(un)t fr(atr)es qui faciunt op(er)a patris mei q(ui)d in terra est in aliquibus p(re)ceptis magistri et actibus sp(irit)ualibus intentus sp(irit)uales p(ro)ximos p(re)fero carnalibus et utiliora op(er)a minus utilibus adeo ut sp(irit)uali op(er)i vacans omnia carnales p(ro)p(ri)orum affectus d(omin)us se matrem nosse dissimulat et p(ro)p(ri)orum cognacionem p(re)ponit dicens s(ed) p(ro)p(ri)os [illegible] consortes. Amo ego nobis [illegible] ego vos docuit s(ed) qui amat patrem aut matrem plus q(uam) me non est dignus me.

Et extendens manum [illegible] [illegible] [illegible] digitis [illegible] [illegible] digito dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] glorificacio

Valet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Et qui opi spuali carnales ppom affectus et qui
g° in ascendens beneficijs et dignitatibus eccl̃ie psonas
accipit pfecius carnem spm et opus minus vtile
vtiliori formidacius pscptum reliquit et maxime deum
offendit Deinde dns ihus qr eorum dicti sui
reddit qr dicendo nos sem spar digli sz eciam quicunque
fideles et iusti quarum sunt mr mea et fres mei qui
cuncti enim scitat volutatem corde et ope et ore in preceptis
ac consilijs et ijs pro meum qui in celis est ipse meus
fr et sor et mr est frater et soror credendo qr filius
dei est Dedit enim eis potestatem filios dei fieri hijs eciam est
quippe et soror dei ppter vtrumque sexum qui ad fidem co
ntingit Mr autem ac fr et soror pro est credendo mr eius pdi
cando et in cordibus aliorum propinorum deum vel opus eum
generando Igitur qui filij et filie ac heredes dei sunt pceptas
fres et sorores et mres ac coheredes xpi sunt q est dei fi
lius prinam gerit eos et fres et sorores ac mres vt
qui qui fres et sorores ac mres diligit Et hijs quod
nos aptissime innuatur qr carnali amore spual amor
dz pferri et ppinquitas carnis ppinquitati consanguinitatis Eo
enim amore et mres et fres suos dilexit diligebat
enim eos nec qr magis cum carne ppinquum erant sz qr
voluntatem patris eius magis faciebant Ille ergo est vero
ppinquior qui et melior quare vt dicit Ieronimus Rei i sepulchro
in fetus distant Et vt ait Gregorius Apud deum non
genus elegancior sz vite melior facit Copula hac
ad sinam et Cris dns indupt et in genere nobilitate
a sectorum propagine sine virtute confidat doceus nos in na
tiuitatis cognacione confidentes contem neglige Si enim mare
nobilitatem esse prodest nisi virtus adesset qb vtique alij pr
cognitorum saluabit vita enim nobilitas sola e voluntate dei

ord p pom deberet esse dyete
qre h p s pt inter q̄ dē l z offitium eius reparet zale ... pariter
reperit ... ordinem sup ... alicui re sequit ... ordina h

12

tate et tpe nobilis mag est illo melior et principalior
Et in eius fecit voluntatem eius ... multa p z dicitur int
generacionem carnalem et spiritualem Prima generacio carnis ge
nerat carnigenes sed spirituales per virum generat regeneratos
in spiritu primi dicuntur filii hominum secundi vero filii hominum ...
quam in corde ... dicuntur filii dei Johannes primo
qui non ex voluntate carnis ... prima in dolore parit eos
sed generat 2a ad leticiam multos simul parit in prima
... mater est non pater ... quia ... dicitur in 2a autem
... mater non pater ... mater ... prius fuit ... pater
dicit vero ... qui non prima ... possunt sed ... d.
... mater soror et mater est ... pater mater ...
... etate et tempore ... mater generat ...
... in 2a ... generat ... prius ... et
... quam ... mater et frater sunt duo ...
... mater et frater est ... generatur
quis ad laborem et dolorem miseriam et mortem hic
ad quietem ... leticiam et vitam Johannis xi ... vi
uit ... in me non morietur ... qui
... Adhuc eo loquente ad t
... videlicet hunc locum ... phariseis ... eos ...
videlicet loquebatur phariseis ad ... et ... ad eruditio
ne ... phariseos ... quia ... medio
... phariseis ... super ... erat
de phariseis ad ... utrisque loquebatur vel
... prius ... phariseorum ...
... videtur ... arguebat phariseos ...
... et ... in ... argui
... phariseis ... autem ...
... et ... arguit ... autem

est de aliis peccatis de quibus non imminet tantum p
iculum ipso. Quintum generale est duo non scat de pre
dem (ipse mea si soror mea & pr est quod videt
ad hoc quod homo aliud hominem spiritualiter generat sed quod hic adeo
accipiat non enim homo habet esse ut aliud spiritualiter possit genera
re et ideo non directe pr generat ita pr ad generationem
dici totaliter concurrat. Homo ad spiritualem generationem concurrat non
pt sed solum modo improprie & receptive ut sed illud
quod adeo accipit alius commentator laborat et ideo dicitur mater
& non pater vel ideo quia mater maiores dolores patitur
in productione prolis quam pater singulare aut spirituali
sed labor quo ad spiritualem laborem generationis dicitur nos mater & non
patris. Ex quinto omnes duo supra dixi esse mater mea &
fratres mei quare homo loquitur sive modo mea soror & & non plu
mei fratres sic videlicet dicit Dominus quod singulariter loquitur quod ad
quemlibet potest loqui in eo quod dicit quicumque sic vos pater ipse
in fratres sicut apostolus ad quos manum extendit quare
te videat sed ut ostendat hic deum cuilibet voluntatem dei
facienti sine dubio convenire. Tercio quinto quare hic addit
sororem / cum tamen supra in textu non fecerat de sorore sed abtrae
superat esse mater mea et fratres mei videlicet dicens addit
nomen sororis ne alter sexus scilicet feminarum quasi contemptus
videatur. Certo quinto circa illud habet mater mea & sic implendo
voluntatem per mores pater efficiunt quare pater non dicitur filius
mee videlicet aliis magis hic mores per dicunt intellectus
sorte eo quod pater in nobis spiritualiter formatur cum id ad ostendendum
pro filioli mei quos iterum parturio donec formetur in vobis pater
cum quod sic formatus non datur sed pater sic ponitur nobis ideo potius
formatur per ideo dicitur filius mee aliud vero est formari pus & ad
formam personam in nobis aliud est figurare sigillum et aliud est
figurare sigillum in cera per non figura per nos sed in
sic apte figura sed hic quod quod est speculator generans sic
eius sed gratia in nobis sicut sigillum in cera cum nos

1z

sequat ad conformitate sua s; id vel 8 quos p'sciuit con
formes fi' ymagis filii sui hos et vocauit et in tali sigat
ut ita dica sigillu no 2 filij seu offatu tere ymagi
ted ymg sigilli et 2 imposito quapp' q' no dr filij
ut s; pr cur m sed Benedictus dauct
Utrm bta vgo petauit petes loqui p° ipso pdr
tante dom q X'so? moriz i sta dubitato; sup
quid passio adhuc eo loquite cu tbas certe mr zes
9 q cu decet eos inqre et audire vba eius et p
dicatonez sibi cu tba aut si nolebat intre debebat
salte fine pdicatonis expectare et tuc sibi loqui
et hc no fecerut s; vocaut eu q° et cora omnib
solu sup'fluu honore amore ondetes voluites
muare q ad omi ptate q° alios inmigebat eum
loquite volebat ei loqui et subdit magis no erat
ad tpus loquedi aut eu pmitate ptinete ad eos | q necessitate
sibi loqui volebat et hac p'pone ut alios lu | opportebat
trare si vo p utilitate alio; ppinquo; ei volebat
loqui no optebat ita festinat vocare s; fine s
monis expectare et ideo concludit Xris manife
stu
ee q fem; ovana gla hc fecerut s; cu vana gla
sit petm no qualecuq s; vnu de septe capitalibus
i p't vana gla; vna et sicut p hc fecerut plam
e q peccauit Sz absit ut dicamus bta; vgine
maria vana gla peccasse cu ang; dicat in l° de
na et gra ecum de petis agit de vgie omnia na;
volo hre mentio; p't honore dni ymo tata sibi
gra collata est ad vicend omni pte petm q co
ipe et pe'rere voluit illa que costat nuq hnisse
petm sicut cosobrini p' mati de seiors vginis
no oz apud inanis gle ocupisse/ cu soli vij septe

((bta vgo de i'munitate bte vgnis a petto orignali dr et q p'p' salutaco angelice q cu a'lis ocupiscibilis xu's desiderio r' cepit
zarde dorca fecisse dicit q' i fine quoz opez ita de m bta
vgo accedit angelos i z q p° i plena ue gre i magis z i bta ma
vgine q i aq° angelo 2° i diva familiaritate q ipa z familiaior
deo q angeli 3° q' ladpuritate q bta vgo ma p' fuit pura
q'e gra angelis puritate a'ls ipa u. purissima fuit q' adcolpa
q' ue orignale ue morale ue veniale p' i e'ut q bta ecclesia
[illegible] aduto

Su m

it quod fides eius non credebat in eum desiderabat eum
in eo sortem humana laude[m] ideo dicebat ei Transi hinc
et vade in iudeam ad civitatem regalem ut alii videant
aut opera tua et manifesta [sunt] te ipsum mundo Sed

reco ir totaliter [illegible] fecit
[illegible] [illegible] esse

beata virgo absit peccato sic ab omnibus aliis peccatis
aliena fuit Certe non oportebat sibi loqui eo loquente
propter dicta quod hoc fecit propter aliorum importunas petitiones
Consensit eum aliis importune petentibus ei loqui
quod vocare ex parte sua vel saltem non contempsit quia
ipsa sentiebat omnia que dicebat de illo in cor
de suo vel hoc fecit propter iudeorum suspicionem Eadem
forte audivisset iudeos eum dixisse in sermoni
bus eius esse demonium et sabbatum violasse suspica
ta fuit ne ei insidias ponerent et ita subito
volebat eum abeis revocare vel hoc fecit propter
eius ardentem dilectionem non enim ipsa poterat pati
vel ad horam eius presentia privari sicut ipse eius presentia
appetebat satiari ideo invenimus ipsam sepe eum quesivi
sse Nam quesivit eum adhuc puerulum Luce 2o
et invenit eum in medio doctorum ideo interrogante
quesivit eum in magistrum et doctorem sicut habetur Math
12 et invenit eum in medio populi predicantem quesivit
eum redemptorem pro christiano genere in patientem Inve
nit eum ut dicitur Johannis xviiij in medio latro
num pendentem

Questio iij

Quaeritur utrum prelatus ecclesie licite possit dare beneficium con
sanguineo suo ydoneo omittere si qua facultate occurrat
ei alius magis sufficiens Et videtur quod prelatus ecclesie
non possit curam committere suo consanguineo minus
ydoneo pro posito meliori Probatur enim sicut filie quanto sponso
sunt quanto melius potest ydoneo et sponsus sue sponse quanto fidelissi[mus]

12

custodire posse Sed qr maior platus ad ecclesiam e
subiecta compa^r vel sicut pater ad filium vel sicut
sponsus ad sponsam ergo debet ei de persona ydonea p
vide quanto melius pt ut Johannes evangelista mat^r
fuit ydoneus et tamen consanguineus xpi erat secundum carnem et
tamen ei prtulit petrum xpc in regimine ecclesie ergo et platus
si habeat consanguineum equaliter ydoneum non debet ei pvidere in
ecclesia magis quam filio equaliter ydoneo alteri non sibi sit
minus ydoneus Sed contra est quod secundum ordinem caritatis ca
ritatis homo plus debet diligere et magis coniunctos Sed hos
quos magis ex caritate diligimus etiam eam magis debemus
pvidere vnde mutuo eorum consistat Rndeo dicendum quod bona dispensacione
consistat mutuo bene ad iusticiam vidi^r quod platus magis
debeat suis quam alijs ydoneis pvidere eam si sint minus
ydonei Exemplo domini quod alias est dominus de consanguineo plati
ydoneo et alius de minus ydoneo Si enim sit equaliter ydoneus
platus pt suum consanguineum pferre nisi forte ex hoc
scandalum oriatur vel aliqui malum exinde exemplum
accipiant ut pbarsimum possit quod aut plati hoc exco
inducantur ad dandum suis consanguineis ecclesiam minus dignis
Et hoc ideo quod ex quo non depereat vtilitas ecclesie cum
equaliter ydoneus pvidetur licet circa huiusmodi provisione et amori
naturali satisfacere qui non est contrarius caritati sed magis cari
tate informatur Et hoc significatur Gen xl ubi pharao di
xit ad Joseph de fratribus suis si nosti in eis viros in
dustrios constitue eos magistros pecorum meorum Si vero sit
minus ydoneus consanguineus plati non debet eum pficere ad curam
ecclesie postposito meliori dispensacione tunc ipso quod quod hoc vide^r
contra fidelitatem quod in bono dispensatore dominus requirit non v
facit sed vel negocium alicuius domini qui posset id eum meliorare

dat gṙalr̃ ecciis ꝑ ꝑsita melior fact q̄ i ceteꝝ ꝑdatꝰ ec i q̄nida na loca q̄ fundauerūt ecclesias a ꝑlcdas ꝛ ꝑ coꝝ i ceteis debuīt ee ꝑ ulls ut deꝰ honorāt ꝑ ꝑficiunt coꝝ i ceteis ee ꝑ ꝑria ut eli beat deꝰ ꝑtuētes vde sustētatꝰ de illis ꝑbē dēs ꝛ vt ut ꝑ ꝑ ceteꝝ subditaꝝ dāt ꝑsuguinꝰ dumꝑ meliori

ca^m

Si hoc ꝑter mittet ut suis consanguineis aliꝗ faciat Sedo q̄ hoc videt̃ ad ꝑsonaꝝ accepcionē ꝑtinē que consistit in hoc q̄ aliquis accipit ꝓ causa condicionē ꝑsone q̄ nō facit ad negociū Sicut si aliquis daret suaꝫ ꝑagno q̄ diues est ꝛ nō institiā hec q̄ est cō dico facies ad negociū Esse aut̃ consanguineū nō est aliqua condicio ꝑtinēs ad eaꝫ certe que eā nō ob tinet̃ iure consanguinitatꝭ ꝫ diuino munere Esse aut̃ condicio facies ad negociū eīa dispensacionē ꝑtrimonialium bonoꝝ vnd ꝫ Epūs de ꝑtrimonialibꝫ bonis magis ꝓuideat suo consanguineo ceteris ydoneo nō est accepcio ꝑsonaꝝ Sꝫ si ratione consanguinitatꝭ ei ꝓuideat in ꝑtri monio ecclesiastici nō caret vicio accepcionis ꝑsonaꝝ de qua Augustinꝰ dicit in Epl̃a gradibꝰ dispensandis oponens id quod hec dicat in violacie in ꝑsonaꝝ accep cione hīc sidem dnū nr̃m ihū xp̄m gloriosū eadꝫ ꝑtinēt 8 q. prima Eptiens quo alia illu ꝑmoisse eligitur ut sacrificaciꝭ ꝑticipacio in ꝑplo nō sanguin descendens Et ꝫ vnde Ac sine cauaē ꝑlunes habuit et bn̄ficio facit ut nō grauat eos in ecclia conꝑncias eligere quos plus cognoscat certe ꝓdesse ꝫ quos vel ipso amat vel quoꝝ sunt obsequiis delinit

In illo ~~tpe~~ die exiens ihūs de domo sedebat secus mare Et congregate sūt ad eū turbe multe ita ut in nauiculaꝫ ascendens sedet Et omnis turba stabat in littore Et locutꝰ est eis multa in parabolis dicens Simile est regnū celoꝝ & ꝑ diuulgacione legꝭ manifesta hic agit̃ de occulta sine parabo lica ꝛ primo de diuulgacione 2o de diuulgacionis confirmacione ꝛ primo de diuulgacione 2o ꝑsira eod caelo Et sanū ꝛ eū ꝑsimilis ihūs In p^o ponit pro diuulgacioꝭ ꝑsoniū 2o narracio i dicte ꝑonit 3o 4o i In telligencias hec oīa In prima ad diuulgacionē audiendā ponit̃

dicat eccl̃ imitat q̄ deuocoꝝ ꝑte ꝑplus u. videns suos ꝑsanguineꝭ remanere in q̄ loco i ecclesia audiens i ꝑauꝑtate et ꝑ et mitigo de necessaria ecclesia ꝑcipit ꝑuidat q̄ vicariꝰ i ꝑcato q̄ ꝑ carnale minus ꝑnigt quē ꝑ ꝑficiūt minori ꝑte deuocē

xiii

ponit primo modus congregationis 2o modus predicationis i. Ita
ut naviculam ascendens 3o modus divulgationis i. Et locutus
est eis etc. Glossa in illo die etc. Augustinus quod i. accipit dies pro tempore
2m modum loquendi scriptura Et est sensus in 1o die i. paucis inter
positis inter illa que narrat in fine precedentis capituli et illa
que sequuntur in presenti capitulo Exiens iesus de domo in qua predicabat
quia domus non poterat multitudinem capere que veniebat ad audiendum eius
doctrinam i. exit ad loca spatiosa unde marcus ait Cum de
scenderet secus mare videtur hic tamen tempus quod in 1a dic
endo quod exiens / locus quod unde marcus Et congregate sunt ad
eum tanquam ad doctorem turbe et devoti non scribe et pha
risei qui ad simplicibus sermocinandum eius propterea 3 Ita ut na
viculam ascendens Hic subditur modus predicationis dupliciter primo
ex parte doctoris ad predicandum 2o ex parte plebis ad audiendum
i. Et omnis turba etc. Glossa Turbe erat multe ita ut na
viculam ne impedire ascendens ut audire sederet ut
eius auctoritas attenderet quia sedere ad iudicem vel ad magistrum
pertinet Et omnis turba Congruo unanimitas ad audiendum
stabat In quo aviditas audiendi In littore in quo pro
pinquitas ad magistrum Glossa non solum sacerdotes et dignitates sed
unica et loca plena sunt sacramentis Et locutus est locutus est
hic subditur modus divulgationis etc. Et locutus est i. ad utilitatem
eorum multa in parabolis non omnia quia si omnia loqueretur in parabolis
multitudo remansisset vacua et sine utilitate unde Glossa multa non
omnia / quandoque aperte ut per ea ad intelligendum obscura provocetur
Non salvator multas parabolas proponit quia non omnes erat unius
voluntatis et ut unusquisque inveniret quod sibi placeret Nam
quicquid placet uni non placet alteri unde Glossa locutus est eis
multa quia turba non unius est sententie sed diversarum voluntatum
loquitur eis in multis parabolis ut unusquisque variarum parabolarum
variarum disciplinarum recipiat Sic non 2m Ambrosium
parabola est rerum dissimilium sub comparatione sed parabola est rerum
sub aliqua similitudine sed comparatione alicuius proponitur
forma doctrinarum ad doctores rerum in quo sunt separatio
et carnali quod ad dicit Exiens de domo Ioh. 12

de terra tua et de cognatione tua etc meditacio sacre scripture
i sedebat Tercium 3o sedebit solitarius et tacebit quia
levavit super se meditatione etc 3 sublimitas apostoli i ascen
dens navicular Hoc significatum erat per regum ijo In saul qui
fuit altior cunctis populo ab humero et sursum etc 3 auctoritas
magisterii sedebat i e videns in fideles et infra Cum
sedisset accesserunt ad eum discipuli eius etc glosa recipientes
tunc in clivo tibi corporalium misserit sicut diversitas hominum sic di
versitas animarum voluntas Non enim eadem voluntate sed diversis causis christum
sequebantur Quidam enim conveniebant ad christum ut misereret quidam ut
sanarent quidam ut aleret sicut quando multitudinem de paucis panibus sa
tiavit sed alijs commissum dixit quia multe elemosine fiebant prout improp
ravit dixit etc primitus simus Judas de unguento effuso ut quid perdi
tio Math 26 Quidam etiam conveniebant ad christum ut viderent miracula
Alij propter acceptionem beneficium ut ministrarent Alij propter impedimentum ministerium
ut mulieres honeste sicut Maria Magdalena et Johanna uxor chuse procuratoris
herodis et susanna et alie multe que ministrabant ei de facultatibus suis
vel 12 zmatl viij Alij ut ut ipsum et dicta calumpniarentur sicut pharisei
ut caperent eum in sermone Ergo ponitur sermonis cogitatio Loquimur enim non
predicandi et ut sit doctrina etc congrua auditorum ut spiritualibus spiritualia
et subtilia rudibus simplicibus grossa predicantur Unde ad apostolum i Cor
Spiritualibus spiritualia comparantes ut ipse scribit et dicit apostolus vobis
dabo 3 nosse etc Unde dixit per silentium vero etc theologi cum deus loquebatur
in silentibus vel parabolis propterea dixit primo ut attentiores faceret auditores eos
fuerunt et honores in obscuris sermonibus et spiritu manifesta Ergo ut
non caperent audiunt quid mistice dicebantur alie addunt propria propter sine di
gnum quaeclamat quod virus cognitis et cecis sicut predictas margaritas velo
involvit Alia ut salutibus melius caperent sermonis ecclesia enim proximum
ut asserat qui discunt ubi plures prudentes Christus in illo tempore
dic per ipsum sermonem sito videas coaptaverit in domo vel forte verius
non possunt eadem dies tempus accipere sed probabiliter doctrine sermonis prout cum
xiij abiciamus opera tenebrarum et induamur arma lucis sicut in die honeste
ambulemus Ysaie ko venit lumen tuum etc et gloria domini super te orta est
Johannis ix me oportet operari opera eius qui misit me dies venit nox in qua nemo potest operari
forensem de domo et gentu suo omnibus blasphemos et delinquentes
vrim xiij recedite de tabernaculis hominum impiorum Math xxj Ecce
relinquetur vobis domus vestra deserta Sedebat tangit locum quietis et
in hoc tangit duas conditiones sermonis ad sedebat Sessio enim optior quiete

B

et sessione sicut motum doctoris qui motus gaudij et humorum
recessent et ideo conceptiones animi et affectus stabilient quia
sicut dicit aristoteles ex sedendo et quiescendo fit anima sciens et prudens super
v. Lucas sedens docebat de navi Secundo tangit apud quem sicut locum cum dicit
secus mare ut per mare scilicet mundum inquietum et amarum ostendit per hoc mare
magnum et spaciosum manibus Et secus mare autem propter securitatem et sta
bilitatem civitatis in qua docuit de mari et quod licet fluctibus tonde(n)tur
hi mouentur non est super v. celum et terra transibunt et dicit vij eius
qui audit verba mea et facit ea similis est homini qui edificat super petram
Et congregate sunt ad eum turbe tangit tertium scilicet formam fructus intentam et magna
forma est ista congregacio in unum eum tantum deum populus con
gregatum et audire ipsum precium. [illegible] Consequenter comedit omnis
populus qui vir unum ad audiendum legem Quarto tangit cum dicit ad eum
de vero [illegible] qui appropinquat pedibus eius accipiet de doctrina
eius prius clamavit ad eum et illuminatus est Turbe multe ista per
sed multitudine innuit sicut cum dicit multe designare quod de multis civi
tatibus et provinciis convenerunt et isti sunt ama qui luce unum dicit Cum
turbe plurime convenirent et de civitatibus properarent ad eum et ideo in
innuitur apostoli in Ita ut navim ascendens sederet Ubi [illegible] doc
toris [illegible] in loco ipso et in terra innuitur humilitas et effec
tus vite predicante quia diminucione notatur humilitas et vsus
navis voluptatem sed potestas super vos deus primum ut non cenit nave
sapientie ipsa ipse hoc exiguo ligno evadit duas homines pravas
et insurgentes mare per ratem liberati sunt non carta erant in hac
vita spiritualis et [illegible] sit ibus per hoc quod dicit ascendens Sic eius ascensiones in
corde suo disposuit in valle lacrimarum in imo stans ad alta po
tans non audire ipsius [illegible] super motes contemplans ascende in celum ab
ba in sta in spectaculo et vide nocentium Sederet per hoc notat
tur in eius quiete residisse dicit primum Sedebitis et vos super sedes
xij et propter ille sederet sedes in iudicio Et omnis turba stabat notat
generaliter cum dicit omnis. intellectum cum dicit turba apertissime loci cum dicit in litore
quarto [illegible] ordinem eius [illegible] ut omnes [illegible] de secundo Rom
sapientibus et insipientibus debitor sum turba eius non nouit le
gem et ideo nocua sunt eis doctrina Johannes [illegible] turba hec que non nouit
legem maledicta est Stabat [illegible] paratus sed ad
[illegible] audienti propter [illegible] astabat et [illegible] de vo [illegible]
in psalmo [illegible] Considere statu [illegible] volens in litore stabilimenta
virtutis et vite propter statuit super petram pedes meos et direxit gressus meos
propter perfice gressus meos in semitis tuis non ut [illegible] vestigia
/mea

z [illegible] regnum celorum ideo [illegible] [illegible] simile est dicit ut apostolus [illegible]
[illegible] surgat ad [illegible] qui [illegible]

cam

Dia Sed hic possunt esse due dubitationes prima quare xpc debuit
in parabolis predicare Secunda quare ille parabole fuerunt de re con
[illegible] [illegible] ad panem [illegible] doctrina nobis tradita proprium
[illegible] [illegible] potest considerari primo comparando ad recipiendum dispositionem secundo quantum
ad eius contrarietatem 3o ad infidelium occultationem et [illegible] istis tribus
[illegible] [illegible] potest quod congruum fuit dei filium nobis spiritualia et etiam
sub velamine et silentio rerum corporalium proponere primo quia qui recipit
dispositione prudenti [illegible] [illegible] dispositionem sui status et sue
[illegible] [illegible] dispositio talis hominis [illegible] [illegible] statum et ut per cognitionem [illegible]
ad intellectum [illegible] quod patet et theologus potestatem [illegible] primo posteriorum
ait quod omnis doctrina et disciplina intellectiva ex preexistenti cognitione
[illegible] fiunt [illegible] Dionisius autem primo [illegible] de [illegible] dicit quod
impossibile aliter nobis lucere divinum radium nisi varietate sacrorum velaminum
circumvelatum [illegible] [illegible] congruum Sed cum doctrina xpi omnibus erat
necessaria ad salutem ita omnibus [illegible] et magnis sapientibus et insipientibus
[illegible] commendanda [illegible] apostolus ad romanos primo grecis et barbaris sapientibus et
insipientibus debitor sum et augustinus dicit [illegible] quod sacra scriptura [illegible]
cognitionis [illegible] [illegible] invitavit. Secunda [illegible] quia non [illegible] veritate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] metaphoris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] sacra scriptura [illegible] [illegible] fuit [illegible] in parabolis predicare [illegible]
[illegible] occultationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fuit [illegible] sacram scripturam occultare et velare sub similitudinibus rerum cor
poralium ut canes et infideles vel etiam heretici videntes non videant et
audientes non audiant intelligant. Secunda [illegible] [illegible] quare per parabolas [illegible]
2. [illegible] [illegible] [illegible] potest intelligi dicit [illegible] in [illegible] [illegible] 2o [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in sacra scriptura sic [illegible] [illegible] [illegible] tunc
[illegible] ad litteram [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tunc [illegible] ad litteram [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel manum
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel figuratam per brachium vel manum [illegible] [illegible] [illegible] est
semen non est [illegible] quod [illegible] semen corporale ordei vel frumenti [illegible]
[illegible] fructificandi [illegible] per semen [illegible] [illegible] reputatione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel reputatur [illegible] [illegible] vel preceptis
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] allegoricum vel reputatur quod nobis [illegible] que
[illegible] dixit et fecit est agendum [illegible] [illegible] [illegible] moralem vel
[illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] et [illegible] est vera [illegible] [illegible]
[illegible]
Exiit qui seminat seminare semen suum et dum seminat

226 449

ve verbum dei [illegible] terre [illegible] plures [illegible] terminis [illegible]
[illegible] sed verbum dei [illegible] fides ex auditu auditus autem per verbum
[illegible] salutis fides et iam [illegible] suscipite [illegible] 2°
[illegible] [illegible] [illegible] deinde [illegible] verbum dei
[illegible] deinde [illegible] [illegible] [illegible] 3° [illegible]
[illegible] verbum dei [illegible] [illegible] [illegible] filiale
[illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] verbum dei
[illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] meus [illegible] descendit [illegible] de celo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plus [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] frustra [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] verbum dei [illegible] nobis [illegible] 2° ut [illegible]
[illegible] verbum dei [illegible] verbum dei audit 3° ut [illegible]
[illegible] [illegible] audit et odit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 2° [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] demonia et
[illegible] fides et amor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

13

q[ue]dam ceciderunt secus viam et venit volucres celi et comederunt illud. Alia autem ceciderunt in petrosa ubi non habebat terram multam et continuo exorta sunt quia non habebat altitudinem terre. Sole autem orto estuaverunt et quia non habebat radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas et creverunt spine et suffocaverunt ea. Alia vero ceciderunt in terram bonam et dabant fructum aliud centesimum aliud sexagesimum aliud tricesimum. Qui habet aures audiendi audiat.

Hic subditur narracio parabolica ... [illegible]

qui habet aures audiendi audiat ... Vobis datum est nosse ...

[illegible]

q h in eo pfectissie manet sicut qm splendor qit alucet et
tn ab eo no sepat sz sp manz in ipa luce Ogo qit sint
f. glom de sinu pris in mudz sz ad incarnacoz in utero
virginis de quo di ps ab e qmm aprc et veni in mud vn
Lucf decent adventus suum in carne vt qitud ngnnt
grand cm qectusi adeo sic sedeprehti e reges rebelles
amauch go volt reconciliare eos qiter ipis loqui dom
dignos iam scos in aspectu regis eos indicat Etc e ppt
sect Talis fuit qitd vginis de quo i po et ipse tanqam
sponsus procedes de thalamo suo Tercius qitz fuit ad paom
ps ig qiunt in eo qui dr calvarie locus Scot ingna q
cuntem docet q et nos qpie debem q amoez indi
si ipm voling adeffim sine paorib costpido sci i adeud q
cast hebr iz exitz qitz fuit delr nudo ad prem ps ib
reliqe mudu et vado ad prem Exi seminat i. q lz offin
sciam et gram seiandi Semen semen sum a. doctine vim q
Sciam et graciam seiandi
dsuu et q alii ab eo acceperunt et dt seme no sciat q vini
dd seme et core sore qne d vitas Vlonch em Eusebiu
Vez no ob qrentes seminant no villa apria celesti qmerunt
et ad hoies descenderunt no tn ut serect negs qm satores erat sz
ad ministratorn spus et ad ministm missi Moises et pphe no
seruerunt hominibz insina regni celorz sz retrahedo homies
ab errore et ydolorz cultura qnast colebat unas homi
Solus aut xps qoinit ut seminaret seme suu ubi no em
Chiis ex nullo aplorz ut pphiarz habuit ppu seme ii ad acceperunt
Xustz aut no accepit vim q mutuatu cu ipemet acalit
sit vim dumu Et io ipe habuit ppu seme psens doctina qostra
sua vid et audi d quid habit hrt licet monit eu no dederit
Tobi vii Et nond p semia q erat valde nobilia et nobilia
em semia portan de longiqnis ptibz ad loca ubi repim eximia
go celeste seme noueerat in mudo io attulit id ad nos pxt
de celestibz ipe qui d seminator sit catuc Sciamt aut pxpt
quiqz qmia semma p o sciamt lege male in ineti auslz hois
Sic d id ex t no vis ne fi ne facer alijs Sgo seminant
lege sptad s pcepta in dnabz tabul Sco seiat lege ewa
i sola orbz fidelibz Tercio seiat lege pfector sz qsilia paupt
z castit z obediec in religiosibz Quarto seiat lege pfector no cessat dei
filius qr i nris aiabz seiar no sm eu doch sz cetra dat in
animabus nostris semina bona virtutum scilicet z donor

Et dum seminat
Aliud cecidit secus

Et dum seminat p[ar]s semi[ni]s iactum hic ost[en]dit ca[usa]m in defectu 2o ca[usa]m
in p[ro]fectu i[d est] Alia v[er]o ceciderunt in t[er]ram bonam. Defectu[m] v[er]o tangit t[ri]pl[ic]e[m] p[ri]mo
de viuidi[?] cor[dis] q[u]o[rum] cor ad incredibile[m] q[uia] secus via[m] 2o p[ro]funditatem mentis q[uo]ru[m]
ad instabile[m] i[d est] alia a[u]t[em] ceciderunt in petrosa 3o amplitudinem desiderii q[uo]ru[m]
cor concupiscibile i[d est] alia a[u]t[em] ceciderunt i[n] spinas. Huic a[u]t[em] t[ri]plici defectui adiungi[tur]
triplex t[em]ptat[i]o p[ri]ma q[ue] fit p[er] p[er]suasio[n]es q[ue] venit volucres celi 2a i[m]p[er]itia
p[er]secutoris i[d est] Sole aut[em] orto 3o sollicitudo p[ro]sp[er]itatis i[d est] Et crescentes spine
s[ecundu]m glo[ssa]m e[st] dicitur p[ro]sp[er]itatem oppo[nitu]r. Et dum serat i[d est] doctrina[m] mittit
sp[ar]git. Compa[ratur] a[u]t[em] doct[rin]a divina semini q[uia] sic semen proiectum i[n] terra[m] bona[m]
resurgit multiplicatu[m] sic v[er]bum dei in corde devoto receptum facit multiplice[m]
bonoru[m] op[er]um. Quedam ceciderunt secus via[m] i[d est] in cor devium peccatis et
attritum p[er] malas affectiones. Circa secus eos in invio 2 non in via
Et volucres celi venerunt i[d est] demones qui celestes sunt sp[irit]uales nec sunt
et p[er] aera discurrunt. Et comederunt id i[d est] s[em]i[n]a cum impediunt vel
p[ra]va suggestione rapuerunt et disperserunt. S[ecundu]m glo[ssa]m via e[st] cor
sedulo cogita[tio]ne malaru[m] tritum ac attritum et arefactum nec semen v[er]bi po-
sit recipe vel germinare. S[ed] a pessimis cogitat[ionibus] conculca[tur] et a demonibus
rapit[ur] q[ui] volucres celi vocantur q[uia] celestes nec sunt et spiritus nequa p[er]
aera discurrunt. Predo cum conculcatio e[st] carnaliu[m] cogitationu[m] frequentatio
Item 2o Avis inter formicam q[ue] secus via[m] conculcabi[tur] volucrum
v[er]o comestio e[st] demoniorum sugg[esti]o vnde Greg[orius] i[n] mor[alibus] aves celi ed-
unt ut ... maligni sp[irit]us humanas mentes obsidentes dum cogitationes
noxias ingerunt verbi vite memoria[m] evellunt vel aliter s[ecundu]m glo[ssa]m p[er]
viam intellig[untu]r indociles q[ui] licet v[er]bum dei aure cordis audiunt nec tamen
fide nec intellectu ~~ne falle temptamine utilit[er] accedit occasionem~~
p[er]cipere dignan[tur] vnd[e] Ciril[lus] Arida e[st] et inculta e[st] quodammodo
quasi via eo q[uod] a cunctis conculca[tur] sic h[ab]entes cor indocile non penetrant
divina monita ut possit laudem germinare v[ir]tutu[m] s[ed] tales via frequenta-
ta[m] in imundis sp[iritib]us vel aliter p[er] semen secus via[m] intellig[untur] bona q[ue]
sunt laude hominu[m] Sic ... qui sunt secus via[m] diripiunt[ur] a tra[n]se-
untibus ut ad mature[m] p[er]veniunt sic ut bo[na] q[ue] fiunt ad laude[m] hominu[m]
a v[ir]tute dissip[antu]r i[d est] bonu[m] op[us] q[uod] laudibus hominu[m] concul[catur] ... deus ...
ossa corp[or]is qui hominibus placent confusi sunt ... sal infectum q[uo]d ad nichilum valet
n[isi] ut mitta[tur] foras et conculce[tur] ab hominibus ... Et seq[ui]t[ur] Et volucres
celi comederunt id i[d est] demones ut dictum e[st] qui ... semine ... comme-
dere conculcatum. Sic struccio comedit ferrum q[uo]d tamen ei ad nutrimentum
non p[ro]ficit vel eo volucres celi voca[ntur] ... fallaces et callidi ...
...ia sana corrumpentes. Et non semen ... non dicit seminans
aliud p[ro]iecit secus viam s[ed] q[uod] semen cecidit quia cum docet recte

sermone seminat secundum illud de semine quod cadit in auditoribus ut quidam cecidit
in via ducatur quidam in petra Alia autem ceciderunt in petrosa.
glossa petrosa sunt duricia protervie mentis ubi non habebat terram humili[illegible]
[illegible] obediencie Et continuo exorta sunt quia ad horam verbum audiunt
vim compunguntur sed non multum crescit ista compunctio quia non habebat alti-
tudinem terre i. stabilitatis [illegible] in temptacionibus periclitatur Sole autem orto i. fer-
vore persecucionis Estuaverunt per impacienciam Jone 4o percussit sol super caput
Jone et estuabat / Et quia non habebat radicem timoris filialis et per-
fectis Ecclesiastici primo Radix sapiencie timor domini glossa caritatis humectante
[illegible] 3a / in caritate radicati et fundati Aruerunt glossa vigorem
fidei perdiderunt Ysaie [illegible] aruit herba et defecit germen vigor omnis
[illegible] glossa dicit quod petrosa cito germinat sed non figit radicem quia non
est alta terra i. quia parum inest desiderii salutaris et multum duricie Unde
glossa In hac comparacione verbum discernimus quia res non sunt in causa sed comparacione
[illegible] petra hic pro duricia terra [illegible] intellige sol pro fervore persecucionis cum sol
alibi in bono accipiatur fulgebunt iusti sicut sol et petra pro fidelitate pro fortitudine
fidei et terra pro tremens cogitacionibus [illegible] in glossam [illegible] sunt
qui nec predicacione compunguntur nec verbum agere incipiunt petrosa sunt qui dulce-
dinem audiunt [illegible] et promissionem [illegible] ad horam delectantur sed radicem non figunt
Secundo habent se ad modum petre de quibus dicitur Aliud cecidit supra petram
petra [illegible] glossam est cor durum et indomitum [illegible] fidei vomere
[illegible] penetratum in quo non est verus amor quia licet aliquam vim dei
suscipiat induratum tamen est ad [illegible] de quo corde loquitur [illegible]
[illegible] cor durum est quod nec compunctione scinditur nec pietate mollitur
nec precibus movetur minis non ceditur flagellis durat / ingratum est ad
beneficia / ad consilia [illegible] / ad iudicia [illegible] / et [illegible] ad
turpia / [illegible] ad [illegible] / in [illegible] ad [illegible] / temeraria
[illegible] ad divina / [illegible] obliviscens / [illegible] negligens / futura non
[illegible] et ut in brevi [illegible] mala [illegible] mala contemplata
[illegible] ut [illegible] tenet ut [illegible] corde et sic
[illegible] recipit et figitur aliquantulum stat tamen arescat
quia [illegible] humore [illegible] continuacio Tercio habent se ad modum
spinarum de quibus dicitur Alia autem ceciderunt in spinas i. in cordibus
diviciarum ambicione sollicita Et creverunt spine i. divicie Et suffo-
caverunt ea i. occupaverunt mentem ut fructum spiritualem [illegible]
[illegible] divicie spinis comparantur quia cum [illegible] acquiruntur cum timore
[illegible] non [illegible] / [illegible] licet [illegible] pauci [illegible]
[illegible] quia [illegible] fructum [illegible] infructuosum [illegible] autem
[illegible] fructum [illegible] Et [illegible] ad [illegible] dependet
qui [illegible] predicatorum et [illegible] auditorum non proficiat predicator

Jacobi 1o exortus est sol cum ardore et arefecit fenum et flos eius decidit et decor vultus eius deperiit

13

ti faciens qr ipse e vio pdit incede sua qr vnusquisqz ex
pprio labore mercede recipiat no tn fructu Spine st illa nidi
que in ppriti pugnt Hij sut qui audiut et aliquo afficiu sz no pp
omnia faciunt qd dicit vbu no radicat in eis vn p bono pposito qu cordi
bz eius dimp quiqz cito ad horam nascit gime copiosos cu vbu commoue
audiut et stat sine psecutois uel tristicie tbulacois c temptacos accessit
ad p impacia desolan z deficiunt qr vbu pdicaos sine humore gre z ace
vtilis no pficit z hij radices no hnt sz psunde firm et sim desids
io ad tps credut et i tpe tbulacois recedut qr vbu pius repete recepto
venuut Et sic arbor que sepe transplanta arides fructus no hz Sic
hij frequr debono in malu muta z io i bono no radica decptiue
neppe pbon si vbu dei radices fuerit sic impetu tetatos apparet si
arbor bn radicata sit Tales instabiles sut de familia regis Saul
qui int pphas erat pphe z int stultos stultus Aliud cadit int spi
nas z in corda diuitiarum ambitione soliata z soliatudibus corpis laceata
ac se curis tpalibus nimis dedita p auariciam z sil corte spie i int
tplicit diuicie suffocaunt et impediunt fructu pdicatos crappando
mete ut i ea pficere no possit fructus spual hij st q audiut et affi
ciut z ppount bonu facere sz no pficiut qr suffoca in eis boni pposito
puolutibus ei curis et diuicijs z volup uitus Dicites em alios pdiccaonis
ad mdana suffocat a soliatudinibus q mptat auaricia adqirez z diuicijs que
ndut auaricia conserua et volup vite q mptat lascivia fruiez z sedm
no referunt qr h mia ca semie spuale fructificare no sinut Sic spie qr
tedesc fem i inssid suffocat et oriri no pmittat diuicias cpe et
hores spine st qr sic spine sinis pnctiosis corpus lamiat et cruentat
ac tpe z sedm mollis hominem reddut Sic ace z alios diuicias z
honorum cogiad suarum pnctoibus z curis z solliatudibus q spes adqredi ac
timor pdedi z soliado conseruadi euaz laceat z cu vsqz ad petm per
trahit qr in fficto velut cruentat ac muscas z infelicia corda oculis
di faciut Et tn sb hijs sentibus deliciis iputat multi et qui de
spualibus cogite icipiut stab sc tpibus i muscat ac suffo z emolli
ti vigore virtutum amittut Sic ovis consuetas int spinas sp i de la
na dimittit sic vacas curis tpalibus z mdo multa bo spualia
amittit vn Greg Quemadmod spinas vndiqz deteat pungit eu
q detiet ita et secularia vndiqz detinens constat eu q constingit
ea z fouet Sz no q spualia tlia sz mcaqualitate assilant vndiqz
circumvoluis delectat oculos Hec Greg Vl diuicie dur spine qr pungit
auaros i nido z inedia r mensio In mdo tripli puctura sz labors
in aqsitione timoris i possessione z doloris i amissione Qu indicio
est pungit mete quidu dixit auaris sunt z no dedisti mihi

alia cadit sr dicebat i spinis

manducat dicens et non dedisti mihi bibere iste pruritus erunt ita penose contra animam quod cupiat non esse quod dicet montibus cadite super nos et collibus cooperite nos. Conclusio est iste species purget [illegible] tuo [illegible] quod opera pater igitur quod peccator anima columba et non ex dicte et istorum predictorum sicut semen non fructificando primum non generat sed conculcatur et ab avibus comeditur. Secundum generat sed non multum crescit quod humore non habet. Tercium vero in stirpite elevatur sed non fructificat quod asperis suffocatur.

Alia ceciderunt. Hic agitur de casu seminis ad perfectum ubi implicatur per actio seminantis quod alia ceciderunt (caduco recipientes quod in terram bonam voluntas seminis quod dedit fructum diversi fructificans quod aliud centesimum. Et quod anima vero ceciderunt in terram bonam id est in cor fidele et devotum. Aliud scilicet quod cadit in terra bona que est magis perfectum preciosus per affectu culta virtuosum operatum et sic secunda per fructum id est in cor fidele et devotum et operativum facit fructum bonorum operum. Ubi vero terra aut bona est electa.

istita quod omnibus perficit sibi eius gratia facit quod et comedatur sibi semen quod libenter accipit et acceptum inter adversa et prospera costituit ad fructus usque copiat (ut vero. Aliud aut facit fructum centesimum aliud sexagesimum et aliud tricesimum. Hoc potest applicari quantum ad tres status salvandorum fidelium scilicet incipientes et proficientes et perfecti. Incipientes sicut terra terra que profert fructum tricesimum quod sufficit quod habeant fidem trinitatis cum impletione decalogi. Proficientes sicut terra fructum sexagesimum quod non tantum habent fidem trinitatis et [illegible] decem precepta sed etiam exhibent sex opera misericordie. Perfecti sicut terra optima que profert fructum centesimum quod habent decem perfectorum sicut veteris legis precepta et omnia consilia. Iste tres gradus scilicet incipientium proficientium et perfectorum tanguntur marci in 4a parabola ubi dicitur ultra enim terra fructificat primum herbam deinde spicam deinde plenum fructum in spica. Secundo potest applicari quantum ad tres status salvandorum scilicet virgines viduas et coniugatos. Aliud centesimum in virginibus et perfectis. Centesimus enim numerus constat ex denario ducto per denarium unde decies decem sunt centum et enim eo quod perfectis in quo figuratur decalogus ducta in perseverancia per secundum. Aliud sexagesimum in viduis et continentibus. Sexagenarius enim constat ex denario ducto per senarium in quo significat decalogus cum senario operum misericordie que opera in viduis maxime vigere debet unde apostolus ad thimotheum vidua eligatur non minus [illegible] annorum in operibus bonis maxime tricesimum in coniugatis. Aliud tricesimum in coniugatis propter fidem trinitatis cum observancia decalogi unde nondum minus quod salvatur. Et dederunt fructum aliud centesimum. Tanguntur tres gradus qui possunt fieri in statu virtutis virginitatis continentie castitatis quod triplex gradus est castitatis coniugalis per quod gradus vitat illicitos concubitus licito in concubitu [illegible] in immoderali actu. Secundus gradus est castitas vidualis per quam evitatur delectatio ex concubitu ut animus possit liberius deo famulari [illegible] possit habere matrimonium contrahere

[illegible] et [illegible] ceteros et qui perfecti sicut [illegible] 2o [illegible] casti [illegible] in [illegible] corpore et [illegible] 3o [illegible] cordis qua potest [illegible] ut ad [illegible] mala abadelecta [illegible] quod in virginis [illegible] corporis [illegible] preceptis decalogi perfecte [illegible] regulares [illegible] fructus centesimus [illegible] [illegible] totum [illegible]

in primo statu debet habere in terra via debet fructum suum

Primus gradus est castitas virginalis que est superior alijs per quam
omnes celibes sine vxore vivunt ut monachi ipsa tamquam sponsa soli deo
per amorem copulatur. Unde quod dicitur .1. ad Corinthios septimo virgo cogitat que
domini sunt ut sit sancta corpore et spiritu que autem nupta est cogitat
que sunt mundi quomodo placeat viro. vnde Jeronimus theologus centesimum in tercio fru-
ctu sunt qui perfecta sunt vita ut virgines et heremite qui
autem in sexagesima qui mediocres sunt ut continentes et
qui in tenebris sunt centesimum in trigesima qui parum quid sunt
plurium fructum ferentes ut laici et qui in coniugio sunt vnde et Augustinus
Centesimus fructus est martirum propter sanctitatem vite vel contemptum
mortis. Sexagesimus virginum propter ocium interius quia non pugnat
contra consuetudinem carnis. Tricesimus vero coniugatorum quia hi tenent etas
preliatum ipsorum cum adversariis eorum conflictum ne libidinibus superen-
tur. Vel tricesimum fructum affert qui detinetur in operacionibus
bonis constanter sustinet. Sexagesimum qui sustinet detinetur corporis
proprii per flagellacionem et maceracionem et totam temporis. Centesimum qui
cor contempnunt totam vitam per martirium vel crucem. Terra bona sunt
qui abstinent se a malis et concupiscencias suas faciunt bona
et hec iste fructus corporis tricesimus. Si autem omnia bona contempnat
et accedat ad servicium dei facit sexagesimum. Si autem et perpetuam
imperialem sive deinceps corporis professionem facit centesimum. Aut
si bona corporis perdita fuerint et filij facit sexagesimum. Si autem
infirmitas corporis et aliqua eos castigat et fideliter sustinueris
facit tricesimum. Sed Job autem temptacionem tricesimum facit in facultatibus
suis [illegible] per dampna sua et filiorum sexagesimum. per
plagam autem corporis centesimum facit. Cum centesimus sit ibi et
sexagesimus sit et tricesimus. Nam qui tricesimum habet sexagesimum non habet et
qui sexagesimum habet non centesimum habet. Ex hoc maius continendum est
continere in se inclusum. Illud autem quod minus est magis in se non habet quam
dixit sicut ut dicit Remigius. Semen dei tricesimum fructum facit qui bo-
nas cogitaciones gignit. Sexagesimum qui bona loquitur. centesimum
qui ad fructum boni operis perducit. Sed quod per terram bonam designatur
in corde bono quod intendit verbum dei audiendi | et qui operacio quod intendit
[illegible] ad operandum | audientes verbum dei devote | retinent fideliter
in memoria | et fructum afferunt in paciencia sunt [illegible] confortando
primum quia [illegible] mala propriorum tollerant et [illegible]
flagella suscipiunt per quod ad regnum sublime suscipiuntur

Et adiute q bo tra ht ceteras petra ceteras alijs i qbs seme cadit
Cu n hij audientes vbm retinet e ceteris eos q sunt secus viam et vo diaboli
et tollit vbm de corde eorum Cu at fructu affert sic opacitatem
c gt eos q sunt spine suffocantes vbm dei Cum vo hic fatuit i petra est
cet eos qui sup petram q ad tps credunt z i tpe temptacionis recedunt Dicit
ergo mala i loca secus viam petrosa z spinosa distinguit sed tra bona
no subdi q e vna celiad va z columba mea sic sicut z v tes ei
subdivida an certe m sepa m certe m Ita z pmia diuisa sunt q
dat stella a stella i pmio sic et i merito desiderio itaqz perpolorum vos
ptis perit at va tm salua z pficit Et naqz hic cqr si eo multa
dicta Cu nunc n seme in diud de se sit sicud sit tn ut visu est
tra instructiu vnd theol vide quo multi sunt plimi z pauca salua
cuta n ps scis saluata inueni Geog pz q qo p pecor vn diud
no dz tessie apostolice sic paucas vocat inde pficit q fruct qd in
se est vnitu sunt no pdit vnius z m theo in Cu no dixit scias ad
pficit secus via ic sz q seme cadit qui n sciat doce rectum suum
sz pmo diuisione cadit in audientes q seme cadit recte z m inod et
dispom tre i q seme q si sit stilis z culta fructu pfert bonu
Dz aut sit stilis z inculta gnat spinas et tribulos uel ceteri n m
fructu Ita q z m varia dispoz tre seme duplex pficit ad fructu
sit ad in nobis z m varia dispom cordis nri diuisi recipi semen
qd xpc verus agricola nobis de celo adduxit p m ergo debemus vbm dei
cu devocione audire z cu gaudio z desiderio suscipe deinde intelli
gere at iut pssa z aduersa utiliter conservare et deinde fruct facere
uel cetem uel sexagem uel tricem Ita ad cca sunt via ad i pet
sa dicit insipiens e agricola q spargit semen suum secus via uel sup
petram uel int spinas ergo tales sator no fuit xpc dicit q no
e sile q pet malis uel spina no pt fi no petra uel no spina
salte in pnc tpe sz spual pet pt fi no petra nolle cto 6 zo
potens e deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe i de peccatoribus
facere iustos ideo pdicat in cuis seme ut contrarie uel q fuit incor
risabiles Aliter passim etiam de quadruplici semine tom expone de pmo
spitu sup notato possum dicere q filij di a pre spiritus peccatum glorie
fet inod p tpale iacioz in q semen tatuas q semm hominis sciat
in naqz pmo angelos in celo et illud seme quo ad aliquos sua pte
cecidit p supbia sec via illa in q via dei ipe in celo dixit ego sum
via vitas z vita p se Cur q sacrificare voluit p supbia trucabatur
et diuinaz p sapiam di dixit z x Supbiam e sidus tolla v i tra altam

R

Et volucres celi i. elate cogitaciones quibus superbi in altum se
extollunt comederunt et consumpserunt id vel etiam volucres celi i. dij
aboli comederunt id est semen angelicum per quod angeli consimiles
diabolos sic comestio comitur in comedente Secundum Isai. 14 Quomodo ce
cidisti lucifer qui mane oriebaris Quod seriat pro eo quando in
paradiso quod cecidit super petram i. cor durum et aridum inquietudinem stat
sub nalibus et quod pro eo quod eo accepat tamen terra stetis datus quam sctus
fuerat ecclesie quod id seminatum fuit adveniente estu temptacionis
diaboli amisit per amissionem gratie quia non habebat humorem utpote gratia
sibi subtracta/ Tercio seriat humanum genus i. mundo quod cecidit inter spinas i. inter
tales rerum vanitates curas mundi que cum homine pungunt conscientiam et sepe suffo
los generabit tibi Tercio scriptum i. vero vigil et lux solum hindam seme
ter cecidit i terra bona de qua pro veritas de tria or est hoc semen attulit fru
ctum hunc sal i. tercium in incipientibus sexagesimum in proficientibus tricesim
um perfectis de fructu hic ad 10 viii centum fructus unum i. scisme
hoc utique semen bonum cecidit pro i ista terra bona et seriam i simi
litudinem pro visitasti terram et inebriasti eam Quod mortuum est in
pane 10 12 nisi granum frumenti/ Tercio pullulaverit i. resur
ob 14 lignum habet spem si precisum fuit rursum virescit tercio ossa
eorum sicut herba germinabunt Isai. 66 Ascendit sic virgultum de terra sicut
germen spica in germen votacie Isai. 60 Quando conversa fuerit ad
te multitudo maris fortitudo gentium venerit tibi infra 10 reliquie
istis salue fiat Tercio metere i. inde consumatur [illegible] in illo
tempore dicam messoribus colligite zizania in fasces ad comburendum
triticum vero [illegible] Triticum autem congregate in horreum meum i.
in eterna retributione et hec terra ultima respiciunt tempus quo metet
Sequitur Qui habet aures audiendi hec contra attentos auditorum
hec est ergo qui habet aures audiendi audiat Et hoc ideo quia hec
verba mysticam designant intellectum quia sub verbis parabolice alius
sensus per intellectum est inquirendus/ Et aures Beda aures audi
endi sunt cordis et sensus interiores scilicet aures intelligendi obediendi et
faciendi que iussa sunt/ Innuit ergo terrenum auditum scilicet sensuum
et obediendi intelligendi quoniam est exterior in corpore dicens
Qui habet aures audiendi est interior in mente Quod sed audi

Tamus utriusque complectens sequens addit audiat quoniam audi-
tus quasi sensitive potentie intellectus (Tertia) affectus. de hiis dicitur
in ps° per ordinem. Ad Audi filia quo ad primum. Et vide quo
ad secundum. Et inclina aurem tuam quo ad tertium. Et in~~ ~~
Job 42 auditu auris audiui te. In hoc autem quod christus hic dominus cla-
mabat tanquam magno affectus suus in predicando. Clamor
enim iste signum est magni affectus in ipso. de hoc clamore
predicat Aug. Intonuit dominus clamans per clamans dictis
factis. voce. vita. descensu. ascensu. ut redeamus ad eum.
Clamat surdis ut audiant. Clamat dormientibus ut euigilent
clamat insentibus ut attendant. Clamat ignorantibus ut intelligant
Clamat erratibus ut redeant. Clamat peccatoribus ut peniteant.
Clamat quippe predicando clamat tacendo monendo contradicendo in
tel quibusdam. clamat ad nos dominus. venite ad me omnes qui labo-
ratis et onerati estis, et ego reficiam vos. et nos miseri ad hunc
tantos clamores contempnimus. hec Aug. Sed hic primum esse
Du 2 tres diuitias quia unum diuitie hominem suffocant
Secunda vt. Triplex fructus. secundum triplicem hominum statum. Tertia v
virginibus sit melior et perfectior continentia coniugali. Ad primum
quasi dicendum quod hec suffocant tribus modis. primo pelagi profunditatibus
Secundo ignis ardoribus tertio fumorum fetoribus et quarto amplitatum
laboribus. Ista autem quatuor diuitie temporales habent annexa primo profunditate pelagi
mundialis auaritie. Secundo ardorem voluptatis et carnalis concupiscentie. Tertio fetorem
fumosum superbie. et quarto amplitudinem laborum et angustie. Sicut enim in pela-
gi profunditatibus non inuenitur finis ita hoc statu in profunda aqua suffocatur. sic in
diuitiis hoc non inuenitur finis nec satietas. ut dicit propheta. Ecclesiasticus
inabili uel etate uel egestate sic cupiditas diuitiarum numquam curatur quia nec
...a amorem ... eo quod plus in senibus quam in iuuenibus crescit nec
diuitiarum magnitudine quia plus habens plus cupit. Secundo omnia delectabilia
mundi sunt venalia et pro diuitiis comparantur. quia ad carnales concupiscentias
et voluptates carnis homines proni sunt faciliter diuites suffocantur ardo-
ribus voluptatum carnalium quam alii. et plus ceteris fumo elationis
et superbie suffocantur. Sed quarto amplitudo laboribus tribulationibus et angustiis
diuites suffocantur. Testis est salomon Ecclesiastes 2 ubi dicitur. cum cuncti dies
eius doloribus et erumpnis et nec per diem nec per noctem
quiescit mens eius. Ad secundum quasi dicendum cum in euangelio po-
sito dicitur quod aliqui habent tricesimum fructum reddebat ad ... centum

z adhuc [illegible] ut supra de sancto Johanne baptista [illegible] decimus [illegible] conuertit
aucta [illegible] i. fructus tricesimus [illegible] conuertit duplicata [illegible] i. [illegible]
fructus [illegible] conuertit [illegible] cumulata fructu [illegible] i. [illegible]
[illegible] habent fructum centesimum

13

venia
ponebat enim deus peccata [illegible] in finali iudicio timari per hunc modum
quia aliqui fuerunt tanti meriti in ecclesia quod liberabant tantos peccatores ad penam
dampnatos et isti dicuntur facere fructum tricesimum Aliqui vero amplioris meriti
liberabant sexagintenos et isti faciunt fructum sexagesimum Sed aliqui ita magni
erant meriti quod liberabant centenos et isti faciunt fructum centesimum Hunc autem sensum
reprobat augustinus quia doctorum non erit receptio Remigius vero hunc fructum
triplicem refert ad meritorum diuersitatem vel diuersificationem Sunt enim ut ait [illegible]
[illegible] qui fidem sancte trinitatis tenent et eorum que pertinet ad fidem [illegible] et isti faciunt
fructum tricesimum Alii vero sunt qui cum fide trinitatis et obseruancia mandatorum habent per
fectionem bonorum operum et quia vniuersitas operum sex diebus completa est ideo isti
faciunt fructum sexagesimum Sed alii sunt perfecti qui ad vitam eternam merentur ad
mitti et a sinistra transferri ad dexteram et isti faciunt fructum centesimum a
[illegible] autem refert hec ad peccatorum satisfactionem ut ille dicatur fructum facere
tricesimum qui satisfacit deo per bonam cogitationem et cordis contritionem sexagesimum vero
qui satisfacit per oris confessionem et bonam locutionem Sed centesimum qui satisfacit per opera
bonorum operum fructificationem Augustinus autem super opera in libro de quibusdam ex
euangeliorum refert istud ad statuum varietatem Vnde fructus tricesimus ut ait [illegible]
debetur coniugibus propter sanctitatem vite et contemptum mortis Sexagesimus vero debetur virginibus
propter [illegible] intimus quia non pugnant contra carnem ad corpus mortificando Sexa
genarius enim consueuit [illegible] dari ut amplius ad maliciam non cogantur
Sed fructus tricesimus coniugatis competit quia [illegible] est contra bellacio Sed centesimus
refert [illegible] ad carnis mortificationem quia tricesimum ut dicit fructus debetur con
iugatis in quibus est carnis voluptas relaxata [illegible] et concessa bonum ma
trimonii Sexagesimus vero viduis [illegible] licet fuerit in prelio carnali corporis
experiencia [illegible] est contra corporis carnem Sed centesimus debetur virginibus qui
[illegible] temporibus [illegible] priuati fuerunt corrupcione carnis Ad [illegible] 3
[illegible] quod non augustinus de bono coniugali [illegible] in Johanne qui
[illegible] sed in abraham qui filios generat [illegible] augustinus
de bono viduali et continencia coniugali [illegible] vti [illegible] malo quia [illegible]
[illegible] in quibus sit laboriosius vti [illegible] malo quam bene vti
bono [illegible] Sic optimum in illo [illegible] melius [illegible] optimo [illegible]
[illegible] sunt [illegible] Sed optima fecunditas mentis [illegible] optima [illegible]
[illegible] melius [illegible] in [illegible] virgo [illegible]
~~virginitas mentis~~ fecunditas mentis [illegible] virginitatis Sed fecunditas [illegible]
est [illegible] ad plura valet et magis facit ad perfectionem [illegible] melius
[illegible] continencia coniugalis non [illegible] constitutionibus [illegible] filios generat facit [illegible]
ad perfectionem [illegible] electorum [illegible] virginalis castitas [illegible] potest [illegible]
[illegible] virtutes [illegible] virginitas [illegible]
tinencia coniugalis Sed continencia coniugalis est continencia coniugalis

Sed in contrarium est hic textus et glosa quod continentie virginali
debetur fructus centenus coniugali tricenus sed tamen debetur fructus
ad quem debetur est maioris virtutis Ad quod videndo primo investigandum
est quale premium debetur virginitati et postea respondebo ad quesitum Circa
ad primum notandum quod tria premia legimus in scriptura scilicet premium
auree premium quod est fructus et premium quod est aureole De premio
auree et aureole habetur in figura Exodi xxv ubi preceptum est fieri
super magnam coronam aliam parvam coronulam Et secundum hanc figuram
dicunt magistri duplex est premium essentiale et hoc dicitur aurea ad similitudinem
magne corone Et accidentale et hoc dicitur aureola ad similitudinem parve
De primo quod est fructus quod est accidentale sicut habetur in textu secundo notandum
quod in virginitate est ita consideratio scilicet status et decoris qui inclinat
ad abstinentiam a coitu status abstinentia ab omni coitu decor est inte
gritas mentis et corporis Sic dico quod tria premia debentur virginitati scilicet
corona aurea que habetur est premium essentiale quod debetur virtutibus in caritate
radicatis et consistit in visione dei et secundum hoc qui habet vel tenet perfectius
et caritatem ardentiorem clarius deum videbit Statui congruit fructus quod patet sic quia
fructus ad ... et ... attenditur secundum nobilitatem ... Sic fructus ... et ... secundum
statum Ex isto ii quod tres in hiis statibus contineat secundum quod melius potuit dicere
quod continentia vidualis coniugalis et virginalis vidualis ... quod in co
ntinentia maiori considerandum status diversi et secundum illa distinguitur ... continentie
premium fructus aptatur non quin et aliis posset aptari sed ... diversos status
assignari sicut in sacerdote ... Aureola convenit
decori ... patet quod aureole assignantur hiis actibus qui considerat
aliquod ... ut potuit quod est infra ... vel quod ...
... que ... ad ... et bona doctrina ... decor ...
doctoribus de ... ... ad ... et ...

tyc8 ... aut gaudium aut corona glorie nonne vos ante dominum nostrum
... in adventu eius ... decor erat ... gaudium ma
... quod ... posuerunt ... decor erat virginibus
in corpore et ... decor vel gaudium ... aureo ... ...
... quod decor ... aureola quam gaudium ... ob gaudium ... de
corde non ... habebunt aureolam Adhuc melius est dicere utrique scilicet decor
cum gaudio et gratia ... Et quantum ad questum dico quod si loquimur quantum ad

2m ... sic se habet ut ... quod ... potest ... virtute
et ... continentia quam virgo et ... Si autem loquimur quantum ad decorem sic ... virgo
perfectior continentie coniugali quod ... incorrupta ... aut ... incorrupta
... Si autem quantum ad statum aut secundum ... aut secundum ... ...
... aut ... loquimur sic status continentie coniugalis ... perfectior statu virginali
... ... clare ... ...
... ... gaudium ... ... clare ... ...
gaudium ... ... excellentia victoriarum ... ...
...

K

virginitatis prohibere et fidelis maledicere et in corruptela licetur. Sic igitur statum ubi non requiritur secundum veteris vel sancti et incorrupto et puritas intellectualis virginibus preferentur continenti coniugali. Si autem [illegible] loqui [illegible] coniugalis status considerentur in tempore legis et virginitatis in tempore gratie sic sta[tus] statum non preferetur ut [illegible] dicit [illegible] sit caritas equalis. Et [illegible] quod dicit vitus angelicus ex celibatu i. virginibus vel castis. Iohannis non preferetur coniugio Abrahe [illegible] ad id ex obiectis in [illegible] angelicam communem quod loquitur de omnibus statibus. Similiter legis et gratie ad id quod obicitur quod laboriosior est [illegible] quod vita activa [illegible] sit laboriosior tamen non est meritorior. Ad id quod obicitur quod optima sunt meritoria [illegible] quod vincit. Et si fecunditas est pactio coniugalis non sunt [illegible] ad coniugium [illegible] magis ad commendationem virginitatis. Ad id quod obicitur quod utilis ad plura [illegible] vincit si [illegible] valeat [illegible] aliquid interesse valet ad [illegible] per [illegible] remisse ad plura valeret ex [illegible] obicitur [illegible] statum autem illo [illegible] aliquem statum [illegible] et [illegible] nobiliorem et fortiorem [illegible] quam ante. Circa primam parabolam de semine debet [illegible] alias parabolas [illegible] quod ista parabola ceteris premittitur [illegible] quia parabola facit auditorem attentum [illegible] per parabolam [illegible] premittit [illegible] est prothema [illegible] ut audiat [illegible] predicatorum ad [illegible] quod in illis [illegible] predicabat in illis predicabat et ad [illegible] hodie videmus proficere defecit per [illegible] errorem quo ad [illegible] predicta quo ad iudeos per [illegible] desiderii quo ad [illegible] [illegible] super petrosa [illegible] spinas [illegible] in paucis videmus proficere et afferre fructum [illegible] quo ad bonos [illegible] quo ad bonos clericos [illegible] quo ad bonos religiosos.

Et accedentes discipuli dixerunt ei Quare in parabolis loqueris eis Qui respondens ait illis Quia vobis datum est nosse misteria regni celorum illis autem non est datum Qui enim habet dabitur ei et habundabit Qui autem non habet et quod habet auferetur ab eo Ideo in parabolis loquor eis quia videntes non vident et audientes non audiunt neque intelligunt ut adimpleatur in eis prophetia Ysaie dicentis Auditu audietis et non intelligetis et videntes videbitis et non videbitis Incrassatum est enim cor populi huius et auribus graviter audierunt et oculos suos

[illegible] ei cum [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] desiderio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] figurare [illegible] apparebat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] revela oculos meos [illegible] mirabilia de lege tua

Cam

claufunt neqd videat oculis et auribus audiat et corde
intelligat et convertantur et sanem eos
Hic sequitur ponit [illegible] parabole intellectus et primo quare [illegible] intellectus
apostolis et vobis [illegible] audite [illegible] ergo [illegible] Accedentes discipuli dixerunt
ei quare in parabolis [illegible] loqueris eis cum ipsi non capiant
in quo ostenditur magna caritas discipulorum [illegible] cum [illegible] non
intelligebat a [illegible] vox [illegible] [illegible] Advertendum tamen
non [illegible] tunc quando [illegible] in actu predicandi [illegible] [illegible] sunt in
domo sine turba ut [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] tangit [illegible] quod
[illegible] implicata [illegible] nobis manifeste [illegible] [illegible] et quare turbis
in parabolis loqueris Qui respondens [illegible] subdit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] implicite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in parabolis
[illegible] assignat [illegible] [illegible] [illegible] manifestatur [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dabitur ei [illegible] ergo [illegible] videt [illegible] impli
cite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facite quia [illegible] [illegible]
[illegible] apostoli in [illegible] interrogabant [illegible] [illegible] audivit [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] ostendit [illegible] apostolorum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que pertinebat ad eos [illegible] dicit Quia vobis credentibus
vobis humilibus / vobis [illegible] / vobis [illegible] adherentibus
et dilectis / vobis mundo abiectis et odiosis / vobis voluntarie
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad me accedentibus datum est
[illegible] [illegible] dei non [illegible] [illegible] [illegible] nosse aperte sine p
[illegible] [illegible] misteria regni dei i. secreta [illegible] intellige
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] continet statuta [illegible] [illegible] [illegible] regni [illegible]
abdita et [illegible] [illegible] [illegible] que ducunt ad regnum
celorum [illegible] [illegible] aperte [illegible] non loquor vobis in parabolis
[illegible] [illegible] aperuit [illegible] [illegible] ut intelligerent scripturas [illegible]
[illegible] regni celorum i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non dicam vos servos sed amicos meos quia omnia que
[illegible] audivi [illegible] [illegible] nota feci vobis [illegible] [illegible] fidelibus
[illegible] [illegible] [illegible] apostoli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamenta [illegible] et in [illegible] [illegible] non
[illegible] apostolorum [illegible] [illegible] scripta Et ideo ad ipsos pertinebat scire secreta
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] regni celorum i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] i. [illegible] turbis vel [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loquebatur eis in parabolis vel parabolice
[illegible] [illegible] intellige [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] i. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] portare [illegible] [illegible]
[illegible] involuta [illegible] [illegible] aaron et filii eius unde [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] puro corde ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Qui enim habet dabitur ei Crisostomus 2a ro super opere imperfecto quia data est
clara intelligencia illis qui sunt ydonei Et hoc 3 cum dicitur illis
autem 3 2 esse dico 2 muto Qui enim habet super amorem verbi dei dabitur ei
intelligencia ut amans scripturam investiget illud et manifestabit
ibi Et habundabit spiritualiter intelligendo Iterum qui habet [illegible] quantum ad opus faciendi
dabitur ei intellectum et habundabit per fructus quos intellectus bonorum operum
... Iterum Qui habet graciam dabitur ei presencia Et habundabit
... gloriam dabit dominus Qui autem non habet amorem
... quod videtur habere mali ingenio vel literarum studio auferetur ab eo
... sapiencie illa dulcedine non gaudebit ...
... habere neque enim hoc ipsum habet Sed si tollatur ab eo quod non habet
... non habent quod auferre videtur qui habet aliquem intellectum naturalem
... faciat de illo iusticiam pertinentem ad gloriam dei ...
... occupat ipsum et habere dicitur 2 non habens quia quantum ad deum nil
... nil faciat sic homo malus dicitur petitus ... fidei mortua
... qui habet intellectum 2 non operatur bonum non intelligitur dicitur ... affectus
... 2 ita ponunt literam ... Qui autem non habet et quod habet auferetur ab eo
... opposito istius ... Et qui non habet opera id quod habet i. quod videtur
... habere ... auferetur ab eo quia fides sine bonis operibus mortua
... Crisostomus ... multas habet opes 2 illas quam
inutiles sunt ei sic qui non habet divinam sapienciam habet illam quam
... sine ea ... nescit qui sacras ignorat ...
... qui habet enim dabitur ei hoc 3 apostolis ... fide Et habundabit
... supplebit eis In iudeis qui non credunt in filium
... si quod boni per naturam habent tollitur ab eis nam nil sapiencie ...
... qui capitur non habent ... Sequitur ideo in parabolis dico hic ...
... ad quem opposicionem ... in parabolis loquebatur turbis et ...
... pablice ... tum ... ta ... fiente
... vere autem ... incredulis infidelium ...
... fidei ... dicit ego ... in parabolis loquor eis i. velate et
... quia videntes opera ... et miracula non vident i. non intelligunt
... divinitus facta quia virtuti demonum attribuebant ... est
... vel quia videntes i. videre se presumentes ingenio suo non vident
... spirituali intellectu Et audientes ... doctrinam ... 2 bona
doctrine moysi 2 prophetarum ... 2 ... sic sup ...
... audiunt assenciendo neque intelligunt intellectum spiritualem ...
... vel non intelligunt exponentem ... in libris moysi 2 prophetis ...
... neque intelligunt in tenebris ambulantes Et ut adimpleatur
... confirmat ... prophetam ysaie ubi ... prophecia tria ... 2
... incredulitatem 2 ... 2o effectum sequitur
... ne quis videat ... ut adimpleatur ... in iudeis incredulis
... sequitur ne habet

2ut ita dicatur ... ut ... vobis ...

Hoc est ... apud ... videbat quia non ... est ...
... non ... non videt ... videntes non videt ... demones ...
... demonia ... ad ... attribuebat 2 ... non est
... hic ... que videbat 2 que audiebat ...
... videre 2 audire eis aufert ...
... apud non ... publice loquebatur ... ulta ... autem
... et visa ... publice loquebatur ...
... parabole ... spiritualem ... audit ... videntes
... videat ... potuerat ... audiri ... mundi
... videntes ... audientes ...
... ... audientes ... audientes
... in ...

phecia Ysaie dicẽs Auditu audietis et nõ intelligetis consecutio nõ aliter q
d ... scd̃a iudeorum secuta e impleta phecia ysaie Isaie 6o sup
io ... e Audite audientes et nolite intelligere et videte
visionem et nolite cognoscere Quia nõ hñt auditum s corporis audientes
verba vitae et nõ intelligunt sensu mentis et videntes oculo corporis vide-
bitis mirabilia opa salvatoris et nõ videbitis mysteria oculo men-
tis Incrassatum est enim cor. Hic exprimit causa ... Incrassatum est
enim cor populi huius i inducere ... malicia et est locucio
methaphorica Sicut enim crassitudo carnis cor suffocat et extinguit
vitam corporalem sic ... malicia iudeorum extinguit in eis vitam
spiritualem Unde sequitur et auribus graviter audierunt quia audita a xpo
eis molesta fuerunt et inique verba eius susceperunt ...
est nobis ad videndum Et oculos suos clauserunt s intellectus ipsorum
... ut videant ... et eius miracula virtuti demonum
attribuendo et ... secuta ... et incredulos quia sunt
culpis ... sequitur Ne quando videant ocu-
lis quia oculos suos clauserunt et auribus audiant quia aures aggravaverunt
et corde intelligant quia cor incrassatum habuerunt et convertantur ad penitentiam
et sanem eos i ... Vel sic ne quando videant ocu-
lis fidei opa audiant auribus obediencie verba et corde intelligant mysteria
et convertantur a culpa et sanem eos infusa gratia et iste ...
effectus ... infidelibus ... infelicitas
quia ... noluerunt glo ... oculos suos clauserunt i ipsi
sibi causa fuerunt ut deus eis oculos clauderet ...
ta oculos eorum ... ne quid videat ... oculos et aures
aperire noluerunt nõ meruerunt ...
... in parabolis videtur quod male quia ad esse ... nõ capiebant
... parabolarum ... ad hoc assignantur septem rationes pa ut fieret mos
palestine ubi predicabat 2a ut magis ... 3a ut in-
digni ... 4 ut studiosi ... 5 ut desiderosi ...
6 ut ... tractat ad incognita 7 ut per similitudines ...
doceat scripturam Et sic adimplebitur id ps ... Aperiam in parabolis
os meum loquar propositiones ab initio propositiones ...
quia precepta et prohibitiones dedit
du m ... qui habet ... et nõ habet auferetur ab eo quod habet ...
... glo ...
... ad studium ... et ...
studium legendi dabitur ei facultas intelligendi ...
efficietur et nõ habenti studium legendi et audiendi scripturas ...
bonum ... vel ... male ... quod videtur habere auferetur ab eo

Sic quantum ad fidem legis errat et contra tales omnibus habenti fidem 2
et cognitionem legis errante dabitur ei intellectus legis mosaice et non
habenti fidem et cognitionem de doctrina errorea sic iudei contestatio
omnino non recipiunt eius intelligentiam legis veteris quam videntur habere
ab eis aufertur. Ad literam enim iudei in pro non credentes et eius fide
ad accipientes ipso veri intellectum legis quem habebat vita perdiderunt antea
Tercio quantum ad desiderium spiritualem contra et contra tales omnibus 3
proficiendi in vita spirituali dabitur ei omnia alia dona adeo quod faciunt
eius salutem et non habenti que videtur habere accidente sic in X
quid absit ab eo. Quarto quantum ad graciam divine munere et contra
tales omnibus habenti id est recognoscenti beneficia et dona sibi adeo
concedit data dabitur amplioa et non habenti id est non recognoscenti
et ingrato contra illa que habet auferentur ab eo. Unde gregorius 7
modo habenti dabitur et habundabit ut habenti et dabitur ei etiam virtutes ... aufert ab eo ... u^m lie ...

Beati autem oculi qui vident et aures vestre que audiunt. Amen
Amen quippe dico vobis quod multi prophete et iusti cupierunt
videre que videtis et non viderunt et audire que auditis et
non audierunt. Hic subditur causa manifeste predicationis quare
discipulos dicit ergo videntur non sepaz et preceptor oculi nostro
et beati qui vident per fidem ... visio messia
... Apostoli qui videbant ...
... tribus virtutibus spe fide et caritate quibus succedunt
in beatitudine patrie ... visio ... tenacio et caritas ... Et aures
vestre que audiunt per obedienciam. Luce 10 beati oculi qui vident que vos
videtis. Amen dico vobis quod comedat corpus fide in comparacione ad
fideles preteritos qui comedat ... quod prophete ... quod iusti
cupierunt videre que vos videtis ... in spiritu ... et non viderunt
... quid faciet iste dominus ...
... desiderium habuerunt ut ipsum possent corporaliter videre
... prophetia ... utinam dirumperes celos et descenderes ... ipse 6
... dirumperes celos et descenderes. Et Can 2 ... in ... mees
... meum ... ut ... te foris
et deosculer te ... est oculus ... vigore
... aliquid ... ad doctrinam dixit ... beati
oculi qui hic ... videre et audire meruerunt ... quod
magni ... meruit ... multum desiderunt ... lucas
et reges et prophete ... reges ... quod ... regnum

Vnd oculi beati qui vident quae vos videtis. 2o quia qui non viderunt et crediderunt. Vnde Jo. 20: Beati qui non viderunt et crediderunt. Ubi notandum beatum propter fidem in spe sed illi qui non viderunt propter maius difficilem assensum in quo maior firmitas. illi propter praesentem aspectum in quo amor delectabilitatis. Item 2 non viderunt quia antiqui viderunt. Job: Vel ut auditu auris audivi te, nunc autem oculus meus videt te. Ad idem Jo. 8: Abraham exultavit ut videret diem meum, vidit et gavisus est. Ecce isti antiqui viderunt incarnationem non in specie sed isti antiqui in subita contra non dimittam veniam. Item viderunt in spe capitulo 4 et quasi illi promissione. Isti exhibitionem apertam ad beatum videndum oculis. Tam sunt inermia gratia sanctorum aperta aspectui oculorum corporalium. Sed in spirituali visione justorum sanctorum est oculus mentis sed in beatitudine oculo cordis quod ipsi Deum videbunt cor mundum reddit amoto temporalis impedimentum sine macula, cor sanctum purgata de venali aberratione rapti. Concupiscibilis ab amore temporali. Irascibilis extimore. Unde quod in facit fides 2a caritas 3a spes. Modo autem aptus ad videndum sed Dominus speculum scripturae. Scrutamini scripturas Jo. 5. Speculum carnem ad Christum homo invisibilia Dei. Ad oculum solidum est 2o quia in quo habitat plenitudo divinitatis corporaliter. In hoc autem oculo viderunt spiritualiter apostoli tria exempla operum miracula virtutum documenta verborum. Primum inde deberent imitari. Jo. 13: Exemplum enim dedi vobis 2m ut confirment Jo. 5: Opera quae ego facio testimonium perhibent de me. 3m ut informem Jo. 6: Verba quae ego locutus sum etc. Secundo quia in nobis sunt organa oculorum. Quorum primum ipse per organum visionis in organum lucis et organum forma obiectualis quibus concurrentibus forma beatitudo est. Ssssm oblitum ut habeat vitam. Vnd dicimus premissa sed beati oculi qui vident. Primo oculi in nobis sunt corporales quibus apostoli et angeli vel quod sunt in hoc modo viderunt nam per speciem corporis in lumine caeli quod si lumine non videre viderunt, neque eum in forma humana sed contra oculos corporalibus videre. Regna visionem significatum fuerunt. Ipsa populus videbat dies tuos salutare viderunt et actus vitae eius signa et miracula quae faciebat. Ecce quibus omnibus oculis corporibus beatificantur ut dicitur: Beati oculi. Sed ita beatitudo eorundem hinc visionem et congruentem vel aliis quia Judaei et infideles qui sunt sui temporis beati sunt quia viderunt signa et miracula quae faciebat ut in opposito sunt beati nisi 2m vulgi opinionem. In hoc beati illi dicuntur qui audiunt vel vident multa mira et miracula quemadmodum regina Saba beatos dicebat servos Salomonis propter quod totam eius statum audierunt eius sapientiam in terris et dicitur eius et civitates in speculo beatos dicunt ut in proverbio: [illegible] dixerunt populum cui haec sunt [illegible] in actorum visio oppidi

multos beatificat quia tam graciosa erat illa vultus facies quod se in
spectes sibi attrahebat verum nec nunc conspectu visionis corporali
sed visio spiritualis ~~[illegible]~~ videbantur / sed et nunc quam
ine tamen christi in sacramento / quanto magis credentium ad im
[illegible] ecclesie devotis in corde intuetur ymaginem crucifixi
quanto magis credunt de illa facie divina et divina a humana
[illegible] matth. Et resplenduit facies eius sicut sol ... maiestas divinitatis
alta que ... in facie relucebat humana videntes ad se trahe
[illegible] apostolos ... magnete lapide ... esse vis
... ut ... trahat quemadmodum deus ... ad se trahe
[illegible] ... volebat / aut ... si de facie ... asnem ... — mirabilis
... in ... suspensa dicebat volo ~~[illegible]~~ domine
facies tua ... grossissima
... dicit ... fidelis intuetur in illa ... gro
... facie ... in carne ... sed patres antiqui pro
affectu desiderabant eum videre oculis corporalibus ... videbunt
... et quod ... ... dico autem ... multi re
... concupierunt videre ... et non ... viderunt
... ... et enigmatice ... facie quidem
desiderabant non viderunt ut sapiam ... audierunt
... in regum ... universa terra desiderabat videre ...
... et audire sapienciam quam dedit deus in corde eius ... vero
... fuit ... rex pacificus non ... eum videre quia nondum
venerat plenitudo temporis in qua misit deus filium suum ... ..
... tamen sanctum ... symeon qui ... alios pres
... desiderabat faciem eius in carne videre ... gestabat
... eum ... videre ... in manibus portavit ...
... ... dimittis servum tuum domine ...
... in pace ... quibus ... conspectu ... videre ...
... ... qui ... apostolus ... oculi
... sunt spirituales ... videre ... in ...
... in hunc ... et ... visio ...
... ... humana ... ipse ... filii
... in Ioh. vi ... qui videt filium et credit in eum ...
... visio ... ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ... vidisti me thoma
credidisti ... ~~[illegible]~~ ... non viderunt eum
... ideo ... beati qui non viderunt et tamen crediderunt ... non corporaliter
crediderunt spiritualiter et ... posuit ... in fide ...

ad hanc [illegible] quia sine ista visione prima non pervenit ad alta
[illegible] vult cum credidit et baptizatus fuit salvus erit [illegible] corporis ocul
oculis et hac visione vidit primo atque patres quorum non communiter eadem fide habebat
de Christo quia et nos non id quod credimus nos compleat illi credebat impleri. Et quod nos
credimus factum ipsi credebant futurum. Et non solum Abraham primo hac visione vidit
sicut dominus testatur Johannis viij ubi dicit ad iudeos Abraham exultavit ut videret
diem meum vidit et gavisus est. Vidit igitur oculis spiritualibus in spiritu prophetico
vel etiam in carne Christi multi reges et prophete primo viderunt prophetico
sic sicut apostoli qui [illegible] viderunt eum in forma carnali in terra homines con
versantem et audierunt eum tanta maiestate loquentem quod non prophetarum videat
et audierat. Unde nos dicit voluerunt videre et audire me quia prophete eum vi
derunt et audierunt in spiritu. Sed dicit voluerunt videre que vos videtis. Et
hec non fuit data omnibus prophetis ut quidam dicunt. Tertio oculi sunt intellectuales
quibus deus videtur et contemplatur in lumine theorico et in hac visione revelantur
archana et divina ac contemplatione plus vel minus secundum gratiam divine dispensa
tam. His tribus oculis videtur primo deus. Sed quia hec visio non est etiam cum hac
principaliter et divine [illegible] [illegible] apostolus [illegible] in nobis re
velata facie etc. Bene dicit revelata facie quia prime due visi
ones fiunt velata facie speciebus corporalibus quantum ad primam vel speciebus yma
ginariis quantum ad secundam. Sed tertia visio fit per abstractionem ab actibus yma
ginariis in lumine divino per actus intellectus intrantes quos ut dicit augustinus
[illegible] super genesim ad literam prophete viderunt visiones suas. Et si aliquando viderunt
in specie ymaginaria sicut Ezechiel et alii eorum visio refertur ad oculos spiritu
ales predictos [illegible] misteriorum [illegible] per visionem intellectualem. Sic
enim Daniel interpretatus sompniorum et visionum habuit per oculos intellectuales
divino lumine illustratos licet ipsa sompnia et visiones ymaginarie absque
oculis sompnialibus oculis spiritualibus fuerint apprehense. Sic et Johannes vidit
in apocalipsi septem candelabra et multa alia que omnia habuit per visionem spirituali
per [illegible] ymaginarias. Sed intelligentiam misteriorum habuit per visionem in
tellectualem [illegible] hic omnia [illegible] per [illegible] ubi supra ubi diffusius hec
materia pertractatur. Hiis etiam intellectualibus oculis non est dubium apostolos primo
[illegible] vidisse tam [illegible] quam [illegible] per revelationem misteriorum
archanorum maxime post eius ascensionem et spiritus sancti missionem. [illegible] quod
[illegible] dicit [illegible] qui videt [illegible] oculus sit super intellectuales
hiis deus videtur in lumine glorie. dicitur in psalmo In lumine tuo videbimus
lumen. hiis oculis paulus in raptu vidit deum et multa archana
que non licet homini loqui. hiis etiam oculis moises contemplatus est deum
ut dicit augustinus ubi supra. Et hec est visio [illegible] alie visiones
premisse ordinantur. [illegible] beatificat oculos glorificatos videntes regem in decore
suo. Ad quam visionem nos perducat [illegible] omnipotens deus. Amen

Nota dum speculamur [illegible] [illegible] transformamur a claritate in claritatem

Nonus ce° p quib dia btus scriptura de causa p° q die ac
nocte in lege dni meditat p3 btus v qui no abiit in consilio zcl
3° q ipam lege conat seruare q° b3 pp° beati custodiut legem btus — bte h° q adua
Iacob q aduo corripit z emedat Job [struck] Eum h3 aduo cor — corripit
ripit est btus Cetto qz abeo eligit z in omb familia deputat
us btus que elegisti zcl Quito q sapiaz invenit p3 in btus
qui invenit sapiaz 6to qz amicu fidelez acquirit Seti° ppo
btus v qui invenit amicu fidelem Et p3 has ob causas
cti aplor p° videtur btis erat Et quida dicebat q
in lege meditaban q° ad p° qz via p3 sunt sic tabula
testamenti i quia eas cepisti animad gna grauiz n sac xpi sunt
elebat eis dns spus sapie q in lege informabant quo ad 2 qz
tota die de lege informabat p° di los apts v aperies os
suu docebat eos Unde lege possit seruabat quo ad 3. Matt v — bz qr coy docebat eos
vo veni solue lege zcl Aduo corripiebat quo ad 4 Matt — i cu eu dabat
ubi eos de pmatu honore degno disputabat et dixit
tenui maior z aut vos at suus vr abeo eligebant et
assumebant quo ad quintu Joh xv Ego elegi vos dns 6to
invenit viam sapiaz i dotem p° suus z sapia apud 3 filius
dei Septio inuentibz amicum invenit sunt u p° ct z
fidelissimi amici patuit p effectus qz p aiaz suam posuit p amice
nis [struck] xv maiore dilectoz nemo h3 zcl Ibid iamnon
dico vos suos s3 amicos qz zcl Nono z vltie apla dc p°
audiunt Et quid scet multa z si mirabilia viderunt p° d
Joh infine etc Nisi sunt z alia multa q fecit v° q si scribent
singula ut ipa arbitror mundu posse capere eos qui scribedi sunt
libros sedictis dicta prit in ptu ad scs primo viderunt eu
Josephi factu fily dei in humanitate in qua ecia angli pspice — desiderat
Joh primo Quos audiuimus z vidimus z man nre contrectaint
verbo vite Scdo viderunt scitates vite eius in sua conuisatone Joh — xiiij
z vos aut videtis me qz ego viuo z vos viuetis Baruch iij p°
in terris visus est et cu hominibz conuisatus est Tercio viderunt
eius ptate in miraclorum operacione Luc v vidimus mirabilia hodie
Quarto viderunt eius claritatem in transfiguratione Matt xvij vide Joh
i° et vidimus gloriam eius zcl Quinto viderunt eius in triumpho re
surrectione Johannis xx vidimus dnm Sexto viderunt eius magni
ficencia in ascensione Act i° videntibz illis eleuatus est Et ecc p°
suam ascensionem nonulli scis legitur apparuisse qui eu viderunt ocelis cor
poralibz Sicut petrus cui dixit dne quo vadis Et z paulus i Cor
xv Nouissime aut visus est z michi Johannes eciam eu dns a
paruit ei cu discipulis suis dicens veni dilecte mi vide augustinum

apparuit cum Christus visibiliter apparuit in locutione passionis eius ut dicitur sanctus [illegible]
in [illegible] Augustinus [illegible] de sancto Cristoforo qui eum portavit in humeris
suis specie pueri. Item sancte Martine [illegible] de sancto Iuvinno [illegible] vero de
lecta hospita mea [illegible] de sancto Iennino qui eum in specie peregrini venit ad
mensam suam. Et alii multi eum viderunt sed non oculis corporalibus sed oculis spiritus
variis modis [illegible] affectionum quibus fruuntur in dei [illegible]
omni videre in forma humana. Et sic dicit quod quando in specie pueri cum visione
mentis in affectabili affectione repleri sic legitur de beata Paula ut scribit beatus
Ieronimus in funere eiusdem quod ibi [illegible] videt natum puerum in presepio et
multitudinem angelorum cantantium Gloria in excelsis. Similiter de nonnullis aliis de
votis qui viderunt eum in specie parvuli. Unde beata Mechtildis legitur quod preparata
parata in nocte ipso nativitatis domini videt beatam virginem puerum natum
habere in gremio quem hec anima rapta de gremio accipiens et amplexi
bus stringens cordi suo impressit ex quo in enarrabilem spiritus sancti consola
tionem percepit. Alii autem contemplantur eum in specie crucifixi [illegible]
[illegible] altissimum consilium de super salute humani generis [illegible]
vi fervidissimi amoris compassionis lancea cor eius transfigitur [illegible]
[illegible] Augustinus dicebat in libro contemplationis [illegible] lancea clamat
michi quod [illegible] si quid [illegible]
aperuit latus Christi [illegible] brachia tenet
et expandit manus suas paratus in amplexibus pectorum [illegible] salus
mei et vivere nolo et mori cupio. Hic ille. Hoc amore compassionis [illegible]
passionis Christi sancti tam valde in spiritu [illegible] corpore vul
nera apparuerunt ut dicitur de sancto Francisco. Legitur de sancta Monica [illegible] sancti Augu
stini quadam vice de meditatione passionis Christi tanta passionis gratia [illegible]
lacrimarum [illegible] cruce [illegible] quod vestigia eius [illegible]
[illegible] super pavimentum copiosissime defluentes ostendebat. Legitur quod de quodam
sancto fratre qui petivit dominum ut se sibi ostenderet [illegible]
in illa forma et statu quo [illegible] visione tot eum amoris lancea transfixum est
ut videretur [illegible] doloris gladio pertransisse [illegible] videre in contempla
tione [illegible] Sic vidit eum Paulus [illegible] in
via [illegible] domine quid me vis facere. [illegible]
[illegible] legitur quod cum [illegible] apparuit
ei una facies eloquiorum [illegible] in sua luce [illegible]
[illegible] luce [illegible] illuminabatur eius intellectus veritatis illustrabatur
eius affectus in desiderio [illegible]
[illegible] veritatis ad contemplandum [illegible]
bat [illegible] Dulcedine dei et [illegible] ipsi
[illegible] spiritus sui [illegible] mirabilia contempla
[illegible] possibiliter [illegible] ut dicitur Ricar
dus de contemplatione capitulo [illegible] Sicut Iohannes in Apocalipsi multa mirabilia
vidit [illegible] misteriis plena ut quod vidit septem candelabra aurea et in medio
eorum similem filio hominis et multa alia vidit in animalibus signa quorum
intellectu mistico utique oculis spiritus illustratur. Sic adhuc plerisque
[illegible] fiunt visiones et revelationes mirabiles dei [illegible]

[illegible]

affabili delectatione

[illegible]

[illegible]

[illegible]

uel etiam de spiritibus ex quibus ipsi orlati sunt et sepe ineffabilia colloquia
sedulo habuit de iohanne dicta cum tu duos apparuisset eum ad celeste
conuiuium inuitasset ut dicitur et aut [illegible] de facie qui de sepulta suscitat
[illegible] cum timens [illegible] in me [illegible] ethias (uox et [illegible] suauitate tria
[illegible] est alloquens tua [illegible] aut [illegible] uidet eum in [illegible]
[illegible] ubi tota trinitas diuinarum personarum apparuit pater in uoce filius
in forma hominis [illegible] Spiritus sanctus in nube Et quintus spiritus
in contemplatione non [illegible] diuinis influencia qui rapitur quod [illegible] spiritum
archana reuelant siue circa diuinarum personarum [illegible] siue circa
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] siue etiam circa essencialium simplicitatem hic modo
[illegible] in [illegible] Iohannes dicta eum recubuit super pectus domini ubi
[illegible] fluenta [illegible] [illegible] eum in [illegible] [illegible] diuinis
influencia [illegible] in se fuit [illegible] uite [illegible] Vbi [illegible] dicit tri
[illegible] in intima mea [illegible] te et uidi quemadmodum oculo aut mente
[illegible] eum oculo aut mente super mentem meam lucem domini incommutabilem
[illegible] hac corpus qui [illegible] Non hoc illa erat / sed aliud [illegible] ab aug
[illegible] omnibus [illegible] ita erat super mentem meam sed [illegible] super terram sed superior
[illegible] fecit me et [illegible] inferior quod feci [illegible] ab eo qui nouit ueritatem
nouit eam qui nouit eam nouit eternitatem Caritas nouit eam [illegible]
[illegible] etiam [illegible] uera caritas et [illegible] eternitas [illegible] clara
[illegible] in resurrectione et [illegible] et corporis et anime glorificatione et
[illegible] [illegible] Sic [illegible] eum paulus in raptu Et hic modus
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] in hac uita sed in futura uita omnibus sanctis
[illegible] qui [illegible] eum [illegible] est ~~[illegible]~~
Item beatitudo possit haberi in hac uita [illegible] quod aliqualis beatitudo
[illegible] in hac uita haberi potest perfecta autem et uera beatitudo non potest haberi in hac
uita Et hoc [illegible] potest [illegible] [illegible] quod [illegible] beatitudo [illegible] dun
[illegible] beatitudo [illegible] et [illegible] omne malum [illegible] et omne des
[illegible] In hac autem uita non potest omne malum [illegible] Multis enim malis
[illegible] uita subiacet que uitari non possunt et ignorantie ex parte intellectus et in
ordinate affectionis ex parte appetitus et multiplicibus penalitatibus ex parte
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est desiderium boni in
hac uita saciari non potest Naturaliter enim homo desiderat permanenciam eius boni
[illegible] bona autem presentis uite transitoria sunt et ipsa uita transeat quia naturaliter
[illegible] et eam perpetuo tenere uellemus quod naturaliter homo refugit mortem unde
impossibile [illegible] quod in hac uita uera beatitudo habeatur Secundo si consideretur
[illegible] in quo beatitudo specialiter consistit scilicet uisio diuine essencie que non potest homini
[illegible] in hac uita [illegible] uero est quod modus cognicionis [illegible]
[illegible] modum rei [illegible] autem [illegible] quidem in hac uita [illegible]
[illegible] in materia corporali unde naturaliter non cognoscit aliqua nisi que habent formam in materia
[illegible] que per [illegible] cognosci possunt [illegible] quod autem per [illegible] [illegible]
[illegible] essencia cognosci non potest quod cognicio dei per quantumcumque sublime creatura non est
[illegible] essencie [illegible] [illegible] impossibile est anime hominis [illegible] in hac uita [illegible] essenciam

Cam

Dei videre et huius signum est quod anima nostra quanto magis a corporalibus abstrahitur
tanto intelligibilium abstractorum fit capacior. Unde in sompnis et in alienaci
onibus a sensibus corporalibus magis divine revelaciones percipiuntur et previsiones
futurorum. Nunquam ergo anima elevatur usque ad supremum intelligibilium quod est essencia divina
esse non potest quamdiu hac mortali vita utitur. Unde si de aliquibus scribitur
legitur quod deum per essenciam viderunt sicut moyses qui ore ad os locutus
est deo sicut solet loqui amicus ad amicum et paulus in raptu dicendum quod
privilegium fuit quod non redit ad statum communem. Vivit autem tales non viderunt
deum ut in essencia per disposicionem inherentem sicut videt beatus plurime glorie sed
eis miraculose fuit actus videndi deum per essenciam communicatus absque dispo
sicione ad hoc. Sed qua disposicione manente non autem in eius a
ctu sicut quandoque in peccato manente dant et ambulare per agros
Sed hic queritur utrum essencia divina possit videri oculis corporalibus dicitur
in Job xix Ipse in carne mea videbo deum et postea dicitur auditu auris audi
vi te nunc autem oculus meus videt te. Respondeo Augustinus dicit vide ergo dei vis pr
ecellencior oculorum illorum scilicet glorificatorum non ut acutius videant quam quidam perhibentur
videre serpentes vel aquile que nichil aliud possunt videre quam corpora sed ut videant
incorporalia. Quicumque autem videre potest incorporalia potest elevari ad videndum deum
ergo oculus glorificatus potest videre deum. Respondeo deus potest videri ab homine visione yma
ginaria dicitur in Ezechielis vi vidi dominum sedentem super solium excelsum etc. Et visio
ymaginaria a sensu originem habet fantasia autem est motus factus a sensu per actum ut
dicitur in tercio de anima ergo deus sensibili visione videri potest. Contrarium est quod dicit a
ugustinus in libro de videndo deum ad paulinam dicens Nemo vidit unquam neque in
hac vita sicut ipse est neque in angelorum sicut ipse visibilia ista que corporali visi
one videntur. Respondeo dicendum quod impossibile est deum videri sive ymaginari sensu vi
sus vel quocumque alio sensu aut potencia sensitive partis. Omnis enim potencia
huiusmodi est actus actus corporalis ~~[illegible]~~. Actus enim proporcionatur ei cuius
est actus. Unde nulla huiusmodi potencia potest se extendere ultra corporalia. Deus autem incor
poreus est quare nec sensu nec ymaginacione videri potest nisi solo intellectu. Ad pri
mum ergo dicendum quod cum dicit Job ipse in carne mea videbo deum non intelligitur quod o
culo carnis sit deum visurus sed quod in carne existens post resurrectionem visurus est
deum. Et cetera quod dicitur nunc oculus meus videt te intelligitur de oculo mentis sicut
ad Ephesios i dicit Apostolus det vobis spiritum sapiencie in agnicione illuminatos
oculos cordis vestri. Ad ii dicendum quod Augustinus loquitur inquirendo in verbis illis et
sub condicione quod patet ex hoc quod premittit longe itaque alterius potencie erunt
scilicet oculi glorificati si per eos videbitur incorporea natura. Et postmodum hoc determinat
dicens valde credibile est nos sic visuros mundana tunc corpora celi novi
et terre nove ut deum ubique presentem et universa corpora gubernantem clarissima
perspicuitate videamus. Non sicut nunc invisibilia dei per ea que facta sunt
intellecta conspiciuntur. Sed sicut homines inter quos ut aspicimus non credimus
sed videmus. Ex quo patet quod hic non intelligit oculos glorificatos deum visuros

13

Vos ergo audite parabolam seminantis Omnis qui audit
verbum regni et non intelligit venit malus et rapit quod semina-
tum est in corde eius Hic est qui seminatus est secus viam
Qui autem super petrosa seminatus est hic est qui verbum audit et
continuo cum gaudio suscipit illud non habet autem in se radi-
cem sed est temporalis facta autem tribulatione et persecutione
propter verbum continuo scandalizatur Qui autem
seminatus est in spinis hic est qui verbum audit et
sollicitudo seculi huius et fallacia divitiarum
suffocat verbum et sine fructu efficitur Qui vero
in terra bona seminatus est hic est qui audit verbum
et intelligit et fructum affert et facit aliud quidem cen-
tesimum aliud quidem sexagesimum porro aliud
tricesimum

Vos ergo audite pa[ra]bol

Vos ergo audite parabolam seminantis. Omnis
qui audit verbum regni et non intelligit venit malus
et rapit quod seminatum est in corde eius: hic est qui
secus viam seminatus est. Qui autem super petrosa se-
minatus est, hic est qui verbum audit et continuo cum
gaudio suscipit illud, non habet autem in se radicem sed
est temporalis: facta autem tribulatione et persecutione
propter verbum continuo scandalizatur. Qui autem se-
minatus est in spinis, hic est qui verbum audit
et sollicitudo seculi istius et fallacia divitiarum suf-
focat verbum et sine fructu efficitur. Qui vero in terram
bonam seminatus est, hic est qui audit verbum et in-
telligit et fructum affert et facit aliud quidem
centesimum, aliud autem sexagesimum, porro aliud tricesimum.

Superius exposuit seminantis parabolam hic subdit parabole expositionem
ubi primo excitat ad audientiam 2o ponit expositionem ibi Omnis qui
audit dicit ergo vos cui [illegible] commissis est cognoscere datum est vobis non aliis nosse
misteria regni Vos ergo audite parabolam seminantis i. expositionem parabole semi-
nantis Hanc enim parabolam adeo dominus discipulis exponit ut se instruere loqui
ostenderet et ad misterium [illegible] eorum intellectum elevaret Omnis qui audit
verbum Hic exponit parabolam de semine Et primo de eo quod cadit in desertum 2o de
eo quod cadit in petrosum ibi Qui autem 3o Qui vero in terram bonam In prima exponit parabolam seminis
propter defectum providentie errores 2o propter protervitatem mentis ibi Qui autem super petrosam
3o propter prosperitatem sollicitudine ibi Qui autem seminatus est in spinis dicit ergo Omnis qui audit verbum
i. verbum quod promittit regnum celorum ad differentiam legis que promittebat temporalia Et non
intelligit culpa sua quia ad actum non producit verbum quod ideo noluit intelligere ut bene ageret
venit malus i. dyabolus non quod sit malus per essentiam ut exponunt manichei qui
posuerunt duo principia unum bonum scilicet deum et alterum malum sed dicitur malus quia est in malo
obstinatus et ad mala semper intentus vel malus quia primo fuit auctor mali per superbiam

Textus Initium omnis peccati est superbia vel est malus qui primus sugge
stor mali per invidiam Sap. j Invidia dyaboli mors intravit in
orbem terrarum Venit inquam suggerendo errorem latenter Et rapit aufe
rendo quasi violenter Nam quamvis corporalis et naturalis habitudo est verbi dei ad cor
humanum quia ad celestia natum est Rapit ergo fructum eius auferendo per
suggestiones et immittendo mala cogitationes Quod seminatum est in cor
de eius scilicet auditum adeo hic est qui seminatus est secus viam videtur
maledicere hic seminatus est hic est Sed debuit dicere hoc est quod seminatum
est cum loquatur de semine Responsio et semen seminatur et ager seminatur in quo fit
seminatio Et textus intelligendus est sic quod ponitur hic de ono eodem semine capitur
hic est qui seminat est id est semine accepit ipse est secus viam Textus Ubi meat
malarum cogitationum vir inmissum abolet ut nichil boni incipiat vel
ille est sic ager secus viam quia semen in mente eius seminatum per suffoca
tionem et conculcationem diversarum temptationum perit Qui autem seminat est
Textus circa duo magna tangit primo auditum verbi secundo iocundam susceptionem
et audit id est Et continuo cum gaudio tertio carens defectus interiorem id est Non
habet autem in se quarto exteriorem id est circa tribulationem dicit ergo circa autem seminatus
est id est semen recepit super petram vel petrosa id est qui vult divina pertransire
hic est qui verbum audit ad tempus quia talis ad tempus credit et continuo ad gaudium suum
unde de facili recipit impressionem et de facili delectationem verbum tamen deficiunt tales
ad tempus et in tempore temptationis recedunt Non habet autem in se radicem id est perfe
ctam caritatem De hac caritate habetur ad Ephes. 3o In caritate fundati et radi
cati et ad Coloc. 2o Sicut accepistis dominum ihesum christum in christo ambulate
radicati et superedificati in ipso et confirmati in fide Sed tantum est cari
tas imperfecta que arescit in temptatione et tribulatione Ideo contradictio eorum
conservata est fructum nequaquam facit Sed temporalis est id est ad tempus manet
Facta autem tribulatione hic ostendit defectum exteriorem duplicem scilicet autem tribulatione in
loco suo et persecutione de loco ad locum vel tribulatione quo ad sustinentiam et
persecutione quo ad affligentem vel tribulatione animi et persecutione corporis propter verbum
id est fidei continuo scandalizatur cadens a fide Scandalum passivum est spiritualis ru
ina a fide devotione vel virtute Nota quod continuo scandalizatur Sed et glosa
distat inter utrum hunc et eum qui multis penis compellitur verbum negare et qui
prima vel qui nulla persecutione scandalizatur de hominibus dicitur ~~Iob~~ 26 Terrebit eos
sonitus folii volantis Nota quibusdam advisatis est causa scanda
li ut habetur in Mt. 24 Surget gens contra gentem et cetera et tunc scandalizabuntur
multi et invicem tradent Aliis vero prosperitas est scandali occasio Ecclesiastici
9 concupiscentia ne conspicias ne forte scandalizeris in decore illius Ideo ad
verbum dei sine errore in scriptura dicitur verbum quod septuplex probatum Ubi dicitur quo ad
auditores quod recolliat et gratificat Actus 20 Commendo vos deo et verbo gratie eius

13

Vm vite quo ad mortuos quos viuificat Act. secundo
Joh 6 Va vite etne hes vm salut quo ad pditos quos
saluat Act. 4 nob vm salut hinc missum est Habud regnu in
patria celestem honorem ut hic vm solacij in sustinencia pssionu ma
lorum ad Heb. 13 Rogo vos fres ut sufferatis vm solacij Verbum
vitatis impletione pmissorum Jacobi primo Voluntarie genuit vos vo
vitatis vm virtutis in gubnatione suorum Ad Heb. 1 portas omnia vo
virtutis sue Et Qui autem seminatus 13 hic ponit 3a diu In
qua primo tangit seminatorem 2o destinum seminati et hoc 2o primo
quo ad qui 1 Et solitudo 2o quo ad effectum 2 Et sine fructu dt go
Qui aut seminatus 13 o i 1c recepit seme in spinis i in angustia et
solliciti nec mali locus suscep. hic e qui vm audit for
solitudo seculi huius i spes acquirendi et timor pdendi glo diuitiarum ing
solitudo custodie que affligit Et fallacia diuiciarum quia pmittit q
lio dat promittit u securitatem qr homo eas congregat ut securior sit
singulis confidant in malu domi sui et percuit in afflictione pessi
Ecc 7 Item pmittit sufficienciam et no dant luc 12 Anima ma
hes multa bona posita in annos plurimos requiesce comede epulari di
xit aut illi deus Stulte hac nocte repetent aiam tuam ate que
aut pasti cui erunt 2 sic possessore suu vacuum reliquit vn
Bius 2o blande st diuicie alia assecutos alia pmitteres liba corp
possessio et instabilis Sen Boecius 2 vnd aliud fortuna fallax
qua imaud future calamitatis Ecc Diuicie fallaces sut qr nostra
diu pmanent no pnt Suffocat vm qr bonum desiderium ad cor
intre no sinit 2 sic qr aditu vitalis flatus claudit Et sine fructu
efficitur i boni opus Sap 3o vaua e spes illorum 2 labores sine fructu Et
pro pi Qui co fidit in diuicijs suis corruet Justus aut qr viridis
folium germinabit Quam vero in terra bona hic exponit de sexto qd ce
dit in pfectum triges 1o animi 2o fructu 1 Et fecit quidem shezitum
tatis in liuus i in aftectione primos qr audit vm in amore 2 notitia vi
qr intellt In ope satatis qr fructu affert Dt go Qui vo in terram bo
seminatus est i seme recepit qui he opacon ad terra bona et pra bona
intellt fidelis 2 devota costia hic e qui audit vm fortis 2 intellt 1 in
tus edificatur 2 fructum affert 1 bona opus pducat ad maturitatem vel
vm audit pacientom intellt p fide et amore et fructum affert p bonam
operacionem Jeremie 17 Erit folium eius vide 2 no desinet facere fructum
Et facit quidem hic subdit diuisionem fructuum glo tres st dre in bona tria sicut
tres sunt in mala Et facit quidem aliud tricesimum et sic ponit 2m triplicem
statum fidelium tercium quo ad coniugatos qr tra bona minimorum seruant

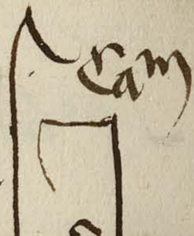

Cam

pter denarium in commemoracionem virium ter decem faciunt triginta
denarios quia etiam signat quod denarius est numerus perfectus quod omnes
numeros supra decem constituit et qui sunt sub decem includit Sexagenarius ad
continentes pertinet qui sua opera carnalia per eundem denarium faciunt
de quibus patet ad thym. 2 Si filios enutrivit Si hospitio pauperem recepit
Si sanctorum pedes lavit Si omne opus bonum subsecuta est
Si tribulacionem pacientibus subministravit Centesimus ad coniuges qui
nolunt inniti cum aliis per opus carnale sed in se ipsis per opus spirituale
et ideo signatur per centenarium qui sit ex ductu denarii in se ipsum
vel primus fructus secundum virginum tractatu 2 de libris mei fructus
honoris tercius predicatorum 2a ad thymoth 2o laborante agricola oportet de
fructibus edere secundum matheum tractatu 3 9 quasi rose plantate
super rivos aquarum fructificate ecclesiastici Item nonnulli quatuor sunt genera
hominum qui continuo currunt ad predicaciones quorum tercia genera nichil
proficiunt ad presens sed soli quarti proveniunt perveniunt ad perfectum fructum primi
sunt viciosis cogitacionibus implicati qui intelligunt per istos qui secus
viam. Ubi est totus tumultus hominum In talibus enim semen dei
tribulatur proficit ad fructum Anima ut dicit Origenes super leviticum omnem per
turbacionem quam primo patitur secundum libros et in multitudine fluctuancium voluntatum
nec vacat soli deo nec segregatus secundum a vulgo non potest esse sanctus
sed ille vita vero contemplativa et tumultus secularis non se compaciuntur
similiter sicut lux et tenebre in eodem conspectu Unde ecclesiasticus Unde dicit
beatus bonum anima in molestiis unde dominus de anima contemplativa vo
lenti dicit per prophetam Osee 2 Ducam eam ad solitudinem et ibi loquar ad
cor eius non dicit ducam eam ad theatrum vel ad plateam quaerens sicut ad
solitudinem que est apta contemplacioni Unde illa sancta anima ad volatum
contemplacionis aspirans Ecclesiasticus dixit in psalmo quis dabit mihi pennas
sicut columbe volabo et requiescam in contemplacione quod adiecit
instanter Ecce elongavi fugiens et mansi in
solitudine et hoc ipse david ad literam in se ipso implevit cum fugeret
a facie saul 1 Reg 19 Sic fecit paulus primus heremita an
thonius et alii multi heremite Et sacerdotes corporaliter elongacio non
oportet quod sit corporaliter sed sufficit quod mente licet difficile sit corporaliter coniunctum
esse hominibus et mente elongatum quod ut dicit Augustinus de singularitate
clericorum nimis voluptatibus stimulatur qui non esse quando volunt ubi
vbi tamen inveniuntur quibus inter iniquos vivunt et mente elongati
sunt ab eis sed maioris perfectionis est aut sufficiat elongacio

sed beatus ... fugit turbas ... licet ... maculate ...
... post

metallis vnde Greg. exponens illud ps. Ecce elongavi fugiens vbi
sic d[icit] et ponit in glo[ssa] fugiens se elongat qui [illegible] desideriorum
terrenorum in alta dei contemplationis sublevat et tamen manet in solitudine
mentis vbi nullus et ideo non dicitur vnumquisque manens in solitudine qui
presencialiter in remotaciori intencione et per aliud elongatus corporalis absque mente
tali non sufficit vnde Greg. 30 moralium exponens illud Iob 29 Reddit
in solitudine dom[inum] sic ait Qui enim corpore remotis viuunt et tamen
multis conversacionibus humane terrenorum desideriorum se inferunt
sine inferunt non est in solitudine. Si vero agitur prima corporalibus
applausibus turbis et tamen nullos secularium tumultus paciatur non est
in vrbe quia ergo non corpore non mente secularibus tumultibus
se elongant eis nequaquam proficit semen verbi diuini
qui conuersatur ab hominibus et amicicias conversacionibus
et commendat adulatoribus Item avarie curiosi qui ad placandum
auditores homines multa subtilia sublimia que in predicacione
audierunt more suo predicant loquentes magnalia que
ad nullum fructum spirituale conducunt sed trahunt retorquentes ea
ad vsum sue vanitatis et laudes hominum ac propter hoc semen
verbi diuini in eis ~~diffigi~~ et corrumpi cum per secessum emittitur
de quibus dicit apostolus 2 ad Cor. 2 Non sumus sicut plurimi
adulterantes verbum dei i. fila ad mulierem tales et voluptatem
non pro prole predicatores ut dicit glossa. Secundi sunt qui
sunt propriis sensibus pertinaciter obstinati quod intelligitur per
sunt petram vnde vnde nonnulli qui libenter et
illos qui sunt petra audiunt sed in tantum se in suo sensu et propria
delectantur predicaciones audiunt sed in tantum se in suo sensu et propria
voluntate obstinati quod audita corde tenus retinere nequiunt
et tales si mediocrem bonum propositum concipiunt fructum tamen bonum operis
non attingunt. Cum dicitur et causa vero et cum obstinacio
quam ergo Bernardus quia quis ipse iubet voluntati et sine
agit humanam intencione sua sibi constituit quid recta esse
in animo quia per nullam predicacionem vel persuasionem ab eo potest
auelli vnde Bernardus predicatas id est super aspidem vel sicut
Obstinacio et summa quedam religiosi subuersio et vere vere
in insanabile curandi obstinandi incantantes vocem quibus
modo sapienter predicantes quemcumque moneas aut illi ergo quod possim

Cam

possu et ossimile primum quod vitatur g^r Ague agric d^r lapi-
tibus obstinatis z in persuasionibus exprobrat vitas eorum p^r ubi
dic^r Cui silet estabo grana ysai Similis z ii pueris sede-
tibus in foro qui acclamantes coequalibus dicunt Cecinimus vo-
bis et non saltastis lamentamus z non planxistis z hec causa est
obstinacio immi^e per duricia petre sup q quanq semina arescit
q non habz humorem s^m gl^e Rad^r Bern in quodam sermone ita
[m] inefficax z sermo dei in corde obstinati q^e n^a ad eius valent [ver]
benivolencia monitoris Alia causa que in istis semen verbi dei non fru-
ctificat z carencia sacre scripture q in mult^e in eo exalt vitiis
delectibus (z hii radices non habent) Radix seminis verbi dei z s^e s^e
s scripture sine qua manz sine fructu verbum dei ad fidem ecclesie in
epla sic ait quo spiri scripture sacre theologi et audire deside-
rant z intellige minus ii ingredientes in sacris pauli docet intencione
boni usus in leccione eius z studio assidue meditacionis
spiri imbiletes qui ii semine radice non figit sole estuate
37 spe temptacionis mox arescit ut dicitur luce 13 Tercii sunt
novis punctionibus z viciosis cogitacionibus instigati qui intellig^r
per eos qui inter spinas vide delectibus s^r ysay de destruccione
babilonis loquitur ysay 13 Orient in domibus eius spine z
urtice Super quo vero s^t Greg^r Cernis per spinas ii vicios punc-
turas Super quo vero per urticas ii cogitacionum pruritus accipimus in
domibus babilonis spine z urtice pullulant q^r in confusione mentis
reple z desideria cogitacionum insurgunt q compassiunt opum
l^r pecta q pungunt z in talibus mentibus semine vi dei perfecte non
pt ad perfectionem sed cito oriri cepit suffocatur Vide publicane
pe cultise morietes i corpore vage z volatiles perdunt
suam te vingen i. fierent spuales vi dei viri in collacionibus pa-
trum Abbas ysaac fratribus percunctantibus qualiter homo ad spiritua-
lem vitam possit pertingere Bid^r hinc inquit theorieque
ad spualem perfectionem possitis pertingere sic forcia nobis a memori-
bus tocia z ac ii ad inqueri d^r mediorum potest preveme
nisi compulsa cogitationem vane te ab omnibus corporibus cure
z a solicitudinibus fuit absoluta Sunt aut huiusmodi cogitaciones
z viciosi puncciones q magis perfectiones mentis ad alciora tendentes
impediunt multiplici genere ipse enim cogitaciones z affectus nisi sint tales

13

aliquod bonum saltem nobis apparens quantumcumque enim mala aliqua
cogitationis sit mala homo tamen de ea cogitando fingit sibi aliquam
speciem boni. Unde tales huius cogitationes versantur circa bonum honorabile
aut circa bonum utile aut circa bonum delectabile. Si circa bonum honorabile
tunc quia animus solicitatus est de honoribus et circa hec cogitando occupat
mentem suam et hoc pertinet ad superbiam et in talibus verbum dei totaliter
perit et omnino suffocatur nec pervenit ad fructum. Cuius exemplum habemus
in primo angelo qui quia propria excellentia indebite ambivit
ideo semen benedictionis et gratie sue in eo suffocatum fuit.
Fuit etiam ipse angelus in sua natura semine benedictionibus et gratia
omnis perfectio naturalis et spiritualis et quantum ad simplicitatem in ser-
tilis et quia totum convertit se ad illud quod eligit potuit aut pa-
tere se vertisse ad deum et tunc in eo semen benedictionis et confirmationis
fuit quia per superbiam suffocatum est. Ysaie xiv. Quomodo cecidisti lucifer
qui mane oriebaris. Aliud exemplum patet in primis parentibus
qui quia divinum honorem indebite appetierunt idem et eis
...itus semen verbi dei quod ab eo audierat suffocatum est. Su-
sceperant corpore. Crescite multiplicamini et replete terram. Et item ex-
ore domini semen benedictionis ... ... Unde postea illis
et aut. Crescite et multiplicamini ... Et item ...
ligno paradisi comedite. De ligno autem boni et mali ne comedatis.
... plus
... aut superbia sibi fingit. Semina suffocata sunt
... in nobis omnibus cottidie in variis calamitatibus
in eis et quantum in nobis ... dominabimini pi-
scium ... in cordibus ... nec ...
... volatilibus ... bestiis ... ipsa nobis sua feroc...
... infestant item herbe et arbores ... nobis fru-
... et infestant. Item herbe ... magnis laboribus ...
... in semetipsis ... et ...
de fructibus lignorum paradisi ... ... et ... ad ...
... primis parentibus ... sumus. Nec mirum quia cum semen
... verbi dei in eis suffocatum fuit dignum erat ut semina omnium
... nobis suffocarentur. Si huius cogitationes versantur circa bonum
... hominis ...
utile ut sunt temporalia circa que plurimum animus hominis ...
... pertinet ad avaritiam. Et quia ... semen verbi dei suffo-
... Et ... Giezi qui ... fecit ... Eliseo ...
... in Giezi qui ... multa fecit ... ...
... per avaritiam ... in eo semen suffocatum est ... et lep-
... Ananias et
Zaphira qui licet frequenter audissent predicationes apostolorum ... lucr-

tpalis in eo seme cplia suffocat' ita qd pte de pcio a
gro4 sibi resiliunt cadentes subitanea morte ꝯspi
rabat Ad ist e quam de duobus dilis ꝯlitis eximie
qui lz multa saluba a bto Johe audiciat videtes in
fros suos et consocios suos glosos incede ingemuerut
q seme di in eis suffocatu qd b ionet in eo4 cordibus
seminaat Di vo visa' ca boni delcale ut sut de
lectalia carnis z hc ptin ad luxuria et h spina multo a
cuta est pungens itaqz ca ferreas mentes domat z crude
lior z gladio Vn dt cleos vn hugo qd ~~ue~~lla de vel
tenebrosa voluptas adulterata iocunditas q mel h
in ore fel aut in corde aculeu in dorso extrat aute
h spina multu z multa semina vbu in multe z magnus
vir suffocauit ad hc suffit vna auct In notecij de vi
litate codi' huane quisit dt Hec pestis s luxuria
oem etate corrupit oem sexu ꝯfudit oem gradu z ordinem
subuutat z puttit qd cu in mirabilia eius spes a iunic
suffit h aut petapole cu ad iacete regoe subuutit bicheni
cu ipso inicuit h filios iude pcussit ut deuiq tribu
beniamin p vxore leuite delenit filios leui sacerdotem
bello pstmit vna ead dt quon uitsceat plimos lapidat
vide maledupt sampsone sedupt Salomone puttit vir z tu qd lc q
ps speca mlier h ille Dicedu aut qua spinaz qe
pimit vitas in puti ciua ad dt ozaut ecad aut spias
quisit qui audierut z sollicitu hono2e q ad pm et diui
cijs q ad 2m et a volup q ad 3m suffocant z no refert
fructu s psectois spualis exsetipo aut illa aia q manet
ab omibus his spinis illesa ut de ea possit dice sponsus
2 Can 2 Sicut liliu aut spias sic amica mea inter
filias Quanti sut bois opibus ꝯsitata q multi p tia
2a bona z orti fiat fructu ccetuplu tiu bona i interz bois
opibus culta z spualibus carismatibus impignata in tali ii

b4 i hac vita angelica gaudia de mundi agitur dolet i puti vita
contemplativa viuere dicitur cum perfecto tercio in quo i volunt et i ideo huiusmodi pace sunt
et i puti gracia i fructus gloria habeant

B

cum mete semine vi dei bene fructificat Sicut n dicitur in Colla
primi Collacione nesteronis abbatis spiritualis sciencia quae tamen perfecte dici
ne studio lectoris nec aliorum doctrina vis sed propriorum actuum virtute
post multorum laborum stipendia acquiritur non n ut ibidem dicitur ameditacione
tacione legis sed de fructu operum sciencia et intellectus acquiretes de
qua propheta cantabat tuis sanctis per me prius implere intellexi In
talibus n mentibus verbum dei facit fructum centuplum per quem
intellectus omnimoda perfecto attingibilis in hac vita quia denarius
preceptorum reductus ad denarium consiliariorum perfecte fiat centenarium
spiritualis perfectionis vel quia in materia ponitur triplex fructus scilicet tricesimus
sexagesimus et centesimus primus fructus potest esse actiorum secundus contemplatiorum
tercius perfectorum et in vtroque viassimum eqcitatorum sic fuit moyses qui iunc ascendebat i monte
qui iunc descendit ad populum deo iam et in hoc fructu centesimo
viri proficiunt donec perveniat ad millenarium beatorum et ibi i hac vita eorum est
C conveniunt tres fructus a quo sunt enumerati Et alii quam
Decima apostolus enumerat 12 fructus ad galatas quinto ego magister solum
tres enumerat Ad id sicut dicit apostolus voluit ostendere per plenius li
genus omne affectus fructus 12 dicit apostolus ad galatas dicit tamen esse
omnis fructus compre omne dicit enim c hoc fructus verum conscificare
et esse eum hec omnis fructus sit cumfectare potius in genus
Dicitur autem domini hic dicitur aliud genus facit fructus tricesimum alius sexagesimum
genus alius centesimum Ad genus enumerato requirendo primo quia hic ponuntur fructus
dicitur quae etiam primo patet sicut sermone eius radice et ergo sicut nutriente
et maturiores Sic spiritualis si attendimus diversa fructum sed diversa possunt
spirituales sit cum nobilis se quae spiritus sanctus et gignentes fructus et sunt duodecim
fructus spiritus scilicet ad devotorum et virtutum actus sunt cum quaedam gratia
ad istos 12 fructus decima Vbi notandum quod cum quae patet sunt nobilis
attendunt ut primo medio hoc conscripta ordine secundo sunt ordine ad ea quae
sunt contra tercio ad ea quae sunt infra Tunc autem bonum mens hominis
disponitur cum scripta quod bonum sit licet cum bonis et cum malis Prima autem
dispositio mentis humane ad bonum est per amorem quae est prima affectio
est et omnium affectionum radix et ideo inter fructus spiritus primo ponitur caritas
caritas ecclesiasticus spiritus sanctus dat Ergo cum propria sit et opere sit
ad ad amorem consequitur gaudium Vbi enim unitas gaudium
perpetuitas amati profecto autem gaudium et opera quae cum profecte gaudium

A mullo ex tbali est tu alia quasi magis cognoscet sed
d. om[illegible] pap multa diligentibus lege ma[illegible] et no [illegible] illis fam
[illegible] q unde p[illegible] [illegible] et gaudium glorie pap [illegible] malis
aut bid se [illegible] [illegible] [illegible] ad dno [illegible] ut no [illegible] meus
[illegible] malorum q pertinet ad paciam [illegible] ut [illegible] [illegible]
in dilatione bonorum q pertinet ad longanimitatem [illegible] care bono
[illegible] [illegible] mali ut [illegible] quis [illegible] ad id aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] bid disponi[illegible] quod [illegible] ad volunt[illegible]
bid faciendi et ad hec pertinet bonitas [illegible] quo ad benefic[illegible]
et ad hec pertinet benignitas dicuntur enim benigni quos bonus
[illegible] amor fine facit ad benefaciendum [illegible] [illegible] ad [illegible]
q [illegible] tollerant mala ab aliis illata et ad hec pertinet ma
[illegible] que [illegible] iras [illegible] q ad hec ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] et ad hec pertinet fides
si [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] quia [illegible] eidem
sic [illegible] ordina[illegible] [illegible] ad id quod [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
deo [illegible] et [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] si homo bid dispo
ad id [illegible] [illegible] quod [illegible] ad [illegible] actiones [illegible] modestia
q in omnibus [illegible] [illegible] [illegible] abstinat vel [illegible] ad [illegible] con
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sive [illegible] duo distinguuntur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] continent [illegible] [illegible] [illegible]
hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tres fructus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diversas [illegible] [illegible]
[illegible] fructus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diversos [illegible] gradus
[illegible] [illegible] sic [illegible] sunt tres gradus sive status [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] significatur [illegible] fructus [illegible] [illegible]
ut continentia coniugalis dicitur significari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] no [illegible] dictis statibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] quadam in illorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in illis statibus [illegible] continentia sunt tres status [illegible] [illegible] infim[illegible]
qui est coniugatorum et medius qui est continentium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gradus [illegible] in decalogi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et fides [illegible]
[illegible] [illegible] sic [illegible] fidei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gradus bone vite [illegible]

13

consistit in decalogi observatione cum fide trinitatis sine qua
non est salus. Ideo infimus tricesimus statum in ecclesia coniugi-
orum coniugatorum comparatur qui illorum qui regulariter observare non suff-
iciunt nisi decalogum mixtum per fidem trinitatis. Secundus
vero gradus plus illud non solum est in decalogi observancia
simplici in fide trinitatis sed in perfecta observancia perfectionis
per senarium multiplicatur quia sex diebus deus universa perfecit
et sic denarius multiplicatus per senarium faciunt 60 quia
iste 2us gradus continentie consistit in perfecta decalogi ob-
servancia. Ideo sexagesimus fructus comparatur statum viduali
qui est secundus post maritalem quia perfectius continentes
vidue preter decalogi adimplere quia universaliter occupate
vacant actibus. Superior vero gradus continentie con-
sistit in duplici perfectione scilicet corporis et animi et prima perfectio
tribuitur virginibus quia sunt sancte corpore et spiritu. Hec perfectio in
decalogo multiplicatur in centenario qui est quasi complementum denarii in se ip-
so multiplicatur in centenario quia quasi complementum. Et ideo virginibus comparatur 3o
ubi duplex perfectio multiplicatur et ideo virginibus comparatur 3o
nomen quod apostolus et propheta Ysaias unum fructum tamen dicant
ideo quia fructus in singularis nominatur est virtutis genus quod in
multas species dividitur secundum quas dicitur multi fructus

Aliam parabolam proposuit illis dicens: Simile factum est regnum
celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum
autem dormirent homines venit inimicus eius et
superseminavit zizania in medio tritici et abiit.
Cum autem crevisset herba et fructum fecisset
tunc apparuerunt et zizania. Superius posuit parabola
una pertinente ad concordiam ecclesie hic subdit quasdam pertinentes
[illegible] parabola locutus est deus de hiis qui [illegible] verbi dei non susceperunt
[illegible] autem de hiis qui susceperunt corruptum [illegible]
[illegible] errores [illegible] parabola

[illegible] [illegible] aut parabola [illegible] familias [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible] [illegible] aut
[illegible] alteri [illegible] si n. [illegible] alteri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut plures scriptur [illegible] aut [illegible] ista parabola [illegible]

Cap.

Ad profectum ipius. Tres aut prime ptinet ad pfectum eccle in fide. Due sequetes ad profectum in moribus. Simile est regnum celorum. In p[r]a ponit p[rim]o p[re]dicacionem [illegible] ptinens ad pfectum fidei [illegible] tribus parabolice 2o exposicio [illegible] manifeste [illegible] Tunc dimissis turbis. In p[r]a [illegible] p[rim]o in parabola [illegible] occulta 2o occulta [illegible] Hec aut locutus est. In p[r]ima pte o[stendi]t salvator [illegible] pfectum eccle in fide [illegible] tres parabolas [illegible] p[rim]o in fide [illegible] 2o in fide [illegible] simile est regnum celorum [illegible] 3o in fide [illegible] simile est regnum celorum [illegible] In p[r]a aut p[ri]o [illegible] vitatis 2o [illegible] Cum aut dormirent [illegible] Alia parabolam [illegible] sedes in [illegible] proposuit [illegible] dicens Simile est regnum celorum [illegible] statu ecclie militantis. Item [illegible] regnum celorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in celis [illegible] regnum celorum [illegible] [illegible] dabit [illegible] in celis [illegible] [illegible] sup [illegible] finis legis [illegible] [illegible] gl[ori]o[s]us [illegible] fidelium [illegible] ad quem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo posset amplius venire [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] fidelium et [illegible] [illegible] [illegible] celum [illegible] stellas et [illegible] [illegible] stelle [illegible] firmamento [illegible] Ita fideles [illegible] in fide ecclie [illegible] regna [illegible] statuta et ordinaciones ecclie [illegible] vidi [illegible] [illegible] descendentem de celo [illegible] fideles [illegible] nova [illegible] [illegible] in [illegible] conplacere [illegible] desiderio in celo [illegible] [illegible] in celis [illegible] [illegible] [illegible] et domestici dei [illegible] fideles et ordinaciones [illegible] ad regnum celorum [illegible] fideles [illegible] in regno celorum [illegible] ad statum [illegible] vite [illegible] [illegible] [illegible] celestis [illegible] [illegible] regnum celorum [illegible] fideles [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] regnum [illegible] esse [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] culpe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
celo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] catholica [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

B

au s Mat v° Bti pauperes spu quoniam ipsorum est regnum celorum
Aliquando regnum celorum pro statu penitentie Prima u. sic sit lic
stis homo tu celestis fiat Mat 3 penitentiam agite appropinqua
bit in vobis regnum celorum et Math xi regnum celorum vim
patitur et violenti diripiunt illud est penitentia vi
olenta qua nosmetipsos viam regni celorum
rapimus Aliquando eciam accipitur pro anima fideli ut
regnum celorum intra vos est Luc xi Aliquando ecclesie
accipitur pro intellectu sacre scripture In hoc autem loco secundum Rem
accipitur pro filio dei quo dicitur regnum celorum simile
homini qui seminat bonum semen in agro suo vel po
tius est dicere quod accipitur pro ecclesia presenti Volens enim dominus
declarare qualis status presentis ecclesie sic de homine seminante
bonum semen in agro suo ita ut sit similitudo non pro semine
ad personam sed rei sic ad statum ecclesie Istud autem regnum
assimilatur homini qui seminat bonum semen hic homo est
ut ipsemet exponit qui bonum semen seminat in ecclesia et
... agrum in quo seminat tempore semine bo
no enim ... qui est bonus pro certo seminat magis suo
bonum semen Primus ager magis sic ipsemet
exposuit qui seminat bonum semen est filius hominis
ager vero est mundus In agro isto seminat dominus verbum dei
sine doctrina veritatis de quo semine dicitur ... in eo manet
et ... peccare non ... semen ipsius in eo manet
Secundus ager est ecclesia katholica ... seriat fideles
qui sunt filii regni ... viri qui inter filios regni
computantur ut dicitur ... electi ...
... seminat de isti electi ... ager ecclesie
ut fructificet ... doctrina filios spirituales generando 3us
ager est anima in qua seminat Christus semen verbi vel bonum
virtutum studeat ergo anima ut semen dei
in ea germinet sanctis desideriis et operibus virtuosis

... semen ... bona ... semen ... fructu
bone ... mundi ... sui
... dolor ... addit ... addit
... dolor ... in media ...
... amor ...
... salvator ... semen ... agro ...
... in agro ... malas ...
... contra ...
... studeat ...

dominus ... seminat ... de statu presentis ecclesie

... non ... apparuit ... nobis ... sui

Sancti autem ager ... fide ... per ... plures ... [illegible]

Ambrosius et remigius exponunt moraliter de semine quod seminatur
in agro cordis dicentes quod homo non seiat id est bonus qui semen
bone voluntatis ad bona opera studet producere de hoc semine quod per seminatum
iustitia intres fideles Sed tunc queritur quo est a nobis semine bone vo-
luntatis ad ius sumus sufficientes aliquid cogitare ex nobis tamquam ex nobis
et ad bonum in nobis est et ex nobis quam ad peccatorum
3° peccatum audit ... ad infusorum vel quam ad ...
Cum autem dormierint post seminatorem ... hic sunt semina-
torum errorum ... invitat salvator ad quatuor primo ad cautela[m] 2°
ad ... accedentes ... ad ... ne forte colligentes
4° ad loga[m] ... Sumite vestram esse ... cum autem dormierint
homines custodes ... qui ad cautelam et custodiam sunt deputati
per quos prelati sequitur esse sopno i negligentia ... diabolus super-
seminat zizania Dormiunt enim ... prelati vel ... torpore ...
... Cure festina ne sedere sopnus oculis tuis vel ...
... Amos 6 qui dormitis in lectis eburneis et
... lascivitis in stratis ... vel ... sine culpa ... ad
v° Thessalonicenses dormiamus sicut ceteri sed vigilemus et sobrii simus Vel
sic Cum dormirent homines ... et apostolorum ...
... et apostolorum diabolus ... fidei seminare in cordibus fidelium et ideo
... fideles ... ad presidia et ... hic
... ... in epistolis pauli et ... quod
... vinculis apostolus fuit ... inimicus ...
... inimicus id est diabolus ... inimicus eius ... vel inimicus eius ... et
supseminat zizania i errores et sequentes ... Zizania
... ... et quod ...
est ... ...
in ... ... in ... ...
... est zizania sicut zizania ... in ... ...
glo ... vel i ... in corde ...
... voluntas et abiit ...
superseminare et abire ... suggestione erroris ... in ...
... abiit in occultatione erroris sub specie veritatis ...
homines dormiret ... vigilantes ... et ...
... dyabolus ... in ... error ...
... prelati ... dormiunt ... diabolus ... seiat
... et ... qui ... et ...
... ... dormiunt ... opa ... diabolus
... ...
... semine ... ... diabolus ...
... aliquid bonum ... ...
... zizania sunt ... ...
... ...
... ... nisi ... ...
... ... semine ...
... ascen...

Z

zizania d(icitu)r s(ecundu)m Aug(ustinum) Seminat [illegible] in me(n)te [illegible] q(uod) int(er) doctrina
veritatis commiscent fallacia(m) erroris / et fideles a electos commiscent
int(er) p(ro)bos int(er) v(ir)tutes commiscent vicia [illegible] q(uod) [illegible] non
[illegible] agru(m) [illegible] s(ed) mala [illegible] sc(ient)ia sp(ar)git in agru(m) [illegible]
[illegible] n(on) i(n) [illegible] agri [illegible] sine ecc(lesi)a sine [illegible]
[illegible] agri dei [illegible] [illegible] sunt tande(m) ecc(lesi)a [illegible]
et iusticie [illegible] enim tande(m) et enim [illegible]
[illegible] q(uod) n(on) appet [illegible] zizanie [illegible] in h(er)ba [illegible]
[illegible] q(uod) h(er)ba [illegible] ita q(uod) [illegible] ad [illegible] appa(re)t freq(ue)ns [illegible]
int(er) semen [illegible] semen [illegible] situ dep(re)hendi [illegible] diu(er)sitas [illegible]
[illegible] cognoscetis eos Et [illegible] q(uod) de seme(n)
[illegible] fructibus eor(um) cognoscetis eos [illegible] appe(re)nt zizania
[illegible] i(n) iusticia [illegible] manifestata [illegible] fraudule(n)t(er)
[illegible] diu(er)sit(er) [illegible] p(er) int(er) triticu(m) et zizania
[illegible] demonis [illegible] dimidiari

Cum aut(em) crevisset herba [illegible] erroris manifesta(tur) [illegible]
et pot(est) [illegible] moribus [illegible]
[illegible] herba [illegible] magis [illegible] augeba(tur) [illegible]
[illegible] [illegible] boni op(er)is [illegible] fides
sine op(er)ibus mortua [illegible] Tunc apparuit zizania [illegible]
manifestatio(nem) erroris [illegible] fides [illegible] incipit
[illegible] tunc heres(is) que p(ri)mo latitavit apparuit in [illegible]
[illegible] [illegible] erroris [illegible] veritate [illegible] error [illegible]
[illegible] [illegible] p(er) p(ro)ph(et)as pseudo
p(ro)ph(et)e p(er) ap(osto)los pseudo ap(osto)li [illegible] antip(a)p(a)

[illegible] Hugone de [illegible] [illegible] sua [illegible] re-
[illegible] in tres p(ar)tes divisit s(cilicet) clerum milicia(m) et operarios
[illegible] clericos ut [illegible] doceret et [illegible]
[illegible] militi ut p(ro)tegeret et regeret / laboratorib(us)
ut [illegible] p(ro)beret [illegible] [illegible] sup(er)seminat in has
tres p(ar)tes alia [illegible] s(cilicet) in cleros [illegible] in milite ra-
pina(m) in laboratorib(us) [illegible] et fraudulencia(m) unde
[illegible] quida(m) [illegible] scripsit Tu supp(l)ex ora tu protege
tu q(ue) labora [illegible] scripsit Tu formator
tu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubita-
[illegible] semine [illegible] compa(ra)tio(n)e [illegible] sp(irit)uali [illegible]
[illegible] ad [illegible] electus et reprobus
[illegible] bonitas [illegible] malicia [illegible]
[illegible] et zizania erroris [illegible] zizania corrumpens [illegible]
[illegible] et [illegible] zizania [illegible] vel [illegible] vel
[illegible] de [illegible] p(er)sonis

[illegible] de [illegible] in eo(rum) [illegible] doctrina
sana ita [illegible] fideles
[illegible] i(n) ecclesia
[illegible] i(n) [illegible] i(n) bonis
op(er)ib(us) fructificat [illegible]
[illegible] zizanie +

dum

Vtrum heretici soli debeant dici zizania dubium est. Ad hanc du-
bitacionem mouet Augustinus in libro de questionibus euangeliorum ubi tres differencias
ponit inter malum catholicorum et hereticorum et scismaticorum quia mali ca-
tholici veram fidem habent et vera credunt tamen non viuunt secundum illa quod credunt. He-
retici vero sunt qui falsa de deo credunt vel de aliqua parte scripture
eius quod ad fidei edificationem pertinet aliqua contemptionis intencione in-
teruisse credunt. Scismatici sine errore aliqua opinione pertinaci discordie
tal cum et si non corpore saltem animo ab ecclesia est. Sed ille scis-
smaticus est quia sua anima et peccata sic pars est descindere si fuit
probata vel orta ut cogitur conciliorum sequentes et prelatos
ecclesie facit. Igitur generalis catholicorum secundum Augustinum facit morum et vite
prauitas. Sed hereticorum facit fidei diuersitas, scismaticorum facit disci-
plina separatas. Et inter istos soli heretici debent dici zizania quia
cum frumento non habent commune sicut ad catholicos. Verbis dicit tamen mali ca-
tholici vera credentes et non viuunt credunt possunt dici palea. Scis-
matici ariste quia arista et palea communem radicem habent cum
frumento

Accedentes autem serui patrisfamilias dixerunt ei
Domine nonne bonum semen seminasti in
agro tuo. Unde ergo habet zizania. Et ait illis inimicus
zizania homo fecit hoc. Hic inuitatur subditos ad primam partem ubi
ponitur primo quo suorum admiracio secundo responsio patrisfamilias
ad partem inuenitur ibi Et ait illis. Dicit ergo Accedentes autem
serui patrisfamilias tamquam fideles domini sui tamquam dilige-
ter res eius. Isti serui sunt prelati antiqui qui fuerunt in primitiua
ecclesia admirantes presidia heresum insurgere ad dum
accessit per ordinem inquirens unde tales presidia oriuntur quorum
erat diuinitus reuelatum quia hic erat quod diabolus ope deo per
mittere et hoc ut stabilitas fidelium probaretur. Dicit ergo Domine

nonne bonum semen seminasti Cum volentes discere ex utroque
Tria ponuntur in hac questione ex quibus arguitur admiracio quia
primo ex supposicione domine qui in omnia potest sibi quidem
Secundo ex eo quod ponunt nonne bonum semen seminasti in agro
tuo tria seminans / semen / et ager / et ita arguit admira-
cionem ex seminante / nonne tu seminasti quibus ergo aucius est sic se-
minare / et ex semine bonum semen quibus ergo auius est tempore
ex agro in agro tuo quibus ergo auius est contrarie glo pt
cum eos nonne et sub nomine ipsi tot heres vidict
nonne bonum semen seminasti in agro tuo Item ponunt modo
in questione quod querunt unde ergo habet zizania Ad quod dicit
secunda est sacium quod antiquorum illorum servorum fuit unde est
zizania quod idem est cum questione qua querunt unde sit origo mali
declaratorum hunc quomodo non attulerunt manachei ad eumdem
ab isto querere utiliter sed ad haeserunt principiis sermonibus et suggestionibus
eius dyaboli sed crederunt duo principia esse unum scilicet mali et aliud
boni In hac questione diu laborat Augustinus et tandem dicit eum per
quod malum non est substantia aut res creata sed est privacio et defectus
et ideo non habet causam propriam Antiqua ergo est unde malum est
cum non habeat causam efficientem propter actionem quia deus non est causa
mali Item cum non habeat causam sufficientem propter finem quia malum nichil
est respectu proprii principatione Item cum non habeat causam materialem
propter locum quod ager tuus et ad bonum cerevi ordinatum Respondeo peccatum
nominatur eius et actum eius quoddam defectum defectus autem magis
quod ille est ex causa creata scilicet a libero arbitrio angelorum deficit ab
ordine primi agentis scilicet dei Unde defectus iste non reducitur in deum
sicut in causam sed in liberum sicut defectus claudicationis reducitur ad tibiam
curvam sicut in causam non autem in virtutem motivam aliquam tamen causam
quicquid est motionis in claudicatione est in hac deo est ita actus
peccati non tamen est causa peccati quod non est ita huius actus sed cum
defectu sed licet non habeat causam efficientem habet tamen deficientem scilicet liberum arbitrium quia
sed peccatum quod deficit in agendo ab ordine aliquo in aliquibus

circumstancias requisita vel requisitas ad bonum actum unde Augustinus
malum est actus incidens qui defectum boni in se substantificat
in bono et proprium agit et corrumpit Item non solum propter eius
institucionem sed propter eius corrupcionem prona est ad malum Adhuc
est alia causa ab extrinseco et hanc assignat dominus tanquam
maiorem dicens et ait illi inimicus homo id est dyabolus hoc fecit
In hac notatur parabola unde glossa Hec parabola non enim audito verbo
[illegible] in ira [illegible] volunt [illegible] et nos [illegible]
paciencia feramus dyabolus dicitur inimicus homo quia sub silencio [illegible]
humane homines decepit vel ideo quia hominum apud [illegible]
[illegible] 3o inimicicias ponam inter te et mulierem vel ab eventu
quia vicit hominem sic ex principio dicitur est affectum quia affectu de
vicit vel quia potest [illegible] quia est proprium hominis communi
cacione suggessit inimicus homo fecit hoc id est dyabolus qui est inimicus hominis
fecit hoc malum dyabolus non suggerit falsitatem contra scripturam
et vere doctrine ipse enim mendax est et pater mendacii Item
ipse seminat pessimorum hominum [illegible] in ecclesia de quibus dixit dominus
Johannis 8 vos ex patre dyabolo estis id est opera patris vestri qui est
dyabolus facitis Item ipse seminat vicia contra virtutes in anima
fuit enim victorum [illegible] immissiones per angelos pravos ut dicitur in [illegible]
Et homo per liberum arbitrium habebat potestatem uti sive non uti [illegible] malum
Item nota Sicut enim dicit Augustinus de civitate dei [illegible] magne scientia de
creatura nobis oportet quis ea fecit et quare et quare fecit Si
imitari ego quero quis fecit dicitur quia deus si per quid quia per verbum quia
ipse dixit et facta sunt Si quare quare fecit quia bona est nec enim
auctor excellencior deo nec ars efficacior dei verbo
nec causa melior quam ut bonum crearetur a deo bono hinc est
quod bonorum seminator deus non nisi bonum semen seminare potuit
Sed sicut apparuit semen bonum quod deus seminavit in agro
cordis [illegible] dyabolus qui est malorum seminator et
nobis intelligitur zizania quam superseminat Et ad hoc Ec
Item precepta data sunt a deo [illegible] et sunt semen [illegible] tritici
[illegible] quod [illegible] sed dyabolus superseminat
zizania id est illa precepta falsa [illegible] ne quid in
monendum [illegible] sciences bonum et malum [illegible]
et nunc omne semen [illegible] in scientiam

touc' p zizania sue fle instigacionis et male suggestionis incitac-
mitac' et vicia sb'ss' v'bum supinducit ezy pt pligz ad
v'tutes boni p'am et fini di' ops illorz suorz p'ssimi
liaz ~~et quo d pu's ... ~~ dolent timet ad dum et que-
rulado dicit ora ypoita de no' be se scia iag tuo
In quibz quid vis s'ai in multa' p'imo 2 sciatoris omnia
suffic'a' i' domine dm 2 agi dicta iustitia inthlia r'
in agt tuo et sit p positaco verz yt' orne q sequidi tand
2 vtiq' scimus inedita fructifitcta i' Nouic be se scimasti
vtiqz amatic h'c dicit no dubitauic Xritto 2 atiqm
hostes tabl'da fraudulenta i' vid go bs zizaniz et aut illis
inimicus ho fecit h'c Cua p'm h'c sci'm qz ab sit sufficiens
sciaor eor' qoigit' si vm deficit insufficiens est vz ut
posset sciat velit et h'eat et qim h' pfectissie sit in
suo saluare s' deo et io ipe autore d' dus et solus
dus credit p' dug 2 non tibi soli Est inq' pa dus per
tollens ptat qz oia pe h'ost' B due ipe ompe mdictoc
tua cuncta sit qz dom' vniu'sorz tuos et 2'm h'c d' dus qi
dab omnia ipte n' pt solq oibz dac inab qi h'r p'lem dom
sup oia tal n' dus vn ps cam dns qptelsi tiblis rex
magnus sup ob celos et ysid ob reuereri h'ue 2 time h'ebre
p' hymanus placitis do' cu iuctu et reuca Augs sup
ps' time eu qui sup ob 2 et hoiez no formidabis est
ro dus abscient talit qz ipe oinia sat et intell't Eap x
et effit scienido qz scia dei 2 ea ipo ps oina sapia sapid
scasa et 2'm h'c d' dus qi dab manus s' in effido ves Job y'
x mau' tue de fecerut me Vel ecc ves cfuado in esse Si
eni dus retrat manu sua a tatuit p vmmonitu redire
omnia in nichil d' re' d' Josue x vre retrahas manu tua
ab auxilio suorz tuorz Sic et nos totti' ~~offer~~ demus ordre
d eu ppha fiat manus tua ut saluet me Ex tezo dominus
ab monitra bonis largitate qz liber et libent' dat Jac
j Omne datu optim 2 omne donu pfcm ies desursu put
tolligi diu tore' p'm 2 qz dac qpu 2 deo si n' omne
e sursu datu/sine desursu a deo/cosequtiu 2 qz n' pt deum
dac' posset quicq ho dat no esim si dei vnd Augs hic me-
ditatur O summe o optime o pfectisse inq' n' gaudebis

sut mihi mag et usuras exiges sibi et rogas mihi debitas
fieri quamquam non est tuum tamen correctum et quid deinde dat
sibi cum apt cum non e pessimum ut vicissitudinibus obvius quos
et quo apt dicit non est ad velle quadam ut ad dare sibi velle
inde Aug in speculo loquens addit vos ingessisti opus
tuum est velle et posse quia omnia que voluisti in celo fecisti sola voluntate
fecisti Et 2m hoc dicitur deus qui nimius das quid sibi quod nulli alteri
tovet ut dicit est dixit ergo deus abundancia facit quia dat
omnibus satis in illis tamen habent defectum unde dat et qui dat
omnibus affluenter et non improperat unde Aug sicut dicitur dulcius debes
donas et nichil perdis quia solus immensitatis omnia et 2m hoc dicitur deus
qui dat nunquam sed habeat nichil cum potest tamen dare qui plus
habeat in infinitum ac per hoc quamquam dat parum est sibi licet ei tamen
datum magnum sit pro magnus deus et laudabilis nimis Cuiuscumque
ad 2m est sciendum quod per agrum dominum intellectualis anima humana propter
suam culturam ad quam apta nata consistit sed cum agricultura 2m ipse
sit extrinseca est quia in eo aliquid agat unde ad culturam
gratiam intellectualem et moralem quia apte figuratur per agrum primo et
diligitur quia agricultura tuum dicitur Et ager ipse dei quia animas ipse creat
et ea sua ymagine insignit et mea gratia opera et eadem me
habent possessio unde ps possidebit me inimicus unde propterea
Aug quamquam faceret apud deum quod pro quitand inimica fuit ista
anima quod se adeo ut curat ipsum quibus tamen dominus ipsam
reatum ad te redimis te possessionem eo quod ipsis tue mee
erunt et possedit possidebo tuas tuum domine esse et possumus domine
si ego me abstuli tibi redde me tibi est autem agricultura 2m
quod dicitur super Sup Ov ag capitulo dicitur aut cum est arvus et
satis et dicitur arvus ab arando aut aptitudine aut apta arboribus aut
pascuis quod vacat animalibus a pluribus quia sic vacatur ista anima quod
duplex est sic et aliquid in hec ad modum arvi cui non operata
inseruntur in devotionis semina Circa quod se arva dicti aliquid
sit et ad modum compti opera a cultoris et propriis intellectuales et
potentie congrue sit plantata in se arbores instrumentorum
arboribus constituitur item mihi aliquid ut virtutes et potentie
sit bene culte de nr ipsa inuoluitur Aliquid vero sit et ad modum
pascue quo stat dei animalia vite virtutibus spiritualibus refectione pascuntur
ps in loco pascue ibi me collocavit Ezech 34 reposcerem in gregibus vitii
tua et in pascuis pinguibus pascentur et sicut quod omnibus regna et
vocatur a ipsi ipse plus mea iste Aliquid sit et ad modum floris qui flores

Cra ad culturam uni
scientie apta non sit
dici ager aia aut
apta nata et

creatorem

a pluribus que orte a
pluribus quod quum

plantate

honeste conuersationis et bone actionis floret et redolent Eccli 39
florete flores et q lilium date odorem et frondete in graciam
et istis floribus pascuntur apes i. mentes devote et melliflue
imitantes istum qui ait Cant 2o ego flos campi et lilium conuallium
vnde Bernhardus si ad delicias ~~ad ista~~ vbi caritas est aia incaruit hic
flore s. pro delicias ~~quere~~ vbi odor suauitatis attrahit vbi calor
salubriter reficit v inspirata securitas omne dubium expellit
vbi bo ~~oper~~ redolet vbi caritas demulcet vbi salutis eterne
securitas palato mentis illabitur illapsa deppe sit omne quod
dulce reputat mundus hic Bernhardus hugo ad ~~effectum~~ assistit opera se
istis floris flores vnde in nobis et cum nobis floret et redolent
in odore suauitatis et in hoc flore mens ipsa apis efficitur
et reficitur vnde hugo de mente ad pastum comparans dicit
surge o anima ~~surge~~ et bibe dulcorem tum messa le suauitatis
in mige et reple quia nescit deficere nisi incipias fastidire
et hii ag aie sic sato sic consito sic pasto sic florido pr
colore sentiens eius fragranciam dicit id Gen 27 ecce
odor filij mei sicut odor agri pleni cui benedixit dominus
Domine bonum semen seminasti in agro tuo vnde ergo
habet zizania vbi quantum ad primum innuitur virtutis semina in
vita suscitata et quantum ad secundum subiungitur mira iniuidentia
insita fraudulencia demonis duobus scilicet primo quod queritur matthei
13o quasi ac qui per semen intelligimus virtutes quas deus facit in
anima quod quidem semen bonum est quia absque seminatore i. a deo
anima quod quidem ~~semper nam~~ corpus non mundata est ei fructificata
at p hec ~~semper nam~~ corpus non mundata est ei fructificatiua
boni fructus differt autem hoc semen in aia fructum duplicem primum
quod fructus dicitur esse in maturus et imperfectus qui habet expectare
maturitatem probabatur quales sunt de quibus dicit apostolus ad galatas
5 et aliud fructus et vltimus est bonum maturum scilicet beatitudo in patria
que fructum ad gustabunt plenius fruicione Zizania vero
intelligimus vicia et peccata que diabolus superseminat et ea inter
sciam virtutum in stercore occultat vnde glossa zizania ~~mod~~ / sic paleat
ut plerumque aiunt decepte mentis oculos certas virtutes ~~ut nisi~~
quasi supportat prima vnde ~~etha~~ carnis est tormenta est
ut disserunt populus virtutes et vicia quod est sibi
intersit ~~zizania~~ sic omnis semen vtile quod ut dicit Augustinus in quadam gra
zizaniat

inoalim c. 19 de spiritu sancto
quod in malicia tota
arte sex
decernitur

zizania

quecumque iniquitas exercetur in malis operibus ut fiat superbia vero
bonis operibus insidiatur ut pereant. Super semen superbie tunc se
inserit et inmiscet virtutibus postquam inmisit se humiliti dum quis
de contemptu vanitatis et de sordibus in ipso vanius gloriatur et dicit Augustinus
de civitate dei. Et non solum humilitati se inmiscet superbia sicut zizanie se-
mini sed etiam ceteris plurimorum virtutum inserunt zizania et contra vir-
tutes hypocrisis predicto detinet dicit Gregorius vero super aliquid timoris
de temptacione et de quo dicitur Mathei 1 Attendite a falsis prophetis qui
veniunt ad vos in vestimentis ovium Est qui nequiter se humiliat et interiora
eius plena sunt dolo Contra zizania superbie se inserit semini
iusticie dum quis ex zelo iusticie aliorum dicta et facta reprehendit
et semper sua iustificavit et ut dicit Crisostomus in istis duobus fuit
dum pugnat sub iusticia pugnans cum superbia in phariseo et petit pu-
nicionem cum humilitate in publicano ut patet quod ille exclamacione iustificatus in peccato
remansit iste autem exclamacione et commiseracione peccatorum descendit iustifica-
tus in domum suam. Ubi idem fit quod dicit Gregorius vero super aliquid super-
bia vero tibi virtutis libertas estimatur et cum prelatorum vitam contradicere
loquendi temeritas vitiosa deficere putatur. Contra zizania superbie se inmi-
scuit semini caritatis sicut ex affectus propter sui temporalis sive spiritualis sapiencie
cuius dum quod dicit se posse velle ut valeat prodesse. Unde Gregorius
Sed mens humana gloria de recto cor quod ex hoc solum oportet tunc
dicit et se maiora et altiora appetere ut quos potestate nichilominus potest mul-
tos corrigere et valeat de pluribus prodesse Spiritualis etiam in
actibus spiritualibus cum quisque se propter salutem aliorum appetit exercere predicare
et docere vel aliquid boni operis vel quod in publico propter
aliorum commodum et appetit cum humane laudis vel clamoris contemplacione
se admiscet sicut Gregorius de seipso refert in sic magna prediciis
adhuc intimum actus dum in periculo incedit nec intencionem inspicio
deo quod opera mea primo ante placere se debuisse cognosco
sed cum intencionem quam deo placere studeo furtive se nescio quomodo
tecte humane laudis immiscuit sed neccessitate quod cibus sumitur
sed in ipso esu dum furtive gula surripit edendi delectacio per
amiscetur cum plerumque contingit ut refectionem corporis quod inopia cavi-
di te suscepimus et tam voluptuose expleamus. Contra celerem statum
multos repellit et cum sed tui propter te non incepi ut propter
te dimittam. De media virtute et de zizania avaricie quod diaconum

Nota
Seme
Simile
Exponens humilis est
deo ut cum temporali
formidine etiam
quia ad defectum
virtutis tantum
arbitrium in nobis
dei ordinare se humiliat
perceptibus applicet
hypocrisis et semen
tunc de temptacione
Nota
Comparatum et appellatum
Omne ea consuetudine
tercie in defendendo
tuam vero alii
quasi non quis nec aliis
et eciam esse

fiunt · temporalia

fert secundo tercio virtutis p(ro)o secundo quibus se e(st) congregare p(er)sunt necnon
pie et aliorum gaudeat vnde Greg(orius) 22 moral(ium) Avaricia deiecto · sed dicit quod ... 3 ...
animo quasi ex rore solacii confortantur 2o avaricia 22e se inserit · ... gaudia ...
secundum preciositatem vnde ... fingit se ... appetit · ... et non ...
ut habeat unde pauperibus et egentibus indigentibus ... temporalia ... affectum
esurientem ... fecit ... super dictum 3o zizania avaricie
se inserit secundum liberalitatem et est pamphilus ... sub specie libertatis
tedat ... preter retributionem ut scilicet sibi maiora reddantur · sed vel
vnde quibus ... religiosis dimittit pauca pro temporalia in seculo
ut ... ... plurima assequantur de quibus apostolus 23
... apparent hominibus speciosa intus autem plena sunt ossibus
mortuorum ... et avaricia inserit
parsimoniam vnde quibus comedit ... ... se abstinencie et
non ... tenacitas ... reputatur · vii ... moral(ium) 32
non ... virtus ... accepta ... et ... se ...
... simul inserit secundum virtutis ... secundum ... zizania luxurie
vnde quibus ... se affici ... et avaricia ... gaudia
... carnalis diligit secundum ... se fecisse ... 3o ... · fortibus
familiaritatem vnde quibus affabilis et bonus ... secundum affabilitatem et honeste
... ... et ... nimia affabilitas ... et ab · repetentia
nebula carnalis voluptatis vnde Aug(ustinus) ... ergo inquit
... in honestius ut ... verborum ... · ...
... spiritum obnubilabat ... libidinis · ... zizania luxurie
inserit secundum ... vnde quibus ... et ad ... ... in
... sepe surripit ... libidinis vnde Aug(ustinus) ... de ...
... et ... non eo ... timendo se ... religiosos
... latens libidinis · quia aut ... zizania sub
... surripiat et ... spirituale sepe obnubilat · Aug(ustinus) ... dicit
... spiritualis ... ... · affectionibus ...
... familiaritate amor aut familiaris sepe ... carnale ...
... vnde ... Aug(ustinus) dicit ... ... loquor · verbum
... ... libidinis sub hac peste · nimia familiaritas mulierum ...
... tamen non magis ... ... vel ...

D

impudica tp̄itur Deinde 2ª zizania invidie et odii q̄ ex superbia [illegible] in suo
scie ad[illegible] [illegible] p[ri]mo sub scie [illegible] [illegible] dic q̄s [illegible] vel [illegible]
alt[er] dum[m]o[do] sibi [illegible] [illegible] q̄ [illegible] sit indignus vel [illegible]
eius saluti no[n] [illegible] 2 sub [illegible] appetitus salutis [illegible] sub
[illegible] invidia 2º sub scie delectacio[n]is [illegible] 2 [illegible] [illegible]
delectacio[n]em mali vel ex [illegible] [illegible] diligere bo[num] [illegible] et [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] moleste fert [illegible] [illegible] [illegible] timens q̄ [illegible]
[illegible] sibi vel suis 3º sub sp[eci]e zeli 2 [illegible] dic q̄s [illegible]
[illegible] vel ex [illegible] vicia corr[i]pi[en]tes h[ec] faci[un]t [illegible] zelo [illegible]
[illegible] [illegible] vicii [illegible] [illegible] [illegible] plurimi [illegible] forte [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agi[tur] et iusticia [illegible]

Deinde 2ª zizania gule [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] scie [illegible] sub scie [illegible]
[illegible] dic q̄s gulositati deservit [illegible] ad hoc [illegible] cibaria [illegible]
[illegible] [illegible] victore 2 [illegible] [illegible] venter [illegible] [illegible]
q̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dic [illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] cibo respiciunt q̄ aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2º [illegible] [illegible] faciat ad quiete[m] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] insidia[n]t [illegible] [illegible] et [illegible]
salus sit [illegible] [illegible] 2 bibendi [illegible] sic [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 2 plures [illegible] [illegible] [illegible] causa fiat q̄ salutis [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] vel volo et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sub [illegible] [illegible] [illegible] voluntas [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible]
3º sub scie abstinencie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delectacionibus [illegible]
abstinencia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] appetitu [illegible] [illegible] et [illegible] cibos plures [illegible]
[illegible] et abiectores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
lenticulam [illegible] [illegible] 2 helias in deserto [illegible] comedebat [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] in apologetico [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] sathan [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scie 3º sub scie [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] violenta [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] zelo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] declarat [illegible] sub scie [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ancilla [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] zelus format

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
delectabilia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
sic abstinere

[illegible]

ista comicio s; corruit gula ira priuata meus oculo
~~confusi~~ ceciat mit aut ira p zelo ~~turbabat~~ si ergo nobis et turbabat
propriis delictibus irascimur non peccamus Et bn 2a epla scitur
non irasci cui irascendum et non emendare peccatum. plus vo irasci
quam irascendum peccatum peto adde est 3o ~~sub~~ specie mansuetus et
pacie dum qs se quod irasci ~~quod~~ pteude tacendo quam aliquid
loquendo dum comptit animi conpunctione magistrati non debitis ali
ulcisci sibi subtrahit ut eo quiete monitu vid. gg 3 mor
a quo ira p tbato a quo q compuncto silentio dicunt et se quasi per
plagiam non compunct intus debitis ignescit ut nat conpressa
collocutio pia proprio sibi tulit et onerosa p ad bonum dicit
deinde 3a accidie intrare addylo sub t a vitiit seine
primo sub specie discret dum qs quam se fingit cessare ab bono ope
ne vitia viris fatige et sint saltem corpus ad dei simitudo
fine vid gg 33 mor plurique pigritia quam continua quietatte
et tum qui his cape sit rem studiose non age magis virtute
da apud tum actione cessare et hoc clar declarat b aug in
la de conflictu vicior et virtutum se inuicem Si lectori studio
intentus operis ~~..~~ alioq taliquo mitus qui latis vigiliis psalmodie q
sitim p solutus insania capitis aquis qui cotidiano labore
te consumis ad opus spuale quid singulis 4o sub specie humil et
animatione proposito dum qs ab bonis opibus abstinet ne de his va-
na gloria subripiat ~~...~~ a uel ab aliis presumpta reputet
et ut dicit bn sup cant sermo 22 cum qs in illas sancti et
non pede aut humilitate scidine non cocludi et io aid sed q
remanet retinuit 5o sub specie alterius perfectionis quod quis
actiuitatem appetit et opibus pietatis se subtrahit ut religioso
contemplationis vacare possit s; plurique illos decipiunt cum perfectio
vite contemplatiue per vitam actiuam non impediatur s; potius promouetur
et ut dicit b Augi studiosa actualibus onesta lem pia-
intellige sapientie et cetera confidit, otiosa ita spual occupatio
laborum fructum ... cultiuit aff. fructus humane sociatis occupa-
tio per. s; septem creatura quia ad q indueniunt eum vitia degenerabi-
da aius spar induit dicit gg 32 mor plerumque dissoluta remisso

ro

sepe alica quamda sub specie virtutis laudandi studii fuerat ... et tu
... deficabat i se pessima ... corrigere ... ad ... scelerius esset

Ca. iii

quasi mansuetudo et pietas habetur et dum plerumque debet delinquentibus
... ... supplicia ... ...
credere et dum male ... culpa ... accepta est non
timetur sepe malorum ... ... et dum mens ... ...
flecti non patitur ... ... gloriam sepe ... per
... habetur et quod ... integra ... ...
animi omnibus ... plerumque ... ... vigilans ...
noia et dum quiete ... non tollat ... appetit vir
tutis se debite ... ... putat sepe accelerandi boni
tarditas ... putatur et ... insidias ... supplantat
... ad culpa ... ... nescio penam est
tanto tardius mens ... ...
... ... tanto tardius mens ... ...
... per virtutis speciem decepta ... ...
... facile aut culpa corrigere ... et erubesceret retributione
culpa ... ...
re ... et ... ... custodire
... et ...
et itam error ... ...
na ... ... appetitus ... ... tor
... ...
Sit primum dubia ... ... multas hereses
... ... dei ... ... posset
homines dormiente ... ... Tertium ... posset ...
... errorem ... ... ad
pollutos et corruptos ... ...
... ... et optime hereses ... ... et alia ma
la nisi ... ... bona eligere ut
... ... diligentibus ... ... Apostolus ...
... ... fideles ...
doctores ... ...
... gloriam ... et ... ...
... ... bonos et ... in fide ...
... ... in morte ... et
... ... aut ... ... labuntur
... ... apostolus ... ... Oportet hereses ... ut qui
probati sunt manifesti fiant in vobis ubi glossa ...
... ... ut hereses sint ... ...

Dum ... ...
... dubitacio
... hereses ...
... ...
... ...

heresis

Et q(uia) h(oc) utile est i(n) d(i)c(t)o aliquid sit utile declarans subd(i)t Et non
t(antu)m reprobi qui dicunt Ego sum pauli s(ed) etiam approbati sunt in nobis i(n)-
t(er) nos sunt illi q(ui) dicunt Ego q(uidem) sum ... fiat ho(min)ibus ... etiam
... qui sunt ... in ag(ro) d(omi)ni eccl(es)ie // utiles eccl(es)ie sunt 2o
q(uia) te doctores ~~p~~ illuminant ... glo(sa) et ... aug(ustinus) ... Multa
quidem ad fidem katholicam pertinentia dum hereticorum inquietudine callida
coagitantur ut adversus eos defendi possint et considerantur diligentius
et intelliguntur clarius et predicantur instantius Ideo q(uia) divina providencia
hereticos multos esse permittit ut cum insultant nobis interrogant nos
q(uod) nescimus et pungunt ut excuciamus pigritiam et divinas scripturas
nosse cupiamus utiles sunt heretici et per eas electi purgantur vii glo ubi 3o
... Omnes enim eccl(es)ie vel errore ... vel malicia depra-
vati ... prosunt q(uia) si accipiunt potestatem corporalem et affligendi
... operantur eis ... Si vero male sentiendo adversantur operantur eis sapi-
enciam Ab adversario cum mota q(uesti)o discendi ... occasio
Postremo utiles sunt heretici cum hic videtur q(uo)d divina iusticia ...
nos presumptuos punit ... 4o
presumentes ut tota natura ... reputet suo intellectu posse metiri
... ut d(icit) s(anctus) Tho(mas) ... gentiles ... estimarent ... esse
... vel ... hunc esse ... excelsa
non esse ... non invenient Et q(uia) h(oc) ... ardore
amplectuntur opiniones suas et sectas ut ... etiam ... cogi-
tationem ... respicere aut audire velint ... errorum suorum
... receptum stultus ... cum ... ... veritatis
... in corde suo ... ut ... apostolus ad Ro(manos) i de ... prosperitate ... veniunt
... evanuerunt in cogitationibus suis et obscuratum est ... ego
... et ... sapientes stulti facti sunt ... glo(sa) ... insipiens
i(d est) paulatim usque ad insipienciam obumbrentur ita ut ... insipientes
... inopia sapere et sapientibus doctoribus ... Leo papa ait ... inquirit
... insipientes cadunt q(uia) ... ad cognoscendam veritatem ... sed ... sapiencia

impedim obscuro Nō aut ad phetitas vocas ut ad cum̄tas
auctes sed ad seipsos vertit et io ingū ei verz ꝯstitut
qr vilz discili nō sunt ~~Inde ipse ponit ad unū fracis~~
ꝯpositu Scriptura sacra in sui receptioe et ꝯpositoe auctaca
ad intellectu eius planū et vero modo et tinsticus doctore
katholici ꝯpositu intento sine suia ad fidē katholicā ptines
finar resoluit in auctē acceptoz et applicatoem vlis Eccleste
tuq̄ & pīm et vlissimū doctine et sc̄e fidei pīm ad quā
plandū ꝯcise intentiū fidatis auctibꝫ et vitatibꝫ eiusdem
sacrescriptue ptdenū diua grā et spū scō digente qui
est in secula seculorū Benedictus Amen

Ad 2m dim quod hic dubio primo quit et unū implicat qum
2 u au diag dormientes possit temptare et implicat an talis
temptacio sit mitoria vel demitoria Ad 1m qo diag tempt
dormientes et possit temptare auctē et rone pt ouide Scbe
in Apok 12 pictus est diaz acusator frm̄ qui acusabat
fres in ꝯspectu dei die ac nocte sup quo vo dt glo Quod
affirmiat diali 2 fres acusables fac pectiz die ac nocte ymo
scos viros diaz forcius temptat dormiendo quam vigilando
ut dt quedā glo sup id Job terrebis me p sompnia tua
Racio ꝑ tlis intellire et cogitē hois vel est fantasia
vel nō si nō fatasia ut d2 ꝑo de aia quinq nō ꝯpetiur
in scipo qr nō intell̄t nec cogitat nisi illa que silune
et fatasia appt se retinz sz diaz pt de siluneb et fatasit
reprez pnare dormientibꝫ putare qo p illa eis pictata p
cos temptare qtb crea illa afficiant ad 3m vō quod qo sui
plicat fac solu qr intiud & demitiū nō pt esse sine act
volutis si go volutis placet bona et pfca pcessit vel sequi
sopnia vt qt aliud sopnium ho voluit pdo pati aduisa
sopnia vt qt aliud sopnium ho voluit pdo pati adūsa
delcari in bus pecis et madate eius et tristari de omi ma
delcare in busicys & madate eius & tristari de omi mal
pt qm modū ho in sopno pacia vel iste pev delecte in
rīd pt & rone volutl pcedete vel sb sequl &c 2 dm
de mala et tn volute qr si ho sopniat aliqua tpia & m
la et delecte depetis 2 iste de bois d'intoria et tale sopnium

ppt mala voluntate precedentem vel subsequentem Ad tertium est dicendum quod istam
dubitationem determinat Aug. in multis locis sacre scripture primo super illo verbo
Johannis viii° Diabolus mendax est et pater eius quia cum loquitur menda-
cium ex propriis loquitur dicens quod cum homo mentitur et fallit non est pater
ipsius mendacii vel erroris quia mendacium vel errorem ab alio recepit
puta dyabolo suggerente et fallente sed cum diabolus mentitur pater mendacii dicitur
eo quod mendacium et errorem a nullo recepit sed ipse omnibus suggerit et inspi-
rat Secundo super 1° Re. in Regum libro Egressus est spiritus malus et stetit
coram domino dicens Ego decipiam Achab regem Israel quod egrediar et
ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum per totum dicit hec sua ait quod
cum malignus spiritus arripuit homines aut demoniacos aut arre-
ptitios aut falsos prophetas eos facit Tertio super 1° verbo Actuum v° Cur te-
ptavit sathanas cor tuum mentiri te spiritui sancto dicens quod suggestione
persuasione falsitatem errorem hominum immittit propter quod vocant diabolo
fallacitas dicens Et quod sicut videmus in vigilia sic arbitrandum est demones operari
diabolum posse sed in sompno vel quando homo vigilat habet dormiens aliquid aliquid
delectabilia movetur ymaginatione ut illam delectationem apprehendit
quam apprehensa movetur sensitivus appetitus ex cuius motu concitatur caro
et inflammatur et sic sequitur pollucio Sic et hoc modo dyabolus potest
operari homine dormiente quia appetibilia per visum et audita virtuti
ymaginative proponit quibus sibi proposita et putata ymaginatione delectatur
circa illa quibus de illis apprehendit et movet sensitivus appetitus motione
concitatur caro et sequitur pollucio sicut quando vigilando circa illa appetibilia
et delectabilia putata fuerit tempus cogitatione et inordinatus affectus talis
pollucio non est sine peccato Sine vero inquantum ad hunc progressum
sine peccato est Ad 3m dicendum quod in regno ecclesie presentia
gratia hominum mali mixti sunt 3m quod Mathei xiii° sagene piscatorum missa in mare
ex omni genere piscium congreganti bonos et malos pisces et infinitos
ut sine infinitis potest esse ut sine fine quia post tempus et i° navicula
petri quam non penitus continebat porcos et plures et videat dicta epistola
pte quod alia est infinitos potest errare et quam ad malos et peccatores
defecto errant quia omnes malos ignorans et errans ut dicit Anselmus
3° sententiarum Quantum vero ad partem finorum scilicet bonorum et perfectorum errare
errare non potest similiter quia regitur ab ipso propter quod postea dominus mistra̅tor
corrigit eos et ad fontem aquarum potabit eos et ideo nichil
eis deesse potest unde psalmus Dominus regit me et nichil michi deerit etc.

Et non etiam regnum dei in proposito inmensit, ergo non
est intelligendum quod quibus perfectione in ecclesia non possit
erratice i. peccatice, sed quod ipsa ecclesia errare non potest quia
utique in aliquibus fidelibus manet illibata. Propter quod
Servi autem dixerunt ei vis imus et colligimus ea. Et ait
~~[illegible]~~ Ne forte colligentes zizania
eradicetis simul cum illis et triticum. Sinite utraque crescere
usque ad messem, et tempore messis dicam messoribus colligite
primum zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum,
triticum autem congregate in horreum meum.

In ista parte ponitur secundo districta discussio. Servi dixerunt et sic autem respondit
ei. Exhibuerunt enim se promptos ad eradicandum, sed prius requirunt dominum volun-
tatem, in quo notatur eorum obedientia et prudentia et reverentia. Vis
imus et colligimus ea, i. vis ut eradicemus eos et separemus.
Simulitudine moti fuerunt discipuli Luce quando vis dicamus ut ignis descendat
de celo et consumat illos. Respondit filius hominis non venit animas perde-
re sed salvare. Consequenter dominus et ait non. Quia prius magis parcia competat. Ne
forte. Hic post pacem invitat ad distinctionem dicens: Ne forte colligentes zizania
eradicetis simul cum eis et triticum. Tullii sicut distinctio non est distinct-
io sed evellere bonas herbas cum malas. Hic regula eradicationis festinata
dampnosa et suspiciosa. Festinata est quia non prestat emendationem a quo
sequitur ad triticum. Secundo hic triticum prius primum et secundum emendationem de vita
dampnosa est quia multitudo est in causa vel princeps. Unde beatus Augustinus dicit
hic tum in glosa multitudo quod totaliter non est ut princeps populi vindi-
cetur quia tollendi sunt mali separatur ecclesia. Suspiciosa est quia non
[illegible] tollendi sunt mali [illegible] sciunt ac fideles. Suspiciosa est quidem
hetur triticum suffecit sed sola suspicio de [illegible] vel vicio [illegible] et [illegible]
et cludi non sunt. In hiis tribus modis prohibetur quod eradicatione videtur
est [illegible] Ne eradicetis simul cum triticum i. [illegible] quod est triticum quia
si aliquis fidelis sola suspicione rapiunt [illegible] quod est triticum quia
ad alios sic si eradicantur [illegible] non permoniti tunc alii fideles scandali-
zantur quod non speratur ordo iuris esse eradicare triticum i. alii fideles perfecti
vel [illegible] triticum i. quod est futurum triticum quia non dicitur est malus qui erat ad
bonus [illegible] sunt [illegible] non [illegible] colligimus [illegible] sic sicut [illegible]
hic [illegible] qui nunc [illegible] auctore dei sunt et voluntatem sibi omnium
[illegible] iusticia dei an[illegible]
[illegible] de [illegible] sui [illegible] non
fact dicat a [illegible] dominus [illegible] hoc afferunt esse homini. Unde non

i. [illegible] quod
[illegible] dicit
[illegible]

quia homo non hominem in hac vita qualis futurus sit [converterit] qui modo
errat vel quid error eius bonis conferat et ideo non esse tollendos
ne boni interficiantur qui forte futuri sunt vel ne bonis obsit quibus prosunt a
Sinite utraque crescere hic salvator invitat ad longanimitatem quia usque ad finem
vite humane et dicit ergo Sinite utraque crescere id est zizania et triticum hoc
est bonos et malos usque ad messem id est usque ad diem iudicii et hoc est
intelligendum qui non sunt notorii neque permixti neque convicti de
[illegible] neque per eos imminet [illegible] dampnum ecclesie et in tempore o z
messis hic secundo [illegible] quia [illegible] divino iudicio sunt reservanda quia in tempore
qui iuste [illegible] vivamus [illegible] pia dicit ergo et in tempore messis
id est finalis consummationis Apocalipsis [illegible] Mitte falcem tuam et mete dicam
messoribus id est angelis Colligite zizania id est malos a consortio beatorum
[illegible] concludendo et hic quo ad penam dampni et secundo pena sensus
et alligate ubi implicantur tria primo penarum [illegible] cum dicit
Alligate id est ut non possint evadere [illegible] alligandos reges eorum in compedibus
2o penarum [illegible] cum subdit et ea in fasciculos [illegible] non in uno fa-
sciculo quia [illegible] sicut [illegible] puniuntur [illegible] penarum acerbitas cum
addit ad comburendum Triticum autem hic subdit premium electorum Triticum
autem id est fideles in area huius mundi ventilatos et agitatos congregate
in horreum meum id est in celestes mansiones Attende hic patremfamilias
[illegible] in bonis seminibus conservandis Attende eius patientiam in malis seminibus
[illegible] tollendis attende eius [illegible] in [illegible] bona [illegible] colligere
malos tollendos esse [illegible] quia dicit hic dominus sinite utraque crescere
[illegible] quod [illegible] Auferte malum a vobis metipsis [illegible]
[illegible] et si
[illegible] ubi [illegible] schismatis non
[illegible] sine scandalo et lesione bonorum et ubi periculum [illegible] non
[illegible] ubi zizania non ple-
tinue [illegible] est quod dicit [illegible] in dubiis [illegible] ubi zizania non ple-
ne distinguntur [illegible] hic dominus [illegible] [illegible] [illegible] bonos
et iudicio [illegible] reservanda [illegible] autem quia mali tollendi sunt in tribus [illegible] ut patet
[illegible] quia boni [illegible] in malorum [illegible] ad melius 3o ne forte
eos [illegible] 2o ut eorum [illegible] ad melius 3o ne forte
eos [illegible] [illegible] [illegible] zizania sunt [illegible]
[illegible] zizania eradicare [illegible] quia [illegible] zizania [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

9 bn pacietis tollerandi sunt mali usque in terminum boni inter eos ad dampnum
ad ablacionem eorum ponimus si fuerint dampni de zizaniorum per una delebo
ea [illegible]

Cgm

tercio quia nisi mali tollerentur ad laudabilem mutacionem
sive imitacionem non pervenirent Et non enim desperandum est quamdiu
est in presenti vita ideo dicit tales non esse auferendos de
hac vita ne cum malos tamen interficiunt bonos interficiant qui
forte futuri sunt aut bonis absque quibus in vita utiles sunt
hoc Augustinus Hec de prime causis et discrecionis enim in hoc enim
monemus ne celerem iudicium nobis usurpemus Secundo ideo ad bonum nobis
resistendum qui habuit [illegible] opera sua Scriptum est gravium
apostolus qui ait Ante tempus nolite iudicare [illegible] nulli
apostolo qui ait ante malum [illegible] quod hoc [illegible] immunit dimma
de ambiguus [illegible] ad apostoli [illegible] hec [illegible] clemencia zizania
benignitas et paciencia dilectionis sustinet ne pacient [illegible] est
in tercio hic malos cum bonis sustinere ad eos [illegible] est
ut si velint convertantur et quod bonos adiuvent Alia ut iusti plenius
de regenerentur quod electi [illegible] de inimico peccato et corporis paracione
plus vitantur ad bonum Tercia ut bonis proficiat et multa pia
augeatur quia enim mali bonis [illegible] sicut si quia de peccato in eis rubigo
eliminet sicut et [illegible] ut virtus in bonis latens manifestetur ac stim
laudo ut electi nostri [illegible] [illegible] non efficiantur sed ad
paciencia [illegible] [illegible] quod [illegible] iusti [illegible] lapi
des preciosos in corona celestis gloriae apponuntur [illegible] mali bonis
proficiunt modo et ideo permittuntur per omne tempus Vnde [illegible]
de agro [illegible] tollerent omnia zizania [illegible] omnes errores evellerent ut falsa
scriptura [illegible] eradicare studium et investigandi veritatem [illegible]
[illegible] multa laboraverunt ad veritatem investigandam [illegible] fore [illegible]
[illegible] esse ut qui probati sunt manifesti fiant [illegible] Augustinus [illegible]
improbatio [illegible] facit [illegible] quod de [illegible] [illegible] et quid [illegible]
[illegible] doctrina et [illegible] de ecclesia auferret [illegible] mali [illegible]
[illegible] eradicaret quod boni corporis [illegible] [illegible] etiam
[illegible] ab anima evellere temptaciones [illegible] eradicaret [illegible] virtutes
[illegible] virtus in infirmitate perficitur [illegible] stimulus [illegible] sunt
datus apostolo [illegible] accepit [illegible] sufficit tibi gratia mea [illegible] quod
[illegible] pena malorum prima est in separacione bonorum [illegible] enim
zizania de medio tritici et [illegible] mali cum bonis [illegible]
[illegible] tulit corporis [illegible] in die in iudicii [illegible] pena est
in malorum colleccione [illegible] ligatis manibus et pedibus [illegible] [illegible]
[illegible]

tores ligabuntur aut in fasciculos et usurarii cum usurariis in uno fasciculum
avaricie cum avaris falsarii cum falsariis luxuriosi cum luxuriosis. Heu quam
infelix consorcium. Heu quam cum sanctis fasciculi [illegible] sicut Christus Ve genti
peccatrici populo gravi iniquitate semini nequam filiis sceleratis. Certa
pena que in gehenne incendia combustione. Nos cum ligabuntur in fasci-
culos peccatores ut comburantur et non consumantur propter quod pena illa punit
perpetua Ysaie 66 vermis eorum non morietur et ignis eorum non extin-
guetur. Hec congregacio fiet per angelos bonos Mathei xiii Mittet filius
hominis angelos suos et colliget de regno suo omnia scandala et colligent
eos qui faciunt iniquitatem et mittent eos in caminum ignis. Sicut hanc figuram
legitur iiii Regum x capitulo quod rex Jehu nuncios et congregavit omnes
in templo baalim et dixit eis sacrificium offerre et cum [illegible] LXXX viros
eos trucidavit per manus servorum suorum. Ubi sicut per regem Jehu Christus i-
psius peccatores intelligitur Sicut filius dei qui est rex tocius mundi qui cum
omni potestate in die iudicii mittet nuncios [illegible] per ydolum baalim intel-
ligitur peccatum devorator diabolus intelligitur qui vult ab omnibus adorari. [illegible]
ydolum ut deus appareat sed cum in celo petiit equari deo ita in terra ado-
rari ut deus desiderat et malus deus est suis cultoribus quos ad annos
suos devorat virtutes eorum et ad gracias dissipando et ad devoracionem igne
eum deducendo. Job xxxi ignis est usque ad consummacionem devorans.
Per servos ad baal possunt accipi peccatores obstinatos et infideles qui
omnes in vita sua dyabolo servierunt. Unde hos non servierunt tantum peccati
quod [illegible] Sed Jehu reliquit ad congregandum servitores baalim ut
occideret. Ita Christus tempore iudicii angelos mittit ad congregandum dampnandos
ut ipsos incendio puniat. Sed hii dampnandi dicuntur centum quadringenti quia
sicut centum est numerus magnus ita numerus dampnandorum. Sed et numerus salva-
dorum et forte tres partes [illegible] sicut fratres seminati cum sola quar-
ta per salvandorum. Unde Apocalipsis vii vidi turbam magnam quam nemo
potest numerare. Et [illegible] per ydolatriam [illegible] et cultorum infinitus Sermo
est numerus peccatorum. Sed quater centum quia dicuntur propter magis peccata que communi-
terunt scilicet superbia avaricia cupiditas et invidia quia ad comunem adop-
cionem deducunt de quibus Jeremie per visitabo super eos quatuor species pecca-
torum vel per quatuor cetera intelliguntur qui fecerunt contra virtutibus cardinalibus
Sed a taggata est salvandorum quia pro [illegible] intelligitur. Sicut in terra habebunt
vitam corporalem tenuit ita iusti et electi dei vitam spiritualem et alios per doct-
rinam quam ceteri vitam tenendam deo et sanctis nunc [illegible] et iusti et
sanctis et hec congregacio fiet per bonos angelos Mathei xxiiii Mittet deus angelos

suos et congregabunt electos a 4or plagis terre quia angeli gaudent de
conversione et ideo propter eos mittet ad colligendum ut simul ad celestem gloriam
ascendant Unde Ysaie xi dispersos Iuda colliget a 4or plagis terre
secunda congregatio in tempore in quo christus dispersos per mundum Iudeorum
gentibus filijs congregabit ut congregatio in vnitate fidei quod interpretatur
adiutor per primum sit quod eos electos coadunat in via salutis quia ipse enim ad
victoriam [illegible] boni sicut [illegible] Unde psalmista Adiutor et protector factus est mihi
in salutem et quia enim salvator est et adiutor ideo mittet per universam terram
Iudeorum et paganorum et fidelium hos enim congregabit tempore iudicij in Iherusalem
in loco ubi [illegible] consummatos et visionem glorie [illegible] et fini-
tionis [illegible] dimittet [illegible] et consolationes [illegible] Et hac congregatione facta in valle
Iosaphat a dextra sua descendet impij in infernum Iusti autem in vitam
eternam Unde Matthei xxv Venite benedicti [illegible] regnum celorum Tertia congregatio fidelium et
[illegible] infidelium/ sagene/ quomodo [illegible] piscium congregantis id est amalech
et bonis hominibus opplete de quibus boni et electi ad vitam eliguntur
eternam/ mali autem et peccatores foras id est in infernum mittuntur Figura huius de
scriptura habetur i Regum xv Rex Saul congregato suo exercitu contra civitatem
amalech invasit et omne quod fuit vile in ea demolitus est Quod
vero optimum et pulchrum in gregibus arietum ovium et armentorum salva
fuit producta in [illegible] Saul [illegible] postulat [illegible] a [illegible]
et [illegible] postulatur [illegible] ab hoste [illegible] defendat
et in viam salutis et pacis dirigeret et in bono confirmaret [illegible]
[illegible] [illegible] labores congregatos [illegible] in fine [illegible]
[illegible] ventura [illegible] ad ultimum in qua est [illegible] labor et
[illegible] ad diem iudicij quia in ictu oculi per ministerium angelorum est
[illegible] quod [illegible] angelorum descendet ad peccatores sub
[illegible] et ideo omne vile et deforme [illegible] infidelium vel peccatorum
mortalium et divina [illegible] demolietur et occidit per mortem eternam
[illegible] maledicti [illegible] [illegible] pulchra [illegible]
[illegible] pulchre [illegible] conservari [illegible] et amore
[illegible] in gregibus arietum id est [illegible] bonorum [illegible]
[illegible] quorum [illegible] macula non apparebit a morte
eterna salvi erunt et in Ierusalem civitatem bonorum ad consortium
angelorum deducantur Moraliter in tota hac parabola [illegible]
nobis tres personas / patrem familias [illegible] / et [illegible] patremfamilias
In patrefamilias [illegible] quod [illegible] imitari et [illegible]
[illegible] [illegible] est bonitas eius quia [illegible] bona
quia seminavit bonum semen in agro suo / 2um [illegible] eius que
[illegible] in tollendo mala [illegible] [illegible] [illegible] hec

3um est sapientia eius que patet parando piculum vnde ait ne forte colligendo
zizania eradicetis simul cum eis et triticum xiii q. iusticia quod patet in verbis
de vtraque vt in textu. Sinite vtraque crescere vsque ad messem et in
tempore messis etc. In textu habetur quod vitium est detestabile et malicia que
est contraria quia talis animus vel venit in tales actus que superseminant
zizania talis locus est in medio tritici talis tempus quia cum dormirent
sicut dormiente hostiarium ysboseth occidit et egressus cum dormiente pulcri
sicut dormientibus custodibus
per exercitus Saul spoliatur et cum regum 26 dormientibus custodibus
zizania superseminat ut hic [illegible] quod laudandus et mirandus et
sicut post fidelitas in hoc quod accesserunt ad patremfamilias ne
proditores viderent / solicitudo in hoc quod consuluerunt domine nonne bonum
semen seminasti. Obedientia vis imus et colligimus ea dicit et colligi-
mus ea etc. — Dna

Hic ponitur questio dubitationis prima circa heretici sunt quod ecclesiam appellandi — 2
et conburendi sicut patet infra vita 2a q. vltimo peccans sicut pu-
niendi 2a q. mali sunt puniendi et per iudicium abicis separandi
et per vincitis sunt in civibus tollendi. Sed contra ritus vndecima
sunt tollendi. Respondeo primam dicendum quod heretici sunt tres[?] causas primo — 1
quoniam ad fidem quam corrumpunt et sic statim cum eis corporaliter et quaesitorum ac
tempore fidei debent et sunt iuste ad mortem dampnare multo magis quam — 2
falsificatores pecuniarum vel bullarum et per eos quorum ad ecclesiam quam sic demolite
et ecclesia sic eos recipit ad vitam spiritualem consequendam quod numquam relapsos post
denegat spiritualiter nec eos sic recipit ad vitam temporalem consequendam quod post
primam et secundam admonitionem si non se corrigunt vitat eos per excommunicationem et
eradicationem sicut ponitur 24 q. iii. et 25 ad excommunicat aliquos ut dicitur apostolo ad hoc excommunicat
separatur a corpore ecclesie ut spiritus eius salutis fiat eradicat enim per mortem
sed separatur a corpore [illegible] 3o quantum ad alios fideles quos inficiunt vel si heretici — 3
et sunt notorii et pertinaces ac convicti et per mandatum relapsi ecclesia non expectat
eos utrumque ad messem et usque ad diem iudicii ecclesia non expectaret 2am an
eos utrum usque ad messem et usque ad diem iudicii ecclesia non expectaret quod ecclesia tollat vel hereticus quos
quoniam omnino dicendum de hereticis [illegible] quos ecclesia tollat vel heretici quos
volendo eradicare magnum periculum imminet ecclesie quod forte per corpus principium
et pravum non potest eos eradicare sine tritico et sicut fidelibus quos subiiciunt non — 2
torros hereticos ecclesia non expectat usque ad messem per periculum nec dampnat
corrumpat et inficiat secundum ut dicit Ieronimus et habetur 24 q. 3 arius vna — arrianus
scintilla fuit in alexandria et quia non statim oppressus fuit eius flamma
totum orbem depopulat et ideo ut ibi dicitur statim secanda sunt putride carnes
et scabiosa ovis a caulis repellenda ne totum corpus corrumpat putrescat et intereat

2 Ad 2am ar(gumentum) q(uod) ex eo 32 d(omi)n(u)s moysi p(ro)p(ter) pec(ca)t(u)m ydolatrie occidit
precep(it) vel ut ... ad 23 q(uasi) milia ho(m)i(nu)m. It(em) helias 4 Reg(um) p(ri)mo 2do
impetravit igne celesti duos quinquagenarios cum suis quinquaginta condempn(are)
Sed b(eatus) Ambr(osius) ... apl(o)s qui pecierunt ut ignis de celo descenderet
sup(er) Samaritanos et Samaritani ... crediderunt a q(ui)b(us) ignis a
... ut ... petant qui lege ... sciebat ... q(uod) ... repu
tatio est ad ... q(uod) fornicantes ... It(em) de ... ...
filiis ... ut ... gentes que ... p(ro)missio(n)is ... ... usq(ue)
ad ... q(uod) ... ... non ... ... est peccante
... ... q(uod) ... ... de 2a anno
dicit ... ... et colligimus ea Et ... d(omi)n(u)s ne forte sil(ic)et eradicet(is)
et triticu(m) simul ... ... usq(ue) ad messem glo(sa) ... non est
... ut ... It(em) b(eatus) Aug(ustinus) ad Bonifaciu(m) ubi ... ... dissensionu(m)
scismatis ... aut ubi n(on) ... ho(min)is ... s(ed) plurimorum strages iacet
... est ... ut maioribus malis ... ... civitas ...
... quib(us) ... ... p(e)cc(at)u(m) no(n) est ... Glo(sa) ... b(eatus) Aug(ustinus)
in ... q(uod) ... ... s(ed) ... quando salva pace eccl(es)ie
... ... est ad ... ... do
... ... est ... ... in paucis est ... ut ... ...
... et ad ... ... de 2a ... ibi n(on)
... est ... ... eradicet triticu(m) ... b(eatus) Aug(ustinus) qu(od)
... est ... ut salva pace eccl(es)ie mali ... tollendi
sunt ... ... violata pace eccl(es)ie ... ... q(uod) ... de moise et
helia ... q(uod) ... et b(eatus) Aug(ustinus) ... ... in hoc q(uod) pec(ca)t(u)m ydolatrie
in paucos vindicaverunt morte paucorum ~~...~~ ... et abol(er)e ...
... ... de gentib(us) ... p(ro)missio(n)is ... b(eatus) Gregorius
dicens ibi ... tollendi sunt mali ubi ... invenerit bonum ...
Ad 3am ... ... in gentibus illis ... d(omi)n(u)s iudicio destruere sunt Ad 3am
... ... q(uod) ... leges ... ... malos ... in lege moysi ...
... ut ... It(em) heli ... q(uod) filios ... ...
It(em) ... ... peccavit ... ... corrumpe(re) ... ... et ... plu(ri)
... ... iudicem ... eccl(es)ie It(em) ad Ro(manos) 13 de iudice dicitur
non ... gladium portat ... in ... esse hoc ... q(uod) ... iudicem
... est in consummatione seculi glo(sa) ... separabunt 1478
It(em) b(eatus) Aug(ustinus) de baptismo et ... tractatu est ut ... se posse
... q(uod) ut ... ... d(omi)n(u)s ut ... a ... posse ...
It(em) Aug(ustinus) ... ... flagiciosos ... ...
... ... flagiciosi s(un)t q(ui) peccant ... et ... qui peccant in alios
... ... qui ... ... sunt leges ut ... de
... ... et ... ... et
... sunt abscindendi

go vi nullo esse correccio iudicant q c malos a bonis separat Jtem b gg erudiu
in hac vita sepissime si boni essent eximunt tollerant malos debent Vnde alibi
tremunt q spe malicia non expedit Jtem mali aut sunt predestinati aut pre
sciti Si predestinati sunt ergo sine correctione saluabuntur Si presciti ad mortem inter
flagella diuturna sunt utique in perdicione ergo predestinatis correctio superflua pre
scitis non vtilis Jtem b aug de vbo dni boni tollerant malos Vnde et ipsi ad sti
sunt tollerant ad predicandum consilio sunt eciam ad alios caritatem
26 Solo sunt quedam salubri admonicione corripiendi Quedam vero flagell
corporalibus et penis spiritualibus puniendi Et sic distinguntur 3 Quia vir mali sunt
corripiendi admonicione si non vult puniendi per excommunicacionem eius vir sunt corripi
endi admonicione pro loco et tempore dicit b aug exponens illud apostoli Recedite in
mundum ne tetigeritis Dicit sic vos inquit istam recessionem intelligimus de cota
mundum ne tetigeritis Dicit sic vos inquit istam recessionem intelligimus de cota
ctu cordis non corporis quamuis ergo inter nos malorum noscitur corpus potest
implicate ut corde autem recedit et redarguite ut experitis unde et noli
te consentire ut in mundum non tangitis Quia vero mali non sunt puniendi quamuis
Quia multos ergo quid non dicit inferri malis ut correptionis iudicium Et sic
ex iudicis non sunt aut principaliter quia illorum timendum et si nobis sunt non prauidicijs
lati non sunt vel quia ad maiora pericula disciplinam expectare non possimus Et ceteri
sic possunt tres qualitates formari de hijs que fieri sunt de hijs n dns iudicabit
in ad fore b Jtem sicut ipse faciet dum minima paciebatur Augustinus Abijero qui
non sunt sunt magis districta est Jtem de hijs ecclesie timendum non sunt nota non
pub coram Dicit b aug in omne de penitencia multa tollerant ut Judas et nesciunt
pub coram Dicit b aug in omne de penitencia multa tollerant ut Judas et nesciunt
quorumque et premat et qui illicitat abscondita cordis Jtem de hijs qui non sunt sine
mandi periculo corrigi Dicit b aug contra epistolam parmeniani Cum quisque fratrum
in aliquo peccato sunt deprehensus ut anathemate dignus habeatur fiat hic vbi periculum
scismatis nullum est Et in hijs casibus locutus autem b abiecte quedam vide
bantur quia mali non erant puniendi Auctoritas vero que intelliguntur in oppositum
casibus quibus probatur malos esse puniendos et iudicandos concurrentibus tribus sic
iurisdiccione et tribus sufficienti probacione admonicione et pace salua et vnitate
ecclesie Ad 3 ad obiecta Causa et correpcio et corripiendi predestinati sunt a
presciti Dicitur quod sunt sunt quia sic sunt predestinati sic ceteri sunt predestinati ut per
penam corrigantur quemadmodum de orone que fit pro reprobis ut dicit b gg in
libro dialogorum Ecclesia que scit viri orando efficiunt ita predestinata sunt ut
precibus obtineantur Similiter de correctione intelligendum est Ad racio
dicendum considerorum vero ethicorum quia lex debet esse honesta iusta possibilis se
cundum consuetudinem patrie loco tempori conveniens necessaria vtilis manifesta

ne aliq pob fru te in captione to tineat ullo pruato comodo sed propter
vtilitate cum co scripta est hic go qr lex debeat esse possibilis zm naturam et con
suetudinem patrie expedit qr pro quid vtilitate cum ferten deducit lex ponendi
cz hominibus in corpore coditionum go in diuersis hominibus moribus diuerse leges sunt
ferende primo in vaite patrem punit intitande quod et nec pt eam perfectore condi
z imperfectore et aequa punit possibilia perfectis et non imperfectis legislator
qui ultimum potest et fert legem aut punit ac pr est imperfectore
aliud intento est fines facere bonos possibilia ultimi de per precipe ab
quod faciat eos de uotos sed sufficient perfectos precepta illa go possibilibus aggr
pole est fiat ultimum abstinere z que vigent in nocumentum ciuitatis Alia
vero que non sic quidem tollat z permittit et expeditur prima pa 2e q pre
in arlo in pre Ei vero fultim inqua aer pro regula est perfecta
difficiliora precipet z leniora de imperfectis precipiat minus velle impone
z electos sanguine rebellios z contemptus aut tractans paces si precipit
ultimum perfectionis vel perfectore iudicet ponet vinum nouum in vtres vete
quod sequitur nisi quod dicitur de Math sonfungent vtres et vinum
nouum effunditur qr veti vite deduci vicijs cuiuslibet dicitur ad nouam vita
vero eo perfectore precepta artarent ad peiora prolaberentur z vinum malitie
perfectionis parum pensitione effunditur et quod sequitur doctrine accipimus vero
e q c arlo ad in vero furta de adulteria homicidia quod quasi stabant policiam
z ea a quibus vult do pt fiat abstinere humana et sunt lex perfecti
sunt te aut fornicatione vnt pus invectione si fiat vis an verbi
lex pt peccatum mortale z diuine maiestatis offensum tollat lex
peccatum non turbat policia vt plebeia vult leuibus delictis
z voluptatibus deditum facile z abstinet dt in peccatum exempla ad ette
aniu venter iam estuans cito dispumat in libidinem z quida
pronum aut a libera pre intemperantie gradus z quod pruato penal
quod peti occasionem dant quamvis omnibus z pariet in policia quod
scandala sic aug dicit peto laqueis lo de ordine vt solennias
reste aut aufer meretrices de rebus humanis et om libidinibus libi
omnibus sequitur sed quod illa mala que lex humana permittit ad
vitandum maius malum z magis illa que sunt contra delitiores tract
a gustum tartum sed sunt fornicatio z magis ppe loquendo simpliciter
tenu tenet possit restringi puta quod ad loca vt meretrices non
punit in loco honesto sunt te si in loco sic stupri vbi sit propria
mitta ante vt punit in locis priuatis ne i vitandum peccatum

sed in loco publico et melius videtur fortasse ut essent in suburbiis similiter
quorum ad progressum ... permittantur per vicos et plateas similiter non taber-
nas aut comessaciones cum viris sequantur quorum ad ornatum nec propter
virum vestiantur nec auro vel argento caput sibi velent non in certis [illegible]
... conspecta capillatura videantur ab hominibus sed extrinsecus manicas
ad tria habeant ... adiuncta ... ne ut ... videantur ... vere
... meretrices si ... lege ... tamen ... ut non ... ad vitandum maiora
... prestet ... in urbibus ... tamquam malum ... ad vitandum maiora
ita ut ... possibile est in solencia ... ut in loco permittuntur meretrices
maiore ad que pateat aliunde licitis accessus ... ergo ... potest
mechanicorum ... et balnealibus nec sub pretextu aliud licitum ... in honeste ... in civitate meretrices
licitus ... ut permittantur simili ... ut ... de ... lege de sibi aliquis ... et regna ... de ...
et quod ... de prohibicione meretricis ... precepto morali ... ut ...
... et ... inter meretricium ... prohibitum ... precepto decalogi ... datum
... vere ... in lege veteri ... preceptum ... prohibet ... ab homine ... iudicium
iudiciale ... prohibitione meretricium ... non prohibet ... lege divina prohibitum ...
... lex humana ... convenient lege ... lege adequata
... de mandato ... potencia ... nec ...
ut est omnipotens ... scandalo ... bonum ut deus ... prohibet iudici
... tollatur et permittit fur aut in lege veteri ... doctores quia
... sed ... humana lege ... est ... agros ... ad
... permittebat iudeis repudiare uxores et ... prohibitum ...
... cordis ... sed ... permisisse ... aut non ...
... magnum ... ita fac ... in ...
ut permittit uxorem repudiare ut ... Thomas 2a 2e q. 10 a. ...
... vel ... deus aut ...
humanum ... ad ... ex ... mala ... in ... qui
omnipotens et summe bonus permittit ... aliqua mala ... nec ...
... possit nec eis sublatis maiora bona tollantur ... sic ergo in regimine humano ... quidem sunt
... mala ... sic ergo ... nec aliqua bona tollantur vel ...
... aliqua mala tollerant ... allegat Augustinus i ... de ordine
aliqua peiora mala incurrerent ... sic ergo infideles tollerari ...
dicente aufer meretrices ... et ... ergo infideles tolleari ...
... peccent vel propter aliquod bonum quod ... vel ...
aliquod malum quod vitatur ... iudicio ... suos ...

In quibus psignabat olim fidei veritas quam tenendo hec homo pervenit per testimonium fidei ante hereticos ab hostibus et in sancta nobis reputatur quod eciam et cetera insuper ritibus tollantur Aliorum vero infidelium ritus qui nil veritatis aut utilitatis afferunt, nec sunt aliquatenus tollerandi nisi forte ad aliquod malum vitandum scilicet ad vitandum scandalum vel dissidium quod exinde posset provenire vel impedimentum salutis eorum qui si tollerati paulatim convertuntur ad fidem unde et Aug. dicit hereticorum et paganorum ritus eciam tolleravit quando erat magna infidelium multitudo. hec ille Item gl. et de iudeis et hereticis in de tanto dist. solum eciam ... Item diebus festivitatibus suis sunt hereticorum ipsi et patres eorum per longa tollerantes et cetera tempora tenuit liberam habent observancie celebrandi licenciam Item Aug. in li. de decem cordis ponit duo nomina flagiciosos et facinorosos et dicit quod flagiciosi sunt qui peccant in se et facinorosi qui peccant in alios eis nocendo et contra tales qui nocent premium dant sunt leges ut cito de medio rapiantur ut sic sunt velut membra putrida in corpore societatis

Aliam parabolam proposuit eis dicens Simile est regnum celorum grano sinapis quod accipiens homo seminavit in agro suo quod minimum est quidem omnibus seminibus cum autem creverit maius est omnibus oleribus et fit arbor ita ut volucres celi veniant et habitent in ramis eius. Aliam parabolam locutus est eis Simile est regnum celorum fermento quod acceptum abscondit mulier in farine satis tribus donec fermentatum est totum Hec omnia locutus est Ihesus in parabolis ad turbas et sine parabolis non loquebatur eis ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem Aperiam in parabolis os meum eructuabo abscondita a constitucione mundi hec subditur alia parabola in qua declaratur profectus ecclesie in fide quantum ad vos parabole tangunt quattuor de Christo primo incarnacio 2o passio et cetera minimum est 3o resurrectio ... cum autem creverit 4o ascensio et fit arbor ... per predicacionem apostolorum omnibus divulgata et ita ut volucres celi ... Aliam parabolam proposuit dicens Simile est regnum celorum i. profectus ecclesie in

B

fide humanitas xpi grano sinapis i. xpo cum humanitate quia quanto plus
atteritur tanto plus redolet cum Iulli terre accipiens homo quam homini
qui cum carne assumpsit Seminatur in agro suo i. in corde fide
lis ait ad gall 3o Non dixit et seminibus quasi in multis sed semini tuo
qui est xpus Vel accipiens incarnatum seminavit in morte
Vnde Ierom granum sinapis corpus xpi seminatum in agro sepultum in
orto est minimus est omnibus seminibus sed sciens omnibus in passione
quo ad reputacionem quia vilissima morte passus fuit Isa 53
vidimus eum novissimum virorum unde ut reputamus eum Eadem
... in resurrectione maius est omnibus oleribus i. hominibus moribus
Iob 3 Illud est tamen celeste nec ante minimi Isa 4o In die
illa erit germine domini in magnificentia et gloria et fructus terre
sublimis et fit arbor in ascensione quia arbor sanctificatorum
non deficient fructus sed ... et folia in medicinam
Ezech 47 ... ita ut volucres celi i. homines ad celum facti
et ordinati veniant celestes et habitent perseverando in ramis
eius i. in apostolis predicatoribus dispersis quorum doctrinis et exemplis
fideles respirant ut in cunctis ramis i. gaudiis et donis
volucres celi i. angeli et beati alii veniant et habitant quia
in ipsum respicere desiderant prima Pe primo In quem angeli ... Et in
ps Sicut ... letancium omnium nostrum habitacio est apud te Habitantes omnium
cum ... et gloria dicitur regnum celorum i. predicacio evangelii q
dicitur regnum celorum quia docet quod spiritus debeat regnare super carnem et
grano sinapis quia calefacit i. amorem gignit venenum expellit i. dogma hereticum
caput purgat i. mentem unde glo regnum celorum predicacio est
evangelii de quo alibi dicitur auferetur a vobis regnum dei et dabitur
genti facienti fructus eius vel noticia scripturarum grano sinapis
comparatur pro fervore fidei vel quia venena dicitur expellere i. enim
doctrina ... accipiens homo scilicet xpus cepit seminat et
... et ... suos In agro suo i. in mundo quia in ... obgp...

1 In ista parabola describitur celeste status ... immediate post resurrectionem ...
... in surgentes ... ecclesia doctores ... ut
... sicut ... fuerunt ...
dimi ... ista parabola ... alterac
... regnum celorum grano sinapis ...
... ut ...
... ut ...

i. omnibus discipulis disciplinis vel quia ut ei credit in principio vel quia
verbum predicat cunctis vel quia docet quomodo sit utilia videlicet quantum
qui pauper spiritu vel quia caret compulsione verborum ad ma
doctrinam fidei vel videt hic vitalem in aliis vero dissimilis sta
tim vero consentit dictum autem tenet per divulgationem magis oribus
oleribus i. istis physicis naturalibus et poeticis que dicunt olera que
cito decidunt vel vitale permittentes prout quemadmodum olera cito
decidunt Et fit arbor alta per eius sublimationem fortificata per eius
utilitatem ita ut volucres celi i. anime credentium celos affectan
tium veniant per fidem et caritatem per amorem in ramis eius i. in
doctrinalibus operibus vel volucres celi i. predicatores qui ut im
volant veniant studendo et caritatem meditando et operando in
ramis eius i. diversis expositionibus sacre scripture dicitur ex
Statuet filios suos sub tegmine illius et sub ramis illius morabitur
Quatuor enim rami sunt historia tropologia tropologica allego
rica anagogica unde regnum celorum potest intelligi presentia eccle
que ratione humilitatis propter ea et propter ea multitudinis quia videbatur etiam
abiecta virtute est magna vel propter fidem quia medicam vi
debatur propter scandalum crucis sed fundata propter calorem dilectionis
pro grano sinapis comparatur quia eum sit minimum magnitudine hic
magnum in virtute et calore crevit enim in arborem magnam
quia ubique orbis est et expansa huius stipite per spem et ramos
spiritualitatis per dilectionem dei dilatatos per caritatem proximi altare
spiritualitatis sustulit ampla quia totum mundum occupavit
quia ad celestia sustulit ampla quia totum mundum occupavit
quia ad celestia sustulit vidit quia non i. celi et
cum arborem ascendit Zacheus ut Christum videret quia non i. celi et
ascendit sicomori arborem et volucres celi i. principes hic
ramos viderunt et volucres celi i. principes huius
mundi alta petentes vel alti intellectus scilicet quod mundi sapientes
habitant in ramis et ei subiecti reguntur eius consilio vel volu
cres i. sancti qui per omnis virtutes ad alta ascendunt et ad summa
celestium bonorum volando contendunt habitant in ramis eius i.
diversis operibus spiritualibus Rami etiam arboris sunt dignitates ecclesie
a per valetudine morborum varia sunt medicina in quibus una quaque

volucrum i. animarum iustorum requiescat Volucres enim celi sunt anime
fideles que cor altius levantes ad celestia per desiderium volant
et in neglectu temporalium rerum cupiditatibus sursum cor habent in
celestibus atque in sanctorum dictis et contemplationibus respirat et requi
escit ab huius vite fatigationibus Unde ps. quis dabit michi pennas
sicut columbe et volabo et requiescam Dissumamus ergo et nos
pennas columbe et ad altiora volantes possimus imprimis
super arbores nidificare et nidulos docibiles nobis facere i. e.
terrena omnia fugientes ad celestia festinare Magnum ergo et suave
sit nobis desiderium exaltandi fidem nostram ut deus celebris ab
omnibus timeatur cognoscatur et ametur Aliam parabolam
h' scia profectus ecclesie in fide trinitatis sine vinculis declarat et quamvis
in x° dicit ergo Aliam parabolam locutus est eis simile ut per varie mathei
una sit mediana Simile est regnum celorum i. ecclesia militans in qua dicitur re
gnum celorum predicat / fermento i.
gratia per fidem / vel doctrina fidei que regnum celorum predicat per fervidi ter
fidei / quod acceptum mulier i. divina sapientia que deus est mulier per fecunditatem
vel ecclesia / abscondit in farine satis tribus farina divina scientia
tota sata tres persone David ergo genuit incessam mistice more palestine
et modium et dimidium capiebat donec fermentaret totum i. donec
multiret fides trinitatis per totam ecclesiam / Quedam non dixerunt ut Arri
us et Sabellius ita quod vix tamen dicere etiam divina sapientia abscondit in
ecclesiam fidem trinitatis donec apostoli ipsam promulgaverunt per totam ecclesiam salit oppo
sit vera sit enim ideo tres persone contra non sunt in xpo tres nec in una
persona sunt in heretica qui non possunt ista fluctationem totam quidam
enim dixerunt ut Arrius et Sabellius quod non vivunt sibi animam sed
corpus quod divinitas erat loco anime Quidam quod vivunt sibi animam
et non corpus quod corpus fantasticum et non verum assumpsit vel isti non
et non corpus quod corpus fantasticum fluctabat anime Unde sata verum bene mulier scilicet virgo maria abscondit
fluctuatio i. primum in tribus satis farine i. in anima carne et deitate et hec
sub archa ventris alit copiam animi sub vesica ubi i. anima sua absconditum
est fluctuatio i. delatorum in tribus satis farine i. in tribus modis diligendi

Cam

s. ex toto corde ex tota anima ex tota mente vel in tribus vibus
anime s. ronali concupiscibili irascibili in quibus caritas sine doctrina
abscondit sed per illas diligent impleti. Alit enim h' this diuina sa-
pia abscondit in tribus satis farine i. in tribus ptibus scripture scz
mosaice prophetice et euangelice. Alit apparet enim eius h' this farina
e plebs eorum collecta / tria sata tres status fidelium noe dani-
el et Job Ezechiel xiiij eciam sapia dei fidem i cautelo panem doct-
rina comedat in primi donec totum fermentaret i. donec in fine mundi
completo numero electorum fideles ad gloriam iternis perveniant / et tunc
perfecta calescient caritate. uno enim est ignis primi sed trio circa ta-
mu nuncius fructum sunt in malis aut primo ad terrorem et corruptionem
vetus fructum et vicium unica / uo in fructo veteri quatum ad
corruptiam carnis que innata et nobis ex vetustate primi pecti
neque in fructo malicie quam ad superbiam vite et nequiae quam
ad corruptiam eorum vide leuitica et Omnis oblacio absque fer-
mento fiat / In bono aliquando sumitur est enim fructum vite de qua accipi-
tur enim prima opponitur et est fructum caritatis de qua opponitur
scilicet ita parabola 2a gloriam leuitice i offeretis panes fermentatos
Dat autem caritas fructum propter saporem. vade sic fructum pastam ita ca-
ritas mentem. Item sicut fructum sapidam reddit pastam ita caritas
saporem prebet rebus aliis insipidis et amaris i. tribulacionibus et laboribus
h' enim locutus est Omnipotens porta est publica occultacio veritatis
h' perdidit ro occultacionis dicit ego h' enim spiritualiter locutus vel in parabolis
ad turbas / non sic ad discipulos / et sine parabolis non loquebatur eis
s tunc licet alias multa sine parabolis dixisset / ut adimpleretur
quod dictum est per prophetam psalmo lxxvij dicitur in persona sua Aperiam
in parabolis os meum qui quondam aperui ora prophetarum
Eructuabo abscondita Juxta de profundo intellectus elicita per illud
psalmo Eructauit cor meum verbum bonum abscondita inquid a constitu-
cione mundi licet enim quod abinicio abscondita erat quod de illo
quod dicto mir quod bene ramipet In eructuacione quod de plenitudine

Donec tota mente
i. qui affectat quam
... ex toto corde
a ... fructuo ...

emitti verbum dormie / sic ergo per quandam homo ciuitatis sed potius
loqui vel balbutire Differentia est inter absconditum et parabole
absconditum respicit illud quod dicebat parabola omnis dicendi
per omnia scilicet predicta et talia multa locutus est in parabolis et licet
ille multa sine parabolis dixit talibus tunc tamen nichil sine parabolis
dixit eis ut scilicet moueret ad inuestigandum de auditis Item ii hominibus
dixit eis ut scilicet moueret ad inuestigandum de auditis · Item · ii · hominibus
... udibus de regno dei / oportet erat inducti eos talibus parabolis ut rerum
... eis cogitatus silentium ad intra archana sunt eorum que
~~...~~ uenit surgat ad cogitata ut quod visibilium rapiat ad
visibilia ac per ea que visu didicit distat amice quod nouit
quod ut celestia capere illud potuit ut nouauit per finem terrena au
dita parerent parabola non tacite silendo dicitur latine per quod veritas
de inuicem et in qua aliud dicitur ad ... ~~dicit~~ intelligitur

3 Mulier enim est dei sapientia vel diligentia sectorum ad predicandum que
magis fidem katholicam Tria vero sata farine sunt tres partes mundi Asia
Affrica Europa vel tres lingue scilicet hebrea greca et latina fermen
tum ac licet in scriptura frequentius accipiatur in malo eo quod corruptum
... ad similitudinem ... et ad similitudinem ... in bono tamen et propter
vite alimentum ... magnam partem ... et
ad hunc amplius ... in ... in pentecoste que cele
brata a iudeis propter beneficium legis date quinquagesima die ab exitu de
egipto quod ... offerebant duo panes de simila ferm
tata ... in sapientia vel sectorum diligentia ... similitudinem ... calore
... et inclusum legem ... amore et ... dei
... et abscondit ... posuit in tribus ... satis donec fermentare
tur ... posuit fuit in tribus mundi partibus atque apostolorum
et amplius ... donec ... totum et ... fides ... per totum
mundum quod inde totum pene mundum iam ... et ... in celestem
corpus ... videmus Sic modicum fermenta magnam massam ... in
... virtutem ac vinificat et crescere facit

Tunc dimissis turbis venit in domum et accesserunt
ad eum discipuli eius // Edissere nobis parabolam zizaniorum
agri Qui respondens ait Qui seminat bonum semen est filius hominis
ager autem est mundus bonum vero semen hii sunt filii regni
zizania autem sunt filii nequam inimicus autem qui seminavit
ea est dyabolus messis vero consummacio seculi est messores vero
angeli sunt Sicut ergo zizania colliguntur et igni comburuntur
sic erit in consummacione seculi mittet filius hominis angelos su-
os et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui
faciunt iniquitatem / et mittent eos in caminum ignis ibi erit
fletus et stridor dencium / Tunc iusti fulgebunt sicut sol
in regno patris eorum Qui habet aures audiendi audiat

Positis parabolis aliquibus hic subditur earum exposicio et primo parabole de zizaniis
exposicio ponitur completa / 2o aliarum exposicio datur intelligi ibi
Qui habet aures audiendi audiat In prima ponitur peticio discipulorum
2o salvatoris responsio sive exposicio ibi Qui seminat ait 3o expo-
sicionis adaptacio ibi Sicut ergo zizania Dicit ergo Tunc dimissis turbis
que non intelligebant exposicionem venit in domum et accesserunt ad eum
discipuli eius tamquam familiares Accedunt discipuli ad christum triplici de causa aliqui
ut petant effectum sue pietatis unde accesserunt ad eum dicentes domine
salva nos perimus Aliqui ut cognoscant iudicium sue voluntatis
unde accesserunt ad ihesum discipuli dicentes Ubi vis paremus tibi
pascha Aliqui ut habeant noticiam veritatis ut hic edissere et cetera
quia nemo novit misteria nisi pater / nobis qui tibi eciam quibus
dixisti vobis datum est nosse misterium regni dei Parabolam zizaniorum / Sed
hanc magis petunt quam alias forte quia plus videbatur hic posita
quam alie eo quod dictam finissent cum multa racione connectione et promissione
sicut supra patet non noverunt quod et alias parabolas eis ibidem exposuit
licet non fiat hic mencio de aliarum exposicione parabolarum videtur Marci X
Seorsum autem discipulis suis disserebat omnia / Qui seminat ait hic

subditur expositio parabole eo ordine quo supra et ponit primo quantum
ad seminatorem 2o quantum ad superseminatorem vel zizania autem sunt filii
3o quantum ad messis consummacionem vel Messis vero etc. Et hoc est quod dicitur Qui
videt ait Qui seminat bonum semen est filius hominis id est Christus
filius virginis Ysaie 3 Seminabo eos mihi et cetera semine hominum Ager est
mundus Iheremias 2 Quia mundus primus possessione et creatione continet
inamenitatem cum super dicat Quia magis pro bonum autem semen hii sunt
filii regni intelligit et sinat non sic alii de quibus supra 8 capitulo vel
qui eicientur foras vel nomen quod quidam dicuntur filii vocatione tamen sic
infideles iudei quidam vocatione et electione sic iusti fideles quidam
vocatione electione et participatione sic angeli et alii beati Zizania autem
sunt filii nequam id est diaboli qui vero peccati filius scandali semen nequam
inimicus autem qui superseminat ea scilicet zizania est diabolus Proverbia illuminat
oculos meos ne umquam obdormiam in morte ne quando dicat inimicus
meus prevalui adversus eum Messis autem consummacio seculi et quod dicitur de pluribus
Iheremias 8 Transiit messis finita est estas et nos salvati non sumus Messores
angeli Joel 3 Mittite falces quia maturavit messis Sicut ergo zizania
hic ponitur expositionis adaptatio et primo quantum ad supplicium reproborum
2o quantum ad premium electorum ibi Tunc iusti fulgebunt Circa supplicium
reproborum tangit 2 tempus supplicii quia in fine seculi iudicis auctorem
quia mittit filius hominis iudicium quantum quia colliget de regno supplicium a
...te quia mittet eos in caminum Dicit ergo Sicut ergo zizania colliguntur
et igni comburuntur tamquam stipule Sic erit in consummacione seculi id est in
fine seculi mundi iudex filius hominis consumabitur et hic et infra 3 quantum
ad se et quantum ad corpus suum misticum mittit filius hominis scilicet per angelos
suos scilicet ministros sunt bonos per quos exercebit vindictam Nota diuinum
... ad beneficium tamen ad penam ipse seminat per alios vero
punit Et colliget de regno eius id est de ecclesia militante omnia
scandala emphatice loquitur id est omnes homines scandalizantes qui sunt
alios nunc faciunt in peccatum et eos qui faciunt iniquitatem quantum ad se
Non dicit qui fecerunt quia multi peccaverunt et peccata propria diluerunt
sed qui faciunt continuando scilicet mala voluntate usque ad mortem

Et mittet eos hic ostendit supplicii acerbitatem scilicet ex loco quia in ca-
minum ex dampno quia ibi erit fletus ex tormento quia et stridor den-
tium / Mittet eos scilicet iniquos / in caminum ignis scilicet infernalis Malachie
3o Dies domini veniet accensa quasi caminus Vnde sicut caminus amorfe
gloriae erit in Jherusalem civitate beatorum sic caminus ardoris et miserie
erit in Babilone civitate confusionis Vnde sequitur Ibi erit fletus pro
carentia visionis divine / et stridor dentium pro penarum acerbitate Apocalypsis 16
Mandu[c]abunt linguas suas pre dolore vel fletus ex calore dissolvente
et stridor ex frigore constringente Job 24 ab aquis nivium transi-
bunt ad calorem nimium Vnde in fletu duo sunt / [tribulatio] tenebrositas cerebri
et fluxus lacrimarum quorum utrumque erit in dampnatis / Tunc iusti
fulgebunt hic describit premium bonorum / Tunc scilicet malis confusis et in
tenebras eiectis / fulgebunt iusti sicut sol Comparatur gloria iustorum
soli maxime quo ad corpus quia anima glorificata multo cla-
rior erit sole et gloria corporis erit ex redundancia glorie anime
in sole aut 4 dotes corporis notantur claritas quia in creaturis visi-
bilibus nichil sole clarius Agilitas quia currens ab oriente cito
venit ad occidens Subtilitas quia vitrum penetrat [intrat] sine lesione
Impassibilitas quia radius eius non leditur neque maculatur In
regno patris eorum quod est sine defectu ergo tamquam
filii regis accipient regnum decoris O quam glo-
riosum est regnum in quo sancta societas quia in-
sti In quo perfecta claritas quia sicut fulgebunt In quo
perfecta delectabilitas quia sicut sol dulce cum lumine
et delectabile est In quo sublimis dignitas quia
in regno In quo perfecta caritas quia patris
eorum Qui habet aures hic aliarum duarum
parabolarum innuit oppositam complicate dicens
qui habet aures audiendi audiat Intellige que
omnia premissa intelligenda sunt mistice Dubium
est hic utrum omnia peccata mortalia publice a bhamine
et dictamine legis divine sint penalia per meritum premiendi

Dubium

Respondetur ergo licet omnia peccata mortalia sint divina lege ex
presse vel implicite prohibita non tamen peccata omnia publice ab
homine cognoscuntur huius legis penaliter et iudicio punienda prima
patet conclusio per Bedam quia Deus qui est iustissimus iudex eo quod in
lege veteri punivit multa quod multomagis hic modo permittit cum
potiora cognicionem et remissior lex divina preceptiva aut prohibi
tiva per assumptum patet / secundo exemplum peccatum Unde Augustinus super Genesim
loquens de illo et eciam de peccato quia abscondit quondam maleficium
similiter quod utique novum regnum assumpserat ille Sinagoge iste ecclesie
utraque non detestabili in manitate sed eundem amoditate iusti
cie regulam cogeret utique odio mysterii aliene Ergo ille sive ille
divus Ergo id est post moysen non legitur punitum eorum precepta ducatum
populi hebreorum ab eo accepit Item vita de se et mala et licet
deus facere posset de re non tamen cum sit tamen quod deus permiserit tamen fieri
non potest ut quod hoc ipse convoluta malicia. Item licet fieri potest tamen
in lege veteri non puniebat primo ad conceos permittebat De ut.
cum xxxiii sequitur est Non cenerabes fratri tuo ad usuram pecuniam
nec fruges aut quamlibet aliam rem sed alieno. Item notandum sed alieno
dicitur vero proprio et aliquid iusto sed remittendo aliquid iuris
non Item Sapiencie xi sequitur est Nam Misereris omnium quia omnia po
tes et dissimulas peccata hominum propter penitenciam diligis enim omnia que
sunt et nichil odisti horum que fecisti et parcis ante
omnibus quia tua sunt domine qui amas animas et quo per deum non se
punire peccato sed pro aliquo Item Ezechielis xxxiii dicitur Si deprecetur impius
morte morietur et egit penitenciam a peccato suo fecit iusticiam et iudicium re
vita vivet et non morietur omnia peccata sua que peccavit non imputa
buntur ei Item glossa or super id quod dicitur In matutino interficiebam omnes
peccatores terre ut disperderem de civitate omnes operantes iniquitatem dicit
in persona christi Aperte patet est quod non est venia sed manifesta In hac nocte
nocte incidunt temptaciones ut quasi per tristicie bestie silve et carnali leccio
in quali querunt escam sibi In hac ego nocte parco corrigo tolles
sed in matutino ad dies iudicii veniens et erunt omnia aperta que modo non sunt

occulta iustificabam, i. puniebam in maleficio iudicii iustificandos. Unde
probatur glossa ex testimoniis novae legis Joh. viii dominus et salvator noster
deprehensam in adulterio ... sibi oblatam: Nemo te condempnavit,
nec ego te condempnabo. nocentis crimina indempnatam remisit. Quod ergo
per actum meum sit iniustitia ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ separata omnia ab homine scilicet vindicte relaxanda
nec iudicium non praecipienda contra Petrum clamantem vel volentem te
apte Jacobum et Johannem sunt increpati et moventur tamen non sunt puniti
nec tamen indignati discipuli dicentes vis igitur descendat de celo et
consumat eos. Unde dominus nescitis cuius spiritus estis filii lucis. Ex
Amplius de zizaniis seminatis in agro quas servi volebant eradicare
et dicebant servi vis imus et colligimus ea. Unde dominus sinite ea
crescere usque ad messem ne colligentes zizania simul eradicetis cum
eis et triticum. Matth. xiii. Ex qua parabola apparet quod mali tollerandi
sunt inter bonos donec sine periculo bonorum potuerint ab
eis separari quod erit in messe finalis diei sive iudicii. Sic
enim ipse dominus parabolam illam exponit dicens Ager est mundus bonum
semen i. filii regni zizania filii nequam Messis vero est consummatio seculi
messores angeli. Ubi [illegible] tatis in 3a parte ~~[illegible]~~ dicit

alexander — quod ad iustificandum sine lege requiruntur plura scilicet iusta causa iustus
ordo iustus animus. Iusta causa ut quod reus meruerit iustificari quia

Deut. — dicitur innocentem et iustum non occides. Iustus ordo ut occidens habeat
potestatem et reus sit convictus et crimine habeat iudicis potestate vel a
divina constituta quae scilicet in lege vel ab eius voluntate spirituali intellecta
per inspirationem etiam quam dicit ergo probet per miracula aut sacramentis potius
presumptum sit ei de veritate credendum contra. dicit Augustinus super Matt. 7to capitulo
officia vindicte pertinent implere quos iudex quod leges et Ambrosius super primam
Cor. quando maledictum sinceritatem magis corrumpit. Si quis potestatem

vel probare — te non habet quae sit reum abicere non valet. innumeris est et iudi-
cum non sine accusatore dampnare sicut nec Christus Judam abiecit. Iustus

quia non est accusator — animus ut fiat solum amore iustitiae et non libidine vindictae vel
appetitu propriae (?) ... quae ... iustitiae super [illegible] iniust...

iudicans occidit quem sciret a iudice debuisse occidi ~~pfecto~~ profecto
si ad sponte faciat homicida est. Si eum occidit eciam quem sciret a iudice
debuisse occidi / quod hec tria sunt necessaria ad iustum principem competencia
deducit Sed iudex gerat in iudicando vicem dei dicit ut primo de
iudice illos scilicet proprium est iustum et iudicare. Sive deus sit et sine
peccati nota. Sed differencia inmaterialis ista ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ / primum audientis ut imaginem ut accipientis eius quam pro-
nam quod dei iudicium est / Debet ergo iudex esse iudicium dei est in tribus
se ei conformare in potestate in veritate in bonitate / ut potestas referatur
ad ordinem iustum veritas ad iustum censum / bonitas ad iustum animum
Hec exodi xviii insinuatur eum dicitur provide de omni plebe viros potentes
timentes deum in quibus sit veritas et qui oderint avariciam / potentes timen-
tes deum debent premium / in quibus sit veritas debent scilicet / qui oderunt a-
variciam debent bonum Deut. I° require sub alia forma eum dicitur date ex
vobis viros sapientes et gnaros quorum conversacio sit probata in tribubus
vestris ut ponam eos principes In sapiencia intelligitur veritas In conversacione pro-
bata bonitas In principatu potestas Ubi vero alterum predictorum scilicet iurisdiccio
connexio et pax salva deficit non possunt peccata publica puniri Unde
si promiscuus ~~f~~ non est iste subiectus non habent in eum ferre iudi-
cium. Si crimina non possunt manifeste iudicio probari Ideo quod sunt
nedum ut persone singulari nota non possunt puniri quia iudicium requi-
rit ex testimoniis manifeste procedere. Debet sine periculo scismatis
aut turbacionis ecclesie iudicium exerceri non potest cessandum est a punicione
penali et iudiciali ut est in peccato multitudinis aut principis quem
sequitur multitudo Unde Augustinus in epistola ad amandum de peccatis mul-
titudinis ostendens quod non severe cum ea agendum est aliquid dicat
non aspere quantum estimo non duriter non imperiose peccata multitudinis
aut prius consuetis corripienda sunt Ista tolluntur magis docendo quam
iubendo magis monendo quam minando Si enim agendum et cum multitudine
et si quod minatur cum dolore fiat de scripturis et nos in nostra potestate sic Dominus
in suo sermone timeatur hec Augustinus Et ubi ita tres concurrunt sunt peccata publica
nolencia puniri Ex quibus patet quod hec non dicendo non defendunt peccata cum
tribus scilicet iurisdiccione connexione et pace salva concurrentibus debent sunt omnia
peccata mortalia esse punienda sed non conceditur peccata puniri absque iure
ordine ad destructionem ecclesie vel boni communis

Simile est regnum celorum thezauro abscondito in agro Quem qui invenit homo abscondit Et pre gaudio illius vadit et vendit universa que habet et emit agrum illum

Sed contra deutero vij 2° dicitur dominus deus propter filiis israel ut auferret de medio sui cananeum etheum pheretheum scola deutero xxiij israel pheretheum lepros(os) c(um) ceteris quos castra leviticus xiij et cohabitare chananeum Jebuzeum a gentes de filiis israel et non faceret cum eis fedus quod per quos intelligimus peccata mortalia videtur ... cum deo eo propter deutero 2° ut dico cum deus preparat hominibus non peccat nisi ... homini ut ... auferat malum de medio ipsi jurisdictionem correctionem peccati salua ... et dominum ... alterum Augustinus libro ... explanam per memoriam tractatum id unum apud auferre malum ... qui ... sub peccato separari ... ab omnibus separandi ... et sic malum auferunt ab eis Et si ... malos separa illorum peccatis ... et forte non ... frustra ... apostolus auferte malos ... malum ... ipso auferat malum ... non sunt coronem ... et magnus ariopagita Dionisius dicit quod theologia simbolica non est argumentativa sed ad ... restitutionem apostolorum electione leprosorum ... gentium ... liberalis plana et soluta que ydola ... Judeis ... lepre et morbi ... debet de cetu sanorum ... iste nationes ... ydolatria ... allegorice ... Solus nomine ydolorum peccata ... accipis nomine lepre peccatum ... et ... castella ... et decem viri leprosi

13

leprosi inquit Vau absurde intelligi possunt qui saniam vere
fidei non habentes varios confitentur errores Vo enim vel abscon
dunt maliciam suam et impietatem sed per simulatam pietatem proferunt in lucem et
reliqua ut supra ibi ponitur etc. quod lepra contagiosa mala doctrina in
moribus Talia peccata possunt non solo fraterna correctione arguenda
et castiganda sed etiam publice possunt etc. quod iusticia cohibenda et
punienda de talibus possunt inferiores publice arguere superiores quia
iam spiritualiter propter infidelitatem desinunt esse superiores quo ad hoc
~~et ista dicta sunt in ipsa racione~~ Racio autem huius quia peccata infidelitatis et heresis
sed similiter et male doctrine nimis contagiosa sunt Sermo eorum enim ut po
te infidelium aut hereticorum sermo ut cancer serpit dicit apostolus 2o
ad Thimotheum 2 Quod in septem gentibus quas precepit dominus extirpari
peccata mortalia intelliguntur non est ad propositum ~~arguendi~~ sed tamen
~~ad propositum meum~~ unde vide de septima facie assumpto dicitur Iudicum
1o Eciam filii Beniamin habitaverunt in Jerusalem ut delerent Iebu
seus habitatores urbis Item eciam Chananeus mansit habitare cum
eis manasse quoque [illegible] Effraym non interfecit Chananeum
qui habitabat in Gazer et plura talia et in 2o capitulo dicitur Iratusque
est furor domini et ait Quia irritum fecit gens ista pactum
meum quod pepigeram cum patribus eorum et vocem meam audire nolu
erunt et ego non delebo gentes quas dimisit Josue et mortuus
est ut in ipsis experiar Israel utrum custodiat viam domini et ambu
lent in ea sicut custodierunt patres eorum etc. unde non apparet quod
permisit deus istas gentes ad opositum sequens oppinatum accipitur
per quod apparet quod mali inter sunt permittendi inter bonos ad
probacionem bonorum vel oppositum Sequitur textus ante ibi
Simile est regnum celorum ut dicitur de statu perfectionis ecclesie
in similitudine quod determinatur perfectus eius in moribus et primo quantum ad vitam
activam 2o quantum ad speculativam ubi continue simile est regnum celorum re·ce homini negociatori

In thezauro ergo mittere operand bonum opus In margarita que
fit de rore celesti mediante in concha de voto contemplationis
In prima ondit primo terra quod est solido quia terra thezaurum abscon
ditum in agro 2o opum ad quod opera est solido i. Quem homo invenit
ubi nonit 4or primo invencio thezauri per bona operationem 2o ab
sconsio per veram intencionem i. abscondit 3o vendicio primonum
per temporalium abdicationem i. Et pre gaudio 4o emptio thezauri per
celestium dilectionem i. Emit agrum dicit ergo Simile est regnum
celorum i. presentis ecclesie vel presentis congregationis sanctorum thezauro
.i. 10o que etiam imitatur in operibus actionum et ideo ei est
filius / abscondito in agro per agrum intellige operationem actionis in
hilitate quippe operum et passione tormentorum sunt absconditi
2 sub illa divinitas latuit Isai 45 vere tu es deus absconditus
deus israel vel enim Christus thezaurus est celestis regni residentium
qui tunc abscondit magnum qui homo conteret se in bonis actionibus et
sederis isto et vere est absconditus quia enim pro omnia magnitudo
dulcedinis tue quia abscondisti timentibus te non ab eis Quem cum
invenit homo quod fit per bona operationem hic 2o post eundem invenit
eum / post eundem contritionis confessionis et satisfactionis vel ieiunium elemosina
et orationis abscondit per veram intencionem non querendo vanam gloriam
ad quod quidem b. gregorius de predicatorie deponendi qui thezaurum in via publica
portat quem de ecclesia qui ondit omnes thezauros suos invenit
regis babilonis et cor amisit Isai 39 Et pre gaudio illius vadit
pedibus intellige affectando intelligi sunt vie ad incipit dili
gite job quod eos effodientes thezaurum gaudent / Et vendit universa
que habet i. temporalia contempnendo intellige per contemptum terrenorum considerandum
celestium mat 19 Si vis perfectus esse vade et vende omnia Et c
imit agrum illud tota celestibus inhiando per amorem 3o considerant 31
agrum et emit illud ad laudem virginis expone ista parabola Et pro

thezaurus in agro isto est virginitas in carne 2º ad Cor. quarto
habemus thezaurum istum in vasis fictilibus. Ager est de quo infra de qua
gen. iiij dixit cayn ad abel egrediamur foras cumque essent in agro
cent consurrexit cayn adversus fratrem suum abel et interfecit eum.
Cayn interpretatur lamentacio et significat dyabolum qui ducit homines ad lamentum
vel ad motum spiritualiter qui sepe nititur educere abel id est spiritum id est
agrum foras id est ad carnis concupiscencias exequendas et ibi occidit eum.
Thezaurus absconditus in agro est virginitas in carne Job 38 Nunquid
ingressus es thezauros nivis aut thezauros grandinis aspexisti.
Thezauri grandinis sunt predicatores ut dicit Gregorius qui corda au-
diencium et feriendo terrent et blandiendo infundunt. Nix autem can-
dida et frigida est et ab alto descendit et significat virginitatem que dicitur
candida eo quod non solum animum sed et carnem mundam facit Apoc.
in ambulabunt mecum in albis etc. Frigida dicitur quia extinguit vel
ad ardorem libidinis refrigerium prestat unde in passionibus virginum
legitur multarum ignem fuisse extinctum [illegible] cum ardorem libidinis
[illegible] in temptacionum et malorum faciliter potuit superare in tribulacione
unde in canticorum persona dicitur cum lectione canticorum sit in medio istis non sit
esuriata unde canit ecclesia [illegible] te per [illegible] iu [illegible] Nix autem ab alio
to descendit et virginitas celica virtus est unde dicitur soror angelorum
[illegible] in carne preter carnem vivere non humana vita est sed
celestis Apostolus [illegible] qui cum mulieribus non sunt coinquinati
[illegible] ita cognata est angelis ideo angeli multum delectantur in
[illegible] [illegible] tympana [illegible] puelle tym-
panistrie sunt virgines carnem mortificantes in tympano
enim carnis mortificacio signatur. [illegible] virginibus thezaurus dicitur [illegible]
[illegible] quia ei debetur aureola que signata est in Exo. 27 [illegible]
per coronam in terra porta altam quatuor digitis. Ad hanc enim vocat
dominus [illegible] veni de libano veni coronaberis [illegible] dignum enim est ut q[illegible]
[illegible] celestis sponsi singulari [illegible] diademate coronetur.

Cam

Quatuor lapides preciosi in aureola virginum sunt quorum secundum
dia de quibus sint glauc. s. in innocencia . mentis fuisse frucasse verbo
vero preciosa bonis retinet integritate carnis confirmasse sapientiam vi In
corrupcio facit proximum deo . ut dicit sto augustinus vita durasse fecit
omnium ut est ipsum infirmitas fortissimum superasse Job vel magis
ligabis eum . i . dyamantem ancillis tuis . i . virginibus terrarum infirmitas
quibus dyamantem ligat . Simile est qui invenit homo abscondit . Ab
scondendus est thezaurus virginitatis a petulancia et iactancia
tia hii sunt duo latrunculi qui ipsam furantur hec aliam
violat prima carnem alia secunda iactancia . iactando vel placendo
quia per eam quis gerit aliter bonum Ezec in preciosa Tercio bonum
Thezaurus absconditur per carnis maceracionem Sic abscondi do
cebat apostolus de se prima Cor . 9 Sic pugno non quasi aerem verberans
sed castigo corpus meum et in servitutem redigo Abscondi tum
per strictam cohibicionem Sic abscondi docebat Job 31 pepigi
fedus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine Ab
scondi per fugam et elongacionem Sic abscondi docebat apostolus
1 Cor 6 fugite fornicacionem unde et pollicratus Julius
cesar nychil in bello corpora hominum gladius in pace volup
tatis . . . vulcani sensualitatem in generis tripliciter illos tam fa
cile superare quam fuga / eo quod ipse qui gentes dominavit vene
ris vicibus inmodavit mulier impudica Venando ecia
plures vides aucupe rethe ambas tendentem et non videre
letantes dum illi retrui aues decipe temptans vide ne ani
ma fortis / in fisto detineatur Abscondi etiam per malorum co
gitacionum vitacionem Sic abscondi docet Salomon prima pro 6
Numquid abscondere potest homo ignem in sinu suo ne comburantur
vestimenta sua / Et per gaudio illo vadit et vendit
cum omni carnali concupiscencia abrenunciat s . licite impeciali

pa ad Cor vij d' ergo si inquisit non peccat / sed hec ven
dit i. asc abiat hanc leticiam ut emat illum agrum i. ut sibi
perfecte subiciat carnem suam gru Phil. Consideravi agrum et ecce
Non tibi inveni in lupinosis sed pecunis spine et tribuli pro 24
per agrum pigri transivi etc no abscondi in vanam glor. Isaie 39
Letatus est super eis Ezechias no fuit verum quod no ondit eis
no ponit in avaris qui plus eo amat pecuniam et qui
animas suas venales habet contrario vel ut ita parabola exponi
de quibus doctorum scientiam quorum per fidem katholica divulgata sunt in
orbe terrarum multi valentes et literati viri indoctus philosophorum com
si ad fidem sacram acceperunt se opere et suam sciam converte
ad utilitatem et regimine animarum sicut Aug. et per et multi alii
valentes doctores et ecclesie et ac sequitur per thezaurum absconditum
in agro qui agro omnibus vendidit emit ut thezaurum ibidem
absconditus lucratur Ager enim iste labor est predictus in opatio
vite active et opinione in regimine ecclie thezaurus autem
est premium celeste Ager aut omnibus vendidit emit ut thezaurum
lucratur et per magnitudinem premii celestis predicta labor est sustipi
endus spiritualiter Alys dimissis unde Aug. dicit in epistola ad vale
rium Cogitet religiosa prudencia aut sil quod in hac vita ma
xime in hoc tempore difficilius laboriosius periculosius episcopi ac presbiteri
ac diaconi officio sed aput deum nihil beatius si eo modo militetur
quo imperator noster iubet Nota quod in alia istorum evangelio de
regno celorum comparato terrenis rebus sicut esse dicitur ut quibus iam
novit surgat ad incognita que no novit quantum ex eo visibilia
et ad invisibilia rapiat et per ea que usu didicit quod consciencius
incalescat ut per hoc quod sicut notum diligere discat et incognita
amare Circa aut istum thezaurum in agro absconditum quatuor sunt videnda
primo quare regnum celorum thezaurus dicitur 2o qualiter iste thezaurus absconditur
3o qualiter emitur Quarto quare custoditur Nota quod regnum celeste
dicitur hic bis thezaurus quare tot felicitatibus regnum celorum reptetur
et redundet et connotat istius thezauri cetera

thesaurus dicitur ut ab hominibus desideretur quia thesaurus res desiderabilis
est dicitur absconditus ut eius dilectio augmentetur dicitur in agro po
situs ut de ipso acquirendo spes certa habeatur. Dicens esse in
orto vel in terra murata difficile de ipso habendo possemus
At postquam in agro patenti esse dicitur ostenditur ut nos aperte per-
videamus de eius regnum celeste dicitur seu vocatur. / Notandum est
quod thesaurus fit de rebus preciosis nemo enim de palea vel de lapi
dibus thesaurum facit dicitur et rebus raris et sequitur istud ad primum
quo quod omne preciosum est rarum et omne rarum est preciosum Unde
Jo. Omne quod rarum est magis appetitur polegium apud Indos
est preciosum quia aurum tertio fit et de rebus durabilibus non
corruptibilibus quia nemo de pomis pomis vel de fructibus facit thesaurum
quarto fit et de rebus in multitudine congregatis quia una micha auri vel
argenti thesaurum non facit Et quia bona celestia sunt preciosa rara et
durabilia et in multitudine congregata ideo regnum celeste thesaurus vocatur
Ista tria tangit Sap. .7. ubi dicit divicias nichil duxi in com
paratione illius nec comparavi illi lapidem preciosum quia omne aurum in com
paratione illius arena est exigua et tamquam lutum estimabitur
argentum Et hec quia illa bona celestia sunt preciosa et raritatem
eius diviciarum copia nichil conparavi lapidem preciosum vilior est de auro
arena est de argento lutum Deinde subdit et super omnem speciem
dilexi illam Et hec quid est de bonis que sunt in celo rara sunt in mundo rare
est sine timore securitate in corde et prosperitate in mente Si enim in corde quis
habet sanitatem sentit murmur rancorum vel mortem si in anima habet non
vere pacem statim avaricie fedatur si habet speciem multum timore con
cutitur Si habet habundanciam diviciarum et spiritualem consolacionem
sibi cito in penuriam convertitur Sed non sic erit quod dicitur Ysa. 32 sedebit
populus meus in plenitudine pacis in tabernaculis fiducie in
requie opulenta Et vere non corporis sedebit sine altius molestie per
turbacione ideo dicit sedebit populus meus Deinde ibi erit pax
sine omni turbacione ideo subdit in plenitudine pacis erit securitas
sine timore ideo subdit in tabernaculis fiducie erit opulenta sine

desccatione Ideo sibi dicit in regnum opulenta pro ea Salomon dicit
quod bona celestia sunt durabilia et eterna Et iterum subdit proposui pro
luce habere illam quia inextinguibile est lumen illius Tertio
ostendit quod talia bona scilicet celestia sunt multa et infinita Unde subdit vene-
runt mihi omnia bona pariter cum illa et innumerabilis honestas per manus
illius infinitus est enim thesaurus illius Sed quo videns quare quis the-
saurum inventum abscondit Unde quod sciendum quod duplex est thesaurus scilicet materialis et
spiritualis thesaurum spiritualem materialis inventum non abscondendum sed statim restitue
ut patet dicit Augustinus in libro 10 omnium confessionum Si quis invenit tamen
quam reddendum ac restituat quod sine dubio et ipse si perdidisset hoc sibi
ab alio fieri voluisset Et in quodam sermone quam invenit in via aliquem saccu-
lum nummorum de reddere si nesciat cui non se excusabit ignorancia
si non dicet avaricia Deinde subdit Augustinus dicam quod fecit homo
pauper eo tempore quo sanctus Ambrosius Mediolanensis erat episcopus quidam
inveniens et pauper invenit saccum ducentorum solidorum memor
divine legis proposuit pictatium publice ut qui iam sacculum perdidisset
ad eum veniret Ille vero qui perdiderat plagens circumquaque ibat et iam picta-
tium legens advenit et omnia signa diligenter exponens peccuniam
integre quam quidam invenit ducentos solidos pro ablatis quod accipere
noluit saltem ut pro saltem ut decem solidos reciperet exoravit sed
pauper qui invenerat non acquievit et stomachatus dicit Ille
perdidi si non vis aliquid accipere temporale eternum fecit incomparabile
Tamen victus est quod obtulit accepit et totum pauperibus erogavit et
unum solidum in domo sua non misit Considerate quod fructus tali reposuit quam et
iam in ale festum dicit Augustinus Sed est thesaurus spiritualis et dicitur absque humana laude est
abscondendus Unde dominus dicit Matthei 6 Cum facis elemosinam noli tuba canere ante te Unde
vane glorie id est quia stultus viator sic stultus servator et sic stultus custor
est id est sic stultus viator de quo sic dicit Gregorius in omelia Invenitur thesaurus absconditur
ut servetur quia studium celestis desiderii a malignis spiritibus custodire non sufficit
qui hoc ab humanis laudibus non abscondit In presenti etenim vita quasi in via
sumus quod ad patriam pergimus Maligni autem spiritus iter nostrum quasi quidam latrunculi ob-
sedent depredari quod depredatur qui thesaurum in via publice portat hoc autem dico

non ut proximi bona nostra opera non videant sed ut propter hoc quod foris agimus laudes
potius non queramus. Sic autem opus fiat in publico quatenus intentio maneat
in occulto ut et de bono opere proximis prebeamus exemplum et tamen per intentionem qua soli deo
placere querimus semper optamus abscondi secretum. Est etiam vane gloriosus sicut stellio se
imitator qui semper quando in terra incedit sed tamen ab hominum gressibus non abscondit
et ideo tociens ab hominibus tunsus conculcatur et ab ipsis malignis spiritibus devoratur. Luce 8
Aliud cecidit secus viam sed tamen et conculcatum et volucres celi comederunt. Est etiam vane glo-
riosus sicut stellio conculcator qui ut pascere se debet. Ier. 22 Omnes pastores tuos pascit ventus
Osee 12 Effraim pascit ventum. Istud autem vitium vane glorie magis infestat ser-
vos dyaboli quia servos dei dicitur super omnia. Alia pene mala servos dyaboli
vexant. Econtrario autem vane glorie non solum servos dyaboli sed et servos impugnat dei.
Chrysostomus: autem servos dei vincit ubi agit gloria vel facilius invenit locum glorationis o-
casio [?] sed ista bestia de qua dicitur Iob 41 praedictus [?] ad cetum tribulabit pariter colorum va-
rietate distinctus vana gloriam reputat quod virtutis varietate usurpat. Sepe simulat
tu dicis non tu ille dicis qui assumpsit ponitur sed in illis qui in dei sacrificio
potius ymolantur. Tertio videndum est quare iste thesaurum emitur. Iste dicitur ibidem tunc
et vendit omnia que habet et vendit agrum illum. Habet homo res temporales sed propinquos
et parentes sed corpus sed et animam. Dimittit ergo omnia que habet vendit qui propter regnum
celeste terrena contempnit parentes deserit corpus morti exponit et animam subiecit. Istorum sit Ka. regnum celeste emit quia tunc esset filia regis terrenam et omnia
mundana contempsit matrimonium nolens filios et heredes habere potius sese voluptate
corpus suum morti tradidit. Spiritualiter suam animam et preceptis dei obedire coegit. Unde sit
dicere de se et velud domini mea sed quod ad contemptum regni terreni dimisi hec
tate et quomodo ad contemptum coniugii dei dilexi animam meam in manus tu-
as commendo. Et quomodo ad contemptum corporis et spiritualiter de iniquis corporis sunt tyra-
nniis. Spiritualiter de servo dicitur unde dicit Augustinus in libro de omni. Omnis
qui in ipso sed iniquitatem amicus tuus est tu tibi eius inimicus facis. Ille vult
bonum tu tibi malum. Ille iubet non furetur tu furaris. Ille iubet non adulteris
tu adulteras. Sicut omnia que dicit. Tu tibi facis nomen dei inimicum nec
mirum quia tuus tibi inimicus extimus cum diligit iniquitatem odit animam suam. Si
ergo diligendo iniquitatem odisti animam tuam quare mirum si odisti sermonem dei qui
vult bonum anime tue sed animus. Quarto videndum est quare iste thesaurum sit invectus
et sit emptus tam sua. Iste dicitur Mathei 6 Nolite thesaurizare vobis thesauros
super terram ubi erugo et tinea demolitur et ubi fures effodiunt et furantur. Thesaurizate
autem vobis in celo ubi neque erugo neque tinea demolitur et ubi fures non effodiunt
nec furantur. Ubi est enim thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Crisostomus super hoc ibi et cetera
Glossa tantum. Omnium thesaurum autem de metallis sicut de auro vel argento et cetera
nudus sed ab erugine. Aliquid sit de vestimentis et pannis et cetera. Similiter est alima

aliqd fit de lapidibus prosis et est fracti et afiribus de quantis aute
re fiat thesaurus dz fieri in loco tuto et cum diligentia solitudinis. post thesaurus
gne fit de auro et argento i. de dilatione dei et proximi et ite commendabis
ab erugine et avaricia et cupiditate v. n. regnat cupiditas ibi deficit caritas
agit et expandabit iniquitas refrigescit et nidi et refrigescit caritas dei et proximi
nale aurum suum qui vita sua pietat intima sua duas iniquitates facit
amarus vera e qz aurum suum dyabolo prius vendit delia e qz ceteros intimos
proximis et aurum aspe pietat et post dilectorum proprium mita erugine avariciae
thesaurus suum post ic furis malis qui tentio mitia abscondit ut hec matth 27
mita erugine avaricie thesaurum suum post divites ic ad enchiarianna
iacebat lazarus ulceribus plenus de quo hic luc 16 illa u erugo corrup
scat in eo argentum dilectorum proprium qz pauperi non subvebat et aurum dilectorum
dei qz dum in paupere contempsit vud dt h apparui qz noluit h pauperi
dare micam non meruit h accipere guttam et qz pauperem noluit pascere de
cibis suis nunc pascit flammas medullis suis / et zn patrum ramey
aso ut spiritua ip descendit astride ut byssus subtilius acalore ut eple
splendide abetua confine ut vera iactacia ab adustione ligure. Opus ft
thesaurus de vestimentis et ite tosfractis et atinea p vestes intelliguntur vir
tutes de quibus dz Ro 13 Induamini arma lucis sic ut in die honeste
ambulemus // p tinea intelligitur luxuria et tinea u nascitur de veste plicata
et quieta qz luxuria oritur de carne delicata mutta et ocio resoluta
et sic tinea vestitum corrodit. Sic luxuria oes virtutes aie et bona opera ann
ichilat et consumit. Sic consumpserat substantiam omnem grece a vestitum in illo filio
prodigo qui vixit luxuriose de quo hic luc quitodectum ista iracapity
r nea consumit et corrodit in homine corpus et animam et tiena substantiam dte q
non des fornicariis animam tuam in ullo ne perdat te et animam tuam et hec
tere tuam lc 2 Reg 10 cz amon rex filiorum amon nuncius david
pradit vestes usque ad nates crurima sepe dyabolus in multis vestes virtut
ic pradit qz in eis apparet mala incontinencia qz luxuriam operiunt
h verecundia // Jux id se et frontes mulieris meretricis facta et tibi noluisti
erubescere et sit plerique qui vestitum novum volunt in multis vestitum vetus
hz et volt retinere nomine vite ad vetustate corpe sic sit illi qui ieiunant

et elimas faciunt et tu carius vicijs non resistitis quod est contra Matth. Nemo
mittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus. Quarto thesaurus sit
de lapidibus preciosis i. operibus virtuosis et iste conservandus a pluribus ad fu-
ribus i. demonibus ne forte vicio superbie vanitatis furentur. Unde Gregorius predi-
sur dici id est Augustinus spoliari latrunculis for[illegible] diam cupit qui thesaurum
clacionis sepe ingerit ad viam et sine inde omnia bona opera
in eternum et sine omnia bona opera ideo monet Christus Mt. vi c.
ne tollas in corde anime tue velud thesaurum ne forte alliciatur
virtus tua per stulticiam. Iste refertur ad fetum peccatorum et virtuosorum et so-
litaria comedat iste refertur ad fructum bonorum et secundum tales perda-
iste refertur ad fetum bonorum operum et reliquiarum velud lignum aridum
in hiemis videlicet sine humore interiori gracie sine folijs locucionis bone
et sine fetu operacionis meritorie. Quarto thesaurus spiritualis conservandus est
in loco tuti scilicet in celo. Sine ii quibus aurum et argentum et dilectorum
dei et pauperibus habeat sine vestes vestimentum possideat sine lapides preciosos bo-
norum operum teneat totum ponat ii in celo per manum mitteam reponat
unde phariseus bona sua perdidit quia ea non in celo sed in terra laude
reposuit ut habetur Luc. xviii. Unde ubi thesaurum tuum collocas vel prius habes
reposita ut habetur Luc. 18 Angelus abi thesaurum tuum collocata vel prius habes
et ii aggregat thesauros in terra non sed quod spectat in celo ut quod ganire
speciat in celo vel ubi reponitur animus eius cum est in celo et ate
quod volui sit tua. Sexto thesaurus spiritualis tuus solicitu ne diligenti in
divitis cordis ubi est thesaurus tuus ibi est et cor tuum Mt. vi. re post tha-
rum suum in celo et cor suum i. studium et desiderium. Unde habet in celo suis
iste applicatur ad te levavi oculos meos qui habitas in celis. Christi et
pone cor tuum in preceptis altissimi et proderit tibi magis quam aurum
ideo vero sunt quod posuit talentum in sudario i. in corde et ocio et ideo
reprobatus ut habetur Luc. 19. Si quod at thesaurum in vase fictili perficit valde
solitarius esse. Sic solitarius dicit apostolus quod dicitur 2a Cor. x hemig thesaurum istum
in vasis fictilibus. Quia sunt multi qui thesaurum istum modo non custodiunt ideo dicitur Jac.
v. Agite nunc divites et plorate ululantes in miserijs vestris que advenient vobis
et Christi Anima cum sunt multi qui aurum et argentum dilectionis dei et pauperibus non custo-
dunt aberugine avaricie ideo dicit Aurum et argentum vestrum eruginavit
et quia sunt multi qui non custodiunt vestes vestimenta tinea lucrum ideo dicit et vestimenta

vria a tinea comesta sunt. Ma sunt alii qui lapides preciosos bonorum operum non custodiunt sed eos a demonibus furari permittunt Jo 8 ululantes in miseriis vestris dent cum ululare contra demones qui sunt lupi rapaces etc. Vo alii sunt qui thezaurum suum non reponunt in celo per intencionem rectam sed in terra vel putrescit per laudem humanam Jo 8 divicie vestre putrefacte sunt etc. Et quarto sunt alii qui thezaurum gracie per negligenciam suam perdunt quia quod vult nasci dives sit natus sunt quasi servum pigrum qui suum talentum posuit in sudario id est in corde et ocio ut habetur Luc 19 Jo similiter Thezaurizastis vobis iram in novissimis diebus
Sed hic potest esse dubium utrum symonia vel sacrascriptura sit thezaurus absconditus Secunda vel scientia possit vendi vel emi sine peccato Ad primum dicendum etc. tum sacrascripture preciositas quia donorum superiorum habitudines contemplacio et virginitas conservacio potest dici thezaurus absconditus inventus et emptus Nam dicitur thezaurus propter preciositatem quia omni preciosior est cunctis omnibus opibus et omnia que desiderantur non valent ei comparari Dicitur inventus propter utilitatem quia qui eam invenit invenit vitam et hauriet salutem a domino Dicitur absconditus propter securitatem quia cum rex Ezechias non abscondit thezauros suos fuit regi Babilonis ideo eos perdidit ut scribitur Ysaie 39 Dicit enim qui eum abscondit vel tres supplicacionis ha ... na gloria et ab aliis quorum dyabolus est princeps ipsos amittet ipsas Dicitur emptus propter necessitatem sine enim predictis virtutibus homo nudus est et cecus et claudus sed vestitus eis potest apparere coram sponso celestis regni Nam per sacrascripture cognicionem homo vestitur ut nudus non appareat coram proximo Sed per virginitatis conservacionem homo vestitur ut nudus non appareat cum sponso coram Apoc. In suadeo emere a me aurum ignitum probatum ut non appareat confusio nuditatis tue
Ad secundum est dicendum etc. sacram scripturam emi vel vendi posse duplex potest intelligi primo temporalis lucri cupiditate Secundo contemplacionis securitate vel vite gubernande necessitate primo modo emptio vel vendicio est mala prohibita Secundo ... cum prima etc. ... etc. bonum mali non boni ...

prophetias vendebat sicut fuit Balaam et multi alij qui cupi^te et iniuste
temporalis lucri prophetabant et divinabant et contra hoc ingratis mandat quippe ne
pro licentia docendi vel discendi si magistri aliquid exigant ob
ecclesias doctores vel predicantes propter cupiditatem temporalis commodi
2^m q^t b petrus 2^a sua canonica hic tamen obcecatum animam
a et tanquam maledictionis filij petrum derelinquit viam rectam et secuti
viam Balaam qui mercedem iniquitatis amavit cuius signum fuit sub
iugale mutum in quo nos hominis voce loquens prohibuit prophete in
sipientiam et sue infame turpitudinis accepit Secunda vero
emptio vel venditio est bona et meritoria que 2^m hoc mercatorem illecebra
contemnendum sacrilegium qui comparat sibi otium meum contemplatis
per venditionem temporalium rerum unde quo dicebat apostolus omnia arbi
tratus sum ut stercora ut Christum lucri facerem Vnde et multi philosophi ut
socrates et plato temporalia contempserunt propter otium emendi sapientiam et secundo
eam et quiescendum animam fit prudens et sciens unde philosophi
non bene possunt adipisci quietem cum passionibus et moribus non sunt
quietati Et tertia emptio vel venditio est licita et permissa que
propter prosumptibus necessarijs ad vitam permissum est doctoribus et predicatoribus
aliquid accipere tanquam stipendium laboris non precium rerum
negotiationis
Iterum Simile est regnum celorum homini negociatori querenti bonas margaritas Inventa autem una pre
ciosa margaritha abijt et vendidit universa que
habuit et emit eam Determinatur pro statu ecclesie quo ad vitam contemplativam
hic determinat quoniam ad vitam contempla
tivam de primo parum sileo 2^a circa qui attenditur ista similitudo ibi
querenti bonas margaritas Dicit ergo Simile est regnum celorum
i. pro statu ecclesie quoniam vita contemplativa homini negociatori i.
semper dulcedinem quietis eterne qui in hoc degustat et videt quoniam bo
est negociacio eius querenti bonas margaritas i. pro statu
contemplationis pro meditatione sive dictamine margarita dulcedo vite
celestis 2^m illud ibi gustate sive caritas 2^m b augustinum sive deus et pro
sive sacrificium pacis et orationis Apponendo non mutatur quod ob iste
ne deo apostolus pro ad decorem q si nos nobis spiritualia seminamus magnum est si
si nos vestra carnalia metamus et sic qui operantur vivant qui in sanc
tuario operantur que de sanctuario sunt edunt et qui altari serviunt cum altario
participant Ita et dominus ordinavit hijs qui evangelium annunciant de evangelio vivere

margarite querunt per studium contemplacionis Apocalipsis 21 Singule
porte erant singule margarite erunt inventa autem una preciosa
margarita scilicet dulcedine vite contemplative sive caritate que ceteris
virtutibus est excellencior Abijt ad forum spiritualium meditacionum et ven
didit omnia que habuit per contemptum terrenorum ad philippenses 3o omnia
arbitror ut stercora ut christum lucrifaciam Et emit eam per conatum
et desiderium eterniorum philippenses 1o cupio dissolui et esse cum christo
Ro 8 et Matheo vendite omnia pro comparacione regni Nam filius dei
se tradidit in precium ut eam nobis compararet quanto magis debemus nos ipsos
et omnia dare ad comparandum eam nobis Augustinus Nos ipsos pro ista margarita
demus non quia nisi tantum valeat sed quia plus dare non possumus
Hac parabola regni celorum id est sanctorum dicit christus ipse conclusit in quibus
per graciam regnat christus Nam quilibet negociator celi sapiens est huius similis negociatori dicitur
quia vere doctrina longinqua id est de celesti patria querit et emit margaritas id est animas
sanctorum que dicuntur margarite unde Apocalipsis 21 12 porte id est duodecim apostoli
12 margarite sunt per similes Margarita enim clara est valet ad morbum
caducum et undique perforata sicut dicit sed clara sunt per innocenciam carnis et
indicia cordis ... perforate sunt vocales animas et mundo corde et ore
quia conversacione et moribus valent contra morbum caducum id est contra mortale peccatum Unde
quia perforant quia undique tribulantur unde 1 ad Corinthios in omnibus tribulacionem
patimur et sustinemus Item margarita reperitur in conchis marinis que descendente
rore aperiuntur et recepto rore generantur margarite Sic sancti rore gracie descendente
suscipiunt ... et ad omnia gaudent unde Ysaias 45 Rorate celi desuper et
nubes pluant iustum Unde preciosa margarita dicitur anima quia ita
diligit deus ac si unica esset ei Negociator celi dicitur iustus unde Luc 19
negociamini dum venio Hic querit bonas margaritas Bone margari
te sunt sancte et scripture Job nescit homo precium eius et in parvis
ei non valet comparari derigens aurum pro ... in auri bancam et margarita sul
tens qui arguit sapientem ad aurem obedientem Sicut clara et lucida est et
pellit igitur tenebras per preceptum domini lucidum illuminans oculos et Sap...
clara est et que numquam marcessit sapiencia undique perforata sed sicut
nisi modo expoliatum valet contra morbum caducum id est quod peccatum quod fit alias
cade a statu gracie in statum culpe quia quicquid petam invenietur venie
tua vel bone margarite sunt virtutes sed una preciosior ceteris caritas est Sicut
prima ad Corinthios 13 Maior horum est caritas Sed quia non sine hac valent cetere
maior horum est caritas vendit autem sanctus Abijt et vendidit

omnia que h(abe)t et emit ea q(uia) p(er) diuina sapi(enti)a s(cilicet) om(n)ia cor(por)alia temporalia vincit
in ip(s)i melior est sapi(enti)a cunct(is) opib(us) et o(mn)e desiderabile ei no(n) p(ot)est co(m)parari etia(m) vnde p(ro)u(erbia) 8 Ac
quid volui s(cilicet) h(abe)re et ostendo vnde petr(us) habent requirens Sili et caritate
vnu clam(at) m(u)l(ie)r Si dederit homo omnem substanciam domus sue et negociato
res sic tirena diligunt emunt margaritas falsas no(n) bonas s(ed) delectantes
visitorias vnde h(uius)m(od)i negociator h(uius)m(od)i mundi .i. dyab(olus) q(ui) ponit negocium
suum in foro h(uius)m(od)i mundi vt emat aias preciosas no(n) dat aurum
optimum p(re)ciis s(ed) sola anima dyab(olus) q(ue)rit vnde gen(esis) 14 da mihi
aias et omnia tolle tibi Margarite false s(unt) diuicie delicie et
honores temporales que q(ua)ndoque merito nichil valebunt Ideo d(icitu)r in apoc(alipsi) penu(l)t(imo)
negociatores terre flebunt s(upe)r illa et lugebunt q(uonia)m merces eor(um) nemo
emet ampli(us) merces auri et argenti et lapidis preciosi et margarite
flebunt eni(m) q(ua)n(do) inuenient se deceptos sic qui emit auricalcum putans
eme(re) aurum p(ro)p(ter) h(oc) eni(m) vilissima anima(m) p(re)ciosam p(er)diderunt vnde crescunt
p(ost)q(uam) p(er)diderunt p(re)ciosa que p(er) celos et ea q(ue) emerunt .i. temporalia tunc nullius
vtilitatis erunt h(abe)t et q(uo)d d(icitu)r merces eor(um) nemo emet ampli(us) etc
Item q(ue)rit s(anctus) aug(ustinus) q(uare) mult(a)s margaritas negociator q(ue)rebat cur non
nisi vnam p(re)ciosam inuen(it) Et r(espon)d(et) q(uonia)m est qui faciat bonum no(n) e(st) vsq(ue) ad
vnu(m) .i. (christus) Et in ioh(anne) d(icitu)r x(christ)p(s) margarita p(er) (christu)m glo(ria)m sic eni(m) marga
rita nascit(ur) ex rore celesti in concha maris sic x(christ)p(s) p(er) v(ir)
tute sp(irit)us s(an)cti s(cilicet) maria conscipiente ysa(ie) xl(v) rorate celi desup(er) et
vel p(otes)t dici q(uod) diuise margarite sunt diuisi modi viuendi sp(irit)uales vt
quos vni(us) e(st) p(re)ciosus s(cilicet) viue(re) in contemplatione q(uia) maria op(ti)ma(m) p(ar)tem elegit
q(uia) vita contemplatiua simpl(iciter) et absolute e(st) melior q(uam) actiua lic(et) actiua
q(uia) vita contemplatiua sun(t) et absolute e(st) melior q(uam) actiua lic(et) actiua in casu sit magis fructifera vt p(atet) q(uia) d(icitu)r luc(e) 10 maria optima(m) p(ar)tem elegit
vel s(i) diuise margarite s(unt) diuise v(ir)tutes vna inuenit p(re)cellentior et
p(re)ciosior s(cilicet) caritas vt h(abe)t(ur) p(ri)me cor(inthiorum) 13

Nota negocium est quadruplex s(cilicet) v(ir)tuosu(m) viciosu(m) dolosu(m)
gl(ori)osu(m) primu(m) est negociu(m) honorabile bonu(m) et negociacio nichil aliud
est q(uam) in bono occupacio v(ir)tuosa et gr(ati)a(rum) acquisicio labor(is) diligencia
et bona operacio vnde p(ro)u(erbia) vlt(imo) de forti mulie(re) d(icitu)r q(uod) ip(s)a gustauit
et vidit q(uonia)m bona est negociacio et io sequit(ur) q(uod) manum suam
misit ad forcia et digitti eius apprehenderunt fusum Sec(un)d(u)m
e(st) negociu(m) morale s(ecundu)m v(ir)t(utes) 2(m) negociu(m) i(d) est q(uod) p(e)cc(at)u(m) et negocio
nichil a(li)ud est q(ua)m (simu)la malor(um) in malo occupacio de q(u)o
Jo. 2 Nolite facere domu(m) patris mei domum negociacionis sicut
(enim) in domo celic(a) mala negocio efficit(ur) q(ua)n(do) homo dyab(o)lo animam
suam vendit p(ro) p(e)cc(at)a et vicia acquirit et vicatur viciosu(m) Tercium negociu(m)
p(otes)t dici negociu(m) vel negociacio iudicialis q(uia) s(ecundu)m ista distingue

adhuc sincerum cor scrutans et sic tamen multorum criminum et culparum. Sic
cum lepus descendit de supra in valle statim cadit sic homo deditus
et anhelans ad huius vallis negocia mundana cadit facillime in peccatum
et ideo sicut lepus non libenter currit versus vallem sic nec tu ad huius
mundi negocia anhelare debes ne forte in peccatum labaris immo debes
dicere cum Ieronimo non possum plus negocia vestra sustinere quia
sicut dicit apostolus ad Thimotheum ii nemo militans deo implicat se ne-
gociis secularibus. Tercium est negocium infernalis perplexitatis et de hoc
[illegible] necesse [illegible] negociatores commissa venalia [illegible]
regnum celeste mittunt ad dampnatos quia apud diabolum sunt venales
et istud est negocium de quo David dixit in psalmo non timebis a timore
nocturno a sagitta volante in die a negocio perambulante in tenebris.
Quartum vero negocium est eterne felicitatis et istud est negocium glie=
bonorum de quo [illegible] est acquisicio cuius negociacionis argenti et
auri et omnia que desiderantur huic non valent comparari. De nego-
cio bonorum operum [illegible] est [illegible] operacio seu labor
possumus dicere quod sit fidelis servus [illegible] negocium [illegible] commissa diligenter
et fideliter operetur sic tamen negocium salutis nostre sit a deo nobis commissum
[illegible] ad lucem [illegible] negociando [illegible] venio benedicto quod ipsum deum
possit nostro diligenter et utiliter procurare et ut ad nos [illegible]
dicitur id est [illegible] negociantur in terra que spaciosa est et
lata cultoribus undique [illegible] quod nobis deus spiritualiter negocial
per terram scilicet per fructus plenitudinem quia scilicet in ea est terra que scilicet
est fructifera per [illegible] amplius quia scilicet ipsa est spaciosa et
lata per actus latine latius [illegible] quia scilicet nobis deus ingresse
cultores igitur negociorum quia ad [illegible] nobis [illegible] fructus
et panem plenos [illegible] inquit [illegible] negociatores sunt
[illegible] hominibus [illegible] et [illegible] fructibus plenos sic
illi qui in virtutibus et bonis operibus negociantur fructibus eterne glorie
sunt replebuntur quod [illegible] quod ista negociacio sit in terra
terra vero secundum [illegible] est elementum fructiferum in quo notatur
per [illegible] negociatores fructus eterne glorie consequentur sicut in
[illegible] ipsa terra dedit fructum suum ideo dicit Math [illegible] plenum est

regnum celorum homini negociatori querenti bonas margaritas q. d. sicut qui in civitatibus
negociatur margaritas emere gloriae scilicet replendo actus negociatoris quo nos ad
monet situs et primi plenius Ergo dico quod negociator nos admonet
situs et spacii aliquid aptitudo spaciosa magis et lata sic enim sicut liberius
negociatur et operatur cum loci aptitudo suffragatur sic quod nos habemus locum
aptum spaciosum et latum videlicet statum ecclesie militantis congruum est quod nego
cium et bonis quod operacionem post mortem enim non habebimus locum latum
et spaciosum sed locum ita periculosum et artum quod negocii non dabitur nobis
locus sicut enim eciam dicitur circa vim eius negocii tempus est et optimitas
quod scilicet tempus negocii adeo est nobis concessum dum durat latitudo
status militantis ecclesie et spacium huius vite lucrum pro negociamur
ut dum venimus ut gratias referentes deo de tam lata spaciositate dicam
ut pro statuisti in loco spacioso pedes meos Tercio dico quod nego
ciatori nos ad monet actus et officii secundo cultoribus terre enim vos
mercipos primum et laborem actus sanctitudinis et virtutis Inquid
apostolus j. Cor. iij Dei agricultura estis Dei agricul tores sumus et ideo tali
nego debemus laborare et tria sunt negociatores debemus | scilicet tunc contemplacionis
De negocio contemplacionis sicut exponi id eze xx | pulcre consolacionis
vij tedios quod fuerunt in negociacione tua ex | magne operacionis
dis enim alta quia altissima contemplacione designat | multitudinis infinite
De negocio consolacionis sicut exponi id xxvij quod negociatores tuis in nul
titudine operum et in laudis colonis optimi De negocio vero operacionis
dicitur alibi negociatores tuis in multitudine operum De negocio autem benignitatis
et misericordie sicut dicitur id xxvij negociatores maris tunc eum agnus arietibus
et hedis Ista enim animalia que valde sunt mitia et benigna vel te benignitate
sunt designare in qua nos debemus multum concurrere sed heu quod pau
ci sunt hodie qui in predictis virtutibus negociantur quinymo perdunt qui totus
mundus negociatur in viciis et peccatis vnde pro certo possumus dicere quod omnes
sunt hodie pauci negociatores et mercatores qui in nundinis huius mundi
exercent negocia morum et isti sunt | Simulati prosperitate
primi scilicet vsuris et diviciis amplexati | Effrenati crudelitate
et isti signantur in carthaginensibus | Inuncati carnalitate
qui in mercato tyri mercabantur de quibus dicitur Age xxvij Cartaginenses
negociatores tui in multitudine multarum diviciarum argento ferro stanno et

pluribus replevit nundinas tuas Carthaginenses enim imputantur
tunc solemnes et isti sunt usurarii qui ad terras huius mundi proponunt
divicias et metalla Secundo sunt superbie et iracundie feruoris infla-
mati significati in damasco de qua dicitur ibidem Damascenus negociator tuus
quia scilicet damascenus interpretatur quasi sanguinem bibens quia scilicet tales proditorie et
rapina bibunt et hauriunt sanguinem id est substanciam aliorum Tercii sunt
luxuriis atque deliciis inquinati significati in Cipris de quibus dicitur
vel Cipriis negociator tuus Ciprus enim interpretatur humectus si-
gnans deliciosos et carnales qui semper volunt in humore in dicta
darum negociis Sed quid pro certo tanti temporis quod in tempore angustia i.
civitati huius mundi quod in summis et angustiis constituta loquitur
propheta Ezechiel dicens Iudeo in negocione tua repleta es et glorificata
es nimis in corde maris et sequitur Ventus auster contrivit te
et in fine tali dicitur ad nichilum redacta es et non eris imperpetuum
tuum quod pro certo huius civitas huius mundi quod per tot malas negociationes
diviciis deliciis et emunctis glorificatur et repletur Similiter austro
prosperitatis mundane conteritur et ad nichilum reducitur Et sunt de-
nudi negociatoribus mercatoribus quippe / iniquitatis fetet horroribus
fetent tioribus Dicant ergo qui nego- obscuritas pallet erroribus vel uidi fedatur
tiatores seu mercatores nunquid tu fedata carnalitas scatet fetoribus
honore vid Ezechiel xxviii In multitudine prosperitas nitet honoribus
negociacionis tue repleta sunt interio- sed in fine penaliter
ra tua nunquid te Item isti obscuritatu terrentur Ezechiel ipse Iohannes
negociatores tui ab adolescentia sua vniuersi in via sua errauerunt
Item isti carnalitate maculantur fetore Ezechiel xxviii In multitudine negociacionis
tuae polluisti sanctificationem tuam Item isti prosperitate seu pompositate
cumulantur honore Ezechiel xxviii in negocione tua multiplicasti tibi for-
titudinem et elevatum est cor tuum in robore tuo Similiter isti qua
sunt penalitate terrore scilicet in inferno de quo Apocalipsis xviii dicitur Babiloni xviii
in medio vero hora venit iudicium tuum negociatores tui flebunt atque lu-
gebunt In bono ergo et non in malo debemus negociari ut possimus non
temporalibus sed eternis diviciis ampliari Hec ergo de negocio sufficit

Una Hic ponit quatuor dubia. Prima utrum liceat aliquid vendere
valeat plus quam ~~licet~~. Secunda utrum liceat aliquam rem vendere propter defectum rei
vendite. Tercia utrum venditor teneatur dicere vicium rei vendite.
Quarta utrum licitum sit aliquid negociando plus vendere quam
emptum sit. Ad primam dicendum quod fraudem adhibere ad hoc quod aliquid
iusto precio vendatur omnino peccatum est in quantum aliquis decipit proximum in
dampnum ipsius. Unde et Tullius dicit in libro de officiis: Tollendum est ergo
ex contractibus omne mendacium; non licitatorem venditor, non qui contra se licitetur
emptor apponet. Si autem fraus desit, tunc de emptione et vendicione
dupliciter loqui possumus. Uno modo secundum se, et secundum hoc emptio et vendicio videtur
esse introducta pro communi utilitate utriusque, dum scilicet unus indiget re alterius
et e converso, sicut patet per philosophum primo politice. Quod autem pro communi utilitate est inductum
non debet esse magis in gravamen unius quam alterius. Ideo debet secundum equalitatem rei
contractus inter eos institui. Quantitas autem rei que in usum hominis venit
mensuratur secundum precium datum, ad quod est inventum numisma, ut dicitur in
quinto ethicorum. Et ideo si precium vel precium excedat quantitatem rei valoris
vel e converso res excedat precium, tollitur iusticie equalitas. Et ideo carius vendere
quam valeat aut vilius emere rem quam valeat est secundum se iniustum et illicitum.
Alio modo possumus loqui de emptione et vendicione secundum quod per accidens cedit
in utilitatem unius et detrimentum alterius, puta cum aliquis multum indi-
get habere rem aliquam et alius leditur si ea careat, et in tali casu iustum
precium erit ut non solum respiciatur ad rem que venditur sed ad dampnum
quod venditor incurrit ex vendicione. Et sic licite poterit aliquid vendi plus quam
valeat secundum se, quamvis non vendatur plus quam valeat habenti. Si vero aliquis
multum iuvetur ex re alterius quam accepit, ille vero qui vendidit non dampni-
ficatur carendo re illa, non debet eam supervendere, quia utilitas que
alteri accrescit non est ex vendente sed ex condicione ementis. Nullus autem
debet vendere alteri quod non est suum, licet possit ei vendere dampnum
quod patitur. Ille tamen qui ex re alterius accepta multum iuvatur potest propria
sponte aliquid vendenti supererogare, quod pertinet ad eius
honestatem. Ad secundam dicendum quod circa rem que venditur potest triplex
defectus considerari. Unus quidem secundum speciem rei. Et hunc quidem defectum si ven-
ditor cognoscat in re quam vendit, fraudem committit in vendicione

licitatorem · i · ~~[illegible]~~ aggravatorem addentem precium rei que venditur

vnde vendico illicita reddit et hec est quod dicitur contra quosdam qui
pro argento tinctum vendunt et in scoriaz vinum tincum mixtum et aquam quod emptorem
promptum et patitur defectum ad speciem Alius autem defectus est ex quanti
tatum que per mensuram cognoscitur et ideo si quis faciens vna defectum
in vendendo fraudem committit et est illicita vendicio vnde deutero
xxv non habeas in sacculo diuersa pondera maius et minus nec erit in domo
tua modius maior et minor quorum posteaquam subditur et dies ab abo
minabitur eum qui hec facit et aduersatur omnem iniusticiam Tercius defectus
est ex parte qualitatis puta si aliquod animal infirmum vendat quasi sanum quod si quis
sciens fecerit fraudem committit in vendicione vnde illicita est vendicio et
in omnibus casibus non solum quis peccat iniustam vendicionem faciendo sed etiam
ad restitucionem tenetur Si vero eo ignorante aliquis predictorum defectuum in
re vendita sunt venditor quidem non peccat quia facit iniustam materialiter
non tamen eius opus est iniusta ~~ut post superius dictum est~~ sed tenetur tamen cum
ad eius noticiam peruenit dampnum recompensare emptori et quod
dictum est de venditore etiam intelligendum est ex parte emptoris Contingit enim ali-
quando venditorem credere suam rem minus preciosam quod ad speciem
puta si aliquis vendat aurum pro auricalco emptor si id cognoscat in-
iuste emit et eam restituere tenetur Dicendum quod de defectu qualitatis et quantitatis
secundum quod dat occasionem alicuius periculi vel dampni sed est illicitum quamuis
non sit peccatum quod hoc sit dictum alicui complurium vel amplius proniores
ad eius qualemcumque prouocacionem Si hoc solum est necessarium in magno casu
declarare puta cum aliquis eius omne subdatur vel ad non sit ei pro aliquo
subuenire Venditor autem qui rem vendendam proponit eo ipso dat emptori
dampnum vel periculum occasionem quod rem viciosam ei offert si ex quo vicio dampnum
vel periculum incurrere possit dampnum quod si propter huiusmodi vicium in ea habet de
precio subtrahat periculum autem puta si propter huiusmodi vicium vsus rei redditur im-
peditus vel noxius puta si aliquis alicui vendat equum claudicantem vel pro
veloci vel ruinosam domum pro firma vel cibum corruptum siue venenosum
pro bono vnde si huiusmodi vicia sunt occulta et ipse non detegat erit illici-
ta et dolosa vendicio et tenetur venditor ad dampni recompensacionem Si vero vi-
cium sit manifestum puta cum equus est monoculus vel vsus rei et si non competat

pt tn ee covenies alys et si ipe pp hmoi viciu sbtrahat qm oz dp cio no tc ad mani viciu rei et pp hmoi viciu emptor vellet plg subtrahe de pcio quod esset subtrahendum vnd pt licite venditor indempniti sue consule viciu rei reticendo Ad quartam e dicendum ergo ad negociatores ptinet commutacionibus rerum insiste ut ait phus dt in po pollitice duplex e rerum commutacio vna quidem qsi nalis et necessaria per quam scilicet fit commutacio rei ad rem vel rerum et denariorum pp necessitatem vite et talis commutacio non ppe ptinet ad negociatores sed magis ad yconomos vel politicos qui hmoi pmi de vel domui vel ciuitati de rebus necessariis ad vitam Alia vero commutacionis spes est vel denariorum ad denarios vel quarumcumque rerum ad denarios non pp res necessarias vite sed pp lucrum querendum et hec quidem negociacio ppe videtur ad negociatores ptinere Et in phm aut pa commutacio laudabilis est quia deseruit nali necessitati Sa aut iuste vitupatur quia qm est de se deseruit cupiditati lucri que timinum nescit sed in infinitum tendit Et io negocio est se considerata quandam turpitudinem importat inquantum non importat de sui roe finem honestum vel necessarium lucrum tn qd est negocio finis et si in sui roe non importat aliquid honestum vel necessarium nichil tn importat in sui roe vitiosum vel viti contrarium vnd nichil prohibet lucrum ordinari ad aliquem finem necessarium vel etiam honestum et sic negociacio licita reddetur Sicut cum aliquis lucrum modicum quod negociando querit ordinat ad domus sue sustentacionem vel ad subveniendum indigentibus vel etiam quod aliquis negociacioni intendit pp publicam vtilitatem ne scilicet res necessarie ad vitam patrie desint et lucrum expetit non quasi finem sed quasi stipendium laboris

Iterum Simile est regnum celorum sagene misse in mare et ex omni genere piscium congreganti quam cum impleta esset educentes et secus littus sedentes elegerunt bonos in vasa sua malos autem foras miserunt Sic erit in consummacione seculi Exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminum ignis Ibi erit fletus et stridor dencium [illegible] bonis qm ad [illegible] et [illegible] hec incipit [illegible] parabolam in qua determinat consummacionem seculi vbi [illegible] [illegible]

[illegible] negociatores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mala [illegible] mali [illegible] ordinata ad lucrum [illegible] negociatoribus [illegible] negociator [illegible] negociacio [illegible] in consummacione seculi [illegible] ordinata [illegible]

in consumacione seculi Similitudo in qua adduo primo quantum ad
piscatorum que fit in presenti 2o quantum ad piscium distinctionem que fit in futuro
i. s(agena) cum ad impleta esset / Primum ad piscatores tantum tangit / instructio
sagena / lotum s(ecundum) mare / extram congregat dicit quod Simile est regnum celorum
i. ecclesia predicatio vel status ecclesie militantis Sic enim non distinguntur
boni pisces a malis quando dum sage est in aquis Sic in ecclesia
permixti sunt mali ad bonos sed in fine mundi tunc ad littus preceptum
iudicium et tunc manifesta erunt abscondita cordium dicit quod Simile est
regnum celorum / quantum ad partem secunde / Sagene misse i. doctrine ecclesie
promulgate / In mare i. in mundum qui dicitur mare propter magnitudinem et propter
amaritudinem Psalmo hic mare magnum et spaciosum / Sed est multa piscatores xvi
multos et omnium generis piscium congregantis / scilicet bonorum et malorum
pauperum et divitum / sapientium et insipientium iudeorum et gentilium congregantur
Actum 10 in vase ostenso petro ubi erat de genere omnium animalium
Actuum vidi celum apertum et descendens quoddam vas quasi lintheum
magnum iiijor initiis submitti de celo in terram in quo erant
omnia quadrupedia et serpentia terre et volatilia celi / vas de
celo descendens est corpus Christi misticum scilicet ecclesia omni genere
in plena que et lintheum dicitur quod continetur filiis tempore ut sa-
gena. Quatuor initia sunt 4or genera hominum in ecclesia scilicet prelati
claustrales continentes et coniugati de quibus Trenorum primo Omnes
porte eius destructe sacerdotes eius gementes virgines eius
squalide et ipsa oppressa amaritudine vel 4or initia sunt 4or genera
salvandorum scilicet apostoli martires virgines et confessores / penitentes
enim sunt de numero confessorum / Hoc vas dicitur descendere de celo ratione
capitis sui scilicet Christi unde Jo 3o dicitur nemo ascendit in celum nisi qui
descendit de celo filius hominis qui est in celo vel quia gratia qua salva
tur descendit de celo / Iacobi 1o Omne datum optimum etc. Apocalypsis xxi ...
vidi civitatem sanctam ierusalem etc. Quadrupedia sunt luxuriosi qui sicut
bestie 4or pedibus enituntur que sunt vestium mollicies gule
ingluvies carnis libido et torpor ocii Serpentes sunt
avari Ysaie 65 et serpenti pulvis panis eius Serpens avarus
est qui in pulvere temporalium delectatur Psalmo Inimici eius terram lingent In

veneno invidia sive rebello iracundia in tortuositate deceptionis in
fregit tristicia / volatilia celi sunt superbi propter voluntates celi re hu
mo edificant in tecto celi quia ipsi occupant dignitates
ecclesie propter posuerunt morticina servorum tuorum escas volatilibus celi
carnes sanctorum tuorum id est sanctorum sunt predie et reditus ecclesiarum sanctorum
passionibus acquisite que dantur volatilibus celi id est superbis et bestiis
terre id est ydiotis et luxuriosis ▪ has bestias quas deus commendat
fiat quod peccatores comedat ipsos Contra impium et non est spes
sed glorificabit me bestia agri quia omnia sunt mihi communia celi
in primi boni sive mali Alia figura quis habet regum classis
regis ibat in mare in tharsis defferens inde aurum et
argentum et dentes elefantorum et simias et pavones classis
salomonis est ecclesia christi que defert deo aurum et argentum id est sodes deum
sapientem aurum et argento eloquentie refulgentes dentes eleph
atorum sunt casti et professores vitarum qui dentes in reprehensio in
mode castitatis sunt simie sunt avari qui in postibus non habent pi
los vel tamen magis eos cent necessarii ad pignora tenenda sic
avari tamen in hac vita pilos denariorum sunt in morte vero nudos
et expilatos sicut inveniuntur cum Job et amicis. Deus dormiunt nihil
stram affectum aperuit ~~manum suam~~ sunt pavones sunt facti superius
vestium sunt ornati pulchritudo caude est in mortalitas et glad
torum qua in fine inducuntur Condiciones ille sunt pavone
etiam unde tamen hanc caudam respiciunt consultans in spe glorie
tepide Sap iiij opera illorum in mortalitate plena est cetera
deus ergo sagena sive classis domini in mari mundi que congregat
omnia genera piscium id est bonos et malos donec impleatur et producatur
ad littus et hoc est quod sequitur in textu Quam cum impleta esset
educentes / angeli custodes ecclesie in fine seculi cum luna ple
fuit id est ecclesia ut dicitur psalmo in judicio lune plene rursum // et
secus littus sedentes finis maris quia consummatio seculi sede
ntes in hoc notatur quietes angelis ... qui iustic
tur in iudicium salvatorum Apoc viii vidi vii angelos sta
tes in conspectu dei et date sunt illis vii tube et alius ange
lus venit et stetit ante altare etc elegerunt bonos in vasa
sua vero est cum viis facta memorie / pravos malos eiecerunt fo
ras id est a sanctorum consortio excluduntur unde Mathei xxiiij mittet angelos

H[illegible] [illegible] istam in fine [illegible] malorum a bonis
[illegible] [illegible] mittit in educentes [illegible] colligent
[illegible] cum impleta esset [illegible] in fine seculi [illegible] [illegible] [illegible] angeli
educentes [illegible] desertis [illegible] inter [illegible] adducti [illegible]
[illegible] angeli in hoc quali [illegible] sedentes iudicaturi sedebant [illegible] angeli [illegible] in fine
mundi [illegible] [illegible] iudicabunt angeli [illegible] iudicabunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] iudicium [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] sedentes
[illegible] iudicium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sedentes [illegible] [illegible]

Alias ardentes piscis iuxta ...

Quam cum impleta

et colliget de regno eius omnia scandala etc. Et postea tunc iusti
fulgebunt. Item in Apocalypsi 20 dicitur quod illi qui non sunt inventi in libro xx
vite missi sunt in stagnum scilicet in caminum ignis. Et postea subdit xxi
[?] Vidi celum novum etc. Chanensis [?] dicit in libro xv Concordie autem detracta [?]
morte sentietur / mors id est diabolus qui iam in parte destructus est
sed tunc destruetur in toto cum nullius potestatis erit. Elegerunt bonos
in vasa sua id est in eterna tabernacula dei scilicet eligentur et de-
albabuntur multi. Malos autem foras miserunt. Apocalypsi 22 foras
canes et venefici et impudici etc. Sic etiam in consummatione
seculi Sophonie primo: In igne zeli eius devorabitur omnis terra
quia consummationem cum festinatione faciet dominus. Exibunt angeli scilicet boni
invisibiliter id est materialiter apparebunt omnibus qui modo sunt occulti. Et separa-
bunt malos de medio iustorum non in presenti quia mali ut bonos
et viros destruuntur sed in iudicio discernentur manifeste et separabuntur.
Et mittent eos in caminum ignis quod sit verum magis timere
debet quia quando comparebimus [?] nos [illegible] et consilium angelorum
quos ad finale iudicium habebunt cum ministerium congregandi admodum [?]
et suscitandi mortuos etc. Apostolus ad Thessalonicenses 4: ipse
dominus veniet in iussu et in voce archangeli etc. habebunt officium
separandi bonos a malis ut hic. Et separabunt malos de medio
iustorum etc. Matthei 25 post iudicium habebunt ministerium mittendi ad
penas ut hic: mittent eos in caminum ignis. Exibunt angeli
boni scilicet quia demones ligabuntur tunc et potestas eius in fine
vero [illegible] quia opus faciunt quod non est eorum proprium
sed potius ministerium et de domino dicitur Ysaie 26 Egredietur
dominus de loco suo glorie; locus eius omnia est. Et separabunt malos
de medio iustorum tamquam paleas a frumento vel de medio iustorum
quia iusti modo paribus suis cum malis [illegible] malos ut non
seminat dominus super eos vel quia mali modo in medio iustorum
habitant optinentes potissima loca eorum et sunt comedentes [illegible]
[illegible] etc. Et mittent eos in caminum ignis id est penam gehenna-
lem quia ignis suo tempore dicitur sed caminus quia magnus erit ignis scilicet quanti-
tate diuturnitate cremacione. De primo Ysaie 30 preparata est
ab heri Tophet [illegible] preparata profunda et dilatata. Nutrimenta
eius ignis et ligna multa. De secundo Ysaie 33: Quis ex nobis ha-
bitare poterit cum igne devorante / devorabit id est ignis ille corpus
cum ardoribus sempiternis. De 3o [illegible] Quis ex vobis habitare poterit cum igne etc.

[illegible] eccl[es]ia [illegible] afficitur deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] claude [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] gaudia

Ca[pitulu]m

et ignis et [illegible] non consumet ne consumet[ur] usque ad [illegible] uermis
eorum non morietur et ignis non extinguetur i. extingui poterit nec
mitigari [illegible] xv [illegible] quod sol occubuit [illegible] facta est caligo tenebrosa
fit et apparuit quasi clibanus fumans In die iudicii sol iusticie
i. [Christus] omnino occubuit malis qui non aspicient lucem eius quod fuit
eos sentire in [illegible] [illegible] s[ed] tunc occubuit malis quia cum non
lucet sibi [illegible] eis [illegible] [illegible] Caligo tenebrosa erit in
inferno tenebris [illegible] [illegible] obscuritate [illegible] [illegible] eos in tenebris
exterioribus Et tunc apparebit eis clibanus fumans i. infernus ardens
[illegible] i. [illegible] in puteo clauserint [illegible] [illegible] de hoc ps
pones eos ut clibanum ignis quia ignis resuscitat [illegible] [illegible]
[illegible] fumans dicitur quia fumus magnus [illegible] [illegible] [illegible] eos
in anima et in corpore [illegible] et fletum prouocabit unde [illegible] dicitur
erit fletus pre dolore et [illegible] magnus [illegible] [illegible] plagent
super eum omnes tribus terre [illegible] flebunt quia uidebunt [illegible] [illegible]
[illegible] facies et [illegible] facies dampnatores [illegible] uide
[illegible] stupebit facies combuste uultus eorum vel fletus [illegible]
[illegible] nimium et stridor dentium [illegible] frigus [illegible] [illegible]
[illegible] ab aquis niuium ad calorem nimium [illegible] [illegible] [illegible]
ardor fumus et fletus et frigus dentium stridor [illegible] [illegible] dentium
[illegible] ut [illegible] dentes quia forte [illegible] [illegible] [illegible] comederunt
[illegible] [illegible] ad [illegible] dentes vel quia per [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dentibus in eum [illegible] [illegible]
[illegible] dentibus [illegible] vel quia aliorum carnes [illegible] [illegible]
[illegible] seu mordebant [illegible] dentes peccatorum [illegible] [illegible] [illegible]
significat vel quia [illegible] in risu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolor
[illegible] quo nullus maior et [illegible] luctus occupat vel [illegible]
[illegible] [illegible] stuporem quia [illegible] poma [illegible] [illegible] comederit poma [illegible]
[illegible] bona [illegible] mali [illegible] in [illegible] quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] maturitate ea comedunt [illegible] [illegible] [illegible] gloriam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante maturitatem autumpni statum [illegible]
[illegible] [illegible] deuorabit [illegible] [illegible] [illegible] maturari bona sua per
mittunt usque ad autumpnum future resurrectionis [illegible] unde
nec dentes habebunt stupidos ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel stridebunt quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

peccator videbit et irascetur / dentibus suis fremet. Hic dubitatur — Dubium
utrum ecclesia militans comparata sagene contineat bonos et malos.
Respondetur quod dimissis acceptionibus ecclesie, ecclesia militans dicitur corpus
organicum mysticum fide Christi animatum. Primo corpus ponitur loco generis;
additur organicum id est habens organa, quod patet 2o ad Romanos 12. Sicut in uno corpore ...
multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita mul-
ti sumus unum corpus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Et sic
unum membrorum sunt diversa et tamen totum corpus; sic in ecclesia militante diversi
sunt in diversis statibus et officiis, diversi alios in ecclesia subministrant. Additur
mysticum. Prima ad Corinthios 12: Sicut corpus unum est et multa membra
habet, omnia autem membra corporis cum sint multa unum corpus sunt, ita et om-
nes qui in Christo baptizati sumus unum corpus constituimus ecclesie, prima ad Corin-
thios 12. Additur / fide Christi animatum, quia sicut anima corpus sic fides animam
vivificat; iustus enim ex fide vivit, Abacuc 2 et originaliter ... et ...
caritate ad Romanos 1 et ad Hebreos 10. Ex quo patet per modum totum in
per omnes baptizatos habentes fidem ... quamvis informem sine formatam constituunt
ecclesiam militantem secundum apostolum ad Ephesios 4: unum corpus, unus spiritus,
unus dominus, una fides, unum baptisma. Multitudo talis, videlicet quod ecclesia est
unum corpus per unum spiritum, unum dominum, unam fidem et unum baptisma.
2o patet quod nulli ... sunt in ecclesia militante vel pro ecclesia militante,
sed sunt in ecclesia malignantium et pro ecclesia malignantium. Patet quod non sunt
fide Christi animati et hanc ecclesiam fundavit ... gratum facientem et ...
sponse in cantica ... adeo in sponsa ... per modum forte in ...
... caritate ... ad gratiam et caritatem ... sine ... ad ...
quod ... gratia gratum faciens ... sic in patria alia ad ...
sed in via ... 2 ... ministrare ... quoddam ... in ... que ...
... et ad ... non ... gratia in patria ... ad ...
beatitudo formalis ... beatitudo per modum forte ... et ... tota ...
... gratia in via ... beatitudo formalis
... in ... gratia in ... sine ... salvator
... et ... sine ... si
... sunt ... sine ...
... gratia ... in via longe ...
... sufficit ad ... amorem ... in malo ...
... gratia gratum faciens ... in ... viatore ... incepisset

Ca[pitulum] vj

liberat a morte perpetua et inducat ad vitam eternam. Et quicunque tre-
minator prescito vel predestinato invenitur sit ad presens tunc carens et
gratia Deo bonum et iustum et filium Dei 2o includit corporis mistici ...
unus enim sive prescitus sive predestinatus quomodo in gratia sit in
ecclesia militante tamen et mali carentes illa gratia fide predicta
... manent sed et membra sed arida ecclesie militantis 2o in ecclesia
militante. Sicut enim homo habens duas manus unam aridam non sus-
cipientem influxum a capite aliam vivam influxum recipientem
dicitur habere duas manus. Sic omnis pravus habens fidem informem
est membrum aridum ecclesie militantis non suscipiens influxum a Christo
capite ut Augustinus contra Donatistas. Sicut enim manus est arida
unde quod est membrum quamvis sit sanum est infectum et
mortuum. Sic et fides ... tamen sine bonis operibus mortua
est Jacobi 2o capitulo et habetur 191 sicut dictum est. Est enim triplex
vinculum quo fideles Christo tanquam capiti in ecclesia militante
colligantur scilicet fides spes et caritas. Et si tunc caritas sicut et aliquando
spes in aliquo membro deficiant fide remanente est membrum et
sed mortificatum adhuc tamen corpori ecclesie et capiti per solam fidem
ut cuius est mistice colligatum. Si autem fides in aliquo deficiat
sicut in heretico contingit vinculum illius membri ad corpus ecclesie
et caput misticum penitus tollitur et destruitur.
Conclusio. Ecclesia militans continet in se bonos et malos predicti
... ratione capitis et ratione membrorum. Quantum ad primum
... ratione capitis Christus dicitur caput ecclesie et in ... ad Ephesios
ratione capitis Christus dedi caput super omnem ecclesiam ... Innocentius
... caput ... et caput ... opera
ipse qui est salvator ... et caput ... opera
... est salvator ... volo ... nunc ... quod
... salvator ... nobis nomen ... ipse
eum salvum facit ... a peccatis eorum sed et ... salvator omnium
et maxime fidelium ut ait apostolus ad Timotheum ... et ipse est
... peccatis nostris non autem ... sed et totius mundi
ut dicitur Johannis ... ipse ... caput omnium bonorum et malorum
nunc fidelium ratione membrorum ... multis ... sacre scripture
ecclesia militans comparatur decem virginibus scilicet quinque fatuis et quinque prudentibus Matthei
25 ... ecclesia quippe ... ecclesia ... virginibus filiis ... ecclesia militans
quod mali cum bonis et electi cum reprobis ... admixti ... filiis ...
decem virginibus et fatuis ... comparatur sagene misse in mari ubi

quorum mortem Unde ecclesia sagene misse in mari comparatur
que intus bonos et malos quos continet quia per incomptos pisces fidei
sagena continet Sed licet sancta ecclesia id est fines indicat sagena
que tenebat [illegible] comparatur arche Unde Augustinus de fide ad Petrum ait
Sed firmissime tene et nullatenus dubites aream dei esse ecclesiam et in
ea usque in finem seculi frumento paleas commixtas contineri et
et nisi quod in fine vero seculi bonos a malis et in toto separandos
quando veniet Christus cuius ventilabrum in manu sua et permundabit
aream suam et congregabit triticum in horreum suum paleas autem
comburet igni inextinguibili / Adhuc est dicens sicut [illegible] vero elegerunt
bonos in vasa sua etc. Ait Bernardus super [illegible] ecclesia mea etc.
ecclesia quod est locus tam bonorum Et infernum qui est locus tam ma
lorum Ipsa vero ecclesia mea est que inveniunt bonos et malos
colligit Item figura est in archa Noe ubi animalia munda
simul fuerunt cum immundis planum testimonium doctorum
[illegible] sancta ecclesia continet bonos et malos et malos usque
ad finem seculi et non continet nisi quia partes ergo mali sunt
[illegible] ecclesie et per quos membra [illegible] sequitur quod hussite [illegible]
[illegible] ecclesiam solum continere predestinatos qui in gratia constituti actu
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] esse [illegible] ecclesie [illegible] quod ecclesia
catholica est illa quam fideles profitentur in simbolo tam apostolorum
quam Niceno cum dicunt Credo in spiritum sanctum / sanctam ecclesiam katho
licam et vera sanctam katholicam et apostolicam ecclesiam aut [illegible] hussite profitentur
id quod credunt aut id quod non credunt [illegible] id quod dubitant non est
[illegible] quod non profitentur id quod credunt quod te [illegible] ut [illegible]
dubitant quod te non [illegible] fidei [illegible] firma adhesio ad [illegible]
[illegible] dubio [illegible] [illegible] quod profitentur id quod firmiter credunt aut
credunt utrumque se esse de gremio ecclesie katholice quam profitentur aut non
[illegible] non tunc [illegible] [illegible] quando dicunt apostoli [illegible] ecclesiam katholicam
[illegible] se esse de gremio ecclesie katholice [illegible] non credunt esse in ea [illegible]
[illegible] predestinatos vel quod sint in gratia constitutiue [illegible] quod nota
[illegible] per revelationem / Sed non [illegible] quod cum divina predestinatio
[illegible] potest in predestinato cum sit sola divina voluntas qua ab eterno voluit
[illegible] ad vitam eternam ordinare Non potest non predestinatus nisi
[illegible] a deo reveletur Sed nemo [illegible] se [illegible] nisi [illegible] revelet

Cam

sit an amore vel odio dignus sit scriptura dicit. Si vero hec presumptio
detur sine de genere ecclesie katholice oportet quod habeant hec per revelationem
et tunc verisimilius eorum clamaret contra deo constanter suam vero
et quando hec fuit revelatum aut in hoc est eius credendum ad sepe
angelus sathane transfigurat se in angelum lucis. Verum propter hoc dubitandum
autem hoc temporibus contingere tanquam ecclesie katholice quod per mitas
et ipsis an essent pseudo prophete de quibus cautos nos reddit
dominus dicens Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in ve-
stimentis ovium intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Oportet igitur
quod certa et evidentia sint signa et iudicia ecclesie katholice per
que discernantur oves a lupis. Quod autem signum sit unitas
fidei unitas preceptorum et sacramentorum dei sine variis per
destinatorum tamen vel eorum qui sunt in gratia constituti esse
ecclesiam katholicam patet quia necesse esset [illegible] quod nullus dominus
de ecclesia katholica que est civitas supra montem posita et super
petram edificata que non potest abscondi. Item Christus volens ve-
tiam correctorum fratrum remisit ad ecclesiam sic dicens Si te non au-
dierit dic ecclesie. Si autem ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus
et publicanus. Aut igitur [illegible] nos ad aliquem talem iudicem
[illegible] non [illegible] [illegible] quia [illegible] fratrum [illegible] correctio
requireret oportet igitur quod ad certum iudicem transmisit nos. Talis igitur
ecclesia predestinatorum et in gratia constitutorum sit omnino incerta
ut [illegible] patet oportet quod Christus dicens commisso sit ad ecclesiam que est nota
et certa maioribus et in statu vite presentis. Eiusdem est ecclesia
katholica in unitate fidei et sacramentorum [illegible] per orbem presentiatus
[illegible] corpore [illegible] sicut [illegible] valle miserie
peregrinatur quod est ecclesia cum [illegible] prescitos aut in gra-
tia constitutos retinet et comprehendit sicut in [illegible] bonos et
malos prescitos et peccatores sicut [illegible] eos Christi capiti adhe-
rentes sicut navicula que petri ad apostolos [illegible]
[illegible] homines sicut in ecclesia [illegible]
[illegible] accepit [illegible] omni
[illegible] capite [illegible] tanquam membra [illegible]
[illegible] optabat [illegible]

nec arguit Huss concludit qui asserit quod solum in quantum [sancta] sancti sunt membra
Alias sequeretur quod alias si mali essent in ecclesia et partes ecclesie tam
non esset sed et immaculata non habens maculam neque rugam
et fundat se super verba apostoli ad Ephesios 5 "Dilexit ecclesiam et tradidit
semetipsum pro ea ut eam sanctificaret mundans eam lavacro aque id est baptismi
in verbo vite ut ipse sibi exhiberet ecclesiam non habentem maculam
neque rugam aut huiusmodi sed ut sit sancta et immaculata" verum tamen [illegible]
primo sicut corpus naturale animale requirit diversitatem membrorum et formarum quod in
partibus materialibus variatur manens idem in forma utputa primo de aqua
sic ecclesia sed militans quod sit corpus mysticum charitate fide vel [illegible]
tate et aliquid habet quasi materia et aliquid quasi forma sed cum persone quasi
partes materiales bonis et malis continue fluunt et defluunt sibi invicem
succedentes sed est ista ecclesia continue variatur necesse est quod partes materiales
dat unam formam que eadem in numero semper manens facit eam continue mysticam
permanere unam in numero habent formam mysticam et fides Apostolus "unus Dominus una fides"
manens utique eo quod unica est fides omnium fidelium preteritorum presentium
et futurorum [sicut ergo] sicut idem in flumine visibili quod est idem in
numero manet quo ad formam licet partes illius fluminis continue variantur sibi invicem
succedentes ita et forma mystica scilicet una fides quod est sicut quoddam
mysticum flumen in quo fluunt et defluunt persone sibi invicem
succedentes sic partibus malis et bonis manet ecclesia [illegible] eadem semper
manere eadem etiam quo ad formam secundum verum sensum Apostoli ut et quod pre-
dicta forma semper manet vera sana et immaculata et sancta quo ad se et
in se cui nullum fluminis subiectum sub est nec subesse potest ut ab errore
licet multi heretici sicut Wicleffiste et Hussite quorum in eis est contrarie
eam depravare et maculare sed in se semper stat et immaculata semper manet
Igitur predicta ecclesia militans semper manet eadem quo ad formam et semper stabit
immaculata non habens aliquam maculam neque rugam quo ad formam Et licet partes
materiales multe habent maculas et rugas per diversa peccata mortalia inquinata
nichilominus etiam manet sancta quod predicta in proposito reali solum ut habere culpa hominum
imputatur non ratione corporis sed ratione forme sicut ait Apostolus in 5 quod ecclesia mystica
macula sine ruga non corpore propter malos sed corpore forme debet imputari
Aliquando etiam dicitur sancta ratione propter malos tunc ecclesia
predestinatorum est sed eam multi predestinati et in peccatis mortalibus quando
aliquando offenderunt a fide ad tempus et tamen ad fidem redeunt secundum
ecclesiam esse sed quod de qua verum Articulus Symboli Apostolorum dicens etiam sanctam

Alr. Et qr ecclia sed no pp sacd psonaz in ea qeniend fz ipi sacd sacp
q in eccla consecut ut inquai ptit p malaud ministroz b3 sz placet
deo z psut susapien no poncti obic sine p bonos sine malos mi
stros dispensent als sacra nouelege prat z sacram nouelegs
no placeit deo ex ope opato sz tm ex ope opante 2e ng oocut
maiore digt z efficac quad sacra no le qr est error tro oppo
no pratent gram qua significant sz ex ministro consecute et ca
bonitate

Intellexistis hec omnia dicit ei etiam Ait illis Ideo omnis
scriba doctus in regno celoz silis z homi patrifamilias
qui pfert de thezauro suo noua et vetera Supius posuit
diuulgationes noue leg exordm et narraconj hic subdit qonc
vbi pmo dns vti qone s an disali ptcd intellegat 2o dicto qc
vti exhortacione v ait illis vs qn dts pr familias locutus est
aliqua noviis que velit reddi in scriptis nel qd aliqui legit
distinctis dificile lectionj / nel qd alis aliquibs legitis et aliqua
que amicis suis velit pcos mittan vltro abeis qrit intellexistis
h omnia Sic dns locutus est aplis parablas plenas misteriis
abeis taqua a notariis qm ea scriptur erant et p totu mud p
dicatur qrit abeis no qr dubitas sz pportas parablas comedans
taqua plet plenas spuali intellia et dignas in corde comedi
Intellistis hec oia | Ideo os scribatt doctus i ecl ac 2i § ideo dico
vobis qr vos estis scribe et debetis ea scire ut ea aliis pponatis
in regno celoz i in eccla / qui pfert de thauro sapie sue s &
quo in pnt de thauro desideralis regnicesat 2e nova i
pmissiones de suamte regni et veta i comnatde & acbi
tate supplicy | Et qo intellexistis h omnia s parablas pdicas qo ad
aplos fit pmo qd no tm vot audire ut prius / sz intellere et est
actu qr no suffit in omnibs tmo audire ad faciend sz intellere ad
docend dicit ei scd ait ill h vti exortacione ad alios docend
qd intelligatis ut alios doce studeatis ideo silos ind cntr ideo
ois scba qo ad officiu doctrine Augs et het in glo apli sc scbe et
notariy qr vin eius figites in thabulis cordis doctus i in scia
instructus in libris que ex e exhibe et alys in regno celoz
i in eccia militate Ecce ea hic pponit qr sic doctus p studiu
sac scba p officiu doctine In regno et p mutu vite silis est
homi pri familias i imitatori gloria et intelle & silue imitaal
no exspatol dr pfert de thauro suo i de scta sua noua et vetera

i. auctores novi et veteris testamenti. Vel in gloria celesti quidquid in ecclesia predicat legis et prophetarum vocibus comprobat. Vel 2m [illegible] Nova defunctione regni vetera detentione supplicii ut quos pene terreant quos premia non invitant vel nova per adventum [illegible] veteri per detestationem [illegible] ad colloquium [illegible] expoliantes veterem et induentes novum. Vel filius dei homo pater familias quia nova cum agnus dei sicut pater familias pascit filios pane corporali sic iste populos fideles pane spirituali. Qui profert de thesauro suo i. scientia in corde abscondita nova et vetera i. scripturas novi et veteris testamenti. Ex quo patet quod christiani qui sunt successores apostolorum debent habere noticiam utriusque testamenti. Et in hoc loco dicit [illegible] primo cum predicator deus proponere dubia ad alliciendum deinde comminationes ad compungendum ut auditores assumere quod trepidi recedant. Deinde dominus primo proposuit parabolam de thesauro per quam [illegible] vita eterna et desiderabilibus [illegible] margaritas ultimo in comminatione [illegible] sermonem conclusit. Ut luc. x Samaritanus primo oleum post ea vinum infudit vulneribus sauciati. Sic etiam medicus primo hominem palpat deinde [illegible] figit et pungit. Vel nova et vetera profert qui virtutes commendat et vicia detestatur vel qui profert auctoritates novi et veteris testamenti. Vel nova i. spiritualia sapientibus et vetera i. simplicia simplicibus et proponit nova propter diversitatem solum sciens novum et vetus testamentum debeat esse scriba doctus in regno celorum. Ideo est quod quod est dubia [illegible] quia si solum sacrum novum et vetus testamentum intelligamus scribam doctum in regno celorum vel in hac ecclesia militante tunc negamus abraham scribam doctum fuisse [illegible] novi et veteris testamenti [illegible] scitum novit et credidit [illegible] antiqui sunt scribe antiquorum et modernorum [illegible] [illegible] testatorum [illegible] incitatur ad vetus testamentum incepit a moyse et novum [illegible] ut ipsum moysen scribam doctum possumus vocare quia si vetus testamentum docuit novum tamen non previdit. Ad hoc videntur clarius dicens [illegible] scribas doctos in regno celorum apostolos [illegible] significare voluit qui sunt quidam notarii salvatoris [illegible] et scientia [illegible] de scedulis et corde retinentes et scientiam legis et prophetarum ab ipso [illegible] accipientes [illegible] aperuit eis sensum ut intelligerent scripturas [illegible] [illegible] ait [illegible] scribam doctum sacre novum et vetus testamentum debemus intelligere predicatorem vetusta [illegible] supplicium et novitatem [illegible] gaudium et sic moyses et abraham sunt docti quia hec intellexerunt.

Et factum est cum consummasset ihesus parabolas istas transiit inde et veniens in patriam suam docebat eos in sinagogis eorum ita ut mirarentur et dicerent Unde huic sapientia hec et virtutes

Nonne hic est filius fabri Nonne mater eius dicitur
maria Et fratres eius Joseph Jacobus et Symon et
Judas et sorores eius Nonne omnes apud nos sunt
Unde ergo huic omnia ista Et scandalizabantur in eo
Jhesus autem dixit eis Non est propheta sine honore
nisi in patria sua et in domo sua Et non fecit ibi
multas virtutes propter incredulitatem eorum
posita divulgatione legis none occulta sine parabolica h'pom
eius confirmatio per miracula primo unica 2o maxima et qui prodi
gia sequitur capitulo 1 ex eo audisset Jhesus Non paucas virtutes
fecit dominus in patria sua propter indignitatem corruptores indignitatem
eorum ostendit primo arbitre 2o revoce sequitur causa Causam vero indig
nitatis ostendit duce primo contempnebant eum ratione originis sive
parentum 2o quia non credebant eum esse dei filium 1 Et non fecit ibi multas
virtutes Et ergo Et fecit 3 cum consummasset Jhesus parabolas istas in quo
signat perfectionem doctrine salvatoris Jnsinit inde deus verbum
dei seminare volens Et veniens in patriam suam Jnsule singaliceam
et specialiter in nazareth in qua fuit conceptus et nutritus docebat
bat eos in synagogis eorum Et preter 2 manifestissime plures rationes
prima publicus conventus accessit ut eius doctrina amplius audi
retur per Ambrosium in justicia tua in ecclesia magna 2o ut magis
pacifice loqueretur audiretur quia ad synagogam omnes confluebant
iudei quatenus quieto corde legis monita perciperent 3o ut
visitaret et dein est domus tempore passionis dixerit ad Annas
pontifice Ego semper docui in synagoga et in templo 2o quo [marg.]
4o ut insinuaret festivis diebus esse vacandum divinis preceptis [marg.]
et aliis piis operibus et non comessationibus et ebrietatibus
sicut quidam faciunt de quibus dicitur Trenorum 1 viderunt hostes et [marg.: ca]
deriserunt sabbata eius Et ysa 1 Sollempnitates vestras
odivit anima mea Quod hec nonne obicitur Christus in synagogis iudeos
pd ut in scolis paganorum nullus de iure docebat publice ad institutionem aliarum
[marg.: non habebat auctoritatem alaicus] integraliter legem / hic prophetas [struck] legit et in synagogis docuit
qui nisi esset homo curie amicitia apud iudeos nullatenus ei liber
datus ad publice legendum fuisset Unde dicit Joseph et Rabi Mose
in tractatu contra judeos Solebant enim ullumus preponi sacerdotes esse
in numero librorum et librorum quo uno mortuo et altero surrogato

Et in ps̄ dr̄ z uc̄ i nazareth ubi erat nutritus et intrauit z c̄ [illegible] i [illegible] die
sabbati i synagogam z surrexit legere z tradit̄ e ei lib̄ ysaie [illegible] dn̄s [illegible] volebat leg̃
[illegible] loca ubi scriptum z sp̄s dn̄i sup me [illegible] unxit me [illegible] pnt̄ [illegible]
misit me sanare contritos corde z p̄dicare captiuis remissionem z cecis uisum dimitte
[illegible] i remissionem p̄dicare annum dn̄i acceptum z diem retribucionis

electorum more scribebantur in codice qui semp iacebat clausus i templo
[illegible] tali die talis mortuus est filius talis et loco illius et tali vi et mulieris
filius. Contigit autem antiqua p̃ publice p̃dicare q̃ vnus fuit mortuus &
[illegible] dum cum filio fuit electus ih̄c tanquam in lege doctissimus moribus
et vita p̃clarus vocauit [illegible] mariam ut diceret cuius ma esset pater
[illegible] ut ipm in scriberent tunc respondit ego in veritate ipm ge
[illegible] et p̃rem in terra non hz sz ab angelo audiui ipm esse filium dei
filius ergo meus est veritate marie filius et virgo incorrupta consto
sacerdotes in alto codice scripserunt Tali die obijt sacerdos talis filius
[illegible] sit factus p eo dominus ih̄c et omnium nostrum electione sacerdos ih̄c filius
dei unici et marie virginis et hic lib̄ seruatus est [illegible] et
repositus est in [illegible] tempe captiuitatis templi qui autem [illegible]
[illegible] in templo cum sacerdotibus sacrificat̄ ergo non in merito potuit publice
legere et docere in synagogis iudeorum vnde luce iiij° cum legisset ra- Luce 4 ~~~ [illegible] p [illegible] luce
dic xp̄c et plicuisset librum reddidit ministro et sedit et oculi omnium in syna- iiij
goga erant intendentes in eum Cepit autem dicere ad illos q̃ria
hodie impleta est hec scriptura in auribus vestris et omnes testimonium illi [illegible]
dabant et mirabantur in verbis gr̄e que de ore eius procedebant ~~[illegible]~~ [illegible]
testificabant / ita ut mirarentur q̃ non vidit eum licas discere et adeo [illegible] fuit
in lege dei studere [illegible] qd dicebat vnde hic sapia hec i nota scriptura [illegible]
et virtutes i miracula / Nonne hic est filius fabri i ioseph qui ut
[illegible] erat fab̄ lignarius et ipse putabatur eius filius luce z in errore corp̃
[illegible] communis vnde erat fabri filius / sz non erat cuius putabant q̃ non erat eius
filius ut putatur sz vere et naturalis filius fuit fabricatoris omnium / filius illius
qui fabricatus est auroram et solem Cristus enim est fab̄ q̃ fabricauit omnia
[illegible] In fabricatus est auroram z solem 2° sic fab̄ facit vasa diuersa diuersi
[illegible] ita ipe in mundo omnes diuersi generis constit̄ [illegible] z [illegible] posuit
[illegible] in mundo apostolos alios doctores [illegible] et [illegible] z in magna
domo non sunt solum vasa aurea et argentea sz et lignea [illegible] 3° sicut
[illegible] opa spiritus et hz folles quibus ignem conflat quod [illegible] purgat [illegible]
[illegible] opa spiritu sancto p aqua in baptismo peccata corripiat et ignis tribulacionis
[illegible] Malachie [illegible] ipe [illegible] igne conflans [illegible] quo vel quare
[illegible] fab̄ [illegible] q̃ ad opus fabrile req̃ fabrica vel locus ignis molli
[illegible] / flatus inflammans / manus operans · malleus forans · incus confirmans
[illegible] hic fabrum intelliges considerans fabricam que est diuina omnium rerum [illegible]
[illegible] ignis · [illegible] potencia / flatus / spiritus sanctus bonitas z clemencia [illegible]
[illegible] erit vi ars et efficacia Malleus forans / diuina sapia incus [illegible]
[illegible] est eternitas p manencia vis audire fabrum optimum de fabrica i qua [illegible]

et copia vniuersa procedunt opera eius dicit paulus ephes. primo sicut elegit nos ante
mundi constitucionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate qui pre
destinauit nos in adopcionem filiorum per ihesum christum in ipsum secundum propositum voluntatis
sue Ignis enim omnia mollificans est patris potencia de qua dicitur deutero. iiijo deus
tuus ignis consumens est hunc ignem petiit augustinus soliloquiorum xix dicens
O ignis sancte qui semper ardes et numquam extingueris deus meus accende me
totum Item ardeam inde ignis sancte quam dulciter quam serene luces
quam desideranter aduris ve illis qui non ardent ex te deus enim est lux
et tenebre non sunt in eo ulle i Johannis primo Item quod flatus inflammans igni
nisi spes et bonitas et clemencia de qua dicitur ps. afflauit spiritus eius et fluent
aque in materie tabidos hunc flatum insufflauit deus in primum hominem
Gen. 2o Et inspirauit in faciem eius spiraculum vite quo flatu primum
hominem viuificauit et de limo concepit et manum mobilem reddit suffi
cos ut aliud fingant et luteis operibus tenerent Manus
autem operans est vis eius ars et efficacia Job xo manus tue domine fecerunt
me ut Augustinus de sancta trinitate quod manus dei patris filius accipitur pro
quod per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil Johannis primo Item malleus
formans est diuina sapiencia que omnia in mensura numero et pondere dispo
suit Sap. xi per hanc sapiencia omnia pulchrificat plenaria/ forma formatissima omnia
formans que claritate celi incorruptibili lune lune ~~ftis~~ stellis terre
vbertate animabus nobilitatem et cordibus viris celitus digne dedit ut
~~...~~ esent celestis regis ~~...~~ vasa aurea et preciosa de quibus
~~...~~ Augustinus in sermone de purificacione domine electorum corda in
sancta ecclesia que sunt vasa regalia formosa nitencia formata virtutum
ymagine sculpta virtutibus opera fulgencia virtutum munere plena et
subiecta sancta ego vas tuum quod me fecisti artifex sancte imple illius
gracia plenum ... rubigine munda ... equalis
faber et filius fabri deus pater ps. Tuus est dies et tua est nox tu
fabricatus es auroram et solem tu fecisti omnes terminos terre estatem
et ver tu plasmasti ea ps. lxxiiijo Nonne mater eius dicitur maria
In hoc enim dicebatur ut esset obprobrium eius/ quia mater immaculata mater imma
culata fuit operiorum tocius ipsum genuisset sine semine virili et fratres eius i.
consanguinei et cognati more scripture Jacobus et Joseph et Symon et Judas
filii matertere eius que appellabatur maria Jacobi non sicut heluidius dixit
quod post natiuitatem christi beata virgo plures filios genuisset ut elphidius heluidius
dixit mariam esse cognitam a Joseph post natiuitatem filii hic est contra
... ideo errorem ... salus est et ... heluidius ... mariam
quod fratres non leguntur esse ... Joseph sed more scripture sunt intelligendi cognati
Gen. xiij fratres enim sumus Et sorores eius i. cognate/ Nonne apud nos sunt
qui dicunt sic Vnde ergo habet omnia ista ... non

sed cognatio vel cognitio quod sed extranea. Et ideo sequitur et scandalizabantur
in eo id est contristabantur et indignabantur considerantes eius paupertatem
et humilitatem ac si sapiens et virtuosus non possit de pauperibus et humilibus
procreari. Eius patruus dicit propter hoc magis deberent obstupescere et eum honorare
quia maius miraculum et amplius stupor erat quod de talibus oriebatur talia loquebatur
et faciebat quia magis apparebat quod non ex humana diligentia sed ex divina gratia
humilia cum deus respiciat et alta a longe cognoscat. Irrationabilius ergo mone-
bantur despicientes eum propter paupertatem et humilitatem generis et attendentes virtutem debuerunt
quod debebant attendere virtuti divinitatis exemplum qui David regem et [illegible]
prophetam fuit pastor ovium et custos agrorum filius Iesse et Moyses
legislator [illegible] et [illegible] et in pluribus aliis similiter potest
inveniri ex quibus quod orabat admirari [illegible] ab humilitate [illegible] eum unde
et hic quod vitam et honorem principio indignantur dicentes eum esse filium fabri
seu fabricium. Sicut pater per filium in principio omnia fabricat. Sic ipse filius per
quem omnia facta fabricatur cum constituit ut [illegible] et fabri filius et faber
ipse dici possit. Cum illorum error [illegible] error vitatis laborat. Iam utique
fabri filius erat non illius [illegible] cuius ipsi putabant sed fabricatoris omnium qui
fabricatus est auroram et solem id est ecclesiam primitivam et sequentem. Magna ecce
[illegible] erat quod eum in verbis et factis [illegible] cognoscere poterant et tamen
per notitiam generis eum [illegible] et cognitionem generis et infirmitate
eius volebant ab eo excludere potentiam maiestatis. Et sic scandalizabantur eo
quod videbant de potentia infirmitatem [illegible] scandalum enim est
offendiculum quod [illegible] vel est obex in via. Ipsi ergo videbant
altitudinem doctrine et operum et paupertatem generis et infirmitatem [illegible] ibi ine-
qualitas et humilitas generis erat [illegible] obex quo vilipendebant eum
propter [illegible] et scandalizabantur id est [illegible] offenderunt
in lapidem offensionis et petram scandali. Et quia audierant famosissima
[illegible] ab eo facta in Capharnaum factis [illegible] de Nazareth indigni sunt
[illegible] eum ut [illegible] miraculum [illegible] esse [illegible] contra abiectos
[illegible] sibi ipsi obiecit ut [illegible] cognoscere videt [illegible] subditum
Ihesus autem [illegible] per quam [illegible] locum [illegible]
[illegible] et hic est quod dicitur Ihesus autem dixit eis [illegible] et humilitatis [illegible]
[illegible] vel indignitatis non est propheta sine honore [illegible]
[illegible] honorat [illegible] in patria sua
[illegible] ad locum [illegible] et in domo sua et in cognatione sua quia ad
[illegible] quod nimia familiaritas contemptum parit. Sic Ioseph
in patria sua et a fratribus suis affligitur [illegible] In Egipto [illegible]
[illegible] honoratur [illegible] Sic Moyses [illegible] et Aaron [illegible]
[illegible] et ab aliis [illegible] glosa [illegible] est [illegible]
[illegible] in carcere [illegible]
[illegible] de terra tua et de cognatione tua [illegible]
[illegible]

invidie sed recordari flagitii insanie. Item invidia magis est ad compares
et ad proximos quam ad remotos cum ideo est quia invidia est tristicia de excellen-
cia alterius magis apprehensa ut bonum proprium diminuens propter quod inter artifices
eiusdem artis est magis invidia sicut figulus odit figulum et cetera sic
inter compatriotas. Istud autem quod dicitur habet in pluribus prophetarum veritatem erat quia inveni-
testatur quia invenimus ad prophetarum qui concives tribulati persecucionem non sunt. Actuum
7 quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri et cetera Mathei 23 Ierusalem Ierusalem
que occidis prophetas et cetera. Et hoc vero salvator non solum verificatur in prophetis apud
iudeos sed eciam ut dicit Crisostomus in prophetis apud gentiles qui a suis civibus
contempti primo ad mortem dampnati. Secundo est 2m scilicet quod eorum longa
cio et familiaritas reverenciam et contemptum parit et ideo propter familiari-
tatem nimiam reverenciam eorum contempserunt et quod familiaritas hic non possumus
magis reputamus. Cuius contrarium contingit de deo. Nam quanto quis deo
per amorem et contemplacionem familiarior efficitur tanto eius excellenciam reputat magis
reveretur et seipsum minorem estimat. Iob 42 auditu auris audivi te et cetera et
ideo meipsum reprehendo et cetera. Quod ideo est quia 2m beatum Thomam creatura habet aliquid
infinitum et singulas creaturas quod eam alio divino consequitur cognoscitur in eo
aliquam infinitam et perfectam diminuitur reverencia eius a deo sed eam deus sit
perfectionis immense quanto plus homo in eius perfectione proficit tanto magis
perfectionis eius excellenciam admiratur et ideo hic magis eum reveretur. Secundo nota quod
propheta fuit secundum Thomam Crisostomum propheta dupliciter scilicet officio scilicet visionis scilicet per quod eciam
propheta fuit videns scilicet Thomas et propheta olim vocabatur videns Item ab annunciacione. Et quo ad hoc
nunc vocatur propheta olim vocabatur videns Item ab annunciacione. Iohannes 13 ad hoc natus
plane quod fuit propheta quia vitam dedit initiatur Iohannes 18 ad hoc natus
sum et ad hoc veni in mundum ut vitam testi et cetera. Secundum quam ad primum sciendum est
quod Christus fuit viator et comprehensor viator quantum ad nec humane
passibilitatem. Comprehensor quantum ad diuine 2m que deus scilicet perfectissime fruebatur.
Quo ad hoc secundo in visione propheticae duo scilicet lumine intellectuale intus et quam ad hoc
non sunt lumine prophetice quia non sunt lumine destituti sed comprehensoribus Item
ibi est visio ymaginaria 2m quam ad hoc sunt similiter ad propheticam 2m quod sunt
viator et potuit diversa formare ymaginaria in sua ymaginacione. Secundo quaeritur
numquid Christus quesivit gloriam ab hominibus quia secundum Crisostomum perfectissimus
quod non est propheta sine honore in patria secundum Thomam et postilla super Iohannem
Solus deus est qui sine vicio gloriam suam querit. Homo autem ab hominibus gloriam
querat suam querere vicio dicitur sed gloriam dei Christus ergo in quantum deus conveniebat
glorium suam quaerebat et in quantum homo gloriam dei Iohannes 8 ego non
quero gloriam meam. Et quod sic erat accepcio nec ei deerat
multas in pugna et miracula ibi facere ad impotencia sed de ingeneracione
ibi sunt et causa status subditur. Propter
incredulitatem eorum propter quam causa dominus mirabatur quod ipsum esse patres
pium agrorum suorum verbis et signis ad incredulitatem suam
evabat. Hic hic patet quod fides maxime coopatur in miraculis faciendis

quia propter incredulitatem subditam illis aliquas tamen virtutes ibi fecit scilicet pau-
cos infirmos fideles et devotos manibus desuper impositis curavit. quia
per oppositum quia supra dicitur dicebant. Unde habent sequendum et virtutes quia tanto ergo non
posse dicitur quia noluit nec decuit propter incredulitatem eorum et neque absoluta non
potentia sed ordinata ac congrue et decentie quia se disposuerant non facere
non erat decens et congruum quia ibi miracula faceret multa. fides enim [illegible]
quod est mutua et coniunctio quia ubi fiat miracula ideo ac ubi aliquas virtutes
fecit ut fideles confirmaret et infideles de peccato suo excusationem non haberent
quod opera divina in eo habuit. Nec fecit multas ne infideles amplius dam-
pnarentur i. plus punirentur quod scilicet contempnerent. Unde Crisostomus pauca signa fecit
ne dicerent hostis est nobis et ipsos despiciat contra signa et nos utique
dissensio propter hoc ergo fecit ut quod suum est impleat sed continuit ut non
illos amplius condempnet. Ad sui autem excusationem ait ipse dominus in
patria sua vel acceptus non erat multas virtutes non fecit ostendit quod Helie
et Helizei qui fuerunt prophete veteris in maiori honore habebantur apud ex-
traneos quam apud domesticos. Et quia plus miracula faciebat apud alienos
quam apud suos. Helias cum a iudeis expellebatur et despiciebatur a gentibus autem
et alienis recipiebatur honorabatur et ibi miracula operabatur. Ipse enim ad viduam
in Sarepta urbe Sydonie primitus susceptus et honorificatus ubi deus miracula
fecit quia farina et oleum non defecit. Sed et filium vidue mortuum scilicet Jonam
prophetam suscitavit. Non ergo in Israel ubi multe vidue erant sed in Sydonia operabatur
miracula quia filie Israel non erant ita devote sicut illa mulier Sareptana. Et
per Helias persecutorem patiebatur in terra Israel quod destruxisset [illegible] et glosa
Sarepta urbs Sydonie est in littore maris ante cuius portam ostenditur locus ubi
Helias venit ad viduam eiusdem urbis deinde est capella ubi erat cenaculum
quo venit et ubi filium suscitavit vidue. Ad unius autem orationem Helie clausum
est celum et facta fames etc. Basilius dicit ut eam aspexit [illegible] paupertate
non modicum gratie dei [illegible] propter famem illius [illegible] attulit [illegible] corpore
[illegible] in immensum [illegible] Non ergo [illegible] nunc sed propter eorum
[illegible] fiat fames. Helizeus etiam a iudeis despectus et receptus a
Naaman Siro devote est consultus quia alienus [illegible] devotorum eius cog-
[illegible] autem [illegible] bonus fuit quia [illegible] salute [illegible] et [illegible]
[illegible] melior et valde [illegible] et Helizeo fuit [illegible] ergo alienus
et gentile sed non [illegible] et consortes propter eorum apud deum [illegible]
[illegible] declinavit ad ydolatriam colendo vitulos aureos quos fecerat Jeroboam
[illegible] ergo isti [illegible] prophete non fuerunt accepti [illegible] suis non propter [illegible] sed
[illegible] malitiam et invidiam multo [illegible] ut [illegible] prophete fuerunt
accepti in patria sua. Sed quia Christus dominus in patria sua pauca signa fecit [illegible]
[illegible] Nazarei [illegible] signa non ut [illegible] sed [illegible]
[illegible] non faciebat signa ad [illegible] sed ad gloriam patris declarandam
[illegible] passiones [illegible] signum facere voluit [illegible] gloriam ad [illegible]
[illegible] quia frustra celestem [illegible] gloriam [illegible] alienis fructibus et [illegible]
[illegible] cum est [illegible] invidorum et ab [illegible] in aliis

o Su. u. cui et q[ue]bul[et] ad ac[us] inter ut [con]burati cum ecca a[sce]dit eq[ua]d
Fama c[on]tra[ri]t gamet. z q[ui] bali q[uod] si[c] ma laudat[ur] z de [con]ing fenda[n]t[ur] respu[n]d
se q[ua]rtus sic[ut] dilaude z fama [con]bitu[m] salti tar tue v[er]ba q[ui] habe
a ca[usa] q[ui] i predicta

ca iii

p[ro]fectum in alia sue patrie autit za pp nazare[n]orum infidel[ita]t[em] vnd Marcus dicit
q[uod] d[omin]us n[on] potuit aliq[ui]d facere ibi co[n]gruere sz sua misericordia pp eor[um] infidel[ita]te[m]
et Marc[us] d[icit] o[mn]i d[omin]us mirabat[ur] de infidelitate eor[um] vel n[on] potuit co[n]gruere pra
nita si plura [con]p[re]henderit eius opa plus pa[re]t Et in Nazaret fecit pa
uca op[er]a ut cont[ra] incorp[or]ales abiunxit multa ne ap[osto]l[us] co[n]temptu[m]
delinque[re]t Sut aut[em] hic due dubitac[ion]es P[ri]ma q[uod] nemo p[ro]pheta sit
acceptus in patria sua S[ecund]a q[uod] Cristus fuit p[ro]pheta Ad p[ri]m[u]m d[icitu]r q[uod] r[ati]o est
que[m]q[ue] q[uo]d de ea p[ro]p[ter] p[re]ce[d]ens z o[m]n[ium] ve[re] caus[a] et ad d[icitu]r q[uo]d p[er]sistit facto
et [con]suet[udi]ne h[ab]uit p[ri]mitus vnde que et o[mn]i[u]m carit[a]t[e] p[er] magis de[m]i dilige
domesticos z p[ro]p[ri]os ita magis dei[n]d honorare eos p[ro]p[ter]ea tu d[icitu]r filius agricole sunt
z fr[atr]es de ty regale et p[ro]phali digt[ite] fuit ad eos honorat[us] Et p[ro]p[ter]o co[n]silio p[ro]p[ter]e
q[ui]s thit argueb[at] tato ex v[er]bis potest et doctrina fulg[ens] magis e Horandus
erit q[uod] dicit d[omi]n[u]s S[ecund]o si q[ua] q[uo]d de facto z [con]suet[udi]ne h[ab]uit p[ri]mitus d[icitu]r Ergo est
ca[usa] q[uare] nemo p[ro]pheta accept[us] est in patria sua p[ri]ma e q[ui]a quis q[ui] i plurib[us] pati
co[n]temptu[m] et maiore q[ue]d q[ui]s ab ipso ti[m]abilis q[uam] q[uae]p[ar] ex alijs q[uo]d p[ro]p[ri]us
e adult[us] et in plat p[ro]fic[ia]t co[n]tempt[us] ab eis qui se volu[n]t q[uo]d p[ra]ui tu eo t[em]p[or]e
placuit sic t[em]p[or]e iuvenilis q[uo]d usa[n]t eu[m] iudei eu[m] dicent q[uan]to cu[n]cta audiui[mus]
facta in Capharnaum fac z h[ic] in patria tua audierit Nemo p[ro]pheta accept[us]
e in patria sua S[ecund]a ad h[oc] est p[ar]ticle co[n]g[noscit] q[uo]d q[ui]d sit q[ui] vilis p[ar]ticle est
et cognoscit eius origo indignant[ur] co[n]p[ar]at[ur] eis honorem et reverentia[m] ex
hibere q[uo]d ca[usa] iudei d[e] ip[s]a p[at]ria dicebat d[e] x[rist]o Nonne h[ic] est filius fabri et m[ate]r
z fr[atr]es z sorores eius s[unt] ap[u]d nos Vel vnd v[e]l ang[ust]i[a] ipse erat filius illius
fabri qui fabricat est aurora et solem et q[uod] archa disposit[ur] moysi tabernac[u]l[u]m
ordinat[ur] archa testam[en]ti instituit Tercia ca[usa] est i[n]vidit emulac[io] invidia vnd
d[icitu]r p[h]il[osoph]us 2o Rethor[icorum] p[ro]p[ri]i[s] loco et t[em]p[or]e et etate magis invidem[us] q[ua]m alijs
Et sc[d]m d[icitu]r sup[er] h[oc] quia passio erimia natural[is] e[st] cives eius invidebat
ei q[uod] q[ui]a [con]sp[ici]ant p[ro]p[ri]a vi[rtu]tis opa si futu[ri] recordant[ur] infamie q[uod] n[on] p[ro]pt[er]
viri
o sicut aut[em] p[ro]p[h]et[i]e g[ra]d[u]s p[ro]p[ter] ad maxima[m] etate[m] pervenit Ad 2a[m] q[uod] q[uo]d p[ro]ph[et]ia
p[ro]ximi ad co[n]g[ruu]m z intellect[u]m vlt[ra] dauid p[ro] contra op[us] e[st] in visione x[rist]o aut[em]
erit intelligi erat instatu bl[ess]ius i[n] q[uo] n[on] maxi[me] p[ro]ph[et]ia si magis vacat et
cessat ut h[ab]et[ur] p[er] eor[um] 3o 2o p[ro]ph[et]ia q[uo]d o[mn]i[n]o q[ua]dd[am] obscuritate imp[er]f[e]c[t]a vnd dicit p[ro]ph[et]a
q[ui]a paul[us] fam[ilia]ris in x[rist]o aut[em] n[on] fuit enig[m]atica cogn[iti]o q[uia] ab instanti [con]cepc[i]o[n]is
p[ro] videt di[vin]i[t]atem ea q[uod] d[e]c[et] Om[ni]a p[ro]z illa q[uod] in lege z p[ro]ph[et]is p[re]dictus
fuit actu[m] ide[m] p[ro]pheta antiqui[s] dicit[ur] Om[ni]a q[uod] p[ro]pheta erit nobis int[er]
peritor[um] d[icitu]r q[ui]a p[ro]p[ter] fam[a] magis annunciat a[li]qua ab eius cognic[i]o[n]e longinqua
q[uod] obscuritate pu[n]c[t]a cog[no]s[cit] Sed h[oc] n[on] p[er]tinet ad p[ro]fector[um] p[ro]phet[i]e si magis ad defini
c[i]o[n]e[m] mi[h]i si v[e]l moises d[icitu]r excellencior p[ro]pheta eo q[uod] d[eu]m palam z n[on] p[er] enig[m]a
videbat q[uo]d alij cog[no]scebat in sompno z visio[n]e Alio[rum] m[od]o ista longinqu[a]
v[e]l alior[um] hom[inum] cu[m] quib[us] p[ro]pheta co[n]versat[ur] q[ui]a annu[n]ciat electa z h[ic] e[st] d[e]
r[ati]one p[ro]ph[eti]e et ideo aug[ustinus] co[n]tra faustu[m] d[icit] q[uod] q[uo]d h[oc] o[mn]is d[icitu]r p[ro]pheta q[uo]d annu[n]
ciat q[ue] s[un]t longinqua a q[ui]b[us] cognic[i]o[n]e hom[inum] cu[m] quib[us] co[n]versat[ur] cu[m] via
x[rist]o aut[em] ad passio[n]e[m] sua[m] q[uo]d in ad p[ar]te[m] s[u]m[m]a erat viator z cu[m] alijs
ho[m]i[n]ib[us] co[n]versabat z ideo q[uo]mo[do] clare videbat d[iv]i[n]a s[e]c[re]ta erat tu[n]c

ppha nequam erant locuti atque aliorum hominum quibus annunciabat illa angeli
aut in nullo sunt creatoris quia eorum cursus non est ut legitur Daniel 20 ad Hebreos
Et ideo non potest dici propheta ex hoc quod annunciat hominibus celestia prophetia patet
ad acta quinimo cum post christum ad patrem intellectum erat virtus non tam erat eius
quo statum vite et ideo non evacuabatur in illo virtute prophetie. ad passionem suam
si post passionem fuit evacuata quia aliquando non erat in via ut patet ad primam ad
Corinthios primum patet ex predictis quia ab stultitias eorum in ipso prophetia non est de per
fectione prophetie

xiiij c

In illo tempore Audivit herodes tetrarcha famam ihesu et
ait pueris suis hic est Johannes baptista ipse surrexit
a mortuis et ideo virtutes operantur in eo Herodes enim tenuit
Johannem et alligavit eum et posuit eum in carcerem
propter herodiadem uxorem fratris sui. Dicebat enim illi Johannes
Non licet tibi habere eam. porta promulgatione evangelii publica hic
ponitur quod promulgata et fama eius et de qua fama nomen christi
ponitur quod promulgata de ... sunt fama
per et miraculis i. Cum audisset et ... narrat mortem Johannis i. herodes
... quod hic incidentaliter narrat mortem Johannis ... fuit anno
... Johannis baptiste qui mortuus fuit anno
... Audivit herodes scilicet Antipas filius herodis
... sub isto est passus et duo ...
ascalonite ... pueros ... sub isto ... passus ...
fuit herodes Agrippa qui occidit Jacobum et incarceravit petrum actuum
tetrarcha i. quarta parte ... regni ... in quatuor ...
ascalonita qui interfecit innocentes ... regni ... et 20 capitulo Alia ...
... archelaus filius eius ... ut ... data est herodi ... alia
... fuit in duas ... una data est ... et ...
... et iste tetrarcha a quarta parte regni ... fama ihesu i. doctrina et
... est pueris qui principabatur in ... parte ...
miraculis eius ... quare iste in principio non audivit hanc
famam Et videtur quia qui in potestate sunt tarde audiunt et non ...
... de christo quare dicitur Et ait pueris suis ... non est
... dicit ... familiaribus suis hic est Johannes baptista ...
... salvator ... est Johannes baptista ...
... non sed dignum ... ipse surrexit
a mortuis ... alienigena de Johanne resurrexisse
... tot ... non resurrexisse ...
... Et ideo virtutes operantur in eo i. ut opera
virtutis ... mortem ... opus ... anime

et racione fuit quod post resurrectionem dico fit corporale quam virtus quam
ante Et ideo licet Johannes baptista in vita sua non fecisset miracula
post tamen herodes credens eum surrexisse a mortuis affectu asserebat
eum facere miracula Item glossa super illo verbo Audiuit herodes tetrarcha
et lucas non ita sed Audiuit herodes tetrarcha omnia que fiebant
ab eo et hesitabat eo quod diceretur a quibusdam quod Johannes surrexit
a quibusdam vero quod helias apparuit etc quod aut est Johannes vel quod
mentem quotidianam suam post hesitationem surrexit / vel ad hunc dubius heret
cum vera ad utrumque haberet se Herodes enim tenuit / quia ex opposita sequitur mentem
de morte Johannis hic incidenter describit modum mortis et primo ponit
antecedentem 2o concomitancia 1a Et volens eum occidere 3o consequencia et
allatum est caput Dicit quod herodes enim tenuit Johannem scilicet ut premittitur
Et alligavit eum scilicet per ministros Et posuit eum in carcerem non ausus
eum statim interficere Pro quo notandum quod evangelista describit triplicem
actum temerarium herodis primo quia misit manicam suam ad capiendum illum
iurisdictio
super quem non habebat ~~[illegible]~~ quia summum erat consilium ideo dicitur misit herodes
sive tetrarcha galilee antipas cognominatus sub quo et dominus passus est filius
herodis ascalonite occisoris innocentum 2o quia eum tenuit de quo nullam mali habebat
occasionem quia nec convictus nec suspectus aut infamatus nec accusatus erat de aliquo
crimine ideo dicitur et tenuit et comprehendit 3o quia ligavit eum et posuit in carcerem
cum nullam potuit imputare transgressionem Et propter totum actus temerarios he
rodes dicitur Herodes prophanavit templum / sustulit sacerdocium / confundit ordinem
temeravit regimen corrupit quemcumque erat religiosum quo ad legem / quo ad vite / quo ad mores
quo ad fidem quo ad doctrine perdidit et confundit Et subdit herodes / tunc petat causam
te arguente vincula te carcer accusat ideo dicitur Et posuit ~~vinxit~~ eum in carcerem quia
non audebat eum statim et publice interficere timore ipsius Et vinxit illum
qui predicabat quo solvuntur ~~vincula~~ vincula peccatorum / et ideo vincta verna loco
venire non reliquit ~~[illegible]~~ in quo appropinquatur predicabat regnum celorum hoc
verbum scit et gratia plenum Sequitur quare tam secius misit in carcerem Legimus
in veteri testamento Joseph innocens Gen 39 Sampson ab infidelibus persequitur
Jud 16 Jeremias ad primas inducens Jer 21 Micheas vel [illegible] predicans
3 Reg 22 et figurat s. Johannis incarceracionem in quo omnia illa reperiuntur
scilicet innocencia / viciorum reprehensio / ad primas vocatio / et veritatis predicatio omnibus subditis
Johanne 1 in quo 3 gratia Triplex gratia erat in Johanne / scilicet gratia sanctificacionis
in utero luc 1 Spiritu sancto replebitur [illegible] Et gratia predicacionis
in deserto [illegible] baptismum penitencie in remissionem
peccatorum Et gratia profectus in animo [illegible] non surrexit
inter natos mulierum maior Johanne baptista [illegible] ideo Jo 7 ille
erat lucerna lux in testa vel lux abscondita et fit gratiam sanctificacionis que in
ordine [illegible] lucernam

vero intus fuit ei infusa qua intus totus illustrabat unde inter hec luce
illuiata 9 luce j. venit in hec lucerna que ad tempus | hic lucerna sermones sic gregorius
candelabri porta ʒ ut lucet omnibus qui in domo sunt quia sermo posuit adeum
tibi quod docuit ut facerent dignos fructus penitentie luce ʒ et ardens erat
enim lucebat splendore veritatis ita ardebat fervore caritatis et hec quoad tertiam
gratiam unde krisostomus eius dignitate admirans de eo sic inquit sermones scola virtutum |
magisterium vite | sanctitatis forma | norma iusticie | virginitatis speculum | pudicicie titulus |
castitatis exemplum | penitentie via | peccatorum venia | et fidei disciplina | Johannes maior
homine | par angelis | legis summa | ewangelii sanctio | apostolorum vox | silentium
prophetarum | lucerna mundi | precursor iudicis | testis et totius medius trinitatis
Et talis ac tantus proiciendus propter adulterium vincla, unde subdit propter
herodiadem hunc invenit tortuosa virtus odiat eum qui sanctus erit.
Audiet iniquus increpantem eum dicit enim ecclesiasticus Audiet luxuriosus et displicebit ei 2
ei etc. Et tunc impletum est id quod scribitur Sapientie 2 Male tractavit eum
qui arguit inique sive consecratus ut propha ... inter herodias vxor
philippi tetrarche ... regios fratris herodis et hec est
quod dicitur in lucerna propter herodiadem vxorem philippi fratris sui quam duxerat eum. Et
quia fit nephanda et inhonesta copula inter herodem et herodiadem
et ratione tribus que eam arguunt Primo quia herodiades separata
erat a legittimo viro contra preceptum domini Mathei 19 quos deus
coniunxit homo non separet 2o quia non vincere et magis fit herodes adulter 2
non sue vxori legittime adhereat contra formam matrimonii instituti Genesis 2 unde
debet vir vxori sue quia non aliene adherere. Accepit hic gladium
suum et vadit in via facere furta et homicidia et cum furtum fecit frau
des et rapinas affert amali sue. Multi dementes facti sunt propter vxores suas
et multi servi facti sunt et perierunt propter mulieres et peccaverunt Esdre quia propter ʒ
speciem mulieris multi perierunt 3o quia utrumque adulter erat contra apostolum 2
et vincere vero adultera erit mulier si fuit cum alio viro conficit autem erat
etiam herodiades filia regis arethe quia primo matrimonio tradidit philippo
secundum vero motus contra eum in augmentum doloris abstulit ei eam et
connubio illicito tradidit herodi et facinoroso amore dilexit eam contra
legem domini et ideo Johannes predicator zelator arguebat eum sic
et adulterium eorum dicebat enim Johannes herodi non licet tibi habere
vxorem fratris tui Correctio Johannis per omnia quedam laudabilis quia modesta modestia
necessaria et iusta Modesta quia non infamatiua non divulgativa non
accusatiua non austera sed inter se et ipsum sine contractione vnde dicit dicebat
Johannes herodi Hanc modestiam describit Crisostomus dicens herodem quoniam monitus
non accusare compellat ut potius amator castitatis quam coniugis voluit
non punire sed herodes facibus libidinis ardens maluit perire quam vendere recta
2o fuit necessaria racione duo primo quia talis connubio erat reliata adulteros
constituens de quibus dicitur j Corinthios 6 neque fornicatores neque adulteri neque molles tales
enim regnum dei non consequentur Et hebreos 13 adulteros iudicabit deus
2o fuit necessaria propter malum exemplum tollendum et sequelam eius etc. enim fit
a presidentibus facile a subditis trahitur in exemplum Sed quod herodes erat princeps
Josephus libro 2 antiquitatum et hystoriis dicit quod ista herodias fuit filia aristaboli et
soror herodis agrippe et mortis ... herodis et vxor philippi fratris sui

primo appella[tur] rex a marito mo[rtu]e illius p[ro]p[ter] q[uo]d vinis regni monarchiam
no[n] h[ab]uit si ig[itur] uxore[m] f[rat]ris viuentis sine rep[re]hensione tenuisset aliq[ui]b[us]
Iusta — inductus fuisset ad silia facienda / Ho sicut iusta q[uia] s[ecundu]m lege[m] veterem no[n]
licebat fr[atr]em ducere uxorem f[rat]ris ad h[uc] viuentis q[uam]uis bene mor-
tui sine liberis ut suscitaret semen f[rat]ri suo tam[en] [contra] lege[m] n[on] n[a]t[ur]e et
filius inde Deu[t]. 38 qua [contra] lege[m] scripture de v[er]b[o] 17 Et h[oc] type
g[ra]tie no[n] lic[et] p[ro]p[ter] publice honestatis iusticia[m] et affinitate[m] aliam hoc p[ro]-
hibente q[ui]d[em] Jo[hann]es dixit herodi Non licet tibi h[abe]re uxore[m] f[rat]ris tui
amator em[m] virtutis libenter corrigit viciosos q[uo]d [contra]p[re]h[en]dit no[n] obstante
q[uod] [pro]p[ter] talem correctione[m] s[ibi] immineat p[er]iculu[m] Et q[uia] Jo[hann]es erat virt[uti]s et castitatis
amator ideo corrigebat herode[m] qui cont[ra] vite et honestate[m] institutu[m]
adeo coniugiu[m] faciebat leuit[ici] 18 Turpitudine[m] uxoris f[rat]ris tui no[n] reuela-
bis q[uia] turpitudo f[rat]ris tui est Et leuit[ici] 20 Q[ui] duxerit uxore[m] f[rat]ris sui
re[m] illicitam fac[it] f[rat]ris em[m] sui turpitudine[m] reuelat vnde recta Jo[hann]es veniens
in sp[irit]u et virtute / sicut ego ~~[…]~~ helias arguebat Achab et Jesabel sic Jo[hann]es
Helie — herode[m] et herodiadem malens apud rege[m] p[er]iclitari q[uam] blandiendo
p[ro]p[ter] gl[ori]am esse immemor p[re]cepti dei Ecc[lesiastic]i aut[em] ita sumus est q[uia] ama-
licia tota[liter] vincat p[ri]mo correctore[m] odit Aug[ustinus] parit veritas odiu[m] Amos
odit — v[erbo] Odio h[ab]uerit corripiente[m] in porta Et t[a]lis correctore[m] odientes assi-
mila[n]tur dyabolo sicut vestigiu[m] pedis Ecc[lesiastic]i 21 Q[ui] odit correctione[m] vesti-
giu[m] est peccatoris i[d est] dyaboli qui p[er] antifrasim peccator dicit[ur] Sicut malos
qui monet offendit et qui arguit cum o[mn]ibus meretur odiu[m] et ideo
p[ro]curat lib[er]t[atem] — herodes odio h[ab]uit Joh[ann]e[m] // Deinde p[ro] t[a]lis p[ro]p[ter] correctore[m] p[ro]curat lib[er]t[at]e[m]
ne possit eu[m] q[uo]d [contra]p[re]h[en]dit corripere q[uo]d insinua[tur] ex h[oc] q[uod] herodes ma-
licia libidinis victus Joh[ann]e[m] vinctum in carcere vinclat ne t[ame]n Jo[hann]es
eu[m] timuit Ecc[lesiastic]i 48 In diebus suis no[n] p[er]timuit p[ri]ncipe[m] q[ui]d s[i] arg-
ueret eu[m] et potentia nemo vicit illud s[ed] ut timore[m] fugeret Deinde
t[a]lis eu[m] correctore[m] ne in publico eius mala manifestet vel corrup-
Nota — cardio solet hoc fecit et herodes qui Joh[ann]e[m] no[n] t[ame]n corrupit sed
et carcere victu[m] martirizauit Nulla t[ame]n Jo[hann]es superat[us] [contra] adu[er]sitate[m]
q[uia] sicut lapis quadratus oi[mn]e virtute q[ua]dratus s[ed] t[em]p[er]ancie q[uia] mode-
ste corripiebat fortitudinis quia constanter p[ru]dencie q[uia] prudenter
iusticie q[uia] iuste q[uia] ut pote ex caritate Ecc[lesiastic]i 48 Surrexit helias
p[ro]ph[et]a q[uasi] ignis et v[er]bu[m] eius q[uasi] facula ardebat Ex magno em[m] ca[ri]-
tatis feruore p[ro]cedebat ist[u]d v[er]bu[m] de ore Joh[ann]is q[uasi] ardoris de fornace
Non licet t[ibi] h[abe]re uxore[m] f[rat]ris tui Jo[hann]es totus in d[omi]num tuffor-
tus ex zelo iusticie q[uasi] ignis ardens erat sup[er] c[on]cept[ibus] herodis et
eius q[uia] no[n] lic[et] dissolui dissilare mala ubi p[er]it disti[nc]tia et iusta
primo assentire dicitur s[ed] potes et no[n] arguis et pari pena cum
Dum — agente punitur / Circa aute[m] adult[er]iu[m] nota[n]dum 3 s[cilicet] d[e]scendi vici[n]
periculu[m] et magn[itu]do p[ro]p[ter] q[uo]d v[er]bus v[erb]z ex p[er]lexus antiq[ue] g[e]n[er]is p[ro]creatione s[e]p[ar]-
ati p[ro]p[ter] coniug[ii] separacione s[ed] date fidei violacione / De p[ri]mo leuit[ici] 20 Si
q[ui]s m[ec]hat[us] fuerit cu[m] uxore alterius et adulteriu[m] [per]petrauerit cu[m] uxore p[ro]ximi sui morte moriatur ad[ulte]r et adult[er]a Ex q[uo] iudei col[l]ige[ba]nt possi-
bili[ter] ua t[ame]n adea adult[er]a lex d[omi]ni tenebat

[illegible] ... platu indignum abicatu ... [illegible]
... adcelesiam [illegible]
... admitte et adq ... [illegible] ... ad
... platus adultas ... adultis ... [illegible]
... adultate ... [illegible]
... pudicos ... ab adulterio ... [illegible]
... [illegible] ... ad celesiam
... [illegible] ... ad
... [illegible] ... adbelad
... [illegible] ... adul
... [illegible]
... celesie ... platu ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... ad
... adulterio ... [illegible]
... [illegible] ... in celesia ... pla
... [illegible]
... [illegible] ... adulterio [illegible]

i q̄b9 ubis oudi' q̄ q̄da q̄ manet i eccl'ia p malignitatē q̄pactuq̄ augur
dui angurcs p̄ q̄ d̄a q̄pactuas z p ma[illegible] z [illegible] anim i a[illegible] [illegible]
defictuus cogitado q̄ [illegible] si p̄ ipos q̄ maneat erit tn̄ sui q̄ [illegible] defect
cidit q̄ ubi p̄ q̄q di q̄pactuas p malos z apalettr [illegible] [illegible] q̄ [illegible]
dixi ipud ipsa luy delectasti cubile tuu [illegible] adulterio filij [illegible]
ut si ita sit i futuro defectus q̄ q̄ista fierct tn̄ sui q̄ [illegible] adulsary
uy q̄ paruulo i uidet ala[illegible] dimittit i pestifero semine suu q̄ [illegible] modi
erue tatu ortu zeis alea [illegible] sedetes sic ubi sut mali z pestifera [illegible]
plati q̄ i orto i eccl'ia i q̄ sut tatu pecunt de pestifera parentela sua
p cos totq̄ i ortq̄ camp[illegible] [illegible] dr ipa p̄ue semi uoq̄ filijs [illegible]
ut dici ad hebreos [illegible] adulterij z no filij estis adulta[illegible] [illegible]
bis ipi filij sui se assuete q̄ mali uia p̄ [illegible] i op[illegible] [illegible] [illegible]
totus ille ortq̄ desti[illegible] uy sane [illegible] adulterine plātacōes z spuria uitul
na dabut radices altas z sic iq̄ filij adulteri igniunacq̄ erit [illegible]
q̄ sibi [illegible] q̄ btus Iohanes [illegible] duxi [illegible] [illegible]
tua uxore i amicas [illegible] tui [illegible] adulte[illegible] [illegible]
u° stabile fudamtu collocabut z si ramus [illegible] i finis porta [illegible]
[illegible] z [illegible] eradicabut q̄ [illegible] si ramī i q̄ [illegible]
cons[illegible] ad ma[illegible] [illegible] apti [illegible] filij [illegible]

et d somo
lais [illegible]
sed in [illegible]
et ante [illegible]
petis adult
quodado hom
una cad [illegible]
sufficeret
larit [illegible]
tatua uoue
gudis eccl'ia
impleat [illegible]
donis sic [illegible]
opiā pdet
p̄tacōe [illegible]
imitacō [illegible]
sed iure q̄
[illegible]moibg p
degenes et

mechatus fuit ab eius uxore alius et adulterium perpetravit ad uxorem p
proximi sui morte moriatur et mechus et adultera. Certe eius pena est
qua utraque persona morte afficitur eadem pena puniuntur huiusmodi peccatum
secundum leges iudaicas ut recipitur aliqua recepta licet et alia ab legibus
nostris corrigatur. Ideo Iohannis viii° scribe et pharisei adduxerunt ad ihesum mulierem
in adulterio deprehensam dicentes Magister hec mulier modo deprehensa est
in adulterio in lege autem moyses mandavit huiusmodi nobis lapidare. Item
patet etiam quam graviter punitum est huiusmodi peccatum adulterii in regum ii°
sicut dauid adulteravit cum uxore urie [illegible] aut gladius
et de domo tua usque in sempiternum eo quod despexeris me et tu
leris uxorem urie [illegible] huiusmodi peccati gravitatem assignidat prohibi
tum in decalogo ponitur adulterium in medio post prohibitionem homicidii
et ante prohibitionem furti. Unde Clemens papa. Quid in omnibus
peccatis adulterio gravius. Secundum enim in penis tenet locum et in prohibitionibus
quodammodo homicidio assimilatur adulterium. Sed cum vir et mulier sint
una caro qui aufert uxorem suam alteri idem est ac si seipsum ei
aufferret sic fit in morte unde gravius videtur quam si homines muti
laret. Quis suspicatur aut de furto tenere sibi [illegible] quod aufertur eius sit
[illegible] melius est quia si esset [illegible] probi vi° Non
grandis culpa est cum quis furatus fuerit furatur enim ut esurientem
impleat animam deprehensus autem reddet septuplum et omnem substantiam
domus sue tradet et liberabit se. Qui autem adulter est propter cordis in
opiam perdet animam suam. Ecce patet huiusmodi [illegible] ex prolis pussil
[illegible] que solet esse frequenter mala et inhonesta tum propter parentum
imitationem tum propter defectum castigationis quia tales parentes vel diminuitur
tum mater que non castiget filium vel eum [illegible] personis que
[illegible] parentum nichil curant. Unde fiunt [illegible] insolentes ingrati
degeneres et vitiosi. Et hoc est quod anglicis comminatur Bonifacius
[illegible] scribens regi anglorum et ponitur in canone. Lex dei [illegible] regis
anglorum sicut per istum provinciam divulgatum est et nobis in francia
et in ytalia imperatur et ab ipsis paganis improperium nobis
obicitur spretis legitimis [illegible] quibus luxuriando ad modum
sodomitice gentis fedam vitam duxerunt. De tali commixtione meretricum
estimandum est esse degeneres populos et fructus libidine et ignobiles
fore [illegible] et ad commune [illegible] plebem ad teriora et ignobiliora
vergentes et novissime nec in bello seculari fortes nec in fide stabi
les nec honorabiles hominibus nec deo amabiles esse ventura
sicut aliis gentibus hyspanie et provincie et burgundie
populis contingit qui sic a deo recedentes fornicati sunt

Marginal notes (right): hoc ad virginitatem [illegible] et si ad ulterius [illegible] vel adulterium videtur [illegible] [illegible] [illegible] icetur; 2; regis

[illegible] docti [illegible] regula [illegible] regula [illegible]
[illegible] adulteri [illegible]
latur [illegible] factum [illegible] pastor pullos [illegible]
[illegible] asperam [illegible] pullos [illegible] pulli [illegible] lacte
[illegible] et ardescat [illegible]
[illegible] pastor [illegible] adulterium suum ut possit [illegible]

Istud vicium detestantur aves que suos compares non dimittunt
3 Tercio patet huius criminis magnitudo ex parte fidei violate. violatur
enim fides data coniugi in facto coniugii. Unde mulier adultera
peccat in deum violando sacramentum, peccat in virum in quantum [illegible] fidem
frangendo et filios heredes [illegible] substituendo, peccat etiam in prolem
quam dampnificat [illegible] eam ignobilem [illegible] ecclesiasticas dignitates
peccat et in proximum quem occidit et sequitur de adulterio ho
micidium et membrorum mutilacio nascitur. Et huiusmodi vidimus David
in adulterium cecidisse propter occidi fidelissimum militem suum ii regum
[illegible] proximum [illegible] reliquerit virum suum peccavit et
statuit heredem ex alieno matrimonio primo enim in lege dei altissimi
incredibilis fuit secundo virum suum dereliquit 3o in adulterio forni
cata est et ex alio viro statuit [illegible] filios [illegible] incestus [illegible]
ta luxurie [illegible] ex [illegible] [illegible] inveniri debitum [illegible] lapie
ubi inveniuntur aliqua repugnancia debito usui venereorum [illegible] consanguinitate
vel affinitate inveniuntur aliqua incongrua commixtioni venereorum [illegible] [illegible] quod
1 facit est [illegible] [illegible] honorificentia parentibus [illegible] consanguineis qui
[illegible] parentibus de [illegible] originem trahunt [illegible] caput aliquorum valencium
refertur non [illegible] filium [illegible] calvicari [illegible]
dos [illegible] [illegible] in actibus venereis [illegible]
[illegible] honorificencie [illegible] homines verecundantur [illegible]
et ut commixtio venerea fiat [illegible] adiuvare [illegible]
[illegible] [illegible] venerabilis [illegible] [illegible]
2 malis [illegible] quod [illegible] sanguine [illegible] [illegible]
[illegible] homines non [illegible] a commixtione venerea [illegible] [illegible]
homines venereorum commixtionis [illegible] animi [illegible] emolescerent [illegible]
[illegible] lege [illegible] videntur [illegible] prohibere [illegible] [illegible]
[illegible] impediri [illegible] [illegible]
3 accipit [illegible] [illegible] [illegible] consanguinea [illegible] [illegible]
consanguinea [illegible] Augustinus de civitate dei [illegible] [illegible] caritatis
[illegible] utilis atque honesta concordia [illegible]
[illegible] uni [illegible] singulos [illegible] [illegible] in [illegible] politicorum [illegible]
[illegible] consanguineam diligat [illegible] amor qui est ex commixtione venerea
fiet nimius ardor [illegible] et maximum libidinis incentivum quod castitati
repugnat [illegible] [illegible] incestus [illegible] luxurie
Consanguinitas prout matrimonium impediunt [illegible] consanguinitas
impedit matrimonium [illegible] [illegible] legis divine [illegible]
et statuto ecclesie, [illegible] legis [illegible] impediri [illegible] filie [illegible] vel
[illegible] [illegible] in lege [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] venereorum [illegible] parentibus
[illegible] [illegible] adulterium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] adultere [illegible] lacte
[illegible] aquila [illegible]
[illegible] [illegible] adulterium [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] adulterium [illegible]

amicorum conuigii [illegible]

qua coniugibus et dictat nosce debet tectari spiritu parentes sicut se tectant
coniuges magis tamen est quod ius ne incolumitas filii, ad matrem quia filie eius
patre quia vxor debet esse viro subiecta / quod ad ius non est ut filii inducuntur
ad subiectam eius et quod animalia bruta abhorrent coitum cum matre sua
quia dum cognoscunt eam esse suam matrem quod patet per id quod narrat plinius
viii de alibus de camela qui cum saltasset super matrem suam cooperta
postquam recognovit eam et matrem suam interficit ingeniatorem narrat eciam
de equo eius qui cum saltasset super matrem suam et recognovit eam postquam
discooperiebatur fugit et precipitavit se de alto et mortuus est Secundum
leges sine prohibetur matrimonia copulari consanguinei in primo gradu et ii
gradu et iii quarta parte tamen licet ut scilicet prima etcetera vero et necessarie possent
matrimonia copulari daret materiam lupinam eo quod tales possent
sibi in eadem habitare / Postea ecclesia prohibebat matrimonia
copulari consanguinei et in iii et iiii gradu quia usque tunc consueverunt satis
eius possent copulari ad amorem quod fugiebat revocari ut sic caritas
inter homines dilatetur eo quod coniuges ad consanguineos sui coniugis ...
afficiantur

Et volens eum occidere timuit populum quia sicut prophetam
eum habebat Die autem natalis herodis saltavit filia
herodiadis in medio et placuit herodi unde cum iuramento
pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo hic ostenditur
... passionem et hic in quatuor ... est in affectu malignitas quia volens
... in vero dolositas vide cum iuramento in signo ... equitas ibi
et constans ... in facto crudelitas ... et decolavit Malignitas
tas affectus ostenditur circa duo ... quia erat ... timore male humilitate
... quia accensus amore male inflamata inflamate id est dicaut natalis
... volens eum occidere quia ... eum amor et odio ... corri
piete Timuit populum timore mundano vel humano glossa Timor domini
corrigit timor hominum differt sed voluntatem non aufert Vide audiores re
... Nam sicut prophetam eum habebat et ideo seditionem timebat
ipsi contra se si eum interficeret glossa Timebat sed amor superabat propterea ...
et deum postponebat Secundum marcum vi capitulo ponitur Herodias autem insidia
batur illi et volebat eum occidere ut poterat / pro quo sciendum ... que
magis appetit mulieres scilicet diligi et honorari Si autem aliqua mulier ...
duo consecuta sunt scilicet quod ab aliquo viro illustri diligatur et quod in statu ...
onoris se esse cognoscit non potest pati aliquem qui ipsam ... vellet
... / quinymo contra ... dolum et ... concipit et ... insidias parat

herodes autem ... eum ... quia cum matre ... et ... cum ... ista faciebat ... dicebat

et insidiis ad mortem vnde dicitur pro quod glosa cum insidiis et dolose Herodias
aucupabatur sciens se ab Herode vehementer diligi et per eius etiam illicitam
copulam esse in statu maioris honoris quam prius quia erat potentior et fa-
mosior Philippo insidiabatur Iohanni ut eum occideret quo mortuo secure
illicite copule cum quo secura et tuta in adulterio permaneret timebat
enim ne Herodes aliquando correctionem Iohannis acquiescens separaret ab ea ideo
dicitur Herodias autem puta quod dolositate contra Iohannem concepta insidiabatur
illi. Et quod concepta malitia mulieris nunquam facile euitat ut dicitur nec
personam nec condicionem respiciat Io. necem illa volebat eius sed Iohanne quasi
fassim occidere vnde quod fama sciebat Iohannis magna erat in populo ideo non
poterat sed facere quod volebat Iob quinto Dissipat cogitationes malignorum
ne quo per obstinata malicia illius adultere et incestuose. Ecclesiastici xxv Nequicia
mulieris immutat faciem eius et obcecat vultum eius quasi vrsus vnde Origenes
videns tantam mulieris maliciam ait / mulier est per capitis caput peccati
arma dyaboli expulsio paradisi delicti mater / corruptio legis Secundus
philosophus Mulier est hominis confusio fraudis vestibulum Ecclesiastici 25 Breuis
omnis malicia super maliciam mulieris Secundus philosophus … est
hominis confusio insaciabilis bestia continua sollicitudo
i. destructio ~~indigentis~~ pugna viri ~~…~~ incontinentis naufragium
deinde euangelista describit obstinatam maliciam Herodis vnde sciendum
est quod per istis consueuit retrahi a lesione innocentis propter quatuor
causas primo propter verecundiam vel erubescentiam timens infamiam si lesit
innocentem 2o propter reuerentiam reuerentiam sed quod cognoscit bonitatem et
sanctitatem innocentis ipsum reueretur 3o propter complacentiam quod aliquid placabile
in eo reperit in quo delectatur et quod hoc retrahitur ne ei inferat mole-
stiam 4o quod beniuolentiam quam concipit quod aliquibus dictis vel factis inclinatur
ad bonum faciendum et malum declinandum. Si igitur omnia predicta sunt in aliquo per-
uerso … actum in innocentem et tamen ipse ab innocentis lesione non retrahitur euidens
signum est ipsum peruersum in malo et obstinatum. Sed omnia in Herode concurrebant
ideo manifestatur eius obstinatam maliciam primo enim in eo fuit timor infamie
respectu Iohannis et quedam erubescentia timuit enim infamari in populo si
molestaret Iohannem quem populus habebat sicut prophetam et ideo dicitur Herodes
metuebat Iohannem glosa populum in Iohanne vnde Mathei 14 dicitur volens occi-
dere eum timuit populum quia sicut prophetam eum habebat ut iste timor solum
fuit de infamia vnde … non sed populus in seditionem
quia multi Iohannem fuerant baptizati vel eum deponeret vel eum apud Romanos
de crudelitate et iniusticia accusaret 2o fuit in Herode velud esse debuit
reuerentia ad Iohannem tanquam ad illum de cuius sanctitate et iusticia sibi constabat
ideo dicitur sciens eum virum iustum et sanctum Secundum quod ad deum iustum quo
ad hominem Et talem vnde venerabilis sanctus et iusticia voluit esse illesum
Dani 13 innocentem et iustum ne interficies 3o fuit in ipso ad Iohannem
aliqualis complacentia et beniuolentia ex doctrina Iohannis concepta in

o [illegible] natiuitatis 3 celebrata [illegible] mundi intrauit [illegible] marci [illegible]
[illegible] vocauit [illegible] dicit in die [illegible] natiuitatis [illegible]

ix

Et audito eo multa faciebat quia credidit eum spiritu dei loqui Et libenter eum
audiebat Crisostomus quia iohannes dicebat que sunt legis iusticie et salutis non odii sed
amoris ideo herodes utilia reputabat que a iohanne dicebantur quia
tamen propter maliciam ipsius non cohibebat a iohannis molestia ideo dicit theophilus Ecce
vide quantum operatur concupiscencia rabies quia cum herodes tantam circa iohannem reuerenciam
haberet quia timore horum tamen fit minor ut sue fornicacioni parceret amor nempe
prius male inflammans quod durat in corde eius et quia [illegible] fuerat talem
rationem omnemque reuerenciam timorem beniuolenciam et complacenciam amor
enim libidinosus superat ideo herodes amore victus iohannem vinxit et hoc
est quod dicitur custodiebat eum ne ab herodiade occideretur sed victus concupiscencia
cogitabat occidere sed quia iudeos timebat querebat opportunitatem [illegible] saluatorem
custodiebat eum scilicet in carcere vinctum eius necem meditando et quia aperte io-
hannem occidere non audebat ideo quesiuit opportunitatem ut eum occideret Et cum dies aut na
herodes natalis sui cenam fecit principibus et tribunis et primis galilee marci 6o Non tales herodes
successores fuit gentilium regum diem natalis sui solemniter celebrare vnde hieronymus
agentibus ad herodem peruenit Et dicit iohannes Nullum alium legimus celebrasse diem
natalis sui nisi pharaonem Beda quo et herodes ut quorum vna erat impietas vna
esset solemnitas Et beda herodes et pharao leguntur natalis sui diem celebrasse
et vterque solemnitatem sanguine fedasse sed herodes tanto nequior quanto sanctum et vi-
rum doctorem et regni celestis preconem occidit Et in hoc herodes fuit reprehensibilis
primo quia nec ordinem mutare voluit natiuitatem plangimus non letamur quia dicit iob
homo ad laborem nascitur secundo quia mortis memoria que magis timenda [illegible] -
misit Crisostomus considerare non fuisse tua [illegible] Et ideo dicit petrus rauennas In-
[illegible] et herodes ordine preposterato iohannes cuius de morte sua natalis est et
de natali suo mortuus est herodes Saltauit id est tripudiat filia herodiadis
Crisostomus Cum saltatrice ne assiduus sis Crisostomus vbi est saltacio ibi est diabolus
In saltibus letantur demones In saltibus exultat demonum ministri
Saltauit [illegible] dispositione matris et herodis In medio ut ab omnibus videretur
vel tanquam mediatrix demonis ad patrandum homicidium tanquam mediatrix matris
ad caput iohannis amputandum Et placuit herodi quod tamen erubescere deberet
quia filia illa erat adulterii sui [illegible] argumentum quia impudica et dissoluta
[illegible] filie signum corporis [illegible] et [illegible] [illegible] quod tam puellam
quam coniuges esse reprehensibiles Crisostomus vbi saltacio ibi diabolus neque deus dedit nobis
pedes ut eum turpiter saltemus sed ut cum angelis choros faciamus In talibus enim
saltare demones et in talibus letantur demonum ministri Et nonne reprehensibiles
qui mittunt filiam suam non docent pudorem sed saltaciones reprehendit rex quia de
aula regia fecit theatrum Crisostomus Cum saltatrice ne assiduus sis nec
audias illam ne forte pereas in efficacia eius Et in eo quod dicit filia herodiadis
non exprimendo patrem innuit [illegible] incertum esse [illegible] eum non dicat eius patris
fuit filia propter [illegible] Et dicit placuit herodi et dixit quia mali mala placent [illegible]
tamen placuit illis discumbentibus cum propter convivium sed herodi propter occidendi voluntatem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malicia [illegible] ada eiecit de paradisi delicijs [illegible] celestis
[illegible] fecit [illegible] [illegible] [illegible] misit [illegible] [illegible] abstulit
mundo [illegible] huius [illegible] [illegible] [illegible] malum fecit [illegible] [illegible] duxit ad
mortem [illegible] [illegible] [illegible] laboris [illegible] [illegible] [illegible] occidit baptista
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

V corizare sit peccatum Utrum ducere illicitas coreas peccent mortaliter
Ad primum respondeo secundum alii in scripto sententiarum iiii° Ben. di. xxxij dicunt quod corea et huiusmodi ludi
sine fiant cantu sine musica sunt scilicet per se mali quia possunt fieri aliquid bene et ca
per se mali quia iusta contra naturam et scriptura et nulla intentio non quod fiunt ad ordinandum
et provocandum libidinem sicut frequenter non operit Et ideo est et licitare potest tunc etiam deposuit
quia insignis gaudium non est commutatum cum prioribus alia tantum quod quando non fiunt suo tempore
ut tempore estiue quia sit dicere Secunda ratio Musica in luctu importuna narratio et sic
non incedentur prohibita ne sit in ludis quia non peremptum tempus est flendi Tertia causa
est quod officio possunt supra sicut clericis incedentur venatio et alii ludi quia in sorte
domini clerici aliis officiis debent occupari puto ad quod quamquam coreantibus ad coream
non sit reprehensibilis ymmo quod sit tempore debito gaudendi sicut in nuptiis vel tempore victorie
vel liberationis hominis vel patrie vel adventu amici de terra longinqua Septimum est
quod sit cum honestis de quibus non oritur suspicio ut presumptio mali non cum leta
toribus et cum lecatricibus Tertium est quod fiat a personis secularibus quia monialibus
et monachis et clericis qui aliquid in aliis debent occupari omnem coream puto illi
citam esse Tertium quod honeste non fiat non gesticulationibus nimis inhonestis
vel inordinatis Octavum est quod cantus cantatus in talibus et musica non sit
de illicitis sed de moribus dicto De melodia autem non est curandum ut puto quia
in talibus necesse est fieri melodiam levem que aliquantum exprimat modum corizandi
Ad 2am respondeo 2m vill li. i. c. xxj. e. iiii Judicibus festiuis singulorum super
Et catis spiritualibus Credo quod si faciunt causa incitandi vel se vel alios
ad libidinem aut si coreas ducat dissolute licet non faciat hac corrupta in
tentione ut dixi est peccatum mortale sine diebus festis sive faciant sine festis
cum inspectio inspicientes adeo provocent ad libidinem quod dicat Jeronimus in ymaginatione
quod non credit vix posse dicere sic illesum evasisse aspectabilis talium cum david ex
eo quod vidit bersabee lavare sic ad libidinem provocatus sit Si autem ad solacium
mulieris causa et sine aliqua corrupta intentione ~~[illegible]~~ immisceat se
huiusmodi coreis non audeo dicere quod sit peccatum mortale sed ut audeo cum velud
excusare vel assecurare a peccato mortali tamen negendum sic periculo provocandi
alios ad libidinem Et ideo sanctus vidas applicat coreas Et exemplo suo
auctoritate aliis filia herodiadis prestare

Unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postu
lasset ab eo At illa premonita a matre sua Da michi inqui
hic in disco caput Johannis baptiste hic vidit dolositatem herodis
ubi ondit primo herodis in
distractam promissionem 20 puelle iniquam petitionem ibi At illa premonita Dicit ergo
unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo Jeronimus et glossa ad
hoc forte iuravit ut occasionem pararet ut videretur facere invitus quod
faciebat spontaneus Marc 6 addit Etiam si dimidium regni mei petieris sed
petet lupina nisi castitatis initium pudicitie necem morte et que scilicet
hoc dixit non ut liberalis vel magnificus sed sicut dolosus et fraudulentus cuius
dolositatem nomen eius quod interpretatur gloriantur in pellibus designat vera in exteriori
apparentia libertatem et religionem ostendebat et intus malicia retinebat Ideo luc. 13
dominus ipsum vulpe appellavit dicens Ite dicite vulpi illi etc Et iuravit illi quia quodcumque
petieris dabo tibi licet dimidium regni mei Sciendum quod illud iuramentum fuit
[illegible] accidentia ad [illegible] dicetur illi expi [illegible] degalilea [illegible]
herodes [illegible] translata [illegible] et herodes [illegible] et [illegible] cum illis [illegible]
vbi illi [illegible] deceptam [illegible]
[illegible] celebrari quia [illegible] mulier [illegible]

illicitum multis rationibus primo quia in via qua iuravit dare quodcumque postulasset 1
debebat enim intelligere iustum honestum licitum et bonum / secundo ex quo ad hoc
vite tamen contra quecumque peccati inducent de quali re Si enim petisset dimidium
regni non dedisset ei et beda Si plus vel minus inititum postulasset non utique
consensisset herodes Tertio quia causa motiva quia propter saltationem puelle vel matris 2
instigationem et quo ad hoc tamen iustitia quia ludus et saltus unius puelle
non fuit ydonea causa ad tantam rem permittendam et ideo fuit temerarium iuramentum
Quarto contra socialem quia propter odium Johannis et amorem uxoris fratris sancti formam iuramenti 3
constituit Hugo duo erant in corde herodis scilicet amor concupiscentie et timor pro
primum quod dicebat occidere id est dixit noli ne erit te ipsius inicitur scilicet fundum est tibi
concordia ut tamen occidat ut et apud ipsum apparet ~~[illegible]~~ 4
~~[illegible]~~ Quinto contra quia preter necessitatem Nemo enim cogebat eum ut tale promissum 5
faceret et tale adimpleret Sexto contra quia iuramentum est sine deliberatione
et ratio iudicio primo scilicet hec fiebat in conviviis ~~[illegible]~~ et dissolucione lasciva subito ratio
iudicio caret Et si dicatur quod non carebat iudicio contra quia iurabat quia premeditatus
sic iurare ut haberet occasionem ~~[illegible]~~ faciendi quod volebat Tunc iuramentum 6
scilicet quia fuit dolosum et iniquitate plenum Septimo contra fine quia ideo iuravit
ut haberet occasionem primendi prophetam et ut videretur facere invitus quod sponte faci
ebat / non enim hoc fecisset de aliquo amato quod impleret in propheta Et ideo hoc
iuramentum tanquam illicitum non erat servandum Ysidorus In malis promissis rescinde
fidem in turpi voto muta decretum quod incaute fecisti ne facias im
pia est promissio que cum scelere adimpletur Sic et David 1 Regum 27 iuravit
occidere nabal et omnes domum eius et tamen mutavit decretum Si quis promittit
adulterium ei petere adherere tollerabilius est non tenere sacramentum quam per
adulterium / ei petere adherere tolerabilius est non tenere sacramentum quam per
manere in stupro Et illa premonita a matre sua quod timebat herodiades ne
qui herodes moneret Iohanne eam relinqueret et eam sic quemet optabat in
potestate ligiam habere que illicitas nuptias arguebat ideo monuit ut peteret
ut videretur sequitur Da michi inquit hic in disco caput Iohannis baptiste ut loquitur ut
inter quia fuit affectus cupide / Da voluit hoc michi festinacio ampie hic /
distincta actus per scutella lata. Aliter acta in mensali supposito mense actum lo v alia dicunt quod preter tra affixe in disco quia erat vacca
Sed marcus clarius ponit Nunc eam confessim dominum in discum Iohannis petam et dixit
caput Iohannis baptiste secundum hoc suasit mater ut haberet in potestate ligiam que eam
illicitum arguebat coplam primum / pedes eius ad malum et se ut esset sagax Et
petam caput Iohannis Arcturum animas decipiens que voce interfici posse credidit eum
magis vox clamat ut vox interfici non potest si magis clamat augustinus corpore abscisa
sicut vox abel in suo eum effuso sanguine magis sonat magis penetrat celum Sic
mundo toto clamat a facinus tuum amaritudine refert quod petis tantum clamitus
dicens inter duos status eum festinando ad regem Sic et innuit mater ad malum prima filiam
inducit ad malum in priore habebit ideo quia intonuit eam festinantem tamen non habuit
remunerationem omnis verbis animalis refuit et hec voluit vos peterit Volo fuit
multe cupitudinis vide ait potum fuit innuere audiunt vide Et Dominus in Theolo
aliqua habuit auctoritas importunitas quia gestus caput Johannis sibi

dare petiit timens ne herodes resipisceret a promisso fuit et effrontis in verecundia

vel verecundiam ignorans Et in dictis fuit nichilominus audacis nequicie ideo petiit caput Iohannis baptiste Audacissime etiam nequicie fuit que caput sanctissimi viri postulavit

z nequicia de qua Ecclesiastici xxv Non est caput nequius super caput colubri

neque nequicia super nequiciam mulieris prima [illegible] multos viriatos dicitur et fortissimi sunt interfecti abea vie inferi domus eius penetrantes interiora

mortis Ecclesiastici xxvi gratia super gratiam mulier sancta et pudorata Sed ne putes

verum sapientem scilicet salomonem in proverbiis dixisse cohabitare leoni et draconi

melius quam male mulieri et litigiose Ecclesiastici xxv rebus hic dicte potius manifestius quam daniele in lacu draconibus revelati sunt Iezabel interfecit naboth

iniustum Cetus ionam invenit custodivit Dalida sampsonem crinibus illectum

et raso capite alienis tradidit dracones aspides et cetera multa mala Iohannem

baptistam in deserto vivente subdita sancte trementi herodias autem eius caput

abscidi suasit et puella tanti viri caput pro saltationis postulavit

Quia in verecunda hec optavit puella que caput Iohannis in disco o

aspectui peciit quem omnibus viris anciliabus pupulae castitatis horrendum z intueri

Non ad quod ut recte fiat iuramentum tria exiguntur scilicet veritas iudicium et iusticia

Si ista iii sit iurabunt vivit dominus in veritate in iusticia et iudicio Si ista

iii sit et mirabile vivit dominus in veritate in iusticia et iudicio Si ista

ta vel aliquid istorum desint periurium dicitur id est mala iudicio male cum iura

qui negligenter z indiscrete iuravi sicut iuravit Iosue Gabaonitis Gabaonitis

tes Ios ix Et david contra nabal i Reg xxv Et qui assidue sit sicut

iurat ribaldi contra id Ecclesiastici xxiii iurationi non assuescat os tuum

2 Item qui ociose contra id Exodi xx Non assumas nomen domini dei tui in

vanum Item qui erronee unde id Matthei xxiii Qui iuraverit per templum

dei nichil est qui autem iuraverit in aurum templi debet Item qui false

sicut faciunt corrupti testes Prover xix Testis falsus non erit impunitus

Item qui dolose ut faciunt cupidi unde in Psalmo Qui iurat proximo suo et non decipit

proximo suo Thimodeus tamen iuramenta dicuntur large periuria quod contra in

veritatem sed ut dicit thomas [illegible] circa primo et principaliter periurium est quod dicit est vitium quod iuramentum priciatur ordinatur

ad confirmationem dicti unde cum confirmationem falsitas apponitur Secundo 2a

rio autem quod deest iusticia Tercio quod deest iudicium Decipitur

de his tribus comitibus [illegible] veritas cum sciens dicit falsum in testificando ut

sciunt scit ita esse alius sicut credit tamen non est desipiens se sed decredulitate

iurat iudicium dicitur discretio deliberacio id est ut non iurat nisi cum necessitate

sive utilitatem id est cum suadet alterum aliquod verum quod ei expedit vel

utile est credere et tamen non vult credere simplici assertioni iusticia vero ut id

quod iurat licitum sit et honestum id est quod non sit peccatum mortale vel veniale

male petitum Tercia ista licentia istius montis debet vel iuramentum

promissorium sit obligatorium 2a Iuramentum incautum sit obliga

torium Tercia vel vonens cuique iurat teneatur se salvum servare 3

vel quartus vel de aliorum tenetur iuramentum servare Ad primum

respondendum sicut thomas 2a 2e quod quicumque iurat aliquid se facturum obligatur ad faciendum

2a 2e q lxxxix ar vii

fe

ad hoc quod votans impleat. Si tamen alii duo concurrentes assint scilicet iudicium et iustitia
contra non obligat. Unde si vergit in deteriorem exitum dicitur votum quod abipso prius ta obligat vergit aut i de teriore exitu duplicat
sit peiore exitu et hoc est vel 2m sic est malum ut cum iurat se patraturum adulte-
rium quoniam tunc peccat iurando et peccat iuramentum implendo sive quia
est maioris boni impeditivum puta cum aliquis iurat se non intraturum
religionem vel quod non fiet clericus aut quod non accipiet placitum in casu in
quo expedit eum accipere et in hoc casu peccat quidem iurando quod ponit obicem spiritui
sancto si inconveniens facit non implendo. Unde in primo casu scilicet que mala sunt vel
maioris boni impeditiva sive iurato eadem non puto. Alio modo vergit in deteriorem exi-
tum propter aliquid quod de novo emergit quod fuit impremeditatum ut patet in iuramento
herodis qui iuravit puelle saltatrici se daturum quod petisset. Hoc enim iuramentum po-
tuit esse a principio licitum intellecta debita conditione scilicet si peteret quod deceret dare
sed impleto iurati fuit illicita unde ambrosius in primo libro de officiis dicit quod officium
non nunquam promissum solvere sit inconveniens sicut herodes qui necem iohannis prestitit
ne promissum negaret sine preiudicio quod iuramentum vergit in peiorem exitum.
Tertio modo quod iuramentum aliquis quod est malum in se vel quod iuramentum quod est
veniale etc cum iurat aliquis indicens quod circumstantia efficitur veniale vel mortale
quodcumque iuramentum excludit opus preter circumstantie factum et quod iurat aliquis quod non debet
esse circumstantie excutio cum excludit opus de genere bonorum ut cum quis iurat quod
nunquam erit episcopus monachus vel canonicus vel quod non celebrabit usque ad
mensem vel non ieiunabit pane vel potius in pane et aqua nisi compellat
ei vel quod non dicet psalterium vel septem psalmos vel quod non intrabit
monasterium in libertate et honeste usque ad certum tempus. Sexto cum excludit opus indicens
prima intentione pro eo quod proximo faciat ut si quis iurat quod non loquatur ma-
tri vel non intrabit domum eius vel non coquet ad furnum eius vel
non molet ad molendinum vel tale non faciet ei vel quod non vendet ei re
proximorum pro eo quod tali vel quod non comedet ad eadem mensa cum eo. Si aliquis iuret
indicens eodem quod propter huiusmodi iuramentum non debet declinare ab aliis si ea velit facere
prima intentione et proinde ei salute animae sue et propter tollendum scandalum quod sic in-
iurant conctibus pro huiusmodi eodem quod possit compelli sic iurans autem contra ve-
nire. Debet imponi et ei penitentia de temerario iuramento. Cum reliquis alius qui
iuravit quod iuramentum non sit obligatorium ut imponenda sit penitentia pro transgressione eorum tamquam
periculum non expedit tamen autem contravenire nisi propter urgentem causam tum propter re-
verentiam sacramenti sive propter scandalum simplicium qui reputant se iurare periurium et inde in-
trat in facilitatem labendi in periurium et in deteriorem vel peccatum et absolutum a
superiore qui huiusmodi iuramentum de facile relaxare vel possit unde sic iurantes non
fuisse obligatum. Et imponere penitentiam de temerario iuramento satis. Thomas tertia
secunda theologie in summa thomas articulo vii. Et in scriptis articulo iii q i. Et pe Ad 2m iuramentum
dico quod vergit in exitum malum vel exitum minus bonum. Et quod iuramentum quod vergit in exitum
malum sit obligatorium probatur per exemplum Josue qui iuravit pacem cum gabaonitis et quod non
occideret eos Josue nonus sed iuramentum fuit iniustum quia propterea dominus dicit
sed non fecit dominus propter hoc quia cito illi occiderentur ne inficerent filios israel. Et
aut obligatur isto modo prout patet per omnia in libro de officiis loquens de iuramento facto.

vide ex sic

Sabonitl aliud name pacto quod dedcat vouotad no cesint qr finata erat salusc
sacti religio ne dicit aeiua fidem redarguat fidem sua soluet / go pra
fidem si no tenuiss qd manat sk b aug dt ex merite morib se fina
tua sido suo lectatoi peior est si no fuat fid qr si obfuaret si mauntud
hz malud ceitud et hi obligat / aliquid est peior in ud obfuado quad in ob
fuando ego mauntud qd fuio vigit in ceitud malud e obliga tud qr lectoy
vidr de mauito qd vigit in ceitud mud bomd utpote qui mat se nuch intraree
actiel qr ad p vinculi vincl pt se oblire ut na intret religio
Cod parizonc p incitud qd licitud est velle licitud est cosmac et qd lic
tud est cosmac licatud est mrac go cu qs mat se no intraturo relo
vi qt licatud et tle mat tum vigit in ceitud mug bomd go vr q mauictu
quod vigit in ceitud mud bomd sit licatud Oz g Beda dt et hic q in glo
Si quid nos incaucius mac cotingit qd obfuatud peyoz vigit
in ceitud libe i consilio salubri mutad nemcad go in hc mcitud qd vigit
in ceitud malud vel mud bomd nd est oblitud Respo qd pdczo intelligi
p mod q inlir qt matud sce poo qd mac aliqd sim vigit in sa
icautu lute detinctud sit cu qs mat se fcturo aliquid qd no pt sine petio morli
fuial zoo q mauitud incautud cu qs mat aliqd qd vigit in salute
sit sue dispediud c p fector impeditiud utputa cu mat qs se nuch
intraturo relo vel sile zoo q mauitud incautud cu qs mat aliqd
in oecij eventud qd vno casu quigete vigit in salute psttij pdctud qs
mat se nuch recepturo receptud placoz qr qnch e in salute dispe
diud si vtil sit et cauorec eliga z asuo sup iniugat Tuc
aut vigit in salute dispediud si sit pina invtil o zalis ad statud
illud Si go loquamur de iurancto p ea est qs nd pt fuac sj petio
morle sit absq dubio nd est licatud nec oblitud pz itu
qo p auctes scor et kl p zlan Si vo loquamur de mauito incaucto
zoo vz qd vigit in pfectois sue impedimtd sit nec est licatud nec
oblitud licet vp osfuac no sit petij qr no est petij no intre relo
qut ty petij b mcte se nuch astessurc ad gradu pfectois qr
in hc quodido impingit cpucd instit pfectoz z spucd stid inspiracione
Si vo loquit de mcitud zoo vz qd vno casu vigit in salute psttij alio
casu in salute dispediud dico qr vno casu est fuad qd vigit in sa
lute psttij alio no qd vigit in salute dispediud Ad zt de iurato jos
gaboultl dicit distig cij ad e iniustd qr plytud ad plytud qr in
iniustd plytud qr iniustd est qd de ra sua viciosd est ut adulte
riud et fornicatio iuratud de tlibz fuad nllos e oblitud iniustd
vo qr pceptud qr de se est licatud f opplitcone sctij est illicatud ut olde
tomedz de ligo sic bani z mali Iuramatud sit de tlibz fuarl
qr pcpitl distiug qr a pt mado fina intr pliberl a no Si est
g inter pliberl no est oblitud nec licatud qr de est tomeo instia
Si vo fina inter plibetl licatud et oblitud qr sit iuratud iof
seij gaboultl suando cij cu oib sedub z no intefecdo fina intentone

1ª

dicuntur prohibentis que dicitur de rure 6 v propter quod occiderunt habitatores
terre promissionis ne inficerent si dimitterentur vincentes inficerent filios israel vitavit
et quod auctoritate divina tantum vide b. ambrosium in libro de officiis capitulo videlicet josue
cos incho morte sed obsessio puniti ut est transgressores sua et diu
tenor. licet ergo non est occisi morte naturali sed tamen occasi morte legali
quod hoc statutis spiritus eum est mors ut ipsa tanta facta sunt prohibentes
internecio quia neminem posset corrumpere statute adiecti Ad iii de matrimonio intentus
presentem ad licitum et presentem illicitum sed cum matrimonium sit spiritualium fidelium
licitorum matrimonium sic adherere illi et non alii quod ad hoc quod adherere illi
illicitum est non obligat ~~vero tamen de peccato~~ quod ad hoc quod non adherere alti
licitum est et obligat vero tamen de peccaverat Ad iii quod obicitur de matrimonio dicendum
quod non est simile quia matrimonium est bonum per eorum sed matrimonium quod est matrimonium sed
nunquam intrature religionem de sua parte intentio est boni persona impeditum
et ideo non obligatorium Alia vero est differentia quia quod qui contrahit matrimonium sed
sive expressum sive consensum sive consensum per aliquid agendum perfectum quod aliud matrimonium
sed nunquam intraturum reddit instabile in sempiternum ergo non est obligatorium
Ad ad licitum est nolle intrare religionem ergo servare iuramento dicendum quod
non sed quia nolle intrare religionem est impossibile si hic iuramento servare est
tenendum obstinationis a impugnationis gratie spiritus sancti
Ad quartum dicendum quod votum et promissio facta deo vel ergo dequibus fit
talis promissio sunt pro se bona licita et honesta sicut remanere causa sicut scolares
visitare religiosorum intrare et talia hoc servare tenetur vel sed pro se mala et
prava et illicita sicut homicidia adulteria qualia fuerunt vota illorum
de quibus scribitur Actus xxiii quod plus quam xxxx viri voverunt se non
gustaturos quicquam donec interficerent paulum Et quedam sunt in casu bona
ut in casu utilitatis proximi et necessitatis eludendum civitatis sicut sunt iuramenta que
in casu necessitatis a utilitatis sunt bona in casu vero non necessitatis nec utilis sunt mala
Dicendum ergo quod non tenet nunquam servare in eo casu in quo sunt mala quia nec utilia nec
necessaria tenetur servare In eo vero casu in quo utilia sunt et necessaria non tenetur observare
si per se et dictum ad mandatum superioris frangere Ad quintum dicendum quod ista quoniam
estimat augustinus primo de civitate dei capitulo xiiii comendans marchum regulum tunc
romanum quia cum captus esset a carthaginensibus et in carcere reclusus romanam
propter facienda ne perant sub iuramento promittens reddi si cum pacem facere
non possit quod cum impetrare non potuisset ad carcerem est reversus et ab
illis tormentis et multo commendatur quia que sunt mala culpe quia sunt offen
sione dei et virtutis et igitur ~~amissione~~ fieri non potest Et ~~de talibus~~ loquitur de talib9
ysidorum et habetur xxii q iiii In malis promissis rescinde fidem in turpi
voto ~~voto~~ muta decretum Quedam vero mala sunt pene quia sine offen
sione dei et virtutis et igitur amissione fieri potest vel servari et in talibus votum

Iam

Beda gl[ossa] rubrica ... dicit cum gestatio fuisse ... non reserabatur ...
... distribuendo putabatur ... herodes dissimulator ... tristiciam simulabat
... intellegebat ... intellabebat ... per ... lacrimabatur ...
... tempore non sacrabatur sanguine

vel iuramentum est servandum sed dona interna et virtutes ... aug[ustinus] in ...
... asserit non ... Et si dicatur quod homo mortis periculo se exponere non
tenetur ... iudicium ... pro ... sive salvatione vel fidei defensione
vel subditorum conservatione seu rei publice protectione virtutis enim est et
non vicii mortis periculo se exponere ... li ...

propter eos

Et contristatus est rex propter iusiurandum et eos qui pariter
recumbebant misit dari. Misit ... et decollavit Iohannem
in carcere Et allatum est caput eius in disco Et datum
est puelle et tulit matri sue ... sunt ypocrisim in duobus primo
herodis in simulatione tristicie 2o in dissimulatione malicie ... propter iusiurandum
... Et contristatus est rex ... Et ponitur ... quinque ... sacrilegia ... herodis
aggravancia primo motum et ... tristis ... maturus alliciat et dolosum
... in ... augebat ... ... in morte ... sed ...
... ut simulator tristiciam ... est glo[ssa] Talis quippe erat iste
... herodis qualis ... propter iusiurandum glo[ssa] sub occasione
pietatis impius fuit dum maximo scelus ... fuit dolosus in
promittendo et sacrilegus in solvendo ... non ... iurandum ... spedol
... glo[ssa] non est iurandum ... quo malum ... permittitur
velud si quispiam adulterio ... ei manet fidem pollicetur Tolleratur
... non adimplet sacramentum quod manet in stupro ... ysidorus
In malis promissis rescinde fidem in turpi voto muta decretum quod incaute
... ne facias impia est promissio que scelere adimpletur ... dominus de
... 22 ... ut ... occidere nabal ... et ... unde glo[ssa]
Si quid forte incaute nos iurasse contigit quod observatum in peiorem vertitur
... libere ... consilio salubriori mutandum noverimus ac magis instante ...
... periurandum nobis quod ... in aliud ... graviius esse
... unde ... pro ... david occidere nabal virum stultum et in
... ... ad illud pertinet ... ad ... intercessionem
... abygail femine prudentis ... reversus ... revocat ... ensem
in vaginam ut aliquid culpe ... ... dolui Et propter
eos qui pariter recumbebant ... ut ... sceleris ...
forte ... puelle vel ... non
... vel propter eos qui pariter recumbebant quod publice ... co-
... omnibus ... et ... iussit dari ... capud
Iohannis ... herodes sub palio ... non ...
bat ... distribuendum ... et sub occasione pietatis
impius fuit dum maximo scelus ... et ... dicit propter eos
qui pariter recumbebant quod dicit ... quod ... regi ...
... sceleris ... dicitur
... fore ... facili ... iussit ... in ...
... tercio ... illos ad
... multis ... facere

quod ii. triplex causa fuit decollationis timor cupiditas et amor timor ita allaciat crimine
... [illegible] desiderium timor ii. [illegible] non corrigit ... [illegible] voluntate [illegible] non
cumfert [illegible] ... reddit ad crimen quod [illegible] actum
+ ... [illegible] ...
... [illegible] ...
Similiter qui ludum spectaculi illud inspiciebat ad sortes sceleris cum
faciebus fiebat [illegible] sicut si non essent inspectores non vinc-
cent qui illud [illegible] ita quod [illegible] ... ignem vel
scandalum senciunt. [illegible] multi subditi hodie sic [illegible]
... [illegible] ... consenciunt facta mala ista. Apparet quod [illegible]
crudelitas quod [illegible] auctem dedit et [illegible] iohannem per nuncios
[illegible] occulte s. quod timebat populum. Et allatum est caput [illegible]
[illegible] duo s. allatum caput 2o sepultum corpus. 1. Et accedentes discipuli eius et
allatum est caput iohannis in disco s. de carcere in [illegible] ... Beda
[illegible] ... suo [illegible] spectaculum [illegible] qui in disco caput occi-
si hominis [illegible] tulit. Et datum est puelle in premium saltacionis sue
Et puella tulit matri sue. Attulit ut [illegible] lingua in sua potestate que illi-
citas nupcias arguebat. Ecce quod [illegible] deus tantum virum et ma-
gnum suum amicum tam turpi morti occidi permisit. Ubi considerandum [illegible]
[illegible] omnia deus electos dilectos suos famulos quos ad vitam
[illegible] predestinavit cum tot ac tantis penis [illegible] ...
[illegible] ... passionibus [illegible] que forte nobis
adversa contigerint doleamus quia ac potius [illegible] omne gaudium existi-
mare cum in temptaciones varias inciderimus / memoria tenente
quod quem diligit deus castigat flagellat autem omnem filium quem re-
cipit. Secundum quanto mors est turpior que sustinetur pro veritate et iusticia
tanto gloria maior. Ecce quatuor crudelia / Magna crudelitas capi-
tis amputacio [illegible] quod allatum et homicidium manifestatum [illegible] 2o
[illegible] sicut [illegible] ... [illegible] quod saltanti datum [illegible]
[illegible] sacrum [illegible] que est [illegible]
sacrilegium [illegible] ... caput de sancto corpore totum [illegible] sanctum fuit
[illegible] abstulit [illegible] caput de sancto corpore [illegible] Et adhuc [illegible]
quod [illegible] in [illegible] fuit [illegible] Et adhuc [illegible]
[illegible] in potestatem adultere [illegible] Sermonem itaque
[illegible] ... iohannes decollatus in custo-
dia Herodis paulo ante horam diei nonam sanctus iohannes decollatus in custo-
gia clamando voce magna domine deus meus tibi commendo spiritum meum
Et [illegible] [illegible] iacuit expositus spectaculo [illegible]
Et [illegible] sub [illegible] ... ad saltantem
[illegible] ... ad discipulis [illegible] ...
decolari ... petitorem [illegible] quod multa fuit [illegible] et [illegible]
[illegible] malicia [illegible] in [illegible] et [illegible] apostatae fuerunt [illegible]
[illegible] ... In Herode [illegible] fuit est causa maior.
[illegible] quod libidinosa voluntate non [illegible] ideo usque ad luxuria
pervenit. Et quod [illegible] non [illegible] ad reatum homicidii [illegible]
Decollatus autem iohannes non ea die quo decollacionis eius festivitas
celebratur sed ea dies [illegible] ... anno passionem [illegible]

cum iam uno anno stetisset in carcere. Oportuit autem ut propter dominica sacra passionis et resurrectionis presencia minor scilicet iohannes cederet maiori scilicet christo et festiuitas eius
hec decollacionis fuit alio tempore instituta scilicet eo die quo caput suum
inuentum et sine eleuatum ut ait augustinus fecit excellentiam quod ipse predicauit
de christo cum ipse dixit illum oportet crescere me autem minui. Iste minuitur
et in capite ille crescit in cruce. Unde gregorius decollacio iohannis in
noratam famulatus qua christo apostolo credebatur insinuat sic exaltacio sal
uatoris in cruce passum designabat fidei [illegible] et ipse qui prius credebatur
propheta esse credebatur deus propheta et dei filius a cunctis fidelibus et agnitus
ut iohannes qui orabat minui secundum diurnum lumine decrescere cepit na
tus et christus autem eo tempore cum quo [illegible] dies crescere incepit. Ubi et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit nos autem usque hodie caruimus in capite iohannis
prophete iudeos propter qui caput prophetarum est perdidisse. Et uiri capitulo lege
quod est christus de corpore abscidit ipse id est iudaico populo et dat gentili pu
elle id est romane ecclesie et puella dat matri sue custodi adultere. Adultera
id est synagoge [illegible] insuper corpus iohannis sepelitur. Caput in disco
collocatur hoc [illegible] tegitur christus in altari honoratur et sumitur hec
[illegible] [illegible] et [illegible] quid quibus dona [illegible] que [illegible] non adeo
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] uilis spi
[illegible] [illegible] conspice [illegible] iohanne [illegible] quam ad missum uilis spi
culatoris collum parat humiliter genua flectit et gracias deo agens crudeliter opor
tet et paciens ictus sustinet quousque totaliter abscidatur. Beatus ergo do
dit et paciens ictus sustinet quousque totaliter abscidatur. Beatus ergo do
minus precursor qui ante suscepit baptismum in aqua preparat baptismo et ba
ptismum in lacrimis compunctionis preparat baptismum in sanguine
passionis moriendo. Ecce quod [illegible] iohannes amicus intimus domini ihesu
sanguinem ac dei maior [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] uir impante
negacia ac si esset uilissimus malefactor occubuit. O impietas o crudelis
iustus decollatur sit caput eius pro saltacione in disco afferri coram
[illegible] apparuit magnum quidem fecit [illegible] horribile ad uidendum unde
deplorat ciuitatis [illegible] [illegible] de iohanne subiungit. Et [illegible] [illegible] dixit in
testimonium [illegible] adultere [illegible] saltatam [illegible] ergo [illegible] audiuntur [illegible] herodis [illegible]
iohannis [illegible] [illegible] et [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
iohannis [illegible] [illegible] [illegible] quo perit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opere [illegible]
suadet [illegible] Et [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] despiciens
illos quos [illegible] tam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non sine [illegible] admira
affligit Ecce [illegible] [illegible] [illegible] ad iohannem reducimus [illegible] repletus fuit et
tunc [illegible] [illegible] qui prophete [illegible] [illegible] [illegible] repletus fuit et
prius quam nasceretur renatus. Ille amicus sponsi [illegible] quo inter natos mulierum
maior non surrexit ille [illegible] propheta ut eos plus quam propheta propheta
[illegible] in carcerem mittitur et pro puelle saltacione capite [illegible] truncatur

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debuit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1ª

a vir tante senilis p visu tp nd mori Vnq accidit aliquid fuisse qd in
cong[r]ita tā despecta mors teriget Vnq in abo pccant qui locustas
et mel silvestre edebat aut in qualite tegimus qui corpus camelorum
pilis opuit Qnd in conversatione offendere potuit qui ab hemo no rece
sit Qnd illud loquacitas reat polluit qui disiunctus longe ab hominibus
fuit Qnd in silentio culpa tetigit qui ad se venientes tam vehementer
increpat O genimina viperarum et Qnd e q iohannes di voce lauda et
tn in premium scelta mori Qnd est q omps ds sic vehement suos in h
seclo despiciat qos sic sublimit an secla elegit nisi hoc qd pietati fide
liud patet Qui ideo eos premit in infimis q videt quo remunerat in
summis Et foris vsq ad despecta deicit q intus vsq ad incomprehensibilia
pdurat Hinc ergo vnusquisq colligat quid illuc passuri sunt quos rep
bat si hic sic eos cruciat quos amat vt 19 erit terra iuda ep
egipto in pavorem omnis qui illius recordatus fuit pavebit Terra iuda
viri sci domino confitentes p egiptus sunt peccatores qui vde tunc dnum pūr qud
ctos premi audiunt vnd pceptum fuit ysa c adhuc ait nudus et discalciatus
incessit tribus diebus et dicit dns e ei tuum annorum signum et portentum super
egiptum ... eius pena scorum a transitoria et quasi diurna e signum ma
gne pene et diuturne malorum ...p id eze q dic panis dedi sic ...um io
hannes de morte sua natus est nat... detra ad celum de labore ad req
... de temptationibus ad quiete de cruciatibus ad leticiam de infirmis ad
... de caducis ad eterna de iniuria ad corona et gloriam ... Greg
... pncia flagella futuras quas in extrema examinatione ... hanc hom
... ... in thezauro cordis reponit || Eccle... in tham... ... sed
flagellorum sapius in thezauro cordis repenit ... filius quem recipit et que mag dili
git ... flagellat eum deus omnem filium quem recipit et quem magis dili
git ... flagellat eum deus ... vo in bono ope ... adversitatis
t ... magis affligi permittit Qui vo in bono ope ... adversitas illa
... sed in ... increpune qua adultos arguebat adversitas illa
... bonus ... obic argumentum est ... et ... non indicium
... bonis ... obic ... sup vides ... excellen
... operationibus ... sup montes stabunt aque i sup vides excellen
... stabunt ... vos fecunditates Aug pat ... filium qui sine
... ... ita in ... ... flagello ... ergo flagellat
... qui sine peto est relinq ad opti ... qui cum peto est Et subdit ...
... ... est a passione flagellorum ... ... est ... filiorum Greg
... electorum desideria ... premit adversitate ... sicut ignis flatu premit
ut crescat et ... ... videt inde mag robora ... cum hic
... premit mag ad premium anhelant ysa c 26 ... inca despicabit
... morte sed adversitate ... mala que nos hic premunt ad deum festinare
compellunt ... est ... ... qua ... ... baptista
... de confessione ... de iusticie vite requisita ... ... est
... ideo vsq ad morte ... sed veritate ... ... non solum
... ... vite iusticie ... ... Aug ... mors

pro veritate iusticie sumunt et suscipiunt martires fiunt vnde et in collecta dicitur Cer-
ta usque ad mortem pro iusticia Martirem non facit pena sed causa i. mors pro pena suscep-
ta ubi nota quod multis de causis potest quis fieri martir pro iusticia ut Abel pro lege
ut Machabei pro assercione veritatis ut ysaias et Jeremias pro argenteo pecu-
nie eciam assercione veritatis ut Iohannes baptista pro salute populi ut christus pro fide pro-
ut Stephanus pro christo ut innocentes pro libertate ecclesie ut Thomas Cantuari-
ensis Et non solum mors pro veritate aliis predictis causis suscepta sed eciam vera
in adversis paciencia martirem facit animum exercere Duo quippe sunt martirii genera
vnum in mente aliud in mente et actione simul Ita quod sine ferro martires
esse possumus si pacienciam veraciter in animo custodimus paciencia autem vera est inimicorum
contumelias fortiter sustinere et postea vindictam non querere sed ex corde ei qui
mala irrogat ignoscere et contra cum ullo dolore mordere Ille enim paciens
malo [illegible] et tollerare et odisse
eum sed paciens qui et ipsum amat quem portat Vnde et [illegible] [illegible] paciencia est pati
non est virtus magnus sed proclamatio furoris ut eius [illegible] paciencia pati
vel agere contra quod libeat sed non potest quod liceat Iustus [illegible] Martirium non sola
sanguinis effusio sed et abstinencia peccatorum et exercitacio preceptorum dei perficit Vnde [illegible]
Sed paciencia [illegible] paciencia Omnia que sunt [illegible] paucio Si comedere
[illegible] paulisper [illegible] corporis mei sicut robustior sanitas corporis [illegible]
Si vero dicas si antea si pauperes si delicias corporales si plura vestimenta [illegible] [illegible]
[illegible] adolescencia libido [illegible] non putes tibi [illegible] sagittas [illegible]
et religiosi Si ergo sit martirium in pacis tempore sunt et negaciones Ergo hodie qui
[illegible] Si [illegible] martirium meum [illegible] negarent Et si in pace [illegible]
nego in persecucione quid faciam Sic ergo dico [illegible] in omni tempore sit martirium [illegible]
et persecuciones [illegible] Sic ergo paciencia ferre iniurias ab aliis in nos dela[tas]
vel tribulaciones infinitas et penas que nobis eveniunt paciencia sufferre [illegible]
[illegible] temptacionibus [illegible] bonorum [illegible] et [illegible] adversa temptanti
Sed non amplius temptat eos quam dei voluntas permittit et si volens [illegible]
corum [illegible] sunt [illegible] eos temptacionibus suis non decipit sed pocius erudit Temptat
aut eos aliquid per stimulos [illegible] non potest eos movere ad [illegible] sed
tenus Et deus per contumelias et opprobria non prevalet laudes et gloriam adi-
bet Si pro salute corporis non potest [illegible] amittit Et deus per delectaciones eos
seducere non potest per molestias que contra votum eveniunt eos temptare studet [illegible]
mutare [illegible] adversa [illegible] eos [illegible] ut per eas pusillanimes
tiens turbat [illegible] corum quid [illegible] Et quamvis [illegible]
febribus validissimis inflammet [illegible] et si intollerabili [illegible] affligatur
quisquis enim [illegible] sustines recordare futuri seculi penas et eternum ignem et perpetua [illegible]
meta et [illegible] cogitans non deficies ad ea que in presenti contingunt [illegible]
quia visitat [illegible] Deus diligit deus corripit et flagellat omnem filium
que recipit [illegible] videns tu filius [illegible] paulo apostolo [illegible]
pro meruisti [illegible] libenter [illegible] in infirmitatibus meis ut inhabitet in
me virtus christi Et [illegible] cum [illegible] et potens Si frigore
si febribus castigaris memor esto quod dicit scriptura Transivimus per ignem et aquam
et [illegible] in refrigerium [illegible]
dilasti [illegible] tribulabis Si forte amici [illegible]

I&

spectaculum cum visum amisisti si interioribus oculis gloriam dei speculari studes. Similiter
etiam non contristeris quia auditum manum amisisti. Manus tue opera que pauperum debilitate sunt sed
interiores portas habes adversus temptationes inimici. Infirmitas totum corpus tuum
sentiens [illegible] sanitas [illegible] cum aliud est ... corporis quam sanitas
mentis. Si infirmitas talis tibi fuit ut non possis stare ad cantandum et psal-
lendum non contristeris quia unde quia ipsa infirmitas orat pro te. Si ieiunias non
tibi imponas artiores ideo quia gravatus [illegible] incurristi qui et qui non
ieiunat spernens ... [illegible] aliquid boni non reputatis propter [illegible]
~~[illegible]~~ inimici qui ieiunia et labores nobis constituti sunt propter [illegible]
[illegible] nobis proficiunt ad destruenda corporis desideria. Ergo [illegible] non minu-
atur qui patitur si igitur patitur et probabiliter iuste se pati arbitretur quod ab eius iudica-
tum [illegible] iudicia iniusta esse sciunt ergo in flagellis murmurat iniustum iudi-
cantis accusat et non iuste se [illegible] christo iudice pati quod sustinet
et si tamen pro peccatis pati [illegible] per hoc iam iustificat per quod se ipsum accusat et dei
iustitiam laudat. Igitur pro [illegible] voluit usque ad mortem et
et ad sufferendum pro eo patientiam adversa nos cottidie [illegible] et in [illegible]
[illegible] quia plures sustinuerunt propter dei amorem temptationes quam [illegible] voluit
[illegible] [illegible] plagas [illegible] ingemuit et dixit dolore qui [illegible]
[illegible] quia tu morte possem liberari [illegible] corporis sustineo dolores [illegible]
[illegible] [illegible] tuum liberum [illegible] pastor. In martirio [illegible] debet [illegible]
[illegible] abiectionem inflige[illegible] [illegible] voluntarie sustinere quia non meminit [illegible]
[illegible] quies [illegible] nos [illegible] quid sustinet voluntarie difficile voluntati
sustinere tanto voluntarie [illegible] [illegible] esse et [illegible]
[illegible] debet. Ad efficaciam [illegible] mundi [illegible] valet [illegible] est difficultas
operis [illegible] in martirio [illegible] ut ait Gregorius [illegible] adversa [illegible]
[illegible] quod bonum operibus [illegible] voluntarie [illegible] apostolus
hilarem datorem diligit deus. Et [illegible] Augustinus [illegible] facit [illegible]
[illegible] quod facit [illegible] est magnitudo caritatis quia ipsa caritas [illegible]
[illegible] [illegible] que in templo [illegible] [illegible] Et [illegible] opera [illegible] in conspectu iudi-
[illegible] ponderat quantum amor non [illegible] opera autem meritoria sunt [illegible] vite eterne efferta
[illegible] gratie remissionis pene [illegible] sunt [illegible] vite eterne videlicet [illegible]
[illegible] operis [illegible] caritati [illegible] [illegible] Augustinus gratie ~~[illegible]~~ aliis operibus bonis videt
remissio autem pene videlicet penalitati operis [illegible] opera que sunt magis penalia [illegible]
[illegible] sunt meritoria remissionis pene. Est enim [illegible] in theologia [illegible] pena pene
[illegible] [illegible] pugnam et pacem ad [illegible] [illegible] et similia nobis ad
[illegible] et [illegible] [illegible] aut pacem [illegible] labores [illegible] [illegible]
[illegible] et non erunt [illegible] que tollerarunt [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in tribulatione [illegible] et assidue meditari [illegible]
[illegible] [illegible] armaturam et [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possit adipisci [illegible]
[illegible] pacem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos in passionibus [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] vel [illegible] vel [illegible] [illegible] et
[illegible] timore [illegible] [illegible] repugnantes et [illegible] [illegible] de

strictes in nobis Si ii cupitis et victorie hui ignes victum sed illi tyra
nis igne vicerunt potius nos ipsos pal gladio constituti siles Qui sit itaque
Speculum z spiritualem bonorum virorum memoria et bene vite ipsorum historia et scriptura le
et q adap dare sunt leges Et si volueris scilicet solum inspice ad sanctorum illorum ymagines
et typum videbis cuncta tue et videbis non indigebis alio in libratorum scedis huius
Iterum in hoc utile cunctis nobis speculum et spirituale sit tussponere nec inveniet deforitas soli
sit inspiciat ad pulchritudinem inspirituale si volumus sicut Cris[ostomus] et Aug[ustinus] ... attende
attende apostolos attende ... tot martirum milia ubi videbis ... viros sed et
feminas possimus pueros et puellas ut in presentia ... ut inquit ... non p
... timere frangi ut ... corrippi ... ut non invicto quid ... non ...
preceptorum inevitabilis rectitudo sed ... in malis ... laudabit ...
Aug[ustinus] Sed ve nobis miseris qui ut seculum preceptis nec monent ... ipsorum
aut Gregorius Nos autem plerumque a bono opere vana revocant ... a sententia ...
tone frangere nec tormenta potuerunt nos ad precepta divina larga ... saltem
... nostrum ... sancti ... sua ... contulerint sed ... ipsa ...
ne debuit ... Mag[ister] ... ala ... sicut multi ... et ... hora tanquam
invitati ad nuptias ... Ysaac abbas ... dicit ...
... in die ... prostolabantur ... tempore ... psallebat ...
revelacione vel ab aliquo amico suo in ... nocte aliquid ... gustabant
sed ... ad matutinam stabat vigilantes ... in psal
mis et ... ymnis et ... spiritualibus ... lectionis ... precabat ...
... sed illi ... sicut ad nuptias ... prostolantes ... gladio ... suo
Nos vero ... ad ... vocati sumus ad ... tonans ...
... aqua ... negacionem ... complectere ... Ysaac ...
... doctorum ... labores et agones sanctorum ... oculos ...
ponere ... gesta sanctorum apocrifa ... non solum legi
nolunt ... in ipsis est ... alios legi permittunt et ideo ... illegitti
... in religione ... sancti ... filios ... non ...
... nulla sanctorum ... passi sunt ... sufficiunt ... Dont ... plare et ...
in quodam prologo passionis sancte Anastasie ... gestu sunt ...
... si quis voluerit studiose perquirere ... edificacionis ...
fructum ... fructifera non ... tota ... occupat ... in eo fruct
... signa ... ut ... quid egerunt quid locuti quid passi sunt
sancti ... katholicos qui ... victorias libenter legite libenter
audite ... apocrifas ... consufflantes ...
... stat tamen ... Nunquid ... canone
magis ... quid ... totius ...
... voluminibus ... librorum ... totius ...
apices sacratissimi ... volunt corum
gesta ... medium
... tormenta ... scriptura canonica
... gesta studiose ... doctrina katholica ...
... custodiunt ... edificacionem ...
arte belli ... constat eos ...
... noluit legere pugnaturas ... infideles ... sunt

arbor

1e

pugiles diaboli qui athletas dei spectare contempnunt Vos domus virtutes
loquimini scribimus predicamus publicabant cuncti imperet sileant timidi verbere
contempnentes legentes intepent libenter audientes compescunt blasphemia faciunt
relinqua pro imperatore laude suscepta pro eius amore omnes animas ponere constamus et
triumpho pro ac victoria laboiosi certatis de ortis foras proferimus defendimus
cum quilibet vestrum possit sit Comparavisti nobis spectatori commendare negligerent pugnates
armis veliciari ergo ut arma proterces attende bellatores dans mente studiis ut
hostis te incipiat timere hec venit corpus videbis ergo impudens scilicet detractor
et prave religionis impugnator quare cum sit deo tamquam arbor infructuosa
terram occupas deo vinis cum non te katholicum sed infidele ostendis ideo ti
me hec ut similis excedaris nec in igne mittaris ac pro te cum infidelibus
consignaris Da ergo nobis gloriam sectis ut eciam cum parte hic mereamur
Dua
Sed hic possunt esse quatuor dubitaciones Prima utrum herodes propter
iuramentum potuit ab homicidio excusari Secunda utrum in iuramento
possit per hominem dispensari Tercia utrum ille cui fit iuramentum possit
iurantem a iuramento absolvere Quarta utrum liceat hominem innocen- 2
tem occidere iusticie Ad primam dicendum quod species propter minorem peccatum herodes
dicitur non solum excusari sed vehementer aggravari dicit primo propterea emit pena
mortem dicit enim Ieronimus quod ad hoc herodes iuravit ut futura occisionis
machinas pararet aliquam si propter iuramentum dicatur homicidium fecisse si pu-
ella patris vel matris interitum postulasset unquam herodes fuisset facturus planum
et quod non quare igitur causa occideret beatum Iohannem non videbat eo quod timebat
populum qui eum tamquam prophetam habebat Sanctum tamen dolose cogitavit ut 2
per iuramentum excusaret homicidium Secundo propter rei illicitate iuratum in dimittu
iuravit propter filie saltacionem dicit enim Ambrosius non solum provincia paupertatem sed
iuravit propter filie saltacionem ut viri ab omnibus videantur heu
pro sue dolor sed prudice filias eorum mittere ut vix ab omnibus videantur hec
des vero suam filiam non pudoris verecundia sed saltatoris lascivia docuit et do-
mum suis quod decebat esse aulam regiam sue filie impudicia fecit
ut teatrum Tercio propter innati obstinacionem quare cum iuramentum non servare 3
sit malum eo quod mendacium committeret longe tamen peius et homicidium perpetrare
et de duobus malis minus est eligendum et certe hic intelligo de iurato
illicito obligacio cum talis iuramenti est dimittenda propter homicidium sed si
iuratio est eligendum ad quod iuravit per iurium homicidium esse dimittendum
aliquando maius malum ut dicitur sunt Iurare aut occidere hominem
maxime innocentem est illicitum ideo dimittendum erat ad evitandum homicidium
iuravit enim deo iusticie Nabal et tamen iuramentum non servavit ut scribit pro rege
et hic non fuit iniquitas sed pietas sic propter ea quod esse potuisse reddi
detestabilem propter peius herodes quare sub pretextu iuramenti commisit homicidium epularum
convivio Recitat in ... quod quidam Comes in finibus ... iacet et
... plangens

dicit ei michi se vidisse hominem decollatum mactari ut augusta qui
venus erat mortem cepit in convivio tunicare de quo vehementer fuit re-
pressus quia copulas sanguinis invasit et mortem omnius nostrum hominis
in aliqua delicias prostituit secreto per infecti maliciae defessionem
fuit enim quidam vixit putans in bono qui in voto malis sanctificatus
et tulerunt inter natos non surrexit aliquid fuisse commissum ingenti
quod eius sit despecta mors terget ad quod videtur per mille quia si non
confessores non fuit mortuus tamen praeteritae maliciae requisitus occubuit
2 quia pro vitae est iniusta ad mortem ipsius quia praeteritae puer traditio
ait deus suos sanctos infimis ponit quia videtur quid remuneret in fi-
nis ex quo quis colligat quod illi sit passum eius replebat si sic tru-
at eius amat. Ad 2am dicendum est dispensatio mandati dupliciter intelligi-
tur primo quod ipsum mandatum non servetur et sic impossibile in mandato
per hominem dispensari quia cum obligatio mandati continetur subditus praecepti
indispensabile et mandatum in se stant et quod dicimus mandatum ex quo
contentum vel inclusum sub mandato non includatur vel contineatur et sic
potest dispensari cum mandato ut negotium quod cadit sub mandato non cadat
quia forte tale quod sub mandato contentum vel inclusum repugnat communi-
bus qui mandatum sequuntur quaeque enim repugnat iustitiae communi ut si
quis iniret male agere puta hominem interficere vel adulterari et
quod est boni impeditivum ut religiosum non intrare quaeque vero repugnat
iudiciis districtorum et debilitate matrimonii et omnia mandata que-
cumque sunt an sint licita an non que inrantu vocantur et scandala sunt
comprehensa an non dispensabilia sunt quaeque autem repugnat testificatio veritati
ad cuius assertionem mandatum inducitur et sic mandatum est dispensabile quaeque
vero repugnat superioris auctoritati vel potestati et sic dum puella que in do-
mo patris sit est sub eius potestate vel uxor sit sub potestate viri iuramentum
puellae patrem et uxoris pro nimium potest revocari si sine consensu eorum fiat
et si quaeque repugnat reipublicae utilitati et communitatem quae vere consideratur
et dispensatio circa omnia mandata pro eis considerata utilitate reipublicae
¶ Ad 3am est dicendum quod cum potest recipere promissionem aliquam iuramento firmatam
primo in persona sui et persona utilitate ut si quis alicui pecuniam daturum
vel conservatum vel ad tale locum servaturum et mandato fuerit talis
promissione ille cui talis facta est promissio potest absolvere eum et il-
lo cuius promissum fuerat ex quo factum est sunt eius voluntate et utilitate
in persona alterius et sic vel propter honorem et reverentiam eius quibus promit-
titur mandato religionem intrare vel pro reipublicae fideli diligentia sic facere
[illegible] reipublicae faciunt iurare eorum ministros ut immunitate [illegible]
diligenter et fideliter exequantur vel per leges et statuta factorum per
[illegible] dispensatio [illegible] id [illegible] utili [illegible] conceditur [illegible]
[illegible] particularem electum [illegible]
[illegible] repugnat communi [illegible] est [illegible]
[illegible] assertorium [illegible] a puncto [illegible]
[illegible] ideo dispensatio non [illegible]
[illegible] dispensare
[illegible]
[illegible]
[illegible] non dispensari potest [illegible]

1e

qũtes obs̃uac̃ evidẽtia sic c̃munitas aliq̃ vocat iudices et rectores eorum
vel eius ut statuta sua vel scripta debeant obs̃uare et illos recipi
entes iuramentum ut puto nõ p̃nt absolute iurãtes q̃ nõ recipi
ut in p̃sona eorum nec p̃ eorum utilitate sed p̃ utilitate reipublice et honore
et reverentia eius etc. Ad quartum dicendum Certum unde in aliquo
casu interficere innocentem quod cum timore nõ manifestum peccatum
quod magis timore quod expellit peccatum ut dicitur Item p̃o dicendum
Abraham commendatur q̃ timuerit deum q̃r voluit interficere filium
innocentem ergo patet ab innocente interfecte sine peccato p̃ m̃ quia peccato
est magis q̃ p̃p̃rium committitur tanto minus est in ambiguo peccatum aliquid
quanto maius nocumentum infertur ei in quo peccatur sed occisio plus
nocet peccatori quam innocenti qui de miseria huius vite ad celestem
gloriam transit per mortem ergo si licitat in aliquo casu peccatore occi
dere multo magis licet occidere innocentem vel iustum p̃ id quod sit in
ordine iustitie non est peccatum sed quandoque cogitur ab ordine iustitie occide
innocentem puta cum iudex qui secundum allegata iudicare tenetur condem
nat ad mortem eum quem scit innocentem p̃ falsos testes convictum et sic
minister qui iniuste condempnatum occidit obediens iudici ergo absque peccato
patet aliquis innocentem occidere Contra est quod dicitur Exodi p̃p̃rium innocentem
et iustum nõ occides Respondeo dicendum q̃ ab homo duplex considerari patet uno modo sic
alio modo p̃ comparationem ad aliud Primo modo sic quod considerando hominem nullum occidere licet
Certum in quolibet etiam peccatore ~~debemus amare~~ naturam quam deus fecit
que p̃ occisionem corrumpitur sed ~~[illegible]~~ est occisio peccatoris fit licita
p̃ comparationem ad bonum quod peccatum corrumpit vita autem iustorum est conser
vativa et promotiva boni communis q̃r ipsi sunt p̃ncipaliores p̃s ~~ho~~ in multitudine
et ideo nullo modo licet occidere innocentem Unde ille qui occidit iustum
gravius peccat quam ille qui occidit peccatorem p̃o quidem q̃r nocet ei quem
plus debet diligere et ita magis contra caritatem agit 2o q̃r iniuriam
infert qui est minus dignus et ita magis contra iustitiam agit 3o q̃r
privat communitatem maiori bono 4to magis deum contempnit secundum illud
Luc. Qui vos spernit me spernit Ad 2m autem iustus occisus ad gloriam
perducitur adeo p̃ accidens sicut licet ad occasionem

Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius
et sepelierunt illud et venientes nunciaverunt Ihesu
Quod cum audisset Ihesus secessit inde in navicula in locum
desertum seorsum Et cum audissent turbe secute sunt eum
pedestres de civitatibus Et exiens vidit turbam ~~[illegible]~~ multam

Et misertus est eis et curavit languidos eorum

Hic sequitur de sepultura corporis sui. Unde primo discipulorum devotio ad eius
[illegible] corpus sepelierunt [illegible] ad dominum [illegible] nunciaverunt ibi Et venientes
nunciaverunt. Dicit glossa Et accedentes discipuli eius scilicet primus Johannis
et tulerunt corpus eius [illegible] [illegible] [illegible] in ista [illegible] essent [illegible]
discipuli [illegible] [illegible] [illegible] discipuli Johannis [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible]
[illegible] ad locum [illegible] colationis eius venerunt ad locum in quo possent [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] obsequio [illegible] [illegible] sepelire corpus [illegible] [illegible] inter
opera pietatis [illegible] de Tobia 1 et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
historia [illegible] Johannes in castro quod dicitur Machernnta vinctus fuit et decol-
latus et in Sebasten que olim Samaria dicebatur sepultus. Caput [illegible]
eius [illegible] portatum fuit et [illegible] domum Herodis reconditum [illegible] autem
[illegible] sepulcrum in Sebaste [illegible] [illegible] sicut gentiles [illegible] [illegible]
dentes [illegible] [illegible] Julianum apostatam ossa eius per campos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] collegerunt monachi quidam [illegible] que fuit digitus quo indica-
vit [illegible] dicens Ecce agnus dei. Reliqua autem gentiles recolligentes com-
busserunt et in cinerem redegerunt. Caput vero eius Herodias fecit in
[illegible] [illegible] et ibi [illegible] [illegible] [illegible] sepeliri timens ne propheta
resurgeret si cum corpore caput sepultum esset. Quod per revelationem beati Johannis
duo monachi invenerunt [illegible] [illegible] [illegible] involutum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in deserto fuerat [illegible] et in [illegible] [illegible] Heliseus et
Abdias fuit sepultus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Josepho [illegible] [illegible]
[illegible] Johannes [illegible] est in Sebaste urbe palastine que olim dicta
est Samaria ubi Herodes fecit domum regiam [illegible] sepultus est in ma-
[illegible] chronica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] et dimidi-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] passione [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible]
Venientes autem nunciaverunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discipuli ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sepelierunt [illegible] et nunciaverunt
[illegible] velociter [illegible] tulerunt [illegible] sepelierunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] audisset Jhesus secessit inde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in multi [illegible] [illegible] vespere autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dimissa turba ascendit in montem [illegible] [illegible] [illegible] Et cum transfre-
tassent venerunt in terram Genazareth [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primo
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] secessit [illegible] [illegible] [illegible] Et cum audi-
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] secessu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effectus
[illegible] [illegible] affectus [illegible] pietatis [illegible] Et [illegible] vidit turbam [illegible] [illegible]
[illegible] Et curavit languidos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] secessit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] secessit inde [illegible] [illegible] postquam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] audisset secessit inde
[illegible] mortem Johannis discipuli eius [illegible] [illegible] audisset [illegible] secessit inde
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] glossa primo ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
secessit [illegible] [illegible] Herodis tirannide [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fidelibus fugere [illegible] persecutoribus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

erubescat ex predicatione [illegible] et [illegible] minores [illegible] sed a deo
probabat adeo [illegible] pauperes [illegible] magis [illegible]
[illegible] divites [illegible]

l x

qui se torquendos offerunt [illegible] tantum contra periculo aud
ad 3o ut patet si [illegible] qui eum sequebantur Secessit autem non
[illegible] non fugit ut [illegible] magis persecutores vitae quam tunc si ad vo
luntatem eum regem facere [illegible] fugit [illegible] glo secessit [illegible] fugit timo
re [illegible] secessit [illegible] commodius [illegible] dans
[illegible] temerit vel secessit ut placet fide [illegible] Secessit
inde in naviculam in locum desertum seorsum [illegible] quod [illegible] tyberiadis [illegible] galilee
[illegible] ut [illegible] desertum [illegible] apud
[illegible] apud iudeos lex et prophetia [illegible] et [illegible] devotum [illegible]
ut ad desertum [illegible] locum [illegible] non [illegible] filie [illegible]
te [illegible] Et cum audissent turbe [illegible] et pa
upes non sapientes [illegible] non divites secute sunt eum et pedestres de civi
tatibus [illegible] ardore [illegible] labor [illegible] via [illegible]
[illegible] et salutis desiderium [illegible] Mora glo [illegible] religiosi
[illegible] considerans [illegible] non [illegible] Et exiens [illegible]
affectu [illegible] actu [illegible] et [illegible] Exiens
[illegible] de navicula obviam eis [illegible] desiderium salutis eorum vidit turbam multam
per assiduam applicationis [illegible] vide humilitatem meam et laborem meum [illegible]
[illegible] passionem compassionis [illegible] Aspice [illegible] et miserere mei
[illegible] ponit [illegible] magna [illegible] omnes
[illegible] non [illegible] Et curavit languidos eorum per assiduum
[illegible] labor eorum et non solum sanavit [illegible]
[illegible] multa [illegible] obviam
[illegible] plena fides [illegible] et [illegible] aut be
[illegible] in devotione [illegible] fatigatos [illegible] ieiunos [illegible] fecit deus
[illegible] sanando egrotos insinuat [illegible] in devotione fidelium [illegible]
[illegible] Cum audisset secessit Sed nonne sciebat [illegible] ei dicturus
[illegible] sciebat Sed in [illegible] carnis assumpte [illegible]
[illegible] aliquid cedendum [illegible] malicie humane
[illegible] beneficia [illegible] deus [illegible]
[illegible] illustrat [illegible]
[illegible] peccatorum [illegible] peccatorum
[illegible] debilitates
desolatos [illegible]
[illegible] sapientia [illegible] et [illegible]
[illegible] corpore [illegible]
[illegible] sanatus [illegible]
[illegible] peccatorum [illegible] celestis

uespere

Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes desertus est locus et hora iam preteriit dimitte turbas ut euntes in castella emant sibi escas. Jhesus autem dixit eis Non habent necesse ire date illis vos manducare. Responderunt ei non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. Qui ait illis Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbas discumbere super fenum acceptis quinque panibus et duobus piscibus aspiciens in celum benedixit et fregit et dedit discipulis panes discipuli autem dederunt turbis. Et manducaverunt omnes et saturati sunt et tulerunt reliquias fragmentorum plenos duodecim cophinos. Manducantium autem fuit quinque milia virorum exceptis mulieribus et parvulis.

Expedito primo miraculo hic sequitur secundum de multiplicatione panum ubi tangitur circa primo affectus divine pietatis, secundo probatio [illegible] accepit quinque panibus [illegible] dei benignitatis [illegible] ei quo effectus [illegible] devotio ipsi ad primum quod ut [illegible] vespere autem facto notatur [illegible] devotio [illegible] plena misteriis sunt nocte imminente recedebat ab eo [illegible] vespere quod sol iusticie occubuit [illegible] accesserunt ad eum discipuli [illegible] familiaritas [illegible] ei loqui dicentes desertus est locus et hora iam preteriit [illegible] desiderium salvatoris quod habebat de salute [illegible] ad [illegible] usque ad vesperam [illegible] sermone sic et paulus usque ad mediam noctem [illegible] in deserto fecit ut esset sine suspicione dimitte turbas [illegible] devotio [illegible] dulce [illegible] euntes in castella emant sibi escas [illegible] recipi et murmurarent [illegible] date illis vos manducare [illegible] sicut [illegible] in tanta [illegible] remanere [illegible] in deserto voluit [illegible] panes [illegible] in deserto qui pa tribus promissus erat [illegible] Jhesus autem dixit [illegible] ipsi [illegible] Jhesus autem dixit non habent necesse ire castella ut emant escas date illis vos manducare [illegible]

[illegible] nocte imminente ab eo recedebat [illegible] escas [illegible] vespere [illegible] adveniat [illegible]

[illegible] in castella [illegible] vespere [illegible] panes [illegible]

[illegible] [illegible] sibi et tot [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et opera [illegible]
[illegible] quinque panes habebat et vilos [illegible] [illegible] [illegible] passi sunt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reperire [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in magni [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de
alys [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] panes [illegible]
et corporalem [illegible] [illegible] [illegible] pasare qui in [illegible] [illegible] Respondent ei [illegible]
[illegible] fidei [illegible] [illegible] [illegible] in allacie panis [illegible] credebat possent [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] credebat se posse pasci [illegible]
[illegible] [illegible] Credunt ei non [illegible] [illegible] quinque panes et duos pisces
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] testantibus [illegible] sit [illegible] [illegible] ubi [illegible] [illegible]
[illegible] sit pascenda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad me [illegible] [illegible] [illegible] mattheum [illegible]
[illegible] quinque panes et duos pisces [illegible] ad se misit ut eos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] corporalem cont
[illegible] a [illegible] Nota [illegible] et est [illegible] b. Augustini
in [illegible] concordia [illegible] [illegible] [illegible] marci et luce [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Johannes ait [illegible] [illegible] quesisse dominum a philippo
[illegible] [illegible] emendi panes ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discipulos
rogasse ut dimitteret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dominum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] philippo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] philippus
aput Johannem respondit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volens
[illegible] intelligi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Augustinus in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] super fenum [illegible] super [illegible] agri [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad comedendum [illegible] [illegible] nisi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad comedendum [illegible] [illegible]
[illegible] comedentes [illegible] [illegible] super [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et ideo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] Et [illegible] ad apostolos
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] apostoli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apostolorum obedientia [illegible] non interrogaverunt quid [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mandatum [illegible] impleverunt [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] olim in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in isto [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] distribuunt [illegible] [illegible] [illegible] fenum [illegible] in loco Et nota
[illegible] fenum non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fenum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] et campestribus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pasce [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] flores super [illegible] [illegible] fenum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] distributum Accepit [illegible] quinque panibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Accepit quinque panibus et duobus piscibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aperiente [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Accepit quinque panes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in celum [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] insinuaret [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] ad celum [illegible] doceret et ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et ut non vivere elementum sed celesti hoc fecit esse ondet benedixit oro
fregit ope[ra] in ratione ubi etc. Et tunc gratias egit / Egit enim gratias sicut ubi
assumptam qui dicitur omnium bonorum distributor qui habet ante gratiarum actio
primo per sua benignitate et prius tenebat omnium deo patri Ego gloriam meam
non quero sed honorifico patrem meum qui in celis est. Et ut et credamus ut
nos de receptis muneribus [illegible] gratias agere docet. Et ipse qui in de nobis profectum
gratuletur intimavit 2o ut [illegible] ut nos erudiret non primo tangere mensam
donec gratias egimus ei qui dat nobis escam in tempore opportuno. Oz non tetigit aliquid
nisi cum gratiarum actione non corpora sed terra spectat / que per fecit aspectum
eius in celum et benedixit panem et fregit Et per ea duo designat per gratiarum
actionem [illegible] 2m [illegible] subsequitur non enim potuit distribui ut
dividerentur per fractionem Christi quia quod aspexit in celum et benedixit repro-
tabat namque actionem quam a patre est et quod ei equalis est equaliter dimittat [illegible]
patre eius faciebat a patre autem innabilit se esse per hec quod ad ipsum anima
referens faciebat invocans eum et eam quod faciebat Et sic ut utrumque ostendat
ut quid oportere et pridie et sine oratione nunc quid orans amarula
faciebat [illegible] Christus in hoc erudit nos nec primo tangere mensam donec gratias
egimus ei qui cibum dat nobis / benedixit etiam panes et invitans per illa in-
tuitus panem erat spiritualis bonum sed [illegible] [illegible] et quid duorum denominatur
collatio et corpora multos sed cum in primo tacto[rum] [illegible] tantus benedictio gratia
bat [illegible] nationem [illegible] ut operis invicem [illegible] [illegible] gratia nunc quod [illegible] multipli-
panibus speciali necessaria sunt [illegible] benedictio et in benedictione per forte aliquibus tibi oportet
quibus sufficiat et multi ut causa sed que sunt illa vel creature non ponunt
quod forte sciret ea per tulit [illegible] quod benedixit 2m [illegible] dona benedictio [illegible] per
nostrum cibum sumas sine benedictione ~~[illegible]~~ / fregit eos panes ut frusta per
nos [illegible] ut plures pasci-
dividerentur 2o ut quod luce frangendo panes sed [illegible] ut plures pasci
sic ut legitur de [illegible] panem multos libros 3o ut nos doceret panem nostrum frangere
et dare pauperibus [illegible] in [illegible] frange esurienti panem tuum Nota
quod legitur de domino quod ter fregit panem sed prima fractione panem multiplicavit
quod legitur [illegible] sed [illegible] in cena panem multiplicavit [illegible] suum tradebant luce
[illegible] accepto pane gratias egit et fregit / in 3a se multiplicavit manifesta
luce [illegible] Cognoverunt dominum in fractione panis / In multiplicatione [illegible] sunt
[illegible] / in tradicione [illegible] / in manifestatione
[illegible] Et dedit discipulis [illegible] tenere distribuere pa-
[illegible] venerat Et dedit discipulis [illegible] 2o largissima quod [illegible]
primo ordinatissima quod primo discipulis et per discipulos turbis 2o largissima quod
[illegible] omnes sufficientissima quod fuerant saciati Et quod et dedit discipulis [illegible]
nunt omnes [illegible] sufficientissima quod fuerant saciati Et [illegible] et dedit discipulis
sicut ponerent ante turbas et [illegible] [illegible] primo ut fortius crederent nec suff-
ficit cum [illegible] turbas [illegible] [illegible] primo ut [illegible] crederent [illegible]
[illegible] [illegible] et per eorum manus panis multiplicatus tunc sicut 2o ut [illegible]
quod omne bonum non est [illegible] per largitate [illegible] ut eos honoraret et
honoratos ostenderet tanquam mediatores / [illegible] [illegible] [illegible]
tanquam ministri [illegible] sic Io [illegible] lazarum suscitavit et [illegible] [illegible] cum
apostoli per ministerium apostolorum alius [illegible] septimo [illegible] Et manducaverunt
omnes sine personarum acceptione / Et saturati sunt quod non defectus [illegible] larg-
[illegible] Et tulerunt quod magistra [illegible] [illegible] fragmentorum de
Et tulerunt reliquias s. panum et piscium [illegible] cophinos fragmentorum plenos
qua [illegible] [illegible] ut [illegible] quod [illegible] celeste ei absconderunt in celo [illegible]
[illegible] [illegible] quod sunt vasa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispensatores
multiformis gratie dei

Faat

[illegible]

Jeronimus [illegible] apostolorum replet cophinos de reliquiis salvatoris
ut habeant unde postea egentibus cibum prebeant [illegible] sit [illegible] cum
reliquias canes vel rapaces comederent vel ut [illegible] reliquiis [illegible] docerat
fuisse panes qui multiplicati sunt ex quo patet quod panes fuerunt multiplicati aut manu
vel frangentis quia ex tam modico cibo non fuisset tam magna multitudo saciata
ut tante reliquie remanerent quod plus remansit quam in principio fuit etc. [illegible]
[illegible] si de quinque panibus et duobus piscibus quinque milia
hominum saciatis nichil superesset [illegible] secundum [illegible] ammiracionem quod non
solum quinque milia hominum saciati sunt sed etiam tot fragmenta remanserunt unde xii
cophini replentur hic [illegible] ad [illegible] facit quod plus remansit
quam a principio fuit et sic [illegible] ut hinc esset [illegible] manife-
sta per opus caritatis [illegible] et 2a Thess
ut addiscamus quomodo hospitalitatem [illegible] et quomodo augeri [illegible] indigentibus [illegible] sub-
veniunt hic queritur quare [illegible] novos panes [illegible] multiplicaverit illos et 9o
[illegible] assignat [illegible] considerat [illegible]
[illegible] cum malo quod [illegible] ma-
[illegible] qui [illegible] malum multiplicavit [illegible] assignat
[illegible] 1
[illegible] ut [illegible] largitorem [illegible] 2
dat [illegible] panes multiplicavit ut [illegible] 3
qui [illegible] pisces [illegible] multiplicavit ut [illegible] 8
at esse [illegible] ut [illegible] 7
dat [illegible] panta
[illegible] indigentibus [illegible]
[illegible] sicut [illegible] fecerunt
apostoli qui [illegible] sufficiebat [illegible] refectione 6
aliorum [illegible] ne putarent [illegible] fantasma ideo de
[illegible] fecit [illegible] doctores [illegible] fuit [illegible] 8
[illegible] non est visibile [illegible] novos panes [illegible] 9
[illegible] quod novos non [illegible] allatos multiplicavit [illegible] 10
[illegible] scripturam non [illegible] aperiendo patefecit [illegible] ut dicit [illegible]
predicatoribus ut non nova [illegible] quod [illegible] novos Delect
panes [illegible] doctrine [illegible] scripture [illegible] multiplicate [illegible]
[illegible] quia fragilis et [illegible]
[illegible] multiplicavit panum et piscium [illegible] fuit
[illegible] quod frangente [illegible] panes [illegible] multiplicando [illegible]
panes [illegible] multiplicantur [illegible]
[illegible] comedentium [illegible] panum [illegible]
[illegible] multiplicacionem [illegible] panum [illegible] multiplicata
fuit [illegible]
[illegible] segetes [illegible] non [illegible] multiplicata
[illegible] panibus [illegible] quod [illegible]
[illegible] libris de [illegible] panis
[illegible] addito [illegible] addito

sicut deus quidem non tam ut de costa ut de panibus sed quasi tam adorationibus [illegible]
tam costa quam panes aucta fuerunt per additionem alicuius materie extrinsece sive preexisten
tis de novo creatae ut apparet sed quod deus non panem multiplicavit de v panibus Nam
ut dicit Augustinus illi quinque panes erant quasi semina non quidem terre sed alio quodam
non fecit multiplicatio unde sicut pauca grana seminata multiplicantur per naturalem conversionem
humoris terrestris in naturam seminis Ita illi panes fuerunt multiplicati per conversionem materie
[illegible] in illos quinque panes non seminatos sed [illegible] quod quo sic potuit
excedit omnem investigationem humanam intellectus unde Hilarius 3o de trinitate dicit [illegible]
ut sensus ut intellectus tanti operis miraculi conspicere potuit quod erat quod non erat
quod intelligitur omnino super est quod deus posse credatur Sed quare quod tamen ibi non fecit
duas fragmenta de [illegible] sed [illegible] ad quod [illegible] Christus qui hos maxime
erudire volebat quam [illegible] debebat esse [illegible] ergo autem non solum
merito multiplicare panem sed et causa sufficientie quod ut plus [illegible]
fecit sufficiens esse sed tamen quia volebat sic per cophinos duodecim apostolorum [illegible]
videtur Augustinus dicit [illegible] fragmenta nisi que populus non potuit manducare
[illegible] ergo restat nisi quod secretiora intellectus que non potest capere [illegible] illos
tradendum qui ydonei sunt et alios docere prout fecerunt apostoli videtur [illegible] pro
phetam impleti sunt Est autem cophinus ut ysidorus 20 ethimologiarum vas ex
virgulis factum aut de iunctis aut de foliis palmarum contextum aptum
ad portandum dicitur enim de Joseph manus eius in cophino servierunt
[illegible] autem [illegible] in collectione fragmentorum non fit mentio de piscibus sed tamen de
panibus Et hic signatur [illegible] quod consuetudo est quod comedentibus
plus remanet de pane quam de alio cibo [illegible] ideo potest dici quod pisces ab
comedentibus [illegible] magis sapidos Et etiam si aliquid remansisset de pisci
bus [illegible] non multum curarunt sicut de pane cibo [illegible] intelligi
[illegible] alia vero est mystica quod ut dicit Beda illi panes quinque
sunt quinque libros Moysi in lege quod [illegible] non capit totum sed tamen precepta
et [illegible] aperta [illegible] quibus replentur cophini vel [illegible] apostoli Sed
vel duobus piscibus [illegible] Augustinus [illegible] dant [illegible] signa [illegible]
due persone [illegible] regebatur scilicet regia et sacerdotalis dignitas
Igitur [illegible] de quinque panibus legis in [illegible] fragmenta
[illegible] panibus apparet sed de piscibus
[illegible]
[illegible]
[illegible] cessabit [illegible] manducantium autem [illegible]
[illegible] ad completum magnificentie miraculi apparet omnium manducantium
numero [illegible] dicitur manducaverunt autem fuerunt [illegible] quinque milia

viroz In quo pz misticu l. actiui quiqz sensibus bn vtentes Recepti multi-
cubi et paruuli qui nd man typu gentes infirioz sicut et b poma
angelo aut capiunt fragilis et minor etas. inmo indigni significat
infirmos in fide nondu ydoneos pugne et sensibus suis bn vtentes
Mistice p quiqz panes quiqz libri moysi p duos pisces pisces et ps. in-
telligunt. In hiis tbus sz lege et phet et ps. totius vetustesta- psalmis
ti cophendit p quiqz aut milia hominu dnm sequentiu designat actiui
ois. quiqz sensibus. et bonis optioribus qui possident bn vtentes Per
mlieres vo et puulos significat infirmi qui nondu pugne ydonei q
immo si indigni. Hii go pdicti ete quiqz panibus aluntr qr eis necce
est legalibus adhuc pceptis instrui Illa qui nido adintegz veni-
ant quatuor si milia et septe panibus refecti hoc e euatica refe-
ctone sublimes et spuali gra sunt docti Lrd go in hoc tonino
tuz pi fuisse dicit misticie monem ut si quis suavis e dns
gustare desiderunt viri i fortes tone tepta sunt pri eni avibus
dicit. Et viroz no illos septua sed designae tosuerunt qui vi-
lit teptamta vicerunt Cui go tena dnm mediutat pitute mentis
et ssz vi ee dent ad in corpis emollit sicut femine ut puile
seruitiu lintes sitiu pini Odistribut aut et sessione corz multi
quies mete curi eni adeo spua pasti desidant oz qs sedeat i. a
tinz supsluus et tbulaby conquiescat Sedere pedes qr sup femu
discibetes duicis pascunt alimoniis sine alimet qui p continetiam
calcat et corpis / audiete / impleat qr vbis opam impedit femu
eni carne significat Qui id omis caro femu Ilec ad mesam di dig-
sede potit qui carne p fruitute spui nd subdat Cui go vi cestri
pane gre spualis cognu e ut sedeat sup femu i. ut due corpi
suo et mortificat carne sua Saluator aut nd noua creauit tibaria
sz prioribus budixit qr veniens in carne nd alias hec lege et phe pdixat
pdicat ut ea instrue gre grauita demirant Respexit in celu ut illuc
dirigenda mete acie ibi lucem scie doceat ee querida Sed tripliciter in-
pedit quis ne oclos subleuet addiu primo qr minis occupat q.
cca ssilia i. cca terenas diuitias qr te oclos feda puluis auaricie Sz[?]
ppcuccupat cca delectalia i. cca carnales delitias qr te oclos opercta ignis
concupie Tcio qr occupa cca sublimia i. cca ambitos mdanas qr tunt
oclis occupa fumo supbie cstringit qz et aut tbas ponenda dist lib distib

qr clausa sacra leg[is] et p[ro]phetae sancti[s] doctorib[us] q[ui] h[ic] toto orbe p[re]dicant pateficat et eius aut[em] tibi sup[er]at ad[i]s[c]ip[u]lis colligi voluit q[uia] secretiora misticie [et] secretiora misteria que auditib[us] capi nequeunt no[n] sunt neglig[enter] ommittenda s[ed] a dis[c]ip[u]lis domini [et] eor[um] successorib[us] diligent[er] inquirenda et illis qui ydonei s[un]t alios doce[re] co[m]mittenda. Vn[de] ~~q~~ p[er] cophinos xii apli [et] sequentes vi[ri] apli [et] doctores signa[n]tur forte quia homi[ni]b[us] despecti s[e]d intus tibi reliquiis cibati. Sicut aut[em] pauci panes [et] pisces fracti in multas reliquias creverunt. Sic cibus vi[ta]e dei quanto magis distribuitur tanto mag[is] multiplicatur. Vnde a cassiano s[ed] divina inspiratione desponsati impleti sunt xii cophini i[n] i[n]tim[o] xii apl[or]um ut data sunt tibi fragmenta [et] reliquie verbor[um] xpi [qui] p[er] apl[o]s erat p[er] eos portanda et p[er] eos tota ecclesia pascenda. Et bid xii ee dur q[uia] fides sancte trinitatis in quator mu[n]di p[ar]tibus erat p[er] eos p[re]dicanda. Vnde Amb[rosius]. Hic vero panis q[ue]m frangit ihesus mistice quidem verbum dei est et sermo de xpo, qui dum di[vidi]tur augetur. De paucis enim sermonib[us] omnib[us] populis redundantem alimoniam ministrat. Dedit sermones nobis velud panes qui in ore nostro libantur ore geminant. Hic Amb[rosius]. Ministrant p[er] apl[o]s intellig[u]ntur, p[er] quos panes ordeaceos quinq[ue] lb[ri] spiritualia quib[us] anima adeo reficitur. Im[p]uti Sicut enim in domo patrisfamilias solet esse multiplex panis s[cilice]t pauperum famulor[um] filior[um] duor[um] [et] amicor[um]. Sic in domo dei que est ecclesia s[un]t diversa gen[er]a panum spiritualium p[ri]mus est panis ne [et] abstine[n]tie corporalis hic est panis pauperum i[d est] pecor[um] hunc enim pane[m] largitur deus ex peccatorib[us] q[ui] vere pauperes s[un]t Vnde Gen[esis] iii d[icitu]r In sudore vultus tui vesceris pane tuo Et in ys[aia] dabit tibi d[omi]n[u]s pane[m] artum et aquam brevem Et de isto pane om[n]i die petimus nobis dari in or[ati]one d[omi]nica cum dicimus panem n[ost]r[u]m cotidianum da nobis hodie. Et sicut subtiliter in sex verbis panem implicantur sep[tem] curiste ad co[n]sum[m]endum. Hunc panem ~~in abstinentia sicut docuit~~ [et] requirit in te[m]~~pore debito~~ p[ri]ma z ~~iii~~ ne in veritatis s[ed] p[ro]pter s[ubs]tantias atten[dere] in tribus s[cilicet] i[n] q[ua]ntitate in q[ua]litate [et] in modo. In qua[n]titate dicitur. Vnde [et] excessu[m] quia aliqui nimis multum sumunt eciam de cib[is] grossis [et] vilib[us] nimis. Secundum in quali[tate] s[cilicet] Nonnulli mala p[ro]dunda appetentes [et] in ince[s]su tamen co[m]mittunt d[eu]m sanctam abstinentiam tamen putat et stomachum leguminibus onerat que immoderate in nopia s[un]t. Tercio in diversis q[uia] aliqui minus par[ci] sumunt q[uia] z[e]l[um] xpi i[n] regula 3o lib. in malum p[er] abstinentiam vitia tamen co[n]tigenda s[un]t no[n] eam vid[ere] [et] c[ir]ca eo destructam. Sic ieiunare debes ut no[n] palpitet et respirare in p[ro]p[ri]o possi

In the left margin: Corpalis

In the left margin: [et] sapiens dicit cum ... hominem pestis panis etc.

In the right margin: temptacio; simplicitas

ut a cibis escis et delicatioribus pocionibus et post maiorem [illegible] caritatem uti ut [illegible]
licet et sentire abstinenciam sicut magis [illegible] luxuriam sicut Augustinus madidum a cibis
et potatis corpori et alie [illegible] ut [illegible] ad [illegible] monachum
fratrum

et comitem tuarum vel pastare vel [illegible] manibus sicut ut sicto [illegible] appetitu ut in le
ctione ut in oracione ut in vigiliis solito quid minus facias [illegible] ergo a necessitate ve
nenda et in ieiunio qui per pane significatur videm oracionem petimus panem non carnes vel
pisces aut aliquid aliud superfluum necessarie nec sicut panem vel inter apostolos tempore
[illegible] quinque panes unum est quod non sed dependet nec ieiunat in solo pane ideo inter
apostolos invenit sed duo pisces dependet enim aliquid aliquid pani addi glosa super illud
et noli aquam bibere sed modico vino utere propter stomachum prudenter ~~[illegible]~~
~~debeat [illegible]~~ ut [illegible] mite debiles fiant et post ~~[illegible]~~ medicorum suffragia
requirat ~~pastum~~ per panem cum est ut si fieri potest ut tepidum biscotum [illegible]
prebetur quia in consideratione minime et qualitatem cum attendit superfluitas extrema
ut dicit Augustinus in quodam sermone qui sic se a carnalibus temperant sed [illegible] in modo
[illegible] attendit superfluitas tamen in preparando quam in assumendo vel [illegible]
[illegible] dicit sic superstitiosum quidam in preparando cibum studium adhibent infi
nita decoctionum [illegible] et condimentorum genera [illegible] modo mollia modo
dura modo calida modo frigida modo cocta modo assa modo pipere modo oleo modo
cimino modo sale condita [illegible] mulierum [illegible] consuerunt desiderantes [illegible]
[illegible] et sunt [illegible] nec si [illegible] assata vel frixa vel [illegible] et tanta solli
citudine preparant ut devorat quamvis vel quinque sensibus prima impediunt novissima
et ad stomachum iam [illegible] sic indicat [illegible] curiositas facit [illegible] ~~[illegible]~~ n
[illegible] vetere [illegible] et [illegible] qui panem ordaceo
et in [illegible] ut dictum est supra in [illegible] ut non
de alieno quis [illegible] puta de [illegible] rapina vel furto vel de aliis illicite acqui
sit Et hoc [illegible] ut non alienum [illegible] qui de iniusticia
panem acquisitum manducat panem suum manducat qui ab [illegible] alienum vel
in [illegible] fecit [illegible] afferri panes alienos sed panes suos et suorum di
[illegible] in [illegible] de pauperibus [illegible] panem [illegible] et [illegible]
[illegible] de alieno [illegible] sicut [illegible] est [illegible]
[illegible] unde pauper [illegible] ad mensam divitis panem suum comedit quod quicquid
comedit [illegible] dantis suum est Tercia [illegible] ut in sumendo cibum non
voluntas sed necessitas intendatur quod innuit in eo quod dicitur in [illegible] super [illegible]
additum [illegible] cibus enim [illegible] superaddit et sic per
restauracionem [illegible] corporis plus sustentatur ad illud ergo [illegible] ieiunas [illegible] cibum
sumunt ut subsistencia nec sine [illegible] et [illegible] sicut dicit Augustinus [illegible]
Hoc me docuisti domine ut quemadmodum medicamenta ita alimenta sumpturus accedam
sic ergo [illegible] sumunt medicamenta non causa delectacionis sed causa sanitatis [illegible]
[illegible] vel [illegible] sic [illegible] ieiunium optaret [illegible] posse subsistere sine
cibo quod [illegible] non potest ideo comedit [illegible] ut [illegible] sustentet [illegible]
[illegible] dicit [illegible] et refert [illegible] cottidie sit non
[illegible] necesse est ut cottidie fiat restauracio et sustentacio sicut cottidia
[illegible] Panem nostrum cotidianum [illegible] quo cottidie indigemus et sine quo [illegible] vita mea
subsistere non valemus [illegible] ad [illegible] reficere [illegible]
[illegible] desiderat [illegible] non ut [illegible]
[illegible] Quarta est ut cibus sine [illegible] non sumatur
et quod [illegible] cognoscat et [illegible] devotam [illegible] in ora
tione [illegible] ad [illegible] panem nostrum cottidianum
da nobis

da i. benedic et sanctifica verbo tuo panem nostrum quem iam habemus a deo nobis dari petimus ut deus ab eo datum sanctificatum accipiamus sicut sacerdos panem altaris sanctificat et porrigit eis panis enim offerendus est sed quod sanctificatum est ... reddendum ad vitam devotam cum dicimus panem nostrum cotidianum da nobis hodie est quasi diceret nec minimum quidem habere possumus quod tu pater da nobis videlicet in more panis quem habemus a deo et dic est quasi munere tuo non pro viso et accepimus et utique sumus ... in modo da quod replicatur in benedictione mense cum dicimus benedic domine dona tua que de tua largitate sumus sumpturi in eo quod dicitur benedic tangitur primum scilicet in eo quod dicitur dona tua tangitur ... Tali igitur mente homo debet devote sumere cibum acsi de manu domini vel ... ministratur. Et hoc deus signat in sancto hoc ~~[illegible]~~ quod ipse panem benedixit fregit et distribuit. Et in eo quod benedixit signatur primum documentum scilicet quod numquam cibum sumamus sine benedictione ut dicit ... Nullus sit ... habens qui non ... sumamus in cibum nisi prius contra sanctificet verbo dei et signo crucis ... usurpat ... corporaliter ordinatur ... ut possit homo ... super ... sanctificatur ... quia totus mundus in maligno est positus ... et res corporales que sunt magis ... posite sunt quia et infantes qui nascuntur ad carnem in maligno sunt positi et ideo omnes infantes et res corporales benedicit ut ... et ... ut ... infantes et cibi ... homines constant benedicuntur ... paschali ... dyabolus magis infestat homines ~~[illegible]~~ ... benedicto ... venenum ... potuit ... benedixit ... benedicto ... porrectum ... vas in quo erat venenum ... benedixit et ... vas confractum est ... in ... comedere lactucam sine benedictione ... dyabolus ... sine benedictione ... invasit ... qualem ... sine benedictione ... invasit ... ille ... sicut ... fregit panes et distribuit. In hoc docet nobis ... ut ... in cibum sumimus ab ipso nos sumere agnoscamus ... Multa ... est ... quod ... comedentes pauperum recordari ... dicat ... qui non ... Et hoc nobis in eo ... velut nobis ... ad ... cibum ... indigentibus ... que nobis deus dat ... alys dat ut ... quod accepimus pro indigentibus faciamus ... da ... quod dedi tibi ... largitorem habe debitorem ... habe me ... panem ... egentibus et esurientibus comedis. Et licet omnibus ... hoc facere liceat ... maxime ... elemosinis ... elemosina ... elemosina ... et ... sicut ... frange esurienti panem tuum ... pro ... in omni ... elemosinas ... manu ... tibi ... largiaris ut ... affligi indigentes ... melius ... Et hoc ... ~~[illegible]~~ ... ad comedendum ... pauperes ... sunt ... pauperes ... comedendum et quod plus est ... fragmenta ... ut pauperibus ... fragmenta ... ad pauperes pertinet elemosina ut dicit ... loquens divitibus qui ... vite ... et da pauperibus superflua

elemosinarum

vte p̄c̄osis et de paupibus vilia Septa tristia et ut soliado nimia teneat
ipsū D apłs v̄n̄c Nolite soliati esse in crastinū Crastinus enim dies soliatus
erit sibi et nimi̅ł hic in oracione dnica ad dicimus hodie non dicimus p xo uel
p xo annos primo ut p eas qr nescimus si in crastinū puenimus ad cuius etiam
sam pt referri q luc dicit totimo et mat dicit supsbalem vnd dicit glosa p cibo co
timo orandum ut nequaquam vlterior dien̄ cura teneat Crastino n dici sp̄ia
id te vite nescis victurus quia ab eam istius solicitudine torqueris et hoc est
q̄r quia incipientes dissolui petentes regnum dei et de vita puti non soliatam
Supra inquit dissolui et esse cum xpo et in xpo eleuand eum in eo in celo et
aie quod volui sup terra Et hoc est in civa hodierno q eo q x et disalt od
qui sunt in desto loco ut dicit est puidant de cibo vniusdiei suffiac utz
~~sup .... sup .... est pmo sc̄m qui sit quoz panes ac~~ 2 hic panis lachrimarum
~~......... ....~~ Scdus panis est pnie luctualis de quo panis est id ps Ciba
bis nos pane lacrimarum et potum dabis nobis in lacrimis in mensura id quomodo ecōpares 2 pnie
2m glosam que n puntabis qd lacrime panes sunt et potus qr eis refia sp̄us co
tribulatus hunc pane petiit Angelus ad dicit in oracione Sunt michi lacrime mee
panes die ac nocte Da in lacrimas ex toto affectu que peccatorum mortem piunt di
ssolue vincula Circa istum pane cadunt tres conditiones que tangi in ... p quas
accipi puit tres conditiones in pnia attende pnia q pnia no sit nimis serotina
hoc pnia ad vltimum vite momentum dilata possit de vtilis ex ipsa in habere esse tamen vel
hec pnia ad vltimum vite momentum dilata vnde mea
tam dubia est incerta vnd dicit aug in quodam sermone Si quis posit in vltima necessi
tate egritudinis voluit accipere pniam et accipit mox reconcilabitur et hinc vadit
fateor nobis non illi negamus quod petit sed non psumimus quod bene hinc exit ego non
scio pniam dare possumus securitate aute non vnquam dico dapnabitur sed nec dico sal
uabitur vis ergo a dubio liberari et securus esse tene certum et dimitte in
certum et age pniam dum sanus es et Et qr pniam egisti eo tempore quo pe
ccare non potuisti si aute vis age cum peccare non potes peccata te dimiserunt non
tu illa hec aug Et istud not in isto ewangelio 2m marcum et Math q
vespere astante die disapli accesserunt ad ihesum d Dimitte turbas ut euntes in vi
llas et castella emant sibi escas qr hic in deserto sumus et hora preterijt
Vbi appz q disapli soliatabant ne nimio sero non possent escas inuenire et
sine dubio sic euenisset si non miraculum supuenisset Scriptum dicit q si isti sero penitentia
sine dubio sic euenisset si non miraculo quod solito esui sicut etiam
penitentes saluatur qz magis dz aster... miraculo quod solito esui sicut etiam
lacionis valde miraculosa fuit 2a 2 ut pnia sit austera et aspa vnd olim
pnia agebatur in cinere et cilicio propter aspitatem et hoc conuenit ut delectacionem
pecti contundat aspitas pnie Aspa enim pnia magis curat peccata quam leuis et
dulcis Et ponit exemplum sup Math tale ex pa Primum qr medicina aspera et a
mara magis curat malos humores quam dulcis et leuis Secundum qr malas
herbas melius eradicat rastrum ferreum quam ligneum 3o qr malos nequis
melius soluit malleus ferreus quam plumbeus vnd dicit Aug aut in se dz quisqz
seueritate exercere ut a se iudicatus non iudicetur dicens cum ps Omnia ego i flagel
austeritate

la patiens[?] et dolor diuersis modis [illegible]. Et asperitas innuitur in eo quod illi panes
fuerunt ordeacei de quibus dominus pauit turbas. Ordeum enim asperum est et panis qui
ex eo fit grossus et cum difficultate comeditur. Vnde ipse potius iumentis et iumentorum
cibus quam hominum. Sic hic peccatores tam asperum penitentie facit ut possit dici cum psalmista
ut iumentum factus sum apud te. Verumtamen ordeum quantumcumque sit asperum,
medullam tamen eius medicinalem et firmam plenam [illegible] sicut petrus [illegible] cor
[illegible] et restaurat spiritualia membra, excitat et roborat [illegible] et quasi alias
virtutes penitentie applicat. Vnde Augustinus in libro de penitentia sic dicit: Penitentia leprosos sanat
languidos curat mortuos suscitat sanitatem auget gratiam confirmat gressum clau
dis [illegible] restituit visum fugat vicia virtutes exornat mentem munit et ro
borat. Ecce quomodo panis penitentie etsi sit asperum tamen virtute medicinalis est [illegible]
Vnde apte ille panis figuratus est judicum vii ubi legitur de gedeone auscultante hostes
audiuit quod quidam narrauit somnium suum. Vidi inquit somnium et videbatur
mihi quod subcinericius panis ex ordeo volui et in castra madian descendere. Cumque
peruenisset ad thabernaculum percussit id atque subuertit et terre funditus coequauit.
Iste panis sit panis penitentie qui est ex ordeo [illegible] cum subcinericius
ex cineribus signat penitentiam. Vnde Job [illegible] cinere [illegible] penitentia
cooperiri et deleri peccata [illegible] Osee vii Effraim
panis subcinericius [illegible] in puluere [illegible] capitibus nostris
imponimus per castra cum madian [illegible] madian interpretatur iniquitas
[illegible] et quam [illegible] et aduersarium
anime panis ergo in castra madian descendit et thabernacula subuertit quando penitentia
[illegible] peccata descendens cor peccatoris [illegible] cottidie
et subuertit [illegible] funditus coequat [illegible]
[illegible] imaginem [illegible] reformat [illegible] apostoli [illegible]
expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis et induite nouum hominem
qui est secundum deum creatus est [illegible] renouamini in agnitione dei secundum imaginem eius qui
creauit eum. Et hoc [illegible] ut peccatores [illegible]
[illegible] peccasti [illegible] quibus peccata dimisit [illegible]
Amplius noli peccare Jo. v. Et hoc innuitur in eo quod duo [illegible] comestum
fuit [illegible] sede [illegible] ad [illegible] sede [illegible] mobilis [illegible]
[illegible] sedebat [illegible] et alia ad
[illegible] quod peccatores [illegible] se cognoscit et sedere [illegible] et [illegible]
a peccato desistere. Sicut enim Augustinus [illegible] penitentia quando [illegible]
culpa [illegible] si replicaui peccata [illegible] et
mala de nouo [illegible] mala [illegible]
quod studeant bonis operibus insudare [illegible] comedentes [illegible] sunt sedentes
[illegible] accionis [illegible]
[illegible] alia [illegible] quod est [illegible]
[illegible] fuit [illegible] bonas [illegible] fructificare
[illegible] in melius mutare et
[illegible] penitentie [illegible]
[illegible] per humilem gemitum per contriti cordis sacrificium [illegible] elemosinis et aliis
bonis operibus. Sic [illegible] confessores [illegible] et
[illegible] adimplere domini [illegible] super [illegible] sede sicut boni confessores

confessi ut aperiant debent quiescere et in bonis actionibus se debeant | 2 doctrinalis
que sunt. Tercius panis est intellectus salutaris vel panis intellectualis sicut est | 3 panis
verbum dei de quo dicitur Ecclesiastici xv Cibavit illum pane vite et intellectus. Differencia
de isto pane secundum se docetur. Primum est quod verbum dei est cibus anime unde Mathei quarto Non
in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Quemadmodum sicut non
potest corpus sine pane materiali vivere sic anima non potest vivere sine pane intellectuali
perfecto quod premonet et reficit mentem [illegible] et hoc innuitur in eo quod
dicebat dominus de dimissis eos ieiunos deficient in via [illegible] cum
venerint. Si enim dominus pane verbi dei nos non reficeret absque dubio in via
mortis deficeremus. Secundum est quod intellectus divina sine verbo dei non nisi illa
gracia divina agitur unde Augustinus super canonicam Johannis Nolite inquit putare quod
hominem aliquid addiscere ab homine. Admonere possumus per strepitum vocis
nostre sed si non est intus qui doceat inanis est strepitus noster. Et hoc notatur
in eo quod dominus fregit panes antea comedendos quia nisi deus frangat nobis
et aperiat intellectum sacre scripture non intelligemus unde discipuli cognoverunt dominum in
fractione panis. Sciendum erant isti panes quos dominus fregit ordeacei et
per quos signatur lex [illegible] que continetur in quinque libris Moysi qui num-
quam frangebantur nisi a domino frangerentur et exponerentur [illegible] apti sunt
et complicati per successores [illegible] testati [illegible] qui in quinque antiquis ho-
minum significat corpore [illegible] resistunt. Quare isti panes ordeacei sunt significantes
asperitatem legis et velata sicut enim ordeum asperum est et tenacissima palea
tegitur. Sic lex erat nimis obscurata enigmatibus et figuris. Unde cum erat
[illegible] panem frangi quia ante suum adventum non erat qui panem istum frangeret
et hic lamentabatur Jeremias Trenorum [illegible] parvuli petierunt panem et non erat qui
frangeret eis. Sed adhuc hoc quotidie predicatores et doctores panem fran-
gunt auditoribus nisi deus auditores intus illuminet sine intellectu
[illegible]. Et ideo laudabilis consuetudo est in principio sermonis facere orationem sicut
dicit sapiens Sapientie vii Optavi et datus est mihi sensus invocavi et venit in
me spiritus sapientie. Tercium documentum est quod intellectus verbi dei ad plenum a par-
vulis non capitur sed tantum ab hiis qui sunt perfectiores apostolorum sectatores. Et hoc notatur
in eo quod multa fragmenta remanserunt que turbe capere non poterant. Super-
fuerunt enim sed cophini fragmentorum [illegible] ad insinuandum quod soli
viri apostolici ista intelligunt [illegible] atque ad intellectum [illegible] non attingit. Quartum
documentum est quod verbum dei etiam si non intelligatur ab audientibus multiplices salubres
effectus habet in cordibus auditorum generare et hoc innuitur in eo quod iste turbe
non intellexerunt misterium panum [illegible] quod non intellexerunt
de panibus [illegible] et tamen effectum satiacionis inde consecuti sunt. Sic in proposito
verba dei sive verba sacre scripture audita [illegible] effectus operantur in audi-
toribus etiam si non intelligantur [illegible] declarat [illegible] super
[illegible] 3º. Si enim ut dicit [illegible] incantatorum qui etiam
ipsi met incantatores non intelligunt et serpentes [illegible] optinent et [illegible]
potentiam et ita sopiuntur quod venenum nocere non possit. Sepe etiam [illegible]
[illegible] solis [illegible] et intellectum [illegible] ad verba [illegible]
quanto ergo magis credendum est quod verba dei et sacre scripture effectus suos etiam si non intelligantur a nobis

Sicut enim in infidelibus demones audientes ista verba incantacionum assunt
et exhibent simulatam et dant operam in hoc ad quod per verba invocati sunt. Sic
multomagis angeli dei qui nobiscum sunt et qui ad custodiam nostram sunt
deputati libenter et grate recipiunt que verba sacre scripture velut exenia et predica
tiones eorum nos proferimus quia etsi nos non intelligimus que dicimus proferendo
eius tamen celestes virtutes que nobis assistunt et velut carne quadam
invitate nobis adesse et ferre auxilium delectantur. Quando autem non solum
sic tamen nos sed etiam intelligimus ut nos indicat preterea dicitur Benedictus anima mea domino et omnia
que intra me sunt nomini sancto eius. Et hoc omnia que intra sunt constat esse virtutes
quibus vel avertimus vel tormentum eciam commissa de quibus utique ad scripturam legere a nobis
vel audire delectantur et validiores gracia magis cum diligencia / perficiuntur cum
et reficiuntur comedendo sacre scripture verbo et divinis et ideo ubi in ymno ipse
ipse dominus in i et preterea si nos invenimus in hiis vacantes non solum pasti
et refici dignantur in nobis unicum si has epulas apud nos vidit appa
ratus / preciosum suum scilicet dignantur adducere sic ipse in ait Amen dico vobis si
quis diligit me sermonem meum servabit et pater meus diliget eum et ad
eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Sic eciam ex hiis auditoribus lecto
ria proveniunt. Sic eciam malignorum spirituum insidias et pessimorum de
monum incursiones et huius nostri applacione fugamus. Hos itaque
tres effectus verbi dei videlicet quod demonum punica expellit et angelorum sanctorum
assistenciam prebet. Et michi ipso presertim eum valde refecto spirat et
et alios effectus supra descriptos et si in mente non comprimit in nobis aliqua
tamen tempore succedente absque dubio sencies. Et ponit exemplum crima non
statim hec comprimit effectum medicine immediate sed paulatim tempore succedenti

Quartus panis est eukaristie sacramentalis. Hic est panis dominorum. Ego
in evangelio: Ego sum panis vivus qui de celo descendi. Et amplius aut prebet
aut servum homo et de pane illo edat. Hunc panem dat deus prelatis
indignis et peccatoribus dormientibus quia sumitur a bonis et malis non est dandus. Quintus
est panis devocionis mentalis. Hic est panis amicorum. Luce xi: Amice commoda mihi tres panes,
quia amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ponam ante illum. Hunc panem bonum tamen amicis supervenientibus quivis
libere dat. Quis in Ysaie: Erit panis tuus verus et pinguis? Duo
autem pisces dulcorantes hos panes sunt spes venie et amor dei vel in
tellectus et operacio quia sine eis nullus panis est sapidus / et duobus piscibus
refecit dominus animas in presenti effective et prelatorum ministerio. Vide quid super ista
sermo apud quem inventi sunt isti panes et pisces ut dicitur dicitur
autem quod inventi sunt isti panes et pisces ut vero puer precepto eius in
est puer hic unus qui habet quinque panes et duos pisces. In quolibet fideli est
Hic autem fidelis appellatur innocencie dicta que in quolibet fideli est et qui
consequi peccatis quod proximis acceptari. Ad quod assequendum requiritur quinque et qui
habet illos est vere puer aviatus. Est autem panis celestis per sanctorum manducabile
sicut illos et vere puer. Beatus qui manducat panem in regno dei et
in mensa post regnum, in Luca dicitur: Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater
meus regnum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Oportet ergo simul
regnum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo comparare simul
et allegorice et anagogice facta sacra quinque panes prime / doctrine et morales
/ moraliter prime quinque sunt panes scilicet panis compunctionis quo consideracione peccati

primus afflictionis ex consideracione passionis christi qui se comedit qui consideracio passionis
cordi et operi se mortificacio subiciat panis compassionis ex consideracione defectuum
et miseriarum proximi panis timoris et tremoris ex consideracione futuri supplicii
panis suspirii et devocionis ex consideracione dilacionis celestis gaudii et
premii omnes isti panes sunt ordeacei quia quasi sunt cum amaritudine similiter — allegorice quinque panes
pisces autem duo sunt spes venie et dulcedo vite eterne sunt quinque libri moysi
ordeacei propter littere duriciam refectio tamen per spiritualem intellectum refectionem duo
autem pisces sunt dulcedo prophetarum et dulcedo psalmorum Anagogice vero refectionis
eterne sunt panes quinque ad quos suspiramus et quibus reficiemur in eternis quinque
primus est presencia dei Secundus contemplacio visionis faciei ad faciem Tercius societas angelorum
quartus societas sanctorum Quintus securitas quod nullus potest regnare in celis
eternis dulcedo in tribus quod sit parum ex primis predictis
in eternis dilacio suspirantes ad ista dulcedo autem duorum piscium consolacionis
contricio confessio et contricio satisfaccio dominice Item quinque panes ordeacei quales sunt peccatori
vere penitenti contricio in corde secundus pudor in confessione tercius vicium in carne quartus
oracio in mente quintus pietas in opere duo vero pisces condientes ordeaceos — pisces
sunt timor qui capitur in salsissimo mari et penis inferni et spes que capitur in
dulcissimo flumine paradisi cogitans quod non sunt condigne passiones huius temporis
ad futuram gloriam que revelabitur in nobis Insuper quinque panes spirituales
sunt quinque quos dominus dat nobis ad spiritualem quinque sensuum refectionem primo
dat scienciam quo pane reficitur visus quia videt omnia transitoria esse et
caduca Secundus panis qui est predicacio quo pane reficitur auditus quia audit
quod omnia transient velut umbra et ideo sperunt ea Tercio dat futuram quo pane
reficitur odoratus qui cogitat mortem futuram et inferni penam et ideo se corripiunt
operibus virtuosis Quarto dat spiritualia eciam scilicet bona celestia quo pane saciatur
gustus qui propter amorem omnia contempnit Quinto dat flagella quo pane saciatur
tactus qui per flagella movetur ad dilectionem dei et contemptum mundi Et pisces
in modo isto sunt cogitaciones cognicionis que illuminat intellectum et dilec-
cionis que inflammat affectum cognicio autem istis primis dat saporem quia
cognicio presencia intelligit futura providet et preterita recordatur dilectio sancti duo
bonus ultimis dat saporem quia diligens dominum pannos et degustare celestium — dua
et in flagellis domini delectatur Sed hic possunt esse quatuor dubia nos
primo utrum manus incaluit sensibus de novo crearet quia illos quinque panes
multiplicavit Secundo utrum talis multiplicacio panum sit facta in panes ordeaceos
vel in panes triticeos Tercia utrum per refectionem populi sit creacio panis
fracti Quarta utrum solum in superficie ubi facta sit graciarum accio ad panum
consumpcionem Ad primum dicendum quod non est aliquid ex nihilo creatum nullo addito vel
subtracto augmentare vel multiplicare ut ibi per illos panes nullo addito vel subtracto mul-
tiplicavit et augmentavit in tantum unde ut quinque milia hominum saciarentur
eius potencia erat sic predictos panes multiplicare augeat illos panes ex nihilo creare
unde dicit Augustinus super hunc passum vero unde per de paucis granis segetes multi-
plicat inde illos quinque panes multiplicavit qui potestas erat in manibus christi Nam
panes illi quinque / quasi seminaria erant non quod tunc mandata fuerunt quod sit tellure
tenens

ut michi multiplicata quia ergo xpus illos panes de quibus saciavit homines illos
de novo non creavit sed pocius illos quinque multiplicavit dato quod equalis potencie
erat utrumque facere causam assignat [illegible] causam ut dicit [illegible] dubitatur cum oportet
tercium quomodo fecit Joh 2o quod tunc aque in vinum quia tamen panes ordeaceos
distinxit [illegible] quia non transmutat et ideo optimum forte dedit quando multiplicat
materia et ideo convenit eam forte accepit. Si autem queritur quare non transmutat in me-
liorem panem [illegible] ut totus appareat miraculum et ut evidenter quod panis multi-
2 plicatus est. Ad 2am dubium [illegible] quod miraculum fecit pro primo conveniencia con-
stitucionis et condicionis personarum pro quarum salute fiebat. Est autem duplex status
hominum scilicet legalis et carnalis et secundum illa loquor duo erat in [illegible] ut [illegible]
[illegible] lege [illegible] duobus vel tribus testibus absque ulla [illegible] mori [illegible] dicitur
apostolus ad Heb. et populus [illegible] tunc erat cor durum lapideum [illegible]
spiritualis gracie et sic lex nova [illegible] suavis et [illegible] populus iste legis non
[illegible] mollicie cordis [illegible] debet [illegible] ergo populus legalis et carnalis
[illegible] pastu duro erat pascendus ideo panes illi quinque ordeacei fuerunt
appositi eis et in panes ordeaceos multiplicati quia populus ille panibus talibus satu-
randus erat. Fuerunt autem quinque quia de lege illa divisa quinque [illegible] sicut
Moyses quinque libros fecit quibus quinque panibus duo pisces fuerunt [illegible]
ad saporandum predictos panes quia primum nunc sub persona sacerdotali vel sub perso-
na regali in libris illis significabatur [illegible]
quedam sapore gustato [illegible] illius legis prestabat. Sed status [illegible]
populus spiritualis gracie pastu dulci et delectabili est alendus et saturandus
tamquam saciandus tunc significatum est quod xpus de septem panibus quatuor
milia hominum dicitur saciasse qui septem panes non describuntur fuisse ordeacei
sed de frumento quo tamen xpus se assimilat quia septiformis gracia spiritus sancti constitit in
xpo populus in eo [illegible] saciatur et reficitur quibus [illegible] panibus non duo pisces ad-
iunguntur sicut illis [illegible] lege sed dicitur quod habebant pisciculos paucos quia
pauci fuerunt in [illegible] primitiva ecclesia [illegible] missi fuerunt
in mare [illegible] ut [illegible] magis [illegible] sed [illegible] legacione fungerentur
ut dicitur saciati nisi quatuor milia hominum quia refecti sunt per primum
non quinque libros Moysi carnaliter intellectos sed quatuor virtutibus pru-
dencia iusticia fortitudine et temperancia pascuntur et sic predicta dubia
determinat Augustinus [illegible] quomodo. Ad 3am dubium quare [illegible] quod
3 xpus cum panem discipulis apponeret [illegible] fregit. Est namque triplex panis
corporalis et sacramentalis et doctrine salutaris. Panem corporalem fregit quando
miraculum de quinque panibus et duobus piscibus mirabiliter edidit. Panem
[illegible] sacramentalem fregit quando sub specie panis et vini suum corpus disci-
pulis tradidit et fregit. Panem doctrine salutaris quando dubitacionibus
[illegible] sacre scripture clarissime aperuit [illegible] namque fractio panis cor-
poralis facta fuit in significacione [illegible] ut qui
panem [illegible] non [illegible] fractio [illegible]
[illegible] porrigat frangit [illegible] panem tamen
Secundo vero fractio panis sacramentalis facta fuit [illegible] significacione
dominice passionis [illegible] ut dicit Augustinus [illegible]

hostia frangitur passio christi ad memoriam revocatur. Tercia fractio panis salutaris
facta fuit in Emaus cum ipsum cognoverunt ut dicit Luce xxiiij scribitur. Cum postquam christus apparuit fratribus in
illis duobus discipulis ut intelligerent scripturas que de ipso erant tunc cognoverunt
in fractione panis ad gratiam et dominum. Cum dominus monet hac die super hunc
passum gratias egit et dedit discipulis et cetera non legimus ymmo gratias egisse quando
mortuos suscitat ut quando Marcus restituitur ut quando occulta cordium redarguit
fratribus quod panes multiplicavit et turbis ad comedendum apposuit. Christus ergo tantum
videtur de hac assignare propter ingratitudinis vicium quod ingratus est qui
que ab alio | quecunque munera dissimulat se recipere ergo in die filius omnia
que habebat nascendo aperte recepit aut accedit propter malum et minora et ma-
iora dona habebat sed utraque adeo pro potius in minoribus quam in maioribus
volunt gratias agere pati qui minora beneficia non occultat numquam ut ab-
scondit. Secundum propter nostram edificationem instruxisse namque nos in hoc
salvator voluit ut non prius mensam et cibum tangamus donec gratias deo egimus
qui nobis escam in tempore optimo dedit et hec ut ait multum est contra illos
qui sicut porci ad mensam accedunt et surgunt sine gratiarum actione cum
tamen scriptum sit unus gratiarum actio et vox laudis. Ecce patet in oracione tercia propter
sanctorum patrum imitacionem legimus enim in regum iiij° cum Heliseus propheta in do-
mo cuiusdam sancte mulieris cibos suos reficeretur in fine refectionis vocavit eam
et dixit ei Ecce sedule ministrasti in omnibus nobis quid vis ergo ut faciam
tibi numquid habes negotium et vis ut regi loquar aut principi. Ecce sic re-
ligiosi et alii qui pascuntur et reficiuntur per seculares personas debent loqui mo-
tivo principibus amiciciae eius ut eorum negocia et temporalia et spiritualia diligat
et recommendata habeat multum etiam tamen necesse fuit benefactores apud temporales pri-
ncipes in licitis et honestis recommendare debent

Et statim compulit discipulos ascendere in naviculam et precedere eum trans fretum
donec dimitteret turbas | ~~compulit~~ post accessum dicitur per statum probationem et
vitatem effectum preparatus subiungit quod documentum humilitatis recedendo a turbis
coram quibus fecerat miraculum ne ei applauderent et regem facerent compellat ergo
post discipulos primo recessisse secundo monet et ascendere in naviculam dicit ergo Et statim
post predictum miraculum panum et refectionem turbarum compulit et coegit Ihesus dis-
cipulos ascendere in naviculam et precedere eum trans fretum id est ultra mare tyberiadis
quod dicitur stagnum genezareth quod autem predicabat hec videlicet Jo° quod ad beth-
saidam civitatem que est civitas andree petri et ~~pauli~~ apostolorum sed ab eo ... phylippi
donec dimitteret turbas sub forma quadam benedictionis et va-
lem recederet donec dimitteret turbas sub fora quadam benedictionis et va-
ledictionis volebat enim separare se quod sciret quod venturi erant ut facerent
eum regem / et ideo se absentavit ut quos a turbis quedam separasse cogit eos quod ... ideo ...
non libenter recedebat absque magistro suo | cuius doctrina et conversatione
delectati videlicet ... aut dicitur cogit multos discipulos instantia ostendit
quod difficulter adeo potuerunt separari | et hec quod tamen propter nimium affectum quem
ad eum habebant tamen quod sperabant quia adeo venit et Iohannes sexto sermone
ostendit invitos eos a domino recessisse dum amore propter ut pueros quatenus temporibus

abeo volebat separi. Recte autem quia inviti et retractantes apostoli ab eo recesserant ne ipso absente naufragia sustinerent. Et quia pater erat promissus rex futurus ideo post quam confessi sunt eum, populus voluit consequenter facere populi regem.
Considerabat enim quod ipse qui eos saciavit posset eorum necessitatibus subvenire
et stulti regem videbant eum non posse esse. post putaverunt forsan illud quod
venisset ut ibi regnaret et volebat prevenire tempus eius quod ipse apud
se usque in finem seculi occultat. Unde Beda. Turbe visis tantis miraculis
intellexerunt primum atque patuere et ideo voluerunt eum facere regem. Hec
intelligunt primum atque potuere eum tradere vivere et christianorum
nactus voluit hic regem primum ad regendum et potuere eum tradendum vivere et christus
Nouit enim eos qui eum facere vellent incertos persuaserant et ideo subtrahens se ascendit
et resolutam et castimergiosam etiam putabat ducere vitam qui omnibus
preferaret et nil laborum nec amplius fatigationis impedirent et adeo corrupti
nouit eorum [illegible] mentes et nisi sciens resolute ociositati fugit gulositati
nouit eorum de intentionem et non sciens resolute ociositati. Unde Augustinus fugit
abeis quia quamvis bonum vellent tamen non sed voluit. Unde etiam Augustinus fugit
pro eum eum voluerunt facere regem. Omnia hec contempsit hoc pro ut contemperre
demonstraret omnia mala sustinuit ut ne in tali quiete felicitatis nec
in ipsis timere adversitas. Ideo scrutator cordium cognoscens voluntatem
eorum propter quam propter duas diversas causas fecerat fugit ipse solus alteris
in montes orare et gratias pro beneficiis agere et nobis in hoc formam dare ita
quod illi non prevenirent ut eum tunc invenire potuit. Accipe autem tu eum alio
ge si forte dignabitur te vocare vel saltem aliquid de reliquiis refectionis
et gloriam impaciunt fugit ergo dominus in montem id est secreti ascendit. Voluit enim
temporales honorari christus suo nos docendo ut vanam gloriam fugiamus et in
bonis que agimus quam favores vel laudes vitemus. Unde Cyrillus. Considerandum
autem quam magis operari dimittat verbis docens nos magis gloriam que
aut quod eum deus magis operatur divinitas intelligendi et ut docet Augustinus. Voluit ipse ab
avunculo et prestiti magis attende intelligere et acceptandi labores quod quesi-
hominibus fieri quesivit et fugiendi honores et acceptandi labores quod quesivit ad passionem et mortem veluti
tus ad regnum et honores fugit quesitus ad passionem et mortem veluti
se obtulit ut scilicet exemplo eius pati simul adversa tollerando tanti
ad blandimenta declinanda et nos adversa fatigamenta deciam vel prospera
emollienda despicias. Tribus pedibus ad non implemus et invocamus dei
ergo laudem humanam fugias ad ferventem tamquam venenum mortiferum et
omnem cogitationem suggerente tibi appetitum cuiuscumque altitudinis subito
cum ipso primo et ortu suo velut caput draconis ipso primo et ortu suo velut caput dra-
conis et propter caritatem in ipso primo et ortu suo velut caput dra-
tonis insidias tuas cito mortifices tuo baculo crucis ipsa quoque terrena
ad quamque opprobria cuiusque aspera quecumque adversa pro Christi nomine sustinenda
seu sufferenda et in despectu tu gaudeas te ipsum tenere vere et ex corde
reputans qui ab omnibus despici debeas sicut pro humilitate et dimissimam
passionem revocando ad memoriam qui regnum fugiens tamen voluntarie est
amplexatus cum confessione contempta. Diligenter considera quod
dominus vere et non ficte honorem regni fugit et declinavit et non sicut
illi qui nunc apud homines vilescunt recusant ore quod corde de-
siderant. Sunt enim multi et potissime qui dignitates non appetere simu-
lant sed cum offeruntur manibus et pedibus promptissime occurrunt et leti suscipiunt

solis et bestiis et ita adscripsit honorem in quadam [illegible] sua et tamquam
quasi sit honoris [illegible] et [illegible] super [illegible] [illegible] et [illegible] delectatur
[illegible] [illegible] habitur

ie

primo anno et quamquam voluntarie se offerunt. Sunt etiam ex episcopis aliqui qui
in dignitatibus positi fingunt se eas nolle. Sed si [illegible] per se mediato-
res procurant et occasiones ignorant. Solicite quam possit in ipsis beneficiis remanere.
Non fuit Christus. Silentio et secreto in domo [illegible] finito misit eum discipulos
promovere ut eum eis [illegible] intuitu ac [illegible] inter discipulos quereret et demum ipsis
non advertentibus solus in montem ascendit etc. Manus eorum evasit. Vide quanto stu- ex[illegible]
dio et cautela fugit et declinat honorem. Docuit nos ut et nos ita faciamus.
Non enim ipse sibi [illegible] fugit. Cognoscebat namque quante sit temeritatis se ad hono-
res asciscere. Honor enim de maioribus est laqueis et gravioribus ponderibus ad
subversionem animarum sive sit honor prelationis sive potentie sive scientie et similium.
Vix enim fieri potest quod is qui in honore delectatur in processu vel in principio non sit
[illegible] quam principio iam concessus ambitio enim est vicium pessimum ac [illegible] radix
multorum aliorum viciorum multos quippe [illegible] passio sic excecat ut etiam ea que
multis aliis manifesta sunt ipsi non videant sic [illegible] primo culpe
et deinde gehenne tradat. Et quid prodest eis si mundum lucrentur universum se ipsos
autem perdant et detrimentum sibi faciant. Sed forte blanditur et sibi aliquis ambi-
tiosus [illegible] melius posset saluti intendere aliorum [illegible]
respondeo [illegible] sic intrat [illegible] possit [illegible] fiducie
alicuius se ingessit [illegible] difficile fortassis et impossibile est et anima vadit ambitio-
suavis fructus [illegible] Sed heu quanta [illegible] honore et non omnis gaudet
non pena alterius [illegible] honoris [illegible] sumit a clero pa-
ssim ab omni etate et ordine adoctus [illegible] ad ecclesiasticas curas
tamquam sine [illegible] pervenit multi non tanta
fiducia et alacritate currunt se esse sentiunt [illegible] sentiunt
nec eam tanto periculo et timore labore quantum affectant infulas dignitatum
nunc vero [illegible] attenditur gloria et non pena [illegible] esse [illegible] erubescit in
alio [illegible] viles estimant et [illegible] qui quocumque eminentiori loco
non sunt sublimati [illegible] subsannando alloquitur ambitiosus sic
dicens age ergo quod [illegible] indicato [illegible] qui [illegible] sunt et potentes potest
tormenta patientur ascendat superbia [illegible] tuum sublimare videant
oculi tui festina [illegible] prebendas in archidiaconatum vola deinde spira-
[illegible] ad [illegible] ut [illegible] quod [illegible] qui sic itur ad astra quo [illegible]
[illegible] ut ab altiori gradu sit casus gravior ut eum sit paulatim decidens
[illegible] tamquam fulgur impetu vehementi [illegible] subito decidens [illegible]
vide [illegible] letari ad ascensum timeant ad lapsum non est tanti gaudii [illegible]
[illegible] cecidisse [illegible] Timeat ergo ambitiosus et
[illegible] se corrigat et ne apud homines exaltatus [illegible] floret bonis apud deum
humiliter et metuendo [illegible] tormenta [illegible] honore sublimatus
quibus fuit tanto [illegible] debitor erit [illegible] supplicia subiacebit honores
[illegible] honoris [illegible]
tudo [illegible] qui non [illegible] tumulus [illegible] esse penarum [illegible]
ambitiosum [illegible] voluit [illegible] enim
ambitiosi [illegible] sed vel honorem quem non habet appetit vel
eum quem habet amittere metuit et sic dyabolus rotam eius semper
movet et rotat tamquam molendinum quod nunquam pausat

Cam

Dua Hic ponunt quatuor dubitaciones Prima utrum ambicio sit peccatum Secunda
Tauus utrum appetitus glorie sit peccatum Tercia utrum sine peccato quis possit platonem
et diaconatum appetere Quarta utrum sine peccato quis possit platonem
et diaconatum suscipere corporaliter Ad primum dicendum quod sicut supra dictum est honor
importat quandam reverenciam alicui exhibitam in testimonium excellencie eius
circa excellenciam autem hominis duo sunt attendenda primo quidem quod illud
in quo homo excellit non habet homo a se ipso sed est quasi quoddam divinum in eo
2 Ideo hoc non debetur ei honor principaliter sed deo Secundo considerandum est quod id in
quo homo excellit datur homini adeo ut ex eo aliis prosit unde in
tum de homine placere testimonium scilicet sue excellencie quod ab aliis ex-
hibetur in quantum ex hoc paratur ei via ad hoc quod aliis prosit Tripliciter
ergo appetitus honoris contingit esse inordinatus uno modo per hoc quod
quis appetit testimonium de excellencia quam non habet quod est appetere honorem
supra suam proporcionem Alio modo per hoc quod honorem sibi cupit non referendo in deum
3o per hoc quod appetitus eius in ipso honore quiescit non referens ipso
honore ad utilitatem aliorum ambicio autem importat inordinatum appetitum
honoris unde manifestum est quod ambicio semper est peccatum Ad 2am dicendum est
2 quod gloria claritatem quandam habet unde glorificari idem est quod clarificari ut augustinus probat
quod claritas autem et decorem quendam habet et manifestatorem et ideo nomen glorie
proprie importat manifestacionem alicuius de hoc quod apud homines decorum videtur
sive id sit bonum aliquod corporale sive spirituale quia vero id quod simpliciter clarum
est a multis conspici potest ideo proprie per nomen glorie designatur quod bonum
alicuius deveniat in multorum noticiam et approbacionem secundum quem modum dicitur
in tercio titulo livio gloriari ad unum non est largius tamen accepto no-
mine glorie non solum consistit in multitudinis cognicione sed eciam paucorum vel unius
aut sui solius dum scilicet aliquis proprium bonum considerat ut dignum laude quod autem
aliquis bonum suum cognoscat et approbet non est peccatum dicitur enim ad corinthios primo
nos autem spiritum huius mundi non accepimus sed spiritum qui ex deo est ut sciamus
que a deo donata sunt nobis Similiter eciam non est peccatum quod aliquis velit bona
sua ab aliis approbari dicitur enim matthei luceat lux vestra coram hominibus
et ideo appetitus glorie de se non nominat aliquid viciosum sed appetitus inanis
vel vane glorie vicium importat Vana quidem sive inanis viciosum appetere est 2m
id quod est quod diligit vanitatem et querit mendacium sunt autem gloria dici
vana uno modo ex parte rei de qua quis gloriam querit puta cum quis gloriam
querit de eo quod non est vel de eo quod non est gloria dignum sicut de re
aliqua caduca et fragili et caduca Alio modo ex parte eius a quo quis gloriam
querit puta hominis cuius iudicium certum non est Tercio modo ex parte ipsius qui gloriam
appetit qui videlicet appetitum glorie sue non refert in debitum finem puta
ad honorem dei vel proximi salutem Ad 3am dicendum est quod aliud est querere
3 utrum homo sine peccato possit appetere sic indignum platum vel dominio vel illa
quibus homo dignus est platum et diaconatum et aliud est querere utrum homo sine
peccato possit ipsam platonem et diaconatum in se appetere Unde primum sine peccato
appetitur quomodo multum appetere fratres et ultra talia bona opera quibus homo

[illegible] ... laude notitia ... appetere ... fama ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

est indignus platia et principatum Gregorius Sap vi^e Ergo concupiscentia illius
sapientie et virtutis deducit ad regnum perpetuum/ concupiscere ergo et appetere opera vir-
tuosa boni prelati vel scientias et virtutes quibus homo dignus est principari et
dignari dicendum quod sit peccatum immo est meritorium opus deducens ad regnum celorum
perpetuum/ Sed appetere ipsum prelaturam et dignitatem in se sine peccato esse non potest Ergo patet
auctoritate et ratione Nam Augustinus 19 de civitate dei dicit sic Ergo locus superior sine quo
populus regi non potest etiam si administretur ut decet tamen indecenter appetitur Ratio decet
vero talis est Illud sine peccato appeti non potest quo quis efficitur iniustus vel
superbus cum iniusticia et superbia sint maxima peccata Sed si quis appetit
prelaturam aut dignitatem in se aut credit se esse dignum aut indignum Si
credit se indignum et appetit tunc vult preferri aliis et sic est iniustus quia
iniusticia est quod quis velit plus de honore et potestate habere quam sit dignus
habere et quam sibi debeatur Si vero putat se dignum est superbus quia non est sine
nota presumptionis et superbie credere se dignum preferri vel omnibus quorum aliquibus
saltem forte est melior Nam Augustinus de bono cogitando aliquem esse
in proprio quo nobis superior est, dato quod id nobis occultum sit Est etiam
hec contra prohibitionem apostoli ad hebreos v^o ubi Ergo nullus assumit sibi ho- hec tu
norem sed qui vocatur a deo tanquam aaron ~~[struck]~~ Et est notandum quod in
prelatione tria possunt considerari quorum unum est principale et finale scilicet prelature
opus per quod utilitati proximorum intendit 2m id Johannis xxi pasce oves meas Aliud
est altitudo gradus quia prelatus super alios constitutus 2m id Mathei ~~[struck]~~ fidelis servus
et prudens quem constituit dominus super familiam suam 3m autem est quod consequitur
adiuncta scilicet reverentia et honorum sufficientia temporalium 2m id prima ad Thimotheum v
qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeantur appetere autem prelaturam
ratione eius extrinsecum bonorum manifestum est quod est illicitum et pertinet ad cu-
piditatem et ambitionem unde contra scribas et phariseos dicit Matheus xxiii amant primos
accubitus in cenis et primas cathedras in synagogis salutationes in foro
et vocari ab hominibus Rabbi Quantum autem ad 2m scilicet ad celsitudinem gradus appetere
prelaturam est presumptuosum unde dominus Mathei xx arguit discipulos primatum querentes
dicens scitis quia principes gentium dominantur eorum v^o dicitur quod per hoc ostenditur quod gentile est prima-
tus cupere et gentium comparatione eorum animam estimate quam sit appetere per
primus preesse est 3m se laudabile et virtuosum unde prelationis actus habet
neque gradus celsitudinem presumptuosum videtur quod ab appetat preesse ad hoc quod subditis
prosit nisi manifesta necessitate imminente sicut Gregorius dicit in pastorali Ergo tunc laudabi-
liter prelationem querere quando propter hoc dubium non est ad supplicia graviora pervenire
nisi non defacile inveniebantur qui hoc onus assumerent propter tamen ab caritatis zelo
divinitus ad hoc incitatur sicut Gregorius dicit in pastorali Ergo ysaias qui desiderat proximis cupi
ens laudabiliter officium predicationis appetiit Potest tamen absque presumptione quilibet
talia opera facere si eum contingerit in illo officio esse vel ut se dignum ad talia
opera efficiendum ita quod bonum opus cadat sub desiderio non autem primatus dignitatis
unde Crisostomus dicit super Matheum Opus quidem desiderare bonum est primatum autem honoris

concupiscere vanitas est primatus aut fugientem se desidat ~~desidat~~ desiderante
se horret Beda ergo et hic aplus dicit qui episcopatum desiderat bonum
opus desiderat respondetur sicut Gregorius dicit in pastorali illo tempore quo dixit
aplus quod qui plebibus preerat primus ad martirum tormenta ducebatur tunc
Ille nil aliud erat quod in episcopatu appeti possit nisi bonum opus unde an
gustinus dicit super decimum de civitate dei cum aplus dicens qui episcopatum deside
rat bonum opus desiderat exponere voluit quid episcopatus quod nomen operis est
non honoris episcopos non intentio est ergo ergo si velimus latine super in
tendere possimus dicere ut intelligat non se esse episcopatum qui preesse dilexerit
non prodesse in actione enim ut pax aut primittit non amandum est honor
nec in hac vita sine potestate quia omnia vana sunt sub sole quoniam opus ipsum
quod per eundem honorem vel potestatem fit scilicet ut Gregorius dicit in pastorali laudantur dicta
sed bonum opus in pavore ostendit primum quod laudatur cum subimpetit quia aut
spem inrepehensibilem esse et dicat laudo quod quantum sed disciat quid
quorat Ad secundum dicendum quod non est eadem ratio de statu religiosorum et sta
tu episcopali propter duo primo quidem quia ad statum episcopalem prexigitur vite per
fectio unde patet quod dominus a petro requisivit si plus eum ceteris diligeret
antequam ei committeret pastorale officium sed ad statum religiosorum non prexigitur
perfectio sed via est in perfectionem unde et dominus mathei non dixit
si es perfectus vade et vende omnia que habes sed vis esse perfectus
Et huius ratio est quia sicut dionisius perfectio pertinet active ad episcopum
sicut ad perfectorem ad monachum autem passive sicut ad perfectionem requi
ritur autem quod sit perfectus ad hoc quod aliquis possit alios ad perfectionem
adducere quod non prexigitur ex eo qui debet ad perfectionem adduci est
autem presumptuosum quod aliquis perfectum se reputet non autem quod aliquis
ad perfectionem tendit secundo quia ille qui statum religiosorum assumit se aliis
subicit ad spiritualia capienda et quia [illegible] inest unde Augustinus dicit super
decimum de civitate dei ab studio cognoscende veritatis nemo prohibetur quod ad lau
dabile pertinet ocium sed ille qui transit ad statum episcopalem subli
matur ad hoc quod aliis provideat et hanc sublimationem nullus debet assumere
Alias ei illud ad hebreos v nemo assumat sibi honorem sed qui vocatur
a deo et Crisostomus dicit super Matheum primatum ecclesie concupiscere neque iustum
est neque utile quis enim sapiens vult ultro se subicere servituti et
periculo tali sicut dei rationem quod anime ecclesie nisi forte qui non timet
dei iudicium ab utens primatu ecclesiastico seculariter ut sed convertat
in secularem Ad tertium dicendum quod ista quod est dubia exemplo
X ipsum qui ut dicitur Iohannis vi fugit in monte quando sciunt quod venturi erant ut raperent
eum et facerent eum regem et ipso illi quos de panibus satiaverat ut caperent eum et facerent eum regem et ipso
ratione qui fugit in terram astare domini quod adiunctum est est sibi offi
cium predicationis hanc ergo dubitationem solvit Gregorius in pastorali prima parte
quod in prelaturam electus virtutibus pollens et humiliter debet prelatura
tuo et prelatione recusare compellant ut ipse debet ipsam prelatorum hu
militer suscipere et acceptare quia tunc eum dei oculos non est quantitas quando ad
recusandum si quod utilis subire precipit pertinax non est non potius culmina
[illegible] desideret ut [illegible] [illegible]
[illegible] si [illegible] [illegible] nec [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si ulli bona [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]

1ª

no est aliud quam tempestas mentis et ideo quando homo virtutibus pollet
tractus ad ea gerenda debet Si vero virtutibus et vaccuus eciam coactus ipsa pla
tum suscipere non debet Talis enim et corporaliter et mentaliter pericapatum fugere debet
facienda similiter districto excepte eligendum aliquem in plano et diuinum quam
si eligitur pro eorum salute etiam consequendam et electus ad hoc erat sufficiens primo
esse non debet parendo mandato superiori Si vero per aliqua carnalia vel temporalia
comoda consequenda magis consciencie tenetur vnde cum ipse salvator dedit Johannis
eum refecti per eum corporali cibo quererent eum et vellet subeuns impio stare
eum refecti per eum corporali cibo quererent eum et vellet subeuns impio stare
dixit eis Quaeritis me non quia vidistis signa sed quia manducastis ex panibus meis
et per hoc soluit id quod introductum est de Christo vnde ideo fugit in montem quia
volebat eum facere regem et quod voluit eum crucifigere sponte se obtulit ut
distaremus exemplo ad vanam pro eius honore delectabiliter sustinere et prospera fugere
et vehementer formidare exemplum Ione et Iremie qui recusauerunt officium
predicacionis et ysaie qui ad exemplum concupiscendum sponte et voluntarie obtulit
Ecce ego mitte me dicens propter caritatem et duas vitas nobis demonstrat vnde
Jeremias et Jonas per contemplatiuam vitam solum deo placere desiderantes predica
cionis officium recusauerunt Sed ysaias vtiliter proximorum prodesse per actiuam
vitam concupiscens ad suscipiendum predicatoris officium sponte se obtulit vt
gregorius dicit in pastorali

Et dimissa turba ascendit in montem solus orare Vespere
aut facto solus erat ibi hic subditur tercium miraculum in calcacione
maris vbi ostenditur primo eorum imitacionis quam eos liquauit eos expectare
preceptum quod ad dimittere turbam dicit ergo sic Et dimissa turba as
cendit in montem solus orare docens nos a tumultu hominum et attemus
affectibus separari et mentem nostram sursum eleuare quando orare volumus vnde in lib
de ... bene orat mentem attemus sursum leuat hominum autem hic exemplum triplex
attemus recedendo orandi et nobis ipsis vacandi Nondum cedo quod oracionem per
attemus recedendo orandi et nobis ipsis vacandi tumultu hominum tumultu
cedit dimisso turbarum vnde dicit Dimissa turba id est tumultu hominum tumultu
affectionum tumultu cogitacionum que sunt quasi turbe hominis turbantes ascen
dit in montem solus orare quia orans mentem sursum orando leuare et hic fit tum
hic solus id est ... abstractus est a turbis fantasmatum corporum Trenorum 3º Se
debit solitarius et tacebit et leuabit se super se Et tunc nobis vacamus
vnde Mathei 6 Tu autem cum oraueris intra cubiculum tuum et clauso hostio ore dicit
glossa expulsis omnibus que importune se ingerunt Sed hoc raro contingit quia et
perfectissimi viri in oracionibus distracciones habent vnde propheta Cor meum dereliquit me
sed qui voluntarie istas distracciones admittit in oracione non ... occasio eorum sine dubio peccat
Vespere autem facto solus erat ibi Solus
aut dicitur fuisse in tribus locis Anteptacione ... et in oracione vnde hic In
passione Johannis 16 venit hora vt relinquatis me solum hic dat exemplum
hic post sermonem vel post bonum opus de turbis recedere et tumultibus et redi
re ad locum solitarium vt per hos defectus qui contrahit ex conuersacione cum ho
minibus recolligat et abstergat Affectus vero sunt quos conuenit dicit glossa ascendat
2 de ascendere ad montem ad orandum ut dominum adorando queat Non ... de orans in
... regula patrum ... cum ... deum ... corde ... efferet ... cor
... auxilium ... plorandum non ... non ... que illa ...
... expectat quod petit ... magis deum ... vnde ... fit ...
... non tollet ... Basilius ... si vero debilitatem ... quod ...
... corda ... exspectat eo quod non ... negligencia ... nostra
... non potest

2 hic solus ut ... in isto capitulo hic loco ... oracionis ... ... ad deum ... ... quam ista ... solus ... orare ... ... tu ... cum ...

terius desideriis terrenis uel cum bona et in dedignatione et honore seculi
obsecrat et in infimis iacet viles ad deum mittit preces dicens et sibi in
corde ut hauriat quod postea docendo effundat uel operando demonstrat
hoc dicitur intelligi quod cum dominus sederet in monte cum discipulis suis et videret
turbas ad se venientes descendit de monte et ad inferiora loca turbas pavit tercia
deinde fugiendo honorem regni iterum in montem solus orare ascendit unde super
faciebat hoc aut cursus crudeles nos neque turbis commisceri continue
neque multitudinem fugere semper sed alternatim facere prout conspicit nunc dominus ihesus
quando fugit honorem et ascendit in montem orare vere docens mundi ipsa
despicere et tunc eam deum invocare et quando querit loca solitaria et vadit
ad deserta affligit se et vigilias longas impendit pernoctans orationibus et
se humilians coram patre intendit pastor bonus pro omnibus suis orat eum non
propter se sed pro nobis tanquam advocatus noster et mediator apud patrem orat
et ut det nobis orandi exemplum sequitur unde discipulos monuit et hoc
opere comprobabit vnde orat inquantum deus quod sic ei orare non competit [illegible]
quod advocatus in advocatus est et ideo pro peccatis interpellat Est nondum ut [illegible]
quod per tempus serotinum condicio peccati significatur tempus enim serotinum obscu-
rum est propter recessum solis et ad laborem ineptum Sic peccatum animam obscurat
et obtenebrat Sapientia 2 excecavit eos malicia eorum et ad Ephe[sios] 4 Eratis
aliquando tenebre et facit hominem inhabilem ad operanda opera meritoria unde
etiam Johannes 9 venit nox in qua nemo potest operari peccatum enim mortale nox
propter recessum solis iusticie ab anima vnde 2 Cor[inthios] 6 dicitur Que societas
lucis ad tenebras aut que conventio Christi ad Belial qui sine iugo Ecclesiastici tempus
serotinum naturaliter hominibus penale est et molestum Sic peccatum ipsi anime vnde
Augustinus dicit iussisti domine et ita est ut pena sibi sit inordinatus animus Jere[mias]
de hac penalitate dicit Scito et vide quia malum et amarum est te dereliquisse
dominum deum tuum peccatum enim naturaliter tristiciam inducit tercio quia tollit gaudium
spirituale Tob[ias] 5 quale gaudium michi est qui in tenebris sedeo et lumen
celi non video Tercio quia non tantum gaudium spirituale tollit sed et vitam anime pro
peccatum tandem consumatum fuit mortem generat tercio quia opus peccati in extremis
est sed opus virtutis in medio consistit In extremis vero rectum non constat
quod vicium repugnat recto quia deputat ad optima In medio vero delectat
quod virtus [illegible] [illegible] vnde perfecta dicit iusticie domini recte letifi-
cantes corda Sed quo domine quod homo existens in peccato mortali sit
inhabilis ad operandum opera meritoria vite eterne Tercio queritur an aliquis
existens extra graciam possit graciam promereri dicendo quod secundum quod gracia creata
gracia dei non potest mereri graciam de condigno et tamen sanctitate quod tamen hoc
preter graciam tamquam vitam eternam supernaturalem tunc excipitur naturalibus hoc
posse vitam supernaturalem mereri quod est error pellagij [illegible] qui sua
at hic [illegible] de condigno non consequitur hanc graciam sed quod deus dedit
per humana opera ab[solu]te ad fidem iusticiam donare teneatur sed non existens
in gracia potest bene mereri graciam de congruo quod hoc ordinatur ad graciam ut deus
filium prodigum qui ab eo longe recessit cum ad se reuertitur suscipiat et
dicat surgam et vadam ad patrem meum et dicam ei pater peccavi et
luce sic vero adulteram quod hoc potest fieri ergo nisi est consequendo graciam data

sine preveniente que est quedam gratia dei gratuita sine qua non possumus subsistere nec aliquid facere Et hanc habent mali quibus deus facit solem oriri suum sicut et iustis Alia est gratia preveniens que prevenit et comparat arbitrium hominis ad suscipiendum gratiam gratificantem et iustificantem et mentem hanc deus vocat et monet peccatorem ut ab impietate se convertat qua vocat paulum [illegible] gratiam dicit Jo. 6 Nemo venit ad me nisi pater meus traxerit illum Et id non intelligitur tractu violento quia ad hoc homo habet liberum arbitrium ad obediendum vel resistendum vocationi [illegible] voluntatis inclinacio [illegible] declarat Aug. super Jo. Et [illegible] trahis [illegible] per quam [illegible] viride ostendis ovi et trahis illam ad te [illegible] demonstratur et trahitur Ita deus [illegible] homini per que ad ipsum inclinatur eo [illegible] proposito infidelitatis gratia gratificans et iustificans [illegible] peccato esse non potest Ideo facit dolere peccatorem de peccato et instigat eum ut [illegible] penitencie subiunctis ad faciendum dignos fructus penitencie [illegible] sequitur [illegible]

Item [illegible] convenichat orare Et arguitur videtur sic dicit Damasc. oratio est peticio decencium a deo Sed [illegible] omnia facere posset non videtur ei convenire quod ab aliquo aliquid peteret [illegible] orando petere id quod ab [illegible] peto [illegible] futurum [illegible] orantis [illegible] futurum [illegible] sciebat tunc omnia que [illegible] futurum ergo non [illegible] aliquid orando petere [illegible] Damasc. dicit in libro 3° [illegible] oratio est ascensus intellectus in deum Sed [illegible] intellectus [illegible] ipsam [illegible] ypostasim [illegible] ascendit in montem solus orare Et Luc. 6 Erat pernoctans in oratione [illegible] duo voluntates [illegible] humana [illegible] oratio est explicatio [illegible] voluntatis apud deum ut eam impleat [illegible] Crisostomus [illegible] nullam [illegible] orare [illegible] voluntas divina [illegible] que [illegible] omnia quecumque voluit dominus fecit in celo et in terra [illegible] eam petere ut impleat [illegible] voluntate [illegible] orare [illegible] voluntas [illegible] est [illegible] ad implendum ea que vult [illegible] oravit et [illegible] ascendit orare ut [illegible] conveniret [illegible] omnipotenciam [illegible] quod deus non [illegible] ipse deus [illegible] voluit ad [illegible] Et [illegible] ut [illegible] Jo. 11 [illegible] ut credat quia tu me misisti 2° ut nobis [illegible] super luc. [illegible] precepta [illegible] nobis [illegible] Aug. dicit super Johannem [illegible] dominus voluit se [illegible] esse doctorem [illegible] quod [illegible] orare [illegible] est quod [illegible] in [illegible] actus [illegible] actu 2° [illegible] ut dicit Damasc. in libro 4° [illegible] intellectus [illegible]

nolite [illegible] [illegible]

Et in deum eius sit ipse deus virtutis et in ore personalis et in vitam contemplativam
Alio modo promotus actus perfectus a. convertit in actu sed intrare et sentire divinam
motus et non ordo est ascensus intellectus in deum et hic modo intellectus pr

Navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. Erat autem ventus contrarius. Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans super mare. Hic subditur exaggeratio periculi cum ad di
mitate ubi ostenditur primo commotio periculi tempestatis secundo effectus divine pietatis
ibi Quarta autem vigilia dicit ergo Navicula autem in medio maris iactabatur fluctibus

h' 3a Regno insinuant primo quod illi qui carent pro Christo exponuntur temptacionibus et ostendit hic
signat et in gloriam spiritualem labores ecclesie in hoc seculo dum tendit ad patriam scilicet
in gloriam navicula in medio mari solus ihesus in terra quia ascendit ita de ecclesia affli
cta ut prius a deo videatur derelicta sed deus eam non relinquit unde marcus
ait vidit laborantes in remigando et si non primus propter ad interiorem et si differt
tamen videt et corroborat. Nota hic quadruplex periculum aggravat periculum quia navicula
secundo si navis magna in medio maris tercio si nunc fluctus iactabatur
fluctibus quarto si aliquantulum contunditur fluctibus. Sic ecclesia que primam
tamen signatur variis fluctibus / modo persecutorum / modo tirannorum / modo errorum / modo florum
contundit primi fidem et virtutes et corda et res et pacem aufert contrarie
et super hoc omnia erat ventus contrarius illis i. flatus malignorum spirituum qui multi
quia valde mouentur homines cum erat navicula contrarios subiungit post propter venit
quia vehementes movent arrogantes dixisti Quarta autem vigilia hic ostenditur effectus
vehementes movent arrogantes ascendisse in tempestate
divine pietatis primo in tempestate secundo in tranquillitate ibi Et cum ascendisset in tempestate
dicitur primo in deambulacione secundo in periculi liberacione ibi Videns autem ventum validum
dicitur primo quod ipse primus super mare ambulabat secundo quod aliis ambulandi
potestatem conferebat ibi Videns autem ventum dixit ergo Quarta autem vigilia
noctis et cetera Iohannes Ista erat consuetudo antiquitus in castris quod noctem in
quatuor partes dividebatur ut in qualibet parte divisi milites successive vigi
labant ad custodiam exercitus Prima dicitur conticinium quia tunc omnes dormientes
conticent et tacent secunda intempestum non dum est tempus ad surgendum vel operandum
tercia ad gallicinium quia cantat gallus ad cantandum Quarta autem vero antelucanum
quia ante lucem unde quelibet vigilia tres horas habet quia ut ait Iohannes Crisostomus
et vigilie militares in tria horarum spacia dividuntur patet ergo quod quarta per totam
noctem periclitati sunt quia pene iam nocte finita dominus ad eos venit et non mox
sed deinde eis succurrit quia et si ad horam differre videtur auxilium tribulatis tamen
tamen eos consolari et corroborare non desinit ubi Theophilus promisit autem dominus
periclitari discipulos ut fierent pacientes unde non statim eis astitit sed per totam noctem
periclitari permisit ut doceret eos pacientes et non apud in tribulacionibus spe
subsidium et iterum videte quod non in principio periculi dominus astitit sed in fine
ut ipsum
longe eos esse in medio periculorum ut eramus in tribulacionibus frangi et ut ipsum so
recipiamus qui potens est qui inspirat nos liberare deinde cum intellectus humanus sibi

ovide no potat tunc salus divina advenit considerare iuvat dum quo fatigatus
vigilia longa et operone plura solus descendit noctis tempore pedibus incedens
e mote laborosa et forte petrosa et vehementer ei temptatum et quo vadit super ma
e firmo firmo vestigio et non infusis pedibus sicut super terram vero quod assumpta
gilitate sic corporis gerente et aquarum liquiditate manente cognovit cum tantum
a sua tactore tamen eius potestate subiecte sunt omnes tribulaciones mundi unde ima
sore hic fecit sicut qui virgo manens virgo peperit Et qui manente corporis
soliditate per clausa hostia dominus intravit Ideo subdit venit ad eos ambu-
las super mare mortaliter quia omnes tribulaciones mundi potestati eius subiecte sunt
nos autem duarum potestatum mare allego in fine seculi erit tempus (ipsius) concessu
seculo venit glo alias cum volens quere eos pro quibus tamen liberandis erat vet
fit ut ad horam tantum sit inops liberantis amicus et quia agat quia idem sepius fit
passionibus sanctorum sicut de sancto Anthonio legitur glo dicit hyspinarum to nocte
rebellita qui hic deus se considat et nichil invenit nisi tenebras angustiarum
et estus hostium sequitur quarta vigilia dominus venit id est iam diluculo cum iuste ad p
dium dei erigit et inter tenebras oritur lucifer unde dicitur sequitur prima vigi
lia noctis est persecucio tyrannica secunda heretica tercia in fine seculi et per quartam
veniet dominus ecclesiam suam liberaturus vel prima vigilia est in scrutinio cu
sti 31 vigilia honestatis tabefaciet carnes secunda in ammonicione peti
commissi Eccli 38 vigilia sua includit formare voluntate tercia in proposito non
peccandi unde 26 vigilate et orate ut non intretis in temptacionem et in
volunte satis faciendi apoc 3 primo si non vigilaveris veniam
dicit Et tunc veniet dominus per gratiam ... ire venit consummato ... redemptor
et nunc om plures legimus discipulorum naviculam fluctibus et ventis ac
agitatam sic nunquam submersam Ex cum deus ad electos suos in tribulacione ac
misit eum eis tunc esse vide bene quoniam reicit tribulacionem cum memor
e delicto sit memor esse scriptum cum ipso sum in tribulacione Et ego
alius interim in tribulacione quid cognosce domini in dominum tribulari dicit
ipso pro meritum quod vigete sine te epulari sine te gaudere sine te christe
navicula ista est ecclesia vel quelibet fidelis anima que fluctibus persequ
cionum et temptacionum secundo aut in hereticis vero in tyrannis aut in falsis
fidelibus tundi et turbatur cum ad peccatum telliste tenendum conatur vel om ...
malignorum spirituum flatus labor discipulorum in remigando labores designat
illud ad quietem celestis patrie pervenire conantium Ex dominus interdum labora
tes caritatis intuitu corroborat et aliquo manifesto adiutorio liberat
id cum infert auxilium et si differt non delinquit et sic quos prosequitur ac
venat diluculo aut appropinquante dominus super mare ambulans et prosequitur
tali tempore venit ad eos et cum iste ad supernum lumen resident
incepit adveniat dominus qui sicut lucifer matutinum ab tenebris pellit et

pericula temptacionum cessare faciat deus cum penitente pacificatur anima et fit tranqui-
lla. Quarto vero quod navicula non torpentes vel cessantes sed fortiter remigantes spectat
quod in ecclesia non desidiosi et molles sed fortes et in bonis operibus perseve-
rantes pervenimus ad portum eterne salutis. Quinta mare medius est navi-
cula est proxima ~~habet navicula~~ quod est in medio maris quia mare habet sub se
ad retro a dextris et a sinistris. Dicit prima si debet esse fructuosa debet esse
in medio maris id est amaritudinis compunctionis ita quod habeat amaritudinem sub se a
dextris a sinistris ante se et post se. Primo navis penitentie habet mare sub se quia
peccator recogitat mortem eternam sibi debitam si non penituerit vel poe-
nam ignis purgatorii si imperfectam et incompletam egit penitenciam. De primo Ezech
18 anima que peccaverit ipsa morietur. De 2o Iª Cor 3 Si cuius opus
arserit detrimentum pacietur ipse autem salvus erit sic tamen quasi per ignem. Se-
cundo habet mare a parte posteriori quia penitens considerat vite sue vanitates preteritas
et iam post umbram declinavit et opera peccatorum vanitatum Job 7 Sic
menses vacuos et noctes laboriosas enumeravi michi. Tercio habet mare
ante se quia peccator respondit tremendum et districtum dei iudicium cum be-
ato Job 31 Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui deum
et pondus eius ferre non potui. Hoc iudicium timebat David penitens
cum dixit Non intres in iudicium cum servo tuo. Et multo timendum est 2
horrendum est incidere in manus dei viventis Hebr 10. Quarto habet ma-
re a dextris quia penitens considerat quod multas adversitates et prosperitates successi-
ve corporales tam spirituales. De primo conqueritur dominus Deut 32 In-
crassatus est dilectus et recalcitravit. De 2o ysa primo Filios enutrivi et
exaltavi ipsi autem spreverunt me. Quinto habet mare a sinistris quia considerat
pluralitatem temptacionum carnis mundi et dyaboli ita ut dicat cum propheta
Multi qui persequuntur me et tribulant me. Sic ergo navis penitentie undique
debet esse amaritudine circumdata ut perficiat id Tren 2o Magna velut ma-
re contricio tua. Sexto ergo pars superior navicule manere debet libera a mari
quia penitens tamen in spe divine misericordie invenit consolacionem quia spes
divine misericordie consequende est columpna totius edificii fructuose penitencie
sustentans qua deficiente totum edificium corruit et in eos precipitat in
baratrum desperacionis. Debet ergo penitens in spe divine misericordie conso-
lari iuxta illud Ro 5 Spes non confundit. Super quo dicit Augustinus Confundi-
tur qui quod sperabat non invenit sicut contingit illi qui sperat in homine
spes autem sancta non confundit quia fixa est in eo qui nec fallit nec falli potest.
Nota quod tria sunt que spem penitentis fortificant primum
quod penitens considerat dominum creatorem artificem autem suum amat opus
quod creavit et ideo non potest odire quod et dericha? creator diabolus
adeo ut non possit audire quod et ymaginem et similitudinem suam creata
opera sua et specialiter hominem quem ad ymaginem et similitudinem suam creavit

i[a]
xviii

Sap. xi. Diligis omnia que sunt et nichil odisti eorum que fecisti nec enim odiens aliquid constituisti aut fecisti. Spac. [illegible] dz penitus[?] de eo qui dedit esse ut sit quod eciam paratus sit dare ei ut bene sit. Sequitur quod penitens considerat dominum deum esse dominum suum. Naturaliter enim homines amat ea que sunt sua et consumunt ea et si perdidit ea gaudent cum ea recuperant. Vnde eciam dz quod deus velit conservare illos qui boni sunt et recuperare peccatores quos perdidit. Vnde quod patet per parabole de recuperacione ovis et drachme perdite. Luc. xv. Vnde dicitur gaudium est in celo et cetera et Ezech. 18 dicitur nunquid voluntatis mee est dicit dominus mortem impii et non ut convertatur a viis suis et vivat. Iuxta enim homines tamen fidem quod dz servus domino dz et dominus servo. Sic ergo infidelis est servus si non serviat domino eum serviente dz. Sic infidelis est dominus si non subveniret servo cum inimicus domini impugnat eum et non sufficit eis resistere. Ideo certissime spac. dz qui ab hoste invisibili impugnatur si temptatur vult vires eius sunt quod deus ei in sucursum veniat. I Cor. x. fidelis deus est qui non patietur nos temptari supra illud quod potestis sed faciet cum temptacione proventum ut possitis sustinere. Tercium est consideracio divine pietatis bonitatis et mundicie. Cum summa sit summe placet ei bonitas et mundicia. Sic summa displicet impietas et malicia. Vnde eciam dz quod paratus est invenire eos qui volunt maliciam deserere et bonitati inherere. De primo scilicet quod malicia ei displiceat dicitur Sap. xiiii. odio sunt deo [illegible] impius et impietas eius. De 2o scilicet quod paratus sit graciam dare dicitur Psalmo. [illegible] etenim bonus est haurietur graciam adiuvo [illegible] misericordia dei tanta est ut non velit miseros a miseriis liberare quin ipse velit liberari. Augustinus [illegible] summa pietas plus ille vult dare quam nos accipere. Plus ille vult misereri quam nos a miseriis liberari. Cum ergo peccator de divina [illegible] speret misericordia tunc superior prius [illegible] liberari. Vnde dicit apostolus Heb. vi. fortissimum solacium habemus magnum a mari liberari. Ideo dicit apostolus Heb. vi. fortissimum solacium habemus qui confugimus ad tenendam spem quam sicut anchoram habemus. Quartum [illegible] satisfactionis tuta et firma. Sciendum quod natura dz sunt opera satisfactionis. Vnde tres partes satisfactionis primitus de tribus bonis temporalibus ubi sciendum quod tres partes satisfactionis [illegible] sunt bona fortune que vocantur exteriora ut divicie alia sunt bona corporis ut pulcritudo et alie bone disposiciones. Alia sunt bona anime ut virtutes et sic de primis est satisfaccio deo per eleemosinam de secundis per ieiunium de tercijs per oracionem. Sic eciam potius per illa tria. Racio quia tres sunt tamen generales peccatorum [illegible] I Jo. 2 [illegible] quod est in mundo aut est concupiscencia carnis ut luxuria que refrenatur per ieiunium aut concupiscencia oculorum ut avaricia que medicatur per eleemosinam aut superbia vite que curatur per humilem oracionem. Vnde hoc [illegible] peccatum [illegible] scriptum quod hic [illegible] ieiunium luxuriosus cum peccat in corpore suo [illegible] peccatum [illegible] et Christo satisfaciat per eleemosinam [illegible] cui satisfacere debet oracione [illegible] primo ad portum salutis [illegible] quod sic primitus modum satisfactionis [illegible] modo transgressionis [illegible] apostolus Rom. vi. sicut exhibuistis membra vestra servire inmundicie et iniquitati ad iniquitatem ita nunc exhibete membra vestra servire iusticie in sanctificacionem. Deut. 25 pro mensura peccati erit et plagarum modus et cetera.

Erat n cum nauis ventus contrarius illis Est autem triplex ventus qui vere
penitentibus aduersatur scilicet tres temptaciones ab eis subienda scilicet dyaboli carnis et
mundi primo nauicula vento penitencie dyaboli temptacionis impingitur vnde gregorius
hostis iste noster adhuc in hac vita positus quanto nos magis rebellare
conspicit tanto acrius nos impingere contendit Secundo est diligentem
nomina expectorare hominis expellere in quo vituperium et iniuriam sibi quo
estimat irrogari creditur quod hominem temptando et molestando diu de
huiusmodi illato vituperio vindicare Vnde gregorius Tanto dyabolus in hominis
temptacione se durior exhibet quanto si ab eo pictus fuit magis
dolet Figuratur enim dyabolus per pharaonem regem egiptiorum qui filios
israel egiptum egredi et terram promissionis ingredi volentes omnibus viribus
quibus potuit impediuit sicut habetur exodi primo et in pluribus aliis ca-
pitulis capitulis De hoc vento dicitur Job primo Ventus vehemens irruit a regione
deserti ventus vehemens id est valida temptacio que irruit a regione deserti
id est ab illo qui adeo desertus est Secundo nauicula penitencie infestatur vento
carnalis delectacionis et pan dola ex laxa concupiscit aduersus spiritum que
cum sit impetuose aduersatur vnde beatus Jeronimus Ita gestamus laqueum carnis nobiscum
ad terrifluum maximum carnis carne veraz loquor de peccato natam in
peccato conceptam corruptam nimis ipsa origine sed magis propria consuetudine
viciatam huiusmodi quam tam atrociter aduersus spiritum concupiscit quam assi-
due innumerat sic impaciens est distante elicita suggerit et semper
inquit
repetit quibus [sic] quasi quodammodo tamen spiritum pulsat et exagi-
tat Jo apostolus Ro vij dicit video aliam legem in membris meis repug-
nantem legi mentis mee et captiuantem me in lege peccati Infelix ego
homo quis me liberabit de corpore mortis huius de hoc vento habetur Osee xiij
Adducet dominus ventum vrentem et exsiccabit venas eius ventus vrens
est delectacio carnis male inflammans quam dominus dicitur adducere permisse
quia quandoque permittit penitentes carnis illecebris molestari ad ipsorum vtilitatem
sicut de paulo cui datus erat stimulus carnis ne magnitudo reuela-
cionum extolleret ij Cor xij Tercio nauicula penitencie quassatur vento
mundane aduersitatis Cuius diminutate sufficiat quod talis molestus vndique
cor hominis onerat, affligit, cruciat, et inquietat, Notandum est quod pe-
nitenti vt mundi gloriam declinet eius oblectamenta contemnat contumelias
et irrisiones pacienter sustineat et sentit vt mundi et ea que in mundo sunt spernit
et contempnit non timeat sed affectet exemplo pauli j Cor iiij dicitur Spectaculum
facti sumus mundo et paucis interpositis sicut purgamenta huius mundi
facti sumus omnium peripsima usque adhuc De hoc vento dicit Judas apostolus
in sua canonica Nubes sine aqua a ventis circumferuntur hij venti
animarum dubie mundialium scilicet aura volant et circumferunt id est nubes tunc qua
sunt mundi contemptores huius vero ventis mundane aduersitatis appellat non tamen cauti-

edificauit enim domum suam supra petram i. xpm ex sacenda ex qua sicut ventus
grauis plerumque nauem cogit ad portum properare Sic venti temptacionum et tri-
bulacionis vel mundi sepe quanto magis cor penitentis impugnant tanto celerius
ipsum ad portum salutis commonet 1 Cor x dicitur faciet cum temptacione prouen-
tum Vnde super illud Gen 7 dicitur Multiplicate sunt aque i. tribulaciones et eleuauerunt
archam i. desiderium cordis in sublime a terra dicit enim Hugo de S victore
cum corpus et animam tribulat sic ad modum status deiecto et corpore temptacionibus deprimi-
tur spiritus vel anima sublimius eleuatur Item super enim est xpc dominus qui tribulatis
est corde Vnde B dicit Sanctum Anastasium quibus consolabatur omnibus fluctuanti
tibi ante procellas et mundi terrores ceto per undas deambulans prope adue-
niet et dicit aliud confusus te stante mundo insipiens vix sine corpore stat vnde
sequitur enim cuius Et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans
super mare Hugo de S victore Dominus super mare dicitur ambulare quia omnem
temptacionis et tribulacionis amaritudinem compescit et mitigat pro con-
gregans quasi in vtre aquas maris ut sic ad nutum boni et sua incepta
capacitatis mensuram tribulacionis promittet Sicut qui tenet aquam in vtre
tantum de aqua mittit quantum vult Job 38 posuit arenam terminum mari
et dixit huc usque venies et hic confringes tumentes fluctus tuos vel
dominus dicitur ambulare super aquas maris quo ad effectum quem efficit in
hominibus enim sanctis facit enim eos mare conculcare i. omnem mundi prosperam
et tribulacionum amaritudinem superare immo et quasi pro nichilo reputare ita ut in cibis
non impleatur de deuotis paulo iocunditates maris quod late suggerunt quasi effi-
ciat in cibis sit eius delicias et diuicias mundi despiciant quas diu agere
aut nimblem et flexibiliter ad ut quilibet eorum possit dicere cum apostolo eciam
arbitratus sum ut stercora ut xpm lucrifaciam prophetiam et sicut maculosa
de sicco vestigio aquas maris homines calcant ita maculosum est hominis
delicias et diuicias mundi pene cotidie Sapiencie 9 dicitur Beatus vir qui post aurum
non abiit nec sperat cum in malicia in vita sua Ex vero dolor pleumque si-
cut et infructuose penitentes non ambulant super aquas maris sed mise-
re sub aquis delitescunt dicitur xpo Sed submisi se quasi plurium sub aquis vehementi-
bus Et ideo ad plenum submersi surgere superbia regere per auariciam
prauitatem per luxuriam Consequenter euangelista describit tempus quo penitentibus
tribulatis subsidium auxilii solet impendere dicens enim venit ad eos circa
quartam vigiliam noctis Hugo de S victore dicit per quartam vigiliam noctis et agnicio
peccati in ita vigilia vigilantes quod dicebat Domine inueniet me e confesso
ne Ora ab horis peccati Quia hec pauci vigilant Io 8 dicitur Ne-
mo quod bonum et loquitur non de qui agit penitenciam super peccato suo de enim scri-
ptum quis sit ad confessionem suam quod est coheres impetii vades ad plenum 3a est
dolor de peccato dolor enim facit homines vigilare de hac peccata dicit enim
ego in flagella paratus sum et dolor enim contra ex confessio quarta que
est diluculum pellit tenebras noctis et incipit diem inchoat Dominus vigi-
lare solet ad subsidium penitentis figura huius habetur in Regum 19 de Helias

egrederetur de spelunca ut staret coram domino Et ecce spiritus grandis et fortis sub-
vertens montes et conterens petras et non in spiritu dominus Et post spiritum commocio
et non in commocione dominus post commocionem ignis et non in igne dominus Et post
ignem sibilus aure tenuis et ibi dominus Spiritus grandis est detestacio vel
abhorracio peccati ut non sit iterum in ore [illegible] cum tollit duriciam cordis
Commocio est dolor de peccato dolor cum mordet cor peccatoris et quiescere non
sinit post Sana contritiones eius quia commota est Ignis est agnicio peccati
contra predicta gracie infusione que per sibilum aure tenuis designatur
quia refugerat Confessio peccati et animam dulcat consolatur quia quodam dulci
sibilo [illegible] motivum [illegible] ut impetuum [illegible] prima
vigilia prime [illegible] vestes asperitas [illegible] iohannes baptista predicator
penitencie veste de pilis camelorum contexta utebatur Mt 3 fuit iohannes in
deserto predicans baptismum penitencie Et sequitur et erat vestitus pilis camelorum
et zona pellicea circa lumbos eius et ad meritum tenuitas vestium [illegible] celicia
portando penitentes [illegible] vigi-
larum instancia vigilia honestatis [illegible] secunda vigilia et tertia viro
[illegible] et disciplinarum sequitur [illegible] vigilia et tertia viro
infirmitas panis et distincta et opus suo [illegible] suo et corpori
in hac [illegible] advenit dominus [illegible] in multitudine [illegible] mutat
[illegible] applicavit
[illegible] in vigilia matutina respi-
ciens [illegible] et interfecit corpora [illegible] et currus corporis
[illegible] ad castra egiptiorum et [illegible]
[illegible] et sic liberavit filios israel [illegible]
[illegible] in vigilia matutina percussit amonitas [illegible]
[illegible] maxime [illegible] vigi-
lia [illegible] vigilat et insurgit [illegible] cum invitatorio
[illegible] hortatur nos ad vigilandum [illegible] nobis venit manifeste
ad lucem [illegible] dominus corona vigilantibus [illegible]
[illegible] vigilabat dominus [illegible] ad discipulos vigilantes et laborantes
venire dignabatur Et volebat [illegible] eos [illegible] volebat [illegible]
In quo [illegible] dominus [illegible] dispensacione a penitentibus
in aqua maris [illegible] laborantibus manibus [illegible] admitte-
re [illegible] ad corpus [illegible] aque [illegible]
[illegible] aqua [illegible] sic aqua [illegible] hostes nos
spirituales [illegible] aperuit aqua [illegible]
[illegible] non remansit [illegible] fideles sic aqua [illegible]
[illegible] pisces sine aqua Et sicut salse aque
et amare nutriunt magnos pisces sicut [illegible] magis
[illegible] nutriunt homines [illegible] Et sicut dulces
aque [illegible] pisciculos sic [illegible] per [illegible]
[illegible] et [illegible] minuunt [illegible] aque minuunt
castas [illegible] tangit [illegible] loquebatur [illegible]
[illegible] videbat dolorem suum esse vehementem [illegible] ignem [illegible]
[illegible] aqua cum est extinctum ignis [illegible] in

1ª

Epistola ad rusticum monachum de quodam monacho adolescentulo qui fornicationis
temptabatur quem abbas iussit ab aliis fratribus infestari qui per ea
interrogatus super illa temptatione rudet nunc vivere licet non licet et forni-
cari libet. Certo aqua fecundat et aqua [illegible] ad fructifica-
tionem omnium bonorum spiritualium sicut habetur Exo. i. filii israel quanto magis
opprimebantur ab egiptiis tanto magis multiplicabantur. Et ideo ut homo
hos fructus et alios plures acquirat deus quos vult differt auxilium
cohibere et offerre

Navicula petri possit fluctibus maris submergi et periclitari — Du[bium]
dicendum quod secundum glosam per hanc naviculam fluctibus optam [illegible] ecclesiam
fidelium intelligitur que licet multis fluctuationibus perturbetur numquam tamen submergitur
unde augustinus exponens illud ps. Sepe expugnaverunt me a iuventute mea
dicat israel dicit quod fidelium ecclesia fuit expugnata in abel quem frater suus interfecit
eam. In noe quem derisit unus temporibus involutus est qui verenda patris
discooperuit. In abraam quem dominus eiecit ancillam et filium eius. In
ysaac quia de duobus geminis dictum est Jacob dilexi Esau autem odio habui.
In moyse quia ab egiptiis multa passus. Judeorum contra que unus
filiorum rebellat. In domino nostro ihesu christo qui a suo discipulo traditus est. Et sepe
super hanc ecclesiam fabricaverunt peccatores numquam tamen potuit adversus eam. Cass[iodorus]
[illegible] corporis rapina celum et terra transibunt verba autem mea
non preteribunt dicit ergo verba christi que preterire non possunt sicut illa que dixit petro
Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam et porte inferi non prevale-
bunt adversus eam petram inquit vocat ecclesiam suscitate fluxus sed non turbatur quia
tempestates sustinet ecclesia sed non submergitur iacula in eam mittuntur sed non
perforabitur machinamenta preparabunt sed turris eius non eliditur. Et si quandoque
que deus non prohibuit ab ea temptationes et tempestates evenire frequenter
quod hec sunt ut ostendat virtutem eius si ipsam nullus possit impugnare dictum
circa tyrannum si impugnaverat licet vincetur unde non dixit Et porte
inferi non appropiabunt ei sed ait non prevalebunt adversus eam i. impugnabitur
que non tamen vinci potest [illegible]

Et videntes eum super mare ambulantem turbati sunt dicentes
quia fantasma est. Et pre timore clamaverunt. Statimque Jesus lo-
cutus est eis dicens habete fiduciam ego sum nolite timere.
Respondens autem petrus dixit domine si tu es iube me
venire ad te super aquas. At ipse ait veni. Et descendens
petrus de navicula ambulabat super aquas ut veniret ad ihesum

Lam

Videns [illegible] dns famulos suos [illegible] liberaturus [illegible] ut [illegible]
[illegible] tribulacio [illegible] augustijs [illegible]
[illegible] dns [illegible] valde [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dns [illegible] fantasma [illegible]
[illegible] augustia [illegible]

Videns vero ventum validum timuit. Et cum cepisset mergi clamabat dicens Domine salvum me fac. Et continuo ihesus extendens manum suam apprehendit eum et ait illi Modice fidei quare dubitasti

Hic subdit [illegible] mirabilis de ambulacionis effectum et primo ondit discipulorum 24
terrorem 2o mergi [illegible] v Statimque ihesus Terrore discipuli sunt
[illegible] primo [illegible] in racione 2m timor in affectione v Et pre timore 3o
clamor in voce v Clamaverunt dicit glo et videntes eum super mare ambulantem
turbati sunt quia insoliti erant talia videre Dicentes quia fantasma i apparicio
non corporalis Jo [illegible] marcionistarum et manicheorum dicentes [illegible] non est
natus de virgine sed visus in fantasmate quod apostoli [illegible] ne timent
ne fantasma videant Et pre timore clamaverunt Quilibet magis timoris in
dicendo et confusi clamor et incerta vox ne esset apparicio alicuius spiritus
maligni notare volunt Conformiter agit dns cum permittit temptacionibus
[illegible] prime utiliter permittendo ut quasi tanto amplectantur
augustijs ut se quasi desolatos defleant et dilectos [illegible]
[illegible] et [illegible] amplius [illegible] ut omnem consolacionem eius ad [illegible] q fan
[illegible] et nullam reputant et dicunt illud Job 16 Consolatores onerosi
vos estis numquid non habebunt finem verba ventosa etc Et hec permittit dns
[illegible] plura primo ne eos diu in mari hec fluctuacio mergat [illegible]
tribulacio [illegible] facit ne eos magis diu [illegible] precenti
[illegible] delectet [illegible] mala que nos hic premunt ad deum festinare
compellunt 2o ut rectius etiam ardencius desiderium [illegible] molestie [illegible]
te crebre sunt etiam [illegible] nos [illegible] compellunt 3o ut gloriosiori
triumpho gloriosior corona coronetur [illegible] Nemo coronabitur nisi qui legitime
certaverit [illegible] ut primo qui solus liberare potest in mergi in memoria [illegible] et ad
[illegible] presidio voce cordis oris et operis exclamet [illegible] ad deum eum [illegible]
[illegible] clamantem Sic exclamavit b Susanna dan [illegible] Et adiuvans [illegible]
liberatorem sustenent qui adest omnibus eum in veritate invocantibus [illegible]
liberatores [illegible] subdit [illegible] [illegible] dns primo fiduciam ingerit
tum quia ihesus hic subdit [illegible] dns primo fiduciam
[illegible] 2o [illegible] sunt [illegible] clamorem i Ego sum 3o dat [illegible] timoris
v Nolite timere dicit glo Statimque etc ne a timore absorberentur locutus est eis
[illegible] 3o ad vocem clamoris tui statim ut audierit [illegible] tibi Et [illegible]
[illegible] omnibus timentibus eum Ecce fiduciam liberatoris [illegible] quia
ego sum liberator tribulacionis non fantasma [illegible] non cognoscebant personam
eius per tenebras sed vocem bene noverunt ut dixit quis erat [illegible] voce
non potuit eum cognoscere [illegible] qui [illegible] Ego sum
qui [illegible] glo non [illegible] quia [illegible] voce [illegible] nota potuit eum co
gnoscere [illegible] qui [illegible] ad vos [illegible] solus
[illegible] Nolite timere quia

Et [illegible] apparet [illegible] fidei erat [illegible] valebat [illegible] valet [illegible]
[illegible] duobus [illegible]
[illegible]
[illegible] valebat ut [illegible] dulcior erat

[illegible] fecisse [illegible] valeat [illegible]

1ª

qm xpm lz ad moriē tunc adu'sa no dz. Ergo pd ss xpi vici mdi p
16 Et dedi xem vob ut et vos ita fatiatis Aug' magn' timet nobl
dub qr mdi nob' vicit pra eius delectabilia vicat abstinendo eius
tabilia vicat sustinendo go debemꝰ cosid' xpi deinq ad victo pugite
ss ayt xpi victus ē no subsistit ss fugit ad nos go ofidite et nolite
time ros re d dn tusicietis p aqs terra ac et flumina no opient
te deus leta tristibꝰ et tristia letis dns ad mesti tenfuet ne nimia
tristicia inducat desparatio et ne stablis conlatus ingerat vana leti
cia et tamē cotepta et oblivionē Respondes aut petrus kito uno
osten dne ptati q sup mare amblat h' subdi alius qr ptate
amblandi petro sbint vbi end' p̄o lauq ptate apetro simtaat po
stulaco zo postulat tollā r' At ipe ait et hc z q dt Seq' aut pe
qntle xpi sebiq addensisse fidei est credidit se posse fare p volutatem
mgri q' no potat p̄riam dept dne qui hec cum ptate si in os
2m q dixisti Jube me venie ad te qr in tua iussiōe fient aque
solide et corp leue q̄ nam opinat dne si tu es in pso' puts ecce
Jube me venie ad tuā imitatiōm superādo pssuās At ille ait
veni Cd vm eius feta est ptās vid sequi' ptate petrus et descendes
petrus de navicula in qua cu aliis ambabat sup aquas et vet
ad ihm sq tu desiderabat facte q q nolebat adventū eius opp
tere usq ad navē ss volebat currere sup aquas oblitus pavore
q' aque pickty Et in hc appuit magnus miraculu qr no solus ppus
virtute diuit' sup aquas ambulat ss et petrus ad ipm cui virtute
venit agorat selop mugis aqua amblat sup aquas iudanc ppitate
p gtepta ss felicior tamē qr ut veniet ad ihm salvatorē animare ex
nerit' Et sitis os dp hc rl' q petrus dubitavit sz tq cognoscebat
vocē eius pt glo' rpo laus no qnt ausoz ss amorē psid de mera a
more in desidio eius ad pm fidem in credendo q impio suo poss
amblare sup aqs Oct' pc hac petro cotulit ptate eq̄uo pe. Gebat nave
Tudeo geōg Si solus p' hoc fecisse dotate carius nobis dubitā iudoss
reliquisss Vnd id etiā putat, corp p' no esse vm qr sup aqs amblat
Respodeat quod petrus aqs ablat qr vm homines fuisse no negat
hc id dt glo' Qlt in hc innuebā' fuit eius potificatū sup alios
Jt qrit ex qua pte materiali fuit vel expte aque sup nam soliditate vel
ex pte carnis sup nam levitate Ad o cui dicit ex pte corp' qr i° tyc assu
sit dote agilit' Opi' b dt ex pte aque que pedib' salvatoris pal
pabilis se pbuit Opi aliis cotinuis fluebat in sua na ss corpus febat'
in aquis vtute diuina Opi' b dijo in hc de diuinis nominb' sicut q°
tamen qua' de vigintis fagmoib alia lege pt nale formaba' pe et glit
pedib' podosis de amblabat in fluuida et instabili suba videns aū
vētū Super out offerū diuet ptate in p° de amblarōe h'aut in pet deam

liberacionis Luca quod quatuor exprimuntur primo necessitas liberacionis 2o petitio libera-
cionis vel clamat 3o modus exaudiendi vel Et continuo et cetera 4o re-
quid dargucio incredulitatis que fuit causa pericli vel Et ait illi modice fidei
Dicit glossa videns autem ventum validum vel potenciorem vehementem timuit
confirmitate hominis Luce 5 Talis est via humana ut inclusus
sit in magnis sepe hesitat et in minoribus redarguitur super aquas ambulare
non timuit ventum timet sic helias qui ausus fuit ignem de celo petere
ad devorandum sacrificium et audacter occurit achab regi et redarguit minas
iezabel timuit 3 Regum 19 Et cum cepisset mergi que primo dixit dominus docet
glossa et hec in glossa super mare ambulare fecit ut ostendit divina potestate
magis non ne putet se deo equale et ne suam obliviscatur infirmitatem
clamat Timor enim excitat clamorem clamat non impetrat exauditorem
ps ad dominum cum tribularer clamavi et exaudivit Dicens domine qui omnia
potes Salvum me fac quia de me possum non habeo Et continuo vel extendens
manum apprehendit eum habitu suffragantis auxilium quia non est volentis
neque currentis sed dei miserentis ad Ro 9 Et ait illi arguendo
eius turbacionem modice fidei quare dubitasti quasi dicit hec sunt pro ma-
teria que sub mergebaris Apoc 21 Timidis et incredulis pars eorum
in stagno ardenti In hoc enim apparuit virtus fidei in petro
quia quamdiu ad preceptum dei super aquas liquidas ambulavit
de vento quod timere non debebat fides autem petri arguitur cum
dicitur ut dicit modice fidei commendatur quia integra erat contra [illegible] coram hos
hominis variana quia racio [illegible] [illegible] instabilis Luce
22 Ego autem oravi pro te ut non deficiat fides tua In signum
quod fides christi est magna integra et firma Notandum quod fides
multos habet nobiles effectus primo enim virtute fidei remittuntur peccata Actuum 15
fide purificans corda eorum unde salvator dixit marie magdalene Remittuntur
tibi peccata tua fides enim tua te salvam fecit Item in fide omnes virtutes fun-
dantur hebreos 11 fides enim sperandarum substancia rerum Item a fide omnia [illegible]
[illegible] Ego [illegible] tibi [illegible] fidem meam Item per fidem adversitates et
singule tribulaciones superantur Ephe 6 In omnibus sumentes scutum fidei Et
ideo si discipuli perfectam habuissent fidem tempestatem maris et motum non tim-
uissent Item per fidem scripturarum intelligencia acquiritur unde dicitur ysa 7 si non
credideritis non intelligetis Item per fidem petitores exaudiuntur Ja 1 postulat
autem in fide nil hesitans Item per fidem sunt omnia [illegible] Mathei 9 omnia possibilia sunt cre-
denti et Mathei 21 Si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis monti huic [illegible]
Item per fide salus [illegible] [illegible] Luce 7 fides tua te salvam fecit Item [illegible] per fidem
vita eterna acquiritur hebreos 11 [illegible] per fidem vicerunt regna adepti sunt repromissiones [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adiuvantes [illegible] miserunt [illegible] filij [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fidelibus

1ª

tot bona efficiat fides studere debemus ne in nobis modica inveniatur et
si quis modicam in eo sensit. Orent cum apostolis domine adauge nobis fidem
Sed hic sunt due dubitaciones. Prima utrum Christi ambulacio vel petri super mare fuit Dubia
vera vel fantastica. Secunda utrum illa immersio petri fuit ex peccato infide-
litatis. Ad primam dicendum manichei et quidam alii heretici posuerunt Christum non
verum corpus sed fantasticum de virgine virginali accepisse quorum errorem Augustinus super
hunc passum dicens destruit. Primo quidem quia si discipuli putassent Christum corpus
fantasticum habuisse non fuissent turbati et stupefacti quando viderunt eum super mare
ambulare. Non enim stupefaccio et admiracio solum contingit nisi ex re insolita
et invisa. Non enim aut fuisset eis insolitum videre eius corpus fantasticum si
prius cum eo conversati hoc credidissent. Secundo quia hoc putabant illi heretici
Christum corpus fantasticum habere quia super molles et fluidas aquas ambulabat
Sed quid videbunt de petro qui verum hominem putant fuisse plenum est enim quod
petrus iubente Christo super mare ambulabat. Dicamus ergo quod petri et Christi ambulacio super
mare vera fuit non fantastica tamen non naturalis sed miraculosa. Unde Iohannes damascenus primo
qui cadit homini super homines operabatur fuit enim ipsa divinitas in Christo instrumentum
ipsius divinitatis. Unde divinitas Christi virtute corporis eius potuit sic solidare ut pedibus
suis et petra firmum esset. Potest et corpus virtute sic potuit agile et leve fieri
ut neque corpus aque ei cederet vel utroque modo sic divina virtute fieri ut
vere non fantastice super mare ambularet. Ad secundam dicendum secundum Augustinum 2
ideo Christus non imperavit vento ut quiesceret quando videns validum ventum
timuit sed sua dextra apprehendit eum quia non venti immissio sed eius mare
debilitas periculum submersionis eius operabatur. Ex quo dicto elicitur quod illa
submersio non aliunde provenit nisi quam ex ipsa petri incredulitate quod est salva-
toris dominum testatur modice fidei quare dubitasti. Sed quare Christus permisit illam in-
credulitatem evenire eum qui prius iussit ipsum ad eum super mare venire. Ad hoc assignat
Augustinus tres raciones. Prima quia Christus ipsius petri fragilitatem recognovit. Non enim timuit Tunc super undis
petrus timuit navis periculum ut sic perderet. Sed postquam sic videns videns venti inceperit ambula-
impulsum quod longe erat immo periculum ut ut ipse et alius homo de suis vit
viribus presumat sed exemplum scilicet humilem recognoscat quando est in mari periculum suis viribus
periclitari. Et dei virtute magis superari. Secunda quia retardat medra
longo. Secunda ad quendam statum homo magnus virtutibus polleret. Unde erat in eo val-
de receptacula quia firma leticie ipsius et gaudium multum reparabat quando deus per-
mittit ut et de suis viribus comparatur illi quibus deus maiora dona tribuit mi-
nora non dat ut sic tales animi virtute semper recognoscat. Tercia propter magistri
et discipuli discrecionem quod hic enim quod petrus timuit ut homo et confisus de
Christo peperit ut iubeet ad ipsum venire audebat dicamus ut discipulis et magistrum
per Christi virtute propria petrus non Christi virtute super mare ambulare potuit. Tercia propter
discipulorum invidie mitigacionem. Nam si in duobus discipulis Iacobo et Iohanne

peticionibus sedere ad dexteram et sinistram eius, apostoli scandalizati sunt invidia fili-
que nondum acceperant spiritum sanctum amor multo fortius fuisset molesti deperet
si absque timore super mare ambulasset sed post mortem repletus spiritu sancto in
omnibus petrum preferunt et in omnibus principatum concedunt sibi

ca° xiiij — Et cum ascendisset in naviculam cessavit ventus. Qui autem
in navicula erant venerunt et adoraverunt eum dicentes vere fi-
lius dei es. Et cum transfretassent venerunt in terram genazareth. Et
cum cognovissent eum viri loci illius miserunt in universam regio-
nem illam et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant
eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent et quicumque
tetigerunt salvi facti sunt post effusionem dulcedinis pietatis ostensam in
tempestate ostenditur hic in tranquillitate eius dicit Et cum ascendisset in naviculam

effusus dulce pietatis — cessavit ventus. In hoc ostendit se dominum aeris sicut in hoc quod ambulavit super
aquas ostendit se dominum maris sicut (?) quicumque deus per gratiam ad eos
mox universa bella quiescunt Tob 3° xxii post tempestatem tranquillum
facis et post lacrimationem exultationem infundis. Qui autem in navicula
post commotionem tempestatis et post effusionem dulcedinis pietatis subditur hic veneruntque dominum
quod primo in signo quod adoraverunt 2° in verbo quod deposuit vere filius dei es
Dicit ergo qui autem in navicula erant venerunt quod fides et adoraverunt eum professi
dei omnium adoratione latrie sicut magi supra 2° venimus adorare eum
Allegorice contra manicheos vere celestis ut 2 fides ut locus adorationis dicen-
tes vere filius dei es vere non metaphorice sicut ut per adoptionem sicut sancti sed ipse
et eius ut quo eum viri superius tranquillitatem maris reddita (?) clamant filius dei
confitentur Et arrius in celum predicat contra eum non xiij filius dei
non inde creatura confessus 2 Jo xvij Et in multis locis confessi sunt demones
luce iiij confessi sunt sancte familiares ut petrus supra et martha Jo
xj Confessi sunt gentes sicut mane ut hic et milites sicut centurio infra
26 sed nunquam legimus quod pontifices et sacerdotes hoc confitentur quod prius et
anani causa quibus deus scelere resistit unde dicit Bern de Cons vero hebrei
quid amplius impedivit tam preto gubernatorem sunt quia crevisset adoratio et
confessorum vere fidei quod ipse esset filius dei Et hoc est primum et precipuum quod animos
corrigit ut ut cum credamus dei filium etiam in ipso incarnatum et per adora-
tionem latrie veneremur ipsum abiectis idolis et multiplicibus per homines diis eorum ad
eos qui gentium demones magnum vere erat cum isti hebrei genere prima galilei qui
non veri deum promulgavit legis audierunt sicut qui tenebat et de unitate unum
in veri deum promulgavit legis audieraunt et etiam generale scriptura tractabat silebat et legem
simo manifestus eum pat Et etiam generale scripta tractabat silebat et lignum
Et nunc tamen isti confitentur hunc esse filium dei Mundum hanc inauditam in scola
doctrinam receperant. Unde Bernardus cum ille qui perstitit in ambulatione super mare
imperium celebrationem in veterum testatione sanguinis persistit et sibi intellectum et fidei illius

ita et nos ita debemus ... de terra salute ... confessionem et predicacionem et ... [illegible] male
[illegible] distantes adeo ... [illegible] ut sanet
[illegible] de sanacione mulieris ... [illegible] veneratur et magna fide [illegible]
[illegible] fimbrias [illegible]
[illegible]
[illegible] offert
[illegible] pervenit
[illegible]

infudit in eadem hora quod solus deus potest infundere. Et cum transfretassent
historia est xiiii Mathei post miraculum de cibacione v milium ad tactum vestis videndum primo tempus
miraculorum et locus. Secundo miraculum ibi: Et cum cognovissent. Tercio modus ibi: ut vel fimbriam tangerent.
Dicit ergo: Et cum transfretassent venerunt in terram Genazar vel Genazareth
ita nominata a vicinia loci quia generans auras quae ex spatiis undis venit.
Capharnaum sicut dicitur Jo. 6 ut inde transirent Bethsaidam sicut habetur Luc. 9.
Et cum cognovissent. Hic ostendit multitudinem miraculorum sive multitudinem fidei eorum quod ostenditur
primo in corde, secundo in ore ibi, tercio in opere ibi: Et rogabant [illegible]
Dicit ergo: Et cum cognovissent eum viri loci illius, quidam alii visione alii fama [illegible]
[illegible] cognito omnes [illegible] et cognoscitur [illegible] miserunt in universam regionem
illam scilicet ad congregandum infirmos. Quanta magna fides non solum salutem eorum
aliorum salutem querunt. Et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant
eum. Non postulabant salutem nisi credentes salvatorem ut vel fimbriam ve
stimenti eius tangerent quia non poterant [illegible] eum tangere. Portabat enim
[illegible] vestitum secundum morem iudeorum quibus erat preceptum ut angulis
palliorum fimbrias insererent Numeri [illegible] ut [illegible]. Et illa per
vestiti potuerunt facilius tangere. Hic notatur perfectio fidei [illegible]
ad eundum vel ut tangeret infirmos tamen sufficit tactus fimbrie. Et
quicumque tetigerunt salvi facti sunt scilicet corpore et mente quia illos quos corpore sa
nabat in mente salvabat et corpore [illegible] Jo. [illegible] totum hominem salvum
feci in sabbato contra quosdam non recte intelligentes [illegible]
transfretacio significat transitum Christi ad gentiles per apostolos [illegible] ergo post
transitum apostolorum ad gentiles [illegible] Genazar [illegible]
[illegible] gentilitas [illegible] fidei cognicionem. Et cum
cognovissent eum [illegible] non cognovi [illegible]
[illegible] adhuc [illegible] fidelium [illegible] quia miserunt in universam regionem [illegible]
[illegible] et quoscumque invenerint [illegible]
[illegible] et rogabant eum fimbriam eius que est extrema pars vestis est
extrema in Christo carnis [illegible] que tangere [illegible]
Si tetigero fimbriam vestimenti eius salva ero. Unde glossa: fimbria id est minimum
mandatum eius vel caro [illegible] quod qui accedens ta
git ab omni [illegible] impietate sanatur. Vestitum enim caro eius est [illegible]
[illegible] ergo rubrum [illegible] vestitum tuum fimbriam que est ultima pars vestis passio [illegible]
est [illegible] tactus fimbrie [illegible] passionis eius sanant
omnes infirmitates [illegible]
[illegible] Si tetigero tantum fimbriam vestimenti eius salva ero
[illegible] Si tangeretis illa [illegible] fimbriam
vestimenti eius salvi fiebant [illegible] infirmitate tenebantur [illegible] et nos quando
[illegible] fimbria [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible]

sunt que fidei et moralis vite sequi possumus non corporum sed animarum ce-
tangere ad salutem Et nemini volenti denegatur qui gradum in vite
cum posset quem etiam manuductione se offert sanis perfectibus ad eadem
in quibus sitienter agitur Et ad infirmos et invalidos per incarnationem sedulo
benigne defertur ut non ad ipsum infirmum sed ipse ad infirmos accedat Et
non quod vestimentum per predicationem tamen eius ut vos hec super Item corporis vel opera
dixit eius vestita sunt et opera mea ut apocalypsis 16 Beatus qui vigilat et cu-
stodit vestimenta sua ne nudus ambulet et videant turpitudinem eius Item et
vos ex omnibus habere velut ornatu vestiri Et cum sit multiplex fimbria
Christi vel vestimenti idem primo carnis per fimbria est passio Christi sua ut pre-
dixi que tangitur per compassionem consignationem et imitationem 2 Cor 4 Semper mor-
tificationem Ihesu per in corpore vestro circumferentes ut et vita Ihesu manifestetur
in carne vestra mortali Secunda fimbria est sacramentum eukaristie que fimbria tangitur
ut ad perfectum accedit et digne sumitur et qui sic tangit sanatur Johannis 6
Qui manducat hunc panem vivet in eternum Tertia fimbria sunt apostoli qui
viles reputati sunt a mundo 1 Cor 4 facti sumus tamquam mundo spectacu-
Item beata virgo que humillima eius humilitatem dominus respexit Item pauperes Christi
quarta fimbria tangitur per imitationem 2a per devotionem 3a per subventionem et quorum
contactu sanantur per eterne mercedis retributionem.

c. xv Tunc accesserunt ad eum ab Ierosolimis scribe et pharisei dicentes
Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum
Non enim lavant manus suas cum panem manducant Ipse autem respondens ait
illis Quare et vos transgredimini mandatum dei
propter traditionem vestram Nam deus dixit Honora patrem tuum et
matrem tuam Et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur
Vos autem dicitis Quicumque dixerit patri aut vel matri
munus quodcumque est ex me tibi proderit et non honorificavit
patrem suum aut matrem suam et irritum fecistis mandatum
dei propter traditionem vestram In principio xv capituli datur et de promulgatione
nove legis per ipsum Christum synagoge iudeorum hic insinuatur perfec-
~~...~~ promulgamus fiende ecclesie generatio et hic primum ad ducendos per-
fectionem primo quantum ad perfectam vitatur 2o quantum ad perfectionem bonitatis
Ihesus ibi Et cum venisset capharnaum accessit qui didragma acci-
piebant In prima primo fit eliminatio malicie errorum 2o iudaeos erga
vitatur Circa 16 ibi venit in partes cesaree philippi in prima fit
eliminatio errorum erroris primo quantum ad agenda 2o quantum ad credenda

xv

mt 16 In pª primo fit ulcius error qui ad agenda elemuacio
2º privilegiatio nove legis fiende gentibus ~~.....~~ pordinato Egressus
ihus inde secessit in partes tyri 3º reliquiarum de iudeis tredituri com
i Et cum tussisset r° inde quod aut fiunt ut per xpi in fictum onde nosce quo
futuri esse in ecclia et in advetu per iudei per aliqui parte sunt opertati / gentium
pli illuati sunt itim quod in fine reduite ad iudeos quod gentem in fine iudi
In pª fit elimiatio iudaici erroris in agendis quantum ad operatione opa=
bilium 2º quantum ad cognitionem agendorum i Respondens ait petrus Eliminatio
vero et illuiatio iudaica erat quantum ad operacionem quo ondit eorum supersticionem
2º subdit supersticionis confutationem i Ipse aut rudes quo replicatiorum i Tunc accedentes discipuli Supersticio eorum ondit in hoc quod arguebant discipulos de
modico et ipsi erant rei in magnis Tangit reprehensores actores 2º formam
vero reprehensionis 3º materiam i non enim lavant dicit ergo Tunc scilicet quando omnes male
habentes ad tactum fimbrie sanabantur cum deberent eum magis credere, dicit unde Cris
ppe hic emata hec tunc designat ut ondat illorum ineffabilem nequitiam
quia tunc venit quando plurima signa operatus est accesserunt ad eum ad arguendum
discipulos Scribe qui putabant se habere perfectiorem sciam in lege / Et pharisei
qui simulabant se habere perfectiorem vitam / ab ihrlmis Jrhlm metropolis
erat et fons religionis et doctrine et habitatores honorabiles videbantur
innuit quod propter hanc habentes arguendi et habentes zelum legis et sic in corpus
accessus erat similato et presumpcio in loco aquo intelligi gloriacio
accesserunt ergo ad ihm non ut ab eo illuminarentur sed ut eum persequerentur in quo
notatur eorum pravitas que dicitur exaggerari primo ratione loci de quo venerant
in quo non debebat esse pravus scilicet ab ihrlmis ubi sancta lex et prophetarum florebant
2º de Syon exibit lex et verbum domini de ihrlm Et ideo tanto erat
pravitas quanto locus et status eorum maiorem scientiam requirebat unde Cris
Erumus scribe et pharisei per omnes terras erant disseminati Illi tamen qui in
ihrlm habitabant aliis erant doctiores velud ampliori fructus honore et
maiore possidentes scibiad equaque non erat gratia primum in ipsa persequi
inde sed et eum persequebantur in aliis tam quam de pro Consilium fecerunt
in unum sedentes persequendo et apprehendit eum / Secundo exaggeratur eorum pravitas
ratione interrogationis quia movebant dicit enim Quare discipuli tui transgrediuntur
traditiones seniorum Non enim lavant manus suas cum panes manducant Ubi
sciendum enim hunc posito eorum seniores iudeorum tradiderant quasdam tradi
tiones de se et vasa abluendis carnali ad quod precipitur levitici 17 Conclu
quod lavandum erat qui legale contrapat in iudicaciis et psalmus id
ait quod lavamini et mundi estote unde et turbis utebantur lacionibus statuentes
quod minimi aparent maculata eorum et despedientes ab virtutis diu tempore scilicet
relinquentes templo serviebant eum in galilea

iu[illegible] q phariz[e]i de mu[n]dicia exteriori calicis et corporis suis erat intrinsecus
Lam[illegible] [illegible] de mu[n]dicia interiori [illegible] [illegible] neglecta [illegible]
[illegible] debet [illegible] interior [illegible] exterior solum [illegible]
[illegible] interior [illegible] exterior [illegible] obmisit [illegible] exterior
[illegible] obmisit ut habet [illegible] pharizeos de exteriori mundicia [illegible]
[illegible] interiore neglecta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pharizei [illegible] [illegible] [illegible] a fraude et

[illegible] ipm ab omnibus sed ut sic et legis et prophetarum se ostendunt esse pap[illegible]
os sectatores discipuli vero domini ea que non erant necessaria ad salutem
non multum attendebant Unde Crisostomus despiciebant apostoli superflua attendentes
tes necessaria et ideo non ita crebro sicut pharisei statuentes sua et que dei
erant negligentes lavabant videntes ergo pharisei discipulos corporalibus locis
[illegible] non multum intendere [illegible] arguere presumebant et cavare
discipuli tui Unde [illegible] [illegible] [illegible] sicut discipuli quos deus docuit
seniorum [illegible] tui quorum culpa in te refundit et retorquetur qui
non corrigis | transgrediuntur non solum aliquando obmittunt sed totaliter
infringunt tradiciones seniorum quas oportet observare quia magna
est sapientia Job [illegible] [illegible] Multa nova induebant quibus [illegible]
[illegible] [illegible] non adicietis ad verbum quod propono vobis hodie [illegible]
non auferetis [illegible] superstitiosi Isti gerunt typum eorum qui plus
zelant transgressores tradicionum hominum quam preceptorum plus
[illegible] quam [illegible] plus consuetudinum quam utilitatum [illegible]
non lavant manus suas cum panem manducant
ecce ista reprehensio [illegible] Magna res de [illegible]
quod summum est de mandatis seniorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] mentem et [illegible] Beda [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] polluti sunt manuum baptismata servant qui
[illegible] [illegible] sordes abluere negligunt apostoli autem aliquid hic [illegible]
[illegible] vel [illegible] ut quid erat in deserto ubi non est copia
aque vel quia [illegible] [illegible] vel quia intelligebant hec non
pertinere ad veritatem vite Unde Crisostomus despiciebant apostoli superflua [illegible]
dentes necessaria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moysi de voluntate [illegible]
[illegible] [illegible] seniores etate moribus maturati et sciencia prediti
[illegible] ad regimen populi apostoli ipsi et moyses erat super eos Isti
[illegible] in [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] et [illegible] tempore statuta
[illegible] [illegible] ordinati et ipsi dicebantur [illegible]
est quod tot [illegible] ad regimen ipsi ordinati et [illegible] ut dicitur
[illegible] ordinarii et eorum [illegible] [illegible] super precepto [illegible]
[illegible] Isti statuebant aliqua que [illegible] decencie et [illegible]
[illegible] et aliqua sub [illegible] [illegible] [illegible] statutum quod [illegible]
[illegible] [illegible] erat istud statutum [illegible] manus suas venientes
accedentes ad mensam prius lavarent manus suas veniente
[illegible] et scire [illegible] mandati volebant [illegible] ad quod
[illegible] [illegible] [illegible] quedam iudicia spiritualis [illegible]
[illegible] [illegible] lavamini mundi estote [illegible] aut ad hec [illegible]
in lege aliquas [illegible] corporales abluciones dicebantur [illegible]
[illegible] quod discipuli [illegible] aliqua que non erant necessaria sed [illegible]
[illegible] superstitiones [illegible] [illegible] sic [illegible] non observabant
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

xv

vm igitur in discipulis suis arguebat tamquam contemptores doctrine
seniorum ut sic redderet eos ipsos odiosos Et sciendum quod pharisei in hac iniu-
gatione multipliciter sunt reprehensibiles Primo enim quia divine legis transgressores 1
erant ab ipsa inicione pharisei ceperunt non enim divinam legem moysi tradi-
dit sed seniorum quas tamen moyses legislator sic prohibuit deutronomii 4
verbum quod precipio tibi hoc tantum facito domino nec addas nec minuas
vero de eis dicitur ysaie 29 Dissipavit ius [illegible] sicut pactum Secundo 2
quia sue et non divine legis [illegible] erant cultores bene quod dixit
eis dominus mathei 23 duces ceci excolantes culicem et glucientes ca-
melum Et roma 10 Ignorantes dei iusticiam et suam statuere querentes
iusticie dei non sunt subiecti [illegible] humana statuta studiose [illegible]
divina vero iustissima relinquebat Tertio quia corporum et vasorum non 3
animarum erant mundatores [illegible] sordidi [illegible] Et po-
lluti sunt in sanguine suo [illegible] in occulto peccato et ideo maledicti mathei 23
ve vobis qui similes estis sepulchris dealbatis Quarto quia scripturarum erant 4
mali interpretes [illegible] ysaie primo lavamini et mundi estote de corporali
mundicia et ~~[illegible]~~ exteriori intelligebant quod tamen propheta de interiori
et spirituali percepit [illegible] et addidit auferte malum cogitationum vestrarum Et
[illegible] et ps Amplius lava me [illegible] Quinto quia mendaciorum confictores 5
[illegible] non lavant manus suas cum manducant panem [illegible] enim credendum
[illegible] discipuli qui [illegible] domino erant [illegible] honestissime
[illegible] et panem [illegible] manducaverunt manus suas non munda-
verunt sed quia non totiens quotiens pharisei manus suas lavabant non enim
[illegible] de celebri manuum lotione [illegible] nec magis erat de abo-
[illegible] Sexto erant sue stulticie [illegible] Stultum [illegible] 6
reprehendere quod non erat de obligacione [illegible] [illegible] enim [illegible]
sub pretextu reprehensionis [illegible] [illegible] quebat erat super omnem
legem Septimo [illegible] erat in [illegible] in mundicia qui est fons 7
mundicie [illegible] [illegible] [illegible] opera [illegible] non
[illegible] lotione [illegible] ut apostoli leguntur manus lavisse [illegible]
opera non sunt infecta sed absque peccato [illegible] affectionum infectione [illegible]
[illegible] non [illegible] dominus apostolis lavit pedes qui solum [illegible]
infectionem non habent [illegible] non [illegible] manus et pedes
[illegible] lotos [illegible] cugatos [illegible] [illegible] autem [illegible]
[illegible] invidiosa et stulta astuta et [illegible] [illegible]
[illegible] considerare [illegible] Ideo debet [illegible] [illegible] eius
[illegible] sequitur Ipse autem [illegible] dominus superstitione
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] apostoli
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et errorem confutat primo querendo ro(?) ennuciando s[ed] vnde deus dixit
honora et dicat go(?) ipse aut nudens non dicite propter dignam sui indi
gnacionem et eorum indignitate sed per contrarium quoniam et reprehensione con
futans eos Ait illis quare et vos transgredimini mandata dei propter tradicionem
vestram Obediencia enim magis oz deo quam hominibus acte x dicit
non dicit quod apostoli sui faciunt transgredientes ut non det eis occasionem talem
ammice(?) neque tamen vituperat quod ab apostolis factum est ut appareret eorum
sed qui clavum clavo retundens dicit eos dicite quod faciebat transgredi
mandatum dei propter mandatum hominum / Ubi sciendum secundum Jacob de Alleg(?) quod
salvator noster plerumque emulos suos per interrogacionem repellere solebat
quamque eorum visione eorum demencia manifestare cumque ut ipsis
tradatibus et suis scientie dicatibus eis non appareret saciata quibus indigni eran(t)
ut ibi dic nobis in qua potestate hec facis Ubi interrogatus reddit in
terrogo(?) ego vos unum sermonem etc. Joh(?) et eorum repulit interrogat
cumque facit hic ut operiendencia illius de quo interrogat audiat
eos non propter scire nel(?) legis fraude facere quoniam sed pocius ad
hoc solum ut per doctrina valeant deligare et hec ut secuntur in
quo dicitur ... mandatum dei propter tradicionem vestram acsi diceret cum ipsi
sicut vos propter tradiciones hominum precepta dei negligatis quare discipulos meos
tradicionis arguendos quod seniorum missa pimpendat(?) ut dei una trans
diant Exquo patet quod qui mediora pecata committit indignus est
vera increpare unde Ro. ij dicitur qui abhominaris ydola sacrile
gium facis / Confusio doctrine cuius vita testimonio ... ...
quod confirmatur Et ideo ne phei(?) se possent excusare ... errorem
preceptorum propter hominum tradiciones subnectit ... mox eorum ...
ciat et dictum suum auctoritate legis confirmat quod vnde deus dixit ...
honora patrem tuum et matrem tuam ... ... vera in bolliat
eorum consulens honor iste non solum nulli ... sed ... ministracio
necessariorum unde b. Jero. honor in scripturis non tamen in salutacionibus et of
ficiis defenditur quam in elemosinis ac munerum oblacione sentitur honora inquit
apostolus viduas que vere vidue sunt hic enim honor donum intelligitur
Uero exhibicio honoris intelligitur in duobus in reverencia et sustentacione
Exhibicio honoris in reverencia consistit in tribus scilicet affectu effectu et
Sustentacio consistit in tribus in solacio corporum in sumptibus operum in
benedictione necessariorum Et qui maledixerit patri vel matri ... verbo
vel signo quantum sciendo contumeliam maledixerit ... debitam obsequiis
parentes indignos iudicavit morte moriatur ... ... vos autem
dicitis ... tradicio ... lege divina ...
addens scilicet dehonoracione ... et inhonoratione ... No ...
... ... de ...
... ... formido ... sunt ...
... obediendo ... in filii ... ...
... ... obediencia ... ... obediunt signo ...
... ... honoris ... reddite ...
... ... signa ... in solacio ... in debitis ...
... ... filii ...
solacio debet ... ... dehonorandis ... ...

Marginal notes (left):
... et facere ... ut ... deo in ... ... teneat ... eo ...

... ... plene dicit ... dicat ... ... dicta ... ... sufficere ...

... ... timetur(?)

... ... defecat(?)

x v

dus in beneficio et parentes pauperes consuleret aut filii eos in necessitate bona
[illegible] aut honore pro administracione temporalium excludebat propria [illegible] — vel alias [illegible]
[illegible] quia sacerdotes qui erant cupidi ut bona que erant administranda — parentes debi-
[illegible] converterent in usus eorum dicebat quod melius erat illa deo offerre — les ut pauperes [illegible]
quam parentibus ministrare tum quia deus est pater corporalis et spiritualis tum — [illegible]
[illegible] per talem oblacionem parentes sustinent detrimentum corporale consequentur — [illegible]
bonum spirituale in centuplum id quod erat in eorum necessitates [illegible] deo habebant
[illegible] Et ex hoc sequebatur quod propter honorem parentum [illegible]
[illegible] in hac administracione [illegible] propter [illegible]
[illegible] glossa [illegible] impietate subiungit pietatis [illegible] docet quod oblacio dei qui
[illegible] per obsequium parentum preferat et hic pluries filiis [illegible] pietatis nec
[illegible] tunc [illegible] deo [illegible] devitant [illegible] vos autem dicatis
[illegible] mandatum dei. Quicumque dixerit patri vel matri
munus quodcumque est ex me / deo scilicet oblatum tibi proderit scilicet magis quam
si expenderem in necessitates tuas corporales [illegible] quia tunc solum prodesset
corpori nunc vero anime et vite eterne [illegible]. Quicumque dixerit
[illegible] potest [illegible] vel. Quicumque dixerit id est dicere potest patri vel
matri [illegible]. Quicumque dixerit munus quodcumque — vovi deo [illegible]
[illegible] de meis rebus tibi proderit [illegible] quia deo — [illegible]
[illegible] sacrilegus est [illegible] que deo devovi et [illegible] locutio — [illegible]
[illegible] et non honorificavit patrem suum aut matrem suam debitum — [illegible]
[illegible] subtrahit aliquid a patre suo vel
matre [illegible] hec non [illegible] et ita irritum fecistis [illegible]
[illegible] mandatum dei de sustentandis parentibus propter tradicionem
[illegible] que vere sunt avaricie [illegible] mandatum pietatis [illegible]
[illegible] cupiditate impietatis [illegible] humana constitucio
[illegible] blasphemat iudeos quod [illegible]
[illegible] alienas [illegible] propheticis et legittimis [illegible] apostolus
[illegible] fabulas [illegible] tradiciones [illegible]
[illegible] filius vovens deo id quod in sustentacionem parentum necessarium
[illegible] sic dicit patri vel matri munus quod deo vovi reddo
[illegible] deo erit tibi patri vel matri utile quia
[illegible] in necessitate [illegible]
sacerdotes quod filii offerrent eis ea que erant necessaria sustentacioni pa-
rentum propter quod patres afficiebantur fame et inedia et sic filius non
honorabat patrem quia honor non tantum attenditur in salutacione et
reverencia ymmo eciam in subvencione [illegible] pharisei [illegible] propter
[illegible] ut plurimi [illegible]
[illegible] errores [illegible]
[illegible]

sua tradicionem statuentes et ipse consuletis cupiditati. Secundo propter terra dominj
honorare parentes primo propter esse et ideo debemus eis de terreni impendere. Ecclesiastici
vij honora patrem tuum et gemitus matris tue ne obliviscaris memento
quoniam nisi natus per illos non fuisses et retribue illis. Secundo propter nutritum et
ideo debemus eis subvenire et pariter cum defectionibus ubi filij nutriunt
senes unde narrat Valerius de quadam filia que matrem propter defectum
in carceratam uberibus nutriuit ne fame moreretur. Tercio propter doctrinam
et ideo debemus eis obedire. Ephesios vj filij obedite parentibus vestris. Adverte
autem quam valde deus volens omnes parentes esse valde honorandos
addit premium precepto premium et penam premium cum dixit ut sis longevus
et in precepto premium et penam. Qui maledixerit patri aut matri morte moriatur. Exodi
xxj penam aut Qui male parentes aut matri morte moriatur. Et tamen
deus est premium in hoc loco promittens qui honorantibus promittit ponit quod
deus est premium in hoc loco promittens qui honorantibus et sunt
tribulus et penam ut ipsos stupefaceret de suis tradicionibus et sunt
morte dignos esse etiam quia si hij qui verbo dehonorant parentes
morte etiam digni sunt multo magis illi qui opere dehonorant et a
¶ lios dehonorare suis tradicionibus docent. Nonum est quod hec tradicio veniebat
de avaricia sacerdotum dicencium quod deus verus est pater et ideo vovens
deo id quod parentum necessitatibus debebat debebat honorare deum qui est principalis
pater et per hoc reddere vota sua deo. Et tum tum accepta promissione parentum
et hec tradicio cedebat in lucrum sacerdotum unde ipsi prudentissimi legem
dei violentes scribe pharisei et subdole ut sub nomine pietatis inducerent impie
nos filios docuerunt ut si quis ea que parentibus offerenda sunt deo vovere
voluerit qui verus est pater oblacio domini preponeretur parentum muneribus et
dicerent filij ei munus quodcumque est a me tibi proderit i. quod ego offero deo
michi et tibi proderit et ideo non debes res meas assumere in usus tuos
sed pati ut deo offeram. Aliorum est venit de avaricia sacerdotum quia illa que erant
deo consecrata non debebat cedere in usus aliorum quam illorum qui templo
serviebant. Suaserunt ergo filijs ut si quid vovissent deo quod etsi necessarium esset
sustentacioni parentum non est parentibus dandum ne crimen sacrilegi incurrant qui
res deo dedicatas et consecratas in usus suos assumerent et hec est quod
iam dicte ipsi parentes quod deo consecrata tenebant ne sacrilegium crimen incurrerent
declinabant egestate consumebant atque ita fiebat ut oblacio liberorum sub occasione
templi et dei in lucrum cederet sacerdotum et per tales suasiones quas miscerat avaricia
stimulante irritum fecerunt preceptum de parentibus honorandis et hec est
quod dixit et non honorabit patrem suum et matrem et irritum fecistis mandatum dei propter tradiciones
vestras i. que vestre avaricie serviebant. Secundo de pena quam comparaties amo sue

xv

d pri quod ei porrigeret aliquod indumentum qui supto facto dedit pri
medietatem et mox filius aliam medietatem petens dicens se velle refingere
ut ea pri donaret eo senescente. Ad maiorem intellectum notandum
est quod pr. per se tenetur providere filiis quia est causa eorum quantum ad esse et ideo
debet eis nutrimentum et documentum. Filius autem tenetur providere parentibus de neces-
sariis pro actus s. si indigeat et ipse sit potens et ideo si pr. iam neces-
[illegible] sua bona de quibus filius potest se sustentare vivere sic [illegible] de-
bitum de alieno autem nullus potest deo sacrificium facere et ideo talia
offerre deo non est licitum quia est contra divini preceptum de honore parentum
Secus autem esset si filius bona sua prius deo vovisset vel consecrasset
antequam parentes in necessitate venirent quia tunc non esset licitum [illegible]
de eis providere parentibus quia si filius esset deo votum factum de aliquo immo-
lando non poterit mutari nisi per redemptionem [illegible] patet secundum illius
opinionem que dicit quod filius post professionem factam in religione tenetur
exire claustrum pro necessitate parentum et contra voluntatem sui superioris eo
quod talem professionem est iam deo consecratus et ideo propter necessitatem parentum
non debet contra votum obedientie facere. Hoc etiam patet alia ratione quia si filius ve-
nerit ad etatem adultam potest invitis parentibus licite minorum [illegible]
vel ad sacerdotium promoveri [illegible] religionis ingressu cessante tunc
necessitate parentum sed quod per sacerdotium [illegible] de hoc quod non tenetur subvenire
[illegible] armorum si ab hostibus invadatur quia iam non est ei licitum pu-
gnare [illegible] propter [illegible] quod non tenetur manere cum patre
[illegible] est obligatus uxori [illegible] professionem factam in religione
[illegible] a subveniendo parentibus nisi tantum modo convenienter sue regule
[illegible] non debet propter hoc contra votum obedientie facere immo esset inobediens
[illegible] faciendo propter hoc patet solutio [illegible] que [illegible] ad [illegible]
[illegible] talis est votum factum de hiis que sunt supererogationis non
indicat illis que sunt de necessitate precepti cum preceptum impleri possit
[illegible] bona autem talia non sed votum religionis est de hiis que
sunt supererogationis subvenire autem parentibus in necessitate est de necessitate
precepti ergo per votum religionis per professionem sollemnisatum non ab-
solvitur aliquis quin teneatur ad ministrare parentibus sicut ante ergo per
[illegible] tenetur exire claustrum propter necessitatem parentum etiam contra voluntatem
superioris sui quia per professionem non absolvitur a precepto divini absolute

Nota

ab aliquo mo implendi preceptum quia preceptum de honore parentum est
affirmativum et ideo non obligat ad semper sed pro loco et tempore et aliis de-
bitis circumstanciis que aliquid variant secundum condicionem ipsius imple-
re preceptum Tercia ad modus subveniendi patri efficitur inconveniens
et illicitus ipsi filio per assumptionem alicuius status licet ymmo etiam
perfecti sicut subvenire patri per defensionem armorum efficitur illici-
tum per sacerdotium statum tenere tamen subvenire ei aliis modis suo statu
convenientibus Ita eciam per votum obediencie subvenire patri contra voluntatem
superioris efficitur illicitum ipsi religioso tamen ei tenetur subvenire convenientibus [illegible]
modis convenientibus professioni sue Allexander de hal honor patris consi-
stit in pluribus per ingressum religionis non absolvitur ab exhibicione reve-
rencie absolvitur quo ad debitum sustentacionis quia quo ad illa mortuus
est mundo sed ab exhibicione honoris in reverendo in consolando et o-
rando non absolvit ymmo obediencia magis augetur

dua Sed hic possunt esse sex dubitaciones Prima utrum in honore parentum cor-
poralis subvencio intelligatur Secunda utrum per votum divine oblacionis filius
absolvatur a subvencione parentum Tercia utrum per votum peregrinacionis homo
a subvencione parentum absolvatur Quarta utrum per votum matrimonii con-
iugis absolvatur a subvencione parentum Quinta utrum per votum religionis
aliquis absolvatur a subvencione parentum Sexta utrum filius emanci-
patus ab alia subvencione homo absolvatur Septima utrum filius emanci-
patus a patre absolvatur per hoc a subvencione corporali Ad primum dicen-
dum quod quatuor modis potest pater in honore parentum subvenciones corporales in-
telligi primo quod sacre scripture locucione utrum Ieronimus in
vite necessariis intelligi primo quod sacre scripture locucione [illegible]
honor in scriptura non tantum salutacionibus et officiis offerendis
sed in elemosinis munerum oblacione sentitur scribit enim [illegible]
quod rex moabitarum misit dicendo balaam venias ad me et maledic
tas populo dei quia paratum habeo honorare te et apostolus dicit honora-
viduas a dependentibus ecclesie in vite necessariis sustentare que vere
sunt vidue Secundo ex parte naturali dileccione planum est enim quod dileccio
proximi primo fundatur ad parentes quia dileccio gratuita caritatis que ad
omnes homines fundata est naturalem dileccionem non tollit sed vera dileccio
non solum fundata est in verbo verum eciam in opere Illud Iohannis non diligamus
verbo neque lingua sed opere et veritate Tercio ex opere et premii repromissi-
one sicud filius parentes honorantes promittitur premium quod erunt longevi
super terram super illa Iohannis terra dei scriptum est porcio mea deus sit ista vincendi

xv

Maledicentibus vero patri vel matri pmittit pena lenitici 20 c. xx morte moriatur etiam et tpali ut glo. dicit Ergo ut Lyra dicit scelera pena que morte tpali et etiam digni sunt qui eos dehonorant facto et ope necessaria eis non ministrantes cum sint optimum Quarto ex beneficiis receptis Nam filii receperunt a parentibus esse vite et disciplinae quare debitum iusticiae est quod cum fiunt vel etate confecti et infirmitate vel fortunae bonis tpalibus denudati quod in eis a filiis esse vite per ministrationem necessariorum conservetur et nutriantur Unde ciconie instinctu naturali cum vident parentes etate gravatos vel confractos et plumis fovent et alimenta ministrant et in volatu supportant In honore ergo parentum omnis eorum subventio secundum doctrinam sanctorum intelligitur ¶ Contra secundam 2
et deum quod si quis vovit deo offerre in oblatione vel ecclesie seu altaris edificatione illa pro quibus tenetur parentibus in necessitatibus subvenire non tenetur tale
votum implere / pro duo primo quia tale votum quo quis quod vovet illicitum reddere non tenetur Nam votum est promissio facta deo sed deus non vult 1
sibi promitti a nullo minus observari id per quod subtrahitur vita minus parentibus quorum vitam mandavit per filios esse conservandam Unde sicut si aliquis vovet singulare periculum non tenetur servare promissum sic cum vita patris auferatur per subtractionem rerum tpalium non tenetur illa offerre per que vita parentum sustentatur et si voto promisit offerre votum implere non debet unde dicitur xx c. q. v. Tollerabilius est vota stulte promissionis
non implere quam crimen committere Secundo quia divinum mandatum tunc seditur 2
Scribitur n. per Regum xv quod deus non vult holocaustum vel victimas
magis enim obedientiam voti eius et observare mandatum eius sed mandatum
dei est parentibus necessaria ministrare Unde reprehendit phariseos pro eo quod sub
pretextu oblationis facte deo filios a subventione parentum docebant esse
absolutos / docebant enim eos sic facere O pater munus quod ego
offero deo proderit et tibi proderit et ideo non debes sumere in
usum tuum res meas et munera mea sed debes pati merito quo
quo iam oblata sunt prime et post quia si velles accipere talia pro tuis
necessitatibus tu esses sacrilegus et ego voti transgressor ut glosa exposuit ¶ Ad 3am
est unde Augustinus in libro de questionibus euangeliorum 3
sic intellectum dat istis verbi munus quodcumque ex me tibi proderit
et si dicitur munus quod tu pater offers causa mei ad te iam proprie non pertinebit
Solebant enim Pharisei ut Augustinus ibi dicit cum filii pervenerant
ad talem etatem ut ipse posset deo aliquid offerre tenebantur offerre

pri^i^ mus quod tunc pr offert deo ea bona tibi pderet demceps q^z
ergo tlis sunt etatis q prime volo offerre et quo ad tlem etatem per
veniebat ut tu hoc possent dicere parentibus a zm tdictam pticorum absoluti
erant subventione parentum et ita q si ab voto se astringebat iam pfectam
etatem hns ad peregrinatom ac et alia opa pietatis et divini cultus tenebat
illa et amplius parentibus non subvenire sed hec supsticio damnanda est q i
etate pfecta plus homo tenetur divina mandata servare q^m non pfecta
Dum est ergo q preptum de subventione parentum est affirmatum q^d pp obligat
sed non pp si ergo aliquo tpe si ergo aliquo tpe quibus pt ~~a subventione~~
labore a subventione parentum et alio tpe votum peregrinationis implere non ab
solvitur a voto ~~parentum~~ pp subventionem parentum sed si parentibus non possit subvenire
implendo peregrinationis votum vel pp longam viam aut q vires sibi z pri
non possit subvenire de labore suo vel pp alias causas puto quod ad vo
tum peregrinationis implendum non tenetur / Ad 3^m est dicendum q^d votum q pt
venerit requirit dnatom ideo q in altius ptate et dominio hominis venit
non pt q non est deo gratum nisi quod de suo promittimus et q filius
ad annos pim est sub dominio patris et famulus ptate domini et uxor
sub ptate viri in hiis saltem que ad curam vel familiarem ptinent
ideo vota tlium psonarum irritari et nullius vigoris sine eorum consensu
sub quorum dominio constituuntur q^o ppter vero voti dz habere discretionem in d
operibus virtuosis opa autem virtuosa non sunt nisi sic discrete et sapienter
fiant loco tpe et psona et aliis circumstantiis pensatis sed ppter supio
dz habere discussionem et examinationem ideo hic multum decipiuntur religiosi
que ptinent ad animam ipsam non dz stare iudicio suo sed iudicio alterius
~~medici~~ superioris sicut medicus infirmus iudicio alterius medici debet
stare eciam de regimine suo in ore [illegible] et in quibus spiritualibus et v
tuosis actibus superior omnibus fidelibus est ecclesia ad dispensandum et opa
mutandum aut pout expedientia et discreta que venerit aut non vo
tum ergo ieiunii abstinentie et vigilie si ppter devocionem sit devocio si
ppter voti sit discretio si ppter superiorem sit discussio et examinacio si
nandum est aliter non vim si quis tum voto ieiunii abstinentie et vigilie
parentibus pt subvenire in necessitatibus dz servare sed pro q tle ieiunium
non erunt opa tunc virtuosa sed viciosa servandum non est / Ad quintum dicendum
q^d precepta prime tabule que nos ordinat in deum indispensabilia
sunt p deum sed non p hominem Cum ergo subventio parentum sit preceptum se
cunde tabule non pt p hominem dispensari ut homo a subventione parentum

2^a tabula non 2^e tabule dispensabilia sunt p deum

abstinencia et vigilia

xv

absoluatur et si dicatur quod votum reducitur ad preceptum prime thabule ad sit a
ctus latrie ideo multo magis est indispensabile quam subvencio parentum Dicendum
quod in voto dispensatur quod non reddatur sed dispensatur ut quod cadit super voto
non cadat quia forte caret condicionibus suppositis Similiter ergo votum religionis in
de hiis que sunt consilii et supererogacionis sub vencio parentum ut pre
ceptum votum religionis non obviat observacionem precepti servandum est
ubi vero obviaret puto quod observandum non esset Votum religionis scilicet
votum non absolvit religiosum a subvencione parentum simpliciter et universaliter
quia ut talis subvencio homines semper obligat scilicet vel de superioris
licencia de suo labore et dedicione ad ministracionem aut quod sua procura de gl
cione faceret vel per aliud talis subvencio fieret debitam curam debent
impendere ut simul teneant votum religionis parentibus subveniret Alias
puto quod ad votum religionis ~~parentibus subveniret~~ non tenentur quia ut religio
tenetur sub voto nisi per supposita observacione divinorum mandatorum in
quorum uno subvencio parentum includitur Ad secundum est Dicendum quod ut dicitur 6
in primo digestorum ius naturale ut communitas ipsa instituit licet ne-
cessitas gencium invenit super ius civile omnia alia ius formatur
unde iam ius non esset si ius naturale tolleret vel in aliquo obviaret quia
igitur subvencio parentum scilicet de iure naturali et emancipacio filiorum est de
iure positivo ideo non absolvitur aliquis filius a subvencione parentum per ema
ncipacionem prius sed bene absolvitur ab aliis subieccionibus quia concessum est duas
actiones suorum ut per se possit contractus facere testamentum condere heredes
instituere et alia facere que ius positivum ordinat secundum diversum modum
regimen civitatum provinciarum et regnorum sed non possunt ordinare aliquid
quod esset contra preceptum legis nature quia tamen non esset statutum de sta- ß
tuto ut lex alegando vel legendo sed magis sepra ab iniusticie unde
Secundum cum augustinum ... lex humana multa concedat et permittat
que per divinam legem corriguntur nulla tamen lex danda est si iusta non est

Hypocrite bene prophetavit de vobis Ysayas dicens Po
pulus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est
a me Sine causa autem colunt me docentes doctrinas
et mandata hominum Et convocatis ad se turbis dixit eis
Audite et intelligite Non quod intrat in os coinqui
nat hominem sed quod procedit ex ore hoc coinqui
nat hominem Sequitur textus Tunc accedentes discipuli eius dixerunt

Confutata tradicione eorum per impietatem hic confutat per simulacionem per auctoritatem ysaie in qua arguuntur in eis tria Simulacio oris quia labiis honorat cogitacio mentis quia cor eorum longe frustracio mercedis quia sine causa colunt me dicit ergo ypocrite id est simulatores qui sub tali cultus de optimi loquitur quia ut essent reputati audebant scripture in verbis et in operibus conficiebant cum tamen corrupti essent interius sequitur Bene prophetavit de vobis ysaias dicens ex persona domini ysaie xxix alia littera vera littera hec populus iste ore suo et labiis suis glorificat me et est sententia eadem dicit ergo populus hic scilicet iudaicus labiis me honorat scilicet per suppositi optiorem iudicia commendando ut exterior et quod vera in eis non est Cor autem eorum longe est a me quia gloriam suam non meam querunt Cor autem eorum id est recordatio quo ad memoriam intencio quo ad intelligenciam dilectio quo ad voluntatem longe est a me per oblivionem datus sum tanquam mortuus a corde Sine causa autem colunt me id est sine mercede Sicut non habitum a mercede cum verus cultoribus Colunt me quia cum simulatorie et optime frustra dicitur medicina que non confert sanitatem aliquid variatur in condicionem operis impletivis preceptum eterna aliquis modus subveniendi patri efficiatur ingenio et illicitum ipsi filio per assumpcionem amoris efficiatur illicitum per sacerdotum statum tenetur in ei subvenire defessione modis suo statum convenientibus Ita eorum modo per votum obediencie subvenire patri contra voluntatem superioris efficiatur illicitum ipsi religioso tenetur subvenire Sic cultus divinus qui non ducit ad veram felicitatem dicitur esse sine causa seu frustra docentes doctrinas Quum credenda et mandata que adagenda homini contempta divinis adhibebant hec doctrinas varias et per eorum noticie abducta docebant transgredi mandata dei per tradiciones suas ut visum est in falsa exposicione precepti de honore parentum hec faciebant per avariciam sicut dicitur hic et per superbiam ut per doctrine auctoritatem populus defenderet eis maiorem reverenciam glossa dicit hec premunit ysaias in spiritu simulacionem iudeorum quia in dolo repugnaret ewangelio vide infra xxii dagistrum scimus quia verax es et cetera In quo eciam et fideles arguuntur qui in oracionibus inveniuntur evagacionem ad invicem unde Bernardus non potest fieri ut cum deo loquatur qui cum toto mundo eciam tacens fabulatur Loquitur psalterio longe a deo est animus qui in cogitacionibus suis occupatur

e mia dei i
iter (?) corde
ecce labiis
eum expugnabat
hic cor eorum longe
erat a deo
in misterio (?)
et simulatores
ut eum expellit
i...

[illegible] mori [illegible] consol [illegible] stebat [illegible]

quod intrat in os corpus [illegible] carnales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud deum [illegible] delectatio mala [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spirituales [illegible] carnales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] carnales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salutatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malicie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cordis

Et convocatis. Consultata condicione impietatis [illegible] consultat condicionem superstitionis et inutilitatis [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] et [illegible] indignitatem [illegible] turbas et non [illegible] vocat [illegible] [illegible] [illegible] attencionem [illegible] ostendit quod [illegible] ad consultatorem [illegible] [illegible] ubi non quod intrat per os. Dicit ergo: Et convocatis turbis, scilicet quas pharisei [illegible] [illegible] que [illegible] generatio [illegible] dixit eis: Audite, scilicet [illegible] corporis auditus et intellectus animi. Non quod intrat in os, scilicet corpus, coinquinat hominem. Pro quo sciendum quod [illegible] est principium [illegible] a quo homo potest coinquinari [illegible] et istud est [illegible] in hoc [illegible] scilicet ipse primus motus cordis qui dicitur voluntas. [illegible] ergo nulla [illegible] potest esse peccatum [illegible] [illegible] potest hominem coinquinare que ergo intrat per os non coinquinat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo homo fit malus ex ipso motu cordis. De quo habetur [illegible] Sed quod procedit ex ore, id est malicia cordis que [illegible] [illegible] [illegible] tanquam [illegible] coinquinat hominem. [illegible] [illegible] [illegible] quod intrat per os possit fieri homo malus videtur quod [illegible] gula est peccatum mortale et [illegible] peccatum committitur per ea que intrat in os ut patebit [illegible] [illegible] et potum [illegible] [illegible] [illegible] Corinthios [illegible] [illegible] qui manducat et bibit indigne corpus et sanguinem domini iudicium sibi manducat et bibit [illegible] [illegible] salvator non quod intrat [illegible] Ad hoc dicendum [illegible] quod per nullam rem que sumitur per os fit homo malus [illegible] [illegible] propter rei [illegible] [illegible] enim quod sumitur vel est corpus domini vel [illegible] [illegible] [illegible] corpus domini sumptum non potest fieri malus quod [illegible] et optimum [illegible] fit homo [illegible] [illegible] [illegible] dicit Augustinus [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] optimum ergo propter ipsius non fit homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non fit homo malus quod omnis creatura dei est bonum et nichil [illegible] est de hiis que ordinata sunt ad usum hominis [illegible] [illegible] [illegible] aliquid sunt non eo modo quo [illegible] vel non eo tempore quo sumi debet [illegible] est ibi effectus considerandus [illegible] [illegible] [illegible] voluntatis in appetendo et iste est primus effectus procedens a corde. Alius effectus est [illegible] [illegible] appetitus que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] sanctificatur in re que [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et p(ro)p(ter) q(uo)d iste effectus q(ui) de se s(em)p(er) est bonus possibilis t(ame)n viciari p(ro)p(ter)
Nota g(ener)o deformitas consistit in p(r)imo et h(oc) 3 q(uod) d(icitu)r q(uod) ea que p(ro)cedit
ex corde coinquinat ho(min)em. Ad p(r)im(u)m g(ener)o a(rgumen)t(u)m quod d(icitu)r de gula d(icitu)r
3 q(uod) sum(er)e cibu(m) et potu(m) no(n) facit pec(catu)m gule s(ed) sum(er)e immoderate
Immoderac(i)o aut(em) venit (contra) temp(er)anciam (contra) temp(er)acia(m) aut(em) q(uod) inordinato
appetitu et iste p(ro)cedit a corde et p(ro)p(ter) q(uo)d cor est p(r)im(u)m in pecc(at)o gu-
le. Ad s(e)c(und)um de sump(ti)one cor(pori)s x(risti) dicend(um) q(uod) qui ip(su)m manducat in-
digne ideo (est) iudiciu(m) manducat q(ui)a indigne accedit iudiciu(m)
aut(em) accessus 3 q(uod) volu(nta)te que sentiens se indispositu(m) et indig-
nu(m) ad tantu(m) sacram(en)tum veldaus accedit ad ip(su)m et sic p(r)im(u)m totius
deordinac(i)o(n)is est p(ra)vitas volu(n)t(ati)s. Item d(icitu)r q(uo)d Adam in g(us)tu
pomi coinquinatus fuit. Item d(omin)us loq(ue)bat(ur) iudeis qui in le-
ge(m) ciboru(m) distinc(ti)o(n)em obs(er)vabat s(ecundu)m leviticu(m) x(i). Nec (ta)m(en) lex
destructa sp(ec)ialiter erat. Ad t(er)c(iu)m sequi videt(ur) q(uo)d iudei hec im(m)unda
comedissent q(uo)d t(ra)nsgressores fuissent et ig(itu)r illa im(m)unda inqui-
nassent eos. R(espond)eo dicend(um) cibi nu(n)q(uam) coinq(uinant) vel coitu(m) c(ontr)a(ri)um. i(n)dicat
q(uo)d omnis c(re)atura dei bona et nichil reiciend(um) q(uo)d cu(m) g(ra)c(iarum) ac(ti)o(n)e p(er)cipit(ur)
1 Thimo(theum) 4. Constitucione aut(em) dei aliqui dicti sunt immundi et
h(uius)mo(d)i cibi inquinabant sumentes no(n) p(ro)pt(er) se s(ed) q(ui)a eorum appetitus
inordinatus s(ed) q(ui)a cont(ra) lege(m) vel dei p(re)cepto sumebant(ur) s(icu)t
fuit in Adam. Similiter ydolatum inq(ui)ntum c(re)atura dei no(n) inquinat
u(t) d(icitu)r glo(sa) h(oc) a(rgumen)t(u)m. In h(oc) quod de 3 c(re)atura (con)secrata no(n) alig(na)
possit ydolatu(m) coinquinare u(bi) si sumet(ur) ad honore(m) ydoli. P(ro) ip(s)o
cibi ipse iudic(ium) sunt s(ed) ydolatu(m) ac demonu(m) invocatio ip(s)os facit
immundos 1 Cor(inthios) viii h(oc) d(icitu)r de ydolatrias. Et ideo d(icitu)r n(on) quod intrat
in os coinquinat ho(min)em vicius Secu(n)d(u)m c(on)t(ra) Ex hoc
videt(ur) q(uo)d pec(catu)m no(n) intrat p(er) s(ensu)s cor(pori)s q(ui)a Ier(emie) 9 Ascendit m(or)s
p(er) fenestras n(ost)ras. R(espond)eo c(ertu)m est q(uo)d obicit(ur) s(ensi)bilis et deinde de-
fert sp(eci)es ad ymagina(ci)o(n)e(m) p(er) s(ensu)m que(m) et ibi venit usq(ue) ad cog(i)-
tatione(m) et ista no(n) coinquinat nisi p(er) occasione(m) d(omi)n(u)s no(n) int(er)
de inquinacione p(ri)nci(pa)li semp(er) en(im) causa pec(cat)i est in motu ab
anima 1 in consensu. Ex quo(m) doctrina(m) stab(ili)s d(omi)n(u)s p(er) h(oc) v(erbu)m q(uo)d intrat

[illegible] de anima [illegible] testa[illegible] uti [illegible] q(uo)d dic(itu)r
de [illegible] coinquinat ho(min)em [illegible] ap(osto)l(u)s d(icit) o(mn)ia munda mundis [illegible]
dei [illegible] ap(osto)l(u)s de q(ui)b(us) [illegible] ubi [illegible] mathe(um)
[illegible] d(icitu)r [illegible] de p(re)c(ept)o [illegible]
[illegible] in q(ui)b(us) [illegible] illos [illegible]
[illegible] in mundo [illegible]
[illegible] cogitat [illegible] ab i(n)c(e)p(ti)o [illegible]
[illegible] adam cogitatus [illegible] in ade [illegible]
[illegible] alio(rum) [illegible]

pes no coinquinat homie eliminat obsuancias cerimoniales
quaz multe in discrecone ciboz consistebat innuens qd debere
cunctis cessare pcepta legalia in passioe domini que legi tm
imposuit (vn Crisostomus) dt ... in passioe domini in signum tunc le
gis velud templi scissum erat Illa pt passionem domini legales obsua
cie sunt mortue credentibus donec synagoga cum sui honore du
ceretur ad tumulum quia iam nulla spes ponitur in eis vnde apostolus circumcidit
tymoteum et quedam alia legalia apli leguntur obsuasse non qr
ipi spem aliquam in eis ponerent sed ut credentibus iudeis occasio sca
dali tolleretur Aput alios vo iudeos tandiu sacramenta legalia va
luerunt quamdiu ad eos ... fidei non potuit pueniri valde enim audito
iniuste exigitur obediencia ubi non pcessit audito Ro x quo au
dient sine pdicante Sequitur etiam post eam Tunc accedentes discipuli
dixerunt In quo pietas discipulorum dirigitur Ad cuius evidenciam sciendum
est qd simplitas et pietas discipulorum duo efficiebat in ipsis displicenciam
s de scandalo qd pharisei concepcant assumebat et ignoranciam
de sermonibus quos xpc apte dicebat Et ideo dominum instruunt ut p
non curet de scandalo phariseorum ad dictum tunc et sicut non caute
quasi p abolicione dictum sensum pdictorum verborum Non quod intrat inquinat
Et hec post incipit ibi Petrus autem petens Porro ergo instruitur qua
docentur discipuli non curare de scandalo phariseorum Vnde ipsi discipuli atten
dentes quamplurimas obsuaciones fieri inabilem a phariseis obsuacione
quas abhominabatur verbum xpi videbatur abicere et pro
hoc phariseos scandalizare quomodo pietate moti sunt accedentes sunt fa
miliares ad xpm et dicunt Scis quod pharisei audito hoc verbo sca
dalizati sunt Est autem scandalum in grecum offendiculum vel
ruina vel impacta impacto pedum Scandalizari ergo
est ad alicuius dictum vel factum assumere occasionem
turbacionis vel displicencie vel ruine Ad
hanc interogacionem xpc respondens docet quoddam
scandalum non esse cauendum quod non venit ex zelo consideracione
sed ex invidia et etiam ad inventionem eius dicit Omnis plantatio
Rest q sequitur satis pz lectura

Tunc accedentes discipuli eius post confutacionem sequitur hic reprobacio
ubi ostendit reprobacionem iudeorum primo ratione obstinacionis 2o
ratione cecitatis ibi Sinite illos et perdit pena ... in capitulo
ibi Tunc autem ... ad ostendendum illorum obstinacionem primo ponit
discipulorum inicio 2o responsio ibi At ille respondens dicit ergo Tunc s[cilicet]
quod scribe et pharisei audierunt superstitiosas tradiciones evacuari acce
sserunt discipuli Aliter quippe accedunt discipuli aliter adversarii aliter
angeli Isti ad instruccionem illi ad [illegible] illi vero [illegible]
et subiectione sed ad ministrandum ... accessissent et ministrabant ei
Dixerunt discipuli ei scis credentes quod ... omnia ... fiant
... pharisei Isti quorum religio est in cibis audito hoc verbo
quod sic evacuat distinctionem ciborum et tradicionem seniorum scan
dalizati sunt i[d est] indignati vel offensi sunt ... et legitur
hic in glosa Scandalon vel scandalum grece nos offendiculum
vel ruinam vel impactionem pedis possimus dicere unde qui
scandalizantur i[d est] occasionem ruine dedit Unde sunt illa dicta
... scandalum ... vel ... occasionem
ruine ... dicitur scandalum activum Istud autem scandalum
phariseorum erat scandalum passivum quod neque dicto vel facto
... sed potius audito hoc veritatis pietatis ...
scandalizati sunt ... qui ... scandalum
eorum qui ... At ergo petro ut non scandalizemus
eos vade ad mare ... quod illorum scanda
lum erat ... esset dei filius ...
... esse obligatum hic autem scandalum fuit ex malicia
... veritas vite et iusticie ... est dimittenda ...
scandalum aliorum ... scandalum ... ex malicia ... scan
dalisat ...   Et de veritate scandalum oritur ...
scandalum ... permittitur ... veritas relinquatur Unde ...
At ille respondens hic subdit ... illorum obstinacionem

[illegible] ... tollere ... scandalum ... [illegible]

Et sciebat [illegible]

et plantata [illegible] doctrina absque [illegible] lecta [illegible]
[illegible] non plantavit pater meus celestis [illegible] consulunt terrenis carnalis
cupiditatibus cum plantatoribus suis [illegible] fundamento [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et non [illegible] fundamentum
radicis 14

Comparabilem ad dicta. At ille respondens dixit eis Omnis plantatio
quam non plantavit pater meus celestis eradicabitur. Acsi diceret si scanda-
lizarentur debent quia ea que preceptis observanda deus instituit aliquo
dissipaverit tamen esse eis prebere occasionem scandali sed eum scandaliza-
rent de eis sed illud quod non deus plantavit sed eorum ma-
licia adinvenit sicut dictum eradicandum tamen non est ita nec
de eorum scandalo quod complendum destruendo assumimus et hoc est quod
dicit Omnis plantatio id est doctores cum sequacibus suis quam non
plantavit pater meus id est qui non habent fundamentum Christum cor figentes
in terrenis sed carnalis cupiditas cui consulunt eradicabitur. Sed contra
vineam Sap. 4 Adulterine plantationes non dabunt radices
altas. Sed queritur 1 Cor. 3 dicit Paulus Ego plantavi [illegible] plantavi
numquid tales plantationes eradicabuntur. Respondeo quia plantatio Pau-
li deus plantavit auctore Pauli ministro. Sed hic oritur manifesta
quod ergo sit aliqua plantatio que non est plantata a deo sed ab alio
ergo sunt duo principia sive duo dii unus deus lucis alter tenebrarum. Respondeo
quidam intelligunt quod duplex sit plantatio sed una plantatio dei altera [illegible]
Omnis plantatio quam id est qualem per resolutionem [illegible] quod est quam
in hoc quale et refertur ad qualitatem [illegible] non ad quantitatem
quia cum non est dei plantatio et est simile in verbo Ful-
gentii illius nec deus est ultor eius id est qualis non est actor supplan-
tatione ergo non est una et alia sed est una tantum sed natura liberi arbitrii
sed hoc post ea libertate liberi arbitrii in pravum commutata et sic sit alia
licet non alia. Jer. 2 Ego te plantavi vineam electam quomodo
conversa es in amaritudinem. Vel dic ergo quod duo sunt bonus agricola pla-
tavit hominem in orto paradisi testimonio Gen. 2 Plantaverat autem
dominus deus paradisum voluptatis a principio in quo posuit hominem tamquam
plantam amenissimam sed videns quod in tanta delicacie degitur sed planta

et non facit fructum operis boni tamen plantavit eum in terra
miserie ut fructum faceret primo Gen. xli Crescere me fecit deus
in terra paupertatis (in hac ergo terra miserie incolatus plantantur
homines a deo et diversi Quidam enim plantantur in isto tamen per
tonsionem et crucem eius Ro. 6 Complantati sibi in morte eius
quidam in sancta religione Gen. xli Crescere me fecit deus in terra afflic-
tionis in hac plantati degunt etc. Jer. ij Ego te plantavi vineam
meam electam omne semen verum quomodo conversa es michi in pravum
vineam alienam Debens aquas septem ut fructificet ps erit tanquam
lignum quod plantatum est etc. Ezech. 31 Aque nutrierunt illud abyssus in celo
per desiderium eternorum Philip. iij Nostra conversatio in celis est ps
plantati in domo domini in atriis etc. Amos ultimo et plantabo eos su-
per humum suam et non evellam eos etc. Jer. xx Edificabo eos et non de-
struam plantabo eos et non evellam [illegible] omnibus diebus etc. Jer. xx [illegible]
gabo ortum plantationis (Indigent enim plante primo aquis primo
ps lavabo per singulas noctes lectum etc. vel compassionis et doloris pro
peccatis mortificationum in morte non consequentes 2o aquis lacrimarum pro incolatu
miserie et contemptu mundi quo magis crescunt religiosi ps
heu michi quia incolatus meus etc. 3o aquis intellectus et consolationis
spiritualis eius meditationis scripturarum magis consolatus spiritualis pre
[illegible] sicut [illegible] scriptum est etc. 4o aquis devotionis dedilacione
primo ps fuerunt michi lacrime mee panes etc. Quid sequitur in collo
vel est deus tuus (Iste autem de plantatis aliquid fuit et non perse-
veravit qui per temptationem diaboli avulsi ab aliis transplantantur
in amorem mundi Ezech. xvij Aquila grandis id est diabolus volans
scilicet per suggestiones veloces venit ad libanum id est ortum sancte vite et tulit
medullam cedri id est aliquem sanctum virum et transplantat eum in
terra canaan id est in mundi amorem Et ideo queritur Job xix in
persona talis Quasi avulse arbori abstulit spem meam Deus

eos ut [illegible] in [illegible] eos evellere et dabo eis cor ut [illegible] non sciant

adimplet [illegible] ut [illegible] graciam consolationis [illegible]

Multiplex plantatio est plantat enim deus Christus et sicut verba patris ad filium posui verba mea in ore tuo et regnum ut plantes celos quod fit in peccatorum iustificacione quos ipse facit celos ad eos sedendo facit et amare celestia Ier. i Ecce constitui te super gentes et regna ut evelles scilicet eos ab amore mundi destruas in eis peccatum dissipandos tempias dissipes consuetudinem edifices restituendo perdita plantes de statu culpe in statum iusticie transferendo deus enim transfert peccatores de silva mundi in ortum ecclesie ut ferat dignos fructus penitencie sed in morte transferet eos in ortum triumphantis ecclesie Ecco. Ad[illegible] iste [illegible] est et plantabo te de utraque plantatione Ps. plantati in domo dei id est in ecclesia militante florebunt in atriis domus dei id est in ecclesia triumphante plantat etiam deus peccatorem iustificando et iustificatum glorificando homo instruit ~~[illegible]~~ unde i Cor. i Ego plantavi etc. Sed hec plantatio non convalescet nisi deus dederit incrementum Secundo dyabolus plantat hominem primo in mortem et nutrit peccato et irrigat aquis divinarum et deliciarum Ez. 19 super aquas multas plantata est ut faceret frondes et portet fructum ut sit in vineam grandem et sequitur non consurgebit vineas suas vineam peccatorum cogitatio quod plantat dyabolus nisi aquas que in deliciis gratiam et quas non crescat a mulitudine dilatatur sed non prospicit sed ultimo succidetur Deut. Terra pingui et supplantabitur in terram salsuginis id est in inferno ut ibi perpetua arideat fietque Unde ibi radices eius evellentur et siccabuntur omnes palmites eius et arescat et hoc est quod dicit Christus Omnis plantatio quam non plantavit pater meus celestis eradicabitur Mali enim et si firma radice haberi videantur subito eradicantur Job. v vidi stultum firma radice etc. Ez. 19 Mater tua quasi vinea in sanguine tuo super aquam plantata est Ecce plantatio prima Dyabolus plantavit et postea etc. Ecce plantatio secunda Et non quia plantat plantavit plantans non cessat sed semper deum in utramque transfert Sic dicitur non de actore sed plantator quia homines non cessat sed deus

fructu eius crescit et dicitur velle et erit christianus greca et mercy [illegible] fructu eius mansit evidentia sine [illegible] eius

videns ut [illegible] et de

ipsum plantat in [illegible]

i. de statu iusticie plantat in terra sua
statum suum et sic fructificet & que prius fructificaverunt iusticie | i. papirat in pe
pheta ergo et sive plantati erant in terra frugiferant dei
dil et avaricie in quorum persona ps. dicit p. a. mundo cupi
oribus suis in fine eradicatis est et spalia perdidit
quibus permanserunt in synabat et tamquam ligna arida et
infructuosa data sunt in escam ignis vide glo. dicit de
ps. deleantur de libro viventium in qua sunt plantatus cognitum
pagina deleantur id est qui scriptos se reputant non qui ibi sunt scripti et
i. constet ipsis qui ibi scripti non sunt vide sublati et eadem ipsi deleantur
non sperabant Sinite illos i. doctrina contemnentes sunt
Sinite illos glo. i. permittite suo arbitrio quia incorrigibiles sunt
vide paulus hereticum hominem post primam et secundam correctionem devita Ceci
sunt cecitate non intellectu legis glo. ceci et duces mediatores dei
populi Et duces cecorum qui alios suo errore capiunt et ad precipitium
ducunt vide glo. qui non solum non perspiciunt sed alios in
precipitium secum trahentes et in errore mittentes Ipsa ce. Speculatores
eius ceci omnes Cecus autem hic caecus corporis condempnationem
Cecus autem platus si ceco subdito ducatum prestat ambo in foveam
cadunt i. dampnacionem Greg. in pastorali cum pastor per obrupta vadit
gradit necesse est ut grex in precipicium ducat. vide in lib. de spiritu dispensatione
macula res est omnis mors periculosa speculator cecus doctor
insipiens cursor claudus platus negligens pro mutus Et hoc
prout claudi volunt quia ita fatui peccatum in corpore et subiectorum dampnacionem
Sed numquid excusatus est subditus laicus qui sequitur plebanum
nel platum ignarum errando contra informacione sui plebani vel
doctoris vel superioris in fide videtur quod non est Sed ubi tamen
dicit moyses rex Sed in eum ignorans ignorabitur prima ad Cor. 1x
Sed omnis ad unum tenetur scire ea que sunt generaliter fidei et vol
iuris precepta singuli ad quem ad eorum statum vel officium spectant
Psonea cum morale eme significat Psa 21 formido & fovea & laqueus super te
formido & avaricia q sat ho formidare fovea luxuria quo non sunt incidentes
sicut que laqueus superbia levatus in altum et ubi strangulat vel fovea est pena etiam
ps dicitur fodiatur peccatori fovea Vel cecum aliud cecum ducens primo cadit deinde ductus
peccatum ductor sunt periculosius cadit eo quod alium post se super eum corruunt Sic mali

Respondens autem Petrus eliminato iudaico errore quantum ad agendorum opera hic calumniatur quantum ad cognicionem et primo quantum ad eos qui litteram spiritualiter et publice dicta intelligebant 2o quantum ad eos qui spiritualia litteraliter observanda dicebant [illegible] quos subdit Non lotis manibus [illegible] Petrus tamquam princeps unus pro omnibus dicit Edissere nobis parabolam istam subtili quam misticam sibi esse intelligencia glosa dicit aperte dominum [illegible] putat apostolus parabolam dominum. Et secundum hoc vide Petrus esse ut ignarus verba legis ad in multis locis sacre scripture legerit distinctionem precipi ciborum et in eis duo intelligere evacuandum dubitavit pro decore cordis vel corporis loqui et ideo enigmaticum Edissere parabolam eam misticam sit vel obscuram nobis intellectu. Ex quo dicit Petrus audisse tam illa interrogacione processit imo viam suam sit potius mirandus quam visio domini quod viam suam comparata ad assertum suum sit visio eam esse in affectu querens videt quod assertum pateret. Comparata vero ad primum sit questio eam videbit [illegible] visionem querens. At ille dixit impatienter Adhuc et vos sine intellectu estis. [illegible] misticum quod est [illegible] glosa verecundus est auditor qui vel obscura manifeste vel manifeste dicta obscure vult intelligere. Et vide quod non erat reprehendendum quod nondum veniat tempus evacuandi legalia. [illegible] quasi re[illegible] eam dicto tamen in dictis quid in sacris evacuandis legibus poterant intelligere unde subdit Non intelligitis quia omne quod in os intrat in ventrem vadit et in secessum emittitur per digestiones [illegible] calumniantur quidam hereticam quod dominus [illegible] dispensatorum [illegible] putat omnis cibos in ventre et in secessum [illegible] esse partes et nervos et medullas venas [illegible]. [illegible] plures vicio stomachi laborantes mox post sumpto cibo vomitum facientes et in corpulentes [illegible] ad primum tantum liquidiorem cibus et potus per membra diffundi. Respondeo [illegible] conditore [illegible] operationes [illegible] intellexisse. Non enim volt dominus [illegible] omnis cibus in secessum emitti sed aliquid remanet ut sit [illegible] accomoda [illegible] medicorum [illegible] de humore subtilissimo qui per poros [illegible] et aliis superfluitatibus que partibus inferioribus emittuntur. Remanet enim cibo subditi [illegible] malum prelati [illegible] penam [illegible] quod subditi [illegible] non [illegible] et eam [illegible] est [illegible] in prelato qui est dux [illegible] qui se et alios [illegible] ducat Nam ambo in foveam cadunt

et potu facta digestione grossa remanens aliquo discontinuens
virtute expulsiva eiciatur purgatur aut virtute mali agente malitia
transmutatur Et secundum unde nomine secessus appellatur Hec omnis evacuatio
per quoscumque corporis meatus fiat in qualibet digestione sive in prima
que fit in stomacho sive in 2a que fit in epate sive in 3a
que fit in omnibus membris ut 3 intellectus compellit saligator
quod nil de cibo remaneat in alimentum corporis et additamentum unde
Aug. de vera religione In hominis visilibus structuram alimenta que apta
sunt assumuntur non apta vero per cognitos meatus eiciuntur Sed est sciendum
Domine quod in os intrat per sinodochen id est de omni quod in os intrat
magna pars per evacuationem emittitur et iste modus loquendi frequens est
in scriptura sicut ibi ubi omnis maledictum incestus et rapina id est
sanguini insidiatur id est de omnibus multa Sane aut procedunt de ore
post agnitionem erroris subdit hic instructionem veritatis ubi docet
ea que coinquinant hominem primo in generali secundo in speciali ibi
de corde enim In prima tangit malificarum radicem et fructum radix
enim est primo radix cor fructus iniquitatis dicitur ergo que autem
procedunt de ore scilicet verba turpia et nociva de corde procedunt
id est de cordis immunditia sicut fumus de igne fetor de latrina et
ea coinquinant hominem scilicet iniquitatis cogitationes magis
iniquitatis producunt locutiones Iac 3o lingua constituitur in medio
membrorum que maculat totum corpus De corde enim exeunt In
speciali hic docet que coinquinant hominem primo opere cordis
2o opere operis ubi homicidia 3o opere oris ibi falsa testimonia
Dicit ergo de corde enim exeunt cogitationes prave sicut pullulationes
de semine Sed hic arguitur sic primo quod videlicet anime ipsius plenius
in cerebro est quam in corde quam tristitia in corde Beda Cor est sedes
anime Plato dicit quod in cerebro Aristoteles quod in sanguine ut
dicit quod in corde dicendum est quod illa procedunt a corde id est anima rationali
que dicitur cor quod est vita corporis que primo movetur corde ingenio
imaginativa rationale et diversitas virtutis cogitativa et estimativa et compositive sunt reservata
bona ut iam exeunt de corde sed ad deus ... omnis opus in iusta operatio
... sed non potest facere 2a ... in ... substantia
... speculativa ... sufficientia ...
... cordis exeunt sicut cogitationes male

...tus Ex hac forma arguendi sunt qui cogitaciones ad malum in
...solute. Diabolus adiutor interior malarum cogitacionum esse potest auctor est non potest ... infiniti putat et non compara
...in insidiis potius levem cogitacionum ... scintillam suis fomitibus inflamat non tamen
...cum secreta cordis rimari sed ex corporis habitu et gestibus estimare. Secundum ...
...tatis etc. Si pulcram mulierem vobis aliquis videt aspicere intelligit ... amoris iaculo
...vulneratum ... et Augustinus initiales ... cogitaciones diabolus non videt tamen ... sed motibus eas
...et affectionum indiciis ab illo cogi... dicitur. Secretum autem cordis solus novit
...ad quod dicit: Tu solus nosti corda filiorum hominum. Hec Augustinus. Solet ...
diabolus antequam veniat suis adventus ... mali cogitare quia si quis in corde susceperit
...erit diabolum in corde suo ... preparant. Et quamvis diabolus sit quoque adiutor et occa-
sio malarum cogitacionum non tamen omnes que quoque procedunt ... nobis tamen ut Augustinus Non omnes male
cogitaciones nostre diabolo instinctu excitantur sed aliquotiens ex nostri arbitrii motu emergunt
bonum autem cogitaciones ... adeo sunt quare aut cogitacionibus malis resistens sit docet Augustinus de
...aut prava voluntate aut mala cogitacione a vobis expellatur. Hoc primum consilium quod
...do intellectus et tenete nolite litigare cum perversis cogitacionibus vel perversa voluntate
...vobis infeste sunt aliqua utili cogitacione et voluntate interea vacantes donec illa evane
...occupate. Numquam enim compellitur cogitatio vel voluntas nisi alia cogitare vel
velle que non concordat illi. Sic ergo vos habete ad inutiles cogitaciones ut toto nisu
...ad utiles ... ut dignitatem eas saltem recordari vel appetere. Cum autem velle
...aut in aliqua meditacione intendere si vobis ... importune ... cogitaciones que
...suscipe numquam ... importunitate bonum quod incepistis [illegible] Ne
instigator diabolus ... gaudeat quod vos ab incepto faciat desistere vel desinere. Secundo
...non illas ... superate ut ... illarum infestacione quidem

illas sicut dixi contempnendo nullum eis consensum prebeas nec occasione temptacionis unquam de
cetero ad memoriam et suam importune resuscitet. Hac enim lege mens hominis consueverit ut hec vel
lecta vel audita sepius ad memoriam redeat quam hec quod negligenter sentit aut cogitat. Ille
sed dum hanc personam in secreto proposito studiose in quolibet motu intendes in corde vel carnis
et stimulus carnis ire invidie vel inanis glorie: dicit enim facilime extinguuntur cum ea il-
los nolle sentire aut de illis cogitare vel animum eorum suasioni facere dedignatur. Neque
enim quod huiusmodi motus vel cogitaciones vobis ad peccatum imputentur si illarum voluntatem non
sentiat assensum, quoniam nichil dampnacionis est hiis qui sunt in Christo Iesu qui non secundum
carnem ambulant. Secundum carnem ambulare est carnis voluntati concordare, carnem
autem vocat apostolus omnem viciosum motum in anima vel corpore tuo. Sed et ad Galatas
concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem. Facile quippe huiusmodi sugges-
tiones extinguuntur si principiis earum in consensu predictum contingit. Difficile vero postquam
ceperit earum intra mentem admittitur. Hanc autem vim Ieronimus ad peccatum quoniam
spectare inquit premens si incentiva viciorum statim in mente nequaquam et parvulos
Babilonis ad petram alliderem in qua serpentis vestigia non reperiuntur et
deo permittere si in non fuerit dominati tui immaculatus ero. Hec Ieronimus. Item
vitandas esse cogitaciones malas inutiles vel vanas hec tamen prius tu deo quod hec ipse assi-
duam reperire vult. Huiusmodi enim tantum quem sibi cotidie [vanitates] cogitacionibus humanis occupari
humano corde sublimius nichil nobilius nichil quam deo simile reperit. Quem
aliud quid autem nisi cor tuum et ubi in omni temptacione remedium salutare
est deo inherere. Unde Augustinus: Cum inhesero tibi ex toto corde non
erit michi dolor et labor.

adulteria etc. secundum interiorem cogitationem secundum complementum et affectum. Anima ergo licet
sedem in corde habeat quantum ad virtutem affectivam vel actum utriusque affectivae tamen cere-
bro quantum ad actum virtutis cogitativae quae suas operationes magis exercet in cerebro.
Unde lesiones cerebri magis ledunt usum rationis et memoriae et quia
secundum affectivam fiunt ista in completo ideo dicit Dominus in corde. Beda — de verbo
quod est de corde dicas non est immissor malarum cogitationum sed incentor. Unde dicit
[illegible] sicut quod habet sententia illi qui cogitationes immitti ad malum putant
et non ex propria nasci voluntate. Diabolus enim incentor est et non actor quia
non intiora nisi per gestus et verba novit. Haec glossa. Contra obiectum
illo quod dicitur [illegible] immissiones dicit in corde. Unde Dauid de immissi-
ones per angelos malos. Responsio: immissionem accipit pro suggerere. Aliter
enim non potest illabi animae. Item quod dicit [illegible] principale animae responsio
sunt et motus sed ista fluunt a cerebro sunt medicans. Secundum principale sicut
dicitur vel in origine et [illegible] et motus sicut in corde quod in medio
positum est talibus [illegible] sicut in cerebro ubi sunt formationes secundum philosophi-
cam et per quod omnia ad vitam pertinentia. Et sicut peccatum in ope-
re consummatur, dicitur contingit peccatum in proximum vel quantum ad le-
sionem personae in corpore sicut sunt homicidia per quod intelligitur omne nocumentum | de qualibet iniuria [illegible]
tum quod [illegible] in personam proximi infertur, secundo vel non occiditur
vel quantum ad lesionem personae coniunctae aut consolatae in [illegible] sicut sunt
adulteria aut quoduis aliud sicut sunt fornicationes, vel quantum ad lesiones | de qualibet [illegible] illa [illegible]
corporis sub [illegible] sicut furta falsa testimonia quae proximo dicuntur [illegible] non | [illegible]
sunt iniuriam et pro blasphemiis dicuntur sicut [illegible] contra blas-
phemiam fortis. Haec sunt quae coinquinant hominem quia sunt panes | [illegible]
de [illegible] quibus vescuntur [illegible] quod [illegible] principes [illegible] refecti sunt [illegible] | non [illegible]
Non lotis manibus manducare panem non coinquinat | in [illegible]
hominem in iudicia spiritualiter quod [illegible] coinquinat hominem
spiritualiter. Sed amore non lotis manibus manducare [illegible] et [illegible] ordinat
spiritualia non [illegible] intelligi licet ut quod praecipitur in scriptura [illegible] absque
de lotione spirituali magis quam corporali intelligendum est. Unde glossa
de lotis manibus spiritualia [illegible] de corde et corporis lotione ut [illegible]

[illegible] mala [illegible] tu [illegible] dei in corde [illegible] corrupta [illegible]
[illegible]

lavamini mundi estote. Pharisei exterius de solo corde accipie-
bant. Sed quo anima contrahit inquinamentum vel maculam et cum sit
spiritualis et invisibilis. Ros. macula proprie accipitur in corporalibus
sicut quod aliquod corpus nitidum perdit suum nitorem ex contactu alte-
rius sicut vestis aurum et argentum et huiusmodi. In rebus autem
spiritualibus ad similitudinem huius oportet maculam dici. Habet autem anima
hominis duplicem nitorem unum quidem ex refulgentia luminis naturalis rationis
aliud ex refulgentia luminis divini scilicet sapientie et gratie per que homo per-
ficitur ad bene et decenter agendum. Est autem quasi quidam anime tactus
quando ipsa inheret aliquibus rebus per amorem. Cum autem peccat adheret
rebus aliquibus contra lumen rationis et divine legis. Unde ipsum de-
trimentum nitoris ex tali contactu proveniens macula anime sive sor-
inquinamentum metaphorice vocatur. Unde Augustinus super psalmum 127º
super illo verbo Tunc repletum est gaudio os nostrum. Et Hieronymus
intus est in corde. Unde quicquid procedit si malum est inqui-
nat nos si bonum est mundat nos. Unde dominus dicit date elemosinam
et omnia munda sunt vobis. Unde procedit alia de corde. Si ergo ma-
num porrigas et in corde non miserearis nil fecisti. Si autem in cor-
de miserearis etc. si non habes quod manum porrigas acceptat deus
elemosinam tuam. Pharisei autem iniusti de quibus hic dicitur foris tamen ostendebant
iusticiam et intus erant pleni dolo quibus ille erat similis qui
dominum invitaverat quod ad ipsum intravit peccatrix accusabat dicens
intra se. Hic si esset propheta etc. Christi iudicium tamen habebat in ore.
Corde autem plenus erat rapina et iniquitate. Unde apostolus
omnia munda mundis sunt. Coinquinatis autem et infidelibus nihil est
mundum quorum et mens polluta est et conscientia. Si ergo illis
quibus interiora munda sunt exteriora munda esse non possunt. Si
volueris ut exteriora munda sint interiora mundare et nisi sur-
surgit de nocte et nil dicit de ore si factum sit in mundus et
non prius non dicit sed et perpetrat factum toto silencio et usque ad
vocem suam timet audire vel audiri ut ac vestigia sua velut so-
nare. Nunc ergo quasi tacet mundus est dicto enim plus facto [illegible] et ad-
huc in strato suo [illegible] non dum surrexit ut factum faciat

Vigilat et cooperetur ut homines dormiant iam deo clamat iam fur est
iam uindictus est iam factum dicere ons intrare expressit eum volu
erit per tu spondebat aufer et uel ille non
dampnabitur et cetera Augustinum ibidem
Sed hic posset esse una dubitatio prima u. persona in sua predicacione
uel doctrina perturbatorem iudeorum debuit vitare. Secunda u. quilibet
doctor cercius scandalum suorum suorum auditorum vitare debeat. Tercia
u. omne quod uitat mos non potest compellat uel aliquid in doctrina
nec hunc voluntate. Certa u. anima hominis principali sit i. u. scripta
contra quam in aliis melius. Scandalum pax et deum ex doctrina christo simul
sint omnium hominum salvandi et ad vitam eternam producendi. Ius dominus quod dicit
petrum ei dixit Joh vi domine ad quem ibimus verba vite eterne
habes salus autem multorum pacem acquirere quantum magnorum et seniorum
si seniores sunt etate et non morum honestate et doctrine vitate promoueda
est quia que bonum cunctis particulari preponendum est. Sicut autem est ita quod
pharisei et scribe iudeorum multum impediebant ipsorum salutem ne christi
doctrine audiendo et eius operam operando salvarentur ideo eorum operacionem
providendo pacem et salutem multorum vitare non debuit impediebant enim
ipsi salutem eorum dolo primo quia ipsi ad deum et sectam insidias et
calumnias parabant et dolos componebant. Secundo eorum perversitate quia totam
legem moysi datam illi ipsorum ad salutem eorum per concupiscenciam illius
status supersticioni et cupiditate ipsorum dispensabant et pervertebant. Tercio
eorum auctoritate quia cum ipsi erant maiores et seniores in populo ipso in
doctrina sua contradicebant et rebellando et resistendo ei inducebant
et cogebant alios ut eius doctrine resisterent et per ista tria volendo
salutem iudeorum providere sed scandalum et turbacionem eorum non
vitavit. Secundum autem distinccionis dicitur secundo quia hic per verbo audito
pharisei scandalizati sunt sunt eos sunt in illa et scandalizantur quia
ceci sunt et duces cecorum. Ad racionem 2 dicendum quod causa scandalum 2
ipse in scriptura normatum nos offendiculum uel ruinam et impa
rationem possimus appellare doctrina ergo ecclesie ecclesiastici doctores
propterea sui dicunt sine offendiculo quia nec in eo dicunt nec deum uel sectam

minus rectum qd auditoribus offendiculum pbeat uel qd pe
dibus eorum ruinam et impactionem ponat ad pergendum
per uiam salutis unde qui modo dicit apostolus ja. ad Cor. x
sine offensione estote omnibus iudeis gentibus et ecclesie dei
Secundo compatitur eorum coram quibus loquitur quia quamquam infirmitati
auditorum doctor debet condescendere et dato quod ipse non faciat aliquid
uel dicat minus rectum racione tamen infirmitatis et imbecillitatis auditorum
minus rectum iudicatur et sic sumitur offendiculum debet doctor intuere
sic legitur de apostolo quamquam cibaria comedere et coram quibuscumque
et tamen quia infirmi in fide scandalizabantur si coram idolis comede
bant carnes dixit ja. ad Cor. viij Si scandalizaret fratrem meum
non comedam carnes in eternum. Tercio ex parte doctrine quam docet
quamuis enim uitare doctrine propter scandalum sit mittenda est tamen quamquam
docere omnem ueritatem coram quibuscumque possit in offendiculum tedium uel
errorem prestare et quamquam ueritas tacenda sit uel magis malum quam
uitare non sequatur uel tedium non generetur uel error inducatur
ergo doctor cellarius debet uitare scandalum auditorum ut pia doctrina
sit sicut in quinta distincta in auditorum proporcione et optima in
tempus et loci uel personarum proporcione. Ad tercium dicendum quod ingr
3 suarum singularum opinionum sunt in hac uoluntate ii. uidelicet in ij sunt
d in Sellud forum dixit vi et Ierinac me quod ipse legit ex sumptum
tibus per multiplicacionem sui ipsius siue cogitaciones altius copiu
ssise ita quod aliud modicum quod vinisit et circa ad sanctum et natura
filiorum in quibus aliud multitudinem immissum fuit aliquod modicum
aliis filiis et per multiplicacionem sui tota fecit Ierinam quod ample
biri ad illos qd quid quod legit ex suis partibus multiplicatio in
se ipso quibus ac sumtis de cibis uero et potibus nil conuertitur
in ueritatem nec generatur sed semen solum quod accepit uero
fecerat et hic magis placet auctoritate ista omnino quod conuertatur in
ueritatem uadit processum auctoris sicut ergo eorum quamquam parum quod
per multiplicacionem in se ipsis siue additamento cetiores fecit et quod pru
mouet statum ad naturalem augmentum de cibo aliquid in eius carne conuertitur

sed a[liter] est subtile et spiritus et non bene quantum ad non necessarium in profundo calide
natura + dulces potest expellere

17

cuius causa iuxta aug[ustinum] in scriptura non resurget in statura perfecta qua
peruenisset si vixisset sed ista opinio magistri non tenetur quia in operantibus
non[?] secundum augustinum ad naturam redeat non deinde. Et antiquitas hominis
usque ad debitum staturam eam qua resurget post fit per considerationem cibi in
carnem absque miraculo ideo dicendum est quod non totum alimentum superfluum
per os natura quod pellitur vel secundum super hanc passionem dicit quod aliqui quod
hac sua calumniantur quod dicit in physice disputationis ignorans
putatur omnes cibos in ventre vix et in secessum digerit eum tamen statim
infusi per artus venas ac medullas inmosque fundantur. Cogitanda
est dicendum secundum glossam Jeronimi super hanc passionem putatur anima in cerebro
Sunt aut cum primum putatur est in corde quia dicit quod de corde exeunt cogitationes
male. Secundum ergo quod anima putatur in corde dicitur potest intelligi quod sedat
secundum suam potentiam et sic in nullo membro putatur quod tota est in corde toto
et tota in qualibet parte cordis. Secundo vivatur per suam operationem et virtus
et operatio anime primo apparet in corde. Secundo in operatione secundo in cerebro
nostris in membris virtus et primo manifeste tamen apparet primo operatio in
corde. Secundo operatio operatione secundo quod cor formatur vero in anima
generatur ista membra et formantur ex sanguine. Cum sanguis autem est
aliquod subtile et purum aliquod non grossum adustum et quod accensum
aliquod flegmaticum et frigidum cor ergo est membrum primo formatum in anima
et formatur ex sanguine vero puro et subtili. Apparet vero secundum quod generatur
et formatur ex sanguine accenso et adusto et grosso
cerebrum formatur secundo loco quod generatur ex sanguine flegmatico et
frigido. Est in sanguine adustus vel accensus vel flegmaticus
in superfluitas sanguinis puri et subtilis sicut videmus quando homo
minuit sanguinem vel sic superfluitates separantur ab eo cum superfluitatibus
et sic formatio cordis ex sanguine puro prior est formatione epatis
et cerebri. Secundo hic patet operatione operatione sunt in tribus speciebus vel tres
potentias principales in anima puta vitalis/naturalis/et intellectualis et anima
sensus vel sensualis. Operatio vitalis primo in corde apparet animo per motus pulsa
cles vitam mittit minima membra ideo continue mouentur secundum diastole

et Systole vel pulsus et iterum quia cor primo vivit et ultimo moritur
Et quia status eius aliquid vivit et movetur indiget multis. Secundo oportuit
[illegible] recepit cor in medio spacium in quo fit digestio et par-
titio nutrimenti ad singula membra et quia aliud non vivit
nisi sentiat ideo spacium animale vel spirituale recepit cor
in medio [illegible] in quo virtus spiritualis fundatur. Tercio status appa-
ret ex situatione. Nam quia cor vivit et motum vite mittit
ad omnia membra secundo situatum est in medio animalis. Et quia non
caret calore ut possit cibum decoquere positum est in dextra
parte quia in aliis non dextera est unde omnis solatium caloris et parte
in sinistra vel minori [illegible] ingeniaverit [illegible] situa-
tum est in superiori parte ut [illegible] [illegible] possit
7 du m Vicesimum dubium est quare fornicatio simplex sit peccatum
mortale. Et arguitur quod non fornicatio est actus naturalis ergo non est peccatum mortale.
Patet quia [illegible] in actu qui procedit a natura naturali non committitur peccatum.
[illegible] ad secundum primo [illegible] naturalem [illegible] in eo qui est [illegible] na-
tura malis [illegible] Gen 38 [illegible] thamar [illegible]
[illegible] [illegible] libidinem suam complendam dixit
mulieri [illegible] quia [illegible] constituatur sit tamen plus [illegible] Ideo secundo
[illegible] praecepit deus [illegible] facere filios fornicationis et accipe forni-
cariam [illegible] deus non praecepit peccatum [illegible] malum. Item [illegible] ad [illegible]
[illegible] ipsum ad [illegible] Ambrosius in glosa [illegible] suam [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] ad [illegible] libidinem [illegible] parat
sine dubio vapulabit si non [illegible] ergo non est mortale peccatum. Contra
[illegible] facies [illegible] propter deum peccavit si vir [illegible] cum sua con-
cubina [illegible] [illegible] multi [illegible] facit [illegible] propter [illegible] et
multi [illegible]. Item omne peccatum mortale contrariatur caritati. Sed fornicatio
non contrariatur caritati neque [illegible] ad dilectionem dei quia non directe [illegible] quare
non contra praecepta primae tabulae [illegible] [illegible] caritati [illegible] ad dilectionem proximi
quia [illegible] nulli homini facit iniuriam quia est cum soluta que est sue potestatis
ut aqua est [illegible] in oratio [illegible] deus [illegible] amat

fornicationem inter peccata mortalia. Probo quod fornicatio simplex est :
coitus soluti cum soluta. Erit prima quod fornicatio simplex est contra 1°
ius divinum patet Deuteronomii 23 Non erit scortator de filiis Israel. Item
prima ad Corinthios 7 propter fornicationem unusquisque suam habeat et una quaeque
virum suum habeat, ergo propter fornicationem vitandam. Item ad Hebreos
ultimo fornicatores et adulteros iudicabit deus et ad Galatas
5 fornicatores et cetera regnum dei non possidebunt. 2a quod fornicatio 2°
simplex est contra ius naturae probatur sic quia in omnibus animalibus
ubi ad educationem prolis requiritur cura maris et feminae in
eis non est vagus concubitus sed maris ad certam feminam sicut patet in
quibusdam avibus et aliis animalibus consimilibus. Sed ad argumentum
ad educationem hominis non solum requiritur cura matris a qua nutritur
sed multo magis cura patris a quo est instruendus et defendendus
et in bonis tam exterioribus quam interioribus promovendus et ideo
contra naturam hominis est ut utatur vago concubitu sed oportet quod sit maris
ad certam feminam cum qua permaneat. Item naturaliter inest maribus
sollicitudo de certitudine prolis, hec autem certitudo tolleretur si ad fornicandum
aliquis cognoscere sufficeret ... providetur de educatione vel si
aliqua mulier sive divitiis potens est ut sola nutriat fetum
propter certitudinem naturae in humanis actibus non est ... ea quae particulariter
sequuntur in uno individuo sed ea quae totam speciem consequuntur
ut dicit sanctus Thomas in summa contra gentiles. Ex quibus sequitur
quod fornicatio simplex est peccatum mortale quia contra legem divinam et legem
naturae. Et consequenter contra legem divinam quia praecepto 6° decalogi
prohibetur. Probo: isto praecepto prohibetur non mechaberis, ubi sicut
in praecepto furti non solum intelligitur contrectatio usurpatio rei
alienae. Non enim rapinam permisit qui furtum prohibuit, sic per
hoc verbum non moechaberis omnis illicitus coitus atque illorum membrorum
non legitimus usus prohibitus intelligitur. Ex quo patet quod est peccatum
mortale quia peccata mortalia sunt in praeceptis et non venialia. Item Thomas et cetera

q' attende t' ab omni fornicatione et p(re)ter uxore(m) tua(m) no(n) patiaris
unq(uam) scire crime(n) quod impetrat pecc(atu)m mortale. Item si quis for
nicat(ur) p(ro)pter libidine(m) explenda(m) est mortale sed notandum q(uod) q(uia) no(n) ordi
nat actu(m) illu(m) in debitum finem. Si tamen p(ro)lis no(n) intendens
manet ad opere tale impetrat inordinacionem que vergit i(n) nocumentum
vite eius qui nascitur(us) et quo adducatur instructus hereditamen
et aliis in quibus parentes obligantur filiis, unde id est peccatum mortale
quod committitur contra vitam hominis. Ideo hic ait s(an)c(t)us thomas in 2a 2e
q. 154 cum fornicacio genus peccatum est furtum quia contra personam
hominis nascituri furtum contra bona corpora hec est contra illos qui pe
cata fornicationis modica vel nulla reputant, ad hec fornicator
non solum in proximum sed in suum corpus peccat sicut dicit apostolus prima
ad Cor. 6 quia corpus suum inordinate resolvit et maculat et
totum obedit et suffocat ad primum naturis et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] non genus 2m quod est [illegible] quod non dormit [illegible] alia [illegible]
masculus vel femina [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] non erit
[illegible] [illegible] nisi sit [illegible] [illegible] [illegible] non fornicacio non est a
[illegible] [illegible] [illegible] peccatum [illegible] fornicatio [illegible] [illegible] et [illegible]
sanctissimus [illegible] ad thomam [illegible] [illegible] absconsa [illegible] non
[illegible] intelligi [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ut fornicatio quo est i
[illegible] [illegible] ad fornicatio que fit sola volu(n)tate libidinis [illegible]
ad [illegible] est [illegible] [illegible] fornicatio [illegible] duobus modis
unus ut intelligatur [illegible] que [illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] fornicaria erat [illegible] quod [illegible] est Alio modo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod erat fornicaria ad filios [illegible] et
[illegible] fornica(tio) non [illegible] inordinacionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui supple(n)t [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Si aut(em)
parabolice [illegible] hic [illegible] non ad [illegible] [illegible] [illegible] qui
[illegible] [illegible] [illegible] vapulabit [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] peccatum fornica(tionis) ~~[illegible]~~ finaliter [illegible] [illegible]
in quo

pendi etiam sed hoc dicat ad commendacionem operum pietatis quod valet ad
obtinendam graciam liberantur a lubrico carnis et quo vix est aliquis
qui hac intencione se operat quam obtineat graciam ad opera pietatis
et illorum quibus bene faciat suffragiis et oracione et per oppressiones
vapulabit si non prohibet eciam tamen contingit aliquid quam ad id ad
preceptum Crescite et multiplicamini intelligendum est de coniugatis unde statim
adam eve dixit propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adhere-
bit uxori sue ad id fornicator ulli faciat iniuriam respondeo faciat
deo iniuriam quia templum defedat et mulier cuius ulla sit pollu-
ta et wlt anchilo[..] tamen ei fit iniuria quemadmodum si de volunta-
te tua essem quod interficerem te anchilomodo tamen tibi facerem iniuriam unde
quamvis ulla corpore videtur tamen leditur quia viri spiritus inficit

Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei Scis quod audito
hoc verbo pharisei scandalizati sunt At ille ait Omnis plantacio
quam non plantavit pater meus celestis eradicabitur Sinite illos
ceci sunt et duces cecorum Cecus autem si ceco ducatum pre-
stet ambo in foveam cadunt Respondens autem petrus
dixit ei Edissere nobis parabolam istam At ille dixit adhuc
et vos sine intellectu estis Non intelligitis quod omne quod
intrat in os in ventrem vadit et in secessum emittitur Que autem
procedunt de ore de corde exeunt et ea coinquinant hominem De
corde enim exeunt cogitaciones male / homicidia / adulteria
fornicaciones / furta falsa testimonia blasphemie hec sunt
que coinquinant hominem Non lotis autem manibus manducare
panem non coinquinat hominem Nota iste textus est lecang ad ista uolia

Et egressus inde iesus secessit in partes tyri et sidonis Et
ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamavit dicens ei
Miserere mei fili david filia mea a demonio male vexatur

Eliminatus quod iudaico more agendorum fuit signata psignaciones vocacionis gencium Et hoc sub typo mulieris chananee venientis ad christum ubi ponitur primo psignacio predicacionis future in gentibus pro effectu predicatorum gencium disparere in fide ibi Et ecce mulier chananea psignificacionem tangit primo recessum a iudeis et accessum ad gentes ibi In partes tyri dicit ergo Et egressus inde scilicet de terra genesar relinquens obstinatos iudeos unde glossa relictis calumpniatoribus suis quod post resurrectionem relicturus esset perfidia iudeorum predicacionem iturus ad gentes Secessit in partes tyri et sidonis Tyrus et Sidon sunt civitates syrie in terra promissionis iuxta montem libani quam filii israel non potuerunt totaliter expellere gentiles de terra sua unde [illegible] considerandum est quod quia ab eorum obstinacione iudeos eripuit christus et gentilibus vocacionis apparuit sicut et petrus iussus est hanc legem solvere in visione Et post ad cornelium mittitur Actuum 10 capitulo ostiatur quod [illegible] dominus facere quod doctrina sua [illegible] Matthei In viam gentium in gentium ne abieritis Respondeo dicendum quod dominus est filius hominis et sabbati ipse enim non est subiectus legi et obligacione vel [illegible] ne abieritis scilicet ad predicandum sed ad eum confluentibus invitacionem non receperunt sed venientem unde dicitur non invitavit mulierem potius sed venientem recepit et christus in adventu magorum quod tamen sunt recepti sicut primicie gencium unde licet non erat contrarium precepto quod dixit hic declarat [illegible] quod ut predicaturus abiit unde et [illegible] dicit Marcus volunt scire alias Ingressus autem tyrum a strepitu sue manifestacionis secessit pa- [illegible] humanitatis In partes tyri per sustentacionem penalitatis Tyrus enim interpretatur angustia cum sit christus partes culpa et pena primam sustinuit per similitudinem secundam per veritatem Et sidonis per peticionem humane salutis Sidon enim interpretatur venenatio que christus est temporalium et spiritualium quam docuit fugere secundum Cristum Et ecce mulier hic psignificatur fides gencium conspicuis predicacionem sub typo mulieris chananee ponitur pro commendacione fidei gentium ubi commendat fides eius mulier [illegible] fiat tibi sicut vis dicit ergo et Et ecce ista dicitur

egressus est in remedium et mulier egressa est in occursum ubi notantur
tria [illegible] egressus pulsatio. [illegible] pulsatio est
Ecce sic prophetata fuit fides gentium Ysaie lx Ecce accolavi
vel et qui non vocabat me [illegible] mulier in qua fragilitas [illegible] chananea scilicet
in qua gentilis gens quia erat natione chananea Cananei scilicet
erant in terra promissionis ad filios israel ut patuit per eos totaliter
expellere unde ista mulier ab illis qui remanserant descendebat naturaliter in
Dicit ut Christus in quodam sermone de chananea alloquens hanc mulierem de Syrophenissa
dicit O mulier quo causa ob genus peccatis iniqua accedere femina orta
ad deum quare non requiris mediatorem tuum Petrum et Johannem
Sed ipsa videns ipse sit potentior ergo pro mediatore accepit primum
quae locum supplet advocati ideo [illegible] de celo descendit et
carnem assumpsit et factus est nobis [illegible] similis ut ei loqui
auderemus unde ibidem Christus hic [illegible] unde dicitur nemini debet despera-
re de salute quia malignitas non est nobis naturalis
quia possumus [illegible] ut si cecidimus possumus cum dei ad-
iutorio resurgere unde si quis publicanus est potest fieri [illegible]
ut Matheus Si quis blasphemus potest fieri apostolus ut
Paulus Si latro potest fieri [illegible] Si magus et ydolatra
potest [illegible] adorare ut est aliqua [illegible] magna quin
possit sanari [illegible] malignitatem elegit [illegible] ut
[illegible] desperet noli [illegible] medicum [illegible]
[illegible] quod sit tua infirmitas [illegible] fecit te
[illegible] multomagis te potest emendare [illegible] idem Christus
in eodem sermone egressa est ad vocatum [illegible] filie non [illegible]
[illegible] puellam [illegible] fidem devota [illegible] cogitans
[illegible] Deus est ad quem vado [illegible] absencia oculta
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] vel [illegible] advocatores [illegible]
[illegible] sed ad salvatorem venit clamando et dixit

Clamat ad eum. Nota ista mulier cum audivisset miracula et famam
xpi et ideo firmiter credebat quod filiam suam sanare poterat ideo sup-
plicabat ipsum in via ad impetrandum sue filie sanitatem arg. et a casu
quod venit ad ipsum in domum et hoc est verum primo sed quod cum
ibi non exaudivit scriptum est eam in voce clamare in quo
notatur desiderium eius quod non clamat tantum in ore sed magis corde de quo
dicit dominus Amos ... xiii Unde clamans ad me dixisti cla-
mat dicat propheta clamavi in toto corde meo exaudi me
domine sicut dicit in toto corde meo Quidam in corde sunt duo scilicet
intellectus et affectus Ille clamat in toto corde qui in sua oratione
habet attentionem et devotionem prima Cor. xiiii Orabo spiritu orabo
et mente Ille clamat cum medio corde qui habet attentionem sed
non sentit devotionem Osee x divisum est cor eorum nunc interibunt
Ille clamat sine corde qui nec habet intellectum per attentionem
nec affectum per devotionem Math. xv populus hic me labiis ho-
norat cor autem eorum longe est a me Nota sicut de rana ranarum
que clamant ore sed ipse sunt in palude immediate Miserere mei
domine fili David Audivimus enim quod prius in medio de ...
quia David filia mea male a demonio vexatur Ideo propter magnitudinem
tribulationis cum voce clamore indurat tria scilicet necessitas amor et
dolor clamabat quod indigebat miserere mei clamabat quod
filiam amabat domine fili David clamabat quod dolebat quod filia
mea a demonio male vexatur Primum clamor in adiutorium
... in desiderium 2ᵘˢ in laudem glo. dicit quo dicit propter potentiam
divinam fili David propter naturam humanam sed simul dicit fili David propter personam
in duabus naturis unitam quia de condicione scilicet humanitatis potest
potestas divina sed humana voluntate per meritum de condicione
divina ... sed ... confessio quod dicit ideo deus factus
est filius David ut nos salvet infra 2 ... filio David

sed tamen ... mulier facit cum potente sapiente iusto ... peccabat ad
alia parte ... sapientia ut iusto ... probat eum ad ... 671

17

Miserere mei deus q. 8 non allego meritum quia omnes iusticie nostre quasi
pannus menstruate Ysa 64 Non peto iudicium quia non intres in iudicium
cum servo tuo [illegible] quia non sumus sufficientes cogitare [illegible]
ad dolorem 3° sed postulo beneficium et ideo Miserere mei Secundum
primum miserendi primitive quia ... deus et ingratitudo hominis vide
ista inter utraque pariter quando eum dicit fili dei ... dicat
Miserere mei Mathei ... atibus quia primo ... tu ...
est misereri et parcere sicut ignis naturale quia calorem ... deus magis
et homini 2° ex longa consuetudine quia a principio mundi usque ad finem
non cessabit misereri ... actum ... et quia longa consuetudo
vertitur in naturam sicut dicitur de aliquo qui ... consuevit esse liberalis
ille nescit aliter facere quam misereri ... deo ... naturale
incommutabilis voluntatis 3° miseretur ab omnipotencia ... quia deus
omnipotens est tunc misericors est quanto enim quis magnanimior
tanto ... Ambrosius ... est a magnanimus ...
et quia deus magnanimus est ideo tardus est ad vindictam et
primus ad ... et quanto quis infirmior tanto ad vindictam promptior
... contra vindictam ... Sap. 11 Misereris
omnium ... Deus qui omnipotentiam tuam parcendo
maxime et miserendo manifestas ... et filius
dei quia ... atibus ... ab unctione ... ...
Sicut enim ... rigida ... unctione ductibilis efficitur ... qui
... per ... et ... fact ... unctione
... oleum effusum nomen tuum ... Ysa 61 Spiritus domini
super me eo quod unxit me ... 2° apparet ... quod ... admirandum ...
... qui sunt magne ... et ... Machabeorum ... sit ... cordis
... in ... sua ... est ... regni ... et ...
... misericordie Job 31 Ab infancia crevit mecum mi-
seracio ab ... quia ... dicitur ... miser ... habet
... quia passus est ... Actuum 31 Intellige
... tunc ... Miserere ...
... habes ... fiduciam ...

ideo ad tua[m] mi[sericordiam] recurro ubi cessat medicina deus enim de celo descendisti ideo carnem assumpsisti ut posses attendere ad te et pape mis[ere]re ch[ana]nei quod me aspice me exaudi Illa patitur sed mea sit vulnera Illa torquetur sed ego desicio quia dolor continuus et assiduum obprobrium Tortorem eius video asp[er]io manibus c[on]tus evellit spinas ore diffidit vocibus horrendissimis mugit ictus ab cutibus terre que non vales p[ro]pinquus enim mee est que sit mortua esse quarto tempore oblita esset dolores sed esse eadem horribilior sit in[ter]ea est ergo miserere mei quia tu plus laborem et dolorem q[ua]m fuit filiam mea

David tangendo cithara fugavit a saule demone et tu verbo demum demisisti omniculis patris sui misit liberare filios suos de manu golie et tu relicta nonaginta novem in deserto re[quiri]s ovem perditam filia mea Intellige que nunc est ei[us] quis dolor mulieris Non potuit sufficienter exprimere sed dicit a demonio male vexatur Dicit pater misera ut intelligit filia tormenta in mors in minet sed nescit ea timere tu vita adeo ut mira ut vitam poti[us] q[uod] nescit amare vitam et quia te pote[st] nescit ergo peto que in ea patior Et certe nullibi legimus aliquem obsessum per seipsum petisse Obsessi b[ene] quesiverunt liquorem ut se ingulet aut igne aut aqua aut precipitium ut se intimat sed medicum salutis querere ignorat Sic peccatores quos diabolus possidet sapientes sunt ut faciant mala bonum autem facere nesciunt medicos aut spirituales querere noluerunt Ideo petis orandum est Et non quia hec mulier petiit sapiens quia quod sibi valde necessarium Non divitias clamat et petiit et non accepit Non vindictam de inimicis sed demonis expulsionem a sua filia Et non nunc multe que docent filias suas ut possent multis possideri demonis quas mitunt in superbia et alias absorptione Unde sapienter orat quia tante allegat et libera petit Ondit negotium filia mea Exponunt etiam quod morbi q[uod] a demonio qualiter morbi quia vexatur quintum morbi quia

male glo mag fides cananee hic nota deum credit ubi
dum vocat (hominem) ubi dicit filius david / nichil de merito
postulat sed solam [illegible] dei flagitat dicens miserere mei domine
miserere filie sed miseriam suam quia dolor filie est dolor matris
et ut magis eum ad compassionem moveat totum ei dolorem
enarrat eius scilicet filia mea a demonio male vexatur
In quo totam medico detegit quia magnitudinem et qualitatem morbi
magnitudinem cum dicit male vexatur qualitatem cum dicit a demonio
Moraliter tria demonia vexant filiam scilicet animam amor
diviciarum hic vexat viscerale / amor lupanarum hic vexat cor
porale amor dignitatum hic vexat venale Male vexat quia
vexatos non sentire facit quidem in morbo desperatur pe
ssime quando medicum contempnit Sed quare accidit ma
le unquam aliquem demonium aliquando sic vexat Dicendum quod demon
quam non sua virtute tamen sed divina providencia que sic utitur malis
quod non sua intentione tamen sed divina providencia que sic utitur malis
demonum et malorum hominum voluntatibus ad profectum vexatorum ordinat
vexati et quo acriores tanto nobiliores fecit sic coronat sic
vexati et quo acriores tanto nobiliores fecit sic coronat hic
patet de martiribus qui alternatim et demoniacis vexacionibus multi
sunt vexati et hec divina providencia sathanicas vexaciones et hic
amat ad profectum suorum electorum retorsit Sed hec filia male
vexabatur a demone innatus medicus sed divina providencia ad profectum
vexabatur a demone innatus medicus sed divina providencia ad profectum
virtutis sic sunt vexata quia mater desperans quod a nullo posset
mater et pregnans suam liberari a demonio venit ad salvatorem
professionem fidei Veniat gentilium et filie salutem obtinuit suis oracionibus
corporaliter et non dubito quin eciam spiritualiter et infra vexat demonium
filias hominum cum in quolibet homine interius quatuor demonia sunt
animalitatem ut suo motu ferat inprohibita vexat autem filiam
intelligenciam ut aut velit plus scire quam oportet ut sic in aliquem
errorem involvat vexat et aliam filiam scilicet memoriam ut illa
tam iniuriam semper memorie ut hic illa vel casta vel non remi
tat Et non legitur pretor optimus theal delicias facit intimus hic in
ferna corrupcionem et vexacionem vide unius lege assessit dicit ipsi et sic est

Cut pena ꝗ sit inordinat animus mui̅ cum ordinata iniqui
cia sit ordinata dixit quesitus ꝙ actu̅ q̄ sic mīi displi
cebat et pro lege q̄ ipse ꝙ [illegible] nemo a dyabolo ledit
sed a se ipso de hoc patet in titulo Crisostomi neminem ledi ni
si a se ipso [illegible]

du^a servitutis Sed hic sunt due dubitaciones prima utrum chananeis primo fuit nomen [illegible] impositum Secunda utrum defectus sit eo imsendi quia pote
insunt Ad primam dicendum hoc quoque dictat Augustinus 19 de ci dei per
hunc modum quod nomen servitutis vel potest dubitari per quos primo fuit ac
situm vel quibus primo fuit impositum vel a quibus fuit dinatu
si ergo queritur per quos primo acquisitum planum est quod primos parentes
nos quia homines in primordio sue creacionis non datum est ut domina
retur hominibus sed bestiis terre et piscibus maris unde et primi viri preces
antiqui non homines reges sed pastores pecorum dicti sunt nomen ergo ser
vitutis 2^m Augustinum non meruit nisi sed culpa peccati preceptum ipsi pri
mos parentes nomen servitutis fuit primo acquisitum Sed si queritur quibus
primo fuit impositum dicit Augustinus dicens nusquam septuaginta legimus servum
antequam hoc vocabulo noe iustus peccatum filii vendicaret eadem noe
post plantacionem vinee inebriatus nudatus staret et Cham verenda
patris vidisset nec cooperuisset cogitacione post emulacionem dicit maledictus
puer chanaan [illegible] servus servorum erit fratribus suis chanane
is ergo 2^m Augustinum primo nomen servitutis impositum in vindicta peccati
Cham filii noe a quo dicti sunt chananei a quo civitas Sodomo
rum normata est ut patet Gen 10 Si queritur a quibus hoc vocabulum
dinatum est dicit Augustinus dicens in latina lingua creditur nomen servitutis re
pisse ab illis qui [illegible] iure belli poterant a capientibus occidi
a quibus per nomen servati et non interfecti dicti sunt capicionem servi a
servando dicti eo quod servabantur qui iure belli eos occidere poterant
Ex hoc ergo causa quia chananeis in predictam Cham peccati patris eorum servitutis
nomen primo impositum fuit ista mulier chananea filios israel et iudeos dicebat

appellavit quia sub eorum dominio et servitute consistebat sedes in ipso
eos liberos facit quia ipsi receperunt verbum chananei inceptant eo-
imitantes quia servitutem in libertatem et terrena in celestia commu-
tavit et hec fuit commutacio dextere excelsi etc. Ex
eo vero sit compassio super miseria aliena ut dicitur est quia hec
contingit quod aliquis misereatur et quod de miseria aliena doleat quia ad
tristicia seu dolor est de proprio malo in tantum aliquis de aliena mi-
seria tristatur aut dolet in quantum miseriam alienam apprehendit ut suam
hoc autem contingit dupliciter uno modo secundum unionem affectus quod fit per amorem quia
enim amans reputat amicum tanquam se ipsum malum ipsius repu-
tat et tanquam malum suum et ideo dolet de malo amici sicut de
malo suo Et inde est quod philosophus 9o ethicorum inter alia amicabilia
ponit hoc quod est condolere amico Et apostolus dicit ad Romanos 12 gaudere
cum gaudentibus et flere cum flentibus Alio modo contingit secundum unionem rea-
lem utpote quod malum aliquorum propinquum est ut ab eis ad nos transeat
et ideo philosophus in 2o rethoricorum dicit homines misereri super illos qui sunt
eis coniuncti et similes quia per hoc fit estimacio quod ipsi etiam possint similia
pati et inde est etiam quod senes sapientes qui considerant se posse in
mala incidere et debiles et formidolosi magis sunt misericordes
e contrario autem aliqui reputant se esse felices et in tantum potentes quod nichil
mali se putant posse pati et ita non miserentur Sic igitur semper
defectus est racio miserendi vel inquantum aliquis defectum alicuius repu-
tat suum propter unionem amoris vel propter possibilitatem similia paciendi

Qui non respondit ei verbum et accedentes discipuli eius rogabant
eum dicentes domine dimitte eam quia clamat post nos Ipse autem
respondens ait Non sum missus nisi ad oves que perierunt domus israel
At illa venit et adoravit eum dicens domine adiuva me Qui respondens ait
Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus At illa dixit Etiam
domine Nam et catelli edunt de micis que cadunt de mensa dominorum suorum

hi[c] splend[ore] probato fidei mulieris r[espon]dit q[uod] no[n] r[espon]dit ei u[er]bu[m] ymmo
Intelli[gi]t ut placet patiam[ur] et rogavim[us] te eius gl[ori]o[s]a no[n] ui[d]et ei
u[er]bu[m] nec desup[er] s[ed] ne p[ro]pt[er] q[ue]mvis sine sue iniuria[m] gencium ne ab
[illegible] ut vitet calumniam iudeor[um] gencium aut salus passio et
resurrectionis [chris]ti fuerat dicat Cris[ostomus] in q[uo]dam s[er]mo[n]e Et noua re[rum]
ror[um] [illegible] rogat [illegible] orat et deflet casu[m] suu[m] et auget
tragediam i[d est] flebile canticu[m] suu[m] et enarrat sua[m] passio[ne]m et auctor
ho[min]um no[n] r[espon]dit s[er]mo[n]e tacet fons clausus est medicus medicamenta
retinuit q[uod] nouerit alios prouocas ad sequ[en]du[m] et petendu[m] et hanc
instanter repellis que quero sequit[ur] te tam magno desiderio s[ed] q[ui]a re
d[omi]n[u]s no[n] uidit. Ch[risostomus] h[om]o[meli]a 7 [illegible] de causa q[ui]a ut attenderet desideriu[m]
mulieris ad q[on]stanti et vehementi postulandi q[uia] q[on]suetudo divi[n]e
cui est ut q[uo]d differt amplius vehementi[us] desideriu[m] sublevari
q[uia] s[ecundu]m [illegible] desideriu[m] pa[n]perum exaudiuit d[omi]n[u]s Ideo ut d[icit] sa[n]c[t]i doctore[s]
suor[um] inimicos amicos p[er] clamore[m] mulieris q[ui]a trahit ad ora[n]d[um]
p[ro] ea ut q[uo]d q[ui]s no[n] potuit impetrat multum ad ad [con]firmat se
ad familiam q[ua]m diligit d[omi]n[u]s Tercio ad [com]pletor[e]m p[ro]mi[ssi] p[re]cepti q[uo]d
d[omi]n[u]s noluit in p[ri]m[o] s[er]mo[n]e [illegible] predicacio[n]em gentibus [com]misit ne q[uod]
hic iudei h[abe]rent occasio[ne]m q[uia] ip[s]os [illegible] d[icit] Math. x In viam gencium
ne abieritis et in ciuitates samaritanor[um] ne intraveritis s[ed] ite
ad oues que perierant domus isr[ae]l. Mystice cum glossa Non ho[mo]
respondit ei s[ed] ad p[ri]mam petic[i]o[n]em d[omi]n[u]s [illegible] salutem diffe[re]t tamen
no[n] est desperand[um] vel a petendo cessandu[m] s[ed] magis p[re]cib[us] in
sistendum et ad deum et ad s[an]c[t]os doctores [con]fugiam et tu[m]
[con]firmet[ur] oro Et accedentes post disci[puli] lore[m] mulieris q[ue] r[e]m
s[e]c[un]d[u]m s[er]mo[n]em ortum [illegible] vel ex aliquibus causis sequenda vel q[uia]
ignorabat misteriu[m] et causa[m] divina[m] secreta[m] p[ro]pt[er] quam x[ristus] differe
bat [illegible] vel [illegible] moti s[unt] sup[er] miseria mulieris q[ui]a importune
moti clamore cuius tercie tamen desiderabat et media causa
tangit Cris[ostomus] Tercia q[ui]a o[mn]i[n]o petebat [illegible] sa[n]a [illegible] tunc
[illegible] ita dimitti et d[icit] Cris[ostomus] vide q[uo]d q[uia] mulier s[ed] iam meruerat.
ap[osto]los h[ab]ere intercessores s[ed] no[n] d[omi]n[u]s q[ui] eos [illegible] eos h[ab]et intercessores
nisi qui in virtutibus [illegible] fuit aut illor[um] amicus et p[ro]p[ri]us deu[m] cum
eos adorent vestigia [illegible] est dubiu[m] q[ui] sunt [illegible] celus

orat p nobis ex quo p^us in terris hec fecit in^a tanto q^z ut d^t
Aug^s illa beata vita caritatis no^re non minuit sed auxit Ut exem
plificat de domino qui p^mus tutus est peccatoribus in vita et orat^r
peccatoribus ex quo sequitur devote q^d sancti pro nobis orant si eorum suffra
gia devote petamus. Secundo quod quantum pt ostendit tri^r scilicet auctoritate ratione
et revelatione primo hoc ostendit auctoritate que habetur ij machabeorum pro
hic est qui multum orat pro populo et universa sancta civitate hic est
fratrum amator et populi israel Orat n^r primo pro toto sancta i sancta ecclesia
orat ex populo ideo dicit hic hic est qui multum orat pro populo orat
pro clero ideo subdit et universa sancta civitate i sancta ecclesia orat
pro religiosis ideo subdit hic est fratrum amator orat pro totis popu
lis ideo subdit et populi israel Secundo hoc ostendit ratione si
enim sancti tanti fuerunt q^d orabant pro nobis dum erant in miseria
manifestum est q^d eo magis pro nobis orant dum sunt in gloria cum eorum
caritas non est diminuta sed potius augmentata Sicut pri
mum est igniculus amoris Sic futurum autem erit caminus caritatis
Isaie xxxj Ignis est in syon et caminus in Jherusalem Tertio
hoc ostendit revelatione Una in festo omnium sanctorum quidam vir sanctus
per revelationem vidit q^d beata virgo et omnes ordines sanctorum ad
deum processionaliter accedebant et ipsum pro humano genere suppliciter ex
orabant vii dicit Et attendentes distilli quia tuli misterium ignora
bant vii dicit ... dimitte eam
mulier moti et importunitate victi mulieris rogabant eum dicentes
Juli quia tenens non respondendo que clamat in quo vehementia
post nos Sicut in quo instantia Ipse autem videns hic plus mulieris constantia
eius omnis longanimitate ubi ponit primo ex recusatione salvatoris ne eam
exaudiat et instantia mulieris ut eum flectat i^r At illa dicit ergo Ipse
autem videns aut non sum missus Juli corporali missione nisi ad
oves que perierant domus israel i ad iudeos qui perierant per infidelitatem
In hoc vitat scandalum iudeorum quantum est in se et reddit eos inex
cusabiles Joh 17 Si non venissem et locutus eis non fuissent
excusatores de peccato nunc autem habent Non q^d ipse primo et principaliter erat missus iu
deis tanquam apostolus eorum et ideo in persona ipsa non predicat nisi iudeis

nec fecit miracula coram gentilibus nisi in raro quadam speciali causa
ut scilicet ostenderet ecclesiam in fide gentium esse fundandam sicut habetur supra
et Ioh. x ubi postquam praedicavit samaritanis devote eum recipientibus
post mortem autem eius fides praedicata est publice gentilibus et hoc
est quod dicit apostolus Ro. xv dico autem Christum Ihesum ministrum fuisse circum
cisionis i. apostolum iudeorum propter veritatem dei ad confirmandas promissiones
patrum quia aliquibus patribus iudeorum facta fuit promissio de Christo sicut
abrahe et david et quia tamen iudei pro maiori parte fidem Christi repule
runt et gentiles eam devote susceperunt secundo apostolus ibidem subdit
gentes autem super misericordia honorare deum unde glossa non fuit missus
q. d. primus est sacramentum sui adventus compleret in iudeis et post
adduceret alias oves et habetur de signo petitorum supra descendo
Sed quid hoc est domine Christe an sine decimo venisti tamen
propter illos qui contempnentes patrem tuum celestem et eius precepta
ydola adoraverunt et filios et filias demoniis obtulerunt
tandem pater tuus dixit ad te in persona patris tui postula
a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam quid bone ihesu despicis
hanc mulierem gentilem secundum Chrisostomum super matheum loquens Christo dicit ego
eo missus solum ad oves que perierant domus israel quare tunc non
despexisti regibus gentilibus qui tibi munera obtulerunt sed eorum fidem
et devocionem accepisti quare centurionis fidem qui erat gentilis comme
dasti quare samaritane fidem sitisti et eam assumpsisti et per a
cessisti ad fontem ubi sensisti eam venturam et longam colloqu
cionem cum ipsa habuisti (Ioh. iiii) et plures de illa civitate gentiles
convertisti quid ergo fecit tibi hec cananea misera potuit vi
dere hec vera qui fidem habuit mulier respondet sed ut accepta
(non fuit missus nisi ad oves etc.) probem sive examine ipsius paciencia et perseverancia tamquam
et aurum humilitate que simul erant ad hunc tempus unde et
quando dicit non dicit quod ad gentes salvandas non sit missus sed quod primo
et principaliter ad plebem israel sive iudeorum missus sit ita illo non

recipientibus verbum dei et etiam per apostolos sicut testificato ad
gentes et ut rebellio et resistencia eorum sicut manifestior
quia non solum Christus ab eo missus aut moysi aaron Josue et pro-
phete pro ipsorum salute receptaverunt et multa mala intule-
runt unde dixit eis Christus Ecce mitto ad vos prophetas et sa-
pientes et scribas et ex illis occidetis et crucifigetis et flage-
llabitis in synagogis vestris Ipse deus non contentus misit
filium suum et inde venit secundum illud quod heres dixerunt contra
vineam et occiderunt agricole ipso unde dominus dixit Johannis xv ipso
suo Si non venissem et locutus eis fuissem peccatum non haberent
nunc autem excusacionem non habent de peccato suo At illa venit secundum
subditur instancia mulieris in tribus primo in facto appropinquacionis
quia venit 2o in signo adoracionis quia adoravit 3o in verbo oracionis
quia dixit domine adiuva me dicit ergo At illa venit que a longe
clamabat et adoravit eum dicens ut deum dicens domine adiuva me
ipsum quia tu es dominus prius implorant magis nunc ponit post deum
hec audivit quia potestas dei est et quod tibi dominus omnia Sic prelatus
fidelis debet defectum sui subditi suo requirere Symon vult
dimpt deus suas ymagines quas erunt sibi assistere non tibi
eius eis statim quod petunt ne afferre facies sanitatem ut vult tibi
ac tepesti orante / apposita sepe hoc nobis videtur / quia inter peti-
ciones cedula in conspectu domini plangere et obsecrare confidenter
secundum illud quem omnium corda novit largius oracionibus prudentes eum statim
non exaudit unde quod hic inter non dicit demonium expelle vel
fac totum multi consistit quem voluit quod deus totum faciat pro ipsorum
salute et ipsi nichil in hoc laborarent sed contra ad iustificacionem impii
debet agere et nos ideo dicit adiuva dei enim adiutores sumus prima
ad Corinthios iii quia si cecidisset asinus tuus tunc statim ad lutum leva-
re illud niteres et vis ut deus solus tollet et sublevet Dicit v Augustinus
qui fecit te sine te non salvabit te sine te

Cam

Xiii videns comendata constancia et longanimitate mulieris
hic comendatur eius humilitas ubi ponitur obiurgacio salva-
toris 2o humilitas mulieris ibi At illa dixit 3o sequitur commendacio
commendacio fidei mulieris ibi Quod videns ihesus dicit go
Qui respondens ait Non est bonum primo quod ordine unius et ne
sumere panem filiorum et mittere canibus capitulo x. viij scilicet
quod prius debet iudeis non est bonum dare gentibus canina
rabie latrantibus Vel hic panem scilicet doctrina sibi libavit
illud panem vite et intellectus Nota iudei filii dicebantur
quia hereditas patria patris eis sunt promissa de quibus
Christus ... filios enutrivi et exaltavi et gentes autem quorum
dicebantur canes racione immundicie racione ydolatrie racione servitutis
Apocalypsis ultimo foris canes et venefici At illa dixit hic
ostenditur mulieris humilitas dicit go At illa dixit etiam domine
capitulo viij est quod dicit Etiam et catelli edunt de micis que cadunt
non merebor panem vel sedere ad mensam sed contenta sum
reliquiis de micis cadunt de mensa dominorum quas iudei vel
respuerunt dominorum suorum scilicet apostolorum vel iudeorum quibus scriptura
primo loco posita est vel glossa mensa est sacra scriptura mice
preceptorum sunt minima mistica quibus humiles reficiuntur sub
mensa quia semper humiles subditi catelli gentiles humiles
sunt parvuli edunt non panes crustum non literam sed superficiem
sed medullam Iudeos vocat dominos quibus doctrina et
miraculorum opera sunt apposita tamquam dominis quasi dicat Si non
vis nobis ostendere tot miracula ut iudeis saltem ostende unum
sanando filiam meam ut nos gentiles simus in aliquo parti-
cipes tue largitatis si non in tot et tam multis ut iudei vendi-
cerint vide quantum mulieris prudenciam et humilitatem neque enim ...
dicere ausa est neque constans de meo nec dolet de laude
minorum et ipsorum exaltacione dixit non est bonum etc et hec q...

adiuua me Sz adiuuã postulat aufinde cum filie sua reputat
p̄ gnis cana sanctē q̄d Si iusti nō nō sim tū modo volo esse canis dei In
qd sum adoro te tanq̄ canis pastorē Et dōs dn̄e adiuua me sit pastor
qui adiuuat debilē et infirmā Cui videns ait Non ē bonū q̄r est
regitiuā mens q̄ nō sumere et auferre panē filiorum et salutis seu doct
et operacionum miraculosa filiorum i iudeorum q̄ pmissa sūt iudeis tanq̄ spi
filiis q̄ cultū unius dei et mitte canibus i dare gentibus qui ante
dicebant̄ canes vone iniudiae / vone ydolatre / vone seuitie in scōs
ista dixit Ecce humilitas infelicis q̄ tanto plus magnificat̄ quāto ma
sum obmurgatā que quāta sint patz ꝯ tribus q̄r nō filia / nō pane
canis est dicta Et ipsa concessit oīa vn̄ scī etiā de q̄d
dicere q̄r sū canis Canē me vocas Canis tuus esse volo Ergo me
mitti q̄r nō possū relinque mensā dom̄ mei Domini canes
expellunt et si expellunt̄ p̄ma porta ipi reuunt̄ p alia Ergo sum
nō debes me expellere atē et si expellis me atē p̄timus redibo
et tolli edunt de micis que cadunt de mensa dominorum suorum
Dn̄e nō peto panē sed mica quia istud quod peto est tibi
mica parua Et q̄r consuetudo ē dom̄ dant canibus
sunt micas ergo da in istam micā quā peto sz filie
uadam vel cura domine id sz bonū est in ta sen

681b

Vn̄ non est gratitas in illo ꝟ et mulier quia virum ꝟ est intelligens qui non ca
et vir bonum cui ꝟ est apostolus medicorum Sed mulier intelligens in o
ff petens devotionem et ut ondit canis generaliter filiis similiter Vnam et ca
de micis que cadunt de mensa dominorum suorum q.d. patet catelli aliqua modicas
cadentes de tabulis filiis concesso pape ita cum gentiles aliquid saltem mo
beneficiis ꝟ pape debent Vn̄ sic intelligi potest Vnam et catelli i. gentiles
et cum si edunt de micis i. ede debet de micis i. de reliquiis dominorum suorum i.
quibus mensa scripture et fercula miraculorum et alia que ad salutem nostram
q.d. de minus tibi mica aliqua tue largitatis Vnde et si non vis nobis facere si
varia miracula saltem unum fac sana filiam meam Non peto panem integ
filiis in mensa prius sicut iniciis et reliquias sub mensa eius ad catell
indignitate mea sed tamen in mica tua confidens gratiam tuam peto in me sp
filiis panis et carnis et si indigna sum ut panem integrum prebeas vel
tibi ne filiam meam sanando quod quasi mica reputabit in ... inaudita
ubi Crisostomus Vide mulierem prudentem et humilitate Deus eum vocat medicos fi
illa duos ut dolunt de meorum laudibus ut de suo molestata est
immo amplius se humiliat Ita deus gentiles vocat canes ista catel
panem hec mica dicat Vn̄ sed cur Contra superposito mulier cananeam
pagana humilitas fidei qua credit sanari posse filiam suam pagana quaens
in panibus perseverat humilitas quia se non canibus sed catell comparat Secundo

filiorum nostro pueri nec integros rapere cibos posse nec
mensam cum patre sed contenta sunt reliquiis parvulorum
et per humilitatem micarum ad panis integri veniam magis
omnis Et nota hic tres mulieris peticiones Prima petit li
dicens ~~Domine adiuva me Secunda petit adiuvari~~
te mi fili david Secunda petit adiuvari dicens Domine adiuva
Tertia petit sanari dicens Etiam et catelli edunt de micis que
a confitetur se miseram cum ait Miserere mei Secunda
a cum addit Adiuva me Tertia mediam ideo super addit
et catelli edunt etc quod Et si amissa nota tamen a mic
cas hic est enim ordo primo fit homo miser peccatum sed
dens ad resurgendum et ideo mediatoris ad relevandum
bus ergo peticionibus signatur ordo affectuum gratie Prima
gratiam remissionis et hec pertinet ad gratiam iustificantem
gratiam operatoris et hec spectat ad gratiam operantem Tertia gratiam
toris et hec ad gratiam consummantem et quia sic perseveranter se
Ideo tandem benignum audire responsum meruit

sit eo finando diceres utique domine Sunt redarguentes predicatores
qui vocat iudeos filios hec mulier dicit eos dominos xpus genti
les vocat canes ipsam comprehendens sub eorum nomine hec autem eo
senciens vocat eos catulos q. d. Si sum canis vel catulus tamen
non sum omnino aliena Si dicis me canem nutri me ut
canem micis et reliquiis mense non panibus filiis ut fili
os quia non possum reliquie mensa domini mei Ista pro
funda humilitas meruit exaudicionem unde sequitur

Tunc videns ihesus ait O mulier magna est fides tua
fiat tibi sicut vis et sanata est filia eius ex illa
hora Nota quod ista mulier ponitur in exemplum humilitatis profunde Ma
gna humilitas apparuit in ista muliere in hoc quod non tamen canem
sed catulum se nominat peccatricem se esse cognovit quod non solum canem
sed catulam etiam se esse asseruit secundum physicos sunt iustificata quia
eam non canem sed mulierem vocat Augustinus prius negatur sed postea
concessit quia cordis inspector deus eam esse mutatam vidit quam
laudavit Et ideo non ait O canis magna est fides tua sed O
mulier vocabulum mutatur quia mutatam vidit affectum Dicitur autem
canis peccator multiplici racione scilicet primo propter impudenciam Secundo propter
iracundiam 3o propter insaciabilitatem quarto propter mordacitatem quinto
propter reuertionem devoracionis Primo enim peccator dicitur canis propter impudenciam
Sicut enim canis cacat coram rege non erubescit facere suam feti
ditatem Sic peccator non erubescit coram deo suam perpetrare ini
quitatem cum tamen deus omnia videat et omnia sciat Ecclesiastici xxiii
Oculi domini multo plus lucidiores sunt super solem circumspicientes
vias hominum Secundo propter iracundiam Canis enim si aliquis tetigit statim
irascitur Proverbiorum xxvi Sicut qui apprehendit auribus canem sic
qui transit et impaciens commiscetur rixe alterius Si quis vero
cani blanditur mox caudam applaudit Si autem baculo vel vir
ga minatur statim fugit tristis Sic etiam homo stultus repre
hendentem irascitur et ipsum odit Amos v Odio habuit

corripientem in porta sed in blandientem et applaudentem
diligit Et in dicto ista mo[ralitate] popule meus qui beatum te dicunt ipsi te
decipiunt Sed corripientem et flagellantem timet et sic in flage
llatore et timore compescit pueri sed virga in dorso eius qui
indiget corde Secundo propter insaciabilitatem per famem panis ut canis
peccator enim iniustus sicut canis vel superbus famem patitur ambicionum
avarus famem divitiarum luxuriosus famem deliciarum Tercio canis
propter mordacitatem quia mordet et detrahit Os enim detractoris est sepul
crum quia aliorum immundicias ore portat more psalmus sepulcrum
patens est guttur eorum Et est notandum quod in ore canis
rabidi diffundit venena per venenum aspidum sub la
biis eorum Quarto canis propter reiectacionem devoracionem peccator enim ea
que reiecit per confessionem iterum resumit per iteracionem peccati proverbiorum
Sicut canis qui revertitur ad vomitum suum Tales canes cave
ndi sunt sicut ab omnibus ad philippenses iii videte canes videte ma
los operarios Tales sunt a consortio bonorum amovendi Extra primo
Sunt impudici homines sicut ad canem quia tales canes sunt a ci
vitate celesti penitus excludendi Apocalypsis xxii foris canes
et impudici et venefici Christus videns igitur hic penitus
commendans mulierem et dicit Christus videns ergo ait illi O
mulier magna est fides tua Ecce laus mulieris Ubi notandum
unde sed magna in fine Et considerandum laudatorem quia salvatorem
Non enim qui se ipsum commendat probatus est sed quem deus commendat
laudata quia mulierem humilem sed laudat quia fidem magnam Ideo
dicit Christus singularis etc non mete magna est fides tua
magna confessione virtute et ad hesionem Tres mulieres laudantur
de fide in evangelio legimus Emorroyssa tertio Chananea quarto Ma
gdalena luce vii fides priorum patuit in fideli cogitatione dice
bat enim intra se si fidem alicuius in fideli confessione et visione fides
tercie in fideli operatione glossa dicit hic sub persona mulieris una fides
ecclesie et pacientia humilitas perseverantia fides quia credidit posse salvari
filiam pacientia quia despecta despecta tacuit in precibus perstitit humilitas

qui confessione deuocationem non perfringunt sed perseuerant malo humiliauit se ideo diuina
pietatis scilicet gratia concessit etiam petebat quia sic creditur humilem respicit et pro eos corpus
in desperationem et ideo dicit ille videns

qr se non canibus sed catellis comparat. Item glo. Magna est fides
gentium que in auditu auris obedivit et ideo salutem et sublimem impe-
trat. Subdit quod puerum centurionis et filiam chananee non veniens ad
eos sanat sicut gentes ad quas non venit propria salvandas per verbum suum
salvavit. Ubi quod dominus infirmam a longe clamantem non audit sed cum ei cor-
de et animo appropinquat vincit in signum quod dominus peccatores manentes in lu-
to peccatorum longe ab ipso non audit qui sunt carnis sibi et aliis non
parentes. Sed quoque tales premittit ... Zophonie primo visitabo
super viros in fecibus defixos. Sic aliqui tempore quadragesimali clamant ad
dominum et peccare non cessant ut finit cessare promittunt. Rabanus. Magna dicit
quod tunc gentes non in lege erant instructe nec vocibus prophetarum sed ad predi-
cationem apostolorum statim in auditu auris obedivit et ideo fides eorum magna
ex tepiditate iudeorum propter quam tepiditatem filiatum dominatorum panem et
mensam amiserunt filiatum quia iam non dicuntur filii dei sed filii diaboli
... regno non habentes sed despecti et gentiles et paganis principi-
bus subiecti pane doctrine et miraculorum non habent et omnia que spiritualia im-
pignorant ... sunt puniti mensa ecclesie katholice non habent divinorum sac-
ramentorum et eukaristie in qua mensa ille sumitur et offertur qui ipsi ...
Luc. autem magna est fides tua que est cum optinendi fiducia que est
cum operibus coniuncta que est caritati admixta que est perseverans et fir-
ma quia sepe repulsa fuit et tamen semper perseverat fides ... si non est fiducia
cum optinendi fiducia habet dubietatem et ista est fides debilium de qua dicit
Mat. ... modice fidei quare dubitasti de hac fide sit ... Mat.
... Si habueritis fidem et non hesitaveritis non solum de ficulnea facietis
sed et si monti huic dixeritis etc. Si non est operibus coniuncta ociosi- operibus coniuncta
tatem habet et ista est fides oncolorum (?) christianorum. Jacobi ii fides sine operibus
mortua est. Si non est caritati admixta habet immobilitatem unde dicit prima
Cor. xiii Si habeo fidem ita ut montes transferam caritatem autem non ha-
beam nichil sum et ista est fides demonum qui caritatem habent non ... de qua dicitur perseverans
Jacobi ii demones credunt et contremiscunt. Si non est perseverans et fir-
ma habet pusillanimitatem et ista est fides instabilium de qua dicitur Luc. viii ad tempus
credunt et in tempore tribulationis recedunt. Isti autem mulieri habent fidem magnam
quia quadruplex modis fuit cum ad optinendi fiducia quia sunt credunt et sperant

q filia sanare posset fuit opibus ad medicum qui vacabat et opibus mine
corporibus angustia filie sue infirme serviebat et spiritualibus ingratiam
orationem insistebat sicut est caritas ad impetranda tanta cum caritate habebat
nota qua infirmitatem filie sue ipsa reputabat sicut est perseverantia et sima
quia sepe repulsa fuit et tamen perseveravit fiat tibi sicut vis post commendatur
fidei mulieris ostenditur etiam eius meritum in obtentu curationis filie ubi tangit
primo curationis causam 2o effectum l Et sanata est dicit ergo fiat tibi sicut vis quia
fides tua hoc meretur Christus in hoc considera convenientie sermonis/ proprium
suum imitatur ut filius dei qui creavit celum terram solem lunam et stellas
et omnia que in eis continentur dixit fiat et facta sunt Sed dicit mulieri fiat tibi
ostendens se esse unum cum patre in divinitate et essentia et potentia et non q
amara immo dicitur per hunc sermonem vade exivit demonium a filia tua Super
quo dicit Crisostomus per hunc sermonem fidelis humilis et patiens meruit quod posset
per hunc ergo sermonem fidelem et humilem meruit exaudiri quod non
Simonis et vox tamen si quis sermo iste processit ex corde fideli et profunda
humilitate et hoc est per quod virtus omnis perseverantia et ipsa mulier per
continuationem impetravit quod apostoli non impetraverunt quia dominus potius amore
quam precibus vult rogari pro amotione morum malorum ipsa enim tota de
petitione non aliena erat in hoc quod dicit dominus fiat tibi sicut vis quia largissima mea
quia non dixit sane filia sed latius fiat tibi sicut vis quod cuncti boni
desideriis pertinens ad tuam salutem fiat tibi Consuevit enim dominus susceptio
bonorum plus dare quam petitur ut de Salomone petente sapientiam que
venit ei et omnia bona pariter cum illa Regum 1o Sed de paralitico qui
per tegulas seu tectum missus fuit ante pedes Christi desiderans sanitatem corporis
qui tamen hoc audire meruit remittuntur tibi peccata tua Sed certe de latrone
qui petivit memoriam et audivit hodie mecum eris in paradiso dominus enim
tribuit cuilibet iuxta suam voluntatem Sed notandum quod aliquos exaudit ad voluntatem
et non ad utilitatem sicut medicus infirmos desperatos exaudit ad voluntatem quia
quicquid volunt eis concedit per istum modum dominus exaudivit demones petentes
mitti in porcos Mathei viii Similiter quandoque suam voluntatem sed nullam exspectat utilitatem
utilitatem Alio est dominus exaudit aliquos in hac vita de quorum salute desperans
dat eis cuncta que volunt Et ideo timendum est quando omnia hominem ad votum
succedunt ne hoc signum sit eterne reprobationis etc. Continua successio prosperitatis
evidentissimum est reprobationis indicium Aliquos vero dominus exaudit ad utilitatem sed
non ad voluntatem Sic medicus infirmo petenti vinum de cuius salute sperat non
concedit in hoc enim procurat suam utilitatem licet non compleat suam voluntatem

Allegorice autem 2m crucis Remigij hec mulier sanctam ecclesiam significat
de gentibus congregatam. per hoc enim quod deus relictis scribis et pha
riseis venit in partes Tyri et Sidonis significat quod relictis iudeis
transiturus ad gentes est. Aut hec mulier egressa a finibus suis quia
sancta ecclesia recessit a pristinis erroribus et vitiis. Rogat quod pro filia i. pro
populo suo nondum credente ut et ipsi absolvantur a fraudibus diaboli. Et si
a prima petitione ecclesie deus salutem eius differt dicere non est desperandum vel a
petendo cessandum sed magis precibus insistendum et addendum et fletus iterandum et tunc
placet oratio et sequitur effectus. Quamvis enim Chananeus gentilis tamen et
immundus Christo autem magistra est fides ecclesie de gentibus que ad leges gen
tium ut fuerat lege imbuta nec vocibus prophetarum instructa ad predicationem
vero apostolorum in auditu auris obediens. Ideo quod salutem impetrat meruerit
eius autem filia scilicet anima vel conscientia amissis aut eius diversis mancipata per
quam autem ecclesia rogat vel ipsa vero per secuta consilia veniam celebramus. Si quis conscientiam
habens viciis sordibus polluta filiam habet a demonio vexatam. Et si quis bona
que gessit peccatorum sua peste fedavit filiam habet immundi spiritus furiis fatiga
tam. Ideo quod necesse est ut ad preces lacrimas quod confugiat sanctorum quod intercessiones
et auxilia querat vel ipse dominum imitatus cananeam vir mulierem. Et forsitan dicet
non habeo filiam que demonibus plena sit sed hec tuis peccatis referenda dicito
et tu miserere mei domine quia anima mea a demonio male vexatur. Omnem
enim demon peccatum est sed Crisostomus talem autem vexatur anima que vexatione non
sentit et peius quam morbus desperata pessime quam medicatis coruperit. Unde
Joseph quod unusquisque cum peccat mulier est et anima eius peccatrix i. fingi
[illegible] et infirma eius filia est operatio sua que filia a demone est possessa
quia eius opera sua demonia sunt peccatores autem consistentes mancipam catelli im
[illegible] mundicias propter vero sumus digni panem corporis dei aut participes
fieri in mediatione ministeriorum dei. Si vero cognoscentes nosmetipsos per
[illegible] et catulos humiliter confiteamur peccata nostra tunc sanatur filia quia
deletur operatio sua. Sed vero Augustinus per mulierem chananeam potest intelligi ratio
superior que legibus eternis inspiciendis et consulendis intendit per demonem
ipsa sensualitas que etiam per serpentem designatur sic ergo filia mulieris
nunc vexatur cum per sensualitatem inferior ratio ad consensum peccati mortalis impellitur
sanatur per intercessionem i. rationem superiorem a deo petitur. Ratio vero superior ad optima deputata
sicut deus distulit exaudire petitionem mulieris cananee ut eius fides clarius
esset. Sic et deus aliquando mittit impulsum rationis inferioris per sensualitatem dimicari
ut augeatur virtutis tentatio. propter quod paulo petenti stimulum carnis a se
auferri dicit dominus virtus in infirmitate perficitur. Imitemur ergo et nos filii karissimi
hanc que de gentibus credendo virtute sua in fide effecta est quod de gentilitate
vocamur habeamus fidem ut unum et trinum deum credentes quemquam nisi ab
eo [illegible] nos impetrare posse credamus habeamus constantiam ut si divina
dispensatione preces nostras tardius exaudierit tamdiu preces precibus iungamus

quousque hoc quod petimus impetremus Et ad impetrandum nos ydoneos non
sentimus spiritualium fratrum ordinis adiutorium exquiramus ut sicut ista mulier
apostolis pro se interuenientibus quod petebat promeruit ita et nos quibus patrocinantibus
intercessoribus quia singularibus et propriis adiuuari credamus habeamus humiliter ut aliis
de nobis maiora existimantibus nos minores indicemus exemplo huius mulieris
que cum adeo canibus comparata esset de se humiliter sentiens catellis se
comparauit Habeant humilitatem quam habebat dauid in corde qui de spiritualibus ab aliis dice-
bat ludam et vilior fiam plus quam feci ipsum et ero humilis in oculis
meis Oremus instanter dominum ut saluet filias nostras Oremus ut sanet
aperte et liberet animas nostras que male a demonibus et viciis vexantur clamemus
humiliter et perseuerantes ad eum dicentes cum Chananea Miserere mei domine fili dauid
et domine adiuua me Illa enim anima a demonio vexatur que peccare non cessat et
tamen perseuerat Que si bene confessa fuit et de ipsius venia non desperauit dicetur
ei a piissimo domino fiat tibi sicut vis et sanabitur ex illa hora qua peccator
umquam hora confessus fuit et de ipsius venia non desperauit vita viuet et
non morietur Noli ergo desperare neque a petendo cessare quia si corde integro
fideli et puro in oratione perseueraueris coram deo tuo te humilians reputans te
indignum omni beneficio tuo certissime audias quod quicquid obtinebis peccator Et
sicut apostoli rogauerunt pro Chananea sic et angelus pro te rogabit et ora-
tia deo offerens utilitati tue solacium parabit

Per istum modum exaudit^t dominus paulum petentem a se stimulum remoueri. Est enim exau
ditus et non exauditus ad voluntatem quia non est factum quod volebat. Est autem exaudi
tus ad utilitatem quia ad consummationem humilitatis hoc erat utile sibi. Aliquando vero exaudit
utroque scilicet ad utilitatem et ad voluntatem. Sic medicus infirmum qui iam conualuit petentem
vinum et carnes concedit et cum ista cedunt in bonum eius et suam complet voluntatem
et suam procurat utilitatem quia erat utile ei ac non ut vinum vtatur et carnibus resiciatur.
Sic exaudit^t apostolos qui iam ut confessio et post pentecosten orationibus vacabant
ut eis spiritus sanctus mitteretur [illegible] hoc enim et completa est voluntas eorum et
utilitas procurata [illegible]. Aliquando autem deus exaudit et contra ad voluntatem
et [illegible] super postulacionem. Et sic exaudit Salomonem [illegible]
petebat sapientiam et dedit sibi non solum sapientiam sed etiam insuper diuicias
et gloriam cumulabat [illegible] aliquando deus non exaudit ut
[illegible] ad voluntatem [illegible] Antiochum [illegible] Machabeorum
[illegible] qui [illegible] ut carnes defluerent et
vermes de eius corpore scaturirent [illegible] orabat [illegible]
agno non est [illegible] Et sanata est filia eius ex illa hora
[illegible] dominus illud simone [illegible] marci vii [illegible] cum ad [illegible] venit
domum invenit filiam iacentem in lecto et demonium exiuisse [illegible]
[illegible] quod non est [illegible] a demonio [illegible] et astinentis petere
in demonio [illegible] et petere [illegible] super lectum [illegible]
sit in parte [illegible] vtitur [illegible] voluntate petere petere [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] inutile [illegible] sua filio
[illegible] ad [illegible] et dimissos [illegible] predicte [illegible] ipsa
[illegible] iniquitates [illegible] et [illegible] et
[illegible] abscondit [illegible] eius [illegible] ne [illegible] horam decia
[illegible] in [illegible] ad [illegible] demonibus
[illegible] et [illegible] dei et a sedibus [illegible] sicut [illegible]
[illegible] deo et regno eius et [illegible] glo [illegible]
cathezizandi et baptizandi infantes qui [illegible] sepe aliquando
[illegible] per fidem et confessionem parentum liberantur a diabolo. Sed [illegible]
esse tres dubi[illegible] [illegible] decens fuit [illegible] isti mulier non [illegible] Dra
[illegible] fides eius fuit magna. Tercia [illegible] filii in fide parentum possint
liberari [illegible] cum [illegible] non [illegible] mulier vel
roganti vel clamanti [illegible] pepercit de phariseis superbia [illegible] diua
[illegible] desperata [illegible] sapia
[illegible] dominus [illegible] filia [illegible]
[illegible] in fide matris [illegible] parvulis
fides ecclesie [illegible] baptizat [illegible] dat [illegible] cathezizandi
et baptizandi [illegible] parvulis deo [illegible]
fide [illegible] kathollica [illegible] parvulis
[illegible] ecclesie [illegible] liberat^r a demonio
parvulo [illegible] ut [illegible] bonum a malo

et assignantur ad hoc quatuor rationes secundum eosdem et quartam primo propter sui
precepti observationem 2o propter fidei mulieris probationem 3o propter apostolorum
deprecationem Et 4o propter orationis perseverantiam Dixerat enim super sal
vator discipulis in viam gentium ne abieritis et civitates Sama
ritanorum ne salutaveritis cuius ipse non esset obnoxius istius pre
cepti quod discipulis dederat voluit tamen observare quia dato quod recesserit
in partes Tyri et Sydonis que erant civitates gentium non iniit causa
predicandi sed ut omnem occasionem calumniantibus Iudeis auferret
mulieri chananee que secundum Marcum erat gentilis et genere Syrophe
nissa i. de Syria fenicie non videtur Verum salvator omnium non
venisset omnes salvare sed per se Iudeos ~~[struck]~~ gentium salutem passi
onis et resurrectionis tempori reservabat Secundo hoc fuit propter eius
fidei probationem Non enim secundum Iohannem sanctum in sua canonica
statim est omni spiritui credendum sed probandum est spiritus an ex deo sit et sponsa
ad desponsatam cum volt ad fidem femine probandam eius con
stantiam et pacientiam quod et Christus fecit de ista muliere quia eius constan
tiam et pacientiam probavit constantiam secundo ipsam canículam appella
do et iniurias sustinendo Tercio propter apostolorum deprecationem In hoc
enim quod statim ei non respondit exaudiri finit discipulis ut pro ipsa roga
rent sed ordines per hoc et necessitas et preces sanctorum ad aliquid
impetrandum non quod sanctorum precibus deus flectatur sed eius propositum ad
implere imaginamur enim dionisius 3o celestis hierarchie non sit nos
~~[struck]~~ trahi ad deum precibus sanctorum sicut ascendimus cum in
navi et tenemus quosdam funes nobis in auxilium datos
quandam fixa petra ad nos directas plannas quia non nos
petram sed navem et nosipsos per funes istos ad petram ducimus
Quarto per orationis perseverationem non enim est bonum petere aliquid
adeo et non exaudiri quia propterea ab oratione cessare sed perseverare
et protrahere in oratione quia secundum Augustinum Sepe quidem petentes adeo sed
tardantes que petunt ut tempore congruo dent Glossa et secundum
2 Cum in fide quatuor considerantur scilicet primo obiectum quod creditur
operatio que copulatur per gratiam et subiectum quod sustinetur et 4o ma
teria qua quis pro ipsa patitur Dicitur ergo hoc fides omnino perfecta
maior fides acquiritur primo quod complicat ut si quis plura complicate credit
credibilium

fractus

quia alius Secundo operis confessione ut si quis confitetur que sit fidei quam alius Tertio subiecti devocione vel humiliacione ut si quis se plus se subiciat et plus se humiliat deo et omnibus propter deum quam alius Quarto minutorum passiva tolleracione quia patitur ut dicit apostolus Hebr. libenter vero neminem ... ergo in fidei istius mulieris magna fuit primo eius quod credidit complicacionem quod dixit miserere mei domine fili david (Ingratum enim ... dominum appellat complicat eius divinitatem quia ... ambo divinum nomen est ... quod soli deo competit Ingratum vero dixit fili david complicavit eius humanitatem quia filius david non est nisi propter humanitatem quam de virgine assumpsit et in hiis duobus totum videtur salutis consistit. Johannes ... hec autem scripta sunt ut credatis quia ihesus est filius dei et ut credentes vitam habeatis in nomine ipsius. Secundo operis confessione quia cum filia mea male a demonio vexatur fecerunt enim eius credidit filium quam credidit solum per verbum eius filiam posse a demonio sanari ut scivit Et Tertio sui humiliacione quia se non canibus sed catellis comparavit ac si diceret ut Crisostomus dicit bene scio quod Judei panem totum qui descendit de celo coceperunt et tamen buscella micarum ergo canes mearum peto et modica tiorum buscellarum panem et divinum non sunt alienata mensa dominorum comedere Quarto minutorum vincula in mundo camilorum compulsa cantatis minutiorum passiva tolleracione quia tociens repudiata quia in clamoribus fatigata canicula appellata constans fuit et paciens sciens quod petitum opus ... sicut Beda dicit capitulo ... propter humilitatem et fidei eius sermonem demon deserit filiam ut dicitur per hoc in baptismo parvuli in fide parentum a demonio liberantur quia nec per se nec ... aliquid boni vel mali agere possunt unde et mulier non dixit Domine adiuva filiam meam vel sana meam filiam sed ait miserere mei et adiuva me ac si in persona filie peteret a demonio liberari filiam quod illa ab eo possessa petere per se voluntate non valebat Ideo ut dicit Remigius Episcopus venit consuetudo ecclesie ut in fide parentum catechizentur et baptizentur quia sicut fide istius mulieris salvata

3

est filia ita fide katholicorum vnorum pecca parvulorum relaxant et
hoc intelligitur qui non sunt tante etatis et racionis ut per se fidem primitere
deo possent et hoc sacramentum concedit ut sicut parvuli ipsi non sunt peccato obnoxii
et ademo[dum] tene illos peccati originalis possessi sunt priorum parvuli vo
luntate sic aliorum fidelitate ab ipso peccato conceunt ut purificantur
et a diabolo liberentur et xpo incorporentur ac membra eius in posterum
efficiantur

Et cum transisset inde ihesus venit secus mare galilee et
ascendens in montem sedebat ibi et accesserunt ad eum
turbe multe habentes secum ~~mutos~~ [mutos] claudos cecos debiles
et alios multos et proiecerunt ad pedes eius et curavit
eos ita ut turbe mirarentur videntes ~~mutos~~ [mutos] loquentes
et claudos ambulantes et cecos videntes et magnifi
cabant deum israel Supra posita est vocacionis gencium ad
legem cum [illegible] predicacio hic subditur vocatorum reliquiarum israel prefiguracio
vbi tangitur prefiguracio predicacionis et sedet ibi accesserunt ad eum predicacio
prefiguracio unde quantum ad duo primo quantum ad illiacionem [illegible] ad ele
vacionem Et ascendens dicit ergo et cum transisset inde ihesus id est in iudeam per
secus mare quod est mare tyberiadis galilee que erat regio iudeorum
glossa cum in filia cananithe salutem gencium prefigurasset venit
in iudeam quia ad plenitudinem gencium intrat tunc omnis israel salvus fiet
vnde zacharie [illegible] venit in ierusalem in misericordiis Et ascendens
in montem [illegible] ut auditores ad superna erigeret Sedebat [illegible]
quod non requies nisi in celestibus [illegible] querenda Et accesserunt ad eum
[illegible] regnante in celo per mentem devota Turbe multe [illegible] fideles quos
deus per devia [illegible] operis [illegible] euntes cecos aliune fidei et debiles
[illegible] peccatorum [illegible] et alios multos [illegible] hec includitur multa miracula
quod [illegible] [illegible] si complicarent in particulari impleret magnum librum [illegible]
non possit capere libros qui scribendi erunt [illegible] ad litteram [illegible]
defectus quadrupes vel int[illegible] mutos vel in motiva [illegible] claudos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Cum transisset in iudeam [illegible] gencium [illegible] ad fidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in [illegible] [illegible] debiles [illegible] pedibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

uel in apoplexia sic cecos uel in corde sic debiles Item non tantum Origenes
primo est debilitas in uoluntate deinde sequitur cecitas in ratione et consequenter
claudicacio in operacione et postremo mutitas in diuina laude sicut hic ordinantur
et in magistro nominati Et proiecerunt eos ad pedes eius in quo ostenditur
fides turbarum in actu contrario aliter enim non proiecissent nisi a primo curari credidissent
Sic spiritualiter debent sancti prelati subiciare curandos per humilem aduentum
mediatoris Ad felices pedes eius ubi peccata purgantur Septuaginta Luce dicitur stans
retro secus pedes eius per contricionem amoris curauit uterque sibi uana scripta distinctur Luce 10
erat Maria sedens secus pedes domini Sic homo qui se coram Christo humiliat
peccatorum purgacionem morborum curacionem et sancte doctrine ministracionem recipiet
Et curauit eos solo uerbo ille solo uerbo potuit curare qui solo uerbo potuerat
mundum de nichilo creare Ysaias 35 deus ipse ueniet et saluabit
nos Tunc apparebit oculi cecorum et aures surdorum patebunt tunc sa-
liet sicut ceruus claudus et apta erit lingua mutorum Sed quare
istos statim curauit mulierem autem chananeam diu expectare fecit Christo ad
hunc quod mulier erat in fide constans et distulit curacionem in fidei probacionem
Isti autem modice fidei erant et ideo statim curat ne scandalizentur sicut
contingunt in tercia et contra in hac confidencia obstinacio et multitudo peccatorum
uera dum infirmos eorum et statim et multos sanat mulier autem tarde et
paucas recipies uero iniusta fuerint Ita ut turbe mirarentur Similiter qui si
scelerum in enarrabili gaudio exultet quod hic uidetur Videntes autem
mutos loquentes etc. cum consistentes claudos ambulantes per hec opera cecos
uidentes credendo magnificabant deum israel in sua magne et potentie
laudabant Similiter dicentes quis deus magnus sicut deus noster Dimisit
deum ordinacio procedere Sed ad super possunt tres infirmorum gratia hic ut
repetit Ut ad hoc unde quod in penitus curat tantum procedere rectificat
parato per spem. Similiter linguas similiter per caritate debilitas autem post
iam non contra omnino quia fomes qui est languor remanet
manet licet debilitari possit et subiugari contraria non potest et ideo in curacione
non repetitur Hic ponuntur tres dubia Prima utrum per debuit
miracula facere Secunda utrum per fecit miracula uirtute diuina Tercia utrum prima
ad que per fecit sint omnia sufficit ad diuinitas Ad primam dubium ex
dominus hic secundum miracula facere per duo primo quod et pro ad confirmandum
ueritate quod ab deo quod cum ea que sunt fidei longe racionem excedunt non possunt
racione humanas probari Sed oportet quod probentur per actu diuine uirtutis ut cum quis
fiat opera que solus deus facere potest credatur ea que dicit esse a deo Sed ad aliquos

quod animalis sunt hec dicit uiuificat et auget et sensibus ad ea ignorantia uniuersalia quod magis salum fecit sabbato

du d

defert litteras anulo regis signatas cor(rupt)e convolute regis precepisse quod
in telis gratie. Ergo ad ondendum putia dei in homine per gratiam s(ic)
ut s(ic) homo faciat opera dei cor(rupt)e deus in eo habitat per gratiam unde dicit Sallam(is)
enim tenuit nobis sp(irit)ualiter opera gratia in nobis utrumque autem erat ym
eciam hominibus manifeste quod s(ic) quod deus esset in eo per gratiam nec ad opera
similiter et quod eius supernaturalis doctrina esset adeo et ideo convenientissi(mum)
fuit ut miracula faceret unde ipse dicit Joh x Si michi non vultis credere op(er)i-
bus credite et Joh xv Opera que dedit michi pater ut faciam ipsa dant que
testimonium perhibent de me. Ad 2am dicendum [illegible] certa miracula sola virtute divina fiunt quia solus deus
potest mutare nature ordinem quod pertinet ad racionem miraculi unde leo papa dicit
in epistola ad flavianum Cum enim in Christo sit due nature una earum scilicet divina
quae fulget miraculis altera scilicet humana que succumbit [illegible] iniuriis et tamen
una earum agit cum communicatione alterius inquantum scilicet humana natura est instrumentum
divine actionis et eadem humana virtute accipit a natura divina [illegible]
Ad 3am dicendum quod miracula que Christus fecit sufficientia erant ad
manifestandum divinitatem ipsius tum tamen quia [illegible] quod excellebat ope(ra) que
transcendebat omnem potestatem creatae virtutis et ideo non poterant fieri
nisi virtute divina et propter hoc [illegible] illuminatus dicebat Joh ix
A seculo non est auditum quia quis aperuit oculos ceci nati nisi
esset hic a deo non posset facere quicquam. Secundo propter modum miracula faciendi
quia scilicet quod propria virtute miracula faciebat non autem orando sicut alii
unde dicitur Luc vi Quia virtus de illo exibat et sanabat omnes propter quod
dicit Cirillus dicit enim non accipiebat alienam virtutem sed
cum esset naturaliter deus propriam virtutem super infirmos emittebat et propter
hoc etiam in innumerabilia miracula faciebat unde lucas i matthei
viii eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes curavit dicit
Crisostomus Attende quantam multitudinem curatam transcurrunt evangeliste non unumquemque
curatum enumerantes sed uno verbo pelagus ineffabile miraculorum inducentes
et per hoc ostendebat quod haberet virtutem coequalem deo patri secundum quod
Joh v Quecumque pater facit hec et filius similiter facit et iterum Sicut
pater suscitat mortuos sic et filius quos vult vivificat. Tercio
ex ipsa doctrina qua se deum dicebat que nisi vera esset non
confirmaretur miraculis divina virtute factis. Et ideo dicitur Marci i
et dicentes Que nam doctrina hec nova quia
in potestate spiritibus immundis imperat et obediunt ei

17

Nota vi sancti aliqua miracla pnt opari victorie qr frequent opti
est miracla fcta adeo ptes ad sanctor sicut de hoc hernia sepcius in
mltis locis Sed dubiu est an vi scti in miraclis aliqd opati sunt
p aliqua vtute in eis ponite vo qr illa sit pncipls eo agendi sz in insto
hanc qz reliquit btus Aug 22 li de civit dei insoluta Sz b gg
in 2o dyalo dicit sic cum devota mente deo adherent si necessitas
exposcat exhibi signa solent ut vna quaqz aliqn eo pctis fed
aliqn ex ptate cocessa illis adeo hoc pbat exe qr petrus susitat
Thabita orando ut hz Actu 9 Anania vo et zaphira morti t
dedit subito absqz rone sz solu increpando culpa Act 5 Et sic vide
id scti fecisse ex aliqua ptate b cocessa adeo tamen instinctu dme in
stnc Item gra dicitur p gras gtis data et gram gti facientem Et
licz aqn dcm fuit ab aliquibus qd gra gtuifacientis nichil ponit in
anima tn de gra gti data concedit qd aliquid ponat in aia Et hic
manifeste pz de gras gtis datis que vocant sermo sermo sapie p
Cor 12 qr signat quasda eminentes cogniciones divinor et huma
nor que ponit aliquid in aia sic fides pphecia gra linguar
interptacio sermonu et eadem rone videt qd gra sanitatu et operacio virtut
i. miraclor que poni gre gtis date dicant aliqua vtute in aia
ponere dicit tn aqn qd isti vtus opandi miracla no e aliqua vtus
p modm hitus sz ppe modm passionis transeuntis sicut et pphecia Ulti
ples no pnt facere miracla quociensqz volunt nec pphetare sed
quicqd sit de dcto sto tn no vz qr sic dcm e est tlis vtus spells
aia. no est pncipls sz solum instrumentalis instrumentum aute opari
no pt nisi p manu artificis [illegible] deo dato qd tlis sit in aia no tn pt
opari ad miracla absqz mocione dme vtutis pncipalis agentis Sed nu
[illegible] sicut dr a sanctis doctoribus Sz sicut sacramenta nove legis ecclesia
[illegible] qd significant no [illegible] oz qd in aqua baptismali sit aliqua spi
ritualis vtus inherens qua deus infundat graciam xpi vel caractem impri
mat Sz deus ex pacto pasistendo qn ea fiunt que sunt de eorum sacramenti
infundit graciam vel imprimit karacterem et sic dicit efficere qd significant
Sic deus asistendo oracionem vel voluntati sctorum faciunt miracla vel
[illegible] asistendo invocacionem nominis sui sic a malis pp electos faciunt miracla
in lege qd et mali aliqn faciunt miracla ad invocacionem nominis xpi
sicut sup tactu dnc in noie tuo pphami et Et tn no oz ponialiqd [illegible]

tamata ... i[n] s[er]uitute x[ps]i h[ab]itur amate [erro]r li[bera]tur de
v[er]sicul[um] ... x[ps]i ... i[n]telligentia doctrine ... in q[ui]n[que] ...
3a ... p[rim]o ... diuine p[ro]tectat[ionis] 2a ... diuine p[ro]tat[ionis] i[n] dicit ci[bi] disp[ositi]
3o ... ... dimisit ... dicat ... q[ui]b[us] aut[em] quocat[is] dis[cipu]lis

Ca[pitulu]m

uel passione maria ad hoc ut fiant miracula q[uia] aliqui ad contactu[m] ossium corporis mortui deus facit miracula Sed q[uod] xpus aliqu[a]n[do] tangebat infirmos ad faciend[um] miracula hoc fecit ut ostenderet se ver[um] hominem et eos in hoc similiter docuit

Ihesus aut[em] convocatis discipulis ait Misereor turbe quia iam triduo p[er]severat mecum et no[n] al[iqui]d habent quod manducent Et dimittere eos ieiunos nolo ne deficiant in via. Convocat discipulos ut infundi[t] co[m]passionem accipiat ut ... collectione signum magnum colligat ut insinuat nobis q[uod] ... debemus qu[an]d[o] aliquod magnum ... ... sicut docetur ... maiores ... ad moribus ... convocat aut[em] discip[u]los ut doceat ... ad moribus ... consilia sua ... ut ... tamen intelligant signum mag[n]um ... quid volunt ... discipulos ... ... et ... causas ... volunt ... discip[u]l[o]s ... miraculum ... ... minoribus ut non ... ... consilia ... ut audiret magne sue ... ... quid ... et ... tam patefacit ... Tercia ut doceret docet se ... discip[u]lorum animos ad ... ... discipulis ... ... non velut indiget sed ut magis reddere attenti ad ea que facturus erat. Misereor turbe ...

Compati ut ho[mo] passus ut deus ... qui ... dicebat ... in ... mea dei ... ... in celo domine anima tua deinde descendes de celo ... se in ... anglorum ... iudeorum ... ... deus deinde infudit se in ... ... deus ... tua in medio templi ... diffusa ... ... domus plena ... Et sic deus qui ... ... super ... angelos et ... super ... ... Ideo dicit misereor ... ... dicitur primo ... ... anime ... ... causa ... anime ... nota effectus ... et nota ... anime in hoc quod dicit misereor ... ... anime ... ... potentia ... 3o ... singularis ... quod est ... ...

... ... dulcedinis ... amoris ... cordis medullas ... sua ... aditum ... aliquid ... misericordie ... ... misericordias ... ... apostolus ut ... ...

collacio ... ...

... ...

17

igni calefacit Sic ipsius dei est misereri sic et parcere Dionisius neque enim
est infrigidatio neque mali (bonum malum) bona producit quia licet misereri est deo proprium
ideo punire est deo alienum involuntarium et tardum Cum enim sit deo
punire alienum dicitur Ysaie proprium alienum est opus eius ab eo Et loquitur
de opere punitionis Apis enim licet mel mellificat et hoc est suum proprium offi
cium licet et pungit sed quando molestatur et hoc est sibi alienum Sic et
deus qui dat mel sive misericordie facit officium suum proprium cum vero adhi
bet stimulum iustitie facit officium sibi alienum Est ergo involuntarium
quia invite punit. Ysaie primo heu consolabor super hostibus meis et
vindicabor de inimicis meis ubi dicit glossa amore patris pater eos licet
inimicos plangit et punit (Est ergo tardum quia sicut dicit Crisostomus illud quod ho
mo invitus facit tarde facit illud autem quod cupit non facit tarde facit sic
et deus cito facit opus misericordie quia est eius proprium suum Ro. 2 an diui
tias bonitatis (patientie et longanimitatis contempnis Sic igitur opus iustitie est
deo involuntarium alienum et tardum Crisostomus super Matheo et dicit quare
ipse punit Et videtur quia compellitur peccatores dampnare non enim deo
ipse punit Et videtur quia compellitur aliquos perdere quia omnes cupit
... ab eis offenditur sed quasi violenter cogitur aliquos perdere quia omnes cupit
saluare ~~quos ad mortem compellit~~ Et inde quod dicitur Cum impetrare
saluare quos ad mortem compellit Et videtur quod
sic deus facit perdere et saluare quos ad mortem compellit Et videtur Cum
non desiderat mortem dei vita sic qui desiderat mortem denegat vitam
qui non desiderat mortem peccatoris innuitur quod deus 2o quod
est Sic qui non desiderat mortem Et videtur Cum qui per manus operis
... est qui non desiderat mortem Et videtur Cum qui per manus operis
desiderat enim mortem est contra ad deum ille enim desiderat mortem qui timet
... eius Tamen aut non timet nec desiderat mortem sed contempnunt Secundum
... facit deus principium ad mortem est potius consolatur quanto ut quanto est magis de
... est ad mortem promptior sicut videmus in animalibus et in hominibus Nam
... animalia ea que sunt magis nobilia ad indulgendum sunt magis prona et ergo
vide unde leo a catulo provocatur se non vindicat propter suam magnitudinem
et per catuli vilitatem Sed si catulum mordet catulus statim invicem mor
dent se lacerant quia animalia vilia sunt Sic videmus quod homines magnanimes
sunt ad indulgendum faciles Ambrosius Paulus magnanimus Ciprianus velocius in Rege
Apostolos Reges domini ipsi clementes sunt ergo autem iniqui quia sunt vere viles et
fragiles ad iram ad vindictam faciles sunt Cathena propria Sic deus ira super iram
... Deus licet eius sit omnipotens et nos vilissimi vermiculi iniurias
... impendit Et si eas recognoscimus statim eas remittit et hoc propter suam

maiestate et per unam vilitate perfectissime dicens et humilia respicit ac si
diceret quod ipse perfectissime propter eius maiestatem ideo humiles respiciat ideo pi
etatis Sapientie xj Misereris omnium quoniam omnia potes ac si diceret quod tu habes
potentiam invincibilem ideo habes misericordiam generalem et isto sensu loquitur ecclesia cum dicit
Deus qui omnipotentiam tuam parcendo maxime et miserando manifestas
Tertium quod facit deum pronum et promptum ad misericordiam et ad misericordiam est com
passio singularis molestia in morbi temporibus modo medici scientie pro
aliquo per suam scientiam theoricam et tunc est infirmo multum minoris aliquo per
practicam et per operationem longam et tunc est magis misericors aliquo per
compassionem quod passa in persona infinitas plurimas est compassus et tunc
est maxime misericors et non bonum ut aliqui infirmi ad hoc ut meli
tormenti. Sed si esset aliquis medicus bonus theoricus et bonus practicus et
infinities sepe compatitur iste adhuc magis esset misericors deus ante
incarnationem suam infinitas corporales et spirituales cognoscebat penas
sapientia sed per quandam theoricam et ideo tamen per benignitatem multum erat
misericors propter quam misereris pater filiorum misertus est dominus timentibus se
quoniam ipse cognovit figmentum nostrum recordatus quoniam pulvis sumus. Ipse
sit secundum iste post incarnationem autem scivit per quandam practicam et compassionem
longam quod triginta tribus annis tam miras infinitas tam corporales
quam spirituales practicat et compatit et fuit magis misericors. Actuum
x° Cum pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a diabolo.
Hec et facit medicum multum constringere quoniam tota aliquis infirmus dominum
se compatiens et nisi comedisset ita ut propter constare sic in compatiendo
mea et conturbatissimum a voce inimici et a tribulatione peccatoris
Ac si dicat dicebas doleo et constringor quando compatior mea miser
ut et qui vox inimica fugere diaboli plus valet quod compatior misera
mea Et quod ego peccatorem tribulo in primo etc. Sentit per compassionem compassus
compertus et temptatos sentit dolores et mortem et ideo valde scitus est
misericors Hebreorum iiij° Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus
nostris Hebreorum v didicit ex eis que passus est obedientiam. Nota
dicit Remigius cum ut dicit misericordia nostra condimentum clementia confirmat
affectum sic dicitur quod condimentum clementia ita misericordia quoniam non compati verbum
Augustinus libro confessionum Tu domine deus meus qui amas animas longe purius
nobis et incorruptibilius misereris tamen nullo dolore sentiaris sed tamen
humana natura ita miseretur quoniam patitur unde Ysaias vocat eum virum dolorum
et scientem infirmitates Ysaie liij. Quartum non quod deus miseretur prius temporibus modo
in tribus potestatibus hominum gratia ad penitentiam Sapientie xj Misereris omnium

352

[illegible] aliam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sibi [illegible] valebat [illegible]
[illegible] [illegible] desiderabat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tanta
[illegible] [illegible] magna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de ista sua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fecit [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fecit [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] locum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

p q[ui]a stand[um] in illi de lege adq[ui]ri[ere] uenit q[ui] deprecat ad
[...] sic aut q[uo]d q[uod] recetat p[er] c[on]fimitate[m] generalia
q[ui] tunc[...] martis [...] uenit[...] ist[...] uenit de lege
[...] p[er] regnationem rede[m]ptio q[ui]a [...] q[uia] [...]
dulcitate istimam[...] de lege uenit amap[...] q[ua]m
affectata ad [...] malicia reddere q[uod] abulta
cadens quemp[...] ist[...] uenit adhuc a[...] de lege
gl[ori]a ad fruitum dei uenit dei [...] q[ui]d de[...] [...]
q[ua]si [...] [...]tate mens [...] corpor[...] fuat de [...]e ad deu[m]
q[ui] uera grimonis [...] illi [...] plagiosis [...] deu[m]
uenire [...] q[ui] aut [...]ulta plagioa [...] de le[ge]
[...] [...] [...] uenia [...]abat uabs pa[...]
[...] [...] [...] [...] [...] beata [...] uenia
uen[...] q[ui] mens [...] corpor[...] [...]tate [...] dom[...]
ue[...] elizabeth [...] q[ui] [...] gaudens [...]
de lege ue[...] [...] q[ui] [...]ulta plagioa a[...]
totali[ter] reque[...]

qui oia potes et dissimulas pcta hoim ppt pniam diligens oia q
sut et nichil odisti eoz q fecisti. Scda e turba egenoz ps pacit pau
pi et inopi et aias paupm saluas faciat. Tercia e in mia dei spa
ans ps sperante aut in domino mia circudabit vnde sc Marc
turbe psenant mecu quia triduo sustinebant ad doctrina xpi ut audi
audiant et viderent eius miracula q pt tres dies no redire ad
ea pia inuenientes ad pom loco deserto et sub diuo quia
corp deuoto pomi i die q plenal pe in curatone languidi
tm 2a die vacauit pdicatoni 3a die sic redeunt deinde no ha
bebant vnde viuerent qui dni pom sustine qui actibus eius et dor
trine intenti erat ppa sicut negligentes deloq q ad hec turba sa
sitiret domini dat miraculo saciatis. Si ergo infirmitates vestre sana
re quod turbe sustine dominum i dno ut primus dies sit dolor
contricionis 2a pmitiar confessio 3a labor satisfactionis quo sic
ut deo grat sacrificium offeratur. Hoc pomum uel q vita sustin
dit eum qui doctrinam pt dixi q primus dies est cognitio vel 2a
detestatio de malis 3a amor boni. Sunt aut quidam qui in
pmo remanent sunt ii p vnam dei sciunt mala qui habent cognitionem
sed i fide vnde [illegible] ut bonum faciant ut malum [illegible]
titulo pa Confitentur se nosse deum factis aut negant. Alii ad
sut qui stat scdm triduo qui licet habeant cognitionem et
detestationem mali tum no habent amorem et operatum boni de quibus dicitur
Luc pmo. Omnis arbor no faciens fructum bonum excidetur. Boni
sunt stat ad eo triduo q deum pfecte cognoscunt et malum fugi
unt et bonum faciunt de quo dicit Rey Job. Dies eni dies sunt
et quos recordabitur pecca iniustum et et restituet eo in
pficuos [illegible] ecclesie [illegible] ut habet qui isti
[illegible] dies [illegible] amorem [illegible] et deo
tenuit [illegible] lenia [illegible] triduo sustinet dominum qui sub
pnitentes se ad dominum in spe et timore et cognitione continunt
in via pnte ante deficient sunt i sua gsta sine doctrina pa
dimittent [illegible] q [illegible] pius aut debit
pecca trat q pius sunt [illegible] pcta [illegible] aia [illegible] inuenda
[illegible] pius aut debit pecca [illegible] [illegible] q [illegible]
[illegible] q [illegible] dominibus suis [illegible] ca cat [illegible] et ordine vel sed
[illegible] no fecit q magis apparuit qui eis virtutibus dno defuit
[illegible] [illegible] pnitentem operatum contemplatum platum pdicatorem
[illegible] contritio confessio satisfactio operatorum [illegible] locuta [illegible]
[illegible] contemplatum meditatio lectio oratio platus [illegible] zelo i
[illegible] iusticia [illegible] pdicator paupertas castitas [illegible]

Et nolo eos dimittere ieiunos ne deficiant in via quia plures eorum
longe distabant a domibus suis Marci 8. Hic dicit predonum pax comede-
bat Moraliter predicantibus et non habentibus pabulum sacre scripture dicit
providete de pabulo sacre scripture ne ieiuni deficiant in via quia tam gloriam
perit qui sine celesti pane ad patriam tendit Hec quia patet quod tanta
est virtus creatoris quod si creatura deserit omnino deficeret unde augustinus
libro soliloquiorum tu domine si deserueris perit omnis homo secundo non deseris
quia tu es summum bonum cuius bonitatis immensitas facit ut creaturam tuam
non deseras Unde Symmachus ieiunos christus dimittere qui spirituale non accipere
alimentum sed non quod paratas dantis sed negligentia non accipientes
sumendo uberrime donat sua ipsis qui volunt accipere preparata sed
negat impiis Nulla vero noxiora ieiunia quam hec alimentis vero se
eius dimittuntur ieiuni quod plurimi redeuntes in domum suam tam inspissi-
proprium palatum sed dico quod non refectio periculosum est ad propria redire
regione et spiritualem inedia oppugnari Et cum defectus adveniat
cadendi sine sistendi et quod magis flendum sepius oberrandi non
cogit dico ad propria cor et actionem temporalem nos redire ieiunos sed sa-
tiantorum gratia et mandatorum disciplina debemus esse refectos ut sacramentale sit
vita hominum sub regula mandatorum et cum sic intendentes sic in-
tendentes non deficiant in via non cadent quin relevent non
sistent quin proficiant non oberrabunt quin redeant domum vero
tuorum vincorum intelligo terram matrem omnium nostram vel celesti
patriam in qua deus omnes heredes vult salvos fieri ad eam venire omnes
vero credentium contendunt autem via quam predicimus potest dici antequam
veritatem in via dei supra sunt et sine qua ad celestem patriam
venire non possumus Ex qua via defecerunt qui erravunt a
fide qui de christo plus aut minus debito crediderunt Item despexe-
runt que ipse elegit Item concupierunt que ipse sustinuit qui
se per omnia eius evangelio non subiecerunt Item ea que despexit
hic volunt qui retrograde pertransierunt aut qui in negligentia
remanserunt quamvis multi recte peregentes dum inspexerunt a
mena multum ultimus pergendi sunt obliti Sed hic potest esse
dubietas Prima utrum quod ipso sit proprium miseri Secunda utrum affectio
sit propria nos amiserys relevare Tertia utrum omnibus miseri sit
actus meritorius et virtuosus Quarta utrum sit melius homini
hic tantum vel magis Quinta utrum omnia que impediunt vel
excludunt magis in homine sunt peccata Ad primam dicendum

q(uod) s(e)c(und)u(m) Ysiodor(um) in l(ibr)o de summo bono mi(sericordi)a a compaciendo alien(e)
miserie vocabulum sortita est. Ubi ergo alti miserie qui alterius mise
sit h(ec) comp(re)hendit amicos et benefactores suos cont(ra) tria. Primo p(ro)p(ter) amorem dilect(i)o(n)is et 1
tur amor q(ui)a amicu(m) amatum amatur facit miseria(m) et f(...) a
amati q(uod) miseria(m) apud amatos. Secundo p(ro)p(ter) assilaciones et sic h(ec) natur 2
tor vnde d(icit) ph(ilosoph)us 2o rethorice plus h(abe)t et n(atur)a s(e)c(un)d(u)m maiore et mi(nor)e assila
mores s(e)c(un)d(u)m dignitate(m) s(e)c(un)d(u)m gra(du)s/ s(e)c(un)d(u)m gr(ad)us siles s(e)c(un)d(u)m etate(m) s(e)c(un)d(u)m
p(ro)p(ter) dolor(um) p(er)cepcio(n)em et sic h(ec) miserie filijs et parentibus et p(ro)p(ter) 3
qu(a)s aliquo(modo) q(ui)a homo dolorem et passione(m) illi(us) in seipso p(er)cipit
h(oc) debet talibus condolere q(ui)a miseri vnde legitur ibi q(uod) Amasius no(n)
miserabile s(ed) diciu(m) est q(uod) aliud amiserabili et miseracione est copul(a)
siue s(ed) semp(er) amicis suis qui compaciebat mo(r)i plorant(es) et cor
de compatim(ur) e(is) q(ui) passione eor(um) p(ro) mag(is) facim(us) p(ro) confirmac(i)o(n)e dolo
illius dolor(is) et maliquo(...) vidim(us) eos fide et sustine(n)t sicut dicebat
filio suo Ezechias in dicit ut ego moriar p(ro) te fili mi Abs(alon)
dens p(ro)p(ter) amorem dilecto(rum) vnde d(icit) Misereris om(n)i(um) d(omi)ne et nichil 1
odisti eor(um) que fecisti assilans ac s(e)c(un)do in qu(a)ntu(m) est h(omo) p(ro)p(ter) natur(e) 2
assilacio(nem) vnde ap(osto)lus Ad hebr(eos) ii c(apitulo) p(er) o(mn)ia fratribus assimilari debuit
ut misericors fieret. Tercio in qu(a)ntu(m) passus et mortuus p(ro)p(ter) homine(m) 3
vnde dicit ap(osto)lus c(apitulo) iiii non habem(us) pontifice(m) qui no(n) compati possit infirmi
tatibus n(ost)ris / temptatum aute(m) p(er) om(n)ia dolores et passiones par
siliter absq(ue) peccato sup(ra) quo v(er)bo dicit glo(sa) c(apitulo) medic(us) qui tam
infirmus n(on) fuit infirmat(us) videre nescit p(ro)pter h(oc) ista ta(m) sibi p(ro)p(ter)
e(st) miseri p(ro)p(ter) et patre Ad 2(m) d(ici)m(us) e(st) q(ui)a h(omo) post pecc(atu)m consti
tutus e(st) in iii(bus) m(odi)s miseria p(ri)mo in miseria pecc(at)i vel culpe q(ui)a n(on) e(st) h(omo) 2
qui no(n) peccet et no(n) indiget dei mi(sericordi)a vnde d(icit) p(ro)ph(et)a c(apitulo) omnes
declinaueru(n)t et no(n) fuit qui faciat bonum vsq(ue) ad vnu(m). s(e)c(un)do vsq(ue) ad
xiii s(e)c(un)do in miseria pene q(uod) miserie s(un)t morti vilicacio(n)es infirmi
tas afflicto senect(us) fames sitis mendicitas et o(mn)ia alia iuncta indigencia
Nam s(e)c(un)d(u)m Aug(ustinum) tot miserijs tot angustijs tot languoribus
tot cruciatibus e(st) s(ub)d(it)a/ vita humana q(uod) ut o(mn)ia libris medicor(um) ut
s(ub)iecta

arbitror comprehendi posse. Tertio in miseriis fortune que divicias
et alia bona temporalia quia fortuna est domina ut hoc subito acquirit nec
subito perdit et ut vallatur filiis amicis servis et aliis potencia nunc
sibus perditis mutatur et privatur dicamus ergo quod solus Christus potuit et potest
vel ab ista vel ista miseria nos relevare et dico vel quia potest homo
hominem relevare ab hac miseria vel ab illa Sed vel ab omnibus
non nisi quam genus salvator Nam sunt Christus dicitur medicinam qui
solus sine sorde peccati et culpe Symon [illegible] in libro destimo:
bono nullus malis innotuit esse potest qui prius vincendo in seipso mi
sericordibus [illegible] quod sibi necesse est illi bonus potest [illegible] Secundo secundum ulterius
potenciam que subest sibi cum voluit posse solus in ipso vite et
mortis secundum potestatem ideo solus potest relevare a miseria nature ipse
non puniit et sanat deducit ad inferos et reducit Tertio secundum ulterius
clemenciam quia pius et clemens est dominus deus et misericordia eius super omnia
opera eius ideo quod novit tempus oportunum relevat a miseria fortune
eo quod pauperem facit et ditat humiliat et sublimat ut sede
at cum principibus et solium regni teneat ideo nunc turbas ad se
venientes scilicet a peccatis purgabat quantum ad relevacionem prime mise
rie nunc ab infirmitatibus curabat quantum ad relevacionem secunde nunc
panibus et piscibus saciabat quantum ad relevacionem tertie et ideo ipse
est qui miseretur nos ab omni miseria relevare Ad tertium est dicendum
quod semper conatus est vituperandi quia actus virtuosus et meritorius consistit
medio unde ergo ut secundum unius tenet medium inter crudelitatem et molli
ciem quia nulli miseretur et crudelis qui non omnibus est mollis et nimi
ebrius sed qui miseretur indigne pacientibus et non miseretur digne
pacientibus tenet medium et dicitur misericors ut misericordia est virtus lauda
bilis et meritoria potest hoc autem quia ad prius digne pati videtur posse sic
est considerare Nam misera mori sequeste et esurire sitire sicut con
diciones nature humane propter peccatum parentis primi meruerunt nobis primi pa
naturali rentes in prima Venim verum quia peccantibus omnibus nos peccavimus [illegible]
dicat quicunque parens peccata nostra meruerunt et nam sic condiciona
ta equaliter reperiuntur in omnibus defectibus naturalibus sunt compati dictis
et miserieri virtuosum est et meritorium et quia sic nam invenitur iniustis
et peccatoribus ideo racione nature omnibus compaciendum est Ergo ex
sua electione et si quid homo talia eligat bona quibus deserviendo
conveniat vel anxia mala convenientibus tibi fortune et casibus pro

venimus hominem aliqua mala sit patientibus compati et misereri est
virtutis et meritorum. Si vero eligat aliquis bonum quod vel per se eligit mala
quibus bonus deest sicut annexa mala sicut eligit dilectam innixe
ancora formatam sit patientibus compati vel misereri et nollet eos
puniri et pati propter peccata commissa non est virtutis nec meriti Sed tamen hic
contingit consimilia operatione quod sicut homo semper agit bonum proprio merito
et bonum et non malum deberet premere si mala sit agenti premi
sicut quod deus permittere frequenter contingit multis illud accidit quod bene viij
iusti quibus mala perveniunt acsi facta egerunt impiorum sic pati
entibus compati et misereri est magne virtutis eque propter propria operantibus
si mala perveniunt ei non est compatiendum et sibi bona est dolendum
Ad quartam dicendum quod miseria et nobis meritoria non potest esse sine karitate que
est radix merendi ut caritas ut melius dilectionem dei et proximi potest
esse sine misericordia Sed queritur quid istorum est melius homini habere x
data quod utrumque sit bonum et unum sine altero esse non posset
dicendum quod si queritur quid sit melius quomodo potest sic melius est
homini taliter habere quod magis quod per caritatem deo homo deo suo super
iori coniungitur et unitur a quo est totum bonum hominis quod efficitur
per amorem idem cum deo iuxta illud Apostoli Qui adheret deo per
caritatem unus spiritus efficitur cum ipso propter magis vero defectibus proximorum
subveniatur et plenum est quod melius est homini propter se coniungendo suo
superiori quam subvenire defectibus sui inferioris vel equalis
Sed si queritur si sit homini melius vel magis meritum propter alium
et propter bonum quod sibi et alteri provenit melius est hoc habere quam
proximi defectibus proximorum subveniret tale meritum propere minime sibi
preveniret Ad tertiam dicendum dicitur phus 2o rethorice ponit
pueri minores que prohibita sunt minime primo namque feliciter quia
nunquam aliqua mala passi sunt nec putant se posse pati misereri 7
anima et quod talibus crudelitas in miserando est ancora sine peccato esse
non putant Secundo mundi non miserentur quod mundi gaudent de malis quorum
cumque et tristantur de bonis unde cum misericordia sit tristicia de malis aliorum
mundi non miserentur et quod invidia est peccatum ideo peccatum est quod sit quod
cludit magis Tertio contumeliosi sunt sine misericordia qui enim contumeliam vo
lunt et iniuriam aliis inferre absorbentur totaliter iracundia ut ple
ne considerare non valeat quod ipsi sunt talia passi vel quod constituunt
se talia posse pati ideo non miserentur et isti sine peccato non sunt

Quarto stupefacti in seipsis contineo nimis vel continua passione qua
sustinet non inferent quia sic sunt intenti suo timori vel sue passioni
quod compati vel misereri aliis obliviscantur et ut sic omnia sine peccato saltem
ob... et sic patet quod omnia que concludunt mentem vel que sunt prohibita
nunc sine peccato esse non possunt

**Et dicunt ei discipuli Unde ergo nobis panes in deserto
tantos ut saturemus turbam tantam Et ait illis Jhesus
Quot panes habetis At illi dixerunt septem et paucos
pisciculos** / Hic ondit effectum divine pietatis circa quod exprimuntur
2 precepit turbe ut discumberet super terram primo magnificentia potestatis ... distribuendo et panate panum 2o p
bato obedientie tercio et precepti turbe 3o ... potestatis in effecta ... Et
accepit ... panes ... dicunt ei discipuli / vel non advertentes de
miraculo precedenti quinque panum vel dubitantes si vellet eos pascere per
miraculum vel aliquem modum Unde ergo nobis in deserto panes tanti
q. d. locus est desertus et ville multum distant et ideo non possumus
... Discipuli hoc infirma cogitacione di
cerunt quia adhuc non intelligebant perfectam virtutem Christi ... naturalibus possibilibus
asserenti Et ideo dicunt ... habemus precium emendi panes Acsi dicerent
Deest nobis precium ad emendum copiam panum istos inter ... sic quod
famelicos potuit quis saciare ... erit tamen poterat ut ... sic in soli
tudine ubi victualia nec labore nec dono nec precio reperiuntur Et non solum
tibi tot ... et in tali loco sed eciam saturare quia ut saciati ... multi
tibi opus erit panibus q. d. quamvis difficile esset fructibus arborum saci
are tantam turbam et longe difficilius panibus ... saturare ... quibus
non tamen ... sed arte hominum cum pluribus instrumentis in igne artificiali operatur
Ex quo discipuli qui viderant aliud miraculum de quinque panibus circa tempus
paschale non sic dicebant dicit fulgencius in omelia / singulariter carnis
... apostoli nondum perfecte divinitatem Christi intelligebant qui eo ... qui educit
panem de terra et vinum quod letificat cor hominis ex paucis panibus multitudinem
hominum posse saciari dubitabant et sic quasi erant obliti miraculi prioris Unde
scripti infra ... ad discipulos obliti fuerunt sumere panem secum in navi et nisi
unum panem habebant loquebantur ad invicem panes non habemus Ait illis Jhesus
Quid cogitatis quia panem non habetis nondum cognoscitis nec intelligitis Adhuc
cecatum habetis cor vestrum oculos habentes non videtis nec aures habentes
auditis / nec recordamini quinque panes fregi in quinque milia et quot cophinos
... plenos sustulistis Dicunt ei duodecim Ait illis Jhesus Quot
panes habetis Non ignorans dominus discipulos interrogat quia ipse omnia
scit antequam fiant Sed quod ... sua interrogacione illorum animos erudi
at et ut discant per eius potenciam de paucis panibus saciari posse in
solitudine multas turbas hominum qui per pl... animos sine ... labore

Sed non sup herba sicut sup terra discubuerunt tunc ut allegauit xpus 1a paucis
noticie ueritatis fuerunt illos autem qui paucis leprosis et tunc ut docet qui in noua lege
ecclesia constituti et suum insbez? iubet quod xpus se ins xpus fecit et inde inde ecclesia
habes qui in uetus autem lege ecclesia quam mittebat ipse primo se audientes nec bona etc

14

multas ipsi catinas cibo mane aliunt in deserto et ideo dicit Sed non ait
primo interiore legitur mirum uelut ignoras interrogare debet secundum more humano
loquitur secundum familiariter se suis discipulis monstrauit Adhuc eciam eciam
clarius quod erat ipse facturum moneat eum omnis quot panes habebant
At illi dixerunt septem et paucos pisciculos quod quia nichil erat in tanta
multitudine omnia ista dicuntur ad maiore declaracionem quod ex tam paruo cibo potuerit
tanta multitudo saciari et hoc fuit per multiplicacionem cibi in manibus xpi eo modo
sicut dictum est precedenti capitulo Hic notatur sobrietas discipulorum et desertus so-
lacium corporalis ut occasio dei (?) sunt quod dicunt in deserto quia non
non synagoge secundum eum quaerentibus et indu desentibus celestis alimonia
impertitur et precepit turbe ut discumberet sup terram et non sup fenum
quia ad literam tempus feni non erat Que in priori refectione sup fenum re-
cubuisse dicuntur hic autem sup terram quia prima refectio erat circa festum pa-
schale quod est tempus in campis ista fuit post pentecosten quando post fenum
collectum tempus non est ./ Moraliter ut dicit florum fulgencius tba (?)
sup terram discubuit cum fidelitate sue fragilitatis interius terram se ingredi
et puluerem esse cognoscant quod sedeant qui cum presta Adhesit pauimento
anima mea viuifica me secundum verbum tuum Vel Dominus discubuit tunc sup
terram ordinatio est fidelium in ecclesia ut vniuscuiusque eorum quod ordinatus est
sacramentorum graciam sumat et ipsa humiliacio ad diuina et ad sacramenta
que sunt penitus corrumptibus et terrenis fragilis in discubitu sup
terram Magna ni/ mia in hoc nosatur (?) humilis homines ad se inclinat quod
fide ad suscipienda elementa Moraliter quia panes iste septem inuenti sunt
apud discipulos Nam requirente domino quot panes habetis ipsi dixerunt septem
Apostoli autem habuerunt hos septem panes qui licet in re materiales fuerunt et morales quia
totum quod xpus gessit in terris diuina mora fuit secundum Augustinum licet apostoli quod
ad literam fiebat per dominum non perfecti fuerunt ut liquet ex precedentibus ex in
typo tamen gerebant personas ad statum qui sunt in ecclesia scilicet incipiencium profi-
ciencium et perfectorum Nam primitus fuerunt incipientes et rudes in principio
scilicet sue vocacionis uel conuersionis Deinde fuerunt facti sunt proficien-
tes secundum deinde facti sunt perfecti circa gloriosam resurreccionem xpi ascensionis et
spiritus sancti missionis Ergo istos panes tres statuus quos habuerunt apostoli
xpus generauit turbis Credibile enim est uel aliquos uel multos eorum
quorum comederunt de panibus hiis miraculi fuisse conuersos et quosdam
eorum profecisse non nullos eorum postmodum etiam ad perfectum martirium
peruenisse Similiter adhuc panes hos mysticos xpus non cessat ministrare
et suis fidelibus eorum diuersis statuum distribuere Sciendum autem quod sunt
septem panes mistici quibus pascit deus incipientes et septem alii

quibus resistat per fiaccus Sunt et alij septem quibus saciat refectos primus
septem panes secundum Bernardum proponit claustralibus qui gerunt statum incipientium quorum
adminiculum sunt sue conversionis Primus est panis verbi dei in quo vita hominis est
Deut viij Dominus deus tuus afflixit te penuria et dedit tibi manna
in cibum ut ostenderet tibi quod non in solo pane vivit homo sed etc ut tractamus
de verbo dei quo deus locutus fuisse legitur ut moysi abrahe et alijs
Sive per angelos sive alias Sed loquitur ad presens dicere possumus quod quin-
que modis solet deus loqui Primo quando deus interius loquitur per instinctum ad cor
hominis inspirando ei quid facere debeat De hoc modo loquendi dicit ipse
dominus Osee 2 loquens de anima conversa ducam eam in solitudinem et ibi
loquar ad cor eius Sic etiam loquitur deus sepe peccatoribus et homi-
nibus iudaicis instigando eos ad penitenciam Alio modo loquitur deus per aliquem
hominem vel prelatum vel predicatorem vel doctorem Ps misit dominus
verbum suum et sanavit eos Et hoc modo deus ut frequenter loquitur clau-
stralibus prelatos qui vicem dei eis prestant Similiter et deus loquitur
per doctores quorum virtute verbo sepe peccatores compunguntur et convertuntur Sicut
de quodam adolescente lasciuo atheniensi nomine pollemio de quo nar-
rat valerius quod tantum illecebris fuit deditus ut in ipsa gauderet
Hic cum semel de convivio surrexisset crapulatus cum et optimus unguentis
delibutus veste perlucida et sertis capite suo redimito et fredo
cui recitatur per tusiens scolam se rectavit actu docet Sed videret sco-
lam aptam pomposa et lasciua prestupefacte intrat de quo ad omnes
discipuli indignarentur Zenocrates vultum mitius obmissa cum de qua
loqui dicebat de modestia et temperancia loqui cepit tanta gravitate
sermonis polleci motus prima serto de capite detracta preciat postmodum
pallium deposuit et ceremoniale hilaritate deposuit et ad verbum totam
lasciuiam suam deponens emendatus recessit Sic etiam angelus predicacionem
beati ambrosij conversus est Est et tercius modus quo deus loquitur ho-
minibus et precipue claustralibus scilicet per scripturam quod quibus legitur sacra scriptura vel
in regula et constitucionibus religionis Et quia omnis recipienda sunt ut verba dei
verbi Christo In exposicione regule valde utilis est lectio illa per legere di-
scimus quid agere quid cavere quo tendere debemus Secunda in pedibus septem
Secunda cuncta pedibus virtutum Secundus panis cum cunctis Quidam est
obediencia quia secundum Bernardum primum Aliud non prodest in quo obediencia impsi
auditor velit obedire eis et cum ea vita sua dirigere et hoc fit per obe-
dienciam Secunda dicat Bernardum in sermone de pascha Obediencia dirigit gressus
morum et facit conversationem gratiam prouidet Ita si quis aliquo in membris suis per
inobedienciam roguet quod nesciat per obedienciam generandi dari ipsa est quando iussit
ordinacione nominat ipsa quod paratum dixit Et sic cibum comedere dignum
et noblum meum dicebat cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me
Tercius panis est meditacio secundum quod cum secundum Bernardum panis vite et intellectus

17

hic bñ coniungit duos panes pdictos Nam postq̄ vba dei comedata
st cordi et cib statim ho obedie necce ē homini qte meditari q̄ua vi
ta sua in dei placitū disponat sic de bto viro d' in ps In lege domini
meditabr die ac nocte Et alibi in ps Concupiui salutare tuū dne
et lex tua meditacio mea est Et sine isto pane nemo in vita spūali ꝯs
uari pt vnd in ps Nisi qr lex tua meditaco mea est tuc forte pijssem
in humilitate mea De vtilit aut dicit Bernardus in lib de meditacione ca
iiiio Scā medita purificat quod mēte de qua orit purificat dende regit
affectus dirigit actus corrigit excessus ꝯponit mores vitā honestat et
ordinat Quartus panis st oracionis lacrime de quo in ps Cibabis nos
pane lacrimar Et in potum dab. in mēsura [illegible] Cum em ho medita peccata
suorum sarcina pnitis inolatus miseria et vite eterne gloriam sua inbe-
cillitate et dei erga se vtilit bonitatē in tali meditacione ꝯcandescat ignis de
vocionis et resoluit cor in lacrimas ꝯpunctionis et tunc recurrit ad psidium
oronis de hc pane dt Cass sup ps fuerunt mi lacrime mee panes
die ac nocte dt sic refectus est ubi accedit consolacio ꝯfirmatio absolucio
petor refectio mentis lauacra culparum Quintus panis est panis laboris manuum
tuar qr mq. vnd legit de sco Augo qd post ꝯuersione sua et baptis sre
bat cōmune in ieiunijs et orationibus recogitans pfessionis errores ne saci
cha[illegible] dulcedine mirabili [illegible] ꝯ [illegible] labor pnie
Quintus panis pnialis est quintus panis pz p id ps labores manuum tuarum
qr [illegible] et h panis vnqz necessar est incipientibus et p aliqd p
missos Anima ut dicit Augus in lib de pnia non sufficit mores in me
lius ꝯmutare et de malis factis recedere nisi et de hijs que facta sunt
satisfaciat deo p pnie laborem et dolorem Et licz h panis pnialis
videtur esse durus et insipidus tamen in amore suauis est et dulcis dicite
Jero in epla Nullus labor durus nullum tempus videri longum dz quo gla
eternitatis acquiritur Sextus panis est verbum consummatis sociale de quo in ps
Ecce qz bonum et qz iocundum Et h sextus panis qr et pascit et ꝯfortat
in vita spirituali vinctos in ꝯgregacione qm ad claustrales et eciam vinctos
in unione ecclie qm ad alios incipientes de hoc pane inuenitur dicit
Apls i Cor x Vnus panis et vnum corpus multi sumus vbi glo dt sic
licz multi sumus tamen in sua capite et vnus panis in vnione fidei spei et
caritatis et in corpus alterius capitis qd est xpus Omnes em sumus vnius
vnitate spei et caritatis Hec verba pz tam ꝯgregacionem fidelium accipere quasi
... pane d' multis granis ꝯfectum Et hoc mistice pacis et vnitatis est i sua
mensa ꝯfirmat ut dt Bls [illegible] Cum vz ꝯmicatur aplos de vno pane cor
et sanguis sui ipsius de eterna unitate Dicit Aug in lib deci de ciuitate dei inter
bonum et bonum vnitatis pacis ut in celesti ciuitate cum gloria saltz audire
vnl delectabilius concupisci nil vtilius possideri Et sextus opus em
humanitas vnica vincit ambitia omnium sunt contra pacem Septimus
panis est eukaristia de quo pane Joh in pass qm ego dabo caro mea est
pro mundi vita de hc pane satis ~~[illegible]~~ de corpore xpi ~~[illegible]~~ agit de effectu
late h i tractatu bti thome

hui sacramentum et tres effectus incipiunt respiciunt incipientes et proficientes
ad perfectum Quinque panes hordeacii videntur ... Septem proficiebat incipientem
in ponendo scilicet septem alii panes proficiendum sibi secundum quod sicut dicit
Apostolus Ro 9o non est volentis neque currentis sed miserentis dei oportet
ut tamen sic curre in via dei ut crescat in anima et voluntate divina
et servire cum gratiarum actione etc. ut ad meliora possit proficere Unde Cassiodorus
super illud ps. Ecce misericordia tua ante oculos meos est, scilicet misericordiam sibi sub
venire facit cui collatum beneficium ante oculos semper assistit et meliora
enim scilicet me accipe qui collata bona de corde non patitur amittere
propter quod Bernardus omnis miseratio dum mens se recogitans reducit
Eius ad septem panes quibus eum dominus misericorditer pavit et dignetur
te reficere et nos de eisdem panibus vesci debemus De misericordia et veritate
spirituali proficere volumus ut dicamus cum psalmista Memor michi misera
tiones tue et veritatem scilicet primus panis vel prima misericordia sed beneficium preservacionis
ambularet peccatum in quo cecidissem si eum misericordia dei non preservasset Et
hic ipso sic ait Quis non intelligit quia sic in peccato multa cecidisset in
alia potuisset cecidisse peccatum nisi omnipotentie dei pietas conservasset
Sic fateor et fatebor vesti quia deus eduxit me peccantem et
cecidissem in omne peccatum cum misericordia hoc est pane ... refectus fuit Unde
Augustinus in libro confessionum dicit Gratie tue do peccatum et amicitie quod peccatum mea
sic glaciem solvisti sole dimi gratie tue scilicet primus panis cum eius
beneficium sed tria sunt gratia tribus modis mixte modo aptius invenio
quantum ad causas peccati tollendas resistendum data virtute et affectum
suum scilicet Secundus panis est gratia dei dissimulacio cum peccata
quia tardabat ultionem et indulgenciam cogitabat de hoc pace
Bernardus dicit sic At vero ... misericordia tua super me deus quis
non potest explicare sicut quod ... liberasti ... in
appetit Ego peccabam et tu dissimulabas ego non continebam
a sceleribus et tu continebas a verberibus prolongasti et longo
tempore misericordiam meam Et tu deus prolongasti pietatem tuam hic 2us panis
tam fragmenta scilicet longanimitatis quod exhibuit oleum per desinare
quod implere voluit et taciturnitas nunc quod nos diligit propter
hec cum avertit oculos suos a peccatis nostris quia nolebat adiuvare quatenus
delinquit ut emendaret parcens ut impleret electorum suorum ut confirmaret
caritatem suam Tercius panis est misericordia qua avertit aperuit ad penitentiam
vid... ... dicit ... Cogitavi consilia dei qui visitavit cor meum et
... immutavit illud ut amara fierent que prius fuerunt
dulcia mella et qui letabar cum male fecissem et exultabam in rebus
Jerem ... pessimis incipiens de tanta cogitabo omnes annos meos in amaritudine ac
nunc hic est panis per hec fragmenta tam quod cor contritum ...

dat Bernardus: Concussit michi cor meum peccatis id est ut adulterium furtum rapine
cum civitates tenuit deducens me ad portas inferi et preparata inique supplicia
deviarum (sic) ipse ex indulgencie dedit. Quartus panis est indulgencia
qua videlicet deus penitentem misericorditer suscipit. Et hic panis habet tria fragmenta
peccatorum. Prima ut dicit (Bernardus) sic ex toto deus indulsit et ita liberaliter condonavit
omnia peccata ut iam non dampnat ulciscendo quod est primum, nec confundat improperando
quod est secundum, nec minus impudendo quod est tercium. Sunt enim aliqui qui sic sunt
donantes iniuria ut non ulciscantur sepius tamen improperant. Sunt et alii qui
silent tamen et rancorem in animo tamen servant vel tenent. Sed non est plena
indulgencia sed deus ita liberaliter et plenarie ignoscat ita ut ubi habundavit
delictum superhabundavit et gracia secundum apostolum. Quintus panis est continencia
apertis de qua (Bernardus): Sequitur inquit anima quinta per quam in continendi de in
teporibus et cruciatus vincendi persistit virtute ne recadimus palliater et eciam
nominis sive cuius peior priore. Et hic iste panis eciam tria fragmenta. Nam
habet continencia tres impugnatores scilicet carnem mundum et malignum spiritum
quibus resistere nostra virtute non valemus sed pane isto scilicet divine virtute
confortati habemus in domino hanc virtutem. Sextus panis est gracia proficiendi
post hoc enim quippe panum peccatorum refectione liberati sumus animalis duobus
aliis confirmamur quorum unus est gracia proficiendi eciam gracia bona dicit in
in tribus constare tuque tribus fragmentis videlicet odio preteritorum malorum in
contemptu bonorum presencium et desiderio futurorum. Septimus panis est spes ob-
tinendi de qua deus donat homini eciam indigno et peccatori de sua gracia tota est
bonitate usque ad celestia speranda presumere cum eciam tria sunt fragmenta
(Bernardus) Tria inquit sunt que sic corroborant et confirmant cor meum ut
nulla me penuria meritorum nulla consideracio proprie vilitatis nulla
estimacio celestis beatitudinis ab altitudine spei deiecto possit eradicare.
Tria considero in quibus tota spes mea consistit scilicet caritatem adopcionis / veritatem
promissionis / potestatem reddicionis. Stulto autem credidi et certissimi quia in caritate
nimia adoptavit me quia verax in promissione quia potens in exhibicione.
Licet enim ei facere quid voluit. Hec de dicto septenario panum secun-
do Bernardum sunt deducta. Quot panes habetis et viderunt. Restat
duobus septenariis a beato Bernardo nobis appositis ut incipiam per fragmentum
festinemus nunc ut gustemus septem alios a spiritu sancto nobis provenientes
qui panes sunt septem dona spiritus sancti que enumerantur ysaie: requiescet
super eum spiritus domini spiritus sapiencie / et intellectus / spiritus consilii et fortitudinis / spiritus
sciencie et pietatis et replebit eum spiritus timoris domini. Felix anima que hiis
septem panibus saciari meruit sicut illi de quibus in presenti evangelio dicitur
manducaverunt et saciati sunt. Et vere hec dona non panum describuntur quia delecta-
biliter reficiunt animam in presenti et in futuro saciant et ut ab ultimo ascendam
ad supremum primus panis est timor domini. Timor non domini est primum sapiencie
quia sapiens veram sapienciam degustare quod perfectorum est sed a timore domini

inchoac a timore mq̄ filiali. Ita timor s[er]uil est incipiens. Et q[ui]a per timorem d[omi]ni declinat om[n]is a malo ut d[icitu]r p[ro]u[erbiorum] xv. h[abe]t e[nim] q[uod] inchoatur p[er]fectio consistit in declinac[i]o[n]e mali. Vn[de] glo[ssa] sup[er] Math[eum] Qu[an]do ab infimis usq[ue] ad su[m]ma ascendi[tu]r p[er] sp[irit]um timoris a malo declina[tu]r. Et h[ic] e[st] timor castus quo quis ex amore timet a deo separari. Secu[n]d[u]s panis s[cilicet] donum pietatis qua mouet nos sp[iritu]s s[an]c[t]us ut affectu filiali a deo operemur bona ad laudem et honorem dei et vtilitatem om[n]ium p[ro]ximorum p[ro] quo et ipse filii dei sumus nobis sed. Et hec pietas q[ue] ad o[mn]ia vtilis e[st] ut dicit ap[osto]l[u]s ad Thy[motheum] iiij. Et p[ro]cedit ex puro corde qu[o]d deus tu[n]c intuetur. Corporalis aut[em] exercitacio sine piet[at]e ad modicu[m] vtilis e[st] ut ibid[em] d[icitu]r. Cum aut[em] hii duo panes s[cilicet] timoris et pietatis p[er]fecte co[m]petant sapiens dicit Eccl[esia]stes Deum time et mandata eius serua. Et hoc om[n]is ho[mo] i[d est] nisi time deum decli nando a malo q[ua]ntu[m] ad donum timoris. Et mandata eius serua faciendo bonum q[ua]ntu[m] ad donum pietatis. Et h[oc] e[st] o[mn]is ho[mo] i[d est] debem[us] sine utroq[ue] h[oc] faciat ho[min]em p[er]fectu[m]. Si e[nim] homo declinat a malo et non faciat si bonum non e[st] integer ho[mo] s[ed] dimidi[us]. Similiter si faciat bonum et no[n] declinat a malo ho[mo] est dimidius. Si aut[em] declinat a malo p[er] timorem et faciat bonu[m] p[er] piet[at]e obseruando mandata tu[n]c no[n] e[st] dimidi[us] ho[mo] s[ed] p[er]fectus et completus. Tercius panis e[st] donum sapi[enti]e scie hoc donum co[n]comitat[ur] duo p[re]dicta quia nemo p[otes]t time[re] malu[m] nisi co gnitu[m] nec bonu[m] facere q[uo]d ignorat. Et h[ec] sci[enti]a dat[ur] p[er] donum sciencie. Di[fferunt] aut[em] sci[enti]a et sapi[enti]a sec[undu]m Aug[ustinum] xij° li[bro] de trinitate. Eterna ad sapi enciam p[er]tinet p[er]fectarum re[rum] cognicio i[n]tellectualis ad scie[n]ciam v[er]o temporalium cognicio racionalis. Et cognicio qui[dem] p[ro]cedit ex cognic[i]o[n]e rerum eternarum est v[er]itas intellectual[is]. Scien[ci]a v[er]o p[ro]cedit co[n]structura a[n]i[m]o. H[ec] est donum s[piritus] s[an]c[t]i quo da[tur] ho[min]i ... iudicium de istis inferioribus cum eo[rum] peticio ad cog[no]scendu[m] q[uo]d noxium aut quid expediens s[i]t ad salute[m]. Quartus panis est do[n]um fortitudinis. Et q[ui]a fortitudo sequit[ur] scie[n]ciam q[uia] cognito q[uod] ma la s[un]t p[er] donum sci[enti]e cavenda et que bona s[un]t p[ro]sequenda. Oportet sp[iritu]m fortitudinis q[uo]d possit p[ro]sequi que cognouit ... resistendo mala q[uam] in aggrediendo bona. Justorum fortitudo e[st] vincere p[ro]prias volupt[at]es ut d[icit] G[regorius] viij moral[ium] et voluntatibus que delectacio[n]em vite p[re]sentis extinguere. Hui[us] mundi aspera pocius p[ro] p[re]mijs amare p[ro]speritatis blandimenta contempnere. Adu[er]sitatem metu[m] in carne superare. Hec ibi. H[oc] aut[em] dono sp[iritu]s s[an]c[t]us mouet a[n]i[m]um ho[min]is ad h[oc] ut ho[mo] p[er]ueniat ad ... ad fine[m] o[mn]ium operum inchoati infundendo s[cilicet] menti q[ua]ndam fiduciam euadendi quecu[m]q[ue] pericula imminencia. Et h[oc] p[ro]cedit q[ui]d no[n] ex temeraria audacia s[ed] ex ... Sicut e[nim] d[icit] Aug[ustinus] in ep[isto]la ad ... Non v[er]o v[ir]tute forte est ut teme[re] audeat ut inconsulte timeat. Et si h[ec] deu[e]n[i]t fortis. Dicit e[nim]

donu fortis ~~aliter [illegible] donum fortis~~ a fortitudine que e virtus q̄
ut est virtus est cca arduu natur simpl' sunt nō e donu est cca ardu
u pt pegram ad vite hec dono donati fuit sctī martires q̄ illa
tormeta potuīt supare Und tn sic dicit aug° d z q. zm nam
nec pt q nō magis dolore fugiet q affectet h tn sunt stat ho
isto spū roboratus vnū qq in quada auclia zfortes angi sunt
sed q carne domat Et ideo spus eo͡z robora' virtutibus confort
tibus terrena despicunt / celestia appetunt occidi possunt / flecti
aut nequeunt Et si queat' unde eis hec Vide lz quis eo͡z ad ap
thes in Ccnia respletus spū forte spe donu Tercium pauus
est donu ǫsilii p qd ho dirigi' q̄ ǫsilio bono adeo accepto in
hijs ad q humana ro nō sufficit p virtutes qz ho suffic' dirigi'
in necessitate ǫsilij zm ea q lena ro qphende nō pt Et bene
ǫsilium sic' forte Cnia ut dr qq v mors valde forte dest'
nisi p ǫsilium fulciat' q quo plus se posse ǫspicit eo vel sine
moderamine detius inpceps ruit et mens q intus sedem ǫsilij
pdidit foras p desida in innabilia spargit' Et nō q donu ǫ
silij nccm z vite pfecte q cu ǫsilium sit de hijs q sit ad finē
vite etne ad cuius assecucom multa media sit donu aut ǫsilii
dirigit nos in omnibus q ordina' in fine vite etne vnd ǫpatur
fonti Eccci xxi Consilium eius sic sapie inveniate sit fons vite
pmanet z fons vivus semp rivulos mittit et in se retin' Sic
donu ǫsilij a pfudo dine sapie scaturices rivulos erudicionis
emittit et iuetes quas psiderit in vita eterna salie fat
Joha x Cnm bibit aqua' ego dabo ei fiat in eo fons aq
vive salientis in vita eterna Sextus pauus est donu intellectus
Et bndictus hec donu sic' donu ǫsilii accepto aut ǫsilio deacq
cude aspr̄d sed indiget qd finali hinc altius doni spe
ad hoc q sanc capiat q ǫsilio sī inspirant' Cn ad qd
ro nal nō attigit nisi regula' lege eterna zm vim supiorem
que p donu intellectus pficiat' hec aut donu apli q adhuc
in psci modum precepant qn dns eis dicebat Adhuc vos sine
intellectu estis dyat' q Nō enim intellexant sane vm qd eis
dixat Cum qd intrat in os nō coinquinat hoīem h qd
procedit de ore coinquinant ꝯ pabola qd erat spēc dīm Et nō q hec
donu duo bona facit i anima pim q illustrat intellectum ad sanc ca
in pre° Intellectum t dabo Quint ad sc Scdm q depurat affectum
ad agnicionem ǫsilium Vnd aug' in q d hoc Scotus aut gdij

c intus vbi ab ei filii inductne scz vanit corda indant ut pua in 2
tecis digna in dni vnd d' inqs intellectu bonu omnibus fa's Septimus
panis est donum sapie qd est donum intellectu et om dona alia
q sine sapie nichil st' Sicut ei os vtutes in sola cante solidant
ut dr grg ita q qh cante hz omes vtes et eco Sic inppond
de sapia ut dcm est et de alijs donis Ling ro z qr sapia ut est
donu pscrip't cante et descripsit sapid e suauitas contolant
p experiencia ipta Et dca est sapid qr sapida scia sca pdonu
sapie inna ho no solu ad cognicoz dinoz s et ad degustacoez
eorud vn dit abinthys e lma intellz scz ca rcs hnanas sapid
vo ca diuinas Lma pscriptam adiscit homo omez sapiam
~~ut dicit~~ ut volt dionisy in de ange ierar ca xxxx oz
sapiens in dinis e no solu discens s et saens dina Sapia et
est cu sapore et delectare qd no est intellectus pp qd istud
donu sapientie auctor bn dicat panis qr palijs delectablior
reficit mete Et hoc quo ad tria Primo qr peius suauitate
omia terena inta in fastidiu vtit pu vin Ychor e negocia
aquisicio eius auri et argenti pcin et purissimi Et ibidem
Ychor e sapia aucte opibus qr gustato illo pane oia desipiunt
vno sapienti Scdo qr mens ad diuinaz cotemplacoez sublevat oquo
coqs os viciis aie inna suauite pficiu ut dicit id sapie xy o
Qm bonu et suauis est spc tuus dno scz sapie in nobis Teco
qr p donu sapie ymago dei in mete in assilacoe dine et in
tcate ymag' p fectiq transformat Ecctici viij Sapia homis
luct in vultu suo i ymagine intell in q bt donu sapie pfcte
lucet qn ymago inna cata ab inncata ymagine totaliter illustrat
ut de quoz tli dici possit Eccti xxxvi homo sctus in sa
piencia sua pmanet ut sol

~~Et precepit tbe ut discumbent~~ sup tiam Et accipiens
ihs septez panes et pisces ~~et~~ gras agens fregit
et dedit discipulis suis et discipuli dederunt populo
Et comederunt os z saturati st Et qd supfuit de fracmentis
tulert septem sportas plenas Erant aut qui ma
ducauerunt quatuor milia hoim ex pvulos et mlies Et
dimissa tba ascendit in nauiculam z venit in fines magedan

hic iam ondit effectus potentie eius d̄r go Et accipiens septe[m]
panes et pisces ut multiplicarent[ur] contactu manuum b[e]to[rum] gr[ati]as agens
in quo dedit nob[is] exem[plum] gr[ati]arum actionis cum nos dic[itu]r a bestiis
ut cognoscentes a quo et quid dat[ur] nob[is] vnd glo[ssa] gr[ati]as
agens ut nos ad agendas gr[ati]as informaret / Et est debitus
ordo q[uo]ad s[an]c[t]e[?] / q[uia] panes accep[i]t q[uo]ad dim[?] p[ri]m[?] / q[uia] gr[ati]as
egit q[uo]ad p[ri]m[um] / q[uia] fregit [illegible] ... a septuagin[ta][?] a
perimit Et dedit discip[u]l[is] h[ic] subd[ici]t panum distributionem d[icitu]r go et
d[icitu]r d[isci]p[u]l[i]s suis ut distribuerent Et discip[u]li turbe ministr[aue]r[unt] dedit
p[o]p[u]lo ... glo[ssa] ... ministerio ap[osto]lor[um] voluit
celestis distribui abarca vite Et h[ic] ... in tribus / in dist[ri]
butione panum ut h[ic] ... solutione mortuor[um] Ioh[annis] xi
Soluite eu[m] et sinite abire In adductione iumentor[um] ...
Soluite et adducite mihi ap[osto]lor[um] ministerio et fit
adductio ad fidem et solutio ad reconciliationem et distributio
ad refectionem In eo q[uod] accep[i]t panes o[stendi]t se cibum et dominum
om[n]i[u]m et factorem q[uia] in manu eius s[un]t o[mn]es fines terre In eo q[uod] bene
d[ixi]t v[ir]tute multiplicationis eis dedit p[ro]bus[?] benedix[i]t eis et multiplicati sunt
nimis In eo q[uod] gr[ati]as egit deo a quo o[mn]is potestas ... creature
data fuit dedit hominib[us] exemplum ut de omnib[us] a deo datis ill[i]
gr[ati]as agimus I ad Thess[alonicenses] v° In omnib[us] gr[ati]as agentes / in eo
q[uod] fregit operationem sacramentor[um] in noua lege denotat In eo
q[uod] dedit discip[u]l[is] ut turbis apponerent honorat eos et significabat
q[uod] ... ap[osto]lor[um] ministerio dona spiritualia s[ic]ut celestia sunt debent
distribui Et discip[u]li apposuerunt turbe in qua appositione panes
cresceba[n]t p[er] noue creationem ... Nouem intelliges ... q[uod] illi
panes te multiplicati s[un]t sine appositione noue materie ... quidam dixit
q[uod] re ista multiplicatio facta fuisset p[er] rarefactionem q[uod] est absurdum ...
... Septe[m] panes septe[m] dona sp[iritu]s s[an]c[t]i significant d[icitu]r
go A panes accep[i]t q[uia] p[ro] omnib[us] hominib[us] spe[cialite]r septe[m] do[na] ff
in se h[ab]uit d[icitu]r ... et requiescet sup[er] eu[m] sp[iritu]s domini sp[iritu]s sapi[entie]
et intellectus sp[iritu]s consilii et fortitudinis sp[iritu]s scientie et pietatis et replebit
eu[m] sp[iritu]s timoris domini Fregit aut[em] panes q[uia] d[icitu]r ... suis q[uia] eius
ff. dona vniuersis secu[n]d[u]m p[ro]ut volt distribuit alijs largiens sermo
ne[m] sapie[ntie] alijs sermone[m] scie[ntie] alijs genera linguarum alijs interpreta
tionem sermonum alijs discretionem spiritu[um] Secundo d[icitu]r A panes disti[ncti]

[Margin notes:]
p[ro]p[ter] ... ... ac
datu[m] ... ac
domu[m] ...

... aug[ustinu]s ut absu[r]
dus ... dic[itu]r q[uod]
aliq[ui]d crescit ...
superaddito ...
... ...
... panes ...
... ...
appositione ...
... defecerat ...
... ... quis
... ...
... defeciet ...
... ...
populo ...

ut apponerent turbe qui post refectione appetiuit illi instant ~~et di~~
et dixit eis Accipite ipm sum quorum remanserunt peta remittuntur de
eis et quorum retinueritis retenta sunt discipuli ~~adapposuerunt~~ quia per eorum
predicacionem noticia sacri misterii in mundo voluit innotescere Tercio quia
ihesus dedit panes turbe tamquam cibum quia panis est cibus quo sustentatur
vita hominis prius Et panis cor hominis confirmet pisces vero dedit
in condimentum cibi ad designandum condimentum boni operis agendum quia suadet
opera quam verba unde dicit Seneca longum iter per precepta breue et efficax
est per opera Fulgencius pisciculos quos dominus benedixit et apposuit
turbe sanctorum intuitu quiescato designantur qui non solum amore pisticum
saltus supra aquas dant consueverant contempnentes terram et amantes celum
Gracialiter fluctus variarum persecucionum superantur crescunt et consistunt
contritum aplo Et si exterior homo noster corrumpitur sed is qui est interior
est renouatur Vel septem panibus paucos pisciculos turba misit a
xpo in quibus sanctorum opera vel predicacionem verbi dei ad imitandum nobis cottidie
predicatores proferunt Bene autem pauci pisciculi fuisse memorantur quia
sanctorum quiescato sine iudicio humiles et abiecta quibus saluator
ait nolite timere pusillus grex quia complacuit patri dare vobis
regnum Et hominis allegorice quod quinque panes altius refectione fa
dur fuisse ordinati quia de istis non dicitur Prima refectione legis anti
que quinque panibus signata sunt bestiales et grossa Ordinem enim pa
bulum iumentorum Refectio vero septime panibus signata per refectionem
septem panum suauis est continens saporem septiformis gracie spiritus
sancti Exponi Spiritus meus super mel dulcis Sap xvi paratum
de celo panem prestitisti eis sine labore hoc habet Prima enim
iudeam .. hii sunt septem panes eorum litteralium qui continentur
abbac scilicet librum hominum mencius Doctores vero ecclesie sunt panes sacre
scripture quibus anima reficitur Quorum primus est liber legis mosaice
Secundus liber prophetarum Tercius agiographia id est dicta sanctorum ut Job Sa
lomonis etc Quartus liber historiarum Quintus liber euangeliorum Sextus
liber doctrina apostolica Septimus textus gesta Actus Apostolorum Et quia
panes iudeorum phariseorum fermentati et falsificati sunt per pompa Et ideo
abiciendi Panes vero sacre scripture azimi sunt veritate et puritate in
quibus anima debet refici i ad Cor v. Epulemur non in fermento
veteri etc Et comederunt omnes spiritualiter anima audiendo vel cor
intuendo et saturati sunt memorie commendando et operando Fulgencius
non quia omnes equaliter manducauerunt sed quia ad unam societatem peruenerunt

et delectamini
solius

ue[rum] ... fuito mali
... sit apud ...

qr scripture sacre intellectum non omnis equaliter capiunt Exodi xvi per modo
os et persona spiritualis refectionis in eo invenit unde de manna dicitur
quod nec qui plus collegerat habuit amplius nec qui minus paraverat reperit
minus Sed singuli iuxta id quod edere poterant congregaverunt Exo xvi
Est enim sacra scriptura (flumius quidam magnus et parvus ex alio
et humile in quo Elephas natat et agnus pedibus ambulat quia
spirituales et doctissimi viri quanto plenius est quod in ea meditatur tanto plus in ea sumunt
Et humiles et parvuli iuxta modulum sue capacitatis unde saciari in ea
inveniunt de quibus in psalmo Edent pauperes et saturabuntur et
laudabunt dominum Simon videtur Nemo nisi quod ipse alit dicitur
saturatus necesse est ut ut anima sacre scripture ex capiat ab hiis que sunt
in ea Optima sacietas gratia que non fastidit animam sed am-
plioribus suavioribus angit corporis enim sacietas generat nauseam
et referta languoribus urget Notandum quod plures sunt homines qui
non saciantur de mensa domini primi qui ad illam non accedunt
qui sunt maledicti psalmus Maledicti qui declinant a mandatis tuis
Secundi qui ad mensam domini accedunt non comedunt quia audita
non incorporant nec acquiescunt operibus operatorum unde de hiis
genere dicitur comediste avunculi et inebriamini karissimi Cantica 2o Tercii
sunt homines rurales qui mense domini tota vita in doctrina habiles
et non per mancebit ea operibus Erroris dicitur qui habent sinus alibi
Nutriti sunt scelerati homines scelerabilis Saciati sicalcabit persionum
Aliud saciata calcabit favum Quarti sunt fastidiosi qui tamen volunt
audire nova et eo quod sepe aliquid audierunt eius illud ne
statim tamen contempnunt audire unde scriptura fastidiant quasi animi
nulla gustare Quinti sunt homines malivoli et detractores Sapientie
primo In malivolam animam non introibit sapientia Et quod super
sunt de fracmentis Cantuli est si quis vis perfectus esse vende
omnia que possides certa consilia (sustulerunt septem sportas plenas
quia in istis est summa spiritualium perfectorum in gloria fracmenta sunt altiora mi-
steria que non capit communis turba apostoli sustollunt et implent
sportas id est perfectorum corda septiformis spiritus sancti gratia ad intelligendum
illustrata Ecce ad litteram quoniam vel clericis et curatis inutili quia res
distribuere tenentur Et super habundanti voracitate puniuntur et in opera
facienda Augustinus de doctrina Christiana dicit res quas dando non deficit
dividit et non dat non dividit sicut quo habunda et Ecclesiastes xi Mitte panem
tuum super transeuntes aquas et post multa tempora invenies eum

Ebis sabbatis apostoli fracmenta collegerunt et implent sportas i plet triplex decem sunt
ministerium quia altioribus perfectis recepta consilia quibus turba non capit sua dona
altiora que per accepta ripiat vivos spirituales et ideo apostoli sustollunt et implent
id est perfectos septiformis spiritus gratia illustratos et tamen turba saturata et necessaria
sua utique requirit tamen audiendo mandata adimplenda precepta que continentur 2o Cor
ut ea que vobis supersunt ut que remanendo vobis sublevationem pauperibus transeat 3o
communiter ut ... quod hanc perfecte quod sunt pauperibus ut in cordibus bona
multiplicat in dat ... aliis in pauperes maxime praesertim elemosinarius ...

ut sit ordo et esta ablata / et aid ... (beside lines 19–20)

cum in ... et ... presenti (beside lines 22–23)

ut bona spiritualia / cum ipsis dederit a bone / temporalia multi dona (lower right margin)

Theophilus turbe comedentes et saturate non secum tollunt reli-
quias sed ipsas discipuli abstulerunt sicut et in alia refectione cophinos
in quo in Istoria distinctum quare sed nos christus quod suffecit et electos
et non qui velit vin fulgentius ... septem sporte
replete et quod turba non capit apostoli in sportis sustollunt quia
diffi... absconditas sacre scripture quas simplices capere nequeunt
magistri et doctores ecclesie in ipsorum pectoribus recondere debent ut in
tempore doctrine unicuique persone cibum spiritualem tribuere possit quia tempore
est eo tempore dixit qui ... doctus sunt de illis quibus dominus ait
sed fidelis servus et prudens quem constituit dominus super familiam suam ut det
illi in tempore tritici mensuram Et infra Vel quod septem panes sportas
septiformia spiritus designant quibus sancti gratia relevati sunt et virilitate fidei
in ... sumunt et tela nequissimi spiritualibus armis ex
pugnantes ad trophea perpetue victorie tendunt Sporta enim ex iuncto
et palma contexitur sit iunctus quidem aque nasci consueuit
palma enim dicta est quod palma victoris solebat ornari manus
sed Recte ergo viri quod iunctus super aquas videtur quod meditacione scripture
insistunt ne in fide et bonis actibus arescere possit quibus scriptum
est benedictus vir qui confidit in domino et erit dominus fiducia eius Et
erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum quod
quomodo quod ad humorem mittit radices suas et non timebit cum venerit estus
quod autem in iuncto palma in sporta contexitur quia ...
quia carnis vicia et cogitationes spectale bellum susceperunt scientes quod
caro concupiscit adversus spiritum spiritus autem adversus carnem Et hec
sibi invicem adversantur ut non quecumque volumus faciamus Erant autem
qui manducaverunt quattuor milia hominum christi novi testamenti non quique ...
obnoxius sed quattuor ... virtutibus ... Iste numerus ... ponitur in
laudem lapidis etiam quadranguli ... Et parvulos et mulieres christi
exceptis lembis et infirmis qui in virum perfectum non occurrerunt ...
fiunt ... ad lusum puerilia et ...
... in quadratura virtutum ... ponitur ... Et ...
In figura ... ab eis qui debent ad bella procedere
mulieres et parvuli ... fulgentius ... quattuor milia hominum ...
... docemur quod si spiritualiter refici volumus ...
... virtutes prudenciam temperanciam fortitudinem et iusticiam habeamus ...
... et lapis quadratus non fluctuat
sed in quacumque parte conversus fuerit equaliter iacet Et ideo ...
... non tenuerunt ... vento
doctrine ... lapides ... in ... in ... fide et bonis operibus

et dimissa turba solitariam ad orandum secedendi ad gratiam [illegible] de quo in [illegible] magna
salute et adiunctione utilis prius ita detineret et ut non post inhibere nec revertere
ad gratiam [illegible] difficili prius deperiret et [illegible] necesse [illegible] dure [illegible] [illegible] alia [illegible]
[illegible] dies completi [illegible] dabis eis [illegible] ut [illegible] eos lacerant

17

constantissime perseverant Considerantes id quod dominus ait qui perseveraverit
usque in finem hic salvus erit Et quadrati lapides missi sunt primo
in fundamento templi Salomonis Et post hos ceteri construuntur Regnum dei quod
alibi legitur et cantatur vel ter quater milia manducantium designatur
numerus omnium fidelium qui per doctrinam maiorum eruditi fidei et constanciam
vel primordia [illegible] susceperunt quibus mediantibus dimittuntur ad pacem
sempiternam Et dimissa turba Hic ostendit quartum imitacionem instruens
prelatum [illegible] regredi ab activa ad contemplativam quia in psalmo iusti
est ut aliquando providerem domui mee Et quod Et dimissa turba quasi
maculose paucam Ascendit in naviculam fugiens ambicionis
suspicionem et applausum hominum In hoc dans exemplum predicatoribus
Et venit in fines magedan Ille est locus in quo Iosias
occisus regi Egypti [illegible] est ut habetur 4 Regum 23 Marci
8 in fines dalmanutha Et ideo ad hoc quod non est [illegible] diversitas
[illegible] quia alios est eadem regio [illegible] duo nomina Marcus
[illegible] aliud [illegible] alios sunt due regiones distincte [illegible] in confinibus
[illegible] et ideo [illegible] in confinio utriusque [illegible] in fine istius
vel illius et in tali loco eas dominus [illegible] [illegible] id est [illegible] [illegible]
multa per divisit ad precedens primo de [illegible] quantum ad numerum panum quia ibi
quinque hic septem 2o quantum ad numerum vel quantitatem piscium quia ibi duo hic
indefinite id est pisces hic pisciculos 3o quantum ad locum refectionis
quia ibi super fenum hic super terram 4o quantum ad quantitatem fragmentorum quantum
ad numerum cophinorum conveniunt autem in tribus quia utrobique refectio
modo utrobique in deserto et hoc quantum ad locum Item in multiplicando
et distribuendo et hoc quantum ad modum Item in utraque parvuli et
mulieres non computantur et hoc quantum ad numerum Ad hoc autem
temporalis visio est [illegible] Et [illegible] mutuo concordaret [illegible] videtur
[illegible] Ad primum dicendum quod [illegible] panes signatur doctrina veteris
testamenti sicut dicitur est in [illegible]
Ideo quod tamen habent [illegible] sunt applicari secundum questiones que
sunt posite circa quartumdecimum capitulum eiusdem libri

ca^m xvi Et accesserunt ad eu phci et Saducei teptantes
eu et rogabant eu ut signu de celo ostenderet eis At
ille rndes ait ill facto vespe dicitis serenu
erit rubicudu e enim celu Et mane hodie tepestas
rutilat enim triste celu faciem ergo celi diiudicare nostis
signa aut tpm no potestis Gnacio mala signu
querit et signu no dabitur ei nisi signum Jone pphe et relictis
illis abiit Supius eliminatus e error iudaicus qm ad opanda hic
elimina^r qm ad credenda Et hic dur vbi elimina^r p^o error
sc qm ad ipise credendo 2o qm ad alios puse docendo i^c Et cum
venisset dis Circa errore qm ad credenda in se inducit primo
Saduceoz et phicoz temptatio 2o teptacionis confutatio i^c At ille
rndes ait Circa teptacionem ponit tria coz acte qr accesserunt
petitioz qr rogaverunt Intencioz qr teptaverunt | Dicit ergo accesserunt ad eu no tanqm devoti
ut addiscerent sz tanqm invidi et insidiantes ut ipm teptarent unde
ps. i. gessit cu tempore sc^r pharisei et Saducei teptantes eu | Iste puleres secte vel heses
erant aput iudeos sz phci tanqm ab aliis divisi | Saducei qui iusti
i. ora lxx. tg i. ipsa lex mystates cue obliustiis et nos idem iniq[?] sicati actu 23 Saducei no dicunt resurrectioem mortuoz Et nota qr
primo venerunt phci p se sz confutati adiungunt se sibi in lege docti
simos sz eis silr confutatis associant se ad saduceos cu tn abinvicem
discordarent ut sic g^rent in vnu adversus dnm et adversus xpm eius
Et rogaverunt eu Stm Crisost postulantes curiosa ut signu de celo
ostenderet eis ut fulgura post pluvias vel huiusmodi vel qr plueret eis
manna Exodi 16 vel qr faceret stare sole sic Josue 10 vel retrocedere
sic Ysa 38 vel qr daret eis igne de celo sic Helias qr legitur primo
volebant aut ut vide ne gesserunt piere et lesti ut ignoble corp reali fecit ilia ut prouis est i decretalis vn Johannis glo dicit h' vnd Johannes vii p^o Edulud parmo fecerunt qd signum
facis ut videam et credamus ti quid operaris patres nri manducaverunt
manna in deserto et mortui sunt Credo h' qr aliqui scribe et pharisei
dimisso studio legis et pphtarum studebant in mathematica et potissime
in astrologia vn et usque hodie aliqui eoz in hoc sunt curiosi Et qr
astrologi volunt iudicare per consideracioes astroz de mutacione regnorum
et sectarum diversarum Ideo et isti per astra et per signa astroz volebant
certificare de xpi adventu et ideo petebant signum de celo et hoc est impossibile
qr virtus celi no extendit se ad talia sicut patet studiusim dicere
leges pro fidei vero ad q respectu futura dispensac acto ut necessitate plurimo dicit de dispositione aeris qd innuit dns qr dispositio aeris e qo influencie
astroz sz no et eciam scia de influentiis celi et astroz qr oporteret

ex illa sua scientia per conpetentiam sed in multis mulieribus non est presci-
enda influentia propter diversitatem motuum octave sphere et aliarum sperarum
septem planetarum et propter diversitatem aspectuum et propter quod si non potest certum
iudicium de dispositione aeris inveniri de dispositione liberi arbitrii
et de actibus humanis qui cadunt sub libero arbitrio videntur divinare
prophetam loquens dicit stent et salvent te augures celi qui contemplantur sidera et supputant menses ut ex eis
predicendo futura Et sic quantum ad nomine de spheram dominus dicit ad
illi qui dicunt homines peccare ex influentia astrorum infamant
creatorem in natura At ille videns eos subdole temptantes futura
eos scilicet increpando obiurgando reprobando primo tangit increpationem propter
negligentiam utilium secundo obiurgationem propter curiosa inquisitionem inutilium
tertio conparationem mala tertio reprobationem propter obstinationem infidelitatis et responsio
tercia et relictis illis abiit dicit ergo At ille videns ait illis
increpans eos facto vespere scilicet quando sol declinat ad occasum dicitis
serenum scilicet eras tempus rubicundum enim celum pronosticando de nocte
futura et die sequenti Et hoc est verum quando rubor serotinus splendore
aeris polliti protendit Quoniam tunc vapor est tenuis et tunc sol
purgat a vaporibus et serenat quando autem ruborem cupri protendit
significat vaporem spissum et grossum et tunc non predicat serenum
sed pluviam quia ille vapor resultat ex hoc quod radii solis illum vaporem
et infimis penetrant et non desuper attingunt et ideo iste vapor minus
consumptus relinquitur Et mane scilicet dicitis hodie tempestas scilicet erit
rutilat enim triste celum propter aerem rubicundum et triste celum scilicet
dicitur iste silicie et carnie propter frigus comprimens et humidum resolvens
et contra emolliens Et non idem signum rubedinis de mane quia signum
ruboris cupri quando sol emergens de consumptione aufert radios
radios quia tunc signum aquam pendere in aere Sic autem de mane si
rubor in colore solis quasi flamme et maxime videatur aeris est
fumus eius pulveris vestigium et est totum sicut lucens rubor significat
longam serenitatem quoniam significat vapores sine opacitate et intensos
et per medium exsiccatos De hac materia loquitur philosophus in metheororum Est
ergo vero quod signum celi quod ad salutem non pertinet sed potius ad curiositatem
satis iudicatur tempora pronosticando de serenitate et pluvia multa alia quasi
pertinent legem et prophetarum in quibus estis edocti deberetis iudicare me esse eum
ab eis predictum quod ad salutem pertinet Faciem ergo celi id est dispositionem aeris
diiudicare nostis de futuris pronosticando ex istis signis Signa autem
temporum adventus mei a prophetis predicta et nunc in effectu exhibita Non

Ca. 7

potest scire facultate sciendi invidia auferente. Unde hec dicit apostolus
in celo cognovit tempus suum turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempus ad-
ventus sui, populus autem meus non cognovit iudicium domini. Unde glossa ad
tempus gratie pertinentia apparentes predicta non prius vobis signa fecit de
meo adventu. Item glossa interpretatur aves quas per volucres celi nominat discernunt
dies sed signa temporis ignorat. Nam omnibus tempore et prophetis adventus sui
indicia proposuit que pertinent ad incarnationem significandam vel potest sic exponi
faciem ergo celi diiudicare nostis, nunc quid facies celi est signum
atque dispositio futuri in elementis. Signa autem temporis non potestis
scire, id est per tempus diffinitum in presentia dei de adventu suo non
potestis per aliqua signa celi que vos peritiores iudicare quia solummodo de-
pendet ex divina dispositione et non ex constellatione et propter hoc adventus
sui considerandus est ut dicitur ex dictis prophetarum qui hec habuerunt ex divina re-
velatione sicut habetur Deuteronomii xviii, Danielis ix, ubi etiam hec tempora determinantur, Abdie ultimo
ultimate, Aggei ii, ubi adventus suus ponitur tempore translationis regni iudeorum ad
alienigenam quod factum fuit sub Herode. Allegorice per vesperum autem celum (tempus)
rubicundum significatur passio Christi sanguine proprio rubricata, quia serenitatis gaudium
rubicundo vestitum tamen per mane scilicet resurrectionis gaudium post de vespera
demorabitur fletus et ad matutinum letitia. Aspiritatis est celum tribulationis
finalis et persequens storie per tempestatem scripture futurum iudicium. Nam primo
dies in tempestate et hodie veniet et in tantum tamen tempestas valida.
Moraliter sic reprehendit Christus quia pro signis apparentia in celo que sunt fallibilia
de futuris indicabant et ex hiis que habebant confirmata de Christo quia quandoque scripture
sunt infallibiles indicabant ut nesciebat et significat eos qui de futuris
eventibus se intromittunt vel intromittere volunt et de propriis iustis in quibus
possent legere non iudicant. Unde Johannes: vix invenies qui in perfectione
vitam suam ex hiis velit ut libenter non reprehendat alienam tamquam illius
curiosi libido hominum mentem invasit ut eos qui ceteris ab aliis vitiis
recesserunt in id tamen commune laqueum dyabolicum incidat istud contra illos
qui soliciti sunt futurum actuum vel aliarum rerum qualiter consistere et de tempore
sue mortis vel futuri iudicium volunt considerare. Sed ut dicit Augustinus laudabilior
est animus cui nota est infirmitas propria quam qui stellarum constellationes et terre
fundamenta scrutatur. Moraliter vespere est hominis senectus, mane iuventus,
rubor est fervor caritatis, serenitas tranquillitas mentis. Quando enim in mane
iuventutis rubet celum signum est future tribulationis unde in ecclesiastico: fili accedens
ad servitutem dei sta in iustitia et timore et prepara animam tuam ad temptationem.
Cum vero in mane rubet caritas signum est future que sequuntur tempestatis
unde in thobia: post tranquillitatem serenum facis et post tempestatem tranquillum facis.
Et in salomone: extrema gaudii luctus occupat et exemplum in Johanne ...

16

stipa via vite in gaudium trinitas qui scilicet sanctitas presentem in vita
puri signum scilicet pene et tempestate in futura vita et cetera qui scilicet sanctitas
in vesse et tarde sed in fine vite signum scilicet se mutat et consolacio
vite fuit. Et domini ingemiscens spiritu quia sicut de homini salu-
te et leta ita super eorum dolet doloribus et erroribus aut illis
generacio mala et adultera Hic sermo igitur subditur ipsi curiosa
perversitate et adultera quo ad fidei violenciam / Iudei generacio mala quo ad mores [illegible]
et adultera id est mardula [illegible] carnale intellectum hiis Signum quer-
it de celo Et signum non dabitur ei nisi signum Jone Signum querit
infidelis sed fidelibus datur signum de celo quia misit de
ascendit et spiritum sanctum misit de celo quia videntibus apostolis in celum
Signum querit ad maiestatem iudicacionem prima ad Corinthios 2° Iudei signa petunt / Et signum non dabitur
ei nisi signum Jone id est signum insinuitatis signum in ventre Jone de quo
signo in psalmo Fac mecum signum in bono ut videant qui me oderunt
et confundantur quoniam tu domine adiuvisti me et consolatus es me hic cum
signum passionis per quod homo scilicet adiutus et consolatus Et relictis illis
scilicet phariseis et saduceis propter eorum obstinacionem Abiit misit ad gentes ad
post Augustinum in disposicionem gencium itus est et in doctorum gentes transitum
Quia signa temporum non potestis scire que scilicet facere debetis. Actuum primo
non est vestrum nosse tempora vel momenta et cetera. Mathei 24 De die autem
illa nemo scit neque angeli celorum Et ad primum dicendum quod non est
vestrum nosse tempora vel quod relatum vel [illegible] per scripturas hec omnia scilicet per superbiam
sed fratres scripturas nosse scilicet erudicionem Ad aliud dicendum Et si nescia-
mus praesentem ad ventus adventum signa appropinquare adventus
scire possumus et debemus. Mathei 24 Item signum non dabitur ei nisi
signum Jone prophete quod hic dicit Christus ad hoc scilicet dicens non propter
condicionem temporis quia primus adventus fuit conveniens 24 potestate Et
in hoc dicit Crisostomus Sicut aliud scilicet signum sermonis aliud constat
ita nunc signis que in terra sunt opus scilicet / que autem in celo illi
finali tempori et non propter indigencie peticionem sit exponit Augustinus fide-
libus datum fuit signum de celo quod datum quod credentibus apostolis in
linguis igneis scilicet apparuit infidelibus non de celo sed de terra Jone
quod bis fit eadem iuxta a Christo scilicet de signo passionis Christus passio ex
duplex signum scilicet honoris quo ad malos amoris quo ad bonos
que ad bis fuit erat quod non congruit exposicionem signi a Christo Christus
sermo Crisostomus arbitratur eadem quod eorum / de signo Jone non integraliter
nec de non desiderio descendi venerunt sed temptandi Et scilicet sunt
due dubitaciones primo quod super quod apparuit in celo homo possit iudicare de

dua

deus [illegible] quiescunt infideles [illegible]

[illegible] abstinacionem infidelium [illegible] [illegible]

serenitate et tempestate aeris Secunda vero pars arcus apparentis in nubibus non ce int
homo possit dicimus diluvium aquarum ... circa penultimam
quod per colorem rubeum indicatur serenitas et per istum colorem indicatur
tempestas dicitur potest intelligi primo sic quia non causa effectiva serenitatis
et tempestatis est sol / sed materialis est vapor grossus et aquosus elevatus
supra virtute solis a terra vel ab aqua qui quando talis vapor sic primum
elevatus rubet talem rubedinem que sit denotata a sole per dominium va
poris desiccante et inflamante tunc est signum serenitatis sed
quando rubet talem rubedinem a radiis solaribus emissis ad terram ipsum
respicientibus quia tunc non perfecte desiccat non est signum serenitatis
potius sed quod est triste et comparatum multis vaporibus humidis
et aquosis quia non est secundum perfectam desiccationem magis est signum
tempestatis quam serenitatis Secundo potest intelligi [illegible] angustia
spiritualiter tunc quia vespere celum sit rubicundum in signum serenitatis significat
Christi passionem per quam facta est serenitas mentis humane et purgatio peccatorum
et hoc vespere quia vespere sabbati [illegible] ipse ad inferos rediens
humano generi serenum apparuit quia celum vero triste in signum
tempestatis quantum ad ventura vero ad iudicium intelligitur in mane
tamen dicitur [illegible] tempestas valida Ad secundum dicimus quod pars arcus
in nubibus apparentis possumus indicare diluvium aquarum non esse futurum
duplici auctoritate ratione Unde prima auctoritas est expressa genesis ix ubi habetur
quod facto diluvio dixit deus ad noe arcum meum ponam in
nubibus celi et erit signum federis inter me et terram et propter ca
subaudi recordabor et ultra diluvium aquarum ad destruendum universam
terram vel carnem super quo vero dicit glossa quod arcum dedit deus
in signum securitatis ne homines formidolosi timerent alio dilu
universalia vio pluviarum [illegible] inundationes aquarum sepe irruentes
et ideo in celo per certus arcus positus est ut ab omnibus in signum
securitatis possit videri et videtur dicit illa glossa quod arcus non fiat
nisi a radiis solaribus et nube humida ergo ante diluvium non
fuisset pluvie sed quod [illegible] celi et inundatione fontium
terra fuisset fecundata unde quod illa que [illegible] et universaliter leg
in veteri testamento et si licet fuerint facta ut narrantur tamen
figura ad significandum aliqua spiritualia ideo dicit secunda glossa
quod possumus per arcum illud positum in celo primum intelligere ad quod in
omnibus tribulationibus nostris debemus recurrere et ad ipsum respicere in celo
contentis vero [illegible] quod super dominum [illegible] quod causa effectiva pluvi
arum est sol materialis vero est vapor humidus [illegible] sol a terra et aquis

10

sui sed elevatur Ista ergo duo possunt se habere in triplici dispositione quia quandoque
calor solis omnino supervincit vapores et consumit eos velud in temporibus ca
lidis et in estate propter principium solis pluvie a nulle sunt aut vapores
quam in hyeme quandoque vero calor solis ad hoc scilicet quod vapores levet et
inflammat sed non supervincit eos neque desiccat et tunc superhabundat
usque sed vapores ... levet et tantum quod non sunt eos inflamare
rultare sed non ... possunt predictos vapores consumat et generat
moderata dispositione et operatione solis ad vapores causantur venti vel
aeris quia ad stellam videmus quod non apparent in nubibus vaporibus
omnino consumabiles neque omnino ... ac super habundantibus quia
ut dicit ... stellis et tanta quod non sunt eas inflare in
tanta habundantia ut diluvium aquarum faciunt sed non tanta quod
non habeat eos omnino desiccare et ideo ... est signum ... aque
diluvium non sit futurum immo est signum quod numquam fiet toto tempore
est ... talis dispositio media durat
quibus fuit ante diluvium ... aliqui dicunt quod ... Ad ultimum
diluvium non fuerat pluvia ut iris appareat quod ... ad
... cum pluvia fiat ex dispositione aeris et motu stellarum ... et
~~...~~ iste cause multo tempore precesserant propter quod non visibile quam
effectus ... in celo et ideo dicunt
et pluvie non tamen fuerunt nubes in tali dispositione quod licet precessissent nubes
... quia ad generationem iridis requiritur nubes densa et quod ibi generaretur
sed nubes rorida ut habetur in metheororum quia iris generatur in
nube per modum speculi ubi requiritur receptio in raritate et terminatio
in densitate sicut in speculo requiritur perspicuitas vitri et densitas
plumbi terminans ut habetur ... secundum ... dicit ... perspicuitatem ... in qua
dicitur quod primo fecit deus talis dispositionis ... et ... remanere
sed hoc non videtur ... augustinus deus res quas condidit sic administrat
stat ut eas proprios motus agere sinat et ideo cum talis apparitio fiat
operatio naturalis non e visibile quam minus fiunt eius causa et per quos effectus
... magnus ... negat quod pluvia ante diluvium fuit et quod iris
apparuerit ut videtur ... quod apparuit ante diluvium dicunt tamen quod
quod ... post diluvium e dictum signum diluvii non futuri non
est signum ad placandum ut nova fiunt res sed est signum naturale sicut
digestio urine est signum future sanitatis vel mortis non fuit ... illa
... ad cuius intellectum ... modum generationis iridis quia non generatur

tempore multo sicco vel multum pluvioso eo quod generatur in nube rorida opposita
arcui soli est quando sunt vapores in aere sufficientes ad generationem talis nubis
non tamen sunt in tanta habundancia quod calor solis possit eos devincere sic quod non
sequitur quod erit magna pluvia et ideo est signum naturale finis diluvii non
futuri de propinquo quia significat remotionem diluvii de propinquo futuri sive diminutionem
vaporum in tanta multitudine quod unde posset generari pluvie in tanta
habundancia quod sequeretur inundacio diluvii universalis quia talis dispositio
aeris non semper durat adeo una apparicio non est signum diluvii
decetero non futuri sed apparicio continuata per frequentes appariciones et ideo
dicitur quod ante diluvium non fuit quia talis apparicio fuit interrupta
magno tempore ante diluvium. Sed hic dominus videtur quod vitiat
et contra textum accipit enim diluvium particulare quia totali sicut
pluvie fuerunt et possit esse tota causa quod est sibi quia
diluvium generale de quo textus quod non potest causari naturaliter
[ua textus] ~~textus~~ cum diluvium actiones attribuit virtuti divine cum influentia
speciali et naturale principium eorum aquis erat virtute divina adductis
super terram et multiplicate ultra cursum motum per quindecim cubitus quando
supra dictus erat adducta aquas diluvii super terram quantum
ad causam efficientem / et rupti sunt omnes fontes abissi magne
et cataracte celi aperte sunt / quantum ad causam materialem ex quo patet quod
causa materialis principalis fuerunt aque occeani patet ergo quod apparicio
iridis non potest esse signum naturale diluvii generalis futuri cum non
sit signum remotionis cause nisi materialis tantum vel adsunt materie
principalis scilicet sedare. Et ideo dicendum quod est signum magis
ad placitum sive coordinacione divina sequentur deus ordinavit
quod apparicio iridis decetero esset signum rememorativum pacti vel
federis ipsius dei facti ad noe quod diluvium decetero non esset
universale generaliter terra dispergendus ~~per~~ ex quo patet quod ante
diluvium non fuit in signum huius licet appareat quia tale
pactum vel fedus non erat ad huc institutum sed pacto facto
deus instituit apparitionem iridis sive ipsam iridem de nova
in signum pacti vel federis licet unus sit res naturalis
et ante diluvium fuit sicut contingit aliquando quod lapis
magnus qui diu stetit in aliquo loco immobilis de novo statuitur
in signum aliquorum distinctorum utpote hereditatum vel regnorum

Et cum venisset discipuli eius trans fretum obliti sunt panes
accipere. Qui dixit illis Intuemini et cavete a fer-
mento phariseorum et saduceorum. At illi cogitabant intra
se dicentes Quia panes non accepimus. Sciens autem
ihesus dixit illis Quid cogitatis inter vos modice fidei
quia panes non habetis. Nondum intelligitis neque recordamini
quinque panum in quinque milia hominum et quot cophinos sump-
sistis. Quare non intelligitis neque septem panum in quatuor
milia hominum et quot sportas sumpsistis. Quare non intelligi-
tis quia non de pane dixi vobis Cavete a fermento phariseorum
et saduceorum. Tunc intellexerunt quia non dixit cavendum
a fermento panum sed a doctrina phariseorum et saduceorum.

Eliminato errore iudeorum in credendo quo ad se ipsos hic eliminat
errorem in docendo alios ubi dominus docet cavere doctrinam maxime
erroris primo occulte secundo manifeste ibi At illi cogitabant intra se.
In prima prima ponitur erudiendi occasio secundo occulta eruditio ibi
cum dixit illis. Dicit ergo Et cum venisset discipuli eius trans fretum
id est ultra stagnum genezareth obliti sunt panes accipere. Causa
autem huius oblivionis potuit esse [illegible] cura prohibitio sollicitudinis
de crastino Matthei 6. Alia species de domino quia iam visum in actibus
erat quod nichil eis deficeret quia nil deest timentibus eum
Tercia causa intima dulcedo veri panis quem secum habebat. Illa
enim dulcedine rapti de potiori pane non cogitabant. Sapientie 16
panem in se habentem omnem delectamentum. Illo enim rapti de potiori
pane non cogitabant. Unde Beda Unum panem quem secum habebant
in navi iustitie ipsum panem vite dominum videlicet salvatorem designat
cuius amore quia semper intus reficiebantur in corde minus de potiori terreno
pane quo corpus pasti sollicitabantur. Beda. Hinc etiam oudiuntur eorum
fervor et desiderium superne doctrine ac contemptus deliciarum huius mundi
[illegible] necessaria vite necessaria parum sunt studiosi et eorum devotio ad
[illegible] quia sic inseparabiliter adherebant ei quod necessaria sunt vite obliti
et quia modica carnis curam habebant in religiosis neque quin ut
[illegible] fuit curiosi pauperum [illegible] [illegible] fraudulenta innatur
[illegible] adorare recesserunt ministraverunt [illegible] manum suam apperuit
[illegible] spiritualibus suas extendit ad pauperem

nacioni suspexerunt intencione domini quintinus von Jehann / Kemgk
Tanto in amore nigri detinebant ut non esset ad puericiam vellet ab
eo recedere. Animaduertens ergo quintum alienum esse ab appetitu
deliciarum cum tam prava haberent de nervis curam ut essent obliti sunt panes
accipere sine quibus humana singularitas non potest subsistere. Hellering
horum ergo quoque dilectorum et tu magistra de cibo mente quam ventris et
magis de virtute animi qui maxime gerit terra Innocentius hoc loco
virtutes possessio omnes testiam et scientiam expellit ac leticiam et spem
magnam immittit deo quia et hominibus acceptos facit Remedium
illud Mathei 8 dicitur precepit. Intuemini et cauete Ecce duo precepta
prudencie circumspecto que est necessaria ad vitandum vicia et cautio
et discrecio que est necessaria ad discernendum inter vicia et virtutes
duo in erant in doctrina phariseorum / scilicet error adeo monet
ad circumspectionem Et simulacio virtutis et ideo monet ad cautionem
vnde dicitur Intuemini quia nullum malum evitatur nisi cognitum Et cauete
vobis esse a fermento phariseorum et saduceorum Intelligite avarum doct-
rinis eorum Mathei 8 dicitur et a fermento herodis 2e hic tria fermenta
primum saduceorum qui dicunt non resurrectionem neque angelum neque spiritum
prophetas spiritum spe puerum de quo fermento / de quo fermento hic Secundum
phariseorum qui decepta legis divine tradicionibus hominum preponunt qui
legem predicabant verbis et impugnabant factis de quo Luce 12 Attendite
a fermento phariseorum Tertium herodianorum quod est adulterium homini
cum temeritas mundi simulacio religionis de hoc Marci 8 primo est error
Secundum simulacio 3m primum more primum corrupt... Secundum intencionem
3m operacionem de hiis tribus primum Corinthiorum 5 non in fermento veteri quo
ad primum neque in fermento nequicie quo ad 2m et malicie quo ad
3m Et 3m quoddam fermentum herodis notat esse doctrinam corruptam
herodianorum dicentium herodem esse christum Isti herodiani tamen eos fuerunt quidam
iudei fingentes quandam sectam nouam dicentes de herode ascalonita
quod erat messias mortis illo intempore illius quod dicitur in Genesi 49 non au-
feretur sceptrum de iuda donec veniet qui mittendus est vnde dicitur quod ablato regno
a iuda tunc erat signum adventus messie. Iste autem herodes obtinuit
regnum iudeorum tamen esset alienigena cum pater eius fuisset ydumeus Et quia mes-
siam promissum intelligebat illi regnare temporaliter non videbat in Iudea
tunc regnare nisi herodem ideo dixerunt eum esse messiam eum tamen prophetam

ut abeo per mortem expectatur

Ut illi q dili dicu domini intellexerunt de pane fermentato
et male cogitabat inter se dicentes quodam occulto murmure
qz hoc dicit qz panes non accepimus non ut qz de
pane fermento phariseorum accipit putabat enim se de tacite
notatos de panum oblivione et qz ad literam de pane fermento
loquitur ne alios acciperent eo qz panes secum non accepi
sed irritabat apostolis et durius qz et de panum cogitatione
bant defectu eo qz panes non attulerant et qz verum
ipso scilicet qz timebat defectum panis malis facti enim et
arguens eos ut deus ac eos de fidei modica
de parte et ad eo timebat posse ergo de qd cogitat qz
vos modice fidei qz panes non habetis et nec dixisse
de panibus tribus de quibus dubitare non debetis panes
vite qui est causa omnium panum secum habebat et non de panum
defectu dubitare vos debebat sed cum virtute sua dominus
fecit ut solia esta alios abiciat qd de ipso facere
nos precedentibus et doctrina debetis sic esse illuminati
qz omnem meam intelligitis non de pane materiali qz de hoc
passim vobis suffi prudentis qd patet dum qd magnam
multitudinem saciavit prius tribus vos subditis nondum intelligitis
summisterium verba per panes cuiusque doctrina sana vestra
fermentum autem corrupta neque recordamini sed vel
quinque panum vos scilicet quinque panes fuerunt in
quinque milia hominum et quot cophinos sumpsistis de residuis
neque septem panes sed dixit in 4000 hominum et quot sportas
sumpsistis fragmentorum reducit eos ad memoriam miracula
tamen de quinque et septem panibus ut consideret qz ipse pascit
de aliis panes panibus tantos fecit habundare reliquias
vobis semper per hoc in memoria sua reduxit eam qz prius
erat facta attentos faciat deinde arguit de eo
sed qd habebat defectum intellectus spiritualis ad dicta
qz non intelligitis qz de pane dixi vobis qd

Non est vobis dubitandum de pane mali q-
ita possidet eum intrare sicut sedisset nunc de illo
scolastici aut loquuntur vobis Ideo precavit de
alio pane et fermento, intelligere debuissent se
doctrine phariseorum quod immo sunt secundum veri panis
substantiam [illegible] simulat sed revera totam substantiam eius
cum admixtione corrumpit et ad saporem suum trahit
sicut est de quo apostolus dixit modicum fermentum
totam massam corrumpit Ab isto ergo sic amonuo
abo sume est tamen cum ambobus [illegible]
nominis tamen magis scolastice tamen quod ma[illegible]
spiritualis [illegible] intelligerent quod non dixit tamen
a fermento panis scilicet malum et a doctrina phariseorum
et saduceorum qui ratione predicta vocatur fermentum

Johannes de Alegris [illegible] doctor scolasticus et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipso [illegible]

et domini domini [illegible]

predicat de Jacob esse filium vite Christo tempore dicti herodis natam intelligi dat sua
ab hiis ergo omnibus monet apostolos et discipulos caueri ne in hiis
consentiant vel hoc in eis approbando vel in hiis eos imitando Non
in fermento veteri neque in fermento malicie quantum ad mores prauitatis et
nequicie quantum ad sillata iusticia sed in azimis sinceritatis quo
ad doctrinam At illi cogitabant Hic docet eos manifeste dicit ergo At illi
cogitabant inter se dicentes Ideo hoc dicit quia panes non accepimus non vult
ergo quod de pane phariseorum fermentato accipiamus ad literam hoc intelligebant
Sciens ergo ihesus cogitaciones eorum prout deus scit cogitaciones hominum dixit eis quid
cogitatis inter vos modice fidei qui non nisi pura capitis quia panes non
habetis panem vite habebant secum qui est causa omnium panum et ideo
de panum defectu dubitare non debebant Nondum intelligitis glosa
instinctum Nam si per panes intelligitur doctrina sana necessario per fermentum intelligitur
doctrina mala Neque recordamini glosa utrum in multiplicacione panum
vnum sequitur quinque panum super distributorum in quinque milia hominum
super ix Et quot cophinos sumpsistis scilicet de residuo Neque septem
panum septem panum super distributorum in quatuor milia hominum
et quot sportas sumpsistis Sciendum aliter pharisei aliter discipuli habebant
defectum intelligencie spiritualis Illi ex proposito quia intelligere nolebant Isti
quod simpliciter vnum et ad discere incipiebant Tunc intellexerunt quod Cauete a fermento
i. doctrina phariseorum Contra matheum 23 Super kathedram moysi sedent
aut scribe et pharisei quod dicunt facite Christus Ibi loquitur de doctrina legis
mosaice sine dinorum mandatorum hic de doctrina phariseorum tradito in
Item quare non dicit dominus manifeste Cauete a doctrina Christo melius dicat
a fermento ad innuendum quod non phariseorum doctrina inest magnum et pharisitanti
infectam per errores Item modice fidei quare non sic arguit super
ti vbi maior fuit expressio dubitacionis ibi non sic arguit super
serto panes et Christus ipse dicit copiosa ibi Cum nobis in de-
serto super aut tollendi erant quia semel viderat hic arguitur maxima
intelligencia hic ergo arguit eos qui habebant Nunc non
spiritualis dicens quare non intelligitis quia non de pane defectum intellectus
vobis quia de hoc possum sufficienter prouidere Cauete a fermento phariseorum Ideo
de alio pane et fermento intelligere debuistis scilicet de pane doctrine Tunc
intellexerunt quia non dixit cauendum a fermento panum scilicet malum quia
super dixerat non quod in os intrat coinquinat hominem sed a doctrina

p^a

Cam

phꝛeoz et Saduceoz Lir̃ hic attendite ab istis eos ob ser
uacionibus ambo^o 4libus corpal notauit eum magna solli
citudine caue^e quoniam magis spual glo dicit h' fermentum est
puersa doctrina que uel modica totam massam corrumpit
et in suum saporem trahit Istk glo Cauete a fermento phꝛeoz id est
a superstitiosa doctrina q̄ innoc̄ fermenti vi panis prumlat
sc sbam ltē p hc innuit quod signat quinque panes vel
septem Si n' fermentum dicit heticam doctrinam pauces sunt in doctrina
vero superstitiosa et falsam doctrinam dicit fermentum propter corrupcionem in
hac et inequalitate gteta in ea uel 3 mor si fermentum dicit hic
doctrina corruptes supra aut 3 calo fermentum accipitur pro feruore
fidei ut visum 3 quia eas vos godniss propter eius bndnisapt
leo aliquid accipitur pro xpo ut dicit Apok 7 vicit leo de tribu
iuda et hoc propter audaciam et constanciam in aggrediendo ardua
ardua et periculosa Aliquid aut accipitur pro dyabolo propter crudelitatem
sb q dicit p^e pet ult Aduersarius vester dyabolus tamquam leo ru
giens Istk eodem modo fermentum propter calorem inclusum signat feruorem
fidei propter aut corrupcionem doctrinam malam et corruptam
Du^m Sed hic sunt tres dubitaciones prima vtrum doctrina phꝛeoz fuit mala
et a malo deo data Secunda vtrum doctrina veteris testamenti fuit
apostolo repbata Tercia vtrum hereticus qui discredit vnum articulum
possit habere fidem informem de aliis articulis Ad primum dicendum q
manuchei dixerunt legem veterem fuisse malam et ideo male
quia saluator dicit h' cauendum esse a fermento phꝛeoz et a doctrina ip
soꝛ et planum est q phꝛei legem moisi obseruauerunt in tan
tantum ut a summo ope laborarent sunt in aliquo facto vel dicto opponi
r illi legi esset contrarius et quia non caueretur nisi malum quod ab illa do
ctrina dicit esse cauendum videtur q fuit mala Dicendum 3 quod q quorum
duorum contraria sunt mandata et precepta quia saluatore dicente nemo potest
duobus dominis seruire contraria iubentibus ut glo dicit Sed mandata
veteris legis et legis naturalis et legis noue non sunt contraria ibi precepta
que sunt ibi repetuntur in ista et superadduntur consilia vnde prima
distinctione dicit q ius naturale est q in lege et in euangelio continetur

quo quis iubetur alteri facere quod sibi vult fieri secundum illud quod
supra dictum est omnia quecumque vultis ut faciant vobis homines et
vos facite illis et subditur hec enim lex est et prophete ergo iste due
leges non sunt male et a totius domino date sed ab uno quod vero
contra defuncto philosophorum ipsum deum se exponit quod salvator non
dixit doctrinam phariseorum esse malam nisi propter fermentum et
corruptionem appositam scilicet pravam eorum expositionem et superstitiosam obser-
vationem Ad secundum dicendum quod hanc dubitationem pulchre determinat 2
Augustinus in libro de vera religione dicens quod vel hic dicitur propter sacrificia
quia illa nunc non offeruntur que tunc offerebantur vel ceremonialia que
nunc non observantur et quia hic maiora iubentur quam ibi sicut
ait veterum more dicitur quia videmus quod idem paterfamilias iustissimus
aliud imperat hiis quibus servitutis durioris ulcionem indicat et
aliud eis quos in filiorum gradum adoptare dignatur sicut videmus quod bonus
medicus eadem arte non mutata medicine sed ut immobili permanente
mutat diversa regimine et diversa precepta languentibus infirmis
ita divina providencia et divina lege in mobili permanente mutabili creature
sive varie subveniunt pro diversitate membrorum lex ergo vel doctrina veteris
testamenti a Christo non sunt reprobata tamquam mala sed sunt mutata
ubi sunt mutanda impleta ubi sunt implenda evacuata ubi
sunt evacuanda suppleta ubi sunt supplenda declarata ubi sunt
obscura et exposita ubi sunt sinistre intellecta Ad tertium quod sicut 3
intellectus naturalis heretici non est potentior quam intellectus katholici sed in-
tellectus katholici indiget ad minus ad credendum quemcumque articulum
dono fidei ergo videtur quod nec hereticus aliquos articulos credere possit
sine dono fidei informis Item sicut sub fide continentur multi
articuli fidei ita sub una scientia continentur multe conclusiones sed aliquis
homo potest habere scientiam circa quasdam conclusiones aliis ignoratis ergo aliquis
potest habere fidem de aliquibus articulis fidei et circa alium vel alios
non Item aliquis potest servare et esse obediens circa unum mandatum legis
et non circa alia ergo potest habere fidem circa quosdam articulos et non circa
alios Sed contra sicut peccatum mortale contrariatur karitati ita discredere

unu articulu q nat fidei s caritas no remanet in homine post
unu petm mortale go neq fides p quod discredit unu articulu
fidei Resp ad hoc q quis sit hereticus requirunt duo unu z error in
rone 2m z ptinacia in voluntate contra ea que fidem concernit
via hec in gro z ideo q eleto in latino et go qui eligit ver
pte sicut q determinatoni ecclie vel fidem hereticus dr Si aut ab
no ptinaciter discredit s paratus est sequi doctrina ecclie licet
errore sentiat tn no z dicendus hereticus s tm errans Sit go
1 pma gclo q errans sive discredens unu articulum fidei infu
se p discrede unu arlm contra fidei vel sicut ptm karitati
go no pt stare cu fide que z munetri donu dei q gclo va
2 2a gclo errans sive discredens unu arlm fidei no statim amittit
habitu fidei acquisite p^t q p unu actu vicij virtuosus no statim
amittit habitu virtut q est qualitas de difficili mobilis gs re
Sz tn iste habitus no pprie meretur dici fides s potius opinio Tercia
3 gclo de mult q uturatu sunt te credere omes arlos fidei ex
plicite vel implicite p^t q qui discredit unu arlm fidei p
tinacit z in via dapnacionis q fide infusa no hz go gclo ve
q aplus dicit q una z fides c unu baptisma Quarta
4 gclo errans no contra arlm fidei s contra aliquid qd posset
deduci ex arlis fidei licet no sit deductu nec ab ecclia determinatu
z si no ptinaciter errat no errat periculose p q b Aug dicit z
allega in decre 21 q 3 Si quis sua licet falsam atq pversa opinioz
no ptinaci animositate defendit s corrigi z paratus et solicite
querent veritate nequaquam est sic hereticus deputandus Sic enim ali
qui doctores dissensisse videntur vel contra ea quoz inchil inter
est ad fidem vel contra quibusdam ad fidem ptinentibus que
nondum erant ab ecclesia determinata Ad dubia dicendum q hereticus
qui discredit unu articulum fidei no hz habitu fidei nec formatu
nec informem Ratio z q sicut omnes habitus eius dependent ex
formali rone obiecti qua sublata sicut habitus remanere non
pt formale aut obiectum fidei e veritas prima vel q manifestatur in scriptura
et doctrina ecclie vnd quicumq no inheret sicut infallibili z divine regule docte

et dicitur que pret[er] exposite p[ro]p[ter]a in s[acr]is script[ur]is sacris manifestata. et non tantum
h[abe]t fidei sed ea que sunt fidei alio[rum] tenet et psidem sicut
si ab tenendi mete aliq[ui]s ad[eo] non cognoscit illud sicut medium
manifestum est quod non tantum eius fructu sed opinio solida
est aut quod ille qui intellexit doctrina ecclesie tanquam infallibi-
li omnibus assentit que ecclesia docet. Alioqui si de hiis q[ue]
ecclesia docet q[ue] vult tenet et q[ue] vult non tenet non iam inheret ecclesie
doctrine sicut infallibili regule sed proprie voluntati. Et sic manifestum
tenet quod hereticus qui pertinaciter discredit unum articulum non tenet
sequi in omnibus doctrina ecclesie. Si enim non pertinaciter tunc non
est hereticus sed solummodo errans vel ... Et quod talis hereticus circa unum
articulum fidem non tantum de aliis articulis sed opinionem quandam secundum propriam
voluntatem. Ad secundum ergo dicendum quod alios articulos fidei de quibus he-
reticus non errat non tenet eo modo sicut tenet eos fidelis scilicet
inherendo veritati prime ad quam indiget homo adiuvari per habitum
fidei sed tenet ea que sunt fidei propria voluntate et iudicio. Ad 3m
dicendum quod in diversis conclusionibus unius scientie sunt diversa media per
que probantur quarum una potest cognosci sine alia. Et ideo homo potest scire
quasdam conclusiones unius scientie ignoratis aliis. Sed omnibus articulis fidei
inheret fides propter unum medium scilicet veritatem primam propositam nobis
in scripturis secundum doctrinam ecclesie sane intellectam. Et ideo qui
ab hoc medio decidit totaliter fide caret. Ad 3m dicendum quod diversa
precepta legis possunt referri vel ad diversa motiva propria et
unum sine alio servari potest vel ad unum motivum primum quod est perfecte
obedire deo a quo decidit quicumque unum preceptum transgreditur.
secundum illud Jacobi 2o qui offendit in uno factus est omnium reus.

Venit ihesus in partes Cesaree Philippi et interroga-
bat discipulos suos dicens Quem dicunt esse homines
filium hominis. At illi dixerunt Alii Johannem baptistam
alii autem Heliam alii vero Jeremiam aut unum ex prophetis.
Dixit illis ihesus Vos autem quem me esse dicitis.
Respondens autem Simon Petrus dixit Tu es Christus
filius dei vivi. A principio huius 17 capituli posita est
...natio iudaici erroris hic subditur fundatio veritatis evangelice

Ubi tanc p° fundatio vite eterne 2° confirmatio vitatis fundate ibi Amen
dico vobis sunt quidam de hic stantibus Introducitur autem fundatio eterne
vite p° quantum ad fidem incarnationis 2° quantum ad spem redempcionis
i Tunc precepit discipulis suis ut nemini dicerent 3° quantum ad fidem retribu
tionis i Filius autem hominis venturus est Circa primum tangitur p° confessio
fidei incarnationis 2° commendatio confitentis i Venies autem Ihesus
3° promissio fundandi ecclesiam in fide eterne vite i Et ego dico
tibi Sicut deus in rebus naturalibus ordinat ut paulatim conquirat
res suam perfectionem naturalem aquirat quo deus est gratia tendit
de imperfecto ad perfectum quod attendimus in avibus paulatim assuescere
filios ad volandum ita suo modo observat Christus erga fideles nam
erga discipulos provocavit eos ad perfectam cultum Primo quia multis eos
docuit verbis multis eos confirmavit miraculis multis ipsos proviat
operibus et aliquando interrogabat ad quod proficit Ideo p° querit a
discipulis vulgi opinionem 2° provocat eorum confessionem i Dixit illis
vos autem etc 3° commendat fidelem responsionem i Venies autem etc dixit e
i Circa primum describitur primo loci 2° investigatio et mo
rogabat discipulos etc 3° opinio multiplex i Et illi dixerunt 2 Descri
bitur p° conditio loci scilicet quod venit Ihesus et quod vere est
salvator verbis linivit doctrina operibus verbis predicavit quarentes
verbis penitentes salvavit In partes Cesaree Philippi quam edificaverat
Philippus sive Philippus filius Herodis et frater Archelai Iste enim Philippus erat
tetrarcha Iturie et traconitidis regionis ut dicit Luce 3 In
honore Tyberii cesaris edificavit civitatem et ut videt se hoc facere in honore cesaris ipsam appellavit Cesaream Hec
edificavit super montem Libani ubi oritur Iordanis ex duobus
fontibus quorum unus vocatur Ior alius Dan qui simul iuncti Ior
danis nomen efficiunt ut dicit Jeronimus ad hunc locum venit Ihesus
et ideo dicitur civitas ut vere in multis te ph nomine que est in Capadocia
ut illius quia est in terra Philistinorum Illi illam quam edificavit
Philippus predictus quia ideo Philippi dicitur Et quia ipse habet actore 2
Et autem Ihesus vel in partes Cesare Philippi misteria proximat provenitur
erat in gentes quia conditione exant inipum erga Cesaream in partes proximis
proximis gentilibus que sunt possesse illius principe quo per modum loquitur
Ista quia et vere admirabiles et nostra principes pars

2 Vel ista civitas aliquis dicitur et Cesarea ab illa dicta iuxta Cesarea
Philippi inquantum autem ante cum omnibus eius habebat Petrum apostolus videt
apostolus in quo ministerium fecit et tunc in eis proclamare valuit audebant in
fundamentum ecclesie in fide Petri ut et omnibus fecit regnum Petrum
et victorem iudice ad perfectionem

Dequo Job xxxv super
Tu ne sufficet lux
intellig vere
Luce xix venit
Philippus
ut ipse quia qui
et salvum facere
quaerat decem p
Luc xiv non
veni vocare iustos sed peccatores salvare
facto

est vero

v Cornelii actum
e dr hiberie

interrogavit discipulos suos non quod dubitaret ut ignoraret sicut aliquis addisceret
sed ut eos veritatem instrueret et doceret et errorem hominum [illegible] superiorum discipulorum elimi-
naret doctor enim [illegible] errores destruit ut possit veritatem inducere asstruere
sicut ut fides illorum [illegible] [illegible] et [illegible] in ipsis fortius confirmaret
ut dicitur apostolorum [illegible] confirmanda [illegible]
primo quod ipse ait postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et
possessionem tuam terminos terre. Et bene addit philosophus quod multi [illegible] lampades quas gentes
venit ad ipsum per confessionem sancte fidei que sit nobis [illegible] [illegible]
per fidem credendo ad iustitiam ore autem confessio fit ad salutem [illegible]
ista civitas erat ad quam tributum census capitis describatur per quod
descriptus fuit universus orbis sub Augusto Cesare [illegible]
longe [illegible] fuit ut in loco in quo orbis tributum solvit ipse
regni orbis deus exigeret tributum fidei quod solvitur de capite
anime id est de mente. Deinde ibi dicit Et interrogabat discipulos
suos etc. describit investigationem. Circa quod primo attendendum
quod hic interrogatio non venit de ignorantia sed ut de indigentia qui
indigeat testimonio hominum ad probandum quod sit deus cum ipse dicat
Iohannis [illegible] autem testimonium ab homine non accipio sed venit de
ipsius clementia et prudentia per hanc enim clementer providebat
discipulis [illegible] confessionem vero [illegible] interrogabat ut veram confessionem
[illegible] redderet per [illegible] [illegible] [illegible] origenes providit nobis
primo ut intelligamus diversas opiniones fuisse [illegible] [illegible] [illegible]
ut nos [illegible] [illegible] [illegible] opinio sit de nobis apud homines
ut si quid male de nobis dicitur occasiones detrahendi [illegible]
aut bonum occasiones eius augeamus [illegible] [illegible] attendendum quod
interrogandi quid de ipso nunquid homo erat opinaretur
ut ostendat quod prelato non sufficit [illegible] sed etiam [illegible] [illegible] discipuli
aut [illegible] prelati [illegible] [illegible] [illegible] facies [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
in quo [illegible] [illegible] relatores [illegible] germanis [illegible] [illegible] [illegible]
vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] fronte pontificis
[illegible] [illegible] confessorum fidei cum pudore et timore audi ut sit
patribus omnibus possent reddere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reddere [illegible]
omnibus possenti de ea que in vobis est fide et spe [illegible] [illegible]
[illegible] labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem de ore eius re-
quirent quia angelus domini est. Quem dicunt homines
qui de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscere poterant quia illi
[illegible] ipsum esse purum hominem et ideo homines appellantur [illegible] puta-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de filio [illegible] [illegible] homines
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut deum esse cognoscant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
homines sed deos appellant. Et quia apostoli [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] adeo [illegible] ait dicit vos autem quem me esse dicitis
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] putabant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] poterat
[illegible] erat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicunt
[illegible] [illegible] [illegible] dicunt [illegible] [illegible] filium [illegible] plenus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] erat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] erat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erat [illegible] [illegible] [illegible]
de ipso erat [illegible] plena [illegible] [illegible]

[illegible] prelati et doctores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de fama sua [illegible] [illegible] bona fama [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fructum [illegible] ad [illegible]

p[ro]dicant homines blasphemos et filium hominis . nos hic soli p[ri]mo generavit adam.
sunt filii sic a[utem] filii hominum . . . generantur parete sed soli p[ri]mo sunt
filii huius hominis p[ro]p[ter] ea nisi huius parete habent . . . . ridiculo

Ca^m

Q[ue]m eos dicunt homines esse ponens et inter deos generans in
. . . Ego dixi dii estis et filii excelsi omnes . Volunt . . .
non dicit in persona sua sed persona que me dicunt esse homines sed si
in aliena scilicet filium hominis ne dicere se insolenter et iactanter
querere videatur . . . nobis ut introducit . . . quos p[ro]veniet
eos iactantiam et insolentiam evitemus Vos autem quem . . .
interrogatione insinuat ut quod aliquid erat in eo vel . . .
quia erat . . . verus homo . . . sola fides humanitatis
non sufficiat nisi credat . . . vera divinitas . . .
interrogat . . . dicunt homines ut . . . patefiat . . .
in imperfecto fidei quam vulgus habebat de ipso . . .
esse filium hominis . . . p[ri]mo ut in fide instet . . . manicheum
qui eum fantasma non verum hominem dixit . . . Ioh . . .
quem . . . in carne venisse . . . est . . . ut . . .
. . . fiduciam impetrandi . . . amore . . .
celestium . . . omne . . . diligit sibi . . . ut dignitate
ne . . . ut homines . . . superbia . . . deus vo-
luit se honorare . . . suam . . . et nativitate . . .
ut . . . dignitatem exprimat . . . filium
. . . ut nobis . . . doceat . . . se vocat ab
excellentiori . . . ignobiles nobilitate
. . . fingunt . . . in pluribus . . . interro-
gat eum de fama sua in . . . aliena ut . . . pla
. . . testimonium . . . Ioh . . . in
. . . ut doceat . . . non possumus vacare aliqui . . .
. . . vacationi . . . collationi vel orationi . . .
qui eum amabant ut doceat nos . . . velle . . .
qui non . . . imponunt vel falsa neque . . .
. . . boni . . . status . . .
. . . plus . . . in . . . filium
filium hominum ut . . . boni vel . . . suos
cognoscere . . . vidat . . . deinde . . .
Alii dixerunt Iohannem baptistam . . . primo . . .
. . . quod . . . salvator . . .
quos . . . homines . . . de ipso ut ipsis . . .

16

pparuit veritate quemadmodum in nocte prius expelluntur tenebre ut post
ea lumine sincerius effulgeat Et quia multiplex erat error inter
homines de Christo quia aliqui estimabant ipsum esse Johannem baptistam
sicut illi quorum Herodes imitabatur opinionem unde dicit Luce 9 audivit
autem Herodes tetrarcha omnia que fiebant ab eo et hesitabat eo
quod diceretur a quibusdam quia Johannes surrexit a mortuis a quibusdam
vero quia Helias apparuit ab aliis autem quia propheta unus de anti
quis surrexit unde dicit glosa quod Herodes propter diversorum rumores
hesitabat ipse utrum Christus esset Johannes ipse liber
atus quia esset Johannes sicut Luce hic narrat sed postmodum
fuit opinatus eum esse Johannem ut dicit Mathei 14 audivit
in illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Ihesu et ait pueris suis
hic est Johannes baptista ipse surrexit a mortuis et ideo virtutes
operantur in eo similiter Marci 6 dicit Et Herodes rex audivit ma
nifestum enim factum est nomen eius et dicebat quod Johannes baptista
surrexit a mortuis racio autem quare Christus opinari poterant ipsum esse
Johannem ... primo propter austeritatem vite secundo propter baptismi quia sicut
Johannes baptizavit in aqua venientes ad se ita Christus predicavit baptismum
salutis ... in aqua et quibusdam sollicite predicavit
3 propter doctrinam predicacionis quia primum predicabat in remissionem peccatorum
... et regnum celorum ut habetur Mathei 3 eandem doctrinam predica
vit Christus ut Mathei 4 ... quod ipsum esse Heliam sicut
quidam opinabantur ut hic dicitur ... referunt dicentes alii vero Heliam
... poterat propter celibatum et apta reprehensionem viciorum et
transgressionem legis quia sicut Helias constanter ... redarguebat
transgressores legis et cultores idolorum ita Christus publice redarguebat
scribas et phariseos de transgressione legis et vanitate superstitionum ...
3 propter promissionem Malachie prophete 3 quam credebant impletam ...
... mitto vobis Heliam prophetam antequam veniat dies
domini magnus et horribilis quidam ... putaverunt ipsum esse Heliam
qui aut ... raptus fuisset aut de paradiso terrestri in quo
... descendisset 3 propter ... quia sicut Helias

quia ultra ... posuit ... scandalizat ...

ut dr̃ Jeremias xi° et apparuit q' modo Jeremie habuit lux sua plenit
sicut erat te ut 2 q' intercedebat orans vir de q° dr̃ Jeremias
ult° 4 1 1' amator fratrum [illegible]
bona approbat juxta Heliseum q' 2° habuit [illegible] et mortuus
suscitavit [illegible] [illegible] 2 b [illegible]

Ca° 1

ptatiua habeat virtute faciendi descendere ignem de celo ut he
xti regum primo habuit etiam virtute claudendi celum ne plueret
annis tribus et mensibus 6 ut he' 3 Reg 17 habuit quoque imperandi virtute [illegible] filij [illegible] vidue ut het ibidem ita pt
ptatiua habuit virtute imponendi et [illegible] tribus declarabat super aliquos
celeste [illegible] in vocibus ad eum factis de celo qualis fuit illa
hic est filius meus dilectus Math 3 et illa et clarificavi et
iterum clarificabo Joh 12 habuit etiam virtute que tribus incitavit
mortuos suscitandi ut in filia archisinagogi in filio vidue
et in lazaro Jeremias xx ¶ cognoscunt potuerant aliqui aut
viri prophete qui predicebat futura magnam destructionem templi et
versionem Jerusalem et captivitate populi que tamen tamen Jeremias comparantur

altercabat ipse predicantibus Credebant aut [illegible] in [illegible] quod [illegible] [illegible]
et illud eum ¶ Helias qui predicatus super [illegible] et [illegible] [illegible] prophetis vero
rebonij regum 2 de eum Johannes [illegible] ca' [illegible] affectus
[illegible] et credebant aut dicebant quod [illegible] [illegible] [illegible] seducit turbas
2 [illegible] de eum ¶ Jeremias qui dicebat [illegible] ve in [illegible]
quod genuisti me virum rixe virum discordie Sic adhuc hodie
varia hominibus [illegible] salute sine [illegible] consistit in [illegible]
meo quod diligit [illegible] talis quod in [illegible] [illegible] talis
quod [illegible] diligit Credebant in [illegible] et salute in fama
[illegible] [illegible] [illegible] gratia [illegible] [illegible] ¶ Johannes credebant
in platone [illegible] [illegible] ¶ Helias quod [illegible] Amos
6 Ve qui opulenti estis in Syon et confiditis Credebant in sap
et hi dicunt [illegible] [illegible] sapientia tua et scientia tua de
cepit me et [illegible] [illegible] hominum [illegible] salute
[illegible] [illegible] agnoscitis salute suam in solo deo statuit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] he' [illegible] [illegible] he' [illegible] propheta
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immortalitate
[illegible] [illegible] fuit [illegible] [illegible] maiorem virtutem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hominum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corrumpit
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] hominibus [illegible] virtute
2 [illegible] [illegible] [illegible] miracula fecit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ideo credebant [illegible] [illegible] [illegible] a mortuis [illegible] miracula facit

ut dr̃ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] singulari
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ Helia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

16

q[uod] an[te] fecit Vos aut[em] etc. hic ponit discipulorum confessionem ubi
primo ponitur interrogatio discreta singularitatis 2o responsio excessiva veritatis
Respondens autem Petrus. Primo dicit interrogationis discreta singularitas per quam Christus fuit
discernens discipulos ab alia gente dicit ille vos autem quem a vobis (?)
... discreti estis eo quod ab aliis vos sum elegi Io[hannis] xv. hug[o] [illegible]
apostolos tamquam lapides preciosos eleget [illegible] in ecclesia fundatos pastores
[illegible] Ysa[ie] lx fundabo te in zaphiris et ponam propugnacula lapides
tuos et ponam iaspidem propugnacula tua et portas tuas in lapides
sculptos ideo probat eos utrum integri sint unde eos qui duobus ictibus probat
[illegible] eos de duobus examinat scilicet de caritate Ioh[annis] ult[imo] Symon diligis me
et de fide ut hic vos autem quem etc. tamquam si dicat [illegible] Christus vos
[illegible] qui sic[ut] meum est [illegible] qui maiora signa vidistis quam turbe
interrogat [illegible] quam multa signa fecit et multa locutus est eos de sua
divinitate ut [illegible] quod hic posuit in presencia vel arrogancia [illegible]
interrogare [illegible] prudencia [illegible] non [illegible]
ut eo responsio discipulorum [illegible] favor vel fama vel laus [illegible] arcetur
vel de novo acquiratur [illegible] ut [illegible] discipulorum
Deinde sequitur Respondens autem Petrus dixit tu es etc. Ubi ondit[ur] responsio excessiva
veritatis [illegible] quod [illegible] attendenda [illegible] veritas 2o responsio Symon
Petrus [illegible] quia [illegible] interrogasse solus
[illegible] commendanda veritate veritas enim est [illegible] multas [illegible]
[illegible] veritas [illegible] quia multa
[illegible] veritas apostolica collegii de veritate et confessione
fidei [illegible] omnibus respondit 2o solus Petrus respondit [illegible]
quia eius ecclesia fundatur super [illegible] quam hic Petrus confessus est et super
pastor[em] ideo ipse solus pro omnibus respondit unde Christus omnibus [illegible]
interrogatus Petrus tamquam os apostolorum et caput pro omnibus respondit [illegible]
[illegible] obediens Petrus [illegible] agnoscens [illegible]
[illegible] ydoneitas In 2o responsio [illegible] Symon
[illegible] nomen Petrus cognomine Ioh[annis] i tu vocaberis cephas quod interpretatur Petrus

[illegible] et [illegible] de [illegible] te et [illegible] dedi te et [illegible]
[illegible] dixerunt [illegible] [illegible] de i facta natura [illegible]
[illegible] aut [illegible] dixerunt cum [illegible]
[illegible] aut [illegible] 3a [illegible] aut [illegible] dixerunt
[illegible] de celo venit [illegible] super omnes est
[illegible] de celo [illegible] de alto [illegible]

Cephas in ling(ua) p(ro)p(ri)a caput et hoc nom(en) s(cilicet) petrus nisi p(ro)p(ter) siline effect(us)
q(uia) sic caput regit et influit s(ensu)m et motu(m) alys membris ita
petra(m) continet et firmat edificiu(m) vnde q(uo)d(am) caput in aliis
hoc s(cilicet) petra in edificiis (et) attendi s(cilicet) r(aci)onis sublimitas
qua dicat petrus Tu es xpc filius dei vivi qua sublimitate
credit rep(re)h vnio p(er)sone divine emanac(i)o et entitate p(er)fect(a)
p(er)o i(n) credit h(abe)ant sublimi(ta)te mat(er) n(ost)ra(m) vnio petri e(ni)m confessio
est q(uia) in d(omi)no ih(es)u (est) vnio divine et h(uma)n(a)e n(atu)re cu(m) dicat Tu
es xpc Sic n(on) dicat dan(ie)l s(cilicet) simo(n) cr(e)do s(cilicet) xpc no(n) (est) nom(en)
h(um)ane n(atu)re nec divine tm̄ s(ed) est s(u)btm̄ cui(us) qui p(er)dit et h(uma)na
n(atu)re q(ue) est p(er)fectus (et) deus p(er)fectus ho(mo) p(ro)p(ter) q(uo)d dicit(ur) i(n) symbolo
athanasy Sicut a(n)i(m)a r(aciona)l(is) et caro vnus est ho(mo) ita deus
et ho(mo) vnus s(cilicet) xpc Et (com)p(ar)at sublimi(ta)te p(atet) i(n)d(e) op(ini)o(ne) s(ed) pet(ri)
de xpo ab opi(ni)o(ne) illor(um) de quib(us) i(n)t(er)rogaverat xpc discip(u)los
Quem dicunt homines esse filium hominis
Sic n(on) q(uia) discip(u)lor(um) rel(ati)o(n)e h(umanu)m s(cilicet) iudei n(on) op(ina)bant(ur)
xpm n(on) pur(um) homi(ne)m q(uia) a(li)i Joha(n)ne(m) bapt(ist)a(m) a(li)i Jeremia(m) a(li)i
a(lique)m (ex) p(ro)ph(et)is Petrus aut(em) (con)fessus s(cilicet) ip(su)m deu(m) e(ss)e et homi(ne)m
d(ixit) Tu es xpc i(d est) deus (et) ho(mo) (et) r(aci)o(n)e nom(en) cr(edi)m(us) ad vnione(m) du(arum)
n(atu)rar(um) ne v(ide)a(tur) q(uod) nom(en) (con)tinet q(uo)d de xpo p(ro)phet(avit) Ysa(ias) i(d est) Ecce
virgo (con)cipiet (et) pariet filiu(m) (et) vocabit(ur) nom(en) ei(us) emanuel i(d est) nobisc(u)m
deus Nobiscu(m) q(ui)d(em) q(uia) ho(mo) verus s(ed) et q(uia) deus verus (et) ca(us)a
subli(mita)te credit divine p(er)sone emanac(i)o d(icitu)r subd(itu)r / filius dei Ille
e(ni)m q(u)i indic(atu)r est etiam p(at)ris filius factus est a(utem) h(uma)nitate v(e)r(u)s
filius et (com)p(le)t(ur) filiac(i)o(n)e d(ei) p(at)r(is) n(on) mutat(ur) n(on) abst(ra)hit(ur) (et) manet
filiac(i)o s(ecundu)m q(uo)d ho(mo) xpc a(li)i n(atu)re (con)iu(n)ct(us) filius dei p(at)ris n(on) desistit q(uo)d
v(er)bu(m) p(ro)p(ri)e dicit Gabriel Luc(e) i hic erit magnus (et) filius altissimi voc(abitu)r
h(an)c filiac(i)o(n)e(m) (con)firmat p(ate)r in bap(tis)mo a(i)t s(cilicet) hic e(st) filius meus dile
ctus i(n) quo m(ihi) b(e)n(e) (com)placuit Et i(n) t(ra)nsfigurac(i)one math(ei) xvij Sic(ut)
a(utem) q(uia) q(ua)d(am) (con)s(ub)sta(n)t(iali)tate credi(tu)r v(er)b(um) sublim(e) filius n(on) (cor)rupt(us) s(ed)
emiss(us) ad p(at)re(m) sic filius (est) ho(mo) (et) ho(mo) est Et h(uma)na(m) s(ecundu)m n(atu)ra(m) sicut
et p(ate)r Et hoc i(n) q(uia) xpc s(cilicet) dei fili(us) p(er)fectus deus s(cilicet) (et) vnius divine
n(atu)re cu(m) p(at)re h(ab)ens duas emic(ati)o(n)es i(n)g(e)n(it)e p(er) hilariu(m) no(n)
d(ixit) Est aut(em) h(ec) n(ost)ra (et) in m(or)t(a)l(is) fides p(ro)p(ter) d(eu)m p(er)fectu(m) filiu(m) sumpsisse

eu sit excellent[ior] quibuscumque creaturis hanc autem assumpsisse totam humanam
sanctus petrus sua confessione complexus est itaque omnia que ad naturam humanam
pertinent in quo summa dignitas est 2o eandem sublimitatem ostendit contra
errores eorum qui subiungitur (Vivi vita vero intellectualis perfectior est cete-
ris quam esse possit et maxime ea vita que est fons et principium omnium
inter ceteras est vita dei ... Jo 1 erat sanctus et in ipso vita
erat et hanc vitam communicat pater eandem dedit
filio ut dicitur ipse est eterna vita Jo 7 Sicut pater habet vitam in semet-
ipso sic dedit vitam filio habere in semetipso hanc autem vitam pater quam
genuit et filius quam genitus est ostenditur per hoc quod dicitur (Tu es Christus filius dei vi-
vi que sic dicat ... aut ... in huiusmodi apostolorum ... et pau-
(Tu dicis de carne ... factus est ... qui dei vivi est filius semper
tamen ... hominibus factus est ... in cogitabili maiestate
est apud deum dicit esse ipsum esse filium dei vivi ad differentiam falsorum
deorum qui non vivi sunt ... vitam sed mortem suis cultoribus
administrant Vivi addit ad differentiam illorum qui colebantur tamquam dii
a gentilibus ut baal iupiter et consiles sunt enim antiquorum opinio
quod tales excellentes persone moriebantur ad vitam deorum transferren-
tur ... Rex antiochus scripsit de patre suo mortuo
... patre nostro inter deos translato etc Ad istas in scriptis excludas
Christus per dei vivi Vnde glo. dei vivi ad differentiam illorum deorum
quos gentes vel de mortuis hominibus vel de insensibilibus ... sibi
constituunt ... gratiam spiritus ... (hic ... ipso
ad ... matris ... in ea natura ... ante
... super me eo quod vnxit me ... in hoc autem quod addit
filius ostenditur filii ... an hoc quod subdit dei vivi ostenditur ...
... hoc autem quod singulariter dicit tu es designat quod sola ...
filii eterni vnita est ... hoc ... quod dicit ... ostenditur ...
... naturam ... confessio ...
assumente naturam assumptam ... operante ... personam
... qui ... quem genuit ... incarnatione
confessionis sublimitas quam petrus ostenditur in dicto ... fontale
... dicit Tu es Christus ... venit ... me ad vos ...

[illegible]

(An aut iste ipse est homo aut spiritale creatura ut ipse exposuit de
se ipso post illud Quem interrogatus a iudeis dicentibus Tu quis es inquit
principium qui et loquor vobis 2° quantum de ipso inmortale pietate
unde addit quem unxit oleo ante incorrdit redimens genus
humanum sicut et natus est mortalis hodie salvator qui est
Christus dominus 3° quantum de ipso personale proprietate unde addit filius
ps dominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te Et
heb 1 Et cum esset filius dei didicit ex hiis que passus
est obedientiam Et ibid 1 novissime diebus istis locutus est nobis
in filio Et (Ioh 3 Sic deus dilexit mundum ut filium
suum daret etc 4° quantum eternale sublimitate unde concludit dominum
Ioh 6 Sicut misit me vivens pater et ego vivo propter patrem
hic est deus verus de quo ps Cor meum et caro mea exultaverunt
in deum vivum Et daniel 6 ~~psallant~~ arcant de deum
danielis ipse enim est deus vivens (Videns Symo petrus dixit
Ille personis et personis videt qui omnibus preesse et prodesse de-
buit dicat autem tua primo quod videt quod quem a homine
si potuit satisfaciat nisi sic tibi mi ut sic propheta sed dicitis
qui eum ad hominem quem satisfacere videntur sed apparere dicatis sed non
videntur Iob xxxviij accinge sicut vir lumbos tuos interroga-
bo te unde etc Symon obediens et perfectus sed causa multa et
ydoneitas ad debitum et congruitate nostrorum post mandata eius
intelligenti Obediencia enim mandatorum plus dat intellectum
in divinis quam labor studiorum non est enim sacre scripture contemplacio
gratia sed ut bonis suam vult esse vi discipuli xpi tribus perstituunt
sed distincta mandatorum Ista vero signa legem a discipulo eius
devoto proximum qui approquat pedibus eius sicut et vestigiis eius
accipient de doctrina eius 2° perstiunt dilectione affectionis
Io xxj Symon Johannis diligis me plus hiis quod enim est discipuli per dilectionem
sentire ad invicem 3° quantum cogitacione vitalis quod 3ᵐ pietate Io
xv Si vos manseritis in sermone meo vere mei discipuli eritis et
cognoscetis veritatem et veritas liberabit vos Vos ergo obediens
mandatis et sequens vestigia affectus dilectionis manens in sermone ~~meo~~

Et unctus et rex ut
legem novam condat
2° sacerdos ut sacri-
ficia nova instituat
ps tu es sacerdos in
eternum vel ysa lxi
dominus unxit me ut
... qui venit
et salvabit vos ...
... in ...
...
...
... de domini ...

ve Symon vo obediens et ydoneus ad videndum Petrus cognomine
Johannes filii vocaberis cephas quod interpretatur petrus Cephas enim
interpretatur caput. Ecclesie non est petrus nisi per similitudinem actus sive
effectus et operis quia sicut caput regit et influit sensum
et motum aliis membris sic ita petra confirmat et continet
edificium unde quod est caput in animalibus caput fundamentum hoc
est petra in edificiis. Et tangit unionis facultas quia
petrus dicitur persica lingua agnoscens eo quod primum agnovit
Ysa xlv dicitur vere tu es deus absconditus et absque te non
est deus. Regium ergo actum in cephas [illegible] quod est dicitur virtus apostolorum
factas in agone et solidum veritatis agnitam in petra. Math vii
Similis ero viro sapienti qui edificavit domum suam super pe-
tram hic ergo bonum videtur sunt qui secundum viri intelliguntur vires
libros a revelacione carnis et sanguinis restringit. Tu es Christus
hic tangit confessionem confessionis commendacionem et conveniente confessionis
retribucionem. In confessione duo sunt quod est deitatis humanitatis
quod est humanitate deitatis et quod quod est humanitate deitatis trinitatis
et significatio persone et hoc contra permanente et hoc humanitatis
deitate de persona dicit tu distinccionem omnis et articulacionem hoc
enim est alius nisi ipse Baruch iii hic est deus noster et non
estimabitur alius absque eo quod est articulatum secundum personam
xv Ste deus meus et honorificabo eum Christus qui ve-
es deus in deum est misit misit me ad vos non salvari
neschum posset nisi medium permanet heb viii. Semper vivens ad
interpellandum pro nobis apostolus per Jhesus et heri et hodie
ipse et in secula seculorum enim pro qui numquam et misit de est
v petrus vel alii apostoli cognoverunt Christum filium dei dubitatur
confessioni. Dicendum quod ad hanc dubitacionem Origenes super
hunc passum dat duplicem solucionem et dicit aliud dicere per se est
quod aliud sunt cognoscere ihesum esse Christum et aliud cognoscere
esse dei filium petrus ergo et alii discipuli quod scilicet missi sunt

Du[illegible]

qui ita sunt filii adoptivi dei quia non per vere patres generatione ita ut adoptive
i dea aut patris unam et eius actu idea desiderant qui adoptat in filios eos
conformes fieri imaginis filii sui rom viii quos prescivit et hos predestinavit
conformes fieri ymaginis filii sui ideo ergo ro viii ut sicut in vera filia est
i vera filia eius per filium adoptivi etiam i eo in filios adoptatur

Ca

ad predicta non cognovit ihesum esse xpm i. missum sed non esse dei
filium antequam petrus esset a patre celesti revelatum Secunda est quod quod
apostoli in fidei sunt ad predicatum initium quod cognitionem habuit quod
est esse filius dei Sed tunc perfectam cognitionem habuit de hoc
quod sunt capaces tempore doctrina revelatam a patre manifeste
eius habe revelationem filiationem qui sunt tempore illo quod petrus dixit
Tu es xpc filius dei vivi Tertia non visio quod etc quod
apostoli et multi alii ante istam confessionem cognovit xpm esse filium
dei adoptivum sicut quod xpc quondam mirabiliter imperat venti
et mari dixerunt illi homines vere filius dei est iste Et Na-
tanael dixit Rabi tu es filius dei tu es rex israel Et
quia iste non est dictum sed est dictum a petro beatus
es Symon Bariona vel filius columbe ideo credendum
est illos esse confessos ihesum esse filium dei adoptivum confessio-
ne prima que non digna beatitudine et patris revelatione etc tamen
quod confitetur ihesum esse filium ex patre natum Alia visio est quod
eam etiam ista quod etiam apostoli cognovit beatum ihesum esse filium
dei proprium adoptivum sed non natum de substantia patris quod hec in
patre revelare cognoscere potuerunt et quod tunc petro
et aliis apostolis a patre revelatum est ideo dictum est quod tunc
primam confessionem sunt beatitudine digna

Respondens autem ihesus dixit ei Beatus es Symon Bariona
quia caro et sanguis non revelavit tibi sed pater meus qui
est in celis Et ego dico tibi quia tu es petrus et super
hanc petram edificabo ecclesiam meam Et porte inferi
non prevalebunt adversus eam Secunda pars principalis in qua commendat
fidelem visionem petri quia primo sunt illuminatam clare revelacionem 2o quia
confirmat veritate confessionis Et ego dico tibi etc 3o quia sublimat
potestate dispensationis seu ad ministerium Et tibi dabo claves etc Circa
ad primum partem primo commendat i petrum similiter intellectum 2o excludit ab eo sensualem
estimationem quia caro et sanguis 3o affirmat in eo supernam inspirationem Sed
pater meus Commendat ergo primo similiter intellectum petri dicit Beatus es Symon

vbi extollit p° sublim̄ primi addit beatus es ~~symon~~ 2° ydoneitate
merit ad addit Symon i. obediens 3° similitu̅ ad subdit Bariona
i. filius columbe p simplicitatem dicit ergo beatus es et dixit ei Iustiss causa Bt's es
alte fidei dr aut beatus qr confes̄ne fidei ducit ad bñe vel
qr vbi est vera fidei confes° et suo opac° ibi est beatitudo vie &c Quia beatus vir qui
Symo Sz vnd 2 q petrus confitetur et Symo [illegible] confidit in Domino et
agnoscitur symon obediens intp̄ qr [illegible] fidei p̄s lau erit beatus fiducia
deum nō hēt si obediencia vel opa° Iob petrus confitetur petrus negat a o[illegible] erit
Iuf 26 petrus est scandalum Iuf eas qr agnoscetis et obedie̅ [illegible]
tes confitetur sic posset dixi scietis aut negat ad effectum. Et sic unde q[illegible] adsumus
alys scandalum et malum primi Bariona i. filius columbe quod 2m [illegible] mittit
Rab [illegible] dr qr pia simplicite x[illegible] confitetur [illegible] dicens [illegible]
idem 2 q filius 2 iona columba vnd Bariona i. filius colu est [illegible]
be tam sic xpc dicit columbina simplicitate confessus me esse opus [illegible]
xpm filium dei vivi insinua et qd hec vo bariona q petrus p̄ed sim ce fructu
plicitate hanc confessione protulit inspiratus dono ss q da [illegible] i. ta ba
sicut in columba apparuit sup Math 3° Sicut Bariona pt sin
topatur ab hoc no° bar iohanna quod est q filius Iohis a bar qd e
filius et iohana a. iohis. Sic enim vocatur pr symon petrus ut pz
iohis p° Tu es symo filius Iohanna gra ergo bariona i. filius gre 2 1° vel 2° symo [illegible]
et qr ex gra ss petrus confessus est xpm esse filium dei ideo bene dr bar [illegible] sicut [illegible]
iona i. Nonus 3 q [illegible] confessi sunt xpm esse dei filium Natanael enim dixit filium [illegible]
Tu es Ioh p° Rabi tu es filius dei Martha Ioh [illegible] dixit Ego gaud. i. gra
credidi qr tu es xpc filius dei vivi Sic illi qui erant in navi Mat
dicens est ee beatus sic petrus dicens [illegible] videt [illegible] d 2m nullus
[illegible] cognoscunt [illegible] xpm ee filium dei nale sed potius adoptivum
licet precipuum int alios filios adoptivos petrus aut [illegible] cognoscunt
et confessus est ita ee xpm verum hominem q etiam intelligit eum ee filium
dei nalem qui solus pris genitus [illegible] [illegible] pt insinuat ad dixit beatus
es symon Bar i. filius Iohis q dicat ergo hic beatus es qr cognosti et confessus
es me ita dei filium qui solus pris genitus sic tu es filius nal Iohis

[illegible] [illegible] p eum debet dici ~~bar~~ iohanna i. filius iohanna [illegible] [illegible]
[illegible] 3 2 dr bariona [illegible] [illegible] iona [illegible] [illegible]

et corporis scilicet generis exclusit apostolus spirituale [illegible]
addit quod caro et sanguis non revelavit tibi. Carnem multi per intelligi
primus ut per carnem et sanguinem intelligatur genus iudeorum sic eciam apostolus
appellat ad Gal. i. Continuo non acquievi carni et sanguini i. [illegible]
a quibus traxi originem carnis et sanguinis et hoc modo est sensus verbi
Caro et sanguis non revelavit tibi, quod me dei filium cognovisti non
tibi provenit quod per carnem et sanguinem natus generatus es [illegible]
enim intellectu dicitur Jo. i. Quotquot autem receperunt eum dedit eis [illegible]
non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex
deo nati sunt. Secundo per carnem et sanguinem intelligi per doctrina scribarum et
phariseorum qui ex eadem gente erant. eo patet secundum carnem et sanguinem ut sit
sensus non venit tibi ex scribarum et phariseorum doctrina quod cognovisti
me dei filium [illegible] quod caro et sanguis non revelavit tibi. Tercio per carnem et
sanguinem intelligi per noticia quam suggerit homini ex naturali virtute
sensus et intellectus [illegible] quod per hanc non cognoscitur [illegible] esse filium dei [illegible]
dicitur. Vera caro et sanguis [illegible] exponit [illegible] petrus
hic laudatur quod non apparet in [illegible] ad quod ex carne erat
et sanguine sed dei filium [illegible] cognovit quod divinitas erat in christo
per carnem et sanguinem intelligi possunt homines carnali sapientia inflati
[illegible] dicitur a talibus enim non didicit petrus [illegible] filium dei
[illegible] Vera caro et sanguis non revelavit tibi. Juxta illud carnales
affectus non revelavit tibi [illegible] carnis quia non attollitur
mens nisi ad ea que carnalibus accipiuntur organis sensuum corporis
a quibus frequenter oritur fantasia [illegible] i ad Cor. 2o
Animalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Vel ex affectu sanguinis
non surgit mens nisi que diligit et sentit [illegible] caro et sanguis
non revelare potuit i. homines carnali sapientia inflati qui non
[illegible] et ideo a sapientia spiritus alieni. Caro enim et sanguis secundum
quod sonat in [illegible] non est particeps divine sapientie in cognicione
secretorum et hic [illegible] non est particeps divine gracie in operacione bonorum [illegible]
Nam [illegible] quod ex cogitatu caro et sanguis [illegible] non
est particeps divine glorie in retribucione premiorum. i Cor. 15. Caro et
sanguis regnum dei non possidebunt. Sed pater meus qui in celis est
et per [illegible] trinitas quod indivisa sunt opera trinitatis [illegible]

Intelli(ge)n(ti)am illustr(a)t mereb(itu)r homo in cel(o) d(icitu)r esse q(uia) ibi re
lucet eius nobilior actus ubiq(ue) t(ame)n est p(ate)r inn(u)mer(abi)lib(us) Et
sit p(ate)z q(uod) illa (con)fessio no(n) est p(er) adulatio(n)e(m) sicut (con)fe(ssi)o ph(ar)iseor(um)
Mt 22 Mag(iste)r scim(us) q(uia) verax es/ Et no(n) est p(er) falsa(m) yma
ginatio(n)e(m) sic (con)fe(ssi)o carnaliu(m) (ut) (supra) no(n) e(st) p(er) huma(n)a(m) ra(tione)m sic (con)fe(ssi)o
Nathanael (Joh p(rim)o (Rabi tu es filius dei hoc aut(em) q(uia) p(ate)r
d(iui)n(i)tat(e) occulta s(ed) p(er) diui(n)a(m) reuelatio(n)e(m) ideo h(ec) (con)fessio b(ea)tifica(tur) no(n)
al(ite)r (sed) p(ate)r me(us) qui e(st) in cel(is) (Ubi affirmat superna in
spiratio(n)e(m) Vide n(on) s(ecundu)m Math. xi (Nemo nouit filium nisi p(ate)r
neq(ue) p(at)rem quis nouit nisi filius etc. ~~cui~~ et cui voluerit fili(us)
reuelare Vide e(ni)m filius reuelat p(at)re(m) cui vult ita p(ate)r cui
vult p(er) gra(tia)m reuelat filium q(ui)a gr(ati)a Petr(us) ap(er)te inspiratu(m)
fuisse p(ate)r affirmat (et) (sed) p(ate)r meus etc. vnde glo(sa) filio columbe
p(ate)r reuelat q(uia) e(st) vna op(er)atio p(at)ris et filii tu(m) sp(irit)u sco (Et) nunc
no(n) potuit a (con)cupiscentia carnali s(ed) spiritu(m) instituti qui no(n) s(un)t
h(ec) p(er)mittit stabilimentu(m) ecc(lesi)e sup(er) hac fidei (con)fessio(n)e et p(rim)o q(uia)
ad notitia(m) v(er)itat(is) 2o q(uia) ad amore(m) boni(ta)t(is) a(tque) Et porte infer
torum n(on) (pre)ualebu(n)t(?) (com)me(n)dat Petr(us) taq(ue) (con)firmatu(m) v(er)itate (con)fessio(n)is co(n)tra
aduersitate(m) Nos quod (con)gruit(?) tu(m) ait Et ego dico tibi q(uia) tu es
Petrus et hanc (con)gruit(?) possim(us) colligere tu(m) (con)fessio(n)e(m) (con)uersio(n)is
qu(e) p(ro) (con)sistit a(n)i(m)o Et (con)fe(ssi)o(n)is quod no(n) q(uo)d d(icitu)r p(ate)r Petr(us) tu
es (Christ)us filius dei viui Hec e(ni)m est solida v(er)itas qua(m) in(eius)(?)
doce(re) Et ideo (con)gruet in(com)positio n(omi)n(is) (con)firmatu(m) ap(er)te illi q(ui) tale(m)
(con)fe(ssi)o(n)e(m) (con)fessus e(st) N(am) dicat(ur) ei ap(osto)l(u)s tu me dixisti esse
(Christu)m dei viui filium Et ego dico t(ibi) (secundu)m d(i)c(tu)m e(st) facere q(uia) a me
q(ui) Petr(us) (secundu)m quod (con)fessus es no(m)i(n)e(m) Petr(us) hec ut h(oc) nomen sit tibi

in testi͂m vite confesse veri dei. Sicut pt hunc aplis donauit
ut hunc nomi appellarentur etc. que adeo sortiti sunt vocabula ita
et Symoni qui credidit in petram xp͂m pet largitus e nomen
Sanus cum ꝯgruentem nominis colligere possumus ex confitente animo
vel ꝓponit constancia et fidei firmitate. petrus e confessus xp͂m
e dei viui filium Ergo quia noie ptinere ad constancia et firmi
dignus fuit quale sit nomen petrus e vnde glo Tu es nodi
co tu vocberis sz tu es petrus ob fortitudine fidei et confessionis co
stanciam Secundo cum dicitur Et sup hanc petram edificabo ecclesiam
meam Datur nobis videre ecclie stabilitatem quam insinuat
pro fundamenti firmitas qr sup petram i. sup firmitate fidei 2o funda
toris auctor s. eius qui dicit Edificabo 3o edificii comitas
deq sedet Ecclam Xo attributor ꝓprietas deq addit meam primo
igr insinuat stabilitem ecclie fundamenti firmitas deq dicitur Sup
hanc petram i. sup firmitate fidei qua tu petrus confessus es ve
sup hanc petram a. sup me xp͂m qui petra sum quem tu confessus
e filium dei viui Edificabo ecclam meam Sicut ii dicit Or
Sed hic non aut xc multos et traditiones id qd petrus confes
sus fuit ex quibus ecclam ꝯgregandam eam cum ecclie petrus firm
eam pastor hal pet q xc 2 ut dr i Cor. 10 petra
aut eam xc Isla 2 dei deum 2 moys Exo 33 Ecce lo
cus apud me et stabis sup petram Et ps Et statuit sup pe
tram pedes meos Et mat 7 Omni audit ꝑba mea hec fecit ea sim
e viro sapienti qui edificauit domum suam sup petram 2o co
stabilitem insinuat fundatoris auctoritas deq sub dicitur Edificabo a
auctor in edificando ecclam ꝑdicit Zach 6 Ecce vir orien
nomen eius et subtus eum orietur et edificabit templum dno cum stu
in edificando manifesta Ephe 2o Estis ciues scorum et domestici
dei sup edificati sup fundamentum aplorum et ꝓphetarum ipso summo ang
lapide xpo vo in quo omnis edificatio constructa crescit i templum sc
in dno Istius aut edificatoris figura precessit deus 2o viri dici
Edificauit aut dns costam quam tulerat de adam i mulierem

i tu es petrus quia
nomen f. ꝯfessus
confirma hic au
dand sit perpo
i mut i agnitionē
nobis ꝯfirmis

[illegible] voce p(ro)vitate ut dig(nitat)is ecclesiasticas ut seculares [illegible] principes [illegible]
[illegible] [illegible] et superiores prelati [illegible] sunt [illegible] apud [illegible] ecclesia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nota [illegible] confessio fidei [illegible]

16

Figura dicit Aug(ustinus) ~~ad~~ sup(er) Ioh(annem) sic dormienti Ade costa detrahitur ut
coniux efficiatur ita et Christo moriente de latere sanguis effunditur ut ecclia
constituatur 3° eiusdem stabilitatem insinuat edificii civitatis dei subiungitur
ecclia(m) est enim ecclia congregacio fidelium in unitate fidei tamquam unum
corpus ex multis membris compactum cuius corporis caput est Christus [illegible]
Col. i [illegible] in Christo creata sunt et ipse est ante omnes et omnia in ipso
constant et ipse est caput ut corporis ecclie qui est principium primogenitus ex mor-
tuis et ibidem adimpleo ea que desunt passionum Christi in carne mea pro cor-
pore eius quod est ecclia [illegible] ecclia [illegible] laus mea in ecclia sanctorum
Et item [illegible] eum in ecclia plebis 4° eiusdem stabilitatem insinuat
attributum [illegible] dei subditur mea Et [illegible] apparet insinuat ecclie
stabilitatem [illegible] enim consuetudo potestas ut [illegible] reputat
[illegible] ~~[illegible]~~ permittat vel destrui [illegible] ecclia(m) [illegible] apparet tamquam castrorum acies
amicta sororem et sponsam ideo [illegible] stabilitatem eam
Insignivit [illegible] apparatus dicit ~~[illegible]~~ Canticorum 2° quod [illegible] impulsa [illegible]
mea columba mea formosa mea et veni Et item 4° surge propera amica veni de libano [margin: de ca]
sponsa mea veni coronaberis dicit et porte inferi non prevalebunt adversus eam
Dant nobis [illegible] victorie [illegible] ad literam [illegible] studium totius
spiritualium nequiciarum est evellere fideles a soliditate [illegible] edificii spiritualis [illegible]
a fide et a caritate [illegible] spirituale [illegible] ecclia(m) [illegible] posse eam separare a
Christo [illegible] fidelibus [illegible] fides vera operans per dilectionem
[illegible] separatur a Christo [illegible] recuperat [illegible] ecclia de hostibus
suis [illegible] quod dicit Et porte inferi [illegible] per autem portas intellige
[illegible] peccamina [illegible] blandimenta quibus si ad [illegible] consensus [illegible] per ipsa
tamquam portas deducitur homo ad inferos [illegible] doctrine [illegible] electi
[illegible] ducuntur ad terram [illegible] Origenes Singule spirituales nequicie
in celestibus porte sunt inferorum quibus [illegible] porte iusticie [illegible]
[illegible] porte inferi sunt [illegible] tormenta [illegible] blandimenta persecutorum [illegible]
evellere fideles a Christo ut [illegible] edificatos [illegible] infidelium opera
accepta [illegible] porte sunt inferi [illegible] [illegible] aut
sic dicit [illegible] spirituale [illegible] non prevaleret ad quod refertur
hic quod dicit eam utrum ad petram vel ad eccliam [illegible] ecclia
ecclia(m) [illegible] adversus [illegible] porte inferi [illegible] spirituales / hec sunt porte
de quibus [illegible] portas [illegible] et ipsa [illegible] portas
[illegible] Gen. 22 dicit Abrahe sub figura populi [illegible]
fidelium possidebit semen tuum portas inimicorum suorum

[illegible] porte [illegible] sunt petra [illegible] blandimenta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] petra [illegible] [illegible] confessionem [illegible]
super edificasse [illegible] [illegible]
[illegible] amare fide [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] placuerunt [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible]

Ecclesia enim dicitur congregatio fidelium xpi aut fideles faciunt
edificium ecclesie valde pulcrum ex eo quod ipsi sunt lapides vivi
lapides politi lapides preciosi et lapides quadrati Sunt
enim lapides vivi per fidem et opera Nam ipsa per ipsam fides opera faciunt
viva in deo accepta quia sicut dicitur hebr. xi Sine fide impossibile
est placere deo Et ipsa opera fidem faciunt vivam quia sicut dicitur Jac.
2 Sicut corpus sine spiritu mortuum est ita fides sine operibus
mortua Habent autem vitam hanc ex accessu ad illum lapidem
vivum de quo dicitur i pe. ii ad quem accedentes lapidem vivum ab
hominibus quidem reprobatum a deo autem electum Secundo sunt lapides
politi Poliuntur autem tribulationibus et persecutionibus unde in ymno Tunsionibus
pressuris expoliti lapides Et sicut non lapides tunsionibus
poliuntur ut in edificiis collocentur et sicut ciphus aureus
malleatur ut in mensa regis apponatur Et sicut granum flagello
teritur ut in palacio servetur et panis inde efficiatur Sic sancti
viri tribulationibus poliuntur ut in celesti palacio collocentur ut in
celesti convivio deo apponantur ut a viciis segregati panis celestis
deo efficiantur Tercio sunt lapides preciosi per caritatem quanto enim ma preciosa
quis habet caritatis tanto maioris apud deum est precii et quanto minus
precii Et ideo homo habens actus sine gratia caritatis est sicut tabula rasa
Quarto sunt lapides quadrati hanc autem quadraturam faciunt fides
spes caritas et bona operatio quia sicut dicit Aug. quem credit tunc sperat
quem diligit tunc credit quem credit sperat et diligit
tunc bene operatur De istis lapidibus quadratis dicitur Ysa. ix lateres
ceciderunt sed quadratis lapidibus edificabimus Lateres sunt viri igne
concupiscentie et avaricie ex toto in peccato induati ab huiusmodi
operibus separati Tales quidem ad celestia edificia edificari non debent
lapides non quadri sunt viri sed in fide et bonis operibus stabiles
et firmi de quibus celestis civitas edificatur Et huius racione quidem
peccatores non sunt de hoc edificio primo quia non sunt lapides vivi
sed mortui licet non videantur tunc vivi per fidem sunt tamen mortui propter
mala opera Apoc. iii Nomen habes quod vivas et mortuus es

Secundo quia non sunt lapides p

Sᵒ qr no lapides polliti s; nodosi .i. inflati p superbia
Sott iii ambulas frustra inflatus sicut taurus sine cervice te-
nens caput suum Superbia .n. facit hominem apparere magnum nichil
valentem et ideo dicit ambulas frustra facit sic sicut animal in-
hentem et ideo dicit Inflatus sicut taurus facit superbos
inobedientes Et ideo dicit et non tenens caput Tercio qr non
sunt preciosi s; viles et abiecti eo quod per consuetudinem peccandi Jer. secundo
Quam viles facta iterans vias tuas Quarto qr no sunt solidi
s; volubiles .i. inconstantes cum bono Jac. i vir duplex animo
inconstans est in omnibus viis suis [illegible] et volubiles
.i. veloces in pro malo ps veloces pedes eorum ad effundendum
sanguinem Prov. i pedes eorum in malum currunt et festinant
ut effundant sanguinem Porte inferi secundum glossam sunt heretes
sunt vicia et peccata secundum Jeronimum sunt demones
vita et blandimenta tyrannorum secundum Rabanum sunt tor-
menta Contra istas ponit deus
in ecclesia posuit deus communicantes contra istas deus acies duas
angelorum miliciam protegentem s munitam fidei ambicionem
tem et deprecacionem custodientem prelatorum constanciam repugn- de pstata
heretes non possunt adversus ea prevalere igitur porte inferi scilicet
contra ipsa pro verbis fortibus qr habet munitam fidei ambi-
cionem in ea et eam invalescere fides contra symon salvator ponit de dimittat
et eam invalescere hic unio pro apostolis quantum ad articulos de hiis te inimicis ... adar ...
lapides posuit primus sanctus petrus primum articulos qui pono
in deum etc Alii apostoli sequentes articulos posuerunt Credo
heresi ecclesie tempore unite qr tota est unio concordia igitur
lapidibus a quo sex sunt articuli divinitatis et eam invalescere effecto quod sex
quod sex lapidibus articulis humanitatis Ergo non possunt adversus ea
prevalere porte inferi scilicet demones qr habet angelorum miliciam
protegentem ipsa hinc super muros tuos constitui custodes
tota die et tota nocte non tacebunt ista est betel i. domus dei si-
qua vidit ~~Jacob~~ Jacob angelos ascendentes et descendentes ut dicitur

Gen xxviii angeli eius ad celum descendunt ut ipsam a demo
nibus protegendo et ad diuinum ascendunt deo ipsam ecclesiam recomme
dando. Certo non preualebunt aduersus eam presentialiter quia porte inferi scilicet
persecutores tyrannorum quia scilicet prelatorum continuam repugnatis
Jer. xv Dabo te populo huic in murum ereum fortem et bella
bunt aduersum te et non preualebunt. Scilicet hoc patet dominus dicit illud
Eze. xiii non ascendistis ex aduerso ut opponeretis murum pro
domo Israel ut staretis in prelio in die domini. Certo non preua
lebunt aduersus eam contra porte inferi scilicet vicia et peccata et
ob hoc quia porte superiores quia scilicet dei presentiam custodiet eam
ps. Nisi dominus custodierit ciuitatem. Ysa. xxi Custos quid
de nocte dixit custos venit mane et nox si queritis querite con
uertimini et venite. Acsi diceret non tamen sum custos in nocte ad
uersitatis scilicet etiam in mane siue in die prosperitatis. Certo si queritis me
defensorem in aduersitate querite me conseruatorem in prosperitate et ideo co
uertimini rogando ut det vobis paciam et venite ad me in prosperitate
rogando ut det vobis temperantiam. Ambrosius Ecclesia est ciuitas
obsessa et munita obsessa per dyabolum munita per christum. Nec
est obsidione vereri cui christus adiutor est. Comminatur eciam gratia
spiritualis spiritualibus nequiciis obsidet. Scilicet hic ponuntur tres
dubitaciones prima quare hic nomen petrus fuit ei nunc impositum
post confessionem quam fecerat cum antea. 2a quare petrus
fuit caput totius ecclesie. 3 quare ecclesia habet aliqua virtute
intrinseca per quam possit se conseruare ab omnibus aduersitatibus.
Ad primam dicunt quidam quod nomen istud promissum fuit petro antequam
Andreas frater eius primo duxit ipsum ad christum ut Joh. 1 Intuitus autem
eum ihesus ait illi Tu es Symon filius Joha tu vocaberis ce
phas quod interpretatur petrus hic fuit promissio seu predictio non tamen fuit
nomen impositum sed hic nomen fuit impositum Symoni post suam
confessionem ut hic habetur seu dicitur et huius opinionis confirmatur Ieronimus
patet quod videntur Jeronimi et Hylarius Augustinus autem dicit ... contra
dicit quod non nunc fuit ei hic nomen impositum sed tunc quando dixit ei ipse

c. dicit Augustinus li. de questionibus dicta claritatis ... secunda ... Laco vi marcii
vii dixit eos vocati quoniam dixit appellati vocabuli et salvare filios
tonitrui arbitratur et non accepisse petrus quod dicitur aliud qui posuit cui nomen
ut vocaretur petrus ... dicit ... vna est sic

16

tu vocaberis cephas viii Augustinus ulterius arbitratur quod hic petrus nomen
accepit non enim accepit hoc nomen nisi ubi Johannes commemorat
ei dictum esse tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus sed aliqui dicunt
quod tunc hoc nomen imposuit petro quando discipulos misit predicare vnde
dicit 3º quod Christus imposuit symoni nomen petrus 2º vocatus est petrus — ideo usque tamen dicit non dicitur tu vocaberis petrus sed dicitur tu vocaberis cephas
i. cognoscens Et bene dicitur petrus quod interpretatur primo cognoscens 2º cognoscens
2º discalcians 3º dissolvens vita ipse fuit agnoscens vel cognoscens
primo ad dei filium superna revelacione ut hic patet 2º fuit cognitus
a Christo etiam predestinacione ut insinuatur Johannis j vbi dicitur intuitus
eum Jhesus etc. 3º discalciat pedes i. affectus suos a mundi dilectione
4º dissolvit peccatorum vincula pastorali gubernacione vnde informacione — sensu tercium
— 3º vocatus est cephas i. caput quia a Christo factus est princeps et ca
put totius ecclesie militantis unde jo vel ... Ad cuius evidenciam — vase auream
considerandum est quod ut ... corpus est misticum et ut quoddam corpus pollitucum — 2
primo modo considerata prout a Christo regitur dominus per karismata gratiarum
Est enim corpus unum unitum per unitatem spiritualem fidei et karitatis quod Christus
atque ut sponsam suam respicit et gubernat nec permittit eam macula
ri et a se separari quia sibi spiritualiter assistit defectus non paciatur et isto modo
Christus caput ecclesie est solus secundum omnes doctores apostoli i. epistola ad ephesios — j. q. 3 ... celesta
Alio modo considerata ecclesia ut corpus pollitucum sicut et quelibet alia communitas a ... in
societas politica quod ecclesia absque influxu gratiarum et carismatum ... unius
tamen et spirituali per assistenciam quamvis de ... natali credito per debite re — ... capitulo ...
gi lege divina aut lege divina sicut quod esse infideles intelliguntur
hunc de lege dei ... et se consignant alii ... quod consequenter naturali
regi per unum quod vocatur caput sicut rex et princeps et caput
regni vel principatus et isto modo dicitur ab aliquibus quod summus qui petit
non Christus et similiter caput sed post dictum vicarius et nisi caput
— caput sed secundum corpus pollitucum prout vero secundum corpus misticum
Constat enim quod non conveniunt ei condiciones capitis vnde quod influit
in ecclesiam spiritualem et motum graciarum et donorum spiritualium nec
efficienter per motionem sine excellenciam prout solum competit Christo vero
dicitur quod ei competit influere saltem in administracionem sacramentorum vel
doctrina predicatorum et sic ... constat per eos et ipse deus ... ministrando
in ecclesia dei et per quos tamen huiusmodi sufficientem ut ... competit

vere aliud autem ecclesia consiliatur prout congregatur in concilio generali porro
sic licet ibi ut corpus mysticum comprehendit corpus politicum propter maiestatem quod
saepe dicam auctoritatem ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi
ego sum in medio eorum cum propter maiestatem congregata in concilio praeassistit
Non autem assistit otiose in medio stans et nichil operando sed
cum ipse tamquam persingularissimus [illegible] quod est in medio eorum intrinsece quia
et in medio adunatos et defectus influxus sua gratia et dirigens in
agendis approbando et confirmando sententiam et iudicium quod ab ecclesia
sic [illegible] congregata procedit Tale opus quod dicitur Actuum xv visum
est spiritui sancto et nobis Ubi autem quod spiritus sanctus simul operatur et iudicat
cum hiis qui sunt in concilio Constat autem quod hic respicitur ipsam ecclesiam
prout est corpus mysticum et politicum sed quod ipse non est de corpore quod caput
est concilii sit aliud quam papa ut vult Ostiensis et eum imitantes
videlicet caput ministeriale et forte non est contra secundum nunc quia cum papa legatos
suos praesidere in conciliis praesentes et innuunt operari non videntur quin hic sit [illegible]
mente de consummamento Non sic autem est cum ecclesia non est in unum
congregata Nam tunc papa regit ecclesiam mediante summo pontifice
ita ut iudicia et ordinationes de regimine ecclesie ab hiis videlicet summo
pontifice procedant inferiores In conciliis non sic ab uno pontifice
procedunt sed omnibus simul ac rei ac dispositionibus ipsarum debet esse iuncte
assumptum sancto unde quod ecclesia est congregata sine ipso dicitur esse adeo
sed iunctae ipsa velut mystico In concilio autem non est aliquid nec
unit ipsam ecclesiam et papam simul quod patet ex eo quod papa a concilio
non habet potestatem iurisdictionis super ipsum concilium alias concilium non esset
in libertate quae requiritur est in conciliis ad faciendam debitam
deliberationem Sequitur ergo quod in concilio cum papa sit sunt iuncti
rectores videlicet quod papa [illegible] non sic [illegible] ut ministerialiter [illegible] et non competit
ei eo tantum concilii prout cum ecclesia comprehenditur ut corpus mysticum
quia est iunctum rectorum [illegible] ut est corpus politicum quia in conciliis proce-
sic licet ut corpus mysticum [illegible] in concilio ut [illegible] non competit [illegible]
[illegible] petet [illegible]
regere [illegible] praedictis quod papa ad regendum illud populum data
adeo quam vos maiores natu [illegible] ad [illegible] iudicia
ad [illegible] nobis regere ut iudicet nos sicut universae

contra rectores. Unde dixit deus ad samuelem qui super hoc interrogaverat
non te abiecerunt sed me ne regnem super eos. Ecce quomodo dominus
proscriptum sed si homines nolunt regi per unum caput ad modum nature deus
reputat se abiectum. Sed alibi propter speciali dono dixit quod est in medio
congregatorum in nomine suo. Quia autem maxime locum habet in conciliis generali-
bus ergo velle recipere aliud sive alios rectores aut presidentes qui
sint ut reges gentium dominantes et eorum potestate utentes videntur
me regnet super eos alium preter ipsum qui se presentem in medio eorum habere
monstravit. Unde deus ei dixit … mittet angelum qui introducat
populum in terram promissionis non quia contentus supplicavit et concessum est ei quod deus
ipse educeret eos et precederet … in via et angelos sanctorum … dictarum
et ceterorum conciliorum dicta sic sepe moverunt … unde distinguendum
est … posse … ecclesie conciliis concedendum
vel in actu primo vel secundo … in habitu vel in operacione. Constat
enim quod quando ipsa dormit est caput ecclesie sed tunc non exercet actiones
capitis sic ipsa cum est in conciliis … licet vere sit caput ecclesie ut
primo … quia ecclesia non erat congregata sed … sine …
in concilio … ecclesiam regit ac exercet actus competen-
tes capiti … saltem quo ad eas super quibus concilium inte-
ndit ipsa non omnino sic habebit ut caput sic primo sed videntur cessare
actus capitis substituti sive delegati … delegantis ipso
iudicati … assignati … quocumque dicatur cum quis est
iudex constitutus ad universitatem causarum ac toto … populi
… et libere potestate ita ut … caput illius ipsius
… quo ad unam vel plures cau-
sas … maneat … permanens … licet
non perdit aliquid ~~de sua~~ de potestate … primo … tamen
… [illegible] … ut cum actus iudicis …
in duabus causis super quibus admissi sunt … omnibus aliis …
… iudicium … maneat … ut sit de
capitis saltem quo ad hoc … ut primo non perdit

mediocri ut ex eccl[es]i[a] p[otes]t aliq[ui]d ab[s]t[r]ahi d[e] sua p[otes]tate q[ui]a s[er]mo
to p[re]cepto sup[er] ep[iscop]os rec[ur]r[er]et ad inc[on]v[e]n[ien]t[i]a. n[on] de nouo o[mn]i[no] s[ub]t[r]ahi q[ui]a q[ue]s[iti]-
o[n]e manet ut p[ri]o i[n] sua o[mn]imoda p[otes]tate. Sic vide[tu]r de p[a]pa
[tem]p[or]e ap[osto]lor[um] Et cu[m] vocatus ad aliud p[ro]p[ter] h[oc] fiat ut p[er] alios ar-
duis eccl[es]i[e] negociis ad q[ue] ip[s]e no[n] p[otes]t se[d] n[on] intendit q[ui]a negli-
gens m[anet] cuius auxiliu[m] conc[ed]at ep[iscop]i et alii qui p[ro] se nomina[n]t
q[uo]d ip[s]i[u]s t[em]p[or]e coadiutores ut ita o[mn]es s[e] p[ro]ficiant q[uo]d ip[s]e solus
pot[er]it. tu[n]c vide[tu]r q[uod] i[n] ip[s]e eos no[m]i[n]et ut coadiutores vel alt[er]
m[odo] licito ipso eccl[esi]e r[e]mittere q[ui]cu[n]q[ue] o[mn]es intelligi ipos in
ea et ac indico h[ab]ere p[otes]tate[m] sic i[n] eo et actus debe[n]t ess[e]
qu[ia] sic ut d[ici]t[ur] indignu[m] p[ro]uta[n]t q[uod] p[ot]ent coadiutores ip[s]o p[ro] ip[s]e q[uia]
2[m] ap[osto]l[u]m i cor[inthios] iij Dei enim coadiutores n[omi]nat[ur]. Item
et alia q[uo]d[d]a[m] c[ontr]a su[n]t d[ict]i doctores p[re]lati siue ep[iscop]i h[abe]nt per
electio[n]e[m] siue c[on]firmatio[n]e[m] a[u]t c[on]secratio[n]e[m] i[n] mete p[otes]tate ap[osto]lis sup[er]
te[r]m[inis] p[ro] vni[us] et ins[ti]tu[ti]o[n]e de p[otes]tate ut[ri]q[ue] eis d[e] d[e]nuo tradita
ut l[ege]r[e] sup[er] viu[m] r[e] Et q[ue]m ad[m]odu[m] remis[si]t p[otes]tat[em] et eni[m] tot[us]
docte oes p[otes]tates et Et cu[m] ut p[ro]po[si]to sic vali p[ate]t hec p[otes]tates
i[n] c[on]cordia d[e] aut[em] ut[rum]q[ue] h[abe]nt vel illi ip[s]os s[ed] g[e]n[er]a[li]t[er] in quo
ad c[on]t[r]a q[ui]d h[abe]nt p[otes]tat[em] recipiu[n]t ep[iscop]i ip[s]o[rum] d[e]c[la]ratio in quo
ut in alio d[ictu]m q[uo]d i[n] s[e]cu[n]do expresse d[e]d[i]t p[otes]tate ut ip[s]e su[per]s[ed]i d[e]
t[er]minatio[n]e c[on]fessio[n]e[m] ip[s]os abeus auferr[e] p[otes]tas q[uo]d ip[s]is ab[s]t[rac]te com-
petebat ad regend[u]m eccl[es]iam aut[em] au[c]t[orita]te ap[osto]lica actu 20 q[ue]r[i]t[ur]
d[icit]ur vobis a[utem] v[n]iu[er]so g[re]gi i[n] q[u]o vos s[piritus] s[anctus] posuit ep[iscop]os regere
eccl[es]iam qua[m] acquisiuit sa[n]guine suo Et aut[em] c[on]gregatio[n]e i[n] c[on]cilio
ita p[otes]tas q[uo]d p[ri]o eis c[om]petebat in c[on]c[ili]o e[ius] intend[it] ad reg[e]n[dum] v[n]iu[er]-
so gregis efficac[e]r i[n] actu ut p[ri]o reue[r]s[us]e[st] vocati q[uo]d ad suos
declaratos ip[s]os i[n] p[ar]te soli[citudin]is Et al[iter] s[un]t in c[on]cilio ut s[u]p[r]a[] alte-
d[ic]i ad reg[e]n[dum] v[n]iu[er]sa[m] eccl[es]iam vi[de]t[ur] q[uod] p[ot]ent voti i[n] ple[nitu]d[i]ne p[otes]tatis n[on]
singula[r]i[te]r singuli s[ed] v[e]l[ut] o[mn]es [con]so h[abe]nt ac q[uod] c[on]gregatio c[on]cilio
n[on] q[ui]t ip[s]e c[ap]it[u]l[o] capit[u]l[o] q[uo]d ad ac[tum] i[n] s[e] s[un]t ca[pu]t vi[de]t[ur] cu[m] h[abe]nt s[ibi]
i[n] plenitudine sue p[otes]tat[is] q[u]a[m] p[ri]o h[a]bebat i[n] p[ar]te soli[citudin]is p[ri]m[o] n[o]t[an]d[u]m
e[st] q[uod] q[u]i[a] acto p[re]d[ic]t[o] ab ac[tu] iud[icia]li[ter] su[p]p[ositi] c[on]sulta[tiu]is s[un]t p[ar]-
ticipa[n]tia p[ar]ticipes ip[s]i[us] actus p[ro]p[ter] de su[p]p[lemen]to t[ame]n tali[bu]s p[ar]tib[us] canonu[m]

si enim in illa multitudine non solum posset efficere illam actionem ita
non multitudinis sed solum tamen actio diceretur. Eodem modo iudicandum dicatur
a concilio ut a multitudine agente et consentiente prelatorum intellige
quod non solum a papa sed etiam ab aliis procedit. Sic et alia que competit ipsi
in ipsis supposita intelligatur. Et tamen sine prelatis non vigere actio
ab ipsis procedit tamen scilicet quod prelatis diffiniendi in generalibus quoad regimen
uniuersalis ecclesie non solum et in papa sed etiam in aliis qui dicuntur conuenire
siue habent ad actionem quod tamen prius eis non competebat sed erat solum
coadiutores in parte sollicitudinis quoad dictatas potestates ipsi pape
Sed hec cum videatur sequi quod si et ipsa communitas multorum assistentium sit fons
et origo fidelitatis quoad competitudinem potestatum et iurisdictionum
que sunt in ecclesia ita ut ad ministrandum siue regere posset in uniuersali
tunc ecclesia et iurisdictionem cum ab ipso competendi intellectu vel in intellectu
potestatem assumat et ipse potest tantam ac etiam maiorem adhuc
potestatem quam in omnibus que pertinent in intellectu ministrare posse et regere que
tamen ipsum in personalibus prelatis ab eo commissa sunt ecclesiis [illegible]
aut dicta potestate quod videtur . Et tamen cum ad partem pertinet sit vocati
in parte sollicitudinis sed cum ad [illegible] quod ab [illegible] generali concilio competit in
plenitudine potestatis ad regimen uniuersalis ecclesie non sit solum sed habet
habitualiter in intellectu apostolica necessario cum ad habitum que habet competebat
autem quod ceterum in concilio et ut supra dictum est de [illegible] habeant
apostolica in intellectu potestate sed etiam quo ad operationem habitualiter ad regimen
uniuersale ipsius pape. Et hoc videtur sufficere intellectui de certi constantem
de auctoritate conciliorum ubi dicitur quod concilium teneat immediate potestatem
apostolicam et hoc est verum quod ecclesia ipsa omnibus prelatis singulariter concessit in
toto potestatem [illegible] ipsorum vel commissorum et cum sit in concilio non
tamen illa potestate siue operatione que eis inconsequenter sit in concilio competit
quia habent non ab ipso sed in intellectu habitualiter apostolica nisi forte pactus
sit quod aliquis congregando vel aliis iudicio per tempore concilii predicere
litteris sit possit superior quamuis eo cum ipso quo concilium quo eiusdem
potestatis que in ipsis prelatis habitualiter competebat ad regimen pape ipsi generaliter
competit in actu ut in concilio ipso habitualiter diffinire et iudicare prout assistit

ptatez accepit ad spales pplos q si sit st q loca suaz
iurisdictionis habuit apo ptate gnalr acceperunt habent eam
habuit maiorem patet in q deum ptate verat f. xpm nam qui
comisit q iudicio et regimini eccle gnalis preminion
declaratione e nomen q caput d. Sicut de vita quasi dicat
q habet honorabiliorem alibi locum sicut pr reg. xv d. q tamen
el dedit sauli locum in capite eorum | iuuitati et iob xxix | q fuerit
Si voluisse iugit ire ad eos sedebam pus alios longe ille
sine magna dignitate constitutus d. caput 3o dr ille
sine magna dignitate constitutus d. caput quod ille
caput qui habet omnem et omnem iurisdictionem collectiuam in
aliis vt pr ecclesie xpo ad sal d Eiusdem effectus pnulla in aliis
tanto caput in tribubus isrl fecitus es tempore te i rege
et 4o d caput ille qui ad similitudinem capitis nat eorum insti
to coniungitur et p omnia membra et singula virtus sensus mo
tu et intrinsecus spualr ministrat a isto. solus xpc et ne
mo alius d. et e caput eccle vniuersalis f. i. ephe i xpm
dedit caput sup omnem ecclesiam q est corpus ipius et pleni
tudo eius qui omnia in omnibus adimpletur videndum est
ergo in ipa eius e caput eccle xpo superius exposito p3
solu. conuenit xpo q in omnia et singula membra sua
sensum et motum grē iustificantis et in bonum conuenientis
influit in quibus omnibus et sunt p fidem caritat et p
caritate coniungit f. i. ap. Ioh. capitulo xpm q fidem uniuersalis
membris est. d. p.a Ioh. in 4to qui manet in caritate in deo
manet e deus in eo est caput istud omnibus a sunt
membris coniungitur q impole est de ipa scilicet ipa e caput
3o vniuersalis eccle differentie a caput plenitudinis iurisdictionem
spiritualem sup singulas ecclias e p singulas psonas
totius orbis patet q ipm praeficit dominus toti eccle vbi
dicit Ioh vlt pasce oues meas i. esto pastor gnalis
omnium membrorum mearum e aut q pastoris est et regere
et sciuitates corrige quam gnalis pastor e ideo i.
omnium habens iurisdictionem vel dicit summus pontifex

vicarius beati petri non parte sunt omnibus membris ecclesie
in spiritualibus et temporalibus ut dicitur in xo aquod petri au=
ctoritas et divina non habuisse potestatem sacerdotalem et
regalem utrumque ergo expresse contra auctoritatem doctorum grecorum et de la
tinorum. Ait enim Cirillus patriarcha alexandrinus in libro
de thesauro sicut xpus accepit a patre ducatum et ceptrum eccle
gencium ex israhel egrediens super omnem principatum et potestatem et
super omne quodcumque est ut ei genua curvata curventur
plenissima potestate sit et petro et eius successoribus ple
nissime commisit | ut similiter hec qui unitatem ecclesie vera si
ponimus duo capita cogimur ponere duo corpora uno enim
capite videmus quod regit caro et spiritus que integrant
hominem sit uno capite dz regi homo in spirituali et
temporali regimine dicit enim glossa super hunc passum de
petro singularis potestas commissa est apostolo ut nos ad uni
tatem provocaret ideo unum principem pro vicarium in tota e
cclesia esse voluit ad quem diversa membra ecclesie recur
rent si forte ad invicem dissentient Illi enim qui
temporali regimine concludunt se a domino beati petri ex
dt Cirillus super hunc passum tanquam extraneos membra caput
surgentes quod petrus sit edificata ecclesia cum sit super hanc petram
videntur quod petrus confessus fuit quorum omnes fideles
ctorum petrum instituit ut quicumque ab eo regere se subtrahunt sedat
se de eccle corpore non esse omnino et dicta ephesini concilii hec
clamat petro et eius successoribus volens potestatem apostolo esse concessam

Sz nunq̄ ꝑ ꝫ caput eccle galicane cōgregate i· gali
gnalis eccle cōgregati certum ꝗus ꝗr pꝫ quia nō pt eē
caput directiuū siue correptiuū illoꝝ a quibus dirigi et
corripi hꝫ sic ꝫ dicit in ro gali gnalis pꝫ qr ꝑ ea nc
cessario subici legibus pollitice xpiane leges aut polli
tie xpiane sunt in dupli dra vna q ptinet ad fidem
katha alie vero ad mores qr aut ꝑ subiecta legibus
fidei ab eccla corripiendus et dirigendus si in hijs
deuiauit nemo vnqȝ negauit et hoc est expresse
ꝗre quadragesima di c ꝑ gloꝫ ꝑfati tali ꝗ si
ꝑa q dt ꝛc si notorium est ecce cui cū quodcūqȝ crimine
scandalizatur eccla et incorrigibilis sit etc ecclo qr inde sic depositio
possit | h glo Tertium ꝫ aut effectus accusacionis est
accusacōē *(margin:* aucm pa*)* in c qualiter et qn de accu ꝫ caput qr accusabitur vel
iudicabitur Nō aput ecclam ecclias dispersa ergo apud ecclam
cōgregatam q ꝫ gali gnale ergo gali gnale iudex
est ꝑe Nemo aut pt e iudex et reus in eadem cōe qr
tiōn ꝛc aut eccla cōgregata ordinarie diuina iudex sit
ꝑe et auctem heat sup eum et in hijs q ad mores ptinet
euident ꝛc sic d supiu et vera in ecclie ꝑ xpm chate
dt Si peccauit in te frater inter tuus vade et corripe
eum int te et ipm solum etc Si nō audierit dic ecce cōgregate
te s q pꝫ ꝑ id qd sit vbi cum duo vel tres sunt cōgregati
i nōe meo ibi ꝑ sum in medio eorum ꝛc si eccliam non
audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus i· excōmuniatur
Et ibi fundatur aucs et iurisdictio eccle cōgregate i· gali
gnal sup oēs hoies q nōe xpiano censentur Et ei dixit
dicis nobis Quecumqȝ ligaueris sup terram erit ligata
et in celis etc ꝛc aut nōe eccle cōgregate in vno cuiusqȝ penitentie
constat intelligi pꝫ ꝑ id qd habetur xi q i c admonere
et sit vna Eusi si d apli i dist v tractatus Si quis

fr qui fr noiatur int vos et fornicator aut avarus etc frēz
inquit enim hic loco omnes fideles intelligere sunt ipse enim ipsa
intelligendus et fr. Nempe quia sicut omnes fideles dicuntur filii patrem
sic etiam sanctam ecclesiam matrem quia eos spiritualiter genuit et aqua sacramentali
pagina et sanctificat sed vero aliorum filiorum vocato fuit nec
propter officium solius vicariatus patris quod cessat desinit esse
aliorum fr. Illa et ipse verus et pater cuius potestas institutas mediatas
et non dedignatur et sic aliorum nominare fratrem Joh. ... dicit
salvator ad mariam magdalenam Vade ad fratres meos et dic
eis Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum deum meum et deum vestrum Io. xx
quia verus deus et homo propter assumptam humanitatem sic nominat aliorum
fratrem et ecclesiam matrem et ecclesiam non filiam quia non ipse eam
sed ipsa ipsum spiritualiter genuit quia ergo fr debet ... ipsam dirigendo
et si opus fuerit corripiendo venit et hic ipsum ... apostolus
... principalis ... peccatis reprimendo Unde cum petrus ipse
... non in fide sed in moribus quandam simulationem ... exigeret
paulus restitit ei in faciem Gal. v ... ipse paulus dicat
Ro. xiii ... qui potestati resistit dei ordinationi resistit
... cum tamen petrus ... cui resistebat non
... quia peccaverat ... egit. Alioquin
non toti mundi exempla sua notificasset ... ecclesie
agere sed ... pauli dicentis imitatores mei estote sicut
et ego ... petrus ... successores super ecclesiam quando ...
principio constituit dei super ...
libito ... eterna dei sapientia ...
illam apostolo constituit et ordinavit ut ... apostoli ...
acciperent potestatem sed potestatem ordinis et potestatem iurisdictionis
... acceperunt potestatem quoad ordinem in ultima cena
ubi ordinavit sacerdotes potestatem vero iurisdictionis in foro conscientie
Joh. xx ... insufflavit in eos dicens Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis
potestatem vero ... legatos ...

Cam

math. v. p. c. omnium c. sit. Ita et ad multa certa audi-
entes apostoli dominum velle ab ipsis recedere facta simul inter
ipsos contentio, i. inquisitio quis eorum videretur esse maior. Sic ergo
in prelatis ipsorum non videt dominus Ego constitui aut constituo petrum
vicarium meum et volo ut obediatis ei sicut michi et hoc
ne contentionem mandavi super ecclesiam sed quod successoribus suis preberet
sicut prothopaloribus nunc videmus. Sed videt reges gentium domina-
ri c. et q. p. li. s. c. b. v. Vos autem non sic sed qui maior
est in vobis fiat sicut iunior et qui precessor sicut qui ministrat
Propter hoc in generalibus primitive ecclesie nullam iurisdictionem aut
auctoritatem vendicabat petrus sed omnia nomine generali diffi-
niebant et mandabant ut Actuum xv apostoli miserunt et
seniores fratres qui sunt anthiochie salutem etc. placuit
nobis collectis in unum etc. Et primo etiam ipse petrus papa ab
ipsis in legacione mittebatur ut Actuum viii quia apostoli mi-
serunt petrum et Johannem Samariam Et ad propositum modernus
non habeat aliquam potestatem vel auctoritatem quam tunc habuit petrus ma-
nifestum propter predictas rationes et auctoritates propter quod constat quod nullam iu-
risdictionem aliam potestatem seu auctoritatem coercitivam habeat super
ecclesiam congregatam que est generalis generale primo petrus e-
tiam ab ipsa ecclesia congregata quia est regina a regendo
dicta constituit unde regina adstitit tuis et vero sponsa Joh.
in iii qui habet sponsam sponsus est ipse papa est paranimphus
et minister habet leges sibi et mores suscipere et servare et si
opus fuerit reformare et corrigere quam si non audiat sit tamquam
dampnatus vero eius veri regis et sponsi tamquam ethnicus et
publicanus dicit Christus ut ex supradictis patet. Ad 3am videtur
3 propter dicta tantum tali auctoritate cui dedit eam periodum quod determinare ad esse
quod dominum posset sine aeterna dampnare dedit papam conventum
in nationem et intentionem quod posset sibi in consilio et conservare et quod
destructionem sive adversitatibus resistere ista ecclesie quando voluit
nisi in fine seculi dampnare dedit in re et potestate quod fecit

Nonne quis hic est firmissimus cum quo non est subversio vel mutacio propter tyra
nos Neronem et Dioclecianum, Decium, Pylatum, Herodem qui se donec impugna
verunt ecclesiam et conati sunt eam extinguere. Sed quanto plus alii fideles martiri
zauerunt tanto plus aucti sunt. Sic filii Israel a Pharaone oppressi plus fuerunt multi
plicati. Hec dicit Jeronimus super Ancilla cum beati Petri et ecclesie bis negat sed non sibi vin
git

Multis enim modis ecclesia cara est non nunc fundata super fidem concepta propter ecclesiam
extensio de celis diffusio est mare extensa de aer fundata de terra paradisus pla
tata est mirabilibus multa fuit sunt pellagi scindebat petra frangebat et itinera iungebat
manna pluebat de celo et cum spinosa ponebat mensa propter ecclesiam prophete propter ecclesiam
apostoli et quid plus dicam unigenitus dei filius homo factus est dicit enim paulus proprio
sanguine rigat ecclesiam. Et ideo plantata eius maneste non potest ut amittit folia
arbusta enim non ferunt peccati tempus cum persecucionum obnoxia ut per estate coma
foliorum tegant nunc aut amittat. Non tempore tempus quamvis sed eam semper regibuat gratia
Et ideo non senescat nec deficit et multis oppugnationibus non opprimit multi ab
sed quanto impugnabatur tanto clarior videbatur. Sed nunc quomodo propter dei gratiam et
reges et duces et milites et universi orbis fide repleti sunt terra in principio
et ut dicam ita in mirabilibus ecclesie reges sive imperatores duces insani populos
seditionum dedita et boni undique depredabatur et arte incedebant demonibus simi
et odor pessimus ipsum maculabat aerem terra conquinabat sanguine sanguinem manabat
pater abdicabat filium filius inhonorat patrem terra quod scindebat super pietas non
domuebatur. Ubi sunt nunc qui ambiebat ecclesie quomodo eam novella erat in nunc potu
erunt ledi et nunc usque usque in celum peruenit estimas eam posse superari. Sed multi cum
non erant apostoli nunc eos superare potuit sed pauca homines tota ceperunt mundum
Et nunc cum terra et mare et orbis terrarum et in habitabiles regiones et civitates
et omnes fines terre predicatores repleta sunt putas eam posse vinci tenere sed non potius
Christus in propter eam percussit de porte inferi non prevalebunt adversus eam facilius celum ex
tinguere potest et terra pereat quam aliquid pati ecclesiam. Quomodo quia hec dixit ipse re
loquitur celum et terra transibunt verba autem mea non transibunt. Multi tyranni ipsam
delere conati sunt sed non potuit supra petram in fundatum erat. Respice tyrannos
reges diademata gladios acutos bestiarum dentes immanes caminos manus
sicas et graphes et omnia machinamenta parata et fuerunt contra simplicia crucia
bant sed nihil lesit ecclesiam porte enim inferi non prevalebant adversus eam. Testantur
res ipsa quanti impugnaverunt et non prevaluerunt et impugnatores quomodo tacti tanti
et oblivioni dati sunt. Ecclesia autem cottidie augmentatur. Ubi tunc sunt ubi nunc Claudius
ubi Augustus ubi Nero ubi Tyberius nomina sunt muta corpora autem neque nunc ulla
eorum mentio et quod ecclesiam impugnaverunt ideo a memoria perdiderunt. Hinc enim dominus
dixit Luce 22 de Petro rogavi pro te ut non deficiat fides tua et tu aliquando
conversus confirma fratres tuos. Pro tanto per tyrannos quanto ecclesia plus impugnata est
per hereticos tanto plus illuminatores obtinuit doctores et hereticorum fortissimos confutatores

p eos enacs s' eliminat Et vitas z declata magl q q an in ta q ss
cata demoes et quto mag ectiaz i fideles ipugnat tato plus pnisiem et p
bant sic anz qd p ignez pnisiot et pbat Nunc aliq r cessauit tirann et h
bei silte quo ad hoc q no ita manifeste impugnat ecliaz put fecit h tir
nunc no est psecuco eclie vnn Bn in smoe 33 s' et ea et sup ps demi
hitat Quatuor sunt teptacos eclie pimo s' timl a tiranis tpe mrm qn ois qui nu
fiat vanu arbitra obseqiu pstare deo sed so sit Illa viat p fidez et paciaz et
1 eclia subista teptacone nihil psecit 2a teptacoz hnit ab heretic tpe doctor
2 et illa viat p sciaz et sapiaz Et in illa teptacone iniur eclia psecit 3a
z vt 6 qo h glosa ectiaz glosa no hnt maclam i aliqd pecin cinale Taiz
3 teptacom pati a domestic modnis tpib et aliis vanis et i a eccia vide plu
defice q psecte vid B Bn in smoe 33 v 6 Si surgere aptus hetice inulte
foras et arcset Si violenta inimcs abscondet se forsitan ab eo Nunc vo q ec
domestici vlli pacifica os pdisc et os inici os nerog et os aduisary os
et smnt amo et infra et Olim pdictu est et nunc impletum est Ecce in
pace amaritudo mea amarissima Ama in penis martiru amarior in
conflictu heticoz amarissima nunc in morbis domesticoz no pt eos
ectia fugare nec fugere Idco inualuit inualuit et sup
inny intestina et insanabilis est plaga eclie Et ido dt in pace
amaritudo mea amarissima Sz in q pace pax pax et no e pax pax
a paganis et pax ab heretic h no pfecto est pax a filiis vox e
q d Sausa sine vitam qd fily mi recessit a me et abierut in regione
longinqua me qn sola delicta e eccitas et ingtitudo Nunc queso maior ing
tido qm inictz spm a filiis quos ita care nutriut et tam alte sublimat Nunc
queso mr mag delicta a suis filiis qm hoc sit ettia ab eccia eccis queso
hodie de eclie vides ectiaz bonis suis p tiranos spoliari vides lib te per
reges z pncipes opprimi vides eius fidem ab hetic et in fidelib impugnat
q dolet ecms clamat qs gemit quis plorat quis ad condulso se oppor
certe no est qui qsolet ea ex omib caris eius ?mo os fily et amici sp
nut ea et fcti st ei inimci Tren 1 Vsima eccitas ectiatz Ocaem
merent obsistat oclioz Loci st et duces tecoz hntes in suis pectoz
suoz leges dinas pit et hnanas Codice apliad sanctos pstim
statuta Jinru qbz pdictis eclie psecutorib obuiare posset et no solu non
obviant qmo qd est om maloz pessim ipam ea impugnat Et qm
st hoc mag impugnatec et oppugnatec ectiaz q eccia Ecm st hoc dantis
gsilia in fauorem pncipu nisi eccia Ecm st hoc allegatez pra dina
pit z hnat q lib te eclie n eccia Ecm st hoc impedietes restaurat eoho nouc
pnapes sectaes certe no mmo ipaz mag cu desiderio appetit pcaro instat
supplicat bo suis ipa by semoz q suoz laborib et pcuiis no pcedo Eta
do nouis mod et exqsite cautelis ip obviant nequitia pit Ecm st hoc
q intessu hntes h actu nocetes hti sim tes h malicia sonces Apstu im
tes h sencer te crudeles d truncta ingsitate scinde et diuidi conar nisi eccia
de quib ait Jeronimus vetus scinitas historias inueniu no possu aqs scidisse eccia

r vides eclesia sedi duas p r duas abbedictas z pcte abca aufn z spoliari z
lib tate sacd qcalioz essin z sepeditu z fide sacr qcalioz impugnari dolet

et de domo dei ipsos seduxisse [illegible] quam sacerdotes adeo facti sunt [illegible]
nequissima atque pisa que sub pace fidei sub religione colere [illegible]
eos genuit lacte nutrit et tam alte sublimavit impugnare non cessat [illegible]
[illegible] sanior corpus [illegible] protervitas et indignatio [illegible] pisa quod non revocat pudor
[illegible] non ligat [illegible] non vincit caritas pietas non emollit non [illegible]
[illegible] iustitia non inflectit [illegible] minus damna non sanat [illegible]
[illegible] non tangunt obviam [illegible] non retrahit [illegible] [illegible] male
[illegible] quia dereliquerunt dominum blasphemaverunt sanctum israel alienati sunt retrorsum
[illegible] ut [illegible] ab ea [illegible] apostolo ubi est [illegible] ubi est
[illegible] sobrietas confessorum castitas virginum continentia viduarum [illegible] zelus apostolorum
monachorum [illegible] sacerdotum ubi est hodie ille doctor egregius contempla[illegible]
[illegible] apostolus paulus qui [illegible] ampliare ecclesiam dei factus est iudeis
ille [illegible] [illegible] et [illegible] omnibus ut omnes lucrifaceret ubi est
[illegible] [illegible] laurencius qui zelo domus
[illegible] vasa [illegible] sacrilegi [illegible] [illegible] eucta [illegible]
[illegible] distribuit ubi est ille doctor [illegible] qui zelo fidei
imponebat ubi est ille doctor [illegible] ambrosius qui zelo libertatis ecclesie [illegible]
[illegible] imperatori in facie resistit [illegible] et [illegible] ecclesie [illegible]
isti abierunt in regionem longinquam accipere coronam de manu domini et de manu dei [illegible]
[illegible] regnum [illegible] temptacionem [illegible] in novissimis temporibus
[illegible] et [illegible] tanta tribulacio [illegible] fieri [illegible]
[illegible] in ista temptacione ecclesia [illegible]
[illegible] sicut filiorum israel [illegible] arena maris reliquie salui fient
[illegible] hanc temptacionem vincet ecclesia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 2 thess 2° [illegible] [illegible] firmitas ecclesie cuius regnum stabit invictum et
[illegible] et [illegible] et magis [illegible] [illegible] subiecit omne [illegible]
[illegible] sepiturum et [illegible] reges [illegible] [illegible] et obedient
[illegible] et regnum eius alteri non tradetur [illegible] et consumet universa hec regna et
[illegible] quod vidisti quod de monte abscisus est lapis sine manibus
[illegible] sine [illegible] et comminuet testam et ferrum et es et argentum
[illegible] et aurum et [illegible] lapis autem factus est mons magnus et implevit
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] ecclesia semper [illegible] scripture
[illegible] adversitatibus [illegible] impugnacionibus [illegible] defendere [illegible]
[illegible] [illegible] inde [illegible]
[illegible] tibi dabo claves regni celorum

suo ee possit conservare et regere ac de adversantibus sine co
natibus ad sui destructionem resistere et se tueri patet ro. quod concernit
tertia timorum ymmo a fortiori cum xpc ipsam ecclesiam plus aliis dili
gat hoc et videre notorie in verbis de ecclesia dictis a xpo in sua
fundacione Cum enim dixisset quod super se petram edificaret ecclesiam
statim subiunxit Et porte inferi non prevalebunt adversus
eam quia haberet ex eo quod edificata sit habeat in se virtutem
et potestatem adversantibus resistendi et se in suo esse conservandi
Secundum eciam in eam dicit de ecclesia quod est pressa ac turbulis ut castrorum
acies ordinata Et non autem esset pressa in se et turbulis si ad conservandum
se et tuendum non haberet in se virtutem et potestatem secundum ordinatam ab opposito.
Secundum quarto que circa ab opposito arguitur Et enim si papa sit ad quem
pro suo debito dignitatis ecclesiam pertinet tueri et defendere cum hoc ecclesie
ad ipsam non sit essencialiter dependens quod deficiente papa ecclesia non deficit
sed esse potentis eius quod primo namque tempore haberet quo ecclesia sine papa est
aut ipsam nollet tueri non posset se in esse conservare quod nec sane
mentis asseret hoc namque virtute a xpo fundatore corpori quo sunt
data ad se conservandum in suo ee ut per eandem papa quod sit coordi
nacioni ecclesie ipsa perdit potestatem qua a xpo ad sui regimen et sui
conservacionem accepit primo non concernit et conservandi se tamen rei in
tercia Sic ergo ecclesia ut per eandem papa deficiat a virtute concernendi
ita nec a virtute et potestate se regendi et conservandi in suo ee
hoc non potestatis nisi auctoritate apostoli j cor xij unde ... omnibus
membris sine toti corpori non autem uni soli membro dicit enim corpus
non est membrum unum sed multa Si dixerit pes quod non sum manus
non sum de corpore non ideo non est de corpore et si dixerit auris quod non
sum oculus quod non sum de corpore non ideo non est de corpore Si totum
corpus ubi auditus si totum auditus ubi olfactus nunc autem posuit
deus membra unumquodque eorum in corpore sicut voluit Et si essent omnia
unum corpus ubi corpus Non potest autem dicere oculus manui opera tua non indigeo
aut iterum caput pedibus non estis mihi necessarii Sed potius

deus corpus ut non sit scisma in corpore sed in idipsum pro- adiuvice
solicita sint membra Et sequitur vos autem estis corpus
Christi et membra de membro Et ostendit quidem posuit deus
in ecclesia primum apostolos secundo prophetas tertio doctores deinde
virtutes etc 1 Cor xij Ex quibus et ex hac auctoritate advertendum est hic quod
sicut apostolus dicit Christi et quod potestas ecclesie servandi conservandi et
regendi ac tuendi inest ipsi corpori sive omnibus simul membris
non autem quod consistit in communi solo membro et pendeat
in toto sicut videtur quod potestas etc in ecclesia non sit in quodam toto
vel aut integrali cuius tamen sit virtus potestativa a singulis
partibus sensitivis sicut in quodam toto potestativo quemadmodum virtus corporis
et actus et operationes anime et in ipsa anima et suis potentiis
sit in quodam potestativo et quod potestas non reperitur integre in quolibet
parte potestativa vel in una parte ita ut ab illa tota alijs
conveniret sed et membris simul partibus potestativis conveniat Sicut vi-
in ecclesia vel presupposito etc quod ecclesie inest virtus et potestas se
conservandi in suo esse tuendi rei unitatem Advertendum quod ipsa caritas
habet virtute perpetuare sibi unio quod caritate pertinet complete
non reperitur licet cum veniunt rei inest virtus se tuendi
et a corruptionibus se conservandi hec tamen non in summo gradu
ita quod fortiori potestati resistere possit sed in certo gradu et subiicitur
violentie maioris virtutis utputa mali et cavillationibus que accidunt
et consumunt a fortioribus operantibus In ecclesia autem virtus et potestas
se conservandi a non superari potestate corpus maliciose quod dominus non
Et porte inferi non prevalebunt adversus eam dicente testante
Job xli non est potestas super terram que huic comparetur et hoc non
potest adversus ecclesiam prevalere sed quia non etiam omnia superari
potest quoquo sed quod virtus et potestas que in ecclesia ipsa est supe-
rior ab potestas adeo excessus ita sed aliqua est maior
in prevalere posset adversus ecclesiam sed non hic potest quo ipsa esse super-
ioris at sed hec potestas ad se regendum et conservandum et quiescendum vide c 3 ap etiam signa

sto𝔷 ⁊ om̄ doctoꝝ qꝛ ꝫ ptas clauium vꝫ scia di
scernendi ⁊ potestas iudicandi ligandi et soluendi Et vnde
quod ptas tante precelleat ꝫ qꝛ tota vniuersitas hominum illam
nō pt tolle͛ s; eā a solo deo acceptauit. ꝑ ꝫ illā ī pta
te contrate siue cultuinis hominum ⁊ aliq̄ sol aliquos qꝛ ꝑ ip
sos relegare et a sua societate separare ꝫ qꝛ ic q ab eoꝝ
societate appellat eo ipso sit separatus a societate dei ⁊ angeloꝝ hic
nō ꝫ a hōīs ptate Ptas aūt clauium ad hc se tendit
ut q ligandi in terris ligant ⁊ in celis ⁊ q soluta sunt
in terra soluūt ⁊ in celis ideo dr̄

Et tibi dabo claues regni celoꝝ Et quodcumque
ligaueris super terrā erit ligatum et in celis Et
Et quodcumque solueris super terrā erit solutum et in celis
Comendat petrus tanq̄ sublimatum ꝑ ptate dispensacionis
siue administracionis cui primo ad vtendum ꝫ qꝛ ecclesia mili
tans hz finē suum nō in se ut in terra s; poci' ī primis in
ecclesia triumphanti ⁊ ī celis vnd' ī ad salutē hūanā generis
necessarium fuit qꝛ ecclesia militans ꝑ fidē ⁊ dilectionē spem
fundaret sup petram ut posset ꝑficere ꝑ mutuum in vita ita
necessarium fuit ut introduceret in celum adoptiones primum
⁊ iō nō solum deum ꝫ petrus capiti ecclesie qꝛ sup petram
fundaret ecclesiam vnde eciam qꝛ ei darent claues regni celoꝝ
ut possit beatificari om̄ primo ⁊c ⁊ qd dt beatus Aliud pet
peciit honorē tuum stet Et tibi dabo claues ⁊c vbi ꝑ
promittit potestatē clauium et vsum et officium ibi Et quodcumque li ⁊c
promittit ꝑpetue ꝑ ptatē domini ⁊ Et tibi da cla Circa qd dom
nus ut s; ꝫ qꝛ hūs graciā aliq̄ ⁊ ea bn̄ vtens meretur ut d
domini gr̄e dedr̄ ymno ad maiorē ⁊ī Cū homini dabit et habundabit
qꝛ igr̄ petrus accepto dono reuelacionis pr ei reuelauerat

filiud bid v fy z pmte et delecta[r] afitedo xm t filium
dei vivi dcto mere ut b ad domd adda ap[o] s claues
regni ce[l] vnd dnf tibi dabo cla re c q d sic predidit
me t cognoste ita et ego tibi do aliud s cla ro celord
hec tria va quibz xe indicat maiestate sua q petrus
afessus e et ei afirmat simaz s ego dico ego disco ego
dabo h z solus d sit xpe in spualibz // sund e dare i pre
tipe qd ptinet ad pom pribz // sund est edificare qd ptinet
ad sapiaz fili // sund e dare qd ptinet ad bonitatem s s dicat
go et tibi dabo glo ut dibz astacl q absq ea afere
ac fide nllz regnud celorz posse intrare Claues intelz
i ptut iudicis ptate / regni celorz i eclie sm mlti que
d regnud celorz q ad vsd ptatt eius digne mistrand
no sd clauis e matial e instrm ad remouend obstacu
lud qd impedit intitud sic in spualibz ptas ad remouend — scriptu-
no q in foro pniali sic duo sic in foro iudiciali ho- — rus vi-
st duo actus dmsi dissue cam e pz mod simare et — ro rz
q in foro pniali vtrunq ordinatud e ad apiend celud vtrq — lorz
d clauis ac st duc claues q aferunt in gdu sacdota-
li a ideo claues ac sed nod st materiales s ptas spual
que dicte e v a e ptas aferenda petri a no peto sic
in veti lege sacdotes iudicabant int lepra et non lepra
adulterii ec q ho lez hic no posset bud iudicare su sua
tz sua no d clauis s ptas iudicadi p scaz pbitiam et
ideo lez sua no st clauis tz necco reqri ad debitud vsu
hui9 clauis Alia clauis e ptas admittendi vel excludi
s vnz iudicaud p hitud q dext excludi et digni recipi ro — i digni
hz ex b Jo[n] anglc q hac eadem ptate iudicandi heat
alij apli videas s[t] int ib Auctorqz allegant s sup tua
erit ligata e in celis ecz pce ptate spal accepit ut os
intelligat q quicqz ab vnitte fidei et societe ecclesie separat nec

apertis p̄ut solui nec in celum p̄ut ingredi qr extra
ecclīaz nō ē qui ligare possit aut solue / columba n̄
enī ligat columba dimittit vn̄ ē columba mea etc. ö
ergo hanc p̄tatē hz oīs ecclīa in epīs et sacerdotibus
sic dī b̄ Jeron̄ ß singulariter dm̄ ē hic petrus qui ḡ tenuit
plenitudine p̄tatis sic sui successores in omnibus casibus
etī aō vocant̄ in p̄to soliamus. Secundo quilibet sacerdos
habeat claues videtur sequi qd quilibet possit ligare et sol
uē quemlibet Rn̄ nō sequitur quia licet quilibet sacerdos habeat
claues nō tñ quilibet sacerdos h̄z subditos quos ligare vel
soluē poss et qr sīna a nō suo iudice lata valz i et
Deinde ei dī Et quodcunqz ligaueris sup trā etc. glo. quemcunqz indi
gnum remissiōe iudicaueris dum viuit indignus apud deum
iudicabitur 2º quantum ad p̄tatē soluendi subdens Et quodcunqz li
gaueris etc. soluis etc. glo. i. quemcunqz soluendum indigaueris
iudicaueris dum viuit remissionē consequetur a deo ecclīa p̄dicta
sciendum ē qd p̄tas p̄dicta ligandi atqz soluendi sic data est
aplis et eorum successoribus ut effectū efficaciam habeat si claues
discretio nō erret ista qd claue nō errante p̄dicta propter
opera sic effectus eadem forma sit sacramentum noue legis
quod graciā confert propter opera Si autem clauis discretio erret
i sacerdote ita qd nō ligandum liget vel nō soluendum absoluat
nō seq̄ absolutus vel ligatus sic Jeronimus dī cō sacerd. ē qr
consensus nec pz quod est viuenti ecclīa digitus qr quicquid
ecclīe iustitiā conuenit nō ad quod propriū dei remittere et solue
peta ut peccata soluit fideles incorporent ym p mundet
tamen eos p̄hemt assistentes ~~qd ipse nobis concedat qui cum deo~~
~~viuit~~ / per immundos. ~~vniuersalia~~ seclorum / Sunt autem quedam que habent no vl z m
scienciā ß nō potestatem quedam potestatem ß nō scienciā quedam vtrumqz
quedam ß nō potestatem habent concomitantem suspensiōe et sacramenta de
quibus etc. dī ergo t glo. cōsidero petrus propter claues accepit

ut homines intelligat quod quocienscumque ab veritate fidei et sanctitate
cietate eius se separant erunt corporibus soluti ut etiam patet
lucide inferius. Et sunt non soluti ista et non solvunt patet Aug.
in libro de baptismo contra donatistas quod sciatis non ... parvulos forsan ut ligam patet ut soluti quod
ligat columba quod ligare possit vel solvere columba cum
quod columba dimittit et vel est columba non dimittit
aliqui qui habent potestatem sed non sciant tales sepe errant cum
iudicio ligandi et solvendi de talibus dicit Ieronimus in glosa super
locum quidam non intelligentes aliquid sumpserunt de super
cilio phariseorum ut dampnare innocentes vel solvere se putant
noxios cum apud deum non sententia sacerdotis sed reorum
vita queratur. Alii vero sunt qui habent sciam et potestatem sed carent
quod habent sciam eminentem quod sufficit quamdiu tollerabiliter
Istud tamen utrumque assignare videtur Apostolus i. Corinthiorum xv.
Alia claritas solis alia claritas lune alia claritas stellarum
Sol habet lucem eminentem sine comparacione luna habet lucem
sufficientem ad illuminacionem noctis. Stelle habent licet tollera
bilem quod deficiente luce lune ipse stelle aliqualiter
illuminant noctem. Cum igitur in ecclesia dei non possit esse
sol saltem sit luna et quando non potest esse luna saltem sit
stella quia qui non potest habere sciam eminentem habeat saltem
sufficientem et qui non sufficientem habeat saltem tollerabilem. Secundo dicendum
est quod in lege est clavis et cum clavibus potestatis vero cantat ecclesia
habent potestatem clavium etc. et ut capitulo ... ortus li. 2 c. xi. teste sunt
Et clavis sapiencie Apocalypsis iii habens clavem david qui claudit et nemo aperit glossa
clavem scripturas ... ut eam aperit ut intelligam de ista
clave scripture dicitur Luce xi ve vobis legisperitis qui tulistis clavem
sapiencie ipsi non intrastis et eos qui intrabant prohibuistis. Est clavis
mentis unde ... xxii dabo clavem david super humerum eius clavem
clavem david fuit una in Marchia et david in sua una ascenditque est
clavem scilicet regni ista clavem unde patet non habet in ... sed in ...

qz no lz unq occulta sz apta et longanimi p quia longa
nimi portat peccatores Est clavis discrecionis p unde Cribanus
sup id Et tibi dabo c r c i ipaz discrecionem et potencia / potencia
qua ligat vel dissolvet discrecionem qua dignos vel indignos discer
nat Est clavis temperancie vocat enim temperancia virgo clemencia sive
lenitas Seneca clemencia z lenitas animi in potestate vlciscendi vel le
nitas superioris adversus inferiorem in penis constituendis Ista clavis
clemencie et lenitatis ianuas visceris v' quod aperit pos ianuas ce
li aperit Est clavis iusticie q maxime relucz in iudicio Apo i
habeo claves mortis z inferni De hiis tribus clavibus dicitur Ysa xi
Non secundum visionem oculorum iudicabit neque secundum auditum aurium arguet
Ecce clavis discrecionis unde Et iudicabit in iusticia pauperes Ecce
clavis iusticie Et arguet in equitate p mansuetis terre Ecce clavis
lenitatis et clemencie Si quidem ipi prelati z iudices causas z causas
debent iudicare secundum auctoritatem et ideo accepit clavem potencie sive vi
tate / ideo accepit clavem sapiencie / secundum pietatem ideo accepit clavem
iure secundum maturitatem ideo accepit clavem discrecionis unde secundum ca
ritate ideo accepit clavem temperancie z secundum iuris ordinem ideo a
ccepit clavem iusticie debet a prelati primo iudicare secundum
auctoritatem Et ideo accepit claves potencie Ista autem aures et
pritas magis attendit in hoc quod peccata remittit unde Ioh 20
Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis Et in d ab
(dis) sine z Ezaias pt remitte peccata nisi solus deus Et tamen dicitur
autem verum quod deus remittit et sacerdos sz diverse Ex peccato
enim mortali tria incommoda in homine generatur primum dei ini
micicia quod sic peccator dei inimicus efficitur Secundum deformis anime
culpa quia i anima peccatoris imago et similitudo dei deturpatur et
deformis macula ibi relinquitur Tercium reatus obligacio
ad penam eternam Ista tria deplorat se d Ierem 2o Ecce ob
tenebrit calamire Ecce deformis maculam intuens suam Sic
hic sermone Ecce offensa et inimicia p icat de celo in terra inclitam
Ecce reatus sive obligacio ad penam eternam Ista tria solus
deus dicitur quoniam remittet Solus enim remittit offensam solus
lavat maculam solus dissolvit obligacionem eternam Ista tria figurat
luc 15 In filio prodigo de quo tria dicitur sz quod pr in amplexu et os
culatus fuit et quod stola prima in induit fecit et quod dixit filii induor-

tuus fuat et remisit periculum et invitus est. In hoc quod ipsum ample-
xatus et osculatus fuit datur intelligi quod solus deus remittit offensam.
In hoc quod ipsum stola prima induit datur intelligi quod ipse lavat maculas
et decorat animam. In hoc quod dixit filius meus mortuus fuerat et revixit
datur intelligi quod et culpam et remittit penam eternam. Verum iustitia
dei non patitur ut aliquod malum remaneat impunitum, ideo peccator re-
manet obligatus ad penam purgatorii. Secundo autem sacerdos tamen
facit ex parte sui in absolutione peccatoris quod ipsum absolutum esse denun-
ciat ecclesie militanti peccatorem sit adeo absolutus. Nichilominus tamen per absolutionem
non recipitur ab ecclesia militante nisi ad arbitrium sacerdotis. In veteri
enim lege contingit leprosos esse mundatos tamen propterea non recipiebantur
nisi ad iudicium sacerdotis. Ideo dixit dominus leproso mundato Mathei
8 vade et ostende te sacerdoti. Tertium est quod a pena purgatorii
cui fuerat obligatus ipse deus obligavit et peccatorem pene penitentie satisfactorie
ipsum ligat ita ita quod si sufficiens fuerit aliam penam purgatorii
non sustinebit. Quartum est quod de ipsa pena satisfactoria iniuncta sive
in iniungenda partem relaxat. 2 Cor 2 Nam et ego quod donavi si quid
donavi propter vos in persona Christi. Unde dicitur quod solus deus remittit
peccata [illegible] quantum ad ista tamen potest dici quod vero sacerdos potest
remittere peccata [illegible] quantum ad ista tamen quod sit absolutum denunciat
penam purgatoriam in satisfactoriam commutat et de ipsa pena satisfactoria
partem relaxat. ¶ Notandum autem quod in inferno sunt omnes ligati, in celo sunt omnes
soluti, in mundo quidam ex toto ligati, quidam ex toto soluti et ex parte ligati. ver-
Math 22 ligatis manibus et pedibus mittite eum in tenebras exteriores. titi
Ex quibus verbis patet quod dampnati sunt ligati potentia operativa quia nullum pro-
bonum meritorium facere possunt. Et ideo dicitur ligatis manibus. Habent potentiam rati
ligatam affectivam quia deum non diligunt sed habent odio. Unde in psalmo superbia
eorum qui te oderunt ascendit semper. Et ideo dicitur ligatis pedibus quia pedes
enim anime sunt affectiones. Habent etiam ligatam potentiam intellectivam quia deum
non cognoscunt cum sunt in terra oblivionis. Ideo dicitur in tenebras. Habent etiam
ligatam potentiam reparativam quia numquam possunt reparari ad priorem statum. Ideo dicitur
exteriores. Peccatores enim in hac vita sunt in tenebris interioribus quia sunt
intra ambitum misericordie divine. Dampnati vero sunt in tenebris exterioribus quia sunt extra am-
bitum divine misericordie. In celo autem sunt omnes soluti quia habent solutum intellectum,
solutam voluntatem et solutum affectum. Habent quidem solutum intellectum quia non
impeditur aliquo velamine sed revelata facie vident deum. In presenti autem
vita intellectus noster est ligatus quia velamine coopertus. Unde [illegible]

videns nunc per speculum in enigmate tunc autem facie ad faciem Secundo
est beatorum solutio cogitationis quia sancti cogitationibus eorum libere quiescunt in deum In
presenti autem vita sanctorum cogitationes sunt ligati quia ad hoc impediuntur Romanorum
viii ligavit eum funibus in aliis ~~[illegible]~~ Tertio est beatorum solutio affectuum suis
quia eorum affectus deificantur totus et totus transit in deum In presenti autem
vita affectus sanctorum sunt ligati quia actus impediuntur Sapientie ix corpus
quod corrumpitur aggravat animam Propter ista tria dicit apostolus 1 Cor xiii Cum
essem parvulus scilicet in presenti vita loquebar ut parvulus eram ligatus in-
tellectus animi in cognitione sicut loquitur quod videtur aliquis intellectus conatur
sapiebam ut parvulus eram ligatus cogitabam ut parvulus eram ligatus affectus
cogitationis Cum autem factus sum vir scilicet in celesti patria evacuavi
ea que erant parvuli soluti quia ideo non habeo ligatum sed solutum in- =
tellectum affectum et cogitatum Item videndum quod sunt in toto ligati quidam
quidam in toto soluti quidam ex parte soluti et ex parte ligati De toto quidem
ligati sunt peccatores qui ligati sunt vinculo culpe et reatu pene eterne
de quibus dicitur Judicum xv ligaverunt Sampsonem novis duobus funibus
dicitur autem novi quia sunt valde difficiles ad frangendum De toto autem soluti
sunt in patria qui nullum habent vinculum culpe et nulli sunt obnoxii pene nec
eterne nec purgatorie nec satisfactorie nisi inquantum aliquam penam assumant
ex propria sua voluntate Ex parte vero soluti et ex parte ligati sunt peni-
tentes qui quidem soluti sunt a vinculo culpe Ecclesiastici iii In die tribu-
lationis commemorabitur tui et sicut in sereno glacies solventur
peccata tua Sunt tamen ligati funibus pene satisfactorie quibus peccato-
res de laqueo vitiorum extrahuntur sicut Jeremias Extraxerunt Jeremiam
funibus et eduxerunt eum de lacu Secundo duplex est potestas ligandi et solvendi
prima est in foro penitentiali 2a in foro iudiciali Prima potestas respicit ordinem 2a
prelationem prima potestas competit solis sacerdotibus 2a prelatis etsi non sint sacerdotes
sicut archidiaconis et consimilibus prima potestas ligandi et solvendi in foro
penitentiali aditum celi aperit et ideo recte dicitur clavis Secunda per iudicium sub-
ditos coercet et ideo dicitur gladius prima potestas arbitrium est inter deum et
hominem 2a inter hominem et hominem Dicitur [illegible] de clavibus ecclesie prima dicitur
ut compositio fenestra quia clavis 2 cardinem hostium sed hostium regni celorum
apertum est a passione Christi Apocalypsis iv vidi hostium apertum in celo Hoc Clausura
celi tempore Helie que ubi sed non penetrat [illegible] hominum propter peccatum parentum
et durat usque ad [illegible] alia ubi et penetrat que sit quod per veram satisfactionem et

dicat in ppetuu' q ptclare s3 vero ppetuu' q sit homo pcul pa
cu' pa et pena ei debita Cum ad pa3 clausisitu' claues psi pro
tate s' quo ad 3a3 illi quo ad 3a3 ecclie ita tn q ptas aucte
s3 in solo deo qui apit p gre infusionz ptas excellencie in xpo
qui apit p passionis meritu' ptas ministri in platis ecclie quia p
pnt p ministeriu' scto3 Ad obiu' dcm cu' ptas amouit clau
sura gnalis s3 tn quili3 pt s' pone ptclare pctum Itl gnitur
de entitate s' quid s claues Rx' videt q mt sit jn aia nd sit
nisi potencie pauca et h'itus s3 claues no s pon' qr pon' nisi
aia ut h'itus qui no inclinat pon' ad actu' ut pa' no afficit
subiu' go mt s qr pon' ista tria st in aia Rx' sit pun' actu
aialiu' po s nalis et pun' actu voluntarius s pon' volutas et vo
luntas ut s pun' actu' coiu'c sup facultate no s ptas in ca
3a3 na3 tas aut est ptas clauiu' vn claues s ptas quedam
spualis sup nar data adeo et infusa no innata ut acquisita
Et aqui dicut q sit eadem res cu' caracte q imprimit in ordine
sacdotali Ad obiu' dcm q ptt de pons nalibus et no infu
sis Itez quia de iuo clauiu' glo dt h' q sit due scia discernendi
et ptas ligandi et solvendi Rx' vna clauis nal sufficiat ad
vnu' hostiu' go et vera spualis clauiu' scia no dat in ordine s3 cla
ues ibi dant xpo sic in sole pon' ligandi et indicandi va est
in radice s3 due in effectibus Claues eni dr ptas iudicandi i
foro aiaz no corpium ptas aut iudicandi ex duobus integrat ex
ptate discernendi in cae examinacoiz Et ptate diffidi in cae scitie
p sinaz excpiatoria vel absolutoria pa ptas dr h' scia alia
pon' ad p'n obiu' dcm q no s sile qr actuus corlis pt patere
quit dignus et indignus spual aut no vnd dr pcede ptas di
scernendi Ad d q scia ut s h'itus gnrandi no s clauis s3 ut est
aucti' discernendi Et ita di intelligi mgr qui vidr velle dicere
q scia est clauis h' ponr multe dubitacoes residuas dubitacoes

de ptate aut alio lucas inde p 9 duo pala tia tlesu du m

vide ps finem pme dubiis Circa du° vtr ptas clauiu' sit data
pur psi pet' aut pur ecclie vnd Rx' q ptas ligandi et solvendi
et oues x' pascendi data a xpo sco pet' sup q s fundata tota
ipsius plenitudo ptatis fuit data a xpo ipsi pet spons vnd ecclie pro
et pui' i ipso sed pet' sev in psona bti petri q p' morte xpi ecclie re
manebat eu' vicarius et nist' in ea ac dispensator fidelis ministeriorum

primus dei q[uod] p[er] xi xvi capit[ulo] promissa et data sunt specialiter soli ecclesie in
construct[ione] q[uod] ecclesia non posset corrumpi seu perfecte [illegible] regere petr[us] de-
bet eam auctoritate et superplatus in specie universalis ecclesie [illegible] regere et finem [illegible] dicit
[illegible] q[uod] h[ec] plenitudo potestatis specialiter non sunt data petro ut petro sed sunt data
universali ecclesie q[ue] erat per [illegible] tamen in petro Sic in petro super quod fundabatur universalis ecclesia
erat xpc [illegible] seu in xpo [illegible] per fidem [illegible] aut [illegible] persolvenum
[illegible] quia petrus quam xpc [illegible] non erat xpc dicit et super
hanc petram edificabo ecclesiam meam Si scriptura affirmasset esse petram filium dei
posset ascendendo [illegible] petram [illegible] sed dixit [illegible] petra per [illegible]
et [illegible] Sic ecclesia katholica q[ue] accepit apostolis in potestate ligandi et solvendi
ac eius oves [illegible] pascendi [illegible] petro erat tamen [illegible] ad potestatem [illegible]
attributam a deo [illegible] filii [illegible] et figurat [illegible] erat petrus
ipsa universalis ecclesia [illegible] q[ue] dicitur in symbolo apostolorum Unam ecclesiam katholicam
sanctorum communionem quam reputat [illegible] in spiritu sancto congregatam
Et ita au[gustinus] tibi dabo claves etc et [illegible] loquitur de hac potestate
clavium h[abe]t aut[em] au[gustinus] [illegible] sancti doctores [illegible] promissionis
petrus q[uod] confessio [illegible] Et ideo illi [illegible] hec
potestas promissa cum sint gesta [illegible] soli petro
hanc potestatem concessit sed ipsi ecclesie [illegible] prima [illegible] potestas
clavium non ad solam personam petri et eius successores sed [illegible] ad ecclesiam
[illegible] gesta [illegible] textus Constat enim quod xpc omnes
discipulos [illegible] non aut[em] solum petrum interrogat et petrus [illegible] omnibus respondet.
[illegible] accepit [illegible] Lucas [illegible] testatur et
petrus dixit tu es xpc filius dei [illegible] Et [illegible] illos dixit [illegible] dicunt
[illegible] [illegible] visio petri erat visio omnium [illegible] doctores
[illegible] confessio fidei sit [illegible] potestatis confessio
[illegible] textus [illegible] quod [illegible] sunt
[illegible] apostolos [illegible] et [illegible] et in [illegible]
[illegible] de hac [illegible] si [illegible]
[illegible] petrus [illegible] illa [illegible]
cephas et petrum esse constitutum principem et maxime super [illegible]
sibi [illegible] ad regendam ecclesiam fuisse [illegible] potestate [illegible]
[illegible] doctrina [illegible] auctores [illegible] doctorum [illegible]
[illegible] petrus claves accepit [illegible] ecclesiam significat [illegible]
ecclesia [illegible] accepit claves [illegible] petrus [illegible] Aug[ustinus] super Joh[annem]

Sermone L xxxiiij de eccl(es)ia loquens inquit Hinc eccl(es)ie ap(osto)l(u)s
Petrus ip(s)e ap(osto)latus sui p(ri)matu gerebat figuram generaliter p(er)sonam eccl(es)ie
Cum ad ip(su)m ip(s)e p(er)tineret unum nunc h(om)o erat gr(ati)a v(er)o patrem hinc ac
gra vero demum p(ri)mus ap(osto)l(u)s Et q(ui)d ei dicitur Tibi dabo claves
r(egni) c(elorum) Et quecunque ligaveris sup(er) t(er)ra(m) e(ri)t [illegible] signat eccl(es)iam
q(ue) in hoc s(e)c(u)lo diu(er)sis temptacionibus velut ymbribus fluminibus
et tempestatibus quatitur et non cadit quia fundata est sup(er) petram
vnde petrus nomen accepit Non enim a petro petra sed petrus a petra
non petra a petro s(ed) petrus a p(ri)mo nomi(n)at(ur) Sic quippe ait dominus Sup(er)
hanc petram edificabo eccl(es)iam meam q(ui)a dixerat Tu es x(pist)us filius
dei vivi sup(er) hanc petram quam (con)fessus es edificabo eccl(es)iam meam
Petra enim erat (Christus) sup(er) q(uo)d fundamentum etiam ip(s)e edificatus est fundamentum
quippe nemo aliud p(otest) ponere p(re)ter id q(uo)d positum est q(uo)d est x(pistus) ih(esu)s
Eccl(es)ia ergo q(ue) fundatur in (Christo) claves ab eo regni celorum accepit in
p(otes)tate solvendi et ligandi h(oc) i(n) (Christo) Item sermone Non enim soli petro
s(ed) p(ro)p(ter)ea data videtur tocius ap(osto)lis tunc debat(ur) [illegible] teste q(uo)d insuff
[illegible] accepite s(piritum) s(anctum) q(uorum) r(emiseritis) p(eccata) r(emittuntur) eis [illegible] in sermone
sup(er) i(o)h(annem) debeo ap(osto)lis Quecunque ligaveritis sup(er) terra(m) e(run)t [illegible] ap(osto)los
alios [illegible] [illegible] p(otes)tat(em) [illegible] eccl(es)ie [illegible] hinc [illegible] [illegible]
quecunque si non [illegible] [illegible] q(uo)d omnibus [illegible] [illegible]
[illegible] de doctrina x(pisti)ana Est eccl(es)ia corpus [illegible] sicut ap(osto)lica doctrina
[illegible] q(uo)d [illegible] [illegible] Et sequitur [illegible] [illegible] et [illegible]
facere potuit [illegible] [illegible] [illegible] sisterne nolunt [illegible]
ut ea donaret peccata q(ue) [illegible] et [illegible] fixa [illegible] [illegible]
[illegible] nobis [illegible] [illegible] has i(n) claves dedit eccl(es)ie sue ut q(uo)d solveret
in t(er)ra soluta e(ssen)t in celo q(uo)d ligaret in t(er)ra ligata e(ssen)t in celo
s(ed) ut [illegible] in eccl(es)ia eius peccata dimitti non crederet et [illegible] alios
[illegible] ad [illegible] in [illegible] eccl(es)ie [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible]
[illegible] [illegible] i(n) eccl(es)ie [illegible] eius non credit [illegible] dimitti
peccata sit [illegible] desperando q(uo)d [illegible] ille [illegible] quod malum [illegible]
[illegible] ut [illegible] sue [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] absque dubio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] peccata [illegible] [illegible] petrus [illegible] si [illegible] [illegible]
non e(ss)et [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible] petrus [illegible] [illegible] si ea i(n) eccl(es)ia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petro ligandi solvendi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alligaveritis sup(er) terra(m) e(run)t ligata et in celis et
q(ue) solveritis sup(er) t(er)ra(m) e(run)t soluta et in celis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ap(osto)los [illegible] eccl(es)ie [illegible] [illegible] [illegible] petrus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petro Et q(uo)d ei dicitur idem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ad [illegible] dic(itur)

celesia [illegible] ecclesia [illegible] illi sunt date claves regni celorum
ut q(uo)d solveret i(n) t(er)ris e(ss)et soluta i(n) celis et q(uo)d ligaret i(n) t(er)ris
e(ss)et ligata i(n) celo

Item [illegible] [illegible] aug(ustinus)

Non vult b. Aug. in decret. xxiiii q. 1 c. quodcumque clave
et sine aliqua glosa vel expositione dicit quod petrus qui erat unus inter
apostolos reputabat ecclesiam solem tamen ecclesie in persona petri dicitur quod
in potestate ligandi et solvendi unde dicit c. quodcumque ligaveris et solveris
super terram erit ligatum et solutum et in celis. Ergo hoc tamen petri dono
Sed ecclesia utique hoc facit ecclesia. Sed ecclesia hoc facit sicut si non esset in
mundo [illegible] ecclesia ligaret et solveret et sacra fidelibus conferret
absolveret aperiret et solveret [illegible] ergo quod ecclesia ligat
et solvit in terris sit ligatum et solutum in celis quia alias sequitur quod multi
fideles gauderent et morerentur sine absolutione [illegible] ipsa
[illegible] dicit b. Aug. sic ergo petrus quando
claves accepit ecclesiam sanctam significabat quia claves accepit
nomine ipsius ecclesie ut persona ecclesie tempore eius pater auctor
super eas ipse accepit et ideo ipse petrus portat ecclesiam sanctam
significat et reputat sicut unus factus [illegible] basilicam intrat
et sit tamen solem ecclesiam licet ibi non sit [illegible] ecclesie
eius [illegible] ita ipse petrus stabat tamen [illegible] et reputabat
Item Aug. [illegible] xxiiii [illegible]
de apostolis petro et paulo [illegible] sicut [illegible]
sua sicut noster dicit quod apostolus applaudit ut hos pene ubique
petrus solus totius ecclesie meruit gestare personam [illegible] primum
audire Tibi dabo claves etc. Et sequitur has autem claves
non homo unus sed unitas accepit ecclesie. Item in epistola ad Galatas sit
[illegible] putas [illegible] apostolos qui Rome iudicaverunt non [illegible]
nos iudicetis restabat ad hec [illegible] ubi ecclesie [illegible]
ubi esset ad episcopis iudicibus causa posset agitari Et si male
iudicare [illegible] erant [illegible] solverunt [illegible]
[illegible]
qui in Roma iudicaverunt. Item [illegible]
de sim. [illegible]
nisi sacerdos [illegible] claves ecclesie
quas ipse gessit alii apostoli [illegible] Ecce quod dicit
claves ecclesie non petri et gessisse non petri [illegible] alius
[illegible] in decret. xxiiii q. 1 c. [illegible] de ecclesia dei
[illegible] potestate [illegible] ligandi et solvendi [illegible]
[illegible] ecclesia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] xxx1
[illegible]
[illegible] ecclesia dei [illegible]

s apl(i)s et cor(um) succ(essori)b(us) Und(e) go optt(at) q(ui)a ubi de hac co
missio(n)e legi(tur) in ewa(ngeli)o n(on) a(li)q(ua) locus aptor e(st) q(u)a(m) ubi p(er)
dom(inum) z ch(risti) xvi[ii] Expo(n)it(ur) au(ctoritati)b(us) satis ma(n)i(fes)te p(atet) q(uod) p(otes)tas
clauiu(m) pri(mo) s(i)t data eccl(esi)e q(uod) satis vid(etur) p(er)i(n)d(e) etia(m) ex p(re)dc(t)o
t(e)xtu ewa(ngel)i Math(ei) xviii attenta ma(teria) historie narrato(ri)e
Et Math xvi ca(pitul)o ubi d(icitu)r Tu es pe(trus) et t(ibi) da(bo) clau(es) re
gnum ca(pitul)o xx in fine q(uod) ma(n)da(tu)r pet(ro) soli statim p(ro)eo et
p(ro) se quod q(uo)d p(ro) (com)p(re)hens(i)o(n)e vide(ba)t(ur) eu(m) (con)stitue(re) capitaneu(m) sup(er) alios
stat(im) (con)tinuatie s(e)q(ui)d(u)r in xviii in p(rincipi)o Sq(ui)t(ur) i(lla) hora accesserunt
d(iscipu)li ad ih(es)u(m) d(icen)tes Quis putas maior e(st) in regno cel(orum) vid(etur)
p(atet) q(uod) p(er) h(oc) ewa(ngel)ista lo(quitu)r de sup(er)io(r)e et tu(n)c quibus(dam) int(er)mediis
et subiunx(it) in eod(em) ca(pitul)o Si peccau(er)it in te fr(ater) tuus &c Et sub
d(icit)ur q(uod) si no(n) audier(it) eos dic eccl(esi)e Si a(ute)m n(on) audierit
eccl(esi)am sit tibi sicut ethnicus et publ(ica)n(us) Amen dico vobis
q(ue)cu(m)q(ue) alligaueritis sup(er) t(er)ram erunt ligata et in celis et
q(ue)cu(m)q(ue) solueritis sup(er) t(er)ram erunt soluta et in celis
Li c[?] ut p(er) dubitac(i)o(n)es vide x q(uod) fac folia

Dubia 8a V(trum) sacerdos possit ligare et absolue(re) sc(ilicet) s(ecundu)m p(ro)p(ri)u(m) arbitriu(m) R(espon)d(etu)r
q(uod) q(ui)da(m) dicu(n)t q(uod) om(n)is p(e)n(itenti)e s(un)t arbitrarie i(d est) in volu(n)tate sa
cerdot(is) et p(otes)t da(r)e plus vel mi(nus) p(ro) volu(nta)te sua iu(x)ta peccat(um) q(ui)a
h(oc) facit v(ir)tute clauiu(m) Alii dicu(n)t q(uod) s(un)t arbitrarie isto (mod)o q(uod) cor(um) est
indicare de tal(ibus) c(asi)b(us) o(mn)ib(us) (con)tingentib(us) cu(m) in d(e)n(tio)ne recede(re) a canonib(us)
i(d est) a p(enis) i(n)iu(n)ctis a canone Et q(uod) cor(um) est indicare s(e)c(undu)m et
canonicas o(mn)es (con)tingetes cor(um) e(st) arbit(r)iu(m) s(ecundu)m q(uod) q(ua)ntitates s(ecundu)m vel fa
cientes canonicas pena(m) canonica(m) aggrauare vel p(er) elemosi(n)as s(ecundu)m
diminu(e)nd(a)s pena(s) in cano(ne) ~~di[...]~~ diminuere Et h(ec) albo(r) q(ui)a int(er)
has opi(ni)o(n)es po(n)it mediu(m) s(cilicet) q(uod) no(n) s(un)t o(mn)i(n)o arbitrarie neq(ue) q(uod) o(mn)i(n)o
sua s(ente)ntia sit tene(n)da o(mn)i(n)o s(ecundu)m q(uo)d s(ecundu)m arbitriu(m) sacerdot(is) (con)siderato affectu
p(e)n(i)t(en)tis et infirmitate mod(er)a(n)da e(st) eu(m) dispositione cap(acitat)is patet in
ministratione p(e)n(itenti)e Et p(atet) xxvi q vii ubi alleone [?] d(icitu)r tempa p(e)n(iten)tiis
h(ab)ita moderatione (con)stitue(n)da s(un)t ~~tuo~~ tuo iudicio p(ro)ut (con)u(er)sor(um) a(n)i(m)os p(er)
sp(ex)eris esse deuotos p(ar)it(er) h(ab)entes etat(is) simul i(n)tuitu(m) et p(er)iculor(um)

16

quecumque aut ecclesiastice respiciens necessitate dicit in b ethicos quod sacerdos
operatur in usu clavium solum instrumentum et minister tamen aut instrumentum effica
tia instrumenti tamen quod non a principali agente Et ideo dicit dionisius in fine ecclesiastice
ierarchie cum sacerdotibus utendum est virtutibus et divinitatis ierarchiis quemadmodum modo
tamen eos movet In eius sequitur charitatis xxii dicitur ut principalem potestatem tradi
ta sit metus et revelacio dominus si a suo et solis propter permittit potestate
remissionis apostolis data sed seudomodo quo filii dei aguntur Sigo sacerdos
rectus illi clavibus tamen proprium arbitrium dimittens retinere morose dicitur peccatum
ut ille circa quem operatur clavium recipit effectum et tunc pene satisfactorie
infligende sunt [illegible] et medicinae et pene sa
tisfactione debitate in canone non omnibus apponitur Ideo variande sunt tamen
sacerdotis arbitrium regulatum divina monente Sicut videmus quod medicamina diata
in arte quod aliquid infinite variat medicus tamen addictus temporibus locis etiam in
sunt omnibus pensatis quod pensanda sunt non in hoc propria voluntate sequitur
secundum statum medicinae Et sicut aliquid non dat medicinam efficacem quia
possit morbum curare propter debilitatem nec patiens nec quam alia potest manus
pro peccato debitum iungit nec ausim propter magnitudinem pene defferet et eam
facere negligat et avitatem prime recedet ut in hoc est aliis predicatur
iusticie quod in purgatorio cum completo presidenti pene Secundum quod ora
pro penitentibus sacerdotes formam absolutionis dicitur ab ecclesia debent
fieri quod in quolibet vero preterito attribuit fore sacrum aut prime preterit
peccata quod sunt corrupte pueri sive sunt vitia sive secundum quod sunt quedam
materia prime et peccata que sunt corrupte sacramentum quod ipsum sunt primo forme
tamen aut sacramenta nove legis efficiunt quod significant oportet quod forma sacramenti
significet id quod in sacramento agitur corporaliter in sacramento verbum forma bap
tismi est Ego te baptizo Et forma confirmationis est confirmationis Con
signo te signo crucis et confirmo te crismate salutis eo quod hoc sacramentum
auctum salutis preficit cum usu sed In sacramento autem eucaristie
quod consistit cum ipsa consecratione materiae exprimitur virtus consecrationis cum
dicitur hoc est enim meum Sic autem sacramentum prime non consistit in consecratione
alicuius materie sanctificate sed magis in remotione cuiusdam materie
scilicet peccati per ut peccatum dicitur materia prime secundum autem remotio fieri
a sacerdote secundum quod dicitur ego te absolvo eo quod peccatum sunt quedam vincula quo
dammodo quia ut dicitur Iniquitates sue capiunt impium et funibus peccatorum
suorum quisque constringitur Unde notandum de forma absolutionis que sunt dicitur
sacramentum prime et absolutionis sed quod si hec obmittitur vel aliquid illorum

non sit absolutus. Et sicut haec verba Ego te absolvo et haec forma debet dici
in singulari et non in plurali ut Ego vos absolvo. Ratio in hac forma exprimitur
~~actus~~ minister cum dicitur ego. 2o exprimitur persona in quam transit actus cum dicitur
te. Et quia sacerdos ut absolvens superior est penitente ideo non debet dicere
in plurali vos sed in singulari te. 3o exprimitur ipse actus cum dicitur absolvo. Haec autem
forma summitur ex constitutione Christi et ecclesie. Ratio sicut dominus dixit discipulis
suis docete omnes gentes baptizantes eos ita dixit Petro quodcumque ligaveris
super terram. Debet sacerdos auctoritate eorum verborum sed debet dicere in hoc sacramento — vel fiet / re baptis / auctoritate
Ego te absolvo et non debet dicere ego tibi peccata remitto. Ratio solus
deus auctoritative a peccato absolvit et peccata remittit sacerdos autem solum
ut minister. Ita mens (?) vero sacerdotes in hoc sacramento ministerialiter operantur
et ideo magis congrue dicit Ego te absolvo quam ego tibi peccata remit
to. Quia tamen sacerdos sic minister absolvit quidam apponunt aliquid quod pertinet
ad primam auctoritatem dei ut si dicatur Ego te absolvo in nomine patris et filii et spiritus sancti
vel virtute passionis Christi vel auctoritate dei impositione ut Dionysius congruunt
in celesti ierarchia. Quia tamen hoc non est de substantia formae ideo pro libito
relinquitur arbitrio sacerdotis. Unde sufficit ista forma Ego te absolvo
vel sacramentum absolutionis tibi impendo. Unde consequenter absolutione non sufficit
dicere misereatur tui omnipotens deus quia per haec verba non exercet sacerdos abso
lutionem fieri sed petit ut fiat penitenti. Tamen consequenter absolutionem
tales orationes Misereatur Indulgentiam etc. Et hoc ideo ne
effectus impediatur sacramenti propter penitentis vel actum vel peccatum
huius sed ... in sacramento forme. Et igitur hec oratio non sit de esse
sacramenti sed de bene esse ut dicit Thomas in 3a parte summe. Quidam ...
aliqua sunt de congruitate et de decentia forme et etiam de
necessitate sic orationes dicte misereatur. Et cum hoc ideo auctoritate omnipotentis
dei et auctoritate beatorum apostolorum petri et pauli a vinculo excommunicationis quo
vinctus ... si et ... et restituo te in communionem
sanctam ecclesie et ab omnibus peccatis tuis et ... huius confessionis
auctoritate sacerdotali qua fungor vel mihi concessa in nomine patris et filii et spiritus sancti
Notandum quia sacerdos auctoritatem absolvendi non habet a se sed a Christo
primo ideo ad omnem actum habet illam auctoritatem quidam apponunt
in absolutione auctoritate domini nostri ihesu christi vel auctoritate omnipotentis
dei et quia ipse apostolus primo recepit a Christo et concessit similes
a quibus et primo ad successores eorum sacerdotes quidem illam
auctoritatem vel quia Romana ecclesia ab illis recepit illam auctoritatem

16

a qua omnes sacerdotes recipiunt illam auctoritatem. Ideo convenienter additur
et sanctorum apostolorum Petri et Pauli. Tercio convenienter additur
qua fungor et hoc si curam habet confitentis; si autem curam non habet auctoritate sacerdotali
confitentis sed illa est de solido commissa auctoritate illius qui habet curam
confitentis illius, tunc debet subtrahi auctoritate sacerdotali sed dicere debet auctoritate
michi commissa seu qua fungor. Convenienter additur a vinculo
excommunicationis quia vix contingit quod confitens non incidat in excommunicationem
minorem. Et ideo convenienter additur et a suis excommunicationibus
est addendum et restituo te in communionem sancte matris ecclesie. [illegible]
adeat potestas sine [illegible] circa omnes ecclesie de qua [illegible]
et de confessione facti [illegible] absolutione [illegible] confessus
absolutus. [illegible] quidam sacramentis absolvi [illegible] collegi
[illegible] 2 sanctorum apostolorum Petri et Pauli et auctoritate sacerdotali [illegible] auctoritate
[illegible] potestate [illegible] et [illegible] confessus et [illegible] fungor
minore vel [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] et a suis [illegible]
[illegible] si et [illegible] indigeas et restituo te [illegible] transgressionem [illegible]
[illegible] absolutionem impositio manuum [illegible] et absolvo te [illegible] communionem sancte
[illegible] est [illegible] impositio manuum [illegible] [illegible] Et ita
[illegible] manuum in sacramento [illegible] ecclesie [illegible]
quomodo [illegible] [illegible] ut illi quibus manus [illegible] sit addendum
sit in sacramento confirmationis in quo [illegible] in quibus copia esse debet
[illegible] in quo confert quedam excellentia [illegible] et in sacramento
ministerio sit manus impositio [illegible] [illegible] [illegible] ordinibus
gratiam dei que est in te per impositionem manuum mearum [illegible] [illegible]
prime [illegible] ordinatur ad [illegible] aliquam excellentiam [illegible] sacramentum
[illegible] peccatorum et ideo sicut ad [illegible] baptismi [illegible] [illegible]
remissio peccatorum non [illegible] manuum impositio in quo tamen sit plena
[illegible] actus quia [illegible] [illegible] manuum sit [illegible] ad sacramentum
ideo debet imponi non confitentibus et aliis [illegible] astantes impositionibus confitentibus
[illegible] autem confitens absolvendus est a sua excommunicatione [illegible]
ligatus est quia aliquando confessio non absolutio valent [illegible] in
excommunicatione sua maiori excommunicatione ligato si autem confitens est
infirmus et in necessitate moriendi tunc [illegible] prima ad satisfactionem
[illegible] quia sacerdos [illegible] maiore est [illegible] [illegible] et ideo quilibet sacerdos

quecumque infirmum in articulo mortis de omnibus peccatis et sententiis excommunicacionum sive
maioris sive minoris ab homine vel a canone i. a iure latis potest absolvere.
Vera difficultas est quia vita quorundam hominum ducitur quod ab non incidet
in excommunicacionem ab homine vel a canone. Ideo ad cautelam et pro maiori
certitudine quilibet infirmus absolvi debet a sententiis excommunicacionis saltem qui non est
inventus excommunicatus sub hac forma. Dominus absolvat. Auctoritate dei omnipotentis patris et
petri et pauli apostolorum et auctoritate sacerdotali qua fungor absolvo te ab omnibus sententiis excommunica-
cionis maioris et minoris ab homine vel a canone in te latis si et in quantum
indigeas et restituo te in gremium sancte matris ecclesie et ab omnibus peccatis
tuis et cetera. Quorum contritus et confessus ego te absolvo in nomine patris et cetera.
Si autem infirmus in articulo mortis fuit maiori excommunicatus per canonem
et quilibet sacerdos absolvere eum non permittat sine iure si pro contu-
macia est excommunicatus. Si autem est excommunicatus pro manifesta offensa
si perpetravit vel iudicata faciat cautionem satisfaciendi ita quod ipse
vel sui heredes faciant cautionem tunc mittat se velle satisfa-
cere. Si autem non habet heredes qui cautionem pro eo prestarent vel vel
~~iurabit se iurabit~~ se velle satisfacere faciendo parti adverse
bona ipsius que habet sub custodia teneantur fideliter pro satisfaccione.
Si autem est pauper promittat si convalescet et ad meliorem fortunam
satisfaciet parti adverse velle et sic possibile absolvat sub hac
forma ut prius. Et hec omnia faciat cum protestacione coram testibus qui
possunt de hoc certificare suum ordinarium vel alium prelatum qui ipsum
absolvit ab huiusmodi sententiis quibus ligatus fuit et cum forma pre-
missa prout sibi sacramenta ministrari ut corpus christi et extrema unccio
et sepelliri in cimiterio quia sic non sepelliri excommunicatus si ab-
solutus. Item quilibet sacerdos in articulo mortis potest sic absolvere. Si
vero confitens habet bullam a domino papa in qua sibi datur et conceditur re-
missio omnium peccatorum suorum in agone vel in articulo mortis sive
forma bulle et faciendo ista que continentur in bulla absolvat
sub ista forma. Auctoritate dei omnipotentis et beatorum petri et pauli et
auctoritate domini nostri felicis pape quondam mihi in hac parte concessa ab
omnibus sententiis excommunicacionis maioris et minoris ab homine vel a canone in te latis
et restituo te in gremium sancte matris ecclesie. Et si pro hac vice moreris concedo
tibi omnium peccatorum tuorum de quibus corde contritus et ore confessus fuisti
plenam remissionem si in sinceritate fidei et unitate sancte Romane ecclesie
ac obediencia et devocione domini nostri pape persistas. Si vero
ista vice non moreris reservo tibi plenariam indulgenciam tibi concessam
a domino papa pro vero articulo mortis tue et eadem auctoritate ab omnibus peccatis

tuis deo et matri tenetur gratis et confessis Ego te absolvo In
nomine patris etc. Et credo istum modum in forma absolucionis dum
tamen forte nominandi propter hereticos et in rarioribus tempore festivitatis

Dubitatur utrum quilibet sacerdos ex vi clavium possit absolvere quemlibet | dubium 9 pro
hominem. Et videtur quod non nam extra de penitenciis et remissionibus capitulo omnis dicitur nulli sacerdoti licet per
contrariam alterius absolvere vel ligare. et probatur ratione quia iudicium
spirituale debet esse ordinacius quam corporale Sed in iudicio temporali non
potest quilibet iudex quemlibet iudicare ergo nec in iudicio spirituali. Item ac-
cio non tantum requirit potenciam a qua sit sed subiectum debitum in quo
recipiatur eo quod actus activorum sunt in paciente bene disposito Unde ad
ligare et solvere non tantum requiritur potestas clavium a qua sunt isti actus sed
est materia debita quantum ad istos actus respectu claves habent nisi personae
super quas habent claves habent aliquam iurisdiccionem Non autem omnes sacerdo-
tes habent iurisdiccionem super quemlibet. Racio: Nam iurisdictiones in ecclesia distincte
sunt aliquo modo ad instar distinccionis que est in ecclesia triumphante ut dicit
Dyonisius Nam sicut ibi sub Christo principe sunt angeli quorum quidam sunt superiores quidam
medii quidam inferiores nec equalis est omnium potestas. Sic in ecclesia militante
sub vicario Christi sunt patriarche archiepiscopi episcopi et sub illis inferiores sacerdotes
et eorum potestas distincta est secundum ordinem prelacionis et subieccionis. Et hoc figualiter
tangit propheta sub metaphora unguenti dicens Sicut unguentum in capite quod descen-
dit in barbam barbam aaron quod descendit in horam vesti eius. Ubi
caput intelligitur Christus a quo potestas absolvendi descendit in barbam id est in beatum pe-
trum. et dein in barbam aaron in quemlibet episcopum vel maiorem quemlibet prelatum
ultra in horam vesti id est in quemlibet sacerdotem simplicem Unde sicut in ascendendo ad superius
est status et reductio ad unum ergo in descendendo est multiplicacio ~~et per hoc virtutis diminucio~~
~~Ideo quanto prelati alii inferiores sunt plures tanto minorem habent potestatem ita quod status~~
Ideo secundum rectum ordinem ecclesie oportuit unum esse prelatum primum et supremum in quo es-
sent omnes status prelatorum ecclesie Et quia in primo status est in primo et simplicissime gene-
ideo virtus in eo unita est quia habet plenitudinem potestatis super omnes Et quia recessione
ab uno fit multiplicacio et per hoc virtutis diminucio Ideo quanto prelati alii inferiores sunt
plures tanto minorem habent potestatem ita quod status est in sacerdotibus qui in mente gerunt curam
parrochialem Et istorum iudicium ... est ad porcionem de terminatam Et illa videtur esse
messis sua Et cum non liceat alicui sacerdoti manum vel falcem mittere in messem alienam
igitur non quilibet sacerdos ex vi clavium sortitur efficaciam absolucionis in quemlibet hominem
Contrarium primum quoniam in collacione ordinis sacerdotalis cuilibet sacerdoti dicitur Accipite spiritum
sanctum quorum remiseritis peccata etc. tamen non omnibus sacerdotibus collata est potestas absolvendi
ut ex conclusione vii. i a ... circa ordinacionem sacerdotum dicatur quo ad potestatem que consequitur
ordinem non autem quo ad potestatem iurisdiccionis et hoc patet ex verbis Christi cum dixit ad petrum

Tibi dabo claues regni celorum. Ut intelligatur quod ipse habet potestatem palys
iurisdiccionem potestas autem ordinis quantum est de se extendit se ad omnes ab
soluendos. Et ideo indeterminate dominus dixit. Quorum remiseri
tis peccata. intelligens quod usus illius potestatis esse debet presupposita potestate
petro collata et in genus ordinacionem. Dicit hic Bona ventura
Sicut de potencia visiua est loqui dupliciter scilicet quantum ad essenciam et
quantum ad usum quantum ad essenciam fundatur hec potencia radicaliter in anima
nec animam deserit unquam. quantum vero ad usum exigit organum bene dis cuaz
positum et medium illuminatum Et sic tolli potest aut impediri. Sic est in
telligendum est in proposito de clauibus. Nam si loquimur de potestate soluendi quantum
ad essenciam sic est radicaliter in ipso caractere sic et caracter nec videtur ab eo au
ferri nisi et in relacione quadam Et hec modo inseparabiliter se tenet cum sacerdo
tali ordine Alio modo possumus loqui quantum ad usum. et hic modo necessario
requiritur status viatoris et auctoritas iurisdiccionis. quod status viatoris requiri
tur. quia sic status inuenti non competit esse statum ~~ecclesie militantis~~ viesic
nec potestas reconsiliandi et sacramenta exhibendi sine ad iudicandum extra statum
ecclesie militantis et sic per mortem hec potestas usum amittere potest in causa
sequenti et pariter requiritur iurisdiccio quia sacerdos enim est mediator. et in
quantum est mediator inferior est eo et superior penitente et arbiter in
ter deum et hominem constitutus loco dei ad peccatores sine soluendos et ad penitendum tibi
aut iudicacio non est sine iurisdiccione in eum qui iudicatur quia nemo potest ali
quem iudicare. nisi eum iudex constituatur ab eo qui potest Et ideo iurisdiccio
est tamquam vis motiua sine manus. hec autem deficiente que claues moue
at. et si adsit clauis nunquam exerceret. et si amittatur hec iurisdiccio cessat ca
nis exequcio hec autem amittitur. Duplicat vel per absolucionem subditorum quo
ad rem et sic est in scismaticis hereticis. priuatis et excommunicatis formatis
notatis et religiosis vel quantum ad absolucionem secundum rem et secundum spem et Ita i de Jo
~~hec est in degradatis~~. quibus sine spe recuperandi aufertur. vnde hec ita et ter
~~ronitatis dicitur~~ spe manum ligatam. Et degradati amputatam ideo si
queritur quare boni et sancti sacerdotes et religiosi etc si sunt sacerdotes
non habeant exequcionem clauium in absoluendo et ligando. Ibi respondetur quod non habent
iurisdiccionem in alios Et ideo ab hoc actu prohibentur Superior enim potestas
pro subditos eximere a potestate inferiorum et hec auferendo aufert in
iurisdiccionem vnde xvi q. i. Ideo ipsa dicit monachi et sine tradicione sine
[illegible] et ceteri sacerdotes possunt baptizare penitentes clamdi ptate rite
ro preabitus [illegible] et ceteri sacerdotes ~~possunt~~ penitentes absoluendi
peccata dimittendi beneficiis ecclesie et respondendi ~~ad~~ ~~predicta~~ accipiant hic ex capo
sequentes sic potestates non habent nisi a papa fuerit collata et hoc putatur ut
priuilegiata a sancta sede apostolica Item queritur utrum sacerdos habens iurisdic
Dubio 2a cionem possit subditos absoluere ab omnibus peccatis Ad hoc quod potestas ordinis quantum
est de se extendit se ad omnia peccata remittenda. Sed quod ad usum potestatis

huiusmodi ut dictum est ~~[illegible]~~ restricta iurisdictio que a maioribus in infe-
riores descendit ideo superior potest sibi aliqua reservare in quibus inferi-
oris ~~iurisdictionem non admittat~~. Unde sunt plures casus in quibus simplex sa-
cerdos non potest absolvere. Primus de hiis quibus fit solempnis in ponendo penitencia
cuius minister episcopus est. Secundus est de iniectione manuum in clericos ubi
episcopi possunt absolvere et illi soli quibus specialiter huiusmodi absolucio committitur. Tercius
est de hiis qui incurrunt irregularitatem contractam. Quartus est de incendiariis sor-
tilegis et [illegible] publicatis in sententiis generalibus de blasfemia de omi-
cidio et membrorum mutilacione et incendiariis et generaliter est aliqua consuetudo
in aliquo episcopatu quod aliqua certa crimina vel aliquos certos casus sibi reservet
sicut de percussoribus parentum, de parentibus qui filios opprimunt, de sacrilegiis, de fal-
sariis, de violatoribus ecclesiarum et ecclesiastice immunitatis et libertatis, de sor-
tilegiis, de vicio contra naturam et ingressu cum brutis, de incestu, de violatoribus virginum,
de corrupcione sanctimonialium, de ablatoribus subtractoribus vel alienatoribus [illegible]
restitucione, de clandestine contrahentibus, de periurio et dispensacione in iura-
mentis dolo vel vi vel metu extortis et aliis enormibus que consue-
tudo generalis vel specialis reservat episcopis in quibus simplices sacerdotes non
possunt absolvere. Si quis tamen sacerdos petit ab episcopo vel eius vicariis de ca-
sibus episcopalibus in quibus sibi specialiter non reservat potestatem absolvendi. Nam in isto
episcopatu Cracoviensi quinque casus. Primus de iniectione manuum in clericos. Secundus
de omicidio. Tercius de incendiariis. Quartus de stupro vel violacione [illegible]. Quintus
de [illegible] restitucione in quibus simplex sacerdos huiusmodi ante concessam [illegible]
sam ab episcopo non potest absolvere. Et eciam si aliqua alia peccata sibi specialiter reserva-
ret. Preter quinque vero quilibet sacerdos habens iurisdictionem potest absolvere. [illegible] de
excommunicacione. Ubi sciendum quod duplex est excommunicacio scilicet excommunicacio maior et excommunicacio
minor. In maiorem excommunicacionem aliquis incidit ipso facto per sentenciam iuris vel per
sentenciam iudicis. Tunc enim incidit per sentenciam iuris quando facit aliquid ~~[illegible]~~
quod prohibitum est sibi per modum statuti sub pena ~~excommunicacionis late~~ sentencie. Sed tunc inci-
dit per sentenciam iudicis quando vel a iudice excommunicatur de mandato vel contumacia
sed trina monicione premissa vel precepti iudicis vallatum lata sentencia excommunicacionis. Si primo
sic per sentenciam iuris quis incidit in excommunicacionem tunc contingit ~~vel superior~~ dupliciter vel
superiori est observata absolucio puta si contingeret in statuto quod ab huiusmodi sententia
nullus debet absolvere nisi papa vel episcopus tunc inferior non potest a tali excommunicacione ab-
solvere. Si autem absolucio non est reservata alicui superiori tunc [illegible] a [illegible]
peccato potest absolvere huiusmodi excommunicati absolvere eciam potest ab huiusmodi vinculo
excommunicacionis sicut patet extra de sententia excommunicacionis capitulo nuper ubi dicitur quod conditor cano-
nis eius absolucionem specialiter sibi non retinuerit eo ipso concessisse videtur facultatem
aliis relaxandi

Excipiunt autem sex casus quos sibi iuris conditor papa reservat. primus est Si a
liquis iniciat manus violentas in clericum vel religiosum Secundus est
De 1° qui incendit ecclesiam et est denunciatus. tercius qui confringit
eccias et est denunciatus. quartus qui in diuinis scienter communicat excomunicato
nominaliter a papa. quintus qui falsificat litteras apostolice sedis Sextus qui ex
communicatis in crimine communicat. non enim debet absolui nisi ab eo qui excomunicat
eciam si non sit eius subditus nisi propter difficultatem accedendi ad
ipsum absoluitur ab episcopo vel a sacerdote suo Prefata iniuratoria canonum
to excipiuntur quorum unus est in casu mortis in quo quilibet excommunicatus potest quilibet a   aq̄ debet
articula quolibet sacerdote absolui. 2° si sit ostiarius aliquem percutiat et non ex
odio vel proposito percussit. 3° si percuciens sit mulier quarto si sit sub
et dominus leditur de eius absencia qui non est in culpa. quinto si regu
laris regulares nisi sit enormis excessus. Sexto si sit paruus vel pu
impubes vel senex vel inualitudinarius. octavo si habet iniectas ca
pitales sunt ceteri alii casus septem in quibus confitentes clericum excomunicatum   x cuiud
non incurrit primus si causa discipline ut magister vel prelatus percussit 2° iocosa
leuitate. 3° si inuenit eum turpiter agentem vel cum uxore matre vel so
rore vel filia. x^to si statim vim repellat quinto si ignorat ipsum
viij esse clericum vj° si inuenit eum in apostasia post amonitionem vij° si trans
fert se clericus ad actus prioris contrarios ut fiat miles vel ad bigamiam
transierit Hic secundo. Per sentenciam iudicis mandat tunc talis excomunicatus absolui
non potest nisi vel ab eodem iudice vel superiori ~~[illegible]~~ eiusdem iudicis
vel ab eius successore Sed in minorem vero excomunicationem mandat quod exeo quod contra
mandatum ecclesie communicat ei qui est excomunicatus maior excommunicacione sup
posito tamen quod non communicet ei in crimine et quod propter contumaciam ~~[illegible]~~   graci
non sit denunciatus nominaliter et excomunicatus a iudice quia quilibet isto
tamen duorum posito participans cum excomunicato est excomunicatus maiori ex
communicacione propter quod talis non potest absolui nisi ab eo a quo absolui
debet Iste cum ipse communicat quia facientem et consencientem pari pe
na constringit sit dictum in preallegato casu nunc a minori vero excomu
nicacione contracta per simplicem participacionem potest quis absolui a suo sac
erdote qui eum potest absoluere a peccato quo transgressus est mandatum eccle
du9 x^a siue in eodem casu Item quilibet vtens sacerdos absoluere aliquem de
facto ab illis peccatis a quibus non potest soluere demittit peccat mortaliter

Respondet richardus quod absolvens sit aut hoc facit ex ignorancia [illegible]
aut sciens [illegible] quod hoc facere sibi non licet. Si 2o modo et hoc facit
ex deliberatione mortaliter peccat. sciens enim ex deliberatione confes-
sa sibi peccata [illegible] in preiudicium anime alterius est mortale peccatum
Si sit absolvens potestate sibi concessa abutitur in preiudicium anime
illius quia cum absolvit eum dat ei intelligere quod absolutus est cum tamen
non sit et quantum est in se eum ponit in errorem. Vnde super sic absol-
ventem cadit illa maledictio scripta deuteronomio xxvii o. maledictus
qui errare facit cecum in itinere. Si autem ex ignorancia facit [illegible]
illa ignorancia affectata adhuc mortaliter peccat communiter non ita
communiter sicut ille qui facit hoc sciens. Si autem ex ignorancia crassa adhuc
credo quod mortaliter peccat communiter non ita communiter sicut hoc faciens ex igno-
rancia affectata. Sacerdotibus enim officium suum ignorare non licet cum
ipsos eum oporteat subditos suos in lege instruere. Iuxta illud Aggei
2o interroga sacerdotes legem. Vnde talis absolvens exponit se sic
maledictioni illi que venit super filios hely de quibus dicitur Regum 2o c.
erant filii belial nescientes dominum neque officium sacerdotum ad
populum. Et licet absolvente et absoluto tali absolutione [illegible] pigno-
rata [illegible] [illegible] [illegible] dicit per [illegible] christi quod
Si cecus ceco ducatum prebeat ambo in foveam cadunt. nec ille pigno-
ratam excusatur quia magis solicitus est quam consilium per emptorem [illegible]
equi quam de anime sue salute. Et ideo dicit augustinus li de penitentia qui confiteri
vult peccata sua ut inveniat gratiam querat sacerdotem scientem ligare
et solvere ne cum negligens circa se extiterit ut ligatur ab illo qui eum mi-
sericorditer monet et petit ne ambo in foveam cadunt quam stultus
evitare voluit. Item queritur utrum penitentes teneantur tentatione venialis
recipere et complere penitentias sibi iniunctas a sacerdote. Respondet richardus aut
sacerdos iniungit penitentias rationabiles et discretas aut irrationabiles et indiscre-
tas. Si 2o modo penitentes non tenentur eas recipere nec complere quia sacerdos tales
penitentias iniungendo abutitur clave scientie. Si primo dico quod penitentes tenentur
tentatione mortalis eas recipere et receptas complere quia tales penitentias iniungendo
clavibus utitur recte [illegible] aut tenetur sibi iniunctas [illegible] observare
Vnde si penitentes tales penitentias sciens et ex deliberatione et absque causa
obmiserit complere mortaliter peccat. Si tamen penitentes penitentias sibi
iniunctas [illegible] ad abstinendum periculosas sibi in infirmitate

Pensata debet ad illum eundem confessorem vel eciam alium si illum non potest habere humi-
liter redire et alleviationem vel remissionem petere et sacerdos debet concede-
re si videat quod prima alleviata non sufficeret plenarie pro crimine
da peccata licet [illegible] explenda ad hunc remaneret aliquid in pur-
gatorio explendum tunc est eum restituere purgatorio puniendum
quam ipsum exponere periculo tradendi in mortale peccatum [illegible]
Secundo sit casus eius in quibus sunt aliqua peccata a quibus confessor non potest
absolvere videtur [illegible] sancti Thome [illegible] sacerdos non absolvat ali-
quem [illegible] dimittitur [illegible] absolutus [illegible] a deo est absolutus
[illegible] ad [illegible] ecclesie confitetur omnia peccata sua eo quod [illegible] confes-
sio debet esse integra [illegible] absolutio non est tota [illegible]
ta [illegible] et [illegible] ipse absolvens debet absolvere ab omnibus a quibus potest
deinde [illegible] remittere ad superiorem de residuo absolvendum [illegible]
[illegible] latorem et [illegible] de penitentia [illegible] significatione [illegible] nota
[illegible] quod duplex est absolutio [illegible] in foro publico et in hac duplici au-
ctoritas requiritur sicut ad [illegible] iudicium [illegible] requiritur cogno-
[illegible] et [illegible] et iste auctoritates pertinentes ad forum publi-
cum dicuntur potestas ligandi et solvendi in foro contencioso [illegible]
ecclesie [illegible] primo dicitur [illegible] peccatum si peccaverit in te fra-
ter tuus corripe eum inter te et ipsum [illegible] dic ecclesie si
ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus [illegible] amen
dico vobis quecumque ligaveritis super terram erunt ligata et in celo
[illegible] patet quod deus approbat ligationem et solutionem ecclesie factam in foro
publico quia qui contempnit [illegible] est sicut ethnicus et publicanus
[illegible] foro [illegible] ecclesia et [illegible] fidelium [illegible] excommunicationem et
[illegible] per absolutionem ab excommunicatione vel per reconciliationem et ex isto
patet quod potestas ligandi et solvendi in foro contencioso non est clavis
[illegible] loquendo quia [illegible] non presbiteri [illegible] et officiales
Alia est in foro secreto seu in foro conscientie [illegible] Augustinus
super [illegible] cum [illegible] cupiditati [illegible]
[illegible] a nodis peccatorum suorum [illegible] corpus [illegible] et [illegible] absolu-
tio est duplex [illegible] disposita quantum ad [illegible] peccatorum [illegible] quantum ad dei
dimissionem et [illegible] quantum ad presbiterum [illegible] sicut [illegible] patet de
leproso [illegible] unde et dominus primus leprosum [illegible] sanitati restituit
Deinde ad sacerdotem misit [illegible] ostenderetur mundatus ita et lazarum
[illegible] vivificatum obtulit discipulis solvendum [illegible] et si aliquis [illegible] cum sit

Absolutus non tantum in facie ecclesie solutus habetur nisi per iudicium sacerdotis Et dus
ideo queritur hic iam utrum sacerdos virtute clavium possit absolvere hominem a
remissione culpe ibi tamen quia dicit iohannes xxº Quorum remiseritis peccata
Et pro quo notandum est diverse opiniones. Una est quod virtus clavium valet ad remissionem
culpe; culpe non quidem aliquo efficiendo sed tantum ostendendo Sicut patet de lepros. Unde sic
est absolutor absolvit et ostendendo Et inde est opinio magistri Sententiarum libro quarto
distinctione xix Sed quia quarta lex sacerdoti nove legis non efficiat quod significat
tantum fuisse Alia est quod valet non per se sed propter divinam ex pacto assistentem in
ordinando. et hec est Scoti in distinctione ibidem Scotus quod susceptio sacramenti penitentie est
in sufficienti dispositione efficax et necessaria ex statuto divino ad receptionem gratie
aut instrumentum causa vel dispositio penitencia non est signum consimile alicuius ut patet
sed ut sunt quod collatio sacramenti penitentie ad hoc quod digne fiat non quod sit signum
divine absolucionis precedentis quod digne potest recipi ab attrito attritione non suffi
cienti per modum meriti ad gratiam recipiendam in termino illius actus Et si non ficte
recipitur quod quia in tertio iº quod et absolutio presbiteri est signum efficax illius
absolucionis sequentis secundum Scotum Alia est quod virtus per modum deprecantis et impetrantis
non tamen per modum preacentis. sicut omnis signum in forma absolucionis permittitur oratio per
modum deprecativum et sequitur absolutio per modum indicativum et deprecatio gratiam
impetrat et absolutio gratiam presupponit. immo etiam presbiter quemque absol
vet. Deus non presumet quod a deo absolutus esset quod ergo potestas sonat
per modum actum et impetrantis ex se. Inde est quod potestas clavium ipse loquitur se
non extendit super culpam Et hec est opinio Bonaventure Sed hec opinio aliquibus
non placet quia sic plus valet oratio boni laici quam boni sacerdotis ergo etiam hec et absque
quod tamen falsum est ergo quarta opinio est quod virtus instrumentaliter ad gratiam et iustifica
vel tionem. Respondendo non ipsa gratiam vel iustificationem in ... efficiendo Sicut enim
ad emundationem vel ablutionem aque ablutio est hoc sacramentum per modum actu — ita ad emundandum culpe actualis vel naturalis aliqualiter
instrumentum / operatur ergo virtus clavium ad culpe remissionem divino tamen imperio assistente
peccavit vero dico quod attrito ad confessionem accedenti virtute absolucionis sacerdotis
sic instrumentaliter ad ipsam disponentis datur gratia iustificans / contrito vero datur
augmentum gratie. Et ideo non indiget opera ad iustificationem quia est remedium
adultorum in quibus est natura precedens imperio. Et hec est opinio Petri et Thome

~~Quod potestas clavium extendit se ad remissionem pene duobus modis sacerdos~~
~~clavium ... per ... de forma absolucionis sacerdotalis sufficit debet~~
~~esse in quarto Capitulo ubi ... inde per ... folia ... ge~~

Qu° vij Queritur utrum virtus clavium extendat se ad remissionem pene temporalis
culpa deleta pena eterna mutata in penam temporalem quod
clavium ad hoc quod virtute clavium sacerdos dimittit partem pene tempo-
ralis satisfactionis 2m ... que penitens sibi meruit in
hac vita patet quia remisse vie domini est mea ... remittit et
reddit ut dicitur in psalmo Sic ergo in iustificatione impii divina misericordia sic
remittit culpam ut iustitie regulam non preterat eo quod eum ad hoc
obligat ad penam sic etiam in absolutione ex vi clavium sic
dimittit culpam quod ad hoc obligat ad penam et quia prima pena ad
ob rigorem divine iustitie non est ... ordinata et omnino non
est que propter remittendam sic prima partem pene a qua absolvit sacerdos
divina iustitia a peccatore solutorum non exigit sed alia parte a qua
non absolvit deus exigit penam vel hic vel in purgatorio Sed vi
merito passionis Christi et passio Christi sufficiens fuit ad delendum omnem pe-
nam satisfactoriam Et virtute passionis Christi ... sac-
cerdos sacerdos ... ex thesauro ecclesie quod ... ex
clavibus Et quia super thesaurum ecclesie non omnes sacerdotes habent
plenariam potestatem sed solus papa qui potest ... applicare ... alius
non potest homines absolvere ab omni pena infligenda a peccato per plenariam re-
missionem omnium peccatorum quod non est intelligendum quod tollat quantitatem pe-
ne que est ordinata ad culpam quia sit ... divine derogare quia
... 2m ... delicti etc. ... modo
... et ex thesauro ecclesie ... pena prima in
... et taxata solvatur pro eo quod debebat ... exsolvisse

Qu° 9 Queritur utrum papa possit aliquem absolvere et ligare
post mortem vel solum dum est super terram ... quod homines post mortem
posse absolvi vel ligari potest dupliciter intelligi primo absolutione et
ligatione personali directe in se et sic non potest ligari neque solvi sic
in se directe personali actu ... potest mereri nec demereri unde glo-
sa super hoc verba dicit Quoscumque ligaveritis super terram ... quecumque
absolutione dignum ... indicamus dum vivit est absolutus quia ab

Absolucio consequitur a deo et sedent glo qui nec e data hominibus potestas
ligandi vel solvendi mortuos si primas na q mortuos sol
veret vel ligaret non super terram hoc faceret/absolucione ergo personali per
propter operacionem ministerii vel de ministerio dum homines vivunt potest
ligari vel absolvi non autem post mortem Secundo autem potest intelli
gi eos absolvi vel ligari indirecte absolucione vel ligacione condicio
nali per operacionem vel subtractionem aliorum/potest enim papa facere quod indul vt
gencie valeat illis qui sunt in purgatorio dummodo vim faciat illis
propter que indulgencie ordinate sunt per quas indulgencias absolvuntur
a pena potest enim ministri ecclesie applicare defunctis sacrificium al
taris elemosinas et alia vivorum suffragia per quorum apli
cacionem absolucio a pena consequitur unde dicit augustinus in enchiri
dion quod illis prosunt suffragia ecclesie qui hoc sibi meruerunt dum
incertum vivebant ut possent eis prodesse si pro eis fieret post mortem et sic
intelligendum est de ligacione quia potestas ecclesie excommunicare aliquos vt
post mortem Sicut legitur de augustino excepit multos post mortem
excommunicat et quia excommunicatio est separacio a communione fidelium
et percepcione suffragiorum et sacramentorum ecclesie separando bonum vivencium
tamen a mortuis est eos quodammodo indirecte ligare per subtraccionem il
lorum post propter quod absolvuntur

Hic emergunt iiii^or dubia de regimine nam est quod in se est plerum
que potest fieri est circa quod dubium an sit potestas in cuius sit vel plures
2° posito quod vna sit quomodo potest in vtroque et in solidum existere 3° quomodo
vera vnius et eiusdem in certa superioritas et in ipso in plures annotetur
4° cum ipso de modo eundi in vtroque et vbi ad plura dicitur esse pro
tres antique iure disputatus scientiarum Circa enim sit est in vno quod non
potest in pluribus esse alia ergo Item vnus ipse non plures esse potest
certa vero non vnius sed non est plurium in sit collatorum Et sic dicit
Aristoteles in ethicorum et in politicorum dicens dicunt potestas regis in pol
licia regis et aristocracie quia in vno haec in pluribus est bar
pluralitatem et inter facere considerando diuisionem respectu quod homo potest
mode

put in ecclesia et in papa quenunt quia in ecclesia permanet quantum ad ymos
liquabitur in papa non enim est minus sicut dicta quaestio sicut quia ad
eos se extendit in ecclesia quam non in papa sed tamen non obstante dicitur vero
esse ex precepto librorum quam in premissorum et eius confessione legitur
Dicitur esse cum primo Quodcumque ligaveritis et cetera et post Quodcumque
alligaveris et cetera sicut quia in utroque dicitur summa sine supra quam
non superabundantia dicitur uni soli quod Et quamvis in plures erat quam
fecit dicta quod se habeant in primo diverse potest quantitate desperate ad ea
cuius totius quod utrumque applicatam rationem quod potest Et cum diu
sitas sibi electorum induxit Dyonisius Areopagita in tanto erat
sequens dubium Et non sed hanc potestatem indivisa
potest esse in ecclesia et in papa dicitur quod non et divitas sibi
Et ipsa sit unus de ecclesia et non ponunt duo diversa
sibi in quibus hanc potestatem tamen in divisum esse dicitur sed quia est in
unum in ipsa et ceteris fidelibus ut tollitur in uno Si vero
ponatur in tanto ecclesia sed esse in primo collata non ipsa vellet
se quantum est oportet aliud dici sed sunt dicitur in eo totum papa
est unum cum ecclesia unum sit ecclesia et papa nec dividi potest
Ita hanc summa potestas illi competens non potest esse plures cum
in unico sibi non sunt plura accidentia eiusdem totius
potestas autem ligandi et absolvendi de quantum sunt agitur
eius totius est in utroque Ad hanc et difficultatem
amovendam facit consideratio sicut super quibus et quis
in quo ecclesia congregatur et tamen ratio quam in materiis super quibus
congregatur ecclesia indiget eius super ipsum eminet ergo
cum ecclesia congregata necessarium super hiis ad quod congregatur
sed si indiget expedire ad alia propter quibus post congregata non

fuit potest intendere nunc quod premissa consideratio non sit sufficiens. Restat
autem dicere 2o si vera est inquirere quomodo potest intelligi quod ecclesia
superior papa vel inferior dicatur. Respondetur quod ecclesia est potestas diversimode
participandi sive habendi modum. Ecclesia namque ut premissum est
secundum istam partem quod in ea est gratia proprie et inobliquata et antiqua
et illi omnes notitia ecclesie universalis est quod in ea ut quod generaliter in papa vero est
non est. Sic ergo dicimus quod unumquodque est liberum arbitrium in viatoribus et
beatis quo ad coactionem in universitate sive excellentiam dignitatem non
est maius in uno quam in alio secundum comparationem ad actus quos ordinatur
sed ad finem servandi rectitudinem. Est enim secundum Anselmum potestas servandi
rectitudinem propter se. Quod hanc rectitudinem in beatis liberum arbitrium gratia
confirmatum per gratiam servat semper et inobliquatur ita quod non potest ce
rare. In viatoribus vero cum deficiat gratia confirmationis non semper hanc
rectitudinem servat sed ab ea frequenter deficiat. Ideo maxime quantum ad do
ctrinam doctorum potestas liberi arbitrii in beatis ac in viatoribus dr bor
unde cum Iohannes Baptista inter natos mulierum superior sit multis angel
is de eo tamen in Matheo xi dicit Christus quod minor est in regno celorum
maior est eo, et in uno eadem quod homine si primo non habuit gratiam
confirmationis et postea consecutus dicitur quod idem liberum arbitrium postquam gratiam
confirmationis est se ipso maius prout ab isto consideratur. Sic
suo modo loquendo, quod ecclesia a Christo sit fundata super firmam
petram quod et si aliquando fluctuet temporibus et ad necessitatibus
nunquam tamen cadet potest sine errare a vera fide. Ideo potestas
secundum quod consideratur in ipsa ecclesia non habere gratiam confirmationis
quod Christus promisit quod mitteret paraclitum qui maneret cum fidelibus
in eternum quod orat pro eis ut non deficiat fides
ecclesie et quod ipse est cum fidelibus in omnibus diebus usque ad consum
mationem seculi. Et quamvis inflexibilitas ad errorem non

Sic summus pontifex potest decernere pluribus licet contradicentibus a fide er
rasse. Sunt immo in ecclesia superiorem in ipsa post hominem potestas
inferior etc. Et sic maiores tenentur credere revelationibus
angelorum quia sciunt eos non posse errare. Unde Zacharias pater
Iohannis Baptiste qui non statim angelo credidit in penam perdidit
loquelam prout habetur Luce i. Ita omnes fideles tenentur obedire et sta
re iudicio ecclesie et eius determinationi tamquam iudicio illius quam
sciunt non posse errare. Nec decet disceptare de ea quomodo
possit esse, quoniam quia cum hoc quesivit Zacharias ab angelo
factus est mutus. Si enim ab ecclesia discutit angeli coniectura doc
trinam vero venerunt acquiescunt secundum Augustinum ad Cepheum ...
Multo magis omnes homines tenentur sic stare dis
positioni eius sicut ignari et ... fideles vero multo amp
lius ad id tenentur ... quia dicunt sic meri et per ergo
summus pontifex quanto plus filiis aliis maioritate dignitatis
in domo sue matris se cognoscit fulgere tanto magis ho
norare non enim accepit dignitatem papatus ut cum eam sum
electorum ecclesia reputare sicut catholica ac ... iudicium
hoc ab ipsa auferat ... promoto in papam ita ea eo dignita
te ... ipse ecclesia ... putetur. Et potius fideles tenentur
dispositioni pape quam acquiescere determinationi ecclesie quod contingeret
si iudicium pape deberet preferri iudicio ecclesie. Hac enim digni
tate quod ipsa non possit errare a Christo habet et quamdiu fuit sic
retinebit nec hac conditionem ... constituit in eum
transfert sed apud se retinet unde ... huius ... quam
...

16

ar.

Xpo recepit formam et dignitatem quod super omnes homines obtinet nec
[illegible] sed apostolicam subditam est non Xpo sponso et capiti suo et papa hec
ipsa subiciat iudicium suum quia sibi ex parte sponsi ad revela-
sit [illegible] quod id revenerit dummodo sibi constat quod ex parte sui ca-
pitis est et quibuscumque non intrat ymo videatur sibi here-
ticum [illegible] captivat intellectum in obsequium Xpi sponsi sui et sic
[illegible] ecclesia dicit [illegible] omnes fideles tenentur stare determinacioni et
[illegible] cuius tanta est auctoritas secundum Augustinum quod dicit se evangelio non
crederet nisi eum auctoritas ecclesie commoveret. Sic [illegible] ecclesia re-
velacionibus angelorum ob reverenciam et auctoritatem ipsorum quos
quos ecclesia [illegible] fallere velle nec posse [illegible] quamvis
occulta [illegible] solum ex auctoritate credit. Nisi enim eciam
hodie assereret scripturas et evangelia que de actoribus Xpi scrip-
ta sunt vera esse quibus crederet quod Xpus de virgine natus est et pro pecca-
toribus mortuus ac resurrexit et in celum ascendit. Non autem
sic credere si solus papa vel solus assereret quod scitur eum posse
errare et deficere stante cum eciam in hiis que fidei et morum
sunt non possit errare propter assistenciam Xpi in [illegible] eius qui non
permittit papa non [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] et si una
sit potestas et veritas cum esset superior papa inferior [illegible] sine
[illegible] dicere quod si papa duos iudices constitueret et [illegible] potestate
si alter eorum [illegible] et prudencia preeminet esset quod in
gracia confirmatus ita ut iudicium suum esset inobligabile et
errare non posset tunc [illegible] diceretur in 2a potestate nisi
[illegible] si in utroque eadem esset potestas ac iurisdictio et si consta-
ret [illegible] esset in gracia confirmatus non posset errare si vellet

iudicium suum ideo se committere immo resoluere esset Constat autem
ipse quod ecclesia non erret non at sibi christus suam assistentiam promi
sit hoc enim est primum et vnicum principium irresolubile ad
quod omnia que sunt fidei et religionis christiane resoluuntur et per
quod probatur scilicet quod ecclesia in hiis que sunt fidei et salutis fidelium
non erret Credere namque principium debet articulo fidei certum scilicet
et authoritatem etc Si autem erraret non esset certa non esset vnum scilicet
quod cum ex diuino iure sit confirmata in iudicio nullus etc si et cum
sic potestas in ea ac summo pontifice sumus prevalida superior
Dubitatio x Dici potest De quarto dubio respondeo etc non sistendi in hac parte
in ecclesia et papa videre haberem videlicet fuisse considerandos scilicet quod
potestas in ecclesia dicitur consistere formaliter sicut fundamentaliter et
radicaliter institutiue atque in summo pontifice eo quod ipse tamquam
summus minister ecclesie habet exercere omnes actus ad regimen ec
clesie generales Nec enim institutus huiusmodi videtur competere dignitati et ex
cellencie ecclesie que sponsa et regina dei appellari meretur itaque
intendo sic dicere quod licet in ecclesia omnis potestas consistet ipsa
ecclesia nichilominus posset exercere in actum huiusmodi potestatis nisi per manum
summi pontificis licet quamquam frustra inesset ecclesie potestas ad actus in
quantum ei posset competere propter quod est modum delusorium esset Et
quamquam ab origine nascentis ecclesie christus appellatur actionum et
attributum sponsi Nam dicitur quod ecclesia anathematizat disponit
Decernit declarat mandat et cetera actionibus multis propter quod dicitur
quod si per esse institualiter intelligitur quod ea que mediat delibe
ranter dicit agenda est irremisse disponit papa et cetera

credmet ac exeq̄r Sic ē i ipa ecca h ptas mistial'r
Dr ec. Hc em mistiu vr̄ declare pape et dispone
quid ab omib fidelibȝ tenedu ē ⁊ actendu sit no i dig
tez magr̄ at in p̄eminētia et stacȝ in ecca h ptas
ē radicalr sive fudamentalr g'm et inscipalr ad e Est
qȝ fudatu et oigo actoim ⁊ pticitaru qr i fide ecce et
ꝑte omb ecc'le ptates exect suas actōs Est ē i eca
h ptas formalit qr h ptas ipīus robor ⁊ decor e
p ea qȝ ut pdem ē in oibȝ alys qntatibȝ sive pollic
Distiugunt Est 3o h ptas in ipa mistialr sive execu
tiue qr cu 8' mdit eptu in executiaz ꝑse ⁊ alys pt qui
ūte ꝭ cu pp sit ei̾ mebru nobilissim et p̄m qu pus
ē et se volt qformac exect hac ptatez ꝑ i m stadȝ
qr i sua ptac null' ē ⁊ pt ē ꝑse exec vel alys qmitte
Est em libā n̄c cuiqm n̄ suo sposo i ē ad quecuqȝ lo
cu esti veme vellet Si nacȝ tyranni (sus) qduxisset
(sposa) eos in aliq̄ loco calabrie ubi no eet tutu
eos acede no eat de intentoe ipoꝝ (legatoꝝ) suoꝝ
qȝ fancitu qr tr loco reputac̄ ꝑdone eis ꝑ conue
nico gallio exptebat / Capiti subdita Equid in
Dignu est ut sponsa dm' mist' subdita sit qntu
cuqȝ sit i e p'mi̾ et excellenc̄ mt mistros domi
hui' mor go ptas q dicat e vnica in ecca sive in gallo
et in ip̄a diui. qstat in esse ipīs i re̾ sive hitu̾ ad actu
est em in ecca ut indispoce remota ab actu Non em pt

exire in actum nisi primo congregetur in unum ac procedat deliberacio
prout autem est in concilio est in disposicione proxima et propinqua. Iam enim
ecclesia congregata est et potest deliberare. prout vero est in papa consideratur in dispo-
sicione ad actum quasi inmediata et propinquissima, tanto vero propinquius
quanto papa in semetipso facilius ac levius considerare ac deliberare potest
et sic discernere quid agendum quam si deberent multorum deliberaciones expectari
prout fit in generali concilio ubi conveniunt quam magna multitudo sapientum
et etiam aliorum. Et quia conveniunt sunt inter eos varie affectiones ac opi-
niones diverse in eandem sententiam non sunt faciles reducibiles. Unde si sit
in disposicione propinqua ad actum non tamen eque propinqua sicut in papa
Et hec etiam possunt ad intentum principale considerari. Si enim potestas ecclesie
complectitur discernendi sententiam ad quod requiritur materia deliberacio cum
in concilio habeatur ex multorum discussione sapientum. In papa vero non
sic requiritur, dicatur et manifeste patet certo auctoritas auctoritatis est sententia que a
concilio procedit quam que a papa solum cum integrum sit iudicium quod
pluriorum sententiis confirmatur ex auctoritate sacre scripture. Multitu-
do sapientum sanitas est orbis terrarum //

Tunc precepit discipulis suis ut nemini dicerent quia ipse ostendere
esset iesus christus. Et inde precepit ihesus discipulis suis
quia oportet eum ire ierosolimam et multa pati a
senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi et
tercia die resurgere. Et assumens eum petrus cepit increpare
eum dicens Absit a te domine non erit tibi hoc. Qui conver-
sus dixit petro Vade ~~retro~~ post me sathana scandalum
es michi quia non sapis ea que dei sunt, sed
ea que hominum // Post fundacionem eminentie veritatis quantum
ad fidem incarnacionis // hic ostendit eius fundacionem quantum

ad fidem mre redemcois facte p passionem Respectu
in carnacois sufficit fidei cofessio re^v passiois exigitur
etia imitacio vnde p^o describitur redemcio facta per
passioz 2o pponitur passio ad imitacioz ibi Tuc ihs dixit
discipulis suis In prima tangitur p^o occultacio mre redēcio
2o modus diuine passiois ibi Exinde cepit ihs 3o diffi-
cultas tollēacois ibi Et assumes eu petrus dicit go Tuc
s post 2fessioz veritatis pg laudez 9fessio et p missioz
ptate precepit ihs discipulis ut nemini dicent q ipse esset
xpus i deus 2ho q xps e nome suppositi i duabus natis
s diuina et huana Quod hic videtur 9tru e ei qd dicitur
est sup io calo Et misit discipulos ad denunciandum sum ad
ventu Item Tunc tuc denunciaverunt adventum eius ta-
venti Item qb cuidam scti xpiste a deo missi et istud no precipitur
hic taceri Qz postq hic cognouerunt diuinitate eius ut patz
ex p dicta cofessione precepit ut eius diuinitate alijs no diuul-
garent ne vulgares hoies qui postq viderent eu pati
tam ignominiose scandalizarentur de eorum predicacione s postq
surrexit a mortuis hita pfecta victoria mortis hoc voluit
publice predicari vnde glosa no pt publice maiestate
predicare populis qui visuri sunt me pati multa q tuc demu
predicare licebit cu resurrectio potencia declaratur vndit vel hic sciendum
licebit cu resurrectio potencia declaratur vndit vel hic sciendum
xpus ea humilitate q dicitur no magis s humilia predicari vo-
luit et causa no impediendi sue passionis q sibi pre.

duraret et crederetur xpus no crucifigeretur et ita no scandalizarende
sue congregacionis quia si pº in mortalitas et magna de eo predicata
fuissent et postea pusilli et adhuc infirmi in fide eum flagella
ri et crucifigi et per multa ignominiosa morta vidissent scan
dalizati de eorum predicatore fuissent Ideo ista prohibicio fuit
ad tempus usque post resurrectionem ne scandalum passionis predicatore
irritaretur fides in corde credencium propter futurum scandalum pa
ssionis sicud patet supra in verbis apostolis Instabat enim tempus
passionis tempus ignominie et ostendende infirmitatis Sed post resur
rectionem perfecta victoria mortis erat tempus predicandi glorie sue ma
iestatis Cum enim cessaret causa scilicet scandalum passionis cessat
et effectus vnde Crisostomus Quia si manifeste esset agnitus filius
dei neco ausus fuisset manus in eum mittere et neque crucifixus
fuisset neque resurrexisset a mortuus propterea adhuc infernorum
regnum esset in terra et dominacio dyaboli totum mundum teneret
Unde sanctus Ambrosius ait illud exclamans iubet tacere discipulos ut fal
lat principem ut declinet iactanciam doceat humilitatem si
ne rudes et imperfecti adhuc discipuli maiorum predicacionem
molibus opprimantur prohibent ergo apostoli evangelizare
eum dei filium ut evangelizarent postea crucifixum hec est fidei gloria
si recte intelligas crucem xpi Alie cruces nichil michi prosunt sola
crux xpisti michi vtilis est et vere vtilis per quam michi mundus
crucifixus est et ego mundo Si michi crucifixus est mundus scio quia
mortuus est et non diligo eum scio quia preterit et non
concupisco eum scio quia corrupt tela consumit hunc mundum
et quasi fetidum vito quasi lucem cauco nociturum relinquo

h ambro9

16

her ambrosius Modum aut alloqui di adeo ad fidem vindi sive gentiles sive iudeos describit hic loco ambro 9 dns Cum ad exegetib[us] venit ad eam ita precepto et sive forte demus ut primo unum deum auctorem mundi omniumque esse doceamus in quo vivimus et sumus ac movemur cuius et genus sumus ut non solum propter munia lucis et vite verum etiam propter cognationem quam causam quamvis diligendus a nobis sit deinde opiniones illas quae de idolis destruamus eo quod non possit aurum argentum vel lignum materia vim in se habere divinam Cum unum deum esse persuaseris tunc indicio dei astes per xpm nobis salutem datam incipies ab illis quae gessit in corpore etiam divina describes ut plus quam homo esse videatur victa unius virtute morte mortuumque ab inferis resuscitatum paulatim fides crescit ut tu supra hominem fuisse videatur deus esse creditur nam nisi probaveris quod facere non sine divina virtute non potuit quemadmodum potes probare in eo unum fuisse divinam Tali precepto apostoli talis nobis apud gentiles athenienses informabat precepto apostolus talis nobis apud gentiles ... allo quando apostoli xpm credo suadendum est Ut non cum iudeos alloquerentur apostoli xpm esse dicebant qui prophetis nobis ex promissis dei xpm esse dicebant qui prophetus nobis est promissus sed talis quam non prius ut aucte sua dei filium nominabat sed virum probatum iustum virum virum a mortuis suscitatum Illum virum de quo dominus in prophetis filius meus es tu ego hodie genui te ita est et tu ad ea quae difficile creduntur auctoritate divini sermonis adiuvare et promissum eius adventum prophetarum voce designa resurrectionem quam multo ante completa scripturarum testimoniis edoceto non usitata cum ceteris ut in ipsa

ssitati corpis assutone celie testimoniu diuinitate
acquiras Cu em celero corpa corrupcioz pbauit se
ipse pq morte huc utiq deq° dr no dab' scm tuu vi
de' corrupcioz corrupcioz tu pbas huane fragilit' exptaz
pbas huane odicoie multa sup hsum deo magis q
hominb ostendo Quod si ad sacra fidelu tendes talibz
cinnus inbuend sic dcm q vnq deq est ex q° oma
et vnq ihc p q oma no duos dominos esse dicendu
pstm quide prez pstm esse filiu s vniq prem et fi-
liu esse sube verbu ctni dei no q pfert' sed qd opat'
expre gemitu no voce editu hec Ambro q ut aut apli
melius tenent pceptu dni ne eu an resurreccoz eva-
gelisarent simul q ne horrent mort' pclm si regni
gliaz diligent pdixit eis tuc passioz suam // Inde ex
cept' ihc hic subdit' modq pa°me ubi ondit' p° iq
nomia pa°mis / 2° ex opposito gla resurrec° ibi z tcia
die Inp° a tagit paciedi volut° quia sciet adh' ibat
utili te q optebat / vei te q mlta pati dicebat q oc-
cidi dr go exinde s pq phibicoz Cept ihs onde disli-
sius tamq pstoriby // glo dt / Ecce ca phibito pdicaco°
qi d Cu pdicate cu i ta passq sud / q em no poest fe
glo ne scandalisaret i eo q paulo pq visu° sue ospui
z crucifigi Et / optet eu' re iclimez q eat pordiatu
adeo prec q ibi oplet' misteriu redeco° nostre

Illud aut q pordiatu e adeo ifallibile eueniet q3 licet
no sit nccitas gnte est tn ibi nccitas sine et3 in ulin
dns eat passus pphatu fuit i ps° Opatus e salute in
me° tre et luc 13 no capit pphaz pire ext ihrm
vn istud oppter ope portat opes opportet / opter
nnq no ppt sua s3 ppt nra pcta Et ideo i ps° dr que no
rapui tuc exsolueba Et 3 nobile q ipe loqns de sua
pone noiat se filiu ho° no filiu dei qi vellz dice q pas
surus eat no 3m natuz dinaz s3 scdm naz huana ano
dus aut ure xp° stringi tu diat et multa pati qr
tophendi / colaphizan / cspui acusai / derudan / flagella
ri a senioib qui debebat hre pennnetia vite z scibe
qui videbant hre progatiua scie ~~vn pre vita~~
Et pncipib sacdotu q hebant excelle a3 pote Et occidi
inte a gentib q eu crusixerut maib pphis Jo 19 Et tercia
die resurge hic pdixit ut mg 3 tstaret deig morte
Dehyb. Act p° cruce occiderut suspendetes i ligo /
hic de9 tria die suscitat / Optebat ita adimpleri qua
adeo pordiata eant (Ad hoc em ignominaz sue pa°e
et sue xp° gliaz pdixit ut suo exlo timore passio p9 ponet
tollet et eu ad considerand suo xp° gliaz eleuaret
Et assumes eu / hic subdit dissiculitas tollerenae
pa°ms p° istu ad incpatoz petri 2° ipitud adaie

ganctoz x ibi Cum gusus pri pa tagt p increpacio forma
2o maz ibi Absit ate dt go et assumes eu petrus in
tali sepatd et ad pte ne cora alys ingx videt argui
Et zartu qr subdiq no debet platos argue i apto
a modo i depat dicit Sept increpare illu s xpm sutu dinat affcu sept quia
dict no psutit in icpacoe absit ate dne no e t hc s qr filr
dei ita igiendo se peat vl zm sutu no pt ee ut filii
dei occidat Crude potg petrus arguit dnm qr alii apli
glo no vit petrus destem suaz gfessez n putat filiud di
occidi Jero dt Quod in hebreo het ppiag esto tibi dne.
no eet tibi hc s tam turpe patibulm taz gue suppliciu
Dubi Sed quit si petrus peccat increpado dnm q sic qr dns
eum ne redarguit dne scandalum in ees glo i me offed
Ad id petrus ait Absit ate dne glo optando qo optebt
cotra volut dne pquod etia vot sathan Ro qudetz
diuie qr petrus cecidit i caute s no a cau te septies i die cadit
iustus n mrz Si mo cecidt in cau te audita x pa ne q
pluribus miraclis visis cecidt a cau te gstante pa ne Un pta
vema no molit scdm tos ad obitum pm dm qr offendt
dispositie no sim r ad a dm qr grud optae voluti dne
ex gtate nali piet no sp e prim morle ad dici pt qr fut
cotrig volu ti dne absolito no i mod volendi Alii dicut
qr no pcta n optat simp r qd dicit s gditona r s si bn fieri
posse sic aplus ad ro 9 optabt anathea fieri pfratribus dne
aut arguit eu ne pcedet ultig ad volend hc simpliciter
et efficaciter Cum cuisq dixit hic argui r petrus a xo ppter

Tria q(uod) adu(er)sa(ri)⁹ bono 2º d(icitu)r sathanas et q(uod) p(re)b(et) occasio(n)e(m)
mali ide(o) scandalu(m) q(ui)a discordat a volu(nta)te dei d(icitu)r no(n) sapis
ea q(ue) dei sunt d(icit)ur ergo quo(n)iam q(ui)sp(iam) l(ibet) facie ipsa erga petru(m) — q ꝯcedebat ut se gusus appetet
ut in indignatione x(ristu)s argueret dixit petro ad v(erb)o x(ristu)m va
de post me s(cilicet) tibi seque(n)s s(ecundum) naturam mea(m) conformitate volu(n)t(at)e
et re(spon)s(i)o no(n) co(n)t(ra) me sathana i(d est) adu(er)sarie et co(n)trarie q(ui)a
mee voluntati et vie salutis o(mn)is adu(er)saris et co(n)tra lo
queris Sathanas enim interp(re)tatur aduersari(us) sive contrarius
Quasi diceret no(n) aduerseris in s(ed) applica voluntate tua
mee voluntati et noli impedire passione(m) mea(m) s(ed) magis
seque(re) me et post me eundo uestigia mea imitare vbi
orig(enes) Beatus aut(em) ad(eo) co(n)uit(itur) x(ristu)s etiam si corripiedi ta
co(n)mittit Sciens enim d(omi)n(u)s d(i)a(boli)ca arte instructu(m) pet(rum)
dixit vade post me sathana Scandalu(m) es mi(hi) i(d est) dans m(ihi)
occ(asi)onem offensio(n)e uel ruine Scandalu(m) ibi accipit(ur) p(ro)p(ri)e
Scandalu(m) activu(m) p(ro)p(ri)e dictu(m) e(st) dictu(m) aliq(uo)d l(ibet) factu(m) minus
rectu(m) p(re)bens occasione ruine alt(eri) Scandalu(m) aut(em) pas
siuu(m) e(st) ruina alicui(us) ex illo dicto uel facto Neutro aut(em) locu(m)
h(ab)ere potuit x(ristu)s et ideo scandalu(m) h(ic) accipit(ur) p(ro) impedimento q(uo)d Sca(n)
dalu(m) m(ihi) es i(d est) ipsu(m) est inte(n)tu(m) vie salute mu(n)di impedire Cui(us)
ratio est Quia no(n) sapis ea q(ue) sunt dei i(d est) p(er)cipiatoz diuine
volu(n)tatis Sed ea q(ue) s(un)t ho(min)u(m) i(d est) mo(do) carnali p(ro) me zelando s(cilicet)
tibi no(n) placet ut p(er) morte(m) mea(m) redimat(ur) mu(n)dus q(ue) est voluntas
patris s(ed) carnal(ite)r h(ic) sapis de x(rist)o d(icitu)r Cu(m) i(n) carne sunt q(ui) carnem
sunt sapiunt 2 ad philip(penses) 3º Gl(or)ia eo(rum) in confusione q(ui) t(er)rena
sapiunt ergo sapere d(ebe)m(us) no(n) h(uma)na s(ed) diuina no(n) carnalia

s spualia no trena s celestia // Vt d[t] orig // Omnez
dis[m] ptrantez scandalu sibi appllat petru aut qr dns
om ita magificauerat sathana vocat eu qr ppt amorez car-
carnale que ad dnm habebt dissuasit ei de sua passione
ut no fieret / Math[i] xvi[o] Namqz ardentr legimus fuisse petru
i dnm saluatorem meum ut eni legit i itinerario dni cle-
ment[e] petrus a deo afficiebat ad xpi corporalez pntiam q
feruentissie dilexerat q pq x ascensioz quenscuqz dulcissime
pntie ac societ[is] et allocucion[is] xpi et sanctissime conuersatiois
memor erat totus i lacrimas resoluebat[r] ita ut gene eius lac-
marum fluxu aduste videbat[r] / Et i[te] zelus erat indiscretus
Nam tristi passio erat cui pordiata adhuc non gnis
salute ido dura meruit reprehesiom Cum ergo affcm
no regulat ut vellz q[d] xpi volebt et volunte sua
no cofirmat voluti dne tui adusari videba[r] unde re-
phedit[r] z sathas i aduersarius appella[r] // h[c] ergo ex[lo] dni
heat et tu oms pad[u]sarys q ptcorpali allemacoe
et cosolacoe a bono z exitio spuali te vellz vrahe Vi-
aut petru que an pbat h[r] increpat sic nco ob bona p[9]
sita i nuius sit acceptate ppt mala que fat Non e ergo
i cte dni vertudand s gloriand qr z nre salutis signu
et bonorz morz pnam vn Apls ut cona ita auferat
tre d xpi Et eni oia qz scdm nos sut pipm pficant et
Reguari s regni oppoteat [struck through] et si pasci mistico illo cibo
et si cosecrai et quicuqz aliud facere vbi qz simbolu i sign
victorie nob assistit ppt h[c] z i domo z i muri et i ianuis

et in fronte et in mente cum multo instinctu (?) studio Salut-
em qui pro nobis passus est hoc est meum signum Credo igitur signe
excogita omnem conditionem vitabis causa Non enim simpliciter digi-
to insigniri eam oportet sed cum fide Et nullus prope tibi stare po-
terit immundorum demonum videns ensem et gladium in quo pla-
ga et pestiferorum vulnus accepit et arma per que omnem virtutem
eius Christus solvit Hec Crisostomus // Sed quare hic Crisostomus quod Petrus
qui revelatione potitus erat et beatificatus a Christo fuerat ita alto respon-
dit Ro (?) etc filius dei et noverat sed misterium crucis non intelligebat
sathanas vocatur et vir per primum dicitur ex revelatione patris celestis
secundum ex revelatione carnis et sanguinis Item querit quare Christus non
correpit sic Johannem baptistam qui prohibuit eum baptizari Item quare
ita dure redarguit Petrum sic enim dyabolum redarguit supra
Ro ostendit se Christus esse occultorum cognitorem et ostendit ex
alio et alio affectu prohibitionis procedere Johannes prohibebat ex affectu
humilitatis et reverentia maiestatis et ideo instruitur sine increpatione Petrus
increpatur quia ex affectu inordinati amoris quo nimium ferveba(n)t non
... Christi audire poterat et ideo increpatur redarguitur tamquam
non despane Christi audire poterat et ideo redarguitur tamquam
reducibilis vade post me dyabolo vero adversaba(n)t ex affectu
malignitatis et ideo repellitur tamquam non reducibilis vade
retro sathanas // Sed hic possunt esse tres cause dubitationis
Prima utrum antequam Christus pateretur apostoli predicarent eum esse Christum
Ihesum Secunda utrum Petrus peccavit increpando Christum Tercia utrum
Christus de verbo Petri fuit scandalizatus // Ad primam questionem dubitationis
aliter Crisostomus aliter Ambrosius Nam ...
est Christum predicare et aliud Ihesum quia tu Christus es non dignitate
nomine regalis et sacerdotalis ungebantur namque reges et sacerdotes

Di bn (?)

potrant discipuli ante mortem eius cum predicare esse xpm nec tamen ihm
quia hic erat xpm videlicet saluator quamlibet fuit xpo in conceptu in eius
incisione virtute tamen ondit saluandi in passione vult ergo Jeronimus dicere
quod licet predicauerunt eum quantum ad omnes articulos et circumstancias puta
quod esset passurus et sub poncio pilato iudicatus et sepeliendus
et tercia die resuscitandus per que omnia nostram salutem operatus esset Cum
eum predicare saluatorem prohibuit apostolis Crisostomus vero dicit quod licet prohibicio
referenda est quia totum tempus quod fuit ante eius passionem in quo voluit xpc
quod predicaretur Jhesus vel filius dei propter scandalum passionis quia ut ait si
in cordibus hominum fuisset radicata fides de eius diuinitate quod esset filius
dei per predicacionem apostolorum cum postmodum vidissent eum pati et mori
fuissent scandalizati et perdidissent fidem de diuinitate eius et difficilius
postmodum talis fides fuisset in cordibus eorum plantata sicut patet de apostolis
qui sciebant et confitebantur eum esse dei filium videntes eum captum statim
scandalizati fidem diuinitatis eius perdentes. Sed Ambrosius dicit quod ideo precepit
discipulis ut nemini dicerent quod ipse esset ihesus xpc vel dei filius ad decipiendum
diabolum et fallendum diabolum qui sermone hoc appetebat sicut ex toto conatu
unde si apostoli predicassent xpm esse filium dei ante passionem eius impediuisset
passionem eius sicut per uxorem pilati conatus est impedire visis signis
leticie patrum sanctorum qui erant in limbo Ut igitur princeps tenebrarum
non eius lateret noluit quod per apostolos predicaretur ante passionem et
dato quod aliquando legatur ipsum appellatum esse filium dei per eum met aut
per apostolos seu per alios qui videbant eius miracula noluit tamen hoc publice
et frequenter per apostolos predicari vel propter scandalum passionis vitandum vel
propter dyabolum fallendum ut dictum est. Sed secundum est dicendum quod ex verbis
2 videtur petrum peccasse primo quia xpm increpauit contra preceptum apostoli De-
more ne increpaueris sed obsecra ut patrem Secundo quia scandalum fecisse
prohibetur idest dictum est sibi Scandalum mihi es et planum est quod scandalum
dictum vel factum mihi cum iuste sit est peccatum Tercio quia sathanas est appe-
llatus quod sonat aduersarius vel contrarius voluntati diuine peccatum est
Dicit ergo hilarius quod increpacio petri processit ex diuinali suggestione

humanitas … ut ad apostolos … [in right margin, cut off]

Suasit enim dyabolus petro ut xpm diceret se velle mori reprehenderet
ut si forte xpc petri reprehensionem reciperet et recusaret mori
cognosceret expressius eum esse purum hominem quod naturale communi homini
est fugere mortem. Et propterea voluit petrum excusare comparato aliquo
vero dicente xpm affectionem petri recepisse et ignorantiam a dyabolo
instigatam repulisse. Unde dominum secundum legitur istud dictum vade post
me sathanas scandalum mihi es ita quod prima pars intelligatur dicta petro
vade post me ac si diceret exemplo mee passionis sequere me mortem
sustinendo quod ego experior. Et secunda sibi auditur esse dicta dyabolo. Sa
thanas scandalum mihi es, quod tua suggestione facitur meum discipulum velle
contrarium voluntati divine mee. Sed licet postquam dixit [illegible] Et petrus incuriam recessit
[illegible] ergo xpm privata affectione quia cum petrus confessus fuerat
xpm esse filium dei pro qua confessione audierat beatus es symon
baryona quia caro et sanguis non revelavit tibi; quod beatitudinem non fuerat
consecutus volens privari tali beatitudine et volens destruere suam confessionem
qua dixerat xpm esse filium dei ~~pati et mori~~ dixit christo absit
a te domine quod hoc sit ac si diceret indignum est te pati et mori, quia
sic non esset verum quod tu esses filius dei sicut confessus sum nec ego reci
perem beatitudinem quam promisisti. Et talis affectio erat privata et humana
ideo audivit satan non sapis que dei sunt sed que hominum. Unde tu
talis amor privatus sit petrus quod secundum augustinum privatus amor
est quo omni bono privatur. Petrus constat saltem venialiter in omnibus
enim in quibus locutus est petrus secundum crisostomum ex se et non ut reve
lata sibi a patre celesti tractatu et scandalum passus est. Contrarium
est doctorum quam dubitatorum estimat origenes super hunc passum
dicens quod cum secundum prophetam pax multa sit diligentibus legem
no z dei et nullus scandalum non solum xpc scandalizatus est concretiam
u omnes perfecti viri existentes in carne scandalizari possunt unde ergo xpm
dicentes petro scandalum mihi es dupliciter exponitur primo quod sit dominus

Petro et tunc ait ei Scandalum mihi es, ac si diceret spiritu eciam re
(margin: prophet) tu dicis mihi illud quod mihi scandalum. Est enim scandalum dictum vel
factum minus rectum occasionem prebens ruine ad ambulandum in via dei.
Petrus ergo persuadens ut non reciperet mortem, que ex divino consilio ac-
ceptanea erat, dicebat dictum minus rectum et spiritum exse occasionem
prebebat ruine ipsi Christo in via dei, non quod ipse scandalizatus fuerit
in aliquo, sed petrus exse occasionem scandali prebuit. Secundo quod sit dictum
dyabolo et tunc est sensus Scandalum mihi es sathanas, quia tua
suggestione scandalizas meum discipulum petrum occasionem sibi prebens
ruine quando ab te instigatus persuadet mihi ut morti pro salute humane
nacionis non debeam in quo scandalizato ego scandalizabor
et ego pacior et scandalizabor iuxta illud apostoli Quis infirmatur
et ego non infirmor, quis scandalizatur et ego non uror. Tunc
(margin: Sequitur textus Tunc dixit) dixit ihesus discipulis suis Siquis vult venire post me abneget semet-
ipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam
suam salvam facere perdet eam. Qui autem perdiderit animam suam
propter me inveniet eam. Quid enim prodest homini si universum
mundum lucretur anime vero sue detrimentum paciatur. Aut quam da-
bit homo commutacionem pro anima sua. Filius enim hominis venturus est in gloria
patris sui cum angelis suis. Et tunc reddet unicuique secundum opera sua.
~~tunc~~ Amen dico vobis Sunt quidam de hic stantibus qui non
gustabunt mortem donec videant filium hominis venientem in regno
suo. Hic hortatur dominus ad sue passionis imitacionem, et primo ponitur ex-
hortacio, 2o confortacio ibi Qui enim voluerit animam suam. Hortatur autem
ad tria. Primo ad negandum semetipsum per renunciacionem proprie voluntatis, 2o ad tol-
lendum crucem per mortificacionem viciorum carnis ibi Et tollat, 3o ad se-
quendum se per contemptum habundancie temporalis ibi et sequatur me. Tunc scilicet post ob-
iurgacionem petri ihesus dixit discipulis suis Siquis vult venire post me
scilicet mea doctrina et sancta scriptura, dicit vero propheta Convocata turba cum discipulis
suis. Postquam dominus discipulis suis misterium sue passionis secreto predixit
convocat turbam cum eis et ipsos discipulos, quia omnes ad sui imita-
cionem ...

ut sic quasi petrus dixerat ... est ... et audivit vade retro
me sathanas ... dominus ... habundancia
voluit ... ibi ... effectum sue passionis

qsi dicet tu in dicis gratus esta t ca aut dicit t ipq ua fom incgsplic
diapac uacaud t z si uc saluai poterit ii pacatis zuaiatis uute ali
pinitatis

16

tom et pariis tollcautia inuitat Cu dicet noli phibe pas
siones qz optet sustine eas omis saluari voletes z ido hic ad os
gnalr loquit et omis hortar qz iuitatio pea ad omis ptinet
ul pmartiriu ul ppnaz vnd ait si quis uotat varitate
vot p3 me veni passini iutiore ad patiaz spriore et hij
g volt qz nemiez cogit s osulit et vniu quecz suo arbito
relinquit ut finiciu sit gratus dno et pmiu sit glosius
suo / vn Cp9 Cu aut saluator sit pius et benignus
nllu iuuitu et coactu vot hre famulu s spontaneos gras agetes
ei p famulatu Et ido nemiez cogedo aut nate imponedo s per
suadedo z bnfaciedo pmissos voletes attrahit / Et itm / Si quis anim
datt aut thanz exponet omis trent nulo mag adea q suf
ficit h Cp9 Et sbdt do9 Abnegz semetipm pppe volut re
nuciatom no tm sua ul suos s sem intlem suiu affcm suiu
sensu et tollat trem sua p mortificatoz corpis sui p cpassiom
pxiu et si nce fuit psustinea meu et sequat me sz me
lpus luce in interorz q fauore huanu me sequis duce copiar
q errore dyatu me expsptams iudicr in renunciatoe q tpale
quod recte ordo ut q vot sequi dum po abnegz semetip z sit
tollat cce sua ut p9 volutas ei9 sit pmpta adeciu in sericia sustij
nendaz / Et nond q ping lp tria pdidt ppt pcum sz liberta
te z felicite z dignitate que ta doz hic dns p tria reipare libte
tu dicat abnegz semetip felicite tu subdit ut tollat cce sua
digte cu addt et sequat me ul abnegz se isspitate et maliu de
clinado et tollat tce sua i adusite et bonu opando sequatur
me iute qformite et m9 in oia ordinacõe In vbis aut dni
potius excludut sex gna pne inutilis / et 3 pa violenta
q qp dt si quis vot / scda diminuta qz sz ho dat sua deo et
se nido q qp dicit abnegz semetip Tercio delicata qz sic vo
lut alq face pniaz ut tn nllaz senciat afflicom q qp dt
tollat cce Quarta 3 mutuata qu alq gloriant de passi
onib3 pxatiu ul sem suoz Quod vero uiq taliu fatue
q qp dicat sua no aliena Quinta montanea qu alq vna

die abstinet et alijs dieb*us* delicijs vacat cont*ra* q*uo*d d*icitu*r cottidie
Sexta e*st* simulata q*ue* e*st* ypocritaru*m* c*ontra* q*uo*d d*icitu*r et seq*ua*t*u*r me no*n* simo
rem mu*n*di Si quis etia*m* vult p*ost* me venire l*ucas* 9 Si quis velit
attinge*re* p*er*fectio*n*em vite xpiane faciat ea q*ue* seq*ui*t*u*r s*ed* abneget se
metipsu*m* et tollat c*ru*ce*m* sua*m* et sequat*ur* vbi tria exprimu*n*tur in q*ui*b*us*
p*er*fectio vite xpiane *con*sistit p*ri*m*u*m est sui abnegac*i*o s*e*c*u*nd*u*m cr*uc*is portac*i*o
a to t*er*c*i*um vite x*risti* imitacio. Circa p*ri*m*u*m sci*endum* q*uod* ad s*e*cu*n*d*u*m
1 optet hoiem tam abnegare s*e* sua *secundu*m illud si quis venit ad
me et no*n* renunciat o*mn*ib*us* que possidet no*n* p*otes*t meus esse disc*ipulu*s
et ~~semetipsum~~ suos s*ecundu*m illud si quis venit ad me et no*n* odit patre*m*
etc no*n* p*otes*t meus esse disc*ipulu*s et semetipsu*m* s*ecundu*m illud q*uo*d h*ic* d*icitu*r
Abneget semetipsu*m* s*cilicet* vetustate*m* et pecca*ta* abiciendo et ad me
liora se mutando vt desinat esse q*uo*d erat et incipiat esse q*uo*d
no*n* erat et alt*er* exaltos efficiat*ur* et p*er* c*o*nsequens talit*er* abnegando q*uo*d
plus e*st* q*uam* abnegare reb*us* suis et abicere. vn*de* prosp*er* quid eos
p*ro*dest q*ui* facultates suas abiciunt qui volu*n*tates p*ro*prias no*n* re
linquunt tu*m* sit longe p*re*stancias voluptatib*us* p*ro*prijs renun
ciare q*uam* reb*us* hui*us*mo*di* g*enera*cio renunciac*i*o d*icitu*r fieri o*mn*ib*us* desiderijs car
nis et mu*n*di co*n*cupiscencijs p*er*fecte reluctando et i*n* bonis actib*us*
*com*placencia*m* p*ro*p*ri*am vel hu*m*ana*m* captando s*ed* sol*u*m diuin*u*m honor*em*
i*n* o*mn*ib*us* que agim*us* intendendo ut sic vera*citer* possimus dicere
cu*m* xpo Non veni facere volu*n*tate*m* mea*m* s*ed* volu*n*tate*m* eius qui misit
2 me Circa ad s*e*c*u*nd*u*m sciend*um* q*uod* c*ru*ce*m* tolle*re* t*ri*plicit*er* p*otes*t intelligi
s*cilicet* p*er* carnis mortificac*i*o*n*e*m* p*er* p*ro*ximi co*m*passio*n*e*m* p*er* martiriu*m* sustine
ncia*m* vnde hylarius Sequi d*omi*n*u*s e*st* c*ru*ce*m* assumpta etia*m* p*ri*mo et
b si no*n* forte tu*m* volu*n*tate co*m*itacio*n*e Sed s*ecundu*m maximu*m* expo*n*
duo abstinentie *et* m*od*o sunt gra*ci*a v*nu*m corporale s*cilicet* a delacionib*us*
et alijs q*uo*d corpu*s* s*ui* vilit*er* reuocare ac violent*er* abstrahere
et cohercere Aliud sp*irit*uale quod e*st* p*re*ciosius et sublim*iu*s s*cilicet* motu*m*
animu*m* rege*re* et p*er*t*ur*bacio*n*es illi*us* placare impetu*m* vicio*rum* refrenare
et *contra* ea cottidie litigare ac rixa*m* quodamo ad i*n*teriore*m* homine*m*
co*n*spic*er*e h*ec* maximi h*ec* etia*m* dicere tollere p*otes*t *et* ali*ter* corpori d*icitu*r

vnomo de corporali et convenit mirabus Et phac ave intelligit
ome genus martirii scilicet mortis et cuiuslibet alterius pene vel pericli
pro xpo sustinendi animi temptacio et passio Tunc enim secundum Aug
Crucem verum tollimus quando penalitates quaslibet pro xpo voluntarie
assumimus Alio exponitur de martirio spirituali quod gerit religiosus
et perfectus de quo martirio dicit apostolus mihi mundus crucifixus est et ego
mundo id est secundum glosam mundi concupiscencie non habent in me locum sive
dominium vel mundus iam michi sic ingerit et ego eius sum fortis
Et non quod non sunt inter utrosque distinccio sibi crucifixum et se mundo
plerisque enim contingit ut homo mundum mente non teneat sed tamen mundus
eum in suis occupacionibus astringit et mortuus est homo mundo et mun-
dus eum qui vivus concupiscit dum in alio intentus in suis actibus
rapere credit Sed secundum Gregorium nec paulus a mundo gloriam querebat
nec ipse a mundi gloria querebatur Ideo et se mundo et sibi mundum esse cru-
cifixum gloriabatur Omnia autem tria in mundo que nobis dicuntur esse con-
traria et nobis crux ut dicit Johannes Omne quod est in mundo aut est con-
cupiscencia oculorum aut concupiscencia carnis aut superbia vite horum
trium contrario fit prima vota religiosorum qui sunt veri martires spiritua-
les primum ergo martirium consistit in temporalium voluntaria relictione secundum
in concupiscencie carnis reluctacione Et quanto forcior est ista pugna
tanto gloriosior martirii victoria Tercium in proprie voluntatis abdi-
cacione quia secundum Gregorium per obedienciam mactatur voluntas propria
et per victimam caro aliena Et ideo obediencia dicitur melior quam victi-
mas Solucio ad tercium de vite xpi imitacione scilicet quod xpum sequi
non aliud est quam eius vestigia imitari imitari et eius vite conformari
Christum autem imitari debemus triplici via quam nobis prestitit via paupertatis
in ingressu exemplum profundissime vilitatis sed in egressu humilitatis et
asperitatis Et circa suo ingressu religionis exemplum profundissime sinceri-
ssime paupertatis in progressu exemplum profundissime humilitatis sed in
egressu exemplum acerbissime penalitatis Et quod in hiis tribus debemus xpi
vestigia sequi Ideo adiungere eorum memoriam nos invitat dicens
Recordare paupertatis mee quantum ad primum et transgressionis mee et profunde

humilitatis quantum ad 2m et absinthij et fellis i. amarissime passionis
quantum ad tertium. Et hoc quod omnia in ipsis dicunt sectatores perfectionis celebri-
ter istud debent imitari et eius similitudinem conformari pro ut et hoc modo ad
tria reduci possunt. Secundum tamen bonum quod adeo recepit ut sue res exteriores
corporis proprium et ipsa anima quod omnia debet relinquere propter deum si volumus ipsius
Christi esse perfecti imitatores. Perfectus enim Christi imitator primo debet relinquere
1 mundum et omnes res temporales et etiam animi habitum omnium rerum tempo-
ralium et sollicitudinem penitus debet postponere. Hoc autem fit per voluntariam
paupertatem quam Christus altissime servavit quia in tota vita sua pauperrimus
2 fuit. Secundo debet relinquere corpus proprium quod quidem relinquitur tribus modis
1 primo per carnis maceratorem per quam corpus vigilijs ieiunijs et
orationibus atteritur ne caro lasciviat lasciviat et contra spiritum se erigat
2 pertinaciter non presumat. Secundo per temporalium commodi abiectionem quia
qui in hijs delicate nutrit servum suum s. corpus suum postea invenit eum contuma-
cem. Et ideo debet sub virga tenere ut magis subiciatur spiritui. Tertio per
3 penalitatum voluntariam perpessionem sicut apostoli et martires qui pro Christo
voluntarie sunt passi. Et omnia ista Christus fecit et se ipsum in exemplum
3 dedit. Tertio debet relinquere animam suam proprie voluntatis abdicatorem ut volun-
tatem suam ita divine voluntati conformet quod nichil aliud velit nisi solum
id quod divine voluntati beneplacitum fuerit. Hoc enim fecit ipse Christus qui dixit
non veni facere voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me. Unde voluntatem
divinam ita habeas regulam et mensuram actionum omnium tuarum sic quod in omnibus
actibus et desiderijs tuis nichil concupiscas nisi quod honor dei inde impleatur
et in omnibus alijs tamen. Sed est sciendum quod nullus potest vivere vitam Christi nisi
etiam imitetur veram mortem Christi secundo sicut patet quod ex nimia caritate
se assumptam in carnis ... inclinat se ipsum exinanivit et passionis
claritati divine quia patri consubstantialis existit quo ad modum mori voluit
ita quilibet ad istam perfectionem tendens debet profundam humilitatem et plenarium con-
temptum sui sibi ipsi se ipsum usque ad nichil deiciendo et se ipsum nichil
reputando ut vere vivere possit soli deo. Hoc vero ad perfectionem vere tendens
debet se ipsum hoc est quod nichil habere a se ipso nichil reputare quod aliter ab
... puta deo dei quibus conformat vite Christi debet summe reputare et ad

15

sima diligencia custodire ut vere possit dicere cum apostolo vivo autem
iam non ego vivit vero in me christus unde de talibus mentibus perfectis sic
mortuis sibi ipsis dicit apostolus estis mortui estis et vita vestra
abscondita est cum christo in deo quia vita illa qua mens pro amore eternorum
et bonorum celestium perfecte vivit deo in patria illa est in spiritu ab
scondita quam propter necessitatem mortalis vite talis amor eternorum
et non incorruptus in presenti vita libere non potest sed hec evidenter appare
bit in vita beata ubi abiecto corruptibili eterne fruemur et in solo
deo iugiter delectabimur propter quod bene sequitur cum autem christus apparuerit
vita vestra tunc et vos cum christo apparebitis in gloria est autem sextum
quod mors ista spiritualis quando homo contemptum sui mortis sibi ipsi quibuscumque
condicionibus perficiat postquam est in se humiliter reputet se omnibus viliorem
crudus est quod hic verbis propriis fateatur tertium est quod etiam ab aliis
dici equanimiter paciatur quartum est quod homo exprimit sicut tamen ab aliis
contemptibiliter contractari quintum est homo non solum non doleat sed etiam di
ligat quod ab aliis contempnatur et omnes isti gradus propter despectionis
perfecte relucebant in christo. Sequimur ergo et non imitemur non dyabo
lum ut ambiciosi et superbi nec mundum ut cupidi et avari nec carnalem
appetitum ut voluptuosi et lubrici sed dominum Jhesum christum Unde cum dicitur
non sequitur ei quod necesse se abnegare necesse crucem tollere postquam vero sequitur
christum omnibus deo obediens et proximum diligens ac propter deum omnia susti
nens et faciens et malum declinans cuncta virtutes insistas propterea hac
ergo via ambula si vis cum sequi et cum eo gaudere in patria. Sed
heu pauci hoc dominum sequi volunt et tamen multi ad eum pervenire cu
piunt. Unde Bernardus domine pauci volunt ire post te omnes tamen
pervenire ad te nec quem nolit esse cum regnare cupiunt sed non compa
ti non curant querere que tamen desiderant invenire cupiunt te con
sequi ~~similiter~~ sequi optant crimina instorum non principia
corona / vera tamen via ad certe
Si quis volt venire post me etc. capitulo xvi^to laudabilis consue
tudo est peregrinis loca et distancia visitantibus ad reddendum spoliam
sacra

vel homines ydoneos ductores tam viarum diverticula cognita sunt
studiose comitatur et sine murmure et ut eorum servicijs receptus iter perficere
et ad terminum perfectum tuum salutem pervenire valeat, eiusdem ductoris con-
silijs acquiescere solet in omnibus et assentire. Nos vero quid aliud quam
peregrini sumus, et ad locum quem festa sanctorum dicitur / signum celorum tendimus
si id habere volumus Non habemus hic manentem civitatem sed futuram inquirimus / du-
ctorem in nomine Christum habemus et sentiamus quia non tantum ductor noster sed et ipsa via est
Joh. xiiij Ego sum via Si tamen salutem adipisci desideramus et eum
omnimoda paciencia sequi oportet sequimur / Ad quod hortatur nos dominus in predicto capitulo
Luce ix dicens Si quis vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem
suam et sequatur me / Propterea sciendum quod ad perfectam christi sequelam tria sunt necessaria
que in dictis verbis dominus innuit Primum est animi vilitas ibi dicit Si quis
vir nos sequatur quia vilitate sui decenter dominum Job xxx Attinge si
vir lubens attinge est tercia despecta vilitate sed vir perfecte vilit
age et conforte cor tuum Et apostolus gal vult minus sequimur Salvatorem
venire post adsui sequela Andrea venit in vilem supportare
in andicas vilis Et lux gloriosa sit sequi christum ~~verbis~~ / hic
Et xpm Gla mag e sequi dominum valde tamen pauci sequuntur ipsum
vin bndq ordine ihesu christe quam pauci post te ire volunt tamen nemo
sit quod ad te pervenire nolit. concupiscere cupiunt sed non compati non
curant illud querere que tamen desperant possidere cupiunt te sequi non
tamen ita sit quod te sequi Et Salvator Mt vij dixit Angusta porta
et arta via que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam verbi gracia lege
sed in Reg in Sola domus Juda sequebatur David Et hic nota eum dicit
2 Si quis / 2o requiritur arbitrij libertas secundo dicit Si quis vult quod dicit neminem
cogo Augustinus audiat indicat deus suos fideles ut ei libere deserviant
unde apostolus in Cor ix Unusquisque prout destinat in corde suo non
ex tristicia aut necessitate. hilarem enim datorem diligit deus Et ideo dicit propheta
Eccl xv Apposuit tibi aquam et ignem / et ad quod volueris porrige
manum tuam Ante hominem vita et mors bonum et malum quod placuerit
ei dabitur illi Concordat glosa dicens vide quod non coactivum facit simonem

16

non enim dixit Si voluerit me sequi oportet vos sequi Sed si quis
Gu vult. Hic autem dicit plus attrahebat / qui enim auditorem libertati dimittit
magis attrahit quam violenciam infert nullo vero scrupulo impedit. Dicit
autem qui in coactis servicijs non delectatur hominem in sui libertate arbitrij
dimisit / sed Crisostomus Vo. de qua abducio constituit hominem et reliquit illud
in manu consilij sui vero per ysaiam i c dicit Si volueritis me audire bo-
na comedetis. Et hic notatur cum dicit vult / 3o requiritur vera cordis humili- 3
tas. Et hic notatur ibi venire post me Et sequitur dicit post me / non post
mea / nec ante me nec mecum / sed post me. Primo sunt quidam qui gaudent et de-
lectantur in terrena substancia et illi non vadunt post Christum / sed post ea quae sunt
ipsius / de hijs dicit Johannes vi Amen amen dico vobis queritis me / non quia signa
vidistis / sed quia ex panibus manducastis et saturati estis. Alij sunt qui
superbiunt de scientia sua / et illi etiam non vadunt post Christum / sed ante vo-
lentes preire Christum / de quibus dicitur ysaie v to. Ve vobis qui sapientes
estis in oculis vestris et coram vobis metipsis prudentes. Alij sunt qui confi-
dunt de maxima potencia qui etiam non vadunt post Christum sed volunt ve-
tus Christo eo quod confirmando in potencia Christo incipiunt assimilari Tales sunt
imitatores luciferi qui dixit ut habetur ysaie xiiij In celum conscendam
super astra celi exaltabo solium meum et similis ero altissimo Et ideo
quilibet talis odibilis est deo / sed Crisostomus Christo Cum potestate sibi assumit
in iuste odiet. Alij sunt qui exaltant et congratulantur in humilitate vera et illi
vadunt post Christum Alij enim sunt qui cordibus suis id est [illegible] inspexerit
doctum a domino [illegible] xi [illegible] discite a me quia mitis sum et humilis
corde Et quod [illegible] posse imitatur Ita quilibet [illegible] possit vere dicere
illud Job xxiij o Vestigia eius secutus est pes meus / De hijs quidem [illegible]
dicit Jere. ix Non glorietur sapiens in sapiencia sua Ecce quod nos debemus
preire Christum superbiendo de scientia sua Et non glorietur fortis in fortitudine
sua Sic in quo innuitur quod nos debemus ire ad Christum [illegible] extollendo de mundana
potencia Et non glorietur dives in divitijs suis In quo innuitur quod nos debemus
delectando in terrena substancia / Sed in hoc glorietur qui gloriatur scire et nosse me
quia ego sum dominus Sic in quo innuitur quod congratulatores in vera humilitate Christum sequi

debem9 velud hiulces s(er)vi d(omi)n(u)m suu(m). Et h(oc) c(om)mit(tit) cu(m) d(icitu)r qui vult post me
venire rec(ip)it s(ib)i i(m)p(e)ri(ti)s abdicatio. Et h(oc) no(tat) ibi Abneg(e)t semetip(su)m
p(ro)ut quo s(ib)i s(unt) Et ille abnegat semetip(su)m qui abnegat suu(m) i(n)-
tellectu(m) suu(m) affectu(m) suu(m) sensu(m) i(n)tellectu(m) racio(n)is affectu(m) volu(n)t(at)is
sensu(m) carnis Ita ut dice(re) possit cu(m) ap(osto)lo Gal ij^o Vivo
ego ia(m) no(n) ego vivit v(er)o in me xp(istu)s / Abnegacio intellectus fit
p(er) fide(m) / s(ed) abnegacio affectus p(er) cari(ta)te(m) / s(ed) abne(gatio) sensus fit p(er) sp(e)m
h(ec) e(ni)m q(ua)tuor / P(ri)mo imitator x(risti) d(ebe)t abnegare p(ro)p(ri)u(m) intellectu(m) q(uonia)m
1 valde p(er)iculosu(m) e(st) i(n) o(mn)ib(us) velle p(ro)p(ri)e i(n)niti co(n)silio dixit ap(osto)l(us) Eph
iiij^to Non ambulet(is) sic(ut) g(e)ntes ambulant i(n) vanitate sensus sui Et io
est q(uia) ut d(icitu)r Sap(ientie) xiij Vani su(n)t o(mn)es ho(min)es i(n) q(ui)bus no(n) sub est
s(cienti)a dei Et de hijs q(ui) no(n) vide(n)t bo(na) no(n) potuerunt intel(lige)re eu(m) qui
est Neq(ue) op(er)ib(us) attende(n)tes agnoverunt quis esset artifex Et io
d(icit) ap(osto)l(us) Ro(manorum) i. Et tradidit illos p(ro)p(ri)e vani i(n)me(n)tib(us) evanuerunt i(n) cogitatio(n)ib(us)
suis et obscuratu(m) e(st) i(n)sipiens cor suu(m) eor(um). D(icen)tes e(ni)m se sap(ientes) esse stulti
facti su(n)t / 2° d(ebe)t abnegare p(ro)p(ri)u(m) affectu(m) quo ho(mo) i(n)ordiate carne
2 p(ro)p(ri)am et t(er)rena s(ub)sta(nti)a(m) vel p(ro)p(ri)a diligit // Hic e(ni)m affectus multu(m) p(er)iculos(us)
est q(uo)d ho(mo) nimis a(rd)ore ad p(ro)p(ri)a(m) carne(m) afficia(tur) / vnde ap(osto)l(us) ij Ti(mothei) iij
In novissi(mi)s dieb(us) i(n)stabu(n)t t(em)p(or)a p(er)iculosa / et eru(n)t ho(min)es se ip(s)os
ama(n)tes volupt(at)u(m) ama(t)o(r)es mag(is) q(uam) dei habe(n)tes q(ui)de(m) sp(eci)em pietat(is)
v(ir)tute(m) aut(em) ei(us) abnega(n)tes Insup(er) p(er)iculosu(m) est circa mundu(m) et
mu(n)di s(ub)sta(n)ciam i(n)ordiate affici Et io dicit(ur) j Joh(annis) ij^o Nolite diligere
mundu(m) neq(ue) ea q(ue) i(n) mu(n)do su(n)t Siquis e(ni)m diligit mu(n)du(m) no(n) est
caritas p(at)ris i(n) eo Et Eccl(esiastic)i x^o d(icitu)r Nich(il) est iniquius q(uam) amare pecunia(m)
3 Tercio imitator x(risti) d(ebe)t abnegare p(ro)p(ri)u(m) sensu(m) i(n) s(e)nsum carnis p(er) que(m)
i(n) p(ro)posito p(ro)p(ri)a voluntas intelligi(tur) q(uia) q(ui)s illi vult subesse / q(uod) valde
da(m)nabile e(st) / Et io Eccl(esiastic)i xviij^o d(icitu)r Post co(n)cupisce(nci)as tuas ne
eas et avolu(n)t(a)te tua a(v)erte(re) / P(ro)p(ter) p(ri)m(u)m s(cilicet) p(ro)p(ri)i intellectus abnegacio(n)em ho-
mo abseq(ui)o x(risti) mancipat(ur) Vnde d(icit) ap(osto)l(us) ij Cor x^o Incaptivitate(m) redi-
gentes o(mn)em intellectu(m) i(n) obseq(ui)u(m) x(risti) / P(ro)p(ter) 2^m s(cilicet) abnegacio(n)em intellectu(m) p(ro)p(ri)i
affectus puritas vel mundicia c(on)s(er)va(tur) Gal v^to Qui x(risti) su(n)t carne(m)
sua(m) crucifixerunt cu(m) vicijs et co(n)cupiscencijs suis Et etia(m) p(ro)p(ter) p(ro)fectu(m)

xpiane vite attigit. Nam ait xpus per Ieronimum dicens Si vis perfectus esse va
de et vende omnia que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in celo
et cetera. Sed abnegacio propria fecit id est propria voluntate homo in summa libertate con
stituitur. De qua potest dici illud apostoli Ro. viii° Et creatura liberabitur a
servitute corruptionis id est ut non serviat rebus corruptibilibus in libertatem glorie
filiorum dei. Et nota quod dicitur abneget semetipsum. Tercio requiritur ar a 7
morum penitencie assumptio. Et hoc notatur quod dicitur Et tollat crucem suam cotidie
sicut dicit Gregorius Crux duobus modis tollitur primo quando propter xpum quis martiri
um sustinet. Talem tollebat crucem Paulus ad Gal. vi Ego autem
non solum alligari sed et mori paratus sum pro xpo. Et non tamen ille tollit
qui actu martirium sustinet sed et illi qui se ad sustinendum paratum
exhibent. Secundo quando penitencie onus assumitur et sic dicitur maceracio vel mor
tificacio. De primo dicit apostolus i Cor. ix Castigo corpus meum et in servitutem
redigo. De secundo Col. iii° Mortificate membra vestra que sunt super terram forni
cacionem immundiciam libidinem concupiscenciam malam. Tercio crux tollitur quando quis
proximo compatitur. Tale tollebat apostolus ii Cor. xi Quis infirmatur et ego
non infirmor quis scandalisatur et ego non uror. Primum pertinet ad martires b
secundum ad confessores tercium ad conjugatos et omnes bonos. Circa secundum sciendum quod ad
crucem bajulacionem requiruntur tria. Primum quod talis bajulacio sit sponta
nea non coacta unde dicit Tolle hanc sponte levem crucem. Si per tempus
in hunc steterunt et se tunc collo tuo sponte suspenderit et mors tua
obediens te lactaverit tibi ostendet hoc Paulus ad Gal. ... xpus
epistola. Secundo debet esse afflictoria unde dicit crux unde apostolus ii Cor. iiii
dicit Semper mortificacionem ihesu in corpore nostro circumferentes ut et vita
ihesu in corporibus nostris manifestetur. Tercio debet esse propria unde dicit suam id est sibi
conveniens vel competentem secundum veram vitam spiritualem. Dicitur enim Ro.
xii Racionabile sit obsequium vestrum et secundum culpe exigenciam Ro. vi°
Sicut exhibuistis membra vestra servire immundicie et iniquitati ad iniquitatem
ita nunc exhibete membra vestra servire iusticie in sanctificacionem. Et ideo dicit suam
Supra quod Crisostomus Suam dicit Ne putes crucem xpi sufficere sine tua
unde apostolus Col. i Adimpleo ea que desunt passionum xpi in carne mea

Et sequitur dum est similiter i sibi competere tollere superfluosque qui statim
initio sue conversacionis via perfectionis aggrediuntur et ideo sepe ruunt quod significatur
quarto Regum in quod puer qui cum messoribus patrem in agrum per messo
res per ipsum percussit super caput eius et dixit caput meum doleo et
per eam mortuus est Tercio notandum Quoque plures sunt cruces ut in imitator
imitator christi utiliter crucem tollat. sed articulate ostendit quod crucem tollere
debeat & tollat crucem suam, i. sibi utilem quia eciam sunt cruces que non sunt utiles
Cruces in spiritu cruces de quibus in ewangelio legitur Prima latronis desperati
qui promeruit nec tamen eam perfecit et hec est crux diaboli quam peccatores accipiunt
sicut mancie et iniusticie huius crucis maior sunt tormenta Subli
mitas seu altitudo est presumpcio de se se plus estimare quam sit Ysaie
xvj^to Audiuimus superbiam Moab superbus est valde superbia eius et arro
gancia eius et indignacio eius plus quam fortitudo eius Contra tamen apostolus
dicit Ro xij^o Non alta sapientes sed humilibus consencientes Profunditas
est desperacio proverbiorum xviij^o peccator cum in profundum venerit contempnit
latitudo eius est carnalitas osee iiij^to Sicut vacca lasciviens declinavit
israhel non pascet eos dominus in latitudine longitudo est pertinacia in malo
Gen xlix Maledictus furor eorum quia pertinax et indignacio eorum quia
dura hanc crucem imitator christi tollere non debet sed fugere Secunda Crux est
latronis penitentis quam promeruit et perfecit luce xxiij Nos quidem digna
factis recepimus etc hec est pena in qua quis penitens meruit penam hic
in penitencia Job vi hec sit mihi consolacio ut affligens me dolore
non parcat Altitudo huius crucis est spes venie Job xiij Eciam si
occiderit me in ipso sperabo Profunditas timor pene Job ix Ve
rebar omnia opera mea sciens quod non parceris delinquenti lati
tudo est caritas Ro v Caritas dei diffusa etc longitudo est
perseverancia Mathei xxiiij Qui perseveravit usque in finem hic salvus
erit Tercia crux est christi quam non meruit et perfecit prius Crucem
non rapiebam tunc exsolvebam hec est crux perfectorum Altitudo est
contemplacio Philippensium iij^o Nostra conversacio in celis conversacio in celis
est Profunditas contemptus mundi philippensium iij^o Omnia arbitror ut stercora etc

Latitudo perfectionis dilectionis per latam mansuetudinem nimis
longitudo assiduitas orationis. Luc. primo oportet semper orare in
hac cruce perfectionis hoc mereri de se liberacionem a peccato sicut Christus de
cruce et gloriam sibi eterne beatitudinis. 2am crucem scilicet penitencie et etiam
etiam tolle duplicem tamquam utiles ad salutem. Dominus huius crucis
primus gradus perfectionis est abnegacio concupiscibilium de quo dicitur
abneget semetipsum. 2a paciencia adversorum de quo sequitur tollat
crucem suam. primo quidem concordat prima beatitudo ait v beati pauperes
spiritu. 2o concordat ultima scilicet beati qui persecucionem paciuntur. Ad in-
nuendum quod in istis duobus summa perfectio consistit. Et ideo ait ut
premium primum eis assignatur scilicet ipsorum est regnum celorum. Secundum signum
crucis propter hoc signum scilicet crucis bajulacionis distinguit suos milites
a militibus diaboli. Et ideo reprobos qui hoc signum non bajulant
confitebatur se non cognoscere in iudicio de illud Matth. xxv Amen
dico vobis nescio vos. Super quod loco dicit Crisostomus in persona Christi
pater cognoscit filios suos per ymaginem et similitudinem suam rex
cognoscit milites suos per arma et vexillum suum pastor
cognoscit oves suas per signa sua magister cognoscit discipulos
suos per doctrinam suam. Ego autem non cognosco discipulos suos
vos tamquam pater filios quia ymaginem meam non habetis scilicet mun-
dam et puram sed maculatam et denigratam. Tren. iiiito denigrata
est super carbones facies eorum et ideo non sunt cogniti in plateis
scilicet curie superne. Nec cognosco vos tamquam rex milites
meos quia vexillum meum non portatis unde ait Christus qui non
accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus. Et ait xxiiii
dicitur apparebit signum filii hominis in celo in celestibus hominibus scilicet
militibus Christi. Nec cognosco vos tamquam pastor oves suas
quia signum meum abiecistis. hoc signum est infusio gracie spiritus sancti
sancti quo oves Christi signantur. Ephes. i credentes signati
estis spiritu promissionis sancto qui est pignus hereditatis nostre
Et ad Ephe. iiii Nolite contristare spiritum sanctum in quo signati estis
in die redemptionis. hoc signum reprobi non habent unde Apoc. xxiiiito

decem dicit ipsi fuerunt rebelles lumini i. gratie Nec cognosco vos
tamquam magister discipulos meos quia doctrinam meam non servastis
nec ad me operibus perfectis divertistis Recede a nobis scientiam viarum
tuarum nolumus Job xxi Et ego Amen dico vobis nescio vos
6 Sexto requiritur bone et recte intencionis ad deum directio Et ostenditur
notatur ibi Et sequitur me Et nota addit Ideo quia plures
vite mortificationes tulerunt sed non propter deum sed favorem hominum et
laudem humanam Sic etiam plures se et sua abnegaverunt sicut
Socrates qui massam auri proiecit in mari et tamen ad salutem
ei non profuit quia propter deum hoc non fecit Debemus ergo nos et
nostra abnegare et crucem tollere et Christum imitando alias virtutes ac
cumulare alias ad salutem nobis non proderit Ideo dicit et sequitur me
sicut ducem itineris qui duco per viam mundam castitatis et viam se
curam paupertatis Proverbiorum iiij^to Vie eius vie pulchre et omnes se
mite eius pacifice Et qui duco per viam rectam iusticie
Ysaie xxvi^to Semita iusti recta est Rectus callis iusti
ad ambulandum Et qui duco per viam curtam humilitatis via enim
humilitatis breviter ducit ad salutem Figura huius 2^i Regum xviii Cu
currit Achimaas per viam compendii et venit citius quam Chusi ad
David Achimaas interpretatur fratris assumptio et significat humilitatem
quam frater noster Christus assumpsit hec compendiosa via ducens ad regem
David Chusi interpretatur tenebras meas Et est superbia que
non ducit ad Christum Et qui duco per viam luminosam caritatis Proverbiorum
iiij^to Iustorum semita quasi lux splendescit Et ideo dicit sequitur me Et
Recolligendo breviter omnia dicta Tunc in verbis Christi premissis
excluditur sequela crucis quia non voluntarie penitentie secundum enim hoc penitencia est
violenta Contra hoc dicit Si quis vult per voluntatem [illegible]
tibi Crux talis penitencie tu innuitur et violencia significat

p(er)te latro(n)is sinistri // 2a diminuta q(ua)n(d)o s(cilicet) ho(mo) dat p(ar)te(m) sua(m) deo
et p(ar)te(m) mundo vel dyabolo Crux talis penitentiu(m) figatur
p(er) crucem Jude proditoris qui p(ar)te(m) sua(m) dedit deo p(er) vo(tum) suspendio
interimens dedit dyabolo Mat(hei) xxvij p(ro)iectis argenteis
i(n) templum abijt et laqueo se suspendit Contra hec d(icitu)r Abneg(et)
semetip(su)m p(ro)ue(r)b(iorum) xxiij° fili p(re)be m(ihi) cor tuu(m) / 3a dilatata
q(ua)n(do) aliquis sic valuit face(re) p(e)n(itenti)am ut nulla(m) sentiat afflictio(n)e(m)
Crux t(a)l(iu)m figat(ur) p(er) Symeone(m) Cyreneu(m) qui licet crucem
d(omi)ni baiulabat in ea t(ame)n no(n) co(n)figebat(ur) Contra hec d(icitu)r Et tollat
crucem sua(m) Gal(athas) 2° xp(ist)o co(n)fixus su(m) cruci // Certa inimica
ta q(ua)n(do) aliq(ui) gloriant(ur) de passionib(us) patru(m) vel fratru(m) suor(um)
ip(s)i v(er)o nichil tale faciunt Crucequid(em) (con)siliaco seu iactancia
ex ambitione vel honore appetitu p(ro)cedit Crux t(a)lium p(er) crucem
Absolonis sig(ni)ficat(ur) / 2° Reg(um) xviij qui in quercu suspensus
interijt Contra hec dicat(ur) sua(m) no(n) aliena(m) Joh(annis) viij° Si filij
abrahe estis op(er)a abrahe facite // 5ta momentanea s(cilicet)
cu(m) quida(m) penite(ntiam) incipiu(n)t et no(n) (con)summant Crux t(a)lium
signat(ur) p(er) crucem p(ri)ncipu(m) filior(um) isr(ae)l quos moyses (con)tra sole(m)
suspendebat Contra hec luc(e) ix addit(ur) Cottidie // 6ta simu-
lata que yppocritar(um) est signat(ur) p(er) crucem pistor(is) pharaonis
Gen(esis) xl Contra hec d(icitu)r / Et seq(ua)t(ur) me no(n) fauore(m) mu(n)di Joh(annis) x°
Oues mee voce(m) mea(m) audiunt et ego cognosco eas et seq(ua)ntur
me s(ed) p(er) via(m) caritatis de qua i(n) Cor(inthios) xiij° Adhuc excelle(n)-
tiorem viam vobis demonstro i(d est) caritate(m) hec faciunt etc.

textus (Qui eni(m) voluerit a(n)i(m)a(m) sua(m) salua(m) face(re) p(er)det ea(m) // posset aliquis
dice(re) Crucem de p(ar)te mea tolle(re) et xp(istu)m imitari q(uia) e(st) racio istius
d(omi)n(u)s h(abe)t (con)sequ(enter) h(ic) r(espon)d(et) / Et assignat t(ri)plice(m) racio(n)em assume(n)de
crucis / p(rim)a sumit(ur) ex (con)sideracione mali et p(er)iculi q(uo)d no(n) tollentes crucem
i(n)curr(u)nt Et h(oc) tangit cu(m) d(icitu)r Qui eni(m) voluerit a(n)i(m)a(m) sua(m) salua(m) face(re)
p(er)det eam / vt Gor(ius) i(d est) qui voluerit vita(m) sua(m) amare hec p(rese)nte

vitam alimentis indigentem tempore persecutionis saluare magis
quam me constanter confitendo ut nunc passionibus et morti exponere. Potest eam
in vita sua ut si relacio primo. Potest insuper intelligi constitucio qua incurrit mor-
tem eternam. Et ergo ait X. Cristus confortans milites suos dixit: Nolite ti-
mere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere. Sed pocius
timete eum qui potest corpus et animam perdere in gehennam. Et hic exponitur de
dementibus. Alio modo exponitur de penitentibus. Qui vero animam suam in vita sua
animalem saluam facit ideo in presenti vita delicate fruat et non sic re-
penitendo et primo eius concupiscencias per disciplinas refrenando perdet eam
in futuro in eternum eternum interitum. Unde apostolus Ro. viij. Debitores sumus
non carni ut secundum carnem viuamus. Si enim secundum carnem vixeritis moriemini.
enim. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Quo patet quod
tempore primo species quod est mirum unde hugo de sancto victore. Postquam enim persecu-
cione cessante eterna pace consecuta est successerunt miribus confessores
qui licet mori tamen diuturno mirio animas posuerunt. Cum enim draco
prostrata martirum videt multiplicacionem eterna fecit paci sanguis
sanguinis exactus est satis. Sed diuus compleuit eum castitate sua. Et
enim totidem martirum inueniunt ubi ... tortor et
... corpus imprimis igitur martirum immo plus tortor in spiritu quam
... corpus imprimis igitur enim martirum ... constabat gladium miri
tamen pena tortoris. Sed dicitur nouo genere martirum ... gladium
miris a corpore tamen ... gladium tortoris in spiritu hoc genus miri
spiritu carnis facta mortificaret et illo mirio quo membra ferro ...
horrorem sit minus et tamen diuturnitate molestius. Alio modo sic exponitur. Qui
vero animam suam saluam facit in futura vita perdet eam in passionibus et morti
eam exponendo in presenti vita. Et sic res perdita transit in dominium alienum
sic animam tua tuffeat ... perdita in dominium alienum ut non tibi
sed Cristo viuat ... Cristo moriaris ... Nemo enim sibi viuit
et nemo sibi moritur ... sive viuimus siue morimur domini sumus. Unde glosa
frumentum ... Bonum ergo est perdere sub
spe magni lucri et sic bonum est perdere ... vita eterna vita
et per oppositum est male saluare presentem vitam et perdere per eternam vitam
... quo dicit ... Qui vero animam suam saluam facit perdet eam. Tandem hic dicitur. Liberorum

Laborum absinuatores et morum neglectores. ypocras et sequaces eius docent animas
saluas facere xpc vero per que nam vos e duobus ingenium eligitis unum
quemque enim loquela sua manifestum facit / ypocras enim sic disputat
hoc oculis hoc capiti hoc stomacho hoc pectori nocent / xpc vero e contrario dicit displi-
cet et enim unusquisque quod a suo didicit magistro hoc profert in medium Un-
quid enim de esculapio aut in prophetis vel apostolorum scripturis has dietas inve-
nies. Certe ypocras et galienus plane has revelauerunt sapientia non spiritus sed
sapientia carnis que inimica est deo Ro viii Epicurus et ypocras alter corporis
voluptatem / alter profert bonam habitudinem, Jesus vero magister noster utrisque
contemptum predicat et quod isti inquirere Salvator noster docet perdere / unde scriptum est Qui
autem perdiderit animam suam propter me inveniet eam C agit 2a ro quia sunt ex
consideratione boni temporis quod illi consequuntur et acquirunt qui crucem suam tollunt
et xpm imitando de quo dicitur / Cum autem perdiderit animam suam per tribulationem et mor-
ti si necesse fuit se exponendo vel pro primo tempore patiens se affligendo / propter me
et animam quam contra mea mandata faciat si id peccatis cum propter te mortificamur to-
ta die. Inveniet eam scilicet in futura gloria. Ubi nondum in corpore. Ergo pro afflictione vel
passione dualitatis nec tamen sat bona primo facit invenire animas Unde apostolus ij
Cor iiii id enim quod in presenti est momentaneum et leve tribulationis nostre supra
modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis / 2o facit possidere
animam Luc xxi In patientia vestra possidebitis animas vestras / 3o facit salvare
animam Joh xii Qui odit animam suam in hoc mundo in vitam eternam custodit
eam. Inveniet autem animam pro renovatione et hec a penitentibus possidetur per
perfectos / et hec a proficientibus salvatur pro glorificatione et hec a perseverantibus
Et hoc est quod dicit Inveniet eam q. d. sed longo pro modico perdidit vitam
eternam Sicut illud inventum dicitur quod pro parvo precio habetur. Unde poeta pro
nichilo habuerunt terram desiderabilem. Et ad Ro viii Non sunt condigne
passiones ad futuram gloriam. Inveniet eam sicut thesaurum reconditum apud
deum / unde apostolus ij Thimo ij Scio cui credidi et certus sum quia potens est depositum
meum servare in illum diem. Instruit inde Stultus esset qui domum suam quam
retinere posset quam perderet si regi rogatus pro magno precio vendere recu-
saret / Domus nostra vita presens est quam cottidie perdimus nam vivendo mori-
mur sic canit ecclesia media vita in morte sumus. Rex propitius noster
xpus est qui eam pro magno precio desiderat comparare Stultus igitur est qui eam ven-
dere recusaret scilicet modicam tribulationem pro eterna consolatione sustinendo //

vanitate mundi vanitates
et errare desertas a b...
specietos

[illegible]

[illegible]

Unde Aug(ustinus): Difficile est, immo impossibile, ut quis presentibus et futuris fruatur bonis, ut hic ventrem et illic mentem impleat, et de deliciis transeat ad delicias. Deinde subiungit rationem dicens: Quid enim prodest homini si mundum universum lucretur, anime autem sue detrimentum patiatur. Hic ergo fit collatione precii ad [illegible], ubi notantur duo: primo utilitas temporalis lucri, secundo irrecuperabilitas spiritualis damni. De primo dicit: Quid prodest homini si universum mundum lucretur. De quo [illegible] [illegible] potest [illegible]. Immo quanto plus cupide acquisivit, de modo tanto plus accessit de inferno. Apoc. xviij: Quantum glorificavit se et in deliciis fuit, tantum date ei tormentum et luctum. Anime vero sue detrimentum patiatur, scilicet amittendo gloriam, incurrendo penam eternam et perdendo [illegible] [illegible], quod totum [illegible] sit. Unde [illegible]: Ne timueritis cum dives factus fuerit homo. Et idem dicit Ambrosius: Valde cavendum est ne propter avaritiam pecunie vel amore carnalis vite salutem animarum querere negligamus. Quid enim prodest lucrifacere temporalia si perdant eterna. Valde enim stultum est pro delectatione momentanea divitiarum vel voluptatum perdere eterna, quod avari et luxuriosi faciunt. Et ideo dicit [illegible] de avaro: Avaro nihil est scelestius, animam enim suam venalem habet. De voluptuosis dicit Tren. i: Dederunt pretiosa queque pro cibo ad refocilandam animam, in vita animalem fovendo, non autem perpetuandam. Aug(ustinus): Momentaneum quod delectat, perpetuum quod cruciat. Et hoc est quod Dominus dicit: Quid prodest homini si universum mundum lucretur. Non dicit si habeat, quia habere etiam superflua ad dominium non est peccatum, sed dicit si lucretur, quod non sit sine sollicitudine que est peccatum, quod Dominus prohibuit [illegible] videte ne [illegible] sitis. Sed non dicit si detur, sed si lucretur, quia quod datur non ita diligitur sicut quod lucratur. Et non dicit si rapiat a fure vel huiusmodi, sed si lucretur, ut ostendat quod etiam lucrando potest quis peccare, si fiat cum libidine vel sollicitudine suffocante. Universum mundum, quod intelligendum est quo ad dominium, quia hic non posset esse adversum. Anime vero sue, propter huiusmodi lucrum, detrimentum patiatur. Non dicit damnationem sed detrimentum, quod fit etiam per veniale quo impeditur gratia ne proficiat et differtur gloria ne statim percipiat. Ex hoc sequitur quod etiam pro [illegible] bono corporali aliquo vel suo non debet veniale committi. Secundum hoc [illegible] [illegible] etiam [illegible] poni potest de illis qui animas aliorum lucrantur et suas negligunt. Unde dicit [illegible]: Si aliorum animas [illegible] querendo tuam animam negligendo [illegible] similis es illis qui metalla pro aliis fodiunt et [illegible] [illegible] ruina [illegible]. Sed posset aliquis dicere: Et si animam perdat, tamen [illegible] que lucratur

[illegible]

ea redimatur. Vide igitur Deut. Aut quam dabit commutationem pro anima sua, scilicet dam-
nata? q.d. nullam commutationem vel redemptionem. Si enim pro ea daret totum mundum
non liberaretur. Sicut dicitur Prov. vi: Zelus et furor viri non parcet in die
vindicte, nec acquiescet cuiusquam precibus nec suscipiet pro redemptione
dona plurima. Unde et in Job secundum aliam translationem dicitur: In inferno
nulla est redemptio. Et ideo non potest comparari lucrum mundi ad detrimentum
anime, pro quo homo perdit eam et vitam eternam. Nam perditas divitias potest per alias
divitias recompensare per vitam immortalem que in resurrectione exsuscitatur. Sed si
anima per culpam perditur, non exspectes in alia anima recompensari per vitam in-
mortalem, quia non poteris animam aliam. Sed neque aliquid aliud quod commutationem
pro ea dare ut liberes eam de eterna morte. Deus autem pro animabus hominum dedit
commutationem sanguinis filii sui preciosi. Perdenda est igitur anima et vita presens
in hoc seculo propter deum, non salvanda propter lucrum et desiderium terrenum et eterna
propter. Ut ait Augustinus: Voluntatem meam pro Christo proponam, quamquam dimittenda,
ne quod absit perfruiturus amittam eternam. Si enim tibi diceretur: Sic toto hoc
mense divites et potens et facias quicquid velis voce carnis voluptatibus sicut
placet, tamen conditione ut tibi dicatur postea eruentur omne solacium tollatur
toto tempore vite tue in fame et siti in omni cruciatu et miseria vivas, numquam
illud tale bonum hoc tenore susciperes. Et quid tota hec vita nec mensis
est nec unius diei hore spacium ad illud eterne infelicitatis comparatum, cum
miserie neque finis est nec pena finis invenitur. Unde Ysidorus: Si habes
sapientiam Salomonis, si pulchritudinem Absolonis, si fortitudinem Sampsonis,
si longitudinem Enoch, si divitias Cresi, si potestatem Octoviani, quid
proderit tibi, si caro tandem datur vermibus, anima demonibus cum divite cru-
cianda sine fine? Et quasi diceret nichil. Duo quippe sunt tempora, eterne aliud,
presens; et tunc magnum deum rogemus, ponderanda est anima et presens vita
aliud parat, et tunc fragrancia sunt desideria terrena et hoc contempnenda.
Nulla ergo mundi adversitas animam tuam frangat, nulla prosperitas alliciat, nulla
fallacia seducat a preceptis et mandatis dei et caritate que est in Christo domino
nostro. Omnibus enim modis et in omnibus debemus semper beneplacitum dei facere et ab
offensa eius abstinere. Ex autem anima perdita non potest in iudicio etiam
per omnes petentes redimi, unde dicitur in scripturis: Filius hominis venturus est in gloria
patris sui cum angelis, et tunc reddet unicuique secundum opera sua, q.d. anima
perdita nulla commutatione potest redimi, quia filius hominis iudex iustus venturus reddet

Hic potest pronunciari una

o nō angeli (?) ... ... ad iudicium ... ... malos
... mala et bonas ... et malos in caminum ignis mittendo ...
... vt ... patri ... ...
... ... ad ... ...

Ca iii

vnicuique secundum opus suum / sicut dicitur ii Cor v Omnes nos manifestari
oportet ante tribunal Christi ut referat vnusquisque propria corporis prout gessit
siue bonum siue malum. Et hic exponitur dicit / Christus filius hominis id est virginis marie
sic vocatur. Cum ita se vocat / primo propter sui humilitatem Ambrosius xii (?) ... ...
et humilis corde / 2o propter carnis veritatem ... in verbum caro factum est / 3o
propter matris puritatem et integritatem / luce i ... virgo maria // hic
venturus est in gloria patris sui / sicut per ... et gloriae manifestationem ... quod prius
in carne humilis venerat / cum angelis suis / sicut dicitur ysaie 3 dominus ad
iudicium veniet cum senioribus populi sui / Danielis ... antiquus
dierum sedit et vestimentum eius candidum quasi nix et capilli capitis eius quasi lana
munda. Antiquus dierum ... est Iohannis xii (?) ... vestimentum
vestitum candidum est corpus eius glorificatum. Capilli candidi sunt angeli
capiti id est eius diuinitati ... inherentes candidi quasi lana
alba quae natura habet albedinem / et ipsa ... et in ... habent in
notitia. Et tunc reddet vnicuique secundum tempus ... / sicut dicitur Mathei xxiiii
Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usque ad occidentem
ita erit aduentus filii hominis. Fulgur enim manifeste cito terribiliter et ex
improuiso et in ardore et in luce ostenditur. Sic Christus ad iudicium veniet
primo manifeste / ... in manifeste veniet ut ab omnibus videatur. Apocalipsis primo
Ecce venit in nubibus et videbit eum omnis oculus / 2o veniet cito. Apocalipsis
vltimo Ecce venio cito et merces mea mecum est reddere vnicuique secundum opera
sua. Et hic exponitur dicit vnicuique / sine personarum acceptione / secundum opera sua sine
munerum corruptione / 3o terribiliter. Ezechielis primo Erit visio discurrens et ... ...
ignis et de igne fulgur egrediens / 4to ex improuiso ... primo Cum
... repentina calamitas et interitus quasi tempestas irruerit tunc in
vocabunt me et non exaudiam eos / 5to in ardore ... ignis in conspectu eius
exardescet et in circuitu eius tempestas valida / 6to in luce quia filius ...
... est ... / sicut ... formidolosa / Sed quaeritur ... hic
reddet vnicuique iuxta opera sua / Si retributio fiat secundum plura opera tunc
videtur quod maior erit retributio actiuorum quam contemplatiuorum cum actiua vi
ta plura habeat opera quam contemplatiua. Respondetur. dicitur vnicuique reddet secundum opera sua
id est secundum qualitatem operum bonis bona et malis operibus mala supplicia. Secundum
quantitatem vero operum non reddet bona sed tamen secundum qualitatem caritatis informantis
ipsa opera. Malis vero reddet opera supplicia secundum quantitatem et qualitatem operum
sed tamen quia qualitas mali operis est libido deformans ipsum opus. Sed quantitas

dinus operum / sequitur ergo malis operibus retributio secundum quantitatem et qualitatem / quia opera
sunt mala in se et prohibita et contra legem nature / et sunt mala ex libidine
deformante ea / Et similiter mala sunt eciam quantitate secundum extensionem ea multipli
cante ergo eciam utrimque fiet eis retributio // Sed bonorum operum non est
remuneratio eciam quantitate / quia ipsa opera non habent ex se bonitatem remuneratione
dignam secundum condicionem, et gratia ea informante et ideo deus non pensat opera
secundum affectum / ut patet de illa paupercula vidua que duo minuta misit in
gazophilacium de qua dominus dixit / vidua hec pauper plus omnibus misit //
[illegible] Gen iiij dicitur Respexit dominus ad abel et ad munera eius
prius ad abel deinde ad munera / quia non propter munera abel sed propter abel
munera placuerunt Ergo bonorum operum retributio est eciam qualitate
tantum i. secundum caritatem informantem vnde luce vj° dicitur eadem mensura qua mensi fueritis
remetietur vobis // Debet ergo intelligi hec Reddet unicuique secundum opera i.
qualitatem operum Non ergo sequitur quod magis sit premium active quam contemplative
vite nisi actiua maiori caritate informaretur Item mali puniuntur eciam
opera i. secundum qualitatem et quantitatem, i. grave et non simpliciter i. si multum peccat
multum puniuntur Non tamen sequitur quod tantum puniatur quantum meruerit
quia deus semper punit citra condignum et remunerat supra meritum ergo
quo ad malos est ibi misericordia relaxans / sed quo ad bonos superefluens
vel superhabundans / secundum illud luce vj mensuram bonam et confertam et coagi
tatam et supereffluentem dabunt in sinum vestrum / verum tamen licet omnia bona opera
secundum qualitatem remunerabuntur non tamen omnia equaliter / Nam i. Cor xv dicitur
Alia claritas solis alia claritas lune alia claritas stellarum / stella enim a stella
differt in claritate Sic resurrectio mortuorum Aliter ita legitur puta filius
hominis venturus est in gloria dei patris sui cum ducibus / Aliquis posset domine dicere
hortaris nos ad tollendum crucem vel ad crucis tollerantiam et tui sequelam
sed horror mortis et dolor penarum specialiter mentem retrahit et abducit
secundum dominum / filius hominis etc. quasi dicit Ne timeamini si vos ad tollerantiam crucis
hortatus sum Nam magnitudinem penarum recompensabo magnitudine con
solationis / quia ego filius hominis venturus sum in gloria reddendo unicuique
secundum opera sua vnde Jeronimus Tristibus leta succedunt. timens angustias
mortis audi gloriam triumphantis Vnde filius hominis venturus est in gloria
Cuius glorie eius participes Ro vj Si mortui sumus cum Christo credimus quia
simul vivemus cum illo Et ad Ro viij Si compatimur simul et conglorificabimur Et ij°

operum secundum hec secundum qualitatem et quantitatem i. grave

Ca m

amen dico vobis super[illegible] veritatem [illegible] evangelice [illegible] est [illegible]
fidei [illegible] confirmata [illegible] prima confirmata fidei [illegible] secunda [illegible] passionis
[illegible] [illegible] in [illegible] cum fide amen dico [illegible] confirmat et [illegible]
[illegible] insufficientiam [illegible] promissio secunda [illegible] dicat
amen dico vobis [illegible] videre [illegible] ut cum [illegible] dubitacionum
et fatigati [illegible] deficerent [illegible] eos [illegible] consolacionem ut [illegible]
credat de futuris [illegible] ut [illegible] desperacione [illegible] [illegible]

[illegible] eos consolando [illegible] vobis ut [illegible] [illegible] [illegible]

ad Cor. i Scientes sic socii estis passionum sic eritis et consolacionum
Et hec est Salvator noster petiit apud patrem Johannis xvii Pater quos
dedisti michi volo ut ubi ego sum et illi sint mecum ut videant claritatem
meam Et sequitur dicitur Audio quod retribucio pro tribulacione magna
est et glosa [illegible] dilacio illius retribucionis minima et longa videtur
[illegible] in sua [illegible] [illegible] [illegible] retribucionem valde vicina [illegible]
Amen amen dico vobis Sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt
mortem donec videant filium hominis venientem in regno suo [illegible] Ne vobis
[illegible] retribucio nimis differri videatur propter timorem presentis primo
[illegible] Sepe enim dominus eciam in presenti vita sanctis suis martiribus et
[illegible] penitentibus [illegible] quandam future glorie pregustacionem fecit eciam sub
[illegible] passionis sentencia postea [illegible] Sicut legitur de beata Katherina quam Salvator
cum turba virginum visitabat et dulciter confortabat Sicut de beato Laurencio
et Vincencio martiribus legitur quod tempore passionis angelico mulcebatur alloquio
Et de beato Stephano qui celos apertos vidit Non ergo tam intollerabilis
[illegible] amaritudo sit [illegible] est post quam cum Christus crucifixus
[illegible] passione [illegible] ut omnis tribulacio in leticia a sanctis por-
tetur [illegible] [illegible] videt [illegible] nostra sed non videt [illegible]
Et ideo beatus Andreas [illegible] ducebatur [illegible] videns crucem a longe ait
O bona crux diu desiderata etc. [illegible] [illegible] sustinentibus [illegible]
est consolacio Et [illegible] dicebat dominus [illegible] Sunt de hic stantibus scilicet Petrus Jacobus
et Johannes qui non gustabunt scilicet [illegible] donec videant filium hominis
scilicet [illegible] corporali in regno suo [illegible] claritate [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] insufficientiam [illegible] apostolis ut [illegible]
futura Postea fuit aliqualis consolacio in presenti vita [illegible] future [illegible] una
gutta que [illegible] [illegible] modica erat sic tamen Petrum inebriaverat
ut simpliciter [illegible] diceret Domine bonum est nos hic esse faciamus etc.
Et in isto omnibus martiribus et penitentibus magna consolacio [illegible] Et [illegible]
ubi dicitur In regno suo per regnum intelligitur claritas insufficientiam assump-
ta [illegible] [illegible] [illegible] mortali ostendit eis non mortalitatem sed claritatem
[illegible] future immortalitatis Et ita [illegible] est donec videant filium hominis in regno
suo [illegible] [illegible] et [illegible] glorie regni dei [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de gloria victoriose [illegible] et gloriose [illegible] Et tunc [illegible] est
Sunt quidam hic [illegible] [illegible] Judas proditorem qui non videt [illegible] gloriam
de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant filium hominis venientem in regno suo in gloria

resurrectio et ascensio sue qua in perpetuum regnabit. Et in isto utrum consola
magis scitis tribulati, quia sicut Christus mortuus est et resurrexit a mortuis per
gloriam patris ita et scitis eo quod Christus moritur tunc gloria resurget. Unde apostolus
1 Cor. xv: Seminatur in corruptione surget incorruptione, seminatur in igno
bilitate surget in gloria, seminatur in infirmitate surget in virtute, seminatur
corpus animale surget corpus spirituale. Alio modo exponitur: si deus sit
qui dominus permittat tribulationem discipulis sub nomine dilatationem militantis
ecclesie antequam per mortem recedat de mundo. Et sic dicit: Sunt quidam de hic
stantibus qui non gustabunt mortem ~~donec videant ecclesiam dilatatam regnantem~~ soli et ecclesia
et quod de hiis qui diu vixerunt post passionem domini, donec viderent filium hominis
venientem in regno suo, id est ecclesiam fore dilatatam regnantem, ut ecclesia sig
nificat regnaturus in celo, qui videt potentem regnare ecclesiam quam mundi
gloriam erectam. Et hic accipitur tertio regnum pro eo id est claritas visio glorio
se celum empyreum et patris ecclesia. Et sic nonum est quod de nobis sequitur
dicit: Sunt quidam de hic stantibus. Admirandum quod scitis futurum claritatis
visum: stant sui ille pugnando et propter timorem nullo modo declinando, sicut
1 Petri: Stantes estote per fidem vestram, vel scitis stant quia perseverant ad
celestia bona promissa erigitur, vel stant quia adeo perseverati sunt
ut in bono finaliter perseverent. Et ratio nonum dicit: Certum non gustabunt
mortem in principio, per hoc ostendit quod perfectis mors est in desiderio, desidera
ta enim et ~~...~~ cara gustare solemus, per quod preciosa in conspectu domini
mors sanctorum eius. Et ad Philippenses 1: desiderium habens dissolvi et esse cum
Christo. Secundo notatur quod mors in sanctis brevi per unum est. Ea enim quod gustamus
parum accipimus. Unde glossa: A sanctis mors quasi libando gustatur, vita
vero modica est. Jacobi 4: Que est vita nostra vapor et modicum
apparens. Sancti ergo mortem gustant quia tamen amaritudinem temporalis mortis
sentiunt et temporaliter moriendo inchoant vitam eternam, mali vero per mor
tem temporalem incidunt mortem eternalem. Et nunc quare dominus in qua visionem
glorie regni sui promisit et non statim exhibuit. Respondet Crisostomus: visionem
glorie promisit, promissam distulit ~~...~~ ut eam vehementius desidera
rent et desideratam magis acceptarent. Sic et nobis tempus differt
rent et desideratam magis acceptarent. Sic et nobis tempus differt
vent, et desideratam magis acceptarent. Sic et nobis tempus differt ...

que videmus tunc erit pstita quando creatura liberabitur a servitute corrupcionis
in libertatem glorie filiorum dei // hic ponit due dubitacones prima
utrum ad eundum post xpm tria sint necessaria // Secunda utrum xpi vi
Dubia debunt insensibili inductus humanitate sub etiam forma gloriosa
1 Ad primum quod est secundum Ut Cristus istam dubitacionem determinat hunc
modum ait quod ad eundum tria requiruntur primum est omnium voluptatum car
nalium et temporalium abnegacio Secundum est crucis mortis recepcio Tercium est
sub secutio et imitacio primum notatur in verbis salvatoris quando ait qui vult
venire post me abneget semetipsum Secundum quando ait et tollat crucem suam
Sed tercium est ad propositum et sequatur me Et subdit unum illorum istorum
non sufficit sine alteris Nam multi philosophi pagani Socrates plato diogenes
lia et tamen tales carnalium voluptates abnegaverunt propter speculacionem
sciencia et acquisicionem virtutum moralium que acquiri non possunt nisi
sedatis et mortificatis passionibus et tamen isti post xpm non ierunt
quia crucem et mortem pro xpo non receperunt / alii vero bene et crucem et mor
tem sustinent sicut latrones et heretici qui suspenduntur et comburuntur
et tamen post xpm non vadunt quia non sequuntur nec exercitate xpm imi
tantur Unde dicitur apostolo Cuncta tormentorum illius machinamenta quia
non sufficiunt nec prosunt ad salutem / abnegacio ergo et crucis recepcio et
xpi secucio requiruntur ad eundum post xpm Secundum Augustinum in enchi
ridion / primum istorum fit per fidei confessionem Secundum vero per eterne vite expec
tacionem Sed tercium per caritatem dileccionem Unde secundum eum de libro de vera religione
dicit quod xpus fide est sequendus spe spectandus et caritate querendus et
imitandus // Ad secundum utrum dubitacionem // Et videtur quod
2 non quia ad talem visionem sequitur delectacio Nam in transfiguracione
domini discipuli xpi magnam delectacionem habuerunt sicut petrus in sequenti ca
sed non est conveniens ut reprobi delectentur in infernali iudicio Preterea sicut
sicut post resurreccionem apparuit discipulis subitanter in specie peregrina luc
ultimo Ita tunc poterit tunc malis apparere in forma non glorificata
Item augustinus dicit quod oculus mentis interior reficitur in contemplacione divinitatis
exterior in aspectu humanitatis ergo et aspectus corporis glorificati sequitur
delectacio sed oppositum videtur hic de glosa / Dicit prima ergo quod reprobi in

finali iudicio no videbut diuinitatem xpi / pba quia ypi no erut
mundi corde / 2o q°ritur / quia tz qr soli mundi corde deu videbut
sic xpc pollicet' Mt 5 ca° ubi d' beati mundo corde qm ipse deu
videbut / Et tn scim qr e queda visio / q no est facie ad facie
ymo e obscura ut e cognicio speculacio sic d' qr demones credut
et contremescut / Unde sicut quedam cognicio obscura de dei
effectu diuine potencie / ita mali habebut huiusmoi cognicioz obscuraz
de deitate / p qr videbut effectus mirabiles dei / et h cognicio
cedit eis ad pena & dampnacoz / qr vellet deu no hre tencu
potm maxie ad puniendu eos // Os tuc quitr / Utrum pt visio
clara deitatis dei soli potencie no exsute gaudio i concupiscibili
cum iste sit diuerse vires ac distincte / Ideo pt abipsis videri
diuinitas sn gaudio // Dicendum qr visio q d' esse merces fidei
no tm e sm intellectum speculatiuu / ymo etiam sm practicum
io visio illa e cu affectione / et io no pt esse i sola potentia sn gau
dio concupiscibilis potencie cu obiectum sit afficiens summa delectacom
intellectum / Ideo mali i° no habebunt deitatem aut videbunt ipam
diuinitate facie ad facie et ipm humanitate glificatam / Utrum a° 9° reprobi 2
videbut humanitate xpi glificatam / pbatur qr reprobi videbunt ipm i finali
iudicio quia videbitur eu oibus oculis etiam qui eu pupugerunt Apoc
p° / si tuc apparebit sm forma glosam sic dicit hic glo grc //
Item hugo de scto Victore / cum mali & boni visuri sunt
iudice viuorum & mortuorum pcul dubio mali videre no poterunt
nisi forma q est filius hois sed cu claritate in q iudicabit nec i humanitate
in q iudicatus e ab eis obiecit / hec visio humanitatis glificate no pt esse
sn gaudio / sic nec visio deitatis / Dicendum q no pt esse su gaudio
simpliciter enim delectatur in obiecto b' conueniente / vn ad hui delectacoz
i visu nec solu oz obiectum luminoso visui / sz luo siue p°porcionale / Ideo ma
lis cedit ita visio ad pena ppt indisposicoz oculi / sic nec
oculus infirmus sustinet visionem solis sn pena ppt sua indisposicoz
debitam ergo bt Augustinus Ut i visione humanitatis xpi i sensitiua simpliciter exterior

k

intelligend(um) e(st) o(cu)lo b(e)n(e) disposito q(uod) c(on)glisitat(ur) / Oz tu(n)c i(n)cidit p(ri)mu(m) dubiu(m) an visio demo(n)u(m) p(ot)e(st) ced(er)e ad pena(m) o(cu)lo indisposito s(i)c(ut) visio h(abi)tat(ionum). Et vi(detur) q(uod) s(i)c. O(mn)i(bu)s ergo mali videbu(n)t ip(s)u(m) h(abi)tat(ionum) ad su(am) pena(m) ita (et) ip(s)am demo(n)u(m) cu(m) in(de) d(e)c(er)tat illi (et) e(ss)e q(uod) ei(us) cedit ad pena(m) // R(espondeo) q(uod) ip(s)i n(on) solu(m) h(abe)bu(n)t o(cu)l(u)m i(n)t(e)ll(e)ctu(m) n(on) dispositu(m) ad delectand(um) i(n) ip(s)a demo(n)u(m) / ymo et(ia)m i(n)disposit(ionem) h(abe)b(un)t ad videnda ip(s)am / Nam au(tem) i(n) p(ri)m(is) h(abe)t i(n)disposit(ionem) ad videndu(m) demo(n)u(m) ergo i(n) su(m)p(er)bio a fortiori (e)a h(abe)bit i(n)disposit(ionem) manifesta(m) (est) aut q(uod) n(on) potu(er)i(n)t vid(er)e demo(n)u(m) ad su(am) p(er)f(e)c(t)i(o)n(em) p(ro)posito q(uod) ip(s)a(m) demo(n)u(m) possi(n)t vid(er)e n(on) t(ame)n posse e(ss)e ei(u)s h(ec) visio in pena(m) / ymo n(on) posse ei(u)s e(ss)e sine magno gaudio q(uia) ista visio ita (est) (con)iu(n)cta su(m)me d(e)lectat(ion)i q(uo)d nichil i(n) ip(s)a p(otes)t e(ss)e nisi q(uo)d p(ro)moueat ad d(e)lectat(i)o(ne)m cu(m) ip(s)a s(i)t fi(ni)s o(mn)i(u)m visionu(m) Et ideo ista visio nullo ~~p(ro)p(ter)~~ p(ot)e(st) e(ss)e penalis (et)c. p(ri)mu(m) dubiu(m) //

Iste sunt dubitaciones circa capitolum nonum

Utrum blasphemia opponatur confessioni fidei
Utrum blasphemia semper sit peccatum mortale
Utrum solus deus possit dimittere peccata
Utrum Christus in quantum homo potuit remittere peccata
Utrum infirmitates corporales semper veniant homini ex peccato
Utrum miracula facta per Christum potuerunt cognoscere eum esse filium dei
Utrum vocacio cognoscere cogitaciones cordium sit proprium solius dei
Utrum vocacio Mathei fuit miraculosa
Utrum principes et comites terrarum iuste possint tributa et pedagia
Utrum clerici et religiosi ad talia solvenda possunt iuste // imponere constringi //
Utrum cum peccatoribus publicis licitum sit comedere
Utrum sacrificia legalia illa antiqua fuerunt deo accepta seu placida
Utrum ieiunare sit opus actus virtuosus et meritorius
Utrum mulier illa emoroissa habuit fidem de Christo
Utrum mors filie principis possit dici sompnus
Utrum prius sit expulsio culpe quam infusio gracie
Utrum derisio sit peccatum mortale
Utrum Christus magis filius David quam Abrahe fuit appellandus
Utrum Christus precepit aliquid quod non fuit factum
Utrum demon possit facere homines surdos et mutos
Utrum quando facit eum surdum semper facit eum mutum
Utrum demones in virtute principis demoniorum possint abinde expelli
Utrum Christus pro iustificacione miracula sua fuit Christi predicare ipsi /
Utrum populus semper debet orare dominum messis ut mittat // israhelitici operarios in messem suam etc.
//

cx Iste sunt dubitaciones circa capitolum decimum

v Cristus debuit habere duodecim aplos
v debuit habere septuaginta discipulos
v Epi representent psonas aplorum
v presbiteri et archidiaconi representant psonas discipulorum
v Sit de pfectione vite apostolice non habere nec portare pecuniam
v Sit de pfectione ap vite apostolice non habere calciamenta vel vestimenta
v Sit de pfectione vite apostolice non habere possessiones in communi
v Epi psonas representantes aplorum possunt habere aliquid proprium sive in speciali
v pdicatores pacem debeant nunciare patentem
v pdicando debeant vti parabolis
v homo malus peyor sit omni bestia
v debeat premeditari et cogitare quid debeant respondere
v Siquis non pseuerauit usque in fine possit saluari
v homo in gratia constitutus possit pseuerare in bono sine alio speciali auxilio gratie
v licat preceptum aplis fugere
v conveniens fuit persecutoribus aplis fugere persecutores
v Semper magister sit maior et dignior suo discipulo et dominus seruo
v Tradidit xpc suam doctrinam in tenebris et occulto
v mali demonibus bti animam eorum exierunt et finali iudicio abscondo videant
v deo spiritualem curam et prudenciam habeat de sanctis viris et de illis qui eius vestigia imitantur
v absque confessione vocis possit quis saluari
v xpus venit pacem mittere in terram
v possit inter omnes gladium
v homo possit parentes et se ipsum odire. // fideli
v pro infideli vel necessitate sua sit potius subveniendum quam catholico //
v hospites et receptores aplorum et pdicatorum mereant
v

Iste sunt dubitaciones circa capitulum undecimum — circa xj^m

Utrum liceat quod aliquis petat licenciam in theologia docendi
Utrum Iohannes dubitavit de adventu Christi
Utrum sit explicatam fidem de Christo sit necessarium ad salutem
Utrum miracula que Christus fecit fuerunt sufficiencia ad ostendendum divinitatem ipsius
Quid sit scandalum
Quot dux est scandalum
Utrum scandalum sit peccatum mortale
Utrum Iohannes fuit propheta
Utrum fuit angelus
Utrum maior inter natos mulierum
Utrum regnum celorum sit vim passum post eius adventum
Utrum Christus debuit inter homines conversare
Utrum debuit asperam vitam ducere in cibo et potu an communem
Utrum pena dampnatorum equaliter debeat timari
Utrum pena unius dampnati possit esse remissior pene alterius
Utrum pena iudeorum debeat esse maior quam sodomitarum
Utrum pena christianorum maior esse debeat quam iudeorum vel paganorum
Utrum pena clericorum maior esse debeat quam laycorum
Utrum pena dampnatorum precibus et suffragiis aliorum possit mitigari
Utrum Christus fuit occultatus sapientibus et revelatus parvulis
Utrum voluntas divina sit causa predestinatorum et reprobacionis aliorum
Utrum omnia que habet pater sunt filio communicata et tradita
Utrum filius cognoscatur ab alio quam a patre
Utrum iugum Christi sit suave et onus eius leve

Iste sunt dubitaciones circa capitulum xij — circa xij^m

Utrum pia necessitas excusat a prohibitis sine dispensacione
Utrum sabbatum semper sit servandum secundum sensum spiritualem
Utrum sabbatum semper sit servandum secundum sensum litteralem

Vtrum sabbatum sit mutatum in diem dominicum diuina auctoritate uel humana
Vtrum loco diei sabbati conuenienter dies dominica sit instituta sabbati
Vtrum sit vacandum ab omni opere seruili die dominica sit festo eciam die
Vtrum die dominica sine peccato possit fieri forum emptorum et venditorum
Vtrum bellare et piscari dominica sit licitum
Vtrum obseruacio sabbati sit de preceptis moralibus uel ceremonialibus
Vtrum homicidia uel quia homines atrocius et feruencius persecuti sit christum
Vtrum ad solam personam filii pertineat in nouissimo die iudicare
Vtrum aliquis possit vti ministerio demonum in maleficiis faciendis
absque peccato
Vtrum ciuitas munita sit forcior scipa dumsa
Vtrum diabolus solo digito dei eiciatur et expellatur
Vtrum Christus in quantum homo fuit forcior demone et quolibet angelo
Vtrum omnis qui non est cum deo sit contra Christum
Vtrum peccatum commissum contra patrem sit irremissibile
Vtrum peccatum commissum in filium sit irremissibile
Vtrum peccatum quod in spiritum sanctum committitur dicatur esse irremissibile
Vtrum peccatum aliquod in spiritum sanctum sit ita graue quod nec in presenti nec
in futuro remittatur
Vtrum remissio peccatorum attribuatur spiritui sancto
Vtrum peccatum in spiritum sanctum tribus modis appelletur
Vtrum omne peccatum quod fit ex malicia sit peccatum contra spiritum sanctum
Vtrum sit peccatum signum de celo querere
Vtrum Christus fuit xl in sepulcro quiescere usque diem tercium
Vtrum signa aliqua hominibus manifestare et predicare sit licitum
Vtrum diabolus semel expulsus ab aliquo iterum ad eum possit redire
Vtrum aliquis demon sit nequior et forcior alio ad impugnandum
Vtrum homo qui labitur in peccatum sit in peiori statu quam erat prius si
antequam ageret penitenciam

v Inde moribus sit c(on)tinue male volu(n)t(a)t(is) intenc(i)o
v b(ea)ta v(ir)go peccavit pecc(at)o l(e)tali x(rist)o ip(s)o p(re)dicante
v Platus ecc(les)ie licite possit d(ar)e b(e)n(e)ficiu(m) c(on)sanguineo suo vel
neo existente si q(ui)a facultate occurrat ei alius mag(is) ydoneus
Iste sunt dubitaciones circa librum capitulum xiii — Capitulum xiii
v x(ristu)s debuit in parabolis p(re)dicare
v Iste parabole sunt o(mn)es vere s(ecundu)m sensum l(ite)ralem
v divicie sp(irit)ualem hoiem suffocare d(ic)eant
v triplex fructus sig(ni)ficet t(ri)plice(m) statum ho(m)i(num)
v virginitas sit melior (et) p(er)fectior c(on)tinencia c(on)iugali
/ v habenti sit dandum et no(n) habenti auferend(um) id q(uod) h(abe)t
v b(ea)titudo possit h(abe)ri in hac vita
v Essencia divina possit vid(er)i oc(u)lis corp(or)alib(us)
v Convenie(n)t(er) 3es fruct(us) a x(rist)o sint enu(mer)ati
v h(er)etica p(ro)l(e)s debeant dici zyzania
Quar(e) deus op(tim)e p(er)mitt(i)t(ur) in ecc(les)ia dei m(u)ltas h(er)eses
v h(er)es(is) (et) error remanat in ecc(les)ia militante
v demon poss(i)t hoiem dormiente(m) temptar(e)
v demon poss(i)t ho(m)i f(a)l(si)t(at)e (et) errore inspirare
v possit corp(u)s ho(m)i(ni)s ad pollucionem (et) corrupcionem p(ro)vocar(e)
v h(er)eti(ci) sint ex ecc(les)ia expellendi (et) cohibendi vel p(u)niti vita
v m(u)lti(tu)do peccan(tiu)m sit p(u)nienda
v mali sint p(u)niendi (et) p(re)iudiciu(m) a bonis sep(ar)andi
v ayctitis v(e)l sint d(e) cu(n)ctib(us) tollerande
v Ritus iudeor(um) sint tollerande
oia v // pecca(ta) mortalia publ(ic)e ab hoie ex dictamine leg(is) d(ivi)ne sit pe
nalit(er) p(re)iudiciu(m) p(u)nienda
v Sacra sc(ri)ptura sit thezaurus absconditus
v Gr(aci)a possit vendi vel emi sine pecc(at)o

V licea(t) aliq(ui) vende(re) plus q(uam) valeat
V liceat aliq(ui) rem vende(re) p(ro)p(ter) defectu(m) rei vendite
V venditor teneat(ur) dice(re) viciu(m) rei vendite
V licitu(m) sit alicui negocia(n)do plus vende(re) q(uam) emptu(m) sit
V Ecc(lesi)a militans c(om)pata sagene c(on)tinet in se bonos et malos
V sicut novu(m) et vetus testa(mentu)m d(ic)at(ur) esse scriba docti diu(er)sorum color(um)
V Nemo propheta sit acceptus in patria sua
V Xp(istu)s fuit p(ro)pheta
Ca(pitulu)m xiiii Iste sunt dubitaciones circa capitulu(m) xiiii
V adulteriu(m) sit pc(cca)tum
V incestus sit sp(eci)es d(e)terminata luxurie
V Consanguinitas p(er)ficit in(ter) m(atri)monio impedimentu(m)
V Coniurare sit pc(cca)tum
V Iuramentu(m) p(ro)missoriu(m) se(m)p(er) sit obligatoriu(m)
V Iuramentu(m) incautu(m) sit obligatoriu(m)
V voveus n(un)q(uam) iurare teneat(ur) s(em)p(er) s(er)vare
V iurans reddire ad carcere(m) teneat(ur) iuramentu(m) s(er)vare
V heredes p(ro)p(ter) iuramentu(m) p(ro)prie abhorrendo c(on)suescere
V iuramento possit p(ro) hoie(m) dispensari
V ille cui sit iuramentu(m) possit iurante(m) a iuramento absolvere
V liceat ho(m)i(n)e(m) innocente(m) occide(re) et interficere
V maius miracl(u)m fuerit de novo crea(re) q(uam) mult(i)plicare q(ui)nq(ue) panes mit(i)
V talis multiplicatio panu(m) sit f(ac)ta in panes ordeaceos vel in panes triticeos
V tempore infectione p(o)p(u)lo sit necessariu(m) panis fractu(m)
V Solu(m) in sumptione cibi facienda sit gra(tiar)u(m) actio et b(e)n(e)dictio
V Ambicio sit pc(cca)tum
V Appetitus inanis glorie s(em)p(er) sit pc(cca)tum
V Sine pc(cca)to homines possint placor(em) et donator(em) appetere
V Sine pc(cca)to homo possit placor(em) et d(omi)nator(em) fugere corporaliter
V Cristo c(on)veniat orare

v Naui[c]ula petri possit fluctibus maris stringi et periclitari
v Cristi ambulacio uel petri super mare fuit realis uel fantastica
v Illa inmersio petri fuit ex parte eius infidelitatis
Iste sunt dubitaciones circa capitulum decimum quintum — Capitulum xv
v Subieccionem parentum eorum subueniendo intelligatur
v Per votum diuine obligacionis filius absoluatur a subieccione parentum
v Per votum peregrinacionis sancte a subieccione parentum absoluatur
v Per votum maceracionis corporis quis absoluatur a subieccione parentum
v Per votum religionis a tali subuencione homo absoluatur
v Filius emancipatus a patre absoluatur penitus a subuencione eorum
v Cristus in sua predicacione uel doctrina peccatorum maiorum debuit uitare
v Similiter doctor ecclesiasticus scandalum suorum auditorum uitare debet
v Omne quod intrat in os non contaminat uel expellitur uel aliquid uirtute nature
conuertatur
v Malum hominis principaliter sit in corde quam in aliis membris
v Fornicacio simplex sit peccatum secundum mortale
v Cananeis primo fuit nomen similitudinis impositum
v Defectus sit causa miserandi ex parte miserentis
v Decens fuit Cristo illi mulieri non respondere
v Fides eius fuit magna
v Filii in fide parentum possint liberari
v Cristus debuit miracula facere
v Cristus fecit miracula uirtute diuina
v Per miracula que Cristus fecit fuit ostensa sufficienter eius diuinitas
v Cristo sit proprium misereri
v Cristo sit proprium nos a miseriis releuare
v Similiter misereri sit actus meritorius et uirtuosus
v Sit melius homini habere caritatem uel misericordiam
v Omnia que impediunt uel excludunt misericordiam sint peccata

.18

Iste dubitaciones circa capitulum decimum sextum etc

Capitulum xvj
v p(ro)signa q(ue) apparent in celo ho(mo) possit indicare de s(er)enitate (et) tempestate aeris
v p(er) aurum apparente i(n) nubibus ho(mo) possit diluuium diiudicare a(u)t q(uod) no(n) esse futurum //
v signa fuit in diluuio
v doctrina phariseorum fuit mala (et) a malo de data
v doctrina veteris testamenti fuit a xpo reprobata // de articulis
v hereticus q(ui) discredit vnu(m) articulum possit h(ab)e(re) fide(m) informem de
v petrus (et) alij discipuli cognouerunt xpm filium dei an(te) hanc confessionem
v hoc nome(n) petrus fuit tunc impositum p(ost) confessione(m) q(ua)m fecerat antea //
v petrus sit caput totius ecclesie
v ecclesia h(ab)eat aliq(ua)m potestatem inuisam p(er) q(ua)m possit se (con)seruare ab omnibus aduersitatibus //
v potestas clauium sit data principaliter soli petro in principali ecclesie principali
Circa formam absolucionis sacramentalis penitencie // petitur
v omnibus sacerdos ex vi clauium possit absoluere quoslibet homines
v sacerdos h(ab)ens iurisdictionem possit absoluere subditum ab omnibus //
v cuilibet sacerdos h(ab)ens iurisdictionem possit absoluere subditum ab excommunicatione
v sacerdos absoluens aliq(ue)m ab delicto de ill(o) peccato a(b)soluit non se soluere de nunc peccatorem priorum
v penitens teneat tenere necessarie virtute (et) complere penitenciam sibi iniunctam a sacerdote //
v sacerdos virtute clauium possit absoluere homines a remissione culpe
v virtus clauium extendat se ad remissionem pene
v sacerdos possit ligare (et) soluere reum (secundum) suum p(ro)prium arbitrium
v papa possit aliq(ue)m absoluere p(ost) mortem vel soluere eum (et) c(etera) sup(er) terram
v potestas in pape (et) in ecclesia sit vna vel plures

Quo potuit in utero to et de solido existe
Quo ro unius et cuiuslibet in ecclesia superioritas et de papa infer
oritas annotetur
Tertio quomodo ostendi in utero sit tamen papa tamen in ecclesia
v amico xc patetur apostolo predicantem eum esse xpm ihm
v petrus peccavit increpando xpm
v cristus ex verbo petri fuit scandalisatus
v Ascendendo post xpm tria sunt necessaria
v Reprobi videbunt in finali iudicio humanitatem xi secundum for
mam gloriosam Finis est

~~849~~
427

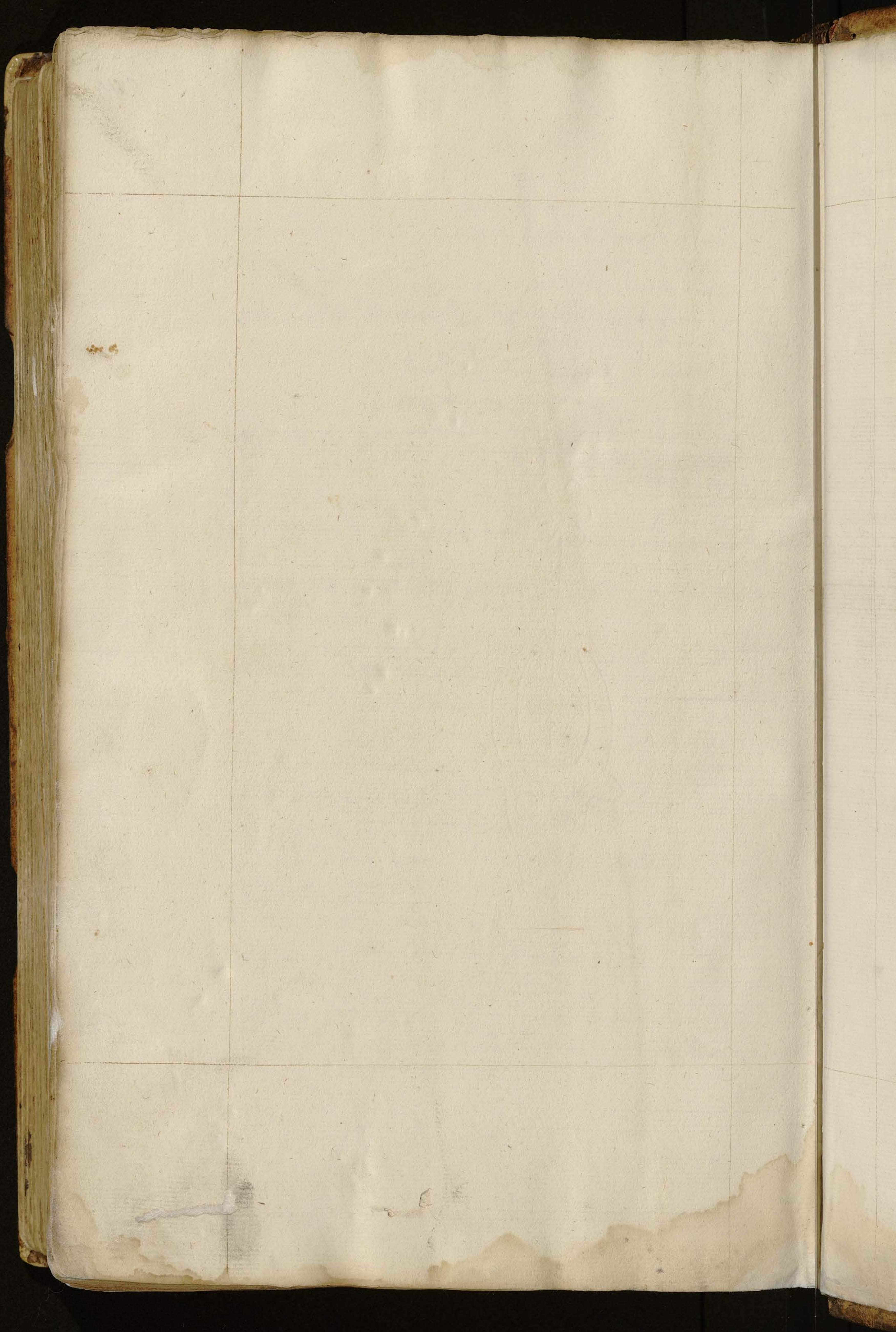

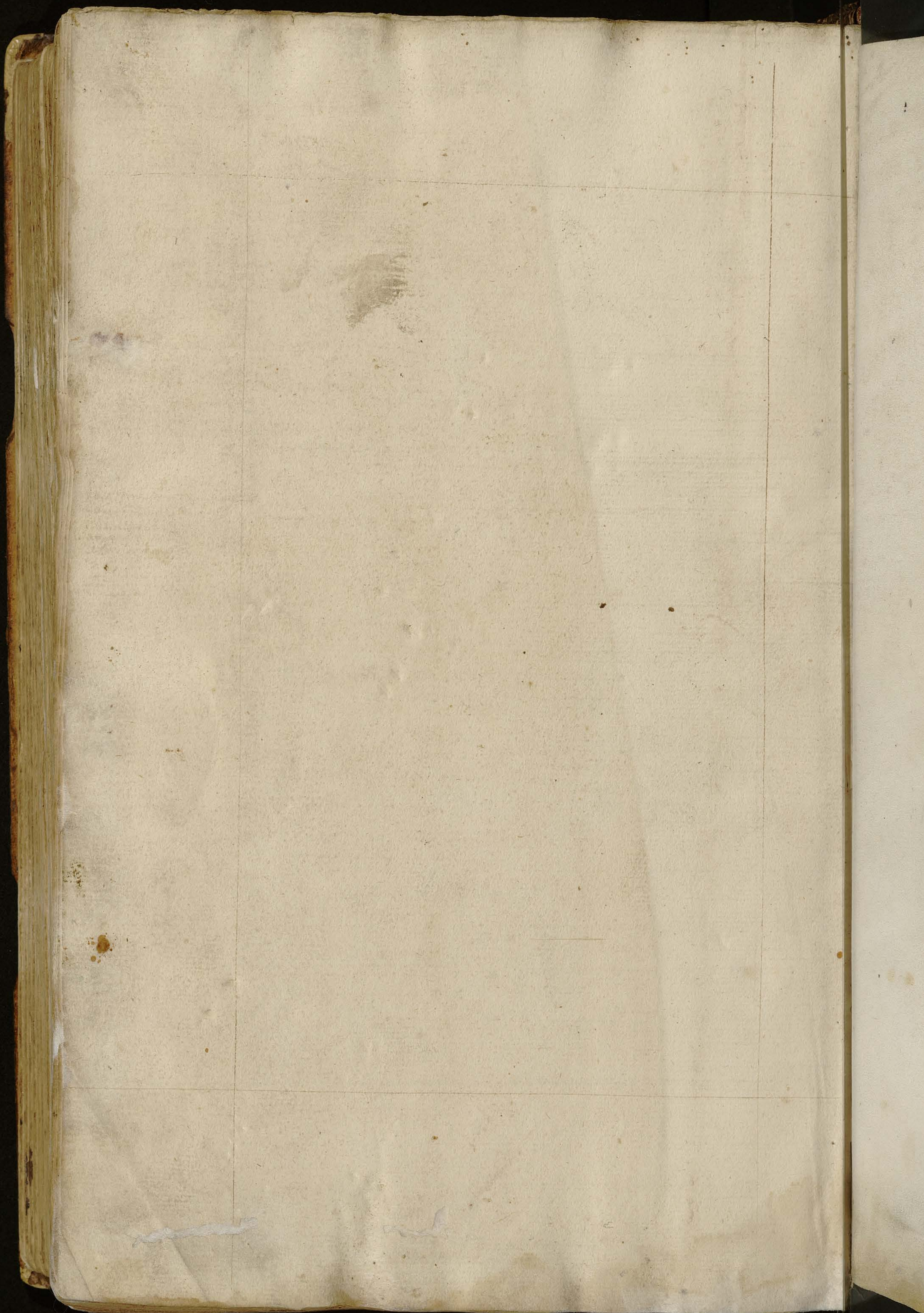

II

comes rusticalis illas pus quas
dampnacionis et de iudicio iu-
dicis feodatis iudicante quod dicitur
de comicijs rusticalibus qui
eligitur ad iudicandum cum ordine
fit manifesti dicere eorum qui aut
eligitur ad tempus diutinum sive debet
burgravius in feodare contra illo
dare proprio sunt esse coordinati
tam noctumus ut iudicare

Quando comes ad iudicium rusti
calis comitis preveniunt et iudi
cium suum recepit quod ipse debet
ad suum comitatum non sunt alio
partes comparat eum de iudicio
minoris iudicis in presencia maioris
et si contra iudicis ipse cum suis
nisi quando convictus ut vigens

Cum prelatum et minima
iudices iudicantur qui iudicio
ut iudicare unde fuit in suis proprie
ut contra vel suis liberis viris
scabinale sententia ei eum
quod iudices non alibi nisi in certo
loco iudicare de iudiciali re-
gio sub banno

Ex banno regio nemo iudi
cat nisi bannum a rege susceperit
bannum semel suscepit non indi
get ceterum sed ipsum suscipere de ipse
modo omnis ad comitem plura
ex banno regia non debet nisi
unum qui extra bannum regium iudi
cat et a rege bannum non suscepit
sunt burgravius sua debet
vltum comite sicut iudicat quam
ex dicatur qui sub banno iudi
cat regio absque suo sculteto
cor suo adiungenda se te commite
et sculteto de suo sua in utrogue
sive de tempore sit iudicis debet se
edicere posset in iudicali
continuacionis eius et in solutis
cum quod sunt diffinitum comparet
quod sit ut specialiter quod nisi ut sunt
cum tutoribus et procuratoribus ea
de causa ut se obligat vel
negligat

Prolocutore ubi sint ut quod
sunt et unde si proprie volunt
dampnum quod ipsos ut enemie si
se in ius simulando vel in iudicio
neglexit suo revelare non ut
parit tamen prolocutorem facere ut quo
ipsius vel suis prolocutoris non affir-
mare convenit

Iudex in dare de prolocutore ...
suo primo petit et illum aliud
nisi eum iure evadere possit

Prolocutorem nemo se comprimere
ut in sua sunt maiores aliquos
sunt et in iusticia sequi volunt
in suis ipsos affines vel suis dominis
suis suspitis quemvismodi ad vitam
vel sanitatem et ad suis suis suspi
cerit

A duo viri viri ut peccant pro-
locutore quod enim a iudicibus iudicis
cui ipsum dare voluit si est simul
prohibiti fuerint sed quod voluntas eo
mittit iudicis quod prius audire vo-
luit non unum eorum ... prelatum
posset contestari

Prolocutor si in sua erravit prela
tus corrigere ut sua tamen si est
neglexit quam diu sunt prolocutor
sunt corrigere ut se vel emendare
alio ei prolocutorem quis vir ut
esse prolocutor in tamen reponere
sine testari ut sacerdos et in suo
iure ascendali non ut argui et
cautionis fideiussorie ipsum facere aporte
ter ... non ... ...
iudicis et in emenda si ipsum debet
dominus non potest esse solutus vi
iusticia volunt et eorum ibidem
iusticia se ter ... et ad eam
te ad iurare illum et ut ...
ut ... fideiussione cautionis
facere ... prelatum ... ... fide-
iussorem sunt non potest vel ...
ut ... aut ... ...
dicta te ... ...
vel si ... ipsum ... fuerit

necessarium vir prelata
prolocutore accipiat sunt
suum vir dare ... causa quod cum querela
suis ipsum ... vel quod ipse

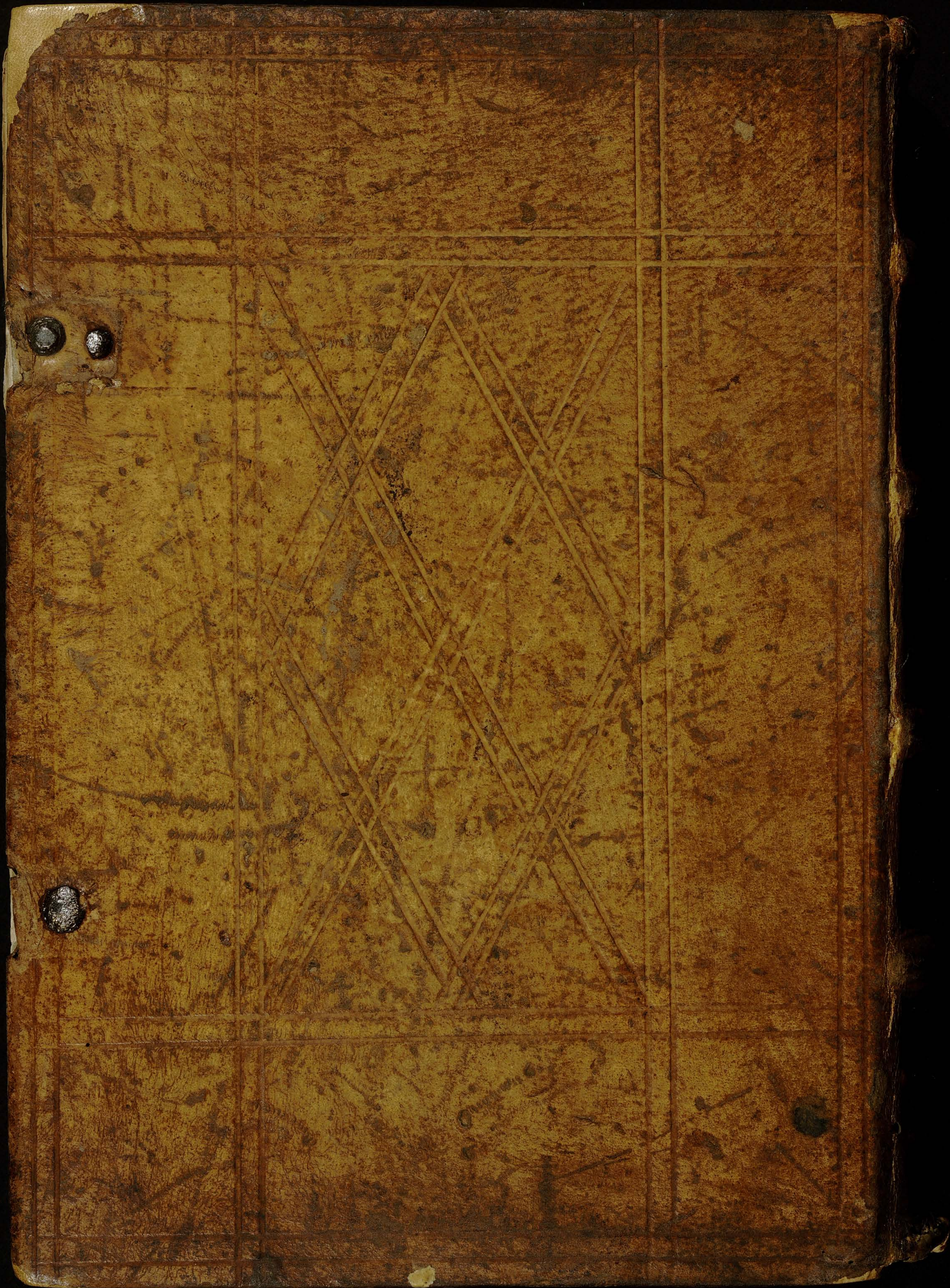

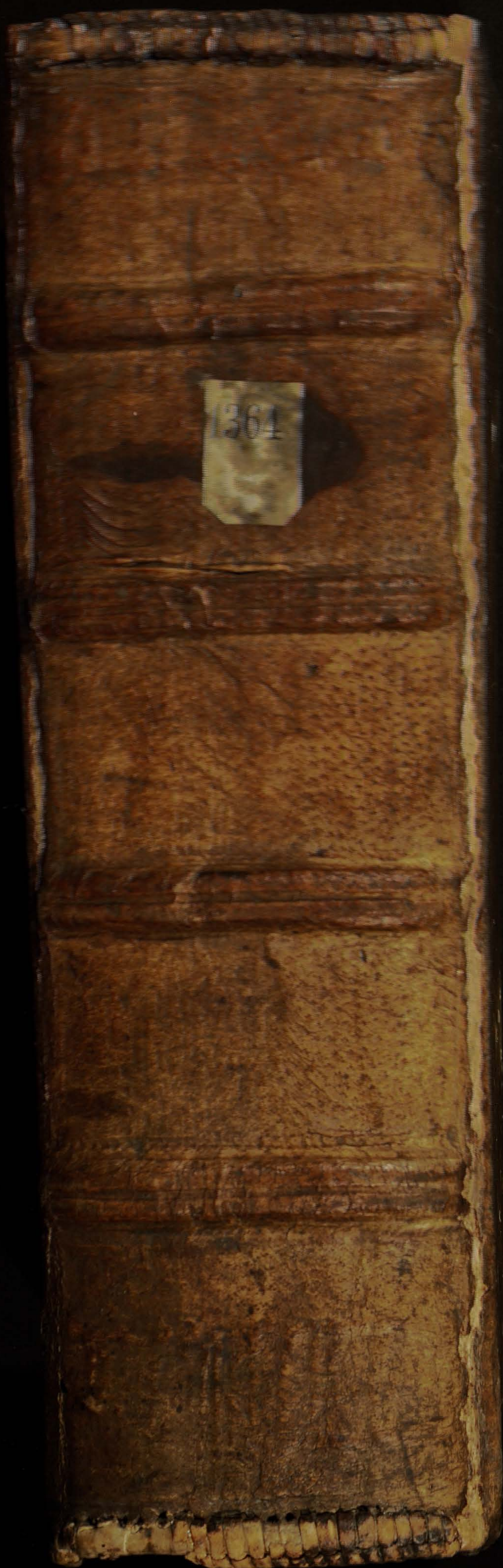
1364